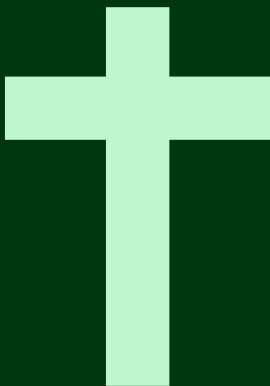

I niuucari ti jejcua, ti ajta jime'en ra'axa

a'ijna i tavastara'a, i Ciriistu'u ti ji'i Jesús

ĩ tu'irájtuaa

New Testament in Cora, El Nayar Presidio De Los Reyes; crn

(MX:crn:Cora, El Nayar)

**I niucari ti jejcua, ti ajta jime'en ra'axa a'ijna
i tavastara'a, i Ciriistu'u ti ji'i Jesús ti
tu'irájtuaa**

**New Testament in Cora, El Nayar Presidio De Los Reyes;
crn (MX:crn:Cora, El Nayar)**

copyright © 2008 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Cora, El Nayar

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Cora, Presidio de los Reyes [crn], Mexico

Copyright Information

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Cora, El Nayar

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-22

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files dated 29 Jan 2022

10f6cd13-ea38-5c62-beee-25cf942ce3aa

Contents

San Mateo	1
San Marcos	111
San Lucas	181
San Juan	297
Los Hechos	382
Romanos	485
1 Corintios	534
2 Corintios	575
Gálatas	603
Efesios	619
Filipenses	635
Colosenses	645
1 Tesalonicenses	656
2 Tesalonicenses	665
1 Timoteo	670
2 Timoteo	684
Tito	693
Filemón	699
Hebreos	702
Santiago	736
1 San Pedro	748
2 San Pedro	762
1 San Juan	771
2 San Juan	783
3 San Juan	785
San Judás	787
Apocalipsis	791

A'ij ti tira'uyú'uxaca'a í San Mateo j'ime'en í Jesuciristu'u

*A'ímej í vaújsimua'aci'istemua'ame'en a'íjna í Jesús
(Lc. 3:23-38)*

¹ A'ii mú a'ín pú'een í vaújsimua'ame'en a'íjna í Jesús, ti ajta í'i Ciristu'u í ti a'ímej jetze airáne a'íjna í David teecan, ajta a'íjna í Abraham teecan.

² Abraham pu rape'eric'a'a a'íjna í Isaac. Ajta a'íjna í Isaac, a'í pu rape'eric'a'a a'íjna í Jacobo. Ajta a'íjna í Jacobo, a'í pu títi'iríjmua'a já'araa a'íjna í Judá, majta seica í mej ihuáamua'ame'en pú'een í Judá. ³ Ajta Judá a'ímej pu títi'iríjmua'a já'araa, í mej miyen ánte'aruajca'a tijín Fares, ajta a'íjna í seíj Zara. Ajta í hua'anáànaci'i, ayée pu ántehuaaca'a tijín Tamar. Ajta a'íjna í Fares, a'íj pu típe'eri já'araa í Esrom. Ajta Esrom pu rape'eric'a'a í Aram.

⁴ Aram pu rape'eric'a'a a'íjna í Aminadab. Ajta Aminadab pu rape'eric'a'a a'íjna í Naasón. Tí'ij jí Naasón típe'eri já'araa ti ayén ántehuaaca'a tijín Salmón. ⁵ Ajta a'íjna í Salmón, a'í pu rape'eric'a'a a'íjna í Booz. Ayee pu ántehuaaca'a í náànajra'an í Booz tijín Rahab. Ajta a'íjna í Booz, a'í pu rape'eric'a'a a'íjna í Obed. Ajta ayén ántehuaaca'a í náànajra'an a'íjna í Obed tijín Rut. Ajta a'íjna í Obed, a'í pu rape'eric'a'a a'íjna í Isaí.

⁶ Isaí pu rape'eric'a'a a'íjna í David, í ti ajta te'enteájrupi í rey jime'e. A'íjna í David teecan, jamuan a'íjna ti ajta íra'ara'an pú'een'e a'íjna í Urías, a'í mú típe'eri muá'araa a'íjna ti ayén ántehuaa já'araa tijín Salomón. ⁷ Salomón pu rape'eric'a'a a'íjna í Roboam. Ajta a'íjna í Roboam, a'í pu pé'ericira'an pú'een'e í Abías. Ajta a'íjna í Abías, a'í pu rape'eric'a'a a'íjna í Asa.

⁸ Asa pu rape'eric'a'a í Josafat. Tí'ij jí Josafat típe'eri já'araa ti ayén ántehuaaca'a tijín Joram. Ajta a'íjna í Joram, a'í pu rape'eric'a'a a'íjna í Uzías. ⁹ Ajta a'íjna í Uzías, a'í pu rape'eric'a'a a'íjna í Jotam. Ajta Jotam pu rape'eric'a'a a'íjna í Acáz. Ajta á'iyyen a'íjna í Acáz típe'eri já'araa a'íjna í Ezequías.

¹⁰ Ezequías pu rape'eric'a'a a'íjna í Manasés. Ajta Manasés pu rape'eric'a'a a'íjna í Amón. Ajta a'íjna í Amón, a'í pu rape'eric'a'a a'íjna í Josías. ¹¹ Ajta a'íjna í Josías, a'ímej pu títi'iríjmua'a já'araa í Jeconías, majta a'ímej í mej ihuáamua'ame'en pú'een'e a'íjna í Jeconías.

Tí'ij Josías títi'iríjmua'a já'araa, seica mú mú a'uvé'uju'un. Mat'íj mi a'ímej a'uví'tí í mej Israel a'uchéjme'ecaa. A'uu mú já'ahua'a huaja'uví'tí seíj chuéjra'a japua ti ayén

téja'arájtehuuaa tijín Babilonia. ¹² Matí'ij miyen huaja'uví'iti, aj pu'i Jeconías sejí típe'eri já'araa ti ayén ántehuaaca'a tijín Salatiel. Ajta a'íjna í Salatiel, a'í pu rape'eric'a'a a'íjna í Zorobabel.

¹³ Zorobabel pu rape'eric'a'a a'íjna í Abiud. Tí'ijtá'i a'íjn Abiud rape'eri já'araa a'íjna í Eliaquim. Ajta a'íjna í Eliaquim, a'í pu rape'eric'a'a a'íjna í Azor. ¹⁴ Ajta a'íjna í Azor, a'í pu rape'eric'a'a a'íjna í Sadoc. Ajta a'íjna í Sadoc, a'í pu rape'eric'a'a a'íjna í Aquim. Ajta a'íjna í Aquim, a'í pu rape'eric'a'a a'íjna í Eliud.

¹⁵ Ajta a'íjna í Eliud, a'í pu rape'eric'a'a a'íjna í Eleazar. Tí'ijta'i a'íjna í Eleazar típe'eri já'araa a'íjna í Matán. Ajta, a'íjna í Matán, a'í pu rape'eric'a'a a'íjna í Jacobo. ¹⁶ Jacobo pu rape'eric'a'a a'íjna í José, a'íjna ti María tévi'itine'e. A'ii pu a'íjn pú'een ti náánajra'an pú'eene'e a'íjna í Jesús, í mej miyen ratamuá'amuaa tijín Ciríistu'u.

¹⁷ A'íj mú jín miyen ará'aseca'a a'achú cumu tamuáamuata'a japuan muáacua í mej jetzen airáane a'íjna í Abraham teecan. A'ii pu a'íjn pú'een í tu'uvé'eteajti a'íjna í David. Majta miyen che'atá mena'a ará'axcaa a'íime í mej huá'a jetze airáane a'íjna í David teecan. A'ímej mú a'uví'iti a'ímej í mej Israél jetze ajtémecantaca'a a'ujna já'ahua'a Babilonia. Ayee mú che'atá mena'a ará'axcaa tamuáamuata'a japuan muáacua tí'ij huanú'ihuaca'a a'íjna í Ciríistu'u.

Tí'ij Jesús huanú'ihuaca'a

(Lc. 2:1-7)

¹⁸ Ayee pu éeni'ici'e huanú'ihuaca'a a'íjna í Jesús ti ajta i'i Ciríistu'u. A'í pu náánajra'an, a'íjna í María, pu'uri huataúra'acaa í runiuuca jime'e ti ij huatéviche'en a'íjna jamuan í José. Matí'ij caí xi naími'i huaté'eca'a, aj pu í a'utasejre í pa'ari'i jucáara'an jetze. A'í pu ayén ráaruu jime'en í muári'eri'ire'ara'an a'íjna í xiéjniu'ucare'ara'an í Dios.

¹⁹ Ajta nu'u a'íjn ti ratévilítiné'e a'ame, a'íjna í José, rí'i pu tí'itevistaca'a. Capu raxí'eve'eca'a ti ayén puaíjtzí raatá'an mé jéjre'e huá'a tzajta'a í teite. Mí ajta, a'í pu ayén raxí'eve'eca'a ti mé rúuriení avíitzi jime'e. ²⁰ Tí'ij raaxí'epi'intare ti ayén huárini, aj pu'i sejí teví huatasejre í jemin í cutzí tzajta'a. A'ii pu a'íjn pú'een sejí ti tí'ivaire'e í ta japua. Ayee pu tiraatá'ixaa tijín:

—José, mú'ee pej i'i huácixa'ara'an í David teecan, capej rátziiine'e pej rá'anví'itin a'u pe é'eche a'iné í ti a'utasejre í jucáara'an jetze, a'íj pu jime'en huanéj í muári'eri'ire'ara'an í xiéjniu'ucare'ara'an í Dios. ²¹ A'í pu teáatacan tiyaúj a'ame. Ayee xu nu'u raatámua'ati tijín JESUS, a'iné a'ii pu a'íjn

pu'éene'e a'ame í ti huá'a japua niuuni í ruteítestemua'a í mej meri auteájturaa í Dios jemi. —Ayee pu tiu'utaxájtaca'a.

²² Ayee tiuju'uríj ti ij ayén te'araúrasten a'ij ti ajmí'í tiu'utaxájtaca'a a'íjna í ja'ati ti tí'ixaxa'ata'a í tavástar'a jetze me'ecan. ²³ Ayen tíjín:

Pa'ari'í pu nu'u huataseíjre'esin í jucaatze'en a'íjna jetze í
í'íta'a ti caí xi ja'atí ratévi'itin.

Tiyaúj pu nu'u a'ame teáatacan.

Aj mú mi miyen raatámua'atzi tíjín Emanuel.

A'íjna niuucarijra'a tíjín Emanuel, ayée pu huataújmu'a'a tíjín:
Dios pu ta jamuan yé huaca.

²⁴ Tí'ij huáji a'íjna í José, aj pu i ayén huaríj a'ij ti tiraatá'ixaa a'íjna í ja'ati ti ta japua tí'ivaire'e. Tí'ij jí ya'uví'iti í ruche.
²⁵ Mí ajta, capu jamuan huáhuui ajta caí huanú'ihuaca'a a'íjna í pa'ari'í ti teáata'a. Matí'ij mi miyen raatamuá'a tíjín JESUS.

2

*Matí'ij u yé'emuaareca'a a'íjna í Jesús a'íime í mej jéihua
támua'arejca'a*

¹ A'uu pu ja'unú'ihuaca'a a'íjna í Jesús, chajta'a ti ayén téja'arájtehuaa tíjín Belén. A'uu pu ajtéme'ecan a'íjna í chuéjra'a japua ti ayén téja'arájtehuaa tíjín Judea. A'ájna a'u ti a'ín ja'unú'ihuaca'a í Jesús, a'í pu tí'itéveeca'a í rey jime'e a'íjna í Heródes. Matí'ij mi seica Jerusalén e'iré'ene í mej jéihua támua'arejca'a. U jetze pújme'en mú e'eráaci a'utí 'eíjninei í xicaj. ² Matí'ij mi miyen tiraata'íhua'uri'í í Heródes miyen tíjín:

—¿A'uné a'ij 'een a'íjna í huá'a rey í mej Israél jetze ajtéme'ecan, a'íjna ti auchén huanú'ihuaca'a? A'ájna já'ahua'a a'utí 'eíjninei í xicaj, a'ujna a'u tej é'eche, xu'ura'ave tu huaseíj ti a'utátzaareajraa a'íjna jime'e ti huanú'ihuaca'a. A'íj tu jín te'uun mú a'uvé'uju'un tej ti rí'í tíraatéanajche.

³ Tí'ij ráamua'areeri'í a'íjna í rey, a'íjna í Heródes, jé'ecan pu tí'ijmu'a'astí já'araa a'íjna jime'e. Majta, í teite í mej Jerusalén a'uchéjme'ecaa, naími'í mú tí'itziíne'eca'a. ⁴ Tí'ij jí Heródes hua'utajé naíjmi'íca í mej tíhuá'ajte'e a'ímej í mej tí'ivaire'e hua'atáyujta'a, majta í mej tíhuá'amua'atehua'a í teite a'ij ti té'eyu'usl'í í yu'uxari jetze. Ayee pu tíhua'uta'íhua'uri'í tíjín:

—¿A'uné nu'u á'anu'ihuan a'íjna í Ciríistu'u?

⁵ Aj mú mi miyen tiraatá'ixaa tíjín:

—A'ujna Belén, í chajta'a ti a'uun ajtéme'ecan a'ujna já'ahua'a u Judea, a'iné ayée pu ajmí'í ra'uyú'uxaca'a a'íjna í ja'ati ti tí'ixaxa'ata'a í Dios jetze me'ecan. ⁶ Ayen tíjín:

Mú'een mi sej Belén a'uchéjme,

a'ujna chuéjra'a japua ti a'uun auucá'a u Judá,

íjii, mú'een xu xaa se'ín pú'een

í sej jaítze'e cílieen jín tí'aijta.

Mí ajta, méjca'i huáyee,
sej pu a'amua jetze nu'ihuan
ti ve'ecán jín tiu'uta'aijta.

A'í pu antiújmua'aréere a'ame
huá'a jime'e í neteítestemua'a,
a'ímej í mej Israél jetze ajtémecan.

⁷ Aj pu i Heródes huaja'utajé avíitzi jime'e a'ímej í mej jeíhua
támua'arejca'a. Tí'ij jí ayén tihua'uta'íhua'uri'i tíjín:

—¿A'achúni ari á'atee ti huaja'utasejra a'íjna í xu'ura'ave?

⁸ Ajta á'iyen hua'uta'aj mej á'ucíine a'ujna u Belén. Ayen
tihua'utá'ixaa tíjín:

—Sericu, setá'aj yá'uhuauni temua'a naa se'íjna í pa'arí'i.
Setí'ij raateún, aj xu si mú a'uvé'aju'un setá'aj naatá'ixaate'en,
neatá'aj neajta inee á'ume'en, neatá'aj rí'i tiraateájtuaani.

⁹ Matí'ij ráanamujri'i me'íjna í rey, aj mú mi a'ucíj. Ajta
a'ín xu'ura'ave ti a'utasejre a'ímej jemi a'ujna sej chuéjra'a
japua a'u ti 'eíjninei í xica, a'í pu amuacá huamé'ecaa.
Tí'ij jí án a'ujcháxi í chí'ij japua a'u ti a'ij é'ene'e a'íjna
í pa'arí'i. ¹⁰ Jé'ecan mú huataújtemua'ave matí'ij raasej
me'íjna í xu'ura'ave. ¹¹ Mua'antenésime'ecaa mú u chí'ita,
matí'ij mi raasej í pa'arí'i jamuan í náànajra'an. Aj mú
mi títunotaxi. Temua'a mú naa rí'i tiraatá'a. Matí'ij mi
te'entícuunaxi tiu'ujcáaja, a'í mú raatapuájve tí'itíj oro, ma-
jta tí'itíj cítzive'eri, majta tí'itíj cuaane'e ti ayén ántehuaa
tíjín mirra. ¹² Majta á'iyen tiú'umaaraca'a ti nu'u Dios
hua'utá'ijmíjri'i mej nu'u caí huaré'ecíne a'íjna jemi í
Heródes. A'íj mú jín sej jetze a'ucí í juye mej mi a'uré'enen
me'újna chuéjra'a japua a'u mej é'echejca'a.

Jíme'en í mej huataúruu me'újna u Egipto

¹³ Matí'ij a'ucíj a'íme í mej jeíhua támua'arejca'a, ja'atí pu
huatasejre a'íjna jemi í José tí'ij tí'imaaraca'a. A'íjna í ja'ati,
a'í pu a'ín pú'eene'e sej ti tí'ivaire'e u ta japua. Ayee pu
tiraatá'ixaa tíjín:

—Ájchesi. Patá'aj rá'anví'itín pe'íjna í pa'arí'i, pajta í
náànajra'an. Á'ura'a patá'aj raaté'avaa mi pa'arí'i, pajta í
náànajra'an. Huá'anví'itíchi a'ujna Egipto. Setá'aj se'uun
a'uté'en ajta nena'a caí neajtahua'a amuaatá'ixaate'en
ja'anáj ti huatá'iristari sej yé uvé'enen seyajna. Ayee xu
huárini a'íné a'íjna í Heródes, a'í pu rahuauni í pa'arí'i ti í
raajé'ica. —Ayee pu tiraatá'ixaa.

¹⁴ Tí'ij jí ájchee í José. Ya'uví'iti a'íjna í pa'arí'i, ajta
náànajra'an. Ajta a'ín huá'a jamuan pu á'uraa a'ájna tíca'ari
tzajta'a. A'uu mú a'ará'a a'ujna Egipto. ¹⁵ A'uu mú é'etee

ajta caí huamí'i a'íjna í Heródes. Ayee pu a'íjna jín huaríj tí'ij araúrasten í niuucari ti jíme'en ayén ajmí'i tiu'utaxájtaca'a sejí ti tí'ixaxa'ata'a í Dios jetze me'ecan tijín: “U nu ya'utajé í niyauj a'ujna Egipto.”

Heródes pu raata'aíjtaca'a mej huá'ucui'ini í tí'irí

16 Tí'ij Heródes ráamua'areeri'i mej raatémua'iti a'íime í mej jeíhua támua'arejca'a, jé'ecan pu huataniú'ucaca'a. Tí'ij jí ra'utámua'areeri'i a'ij mej tiu'utaxájtaca'a a'íime, aj pu í Heródes tiu'uta'aíjtaca'a mej nu'u huá'ucui'ini naíjmi'ica í tí'irí mej teteca í mej miyen raacha'íjme hua'apua nine'ira'a múuci pújme'en. Naíjmi'ica mú huajá'ucuii a'úu mej Belén é'echejca'a, majta í seica í mej a'ímuá antachéejme'ecaa. 17 Ayee pu te'araúrate a'íjna í niuucarijra'a ti jíme'en ayén ajmí'i ra'uyú'uxaca'a a'íjna í ja'ati ti tí'ixaxa'ata'a í Dios jetze me'ecan. Ayee pu ántehuaaca'a tijín Jeremías. 18 Ayen tijín:

Ayee pu tiú'unamuajri'i a'ujna já'ahua'a u Ramá,
mej ruyeineca'a,
majta jeíhua ruxieemijte'eca'a.

A'íjna í Raquel, a'íi pu sejí a'íin pú'een
í mej ruyeineca'a.

Ruyaujmua'a pu jíme'en ruyeineca'a.

Capu raxí'leve'eca'a mej rí'i tiraatéejeeve a'íjna jime'e
í mej caí ché'e mé jé'e já'ahua'a
í yaújmua'ame'en.

Ayee pu'u.

19 Aru tí'ij ari huamí'i a'íjna í Heródes, sejí pu ajta huataseíjre a'íjna jemi í José tí'ij tí'imaaraca'a. A'ii pu a'íin pú'een sejí ti tí'ivaire'e ta japua í tavástara'a jemi. Ayee pu a'íin tiraatá'ixaa tijín:

20—Ájchesi. Ánvi'itichi hui a'íjna í pa'ari'i, pajta í náànajra'an. Setá'aj já'ucíine se'újna chuéjra'a japua ti ayén téja'arájtehuaa tijín Israél. Pu'uri huamí'i í ti rajé'icatami'ica'a a'íjna í pa'ari'i. —Ayee pu tiraatá'ixaa.

21 Tí'ij jí ájchee a'íjna í José. Aj pu'i ya'uví'iti a'íjna í pa'ari'i, ajta náànajra'an. A'uun mú a'ará'a me'újna Israél. 22 Mí ajta a'íin José, ayée pu ráamua'areeri'i ti nu'u a'íin Arquelao tí'íajtaca'a ruyá'upuaci'i jetze me'ecan, a'íjna í Heródes teecan. Ajta pu Dios raatá'ixaa tí'ij tí'imaaraca'a. A'íj pu jín tí'itziíine'eca'a ti a'uun e'ará'asti, a'ujna Judea. Tí'ij jí a'uun a'ará'a ti jetzen ajtémecan a'ujna Galileeye. 23 Tí'ij a'uun a'ará'a, a'úu pu e'ehuaújchejte, chajta'a jetze ti ayén téja'arájtehuaa tijín Nazarét. A'uun pu huayeíjxi. Ayee pu tiuju'uríj ti ij ayén araúrasten a'ij mej tiu'utaxájtaca'a a'íime í mej mejmí'i tí'ixaxa'ata'a í Dios jetze me'ecan. Miyen tijín: “Ayee mú raatámua'atzi tijín Nazarét ti é'eme'ecan.”

3

*Juan pu nu'u huá'amuai'ihuacare'e a'ujna a'u ti caí'é'e ti'itíj
(Mr. 1:1-8; Lc. 3:1-9, 15-17; Jn. 1:19-28)*

¹ A'ájná'imua aj pu a'utaseíjre a'u ti caí'é'e ti'itíj a'íjna í Juan ti huá'amuai'ihuacare'e. A'uu pu tihúa'a'ixaate'eca'a. ² Ayee pu tihua'utá'ixaa tijín:

—Setá'aj seicié tiú'umua'ati í ru tzajta'a a'iné pu'uri hui tín a'ájna teja'uré'enejsin ti Dios íyen tiu'uta'ájta nainjapua í chaanaca.

³ A'íjna í Juan, a'ii pu a'ín pú'eene'e ti jíme'en raataxájtaca'a ajmí'i a'íjna í ja'ati ti tí'ixaxa'ata'a í Dios jetze me'ecan. Ayee pu ántehuaaca'a tijín Isaías. Ayen tijín:

Ja'atí pu u e'ejíhuá a'ame a'ujna já'ahua'a a'u ti caí'é'e ti'itíj. Yee pu tí'ixa tijín:

“Naa xu rí'i huaujjéjcuare'en, mi ru tzajta'a, mú'een, a'iné tavástar'a pu yé uvé'enejsin.

Caxu a'ij yá'unamuajra.”

⁴ Ajta a'íjna í Juan, ayée pu éene'e tí'itéchejca'a cíxuri ti itzíjhua, cameeyu'u ju'uxa'a jíme'e. Ajta típuaasica'a, navij tu rumua'atí. Ajta nu'u huátuna'ise cua'acare'e, ajta searate, 'itzitá mej xuaa. ⁵ Majta me'ín í mej a'imua' a'uchéjme'ecaa, naíjmi'i mú e'iré'enineica'a a'u ti a'utéveeca'a í Juan. A'uu mú e'eráci'ica'a tíj na'a a'u ti huatacá'a a'ujna chuéjra'a japua ti ayén téja'arájtehuuaa tijín Judea, majta seica í mej me'uun é'eche a'ujna chajta'a ti ayén téja'arájtehuuaa tijín Jerusalén, majta í seica í mej me'uun é'eme'ecan a'u ti a'atam'í'ye í játe'ana ti ayén téja'arájtehuuaa tijín Jordán. A'uu mú a'uré'enineica'a mej mi ráanamua. ⁶ Jíme'en mu'u tiu'utétzaahuuate í mej jín auteájturaa í Dios jemi, aj pu'i Juan huá'amuai'ihuaca'a í játe'anara'an jetze í Jordán. ⁷ Mí ajta í Juan, tí'ij a'imej huaseíj í mej miyen ánte'arua tijín fariseos, majta í mej miyen ánte'arua tijín saduceos, tí'ij a'ín hua'useíj í mej jeihua e'evé'uju'uca'a mej mi huaújmuai'ihua, ayée pu tihua'utá'ixaa tijín:

—Mú'een mi sej tí'ihua'itaca, ¿ni tzaa seri tí'itese'e ti caí Dios puajtzi amuaatá'an? ¿A'ataani amuaatá'ixaa sej si siyen rici? ⁸ Rí'i xu'u se'íjna jíme'e mej mi ráamua'aree í teite sej seri tzáahuati'lira'a jín tí'imua'atze. ⁹ Caxu siyen tí'imua'ajca í ru tzajta'a yee: “Ayej ti'ayajna ti naa titaatévaire'en a'iné teen tu i'ihuácixa'astemua'ame'en a'íjna í Abraham teecan.” Ayee nu tejá'amua'ixaate'e. Ayej ti'ayajna ti Dios raayí'iti ti rí'i raará'atza í tete matíj í huácixa'astemua'ame'en a'íjna í Abraham teecan. Capu tí'itíj a'ij tejámuaatévaire'esin sej siyen tí'imua'ajca rujímua'a sino sej siyen huanén tíj Abraham teecan. ¹⁰ Pu'uri teja'uré'enejsin vejli'i a'ájna xicájra'a jetze

ja'anáj ti pua'a amua'ajteá'axi'isin í Dios ca'anín jime'e. Ayee pu á'amuaruuren cumu tíj ja'atí ciyej té'ijveichixi'in tepuaij jime'e. Nain í ciyej ti caí tí'itaaca, a'í pu té'ijveichixi'isin. Tí'ij jí ra'anteá'taira. Ayee pu che'atá na'a tejamua'ajteá'axi'isin mú'ejmi. ¹¹ Aru inee, nee nu amuáamuai'ihuaca'a jaj jime'e mej mi ráamua'aree í teite sej seri seicié tiu'umuá'aj í ru tzajta'a. Mí ajta, a'ín ti hui nehuárita'a yé e'evé'eme, a'í pu jaítze'e raayí'iti necaí inee. A'iné nee nu cálieene'en jín tí'it'éjvee í jemin, capu ayén tínaavíj'te'e ineetzi nej rajta'í'ipi'in í ca'acaira'an. Mí ajtá'i a'ín, sej pu huata'í'ti ti huateáturan mú'ejmi jemi. Ajta a'ín í xiéjniu'ucare'ara'an í Dios, a'í pu uté'a'asin mi a'amua tzajta'a. Ajta a'íjna ti hui nehuárita'a yé e'evé'eme, a'í pu r'í'í á'amuaruuren. ¹² Ayee pu té'eme. Xíee ti ja'atí ari ru'ite'í í ti jín ra'anáca'atzi í triigu. A'í pu ru'irátu'isin í xa'iri pua'acíé. Ajta a'íjna í imue'eri, rájseire'esin u chí'ita. Ajta í xa'iri, taij jetze pu án yá'urieexijsin í ti caí ja'anáj á'amí'ini. —Ayee pu tihua'utá'ixaa a'íjna í Juan.

Tí'ij Juan ráamuai'ihuaca'a a'íjna í Jesús
(Mr. 1:9-11; Lc. 3:21-22)

¹³ Aj pu i Jesús huatase'jre. A'uu pu a'arájraa a'ujna chuéjra'a japua ti ayén téja'arájtehuuaa tíjín Galileeye tí'ij Juan ráamuai'ihuaa játe'ana jetze ti ayén ántehuaa tíjín Jordán. ¹⁴ Ajta a'íjna í Juan, ayée pu tí'imua'ajca ti raatá'ijmi. Ayee pu tiraatá'ixaa tíjín:

—¿Ni mú'ee piyen yé vé'eme inee jemi? Jaítze'e pu raavíj'te'e pej piyen náamuai'ihuaa ineetzi.

¹⁵ Mí ajta a'ín í Jesús, ayée pu tiraata'ixaa tíjín:

—Ché'e ayén 'eene'en. Ayee pu hui tiraavíj'te'e tej tiyen huá'ini tej ra'ará'astijre'en tel'ijna jime'e a'ij ti tí'ijxe'eve'e í Dios.

Aj pu i Juan ráamuai'ihuaca'a í Jesús. ¹⁶ Tí'ij ráamuai'ihuaca'a, aj pu'í Jesús a'ítá'raa á jaata'a. Jíme'en pu'u a'ítá'raa, tí'ij jí antácuunareca'a í ta japua ti a'utéjmuaa. Tí'ij jí iiraase'j ti a'icamé'ecaa a'íjna í xiéjniu'ucare'ara'an í Dios. Ayee pu seijre'ecaa a'ij cucuí'i. Tí'ij jí japuan a'ujye'jxi. ¹⁷ Ajta á'iyen niuucari huánamuajri'í ti júte'e uj e'icánamuajre'e. Ayen tíjín:

—Niyauj pej pírici í nej muá'ixe'eve'e. Jé'ecan pej hui naa r'í'í naatá'a í ne tzajta'a.

4

Tiyaaru'u pu tiu'utése ti raamuá'itin a'íjna í Jesús
(Mr. 1:12-13; Lc. 4:1-13)

¹ Tí'ij jí a'ín í xiéjniu'ucare'ara'an í Dios, a'í pu ya'uví'iti a'íjna í Jesús í jiri jetze tí'ij a'ín tiyaaru'u tiu'utése'en ti raamuá'itin a'íjna í Jesús. ² Ajta a'ín Jesús, a'úu pu é'etee

a'achú cumu hua'apuate xicaj ti caí tí'licua'a. Aj pu i hu-ata'í'licuataca'a. ³ Ajta á'yien a'íin tiyaaru'u e'iré'ene a'íjna í Jesús jemi ti ij raamuá'itín. Ayee pu tiraatá'ixaa tijín:

—Tí pua'a hui yaujra'an pej pú'een í Dios. Patá'aj raata'aíjte'en amíjna mi tetej t'íj pan huateújtaahua.

⁴ Ajta Jesús, ayée pu tiu'utaniú tijín:

—Capu a'íi na'a ruxe'eve'e í pan ti jín te'utáviicua'i í tevi, sino ajta pu a'íin ruxe'eve'e nain í niuucari ti é'eme'ecan í Dios jemi.

⁵ Tí'ij jí a'íin tiyaaru'u ajtahua'a ya'uví'iti a'íjna í Jesús a'ánna Jerusalén. Teyuu pu japuan ra'antítuaa a'u ti e'evé'epa'atzara'a. ⁶ Ajta ayén tiraatá'ixaa tijín:

—Tí pua'a hui yaujra'an pej pú'een í Dios, ancájvetzi, a'iné ayée pu té'eyu'usi'i í yu'uxari jetze tijín:

Dios pu huaja'uta'íti í mej títetateí í jemin mej mi muáacha'in. Majta mú'eetzi memua'atini rumuájca'a jime'e.

A'íime mú á muaatéchajtza t'íj caí tí'itíj a'íj muaruure.

⁷ Jesús pu ayén tiraatá'ixaa tijín:

—Mí ajta, ayée pu che'atá na'a ayén té'eyu'usi'i í yu'uxari jetze tijín: “Capej piyen tirá'axíeehuari'ira tí'itíj jime'e ti Dios ayén tí'itíj jín huárini.”

⁸ Ajta a'íin í tiyaaru'u, ajtahua'a pu ya'uví'iti já'ahua'a yee jirí jetze ti ájtee. Aj pu i raataseíjra nainjapua, tíj na'a seíj chuéjra'a japua a'u mej a'uchéjme í teite. Raataseíjra a'achú ti ve'etí a'uun huatacá'a. ⁹ Ayee pu tiraatá'ixaa tijín:

—Nain nu muatapuaíjve'esin ne'íjna ti pua'a piyen huárini pej títunuta, pej pi naateánajche.

¹⁰ Aj pu i Jesús ayén tiraatá'ixaa tijín:

—Aricu, mú'ee pej i'i tiyaaru'u, a'iné ayée pu té'eyu'usi'i í yu'uxari jetze tijín: “Setá'aj raateánajche se'íjna í tavástara'a í a'amua Dios. A'íj xu'u huatévaire'en.”

¹¹ Aj pu i á'uraa a'íjna í tiyaaru'u. Capu ché'e a'ij ráaruu. Mat'íj mi huataseíjre í mej títetateí í ta japua mej mi raatévaire'en me'íjna í Jesús.

Jesús pu a'utéjche ti tiu'umuári'en u Galilea

(Mr. 1:14-15; Lc. 4:14-15)

¹² Tí'ij Jesús ráamua'areeri'i ti aiteánami'ihuaca'a a'íjna í Juan, aj pu'i á'uraa a'ujna chuéjra'a japua ti ayén téja'arájtgehuaa tijín Galilea. ¹³ A'u pu e'erájraa a'ujna Nazarét. Tí'ij jí a'uun a'ucáane a'ujna Capernaúm, chajta'a ti a'utacá'a a'ujna ti e'eve'e'ástime í jaj ti a'utacá'a a'ájna vejli'i seíj chuéjra'a japua ti ayén téja'arájtgehuaa tijín Zabulón, ajtahua'a seíj chuéjra'a japua ti ayén téja'arájtgehuaa tijín Neftalí. ¹⁴ Ayee pu tiuju'uríj ti ij ayén araúrasten a'íj ti tiu'utaxájtaca'a a'íjna ti tí'ixaxa'ata'a í Dios jetze me'ecan a'íjna í Isaías. ¹⁵ Ayen tijín:

Ayee pu té'eme a'ujna chuéjra'a japua a'u mej é'eche í teite í mej caí Israél jetze ajtème'ecan, a'ujna ti huatacá'a u Zabulón, ajta í seíj chuéjra'a japua u Neftalí, ajta seíj í juye ti a'uun e'etéeneana a'u ti e'eve'e'ástime í jaj ti ve'ée, ajta utavén pújme'en í Jordán, ajta u Galileeye a'u mej a'uchéjme í mej caí Israél jetze ajtème'ecan.

¹⁶ A'íime í teite, a'iné capu huá'a jemi raateájtuaa í mej seijre'eca'a í tíca'ari tzajta'a, a'íi mú raaseíj ti u ajtátzaca'a, temua'a naa,

majta a'íime í mej a'uchéjme'ecaa a'u mej yé'ejpuaíjtzica'a, ayée mú 'eene'e, xiee mej cuy m'íchica'a, a'iné ayée pu hua'é'ene'e, xiee ti huatíca'a.

Aj pu'i huá'a jetze huatátzareajraa.

Ayee pu tiu'utaxájtaca'a.

¹⁷ Tí'ij jí a'íin Jesús a'utéjche ti tihua'amua'aten. Ayee pu tihua'atixáate'ajraa tijín:

—Setá'aj seicié tiú'umua'ati í ru tzajta'a a'iné pu'uri tén teja'uré'enejsin ti tiu'uta'aíjta í Dios íiyen chaanaca japua.

Jesús pu hua'utajé í mej ruhua'itépe'eca'a, í mej muáacua (Mr. 1:16-20; Lc. 5:1-11)

¹⁸ Ajta í Jesús, áa pu 'ejtème'eca'a a'ájna vejli'i ti e'eve'e'ástime í jaj ti ayén téja'arájtehuaa tijín Galilea. Tí'ij í a'íimej huaseíj í mej hua'apua í mej ru'ihuaamua'a pú'een. A'íime mú a'íin pú'een a'íjna í Simón, ajta juutzeájra'an a'íjna í Andrés. Ajta a'íjna í Simón, ayée mú majta ratamuá'amua tijín Pedro. A'íi mú xiéjmuari jín hua'ité vivi'iraca'a. Ayee mu'u tí'ijri'irejca'a a'íime. ¹⁹ Aj pu í Jesús ayén tihua'utá'ixaa tijín:

—Mú se'utáuruyi'i neetzi jemi. Nee nu tejá'amua'aten sej si caí ché'e siyen hua'ité tí'iviivi'ira'an sino teite xu'u si tíseire'esin ineetzi jemi.

²⁰ Jíme'en pu'u ayén tihua'utá'ixaa, aj mú mi raatapuá'ajtaca'a. Matí'ij mi ateja'upí í xiéjmuari, Matí'ij mi a'ucí jamuan. ²¹ Tí'ij íjtá'i á'ayee a'uré'ene. Ajtahua'a pu hua'apuaca huaseíj í mej ru'ihuaamua'a pú'een. Seíj pu ayén ántehuaa tijín Jacobo. Ajta í juutzeájra'an, ayée pu ántehuaa tijín Juan. A'íi pu huá'ape'eri í Zebedeo. A'uu mú a'aráte'eca'a í canuuhua'a jetze. Huá'a jamuan pu arácatii í hua'atáata. Xiéjmuari mú rí'i tí'iruurejca'a ti tí'isiujtza'ani. Tí'ij í Jesús hua'utajé mej mi jamuan á'ujjuhua'ane'en. ²² Aj mú mi raatapuá'ajtaca'a. Matí'ij mi aitacíj í canuuhua'a jetze. A mú yaúurie í rutáata. Matí'ij mi a'ucíj jamuan í Jesús.

*Jéihua pu tihuá'amua'ate a'ijna í Jesús í teite
(Lc. 6:17-19)*

²³ Tí'ij a'íin í Jesús a'utéjche ti á'uche'ecane'en nainjapua tíj na'a a'úu ti huatacá'a u Galileeye, a'íi pu tihuá'amua'atehua'a í teite tíj na'a ti seijre'e hua'ateyuu tzajta'a. A'íi pu jín tihuá'a'ixa'atehua'a í niuucari ti jíme'en raxa í Dios ti tí'ajta nainjapua í chaanaca. Ajta Jesús tihuá'uhuaa naíjmi'ica í mej tí'icucui'i. Capu tí'iseicaj na'a í cuí'ini'ira'a. A'íi pu nain jín tiú'uhuaataca'a. ²⁴ Aj mú mi ráamua'areeri'i tíj na'a a'uun ti huatacá'a seij í chuéjra'a japua ti ayén téja'arájtehuaa tijín Siria. A'íj mú huámua'areeri'i a'ij ti ti'títj huáruu a'ijna í Jesús. Matí'ij mi u huaja'aráavi'ti í mej tí'icucui'i, ti ti'imuí'i í cuí'ini'ira'a. Seica mú huápi'i tí'icucui'icaa, ajta seica, capu huá'aca'anisti'iraca'a. Ajta seica, tiyaaru'u pu huá'a tzajta'a seijre'eca'a, majta seica í ti hua'acáteuunéjme'ecaa, majta seica mú ciyáaxavi'i. Naíjmi'ica pu tihuá'uhuaa. ²⁵ Jéihua mú ajteáxiireca'a í teite, í mej me'uun e'eráaci a'ujna chuéjra'a japua u Galileeye. Majta seica, a'úu mú e'eráaci ti ayén téja'arájtehuaa tijín tamuáamuata'a ti chájta'ajme, majta seica me'újna já'ahua'a u Jerusalén, majta seica tíj na'a a'uun ti huatacá'a u Judea. Seica mú majta aitacíj í mej utavén pújme'en e'echéjme'e u Jordán. Jéihua mú jamuan á'ujujhua'ane'e.

5

I niuucari ti Jesús hua'utá'ixa í jirí jetze

¹ Tí'ij hua'usej í teite mej jeihua mu'iicáa, aj pu'i antíraa í Jesús í jirí japua. An pu a'ujyeíjxi. Matí'ij mi a'íime í mej á'ujujhua'ane'e jamuan, a'íi mú ajteáxiireca'a. ² Aj pu í a'utéjche ti tihuá'umua'aten.

*I niuucari ti tamuáamuata'a ará'ase í mej jín ráamua'aree ti
Dios rí'i tihua'atá'aca
(Lc. 6:20-23)*

³ Ayen tijín:

—Miche'e huaújtemua'ave'en jeihua í mej tirú'umua'aree í ru tzajta'a mej caí a'ij tí'ijviicua'i í Dios jemi, a'iné a'íi mú me'uun huaté'uu muá'aju'un í Dios jemi.

⁴ 'Miche'e huaújtemua'ave'en jeihua í mej ruxieemíjte'e me'ijna jime'e í mej jín auteájturaa í Dios jemi a'iné Dios pu rí'i tihua'utá'asin.

⁵ 'Miche'e huaújtemua'ave'en jeihua í mej rí'i té'umuaajcaa í ru tzajta'a í Dios jemi, a'iné a'íi mú ra'ancuré'asin a'ijna chuéjra'a ti jíme'en Dios te'ateújratziiri'i ti hua'utá'an.

⁶ 'Miche'e huaújtemua'ave'en jeihua í mej rahuauca, majta í mej jeihua raxí'eve'e, mej mi miyen huárini a'ij ti tiraavíjte'e

í Dios jemi, a'iné Dios pu ayén huá'aruuren mej mi miyen ra'ará'astijre'en.

⁷'Miche'e huaújtemua'ave'en jeíhua í mej huá'acu'uve í seica í ru'ihuaamua'a, a'iné Dios pu huá'ancu'uvajxi'isin a'ímej.

⁸'Miche'e huaújtemua'ave'en jeíhua í mej urarí'en seijre'e í ruxéjniu'uca jetze, a'iné a'íi mú rasejiran í Dios.

⁹'Miche'e huaújtemua'ave'en jeíhua í mej rahuauhuau mej caí ne'use'e, a'iné ayée pu Dios hua'utámua'atzi tijín: "Niyauj-mua'a."

¹⁰'Miche'e huaújtemua'ave'en jeíhua í mej rajpuaítzi muá'aye'i me'íjna jime'e mej miyen ríci a'ij ti tí'ixje'eve'e í Dios. Nain pu xaa tihuá'aci'iti a'ujna a'u ti é'eseijre'e í Dios.

¹¹'Setá'aj huaújtemua'ave'en setíj sena'a pua'amé mú'een, ti pua'a me'ín í teite miyen a'ij pua'a tejá'amuaxajta, majta a'ij pua'a á'amuaruure na'ari hua'itzi jín tejá'amuaxajtzi'i me'íjna jime'e sej tí'ixaxa'a neetzi jetze me'ecan. ¹²Setá'aj huaújtemua'ave'en. Caxú ruxieemiste'e, a'iné jeíhua pu tejá'amuaci'iti í ta japua Dios ti é'eseijre'e. Ayee mú che'atá mena'a huá'uruu a'ímej í mej mejmí'i tí'ixaxa'ata'a í Dios jetze me'ecan.

Mej nu'u miyen me'íjna jín tí'ivaire'e mej mi ríi huá'aruuren a'ímej í mejyen japuan seijre'e

(Mr. 9:50; Lc. 14:34-35)

¹³'Ayee xu hui tí'ivaire'e huá'a tzajta'a í teite tíj ajta tí'ivaire'e í unaj í mej jín tí'icacare í cual'ira japua. A'íjna í unaj tí'ivaire'e tí'ij caí huatépete í hua'ira'a. Mí ajta, ti pua'a huatéaru'una, aj pu'i ráaxi'isin í ti a'ancacá. ¿A'iné auj tí'iri'iri tí'ij ajtahua'a ancacá á'ara'ani? Capu ché'e a'ij tí'iri'iri, a'iné pu'uri ráaxi'i í ti ancacá. Ayee pu'u qui tí'ivaire'e mej mi mé rúurieexin, mej mi majta ratzíinajye'ican í teite. Rí'i xu'u mú'een tí'ij caí ayén che'atá na'a tejamuáaruuren mú'ejmi.

¹⁴'Ayee xu seijre'e huá'a tzajta'a í teite tíj tatzari ti ja'atí án yá'ujche ti ij a'imuá a'atáneeri'icij nainjapua íiyen chaanaca japua. Ajta, chajta'a ti a'utáca í jirí jetze, capu rí'iri ti hu-ateúravaa. ¹⁵Ajta, capu ja'atí ayén cantiira'a antítaiira ti ij a'uun ya'uteárujte'en í utaatzí jete, sino án pu ya'ujchájta ánimua tí'ij a'imuá a'atáneeri'icij huá'a tzajta'a í mej uráatei u chí'ita. ¹⁶A'íj pu jín, ti pua'a tí'itíj a'ij seruure mú'een, setá'aj hui siyen ráaruuren mé jéjre'e huá'a tzajta'a í teite mej mi ráamua'aree sej siyen ríci se'íjna jime'e í ti í'ixi'epi'ín. Aj mú mi xaa ríi tiraateájtuaani í Dios.

A'íjna í niuucari í mej jíme'en tí'ajta

¹⁷'Caxu siyen tí'imua'ajca í ru tzajta'a yee nee nu ra'antipua'ajte'esin ne'íjna í niuucari ti raateájtuaa ítejmi jemi a'íjna í Moisés teecan, ajta í mej raataxájtaca'a a'íime í

mej tí'ixaxa'ata'a í Dios jetze me'ecan. Canu ne'íjna jín mú a'uvé'emej nej ni ra'antipuaá'ajte'en ne'íjna í niuucari. Canu xaa ne'u. Ayee nu 'een jín mú a'uvé'emej nej ni raanaíjmire'en. ¹⁸ Ayee nu tejá'amua'ixaate'e tzáahuati'ira'a jime'e, tí'ij auj seijre'e ti yen seijre'e íiyen chaanaca japua, ajta í ti é'eseijre'e júte'e u ta japua, capu hui ti'titíj a'uvaíjtzi a'íjna jetze í mej ra'uyú'uxaca'a í yu'uxari jetze, capu ti'itíj, ti pua'a leetra na'a, na'ari í ti ra'avé'eraráatzajme.

¹⁹ 'A'íj pu jín, ti pua'a ja'atí caí ra'ará'astijre'en seíj í niuucari ti ayén té'eyu'usi'ihuaca'a í yu'uxari jetze, ti pua'a ajta a'íjn tiráamua'aten seíj í ja'ati ti ayén che'atá na'a caí ra'ará'astijre'en a'íjna, Dios pu jemi ayén ámitieere'e ti caí ti'itíj vaire'e a'íjna í ja'ati a'ujna u ta japua. Capu amín a'íj ti pua'a caí ra'ará'astijre í niuucari ti jaítze'e caí ruxe'eve'e; aúche'e pu ve'ecán jín auteáturaasin í Dios jemi. Mi ajta, ti pua'a ja'atí ti na'a ti ayén rá'atzaahuate'e a'íjna í niuucari, ajta seica tiú'umua'aten mej mi miyen che'atá mena'a rijca, Dios pu jemi ámitieere'e ti a'íjn xaa tí'ivaire'e jeíhua u ta japua.

²⁰ 'A'íj pu jín, ayée nu tejá'amua'ixaate'e, ti pua'a secaí siyen tihua'utémua'itín a'ímej í mej tihuá'umua'aten í yu'uxari jetze, majta a'ímej í fariseos, ti pua'a secaí hua'utémua'itín se'íjna jime'e í sej ra'ará'astijre'en a'íj ti té'eyu'usi'í í yu'uxari jetze, ca xu ja'anáj a'uteáruti a'ájna Dios ti é'eseijre'e u ta japua.

Jíme'en í mej jín níniu'ucacu
(Lc. 12:57-59)

²¹ 'Xu'uri siyen ráanamujri'í mej miyen tihua'utá'ixaa í á'amua'ayupuaci'istemua'a tíjín: “Caxu tí'itecui'ica. Na'ari caí, ti pua'a ja'atí seíj huajé'ica, ruxe'eve'e mej puaíjtzi raatá'an.”

²² 'Mí neajta inee, ayée nu tejá'amua'ixaate'e, ti pua'a ja'atí ayén huataniú'ucan jemin í ruxí'ej teví, ayée pu tiú'ujxe'eve'e ti Dios ayén puaíjtzi raatá'an a'íjna í ja'ati. Neajta niyen tejá'amua'ixaate'e, ti pua'a ja'atí ayén a'íj pua'a tiraatájeeve a'íjna í ruxí'ej teví tíjín: “Mú'ee pej caí ti'itíj huayí'iti”, ayée pu tiú'ujxe'eve'e mej rá'anví'itín a'ímej jemi í jueesi. Mí neajta inee, ayée nu tejá'amua'ixaate'e, ti pua'a ja'atí ayén a'íj pua'a tiraatájeeve í ruxí'ej teví tíjín: “Mú'ee pej caí ti'itíj mua'aree”, ayée pu Dios ayén tiraatá'ixaate'esin tíjín: “Aricu, áa pej a'utevéé puá'ara'ani í taij tzajta'a ti caí ja'anáj á'ami'ini.”

²³ 'A'íj pu jín, ti pua'a peri ti'itíj tí'imuai'ivajta a'íjna japua a'u sej yé'ana'amiche í Dios, ti pua'a peri ra'utámua'aree í pej jín auteájturaa jemin í axí'ej teví, ayée pej huárini. ²⁴ A'uu pej ye'utécan í pej tiu'utámua'i'ivejta a'íjna japua a'u sej yé'ana'amiche í Dios. Patá'aj amuacaí u á'ume'en a'íjna jemi í

axí'ej tevi patá'aj tiu'utá'uuni'í í pej jín a'uteájturaa í jemin. Aj pu xaa ari ri'irí pej mú a'uvé'eme'en patá'aj tiu'utámuai'ivejta.

²⁵ 'Setá'aj ca'anacan raaxí'epi'intare'en a'íjna jamuan í ti muájcha'íire'e, tí'ij auj muá'anvi'itin huá'a jemi í jueesi. Setá'aj siyen raaxí'epi'intare'en setí'ij seuj huajú'un í juye jetze. Na'ari ti pua'a pecaí piyen huárini, a'í pu mú'leetzi tiu'utátuiire'esin í juees jemi. Ajta a'íjna mú'leetzi pu tiu'utátuiire'esin jemin a'íjna í ti ravaire'e. Ajta a'ín ti ravaire'e, a'í pu mua'iteánajsin. ²⁶ Ayee nu hui tí'imua'ixaate'e tzáahuati'ira'a jime'e, camu ja'anáj mua'irátuaasin ajta pena'a caí tihua'unájchite'en nai jime'e a'achú mej muá'ijijve'e.

Jíme'en a'ímej í mej tiú'ujxana'acira'ate

²⁷ 'Xu'uri ráanamujri'í í mej mejmí'í miyen tiu'utaxájtaca'a tijín: “Capej 'íita'a jamuan hui'ica í pej caí ratévi'itin.”

²⁸ 'Mí neajta inee, ayée nu tejá'amua'ixaate'e tijín: A'atí ti na'a ti ayén 'íita'a seijra temua'a naa ti ij ayén raatá'asti í ru tzajta'a ti jamuan huáhu'i'ini, ayée nu tejá'amua'ixaate'e ti a'íjna í ja'atí ari tiú'ujxana'acira'ate í ru tzajta'a a'íjna jamuan í 'íita'a ti caí ratévi'itin.

²⁹ 'Neajta nu niyen tejá'amua'ixaate'e tijín: Tí pua'a piyen éene'en pej jetzen rapua'ajte'e mi á'aji'í ti ari'irínta'a pújme'en seijre'e pe'íjna jime'e í pej jín auteájturaa í Dios jemi, aítátichi muá'aji'í ti ari'irínta'a pújme'en seijre'e. Aa pej yaúurieni. Ayee pej huárini, a'iné jaítze'e pu timuaatéva'iri pej ti'itíj á'urieni ti cíleen caí pej nain e'ehuá'arieni mat'íj án muájá'urieni í taij tzajta'a. ³⁰ Ajta ti pua'a piyen éene'en pej jetzen rapua'ajte'e mi á'amujca'a ari'irínta'a pújme'en seijre'e, patá'aj ra'ajtavejche amíjna mi á'a muájca'a. Pa-jta a'imua' yaúurieni a'iné jaítze'e pu timuaatéva'iri pej ti'itíj á'urieni ti cíleen caí pej nain e'ehuá'arieni mat'íj án mú já'urieni í taij tzajta'a.

Jíme'en í mej já'ita'a a'utac'íca

(Mt. 19:9; Mr. 10:11-12; Lc. 16:18)

³¹ 'Majta hui mejmí'í miyen tí'ixaxa'ata'a tijín: “Ja'atí ti raxí'eve'e ti ru'íj mé úurieni, ché'e a'ín cuapée raatapíjte'en í ru'íj í ti jín mé rúurieni.” ³² Mí neajta inee, ayée nu tejá'amua'ixaate'e. Tí pua'a ja'atí ru'íj mé úurieni, caí ayén ti'itíj jín huarín a'íjna í 'íita'a ti xana'acire'e, ti pua'a caí seij jamuan huáhu'i'ini, seij pu'u í ti jín tiu'utá'a ti ij ja'atí ru'íj mé úurieni. A'í pu a'ín pú'een ti i'í 'íira'ara'antaca'a tihuaújxana'acira'ate seij jamuan í teáata'a. Aj pu xaa í'irí'iri ti mé rúurieni. Ajta a'íjna í teáata'a ti seij ancuré'evi'itin í 'íita'a ti ja'atí ari mé rúurie, a'íjna í ja'atí ajta pu tihuaújxana'acira'ate.

Jíme'en í mej jín te'ataújratzi'iraca

³³ 'Seajta xu'uri ráanamujri'i se'íjna i niuucari í mej mejmí'i tihua'utá'ixaa í teite tijín: "Capej yá'ujipuan í pej jín te'atá'aratziiira niuucajtze'en í Dios."

³⁴ 'Mí neajta inee, ayée nu tejá'amua'ixaate'e tijín: Caxu a'atzu te'ataújratzi'ira'an niuucajtze'en í Dios, caxu a'atzu. Caxu seajta te'ataújratzi'ira'an niuucajtze'en í ta japua, a'iné a'í pu japuan án á'ujca í Dios. ³⁵ Caxu seajta te'ataújratzi'ira'an niuucajtze'en i chaanaca a'iné a'í pu yen ra'ícajme í Dios. Caxu seajta te'ataújratzi'ira'an í niuucajtze'en í Jerusalén, a'iné a'í pu antiújmua'aree íye chajta'a a'íjna í Rey ti ve'ée. ³⁶ Caxu seajta te'ataújratzi'iracare'en niuucajtze'en mi a'amua mu'úu jetze, a'iné caxu rujímua'a sena'a raayí'iti sej raatéxu'umuare'en na'ari sej raatécuainare'en seíj mi a'amua cipua.

³⁷ 'Ché'e ayén éene'en, ti pua'a piyen raataxáj yee "¡Jee!", ché'e ayén éene'en tzáahuati'ira'a jíme'e yee "¡Jee!" Ajta, ayén che'atá na'a, ti pua'a piyen yee "¡Capu!", ché'e ayén éene'en tzáahuati'ira'a jíme'e yee "¡Capu!" Tí'ití ti a'íj seicié 'een, a'íjna jetze pu avé'eme'ecan a'íjna í ti a'íj pua'a 'een.

Jíme'en a'ímej í mej puajtzi huataúra'a

(Lc. 6:29-30)

³⁸ 'Xu'uri siyen tiú'unamujri'i í mej mejmí'i miyen tí'ixaxa'ata'a tijín: "Tí pua'a ja'atí ra'itátini í jí'iseáara'an í ruxí'ej tevi, ruxe'leve'e ti a'íjna í ja'atí ayén che'atá na'a tiu'unájchita rují'i jíme'e." Ajta ayén tijín: "Tí pua'a ja'atí seíj ra'antácuura í tamaara'an, ruxe'leve'e ti a'íjna ja'atí ayén che'atá na'a tiu'unájchita rutamej jíme'e."

³⁹ 'Mí neajta inee, ayée nu tejá'amua'ixaate'e yee: Caxu siyen che'atá sena'a raruure í ti a'íj pua'a 'een a'íj ti a'ín ari ayén amuáaru mu'ejmi. Tí pua'a ja'atí mu'itéjveeni mua'ípée jetze ari'íríinta'a pújme'en, patá'aj pajta raatá'an ti mu'itéjveeni í seíjta'a í mua'ípée jetze. ⁴⁰ Tí pua'a ja'atí ca'anéri jín muájhuavii mi á'asiicu'u ti ij a'ín mu'íjchueeni, patá'aj raatáhuite'en pajta mi pej jíme'en ra'itévajara mi á'ahuare'etze'e. ⁴¹ Ajta, ti pua'a ja'atí mua'áijte'e pej tí'á'ara'an té'entini seíj ví'ira'a imuá ti huatátee, patá'aj hua'apua ví'ira'a imuá té'entini. ⁴² Pajta, patá'aj raatá'an, ti pua'a ja'atí tí'itíj muáhuaviira, capej ramuaire'e í ja'atí ti muane'íri'ira a'ame.

Mej nu'u huá'axe'leve'en í mej huá'ajcha'ire'eca

(Lc. 6:27-28, 32-36)

⁴³ 'Ayee xu seri ráanamujri'i í mej mejmí'i miyen tí'ixaxa'ata'a tijín: "Patá'aj raxí'leve'e puá'ara'ani pe'íjna í á'amiigu." Ajta ayén tijín: "Patá'aj rájcha'íre'e puá'ara'ani

pe'íjna í ti muájcha'íire'e." 44 Mí neajta inee, ayée nu tejá'amua'íxaate'e yee: Patá'aj raxí'eve'e puá'ara'ani a'íjna í ti muájcha'íire'e. Pajta rahuaviira í Dios jemi a'ímej jíme'en í mej a'ij pua'a á'amuaruure sej si siyen ruxí'ej éene'en xá'ara'ani a'ujna, á'amua'upua ti é'esejre'e u ta japua.

45 'A'í pu hui huatá'aca ti a'ín xica hua'utétatzavi'ite'e huá'a japua í mej a'ij pua'a tí'iteteite, ajta huá'a japua í mej rí'í tí'iteteite. Ajta a'í pu huatá'aca mej mi víjvi'iyey huá'a japua í mej xí'epi'ín ríci, majta huá'a japua í mej a'ij pua'a ríci. 46 Tí pua'a siyen huá'axe'eve'e sena'a a'ímej í mej já'amua'axe'eve'e mú'ejmi, ¿ni secaí siyen tí'imua'atze sej si se'íjna jín tí'itíj huamuá'itín í Dios jemi? Mí seajta caí, caxu. Casi'i, ayée mú che'atá mena'a ríci a'íme í mej á'ujujhua'an í mej hua'ujíjve'e í mej tí'itíci. 47 Ajta, ti pua'a siyen hua'utateújte sena'a se'ímej í mej á'amua'ihuaamua'a pú'een, ¿ni qui caí ayén tejamuá'amítíejte'e sej siyen hua'utémua'itín í seica? Mí seajta caí, caxu. ¿Ni qui mecaí miyen ríci a'íme í mej caí ramua'ate í Dios tzáahuatí'íra'a jíme'e? Ayee mú ríci xaa ne'u.

48 'A'í pu jín, setá'aj siyen raanaíjmire'en a'achú ti tejamuá'aturaate'e, sej si siyen ruxí'ej 'eene'en temua'a naa a'ujna a'u ti á'amua'upua é'esejre'e u ta japua.

6

Jíme'en a'ímej í mej rusejrata mej miyen ríci ti xí'epi'ín

1 'Rí'í xu'u mú'een sej caí siyen huárini í ti xí'epi'ín 'een mé jéjre'e huá'a tzajta'a í teite mej mi amuaaséj. Tí pua'a siyen sena'a rijca, capu tí'itíj tejá'amua'acítí a'íjna jemi í sej rájya'upua ti a'ín tejámuaatapuajíve'en. 2 'A'í pu jín, set'íj tíhuá'apuajíve'e a'ímej í mej caí a'ij tí'ijvíicua'í, caxu raxájta mé jéjre'e yee ayée tu huaríj. Ayee mú xaa ríci seica í ruteyujta'a, majta caaye jetze a'íme í mej ra'ará'astijre'e hua'aye'íra jéjre'ecitze'e. 'A'í mú miyen ríci mej mi a'ín teite rí'í tíhuá'utá'íxaate'en. Ayee nu tejá'amua'íxaate'e tíjín a'í mú meri nain huamuá'ití me'íjna jíme'e í mej teite rí'í tíu'utá'íxaa. 3 Mí pajta mú'ee, ti pua'a tí'itíj paraatapuajíve'en í ti caí a'ij tí'ijvíicua'í, ayée pej huárini tí ij caí ja'atí ráamua'aree. 4 Ayee pej huárini, tí pua'a petíu'utapuajíve'en avíitzi jíme'e, aj pu xaa, a'ín í pej rájya'upua, a'í pu rasej í tí rú'avaa. Ajta, a'í pu tímuaatá'asin a'íjna í pej raamuá'ití.

Jesús pu tíhuá'amua'ate a'ij tí tiraatéjhua'uuni í Dios jemi (Lc. 11:2-4)

5 'Ajta, set'íj mú'een téníuusime'en í Dios jemi, caxu siyen jéjre'ecitze'e rijca matíj í seica í mej nu'u ra'ará'astijre'e hua'aye'íra í mej miyen tí'íjri'íre. Yee pu tíhua'aráanajche mej uteáru'ípi u teyujta'a mej huatéjnuuuni í Dios jemi, na'ari mej

miyen e'ejcáaci'ica a'ujna caaye jetze mej mi seica hua'usej. Ayee nu tejá'amua'ixaate'e tzáahuati'ira'a jime'e, amí mu'u huamuá'iti, xaa ne'u.

⁶ 'Mí pajta mú'ee, patí'ij téniiusime'en í Dios jemi, pauj mi'i uteárutén a'ujna 'achi'itá. Pajta te'iteanán í ta'anténine'i jime'e. Aj pej xaa pi huatéjnuuini a'ijna jemi í pej rájya'upua í ti caí seijre'e. Ajta á'iyen a'ijna í pej rájya'upua í ti tí'isise'ij naíjmi'i tój na'a a'u ti é'eruuri'ihuaca'a avítzi jime'e, a'í pu hui muaatá'asin í pej raamuá'iti.

⁷ 'Ajta, patí'ij téniiusime'en í Dios jemi, capej piyen á'ateevi'in pej téniiusime'en í niucari jime'e ti caí a'ij huataújmu'a. Ayee mú xaa rici a'íime í mej caí ramua'ate í Dios. Ayee pu tihuá'amitiejte'e ti Dios ayén huá'unamua ti pua'a miyen á'ateevi'in mej téniiusime'en. ⁸ Caxu siyen che'atá sena'a rijca matj a'íime, a'iné ayée pu i tí'een sej caí xi huatéeniu jemin í sej rájya'upua, a'í pu ari rú'umua'aree tí'itj ti a'ij tejamuá'aturaate'e. ⁹ Ayee xu si tí'ijhuaviira. Siyen tijín: Mú'ee, í pej tá'iya'upua,

a'úu pej é'eseijre'e u ta japua,
miché'e rí'i yá'unamuajra a'ij pej ántehuaa.

¹⁰ Ché'e teja'uré'enen a'ájna xicájra'a jetze
patí'ij nainjapua tiu'uta'aíjta
íiyen chaanaca japua.

Miché'e ra'ará'astijre'en a'ij pej tí'ijxe'eve'e
íiyen chaanaca japua
mej mi miyen che'atá mena'a
ra'ará'astijre'en u ta japua.

¹¹ Patá'aj pajta taatá'an í ti tí'icua'iri'i
í ti ruxe'eve'e nain xicaj tzajta'a.

¹² Titaatá'uuni'iri'i í tej jín auteájturaa mú'eetzi jemi
a'iné ayée tu che'atá tena'a
rí'i tíhua'utá'uuni'ira a'ímej
í mej auteájturaa itejmi jemi.

¹³ Pajta, capej piyen titaatá'acare'en ti ayén titáaci'iti
í tej jime'en caí rá'aviicua'i
sino patá'aj piyen ta japua huániuuni
ti ij caí taatémuaitin a'ijna ti a'ij pua'a 'een.

Ayee tu tí'imuahuvii a'iné mú'ee pej tí'ita'aijte'e nainjapua,
mú'ee pej anti'amua'aree nain jime'e,
miché'e naími'i rí'i timuaatatémua'aviste'en
tj na'a rusén jime'e.

¹⁴ 'A'ij nu jín niyen tejá'amua'ixaate'e. Tí pua'a siyen tihua'utá'uuni'i í teite í mej jín auteájturaa mú'ejmi jemi, a'í pu ajta tejámuaatá'uuni'ira mú'ejmi a'ijna í sej rájya'upua ti a'uun é'eseijre'e u ta japua. ¹⁵ Mí ajta, ti pua'a secaí siyen

tihua'utá'uuni'i í teite í mej jín auteájturaa mú'ejmi jemi, a'íjna í sej rájya'upua, capu ajta tejámuaatá'uuni'ira mú'ejmi í sej jín auteájturaa í jemin.

Jíme'en í mej jín rú'itzi'ive'e

¹⁶ 'Tí pua'a seúru'itzi'ive'e, caxu siyen acaújtzaahuat'e í runéerime jetze matíj a'íime í seica í mej miyen rici jéjre'ecitze'e. A'íime í teitejra'a, ayée mú acaújtzaahuat'e í runéerime jetze mej mi seica teite ráamua'aree yee mej rú'itzi'ive'e. ¹⁷⁻¹⁸ Ayee nu tejá'amua'ixaate'e tzáahuati'ira'a jíme'e. Mu'uri me'íjna jíme'en raamuá'iti nain í ti tihuá'aci'iti. Mí pajta mú'ee, patí'ij á'itzi'ive'e, patá'aj acá'ajista'ante'en, pajta te'avá'ahuaate'en á'amu'uutze'e aceite jíme'e, mej mi caí ráamua'aree í teite yee pe'á'itzi'ive'e. A'í pu'u ayá'upua í pej caí rasise'i, a'í pu ramua'aree. Ajta a'íjna í ayá'upua ti rasise'i í ti rú'avaa, a'í pu muaatá'asin í pej raamuá'iti.

Jíme'en í ti jeíhua huápi'i ruxe'eve'e í Dios jemi

(Lc. 12:33-34)

¹⁹ 'Caxu siyen té'useire'e u ruchi'itá jeíhua í ti huápi'i tí'ijnajche sej si se'uun te'urácha'íca. Tí pua'a siyen huárini, aj mú mi tejpua'si raatéte'eneajxi'isin í caanari. Ajta í tepúusti'i, temua'a pu tiu'uteújchuitaamua'asin. Majta a'íime í nahua'ari, a'úu mú uteáruti ca'anéri jíme'e. Matí'ij mi té'unahua'an. ²⁰ Mí seajta mú'een, setá'aj te'uhuáseire'en u ta japua jeíhua í ti huápi'i ruxe'eve'e í Dios jemi. Capu ti'itíj ruchuitáamua'aca a'ujna, capu ajta ti'itíj a'uvaíjtzi. Camu majta uteáru'ipi í nahua'ari me'újna. ²¹ Ayee pu té'eme: ti'itíj ti na'a ti mú'ejmi tejá'amua'a, ti jaítze'e timuaatéva'iri, mú'een xu tiújmua'atzíte'e xá'aju'un se'íjna jíme'e.

Jíme'en í ti jín rutátzavi'ite'e

(Lc. 11:34-36)

²² Ajta hui, amíjna mi á'aji'i, a'í pu a'ín pú'een í pej jín á'uche'ecan. Tí pua'a ri'éene'en puá'ajji'isíjme'eni, temua'a pej naa meteúunee. ²³ Mí ajta, ti pua'a caí ti'itíj vaire'e mua'a jí'i, ayée pu hua'éen cumu tíj huatíca'a. Ajta mua'axiejniu'uca, ti pua'a piyen rí'i raaté'avaa, ayée pu che'atá na'a tí'ivaire'e í pej jín huáye'iven huá'a tzajta'a í teite. Ajta ti pua'a piyen caí rí'i tiraaté'avaa í mua'axiejniu'uca ti ij caí ché'e mú á'ayee mú á'uvi'itijcare'en, ¿ni caí ayén te'iráame cumu tíj huatíca'a? Capu a'atzu huáneeri'i.

Jíme'en í tumin í Dios jemi

(Lc. 16:13)

²⁴ 'Capu ja'atí raayí'iti ti hua'apuaca jemi tiu'utévaire'en. Tí pua'a tiu'utatése'en ti ayén huárini, seíj pu ticha'íre'e a'ame ti tí'ira'aíjte'e, ajta í seíj, a'í pu raxí'eve'e a'ame ti

tiraata'aíjte'en. Na'ari caí, nain pu jín tiraatévaire'esin í seij, ajta a'í pu caí ra'ará'astijre'e í seij ti tí'ira'aijte'e. Jíme'en a'íjna í Dios, ajta jíme'en a'íjna í tumín, capu ja'atí ayén raayí'ti ti tiu'uta'aíjti'ire'en ruxi'e'j na'a a'ímej jemi í mej hua'apua.

Dios pu nu'u rí'i tihuá'acha'í ruyaujmua'a
(Lc. 12:22-31)

²⁵ 'A'íj nu jín niyen tejá'amua'ixaate'e jíme'en a'íjna yee: Caxu se'íjna jín tí'imujca yee: “¿A'iquí teti'icua'ani?”, nusu yee: “¿A'iquí teti'iteye'en?”, na'ari yee: “¿Ti'itaqui jín tetiu'utétachejte'esin?” ¿Ni caí jaítze'e ruxe'eve'e í Dios jemi sej ruuri xá'ara'ani, caí í cua'ira? ¿Ni caí ayén che'atá na'a jaítze'e ruxe'eve'e í Dios jemi á'amuahua'ira'a ti ruuri, caí í sej jín tiu'uteújchejte'en? A ni'íjtá ne'u.

²⁶ 'Casi'i, hui sehua'use'íj mi pina'ase í mej júte'e rá'ara'a. Camu a'atzu tí'ihuaste'e, camu majta tí'itza'anaca, camu majta rase'iri í imue'eri í ruchi'itá. Mí ajta, a'í pu tihuá'amí'icuaca a'íjna í á'amuaya'upua a'uun ti é'eseijre'e u ta japua. Ajta jeíhua xu jaítze'e jetzen ruxe'eve'e mecaí a'íime mi pina'ase. A'í pu rí'i tejá'amuacha'í a'ame. ²⁷ Capu a'atzu tí'ivaire'e ti ja'atí ayén á'uche'ecane'en ayén te'entímua'astí a'íjna jime'e yee a'iquí té'eme. Capu a'atzu raatéva'iri ti jaítze'e á'ateevi'in.

²⁸ 'Ajta, ¿a'iné 'een jín siyen tí'itziine'e se'íjna jime'e yee tí'itájqui jín tetiu'utétachejte'esin?

'Casi'i mú'een, xaase'íj mi xuuxu'u a'íj ti té'ejvivausi mé já'ahua'a ti huapá'atza. Capu tí'imíjhuaca mi xuuxu'u, capu ajta tí'itzaca. ²⁹ Mí neajta ínee, ayée nu tejá'amua'ixaate'e, a'íjna í rey, a'íjna í Salomón teecan, jé'ecan pu huápí'í tí'ijcha'íca'a. Mí ajta, capu ja'anáj naa éene'en tiu'uteújchejte tíj mi xuuxu'u.

³⁰ 'Ayee pu'u, Dios pu ayén naa éene'en rí'i tí'iruure mi íxaj ti íjii a'uun é'eseijre'e a'úu ti a'upá'atza. Ajta á'iyen, aré'apua'a rasiychen. Tí'íj huatéehuan, aj mú mi raateátaira chuej tzajta'a tá'ajtaavijhua. Dios pu xaa jaítze'e rí'i á'amuaruure caí a'íjna ti rí'i ráaruu mi íxaj. Mú'een xu hui caí a'atzu té'atzaahuate'e xaa ne'u. ³¹ 'A'íj nu jín niyen tejá'amua'ixaate'e. Caxu siyen tí'imujca se'íjna jime'e yee: “¿Tí'itájqui tecua'ani?”, nusu yee: “¿Tí'itájqui teyé'en?”, na'ari yee: “¿Tí'itájqui jín tetiu'utétachejte'esin?”

³² 'A'íime í mej caí ramua'ate í Dios tzáahuati'ira'a jime'e, a'íi mú a'íin pú'een í mej jín rahuauca. Mí ajta, a'íin í á'amuaya'upua ta japua ti é'eseijre'e, a'í pu ari ramua'aree nain tíj na'a í ti tejamuá'aturaate'e. ³³ Ayee pu'u, seuj mí'i raatahuaún ti Dios tejamuá'aíjte'en, seajta sej ra'ará'astijre'en

a'ij ti a'ín t'íjxe'eve'e. Tí pua'a siyen huárini, Dios pu ajta tejámuaatá'asin naíjmi'i a'íjna í ti tejamuá'aturaate'e.

³⁴Ayej xaa ne'u ti'ayajna. Caxu t'í'muajca se'íjna jime'e yee a'iquí té'eme ruijmua'a. Ruijmua'a xu sijta t'í'tese'e xá'aju'un se'íjna jime'e í ti tejá'amuaci'iti a'ájna. Amí pu'u aúche'e í sej jín t'í'tese'en íjii.

7

Tej nu'u caí seica jetze t'í'ijpua'ajte'e (Lc. 6:37-38, 41-42)

¹'Caxu ché'e sena'a seica jetze t'í'ijpua'ajte'e í seíj ti i caí Dios ayén mú'ejmi jetze te'ujpuá'ajte'en ca'anín jime'e. ²Ayee pu'u, setíj siyen t'í'ijxajtzi'ira í ruxí'ej tevi, ayée pu che'atá na'a Dios mú'ejmi tejá'amuaxajtzi'i. A'achú sej caj tiraatá'an í seíj, ayén che'atá na'a tejá'amuaci'iti. ³¿A'iné 'een jín siyen rasise'i á'amua'ihuaara'a í ti'irí c'íleen jín te'utéjturaa í Dios jemi? Mí seajta mú'een caxu rusise'ij í sej ve'ecán jín auteájturaa jemin í Dios. ⁴Ajta, ti pua'a peri ve'ecán jín auteájturaa í Dios jemi, ¿a'iné t'í'iri'iri pej piyen tiraatá'ixaate'en pemíjna ti c'íleen jín a'uteájturaa a'ij ti ti'itíj jín te'uteájturaa? ⁵Mú'ee, í pej caí piyen mé teuúmua'aree, paj mi'i nain jín tiu'utetzáahuate'en a'ímej jemi í pej jín auteájturaa. Aj pu xaa raavíite'e a'ame pej piyen tiraata'ixaate'en í sej a'ij ti ti'itíj jín te'uteájturaa.

⁶'Caxu siyen tihuá'ixaate'e í niuucari ti jíme'en raxa í Dios huá'a tzajta'a a'ímej í mej tiú'uxana'avi'iste'e mej mi caí á'amuaaxiehuari'ira matíj í tzi'ici mej tiú'uche'eveca. Ajta caxu siyen tihuá'ijcate'e í ti Dios jemi é'eme'ecan a'ímej í mej caí t'í'itevi'ira'a. Na'ari caí, ayée mú rini matíj í tuiixu í xarij tzajta'a a'utí jé'ejmuaa. A'ij mú pua'a tejámuaataxájta, mej nú'u amuaajcha'íire'e mú muá'aju'un huáp'i.

Mej nu'u rahuauca í Dios jemi t'í'ij a'ín hua'utá'a (Lc. 11:9-13; 6:31)

⁷'Setá'aj siyen seuj rahuauca í Dios jemi, a'iné a'í pu tejámuaatá'asin. Tí pua'a siyen rahuauca í jemin, aj xu xaa ráateuni jemin í Dios. Seuche'e seajta te'ejteátu'asixi'ín í puéerta jetze. Dios pu xaa te'antácuuna, amuaatá'asin í sej jíme'en rahuauhau. ⁸Ayee pu té'eme a'iné ti pua'a ja'atí ayén t'í'ijhuauca, a'í pu ajta ra'ancuré'asin. Tí pua'a ja'atí ti'itíj huauca, a'í pu ráateuni. Ajta ti pua'a ja'atí ayén te'ejteátu'asixi'ín tá'apueerta, Dios pu xaa te'antácuuna.

⁹'¿A'iné tejamuá'amitiejte'e mú'ejmi? Tí pua'a muá'ayauj ayén t'í'imuahuviira í pan pej raata'í'ite'en, ¿ni mi tetej paraatátistejsin? Capej xaa ne'u tetej raatátistejsin sino pan pej raata'í'ite'esin. ¹⁰Na'ari, ti pua'a ayén t'í'imuahuviira pej

hua'ité raatá'an, ¿ni qui cu'ucu'u paraatapíjte'esin? Capej xaa ne'u cu'ucu'u raatapíjte'esin sino hua'ité pej raatá'asin.

¹¹ 'Jee sein, ayej ti'ayajna, mú'een xu caí urarí'en í ru tzajta'a. Mí seajta mú'een, seúche'e xu ramua'aree a'ij sej ye'í huárini sej si hua'utapuaíjve'en í ruyaujmua'a ti'itíj ti'írí'en. Ajta í á'amua'íya'upua, jeíhua pu jaítze'e hua'utá'asin í ti'tí'írí'een a'ímej í mej rahuaviira muá'aju'un.

¹² 'A'íj xu jín siyen huárini nain jime'e. Setá'aj siyen che'atá sena'a huá'uruuren í ruxí'ej teite a'ij sej tí'ijxe'leve'e mej miyen amuáaruuren mú'ejmi. Ayeé pu huataújmua'a nain ti té'eyu'usi'í í yu'uxari jetze Moisés ti'ra'uyú'uxaca'a, ajta í seica jetze í mej ra'uyú'uxaca'a a'íime í mej tí'ixaxa'ata'a í Dios jetze me'ecan.

*Jíme'en í juye ti auuyaúj, ajta í ti cij auuyaúj
(Lc. 13:24)*

¹³ 'Sej si e'ará'asti a'úu ti Dios é'eseijre'e, ayée xu huárini. A'uun xu a'uteárute í puéerta jetze ti cij antéeyauj. Jee xaa, seíj pu seijre'e í puéerta ti antéeyauj. A'uun pu pújme'en e'enténine'í í juye ti ajta auuyaúj. Mu'íiti mú me'uun a'uteáru'ipi, majta a'íj mú japuan cüne í juye ti auuyaúj. Matí'ij me'uun a'uré'enen a'u ti aupuá'ari, naími'í mú jé'e huaújpua'arixí'isin, micu. Miyá'ujisin í ruxíejni'u'uca ti auj ruurica'a. ¹⁴ Mí ajta í seíj í puéerta, a'í pu hui cij antéeyauj, ajta a'ín í juye ti a'uun e'enténine'í, cij pu auuyaúj. Ajta jé'ecan pu muári'eri ti ja'atí japuan huamé'en ti ij a'uun e'ará'asti Dios ti é'eseijre'e ti ij ruurican a'uteáuran í Dios jemi. Ajta, camu mu'íi í mej miyen tí'irateuni.

*Mej nu'u ráamua'aree ti'itíj ti cíye'ara'an pírici me'íjna jime'e
ti taaca
(Lc. 6:43-44)*

¹⁵ 'Rí'í xu'u, mú'een, huá'a jemi í mej tí'ihua'itaca. Ayeé mú tí'ixaxa'a tijín: “Dios jetze me'ecan tu hui tí'ixaxa'a.” Mé mú ve'eré'ene mé muá'acanta. Ayeé mú á'ujuhua'an a'amua tzajta'a. Cu xíee mé caí ti'itíj a'ij ruure. Mí ajta, capu ayén ti'ayajna. Jee xaa ne'u ayén ti'ayajna. Ayeé mú 'een matíj í íra'avete í mej tí'itecui'ica. Jé'ecan mú tihuá'ari'iraca í teite í tihua'áa. Majta huá'acuanamuáj. ¹⁶ Rí'írí sej si siyen tihuá'umua'ati se'íjna jime'e a'ij mej ye'í ríci. Ayeé xu che'atá sena'a tihuá'umua'ati setíj tí'ijmua'ate seíj í cíyey ti pua'a caí rí'éene'en taca'a. Casi'í, jetzen a'íjna í ti tétzicare'e, capu a'íjna jetze taaca í uuva; capu ajta a'íjna jetze taca'a í huaréj, jetzen a'íjna í cíyey ti tétzicare'e.

¹⁷ 'Ayeé pu tí'een, nain í cíyey ti tí'írí'een, rí'éene'en pu tí'itaca'a. Ajta, nain í cíyey ti caí tí'írí'een, capu ajta rí'éene'en tí'itaca'a. ¹⁸ Capu a'atzu a'íj tí'írí'iri ti a'ín cíyey ti tí'írí'een,

ayén taca'a a'íjna ti caí r'í'en. Ajta, jíme'en a'íjna í ciyej ti caí r'í'en, capu ajta í'irí'iri ti r'í'éene'en tiu'utáca'an. ¹⁹ Mí ajta a'íime í teite, ayée mú 'een tíj í ciyej ti caí ti'irí'een. Dios pu ayén che'atá na'a huá'aruuren matíj í teite miyen tí'iruure í ciyej ti caí r'í'en. A'íi mú té'ijveichixi'isin, majta ra'anteáaira. ²⁰ A'íj nu jín niyen tejá'amua'ixaate'e tíjín: Ayee xu 'éeni'ici'e huá'umua'ati se'íjna jíme'e a'ij mej ye'í ríci.

Camu nu'u naíjmi'i a'uun a'uteáturaasin tavástara'a ti é'eseijre'e

(Lc. 13:25-27)

²¹ Mí majta me'ín í mej miyen tí'inejee tíjín: “Nevástara'a, casi'i nevástara'a”, camu naími'i me'uun a'uteáruti a'u ti tejé'aijta í Dios. A'íi mu'u me'uun a'uteáruti í mej miyen ríci a'ij ti tí'ijxe'eve'e í Dios. ²² Ayee pu té'eme a'ájna xicá'jra'a jetze tí'ij Dios ayén huá'axijte'en í teite. Mu'íití mú miyen tinaatá'ixaate'esin me'íjna jíme'e yee: “Nevástara'a, casi'i nevástara'a, teen tu tiu'utaxájtaca'a aniúucajtze'en tetí'ij teuj ruurica. Teajta aniúucajtze'en jín hua'utamuarí í tiyaaru'u mej huá'a tzajta'a seijre'eca'a. Ayee tu che'atá tena'a, jeíhua tiu'umuáriej te'íjna jíme'e tej mú'etzi jetzen arátaca'anejca'a.”

²³ Mí neajta inee, ayée nu hui tihua'utá'ixaate'esin tíjín: “Canu ja'anáj amuaamuá'a a'atéenni sej pú'een. Caxu a'atzu neteítetemua'a pú'een. Sericu, sej hui iyyecuí inee jemi, mí sej a'ij pua'a ríci.”

Jíme'en í mej japuan rá'ajtaahuaca'a í ruchi'i í mej hua'apua
(Mr. 1:22; Lc. 6:47-49)

²⁴ A'íj pu jín, ja'atí ti na'a ti ayén nenamua, ajta ti ayén ra'ará'astijre'e a'ij nej tí'ixaxa'a, ayée pu hui che'atá na'a mé teuúmua'aree tíj a'íjna í ja'ati ti huateújchi'ite tetej japua. ²⁵ Aj mú mi huatéviiyeca'a. Ajta cámi'iyixi í jaj. Ajta huatá'eecareca'a. Ajta a'ín í chi'ira'an, capu á'ave a'iné tetej japua pu rá'ajtaahuaca'a. ²⁶ Mí ajta, a'íjna í ja'ati ti ayén nenamua, ajta capu ayén ra'ará'astijre'e a'ij nej tí'ixaxa'a, ayée pu che'atá na'a 'een tíj a'íjna í ja'ati ti caí ti'itíj mua'aree. A'íjna í ja'ati huateújchi'ite a'u ti á'useaata'a. ²⁷ Aj mú mi huatéviiyeca'a. Ajta cámi'iyixi í jaj. Ajta huatá'eecareca'a. Ca'anacan pu á'ave í chi'ira'an. Jé'ecan pu yá'urie a'íjna í ja'ati ti huateújchi'ite a'u ti á'useaata'a. Ayee pu che'atá na'a tí'ijruuren í ja'ati ti caí ra'ará'astijre'e a'ij nej tí'ixaxa'a. —Ayee pu tihua'utá'ixaa a'íjna í Jesús.

²⁸ Tí'ij Jesús ra'antipua'ajte ti tihua'utá'ixaa, jeíhua mú huajíjxica'a me'íjna jíme'e a'ij ti tihua'umuá'ate. ²⁹ Capu cha'a na'a tihua'umuá'ate matíj í seica í mej tihua'amua'atehua'a í

yu'uxari jetze, sino ayée pu'u cumu seǵ ti ti'it'ejvee ti'it'ij jime'e ti ve'ée.

8

Jesús pu seǵ tiú'uhuaa ti ru jetze cá'atzaca'a

(Mr. 1:40-45; Lc. 5:12-16)

¹ T'ij acájraa í Jesús jiri jetze, jeíhua mú teite a'ucij jamuan. ² T'ij jí seǵ ave'eré'ene í Jesús jemi. Tí'icui'icaa a'ijna jime'e ti tinéj í 'atzaj huá'ire'ara'an jetze. Ayee mú ratamuá'amua tijín lepra. T'ij í a'ín títunutaca'a jemin í Jesús. Ayee pu tiraatá'ixaa tijín:

—Tí pua'a hui mua'aráanajche pej tináahuaate'en.

³ Aj pu í Jesús ra'ajtamuáriej. Ayen tijín:

—Na'aráanajche pej huarún.

Jíme'en pu'u ayén raataxájtaca'a, aj pu í tiraacá'ari'iri'í ti jíme'en tí'icui'icaa. T'ij jí huarúj. ⁴ Aj pu í Jesús ayén tiraatá'ixaa tijín:

—Casi'i, capej ja'atí ixaate'e sino aricu, a'ijna jemi ti tí'iva'iri teyujta'a. Ché'e muaaseǵ. Pajta tiu'utamuaí'ivejta a'ij ti tiu'uxájtaca'a í Moises teecan. Ayee mú éeni'ici'e ramua'aréeren tijín pepu'uri huarúj.

Jesús pu tiráahuaa a'ijna ti ravaire'eca'a a'ijna í xantaaru'u ti anxíte tí'ajta

(Lc. 7:1-10)

⁵⁻⁶ Aj pu í Jesús a'uteájrupi a'ujna Capernaúm. T'ij a'uun a'uteájrupi, seǵ pu u a'uvé'emej ti i'í xantaaru'u. A'ii pu a'ín pú'een ti anxíte tí'ajta. Jé'ecan pu rájhuaviiri'í a'ijna í ja'ati. Ayen tijín:

—Nevástara'a, jé'ecan pu tí'icui'í a'ijna ti nevaire'e. An pu a'ujcá'a í utaatzi japua. Ciyáaxara'a. Nainjapua pu racui'í huápi'í.

⁷ Aj pu í Jesús ayén tiraatá'ixaa tijín:

—Née nu xaa a'um'é'e na'ame nej ni tiráahuaate'en.

⁸ Aj pu í ayén tiu'utaniú a'ijna ti anxíte tí'ajta tijín:

—Nevásta'ara'a, capu ayén muaavijte'e pej piyen uteárute u niche, a'iné canu Israel jetze ajtémecan. Ayee pepu'u huá'ini, patá'aj piyen tiraataxáj í niuucari jime'e. Aj pu xaa rujni a'ijna ti nevaire'e. ⁹ Ayee nu tí'imua'ixaate'e ne'ijna jime'e í mej seica tí'ine'ajjte'e ineetzi. Neajta inee, nee nu seica tí'ajjte'e. Tí pua'a niyen tiraata'ixaate'en seǵ tijín: “Ar-icu, u pá'ume'en”, a'í pu xaa a'um'é'e a'ame. Na'ari, ti pua'a niyen tiraata'ixaate'en í seǵ tijín: “Yé vé'exijri'í”, a'í pu ajta yé ve'eré'enejsin. Neajta niyen tiraata'ajjte'esin í ti nevaire'e tijín: “Aisí mú'ee, pí huaríchi.” Ajta a'ín, ayée pu rini. —Ayee pu tiu'utaxájtaca'a a'ijna í xantaaru'u.

¹⁰ Tí'ij Jesús ráanamujri'i, jé'ecan pu huataújtemua'ave. Aj pu i ayén tihua'utá'ixaa a'ímej í mej rá'ajaahuat'e e tijín:

—Ayee nu tejá'amua'ixaate'e tzáahuati'ira'a jime'e. Huá'a tzajta'a í teite ayujna mej huachéjme tíj na'a ti huatacá'a íiyu Israél, canu ja'anáj seíj huaté'uu íiyu Israél, ja'atí ti ayén che'atá na'a té'atzaahuat'e e tíj a'íjna i teáata'a. ¹¹ Neajta niyen tejá'amua'ixaate'e, a'íjna jime'e yee jeíhua mú u a'uvé'uju'u muá'aju'un mej mi a'ujrá'ase me'íjna jamuan í Abraham teecan, majta me'íjna í Isaac teecan, majta me'íjna jamuan í Jacobo teecan. A'uu mú hui a'uvé'uju'u muá'aju'un a'u ti xicaj 'eíjninei, majta a'u ti xicaj e'eteáru'ipi. Aj mú mi tí'icua'ani huá'a jamuan í mé huaíca tí'ij teja'uré'ene a'ájna xicájra'a jetze ti Dios nain jín tiu'uta'a'ájta íiyen chaanaca japua. ¹² Mí majta a'ímej í mej Israél jetze ajtéme'ecan, Dios pu hua'irá'iti á pua'acé a'u ti a'utíca'a. Jéíhua mú huateujyéineajra'asin, majta jeíhua mú ancure'ujci'imée muá'aju'un í rutamej jime'e a'íjna jime'e mej jeíhua rajpuaitzi. —Ayee pu tihua'utá'ixaa.

¹³ Aj Jesús ayén tiraatá'ixaa a'íjna ti anxíte tí'ajjta tijín:

—Aricu, ayée pu té'eme patíj peri té'antzaahua. Jíme'en pu'u ayén tiraatá'ixaa, aj pu i huarúj a'íjna ti tí'ivaire'e a'íjna jemi í xantaaru'u. Tí'ij jí á'uraa a'íjna í Jesús.

Jesús pu tiráahuaa a'íjna mu'uneára'an í Pedro

(Mr. 1:29-31; Lc. 4:38-39)

¹⁴ Aj pu i Jesús a'uun a'ará'a Pedro ti é'eche. A'uu pu i a'ín huaseíj a'íjna í mu'uneára'an í Pedro. An pu já'ujca'atii í utaatzí japua. Tí'icuí'icaa. Pístaca'a a'íjna í 'íita'a. ¹⁵ Aj pu i Jesús rajví'i muájca'are'ara'an jetze. Jíme'en pu ayén huaríj, aj pu'i huarúj. Ajta a'ín í 'íita'a, a'í pu ájchee. Ajta á'iyen a'utéjche ti tiraamí.

Jesús pu jeíhua tihuá'uhuaa í teite

(Mr. 1:32-34; Lc. 4:40-41)

¹⁶ Tí'ij huateática'areca'a, jeíhua mú huaje'eráavi'iti Jesús jemi a'ímej í mej tiyaaru'u huá'a tzajta'a seijre'eca'a. A'í pu hua'uta'a'áj a'ímej í tiyáaru'use mej nu'u huirácíine í teite tzajta'a. Ajta naíjmi'ica pu tiú'uhuaa í mej tí'icucuí'icaa. ¹⁷ Ayee pu tiuju'uríj ti ij araúrasten a'íj ti tiu'utaxájtaca'a a'íjna í Isaías, í ti ajmí'i tí'ixaxa'ata'a í Dios jetze me'ecan. Ayen tijín: “A'í pu titá'ari'iri'i a'íjna í ti jín caí ché'e tú'uca'anisti'iraca'a. Ajta a'í pu yá'utií í tej jín tí'icucuí'icaa.”

A'íme í mej raxí'eve'eca'a mej jamuan á'ujjhuane'en í Jesús

(Lc. 9:57-62)

¹⁸ Tí'ij Jesús hua'useíj í teite í mej jeíhua ajteáxiireca'a í jemin, aj pu i ayén tihua'uta'a'ájte mej nu'u antácíine antavén

pújme'en. ¹⁹ Aj pu i seij ti tiújmua'ate í yu'uxari jetze, a'íi pu ave'eré'ene jemin í Jesús. Ayee pu tirájhua'viiri'i tijín:

—Maestru, niché'e á jamuan á'uche'ecane'en a'u ti na'a pej a'umé'e pua'amé.

²⁰ Aj pu i Jesús ayén tiraatá'ixaa tijín:

—Canu mu'u a'umé'e na'ame. A'íime í arachuíjse, a'úu mú hui u'uche cuunísta'a, majta a'íime í pina'ase a'úu mú t'i'títu'a a'u mej é'e'aseca. Mí neajta inee, í nej neajta teáata'a jetze airáane, canu a'atzu huatéechi'i í nej tzajta'an huácuti. —Ayee pu tiraatá'ixaa.

²¹ Ajta seij ti á'uche'ecane'e jamuan, a'íi pu ayén rájhua'viiri'i tijín:

—Nevástara'a, niché'e yé huácatii íiye niche asta na'a caí huámi'ini í nitáata. Netí'ij ra'ava'anán, aj nu ni yé ve'eré'enejsin nej ni á'uche'ecane'en á jamuan.

²² Ayee pu tiraatá'ixaa a'íjna í Jesús tijín:

—Miche'e mi seica ra'avá'anán í hua'axí'ej mi'ichi a'íime í mej caí ramua'ate í Dios. Mí pajta mú'ee, patá'aj ca'anacan yé ve'eré'enen.

Tí'ij Jesús raaté'pua'ajte í eeca

(Mr. 4:35-41; Lc. 8:22-25)

²³ Aj pu'í Jesús ateájraa í baarcu jetze, majta a'íime í mej jamuan á'ujujhua'ane'e. ²⁴ Aj pu i temua'a ca'anín jín tiu'utá'eecareca'a í jaj japua. Jé'ecan pu'í tiújta'ahua'a vive-jmé'e. Tí'ij jí ateáxiire'axi í baarcu jetze. Ajta a'íin í Jesús, a'íi pu í'icujcaa. ²⁵ Majta me'ín í mej á'ujujhua'ane'e jamuan, a'íi mú ave'eré'ene jemin. Aj mú mi raajíste. Miyen tijín:

—¡Maestru, ta japua huániuuchi! ¡Tu'uri hui cui'ini!

²⁶ Aj pu'í ayén tihua'uta'íhua'uri'i tijín:

—Mí sej caí a'atzu té'atzaahuaté'e, ¿a'íné sej si huápi'i t'i'tziíne'e?

Aj pu i ájchee. Tí'ij jí hua'utá'ijmíjri'i í eeca, ajta í jaj. Aj pu i huaté'pua'aj í eeca, ajta a'ureújé'íye já'araa í jaj, temua'a naa. ²⁷ Jé'ecan mú a'ij ra'utasej a'íime í teteca. Ayee mú tí'iru'íhua'uraca'a tijín:

—¿Tí'itáani tévira'a pú'een amíjna? Amí pu tihuá'ajte'e í eeca, ajta í jaj. Majta mú hui rá'aste.

A'íime í mej huá'a tzajta'a seijre'eca'a í tiyaaru'u a'ujna u Gadara

(Mr. 5:1-20; Lc. 8:26-39)

²⁸ Tí'ij tá'í Jesús a'uun a'ará'a utavén pújme'en já'ahua'a Gadara ti ajtémecan. Matí'ij mi aitacj í baarcu jetze. Aj mú mi seica hua'antinájcheca'a. Ma hua'apua a'íime. A'uu mú e'eráaci a'u mej mi'ichite é'enaamuaca. Tiyáaru'use pu huá'a tzajta'a seijre'eca'a. Jé'ihua mú simuáruunica'a. A'íj pu jín caí

ri'iríistaca'a ti ja'atí a'uré'enen a'ujna juye jetze. ²⁹ Matí'ij mi miyen titeejíjhuaca'a. Miyen tijín:

—¿A'iné hui ti'itíj peteáruuren itejmi jemi, Jesús, pej i'i yaujra'an í Dios? ¿Ni piyen mú a'uvé'emej pej pí puaíjtzi taatá'an? Aru capu xi teja'uré'ene a'ájna xicájra'a tej jetzen rajpuaíjtzi tá'aju'un.

³⁰ Majta a'ímuá seica huaté'uu í tuiixute. Mé mu'íi. A mú á'ujujhua'an mete'enticuáa. ³¹ Matí'ij mi me'ín í tiyáaru'use ti huá'a tzajta'a seijre'eca'a, a'íi mú miyen rájhuaviiri'i me'íjna í Jesús tijín:

—Tí pua'a piyen titaatamuárite'en itejmi, taata'ítechi itejmi a'u mej a'uté'uu mi tuiixu.

³² Aj pu i ayén tihua'utá'ixaa tijín:

—Sericu.

Matí'ij mi huiráaci. Aj mú mi huá'a tzajta'a a'uteájrupi í tuiixute. Majta me'ín í tuiixu, matí'ij mi huataúruu a'uun pújme'en játe'ana ti a'atam'íye. Matí'ijtá mi atéavatzí á jaata'a. Aj mú mi aujámí naíjmi'í.

³³ Majta me'ín í mej tuiixu cha'íica'a, a'íi mú huataúruu. Matí'ij mi me'uun a'ucíj chajta'a mej mi tiu'utaxáj. A'íj mú hua'utá'ixa a'ij ti ti'itíj huá'uruu í tuiixu, majta a'ij ti ti'itíj huá'uruu a'ímej í tiyáaru'use í mej huá'a tzajta'a seijre'eca'a. ³⁴ Matí'ij mi a'íime a'uun mej huachéjme'ecaa a'ujna, naími'í mú ave'eré'ene í Jesús jemi mej mi jamuan tiu'uxáj. Matí'ij raasej, jeíhua mú rájhuaviiri'i me'íjna í Jesús ti nu'u á'ura'ani u já'ahua'a yee.

9

Jesús pu seíj tiú'uhuaa ti ciyáaxara'aca'a

(Mr: 2:1-12; Lc: 5:17-26)

¹ Aj pu i Jesús ateájraa í baarcu jetze. Aj mú mi antacíj után pújme'en. Tí'ij jí a'uun a'ará'a a'ujna chajta'a a'u ti é'eme'ecan.

² Majta me'ín í seica, a'íi mú ja'atí ave'eré'eneijte í Jesús jemi seíj ti ciyáaxara'aca'a. A'íj pu já'ujca'atíi í utaatzí a'íjna í ja'atí. Tí'ij Jesús hua'useíj a'ímej í teite, aj pu xaa ráamua'areeri'í tijín meté'atzaahuate'e a'íime. Aj pu'í ayén tiraatá'ixaa a'íjna ti tí'icui'í tijín:

—Niyauj, uhuateá'aca'ane í á'a tzajta'a. Pu'uri timuaatá'uuni'iri'í í Dios í pej jín auteájturaa í jemin. —Ayee pu tiraatá'ixaa.

³ Majta á vejli'í huiiráte'eca'a seica í mej té'eyu'uxaca í ruye'irá jime'e. Matí'ij mi miyen tiu'umuá'aj í ru tzajta'a tijín: “Amí pu a'íj pua'a tiratá'aca í Dios í runiuuca jime'e.”

⁴ Ajta Jesús, a'íi pu ruseíj rú'umua'areerca'a a'íj mej ye'í té'umua'atzejca'a í ru tzajta'a. Aj pu i ayén tihua'utá'ixaa tijín:

—¿A'iné 'een jín siyen a'ij pua'a té'umua'atze í ru tzajta'a? ⁵ ¿Ti'itáani caí jaítze'e muári'eri, ni nej niyen tiraatá'ixaate'en í ti ciyáaxara'a yee: “Pu'uri timuaatá'uuni'iri'i í Dios í pej jín auteájturaa í jemin”, na'ari yee: “Ájchesi, ajta anchuée mua'a utaatzi?”

⁶ Aru, ayée nu hui rini sej si ráamua'aree í nej neajta í teáata'a jetze airáane, nee nu xaa ne'íjna jín antínmua'aree íyen chaanaca japua nej ni tihua'utá'uuni'i í mej jín auteájturaa í Dios jemi.

Aj pu i ayén tiraatá'ixaa í ti ciyáaxara'a tijín:

—Ájchesi, tipíi mua'a utaatzi. Aricu á'uraa'a a'u pe é'eche.

⁷ Jíme'en pu'u ayén tiu'utaxájtaca'a í Jesús, aj pu'i ájchee a'íjna ti tí'icui'ícaa. Tí'ij í á'uraa u ruche. ⁸ Majta me'ín í teite, mat'íj tiu'uséj a'ij ti tí'ití' huaríj, jé'ecan mú huataújtemua'ave. Rí'i mú tiraatajé í Dios, me'íjna jime'e ti a'ín Dios ari raatá'a a'íjna í muári'eri'ira'a í mej jín miyen rici í teteca.

*Jesús pu raata'ájtaca'a a'íjna í Mateo
(Mr. 2:13-17; Lc. 5:27-32)*

⁹ Aj pu i Jesús á'uraa. Tí'ij jí á'ayee a'uré'ene tí'ij a'ín huasej a'íjna í ja'ati, Mateo ti ántehuaa. A'uu pu huiracatii chí'ita mej tzajta'an huá'ajjive'eca'a í mej tí'ití'icica. Aj pu i ayén tiraatá'ixaa tijín:

—Patá'aj ne jamuan á'uche'ecane'en.

Ajta á'iyen, Mateo ájchee. Tí'ij jí á'uraa jamuan.

¹⁰ Tí'ij jí ayén tiuju'uríj. Mat'íj me'uun a'ará'a a'utí Mateo e'echéjme'e. Tí'ij Jesús tí'icua'acaa, mat'íj mi u a'uvé'uju' u jeíhua í mej tí'itejijve'e, majta seica í mej miyen che'atá mena'a a'ij pua'a tí'iteteite. Naíjmi'i mú tí'icua'acaa í meesa japua jamuan í Jesús, majta jamuan a'ímej í mej á'ujujhua'ane'e í Jesús jamuan.

¹¹ Majta me'ín í fariseos, a'íime í mej jeíhua huápi'i raxí'eve'e í ruye'irá, mat'íj miyen raasej a'ij ti rijcaa í Jesús, ayée mú tihua'uta'íhua'uri'i a'ímej í mej jamuan á'ujujhua'ane'e. Miyen tijín:

—¿A'iné 'een jín amín a'amua maestro tí'icua'aca, ajta ye'eca huá'a jamuan í mej huá'ajjive'e í mej tí'ití'icica, ajta jamuan í mej caí xí'epi'ín titetiújcha'íi?

¹² Tí'ij ayén tiú'unamuajri'i í Jesús, aj pu i ayén tihua'utá'ixaa tijín:

—Ayee nu tejá'amua'ixaate'e. A'ímej jime'e í teite í mej a'uc'í'ica'a jemin ti ya'anaca, capu ruxe'eve'e mej u á'uju'un í mej rí'en a'íjna jemi í ti ya'anaca, sino a'í mú xaa a'uré'enine'i í ti ya'anaca jemi í mej tí'icucui'i. ¹³ Sericu, setá'aj tihuaújmua'aten se'íjna jime'e sej si yaú'itíee xá'ara'ani a'ij ti huataújmua'a a'íjna i niuucari a'íjna jime'e mej raxí'eve'e mej

mi á'ujcu'uve rujímua'a. Mí neajta, canu a'atzu raxí'eve'e mej tiu'utámua'i'ivejta. Ayee pu che'atá na'a 'een ineetzi jemi, canu ne'íjna jín yé vé'eme nej a'ímej huatá'inen í ti ayén tihuá'amitiejte'e mej xí'epi'in rici sino a'ímej í mej miyen tirú'umua'aree í ru tzajta'a í mej caí xí'epi'in rici.

Jíme'en í mej jín rú'itzi'ive'eca

(Mr. 2:18-22; Lc. 5:33-39)

14 Mat'íj mi seica ave'eré'ene. A'íime mú a'ín pú'een í mej Juan jamuan á'ujjuhua'ane'e. A'íi mú ave'eré'ene í Jesús jemi. Mat'íj mi miyen tiraata'íhua'uri'i tijín:

—¿A'iné 'een jín tiyen tí'ita'itzi'ive'e iteen, majta a'íime í fariseos? Aru í mej mú'etzi jamuan á'ujjuhua'an, camu hui miyen rici.

15 Ayee pu tiu'utaniú a'íjna í Jesús, tijín:

—Tí pua'a ja'atí huaténeiche, aj pu i ru'amiigustemua'a huatá'ineesin mej mi tiú'uyesten. Aj pu i tihuá'imin. ¿Ni tzaa miyen tí'iru'itzi'ive'en ti pua'a huá'a jamuan tí'iyeste í ja'atí? Capu xaa ne'u. Mí ajta xaa, aj pu teja'uré'enejsin í xicá'jra'a mej jetzen rá'avi'itin í ja'atí. Aj mú xaa í amiigustemua'ame'en ru'itzi'ive'en, a'iné capu ché'e é'e já'ahua'a í hua'amiigu. A'iné naúche'e nu yé huatéjvee, camu ru'itzi'ive'en í ne'amiigustemua'a.

16 'Niche'e se'í amuaatá'ixaate'en í niuucari. Tí pua'a ja'atí a'íjna jín tí'icu'une'epua c'ixuri jíme'e ti mí'ime'ecan, capu ayén tí'ijcu'une'epuan a'íjna jíme'e í c'ixuri ti caí xi ja'anáj já'usini'i. Na'ari caí, huatétzu'uta pu'u a'íjna í c'ixuri ti jécua tí'ij huatéja'usini'íhua. Ra'atésijtza'anaxi'isin í ti mí'ime'ecan. Aj pu i í ti anásijtza'ani, jaítze'e pu ve'etí a'ame.

17 Ajta, camu miyen raruure mej ru'ucá'jtu'ani navij limee-tajra'a tzajta'a ti racua'iríihuajme í viinu í mej mauchén ráataahuaca'a. Tí pua'a miyen ráaruuren, a'íjna í viinu ti jécua, a'íi pu rajtésijtza'ana í navij ti racua'iríihuajme. Tí'ij jí a'uva'íjtzí í navij, ajta í viinu. A'íj pu jín ayén ruxe'eve'e ti iru'ucá'jtu'ani navij tzajta'a ti jécua a'íjna í viinu ti ajta jécua. Ayee pu 'éeni'ici'e te'utáviicua'lira ti ruxí'ej tí'ijécua. A'íi pu a'íjna jín té'eviicua'i í ti hua'apua.

Jíme'en í yaujra'an a'íjna í Jairo, ajta í ucarij ti tí'icui'icaa

(Mc. 5:21-43; Lc. 8:40-56)

18 Aúche'e pu tihuaú'ixáate'eca'a tí'ij se'í ave'eré'ene, ti tí'aijta u huá'a teyujta'a. Aj pu i tí'tunutaca'a jemin a'íjna í Jesús. Ayee pu tiraatá'ixaa tijín:

—Niyauj pu hui á'ame'ere. Mu a'utá'iyi'i patá'aj ra'ajtamuári'en, tí'ij a'ín auj ruuri á'ara'ani.

19 Jesús pu ájchee. Tí'ij jí a'uun yá'ume jamuan a'íjna í ya'upuáara'an a'íjna ti á'ame'ere. Majta mú á'uju'un a'íime í mej Jesús jamuan á'ujuhua'ane'e. 20 Ajta a'íin 'íita'a a'uun a'utéveeca'a ti ari ayén á'atee ti tí'icui'i a'achú cumu tamuáamuata'a nine'ira'a japuan hua'apua. Tí'ij pí na'a pu uvé'exujxure. A'íi pu ave'eré'ene í Jesús jemi. Aj pu i ra'ajtamuariej tíj na'a te'uvíjpi'i í cñxure'ara'an jetze. 21 A'íj pu jín ayén huaríj, a'iné ruseíj pu ayén tiu'umuá'aj tíjín: “Tí pua'a a'íi nena'a caj te'ajtamuarí'en tíj na'a te'uvíjpi'i í cñxure'ara'an jetze, aj nu xaa rujni.” 22 Aj pu i Jesús pí a'uré'eve tí'ij raaseíj í 'íita'a. Aj pu i ayén tiraatá'ixaa tíjín:

—Niyauj, huaté'aca'ane mua'a tzajta'a. Peté'atzaahuate'ej timuáahuaate. A'íj pej jín peri huarúj.

Jíme'en pu'u ayén tiu'utaxájtaca'a, aj pu i huarúj a'íjna í 'íita'a.

23 Tí'ij jí a'uun a'ará'a a'u ti é'eche í ya'upuáara'an í ti á'ame'erejca'a. Tí'ij uteájrupi u chi'ita, aj pu i hua'useíj í teite, a'íimej í mej tí'ici'isite'e jamuan í seica í mej jeíhua ruyein. 24 Aj pu i ayén tihua'utá'ixaa tíjín:

—Sericu, xu'irácñni mú'een, a'iné capu mi'ichi mi temuaj, sino cutzú pu'u.

Mí majta, a'íi mú raate'atzeájraa me'íjna jíme'e a'ij ti tiu'utaxájtaca'a.

25 Aj pu i Jesús hua'irá'iteca'a á pua'acié. A'uu pu uteájrupi a'u ti auucá'a a'íjna í temuaj. Aj pu i ra'ajví'i muájca'are'ara'an jetze. Ajta a'íin í temuaj, tí'iquí a'íin ájchee. 26 Tí'ij jí nainjapua a'u ti na'a mej a'uchéjme'ecaa, naími'i mú ráamu'a'areeri'i a'ij ti ti'tí huaríj.

Jesús pu tihuá'uhuaa hua'apuaca í mej aracúcu'unijme'eca'a

27 Tí'ij Jesús a'uun a'arájraa, mé hua'apua mú raatavén í mej aracúcu'unijme'eca'a, mua'antijíhua. Miyen tíjín:

—Mú'ee pej i'i yaujra'an a'íjna í David teecan, tá'ancu'uvajxi'i.

28 Tí'ij Jesús uteájrupi u chi'ita, aj mú mi ave'eré'ene í jemin. Aj pu i ayén tihua'uta'íhua'uri'i tíjín:

—¿Ni sená'antzaahuate'esin nej tejá'amuahuaate'en?

Matí'ij mi miyen tíjín:

—A'ii ne'u tecaí, tavástar'a.

29 Aj pu i hua'arámuari'ejxi í huá'a jí'i jetze. Ayee pu tihua'utá'ixaa tíjín:

—A'íjna jíme'e sej té'antzaahua, ayée pu té'eme. Xu'uri huarúj.

30 Jíme'en pu'u ayén tiu'utaxájtaca'a, aj mú mi mé uunéjne'ereca'a a'íime í mej hua'apua. Jéihua pu tihuau'íjca a'íjna í Jesús mej nu'u caí ja'atí ixaate'e. 31 Mí majta, matí'ij

a'ucíj, aj mú mi autéjhuii mej raataxáj mé jéjre'e nainjapua a'ij ti Jesús huá'uruu.

Jesús pu tiráahuua seij ti caí té'anri'irejca'a

³² Matí'ij huiirajú'uncaa u chi'ita, seica mú ti tí'icui'i á ye'iré'enejtí'ire. Capu té'anri'irejca'a a'ijna í ja'ati. ³³ Aj pu i Jesús raatamuári í tiyaaru'u ti tzajta'an seijre'eca'a. Ajta á'iyen a'utéjche ti tiu'utaxáj a'ijna ti tí'icui'ica'a. Majta me'ín í teite, jeíhua mú huataújtemua'ave. Miyen tijín:

—Jee xaa ne'u. Catu ja'anáj ti'tíj tiyen tiu'uséj tíj na'a íyen ti huatacá'a Israél, tetíj teuchén teri tiu'uséj íjii ti ja'atí ayén tiraayí'iti.

³⁴ Mí majta a'íime í fariseos, ayée mú tiu'utaxájtaca'a tijín:

—A'ijna í Jesús, a'íi pu a'ijna jetze araújca'ane ti tihuá'aijte'e í tiyáaru'use tí'ij ayén hua'utamuárite'en í tiyáaru'use í mej teite tzajta'a seijre'e.

Jesús pu huá'ancu'uvajxi í teite

³⁵ Nain japua pu á'uche'ecane'e í Jesús a'u ti na'a mej a'uchéjme'ecaa, chajta'a, ti vivéj nusu ti cáliéene'ejmee. Tihuá'amua'atehua'a pu á'aye'i huá'a teyujta'a a'ijna jime'e í niuucari ti jime'en raxa í Dios ti nainjapua tí'aijta. Ajta naijmi'ica pu tiú'uhuaa, nain í mej jín tí'icui'icaa nusu í ti caí huá'aca'anisti'iraca'a. ³⁶ Tí'ij a'ímej huasej í teite, jé'ecan pu huataújxiemiste huá'a jemi a'iné jeíhua mú huamuá'itiche me'ijna jime'e í mej rajpuaíjtzica'a. Majta ruxieemíjte'e. Ayee mú éene'e matíj cáne'axi í ti caí ja'atí huá'acujta'a á'uche'ecane'e.

³⁷ Aj pu i Jesús ayén tihua'utá'ixaa a'ímej í mej jamuan á'ujjuhua'ane'e tijín:

—Jee xaa ne'u, ayej ti'ayajna, mu'uri mu'iití í mej meri rí'i huaújrúu ti Dios tihua'uta'aijte'en. Mí ajta, í mej tí'imíjhuaca huá'a jime'en, camu mu'íi. ³⁸ A'ij pu jín, ayée pu tiú'ujxe'eve'e. Setá'aj siyen tí'ijhuaviira se'ijna í tavástara'a ti ayén huá'uruuren mej mi teitestemua'ame'en pu'éene'en muá'ara'ani, ti i a'ín tavástara'a hua'uré'e'itixi'ín í mej tí'imíjhuaca mej mi huá'ajseire'en í Dios jemi.

10

Jesús pu hua'avé'ejajpuaxi a'ímej í mej tamuáamuata'a japuan hua'apua ará'ase

(Mr. 3:13-19: Lc. 6:12-16)

¹ Aj pu i Jesús hua'utajé a'ímej í mej tamuáamuata'a japuan hua'apua ará'ase. A'íi pu antiújmua'areereca'a a'ijna jime'e mej mi hua'utamuárite'en í tiyaaru'u mej huá'a tzajta'a seijre'eca'a í teite, ajta mej mi nain tihuá'uhuaate'en

í mej jín tí'icucui'ícaa, cuí'ini'ira'a jime'e nusu ti caí huá'aca'anisti'iraca'a. ² Ayee mú ánte'arua a'íime í mej tamuáamuata'a japuan hua'apua ará'ase, a'íimej í ti Jesús hua'uta'íteca'a. Amuacaícan, a'íjna í Simón, í mej majta miyen ratamuá'amua tijín Pedro. A'íi pu ajta huatajé a'íjna í juutzeájra'an í Simón. Ayee pu ántehuaa tijín Andrés. Ajta a'íimej pu huatajé a'íjna í Jacobo, ajta juutzeájra'an ti ayén ántehuaa tijín Juan. A'ii mú me'ín pú'een yaújmua'ame'en í Zebedeo.

³ Ajta seica huatajé, a'íjna í Felipe, ajta a'íjna í Bartolomé, ajta a'íjna í Tomás, ajtahua'a seíj, ti ayén ántehuaa Mateo, ti tí'iteji'ivihua'a a'íimej í mej tí'iti'icica. Seíj pu ajta huatajé. A'ii pu a'íin pú'een a'íjna í Jacobo, Alfeo ti rape'eri, ajtahua'a seíj, a'íjna í Lebeo, í mej majta miyen ratamuá'amua tijín Tadeo. ⁴ A'íi pu ajta huatajé a'íjna í Simón í ti ajtémecan huá'a jetze í mej miyen huataújmua'a tijín cananista, ajta a'íjna í Judás ti ayén te'entímu'utaca tijín Iscariotes. A'ii pu a'íin pú'een í ti avíitzi jín hua'utátuii a'íjna í Jesús.

Jesús pu hua'uta'íteca'a í mej jamuan á'ujuhua'ane'e mej nu'u raataxáj a'ij ti 'een í Dios jemi
(Mr. 6:7-13; Lc. 9:1-6)

⁵ A'ii mú a'íin pú'een í mej tamuáamuata'a japuan hua'apua ará'ase í ti Jesús hua'uta'íteca'a. Ayee pu a'íjna jín tihua'u'íjca, ayén tihuá'ixaate'e yee:

—Caxu se'uun á'uci'ica'an se'újna á mej a'uchéjme í mej seíj chuéjra'a japua ajtémecan, caxu seajta uteáru'ípiche'en chajta'a a'u mej é'eche a'íime í mej Samaria jetze ajtémecan. ⁶ Mí seajta mú'een, setá'aj se'uun á'uju'un huá'a jemi í mej i'í yaújmua'ame'en a'íjna í Israel teecan. Yee mú 'een a'íime tíj cáne'axi í mej á'uvej. ⁷ Setá'aj á'uju'un, sera'antixáata yee pu'uri tén teja'uré'enejsin ti Dios ayén tiu'uta'aíjta íiyen chaanaca japua. ⁸ Setá'aj seajta tihuá'uhuaate'en í mej tí'icucui'i. Seajta siyen huá'uruuren í mej mauchén huácuui mej mi ruuri muá'ara'ani majtáhua'a mena'a. Setá'aj seajta hua'urújte'en a'íjna jime'e í mej jín tí'icucui'i a'íjna í mej miyen ratamuá'amua tijín “tí tineájxi í ru jetze”. Seajta hua'utamuarite'en a'íimej í tiyáaru'use í mej huá'a tzajta'a seijre'e í teite. Mú'een, caxu tí'inajchitan a'íjna jime'e sej ra'ancuré'a se'íjna í muári'eri'ira'a í sej jín tihuá'umua'aten. A'ij pu jín, caxu huá'ajjve'e.

⁹ 'Caxu seajta tí'itíj anú'an tzajta'an í puaasi í sej jín avé'ujj'í'iciejme, tí'itíj tumin, ti pua'a oro na'ari plata nusu cobre. ¹⁰ Caxu ca'aní pijca í sej jín huateújvairé'en í juye jetze. Seajta se'íin ajtáca'acaimé'e í ti anátápi'ihuajme'e, seajta ucaújchejte'axi'in seexu'ijmé'en seíj jime'e í sa'ahua í sej

ra'iteváarajme í ruhuar'éetze'e. Caxu seajta itz'ij chueeca. Aye'e xu huá'ini a'iné ayej tí'ixi'epi'in mej tejamaamín me'ijna jime'e í sej tí'imijhuaca.

¹¹ 'A'u ti na'a mej a'uchéjme, setí'ij a'uteárute se'újna, aj xu si se'ij huahuauni ti caí ti'tí'ij jín ateáturaaveca. A'uu xu a'uté'e xá'aju'un u chi'ira'an tzajta'a a'ijna í ja'atí a'achú sej caj á'ateere se'újna chajta'a. ¹² Setí'ij a'uteárute se'újna u chi'ita, aj xu hua'utateújte'en. ¹³ Tí pua'a miyen amua'ancuré'evi'itín temua'a naa, ché'e ayén éene'en a'ij sej seri tihua'utateújte. Na'ari caí, setá'aj se'ij jemi raateájtuaani í runiuuca í sej jín seri tihua'utateújte a'ímej í mej mauchén amuaatíite.

¹⁴ 'Ajta ti pua'a ja'atí caí amua'ancuré'evi'itín, na'ari ti pua'a mecaí ranamujracu a'ij sej tihua'ú'ixaate'en, setí'ij huirácíinen se'újna chi'ita, sera'atéca'atzíjxi'in í ruca'acai ti í cávatziin í chuej. Aj mú mi ramua'aréeren í mej jín auteájturaa í Dios jemi. ¹⁵ Aye'e nu tejá'amua'ixaate'e tzáahuati'ira'a jime'e, a'ájna xicájra'a ti jetzen huá'axijte'en í Dios í mej jín auteájturaa í jemin, jeíhua pu pua'íjzi hua'utá'asin. Jaítze'e mú rajpua'íjzi muá'aju'un a'ujna chajta'a mecaí í mej mejmí'i me'uun é'echejca'a a'ujna ti ayén teja'arájtéhuaaca'a tíjín Sodoma, ajta a'ujna u Gomorra.

Seica mú nu'u pua'íjzi hua'utá'asin

¹⁶ 'Casi'i mú'een, ayé'e nu tejá'muaata'aíjte'esin sej si á'ujjuhua'ane'en huá'a tzajta'a í teite í mej miyen á'amuaruuren tíj híra'ave í mej tí'íteci'imeca. Setá'aj siyen mé titeumuámua'are'en matíj a'íime í cu'ucu'use í mej jeíhua raayí'iti. Setá'aj huamuá'ajcantare sej si caí tíu'ítz'íte'e mé se'ujjuhua'ane'en matíj majta rici a'íime í cucuí'se.

¹⁷ Rí'i xu'u huá'a jemi í teteca. A'íi mú mú'ejmi a'uteátuaasin a'u mej te'áijta huá'a jueesi jemi. Aj mú mi amua'ajvájxi'isin a'amua huari jetze. ¹⁸ Majta mú mú'ejmi á'avi'itín í tajtúhuaani jemi na'ari í rey jemi me'ijna jime'e sej siyen tí'ivaire'e ne jetze me'ecan. Aye'e mú á'amuaruuren sej si hua'utá'ixaate'en a'ijna jime'e a'ij sej 'een jín ná'astijre'en ineetzi. Aye'e xu che'atá sena'a tihua'utá'ixaate'esin a'ímej í mej caí Israel jetze ajtéme'ecan. ¹⁹ Aru, a'ájna xicájra'a jetze matí'ij á'amua'viví'iran, caxu siyen tí'imua'ajca yee a'ii qui ye'í teti'utaxájta, na'ari yee tí'itajqui niuucarijra'a taataxájta. Matí'ij miyen amua'aruuren, aj pu i Dios amuaatá'asin a'ij sej ye'í tiu'utaxáj. ²⁰ Aye'e xu'u, caxu tí'itzi'ine'e a'iné í sej hua'utá'ixaate'esin, caxu rujímua'a rájteusin sino a'ín í xiéjniu'ucare'ara'an a'ijna í sej rájya'upua, a'íi pu amuaata'ítira a'ij sej ye'í tiu'utaxáj.

²¹ 'Ja'atí pu hui hua'ítzi jín tí'ijxajtzi'iran í ru'ihuaara'a mej mi raajé'ica. Aye'e pu che'atá na'a té'eme í ya'upuáara'an

hua'itzi pu huá'ataaven í ruyaujmua'a. Majta me'ín í yaújmua'ame'en, a'íí mú che'atá mena'a ájhuiixi'ín. Ayee mú tihua'uta'áíjta mej huá'ucui'ini. ²² Majta í teite, námi'i mú amuá'ajcha'íire'e muá'aju'un me'íjna jime'e sej ná'astijre'e ineetzi. Ajta a'íín í ti te'utáviicua'lí ajta na'a caí nain te'entipué'are, Dios pu ru'irátuaasin a'íjna. ²³ Mat'íij a'íj pua'a á'amuaruure ííye chajta'a, setá'aj ca'anacan huiráçíine. Sej si sej chajta'a jetze a'uteárute. Ayee nu tejá'amua'ixaate'e, set'íij seuj á'ujujhua'ane'en sej seajta sej jetze í chajta'a a'u mej a'uchéjme a'ííime í mej Israel jetze ajtéme'ecan, i nej neajta teáata'a jetze airáane, nee nu xaa yé ve'ecánejsin.

²⁴ A'íjna í ti tihua'amua'ate, jaítze'e pu ruxe'eve'e caí a'íimej í mej tiú'ujmua'ate. Ajta, a'íjna ti tí'ira'aijte'e, jaítze'e pu ruxe'eve'e a'íjna caí a'íín ti ravaire'e. ²⁵ A'íj pu jín, ayén tiú'ujxe'eve'e. A'íjna ti tihua'amua'aten, ché'e a'íín ayén che'atá na'a éene'en tíj a'íjna ti tiú'ujmua'ate. Ajta a'íjna ti tí'ivaire'e, ché'e a'íín ajta ayén che'atá na'a 'eene'en tíj a'íjna ti tí'ira'aijte'e. Ayee mú che'atá mena'a á'amuaruuren mú'ejmi a'íj mej meri náaru ineetzi. A'iné ayée mú meri naatamuá'a ti jime'en yee: “Mú'ee pej i'í Beelzebú a'íjna ti tihua'aijte'e í tiyáaru'use”, ayée mú che'atá mena'a á'amuaruuren mú'ejmi, mi sej hui ní'íteitestemua'a. Jee xaa ne'u, majta mú jaítze'e a'íj pua'a á'amuaruuren mú'ejmi.

Jíme'en í tej nu'u xaa rátziíine'e
(Lc. 12:2-9)

²⁶ A'íj xu jín, ca xu huá'atziíine'e í teite. Tí'ítí ti a'íj avíitzi'lí í sej jín rajpuaíjti, Dios pu raatasejrata mé jéjre'e, na'ari tí'ítíj ti a'íj ti rú'avaa í sej jín tí'imuari'e, Dios pu hua'utá'asin mej mi ráamua'aree. ²⁷ A'íjna í nej já'amua'ixaate'e avíitzi jime'e, ayée xu huárini, setá'aj raataxáj mé jéjre'e. Ajta í nej já'amua'ixaate'e xahuaani'í jime'e, ayée xu raataxáj ca'anín jime'e, án xu'u ímuá' a'utiúu í a'amuachi'í japua.

²⁸ Caxu huá'atziíine'e a'íimej í mej ruxí'ej teite cui'ica a'iné camu raayí'ítí mej á'amuaxiejniu'uca antipué'ajte'en. Mí seajta mú'een, a'íj xu xaa tziíine'e a'íjna í Dios ti ayén raayí'ítí ti ra'antipué'ajte'en mi sej siyen che'atá ratéhua'ira'a. Ajta a'íí pu raayí'ítí ti ra'antipué'ajte'en í á'amuaxiejniu'uca í sej jín seuj ruurica'a í taij jetze ti caí ja'anáj á'amí'ini.

²⁹ Ayee pu huá'anajche a'íimej mi pina'ase, a'achú cumu sej j tumin sej. Ayee pu i 'een a'íjna í á'amuaya'upua, aúche'e pu huá'acha'íí mi pina'ase. Capu sej mi'ini í pina'a ti pua'a a'íí caí xi ayén tiu'utaxáj. ³⁰ Dios pu ajta ramua'aree a'achú ti pua'amé cá'uu í á'amuacípua. ³¹ A'íj pu jín, caxu tí'imujca. Jaítze'e xu ruxe'eve'e í Dios jemi mecaí mi pina'ase.

Jíme'en a'ímej í mej te'anxáhta jíme'en í Jesús mé jéjre'e
(Lc. 12:8-9)

³² 'Ja'atí ti na'a ti ayén te'anxáhta huá'a jemi í teite a'íjna jime'e yee nej nu'u rá'astijre'e ne'íjna í Jesús, ayée nu hui che'atá nena'a te'anxáhta jemin í ti ajta ní'iyá'upua ta japua ti é'eseijre'e ti jíme'en yee a'í pu xí'epi'in huaríj. ³³ Ajta, ja'atí ti ayén huá'a jemi ayén te'anxáhta í teite ti nu'u caí nemua'ate, ayée nu che'atá nena'a te'anxáhta jemin í ti ajta ní'iyá'upua, ta japua ti é'eseijre'e. Ayee nu xáahuí tiraatá'ixaate'esin ti jíme'en yee nej caí ramua'ate ne'íjna í ja'ati.

Teite mú nu'u já'ita'a a'utácine me'íjna jime'e í Jesús
(Lc. 12:51-53; 14:26-27)

³⁴ 'Caxu siyen tí'imujca í nej ne'íjna jín mú a'uvé'emej mej mi rí'í temua'a naa titeeteáturan íiyen chaanaca japua. Canu ne'íjna jín mú a'uvé'emej mej mi rí'í titeeteáturan temua'a naa sino mej mi já'ita'a a'utácine me'íjna jime'e a'ij nej rici. ³⁵ Ayee nu ne'íjna jín a'uvé'emej ti ij ja'atí autéjcheni ti raaténe'usi'ite'en í rutáata. Ajta a'ín ti temuaj í 'íita'a, a'í pu ajta raaténe'usi'ite'esin í runáana. Ayen che'atá na'a tihuá'aruuren, í 'íita'a ti ari timú'un ti 'íita'a; a'í mú huateújne'usi'ite'esin a'ímej rumúunimua'aca. ³⁶ A'íj mú jín, a'í mú rájcha'íire'e muá'aju'un í seica a'ímej í ruxí'ej teitestemua'a.

³⁷ 'Tí'pua'a ja'atí jaítze'e raxí'eve'e í rutáata, ajta í runáana caí ineetzi, capu ayén tiraavíjte'e ti a'ín neetzi jemi huateáturan tíj na'a rusén jime'e. Ajta ti pua'a ja'atí jaítze'e raxí'eve'e í ruyauj ti teáata'a, ajta ti 'íita'a, ti pua'a jaítze'e raxí'eve'e caí ineetzi, capu ajta ayén tiraavíjte'e ti a'ín neetzi jemi seíre'e á'ara'ani tíj na'a rusén jime'e. ³⁸ Ajta, ti pua'a ja'atí raxí'eve'e ti á'uche'ecane'en neetzi jamuan, ché'e a'ín huataúra'an ti rajpuaíjti á'ara'ani neniúucajtze'e, capu amín a'ij ti pua'a huámi'ini í cúruu jetze. Na'ari caí, capu ayén teja'ur'énejsin ti a'ín ayén huateáturan neetzi jemi a'utí Dios é'eseijre'e. ³⁹ Tí'pua'a ja'atí tí'itesee'e ti ij caí huámi'ini, aúche'e pu xaa ne'u mi'ini. A'ij pu á'ujisin í ruxíejniu'uca ti auj ruurica'a. Mí ajta, a'ín ti huataúra'an ti huámi'ini a'íjna jime'e ti tiu'utévai neetzi jetze me'ecan, a'í pu ajtahua'a huatarújsin. Rateuní í ruxíejniu'uca ti auj ruuri tíj na'a rusén jime'e.

Jíme'en í mej raamuá'itin a'ímej í mej rá'astijre'e
(Mr. 9:41)

⁴⁰ 'A'íjna í ja'ati ti amua'ancuré'evi'iti u ruchi'itá, a'í pu ajta na'ancuré'evi'iti ineetzi. Ajta, a'íjna í ti na'ancuré'evi'iti ineetzi, ayée pu che'atá na'a ra'ancuré'evi'iti a'íjna ti neja'uta'iteca'a. ⁴¹ Ajta a'íjna ti ra'ancuré'evi'iti seíj ti Dios jetze me'ecan tí'ixaxa'a, ayée pu che'atá na'a tí'iraci'iti í Dios

jemi tǐj ajta tí'iraci'iti a'ǐjna ti Dios jetze me'ecan tí'ixaxa'a. Na'ari, ti pua'a ja'atǐ ra'ancuré'evi'itin ja'atǐ ti xǐ'epi'in rici, ayée pu che'atá na'a tí'iraci'iti í Dios jemi tǐj ajta tí'iraci'iti a'ǐjna í ja'ati ti xǐ'epi'in rici. ⁴² Ajta, ti pua'a ja'atǐ raatá'an cǐj caj í jaj, vaasu tzajta'a seǐj í tevi ti caí ti'tǐj jǐn antiújmua'aree, ti pua'a ayén tiraatá'an a'ǐjna jime'e ti a'ǐn tevi ná'astijre'e, ayej ti'ayajna, ti'tǐj pu tí'iraci'iti í Dios jemi.

11

A'ǐme í ti hua'uta'íteca'a a'ǐjna í Juan í ti huá'amua'i'ihuacare'e (Lc. 7:18-35)

¹ Tǐ'ǐj Jesús raatapuá'ajtaca'a ti hua'utá'ixa í ti jǐn tihuau'ǐjca, aj pu i á'uraa. A'áyee pu a'ará'a chajta'a a'ǐmuá a'u mé a'ítechéjme ti ǐj tihuá'umua'aten, ti ǐj ajta tihua'utá'ixaate'en í teite. ² Ajta a'ǐjna í Juan, a'úu pu já'ahua'a á'anami'ihuaca'a. Aj pu i yá'umua'areeri'i a'ǐj ti Jesús rǐjcaa. Tǐ'ǐj jí hua'uta'íteca'a seica í mej jamuan á'ujujhua'ane'e mej mi u ya'utéeseij, majta mej mi tiraata'ǐhua'u me'ǐjna í Jesús. ³ Aye'e mú tiraata'ǐhua'uri'i tǐjǐn:

—¿Ni mú'ee pej pe'ǐn pǐrici pe'ǐjna í pej jee i'i Ciríistu'u pej mú'ee ǐyeyen ruxe'eve'e, pej nu'u yen ve'ecáanen? Na'ari caí, ¿ni ayén tiú'ujxe'eve'e tej seǐj huachú'eve'en?

⁴ Jesús pu ayén tiu'utaniú tǐjǐn:

—Sericu, setá'aj siyen tiraata'ixaate'en se'ǐjna í Juan a'ǐj sej ye'ǐ tí'iseij, seajta tí'inamua. ⁵ Setá'aj raatá'ixaate'en yee mu'uri atanéjne'e í mej aracúcu'unijme'eca'a; ajta yee mu'uri á á'ujujhua'an a'ǐme í mej anaciyáaxavi'ǐjme'ecaa ru'íca jetze; majta yee mu'uri huarúj me'ǐjna jime'e cu'ǐni'ira'a ti tineájxi í huá'ahua'ira'a jetze. Majta hui a'ǐme í mej nácuxa'ítajme'ecaa, mu'uri huiteájnamua. Majta seica, a'ǐme í mej huácuii, mu'uri majtáhua'a mena'a huatarúj. Neajta tihua'utá'ixaate'esin a'ǐmej í mej caí a'ǐj tí'ǐjviicua'i í niuucari ti jǐn Dios hua'irátuaasin. ⁶ Ché'e huaújtemua'ave'en a'ǐjna í ja'ati ti caí ruhuárita'a huaré'eye'ican ineetzi jemi a'ǐjna jime'e ti caí ché'e té'eviicua'i neetzi jemi.

⁷ Matǐ'ǐj a'ucǐj a'ǐme í mej Juan jamuan á'ujujhua'ane'e, Jesús pu a'utéjche ti tihua'utá'ixaate'en í seica jime'en a'ǐjna í Juan. Ayen tǐjǐn:

—¿Ti'itáani sena'a u a'utéeseij se'újna u mu'utzitá? ¿Ni qui siyen tiraaseǐj í huiini ti eeca raru'uxante'e? Caxu xaa ne'u. ⁸ Tǐ' pua'a secaí siyen huarǐj, ¿ti'itáani sena'a a'utéeseij? ¿Ni ja'atǐ se'utéeseij ti te'ucáaviij rǐ'éene'en jime'e? Caxu xaa ne'u, a'iné xu'uri ramua'aree tǐjǐn a'ǐme í mej miyen rǐ'éene'en jǐn te'ucáaviij, a'úu mú'éche huá'achi'ita í rey. ⁹ Ari ti pua'a secaí siyen huarǐj, ¿ti'itájni ne'u? ¿Ni secaí siyen a'ǐn a'utéeseij ja'atǐ

ti Dios jetze me'ecan tí'ixaxa'a? Ayee nu tejá'amua'ixaate'e ti a'ñin pú'een tzíte'e a'íjna í Juan. Ayej xaa ne'u ti'ayajna, jeíhua pu jaítze'e ve'ecán jín ti'itétjvee a'íjna í Juan caí seíj ti ayée na'a a'íjna jín ti'itétjvee ti Dios jetze me'ecan tí'ixaxa'a. ¹⁰ A'ñi pu a'ñin pú'een í ti jíme'en rá'axa í yu'uxari jetze. Tijín:

Nee nu ja'atí huata'íti
 ti amuájca mú'eetzi jemi
 mej mi rí'i huaújruren í teite.

¹¹ 'Ayee nu tejá'amua'ixaate'e tzáahuati'ira'a jíme'e, huá'a tzajta'a naíjmi'i í teite í mej huanéj íiyen chaanaca japua, capu ja'atí ja'anáj te'enteájrupi ti'itíj jíme'e ti jaítze'e ve'ée caí í ti jín ti'itétjvee a'íjna í Juan. Mí ajta, a'ñin ti jaítze'e cñieen jín seijre'e jín ti'itétjvee í Dios jemi, jaítze'e pu ve'ée a'íjna í ja'ati caí a'íjna í Juan.

¹² 'Tíj na'a a'ájna'imua ti huataseíjre a'íjna í Juan, ti yú e'iré'ene, teite mú ca'anéeri jín rahuauca mej mi me'uun a'uteáruite a'ájna Dios ti é'eseijre'e. Majta ca'anéeri mú jín tí'itese'e a'ñime í teteca í mej ruca'ané mej mi huataúra'an me'íjna jíme'e. ¹³ A'ñime í mej Dios jetze me'ecan tí'ixaxa'ata'a, ajta a'íjna í yu'uxari jetze ti Moisés teecan ra'uyú'uxaca'a, naími'i mú tiu'utaxájtaca'a a'íjna jíme'e í Dios ti nainjapua tí'aijta íiyen chaanaca japua. Maúche'e raaxájtaca'a ajta na'a caí yé huataseíjre a'íjna í Juan. ¹⁴ Ajta, ti pua'a siyen tite'ehuaújca'anen sej rá'antzaahuate'en, a'íjna í Juan, a'ñi pu a'ñin pú'een a'íjna ti nu'u ruxe'eve'e ti yé uvé'enen, a'íjna í ti ayén ántehuaa tijín Elías. ¹⁵ A'ñime í mej huíteánajca'amua, miché'e rí'i tiráanamua.

¹⁶ '¿A'iné nena'a tiraataxáj yee a'iné mé'een a'ñime í teite í mej a'íjna nine'ira'a jetze yen huachéjme íjii? Ayee mú 'é'en matíj í tí'iríi í mej vejli'i a'ujteí a'u mej tejá'atua. A'ñi mú hua'atéj'i'ivihua'a í seica. ¹⁷ Miyen tijín: "Teti'u'utac'í'site sej si tiu'utéene'en. Mí seajta caí, caxu tiu'utéenei. Teajta tu tiu'utáchuiicaca'a í chuiicari jíme'e í mej jín tí'ichuicaca ti pua'a seíj huámi'ini, mi seajta, caxu se'íjna jín huataújxiemiste."

¹⁸ 'Ayee nu hui 'een jín niyen tejá'amua'ihua'u a'iné ayée pu tí'irineca. A'íjna í Juan, ayée pu mú a'uvé'emej. A'ñi pu rú'itzi'ive'eca'a. Ajta, capu raye'eca'a í nahuáj. A'íj xu jín siyen tiu'utaxájtaca'a yee tiyaaru'u pu tzajta'an seijre'e amíjna mi tevi. ¹⁹ Neajta á'iyen inee yé uvé'ene, i nej neajta teáata'a jetze airáane. Canu né'itzi'ivi. Neajta raye'eca í nahuáj. Mú'een xu si siyen tí'inexa yee huápi'i nu tí'icua'a, neajta nu'u netahuaive, majta miyen ne'amiigustemua'a pú'een a'ñime í mej nu'u jeíhua até'itzea'ara í Dios jemi, majta a'ñime í huá'ajijve'e í mej tí'iti'icica. Ayee xu ramua'aree tej rí'i mé titeumuámua'aree a'ímej jemi í mej ta'ará'astijre'e itejmi.

A'íime í mej me'uun antachéjmee ti chájta'ajme, í mej caí té'atzaahuat'e
(Lc. 10:13-15)

²⁰ Aj pu i Jesús a'utéjche ti hua'ajteá'axi'in a'ímej í mej me'uun antachéjme'ecaa a'u ti ayén teja'uríj í muári'eril'ire'ara'an jime'e mu'licáca í mej jín r'íi te'utaseíj. A'íi pu hua'ajteá'axi seij ajta seij í teitejra'a í mej me'uun a'uchéjme'ecaa u chajta'a jetze a'iné camu autéjhuii mej seicié tiú'umua'ati. ²¹ Ayen tijín:

—Ché'e a'ij ti na'a, mú'een mi sej Corazín é'eche. Ché'e a'ij ti na'a, mú'een mi sej Betsaída é'eche. Tí pua'a niyen che'atá nena'a huáriniiche'e nemuári'eril'ira'a jime'e ne'újna u Tiro, neajta ne'újna u Sidón, a'ij nej neri ye'í huaríj nemuári'eril'ira'a jime'e mú'ejmi jemi, mejmí'i mú seicié tiú'umua'atíjche'en. A'íi mú majta mej mi'i raataseíratache'e me'íjna jime'e mej tiu'uteújchejte'en xu'umuavi'in jime'e, majta mejmí'i nasij avé'ujhua'atehua'anche'e. ²² Aye nu tejá'amua'ixaate'e ti ayén té'eme a'ájna xicájra'a jetze tí'ij Dios huá'axijte'en matíj mena'a pua'amé teitejra'a. Jaítze'e xu rajpuaítzi xá'aju'un mecaí a'íime í mej a'uun a'uchéjme'ecaa me'újna u Tiro, majta me'újna u Sidón.

²³ 'Seajta mú'een mi sej Capernaúm a'uchéjme, ¿a'iné tejamuá'amitiejte'e? ¿Ni qui ayén yee tejamuá'amitiejte'e sej nu'u r'íi tiraatá'a í Dios? Caxu xaa ne'u. Dios pu puaíjtzi amuaatá'asin. A'uu xu a'uteáturaasin mi'ichite jamuan. Tí pua'a niyen che'atá nena'a huáriniiche'e ne'újna Sodoma a'ij nej neri tiú'uruu nemuári'eril'ira'a jime'e mú'ejmi jemi, a'ujna u chajta'a u Sodoma, a'íi pu auj e'etéeriche'en tíj na'a a'ájnámua ti yú e'iré'ene. ²⁴ Mí ajta, ayé nu tejá'amua'ixaate'e, a'ájna xicájra'a ti jetzen Dios huá'axijte'en a'ímej í mej japuan a'uchéjme íiyen chaanaca japua, mú'een xu jaítze'e rajpuaítzi xá'aju'un se'ájna, mecaí a'íime í mej me'uun a'uchéjme'ecaa a'ujna tíj na'a ti Sodoma e'ejtémecan.

Jesús pu raatéjhuaú í ruyá'upua jemi
(Lc. 10:21-22)

²⁵ A'ájna xicájra'a jetze ti Jesús ayén tiu'utaxájtaca'a, aj pu i ayén raatéjhuaú í ruyá'upua jemi tijín:

—Mú'ee í pej ní'iyá'upua, í pej tí'aijta pe'újna u ta japua, pajta íiyen chaanaca japua, r'íi nu timuaatá'aca ne'íjna jime'e pej hua'utá'a mej mi yaú'ítiee muá'ara'ani a'ij ti'een mú'eetzi jemi a'íime í mej caí jeíhua tiú'ujmua'ate. Mí pajta, capej piyen hua'utá'a mej mi yaú'ítiee muá'ara'ani a'íime í mej támua'aree, majta a'íime í mej raayí'iti. ²⁶ A'iné pijta, ayé

pej tí'ijxe'eve'eca'a mú'ee, í pej ní'iya'upua. —Ayee pu tiraatéjhuau.

²⁷ Aj pu i ajtahua'a ayén tihua'utá'ixaa a'ímej í mej jamuan á'ujujhua'ane'e tijín:

—Nain pu tinaatátui a'íjna ti ní'iya'upua mej mi ráamua'ati tzáahuatí'ira'a jime'e. Capu ja'atí nemua'ate nain jime'e a'ij nej 'een sino a'í pu'u ti ní'iya'upua, a'í pu xaa nemua'ate. Ajta, capu ja'atí ramua'ate nain jime'e í ti ní'iya'upua sino inee i nej yaujra'an pú'een, nee nu xaa ramua'ate. Majta, a'í mú ramua'ate a'íme í ti hua'aráanajche nej tihua'utaseíjrate'en a'ij ti 'een.

Jesús pu hua'utajé mej mi jemin ve'eré'ene

²⁸ Setá'aj yé ve'eré'enen neetzi jemi, setíj sena'a pua'amé mú'een, mi sej cua'ana se'íjna jime'e í sej rahuauca sej rí'í tiraatá'an í Dios, seajta se'íjna jín tí'itese'e í sej ra'ará'astijre'en nain jime'e. Nee nu xaa amuaatá'asin sej huaújse'upe'en. ²⁹ Setá'aj te'enteárute se'íjna jime'e í nej jín tejá'amua'íjcate'e. Seajta tiú'uri'iren neetzi jemi, a'íné nee nu ne'ín pú'een seíj ti mua'acan, canu neajta á'antzaahuat'e. Tí pua'a siyen yé ve'eré'enen neetzi jemi, nee nu amuaatá'asin sej rí'í huárini í ru tzajta'a. ³⁰ Capu muári'eri sej raanaíjmire'en se'íjna jime'e í nej jín amuaatá'asin. Ajta, í nej jín tejá'amua'íjcate'e, capu ajta muári'eri sej siyen huárini a'ij nej tí'ijxe'eve'e. —Ayee pu tihua'utá'ixaa a'íjna í Jesús.

12

Mat'íj a'íme í mej Jesús jamuan á'ujujhua'ane'e miyen ra'antítzaanaxi í triigu ti antimuáiyujmee

(Mr: 2:23-28; Lc: 6:1-5)

¹ Ajta a'ájná'imua ayée pu tiuju'uríj. A'uu pu aumé'ecaa í Jesús já'ita'a í ví'ira'ajapua. Aj pu pítí'irijca ja'anáj xicájra'a mej jetzen ruse'upi. Majta me'ín í mej Jesús jamuan á'ujujhua'ane'e, a'í mú meri jeíhua tiejcuca'a. Aj mú mi autéjhuii mej ra'antítzaanaxi'ín ti'itíj jatzi ti triigu jetze me'ecan. Méjcuca'a me'íjna í atzi.

² Majta me'ín í mej jee i'í fariseos, matí'ij hua'useíj mej miyen rijcaa, aj mú mi miyen tiraatá'ixaa me'íjna í Jesús tijín:

—Casi'i, ayée mú hui rici a'íme í mej mú'eetzi jamuan á'ujujhua'an. Ayee mú rici a'ij ti caí tiu'utá'aca ti ja'atí ayén rijca í xicájra'a ja'anáj mé jetzen ruse'upi.

³ Aj pu i Jesús ayén tihua'utá'ixaa a'ímej í fariseos tijín:

—¿Ni secáí mú'een ja'anáj ra'ujíjve í yu'uxari jetze a'ij ti ye'í huaríj a'íjna í David teecan tí'ij huata'í'icuataca'a, majta í mej jamuan á'ujujhua'ane'e? ⁴ A'uu pu a'uteájrupi u teyujta'a, í

ti jee chi'ira'an pú'een í Dios. Ajta á'iyen a'íi pu ráacua a'íjna í pan í mej Dios huatámuai'ivejte, majta a'íime í mej jamuan á'ujuhua'ane'e, a'íi mú majta ráacua. A'íjna í pan, a'íi mu'u racua'aca a'íime í mej tí'ivaire'e me'újna teyujta'a. Capu amín a'ij, capu ti'itíj jín auteájturaa a'íjna í David.

⁵ '¿Ca'ín ni secaí ja'anáj ra'ujíjve a'ij ti ra'uyú'uxaca'a í yu'uxari jetze a'íjna í Moisés teecan mej nu'u a'íime í mej títeté'u'upu'u u teyujta'a, a'íi mú tí'ivaire'e a'ájna xicájra'a mé jetzen ruse'upi? Mí majta, camu ti'itíj jín á'atura í Dios jemi me'íjna jime'e. ⁶ Ayee nu tejá'amua'ixaate'e. Inee, i nej yé huaca mú'ejmi jemi, jaítze'e nu ve'ecán jín ti'itéjvee mecaí a'íime í mej títeté'u'upu'u teyujta'a.

⁷ 'Caxu a'atzu yaú'ítiee xa'araa a'ij ti huataújmu'a'a a'íjna ti ayén té'eyu'usi'i í yu'uxari jetze ti jíme'en yee Dios ti raataxájtaca'a tijín: "Ayee nu tí'ijxe'eve'e mej mi huá'ancu'uvajxi'ín í ruxí'ej teite. Canu raxí'eve'e mej tiu'utámuai'ivejta." Na'ari caí, ti pua'a siyen tiyaú'ítiee xá'ara'aníche'en, caxu siyen tihua'uxájtzi'iranche'e a'íimej í mej caí ti'itíj jín auteájturaa.

⁸ 'A'ij pu jín, inee i nej neajta teáata'a jetze airáne, ayée nu 'een jín antínmu'a'aree neajta ne'íjna xicájra'a ja'anáj mej jetzen ruse'upi.

Jíme'en í ja'atí ti anáciyaaxara'aca'a í rumuájca'a jetze
(Mr. 3:1-6; Lc. 6:6-11)

⁹ Aj pu'i Jesús á'uraa. Ti'ij jí a'uun teyujta'a a'uteájrupi. ¹⁰ A'u'u pu se'ij a'utéveeca'a ti anáciyaaxara'aca'a í rumuájca'a jetze.

Majta me'ín í fariseos, a'íi mú majta a'uté'uuca'a. A'íi mú rahuauca'a a'ij mej ye'í tiraaxájtzi'i í Jesús. A'íj mú jín miyen tiraata'íhua'uri'i me'íjna í Jesús. Miyen tijín:

—¿Ni caí ri'irí tej tiyen tiráhuate'en se'ij ti tí'icui'i a'ájna xicájra'a tej jetzen tase'upi?

¹¹ Aj pu i Jesús ayén tihua'utá'ixaa tijín:

—Tí pua'a se'ij ja'atí cáne'a tíciitzi, ti pua'a a'íin cáne'a atéjveti ta'atécun a'ájna mat'íj pua'a ruse'upi, ¿ni caí ayén rini í ja'atí ti u á'ume'en tí'ij ra'itaján? Jee xaa, ayée xu che'atá sena'a rici, mú'een. ¹² Jé'ecan pu jaítze'e tí'ivaire'e se'ij í tevi caí í cáne'a. A'íj pu jín í'iri'iri ti ja'atí ayén ti'itíj jín rijca í ti i'i xí'epi'ín a'ájna mat'íj pua'a ruse'upi.

¹³ Aj pu i Jesús ayén tiraatá'ixaa a'íjna ti anáciyaaxara'a í rumuájca'a jetze tijín:

—Huatátzeeara muá'amua'ajca'a.

Aj pu i a'íi pu raatátzeearaca'a í rumuájca'a. Jíme'en pu'u ayén huaríj, aj pu i nain jín huarúj. Ayee pu éene'e já'araa ri'éene'en tíj í se'ij í muájca'are'ara'an.

14 Matí'ij mi huiráaci a'íime í fariseos. Aj mú mi autéjhuii mej raaxí'epi'íntare'en a'ij mej ye'í huárini mej mi raajé'ica í Jesús.

A'ij ti se'j ajmí'i tiu'utaxájtaca'a jíme'en a'íjna í Jesús

15 Tí'ij a'ín huámua'areeri'i a'íjna í Jesús a'ij mej tiraaxí'epi'íntare, a'íi pu huirájraa a'ujna. Jéihua mú teite a'ucij jamuan. Ajta a'íjna í Jesús, naíjmi'ica pu tiú'uhuaa í mej tí'icucui'icaa. 16 Ajta ayén tíhua'uta'a'íj mej mi caí raxájta yee ja'atí ti pírici. 17 Ayee pu ráaruu í Jesús ti ij araúrasten a'ij ti ajmí'i tiu'utaxájtaca'a a'íjna í Isaías teecan, í ti tí'ixaxa'ata'a í Dios jetze me'ecan. 18 Ayen tíjín:

A'ii pu a'ín pú'een í ti nevaire'e ineetzi.

Nee nu ra'antíhua'u.

A'ii pu a'ín pú'een í nej raxí'eve'e,
ajta rí'i pu tínetá'aca.

Nexiejniu'uca nu huata'íti

tí á'ume'en a'íjna jamuan.

Ajta a'íi pu tihua'utá'ixaate'esin a'ímej í mej caí Israel jetze ajtème'ecan tí tihuá'aci'íti nainjapua í ti i'í xí'epi'ín neetzi jemi.

19 Capu ajta a'ín ruhuavíira'a a'ame;
capu ajta jiihua a'ame.

Camu ranamuajran tí tí'ixáata a'ame a'ájna caaye jetze.

20 Capu hua'utamuarí'eriste'esin a'ímej í mej huápi'i tira-jpuaíjtzica'a tíj pí'ista mej ra'avé'etzi nainjapua.

Capu huápi'i puaíjtzica hua'utá'asin í mej caí ché'e té'eviicua'í a'ímej í mej miyen 'een tíj taij tí c'íj caj á'ata'a.

A'íi pu huá'a japua huatániiusín ajta na'a caí tiu'utémua'ítin a'íjna jíme'e tí naíjmi'ica ruxí'ej tiu'uta'a'íjta'en.

21 Majta matíj mena'a pua'amé í teitejra'a í mej yen japuan seijre'e íiyen chaanaca japua, naími'í mú tí'ijchu'eve'en niuucajtze'en.

Ayee pu jíme'en tiu'utaxájtaca'a a'íjna í Isaías teecan.

*A'íi mú Jesús jetze te'ujpuá'ajte tí tiyaaru'u jetze araujca'ane
(Mr. 3:19-30; Lc. 11:14-23; 12:10)*

22 Matí'ij mí se'j mú a'aráavi'íti í Jesús jemi tí tiyaaru'u tzajta'an seijre'eca'a. A'íj pu jín caí atáneerica'a, ajta caí té'anrí'írejca'a a'íjna í ja'ati. Tí'ij jí Jesús tiráahuaa tí'ij te'anrí'íréé á'ara'ani, ajta tí'ij huíteánamuáara á'ara'ani.

23 Majta me'ín í teite, naími'í mú rí'í te'utase'íj. Miyen tíjín:

—¿Ni qui amí a'ín pú'een a'íjna í huácaxa'ara'an a'íjna í David teecan?

24 Majta me'ín í fariseos, matí'ij ráanamuajri'i, ayée mú tiu'utaxájtaca'a tíjín:

—Amíjna mi ja'atí, Beelzebú pu jetzen arájca'ane tí'ij ayén hua'utamuárite'en a'íme j í tiyáaru'use, a'íme í ti ajta Beelzebú tihuá'ajjte'e.

25 Ajta a'íjna í Jesús, a'í pu ramua'areereca'a a'ij mej tí'imua'atzejca'a. Aj pu i ayén tihua'utá'ixaa tíjín:

—Tí pua'a a'íme í mej me'uun seíj chuéjra'a japua a'uchéjme já'ita'a ma'utácíne, ti pua'a miyen huárini aj mú mi hu-aténe'use'esin, ajta a'íjna í chuéjra'a, capu ch'é á'ateeri. Ajta ti pua'a miyen che'atá mena'a já'ita'a a'utácíne a'íme í mej seíj japua í chajta'a a'uchéjme, na'ari teitestemua'ame'en seíj í ja'atí, camu ch'é á'ateeri.

26 'Ayee pu che'atá na'a 'een, ti pua'a a'ín Satanás hua'utamuárite'en í ruteítestemua'a, ti pua'a majta miyen hua'uténe'usi'ite'esin í ruteítestemua'a, a'í pu ajta caí ch'é á'ateere, sino te'entipué'ari. 27 Ari inee, ti pua'a niyen yee Beelzebú nu jetze aránca'ane nej hua'utamuárite'en í tiyaaru'u, ¿ni tzaa miyen che'atá mena'a Beelzebú jetze ruca'ané a'íme í á'amuaxi'ej teite mej mi miyen che'atá mena'a hua'utamuárite'en? A'íme í á'amuaxi'ej teite mú miyen raataxáj yee mú'een xu seahta siyen rici se'íjna jime'e a'ij sej tí'inexajtzi'i. 28 Na'ari caí, ti pua'a niyen ne'íjna jetze aránca'ane í xiéjniu'ucare'ara'an í Dios, nej ni tiyaaru'u huatamuárite'en, pu'uri a'ájna teja'uré'ene ti Dios tiu'uta'aíjta í a'amua tzajta'a.

29 'Ajta, ti pua'a ja'atí raxí'eve'e ti tiraanáhua'i tí'á'ara'an á tá'ache í ja'atí ti ruca'ané, ayée pu ruxe'eve'e ti amuacaícan ra'atéj'ici'en a'íjna ti ruca'ané. Aj pu i xaa rí'irí ti a'uteárute á a'utí'é'eche ti ij tiraanáhua'i.

30 'A'íjna ti caí ne jamuan á'uche'ecan, a'í pu néjcha'íire'e. Ajta, a'ín ti caí hua'ajsé'iri í teite neetzí jemi, a'í pu hua'uré'e'iteca.

31 'A'íj nu jín, ayée nu tejá'amua'ixaate'e ti ayén tí'ayajna a'íjna jime'e í teteca. I'irí'iri ti tihua'utá'uuni'i naíjmi'ica í mej jín auteájturaa í Dios jemi, ajta naíjmi'ica jemi í mej a'ij pua'a tí'ixa. Aru ti pua'a a'ij pua'a tí'ixajta a'íjna jetze í xiéjniu'ucare'ara'an í Dios, capu xaa ne'u ja'anáj tiraatá'uuni'ira a'íjna.

32 'Ja'atí ti na'a ti ayén a'ij pua'a tí'inexajta ineetzí i nej neajta teáata'a jetze airáne, a'í pu xaa tiraatá'uuni'ira. Mí ajta, ja'atí ti na'a ti a'ij pua'a tí'ixajta a'íjna í xiéjniu'ucare'ara'an í Dios, capu ja'anáj tiraatá'uuni'ira, sino a'í pu ru'ité'aa a'ame nain xicaj tzajta'a ti yú auca'ití a'ame tíj na'a rusén jime'e.

A'ij mej ye'í nu'u tí'iramua'areere a'ij ti 'een seíj í cíyey
(Lc. 6:43-45)

³³ 'Tí pua'a hui ti rí'en í cìyej, rí'éene'en pu taca'a, ajta ti pua'a caí rí'en í cìyej, capu rí'éene'en taca'a. Ayee xu 'een jín ramua'areere ti pua'a cìyej rí'éene'en nusu caí se'íjna jime'e a'ij ti éene'en taca'a. ³⁴ Mú'een xu se'íjna jetze huanéj a'íjna í cu'ucu'u ti tí'ihua'itaca, a'iné huápi'i xu a'ij pua'a tí'iteteite. Capu xaa ne'u a'ij tí'iri'iri sej siyen tí'itíj huataxáj a'ij ti tiraavíjte'e. Ayee pu'u, a'iné se'íj pu ayén tí'ixaxa'a a'ij ti ayén tí'imua'atze í ru tzajta'a. ³⁵ Ajta a'ín ti rí'i tí'itevij, a'í pu ayén tí'ixaxa'a í ti i'í xí'epi'in jime'e a'iné rú'umua'aree í ru tzajta'a jeíhua í ti i'í xí'epi'in. Ayen che'atá na'a, í ti a'ij pua'a tí'itevij, a'í pu a'ij pua'a tí'ixaxa'a a'iné jeíhua pu tirú'umua'aree í ru tzajta'a í ti a'ij pua'a 'een. ³⁶ Ayee nu tejá'amua'ixaate'e ti ayén té'eme a'ájna xicájra'a ti jetzen Dios huá'axijte'en matíj mena'a pua'amé yé a'uchéjme íiyen chaanaca japua. Ayee pu ruxe'eve'e a'ame mej miyen tiu'utetzáahuate'en í Dios jemi nain í mej jín tiu'utaxájtaca'a chá'a mena'a, seij majta seij. ³⁷ Dios pu rí'i tí'imuaxi'epi'intare'e a'íjna jime'e a'ij pej tí'ixaxa'ata'a, na'ari caí, a'í pu muá'axijte'en a'íjna jime'e a'ij pej tí'ixaxa'ata'a.

A'íime í teite merájhuaviiri'i ti Jesús hua'utasejrate'en í mej jín rí'i te'utasej

(Mr. 8:12; Lc. 11:29-32)

³⁸ Aj mú mi me'ín í fariseos, majta a'íime í mej tiú'ujmua'ate í yu'uxari jetze, a'í mú miyen tiraatá'ixaa tíjín:

—Maeestru, ayée tu tí'ijxe'eve'e pej tí'itíj taatasejrate'en í tej jín ráamua'aree ti júte'e é'eme'ecan í Dios jemi a'ij pej ye'í rici.

³⁹ Aj pu i Jesús ayén tihua'utá'ixaa tíjín:

—A'íime i teitejra'a í mej a'ij pua'a tí'iteteite, ayée mú tí'inehuavii nej tí'itíj hua'utasejrate'en í mej jín rí'i te'utasej matá'aj nu'u ráamua'aree nej Dios jetze aránca'ane. Ayee mú che'atá mena'a rici tíj í ja'ati ti ru'íj mé úurie. Canu tí'itíj hua'utasejrate'esin sino a'ii nu'u a'ij ti tiráaruu a'íjna í Jonás teecan, a'íjna ti tí'ixaxa'ata'a í Dios jetze me'ecan.

⁴⁰ 'Tí'ij a'íjna í Jonás a'uun é'ejve a'u ti aúnee í hua'í, a'í pu hua'í yá'unijcua. A'uu pu u é'etee hua'íca xicaj tzajta'a, ajta hua'íca tíca'ari tzajta'a ti arájca í jucáara'an tzajta'a a'íjna í hua'í ti yá'unijcua. Ayee pu che'atá na'a tí'ineruuren ineetzi i nej neajta teáata'a jetze airáne. A'uu nu araca'ití na'ame chuej tzajta'a hua'íca xicaj tzajta'a, neajta hua'íca tíca'ari tzajta'a.

⁴¹ 'Ayee nu hui tejá'amua'ixaate'e, a'ájna xicájra'a ti jetzen Dios amuá'axijte'en yee xí'epi'in xu huaríj nusu yee caxu xí'epi'in huaríj, a'íime í mej u Nínive é'echejca'a, a'í mú a'uun a'utéhuiixi'isin mú'ejmi jamuan, majta tejá'amuaxi'epi'intari'ire'en mú'een mi sej u'uche íjii. Ayee pu té'eme a'íjna jime'e í mej seicié tiu'umuá'aj a'íime í mej

Nínive é'echejca'a matí'ij ráanamujri'i a'ij ti tiu'utaxájtaca'a me'íjna í Jonás teecan.

'Mí neajta inee, i nej yé huaca mú'ejmi jemi, jaítze'e nu ve'ecán jín ti'it'éjvee caí a'íjna í Jonás teecan. Mí sea-jta mú'een, caxu na'ará'astijre'esin ineetzi. ⁴² Ajta hui, a'íjna í 'íita'a teecan ti ajmí'í tí'aijtaca'a úute pújme'en, a'í pu ajta huatéchaxijsin mú'ejmi jemi, ajta a'í pu ajta tejá'amuaxi'epi'íntari'ire'en mú'een, mi sej u'uche íjii a'ájna xicájra'a jetze mej a'utájeevi'ihua teite. Ayee pu té'eme a'ájna jime'e ti a'ín a'ímuá a'uvé'emej t'íj ayén ráanamua a'íjna í Salomón teecan ti nu'u huápi'í rí'í mé teuúmu'a'aree.

'Mí neajta inee, i nej yé huaca mú'ejmi jemi, jaítze'e nu ve'ecán jín ti'it'éjvee caí a'íjna í Salomón teecan. Mí sea-jta mú'een, caxu na'ará'astijre'esin ineetzi. —Ayee pu ti-hua'utá'ixaa a'íjna í Jesús.

Jíme'en í xiéjniu'ucari ti tiú'ujxana'acira'ate, ti ajta pí a'uré'eveti

(Lc. 11:24-26)

⁴³ Ajta ayée pu tiu'utaxájtaca'a a'íjna í Jesús tijín:

—Tí pua'a sej xiéjniu'ucari ti tiú'ujxana'acira'ate, ti pua'a huiirájra'ani tzajta'an sej í tevi, a'í pu á'u'che'ecane'e a'ame ti rahuauhau a'u ti a'uhuáchi t'íj huaújse'upe'en. T'íj caí rateuve'en, ayée pu tí'imua'ati tijín: ⁴⁴ “Niche'e huaré'ara'ani nehuárita'a u niche a'u nej a'arájraa.” T'íj ave'eré'enen, ayée pu éene'en teuni a'íjna í ja'ati, ti naa uhua'é'ene'e a'ame í ru tzajta'a. Cu xíee mej mauchén uhuaré'e'icha'utaca'a u chí'ita, majta naa rí'í ru'uhuáruu.

⁴⁵ 'Aj pu i a'ín í xiéjniu'ucari, a'í pu hui huaja'uvé'evi'iti í seica, í mej aráhua'apua ará'ase, a'ímej í mej jaítze'e a'ij pua'a 'é'en caí í sej. Aj mú mi uteáruti naími'í mej mi me'uun huaté'e muá'ara'ani me'íjna tzajta'a í tevi. Ajta á'iyen, ayén te'iráame ti jaítze'e a'ij pua'a 'éene'e á'ara'ani a'íjna í tevi caí tíj ajmí'í 'éene'e. Ayee pu tihua'aci'iti a'ímej i mej a'ij pua'a tí'iteteite í mej u'uche íjii.

Jíme'en í náànajra'an, majta ihuáamua'ame'en a'íjna í Jesús

(Mr. 3:31-35; Lc. 8:19-21)

⁴⁶ Aúche'e pu tí'ixajtaca'a a'íjna í Jesús matí'ij me'uun a'ará'a a'íjna í náànajra'an, majta í ihuáamua'ame'en. Aa mú a'utéhuiixi pua'acié. Méjxe'eve'eca'a mej tiu'utaxáj jamuan.

⁴⁷ Aj pu i sej ayén tiraatá'ixaa a'íjna í Jesús tijín:

—A mú pua'acié a'uté'uu a'anáàna, majta a'ihuáamua'a. Mémuahuhau mej nu'u tiu'uxáj á jamuan.

⁴⁸ Aj pu i ayén tiu'utaniú a'íjna í Jesús tijín:

—¿A'ataani mej pú'een í nináàna, nusu í ne'ihuaamua'a?

49 Aj pu i rumuájca'a jín hua'utaseíjra í mej aiitecaíjme. Ayee pu tihua'utá'ixaa tíjín:

—A'íi mú a'íin pú'een í mej jee nináàna pú'een na'ari ne'ihuaamua'a. 50 Ayee pu'u hui tí'een, a'iné a'achú mej pua'amé miyen ríci a'íj tí tí'íjxe'eve'e í Dios, a'íi mú a'íin pú'een í mej jee nináàna nusu a'íime í neja'atzimúá, na'ari necu'utzimúá o nejúutzimua'a. Yee pu'u.

13

Jíme'en a'íjna í ja'atí ti tí'ihuastehua'a

(Mr. 4:1-9; Lc. 8:4-8)

1 A'ájna xicájra'a jetze, Jesús pu huirájraa u chí'ita. A'uu pu a'ará'a a'ájna tí e'eve'e'ástime í jaj. Aa pu a'utayeíjxi. 2 Aj mú mí jeíhua ajteáxiireca'a í teite a'u tí a'íj é'ene'e. Temua'a mú tí'itemu'íicaa í teite. A'íj pu jín ateájraa baarcu jetze tí jaata'a e'ecáve'eca'a. A'uu pu í e'erácatii. Majta me'ín í teite, áa mú a'ucaíjme'ecaa ja'apuaíri japua á vejli'i a'u tí í jaj. 3 Ajta á'iyen tihua'ajmuá'ate seíj chuijtari jíme'e. Ayen tíjín:

—Ja'atí hui tí tí'ihuastehua'a, u pu á'ume tí tejé'ehuaste'en.

4 Aa pu aumé'ecaa ratáhua'anáa imue'eri. Seica pu í imue'eri juye jetze huavatzíjraa. Aj mú mí pina'ase júte'imua ave'ecáane, meraaré'eje'ipi. 5 Ajta seica pu huavatzíjraa tetej tzajta'a a'u tí caí jeíhua chuej á'uca. Aj pu'í huaré'ehuaa, a'iné capu huatétee í chuej tí a'ucárutixi'ín í naana'ara'an. Tí'íj huaré'epistaca'a í chuej, aj pu í ca'anacan ajnéj í imue'eri. 6 Ajta tí'íj u e'iré'ene í xíca, aj pu'í huaré'ehuaa í xícaj jíme'e í tí huanéj. A'íj pu jín jíj huaré'ehuaa a'iné capu ajtanána'ajme'eca'a.

7 'Ajta seica í imue'eri, a'úu pu a'uvatzíjraa a'u tí a'utzícare'eme. Tí'íj a'íin tzicare'e huavaújse, a'íi pu í ra'avá'ana í tí tí'ihuasti'ihuaca'a. A'íj pu jín caí huácíireca'a.

8 'Aru seica pu huavatzíjraa a'u tí a'urí'en í chuej. A'íi pu xaa í ajnéj. Tí'íj jí huavaújse. Temua'a pu'í tiú'ucíireca'a. Seica pu imue'eri, ayén airájraa tí huácíireca'a seíj ajta seíj tí ajnéj a'achú cumu anxíte í atzi tí caté'etejme'ecaa. Ajta seica, ayén tiú'ucíireca'a a'achú cumu huaícate. Ajta seica, seité japuan tamuáamuata'a pu caté'etejme'ecaa seíj ajta seíj.

9 'Mí seíj huíteánajca'amua, xáanamujri'í hui temua'a naa.

A'iné 'een jíme'e Jesús tihuá'amua'atehua'a chuijtari jíme'e

(Mr. 4:10-12; Lc. 8:9-10)

10 Aj mú mí ajteáxiireca'a á vejli'i jemin í Jesús a'íime í mej jamuan á'ujuhua'ane'e. Aj mú mí miyen tiraata'íhua'urí'í tíjín:

—¿A'iné 'een jín piyen tihuaú'ixaate'e í teite chuijtari jíme'e tí caí ja'atí yaú'ítie?

¹¹ Aj pu i ayén tiu'utaniú tijín:

—Mú'ejmi pu Dios tejá'amua'ixaate'e e'ehauritiécan jime'e a'íjna ti rú'avaa a'íjna jime'e ti Dios ari tí'ajta nainjapua íiyen chaanaca japua, ajta u ta japua. Mí majta a'íime í seica, capu a'atzu rí'irí mej mi yaú'itiée muá'ara'ani a'iné capu Dios ayén hua'utá'a.

¹² 'Aye pu tí'een: jíme'en a'íjna í ja'ati ti á'ujca'ane ti ayén cáj caj tiyaú'itiée á'ara'ani í Dios jemi, Dios pu jeíhua huápi'i raatá'asin a'íjna. Ajta a'íjna í ja'ati ti caí á'ujca'ane ti jaítze'e yaú'itiée á'ara'ani í Dios jemi, Dios pu rá'ari'ira a'achú ti caj ari tirú'umua'aree. ¹³ A'íj nu jín niyen tejá'amua'ixaate'e chuijtari jime'e mej mi caí yaú'itiée muá'ara'ani. Aye pu tí'een a'ímej jemi. A'íí mú mé uunéjne'e, aru camu tí'itíj seij. Majta mú tí'inamua, aru camu tí'itíj namua. Camu majta yaú'itie.

¹⁴ 'Aye pu ari araúraste huá'a jemi a'ij ti ra'uyú'uxaca'a a'íjna í Isaías teecan, í ti tí'ixaxa'ata'a í Dios jetze me'ecan tijín: Mú'een xu xaa ráanamua tíj na'a ti i yú aumé.

Mí seajta mú'een, caxu yaú'itiée xá'aju'un.

Mú'een xu xaa mé uunéjne'eri xá'aju'un.

Mí seajta, caxu tí'itíj seijran.

¹⁵ Aye tí'een, a'iné a'íí mú jemin antaújnaamua í ru tzajta'an.

Cáj mu'u caj títe'iteánajca'amua.

Camu á'ujca'ane mej a'atanéjne'ere mej raaseíj tí'itíj ti píríci.

Na'ari caí, a'íí mú yaú'itiée muá'aju'un.

Majta mú mé uunéjne'eri muá'aju'un mej raaseíj tí'itíj ti píríci.

Majta mí rá'astijre'e muá'aju'un í mej ranamua.

Majta mú neetzi jemi yé ve'eré'eninéica muá'aju'un nej ni tihua'utá'uuni'i.

Aye pu jíme'en ra'uyú'uxaca'a a'íjna í Isaías teecan.

¹⁶ 'Mí seajta mú'een i sej á'ujjuhua'an ne jamuan, setá'aj huataújtemua'ave'en se'íjna jime'e í sej huiteánajca'amua sej si ra'ará'astijre'en í sej ranamua, seajta ahuaújca'anen sej a'atanéjne'ere sej si raaseíj tí'itíj ti píríci.

¹⁷ 'Aye nu tejá'amua'ixaate'e tzáahuati'ira'a jime'e, mu'iití í mej rí'i tí'itete'itesta'a, majta a'íime í mej tí'ixaxa'ata'a í Dios jetze me'ecan, jeíhua mú raxí'eve'eca'a mej miyen tiu'uséij a'ij sej seri tí'iseij inee jemi. Mí majta, camu a'atzu raaseíj. Aye mú che'atá mena'a tí'ijxe'eve'eca'a mej miyen ráanamua a'ij sej seri tí'inamua inee jemi. Mí majta, camu xaa ne'u ráanamujri'i.

Jesús pu tihuaú'ixaate'e a'ij ti huataújmu'a'a í chuijtari ti jíme'en raxa a'íjna ti tí'ihuastehua'a

(Mr. 4:13-20; Lc. 8:11-15)

18 'Casi'i, xáanamujri'i a'ij ti huataújmu'a i chuijtari ti jíme'en raxa a'íjna í ja'ati ti raahuáste í imue'eri. 19 Tí pua'a ja'atí ráanamua í niuucari ti jíme'en raxa Dios ti tí'ajta nainjapua íyien chaanaca japua, ajta u ta japua, ti pua'a a'ín caí yaú'ítiee, a'íjna ti a'ij pua'a 'een, a'í pu tzajta'an huatasejre'esin. Aj pu i rá'ari'ira í niuucari ti rú'umua'areereca'a. A'íjna í ja'ati, ayée pu 'een tǵ í imue'eri ti huavatzǵraa a'ájna juye jetze.

20 'Ajta, a'íjna í imue'eri ti huavatzǵraa í tete tzajta'a, ayée pu 'een tǵ í ja'ati ti amuacaí ra'aránajcheca'a í ti ráanamujri'i.

21 Aru capu tí'itǵ japuan ninei a'íjna í ja'ati. Tí pua'a a'atzu rajpuaítzi a'íjna jíme'e mej seica rá'axieehuari'ira me'íjna jíme'e ti na'ará'astijre'e ineetzi, na'ari ti pua'a seica a'ij pua'a méruure, cǵ pu'u te'evícua'ira a'ame. Ca'anacan pu mé nejaúujisin.

22 'A'íjna ti hui huavatzǵraa a'u ti a'utzícare'eme, a'í pu ayén 'een tǵ seǵ í tevi ti xaa ranamua í niuucari. Aru jeíhua pu tí'imujca a'íjna jíme'e a'ij ti té'eme íyien chaanaca tej japuan seijre'e. Ajta, nain ti tí'ijcha'íi, a'í pu raamuá'iti a'íjna í tevi. A'í pu jín, caí ché'e ra'utámua'areeri'i a'ij ti tí'ráanamujri'i. Capu ajta ché'e rí'irí ti a'ín tevi ayén raatévaire'en í Dios.

23 'Ajta a'íjna í imue'eri ti huavatzǵraa japuan í chuej ti huarí'en, ayée pu 'een tǵ í ja'ati ti yaú'ítiee tí'ij ráanamua í niuucari. Jeíhua pu tí'ijvaire'e í Dios. Yee pu tiraatátuure'esin í Dios jemi tǵ a'íjna í imue'eri ti huáíireca'a a'achú cumu anxíte ti caté'etejme'ecaa, na'ari huaícate ca'ín seité japuan tamuáamuata'a í imue'eri.

Jíme'en í ixaj ti huahuásti'ihuaca'a jamuan í triigu

24 Ajtahua'a seǵ ayén tihua'utá'ixaa í chuijtari jíme'e a'íjna í Jesús. Ayen tíjín:

—Ayee pu tí'irineca íjii Dios ti tí'ajta íyien chaanaca japua, ajta u ta japua. Ja'atí pu imue'eri huahuáste japuan í ruchuej ti huarí'en. 25 Ajta á'iyen matí'ij naíjmi'i tícu'utzuca'a, seǵ pu hui ave'eré'ene ti rájcha'íire'e a'íjna ti chuej tícha'íi. Ajta a'ín ti rájcha'íire'e, a'í pu íxaj huahuáste tzajta'an a'íjna í triigu. Aj pu i á'uraa.

26 'Aj pu i ajnéj a'íjna í triigu, ajta a'íjna í íxaj. Tí'ij huavaújse, aj pu i huíjmuaiyuxi a'íjna í triigu. Aj mú mi ráamua'areeri'i ti ajta seǵ huávivíihuaca'a í imue'eri a'iné capu huíjmuaiyuxi a'íjna í íxaj. 27 Majta me'ín í mej tí'imuari'e, a'úu mú hui á'uju'un mej mi tiraata'ixaate'en a'íjna ti chuej tícha'íi. Miyen tíjín: “Tavastara'a, ti pua'a pe'ín huahuáste imue'eri ti rí'en a'ujna á'a chuej japua, ¿a'uné e'ejnéj a'íjna í íxaj?”

28 'Aj pu i a'íjna ti chuej tícha'íi, ayén tihua'utá'ixaa tíjín: “Seǵ ti néjcha'íire'e ayée pu náaru.” Majta miyen tiraata'íhua'uri'i

a'íime í mej tí'imuari'e miyen tijín: “¿Ni mua'aráanajche tej u á'uju'un tej rá'ijcuuxin te'íjna í ixaj?”

²⁹ Aj pu í ayén tiu'utaniú tijín: “Capu ruxe'leve'e sej racuta se'íjna í ixaj, a'iné ti pua'a seri rá'ijcuunan a'íjna í ixaj, ajta pu áijcuuxijsin a'íjna í triigu a'iné ru jetze pu huá'uu. ³⁰ Ché'e ayén éene'en ti najmi'i huavaújse'en ajta caí teja'uré'enen ti te'enti'á'asin. Aj nu ni hua'uta'ajte'esin a'ímej í mej tí'imijhuaca mej mi amuacaí rá'ijcuuxin me'íjna í ixaj, matá'aj raaj'íci'en mej mi rájseire'en matá'aj ra'anteátaira. Majta á'iyen, me'ín meru'uteátuaasin me'íjna í triigu u chi'ita, a'u mej téjé'eyuuhuaca.”

Jíme'en í játze'ara'an í mostasa

(Mr. 4:30-32; Lc. 13:18-19)

³¹ Jesús pu ajtahua'a se'ij hua'utá'ixa í chuijtari. Ayen tijín: —Ayee pu tí'een Dios ti tí'ajta íiyen chaanaca japua, ajta u ta japua. Ayee pu 'een tíj tu'upí ti'itíj ti ayén ántehuaa tijín mostasa. Ja'atí pu raahuáste í játze'ara'an a'ájna já'ahua'a a'u ti té'atachuej. ³² A'íjna í mostasa, ayée pu 'eene'en téjatz'e ti jaítze'e í'í cálieen caí seica í jatzi. Mí ajta, tí'ijta huavaújse'en, jaítze'e pu ajtí'tí'í a'ame caí seica í tu'upí ti íiyen seijre'e chaanaca japua. Yee pu ajtí'tí'í a'ame tíj cíyey. Aj mú mi ave'eré'enejsin í pina'ase mej rá'ara'a mej mi án téja'uteúru'itu'ajte'en án cíye'ara'an jetze.

Jíme'en í mej rajnájchite'en í cuaíjtzi jetze

(Lc. 13:20-21)

³³ Ajtahua'a se'ij chuijtari hua'utá'ixa. Ayen tijín: —Ayee pu ajta tí'een jíme'en Dios ti tí'ajta íiyen chaanaca japua, ajta u ta japua. Ayee pu 'een tíj a'íjna í levadura. A'íjna í 'íita'a, a'í pu hua'íca medida ru'uteájraa í hariina. Aj pu í rajcuaíjtzitaca'a levadura jamuan. Ajta a'ín í levadura, a'í pu tzajta'an huaneájxi nainjapua í cuaíjtzi.

A'ij ti Jesús tihuá'amua'atehua'a chuijtari jíme'e

(Mr. 4:33-34)

³⁴ Tí'itíj ti na'a ti tihuá'a'ixa'atehua'a í teite, Jesús pu nain tihua'utá'ixaa chuijtari jíme'e. Capu tí'itíj huá'a'ixaate'eca'a ti é'ehuáuritie sino chuijtari pu'u jíme'en. ³⁵ Ayee pu tiú'uruu ti íj ayén araúrasten a'íj ti tiu'utaxájtaca'a a'íjna í ti tí'ixaxa'ata'a í Dios jetze me'ecan tijín:

Nee nu tihua'utá'ixaate'esin ne'íjna jíme'e í chuijtari.

Nee nu ne'íjna huataxájta,

a'íjna ti rú'avaa nain xicaj tzajta'a ti yú e'iré'ene tí'ij Dios raatétaahuaca'a a'íjna í chaanaca tej japuan yen seijre'e.

Jesús pu tihuau'ixaate'e a'ij ti huataújmua'a í chuijtari ti jíme'en raxa a'íjna í ixaj, ajta a'íjna í triigu

³⁶ Aj pu i Jesús airájraa í teite jemi. Aj pu i uteájrupi u chí'ita. A'uu mú ajteáxhíreca'a jemin a'íime í mej jamuan á'ujuhua'ane'e. Aj mú mi miyen tiraatá'ixaa tijín:

—Aísí, taatá'ixaate'e a'ij ti huataújmua'a a'íjna í chuijtari a'íjna ti jíme'en raxa í ixaj ti huavaújse a'u ti e'ejnéj taséehua japua.

³⁷ Aj pu i Jesús ayén tihua'utá'ixaa tijín:

—A'íjna í ti raahuáste í imue'eri ti rí'en, nee nu ne'ín pú'een, inee i nej neajta teáata'a jetze airáne. ³⁸ Ajta a'íjna í taséehua, ayée pu huataújmua'a tijín í chaanaca i tej japuan yen i'í seijre'e. A'íjna í imue'eri ti rí'en, ayée pu 'een tíj a'íime í mej ahuaújca'ane ti Dios tíhua'uta'ajte'en. Ajta a'íjna í ixaj, ayée pu 'een matíj a'íime í mej í'íteitestemua'ame'en a'íjna í tiyaaru'u.

³⁹ Ajta hui a'íjna ti rájcha'íire'e, a'íjna ti raahuáste í ixaj, a'íi pu a'ín pú'een a'íjna í tiyaaru'u. Ajta, a'íjna í xicájra'a mé jetzen tí'itzaanan, ayée pu huataújmua'a tijín a'ájna xicájra'a ti jetzen te'entipué'ajte i chaanaca japua. Majta me'ín í mej tí'itzaanan, a'íi mú a'ín pú'een í mej tí'ivaire'e u ta japua Dios ti é'eseijre'e.

⁴⁰ 'Ayee pu che'atá na'a té'eme a'ájna xicájra'a ti jetzen nain te'entipué'ajte a'ij mej titetiújcha'íi matí'ij rá'ijcuuxhí me'íjna í ixaj mej mi ra'anteáaira. ⁴¹ Neajta inee, i nej neajta teáata'a jetze airáne, nee nu hua'uta'ajte'esin a'ímej í mej tí'ivaire'e u ta japua mej mi á'ucíine nainjapua tíj na'a í nej jín antínmua'aree mej mi a'uun hua'irájtuaani a'ímej í mej a'ij pua'a tiratá'aca í Dios, a'ímej í mej a'ij pua'a ríci. ⁴² A'uu mú huája'ucáhua'axijsin a'íjna tzajta'a a'u ti anú'utaa. A'uu mú ruyeinixi'ín jeíhua, majta ancure'ujci'imée muá'aju'un í rutamej jíme'e me'íjna jíme'e mej huápi'i rajpuaíjtzi.

⁴³ 'Majta me'ín í mej miyen ríci a'ij ti tí'ijxe'eve'e í Dios, ayée mú me'uun e'eseíire'e muá'aju'un a'ujna huá'aya'upua ti tí'ajta. Ayee mú seíire'e muá'aju'un tíj í xicaj ti aiiráxi'ixire í jaitiri jetze. Ajta, ja'atí ti na'a ti huíteájnamua, ché'e a'ín ránamua temua'a naa.

Jíme'en a'íjna ti rú'avaataca'a, í ti ajta jeíhua huápi'i tí'ijnajcheca'a

⁴⁴ 'A'ujna a'u ti Dios te'ájta, íiyen chaanaca japua, ajta u ta japua, ayée pu tí'iríni tíj í ja'atí ti tí'ítíj huáteu ti rú'avaa, ti ajta huápi'i tí'ijnajche. A'uu pu ráateu taséehua japua. Aj pu i ajtahua'a raaté'avaata a'ujna che'atá miijmu. J'é'ecan pu rutémua'ave'e a'íjna jíme'e ti ráateu. A'íj pu jín, nain tuaani a'achú ti caj tí'ijcha'íi. Aj pu i á'iyen, a'íi pu ráananan a'íjna í chuej.

Jíme'en a'íjna í perla ti jeíhua huápi'i tí'ijnajche

45 'Ajta, ayée mú ríci a'íime í mej rahuauhuau mej mi me'uun a'uteároute Dios ti é'eseijre'e, ayée mú che'atá mena'a ríci tíj ja'atí ti tí'ítu'araca. A'íi pu á'uche'ecan ti a'íin rahuauuni tí'ítíj perla ti naa 'een. 46 Tí'íj seíj huáteu, ti huápi'i tí'íjnajche, u pu á'ume ti íj nain tiú'utuaani a'achú ti caj tí'íjcha'íi. Aj pu i a'íjna nanan í perla.

Jíme'en í xiéjmu'a'ari í mej hua'ité jín vivi'iraca

47 'Ajtahua'a seíj í chuijtari: ayée pu 'een Dios ti tí'áijta íiyen chaanaca japua, ajta u ta japua. Dios pu ayén ríci matíj a'íime í mej hua'ité vivi'iraca xiéjmu'a'ari jíme'e ti vivéj. Matí'íj ra'atéhua'axin á jaata'a, aj pu i cha'a na'a hua'itáseire'esin í hua'ité. 48 Matí'íj caí ché'e ú'uvejri í xiéjmu'a'ari tzajta'a, aj mú mi ra'ítapijsin á jaata'a me'íjna í xiéjmu'a'ari. Matí'íj mi huáchijte'e á yaupíjsin a'ímej í mej hua'ité vivi'iraca. A'uu mú a'uráaseijrá'in. Aj mú mi hua'avé'e'í'ixí'isin í hua'ité í mej rí'en. Majta me'ín í hua'ité í mej rí'en, sicíri jetze mú hua'ateátuaasin. Majta í mej caí rí'en, á mú huaúuhua'axijsin.

49 'Ayee pu che'atá na'a té'eme a'ájna xicájra'a ti jetzen nain te'entipúa'ajte íiyen chaanaca japua. A'íime í mej tí'ivaire'e í ta japua Dios ti é'eseijre'e, a'íi mú huiráaju'un mej mi hua'avé'ejajpuaxi'in rujíme'en í teite í mej a'íj pua'a ríci, majta í mej xí'epi'in ríci. 50 Matí'íjtá mi me'uun huauucáhua'axijsin í hoorno tzajta'a a'ímej í mej a'íj pua'a ríci mej mi rajpuajtzi muá'ara'ani taij jíme'e. A'uu mú ruyeinixi'in, majta an-curé'ujci'imée muá'aju'un í rutamej jíme'e a'íjna jíme'e mej rajpuajtzi.

Jíme'en í ti huápi'i tí'irí'een, ti pua'a jécua na'ari mí'ime'ecan

51 Aj pu i Jesús ayén tihua'uta'íhua'uri'i tíjín:

—¿Ni secaí nain au'ítiée xa'araa mú'een?

Aj mú mi miyen tiraatá'ixaa tíjín:

—Jee.

52 Aj pu i ayén tihua'utá'ixaa tíjín:

—A'íj pu jín, ti pua'a seíj ti tiú'ujmu'a'ate í yu'uxari jetze, ti pua'a a'íin ajta autéjcheni a'íjna jetzen tí'ihuaújmu'a'aten a'íj ti tí'irí'iri ti Dios tira'áijte'en nain jíme'e, ayée pu éene'e a'ame a'íjna í ja'ati tíj seíj ti huatéechi'í. Jéihua pu te'urájcha'íi a'ujna ruchi'itá. Ajta, ja'anáj ti na'a pu te'iráati'íci a'íjna ti tí'íjécua, ajta ti tí'imí'ime'ecan. —Ayee pu tihua'utá'ixaa a'íjna í Jesús.

Jesús pu a'uun a'ará'a u Nazarét

(Mr. 6:1-6; Lc. 4:16-30)

53 Tí'íj Jesús ra'antipúa'ajte ti tihuaú'ixaate'e chuijtari jíme'e, aj pu i á'uraa. 54 A'uu pu a'ará'a a'u ti a'uvé'ese. Aj pu i a'utéjche ti tihua'umuá'ate hua'atéyujta'a.

Majta me'ín í mej ráanamujri'i, jé'ecan mú a'ij ra'utasej. Ayee mú tí'iruixaate'eca'a tijín:

—¿A'uquí ya'urí'ire amíjna ti ayén temua'a naa tirú'umua'aree? ¿Tí'itájni muári'eri'ira'a pú'een í ti jín ayén rici a'íjna í tej jíme'en a'ij ya'usej? ⁵⁵ Amíjna, a'í pu hui yaujra'an a'íjna ti tí'isi'icheca. Ajta náanajra'an, a'í pu a'ín pú'een a'íjna í María. ¿Ni mecaí me'ín pú'een í júutzimua'ame'en a'íjna í Jacobo, ajta a'íjna í José, ajtahua'a sejí a'íjna ti ayén ántehuaa tijín Simón, ajta a'íjna í Judás? ⁵⁶ ¿Ni mecaí majta yé che ta jamuan, a'íime júutzimua'ame'en í mé 'uuca? Tí pua'a ayén tí'ayajna, ¿a'uné é'eme'ecan a'íjna í mua'atzíire'ara'an ti yé raateájtuaa amíjna mi Jesús?

⁵⁷ Mat'íj mi rá'anchueere me'íjna í Jesús. A'íj mú jín, miraatuári. Ajta, ayée pu tihua'utá'ixaa í Jesús tijín:

—Naími'i mú rí'i tiratá'aca a'íjna jemi í ti tí'ixaxa'a í Dios jetze me'ecan. Mí majta, a'íime í mej huacájme a'u mé é'eche, majta a'íime í teitestemua'ame'en í mej é'eche jamuan, camu rí'i tiratá'aca.

⁵⁸ A'íj pu i jín caí jeíhua ayén tiú'uruu a'íjna jíme'e í muári'eri'ire'ara'an a'ujna a'iné camu rá'atzaahuate'eca'a.

14

A'ij ti ye'í tiu'um'í a'íjna í Juan ti huá'amuai'ihuacare'e
(Mr. 6:14-29; Lc. 9:7-9)

¹ A'ájna xicájra'a jetze, a'íjna í Heródes, í ti i'i rey, a'í pu ráanamujri'i a'íj ti rijca'a a'íjna í Jesús. ² Aj pu i ayén tihua'utá'ixaa a'ímej í mej tí'ivaire'eca'a í jemin tijín:

—A'íi pu a'ín pú'een a'íjna í Juan ti tí'itemuai'ihuacare'e. Pu'uri a'itá'aa a'u mej ye'avá'ana. A'íj pu jín raay'íiti ti ayén rici a'íjna jíme'e í muári'eri'ira'a í tej jín a'ij ya'usej.

³ Ajta a'ín í Heródes, a'í pu ajm'í'i raatéevi'i a'íjna í Juan. Ra'amujri'ici'e pu aiteújna. Ayee pu 'een jín ráaruu a'iné Juan pu ra'ajteá'axi a'íjna jíme'e ti Heródes ra'ancuré'evi'iti a'íjna í 'íita'a ti Felipe raatévi'itine'e. A'íjna í Felipe, a'íi pu a'ín pu'éene'e í juutzeájra'an í rey. Ajta a'íjna í 'íita'a, ayée pu ántehuaaca'a tijín Herodías. ⁴ Ayee pu te'irájraa ti Juan ayén tiraatá'ixaa a'íjna í Heródes tijín:

—Capu a'ij tí'iri'iri pej ratévi'itine'en muá'ihuaara'a ti ratévi'itine'e.

⁵ Heródes pu rajé'icatami'ica'a a'íjna í Juan. Aru huá'atzíine'eca'a í teite, a'iné a'í pu ramua'areereca'a mej miyen tí'ixaxa'ata'a ti nu'u a'ín pú'een sejí ti tí'ixaxa'a Dios jetze me'ecan. ⁶ Tí'ij teja'uré'ene a'ájna xicájra'a ti jetzen huanú'ihuaca'a a'íjna í Heródes, 'íita'a pu uteájrupi u chí'ita ti ij tiu'utéene'en rusejí huá'a vejli'ipua. A'íi pu a'ín pú'een

yaujra'an a'íjna Herodías. J'écan pu ra'aránajcheca'a a'íjna í rey ti ayén tiu'utéenei. ⁷ A'íj pu jín a'íin te'ataújratziiri'i runiuuca jime'e ti ayén raatá'an a'íjna í 'íita'a a'íj ti ti'itíj tí'ixe'eve'e. ⁸ Ajta a'íjna í 'íita'a, a'íi pu ayén tiraata'íhua'uri'i í runáana tíjín:

—¿Ti'itájni neraatáhuavii?

Aj pu i a'íin náànajra'an ayén tíjín:

—Huatáhuaviiri'i í mu'úura'an í Juan ti tí'itemuai'íhuaca.

Aj pu i, a'íin 'íita'a ayén tiraatá'ixaa:

—Patá'aj naata'í'ite'en tuxa'a jetze í mu'úura'an a'íjna í Juan ti tí'itemuai'íhuaca.

⁹ A'íj pu pua'a raatá'a a'íjna í rey. Mí ajta, ari ayén te'ataújratziiri'i ti ayén huárini a'íj ti tí'ijxe'eve'e. Majta a'íime ti hua'utá'ínee, a'íi mú majta ráanamujri'i ti tiu'utá'a í runiuuca. A'íj pu jín, a'íin tiu'uta'aíjtaca'a mej mi miyen huárini a'íj ti tiraatáhuaviiri'i. ¹⁰ Ajta á'iyen a'íi pu xantaaru'u huata'áiteca'a ti u á'ume'en a'u ti aiteánami'i a'íjna í Juan ti ij ru'ijveíjche í mu'úura'an. ¹¹ Tí'ij ayén huaríj, aj pu i ye'erá'í'ite a'íjna í mu'úura'an í tuxa'a jetze ti ij Herodías ayén raamuaree tíjín raajé'ica, tzíte'e, a'íjna í Juan. Ajta a'íjna í rey, a'íi pu raata'í'ite a'íjna jemi í yaujra'an í Herodías. Aj pu i a'íjna í 'íita'a raata'í'ite í runáana.

¹² Majta me'ín í mej á'ujujhua'ane'e í Juan jamuan, a'íi mú á ve'ere'ené, miyá'utí me'íjna í mí'ichi. Mat'íj mi ra'avá'ana.

Jesús pu tihua'umí a'ímej í mej anxíj ví'ira'a ará'ase í teteca (Mr. 6:30-44; Lc. 9:10-17; Jn. 6:1-14)

¹³ Ajta a'íjna í Jesús, tí'ij ráamua'areeri'i tíjín meraajé'ica a'íjna í Juan, tí'iquí ateájraa í baarcu jetze. Ruseíj pu á'uraa. A'uu pu a'ará'a a'u ti caí jé'e ti'itíj. Majta í teite, a'íi mú ráamua'areeri'i a'u ti a'íj 'eene'e. A'íj mú jín, curé'ecíjxi mej a'uchéjme. Aj mú mi ru'icán raatavén. ¹⁴ Tí'ij i Jesús a'itáaa í baarcu jetze. Tí'ij hua'useíj í teite í mej mu'íi, a'íi pu huá'ancu'uvajxi. Ajta tihuá'uhuaa í mej tí'icucuí'i. ¹⁵ Tí'ij hu-ateáchumua'areca'a, aj mú mi ave'eré'ene jemin í mej jamuan á'ujujhua'ane'e. Aj mú mi miyen tiraatá'ixaa tíjín:

—Pu'uri téchumua'ari, ajta capu ja'atí ye'e é'eche ayajna. Patá'aj hua'aré'e'ítixi'in mej mi a'ucíjxi'in mé já'ahua'a cha-jta'a matá'aj ti'itíj huánanan í mej ráacua'ani.

¹⁶ Ajta a'íjna í Jesús, ayée pu tiu'utaniú tíjín:

—Capu ruxe'eve'e mej a'ucíjxi'in. Setá'aj tihua'umín mú'een.

¹⁷ Aj mú mi miyen tíjín:

—Ayee tu'u pua'améca tícha'íi anxívica í pan, teajta hua'apuaca í hua'ité.

¹⁸ Aj pu i Jesús ayén tíjín:

—Mé seneje'evé'e'í'ipi'ite'e.

¹⁹ Aj pu i a'ín hua'uta'aíj mej a'ujrá'ase í tu'upí tzajta'a. Aj pu i Jesús ra'ancuré'e'í'ipi'í pan, ajta í hua'ité. Aj pu i júte'e ájneereca'a. Tí'ij jí r'í'í tiraatá'a í Dios. Aj pu i ra'antitaaraxi í pan. Tí'ij jí hua'uré'e'í'ipi'ite a'ímej í mej jamuan á'ujujhua'ane'e. Majta me'ín, a'íime mú hua'uré'e'í'ipi'ite í teite. ²⁰ Naíimi'í mú tiú'ucuaa. Jéihua mú huáju'uxai. Ajta jeíhua pu avé'eturaa í pan, majta í hua'ité. Tamuáamuata'a japuan hua'apua mú te'evé'ejiste sicíri jetze me'íjna jime'e í ti te'avá'aturaa. ²¹ Majta me'ín í mej tiú'ucuaa, ayée mú ará'aseca'a a'achú cumu anxíj vi'ira'a í teteca. Majta í mé 'uuca, majta í tí'irí, a'íi mú majta tiú'ucuaa.

Jesús pu antá'raa í jaj japua
(Mr. 6:45-52; Jn. 6:16-21)

²² Aj pu i hua'uta'aíj a'ímej í mej jamuan á'ujujhua'ane'e mej nu'u até'íine í baarcu jetze mej mi antá'íine után pújme'en, mej mi me'ín amuacaí me'uun e'ará'asti. Ajta a'ín í Jesús, a'úu pu a'uteájturaa ti ij hua'aré'e'ítixi'ín í teite. ²³ Tí'ij hua'aré'e'ítixi, a'úu pu a'uteájraa í jíri jetze rusej'í ti ij raatéjhuauni í Dios jemi. Tí'ij huateática'areca'a, a'úu pu a'utéveeca'a rusej'í. ²⁴ Ajta a'íjna í baarcu, pu'uri a'ímuá aumé'ecaa já'ita'a í jaj japua. Aj pu i huatá'eecareca'a ca'anín jime'e. Temua'a pu te'ateáxijrihua'a í jaj í baarcu jetze a'íjna í eeca jime'e ti auj ráruuréveeca'a. ²⁵ Aré'apua'a, tí'ij tapuá'arijme'eca, Jesús pu ave'eré'ene a'ájna vejli'í huá'a jemi. Jaj japua pu huamé'ecaa. ²⁶ Majta me'ín í mej jamuan á'ujujhua'ane'e, mat'íj raasej'í, jé'ecan mú tiu'utátziin. Temua'a mú titeejíhuaca'a me'íjna jime'e mej tiu'utátziin. Ayee mú tiu'utaxájtaca'a tíjín:

—Chéjcan pu pú'een amíjna.

²⁷ Ajta á'yen, Jesús ayén tihua'utá'ixaa tíjín:

—Xu'uhuateújca'ane mi ru tzajta'a. Nee nu ne'ín pírici í Jesús. Caxu tí'itziíne'e.

²⁸ Ajta a'íjna í Pedro, a'íi pu ayén tiraatajé tíjín:

—Tavastara'a, ti pua'a mú'ee pe'ín pú'een, naata'áijte'e nej nemánna urar'í'ene'en mú'eetzi jemi a'íjna í jaj japua.

²⁹ Aj pu i Jesús ayén tiraatá'ixaa tíjín:

—Mú pa'uvé'eme'en.

Aj pu i a'itá'raa í baarcu jetze. Tí'iquí rájraa í jaj japua. Aa pu vejli'í aumé'ecaa a'u ti a'íj 'eene'e í Jesús. ³⁰ Tí'ij ráamua'areerí'í ti ca'anín jín huatá'eecareca'a, a'íi pu tiu'utátziin. Aj pu a'utéjche ti a'ucárute í jaj tzajta'a. Aj pu i ayén huajíhuaca'a tíjín:

—Tavastara'a, ne japua huániuuchi.

³¹ Jíme'en pu ayén tiu'ujíhuaca'a, aj pu i Jesús ajmeíjca'ataca'a. Rajví'i a'íjna í Pedro. Aj pu i ayén tiraatá'ixaa tíjín:

—Capej a'atzu té'atzaahuat'e mú'ee. ¿A'iné 'een jín pecaí ná'atzaahuat'e?

³² Matí'ij atéeci í baarcu jetze, aj pu i huat'épua'areca'a a'íjna í eeca. ³³ Matí'ij mi me'ín í mej aráatei baarcu jetze, a'í mú títunutaxi í Jesús jemi. Aj mú miyen rí'i tiraatajé tíjín:

—Mú'ee pej tzíte'e pe'ín pú'een i yaujra'an í Dios.

Jesús pu tihuá'uhuaa a'ímej í mej tí'icucuí'icaa a'ujna u Genesaret

(Mr. 6:53-56)

³⁴ Matí'ij antacíj, aj mú mi aitacíj í baarcu jetze ajna'a já'ahua'a, chajta'a ti ayén téja'arájtehuaa tíjín Genesaret.

³⁵ Majta me'ín í teite, matí'ij raamuá'a me'íjna í Jesús, aj mú mi tihua'ar'é'ití'iraxi nainjapua í mej a'ímuá antachéejme'ecaa. Aj mú mi hua'eráavi'ití nájmi'ica í mej tí'icucuí'í í Jesús jemi.

³⁶ Jéhua mú rájhuaviiri'í ti hua'utá'an mej mi ra'ajtamuári'en a'ájna cáxure'ara'an jetze tíj na'a ti uvíjpi'í. Majta me'ín í mej miyen ra'ajtamuáriej, nájmi'í mú huarúj.

15

Jíme'en í ti tzajta'an ru'uteájtuaa ti a'íj pua'a tiú'umua'ati

(Mr. 7:1-23)

¹ Matí'ij mi seica ave'eré'ene í Jesús jemi. A'íme mú a'íjn pú'een í fariseos, majta a'íme í mej tí'imua'ata í yu'uxari jetze. A'uú mú e'eráaci u Jerusalén. Aj mú mi miyen tiraata'íhua'urí'í tíjín:

² —¿A'iné 'een jín mecaí rá'aste í tavaújsimua'a teeca tihuá'aye'ira a'íme í mé á jamuan á'ujjuhua'an? Camu miyen rá'aste me'íjna jime'e í mej caí anaújmuaijte'axi'ín metí'icua'aca.

³ Ajta a'íjn í Jesús, ayéé pu tihua'utá'ixaa tíjín:

—Seajta mú'een, ¿a'iné 'een jín siyen mé rúujípua í ti tiu'uta'aíjtaca'a í Dios sej si se'íjna ará'asten í ruye'irá í sej sena'a rájteu rujímua'a? ⁴ A'iné Dios pu ayén tiu'utaxájtaca'a a'íjna ti jíme'en yee: “Patá'aj rá'atzaahuat'e a'atáata, pajta a'anáana.” Ajta ayén ti jíme'en yee: “Setá'aj raajé'ica a'íjna í ja'atí a'íj pua'a tí'ijteá'axi'í í rutáata na'ari í runáana.” ⁵ Mí seajta mú'een, ayéé xu tí'ixaxa'a ti i'í xí'epi'ín ti pua'a ja'atí ayén tihua'utá'ixaate'en í ruvaújsimua'a tíjín: “Nain a'achú nej caj tí'ijcha'í, a'íj nu neri raatámuai'ivejte í Dios. A'íj nu jín caí ché'e tí'ijcha'í í nej jín amuaatévaire'en.”

⁶ Tí pua'a ja'atí ayén tihua'utá'ixaate'en í ruvaújsimua'a, ayéé che'atá tí'ixaxa'a jíme'en a'íjna í ja'atí yee capu ché'e

ruxe'eve'e ti a'ín hua'utévaire'en í ruvaújsimua'a. Ayee xu mé tirúujipua se'íjna ti Dios jín tiu'uta'aíjtaca'a sej si ra'ará'asten se'íjna jime'e í ye'irá sej siyen rujímua'a sena'a tirájteu.

⁷ 'Mú'een, mi sej a'ij pua'a tí'teteite, mi sej siyen rá'aste jéjre'ecitze'e, ayée pu tiu'utaxájtaca'a mú'ejmi jime'e a'íjna í Isaías teecan, í ti Dios jetze me'ecan tí'ixaxa'ata'a. Ayee pu te'uyú'uxaca'a tíjín:

⁸ Naa pu namuajre'e ti pua'a metí'ixajta neetzi jemi,
mi majta, a'íí mú meri mé núurie.

⁹ Capu tí'itíj vaire'e ti pua'a menaateánajche a'iné matíj mena'a
mej tí'imua'ata,

í mej jín tihuá'ajte'e, rujímua'a mena'a rájteuve.

¹⁰ Aj pu i a'ín hua'utajé í teite. Tí'ij jí ayén tihua'utá'ixaa
tíjín:

—Rí'í xu'u temua'a naa tiráanamua mú'een sej si yaú'itiée xá'ara'ani. ¹¹ Tí'itíj ti na'a ti tí'icua'irí'í, ti pua'a ja'atí ráacua'ani, capu a'atzu raxana'ave'e, sino a'íí pu raxana'ave'e í ti 'aíjninei í téne'etze'e.

¹² Aj mú mi ajteáxíreca'a jemin a'íime í mej jamuan á'ujujhua'ane'e. Mat'íj mi miyen tiraata'íhua'urí'í tíjín:

—¿Ni tzaa pe caí ramua'aree í ti caí hua'aránajcheca'a a'ímej í fariseos mat'íj ráanamujrí'í a'ij pej tiu'utaxájtaca'a?

¹³ Ajta a'ín í Jesús, ayée pu tihua'utá'ixaa tíjín:

—Ayee mú 'een tíj tu'upí ti caí ja'atí raahuáste, rusej pu ajnéj. Ayee pu che'atá na'a huá'aruuren í Dios tíj ajta rú'urí'í í tu'upí ti rusej ajnéj a'íjna í ja'atí ti tiu'uhuáste, a'iné a'íí pu rá'íjcuuxijsin, ajta meteúrieexijsin í tu'upí, Dios pu ayén che'atá na'a mé huauhuá'axijsin a'ímej.

¹⁴ 'Miche'e miyen éene'en. Ayee mú 'een matíj a'íime í mej arácucu'un í mej huá'uví'í. Tí pua'a seíj ta'arácun ayén ra'anaví'ira'a ti ajta arácun mej mi já'ahua'a e'ará'asti naími'í, naími'í mú atévatzijsin a'u ti e'etécun.

¹⁵ Aj pu i Pedro ayén tiraatá'ixaa tíjín:

—Taata'íxaate'e a'ij ti huataújmua'a a'íjna í niuucari í pej pauchén raataxájtaca'a.

¹⁶ Ajta Jesús ayée pu tihua'uta'íhua'urí'í tíjín:

—¿Ni tzaa secaí seajta mú'een yaú'itie? ¹⁷ ¿Ni tzaa secaí yaú'itie se'íjna? Tí pua'a ja'atí tí'itíj huácu'ani ti cuá'irí'í, a'íjna ti racua'ani, pua'acíe pu me'ecan. Aj pu i ancajrúpi í téne'etze'e, a'úu pu a'aráyeijxa í jucáara'an jetze. Ajta á'iyen í'irachu'ítan í ti tiú'ucuaa.

¹⁸ 'Mí ajta, a'íjna ti 'aíjninei í téne'etze'en í ja'atí, a'úu pu a'uvé'eye'í í ru tzajta'a. A'íi pu a'ín pú'een í ti raxana'ave'e a'íjna í ja'atí. ¹⁹ Ayee pu'u xaa ne'u a'iné tzajta'an pu a'uvé'eye'í naíjmi'í í mua'atzíira'a ti a'ij pua'a 'een, ti ca'aníjra'a

ratá'aca ti ja'atí ayén huárini í ti a'ij pua'a 'een, ti pua'a tí'itecui'lica na'ari seíj jamuan ti'ihuaújxana'acira'aten. Ajta í ru tzajta'a pu ajta tásiseiri ti ayén ca'aníjra'a ratá'aca ti ayén tiú'umua'ati ti tiu'unáhua'an, nusu ti ráacuanamua na'ari ti a'ij pua'a tiú'ujxajtave'e huá'a jemi í teite.

20 'Naíjmi'i tíj na'a ti hui ayén a'ij pua'a 'een, ti tásiseiri í ta tzajta'a, a'íi pu xaa raxana'ave'e í tevi. Ajta a'íjna ti caí anaujmuáite'en tiú'ucua'ani, capu ti'itíj a'ij huataújmua'a í Dios jemi. Capu ti'itíj jín auteájturaa í Dios jemi a'íjna í ja'ati ti caí anaujmuáite'en tiú'ucuaa.

Seíj ti caí Israél jetze ajtème'ecantaca'a ti ajta té'antzaahua (Mr. 7:24-30)

21 Aj pu i Jesús á'uraa. A'uu pu a'ará'a a'ájna já'ahua'a chajta'a ti ayén téja'arájtehuua tíjín Tiro, ajtahua'a seíj ti ayén tíjín Sidón.

22 Ajta, seíj pu ave'eré'ene í Jesús jemi. 'Íita'a pu pú'een ti seij chuéjra'a japua é'eme'ecan. Ayee mú hua'atamuá'amua tíjín Sirofenicia a'uun ti huacá'a pu é'echejca'a a'íjna í 'íita'a. A pu e'evé'eme antijíihua tíjín:

—Nevástara'a, mú'ee pej í'i yaujra'an a'íjna í David teecan, patá'aj ná'ancu'uvajxi'ín. Jé'ecan pu rajpuaíjtzi í niyauj ti 'íita'a a'íjna jime'e ti tiyaaru'u tzajta'an seijre'e.

23 Ajta a'íjna í Jesús, capu a'atzu huataniú.

Aj mú mi ave'eré'ene a'íime í mej jamuan á'ujjuhua'ane'e. Ayee mú tirájhuaviiri'i tíjín:

—Patá'aj raata'íte ti á'ura'ani, a'iné ta cujta'an pu e'evé'eme antijíihua.

24 Aj pu i Jesús ayén tiu'utaxájtaca'a tíjín:

—Ayee pu Dios neja'uta'íteca'a nej á'ura'ani huá'a jemi í mej Israél jetze ajtème'ecan í mej miyen seijre'e tíj cáne'axi í mej á'uvej. Capu neja'uta'íteca'a a'íimej jemi í seica.

25 Aj pu i a'ín 'íita'a ave'eré'ene á vejli'i jemin. Ajta títunutaca'a. Aj pu i ayén tiraatá'ixaa tíjín:

—Nevástara'a, naatévaire'e.

26 Aj pu i Jesús ayén tiraatá'ixaa tíjín:

—Capu ayén tiraavíjte'e nej huá'a'í'ipi'iri'ira'acare'en í pan í mej racua'aca í ti'iríi nej ni chiicate huata'í'ipi'ite'en.

27 Aj pu i a'ín 'íita'a ayén tíjín:

—Ayej xaa ne'u ti'ayajna, nevástara'a. Aru, casi'i, a'íime í chiicate, ayee mú racua'aca me'íjna í ti te'ení í pan ti acajvitze meesa japua a'u mej tejé'ecua'aca a'íime í mej tihua'áijte'e.

28 Aj pu i Jesús ayén tiu'utaniú tíjín:

—Mú'ee 'íita'a, jé'ecan pej té'atzaahuete'e. Pu'uri muaatá'a a'ij pej tí'ijxe'eve'e.

Jíme'en pu'u ayén tiraataxájtaca'a a'íjna í Jesús, aj pu i huarúj a'íjna í yaujra'an í 'íita'a.

Jesús pu tihuá'uhuaa jeíhua í mej tí'icucui'ica'a

²⁹ Aj pu i Jesús á'uraa. A'uu pu ejtéenee a'u ti e'eve'e'ástime í jaj ti jé'ejmuaa a'ujna já'ahua'a u Galilea. Aj pu i antíraa í jiri jetze. An pu a'ujyeíjxi.

³⁰ Jéihua mú e'iré'ene í teite. A'ímej mú e'eráavi'iti í mej tzare'e ráatuaatime í ruíca, majta seica í mej arácucu'un, majta seica í mej caí té'anri'iréjmee, majta seica í mej tí'ipuaíjti'ihuaca'a. Majta mu'licáca mú e'eráavi'iti í seica í mej tí'icucui'i. Aa mú huá'ajtuaa a'u ti a'utéjvee a'íjna í Jesús. Ajta a'ín, a'í pu naíjmi'ica pu tiú'uhuaa.

³¹ Jé'ecan mú a'ij te'utaseíj í teite í mej huaje'iré'eneijte matí'ij hua'useíj í ti ari ri'iríistaca'a mej tiu'utaxáj a'íme í mej mejmí'i caí te'anri'iréjme'ecaa; majta a'íme í mej tí'ipuaíjti'ihuaca'a, mu'uri ri'éene'en nainjapua; majta a'íme í mej tzare'e ráatuaatime í ruíca, mu'uri á'ujujhua'ane'e; majta a'íme í mej arácucu'unijme'eca'a, mu'uri tí'iseíjra'a. Majta me'ín í teite, a'í mú autéjhuii í mej rí'i tiraatá'an me'íjna í Dios ti tihuá'ajte'e a'ímej í mej Israel jetze ajtéme'ecan.

Jesús pu tihua'umí a'ímej í teteca í mej muáacua vi'ira'a ará'axca'a

(Mr. 8:1-10)

³² Aj pu i Jesús hua'utajé a'ímej í mej jamuan á'ujujhua'ane'e. Ayee pu tihua'utá'ixaa tíjín:

—Naaténxiemiste amímej teitejra'a jemi, a'íné pu'uri huaíca xica teumé mej á'ujujhua'an nee jamuan. Camu majta tí'itíj tícha'íi mej ráacua'ani. Canu raxí'eve'e mej caí xi tiu'ucua'an nehua'aré'e'itixi'ín. Na'ari caí, temua'a mú tí'itemua'itiche'en í juye japua.

³³ Majta me'ín í mej jamuan á'ujujhua'ane'e, ayée mú tiraata'íhua'uri'i tíjín:

—¿A'uné jetze é'erí'iri tej ráahuauni í pan tíj na'a ti ruxe'eve'e ti ij tihuá'uci'iti naíjmi'ica í teite? Capu sein í'í ri'irí ayajna a'u ti caí é'e ja'ati.

³⁴ Aj pu i ayén tihua'uta'íhua'uri'i tíjín:

—¿A'achúni pua'améca séjcha'íi í pan, mú'een?

Aj mú mi miyen tiraatá'ixaa tíjín:

—Aráhua'apua pu pua'amé í pan. Teajta cǐj caj i hua'ité mej cíleen.

³⁵ Aj pu i hua'uta'aíj í teite mej a'ujrá'ase á chuaata'a.

³⁶ Ra'ancuré'e'í'ipi'í í pan, ajta í hua'ité, aj pu i Jesús rí'i tiraatá'a í Dios. Ajta á'iyen ra'antítaaraxi í pan. Aj pu i hua'uré'e'í'ipi'í í mej jamuan á'ujujhua'ane'e. Majta me'ín, a'í mú mijta mí hua'uré'e'í'ipi'íite í teite. ³⁷ Naími'i mú tiú'ucuaa.

Temua'a mú titéeju'uxai. Majta á'iyen, a'ñime í mej Jesús jamuan á'ujujhua'ane'e, a'ñi mú raaré'eseij me'íjna ti avé'eturaa í pan ti ra'antítaaraxi. Sicíri mú jetze te'evé'ejiste'axi me'íjna jime'e ti avé'eturaa. Aráhua'apua sicíri pu te'ará'a. ³⁸ Majta me'ín í mej tiú'ucuaa, ayée mú ará'aseca'a a'achú cumu muáacua vi'íra'a í teteca. Majta rujámua'a mú tiú'ucuaa a'ñime í 'uuca, majta í ti'írí.

³⁹ Tí'ij Jesús hua'aré'e'itixi í teite, aj pu i ateájraa baarcu jetze. Tí'ij jí á'uraa. A'u pu a'ará'a a'ujna já'ahua'a a'u ti e'ejtème'ecan u Magdala.

16

A'ñime í fariseos, jamuan í saduceos, a'ñi mú tirájhuaviiri'i ti a'ñin Jesús tihua'utasejrate'en í mej jín rí'i te'utasej

(Mr. 8:11-13; Lc. 12:54-56)

¹ Majta a'ñime í fariseos, majta a'ñime í saduceos, a'ñi mú á e'iré'ene a'u ti a'utéveeca'a í Jesús, mej mi raatémua'itín hua'itzi jime'e. A'ij mú jín miyen raatáhuaviiri'i ti a'ñin hua'utasejrate'en í mej jín ráamua'aree ti júte'e é'eme'ecan í ti jetzen araújca'ane.

² Ajta a'ñin Jesús, ayée pu tihua'utá'ixaa tijín:

—Mú'een xu raayí'ti a'ij sej ye'í tiu'utaxáj a'ij ti ti'itáj rini u júte'e. Tí'ij huatechuíxare, ayée xu tí'ixaxa'a ti nu'u naa hua'é'ene'e a'ame a'iné huaré'epá'uvi'i pu já'araa. ³ Na'ari caí, tí'ij huatapuá'are, ayée xu seajta siyen jíme'en tí'ixaxa'a yee íjii mú huatéviiyi, a'iné huaré'epá'uvi'i pu já'araa, majta nu'u ra'utánaa.

'Mú'een xu xaa raayí'ti a'ij sej ye'í tiu'utaxáj a'ij ti ti'itáj rini u júte'e. Mí seajta mú'een, caxu a'atzu raayí'ti a'ij sej ye'í tiu'utaxáj a'íjna jime'e ti ari teja'uré'enejsin í xicájra'a, ti jetzen Dios ra'antipuá'ajte'en nain.

⁴ 'Mú'een mi sej a'ij pua'a tí'iteteite, mi sej jeíhua jín auté'itzaara, ayée xu rahuauca í sej jín ráamua'aree ti júte'e é'eme'ecan í nej jetzen aránca'ane. Canu xaa ne'u ti'itáj amuaatasejrate'esin sino ayée nu'u, í ti é'eseijre'e jíme'en a'íjna í Jonás.

Aj pu i Jesús á huaja'utéhuui. Tí'ij jí iyá'uraa.

Jíme'en í niuucari ti caí jé'iyecan í mej jín tí'imua'atacare'e a'ñime í fariseos

(Mr. 8:14-21)

⁵ Matí'ij antacáj utavén pújme'en a'ñime í mej Jesús jamuan á'ujujhua'ane'e, a'ñi mú ya'uhuá'axi í mej ye'era'í'ipi'ín í pan mej ráacua'ani.

⁶ Aj pu i Jesús ayén tihua'utá'ixaa tijín:

—Rí'i xu'u mú'een, se'íjna jime'e fariseos mej ru'uteáaratzaca í pan tzajta'a ti ij ájcu'ustaa, seajta se'íjna jime'e saduceos mej majta ru'uteáaratzaca. —Ayee pu tihua'utá'ixaa.

⁷ Majta a'íime í mej Jesús jamuan á'ujjuhua'ane'e, a'íi mú tí'iru'ixaate'eca'a rujímua'a. Ayee mú tiu'utaxájtaca'a tijín:

—Ayee tiu'utaxájtaca'a amíjna, a'iné catu ye'erá'í'ipi í pan.

⁸ Aj pu i Jesús ráamua'areeri'i a'ij mej ye'í tí'ixajtaca'a. Ti'ij jí ayén tihua'uta'íhua'uri'i tijín:

—Mú'een, mi sej caí a'atzu té'atzaahuate'e, ¿a'iné 'een jín siyen tí'iru'ixaate'e yee sej caí pan tícha'íi? ⁹ ¿Ni secaí xi yaú'itíe? ¿Ni seri ya'uhuá'axi a'achú ti pua'an sicíri te'irájraa í pan ti te'avá'aturaa netí'ij hua'uré'e'í'ipi'ite í mej anxíj vi'ira'a ará'aseca'a í teite ne'íjna jime'e í ta'anxívi í pan?

¹⁰ ¿Ni seajta seri ya'uhuá'axi a'achú sej pua'amé caj te'evé'ejiste í sicíri jetze netí'ij hua'uré'e'í'ipi'ite í mej muáacua vi'ira'a ará'aseca'a í teite ne'íjna jime'e í ta'aráhua'apua í pan?

¹¹ ¿A'iné auj tí'iri'iri sej caí yaú'itíe se'íjna, í nej caí já'amua'ixaate'e ne'íjna jime'e í pan sino rí'i xu'u mú'een se'íjna í mej caí jé'iyecan jín tí'ixaxa'a a'íime í fariseos, majta a'íime í saduceos?

¹² Aj mú xaa mi yaú'itíe muá'araa ti ayén tihua'ixaate'e a'íjna jime'e a'ij mej ye'í tí'imua'ataca a'íime í fariseos, majta a'íime í saduceos. Capu xaa ne'u ayén a'íjna jín tihua'utá'ixaa yee rí'i xu'u mú'een se'íjna jime'e í mej jín ru'uteáaratzaca í pan tzajta'a.

Pedro pu ayén raataxájtaca'a ti Jesús a'ín pú'eene'e ti Dios ra'antíhua'u

(Mr. 8:27-30; Lc. 9:18-21)

¹³ Ti'ij jí Jesús a'uun a'ará'a a'ujna já'ahua'a a'uun ti e'ejtíme'ecan ti ayén téja'arájtehuuaa tijín Cesarea de Filipo. Aj pu i ayén tihua'uta'íhua'uri'i a'íimej í mej jamuan á'ujjuhua'ane'e tijín:

—¿A'iquí metí'ixa í teite ja'atí nej pú'een i nej neajta teáata'a jetze airáane?

¹⁴ Ayee mú tiraatá'ixaa tijín:

—Seica mú miyen tí'ixa pej nu'u a'ín pú'een a'íjna í Juan teecan ti tí'itemuai'ihuacare'e, majta seica miyen tí'ixa pej nu'u a'ín pú'een a'íjna í Elías, majta seica miyen tijín pej nu'u a'ín pú'een a'íjna Jeremías teecan na'ari pej nu'u se'íj pú'een a'íime í mej Dios jetze me'ecan tí'ixaxa'a.

¹⁵ Aj pu i ayén tihua'uta'íhua'uri'i tijín:

—Ari mú'een, ¿a'iné tejamuá'amitíejte'e a'atani nej pú'een?

¹⁶ Ajta a'íjna í Simón, ti ajta i'í Pedro, a'íi pu ayén tiraatá'ixaa tijín:

—Mu'ée pej pe'ín pú'een a'íjna í Ciríistu'u ti Dios án yá'ujra í ipuari japua, mú'ee pej pe'ín pú'een a'íjna í yaujra'an í Dios ti i'i ruuri.

¹⁷ Jesús pu ayén tiraatá'ixaa tijín:

—Patá'aj huá'atemua'ave'en mú'ee, Simón, i pej i'i yaujra'a a'íjna í Jonás. Huá'atemua'ave'e a'íjna jime'e, a'iné capu ja'atí ayén timuaatá'ixaa ti íiyen seijre'e chaanaca japua, sino a'íjna ti ní'iyá'upua ti júte'e é'eseijre'e u ta japua, a'í pu xaa ayén timuaatá'ixaa.

¹⁸ Neajta inee, ayée nu hui tí'imua'ixaate'e pej mú'ee pe'ín pú'een í Pedro, í pej pajta piyen ántehuaa tijín í ti i'i tetej. Neajta inee, ne'íjna japua i tetej, nee nu rá'ajtaahua í neteyuu. Ajta, capu rí'iríista a'ame ti a'ín tiyaaru'u raatémua'ítin a'íjna í ti a'íjna jín antiújmua'aree mej mi huácui'ini í teite.

¹⁹ 'Nee nu muaatá'asin pej pe'íjna jín antí'amua'aréere pej tihua'antácuune'en í teite mej mi a'uteároute a'ájna Dios ti tejé'ajta. Patíj pena'a pej te'iteanán íiyen chaanaca japua, Dios pu ayén che'atá na'a te'iteánajsin u ta japua. Ajta patíj pena'a pej te'antácuuna íiyen chaanaca japua, Dios pu ajta ayén che'atá na'a te'antácuuna u ta japua. —Ayee pu tiraatá'ixaa a'íjna í Jesús.

²⁰ Aj pu i Jesús ayén tihuau'íjca a'ímej í mej jamuan á'ujjuhua'ane'e mej nu'u caí ja'atí ixaate'e ti a'ín pú'een a'íjna ti Dios án yá'ujra í ipuari japua.

Jesús pu raataxájtaca'a ti nu'u mi'ini

(Mr. 8:31–9:1; Lc. 9:22-27)

²¹ A'ájna'imua, Jesús pu a'utéjche ti tihua'utá'ixaate'en a'ímej í mej jamuan á'ujjuhua'ane'e ti nu'u ayén ruxe'eve'e ti á'ura'ani a'ánna Jerusalén. A'uu pu nu'u jeíhua rajpuaitzi a'ame. Majta nu'u a'íime í mej hua'avaujsi í mej Israél jetze ajtémecan, majta nu'u a'íime í mej tí'ajta hua'atáyujta'a, majta nu'u a'íime í mej tiú'ujmua'ate í yu'uxari jetze, naími'í mú a'ij pua'a raruuren. Ruxe'eve'e nu'u mej raajé'ica. Aj pu ijta huatarújsin hua'íca xicájra'a jetze.

²² Ajta a'ín í Pedro, a'í pu ra'iráavi'iti 'á'ayee. Aj pu i a'utéjche ti ra'ajteá'axi'in a'íjna í Jesús. Ayee pu tiraatá'ixaa tijín:

—Ché'e a'ij tí'imuavaire'e ti ij caí ayén tí'imuaruure, nevástara'a.

²³ Aj pu i p'í ancuré'ejvej a'íjna í Jesús. Ayee pu tiraatá'ixaa a'íjna í Pedro tijín:

—Aricu á'ura'a, mi pej i'i Satanás. Jé'ecan pej tina'antiú'uuni'í nej ni auteáturan í Dios jemi a'iné capej piyen tí'imua'atze a'ij ti tí'ijxe'eve'e í Dios, sino a'ij mej tí'ijxe'eve'e í teite.

24 Aj pu i Jesús ayén tihua'utá'ixaa a'ímej í mej jamuan á'ujujhua'ane'e tijín:

—Tí pua'a ja'atí raxí'eve'e ti nee jamuan á'uche'ecane'en, ruxe'eve'e ti a'íin caí ché'e ayén rijca a'ij ti tí'ijxe'eve'e rusej, sino ayée pu tiú'ujxe'eve'e ti a'íin rajpuaítzi á'ara'ani nee jamuan ruxí'evi'ira'a jime'e.

25 'Aye pu'u, ja'atí ti na'a ti tí'itese'e ti caí huámi'ini, a'íi pu xaa ne'u mi'ini. A'íj pu á'ujisin í ruxíejniu'uca ti auj ruurica'a. Ajta a'íin í ja'atí ti ayén éeni'ici'e huámi'ini a'íjna jime'e ti na'ará'astjire ineetzi, a'íi pu xaa ne'u rateuni í ruxíejniu'uca ti auj ruurica'a.

26 'Ahuii, ti pua'a ja'atí nain huamuá'itin naíjmi'i ti íiyen seijre'e chaanaca japua, ¿ni qui tiraatéva'iri a'íjna ti raamuá'iti ti pua'a yá'urieeni í ruxíejniu'uca ti auj ruurica'a? Capu xaa ne'u a'atzu tiraatéva'iri. Ari, ¿tí'itáani jín tí'ipuata'atan a'íjna í ja'ati ti ij Dios ajtahua'a raatátisten í xiéjniu'ucare'ara'an ti auj ruurica'a? Capu tí'itíj jín tí'ipuata'atan xaa ne'u.

27 'Neajta inee, i nej neajta teáata'a jetze airáane, nee nu neajtahua'a yé ve'ecánejsin. Aye nu che'atá nena'a huatasejre'esin nain jime'e tíj ajta seijre'e í Dios ti ní'iyá'upua. Huá'a jamuan nu hui neajta huatasejre'esin a'íime í mej tí'ivaire'e í ta japua. Neajta nu tihua'utá'asin sej neajta sej naíjmi'ica a'ij ti tihua'uvíjte'e a'ij mej tí'itíj huáruu, sej ajta mi sej.

28 'Aye nu tejá'amua'ixaate'e tzáahuati'ira'a jime'e, seica mej yé huaté'uuca ayajna, a'íi mú caí huácui'ini ajta mena'a caí amuacaícan naasej í nej neajta teáata'a jetze airáane nej ni yé tanén nej ni tiu'uta'aíjta íiyen chaanaca japua.

17

Tí'ij Jesús seicié tiu'utaújsejrataca'a

(Mr. 9:2-13; Lc. 9:28-36)

1 Teuumé'eca a'achú cumu arájsevi xica, aj pu'i Jesús antíraa jirí japua. A'ímej pu a'uví'iti a'íjna í Pedro, ajta a'íjna í Jacobo, ajta a'íjna í Juan, í ti juutzeájra'an pú'een a'íjna í Jacobo.

2 Matí'ij me'uun a'uté'uuca'a, aj pu'i seicié tiu'utaújsejrataca'a a'íjna í Jesús mej seijraca. Aye pu temua'a tí'itémastacare'e í néerime'ara'an tíj xicaj. Temua'a pu tiu'utécuainareca'a í cixure'ara'an. Aye pu tí'itetáatiye'icaa tíj taij. 3 Majta á'iyen, hua'apua huatasejre huá'a tzajta'a. A'íi mú a'íin pú'eene'e a'íjna í Moisés teecan, ajta a'íjna í Elías ti ajmí'i tí'ixaxa'ata'a í Dios jetze me'ecan. A'íi mú tí'ixajtaca'a í Jesús jamuan.

4 Ajta a'íin í Pedro, a'íi pu ayén tiraatá'ixaa a'íjna í Jesús tijín:

—Tavastara'a, naa pu xí'epi'in tej yé huaté'uu tiyajna. Tí pua'a mua'aránanajche, tej huaícaca huátaahuaa í inaamua. Sej

pu muaci'iti mú'eetzi, ajta se'j, amíjna mi Moisés. Ajta se'j pu raci'iti amíjna mi Elías.

⁵ Aúche'e pu ti'ixáataca'a tí'ij jaitiri e'ecávi'irixi huá'a japua. Huá'a tzajta'a pu rájrupi a'íjna í jaitiri ti naa ti'itetáatiye'i. Aj pu i tzajta'an e'icánamuajre ti ja'atí ayén tiu'utaxájtaca'a tijín:

—A'ii pu a'ín pú'een í niyauj, í nej raxí'eve'e. Jé'ecan pu rí'i tineetá'aca ineetzi. Xáanamuajri'i se'íjna. —Aye'e pu tiu'utaxájtaca'a.

⁶ Matí'ij ráanamuajri'i me'íjna, aj mú mi e'eráavatzí á chuaata'a a'íime í mej Jesús jamuan á'ujujhua'ane'e, a'iné temua'a mú tiu'utátziin.

⁷ Aj pu i Jesús á ve'eré'ene huá'a jemi. Tí'ij jí hua'ajtamuaríej. Aj pu i ayén tihua'utá'ixaa tijín:

—Xá'ajhuiixi'i mú'een. Caxu tí'itziine'e.

⁸ Majta me'ín, Matí'ij mé uunéjne'ereca'a, capu ché'e mé'e é'ejatíjca'a. A'ii pu'u án jé'eseijre'eca'a a'íjna í Jesús.

⁹ Matí'ij já'ita'a a'ucajú'uca í jirí japua, Jesús pu ayén tihua'utá'ijmáijri'i tijín:

—Caxí xu ja'atí ixaate'e a'ij sej tiu'usé'ij. Seuche'e rachú'eve'e ajta nena'a caí inee, i nej neajta teáata'a jetze airáane, aítára'ani huá'a tzajta'a í mí'ichite.

¹⁰ Majta me'ín í mej jamuan á'ujujhua'ane'e, ayé'e mú tiraata'íhua'uri'i tijín:

—¿A'iné 'een jín miyen tí'ixaxa'a a'íime í mej tiu'ujmua'ate í yu'uxari jetze miyen tijín amuacaí pu nu'u ruxe'eve'e ti yé uvé'enen a'íjna í Elías?

¹¹ Jesús pu ayén tihua'utá'ixaa tijín:

—Aye'j ti'ayajna. Elías pu xaa yé uvé'enejsin ti ij nain tiu'ujéjcuare'en mej mi majtáhua'a ra'ará'astijre'en í Dios.

¹² Mí neajta inee, ayé'e nu tejá'amua'ixaate'e ti a'ín Elías ari yé uvé'ene. Majta me'ín, camu raamuá'a sino ayé'e mú ráaruu a'ij mej tí'ijxe'eve'eca'a. Aye'e mú majta che'atá mena'a neruuren ineetzi, i nej neajta teáata'a jetze airáane. Puaíjtzi mú majta naatá'asin ineetzi.

¹³ Jíme'en pu'u ayén tiu'utaxájtaca'a, aj mú mi ráamua'areeri'i ti a'ín a'íjna jíme'en tiu'utaxájtaca'a í Juan teecan ti huá'amua'i'ihuacare'e.

Jesús pu tiráhuuaa se'j í temuajj ti tzajta'an seijre'eca'a í tiyaaru'u

(Mr. 9:14-29; Lc. 9:37-43)

¹⁴ Matí'ij me'uun a'ará'a a'u mej e'etiújseire'eca'a jeíhua í teite, se'j pu ave'eré'ene í Jesús jemi. Aj pu i e'evé'etunutaca'a vejlí'ipuan. ¹⁵ Aye'e pu tirájhuaaviiri'i tijín:

—Nevástara'a, patá'aj rá'ancu'uvajxi'in í niyauj. A'íi pu rutímua'i. A'íj pu jín rajpuaíjtzi huápí'i. Mu'ití pu anájve taij

tzajta'a, ajta á jaata'a. ¹⁶ Nee nu ye'eráavi'iti a'ímej jemi í mej mú'etzi jamuan á'ujujhua'an mej mi tiráhuaate'en. Majta me'ín, camu raayí'itihua'a muá'araa.

¹⁷ Ajta a'ín í Jesús, ayée pu tiu'utaniú tijín:

—Mú'een mi sej caí a'atzu té'atzaahuat'e, mi sej caí mé úumua'aree, ¿a'achúni pua'an nine'ira'a aúche'e ruvi'e'eve'e nej niyen huatévée ná'ara'ani mú'ejmi jemi? ¿Ni ayén ruxe'eve'e nej á'ateevi'in tíj na'a rusén jime'e nej niyen mú'ejmi jemi yé huatévéeca nej ni rí'í amuáaruuren? Mé se'evé'evi'itichi mi pa'ari'í.

Mat'íj mi á ye'evé'evi'iti. ¹⁸ Aj pu i Jesús ra'ajté'axi a'íjna í tiyaaru'u ti pa'ari'í tzajta'a seijre'eca'a. Aj pu i huirájraa. Jíme'en pu'u huirájraa, ti'iquí huarúj a'íjna í pa'ari'í. ¹⁹ Mat'íjtá mi, a'íme í mej jamuan á'ujujhua'ane'e, rujímua'a mú tiu'uxájtaca'a a'íjna jamuan í Jesús. Ayee mú tiraata'íhua'uri'í tijín:

—¿A'iné 'een jín tecaí raayí'itihua'a ta'araa tej raata-muárite'en te'íjna í tiyaaru'u ti tzajta'an seijre'eca'a?

²⁰ Aj pu i Jesús ayén tihua'utá'ixaa tijín:

—Ayee pu'u ti'ayajna, a'iné caxu a'atzu té'atzaahuat'e. Ayee nu tejá'amua'ixaate'e jé'iyecan jime'e, temua'a pu tí'ivaire'e sej siyen té'atzaahuat'e í ru tzajta'a ti ayén teja'uré'enen a'ij ti tejamuá'amitiejte'e. A'í pu'u ruxe'eve'e sej siyen té'atzaahuat'e cáj caj. Tí pua'a siyen cáj caj té'atzaahuat'e, aj pu xaa ri'írí sej si siyen tiraata'aíjte'en amíjna mi jírí tijín: “Tíchesi, ateájra'a á jaata'a já'ahua'a játe'ana jetze ti ve'ée.” Ajta a'ín mi jírí, ayée xaa ne'u rini. Ayee pu'u xaa ne'u, ti pua'a siyen té'atzaahuat'e, nain xu jín raayí'itihua'a xá'aju'un. ²¹ Ajta, setá'aj siyen raatamuárite'en se'íjna í tiyaaru'u ti ayén 'een tíj amíjna, ayée pu tiú'ujxe'eve'e sej raatáhuavii í Dios, seajta huaúru'itzi'ive'en.

Jesús pu ajtahua'a raataxájtaca'a ti nu'u mi'íni

(Mr. 9:30-32; Lc. 9:43-45)

²² Mat'íj mauj naíjmi'í á'ujujhua'ane'e me'újna já'ahua'a ti jetzen e'ejtémecantaca'a u Galilea, Jesús pu ayén tihua'utá'ixaa tijín:

—Ayee pu ja'atí tiu'utátuiire'esin ineetzi jime'e i nej neajta teáata'a jetze airáane. A'í pu neetzi jime'e hua'utátuiire'esin a'ímej jemi í teteca. ²³ Majta me'ín, ayée mú neejé'icatan. Mí neajta inee, ayée nu hui huatarújsin hua'íca xica jetze. Yee pu'u xaa ne'u teja'uré'enejsin.

Majta me'ín í mej Jesús jamuan á'ujujhua'ane'e, jeíhua mú huataújxiemiste mat'íj ráanamujri'í a'ij ti tiu'utaxájtaca'a.

Jíme'en í mej jín tí'itaná'achita'a u teyujta'a

²⁴ Mat'íj mi chajta'a a'ará'a a'ujna Capernaúm. Mat'íj mi seica e'iré'ene jemin a'íjna í Pedro. A'ii mú a'ín pú'een í mej tiú'ujjive'e me'íjna jime'e í hua'apua tumin í ti jín tiu'utévaire'esin huá'a teyujta'a. Ayee mú tiraata'íhua'uri'i tijín:

—¿Ni caí tí'inajchitan a'amua maestro a'íjna í hua'apua tumin í ti tiu'utévaire'esin u tatéyujta'a?

²⁵ Aj pu i ayén tihua'utá'ixaa tijín:

—Aa ni'ijta' ne'u.

Aj pu i Pedro uteájrupi u chil'ita. Capu xi ti'itíj a'ij tiu'utaxájtaca'a a'íjna í Pedro, sino Jesús pu amuacaí ayén tiraatá'ixaa tijín:

—¿A'iné timuá'amitiejte'e, Simón? ¿A'atéenqui mejíjve'e a'ímej í rey í mej tí'aijta íiyen chaanaca japua? ¿A'atéenqui mejíjve'e ca'ín a'íime í mej tí'itua'araca í mej te'iráati'ici, na'ari me'íjna jime'e a'achú ti caj seíj tí'ijcha'íi? ¿Ni qui a'ímej mejíjve'e í ruyaujmua'a ca'ín qui a'ímej í mej seij chuéjra'a japua é'eme'ecan?

²⁶ Pedro pu ayén tiu'utaniú tijín:

—A'íime í mej seij chuéjra'a japua é'eme'ecan.

Ajta Jesús pu ayén tiraatá'ixaa tijín:

—A'íj pu jín, capu ruxe'eve'e í mej tiu'utanájchita a'íime í huá'ayaujmua'a.

²⁷ Mí ajta, tetá'aj caí tiyen hua'utaníniu'ucaste'en, ayée pej huárini. Patá'aj hui u á'ume'en a'u ti e'leve'e'ástime í jaj. Pajta ra'ateáhua'axin í cua'itzi'ípua á jaata'a. Pajta, pe'íjna í hua'í, í ta'amuájca pej raatévi'ira, patá'aj ra'acána'axin, án pej pi yé'eteuni í téne'etze'en seíj í tumin ti ayén tí'ijnajche a'achú cumu muáacua tumin. Patá'aj ye'erá'in í tumin patá'aj tihua'unájchite'en, pajta ineetzi jime'e.

18

¿A'ataani jaítze'e ruxe'eve'e?

(Mr: 9:33-37; Lc. 9:46-48)

¹ A'ájnámua, a'íi mú ave'eré'ene í Jesús jemi a'íime í mej jamuan á'ujjhu'a'ane'e. Ayee mú tiraata'íhua'uri'i tijín:

—¿A'ataani jaítze'e ruxe'eve'e í Dios jemi seíj í ti ta jetze ajtéme'ecan?

² Aj pu i Jesús seíj huatajé í pa'ari'i. A já'ita'a ya'utára a'u mej e'eré'etei í seica. ³ Aj pu i ayén tihua'utá'ixaa tijín:

—Jee xaa, ayée nu tejá'amua'ixaate'e ti ayén ti'ayajna. Tí pua'a secaí seicié tiú'umua'ati, ti pua'a secaí siyen rahuauca sej siyen che'atá sena'a jé'iyecan jín tí'imua'ajca matíj mi tí'iríi, caxu ja'anáj a'uteáruti í ta japua Dios ti é'eseijre'e.

⁴ 'A'ij pu jín ayén tí'een, ja'atí ti na'a ti ayén huataújseijrata ti caí ti'tíj jín ruxe'leve'e, ayée pu xaa éene'e a'ame tíj a'íjna í pa'ari'i. A'ii pu a'ín pú'een í ti jaítze'e ruxe'leve'e í Dios jemi. ⁵ Ajta, ja'atí ti na'a ti ayén ra'ancuré'evi'iti neniúucajtze'e seij í pa'ari'i tíj a'íjna, a'íjna í teví, a'í pu ajta na'ancuré'evi'iti ineetzi.

Tí pua'a ja'atí ca'aníjra'a ratá'an seij ti te'uté'itzeen í Dios jemi
(Mr. 9:42-48; Lc. 17:1-2)

⁶ 'Ja'atí ti na'a ti a'ij pua'a tiru'uté'an í ru tzajta'a í ruxí'ej pa'ari'i ti ayén ná'atzaahuate'e tíj a'íjna, ayée pu ti'ijtzú a'ín í ja'atí, amuacáí mej me'uun u ra'acáavi'ire í tete se'uníjra'a ti ve'ée matá'aj ra'ateájrieeni á jaata'a ti ij a'ín a'ujámin.

⁷ 'Cui'i xaa huá'a jemi, a'ímej í mej yen huachéjme íyen chaanaca japua, í mej majta ca'aníjra'a hua'atá'aca í seica mej mi auteáturan í Dios jemi. Ayee pu tiujú'ujxe'leve'e mej mi í seica ayén auteáturan í Dios jemi. Mí ajta, cui'i xaa ne'u a'íjna jemi ti ayén ca'aníjra'a hua'atá'aca mej mi miyen huárini.

⁸ 'Patí'ij auteáturan í Dios jemi, ti pua'a piyen tiru'ujpuá'ajte'en í á jetze, piyen tijín nemuajca'a pu pú'eeene'e, na'ari ne'íca pu pú'eeene'e, ayée nu tí'imua'ixaate'e. Para'antiveíjche, pej pi mé rúurieni. Jé'ecan pu jaítze'e timuaatéva'ire pej a'uteáturan seij jime'e í amuájca'a, na'ari seij jime'e í a'íca a'ájna Dios ti é'eseijre'e, a'ájna pej e'erúuri pua'amé jemin. Na'ari pecaí piyen huárini, hua'apuaca pej jín í amuájca'a na'ari hua'apuaca jín í a'íca pej a'uteáruti a'ájna já'ahua'a a'u ti caí é'emi'ini í taij.

⁹ 'Ajta, ti pua'a piyen jetzen tiru'ujpuá'ajte'en mua'a jí'i pe'íjna í pej jín auteájturaa í Dios jemi, aítátichi. Mé pej rúurieeni. Jé'ecan pu timuaatéva'ire pej piyen a'uteárute seij jime'e í 'ají'i a'ájna Dios ti tejé'ajta. Na'ari caí, ayée pej hua'apuaca jín ájji'isi tí'ij a'ín muajá'ujisin a'u ti caí ja'anáj é'emi'ini í taij.

Jíme'en í cáne'a ti á'uvej
(Lc. 15:3-7)

¹⁰ 'Rí'i xu'u mú'een sej si caí a'ij pua'a huajá'useijra seij ti auj cáleen. Ayee nu tejá'amua'ixaate'e tzáahuati'ira'a jime'e, a'íime í mej tí'ivaire'e u ta japua, í mej majta huá'acha'í muá'ara'aní, ja'anáj ti na'a, a'í mú huaté'uu jemin í ti ní'iyá'upua ti é'eseijre'e u ta japua. ¹¹ Ayee nu 'een jín mú a'uvé'emej inee, i nej neajta teáata'a jetze airáane nej ni huá'a japua huániumi a'íjna ti á'uvej.

¹² '¿A'iné tejamuá'amitieje'e a'ij ti huárini í ja'ati ti anxíte huá'ajye'emua í cáne'axi? Tí pua'a seij á'uveti mé já'ahua'a, ¿ni caí ayén rini? A'í pu huaja'utéhuiite'esin najmi'ica í seica a'ánna jirí jetze. U pu a'umé'e a'ame ti ij raaré'ehuauni

a'íjna ti á'uvej. ¹³ Ajta, ayée nu tejá'amua'ixaate'e. Ayee pu ti'ayajna, ti pua'a a'ín mé'e yé'uteuni, jaítze'e pu rí'i tiraatá'ixaa a'íjna jime'e ti ráateu í ti á'uvej, caí mi seica í ti ari huá'jutéhuiite'eca'a.

¹⁴ 'Ayee pu che'atá na'a 'een a'íjna jemi a'íjna í ti á'amua'iyá'upua ti ta japua é'eseijre'e. Capu a'atzu raxí'eve'e ti seíj á'uveti ti cálieen tíj a'íjna i pa'arí'i.

A'ij tej nu'u ye'í tiraatá'uuni'i í ta'ihuaara'a
(Lc. 17:3)

¹⁵ 'Tí pua'a a'ihuáara'a ti'itíj jín auté'itzen mú'eetzi jemi, ayée pej huárini. Aricu, u a'utá'ixaate'e avíitzi jime'e í ti jín auté'itze mú'eetzi jemi. Tí pua'a a'ín muá'antzaahuat'e'en, mú'ee pej xaa raamuá'iti í a'ihuáara'a sej si seajtáhua'a ru'ihuaamua'a xá'ara'ani temua'a naa. ¹⁶ Mí ajta, ti pua'a caí muá'antzaahuat'e'en, patá'aj seica á'nví'itín a'íjna jemi, hua'apuaca mej mi ráamua'aree ti pua'a muá'antzaahuat'e'en nusu caí. Tí pua'a a'ihuáara'a caí muá'antzaahuat'e'en, a'íime í mej hua'apua, ayée mú tiu'utaxájta ti ayén ti'ayajna í pej jín jetzen tí'ijpua'ajte'e a'íjna í a'ihuáara'a. ¹⁷ Ajta á'iyen, ti pua'a caí huá'antzaahuat'e'en í mej hua'apua, patá'aj hua'utá'ixaate'en najjmi'íca í mej tiújse'iri. Ajta, ti pua'a a'ihuáara'a caí huá'antzaahuat'e'en a'ímej, ayée pej che'atá pena'a raruuren patíj huá'aruure a'ímej í mej caí ajtémecan mú'ejmi jetze nusu a'íime í mej tiú'ujjive'e í gobierno jetze me'ecan.

¹⁸ 'Ayee nu tejá'amua'ixaate'e tzáahuati'ira'a jime'e, setíj sena'a sej tí'ijmí íyien chaanaca japua, Dios pu ayén che'atá na'a té'ijmí u ta japua. Ajta setíj sena'a sej huatá'aca íyien chaanaca japua, Dios pu ayén che'atá na'a huatá'aca u ta japua.

¹⁹ 'Neajta nu niyen tejá'amua'ixaate'e mi sej íyien chaanaca japua huaté'uu, ti pua'a siyen che'atá sena'a tirú'umua'areere mi sej hua'apua se'íjna jime'e a'ij sej ye'í tí'ijhuaviiran í Dios jemi, a'íjna ti ní'iyá'upua, ayée pu che'atá na'a á'amuaruure a'ij sej tí'ijhuavii. ²⁰ Ayee pu hui té'eme, a'iné a'u ti na'a mej e'etiújse'iri neniúucajtze'e, a'úu nu a'utevée na'ame huá'a tzajta'a. Capu amín a'ij ti pua'a mehua'apuáj mena'a na'ari mehua'íca mena'a.

²¹ Ajta a'ín í Pedro, a'íj pu ave'eré'ene í Jesús jemi. Ajta ayén tiraata'íhua'uri'i tíjín:

—Nevástara'a, ¿a'achúni pua'amé ruxe'eve'e nej tiraatá'uuni'i í ne'ihuaara'a ti pua'a ti'itíj jín auté'itzen neetzi jemi? ¿Ni qui aráhua'apua pua'amé?

²² Jesús pu ayén huataniú tíjín:

—Canu niyen raataxájta yee aráhua'apua, sino aráhua'apuájetze huaícate japuan tamuáamuata'a japuan aráhua'apua.

Jíme'en a'íjna ti té'echa'íica'a ti ajta caí ti-hua'utá'uuni'írami'íica'a

²³ 'Ayee pu tí'ijxe'eve'e é Dios mej mi ti'ihuaúruuni'i seij ma-jta seij. Na'ari caí, ayée pu che'atá na'a huá'aruuren tíj a'íjna í rey ti ayén tí'ijxe'eve'eca'a ti raaxí'epi'íintare'en a'achú mej caj té'echa'íica'a a'íime í mej ravaire'eca'a. ²⁴ Pu'uri a'utéjche ti ayén tiraaxí'epi'íintare'en, matí'ij seij a'uré'eneijte jemin ti jeíhua té'echa'íica'a, a'achú cumu tamuáamuata'a ví'ira'a tumin. ²⁵ Ajta a'íjna ti té'echa'íica'a, capu tí'ituaave'eca'a í ti jín tiraanájchite'en. A'íj pu jín, í rey ayén tiu'uta'aíjtaca'a mej nu'u huá'utuaani a'íjna í teáata'a, ajta í íra'ara'an, majta í tí'irí ajta nain ti tí'ijcha'íi. Ayee pu tiu'uta'aíjtaca'a ti ij tiraanájchite'en nain a'achú ti té'echa'íi.

²⁶ 'Aj pu i a'íin ti té'echa'íi títunutaca'a á vejlí'ipua í rey jemi. Jéíhua pu rajjé tíjín: “Paúche'e nechu'eve'e. Nee nu xaa tí'imuanajchite'en nain jime'e a'achú nej timuá'acha'íire'e.”

²⁷ 'Ajta a'íjna ti rajjive'e, a'íi pu rá'ancu'uvajxi. Tiraatá'uuni'irí'i nain jime'e í ti té'echa'íica'a. Aj pu i raatátuaa.

²⁸ 'Jíme'en pu'u huirájraa a'íjna ti ravaire'e, aj pu i seij huáteu ti ayén ajta tirá'acha'íire'eca'a. Anxíte tumin pu'u té'echa'íica'a. A'íi pu raatéevi'i. Tí'ij jí a'utéjche ti ra'antéevi'i í cijpáara'an jetze. Ca'anín pu jín ayén tiraata'aíjte tíjín: “Tinaanájchite'e a'achú pej tiná'acha'íire'e.”

²⁹ 'Aj pu i títunutaca'a a'íjna ti ajta ayén ravaire'eca'a a'íjna í rey. Ayee pu tiraatajé tíjín: “Paúche'e nechu'eve'e. Nee nu tí'imuanajchite'en.”

³⁰ 'Mí ajta a'íjna í seij, capu raataxí'eve, sino iyá'uraa. Ajta á'iyen tíraata'aíjtaca'a mej nu'u ra'íteáanan ajta na'a caí tiraanájchite'en nain a'achú ti té'echa'íica'a.

³¹ 'Majta me'ín í seica í mej ravaire'e a'íjna í rey, matí'ij tiu'uséj a'íj ti tí'itíj huaríj, matí'ij mi u á'uju'un jemin í ti tíhuá'aíjte'e. Nain mú raatá'ixaa a'íj ti tí'itíj huaríj.

³² 'Ajta a'íin í rey, tí'iquí raata'aíjtaca'a a'íjna í ti ravaire'e. Ayee pu tiraatá'ixaa tíjín: “Mú'ee pej nevaire'e, huápi'i pej a'íj pua'a tí'ítevij. Nee nu timuaatá'uuni'irí'i nain jime'e a'achú pej tiná'acha'íire'eca'a ne'íjna jime'e í pej piyen tinéjhuaviiri'i.

³³ ¿Ni caí ayén tiraavíjte'eca'a pej piyen che'atá pena'a rá'ancu'uvajxi'ín í axí'ej tevi ti nevaire'e netíj neajta inee timuá'ancu'uvajxi mú'eetzi?”

³⁴ 'Ajta a'íin ti tí'ira'aíjte'e, jé'ecan pu huataniú'ucaca'a a'íjna jemi. Aj pu i a'uun tiu'utátui a'ímej jemi í mej

huá'anaamuaca mej mi ra'iteáanan ajta na'a caí nain tiraanájchite'en a'achú ti té'echa'íica'a.

³⁵ 'Ajta a'íin ti ní'iyá'upua ti ta japua é'eseijre'e, ayée pu che'atá na'a á'amuaruuren seij ajta seij ti pua'a pecáí tiraatá'uuni'í í a'ihuáara'a tzáahuati'íra'a jime'e.

19

Jíme'en a'ímej í mej taújtu'aara mej runeiche

(Mr. 10:1-12; Lc. 16:18)

¹ Tí'ij Jesús raatapuá'ajtaca'a ti ayén tihuaú'ixaate'e, ti'iquí a'uun e'erájraa a'uun ti huatacá'a u Galilea. Ajta antáraa után pújme'en í játe'ana jetze u Jordán. A'uu pu a'ará'a tíj na'a a'úu ti huacá'a u Judea. ² Jéihua mú teite a'ucíj jamuan. Ajta a'úu pu tihuaú'uhuaa í mej tí'icucui'ica'a.

³ Aj mú mi seica e'iré'ene í Jesús jemi. Fariseos mú pú'een a'íime. A'íime méjhuauca'a mej raatémua'itín ti ij auté'itzen tí'tíj jíme'e. Ayee mú tiraata'íhua'uri'í tíjín:

—¿Ni qui a'íj tí'irí'irí ti ja'atí ayén mé rúurieeni í ru'íj tí'tíj jíme'e, tí'tíj ti na'a, capu amín a'íj?

⁴ Jesús pu ayén tiu'utaniú tíjín:

—¿Ni qui secaí ja'anáj ra'ujíjve í yu'uxari jetze ti jíme'en yee a'íin ti nu'u amucaí huá'utaahuaca'a í teite, ayée pu naíjmi'í huá'utaahuaca'a í teáata'a, ajta í 'íita'a? ⁵ Ajta ayén tiu'uxájtaca'a a'ájna'ímua tíjín: “A'íj pu jín a'íin teáata'a ajtaméj í ruvaújsimua'a jemi. Ru'íj pu nu'u jamuan huateáturaasin. Majta me'ín í mej hua'apua, ayée mú huataújrúurejsin cumu seij pu'u í teví.” ⁶ Ayee pu'í tí'een, camu ché'e hua'apua mena'a sino cumu seij pu'u. A'íj pu jín, í ti Dios hua'anténajchi, miché'e caí ajtaújhua'anan í teite.

⁷ Aj mú mi miyen tiraata'íhua'uri'í tíjín:

—Tí pua'a ayén tí'éene'en, ¿a'iné 'een jín tiu'uta'ájtaca'a a'íjna í Moisés teecan ti nu'u ja'atí ru'íj a'íin huatapíjte'en í cuapée tí'tíj í ti jín mé rúurieni?

⁸ Jesús pu ayén tihua'utá'ixaa tíjín:

—Ayee pu 'een jín Moisés ayén amuaatá'a ti ja'atí ru'íj í cuapée huatapíjte'en mej mi ráamua'aree ti mé rúurie í ru'íj a'iné capu tí'tíj a'amua jetze tásiseiri sej si rí'í tihuaú'ajcha'íí í seica. Ayee pu xaa Moisés amuaatá'a. Mí ajta, capu ayén éene'e í 'ajmí'ímua.

⁹ 'Ayee nu hui tejá'amua'ixaate'e. Capu rí'irí ti ja'atí cha'a na'a mé rúurieni í ru'íj. A'íi pu'u a'íin pú'een í ti jín rí'irí ti ja'atí mé rúurieni í ru'íj. Tí pua'a a'íin íra'ara'an seij jamuan tí'ihuaújxana'acira'aten, aj pu xaa í'irí'irí ti mé rúurieeni. Ajta a'íin cína'ara'an ti ayén cha'a na'a mé rúurie í ru'íj, ti pua'a

á'iyen seǵ ancure'evi'itin í l'íta'a, a'íi pu tiú'ujxana'acira'aten a'íjna jemi í ti mé rúurie. —Ayee pu tihua'utá'ixaa a'íjna í Jesús.

¹⁰ Majta me'ín í mej jamuan á'ujjhua'ane'e, ayée mú tiraatá'ixaa tijín:

—Tí pua'a ayén 'een a'ímej jemi í mej néjne'iche, ayée pu titá'amitiejte'e itejmi a'íjna jime'e, ayée pu tí'ixi'epi'in mej caí néjne'iche.

¹¹ Ajta Jesús pu ayén tihua'utá'ixaa tijín:

—Camu naíjmi'i miyen yaú'itíée muá'aju'un, sino a'íi mu'u í ti Dios hua'utá'a mej mi miyen te'utáviicua'i ruxi'evi'ira'a jime'e. ¹² Ayee pu'u 'een a'iné ayée pu tihua'ucí'i seica tíj na'a mej huanúnu'ihuaca'a. Majta seica, ayée mú 'een a'iné teteca mú miyen huá'uruu. Majta seica, a'íi mú raaxi'epi'intare rujimua'a mej mi te'enteároute í Dios jemi. A'atí ti na'a ti ayén tiraayí'iti, ché'e a'íin ayén huárini.

Jesús pu rí'i tihua'uteájtuaa í tí'iríi í mej cálieen
(Mr. 10:13-16; Lc. 18:15-17)

¹³ Majta me'ín í seica, tí'iríi mú á e'evé'evi'iti í Jesús jemi ti ij a'íin hua'ajtamuári'en, ajta ti ij Dios jemi raatéjhuauni a'ímej jime'e. Majta me'ín í mej Jesús jamuan á'ujjhua'ane'e, a'íi mú autéjhuii mej hua'ajteá'axi'in a'ímej í mej tí'iríi avé'evi'itixi.

¹⁴ Ajta a'íin Jesús, ayée pu tihua'utá'ixaa tijín:

—Setá'aj hua'utá'an mi tí'iríi mej yé ve'eré'enen neetzi jemi. Caxu huá'íjmíjra, a'iné a'íime í mej a'uté'uu í Dios jemi, naími'i mú miyen 'een matíj me'ímej mi tí'iríi.

¹⁵ Aj pu i huá'amu'uutze'e hua'avé'emuarí'ejxi a'íjna í Jesús. Ajta iyá'uraa.

Temuaj ti chíjteaánica'a tiu'utaxájtaca'a jamuan í Jesús
(Mr. 10:17-31; Lc. 18:18-30)

¹⁶ Ajta seǵ pu e'iré'ene í Jesús jemi. Teáata'a a'íjna. Aj pu i ayén tiraata'íhua'uri'i tijín:

—Maeestru mi pej rí'i mé teuúmua'aree, ¿tí'itáani i'li xí'epi'in ti ruxe'eve'e nej ni niyen huárini ti i ayén náaci'iti nej ruuri ná'ara'ani í Dios jemi tíj na'a rusén jime'e?

¹⁷ Jesús pu ayén tiu'utaniú tijín:

—¿A'iné 'een jín piyen tí'inejee pe'íjna jime'e nej rí'i mé teuúmua'aree ca'ín qui inee rí'i neti'itevi? Seǵ pu'u a'íin pú'een ti rí'i mé teuúmua'aree; a'ii pu a'íin pú'een í Dios. Tí pua'a piyen tí'ijxe'eve'e ti muáaci'iti pej piyen ruuri puá'ara'ani í Dios jemi, patá'aj piyen ra'ará'astijre'en a'ij ti tiu'uta'aíjtaca'a í Dios.

¹⁸ Aj pu i ayén tiraata'íhua'uri'i a'íjna í ja'ati tijín:

—¿Tí'itáani niuucarijra'a na'ará'astijre'en?

Jesús pu ayén tiraatá'ixaa tijín:

—A'ijna ne'u ti ayén huataújmu'a yee “capej tí'itecui'ica”, ajta a'ijna ti jíme'en yee “capej tí'axana'acira'ate”, ajtahua'a seij ti ayén yee “capej tí'inahua'aj, capej pajta ja'atí hua'itzi jín ti'ixáate'e”. ¹⁹ Ajta pu hui ayén tiu'uta'aíjtaca'a í Dios a'ijna jime'e pej nu'u huá'ajtzaahuati'ire'e í a'atáata, pajta í anaanaj. Pajta, piyen huárini pej pi piyen rí'í tirájcha'íí í ax'íej tevi patíj asej.

²⁰ Ajta a'ijna í temuaj, ayée pu tiraatá'ixaa a'ijna í Jesús tijín:

—Nain nu jín te'ará'aste tíj na'a ti'ipua'amé. ¿Ti'itáani auj ná'aturaate'e?

²¹ Aj pu i Jesús ayén tiraatá'ixaa tijín:

—Tí pua'a ayén timua'aráanajche pej nain jín te'ará'asten, ayée pej huárini. Aricu, nain tiu'utuáa í tiá'a. Pajta hua'uré'an í tumín a'ímej í mej caí a'ij tí'ijviicua'i. Tí pua'a piyen huárini, jé'ecan pepu'u ra'ancuré'asin í ta japua í Dios jemi. Aj pepu'u xaa, mú a'utá'iyi'í patá'aj neetzi jamuan á'uche'ecane'en. —Aye pu tiraatá'ixaa a'ijna í Jesús.

²² Tí'ij ayén tiráanamujri'í a'ij ti Jesús tiu'utaxájtaca'a, aj pu i utéevatzi í ru tzajta'a a'ijna í temuaj. Huatáujxieemijte a'iné jeihua pu tí'ijcha'íica'a.

²³ Aj pu i Jesús ayén tihua'utá'ixaa a'ímej í mej jamuan á'ujjuhua'ane'e tijín:

—Ayej xaa ne'u ti'ayajna. Temua'a pu tí'imuari'eri mej a'uteárute a'ájna Dios ti é'eseijre'e a'íime í chíjteaani. ²⁴ Neajta niyen tejá'amua'ixaate'e. Jaítze'e pu muári'eri ti chíjteaani a'uteárute a'ájna Dios ti é'eseijre'e caí ti cameeyu'u anaarute tí'tíj p'íise'e jetze ti anacun.

²⁵ Majta a'íime, mat'íj miyen tiráanamujri'í, jé'ecan mú a'ij te'utasej. Majta miyen tí'iru'ihua'u tijín:

—¿Tí pua'a ayén tí'eene'en, a'í tá'uj na'a tí'iri'iri ti ja'atí a'uun a'uteáturan a'u ti Dios é'eseijre'e?

²⁶ Aj pu i Jesús hua'usej. Ajta ayén tihua'utá'ixaa tijín:

—A'ímej jemi í teteca, capu xaa a'ij tí'iri'iri. Mí ajta, a'í pu xaa raay'íiti í Dios.

²⁷ Ajta a'ijna í Pedro, ayée pu tiu'utaniú tijín:

—Teajta iteen, nain tu terí mé teuhúa'axi í tej tí'ijcha'íica'a tej ti á'ujjuhua'ane'en á'a jamuan. ¿Ti'itáani taci'iti itejmi?

²⁸ Aj pu i Jesús ayén tihua'utá'ixaa tijín:

—Aye nu tejá'amua'ixaate'e tzáahuati'ira'a jime'e. A'ájna xicájra'a jetze ti Dios nain jín tí'ijéjcuare'en, inee, i nej neajta teáata'a jetze airáane, a'ájna net'íj aujjeíjxi'isin japuan í ne'ipua', ayée pu seíre'e a'ame temua'a naa mej mi atanéjne'ere. Seajta mú'een mi sej ne jamuan á'ujjuhua'an, ayée xu che'atá sena'a títeujrá'asixi'in japuan í á'amua'ipua, seij seajta seij. Tamuáamuata'a japuan hua'apua xu ará'ase

mú'een, ajta ayén te'ará'ase í á'amua'ípua. Aj xu si siyen tihua'uxí'epi'íntari'ire'en a'ímej teitejra'a í mej Israél jetze ajtémecan, a'ímej teitejra'a mej miyen tamuáamuata'a japuan hua'apua ará'ase.

²⁹ 'Neajta niyen tejá'amua'ixaate'e, ja'atí ti na'a ti ti'itíj á'uríeení a'íjna jime'e ti á'uche'ecane'en neetzi jamuan, ti pua'a chí'ij, nusu ruja'atzimúá na'ari rucu'utzimúá o rujúutzimua'a, ca'ín rutáàta, runáàna na'ari ti pua'a yá'uríeení í chuej ti japuan tí'ihuaste'e, ayée pu tí'ijci'ítí. Tí pua'a seíj na'a í ti yá'ujisin, ayée pu tí'iraci'ítí a'achú cumu anxíte í tí'ítí. Ajta, ayén tí'iraci'ítí ti ruuri á'ara'ani tíj na'a rusén jime'e a'ájna Dios ti é'eseijre'e.

³⁰ 'Ajta, ayée pu hui ajta té'eme: mu'ití í mej nu'u ve'ecán jín títetateí í Dios jemi íjii, a'íí mú ciliéene'e jín títetateé muá'aju'un jemin í Dios. Majta mu'ití í mej nu'u cílieene'en jín títetateí í Dios jemi íjii, a'íí mú ve'ecán jín títetateé muá'aju'un a'ájna xicájra'a jetze ti jetzen Dios tiu'uta'ajta.

20

Jíme'en a'ímej í mej tí'imijhuacare'e í uuva tzajta'a

¹ 'Ayeé pu ajta tí'ajta í Dios a'íjna ti jín antiújmua'aree. Ayeé pu ríci tíj a'íjna í ja'atí ti ráahuii í uuva Tapuá'arijme'eca pu nu'u huirájraa ti ij hua'utá'inen a'ímej í mej tiu'umuári'en a'u ti tejé'ehuaste'e. ² Ayeé pu tihua'uxí'epi'íntari'iri'i ti ayén tihua'unájchite'en a'achú cumu seíj tumin. Aj pu i hua'uta'íteca'a mej a'ucíne a'u ti e'eré'eevee í uuva.

³ 'Ajtahua'a pu huirájraa a'íjna í ja'atí tí'ij ari já'íta'a huatemé'eca í xica. Seica pu ajta huáteu a'ájna a'u mej á'ujse'upí. Camu tí'itíj muari'eca'a. ⁴ Aj pu i ayén tihua'utá'ixaa tíjín: "Serícu mú'een, seíj si yeehui teja'uvé'emuari'en a'u nej uuva á'uuhuii, neajta niyen tejamuaanájchite'en a'achú ti raavíjte'e." Matí'ij mi á'uju'un.

⁵ 'Ayeé pu che'atá na'a huaríj a'íjna í ja'atí. Ajtahua'a pu nu'u huirájraa a'atzaj cumu tacuarixpua. Ajtahua'a, tí'ij ari vejlí'í cáame í xica, ayej che'atá na'a ríjcaa. ⁶ Ajtahua'a pu huirájraa tí'ij ari je'incáruti í xica. Ajtahua'a pu seica á'uteu í mej e'etiú'uuca'a. Ayeé pu tihua'uta'íhua'uri'i tíjín: "¿A'iné 'een jín siyen huaté'uu tíj na'a aré'apua'a ímuá? ¿Ni secaí tí'itíj mej e'ejmuári'e?" ⁷ Ayeé mú tiu'utaniú tíjín: "Capu yee ja'atí ta'ínee." Ayeé pu ij tihua'utá'ixaa tíjín: "Serícu seajta mú'een, seíj si teja'uvé'emuari'en a'u nej uuva á'uuhuii."

⁸ 'Tí'ij huateáchumua'areca'a, aj pu i raatajé í seíj ti ti-huá'ajjte'e í mej tí'imijhuaca. Ayeé pu tiraatá'ixaa tíjín: "Patá'aj u huája'utájeeve a'ímej í mej tí'imijhuaca patá'aj ti-hua'unájchite'en. Pajta, patá'aj yeehui piyen autéjcheni a'ímej

jemi í mej caí íiya'ata autéjhuii. Pajta piyen ra'antipua'ajte'en a'ímej jemi í mej amuacaí autéjhuii.”

⁹ Aj mú mi e'iré'ene a'íime í mej anteájrupi tí'ij ari je'incáruti í xica. A'íi pu tihua'unájchi seij ajta seij nain jime'e í seij tumin. ¹⁰ Ajta á'iyen tí'ij hua'ucí'í ti a'ímej tiu'unájchite'en í mej amuacaí anteájrupi, ayée mú tí'iru'ixaate'eca'a tijín: “Jaítze'e pu tí'itaci'íiti itejmi.” Mí ajta caí, capu. “A'íi pu ajta ayén tihua'unájchi seí tumin che'atá na'a, seij ajta seij.”

¹¹ Mat'í'ij ra'ancuré'a, a'íi mú autéjhuii mej huaújniuste'en me'íjna jemi í ti tíchuej. ¹² Ayee mú tiraatá'ixaa tijín: “A'íime í mej caí íiya'ata anteájrupi, seij hora mu'u tiu'umuáriej. Mí pajta mú'ee, ayée pej che'atá pena'a tihua'unájchi patíj titaanáchi itejmi. Teajta iteen, nain tu yee jín te'utáviicua'iri'í, teajta tí'imuari'ista, teajta nain tu jín tíj na'a tiú'uxireca'a tíj na'a aré'apua'a imuá.”

¹³ Ajta a'íin, ayée pu tiraatá'ixaa seij ti amuacaí anteájrupi tijín: “Casi'í, ne'amiigu. Canu a'ij pua'a muaruure. ¿Ni qui pecaí piyen tiu'utá'a muá'aniuuca jime'e pej piyen tiu'umuári'en seij tumin jime'e? ¹⁴ Me'ecui icu, ancuré'a í pej raamuá'íiti. Aricu. Ayee nu'u yee raxí'eve'e nej niyen che'atá nena'a tímuaanáchite'en mú'etzi netíj tiraanáchi ne'íjna í ja'ati ti anteájrupi tí'ij ari je'incáruti í xica. ¹⁵ ¿Ni caí ayén yee tí'ineci'íiti nej niyen huári'ni a'ij nej tí'ijxe'eve'e ne'íjna jime'e í nej tí'ituaave, ca'ín piyen chueere'e pe'íjna jime'e nej rí'í tihua'ajcha'íi?” —Ayee pu nu'u tiraatá'ixaa.

¹⁶ Aj pu i Jesús ayén tijín:

—A'íj pu jín, a'íime í mej caí amuacaí anteájrupi, a'íi mú anará'asi, majta me'ín í mej amuacaí anteájrupi, a'íi mú uvé'eteajtiri.

Huaícaca jetze pu raataxájtaca'a a'íjna í Jesús ti nu'u mi'ini
(Mr. 10:32-34; Lc. 18:31-34)

¹⁷ Tí'ij ari Jesús án a'ujnéjsin a'ánna Jerusalén, majta a'íime í mej jamuan á'ujjuhua'ane'e, aj pu i hua'utajé rujímua'a. ¹⁸ Ayee pu tihua'utá'ixaa tijín:

—Tu'uri a'ujnéjsin a'ánna Jerusalén. Ajta seij pu hui neetzi tiu'utátuiire'esin i nej neajta teáata'a jetze airáne. Hua'utatuiire'esin a'ímej í mej tí'íajta u hua'atéyujta'a, ajta a'ímej í mej té'eyu'uxaca. A'íi mú tiu'utá'asin mej mi naajé'ica. ¹⁹ Majta ná'avi'itin a'ímej jemi í mej seij chuéjra'a japua é'eme'ecan mej mi ná'uxieehuari'í. Majta me'ín, ayée mú tinaatévajxi'isin. Majta ná'atatan ineetzi cúruu jetze. Neajta mi'ini, aru huaíca xica jetze nu neajta huatarújsin. —Ayee pu tihua'utá'ixaa a'íjna í Jesús.

Jíme'en í ti rájhuaviiri'i hua'anáànaj, a'íjna í Jacobo, ajta a'íjna í Juan

(Mr. 10:35-45)

²⁰ Ajta a'íin hua'anáànaj a'ímej í yaújmu'a'ame'en a'íjna í Zebedeo, ruyaujmu'a'a pu jamuan e'iré'ene í Jesús jemi. Aj pu i títunutaca'a á vejlí'i jemin ti i tí'títj raatáhuavii.

²¹ Jesús pu ayén tiraata'íhua'uri'i tíjín:

—¿A'iné petí'ijxe'eve'e nej niyen huárini mú'heetzi jíme'e?

Ajta a'íin hua'anáànaj, ayée pu tiraatá'ixaa tíjín:

—Patá'aj piyen hua'utá'an mi niyaujmu'a'a ti ij seíj a'u'jyeíjxi'ín a'í'irínta'a, ajta í seíj ti a'u'jyeíjxi'ín a'úutata'a pújme'en a'ájna xicájra'a jetze patí'ij yé uvé'enen pej tiu'uta'aíjta íiyen chaanaca japua.

²² Ajta a'íin Jesús, ayée pu tihua'utá'ixaa tíjín:

—Caxu a'atzu ramua'aree tí'títj sej nehuavii. ¿Ni siyen rá'aviicua'i sej rajpuaítzi xá'ara'ani netíj inee tirajpuaítzi na'ame?

Ayee mú tiu'utaniú tíjín:

—A'iné tíjtá ne'u.

²³ Aj pu i Jesús ayén tihua'utá'ixaa tíjín:

—Ayej xaa ne'u ti'ayajna. Mú'een xu rajpuaítzi xá'ara'ani netíj tirajpuaítzi na'ame inee. Mí ajta, capu ayén tí'ineci'ipua ineetzi nej ja'atí huatá'an ti a'u'jyeíjxi'ín neri'irínta'a, na'ari ne'úutata'a. Ayee pu'u tihua'aci'ti mej mi uhuará'asixi'ín a'u'jna a'ímej ti Dios ari hua'antíhuau.

²⁴ Majta me'ín í seica, í mej tamuáamuata'a ará'ase, matí'ij ráanamujri'i, jé'ecan mú huataníniu'ucacuca'a a'ímej jemi í mej hua'apua.

²⁵ Aj pu i Jesús hua'utajé naíjmi'ica. Ayee pu tihua'utá'ixaa tíjín:

—Xu'uri ramua'aree mú'een a'ij mej ye'í ríj muá'aye'i í mej tí'aijta nain chuéjra'a japua. Ca'anéeri mú jín tihua'ajjte'e í teite. Majta me'ín í mej títetateí, a'í mú tihua'ajjte'e í seica a'ij mej ye'í me'ín tí'ijxe'eve'e. ²⁶ Mí ajta, capu ayén tiraavíjte'e mú'ejmi jemi. Tí pua'a ja'atí raxí'eve'e ti ve'ecán jín tí'itevéé á'ara'ani, ayée pu ruxe'eve'e ti a'íin ciliéene'e jín tí'itevéé á'ara'ani ti i amuaatévaire'en naíjmi'ica mú'ejmi.

²⁷ A'atí ti na'a ti ayén raxí'eve'e ti te'enteároute a'íjna jíme'e ti jaítze'e ve'éé, a'í pu amuacái ruxe'eve'e ti te'enteároute a'íjna jíme'e í ti jaítze'e cílieen ti ij hua'utévaire'en naíjmi'ica ruxí'evi'ira'a jíme'e. ²⁸ Miché'e miyen huárini netíj rici inee, i nej neajta teáata'a jetze airáane. Canu ne'íjna jín mú iya'uvé'eme mej naatévaire'en ineetzi, sino neatá'aj hua'utévaire'en í seica. Ayee nu 'een jín mú iya'uvé'eme nej ni

huámi'ini huá'a jetze me'ecan, neajta nej ni tiraanájchite'en í Dios í ti jín huá'ajjive'e í mej á'apua'aren mu'iicáca í teite.

Jesús pu tihuá'uhuaa í mej aracúcu'unijme'eca'a, í mej hua'apua

(Mr. 10:46-52; Lc. 18:35-43)

²⁹ Aj pu i á'uraa a'íjna í Jesús, majta a'íime í mej jamuan á'ujjhua'ane'e. Matí'ij huiráaci me'újna Jericó, jeihua mú teite a'ucíj jamuan. ³⁰ Majta me'ín í mej hua'apua í mej aracúcu'unijme'eca'a, a'úu mú e'ejté'eca'a juye jetze. Matí'ij ráanamujri'i ti nu'u á a'atamé a'íjna í Jesús, ayée mú titeejíhuaca'a tijín:

—Tavastara'a, mi pej hui i'i huácaxa'ara'an a'íjna í David teecan, tá'ancu'uvajxi'i itejmi.

³¹ Majta me'ín teite, a'íi mú hua'ajteá'axi. Miyen tihuá'a'ijmíira mej mi caí miyen ti'ijjijhua. Mí majta a'íime í mej aracúcu'unijme'eca'a, jaítze'e mú ca'anín jín huajíjhuaca'a. Miyen tijín:

—Tavastara'a, mi pej i'i huácaxa'ara'an í David teecan, tá'ancu'uvajxi'i itejmi.

³² Aj pu i Jesús huatéechaxi. Ajta hua'utajé. Ayee pu tihua'uta'íhua'uri'i tijín:

—¿A'iné setí'ijxe'eve'e nej ni ti'itíj a'ij huáruuren mú'ejmi jemi?

³³ Ayee mú titeetaniú tijín:

—Tavastara'a, ayée tu tí'ijxe'eve'e tej atanéjne'ere.

³⁴ Aj pu i a'ín Jesús huá'ancu'uvajxi. Ajta hua'arámuari'ejxi í hua'ají'i jetze. Jíme'en pu'u hua'arámuari'ejxi, aj mú mi huarúj. Matí'ij mi atanéjne'eri muá'araa. Majta a'ucíj jamuan.

21

Jesús pu a'uun a'uteájrapi u Jerusalén

(Mr. 11:1-11; Lc. 19:28-40; Jn. 12:12-19)

¹ Aj mú mi me'uun a'ará'a a'ájna já'ahua'a vejli'i u Jerusalén a'u ti a'uchájta'ajme ti ayén téja'arájtehuuaa tijín Betfagé. A'uu pu é'echajta'a jiri jetze mej miyen ratamuá'amua tijín Aceitunajemi.

Aj pu i Jesús hua'apuaca huata'íteca'a. ² Ayen tijín:

—Sericu, setá'aj a'atanén a'ájna vejli'i chajta'a ti é'eseijre'e. Setí'ij a'uteárute se'újna, a'uun xu hui yé'eteuni í puuru'u ti ajtatápi'i jamuan í yaujra'an. Setá'aj rá'ijxijta. Seajta mú huáje'erajápuan neetzi jemi. ³ Tí pua'a ja'atí ayén tejá'amua'íhua'ura a'íjna jíme'e, aj xu si siyen tiraata'ixaate'en ti jíme'en yee tavastara'a pu nu'u raxí'eve'e, seajtáhua'a xu ca'anacan raatátuiire'esin.

⁴ Ayee pu tiuju'uríj ti ij ayén te'araúrasten a'ij ti ajmí'i tiu'utaxájtaca'a a'íjna ti Dios jetze me'ecan tí'ixaxa'ata'a. Ayen tijín:

⁵ Patá'aj piyen tihua'utá'ixaate'en a'ímej í mej a'uchéjme a'úu ti huatacá'a a'íjna í chajta'a u Sión ti jíme'en yee:

“Casi'i mú'een, pu'uri mú a'uvé'emej mú'ejmi jemi a'íjna í a'amua Rey.

Capu a'ij tí'ijviicua'i.

Ajta ave'ecaí puuru'u japua ti cálieen ti yaujra'an pú'een seíj í mej japuan tí'iti'icica.”

⁶ Majta me'ín í mej hua'apua, aj mú mi a'ucíj. Majta miyen huaríj a'ij ti Jesús tíhua'uta'aíj. ⁷ Aj mú ye'eráaja í Jesús jemi me'íjna í puuru'u, majta í yaujra'an. Mat'íj mi ra'itéechejte í puuru'u rucíixu jíme'e. Aj pu i Jesús avé'eyeiixi japuan í puuru'u ti cálieen.

⁸ Majta me'ín í teite, jeíhua mú ajteáxíireca'a. Majta cáxuri te'epíjraa juye jetze. Majta seica, pi'ista te'entiveíchixi'i, a'íi mú majta a'apíjraa me'ájna juye jetze. ⁹ Majta me'ín í mej anáaté'ee huajú'ucaa, majta me'ín í mej cujta'an huajú'ucaa, a'íi mú huatajíjhuaxi tijín:

—Ayee tu hui tí'imuahavii pej tu'irájtuaani mi pej íi huáacixa'ara'an a'íjna í rey, í David teecan. Dios pu rí'i tiraateájtuaa temua'a naa a'íjna ti yé vé'eme niuucajtze'en í tavástara'a. Ché'e a'íin tu'irájtuaani a'íjna ti a'uun é'eseijre'e u ta japua.

¹⁰ Aj pu i Jesús a'uteájrupi u Jerusalén. Tí'ij a'uteájrupi, aj mú mi tíuuri'itzií naíjmi'i í mej a'uun a'uchéjme'ecaa. Jéihua mú tí'iru'ixaate'eca'a. Miyen tijín:

—¿A'ataani pú'een amíjna?

¹¹ Majta me'ín í teite, ayée mú tihua'utá'ixaa tijín:

—A'íi pu a'íin pú'een í Jesús ti Nazarét é'eme'ecan, ti ajta Dios jetze me'ecan tí'ixaxa'a.

Jesús pu raajéjcuare í teyuu

(Mr. 11:15-19; Lc. 19:45-48; Jn. 2:13-33)

¹² Ajta á'iyyen, Jesús a'uteájrupi u teyujta'a ti e'eráyaujta'a. Aj pu i hua'utamuarí naíjmi'ica a'ímej í mej me'uun tí'itu'aracare'e, ajta a'ímej í mej me'uun tí'inanaavecure'e. Tihua'ameesa pí pu té'ejhua'axi a'ímej í mej japuan tumin huá'apuata'atí'iracare'e, ajta tihual'ípua a'ímej í mej cucuí'ise tú'aracare'e. ¹³ Ayee pu tihua'utá'ixaa tijín:

—Ayee pu té'eyu'usí'i í yu'uxari jetze ti Dios ayén tiraataxájtaca'a ti jíme'en yee, ayée pu nu'u teja'arajtehuaá a'ame í chí'ira'an tijín: “Chí'i mej tzajta'an tí'ixaxa'a í Dios jemi.” Mí seajta mú'een, ayée xu seicié raruure í chí'ij tíj

teásta'a a'u mej tzajta'an é'eru'ava'ataca í nahua'ari. —Ayeé pu tihua'utá'ixaa.

¹⁴ Majta seica me'uun e'eré'ete'ecaa a'ujna teyujta'a. Seica mú mua'arácucu'un, majta seica, tzare'e mú hua'ñicajme. A'ñi mú e'iré'ene í Jesús jemi. Ajta a'ñin tihua'uhuaa. ¹⁵ Majta me'ñn í mej tí'aijta teyujta'a, majta í mej tiú'ujmua'ate í yu'uxari jetze, matí'ij raaseíj a'ij ti Jesús huaríj mej mi miyen rí'í te'utaseíj í teite, matí'ij majta hua'useíj í tí'iríi í mej rujíjhuave'ecaa tijín: “Tiché'e nu'u rí'í tiraateájtuaani temíjna ti David teecan jetze airáane”, jé'ecan mú huataníniu'ucacuca'a.

¹⁶ Matí'ij mi miyen tiraata'íhua'uri'i me'íjna í Jesús tijín:

—¿Ni tzaa pecalí tí'inamua a'ij mej tí'ixa amíime mi tí'iríi?

Aj pu i Jesús ayén tiu'utaniú tijín:

—Aa ni'íjtá ne'u. ¿Ni tzaa secalí siyen ra'ujíjve í yu'uxari jetze ti ayén té'eyu'usilí? Ayen tijín:

A'ñi mú nu'u majta rí'í tiratá'aca a'ímej í tí'iríi, majta a'íime í unee'ca'ise.

A'ñi mú Dios jetze araujca'ane mej mi miyen huárini.

¹⁷ Aj pu i Jesús hua'utátuaa. Ajta iyá'uraa. A'uu pu a'ará'achajta'a ti ayén téja'arájtehuaa tijín Betania. A'uu pu huatáxa'ai.

*Jesús pu a'ij pua'a tiraateájtuaa ti caí taca'a a'íjna í huaréj
(Mr. 11:12-14, 20-26)*

¹⁸ Yee ruijmua'a yee tí'ij ajtahua'a pí'ájve, pu'uri í'icuataca'a a'íjna í Jesús. ¹⁹ A'ñi pu huaréj huaseíj ti e'etávee a'ájna vejli'i juye jetze. Aj pu i a'uré'ene a'u ti e'etávee a'íjna í huaréj. Capu a'atzu taca'acaa sino téxamua'ícaa pu'u. Aj pu i Jesús ayén tiraatá'ixaa a'íjna í huaréj tijín:

—Capej ché'e ja'anáj taca'an.

Jíme'en pu'u ayén tiu'utaxájtaca'a, aj pu i huatéehua a'íjna í huaréj.

²⁰ Majta me'ñn í mej Jesús jamuan á'ujujhua'ane'e, matí'ij raaseíj, jé'ecan mú a'ij te'utaseíj. Ayeé mú tiraata'íhua'uri'i tijín:

—¿A'íne tí'irí'iríi ti ayén ca'anacan huatéehuan amíjna mi huaréj?

²¹ Aj pu i Jesús ayén tihua'utá'ixaa tijín:

—Ayej xaa ne'u huaríj. Ayeé nu tejá'amua'ixaaate'e. Tí pua'a siyen té'atzaahuate'e ti ij ayén teja'uré'enen a'ij ti tejamuá'amitíejte'e, ajta ti pua'a caí a'ij á'amua'ase sej caí a'ij huárini ayéé xu che'atá sena'a raayí'tihua'a xá'ara'ani sej siyen raruuren semíjna mi huaréj netíj neri ráaru. Seajta siyen raayí'tihua'a xá'ara'ani sej siyen raata'ájte'en semíjna mi jíri tijín: “Tíchesi yee, ateájra'a á jaata'a, já'ahua'a í mar jetze.” Aj pu i xaa ayén teja'uré'enejsin, ti ayén huárini í jíri.

22 'Setíj sena'a sej siyen tí'ijhuavii í Dios, ti pua'a siyen télatzaahuat'e, aj xu xaa ra'ancuré'asin.

A'íjna í ti jín antiújmua'aree í Jesús

(Mr. 11:27-33; Lc. 20:1-8)

23 Aj pu i Jesús a'uteájrupi teyujta'a a'u ti e'eráyaujta'a Tí'ij a'ín tihuá'umua'aten í teite, a'íime í mej tí'aijta u teyujta'a, majta í vaujsi, a'íi mú e'iré'ene í Jesús jemi. Ayee mú tiraata'íhua'uri'i tíjín:

—¿Tí'itájni hui jín peti'itéjvee pej pi piyen rici? ¿A'ataani muaatá'a pej piyen huárini?

24 Jesús pu ayén tiu'utaniú tíjín:

—Niche'e seíj tejámuaata'íhua'u. Tí pua'a siyen tinaatá'ixaate'en se'íjna jime'e, aj nu xaa niyen tejámuaatá'ixaate'esin tí'itíj í nej jín tí'itéjvee nej ni niyen rici.

25 A'íjna í ti jín tí'itéveeca'a a'íjna í Juan ti ij huá'umuai'íhua í teite, ¿a'uné jetze a'uvé'emej? ¿Ni u ta japua, Dios tí'é'eseijre'e, na'ari íiyen chaanaca japua, huá'a tzaajta'a í teite?

Mat'íj mi tí'itíúrixaa rujímua'a. Miyen tíjín:

—Tí pua'a tiyen tiraata'ixaate'en yee Dios pu ya'uta'íteca'a, a'íi pu ayén titaatá'ixaate'esin yee a'iné 'een jín tecaí rá'atzaahuat'e tel'íjna. 26 Mí teajta iteen, capu hui ri'irí tej tiyen raataxáj yee teteca mú ya'uta'íteca'a a'iné

tehuá'atziine'e í teite. Naíjmi'i mú miyen rá'atzaahuat'e ti a'ín Juan tí'ixaxa'ata'a í Dios jetze me'ecan.

27 Aj mú mi miyen tiraatá'ixaa me'íjna í Jesús. Miyen tíjín:

—Catu ramua'aree,

Ajta a'ín í Jesús, ayée pu tihua'utá'ixaa tíjín:

—Canu neajta inee amuaatá'ixaate'esin tí'itíj í nej jín tí'itéjvee nej ni niyen rici.

Jíme'en í mej i'i yaújmua'ame'en, í mej hua'apua

28 Ajta Jesús pu ayén tihua'utá'ixaa tíjín:

—Casi'i, a'iné tejamuá'amitiejte'e a'íjna jime'e i niuucari. Ja'atí pu hua'apuaca tiyaúumua'a. Aj pu i e'iré'ene í seíj jemi. Ayee pu tiraata'íteca'a tíjín: “Niyauj, aricu patá'aj teja'umuári'en íjii a'u nej uuva á'uuhuii.” 29 Aj pu i a'ín yaujra'an ayén tiraatá'ixaa tíjín: “Canu niyen rini.” Mí ajta a'ín,

seicié pu tiu'umuá'aj. Aj pu i xaa u á'ume ti teja'umuári'en.

30 Ajta á'iyen, a'ín ya'upuáara'an e'iré'ene í seíj jemi. Ayee pu che'atá tiraata'áj a'íjna tíj ajta ari í seíj tiu'uta'áj í ta'amuájca. Ajta a'ín yaujra'an, ayée pu tiraatá'ixaa tíjín: “Aa ni'ijtá, ayée nu rini.” Mí ajta caí, capu. Capu á'ume ti teja'umuári'en.

31 'Niché'e a'atzu tejámuaata'íhua'u. A'íime í mej hua'apua, ¿a'ataani ayén huaríj a'ij ti tí'ijxe'eve'eca'a í ya'upuáara'an?

Ayee mú tiraatá'ixaa tíjín:

—A'íjna, í ta'amuájca.

Aj pu i Jesús ayén tihua'utá'ixaa tijín:

—Ayee nu tejá'amua'ixaate'e tzáahuati'ira'a jime'e, a'ñime í mej huá'ajijve'e í gobierno jetze me'ecan, majta a'ñime í 'uuca í mej huataúra'an tumin jime'e, a'ñi mú á'amua'itín me'íjna jime'e mej mi a'uun a'uteárute Dios ti'éeseijre'e.

32 'Ayee pu'u tí'een, a'íné ayée pu hui 'een jín mú a'uvé'emej a'íjna í Juan ti i ayén tejámuaatá'ixaate'en a'ij sej ye'í huárini í Dios jemi. Mí seajta mú'een, caxu rá'antzaahuate. Majta me'ín í mej huá'ajijve'e, majta a'ñime í 'uuca í mej huataúra'a tumin jime'e, a'ñi mú xaa rá'antzaahuate. Mú'een xu ráamua'areeri'i se'íjna. Capu amín a'ij, aúche'e pu caí títíj a'amua jetze tásiseiri sej si seicié tiú'umua'ati, sej si rá'antzaahuate'en.

Jíme'en í mej tí'imijhuacare'e í mej majta a'ij pua'a tí'iteitesteca'a

(Mr. 12:1-12; Lc. 20:9-19)

33 'Xáanamujri'i seij i niuucari. Ja'atí ti nu'u ayén uuva huáhuui. Ajta raaré'ana tejcuá jime'e. Aj pu 'i títíj até'ijche ti tzajta'an rámi'ye já'ara'ara'an í uuva. Ajta nu'u títíj ájtaahuaca'a mej japuan hua'íxi'ere'en mej mi raaseij nain-japua a'utí ja'u'ástime mej tí'imijhuaca.

'Ayee pu a'íjna jín huaríj, aj pu i hua'utáne'ijte í chuej mej mi tiraanájchite'en caj je'icáca. Aj pu i á'uraa a'íjna í ja'ati seij chuérja'a japua.

34 'Tí'ij nu'u teja'uré'ene matí'ij pua'a raju'uraca a'íjna í uuva, seica pu huata'íteca'a a'ímej í mej tí'ijvaire'e mej mi hua'utáhuavii a'achú ti caj tí'ijci'iti a'íjna ti tichuej. 35 Majta me'ín í chuej mej huataújneij, a'ñi mú hua'uvívi'i a'ímej í mej huata'ítí'ihuaca'a. Seij mú huatéevajxi. Majta seij mú huajé'ica, majta í seij, meraateátu'asixi tetej jime'e. Camu títíj hua'utá'a.

36 'Ajta nu'u a'ñin í ti tí'ira'ajjte'eca'a, seica pu ajtahua'a huata'áiteca'a. Mu'uri jaítze'e i'i mu'iicáca. Majta me'ín í chuej mej huataújneij, ayée mú che'atá mena'a huá'uruu a'ímej í mej huata'ítí'ihuaca'a.

37 'Yee pu nu'u teuumé'eca. Tí'ij jí, a'ñi huata'íteca'a a'íjna í ruyauj. Ayee pu tiu'umuá'aj tijín: “Merá'antzaahuate'esin sein.”

38 'Majta me'ín í chuej mej huataújneij, matí'ij raaseij me'íjna í yaujra'an, ayée mú tiraaxí'epi'intare rujímua'a tijín: “A'ii pu a'ñin pú'een, í ti nain tí'ijci'iti. Che'eré, tiché'e raajé'ica ti ij téjmi ta'áa á'ara'ani.” 39 Aj mú nu'u mi rajví'i me'íjna í yaujra'an. Matí'ij mi ru'irájrie á pua'acié. Majta raajé'ica.

40 'Me'ecui ari'icu, ¿a'iné tejamuá'amtiejte'e mú'ejmi? Tí'ij mú a'uvé'eme'en a'íjna í á'ara'an í chuej, ¿a'iné tí'tí'ij huá'aruuren a'ímej í chuej mej huataújneij?

41 Ayee mú tiraatá'ixaa tíjín:

—A'í pu caí hua'acu'uvée hua'antipúa'ajte'esin a'ímej í mej a'ij pua'a tí'teteite. Ajta, a'í pu huí seica huataniíjte'esin í chuej. Majta me'ín, ayée mú xaa raatá'asin í ti ráaci'ti tí'ij a'ájna teja'uré'enen matí'ij pua'a tí'iju'uraca.

42 Aj pu i Jesús ayén tihua'utá'ixaa tíjín:

—¿Ni secaí ja'anáj ra'ujjve í yu'uxari jetze se'íjna i niuucari ti ayén jíme'en yee:

A'íjna i tetej i mej raaté'uu, ájca'i mej ya'uhuá'axi í mej chí'ij ta'ahuaca;

ayén pu te'irájraa ti a'ín pú'eene'e já'araa ti i'í esquineero?

Tavástara'a pu ayén ráaruu, ajta rí'í te'utévatzi í tatzajta'a.

43 'A'ij pu jín, ayée nu tejá'amua'ixaate'e, Dios pu amuá'ari'lira a'íjna ti teja'amuaci'tí'iche'e júte'e ti é'eme'ecan í Dios jemi. A'í pu hua'utá'asin seica í mej miyen rini a'ij ti tiraavíjte'e. A'í mú ra'ará'astijre'esin xaa ne'u. 44 Ajta a'ín i tetej, ti pua'a ja'atí japuan tíveti, a'íjna í ja'ati huaténa'axijsin a'íjna i tetej japua. Na'ari caí, ti pua'a a'ín tetej án é'ejveti japuan seíj í tevi, aj pu i a'ín ra'iráxayeepe'esin í tevi. —Ayee pu tihua'utá'ixaa a'íjna í Jesús.

45 Majta me'ín í mej tí'aijta teyujta'a, majta a'íme í fariseos, matí'ij ráanamujri'i a'ij ti Jesús tí'ixajtaca'a niuucari jíme'e, aj mú mí ráamua'areeri'i ti a'ín a'ímej téxajta'ajme'e. 46 Matí'ij mí ráahuau a'ij mé ye'í huárini mej mí raatéevi'i. Mí majta, camu miyen huaríj a'iné mehuá'atziíne'eca'a a'ímej í teite í mej me'uun e'etiújseire'eca'a. A'íme í teite, naími'i mú miyen ramua'areereca'a ti Jesús a'ín pú'eene'e seíj ti Dios jetze me'ecan tí'ixaxa'a.

22

Jíme'en í mej jín tí'iyestehua'a ti pua'a ja'atí huaténeiche
(Lc. 14:15-24)

1 Ajtahua'a pu Jesús ayén tihua'utá'ixaa niuucari jíme'e. Ayee pu tihua'utá'ixaa tíjín:

2 —Ayee pu Dios huá'aruure í teteca mej íiyen japuan cñne í chaanaca ti Dios te'ájta. Ayee pu che'atá na'a huá'aruuren tíj a'íjna í rey ti tíú'uyeste a'íjna jíme'e ti yaujra'an huaténe'icheca'a.

3 'Ajta a'ín í rey, a'í pu nu'u hua'uta'íteca'a a'ímej í mej tí'ijvair'e mej nu'u u hua'utájeeve a'ímej í ti ari hua'utá'ínee. Mí majta a'ímej í mej huatá'iniihuaca'a, camu á'ujca'anejca'a mej á a'ire'enen.

⁴ 'Ajtahua'a, seica huata'íteca'a mej mi majta hua'utájeeve. Ayee pu tihua'utá'ixaa a'ímej í mej tí'ijvaire'e tíjín: "Ayee xu yeehui tihua'utá'ixaate'en a'ímej nej neri hua'utá'ínee tíjín pu'uri tiu'uté'atime í cua'ira, pu'uri ajta tiu'uta'aíjtaca'a mej huá'ucui'ini í ye'emuaate ti tihuá'uci'imite, huáacasi, majta puuyesi. Nain pu yeehui ari huaxí'epi'in tej ti tiú'uyesten."

⁵ 'Majta me'ín í mej huatá'iniihuaca'a, camu a'atzu huá'utzaahua. Ma'ucíjxi micu. Seíj pu a'uun á'ume a'u ti tejé'ehuaste'e. Ajta seíj, a'úu pu á'ume a'u ti tejá'atua. ⁶ Majta í seica, a'íi mú nu'u hua'uvívi'i í mej tí'ijvaire'e me'íjna í rey. Majta a'ij pua'a huá'uruu. Majta huá'ucuii seica.

⁷ 'J'écan pu nu'u huataniú'ucaca'a a'íjna rey. A'íi pu hua'uta'íteca'a a'ímej í xantaaru'u. Mat'íj mi huá'ucuii naijmi'ica í teite. Majta raaré'atai í huá'achi'i.

⁸ 'Aj pu i a'ín í rey ayén tihua'utá'ixaa a'ímej í mej tí'ijvaire'e tíjín: "Pu'uri huaxí'epi'in tej tí'iyesten. Mí ajta, a'ímej í nej neri hua'utá'ínee, capu ayén hua'ucí'i mej mú mú a'uvé'uju'un. ⁹ Sericu mú'een, tíj na'a ti cure'enéjme í caaye, setá'aj hua'utá'inen mat'íj mena'a í teite a'achú sej pua'améca jé'eteuni."

¹⁰ 'Mat'íj mi huiráaci caaye jetze a'íime í mej tí'ijvaire'e. Jéihua mú huá'ajseij í teite a'achú mej pua'améca á'uteu, í mej a'ij pua'a tí'iteteite, majta í mej r'íi tí'iteteite. Ayee mu'u pua'amé a'uteájrupi u chi'íta a'achú mej ú'uve.

¹¹ 'Aj pu nu'u i a'ín rey, a'uteájrupi a'ujna tí'ij a'ímej huasej í ti hua'utá'ínee. Aj pu i ja'atí huasej ti caí ayén tí'itéechen a'ij ti tiraavíjte'e ti pua'a seíj huaténeiche. ¹² Ayee pu tiraata'íhua'uri'i tíjín: "Casi'i, ne'amíigu, ¿a'iné tiu'utá'iristareca'a pej caí piyen éene'e tí'itéechen a'ij ti tiraavíjte'e, pej uteárate peyujna?" Ajta a'ín í ja'atí, capu nu'u a'atzu huataniú.

¹³ 'Aj pu i a'ín rey ayén tíhua'uta'aíj a'ímej í mej tí'ijvaire'e tíjín: "Setá'aj yeehui ra'amúáji'ici'en muájca'are'ara'an jetze, seajta iicájra'an jetze. Seajta, mé pua'acisé ya'urájríeeni a'u ti a'utíca'a. A'uu mú yeehui ruyeíne muá'aju'un, majta ru-tamej jín ancuré'ujci'imée muá'aju'un me'íjna jime'e í mej rajpuaíjtzi."

¹⁴ 'Majta me'ín ti Dios huá'ajee, a'íi mú mu'íi. Mí majta, me'ín ti Dios hua'avé'ehuau, camu mu'íi, sino c'ij mu'u, micu.

Jíme'en í mej jín tí'ina'achitaca í í gobierno jemi

(Mr. 12:13-17; Lc. 20:20-26)

¹⁵ Majta me'ín í fariseos, a'íi mú a'ucíj. Majta miyen raaxí'epi'intare mej mi raatémua'itin me'íjna í Jesús ti ij a'ín ayén auté'itzen mej mi me'íjna jín jetzen te'ujpuá'ajte'en.

¹⁶ Mat'íj mi seica huata'áiteca'a mej mi tiu'uxáj jamuan í

Jesús. Aj mú mi a'ucíj, majta seica jamuan í mej jamuan á'ujuhua'ane'e a'íjna í Heródes.

Ayee mú tiraatá'ixaa tijín:

—Maeestru, a'ij tu mua'aree ti caí ti'itíj timuá'aturaate'e, pajta hui piyen tzáahuati'ira'a jín tí'imua'ata a'ij ti tí'ijxe'eve'e í Dios. Mú'ee pej caí tí'ajaahuate'e í teite jemi a'iné capu mú'eetzi jetze ruxe'eve'e ja'atén mej pú'een. ¹⁷ Patá'aj piyen titaatá'ixaate'en yee: ¿Ni qui xí'epi'in tej te'ín tiu'unájchi a'íjna jime'e í mej huá'ajijve'e í gobierno jetze me'ecan nusu tecaí? ¿Ni qui tiyen tiraanájchite'en te'íjna ti tí'ita'aijte'e ti ayén ántehuaa tijín César?

¹⁸ Ajta a'ín í Jesús, pu'uri ramua'areeca'a mej caí miyen tí'ira'íhua'u jé'iyecan jime'e sino ayée mú raxí'eve'eca'a mej a'ij pua'a ráaruuren. Ayee pu tihua'utá'ixaa tijín:

—Mú'een xu caí siyen tí'ijri'ire jé'iyecan jime'e. ¿A'iné 'een jín siyen tí'itese'e sej naateevi'i? ¹⁹ Tumin senaataseíjrate'e í mej jín tí'inajchita me'íjna í mej jín huá'ajijve'e.

Aj mú mi sej ye'evé'e'í'ite, í tumin. ²⁰ Aj pu i ayén ti-hua'uta'íhua'uri'i tijín:

—¿A'ataani í néerime'ara'an a'aseijre'e? ¿A'iné ántehuaa yéj ti á'ayu'usi'i?

²¹ Ayee mú tiraatá'ixaa tijín:

—Amíjna ne'u í tej tiyen ratamuá'amua tijín César.

Aj pu i ayén tihua'utá'ixaa tijín:

—Setá'aj siyen huá'arini. Seraatá'an se'íjna í César a'achú ti caj tí'iraci'iti, seajta raatá'an í Dios a'achú ti caj tí'iraci'iti a'íjna.

²² Matí'ij miyen tiráanamujri'i, jé'ecan mú naa rí'í tira'utaseíj. Matí'ij mi á yaúurie. Majta a'ucíj.

Jíme'en a'íjna xicájra'a mej jetzen majtáhua'a huatarújsin í mi'ichite

(Mr. 12:18-27; Lc. 20:27-40)

²³ A'ájna xicájra'a jetze, a'íj mú majta á e'iré'ene a'íime í saduceos. Ayee mú tí'ixaxa'a a'íime ti jíme'en yee camu ché'e huatarújsin í mej huácuui. Matí'ij mi miyen tiraata'íhua'uri'i me'íjna í Jesús tijín:

²⁴ —Maeestru, ayée pu ra'uyú'uxaca'a a'íjna í Moisés teecan. Tí pua'a nu'u ja'atí ti neiche, ti pua'a a'ín caí tí'ti'iríjmu'a huámi'ini, ruxe'eve'e nu'u ti a'ín ihuáare'ara'an ra'ancuré'evi'itin a'íjna ti ratévi'itine'e í ti huam'íi ti ij tí'ti'iríjmu'a á'ara'ani a'íjna jetze me'ecan.

²⁵ 'Ayee pu hui ja'anáj tiuju'uríj téjmi tzajta'a. Mua'aráhua'apuaca'a me'íjna í ru'íhuaamua'a. Ajta a'ín ti i'ivasta'a, a'íj pu huaténe'icheca'a. Ajta á'iyen huam'íi. Aru capu tí'ti'iríjmu'á'a já'araa a'íjna ti ratévi'itine'e. A'íj pu

jemi huateájturaa a'íjna ti ra'ité'ase. ²⁶ Ayee pu che'atá na'a tiráaru a'íjna í juutzeájra'an í ti ra'ité'ase í ti vásta'a me'ecan, a'í pu ajta caí tí'ti'irijmuá'a já'araa, huam'í. Ajta á'yen í seij, í ti i'í huaíca, a'í pu ra'anténexcaca'a. Ajta, ayée pu che'atá na'a tiráaru. Ajta á'yen, ayén te'irájraa ti ayén tihuá'uruu naíjmi'ica í mej aráhua'apua. Capu ja'atí tí'ti'irijmuá'a já'araa. ²⁷ Tí'ij jí, a'íin 'íita'a ajta huam'í.

²⁸ 'Ari íjii, ¿a'ataani hui íra'ara'an pú'éene'e a'ame, a'ájna xicájra'a mej jetzen majtáhua'a huatarújsin? Naíimi'í mú xaa ratévi'ítine'e, a'íime í mej aráhua'apua.

²⁹ Aj pu i Jesús ayén tiu'utaniú tijín:

—Sete'uteújxua mú'een a'ine caxu ramua'aree a'ij ti té'eyu'usi'í í yu'uxari jetze. Caxu seajta ramua'aree a'ij ti 'een í muári'eri'ire'ara'an í Dios. ³⁰ A'ájna xicájra'a mej jetzen huatarújsin í mi'ichite, camu miyen néjne'ichen í teteca. Majta í 'uuca, camu majta viichen, sino ayée mú éene'e muá'aju'un matíj a'íime í mej tí'ivaire'e u ta japua Dios ti é'eseijre'e.

³¹⁻³² 'Mí seajta mú'een, jíme'en a'ájna xicájra'a mej jetzen huatarújsin a'íime í mej huácui, ¿ni tzaa secá ja'anáj ra'ujíjve í yu'uxari jetze a'ij ti Dios tejá'amua'ixaaate'e tijín: “Nee nu nauj huá'a Dios pú'een a'ímej í á'amuaya'upua, a'íjna í Abraham, ajta a'íjna í Isaac, ajta a'íjna í Jacobo?” Dios pu tihua'ixaa cumu mej mauj ruurica'a. A'í pu jín, a'í pu a'íin pú'een í huá'a Dios a'ímej í mej ruuri. Capu huá'a Dios pú'een a'ímej í mej mi'ichite. —Ayee pu tihua'utá'ixaa.

³³ Majta me'ín í teite í mej e'etiújseij í jemin, jé'ecan mú naa rí'í tira'utasej me'íjna jime'e a'ij ti a'íin tihuá'amua'atejca'a.

Jíme'en í niuucari í mej jín tí'ajta, í ti jaítze'e ruxe'eve'e
(Mr: 12:28-34)

³⁴ Majta me'ín í fariseos, matí'ij ráamua'areeri'í ti Jesús ayén hua'utémua'iti a'ímej í saduceos, aj mú mi tiújseij. ³⁵ Ajta se'í ti huá'a jetze ajtéme'ecantaca'a, temua'a pu tiraay'í'itihua'a a'ij ti té'eyu'usi'í í yu'uxari jetze. A'í pu ayén tiraata'íhua'uri'í tijín:

³⁶ —Maeestru, ¿tí'itájni niuucarijra'a jaítze'e ruxe'eve'e í ti ra'uyú'uxaca'a a'íjna í Moisés teecan?

³⁷⁻³⁸ Aj pu i Jesús ayén tiraatá'ixaa tijín:

—A'íi pu a'íin pú'een í niuucarijra'a í ta'amuájca, ti jaítze'e ruxe'eve'e caí máaj se'í niuucarijra'a, ti ayén tijín: “Patá'aj piyen rí'í te'utá'amua'ati í á'a tzajta'a í Dios jemi, nain í pej jín rí'í te'utá'amua'ati, a'achú pej caj té'aca'ane í á'axiejniu'uca jetze, pajta nain jín á'axe'evi'ira'a jime'e, ajta á'amua'atziira'a jime'e.”

³⁹ 'Ajta, ayée pu hui che'atá na'a 'een í ti ra'ité'ase tijín: “Patá'aj nu'u piyen che'atá pena'a rí'í tirájcha'í í axí'ej tevi patíj ase'íj tí'ti'í'acha'í.” ⁴⁰ Nain a'ij ti ra'uyú'uxaca'a a'íjna

í Moisés teecan, ajta nain a'ij mej tiu'utaxájtaca'a a'íime í mej Dios jetze me'ecan tí'ixaxa'ata'a, nain pu jín ayén tirájteusin a'íjna jime'e i ti tí'ihua'apua i niuucari. —Aye pu Jesús tiraatá'ixaa.

¿A'ataani yaujra'an pú'een a'íjna í ti Dios ra'antíhua'u?

(Mr. 12:35-37; Lc. 20:41-44)

⁴¹ Maúche'e mú e'eré'ete'ecaa a'íime í fariseos. Tí'ij jí Jesús ayén tihua'uta'íhua'uri'i tijín:

⁴² —¿A'iné tejamuá'amitiejte'e mú'ejmi jime'en a'íjna í Ciríistu'u, ti Dios án yá'ujra í ipuari japua? ¿A'ataani yaujra'an pú'een?

Aye mú titeetaniú tijín:

—A'í pu hui rayauj a'íjna í David teecan.

⁴³ Aj pu i Jesús ayén tihua'uta'íhua'uri'i tijín:

—Tí pua'a ayén ti'ayajna, tí'ij a'íin xiéjniu'ucare'ara'an í Dios raatá'a ti David tiu'utaxáj a'íjna jime'e í Ciríistu'u, ¿a'iné 'een jime'e David ayén raatamuá'a tijín nevástara'a? Aye pu tiu'utaxájtaca'a a'íjna í David teecan tijín:

⁴⁴ Tavástara'a pu ayén tiraatá'ixaa a'íjna i nevástara'a ti jime'en yee:

“A'ujyeíjxi'i ipuari japua íye neri'írínta'a.

Paúche'e huatéjcatii ajta nena'a caí hua'utémuaitin í mej muájcha'íire'e.”

⁴⁵ 'A'ij pu jín, ti pua'a David ayén raatamuá'a tijín nevástara'a, ¿a'iné tí'irí'irí ti a'íin Ciríistu'u ayén a'íin pu'éene'e á'ara'ani í yaujra'an? Capu a'ij tí'irí'irí xaa ne'u, a'iné Ciríistu'u pu jaítze'e ve'ecán jín tí'it'éjvee caí David teecan ayén tí'it'éveeca'a.

⁴⁶ Majta me'ín í mej ráanamujri'i, camu a'atzu a'ij tirájteu a'ij mej tiu'utániuuni. Tíj na'a a'ájná'imua, capu ché'e ja'atí á'uca'anejca'a ti ayén tiraata'íhua'u.

23

Jesús pu huá'a jetze te'ujpuá'ajte a'ímej í fariseos, majta a'ímej í mej tí'imua'atacare'e í yu'uxari jetze

(Mr. 12:38-40; Lc. 11:37-54; 20:45-47)

¹ Aj pu i Jesús hua'utá'ixa a'ímej í teite mej jemin e'etiújseire'eca'a, ajta a'ímej í mej jamuan á'ujujhua'ane'e. Aye tijín:

² —A'íime, í mej tiú'ujmua'ate í yu'uxari jetze, majta a'íime í fariseos, a'íi mú títeté'u'upu'u teyujta'a mej mi miyen che'atá mena'a tihuá'umua'aten í teite í yu'uxari jetze a'ij ti rijca'a a'íjna í Moisés teecan. ³ A'ij pu jín ayén ruxe'eve'e sej si hua'ará'astijre'en, seajta siyen huárini nain jime'e a'ij mej tejá'amua'ixaate'e.

¹Mí seajta mú'een, caxu siyen che'atá sena'a rijca a'ij mej ye'í rici a'iné camu miyen jé'iyecan jín tí'ijri'ire a'ij mej tejá'amua'ixaate'e. ⁴Ayee mú ve'ecán jín tihua'a'á'jcate'e í teite a'ájna jime'e ti ayén huápi'i muári'eri ti caí ja'atí raayí'iti ti ayén huárini. Majta á'iyen, a'íi mú hua'uta'aíjte'esin í teite mej nu'u mi me'ájna jín ra'ará'astijre'en. Mí majta me'ín, camu a'atzu taúra'aca ti ij ayén che'atá na'a tihuá'uci'iti.

⁵'Matíj mena'a mej miyen rici, ayée mu'u rici jéjre'ecitze'e mej mi teite hua'usej. Antájya'ujme'en mú ratá'ahuaca me'ájna í mej jín antéujj'í'ici'ejme í rumu'úu jetze, majta tí'tí'ijmé'en te'ejviíjxi a'utí ti aucástimee í hua'asiicu'u. ⁶Jé'ecan mú raxí'eve'e ti tihuá'uci'iti mej a'ujrá'ase ipuari japua jamuan a'ájna í ti antiújmua'aree a'ájna jime'e í mej jín tí'iyeste. Ajta hua'atéyujta'a, ayée mú raxí'eve'e mej a'ujrá'ase í ta'amuájca í ipuari japua a'uj mej á'araraase í huá'avaujsimua'a. ⁷Jé'ecan pu hua'aráanajche mej me'ín teite hua'utateújte a'ájna a'u mej tí'itu'araca. Ajta, ayée pu hua'aráanajche mej teite miyen tihuá'ajeeve tíjín nevástara'a.

⁸'Mí seajta mú'een, caxu siyen rahauca ti ij ja'atí ayén tejamuaatájeeve tíjín nevástara'a. Caxu xaa ne'u, a'iné naíjmi'i xu ru'ihuaamua'a, ajta sej pu'u pú'een í á'amuavastara'a. A'ii pu a'ín pú'een í Dios. ⁹Seajta mú'een, caxu siyen ja'atí huatámua'atí tíjín niyá'upua, a'iné sej pu'u pú'een í sej seri rájya'upua. An pu é'eseijre'e u ta japua.

¹⁰'Caxu seajta rahauca mej miyen tejá'amuajeeve tíjín nemaestro. Caxu a'atzu, a'iné sej pu'u pú'een í ti i'í á'amuamaestru, inee i nej i'í Ciríistu'u, ti Dios án neja'ujyeíjta í ipuari japua.

¹¹'Ajta, a'ájna ti jaítze'e ve'ecán jín ti'itéjvee a'amua tzajta'a, a'íi pu hui amuaatévaire'esin naíjmi'ica mú'ejmi. ¹²Ayee pu'u, a'iné ja'atí ti na'a ti á'ujtzaahuate'e ti nu'u ve'ecán jín ti'itéjvee, Dios pu raatá'asin ti ciliéene'e jín te'enteárute. Mí ajta, ja'atí ti na'a ti jé'iyecan jín ruseijrata ti ciliéene'e jín ti'itéjvee, Dios pu ayén raatá'asin ti te'enteárute ti'itíj jime'e ti ve'ée.

¹³'Setá'aj huataújxiemiste'en mú'een mi sej tiú'ujmua'ate í yu'uxari jetze, seajta mú'een mi sej i'í fariseos. Caxu siyen tí'ijri'ire tzáahuati'ira'a jime'e a'iné caxu araúraste rujímua'a. Ayee xu tihua'aténaamua í teite mej mi caí a'uteárute a'u ti Dios é'eseijre'e u ta japua. Caxu á'ujca'ane sej siyen huárini a'ij ti tí'ijxe'eve'e í Dios. Caxu seajta hua'atá'aca mej mi miyen huárini mi seica í mej tí'itese'e mej mi me'uun a'uteárute.

¹⁴'Seajta, setá'aj siyen huataújxiemiste'en, mú'een mi sej tiú'ujmua'ate í yu'uxari jetze, seajta mú'een mi sej i'í fariseos. Caxu siyen tí'ijri'ire tzáahuati'ira'a jime'e a'iné caxu araúraste rujímua'a. Ayee xu tihuá'ari'ira í huá'a chí'ij a'ímej í mej

'uuca, mi mej majta rujímua'atajme. Seajta á'iyen, a'uun xu a'uteáru'ipi u teyujta'a; seajta a'atevi'i jín rahuavíraca í Dios jemi. Mú'een xu siyen rusejrata sej nu'u caí ti'itíj jín auteájturaa. A'íj pu jín jaítze'e xu rajpuaítzi xá'aju'un.

'Seajta, setá'aj siyen che'atá sena'a huataújxeemiste'en mú'een mi sej caí rí'i mé titeumuámua'aree. Capu ti'itíj tásiseiiri á'amuatzejta'a.

15 'Setá'aj huataújxeemiste'en, mú'een, mi sej tiú'ujmua'ate í yu'uxari jetze, seajta mú'een mi sej i'i fariseos. Caxu siyen tí'ijri'ire tzáahuati'ira'a jime'e a'iné caxu araúraste rujímua'a. Ayee xu íiyen cüne nainjapua í chaanaca, seajta yen cüne í jaj japua sej si seíj huatémua'itin ti ij a'ín ayén ti'itiújcha'íi setíj mú'een. Seajta, setí'ij raatémua'itin, ayée xu tihuá'umua'aten ti ij á'iyen jaítze'e amuaatémua'itin jeíhua a'íjna jime'e ti a'ij pua'a tí'itevistan, ajta tí'ij a'ín jeíhua pu jaítze'e rajpuaítzi a'ame secá mú'een.

16 'Ayee xu si éene'e seuj tihuá'amua'ate. Ayee xu tí'ixaxa'a mú'een tíjín: “Capu ti'itíj vaire'e ti pua'a ja'atí ayén te'ataújratzii niuucajtze'en í teyuu, sino ti jíme'en yee ti pua'a ja'atí ayén te'ataújratzii niuucajtze'en a'íjna í oro ti teyuu jetze seijre'e, aj pu xaa ayén ruxe'eve'e ti a'ín ja'atí ayén araúrasten a'íjna jime'e ti te'ataújratzii.”

17 'Mú'een xu caí ti'itíj ú'umua'aree, mi sej caí tivejáu'itie. ¿Ti'itáani jaítze'e ruxe'eve'e í Dios jemi? ¿Ni a'íjna í oro ti teyuu jetze seijre'e na'ari í teyuu ti tzajta'an Dios huateúra'ate'en a'íjna í oro? 18 Jee xaa ne'u, jaítze'e pu ruxe'eve'e í teyuu. Ayee xu seajta tí'ixaxa'a mú'een tíjín: “Tí pua'a ja'atí ayén te'ataújratzii niuucajtze'en a'íjna ti japuan tiu'utámua'i'ivejta, capu ti'itíj a'ij tí'ivaire'e.” Mí seajta siyen tí'ixaxa'a tíjín: “Tí pua'a ja'atí ayén te'ataújratzii niuucajtze'en í muai'ivéjri ti án yá'ujra japuan a'íjna ti japuan tiu'utámua'i'ivejta, aj pu xaa ayén a'íjna jín ruxe'eve'e ti araúrasten.” Capu ti'itíj a'amua tzajta'a tásiseiiri.

19 'Mú'een, mi sej caí rí'i mé titeumuámua'aree, ¿ti'itáani jaítze'e ruxe'eve'e í Dios jemi? ¿Ni a'íjna í muai'ivéjri na'ari a'íjna ti japuan raatámua'i'ivajtaca'a, a'íjna ti japuan Dios huateúra'ate'en a'íjna í muai'ivéjri? 20 Jee xaa ne'u, jaítze'e pu ruxe'eve'e a'íjna sej japuan án yá'ujra í ti tiu'utámua'i'ivejta.

'Ayee pu'u tí'een, a'íjna ti te'ateújratziira niuucajtze'en a'íjna ti japuan tiu'utámua'i'ivejta, ayée pu 'een jín te'ateújratziira niuucajtze'en a'íjna í ti'itíj, ajta niuucajtze'en naíjmi'i tíj na'a ti án japuan yá'ujra. 21 Ajta a'íjna í ja'atí ti ayén te'ateújratziira niuucajtze'en í teyuu, a'í pu te'ateújratziira niuucajtze'en a'íjna í teyuu, ajta niuucajtze'en Dios ti ari huiirájca a'ujna.

22 'Ajta, ti pua'a ja'atí ayén te'ateújratziira niuucajtze'en u ta japua, ayée pu che'atá na'a te'ateújratziira niuucajtze'en a'íjna í ipuari Dios ti án japuan 'é'e yé'ixaca. A'íj pu jín, ayée pu che'atá na'a te'ateújratziira niuucajtze'en a'íjna í Dios ti án 'é'e yé'ixaca japuan a'íjna í ipuari.

23 'Setá'aj huataújxieemiste'en, mú'een, mi sej tiú'ujmua'ate í yu'uxari jetze, seajta mú'een mi sej i'i fariseos. Caxu siyen tí'ijri'ire jé'iyecan jime'e a'iné caxu siyen ra'ará'astijre'en nain jime'e a'íj ti té'eyu'usí'i í yu'uxari jetze. Mú'een xu xaa raatá'an ja'icáj ti ruxe'eve'e a'íjna jime'e í sej jín rá'ancacare'en í sej racua'aca se'íjna í menta, seajta se'íjna ti naa teáarí'e, anis ti'itíj, seajta se'íjna í cumiinu.

'Mí seajta, caxu a'atzu ra'ará'astijre'en se'íjna jime'e í ti jaítze'e ruxe'eve'e ti ayén ti jíme'en yee: "setá'aj siyen raaxí'epi'íntari'ire'en a'íj ti tiraavíjte'e", ajtahua'a se'íj ti ayén yee: "setá'aj huá'ancu'uvajxi'in í ruxí'ej teite", ajtahua'a i'i ti jíme'en yee: "setá'aj caí te'uté'itzaara'an se'íj jemi." Ayee pu xí'epi'ín éene'e á'ame'enche'e sej caí yá'uhua'anan se'íjna ti jaítze'e ruxe'eve'e, mú'een xu seajta siyen huáriniiche'e í ti ciliéene'e seijre'e. 24 Capu hui ti'itíj a'amua japua nine'i, mú'ejmi, mi sej tihuá'amua'aten í seica. Jé'ecan xu tí'itese'eca'a sej si siyen ra'ará'astijre'en se'íjna jime'e í niuucari ti caí jeihua ruxe'eve'e. Mí seajta mú'een, xu'uri mé rúurie se'íjna í Dios ti raaxájtaca'a a'íjna í niuucari.

25 'Setá'aj huataújxieemiste'en mú'een, mi sej tiú'ujmua'ate í yu'uxari jetze. Caxu siyen tí'ijri'ire jé'iyecan jime'e. Ayee xu tí'itei'ihuaca, seajta naa éene'en tiu'uteujchéete'en sej si naa éene'en xá'ara'ani mé jéjre'e. Mí seajta, í ru tzajta'a, jé'ecan xu a'íj pua'a tí'iteteite, a'íjna jime'e sej seri tihuá'uri'iri'í í tihua'áa í seica, seajta sej caí á'ujcu'uvejca'a í sej jín tiu'utémua'iti. 26 Mí pej i'i fariseo ti caí ti'itíj a'atzajta'a tásiseiiri, pauj mi'í rí'í uhuá'aruuren í ti ú'useijre'e í á'a tzajta'a. Aj pu xaa, naa seíire'e a'ame í ti é'eseijre'e mé jéjre'e.

27-28 'Setá'aj huataújxieemiste'en mú'een, mi sej tiú'ujmua'ate í yu'uxari jetze. Caxu siyen tí'ijri'ire tzáahuati'ira'a jime'e. Mú'een xu siyen naa seijre'e mé jéjre'e. Seajta mú'een, a'íj xu pua'a tí'iteteite í ru tzajta'a. Ayee xu 'een tíj huá'achi'i í mej tzajta'an huajé'enaamuaca í mej meri huácuui. A'iné ayée mú racácuainare'en mé jéjre'e, a'íj pu jín naa seijre'e a'íjna í huá'achi'i. Mí ajta, u tzajta'an, jeihua pu te'urá'a í tihuá'acari, ajta í tihuá'ahua'ira'a ti ari tí'ipeti. Ayee xu che'atá sena'a a'íj pua'a 'een í ru tzajta'a a'íjna jime'e í sej caí siyen tí'ijri'ire tzáahuati'ira'a jime'e, seajta a'íj pua'a rici.

29 'Setá'aj huataújxieemiste'en, mú'een mi sej tiú'ujmua'ate í yu'uxari jetze, seajta mú'een mi sej i'i fariseos. A'iné caxu

siyen tí'ijri'ire tzáahuati'ira'a jime'e. Ayee xu rá'ajta'ahuaca í huá'achi'i í mej tzajta'an hua'ateájtuaani í mej meri huácuii, í mej Dios jetze me'ecan tí'ixaxa'ata'a. Seajta siyen tiracámeijra mé jéjre'e temua'a naa a'íjna huá'achi'i mej tzajta'an hua'ateájtuaani a'ímej í mej r'í'i tí'titeteitesta'a.

³⁰ 'Seajta siyen tí'ixaxa'a tijín: "Tí pua'a tiyen ruuri tá'ara'aniche'e a'ájná'imua mat'í'ij yé chejca'a a'íme tavaújsimua'a teeca, catu xaa ne'u tiyen che'atá tena'a hua'ucui'iníche'e a'ímej í mej Dios jetze me'ecan tí'ixaxa'ata'a mat'í'ij tihuá'ucuii í tavaújsimua'a teeca." ³¹ A'íj xu jín siyen té'antzaahuate'en í ru jetze í sej se'ín pú'een huá'ahuaacixa'astemua'a a'ímej í mej huá'ucuii a'ímej í mej Dios jetze me'ecan tí'ixaxa'ata'a. ³² Ayee xu'u i, setá'aj raanaíjmire'en a'íjna í mej jín auteájturaa í Dios jemi a'íme í ruvaújsimua'a teeca.

³³ 'Mú'een xu a'ij pua'a tí'titeteite, mi sej a'íjna jetze airáane í cu'ucu'u ti tí'ihua'ítaca, ¿a'iné tejamuá'amitíejte'e? ¿Ni qui ayén yee mú'een xu huateújvair'esin ti ij caí Dios amuaatá'an í puaíjtzi? Ayej xaa ne'u ti'ayajna, puaíjtzi pu á'amuaci'iti tíj na'a rusén jime'e. ³⁴ A'íj nu jín niyen tejámuaata'íti'ira a'ímej í mej Dios jetze me'ecan tí'ixaxa'a, neajta seica í mej r'í'i mé titeumuámua'aree, neajtahua'a seica í mej tí'imua'ata. Mí seajta mú'een, seica xu cui'ini, seajta seica siyen huá'atatan í cúruu jetze, seajta seica, ayée xu tihua'utévajxi'isin u á'amuateyujta'a. Seajta seica, ayée xu hua'utamuarite'esin a'u ti é'echajta'a, seajta méyee.

³⁵ 'Ayee pu'i 'één jín tejá'amuaci'iti nain jín í puaíjtzi í mej jín titéecui íiyen chaanaca japua tíj na'a mej raajé'ica a'íjna í Abel teecan ti yú e'iré'ene mat'í'ij raajé'ica me'íjna í Zacarías í ti yaujra'an pú'eene'e a'íjna í Berequías. A'uu mú ya'ujé'ica já'ita'a ti a'utéjvee í hua'ateyuu, ajta a'íjna í mej japan tiu'utámuai'ivejta.

³⁶ 'Ayee nu hui tejá'amua'ixaate'e ti ayén ti'ayajna. Naíjmi'i jime'e í mej miyen a'ij pua'a rijca'a, puaíjtzi pu tihuá'aci'iti a'ímej íjii mej yéchej a'íjna jime'e.

Jesús pu nu'u huaújyeineca'a jime'en a'ímej í mej Jerusalén e'echéjme'e

(Lc. 13:34-35)

³⁷ 'Seajta mú'een, mi sej Jerusalén huachéjme, naími'i mú'een mi sej Jerusalén jetze ajtémecan, jé'ecan nu huatánxieemijte'e mú'ejmi jemi, a'iné ayée xu huá'acui'ica a'ímej í mej Dios jetze me'ecan tí'ixaxa'a. Seajta mú'een, siyen hua'uteátu'asixi a'ímej í mej Dios jetze me'ecan tejá'amua'aijte'e mú'ejmi. Mu'íi nu niyen tí'ijxe'eve'eca'a nej niyen r'í'i tejamuáacha'íin, nej ni amua'irájtuaani.

Néjxe'eve'eca'a nej niyen amuáaruuren tǎj tecuaara'i ti hua'antéseire'e í chípili'ise ti hua'ava'ana í ru'ana jime'e. Mí seajta mú'een, caxu siyen tí'ijxe'eve'eca'a.

³⁸ 'Casi'i mú'een, pu'uri tǎn nej yé rúurieeni a'íjna xicájra'a nej jetzen raatátuaani í a'amuachi'i. Muá'avi'in pu a'utéchaxijsin. ³⁹ Ayee pu'u, a'iné caxu ché'e ja'anáj neseijran ajta sena'a caí siyen raataxáj yee: “Ché'e huaújtemua'ave'en a'íjna ti ye'evé'eme niuucajtze'en a'íjna í tavástara'a.”

24

Jesús pu raataxájtaca'a mej nu'u raaté'uuna í teyuu

(Mr. 13:1-2; Lc. 21:5-6)

¹ Aj pu í Jesús huirájraa teyujta'a. Tí'ij huiiramé'eca, a'íi mú á e'iré'ene a'íime í mej jamuan á'ujujhua'ane'e. Aj mú mi raatajé ti nu'u raasej í seica í chí'ij ti huá'uu jetzen í teyuu.

² Ajta a'íin Jesús, ayée pu tihua'utá'ixaa tǎjn:

—Casi'i mú'een, ¿ni seri nain tí'iseij ti huá'uu iiyecuí? Ayee nu tejá'amua'ixaate'e ti ayén ti'ayajna. A'ájna xicájra'a mej jetzen nain huaté'uuna í chí'ij ti yé curé'eeve, capu ché'e seíire'e a'ame jaxu'u jetze tetej ti ru japua ticaíjme. Nain mú huaté'uuna temua'a naa.

Jime'en í ti huatasejre'en tí'ij caí xi te'entipué'ajte'en nain

(Mr. 13:3-23; Lc. 21:7-24; 17:22-24)

³ Aj mú mi a'ucj. A'uu mú a'ará'a jirí jetze ti ayén téja'arájtehuua tǎjn Aceituunajemi. A'uu pu a'utacaíca a'íjna í Jesús. Matí'ij mi á e'iré'ene jemin a'íime í mej jamuan á'ujujhua'ane'e mej mi tiu'uta'íhua'u avítzi jime'e. Miyen tǎjn:

—Patá'aj taatá'ixaate'en ja'anáj ti ayén tí'irini. ¿Tí'itáani a'ij tí'iseijre'e a'ame tí'ij teja'uré'enen a'ájna xicájra'a pej jetzen pajtáhua'a áve'ecánesin, ajta tí'ij a'ájna pí tí'irijca ti te'entipué'ari nain í ti tí'iseijre'e íiyen chaanaca japua?

⁴ Jesús pu ayén tiu'utaniú tǎjn:

—Rí'i xu'u mú'een, ti ij caí ja'atí amuaacuanamuan. ⁵ Mu'iiti mú hui huatasejre'esin neniúucajtze'e, miyen tǎjn: “Nee nu ne'ín pú'een í Ciríistu'u, ti Dios á ne'ujyejǎtza í ipuari japua.” Ayee mú hua'utémua'ití muá'aju'un jeíhua teite hua'itzi jime'e.

⁶ 'Seajta siyen tí'inamuajran mej nu'u meri tiné'use'esin á já'ahua'a na'ari mej nu'u meri tímua'a autéhuijsin mej tiné'use'en. Rí'i xu'u mú'een, sej si caí tí'itzi'ine'e, a'iné ruxe'eeve'e ti ayén tiú'urini. Mí ajta, caxí pu a'ájna teja'uré'enejsin a'ájna xicájra'a ti jetzen nain te'entipué'ari.

⁷ 'Seica mú hui teitejra'a, majtáhua'a seica teitejra'a, a'íi mú naími'i huateújne'usi'ite'esin. Majta í mej seica chuéjra'a japua a'uchéjme, majtáhua'a í mej majta seica chuéjra'a japua

a'uchéjme, a'íi mú naími'i huateújne'usi'ite'esin. Mu'iicacié mú majta huatatiéjcu. Ajta huateújca'atzijxi'isin í chuej mu'iicacié íiyen chaanaca japua. ⁸ A'ii pu a'ín pú'een í ta'amuájca í mej jín rajpuaítzi muá'aju'un.

⁹ 'Aj mú mi miyen amuaaví'íran seica jemi mej mi me'ín a'ij pua'a amuáaruuren, majta mej mi amuaacui'ini. Matíj mena'a mej a'uchéjme íiyen chaanaca japua, a'íi mú amuajcha'íire'e muá'aju'un me'íjna jime'e sej mú'een na'ará'astijre'e ineetzi.

¹⁰ 'A'ájna xicájra'a jetze, mu'iití mú mé nejaúujisin, majta seica maujtzeíra'amua'a muá'aju'un seij ajta seij. Majta tiú'ujcha'íire'e muá'aju'un. ¹¹ Majta mu'iití mú huatasejre'esin a'íime í mej tí'ihua'itaca me'íjna jime'e mej nu'u Dios jetze me'ecan tí'ixaxa'a. Mehuá'acuanamuan jeíhua í teite. ¹² A'iné mu'uri jaítze'e a'ij pua'a rici í teite, camu ché'e ru'ihuaamua'a temua'a naa mú muá'aju'un. Mu'iití mú muári'erista muá'aju'un.

¹³ 'Mí ajta, Dios pu japuan niuuni a'íjna ti ayén té'eviicua'í ajta na'a caí huámi'ini. ¹⁴ Ajta, ayée pu amuacáí ruxe'eve'e sej si a'ucíjxi'in nainjapua seij chuéjra'a japua sej si hua'utá'ixaate'en í teite í niuucari ti jime'en raxa í Dios ti nainjapua tí'ajta. Aj pu xaa te'entipuá'ari nain.

¹⁵ 'Ayee pu ajmí'i ra'uyú'uxaca'a a'íjna í Daniel teecan mej nu'u ti'itíj huatéchajtza a'u ti Dios huatéura'ate nain. A'ii pu nu'u a'ín pú'een a'íjna í ti'itíj ti a'ij pua'a 'een, ti xána'avi'ire'e, ti tziíni'ire'e. Ajta a'íjna ti rá'ajjve'e, ché'e a'ín yaú'itíe á'ara'ani a'íjna.

'Setí'ij raasej, ayée xu huárini mú'een. ¹⁶ Me'ín í mej Judea a'uchéjme, miché'e a'ucíjxi'in ca'anacan a'u ti á'ujírime. ¹⁷ Ajta, a'ájna xicájra'a jetze, ti pua'a ja'atí án á'ujcatii í ruchi'i japua ta'avé'enami'i, ché'e a'ín ca'anacan acájra'ani. Ché'e caí ti'itíj huiirá'an í ruchi'itá, sino ché'e á'ura'ani ca'anacan. ¹⁸ Na'ari ti pua'a ja'atí tejé'emuari'e u ruví'ira'ata'a, ché'e caí a'uré'enine'ica'an í ruche ti ij rucíxu huiráapin, sino ché'e á'ura'ani ca'anacan.

¹⁹ 'Cui'i xaa ne'u, jé'ecan mú rajpuaítzi muá'aju'un a'ájna xicájra'a jetze í uuca mej a'utájucájme, majta a'íime í mej huá'atzi'itéjmee í ruyaujmu'a'a. ²⁰ Setá'aj siyen tiraatáhuavii í Dios jemi ti ij caí ayén ruxe'eve'e sej a'ucíjxi'in tí'ij huásevi'in, na'ari a'ájna xicájra'a mej jetzen ruse'upí.

²¹ 'A'ájna xicájra'a jetze, jaítze'e mú rajpuaítzi muá'aju'un mej caí ja'anáj miyen tirajpuaíjtzica'a tíj na'a ti Dios raatéaahuaca'a í chaanaca. Capu ajta ché'e huá'aci'iti í puaíjtzi a'ij ti tihuá'aci'iti a'ájna xicájra'a jetze.

22 'Ajta, ti pua'a a'ín tavástara'a í Dios caí ayén ráaruurénche'e ti ij caí ché'e ayén ira'atéevi'i ti teuumé'en a'achú pua'an xica, capu ja'atí ruuri á'ame'enche'e. Mí ajta, huá'a jime'e í teite ti Dios ari hua'uré'eseire'e í jécua, a'í pu xaa ari ayén ráaruurée tí'ij caí ché'e ayén irá'ateevi'in.

23 'Seajta mú'een, caxu siyen rá'atzaahuate'e ti pua'a ja'atí ayén tejámuaatá'ixaate'en a'ájna xicájra'a jetze tijín: "Casi'i, íiye pu já'ita'a é'en a'íjna í Ciríistu'u." Caxu seajta rá'atzaahuate'e ti pua'a sej ayén tí'ixajta yee: "Me'ecui, amée pu já'ita'a é'en."

24 'Mu'ití'í mú hui huatasejre'esin a'íime í mej nu'u í'í Ciríistu'u, majta a'íime í mej nu'u Dios jetze me'ecan tí'ixaxa'a. Mí majta, camu. Metí'hua'itaca mu'u. Ayee mú me'íjna jín a'ij mej tiraayí'iti mej mi seica a'ij te'utasej í teite. Ayee mú majta tiu'utasejrata ti júte'e é'eme'ecan Dios jemi a'ij mej ye'í rici. Ayee pu naa seíre'e a'ame mej mi hua'utémua'ítí hua'ítzi jime'e a'ímej í ti Dios hua'uré'eseij, ti pua'a ayén tí'iri'íristan mej hua'utémua'ítin.

25 'Casi'i mú'een, nu'uri amuacáí amuá'ixaa. 26 A'íj pu jín, caxu siyen rá'atzaahuate'e ti pua'a ja'atí ayén tejámuaatá'ixaate'en ti jime'en yee: "Amée pu nu'u á'uyeli'ítzítá a'u ti caí mé'e ja'atí", na'ari ayén yee: "Íiyu pu huiirájca avíitzi jime'e yú chí'ita."

27 'Mí ajta, ayée pu té'eme a'ájna xicájra'a nej jetzen neajtahua'a yé ve'ecáanen í nej neajta teáata'a jetze airáane. Ayee nu jéjre'ecitze'e seíre'e na'ame tíj mej témaxcava'ara'an. Amuacáí pu u e'ijnéeri'icí a'ame a'u ti 'eíjninei í xica, ajta á'iyen ayén che'atá na'a huanéeri'icí a'ame a'u ti e'eteáru'ípi. 28 Ajta ayée pu che'atá na'a té'eme tíj tí'itíj ti huamí'í. Tí'ij tí'itíj huámí'ini, aj mú curé'eci'ixí'isin a'íime í muá'ara'ica.

Jíme'en a'íjna xicájra'a ti jetzen ajtahua'a uvé'enejsin í ti ajta teáata'a jetze airáane

(Mr. 13:24-37; Lc. 21:25-33; 17:26-30, 34-36)

29 'Jíme'en pu'u te'entipuá'ari nain í mej jín rajpuaítzi muá'aju'un a'ájna xicájra'a jetze, aj pu xaa ayén seíre'e a'ame u júte'e ti jíme'en yee:

Anaaruti í xica, capu huanéeri'icí a'ame í máxcira'i jime'e. Majta me'ín í xu'ura'ave, a'í mú u e'ecávatzijxí'isin u júte'e. Muaateúvivájra'asin a'íime í mej tí'íajta í mej majta é'eseijre'e u ta japua, matíj mena'a pua'amé.

30 'A'ájna xicájra'a jetze, a'íj pu huatasejre'esin u júte'e í mej jín ramua'aréeren tijín nee nu neajtahua'a yé ve'ecánejsin inee, í nej neajta teáata'a jetze airáane.

'Majta me'ín í teitejra'a mej íiyen seijre'e chaanaca japua, matíj mena'a pua'amé huataújxieemiste'esin naími'í í ru jetze. Ayee mú tí'ineseíira muá'aju'un netí'ij ave'ecáanen í jaitiri

jetze. Aye pu seíre'e a'ame temua'a naa mej mi miyen huateújtzaahuat'e'en. Aj mú xaa ramua'aréeren í nej nain jín antínmua'aree. ³¹ Neajta nu te'ucáci'isite'esin ca'anín jime'e, neajta hua'uta'aijte'esin a'ímej í mej nevaire'e u ta japua mej a'ucíjxi'in nainjapua í chaanaca mej mi hua'uré'eseire'en a'ímej í nej neri hua'avé'ehua. A'u ti ja'u'ástimee í chaanaca, a'úu mú huaúuvi'itin.

³² 'Setá'aj siyen yaú'itiée xá'ara'ani se'íjna jime'e a'ij ti ye'lí ríj á'aye'lí a'íjna í huaréj. Tí'ij antineájxi'in ti cua'atí a'íjna í cíye'ara'an jetze, ti pua'a ajta ari huataxúta'an, aj xu si siyen ramua'aréeren ti ari vejli'í í víita'ari. ³³ A'iné ayée xu ramua'aree ja'anáj ti pua'a pítí'irici se'íjna jime'e í sej rasise'í, ayée xu che'atá sena'a tiráamua'aree ti ari vejli'í ja'anáj ti jetzen antipua'ari nain se'íjna jime'e sej raseijran nain a'ij nej neri tejámuaatá'ixaa.

³⁴ 'Aye nu tejá'amua'ixaate'e tzáahuatí'ira'a jime'e, majta mauj ruuri naími'í í teite í mej íiyen seijre'e íjii, nain pu xaa araúrastejsin. ³⁵ Ayej xaa ti'ayajna, a'í pu antipua'ari naíjmi'í tíj na'a ti'ípua'amé ti íiyen seijre'e chaanaca japua, ajta u ta japua. Ajta a'ín í niuucari a'ij nej neri tejamuá'ixaa, capu ja'anáj antipua'ari xaa ne'u.

³⁶ 'Capu ja'atí ramua'aree ja'anáj ti te'entipua'ajte na'ari a'atzaj ti ayén tí'irini. Camu ramua'aree a'íime í mej tí'ivaire'e u ta japua. Canu neajta ramua'aree inee sino, a'í pu xaa ramua'aree a'íjna í nej rájya'upua.

³⁷ 'A'ájna xicájra'a nej jetzen neajtahua'a yé ve'ecánejsin inee, i nej neajta teáata'a jetze airáne, ayée pu té'eme. Aye mú che'atá mena'a tí'ijri'irée muá'aju'un í teite matíj tí'ijri'irejca'a a'ájna tí'ij auj ruurica a'íjna í Noé teecan. ³⁸ Aye mú rijcaa, tí'ij caí xi antipua'areca'a í chaanaca jaj jime'e, metí'icua'acare'e í teite, majta yé'ecare'e. A'í mú néjne'iche, majta viiche'ecare'e. Maúche'e mú miyen rijcaa ajta caí a'ín Noé ateájraa í baarcu jetze ti ve'ée. ³⁹ Majta me'ín í teite, camu a'atzu ramua'areereca'a a'ij ti tí'iti riníche'en. Aj mú xaa ráamua'areeri'í tí'ij huatámi'iyeca'a. Huaja'ujaújte naíjmi'íca í teite. Aye pu che'atá na'a tihuá'aruuren a'ájna xicájra'a nej jetzen yé ve'ecánejsin, i nej teáata'a jetze airáne.

⁴⁰ 'A'ájna a'úu mú huaté'uu muá'aju'un ví'ira'ata'a, mé hua'apua í teteca. Seíj pu á'avi'itichi'ihuan tí'ij te'entipua'are. Ajta í seíj, a'úu pu a'uteáturaasin. ⁴¹ Majta me'ín í 'uuca, a'úu mú a'uté'uu muá'aju'un, mé hua'apua. Meté'atí'ixíj mú muá'aju'un. Seíj pu ajta á'avi'itichi'ihuan tí'ij te'entipua'are, ajta í seíj, a'úu pu a'uteáturaasin.

42 'A'ij pu jín, ayée nu tejá'amua'ixaate'e, setá'aj atanéjne'ere temua'a naa, a'iné caxu ramua'aree ja'anáj ti xicájra'a jetze uvé'enejsin í á'amuavastara'a.

43 'Setá'aj siyen yaú'itííeé xá'ara'ani se'íjna. A'íjna jime'e í ja'ati ti huatéechi'i, ti pua'a a'ín ramua'areere a'atzaj ti pua'a í tíca'ari tzajta'a a'uteáruti a'íjna í nahua'ari, ayée pu rini a'íjna ti huatéechi'i. A'í pu atanéeri a'ame, ajta capu raatá'asin ti a'ín nahua'ari ra'antána'aca í puéerta, tí'ij uteárute u chi'lita. 44 Ayee pu hui che'atá na'a ruxe'eve'e sej siyen atanéjne'eri a'iné inee, i nej neajta teáata'a jetze airáane, ayée nu uvé'enejsin a'atzaj sej caí pua'a nechue'eve'e mú'een.

Jíme'en a'íjna ti xaa nain jín rá'astijre'e, ajta a'íjna ti caí a'atzu rá'astijre'e

(Lc. 12:41-48)

45 'A'ij nu jín niyen tejá'amua'ihua'uran. ¿A'ataani tévira'a ayén caí ja'anáj á'itzee, ti ajta rí'i mé teuúmua'aree ti pua'a a'ín vástare'ara'an ayén tiraa'íjcate'en a'íjna jime'e ti tihuá'ajjte'e í seica í mej tí'ijvaire'e ti ij a'ín tihua'umín a'atzaj ti pua'a ari huaxí'epi'intari'ihuaca'a? 46 Ajta a'íjna í tevi, naa pu tiraatévaire'esin ti pua'a ayén rijca a'ij ti tiraata'a'áj tí'ij ajtahua'a uvé'enen a'íjna ti tí'ira'ajjte'e.

47 'Ayee nu tejá'amua'ixaate'e, tzáahuati'ira'a jime'e ti pua'a auj ayén rijca tí'ij uvé'enen í vástare'ara'an, a'í pu xaa ayén tí'ira'íjcate'en nain jime'e a'achú ti caj tí'ijcha'íi.

48 'Mí ajta, ti pua'a a'ij pua'a tí'itevistan a'íjna í ja'ati, ayée pu rini. Ayee pu tí'imua'atze í ru tzajta'a tíjín: "Jé'ecan pu á'ateeri mé já'ahua'a í nevástara'a." 49 Aj pu i autéchesin ti a'ij pua'a tihua'uté'axi'ín í ruxí'ej teite í mej tí'ijvaire'e. Ajta huá'a jamuan tí'icua'ani, ajta ye'en a'ímej jamuan í mej rutá'aruajje'e.

50 'Ajta a'ín vástare'ara'an uvé'enejsin a'ájna xicájra'a ti jetzen caí rachú'eve'e a'íjna ti tí'ijvaire'e, ajta a'atzaj ti pua'a caí ramua'aree ti ari uvé'ene. 51 Aj pu i vástare'ara'an jeihua puaíjtzi raatá'asin. Ajta raata'ajjte'esin ti a'uun a'utéveeca a'u mej a'uteáturaasin a'íme í mej caí tzáahuati'ira'a jín miyen tí'ijri'ire. Jé'ecan pu ruyeinixi'ín a'ujna, ajta rutamej pu jín ancuré'ujci'imée a'ame a'íjna jime'e ti rajpuajjtzi.

25

Jíme'en í teemua mé 'uuca, í mej tamuáamuata'a ará'aseca'a

1 'A'ájna xicájra'a jetze, ayée pu Dios hua'utá'asin í teite mej mi me'uun a'uteárute a'u ti a'ín é'eseijre'e u ta japua. Ayee pu che'atá na'a tihuá'aruuren a'ij ti tihuá'uruu í teemua mé 'uuca, tamuáamuata'a mej nu'u ará'aseca'a. A'í mú tejá'utií

í tiú'ujlaampara mej mi me'uun ra'antinájche a'íjna ti huaténeichi. ² Camu rí'i mé titeumuámua'are'eca'a seica, í mej anxívi. Majta me'ín í seica, í mej majta anxívi, a'íi mú nu'u xaa rí'i mé titeumuámua'are'eca'a. ³ Majta me'ín í mej caí rí'i mé titeumuámua'are'eca'a, a'íi mú tejá'utií í tiú'ujlaampara. Aru camu ya'ujáj me'íjna í aceite í mej jín rá'ajtaira.

⁴ 'Majta me'ín í mej rí'i mé titeumuámua'are'eca'a, a'íi mú xaa limeeta tzajta'a ru'ucájtuaa í aceite. A'íj mú a'ujáj, jamuan í tiú'ujlaampara. ⁵ A'iné jeíhua pu nu'u é'etee a'íjna ti huaténeichi, temua'a pu cutzi tihua'umuá'iti a'íimej í teemua. Muaatácu'utzuca'a micu.

⁶ 'Pu'uri nu'u teumé'eca a'atzaj já'ita'a tíca'a, tí'ij seíj ayén huajíjhuaca'a tíjn: “Pu'uri yé vé'eme a'íjna ti huaténeichi. Xu'irácünichi sej si ra'antinájche.” ⁷ Mat'íj mi huajíjxica'a a'íime í teemua. Á'iyen mú rí'i tiú'uruu í tiú'ujlaampara.

⁸ 'Aj mú mi a'íime í mej caí rí'i huaújruu, ayée mú tihua'utajé í seica tíjn: “Aisí, cáj caj setitaatá'a í aceite a'iné pu'uri huitáxi'isin téjmi í ta'áa.”

⁹ 'Majta me'ín í mej rí'i mé titeumuámua'are'eca'a, ayée mú tihua'utá'ixaa tíjn: “Catu xaa ne'u, a'iné ayej ne'ase capu cí'iti tíj na'a itejmi. Capu ajta cí'ipe tíj na'a mú'ejmi. Mí seajta mú'een, setá'aj á'ucüne huá'a jemi í mej aceite tu'araca sej si ráananan tíj na'a mú'ejmi.”

¹⁰ 'Aj mú mi miyen huaríj. U mú nu'u mi á'uju'un. Maúche'e mú huajú'ucaa, tí'ij a'ín a'ará'a a'íjna ti huaténeichi. Majta me'ín í teemua í mej rí'i huaújruu, a'íi mú a'ucíj jamuan a'u mej tejé'eyeste me'íjna jime'e ti huaténeichi. Aj pu i te'iteánami'ihuaca'a í puéerta jetze.

¹¹ 'A'atzu nu'u á'ateevi'ica, majta í seica a'ará'a í teemua. Aj mú mi miyen tiraatá'ixaa tíjn: “Tavastara'a, mú'ee í pej í'í tavastara'a, tita'antácuune'e.” ¹² Aj pu i ayén tihua'utá'ixaa tíjn: “Ayee nu tejá'amua'ixaate'e, ayej ti'ayajna. Canu a'atzu á'amuaumajte.”

¹³ Aj pu i Jesús ayén tihua'utá'ixaa tíjn:

—Setá'aj siyen atanéjne'eri a'iné caxu ramua'aree ja'anáj ti xicájra'a jetze nej inee uvé'enejsin.

Jíme'en í tumin ti jín í ti tihuá'ajite'e tihua'u'íjca a'íimej í mej ravaire'eca'a
(Lc. 19:11-27)

¹⁴ 'Ajta, ayée pu che'atá na'a Dios huá'aruuren a'ájna xicájra'a jetze tíj í ja'ati ayén tihuá'uruu í mej tí'ivaire'eca'a. Tí'ij nu'u ari a'uye'imáca mé já'ahua'a yee, amuacaí pu hua'utajé a'íimej í mej tí'ivaire'eca'a. Tihua'u'íjca a'íjna jime'e í ti a'ín tí'ijcha'íica'a.

15 'Ayee pu tiraatá'a seǵ a'achú cumu anxǵ vi'ira'a í tumin. Ajta í seǵ, ayée pu tiraatá'a a'achú cumu hua'apua vi'ira'a. Ajtahua'a í seǵ, seǵ vi'ira'a pu tiraatá'a. Ayee pu tihua'utá'a a'ij mé tiraayí'iti. Tí'ij jí á'uraa.

16 'Ajta nu'u a'ǵn ti anxǵ vi'ira'a ancuré'a, a'ǵi pu a'utéjche ti tiu'umuári'en tumin jime'e. Ajta á'iyen, raamuá'iti anxǵ vi'ira'a a'ǵna jime'e ti ajmí'i ra'ancuré'a. 17 Ayee pu che'atá na'a huarǵ a'ǵna í ja'ati ti ra'ancuré'a a'achú cumu hua'apua vi'ira'a. Raamuá'iti hua'apua vi'ira'a, icu.

18 'Ajta nu'u a'ǵn ti ra'ancuré'a a'ǵna í seǵ vi'ira'a, capu tiraamuári'iste. A'áa pu já'ahua'a a'ará'a. Ra'ateíchajraa á chuaata'a. A'uu pu ra'avá'ana í tumin ti raatániijte í í ti tihuá'ajjte'e.

19 'Pu'uri nu'u á'atevi'ica'a, ajta a'ǵn í ti tihuá'ajjte'e, uvé'ene. Ajta a'utéjche ti raaxí'epi'intare'en í tumin jime'e.

20 'Ajta a'ǵn ti anxǵ vi'ira'a ancuré'a, a'ǵi pu ajta a'ará'a í seica í anxǵ vi'ira'a. Ayee pu tiraatá'ixaa tijǵn: "Nevástara'a. Ayee pepu'u caj tinaatá'a anxǵ vi'ira'a jime'e. Casi'i, a'ij nu jǵn raamuá'iti seica ti ayén che'atá na'a te'ará'ase anxǵ vi'ira'a."

21 'Ayee pu tiraatá'ixaa a'ǵna í vástare'ara'an tijǵn: "Xí'epi'in pej huarǵ, mú'ee í pej caí ja'anáj á'ítze. Rí'i pej tí'itevij. A'ǵi pej jǵn te'ará'aste. A'ǵi nu jǵn niyen tí'imua'ijcate'en jeíhua jime'e, íye ineetzi jemi tetá'aj huátatemua'ave'en naími'i."

22 'Ajta a'ǵn ti hua'apua vi'ira'a ancuré'a, a'ǵi pu ajta yé ra'áa. Ayee pu ajta tiraatá'ixaa tijǵn: "Nevástara'a, mú'ee pej piyen tinaa'ijca pe'ǵna jime'e hua'apua vi'ira'a í tumin. Casi'i, a'ij nu jǵn raamuá'iti seica ti ayén che'atá na'a te'ará'ase hua'apua vi'ira'a."

23 'Ajta a'ǵn í vástare'ara'an, ayée pu tiraatá'ixaa tijǵn: "Xí'epi'in pej huarǵ, mú'ee í pej caí ja'anáj á'ítzee. Rí'i pej tí'itevij. A'ǵi pej jǵn ra'ará'aste. A'ǵi nu jǵn niyen tí'imua'ijcate'en jeíhua jime'e, íye ineetzi jemi tetá'aj huátatemua'ave'en naími'i."

24 'Ajta nu'u a'ǵn ti seǵ vi'ira'a ancuré'a, a'ǵi pu ajta yé ra'áa. Ayee pu tiraatá'ixaa tijǵn: "Nevástara'a. Nee nu niyen ráamua'areeri'i pej piyen té'ejaaxieje'e. Ayee pej tihuá'ajjte'e mi seica mej mi tiu'uhuáste'en, matá'aj tiu'utzaana. Aru nain pu tí'imuaci'iti mú'etzi. Ayee pej tihuau'ajjte'en mej mi ráahuastira'ani í imue'eri, matá'aj raaré'eseire'en tí'ij tí'icire. Ajta á'iyen nain timuáaci'iti mú'etzi. 25 A'ǵi nu jǵn tí'itziíne'eca'a inee. Aj nu jǵn ne'uun á já'ahua'a a'ará'a. Nera'ateíchejraa. Netí'ij ni ra'avá'ana á chuaata'a. Ye'ecui ne'u, mú'etzi ti a'aa."

26 'Ajta a'ǵn vástare'ara'an, ayée pu tiraatá'ixaa tijǵn: "Mú'ee, mi pej a'ij pua'a tí'itevij, jé'ecan pej huá'ina'ase'e. Capej tí'itǵ jǵn nevaire'e. Tí pua'a piyen ramua'aree nej niyen

tihua'a'ajjte'en mej mi tiu'uhuáste'en ti i ayén nain tináaci'iti ineetzi, ¿ni tzaa pajta piyen ramua'areere nej neajta niyen tihua'a'ajjte'en mej mi raaré'eseire'en ti ij ajta nain tináaci'iti ineetzi? ²⁷ Tí pua'a piyen ti'ijmua'aréere, ¿a'iné 'een jín pecaí piyen huaríj pej pi caí pe'uun yaúutuaa í tumin huá'a jemi í mej tumin tí'ine'ijte nej ni a'atzu raamuá'itin? Tí pua'a piyen huá'iniiche'e, aj nu xaa ra'ancuré'aniiche'en í ti neetzi ne'áa netí'ij yé uvé'enen. Pe'uté'itzee huáp'i."

²⁸ Aj pu nu'u i ayén tihua'utá'ixaa a'ímej í seica í mej vejli'i huaté'uu tijín: "Setá'aj yeehui rá'ari'i se'íjna í seij vi'ira'a, seajta raatá'an se'íjna ti tamuáamuata'a vi'ira'a tí'ituaave. ²⁹ Matíj mena'a pua'amé í mej jeíhua tí'ijcha'íi, jaítze'e pu tihuá'aci'iti. Ayee pu té'eme mej miyen tí'ijcha'íi muá'ara'ani nain a'achú ti caj ruxe'eve'e. Majta me'ín í mej caí tí'itíj tícha'íi, a'íi mú tihuá'ari'ira a'ímej í mej c'íj mena'a tí'ijcha'íi mej mi caí ché'e tí'ijcha'íi muá'ara'ani. ³⁰ Seajta mú'een, setá'aj mé ya'urájrieni se'íjna í ti caí tí'itíj vaire'e mé pua'acié a'u ti a'utíca'a. A'uu pu ruyeinixí'ín, ajta ancuré'ujci'ixisín a'íjna jime'e ti rajpuaíjtzi." Ayee pu tihua'utá'ixaa a'íjna í vástare'ara'an.

Tí'ij Dios huá'axijte'en a'ímej teitejra'a í mej yen huachéjme íiyen chaanaca japua

³¹ 'A'ájna xicájra'a nej jetzen yéve'ecánejsín inee, i nej neajta teáata'a jetze airáane, netí'ijtáhua'a huataseíjre'en a'ímej jamuan í mej tí'ivaire'e u ta japua, naa pu seíire'e a'ame mej mi r'íi te'utaseíj í teite, temua'a naa. Nee nu huatéyeijxa í ipuari japua mej mi ráamua'aree í nej inee nain jín antínmua'aree íiyen chaanaca japua.

³² 'Matí'ij mi neetzi jemi huá'ajseire'esín naíjmi'ica í teitejra'a i mej íiyen seijre'e í chaanaca japua. Neajta inee, ayée nu che'atá nena'a hua'apuacié huá'ajseire'esín tíj ajta ja'atí ayén hua'apuacié tihuá'ajsei í ruye'emua. A'uu pu huá'ajseij í cáne'axi seíjta'a, ajta a'íime í caurasi, ajta seíjta'a.

³³ 'Majta me'ín í mej r'íi tí'iteteite, ayée mú 'een matíj í cáne'axi. Neri'iríinta'a nu huá'ajseire'esín. Majta a'íime í mej a'íj pua'a tí'iteteite, ayée mú 'een matíj í caurasi. Ne'úutata'a nu huá'ajseire'esín ne'ímej.

³⁴ 'Neajta inee, i nej i'í Rey, ayée nu tihua'utá'ixaate'esín ne'ímej í mej e'ejteí neri'iríinta'a tijín: "Ííye'e xu'u ij mú'een, mi sej r'íi tiraatá'a í niyá'upua, setá'aj siyen ra'ancuré'an í ti ayén tejá'amuaci'iti, a'íj ti tiú'uxi'epi'intari'ihuaca'a tíj na'a ti Dios raatáaahuaca'a í chaanaca, sej si se'uun a'uteárute a'u ti Dios é'eseijre'e. ³⁵ Ayee pu té'eme a'iné mú'een xu tinaamí netí'ij huata'í'icuataca'a. Mú'een xu seajta jaj naatá'a netí'ij huata'í'imi. Mú'een xu seajta na'ancuré'evi'iti í

ruchi'itá tí'ij caí ja'atí nexí'eve'eca'a. ³⁶ Ayee xu tinaatéechejte netí'ij caí ti'itéchejca'a. Netí'ij tijcuí'ineca'a, mú'een xu seajta naatéesej. Ajta, netí'ij aiteánami'ihuaca'a, mú'een xu seajta náamuareca'a.”

³⁷ 'Majta me'ín í mej rí'i tí'iteteite, ayée mú tinaatá'ixaate'esin tijín: “Tavastara'a, ¿a'anajni tiyen timuaamí tetí'ij muaaseíj í pej í'icuataca'a? ¿A'anajni tiyen jaj timuaatá'a tetí'ij muaaseíj pej í'imí'ica'a? ³⁸ ¿A'anajni tiyen timua'ancuré'eví'iti í tachí'itá iteen tetí'ij ráamuareeri'í pej caí a'ij tamuari? Ari í'i, ¿a'anajni tej tiyen huaríj tej timuaatéechejte patí'ij caí ti'itíj jín ti'itéchejca'a? ³⁹ ¿A'anajni tiyen muáamuareca'a patí'ij aiteánami'ihuaca'a na'ari tej tiyen muaatéesej patí'ij tí'icuí'ica'a?”

⁴⁰ 'Neajta inee, i nej í'i Rey, ayée nu tihua'utá'ixaate'esin tijín: “Ayee nu tejá'amua'ixaate'e ti ayén ti'ayajna, setíj sena'a sej siyen huá'uruu a'ímej í ne'ihuaamua'a, ayée xu che'atá sena'a náaruu ineetzi. Capu amín a'ij ti pua'a siyen raatévai seíj í ne'ihuaara'a ti caí ti'itíj jín ti'itéjvee, ti caí a'atzu ruxe'eve'e.”

⁴¹ 'Aj nu ni niyen tihua'utá'ixaate'esin a'ímej í mej e'ejteí ne'úutata'a tijín: “Sericu mú'een, mi ti Dios a'ij pua'a tejámuaatá'asin. Sej hui ineetzi jemi sej si se'uun a'uteároute taij tzajta'a ti Dios ayén rí'i ráaruurijze a'íjna í tiyaaru'u, majta a'ímej í mej tí'ijvairé'e, a'íme í xiéjniu'ucari í mej a'ij pua'a 'een. ⁴² Sericu mú'een, a'iné caxu tinaamí netí'ij huata'í'icuataca'a. Mú'een xu seajta caí jaj naatá'a netí'ij í'imí'ica'a. ⁴³ Capu ja'ati naamuá'a. Ayee pu i 'eene'e, caxu ná'anví'iti á ruchi'itá. Canu ti'itéchejca'a. Mí seajta mú'een, caxu tinaatéechejte. Netí'ij tijcuí'ineca'a, caxu seajta naatéesej, caxu seajta náamuareca'a netí'ij aiteánami'ihuaca'a.”

⁴⁴ 'A'í mú majta miyen tinaatá'ixaate'esin tijín: “Tavastara'a, ¿a'anajni tiyen timuaaseíj pej huata'í'icuataca'a, nusu pej í'imí'ica'a, na'ari pej caí ja'atí mua'atejca'a, na'ari pej tí'icuí'ica'a, ca'ín pej aiteánami'ihuaca'a, teajta caí muaatévai iteen?”

⁴⁵ 'Aj nu ni niyen tiu'utániusín tijín: “A'iné caxu siyen raatévai seíj í ne'ihuaara'a ti caí ti'itíj jín ti'itéjvee, seíj ti caí ruxe'eve'e, caxu seajta naatévai ineetzi.”

⁴⁶ 'Majta me'ín, a'úu mú á'uju'un ti ij puaíjtzí huá'uci'iti tíj na'a rusén jime'e. Majta me'ín í mej rí'i tí'iteteite, a'úu mú á'uju'un a'u ti Dios é'eseijre'e mej mi ruuri muá'ara'ani jemin tíj na'a rusén jime'e.

26

Meti'ihuaú'ixa a'ijna jime'e í mej raax'epi'íntare'en mej nu'u Jesús huatéevi'i

(Mr. 14:1-2; Lc. 22:1-2; Jn. 11:45-53)

¹ Tí'ij Jesús raatapuá'ajtaca'a ti nain tiu'utaxájtaca'a a'ijna i niuucari, aj pu i ayén tihua'utá'ixaa a'ímej í mej jamuan á'ujuhua'ane'e. ² Ayen tijín:

—Xu'uri ramua'aree ti ari vejli'i a'ájna mej tí'iyesten me'ijna jime'e ti Dios tihua'utá'uuni'i. A'atura aúche'e hua'apua xica. Ja'atí pu ajta tiu'utátuure'esin í nejíme'e i nej neajta teáata'a jetze airáane mej mi ná'utatan cúruu jetze. —Yee pu'u tihua'utá'ixaa.

³ Majta me'ín í mej tihuá'aijte'e teyujta'a, majta a'íime í mej tiú'ujmua'ate í niuucari jime'e ti tí'aijta, majta í hua'avaujsi í mej Israél jetze ajtéme'ecan, a'úu mú e'etiújsej u chi'ira'an jetze a'ijna ti nain jín antiújmua'aree u hua'atéyujta'a. Ayee pu ántehuaa a'ijna tijín Caifás. ⁴ A'íí mú tiú'ujmua'atziite'eca'a a'ij mej ye'í huárini mej mi hua'itzi jín raatéevi'i me'ijna í Jesús mej mi raajé'ica. ⁵ Majta miyen tí'iru'ixaate'eca'a tijín:

—Catu raatévi'ira mat'í'ij tí'iyeste í teite mej mi caí huataníniu'ucacu. Tí pua'a tiyen huárini, a'íí mú taaténe'usi'ite'esin.

'Fita'a pu án yé'ajtuaa mu'úutze'en í Jesús a'ijna ti naa teáarí'e
(Mr. 14:3-9; Jn. 12:1-8)

⁶ Ajta a'ijna í Jesús, a'úu pu a'utéveeca'a u Betania a'u ti é'eche a'ijna í ja'ati ti ayén ántehuaa tijín Simón. A'íi pu a'íin pú'een í mej majta miyen ratamuá'amua tijín Tí Cá'atzaj.

⁷ Aj pu i se'í á e'iré'ene jemin a'ijna í Jesús. 'Fita'a pu pírici ti limeeta huátisime'eca'a. Tetej limeetajra'a pu pú'eene'e. Naa pu te'evé'ejistica'a ti naa teáarí'e, ti ajta huápi'i tí'ijnajche. Tí'ij Jesús huatecaíca meesa jetze, a'íin 'fita'a án pu yé'ajtuaa án mu'úutze'en.

⁸ Majta me'ín í mej Jesús jamuan á'ujuhua'ane'e, mat'í'ij raase'ij a'ij ti huaríj, jé'ecan mú huataníniu'ucacuca'a í 'fita'a jemi. Aj mú mi miyen tiu'utaxájtaca'a tijín:

—¿A'iné 'een jín á'uvej amíjna í aceite? ⁹ Ri'iríistaca'anche'e pu mej ráatuaanijche'en mej mi raamuá'itinche'e jeíhua í tumin mej mi hua'utá'an a'ímej í mej caí a'ij tí'ijviicua'i.

¹⁰ Ajta a'íin í Jesús, a'íí pu ráamu'a'reeri'i a'ij mej ye'í tí'ixajtaca'a. Aj pu i ayén tihua'utá'ixaa tijín:

—¿A'iné 'een jín siyen rájaaxiejvi'i se'íjna i 'fita'a? A'ij ti náaruu, temua'a pu naa i'i xí'epi'ín. ¹¹ Ayee nu tejá'amua'ixaate'e. A'íime í mej caí a'ij tí'ijviicua'i, maúche'e mú mú'ejmi jemi se'íre'e muá'aju'un tíj na'a rusén jime'e.

Ja'anáj ti na'a pu i í'iri'iriista a'ame sej siyen tihua'utévaire'en. Mí neajta inee, canu ché'e mú'ejmi jemi seíre'e na'ame.

¹² Ayee pu'u, t'í'ij a'ín 'íita'a na'avé'emeijri'i ineetzi, ayée pu 'een jín ayén náaruu a'íjna jime'e ti na'avá'anan. ¹³ Ayee nu tejá'amua'ixaate'e ti ayén ti'ayajna, íiyen chaanaca japua, a'u ti na'a mej tihua'utá'ixaate'en í teite a'ij ti Dios tihua'irájtuaani a'í'í mú majta hua'utá'ixaate'esin a'ij ti huaríj a'íjna i 'íita'a mej mi jeíhua ra'utámua'aree.

Judás pu tiu'utátui avítzi jime'e a'íjna í Jesús

(Mr. 14:10-11; Lc. 22:3-6)

¹⁴ Ajta seíj ti huá'a jetze ajtémecan í mej tamuáamuata'a japuan hua'apua ará'ase, a'íjna ti ayén ántehuaa tijín Judás Iscariotes, a'í'í pu ajtáaraa huá'a jemi. A'uu pu á'uraa ti ij tiu'uxáj huá'a jamuan í mej tí'aijta teyujta'a. ¹⁵ Ayee pu tihua'uta'íhua'uri'i tijín:

—¿A'achúni setí'ineanajchite'en ti pua'a nejamuaatátuiire'en ne'íjna í Jesús?

Maraaté'itíee í tumin. Majta raatá'a a'achú cumu seité japuan tamuáamuata'a í tumin, rumua'atí plata. ¹⁶ Ajta iyá'uraa a'íjna í Judás. Tíj na'a a'ájna'ímua, a'í'í pu a'utéjche ti ráahuauni ja'anáj ti i'í xí'epi'in ti ij hua'utátuiire'en.

T'í'ij tavástara'a tihua'umí a'í'imej í mej jamuan á'ujujhua'ane'e

(Mr. 14:12-25; Lc. 22:7-23; Jn. 13:21-30; I Cor. 11:23-26)

¹⁷ T'í'ij teja'uré'ene a'ájna xicájra'a í ta'amuájca mej jetzen tí'iyestehua'a matí'ij pan cua'acare'e ti caí cujchira'a, aj mú mí á' é'iré'ene í Jesús jemi a'í'ime í mej jamuan á'ujujhua'ane'e. Ayee mú tiraata'íhua'uri'i tijín:

—¿A'uné jetze mua'aráanajche tej á'uju'un tej ti rí'í tejá'uruuren í pej ráacua'ani í pan tej jín ra'utámua'aree a'ájna xicájra'a ti jetzen Dios tihua'utá'uuni'iri'í í tayaujmua'a í mej anáaté'ee muaanúnu'ihuaca'a?

¹⁸ Aj pu i ayén tihua'utá'ixaa tijín:

—Sericu mú'een se'ájna chajta'a. Aa xu ja'atí é'eteuni. Setá'aj siyen tiraata'ixaate'en yee: “Yee pu ti'ixa í maestro tijín pu'uri a'ájna teja'uré'ene nej nain jín raanaíjmire'en, neajta nej ra'utámua'aree a'ájna xicájra'a ti jetzen Dios tihua'utá'uuni'iri'í í tayaujmua'a mej anáaté'ee muaanúnu'ihuaca'a.”

¹⁹ Majta me'ín í mej Jesús jamuan á'ujujhua'ane'e, ayée mú huaríj a'ij ti Jesús tiu'uta'ájtaca'a. Nain mú rí'í tiú'uruu í mej tí'icua'ani.

²⁰ T'í'ij huachúmua'ancaa, Jesús pu huatecaíca í meesa jetze huá'a jamuan í mej tamuáamuata'a japuan hua'apua mua'ará'axcaa. ²¹ Mu'uri tí'icua'acáa, t'í'ij ayén tihua'utá'ixaa tijín:

—Ayej xaa ne'u ti'ayajna, se'ij ti a'amua jetze ajtémecan, a'í pu nejíme'e tiu'utátuiire'esin huá'a jemi í mej tí'ajta teyu-jta'a.

²² Aj mú mi huataújxiemiste í ru tzajta'a. Ma'utéjhuii mej raata'íhua'u me'íjna í Jesús, se'ij ajta se'ij. Miyen tijín:

—¿A'ataani a'íin pú'een? ¿Ni qui inee?

Ajtahua'a se'ij ayén tijín:

—¿A'ataani a'íin pú'een? ¿Ni qui inee?

²³ Jesús pu ayén tiu'utaniú tijín:

—A'ijna ti pan cua'a a'íjna jetze i tuxa'a nee jamuan, a'ii pu a'íin pú'een í ti nejíme'e tiu'utátuiire'esin. ²⁴ Aye pu teja'uré'enejsin ineetzi jemi i nej neajta teáata'a jetze airáane a'ij ti té'eyu'usi'i í yu'uxari jetze. Mí ajta, a'íjna jemi ti nejíme'e tiu'utátuiire'esin, jaítze'e pu raatévaire'enche'e ti caí huanú'ihuanche'e a'iné rajpuaítzi pu a'ame huápi'i. Ché'e a'íin huataújxiemiste'en.

²⁵ Ajta a'íin í Judás, í ti hua'utátuiire'emica'a, ayée pu tiraata'íhua'uri'i tijín:

—Maestru, canu xaa ne'íin pú'een, ¿ni qui necaí?

Jesús pu ayén tiraatá'ixaa tijín:

—Mu'ée pej ase'ij piyen tiraataxájtaca'a.

²⁶ Maúche'e mú tí'icua'a tí'ij Jesús pan tí'ij. Rí'i pu tiraatá'a í Dios, ajta ra'antítaaraxi. Aj pu i hua'uré'e'í'ipi'i. Ayen ti-huá'ixaate'e tijín:

—Xa'ancuré'e'í'ipi'i. Xáacua'a. A'ii pu a'íin pú'een i ne-huá'ira'a.

²⁷ Ajta á'iyyen, vaasu tijáj. Tí'ijta'i rí'i tiraatá'a í Dios, a'í pu hua'uré'i'ite. Ayen ti'ixáata tijín:

—Xa'anti'í, naíjmi'i mú'een. ²⁸ A'íjna ti urajmuaa, a'ii pu a'íin pú'een i nexuure'e nej ra'iráxire'esin ne'íjna jime'e nej ni raanaíjmire'en a'íjna ti jín Dios ruse'ij ayén te'ataújratziiri'í í jéjcuá imuá. A'íj nu jín huá'a japua niuuni mu'icáca ti ij Dios ayén tihua'utá'uuni'i.

²⁹ Aye nu tejá'amua'ixaate'e. Ayej xaa ne'u ayén ti'ayajna, íjii tíj na'a ti yú auca'ití a'ame, canu ché'e ra'anti'ísin ne'íjna í já'ara'a uuva jetze ti me'ecan sino a'ájna xicájra'a ti Dios jetzen huateúra'ate'esin nainjapua í chaanaca. Aj nu xaa a'amua jamuan ra'anti'ísin neajtahua'a rujéjcuatze'en.

Jesús pu raataxájtaca'a ti a'íin Pedro ra'avé'avaata ti nu'u caí ramua'ate

(Mr. 14:26-31; Lc. 22:31-34; Jn. 13:36-38)

³⁰ Aj mú mi se'ij tiu'utáchiucaca'a í mej jín rí'i tiraatá'a í Dios. Aj mú mi a'ucíj.

A'uu mú a'ará'a Aceituunajemi, jirí ti á'utaaca.

³¹ Aj pu i Jesús ayén tihua'utá'ixaa tijín:

—Ijii, ti tíca'aren, mé xu núujisin. Setiu'utatévi'ira'ata neetzi jemi. Ayee pu té'eme tíj té'eyu'usi'i ti Dios ayén tiu'utaxájtaca'a tíjín: “Nee nu i nej i'i Dios, a'íj nu jé'icatan cáne'axi ti tiseíj. Majta me'ín a'ucíjxi'isin í cáne'axi.” ³² Mí neajta inee, netí'ij huatarún, áa nu a'umé'e na'ame u Galilea. Amuacaí nu ará'aiixa, seajta á'iyen mú'een.

³³ Ajta a'ín í Pedro, ayée pu tiu'utaniú tíjín:

—Capu amín a'ij ti pua'a naíjmi'i metiu'utatévi'ira'ata mí seica mú'eetzi jemi. Canu ja'anáj niyen ríni inee.

³⁴ Aj pu i Jesús ayén tiraatá'ixaa tíjín:

—Ayee nu tí'imua'ixaate'e ti ayén ti'ayajna, íjii tíca'a, tí'ij caí xi huajíjhuana í gallo, huaíca pej piyen tína'avé'avaata yee pej nú'u caí nemua'ate.

³⁵ Mí ajta a'ín Pedro, ayée pu tiraatá'ixaa ca'anín jime'e tíjín:

—Tí pua'a ayén tiú'ujxe'eve'e nej á jamuan huámí'ini, capu amín a'ij. Canu ja'anáj niyen tímua'avé'avaata yee nej caí muamua'ate.

Majta me'ín í seica, ayée mú che'atá mena'a tiu'utaxájtaca'a.

Jesús pu raatéjhuaa í Dios jemi a'ujna u Getsemaní

(Mr. 14:32-42; Lc. 22:39-46)

³⁶ Aj pu i á'uraa a'íjna í Jesús, majta me'ín í mej jamuan á'ujjuhua'ane'e. A'uu mú a'ará'a, huastari jemi, ciyej ti e'eré'eevee ti ayén téja'arájtehuuaa tíjín Getsemaní. Ayee pu tihua'utá'ixaa tíjín:

—Yé xu'u tité'en mú'een, iiyecuí. Neajta inee, mé nu'u vejli'i a'atanéjsin nej ni raatéjhuauni í Dios jemi.

³⁷ Aj pu i á'uraa. Huaja'uví'iti a'ímej, a'íjna í Pedro, ajta a'ímej í mej hua'apua, í mej yaújmua'ame'en pú'een a'íjna í Zebedeo. Ajta á'iyen a'ij pua'a raatá'a í ru tzajta'a. Jé'ecan pu huataújxieemiste. ³⁸ Aj pu i ayén tihua'utá'ixaa tíjín:

—Jé'ecan pu caí nú'uca'anisti'i yú ne tzajta'a. Huápi'i nu nexieemiste'e. Cu xiee nej kuj mí'ini. Yé xu huateáturan mú'een íiye. Seuche'e xu atanéjne'ere nee jamuan.

³⁹ A'atzu pu a'ímuá ájca'i yee a'uré'ene. Tí'ij í é'ejtunutaca'a á chuaata'a. Aj pu i ayén tirájhuaviiri'i í Dios tíjín:

—Dios pej ní'iyá'upua, naíjmi'i pu rí'irí mú'eetzi jemi. Tí pua'a peti'itá'acare'en ti caí ayén tí'ineci'iti a'íjna ti a'ij pua'a 'een, í nej jín rajpuaíitzi na'ame. Na'ari caí, ché'e caí ayén 'eene'en netíj tí'ijxe'eve'e inee, sino patíj mú'ee tí'ijxe'eve'e.

⁴⁰ Aj pu i á e'iré'ene a'u mej a'uté'uuca'a í mej jamuan á'ujjuhua'ane'e. Mu'uri í'icu'utzuca'a. Tí'ij hua'ujíste, aj pu i ayén tiraata'íhua'uri'i a'íjna í Pedro tíjín:

—¿Ni tzaa pecaí té'evíicua'i pej atáneere nee jamuan a'achú cumu sei hora? ⁴¹ Seuche'e xu atanéjne'ere, seajta setá'aj raatéjhuauni í Dios jemi tí'ij caí tejamuáaci'iti tí'itíj í sej jín

auteáturan í Dios jemi. Ayee nu tejá'amua'ixaate'e. Mú'een xu xaa huateújca'anen í ru tzajta'a. Mí ajta caí, capu á'amuaca'anistí'i.

⁴² Ajta á'uraa. Ajtahua'a ayén tirájhuaviiri'i í Dios tijín:

—Dios pej ní'ya'upua, ti pua'a caí a'ij tí'iri'iri ti i caí ayén tí'ineci'iti a'íjna í nej jín rajpuaítzi na'ame, ché'e ayén 'eene'en patíj tí'ijxe'eve'e mú'ee.

⁴³ Tí'ijtahua'a á e'iré'ene. Ajtahua'a pu huá'uteu, mecu'utzúca'a, a'iné jeíhua pu huá'amua'itijca'a í cutzi. ⁴⁴ Aa mú a'uteájturaa a'ímej í mej cu'utzuca'a. Huaícacajetze pu ajtahua'a u á'ume í Jesús. Ajtahua'a pu raatéjhuaú í Dios jemi. Ayee pu che'atá na'a tirájhuaviiri'i a'ij ti amuacaícan tiraatáhuaviiri'i.

⁴⁵ Tí'ij ajtahua'a á e'iré'ene a'u mej a'uté'uuca'a a'íme í mej jamuan á'ujuhua'ane'e. Ayee pu tihua'utá'ixaa tijín:

—Pu'uri íjii, sej huápi'i rucu'utzive'e. Pu'uri íjii sej huácu'utzu, seajta huaújse'upe'en. Casi'i, pu'uri aúche'e. Pu'uri a'ájna teja'uré'ene ti ij a'ín hua'utátuiire'esin í ne jíme'en, i nej neajta teáata'a jetze airáane mej mi naateevi'i a'íme í mej a'ij pua'a rici.

⁴⁶ 'Xá'ajhuiixi'i. Che'eré ticu. Pu'uri e'evé'eme a'íjna ti ne jíme'en tiu'utátuiire'esin.

Mat'ij raatéevi'i me'íjna í Jesús

(Mr. 14:43-50; Lc. 22:47-53; Jn. 18:2-11)

⁴⁷ Aúche'e pu tí'ixajtaca'a tí'ij a'ín Judás á e'iré'ene. A'íjna í Judás, a'í pu huá'a jetze ajtéme'ecan a'ímej í mej tamuáamuata'a japuan hua'apua mua'ará'axcaa. Jéihua mú teite jamuan huajú'ucaa. Seica mú tiu'í'isime'e í nahuaa ti ruxí'ejta'a te'ejcamíimijmee, majta seica cıyey tiu'í'í í mej jín huá'ucui'ini. Naíjmi'ica mú huata'áijtaca'a a'íme í mej tí'ajta teyujta'a, majta í huá'avaujsimua'a í teite.

⁴⁸ Ajta a'ín ti hua'utátuii a'íjna í Jesús, amuacaí pu tí'ihuaújmua'atzii a'ij ti ye'í huárini mej mi ráamuaree ja'atí ti a'ín pú'een í Jesús. Ayen tijín:

—A'íjna ne'u, í nej ru'itépi'itze'esin netí'ij raatateújte'en, a'ii pu a'ín pírici. Setá'aj hui raatéevi'i.

⁴⁹ Jíme'en pu'u a'ará'a, aj pu i ajteáxiireca'a a'u ti a'utéveeca'a a'íjna í Jesús. Ayee pu tiraatateújte tijín:

—¿A'iné pena'a, Maeestru?

Ajta ru'itépi'itze.

⁵⁰ Aj pu i ayén tiraatá'ixaa a'íjna í Jesús tijín:

—Ne'amiigu, ¿ni pe'íjna jín piyen yé vé'eme? —Yee pu'u tiraata'íhua'uri'i.

Majta me'ín í seica, a'íí mú ajteáxiireca'a jemin. Mat'íij mi raatéevi'i. ⁵¹ Mat'íij raatéevi'i, aj pu i seíj ti Jesús jamuan á'uche'ecane'e, a'íí pu rú'ijcupi í runahuaa ti ruxí'ejta'a te'ejcamíimijmee. Aj pu i ru'itétze a'íjna í ti ravaire'e a'íjna ti tihuá'ajte'e u teyujta'a. Ti'ij jí ra'ajtaveíjchecha'a í naxaira'an.

⁵² Ajta Jesús ayén tiraata'ajj a'íjna í ja'ati tijín:

—Ucárujte'e mua'anáhuaa, a'iné ti pua'a piyen ruíjcuta mua'anáhuaa, a'íí mú majta muaajé'icatan nahuaa jime'e. ⁵³ ¿Ni ayén timuá'amitiejte'e mú'etzi ti ayén ruxe'leve'e pej piyen huárini?

'Casí'i, ti pua'a niyen raatáhuavii í ti ní'iyá'upua, a'íí pu raayí'iti ti hua'uta'a'ajte'en a'íimej í mej tí'ivaire'e u ta japua mej mi ave'ecanén menaatévaire'en. Majta me'ín, a'íí mú miyen a'ará'axcan a'achú cumu huaícate ví'ira'a.

⁵⁴ 'Aru ti pua'a hui niyen huárini, capu ché'e huatári'iristari ti ij ayén araúrasten a'ij ti té'eyu'usí'i í yu'uxari jetze ti nu'u ayén ruxe'leve'e mej miyen náaruuren.

⁵⁵ Aj pu i Jesús ayén tihua'uta'íhua'urí'i í teite tijín:

—¿Ni siyen yé vé'uju'un se'íjna jime'e í nej niyen hua'uré'eseire'esin í teite mej mi huaténe'use'en í gobierno jemi? ¿Ni se'íjna jín tiu'í'isin í nahuaa ti ruxí'ejta'a te'ejcamíimijmee, seajta ciyej tiu'í'isin sej si naateevi'i?

'Nain tújca'ari tzajta'a ti yú e'iré'ene, a'úu nu a'utéveeca'a teyujta'a. Netejá'amua'atehua'a nu ná'aye'i. Mí seajta mú'een, caxu ja'anáj naateevi'i se'újna. ¿A'iné 'een jín siyen ríci íjii? ⁵⁶ Ayee pu nain tiuju'umé'e a'ame ti i ayén araúrasten a'ij mej mejmí'i tira'uyú'uxaca'a í yu'uxari jetze a'íime í mej Dios jetze me'ecan tí'ixaxa'ata'a.

Majta me'ín í mej tamuáamuata'a japuan hua'apua ará'axcaa, naími'i mu'u mi á yaúurie. Mat'íij mi huataúruu.

A'íí mú ya'uví'iti í Jesús huá'a jemi í jueesi

(Mr. 14:53-65; Lc. 22:54-55, 63-71; Jn. 18:12-14, 19-24)

⁵⁷ Majta me'ín í mej raatéevi'i me'íjna í Jesús, a'úu mú ya'uví'iti me'íjna jemi í Caifás, a'íjna ti nain jín antiújmua'aree teyujta'a. Majta me'ín í mej tiú'ujmua'ate í niuucari ti tí'ajta, majta me'ín í huá'avaujsimua'a, a'úu mú majta e'etiújseire'eca'a a'utí a'utéveeca'a a'íjna í Caifás.

⁵⁸ Ajta a'íjna í Pedro, a'atzu pu a'ímuá raavájrajme'e a'íjna í Jesús. A'uu pu vejlí'i a'ará'a a'u ti já'íta'a e'eráyaujta'a, a'u ti e'irájca a'íjna ti nain jín antiújmua'aree teyujta'a. A'uu pu ajta a'uteájrupi. Aj pu i huá'a jamuan a'ujyeíjxi a'íimej í mej tí'icha'íi ti ij ráamua'aree a'ij ti tejauumé'e a'ame.

⁵⁹ Majta me'ín mej tí'ajta teyujta'a jamuan naími'i í hua'ajueesi, a'íí mú rahauca'a í hua'ítzi í mej jín Jesús jetze te'ujpuá'ajte'en ti ayén hua'utá'an mej mi raajé'ica. ⁶⁰ Mu'iiti

mú á'ujca'anejca'a mej hua'itzi jín té'antzaahuaté'en. Capu amín a'ij. Camu ti'itíj huáteu í mej jín jetzen te'ujpuá'ajte'en.

A'atzu á'ateevi'ica ti ayén tí'irici. Aj mú xaa me'ín í mej hua'apua mú á e'iré'ene. ⁶¹ Ayee mú tihua'utá'ixaa tijín:

—Ayee pu yeehui tiu'utaxájtaca'a amíjna mi tevi a'íjna jíme'en yee: “Nee nu raayí'ti nej raaté'uuna a'íjna i teyuu ti chí'ira'an pú'een í Dios, ajta nu'u ajta rá'ajtaahua hua'íca xicaj tzajta'a.”

⁶² Aj pu i seíj ájchee. A'ii pu a'íin pú'ee'ne'e í ti nain jín antiújmua'aree u teyujta'a. Ayee pu a'íin tiu'uta'íhua'uri'í í Jesús tijín:

—¿Ni pecaí a'ij pena'a tiu'utániusín? ¿Ti'itájni pú'een a'íjna í mej jín té'antzaahuaté'e mú'eetzi jemi?

⁶³ Ajta a'íin í Jesús, capu ti'itíj a'ij tiu'utaxájtaca'a. Ajta a'íin ti nain jín antiújmua'aree í teyujta'a, ayée pu tiraatá'ixaa tijín:

—Ayee nu tí'imua'aijte'e niuucajtze'en í Dios patá'aj taatá'ixaate'en ja'atí pej pú'een. ¿Ni mú'ee pe'ín pírici a'íjna í ti í'iyaujra'an í Dios?

⁶⁴ Jesús pu ayén tiu'utataniú tijín:

—Mú'ée pej piyen raataxájtaca'a. Mí neajta inee, ayée nu tejá'amua'ixaate'e ti ayén tejauum'é a'ame. Mú'een xu neseíra'a xá'aju'un ineetzi i nej neajta teáata'a jetze airáne net'íj án huatéyeijxa ri'irínta'an a'íjna í ti nain jín antiújmua'aree u ta japua, seajta neseíra'a xá'aju'un net'íjtáhua'a yé ve'ecáanen í jaitiri jetze.

⁶⁵ Ajta a'íin í ti nain jín antiújmua'aree í teyujta'a, a'íi pu ra'antisiújtza'an í rusiicu'u mej mi ráamua'aree ti a'íin huataniú'ucaca'a. Ayen tijín:

—A'ij pu pua'a ti'ixa í Dios jemi. Capu ché'e ruxe'eve'e mej mi seica té'antzaahuaté'en jemin. ¿Ni caí ayén ti'ayajna? Casi'í, xu'uri ráanamujri'í ti ayén a'ij pua'a ti'ixa í Dios jemi.

⁶⁶ ¿A'iné tejamuá'amitíejte'e mú'ejmi?

Majta me'ín í seica, miyen tijín:

—Ayee pu tiraavíjte'e ti huámi'ini a'íjna jime'e.

⁶⁷ Aj mú mi ra'arátzizmua'axi á néerime'ara'an jetze, majta ra'itéevajxi í rumuájca'a jime'e. Seica mú majta ru'itéva'ara'a.

⁶⁸ Majta miyen tiraatá'ixaa tijín:

—Taatá'ixaate'e mú'ee mi pej nu'u í'í Círístu'u, ¿a'ataani mu'íitíjvee?

Pedro pu ra'avé'avaataca'a ti nu'u caí ramua'ate í Jesús (Mr. 14:66-72; Lc. 22:56-62; Jn. 18:15-18, 25-57)

⁶⁹ Ajta a'íin í Pedro, a'úu pu anu'uhuátacatii já'ita'a ti e'eráyaujta'a í chí'ita. Ajta seíj uteájrupi, í ti ravaire'e a'íjna í teyujta'a ti antiújmua'aree. 'Íita'a a'íjna. Aj pu í á e'iré'ene jemin. Ayee pu tiraata'íhua'uri'í tijín:

—Mu'ée pej pajta á'uche'ecane'e pe'íjna jamuan, ti Galilea é'eme'ecan.

⁷⁰ Ajta a'íin Pedro, seicié pu tiraatá'ixaa mej seíiraca'a í seica, ayén tijín:

—Canu ramua'aree a'ij pej ye'í ti'ixa.

⁷¹ Aj pu i ájchee. Pu'uri huiiramé'eca tá'apueerta. Aa pu a'utéechaxi.

Ajtahua'a seij raaseij 'íita'a. Aj pu i ayén tihua'utá'ixaa í teite í mej a'uun a'uráte'eca'a tijín:

—Amíjna mi tevi, a'í pu xaa á'uche'ecane'e jamuan a'íjna í Jesús, Nazarét ti é'eme'ecan.

⁷² Ajtahua'a pu seicié tiu'utaxájtaca'a a'íjna í Pedro. Niuucajtze'en pu jín ayén tihua'utá'ixaa tijín:

—Canu ramua'ate ne'íjna í tevi.

⁷³ A'atzu á'ateevi'ica, majta me'ín í mej e'eré'ete'ecaa, a'í mú á e'iré'ene vejli'i jemin. Ayee mú tiraatá'ixaa tijín:

—Mú'ee pej xaa huá'a jetze ajtémecan. Tu'uri ramua'aree te'íjna jime'e a'ij pej ye'í te'enrú'u.

⁷⁴ Ajta á'iyen Pedro ayén a'utéjche ti ayén rájhuavii í Dios ti nu'u Dios ayén puaijtzi raatá'an ti pua'a caí ayén ti'ayajna. Aj pu i ayén tihua'utá'ixaa niuucajtze'en í Dios tijín:

—Canu ramua'ate nemíjna mi tevi.

Jíme'en pu'u ayén tiu'utaxájtaca'a, aj pu i huajíjhuaca'a a'íjna í tecuaara'i. ⁷⁵ Ti'ij jí á'iyen Pedro ra'utamua'areeri'i a'ij ti Jesús amuacaí tiraatá'ixaa ti jíme'en yee: “T'íj nu'u caí xi huajíjhua'a í gallo, ayée pej nu'u huaíca piyen tína'avé'avaata yee capej nemua'ate.”

Aj pu'i huirájraa. Jé'ecan pu a'ij pua'a raatá'a. Tiujyeínejraa huápi'i.

27

Metiu'utátui me'íjna í Jesús í Pilato jemi

(Mr. 15:1; Lc. 23:1-2; Jn. 18:28-32)

¹ Yee ruijmua'a yee, aré'apua'a, a'íime í mej tí'aijta teyujta'a, majta huá'a vaújsimua'a í teite, a'í mú raaxí'epi'intare rujímua'a a'ij mej ye'í huárini mej mi raajé'ica í Jesús.

² Mara'anáají'icí'e í muájca'are'ara'an jetze, mat'íj mi ya'uví'iti. Aj mú mi raatátui a'íjna í tajtuhuan, ti ayén ántehuaa tijín Pilato.

Judás pu nu'u e'ecaújcua'imín

³ Ajta a'íjna í Judás, t'íj ráamua'areeri'i tijín puaijtzi mú raatá'asin í Jesús, jé'ecan pu a'ij pua'a raatá'a. Ajta, yaúutuuaa huá'a jemi a'íjna í tumin ti seité japuan tamuáamuata'a ará'ase. Ayee pu tihua'utá'ixaa a'ímej í mej tí'aijta, ajta a'ímej í huá'a vaújsimua'a tijín:

4—Nee nu auteájturaa í Dios jemi a'iné nejámuaatátui ja'atí ti caí ti'itíj jín até'itzea'ara sej si raajé'ica.

Majta miyen tiraatá'ixaa tijín:

—Capu a'atzu ta jetze ruxe'eve'e itejmi. Mú'ee pej pú'ee'ne'e.

5 Aj pu i Judás á ye'ejhuá'axi í tumin á chuaata'a a'ujna teyujta'a. Ti'ij jí á'uraa. Ti'ij i mé já'ahua'a e'ecaújcu'imin.

6 Majta me'ín í mej tí'ajta teyujta'a, a'íi mú raaré'je'ipi me'íjna í tumin. Majta miyen tiu'utaxájtaca'a tijín:

—Capu a'ij tiu'utá'aca tej ye'utuaani a'íjna í tumin a'u ti á'ujseire'e í tumin teyujta'a ti me'ecan, a'iné a'ii pu a'ín pú'een í tej jín tiu'unájchitaca'a tej ti yá'urieeni í xú're'e.

7 Matí'ij mi miyen raaxí'epi'intare a'ij mej ye'í huá'ini me'íjna jime'e í tumin. Ayee mú me'íjna jín chuej huánanai mej miyen ratamuá'amua tijín chuej ti japuan tí'imijhuaca a'íjna ti xa'ari tí'ita'ahuaca. Ayee mú raxí'eve'eca'a mej mi me'uun hua'avá'anaamuan a'imej í mej sej chuéjra'a japua é'eme'ecan. 8 Ayee mú majta ratamuá'amua tíj na'a a'ájná'imua ti yú e'iré'ene tijín chuej mej japuan ra'uré'exire í xú're'e.

9 A'ájná'imua pu araúraste a'ij ti ajmí'i tiraataxájtaca'a a'íjna í Jeremías teecan ti Dios jetze me'ecan tí'ixaxa'ata'a tijín: “A'íime í mej Israel jetze ajtémecan, ayee mú raaxí'epi'intare mej tiraanájchite'en a'achú cumu seité japuan tamuáamuata'a tumin ti i'i plata ti ij a'ín hua'utátuiire'en a'íjna í ja'ati. Majta á'iyen raaré'je'ipi me'íjna í tumin. 10 Ayee mú majta huaríj tíj tinaata'aj í tavá'stara'a. Chuej mú huánanai a'u ti tí'imijhuacare'e a'íjna ti xa'ari tí'ita'ahuaca.”

Tí'ij Jesús a'uun a'utéveeca'a a'íjna jemi í Pilato

(Mr. 15:2-5; Lc. 23:3-5; Jn. 18:33-38)

11 Ajta a'ín í Jesús, a'úu pu a'utéveeca'a jemin a'íjna í tajtuhuan. Aj pu i a'ín tajtuhuan ayén tiraata'íhua'uri'i tijín:

—¿Ni mú'ee pe'ín pú'een í pej hua'arey a'imej í mej Israel jetze ajtémecan?

Ayee pu tiu'utaniú a'íjna í Jesús:

—Aa ni'ijta ne'u, a'ij pej ye'í ti'ixa mú'ee.

12 Mí ajta a'ín Jesús, matí'ij jetzen te'ujpuá'ajte a'íime í mej tí'ajta teyujta'a, majta huá'avaujsimua'a, capu ti'itíj xajtaca'a.

13 Aj pu i Pilato ayén tiraata'íhua'uri'i tijín:

—¿Ni pecaí piyen huá'unamujri'i í mej jeíhua mú'eetzi jetze te'ujpuá'ajte?

14 Ajta a'ín Jesús, capu ti'itíj xajtaca'a. Capu ajta seicié tiu'utaxájtaca'a, ni seíj jime'e í mej jín jetzen te'ujpuá'ajte. A'íj pu jín, jé'ecan pu a'ij yá'useijraca'a a'íjna í tajtuhuan.

Mat'ij me'ijna jín ra'uxijte í Jesús ti ij huámi'ini
(Mr. 15:6-20; Lc. 23:13-25; Jn. 18:38-19:16)

¹⁵ Ajta a'ájna mat'ij ti'iyestejca'a í teite, ayée pu ti'ijri'irejca'a a'ájna í tajtuhuan ti ayén seij huatátuaani ti aiteánami'i, ja'atí ti na'a mej raatáhuavii. ¹⁶ Ajta seij aiteánami'ihuaca'a ti ayén ántehuaa tijín Barrabás. Naími'i mú ramua'atejca'a me'ijna í Barrabás, ti a'ij pua'a ti'itevistaca'a.

¹⁷ Mat'ij ajteáxiireca'a jeíhua í teite, Pilato pu ayén tihua'uta'íhua'uri'i tijín:

—¿A'iné setí'ijxe'eve'e mú'een? ¿Ni qui neraatátuaani ne'ijna í Barrabás, na'ari nemijna mi Jesús, í ti jee i'i Cirístu'u?

¹⁸ Ayee pu tihua'uta'íhua'uri'i a'iné ayée pu ráamua'areeri'i tijín mará'achueere'eca'a í Jesús. A'ij mú jín raatátuiri'i í tajtuhuan. ¹⁹ Aúche'e pu huatecaíca í ipuari japua a'ájna í Pilato tí'ij íra'ara'an ayén tiraata'íti'iri'i tijín: “A'ij nu pua'a tiú'umaaraca'a ne'ijna jime'e í tevi ti caí ja'anáj ti'itíj jín auteájturaa. Jéihua nu rajpuaíjtzica'a íjii ne'ijna jime'e. Capej ti'itíj jín jetzen ti'ijpua'ajte'e.”

²⁰ Majta me'ín í mej tí'ajta u teyujta'a, majta a'íime í huá'avaujsimua'a, a'íi mú ca'aníjra'a hua'utá'a í teite mej mi miyen rájhuavii í tajtuhuan ti ij a'ín huatátuaani a'ájna í Barrabás. Ayee mú majta tirájhuaviiri'i ti ij a'ín tiu'utá'an mej mi raajé'ica me'ijna í Jesús.

²¹ Ajtahua'a pu ayén tihua'uta'íhua'uri'i tijín:

—¿A'iné setí'ijxe'eve'e mú'een? ¿A'atajni naatátuaani a'ímej í mej hua'apua?

Ayee mú tiu'utaniú tijín:

—Barrabás.

²² Aj pu i Pilato ayén tihua'uta'íhua'uri'i tijín:

—¿Ari mi Jesús, a'iné ti'itíj jín neráaruuren?

Naími'i mú miyen tiu'utaniú tijín:

—Patá'aj rá'utatan cúruu jetze.

²³ Pilato pu ajtahua'a ayén tihua'uta'íhua'uri'i tijín:

—¿A'iné 'een jime'e? ¿Ti'itájni jín auteájturaa tej ti tiyen ráaruuren?

Aj mú mi jaítze'e ca'anín jín huajíjhuaca'a tijín:

—Patá'aj rá'utatan cúruu jetze.

²⁴ Pilato pu rú'umua'areereca'a ti caí a'ij tí'iri'iri huá'a jemi, sino mu'uri tén autéhuijsime'e mej tiú'ujne'usite'esin chá'a mena'a. A'ij pu jín anaújmuaijte jaj jime'e mej seíraca'a í teite. Ayee pu tihua'utá'ixaa tijín:

—Canu ne'ín pú'een í ti raajé'icatan amíjna mi teáata'a, sino mú'een xu'u pú'een.

²⁵ Naími'i mú miyen tiu'utaniú tijín:

—Ché'e ayén éene'en ti titáaci'iti itejmi, ajta ti tihuá'uci'iti í tayaujmua'a a'íjna jime'e í tej raajé'ica.

²⁶ Aj pu i Pilato raatátuaa a'íjna í Barrabás huá'a jemi. Ajta raata'ajtaca'a mej ra'itévaxi'in me'íjna í Jesús. Aj pu i hua'utátuii mej mi rá'utatan.

²⁷ Aj mú mi me'ín xantaaru'u ya'ujáj a'ájna ti tajtuhuan e'irájca. Majta hua'utajé naijmi'ica í ruxí'ej xantaaru'u mej mi tiújseire'en jemin í Jesús. ²⁸ Mat'íj mi tiraacá'ari'iri'i nain í ti ti'itéchejca'a. Majta sícu'uri mú ru'ucáachejte ti pá'uvi'i, ti neána jime'e. ²⁹ Majta curuun mú raateátaave ti tzicare'e jime'e cistíjhuaca'a. A'íj mú ra'avé'erujti'iri'i. Majta, itz'íj mú ru'itéchuite ri'irínta'an.

Aj mú mi titunutaxi jemin. Ayee mú tirá'uxieehuari'iri'i tijín:

—¿A'iné pena'a, mú'ee pej tihuá'ajjte'e a'ímej í mej Israel jetze ajtéme'ecan?

³⁰ Majta ra'atétzijmua'axi, majta rajví'i me'íjna í itz'íj. Mu'íi mú ra'avé'evaxi án mu'útze'en me'íjna jime'e. ³¹ Mat'íj rá'uxieehuari'ira, aj mú mi rú'ijchuiiri'i me'íjna í sícu'uri ti pá'uvi'i, ti neána jime'e. Majta ru'ucáachejte í sícu'ure'ara'an. Mat'íj mi ya'ujáj mej mi rá'utatan í cúruu jetze.

Merá'utatai me'íjna í Jesús í cúruu jetze

(Mr. 15:21-32; Lc. 23:26-43; Jn. 19:17-27)

³² Mat'íj aujú'ucaa, se'íj mú antinájcheca'a ti se'ij chuéjra'a japua é'eme'ecan ti ayén téja'arájtehuaa tijín Cirene. Ajta a'íin í teáata'a, ayée pu ántehuaa tijín Simón. Aj mú mi raata'ajte ti a'íin rá'anchueeni cúrujra'an í Jesús.

³³ Mat'íj mi me'uun a'ará'a a'u ti ayén téja'arájtehuaa hua'aniuuca jime'e tijín Gólgota. Gólgota, ayée pu hu-ataújmu'a tijín Mi'ichí Mu'uta. ³⁴ A'uu mú raatá'a ti'itíj ti raayé'en, viinu ti antzináj ti ranaxca. Tí'ij ra'ajtamuá'a, capu ra'í'imi'i já'araa.

³⁵ Mat'íj mi rá'utatai í cúruu jetze. Majta, huáhuajcaca'a mej ti'ihuaújmua'itín tetej jime'e mej mi ráamu'a'aree ti'itíj ti a'íj raci'iti se'ij ajta se'ij í cixure'ara'an í Jesús. Ayee mú titeeré'upijte. ³⁶ Majta a'ujrá'aseca'a mej mi ráacha'íin.

³⁷ Majta taabla cálieene'en aúutatai a'utí á'ujmu'u í Jesús. Ayee mú amuacá ra'uyú'uxaca'a í taabla jetze a'íjna í mej jín jetzen te'ujpuá'ajte tijín: “A'íi pu a'íin pú'een i Jesús, í ti hua'arey a'ímej í mej Israel jetze ajtéme'ecan.” ³⁸ Majta jamuan huá'utatai hua'apuaca í nahua'ari. Se'íj mú aúutatai ri'irínta'an í Jesús, majta í se'ij, úutata'an.

³⁹ Majta me'ín í mej a'uré'enineica'a, mat'íj raase'íj, a'íi mú aicámu'uvajra mej caí rá'acu'uvejca'a. A'íj mú pua'a tí'ijjeeveca'a. ⁴⁰ Miyen tijín:

—Mú'ee, mi pej nu'u raaté'uuna í teyuu, pajta nu'u huaíca xica jín pajtáhua'a rá'ajtaahua, aísí ne'u, patá'aj aseíj ajapua huániuuni. Tí pua'a mú'ee pe pe'ín pú'een í yaujra'an í Dios, acájra'a hui amíjna jetze mi cúruu.

⁴¹ Ayee mú che'atá mena'a tirá'uxieehuari'iri'i a'íime í mej tí'aijta teyujta'a, majta a'íime í mej tiú'ujmua'ate í niuucari jime'e ti tí'aijta, majta huá'avaujsimua'a. ⁴² Ayee mú tiu'utaxájtaca'a tíjín:

—Amí pu ari huá'a japua huaniú í seica. Mí ajta amín, capu raay'ítí ti rujapua huániuuni. Amí pu nu'u tarey itejmi i tej Israél jetze ajtémecan; ché'e amín acájra'ani mi cúruu jetze. Aj tu xaa rá'antzaahuat'esin.

⁴³ 'A'í pu hui nu'u rá'atzaahuat'e'e í Dios. Ché'e Dios japan huániuuni íjii ti pua'a ayén raxí'eve'e a'iné ayée pu amín tiu'utaxájtaca'a ti jíme'en yee: “Nee nu ne'ín pú'een í yaujra'an Dios.”

⁴⁴ Majta me'ín í mej jamuan huajú'ucaa, a'í mú miyen che'atá rá'uxieehuari'iri'i.

Jesús pu huamí'i

(Mr. 15:33-41; Lc. 23:44-49; Jn. 19:28-30)

⁴⁵ Tí'ij a'ájna teja'uré'ene a'atzaj tacuarixpua, aj pu'i huaté'atíca'areca'a nainjapua í chuej. ⁴⁶ Tí'ij teja'uré'ene a'ájna já'ita'a tacuarixpua, aj pu i Jesús ca'anín jín huajíjhuaca'a í runiuuca jime'e tíjín:

—Eloi, eloi, ¿lama sabactani?

A'íjna i niuucari, ayée pu huataújmu'a'a tíjín: “Mí pej ni'i Dios, mi pej ni'i Dios, ¿a'iné 'een jín pi nejaúurie?”

⁴⁷ Seica mej me'uun huaté'uuca'a meráanamujri'i. Ayee mú tiu'utaxájtaca'a tíjín:

—A'í pu hui huatajé a'íjna í Elías ti ajmí'i Dios jetze me'ecan tí'ixaxa'ata'a.

⁴⁸ Jíme'en mu'u miyen tiu'utaxájtaca'a, aj pu i seíj a'utiéecheraa. Tí'itíj pu u a'uvé'teí ti urájtati. Ajta raateáru'une nahuáj jime'e ta'antzíjvi'i. Ra'antíj'íci'e cিয়ে jetze, aj pu i rá'ajchui ti ij Jesús huayé'en a'íjna jetze.

⁴⁹ Majta seica, ayée mú tiraatá'ixaa tíjín:

—Ché'e ayén éene'en. Aísí ti pua'a yé tanén a'íjna í Elías ti ij a'íin ra'acájtuaani.

⁵⁰ Ajta a'íjna í Jesús, ajtahua'a pu ca'anín jín huajíjhuaca'a. Aj pu i huamí'i.

⁵¹ Ajta a'íjna í cíxuri ti itzíjhua, a'uun ti huatáviviime'eca teyujta'a, jíme'en pu'u huamí'i a'íjna í Jesús, aj pu i já'ita'a acásíujtza'an. Ajta huatéujca'atzíjxi í chuej, ajta já'ita'a a'utátpuaj í tete. ⁵² Ajta te'entaújcuunaxi a'u mej e'eve'enámí'ihujme'ecaa í mej huácuui.

Dios pu ajtahua'a hua'utatíste í huá'axiejniu'uca mu'icáca í mej huácuii, a'ímej í mej mejmí'i ra'ará'astijre. Majtahua'a mú i'irúuri muá'araa. ⁵³ Majta aitacáj a'u mej e'eve'enámi'ihuajme'ecaa. Majta me'ín, tí'ij huatarúj a'íjna í Jesús, a'íí mú a'uteájrupi u chajta'a. A'uu mú a'utaseíjre jemin í teite í mej mu'íi.

⁵⁴ Ajta a'íjna hua'acapítan í xantaaru'u í mej anxíte ará'axcaa, majta í mej jamuan tí'icha'íca'a, nain mú tiu'uséij a'ij ti tiu'uríj, ajta ti huateújca'atzíjxi í chuej. Jé'ecan mú tiu'utáatziin. Majta miyen tiu'utaxájtaca'a tíjín:

—Tarí'i pu a'íin pú'eene'e yaujra'an í Dios.

⁵⁵ Majta seica, á mu'u imuá a'uté'uu meti'iseíiraca'a í mej 'uuca. Mi'í mu'íi. A'íí mú á'ujujhua'ane'e me'íjna í Jesús jamuan tíj na'a ti u a'arájraa u Galilea, majta í mej ravaire'eca'a tíj na'a ti ayén ruxe'eve'e. ⁵⁶ A'íi mú a'íin pú'een: a'íjna í María, Magdala ti é'eme'ecan, ajta seíj ti ayén che'atá ántehuaa tíjín María. Hua'anaana pu pú'een a'íjna í Jacobo, ajta a'íjna í José. Seíj pu ajta huá'a jamuan a'utéveeca'a, a'íjna ti hua'anáanaj a'ímej yaújmua'ame'en a'íjna í Zebedeo.

Mera'avá'ana me'íjna í Jesús

(Mr. 15:42-47; Lc. 23:50-56; Jn. 19:38-42)

⁵⁷ Tí'ij ari huachúmua'ancaa, seíj pu á e'iré'ene ti Arimatea é'eme'ecan. Chíjteaani pu pírici a'íjna. Ayee pu ántehuaa tíjín José. A'íí pu ajta rá'atzaahuate'eca'a a'íjna í Jesús. ⁵⁸ A'íí pu á e'iré'ene jemin a'íjna í Pilato. Ajta rájhuaviiri'i ti a'íin raatátuiire'en tévira'an í Jesús teecan. Ajta a'íin Pilato tiu'uta'aíjtaca'a mej nu'u raatátuiire'en.

⁵⁹ Ajta José, tí'iquí ra'acájtí í tévira'an. Ajta ra'iré'e'ijcataka'a saavana jime'e ti jéjcu. ⁶⁰ A'íí pu auchén ruuré'ijche u tété'e í tete tzajta'a. A'íí pu í'a'ara'an mej mi me'uun ra'avá'anan tí'ij huámi'ini. Mí ajta, a'úu pu ru'utéete tévira'an í Jesús teecan. Ayee pu a'íjna jín huaríj, aj pu i ru'ujná tetej jime'e ti sicírara'a. Ajta á'uraa.

⁶¹ Ajta a'íjna í María, Magdala ti é'eme'ecan, ajta í seíj, í María, a'úu mú a'uté'uuca'a a'ájna vejli'i ta'iráninei a'u mej ya'utéete.

A'íime mej tí'icha'íca'a a'utí Jesús e'evé'enami'ihuaca'a

⁶² Yee ruijmua'a yee, matí'ij meri r'íi huaújruu mej mi huaújse'upe'en, a'íime í mej tí'ajta teyujta'a, majta me'ín í fariseo, a'íí mú á e'iré'ene jemin a'íjna í Pilato. ⁶³ Ayee mú tiraatá'ixaa tíjín:

—Tavastara'a, ayée tu ra'utámua'areeri'i ti ayén tiu'utaxájtaca'a a'íjna í ti tí'ihua'itacare'e. Tí'ij auj ruurica,

ayée pu tiu'utaxájtaca'a tijín: “Huaíca xícaj nu jetze huatarújsin.”

⁶⁴ 'A'íj pu jín, ayée tu tí'ijxe'eve'e pej raata'aíjta mej mi tiú'ucha'íin a'u ti e'evé'enami'i ajta caí mú á'ume'en huaíca xíca. Na'ari caí, í'iri'iri mej e'ire'enén, meraanáhua'an í tévira'an a'íime í mej Jesús jamuan á'ujuhua'ane'e. Aj mú xaa miyen hua'itzi jín tihua'utá'ixaate'esin í teite tijín pu'uri huatarúj. Ajta jaítze'e pu a'ij pua'a té'eme caí tí'ij amuacaí ayén tiu'uhua'ítaca'a a'íjna jime'e ti ayén nu'u yaujra'an pú'een í Dios.

⁶⁵ Aj pu i ayén tihua'utá'ixaa a'íjna í Pilato tijín:

—Ayee pu té'eme. Metí'icha'íj mú muá'aju'un. Sericu mú'een, seajta ru'ujjáxu'umua'an xarij jime'e, ajta júmi'inari jime'e, a'ij sej tiraayí'iti ti ij caí ja'atí ramuari'e í tévira'an.

⁶⁶ Mat'íj mi a'ucíj. Majta rí'i ráaruu xarij jime'e, majta júmi'inari jime'e ti ij caí ja'atí ra'antácuuna. Majta u hua'utehúii a'ímej í mej tí'icha'íi.

28

Tí'ij Jesús a'itáraa huá'a tzajta'a í mi'ichite

(Mr. 16:1-8; Lc. 24:1-12; Jn. 20:1-10)

¹ Tí'ij mú á'ume a'íjna í xíca mej jetzen ruse'upi, tapuá'arijme'eca, a'íjna í María, Magdala ti é'eme'ecan, ajta í sej ti ajta María, u mú á'uju'un mej mi ya'utéeseij a'u mej ye'avá'ana. ² Ca'anín pu jín huateújca'atzijxi í chuej a'iné sej ti tí'ivaire'e u ta japua, a'í pu e'ícaanej u júte'e. Aa pu e'iré'ene a'u mej ye'avá'ana. Antáriiíhuaca'a a'íjna í tete ti jín ujnámí'ihuaca'a ti únú'ujcun. Ajta japuan a'ujyeíjxi. ³ Jé'ecan pu tétaave'e cuaiínavi'in jime'e í ti jín tí'itéechen temua'a naa a'íjna í ja'ati.

⁴ Majta me'ín í mej tí'icha'íca'a, huápi'i mú ruviveeca'a, majta a'itavátzi me'íjna jime'e mej huápi'i tiu'utátziin. Cu xiee mej cuj huácuii. ⁵ Ajta a'íin ti tí'ivaire'e u ta japua, ayée pu tihua'utá'ixaa a'ímej í'uuca tijín:

—Caxu tí'itziíne'e, a'iné néjmua'aree sej u ye'evé'ehuau se'íjna í Jesús í mej rá'utatai. ⁶ Capu hui ye'e já'ahua'a a'iné pu'uri huatarúj tíj ajmí'i tiu'utaxájtaca'a. Casi'i, mú sé'uju'un setá'aj ya'usej a'u mej ye'etéete.

⁷ 'Seajta, setá'aj á'uciíne jíye'itzi jime'e sej si huaja'utá'ixaate'en a'ímej í mej jamuan á'ujuhua'ane'e ti jíme'en yee: “A'í pu ari huatarúj, ajta amuacaí pu nu'u a'umé'e a'ame a'ujna Galilea ti ij a'íin huajá'uchu'eve'en a'ujna. A'uu xu nu'u yé'esejran.” Nu'uri amuaatá'ixaa.

⁸ Majta me'ín í 'uuca, ca'anacan mú a'ucíj. Maúche'e mú tí'itziíne'eca'a. Mí majta, muaataújtemua'ave jeíhua. A'uu mú

a'uruáachejraa mej mi tihua'utá'ixaate'en a'ímej í mej Jesús jamuan á'ujuhua'ane'e.

⁹ Ajta, jíye'itzi jín, Jesús huá'uteu. Ayee pu tihua'utateújte tijín:

—¿A'iné sena'a?

Majta me'ín, á mú e'iré'ene jemin. Majta ra'avé'evi'iraxi ñcájra'an jetze. Majta rí'i tiraatá'a.

¹⁰ Aj pu i Jesús ayén tihua'utá'ixaa tijín:

—Caxu tí'itziñe'e. Sericu mú'een, setá'aj tihua'utá'ixaate'en í ne'ihuaamua'a mej á'ucñe me'újna Galilea. A'uu mú hui neje'esejran.

A'ij mej tiu'utaxájtaca'a í xantaaru'u

¹¹ Maúche'e mú huajú'ucaa a'íme í 'uuca, seica mú a'uun á'uju'un u chajta'a. A'ii mú a'ín pú'een seica í mej tí'icha'ñca'a. Majta miyen tihua'utá'ixaa a'ímej í mej tí'aijta teyujta'a nain a'ij ti ti'ití huaríj.

¹² Majta me'ín í mej tí'aijta teyujta'a, a'í mú tíújseij huá'a jamuan í vaujsi mej mi raaxí'epi'íntare'en a'ij mej ye'í huárini. Aj mú mi tumin hua'utá'a í xantaaru'u, jeíhua. ¹³ Ayee mú tihua'utá'ixaa tijín:

—Ayee xu huárini mú'een. Setá'aj siyen tihua'utá'ixaate'en yee: “Seica mú mú a'uvé'uju'un tíca'ímua a'íme í mej Jesús jamuan á'ujuhua'ane'e tetí'ij cu'utzuca'a iteen. A'í mú yá'utií í tévira'an aviitzi jime'e.” ¹⁴ Ajta ti pua'a ráamua'aree í tajtuhuan a'ij ti ti'ití huaríj, teen tu tiyen tiraatá'ixaate'esin ti ij caí ti'itíj jín a'ij amuáaruuren mú'ejmi.

¹⁵ Majta tumin mú á'utií a'íme í xantaaru'u. Majta miyen che'atá mena'a huaríj matíj me'ín seica hua'uta'íteca'a. Tíj na'a ti yú e'iré'ene, ayée mú tí'ixaxa'a nainjapua a'íme í mej Israél jetze ajtémecan ti ayén ti'ayajna.

Jesús pu ti'itíj jín tihua'u'íjca í mej jamuan á'ujuhua'ane'e
(Mr. 16:14-18; Lc. 24:36-49; Jn. 20:19-23)

¹⁶ Majta me'ín í mej tamuáamuata'a japuan seíj mua'ará'axcaa, a'úu mú á'uju'un a'ujna Galilea. A'uu mú a'ará'a jirí jetze tíj amuacá tihua'utá'ixaa a'íjna í Jesús mej nu'u me'uun a'atanén. ¹⁷ Matí'ij raaseíj, aj mú mi rí'i tiraatá'a. Mí majta me'ín, camu rí'i rá'atzaahuate'eca'a ti a'ín pú'een'e.

¹⁸ Aj pu i Jesús e'iré'ene vejli'i huá'a jemi. Ayee pu tihua'utá'ixaa tijín:

—Pu'uri naatá'a nej niyen nain jín antínmua'aree tíj na'a ti a'uun é'esejre'e u ta japua, ajta tíj na'a ti íiyen seijre'e chaanaca japua.

19 'A'ij xu jín a'ucíjxi'in nainjapua seíj chuéjra'a japua sej si hua'utémua'itín í teite mej mi na'ará'astijre'en. Seajta huá'umuai'ihuan niuucajtze'en í ti ní'iya'upua, seajta niuucajtze'en í nej i'i yaujra'an, seajta niuucajtze'en í xiéjniu'ucare'ara'an í Dios.

20 'Seajta mú'een, setihuá'amua'atehua'an mej mi nain jín na'ará'astijre'en a'ij nej neri tejamuaata'aíj mú'ejmi. Neajta inee, rí'i nu'u yé huatevéé na'ame a'amua jemi tíj na'a ti yú auca'ití a'ame asta na'a caí nain te'entipúa'are. Ayee pu'u.

A'ij ti tira'uyú'uxaca'a í San Marcos jíme'en í Jesuciriistu'u

*Juan pu tihuá'a'ixaate'e a'ujna a'u ti caí'é'e ti'ití
(Mt. 3:1-12; Lc. 3:1-9, 15-17; Jn. 1:19-28)*

¹ Yee pu éeni'ici'e a'utéjche í niuucari ti jíme'en rá'axa a'íjna í Jesús í Ciríistu'u ti ajta yaujra'an pírici í Dios.

² Ayee pu te'uyú'uxaca'a í ja'ati ti ajmí'i tí'ixaxa'ata'a í Dios jetze me'ecan. Ayee pu ántehuaaca'a tijín Isaías. Ayee pu tira'uyú'uxaca'a ayén tijín:

Yee pu Dios ti'ixa a'íjna jime'e

ti án yá'ujra í ipuari japua ayén tijín:

“Me'ecui xaa ne'u, nu'uri ja'atí huata'ítí

tí'ij amuacá huatasejre'en pecaí mú'ee.

A'í pu a'íin pú'een ti amuacá tihua'utá'ixaate'esin
í teite mej nu'u mua'ijchú'eve'e.”

³ Ajta nu'u í Dios ayén tijín:

“A'íjna í ti amuacá tihua'utá'ixaate'esin,

a'í pu nu'u u e'ejíhuá a'ame já'ahua'a itzitá.”

Ayen tijín: “Naa xu rí'i huaújruuren mú'een,

a'iné a'í pu yé uvé'enejsin í tavástarara'a.

Caxu ra'antánaamuan í juyáara'an jetze.”

⁴ A'íjna í ti nu'u amuacá huatasejre'esin, a'ii pu a'íin pú'een a'íjna í Juan í ti huá'amuai'ihuacare'e. Aa pu a'utéveeca'a a'u ti caí ti'ití'é'e já'ahua'aca'a. Ayee pu tihuá'a'ixaate'eca'a ti ayén tiú'ujxe'eve'e mej seicié tiú'umua'ati mej mi miyen huárini a'ij ti ye'í tí'ijxe'eve'e í Dios. Tí'ij jí a'íin huá'amuai'ihuan í Juan ti ij Dios tihua'utá'uuni'í í mej jín auteájturaa í jemin.

⁵ Matí'ij mi naíjmi'í e'iré'ene a'u ti a'utéveeca'a í Juan. A'uu mú e'erá'íca'a tíj na'a a'u ti huatacá'a a'ujna chuéjra'a japua ti ayén téja'arájtehuaa tijín Judea, majta a'íime í mej a'uun a'uchéjme a'ujna chajta'a ti ayén téja'arájtehuaa tijín Jerusalén. A'uu pu e'ejtémecan u Judea. Jíme'en mu'u raataxájtaca'a í mej jín auteájturaa í Dios jemi, aj pu í a'íjna í Juan huá'umuai'ihuaca'a í játe'ana jetze ti ayén téja'arájtehuaa tijín Jordán.

⁶ Ajta Juan, ayée pu'é'ene'e ti'itéchejca'a cáxuri jime'e ti itzíjhua ti'itíj cameeyu'u ju'uxa'a ti pú'een. Ajta navij típuaasica'a. A'í pu jín avá'ují'icie'eca'a. Ajta huátuna'ise pu cua'acare'e, ajta searate 'itzitá mej huáxuaavi.

⁷ Ayee pu tihuá'ihua'ixáate'e tijín:

—Seij pu yé é'e vé'eme aúche'e. Jaítze'e pu hui ve'ecán jín ti'it'éjvee a'íjna necaí inee. A'íj pu jín caí naavíjte'e ineetzi nej ti'ití jín ti'itevéé ná'ara'ani ti cálieen jín seijre'e jemin a'íjna ti yé é'e vé'eme, capu xaa ne'u naavíjte'e ineetzi nej ni yejta'í'ipi'in í ca'acaira'an. ⁸ Ayee nu xaa ne'u neri amuáamuai'ihuaca'a jaj jime'e. Mí ajtá'i a'íin, seij pu huata'íti ti huateáturan mú'ejmi jemi. Xiéjniu'ucare'ara'an í Dios pu uteá'asin mi a'amua tzajta'a.

*T'í'ij Juan ráamuai'ihuaca'a í Jesús
(Mt. 3:13-17; Lc. 3:21-22)*

⁹ Yee pu tiuju'uríj a'ájna t'í'ij huá'amuai'ihuaca'a í Juan. T'í'ij jí i á e'iré'ene í Jesús. A'uu pu e'erájraa u Nazarét, chajta'a ti e'ejtém'e'ecan a'ujna já'ahua'a Galilea. Aj pu i a'íi Juan ráamuai'ihuaca'a í Jesús u játe'ana jetze ti ayén téja'arájtehuaa tijín Jordán. ¹⁰ Jíme'en pu'u Jesús a'itá'aa á jaata'a, aj pu i raasej ti antaújcu í ta japua ti a'utéjmuua. Ajta á'iyen Xiéjniu'ucare'ara'an huasej í Dios ti e'icáme'eca'a. Yee pu seijre'eca'a tíj cucui'i. Aj pu'i mu'úutze'en japua a'ujyeíjxi. ¹¹ Ajta á'iyen niuucari huánamuajri'i ti uj e'icánamuajre u ta japua. Ayee pu tiu'utaxájtaca'a tijín:

—Niyauj pej pírici í nej muaxe'eve'e. Jé'ecan pej rí'i tinaatá'aca.

*T'í'ij a'íin tiyaaru'u tiu'utése ti ij raatémua'itin a'íjna í Jesús
(Mt. 4:1-11; Lc. 4:1-13)*

¹² T'í'ij jí a'íin Xiéjniu'ucare'ara'an í Dios ca'anéeri jín ya'uví'iti í Jesús áa já'ahua'a itzitá a'u ti caí ti'ití e'eré'eevee. ¹³ A'ujna itzitá, ayée pu u é'etee sei máxcira'li japuan tamuáamuata'a xíca. A'uu pu a'utéveeca'a a'u mej ti'itén a'ucí'ica mej simuáruuni. T'í'ij jí a'íin í tiyaaru'u ti'ihuaújtesijre ti 'ij ca'aníjra'a raatá'an a'íjna í Jesús t'í'ij ti'itíj jín auté'itzen í Dios jemi. Aru capu ayén teja'uré'ene. A'íi mú raatévai í Jesús í mej títetateí u ta japua í Dios jemi.

*Jesús pu a'utéjche ti tiu'umuári'en a'ájna u Galilea
(Mt. 4:12-17; Lc. 4:14-15)*

¹⁴ T'í'ij aiteánami'ihuaca'a í Juan, aj pu'i Jesús u a'utanéj u Galilea. A'íi pu hua'utá'ixa jíme'en a'íjna ti jín Dios tiraa'íjca í Juan, a'íjna í Dios ti te'áijta nain japua í chaanaca. ¹⁵ Ayen tijín:

—Pu'uri araúraste ti a'ájna teja'uré'enejsin ti tiu'uta'aíjta í Dios naíjmi'ici'e chaanaca japua. Setá'aj hui seicié huárini, setá'aj siyen seicié tiú'umua'ati se'íjna jime'e a'ij ti tí'ijxe'eve'e í Dios. Setá'aj seajta rá'antzaahuatelen í niuucari ti jín Dios amua'irájtuaani.

Jesús pu hua'utajé a'ímej í mej ruhua'itépe'eca'a í mej muáacua

(Mt. 4:18-22; Lc. 5:1-11)

¹⁶ Tí'ijtá'i í Jesús a'ujna e'ejtème'ecaa a'ujna vejli'i a'u ti e'eve'e'ástime í jaj ti ayén téja'arájtehuaa tijín Galilea. Aj pu'i a'ímej huasej í Simón, ajta í Andrés ti juutzeájra'an pú'een í Simón. A'íí mú xiéjmua'ari áuuhua'anaa á jaata'a. Ayee mú tí'ijri'irejca'a a'íime í mej hua'ité huavívi'i.

¹⁷ Aj pu'i ayén tihua'utá'ixaa í Jesús tijín:

—Mú se'utáuruyi'i ineetzi jemi setá'aj nej jamuan á'ujjuhua'ane'en. Nee nu tejá'amua'aten sej si caí ché'e siyen hua'ité tí'ivivi'ira'a, sino a'ímej xu'u si ca'aníjra'a hua'utá'asin í teite mej mi neetzi ná'antzaahuat'e'en.

¹⁸ Aj mú mi raatapuá'ajtaca'a. Matí'ij mi á téjaupíi í xiéjmua'ari me'ájna. Matí'ij mi a'ucíj jamuan í Jesús.

¹⁹ Aj pu ijtá'i á'ayee a'uré'ene. Tí'iquí seij huasej í ja'ati ti ayén ántehuaa tijín Jacobo. Yaujra'an í Zebedeo. A'íí pu ajta raasej a'íjna í Juan, í ti juutzeájra'an pú'een í Jacobo. A'uu mú baarcu jetze e'eráate'eca. Majta rí'i tí'iruurejca'a í xiéjmua'ari ti tí'isiujtza'ani. ²⁰ Ajta á'iyen Jesús hua'utajé. Aj mú mi raatapuá'ajtaca'a í mej xiéjmua'ari rí'i tí'iruurejca'a. Aa mu'u yaúurie í rutáata í baarcu jetze, ajta ti jemin tí'imuari'eca'a. Matí'ij mi Jesús jamuan a'ucíj.

Jíme'en í teáata'a ti tiyaaru'u tzajta'an seijre'eca'a

(Lc. 4:31-37)

²¹ Aj mú mi me'uun chajta'a a'uteájrupi, ti ayén téja'arájtehuaa tijín Capernaúm. Tí'ij te'ará'a a'atzaj ti pua'a e'ire'enén a'íjna xicájra'a jetze í mej jetzen rusé'upihua'a, aj pu'i Jesús teyujta'a a'uteájrupi. A'uu pu tihua'uhuamuá'ate.

²² A'íjna í Jesús, capu chá'ana'a na'a tihuá'amua'atehua'a matíj í seica í mej majta a'uun tihuá'amua'atehua'a í mej té'eyu'uxaca, sino ayée pu tíj seij ti tí'itájvee tí'itíj jíme'e tí've'ée. A'íj mú jín a'ij te'utasej matí'ij ráanamujri'i. ²³ Ajta pu seij a'utéveeca'a u teyujta'a, tiyaaru'u ti tzajta'an seijre'eca'a. A'ij pu pua'a teja'uxáataye'ícaa a'íjna í tiyaaru'u. ²⁴ Ayen tijín:

—Aa qui carai jé'ecan, ¿a'iné hui tí'tíj peté'umua'aree itejmi jemi, Jesús pej piyen ántehuaa tijín í pej Nazarét é'eme'ecan? ¿Ni piyen mú a'uvé'emej pej ta'antipué'ajte'en? Némuamua'ate ja'atí pej hui pírici. A'uu pej a'uvé'emej Dios jemi, í pej yaujra'an pú'een.

²⁵ Aj pu'i Jesús ra'ajté'axi í tiyaaru'u. Ayen tijín:

—Pecáj yee tí'tíj xajta. Huirájra'a mi tevi jetze. —Ayee pu tiraata'ixaa a'íjna í Jesús.

²⁶ Aj a'ín í tiyaaru'u raatéca'atzijxi í tevi ca'anín jíme'e. Tí'ij jí huajjhuaca'a a'íjna í tiyaaru'u ti tzajta'an seijre'eca'a a'íjna

í tevi. Aj pu'i huirájraa í tevi jetze. ²⁷ Aj a'ij te'utaseíj a'íime í mej e'etiújseire'eca'a. Jé'ecan mú tiúj'ixaate'eca'a seij ajta seij. Míyen tíjín:

—¿Tí'itájni pú'een tí jéjcuacan jín tí'itéjvee? ¿A'uquí é'eme'ecan? Xíee tí cuj tí'itéjvee tí'tíj jíme'e tí ve'ée. Amí pu tihuá'aijte'e í tiyáaru'use. Majta me'ín rá'atzaahuat'e'e a'ij tí ye'í tihua'utá'ixaate'esin. —Yee mú tiúj'ixaate'eca'a í teite.

²⁸ Majta mú á'iyen nain japua ráamua'areeri'í tíj na'a u Galilea a'ij tí tí'tí jín huaríj í Jesús.

Jesús pu tiráahuua í mu'uneára'an a'íjna í Simón
(Mt. 8:14-15; Lc. 4:38-39)

²⁹ Aj mú mi huiráaci u teyujta'a. Mat'íj mi me'uun a'ará'a Simón tí é'eche, ajta í Andrés. Majta a'íime í Jacobo, ajta í Juan, a'í mú huá'a jamuan á'ujujhua'ane'e. ³⁰ A'í pu án já'ujca'atíi í mu'uneára'an í Simón. A'í pu tí'icuí'icaa. Pístaca'a. Mat'íj mi míyen tiraata'ixaa í Jesús tíjín:

—Tí'icuí'i.

³¹ Aj pu'í ajteáxüireca'a í jemin a'íjna í Jesús. T'íj i rajví'í muájca'are'ara'an jetze. T'íj jí ra'ajjáj. Aj pu'í ca'anacan huarúj. Ajta á'iyen a'ín tí tí'icuí'ica'a tihua'umí.

Jesús pu tihuá'uhuaa jeíhua í mej tí'icucuí'ica'a
(Mt. 8:16-17; Lc. 4:40-41)

³² Chumua'an, tí'ij ari u e'eteárutij í xica, naíjmi'ica mú cur'é'eví'tixi í mej tí'icucuí'i, majta í mej tiyaaru'u huá'a tzajta'a seijre'e. ³³ Naíimi'í mú e'etiújseire'eca'a á pua'acié ta'iténinei, mat'íj mena'a mej me'uun e'echéjme'e, majta u á'ahua'ayee. ³⁴ A'í tihuá'uhuaa mu'íicáca í mej tí'icucuí'ica'a. Capu seica na'a í cuí'ini'ira'a. T'íj i Jesús hua'utamuári í tiyaaru'u í mej seijre'eca'a seica í teite tzajta'a. Jesús pu ajta caí hua'atá'acare'e a'ímej í tiyaaru'u mej tiu'utaxáj, a'íne méjmu'atejca'a ja'atí tí pú'eene'e.

Jesús pu tihua'utá'ixaa í teite u Galilea
(Lc. 4:42-44)

³⁵ Tapuá'arijme'eca, tí'ij auj huachuíjxa, Jesús pu ájchee. Aj pu'í mú a'ij huárupi. Aa pu a'ará'a já'ahua'a itzítá, a'utí caí tí'tí e'eré'vee. A'uu pu huatéeniu í Dios jemi. ³⁶ Ajta í Simón, ajta í mej jamuan á'ujujhua'ane'e, a'í mú ra'avé'ehuau í Jesús. ³⁷ Mat'íj ráateu, aj mú mi míyen tiraata'ixaa tíjín:

—Naíjmi'í mú muahuahuau.

³⁸ Aj pu'í ayén tihua'utá'ixaa í Jesús tíjín:

—Che'eré, tiché'e á'ucüine a'uun tí huatacá'a í seica cha-jta'ara'a jetze. A'uu nu neajta hua'utá'ixaate'esin í niuucari tí jín Dios hua'irátuaasin. Ayee nu een jín u e'erájraa u Capernaúm. —Ayee pu tihua'utá'ixaa í Jesús.

³⁹ Tí'ijí hua'atéyujta'a tíhua'ihuá'ixaa nainjapua tíj na'a u Galilea. Ajta a'ímej í tiyáaru'use, Jesús pu hua'utamuári í mej huá'a tzajta'a ú'useijre'eca'a í teite.

Jesús pu sej tiú'uhuaa sej ti lepra tineáxi í jetzen
(Mt. 8:1-4; Lc. 5:12-16)

⁴⁰ Tí'ij jí sej ajteáxi'reca'a í Jesús jemi. Tí'icui'ica'a a'íjna í ja'ati. Xána'avil'ire'eca'a a'íjna jime'e í cuí'ini'ira'a jime'e ti tineáxi í huá'ire'ara'an jetze tí'ij huatépete í huá'ire'ara'an. Ayee mú ratamuá'amua tíjín lepra. Tí'ij í a'íin tínutaca'a. Rájhuaviiri'í í Jesús ti tiráahuaate'en. Ayee pu tiraata'ixaa tíjín:

—Tí pua'a mua'aráanajche, pej tináahuaate'en. —Yee pu tiu'utaxájtaca'a í ja'ati ti tínutaca'a.

⁴¹ Aj pu'í Jesús huataújxiemiste a'íjna jemi tí'ij raasej. Tí'ij jí ra'ajtamuáriej. Ayen tíjín:

—Na'aráanajche pej huarún.

⁴² Ayee pu teja'uré'ene. Jíme'en pu'u raataxájtaca'a í Jesús, tiraacá'ari'iri'í í ti jín tí'icui'ica'a. Aj pu'í huarúj. ⁴³ Tí'ij í a'íin Jesús jeíhua ra'íjca ti nu'u caí raxájta a'ij ti tí'ití huaríj. Aj pu'í á'uraa í Jesús.

⁴⁴ Aru amuacá pu ayén tiraata'ixaa tíjín:

—Casi'í, pecáj ja'atí í'ixaate'e ni cáj caj, sino aricu, u pá'ume'en jamuan í tí'ivaire'e teyujta'a, tá'aj muaasej, pajta tiu'utamuá'ivejta a'ij ti tiu'uxájtaca'a í Moisés teecan. A'íí mú jín ramua'aréren mej tí'ivaire'e teyujta'a tíjín pepu'uri huarúj.

⁴⁵ Mí ajta a'íjna í teví, tí'ij á'uraa, a'íí pu a'utéjche ti raataxáj jeíhua a'ij ti tí'ití huaríj. Nainjapua pu hua'uré'ixaa sej ajta sej. A'íj pu jín caí ché'e huatári'iristareca'a ti Jesús a'uteárute í chajta'a, sino itzitá pu'u jí huáye'icaa a'utí caí tí'ití e'eré'eevee. Aru ja'anáj ti na'a, a'íí mú teite é'eci'ica'a a'utí a'ij é'ene'e í Jesús. A'uu mú e'eráci'ica'a a'u ti na'a mej huachéjme.

2

Jesús pu sej tiú'uhuaa sej ti ciyáaxara'aca'a
(Mt. 9:1-8; Lc. 5:17-26)

¹ Teumé'eca hua'apua xicaj, huaíca xicaj, ajtahua'a pu a'íin Jesús a'uteájrupi u Capernaúm. Matí'ij mi ráamua'areeri'í í teite tíjín: “U pu nu'u já'ahua'a e'irájca ruche.” ² Aj mú mi ca'anacan tiújsej jeíhua í teite, matíj mena'a caí ché'e tité'uve u chí'ita. Camu majta á'vejrica'a ta'iténinei. Ajta a'íin í Jesús, u pu ánu'uhuatéveca'a u chí'ita. A'íí pu tihuá'a'ixaate'eca'a a'ij ti tí'ijxe'eve'e í Dios.

³ A'íí mú ja'atí a'uré'eneijte í Jesús jemi sej ti tí'icui'í. Ciyáaxara'acaa nainjapua í ja'ati. Memuáacua mú mé ráachuisime'e.

⁴ Aru capu huatári'iristareca'a mej ru'uteárujte'en u téte'e a'utí Jesús ánu'uhuatéveeca'a, a'iné temua'a mú tí'itemu'iicaa í teite. A'ij mú jín, anticíj án imuá í chí'ij japua, mat'íj mi ra'anáacu í chí'ij. Aj mú mi ru'ucájtuaa í ti tí'icui'i a'utí ánu'uhuatéveeca'a í Jesús. ⁵ Aj pu'i hua'useíj, ajta ayén tiu'umuá'aj tijín: “Meté'atzaahuat'e, micu.” A'ij pu jín ayén tiraata'ixaa í ti tí'icui'i tijín:

—Niyauj, pu'uri hui timuaatá'uuni'iri'i í Dios í pej jín auteájturaa í jemin.

⁶⁻⁷ Majta á vejli'i seica me'uun e'irá'uu í mej té'eyu'uxaca í ruye'irá jime'e. Mat'íj me'íjna huánamuajri'i a'ij ti tiu'utaxájtaca'a í Jesús, mat'íj mi miyen tiu'umuá'aj í ru tzajta'a tijín: “¿A'iquí een jín ayén ti'ixa amíjna mi teví? A'ij pu pua'a, xaa ne'u, ti'ixa. Capu hui a'íjna jín antiújmua'aree amíjna ti seij tiu'utá'uuni'i í ti jín auteájturaa í Dios jemi. A'í pu'u í Dios antiújmua'aree ti ayén seij tiu'utá'uuni'i.” Yee mú té'umua'atzejca'a a'íme í mej té'eyu'uxaca í ruye'irá jime'e.

⁸ Ajta a'íjn Jesús, a'í pu ru tzajta'a rú'umua'areereca'a a'ij mej ye'lí tí'imua'atzejca'a í ru tzajta'a. T'íj i ayén ti-hua'uta'íhua'uri'i tijín:

—¿A'iné een jín siyen té'umua'atze í ru tzajta'a? ⁹ ¿Ti'itájni caí muári'eri? ¿Ni qui nej niyen tiraata'ixaate'en í ti ciyáaxara'a yee: “Pu'uri timuaatá'uuni'iri'i í pej jín auteájturaa í Dios jemi”, na'ari yee: “Ájchesi, patá'aj rá'anchueni muá'utaatzi; pajta yee á'ura'ani”? ¹⁰⁻¹¹ Ayee nu xaa ne'u rini tíj í nevástara'a, í ti jí'i Dios, setá'aj ráamua'aree, i nej neajta teáata'a jetze airáane, neajta nu ne'íjna jín antínmua'aree íiyen chaanaca japua nej ni tihua'utá'uuni'i í mej jín ateáturaaveca í Dios jemi. —Yee pu tihua'utá'ixaa í Jesús.

Aj pu'i ayén tiraata'ixaa í ti ciyáaxara'a tijín:

—Ayee nu tí'imua'ixaate'e. Ájchesi, pajta rá'anchueeni muá'utaatzi. Aricu a'u pej é'eche.

¹² Ajta á'iyen a'íjn ti tí'icui'ica'a, a'í pu ájchee. Rá'ajchui í rú'utaatzi. T'íj i á'uraa, meti'iseíiraca'a í teite. A'ij mú jín naími'i a'ij te'utaseíj. R'í mú tiraatá'a í Dios. Miyen tijín:

—Catu ja'anáj ti'tíj huaseíj tetíj íjii. Yee mú tiu'utaxájtaca'a í teite.

Jesús pu raatajé í Leví

(Mt. 9:9-13; Lc. 5:27-32)

¹³ T'íj jí ajtahua'a Jesús a'uun á'ume a'u ti e'leve'e'ástime í jaj. Aa mú a'ur'éenineica'a naími'i í teite jemin í Jesús. Ajta a'íjn Jesús, a'í pu huá'a'ixaate'eca'a í niuucari ti jín Dios hua'irájtuaani. ¹⁴ Aj pu'i ayée a'ur'éene. T'íj jí a'uun í Leví huaseíj, í ti i'i yaujra'an a'íjna í Alfeo. A'uu pu anú'ujcatii

ch'i'ta mej tzajta'an tí'teji'l'ivi í mej tí'ti'icica. Aj pu'i Jesús ayén tiraata'ixaa tijín:

—Patá'aj nee jamuan á'uche'ecane'en.

Aj pu'i a'ñin ájchee í Leví. Tí'ij jí á'ume jamuan.

¹⁵ Tí'ij jí ayén tiuju'uríj matí'ij a'ará'a í Leví ti é'eeche. Jesús pu a'imej jamuan tí'icua'acaa í mej a'ij pua'a tí'teteite. A'ñi mú a'ñin pírici í mej huá'ajijve'e í mej tí'ti'icica, majta í mej caí xí'epi'ín rijca. A'ñi mú tí'icua'acaa meesa japua jamuan í Jesús, majta seica í mej jamuan á'ujujhua'ane'e. Naíjmi'l'i mú tí'icua'acaa a'iné memu'iicáa í mej á'ujujhua'ane'e í Jesús jamuan.

¹⁶ Majta seica á'a vejli'i cñineca'a. A'ñi mú a'ñin pú'een í mej tiú'ujmua'ate a'ij ti tiu'uxájtaca'a í Moisés teecan. Jehua mú nu'u raxí'eve'e í ruye'irá. Ayee mú ánte'arua a'ime tijín fariseo. A'ñi mú miyen tiu'uséij ja'atén mej jamuan tí'icua'acaa í Jesús. Aj mú mi miyen a'imej tiu'utá'ixaa í mej jamuan á'ujujhua'ane'e tijín:

—¿A'iné een jín a'ñin á'amua maestru tí'icua'aca, ajta ye'eca huá'a jamuan í mej tí'teji'l'ivi, ajta huá'a jamuan í mej caí xí'epi'ín rici? Ayee mú tiu'utaxájtaca'a a'ime í mej tiú'ujmua'ate yú'uxare'ara'an jetze í Moisés, a'ime í mej huá'a jetze ajtémecantaca'a í fariseo.

¹⁷ Tí'ij a'ñin huá'unamuajri'i í Jesús, ayée pu tiu'utaxájtaca'a tijín:

—Ayee nu tejá'amua'ixaate'e. Ayee pu tí'een jíme'en í teite í mej me'uun a'uré'enine'i jemin í ti ya'anaca. Capu ruxe'eve'e mej me'ín a'uré'enine'ica'an í jemin a'ime í mej rí'en, sino a'ñi mú xaa a'uré'enine'i í ti ya'anaca jemi í mej tí'icucui'i. Ayee pu che'atá na'a een ineetzi jemi. Canu ne'íjna jín yevé'eme nej ne'íjme huatá'inen í mej miyen tiú'ujseijrata yee mej xí'epi'ín rici, sino a'imej nu jemi yé vé'eme í mej miyen tirú'umua'aree í ru tzajta'a mej caí xí'epi'ín rici.

*A'ñi mú raata'íhua'uri'i í Jesús jíme'en í mej rú'itzi'ivi
(Mt. 9:14-17; Lc. 5:33-39)*

¹⁸ Tí'ij jí ayén tiuju'uríj. A'ñi mú rú'itzi'ive'eca'a í mej Juan jamuan á'ujujhua'ane'e, majta í fariseo. Matí'ij mi seica e'iré'ene í Jesús jemi. Ayee mú tiraata'íhua'uri'i tijín:

—¿A'iné een jín maúriitzi'ivij í mej Juan jamuan á'ujujhua'an, majta a'ime í fariseo? Mi majta, í mej mú'etzi jamuan á'ujujhua'an, camu miyen rici. —Yee mú tiraata'ixaa.

¹⁹ Aj pu'i Jesús ayén tihua'utá'ixaa tijín:

—Tí' pua'a ja'atí huaténeiche, aj pu'i a'imej huatá'ineesin í mej rá'ajaahuate'e mej mi tiú'uyesten. Aj pu'i a'ñin ti-huá'amin. ¿Ni qui rí'irí mej rú'itzi'ive'eca ti pua'a huá'a jamuan auj tí'iyeste í ja'ati? Capu xaa ne'u. ²⁰ Aru jee, aj pu

teja'uré'enejsin í xica í mej jetzen rá'avi'itin í ja'ati. Aj mú xaa me'ín í mej rá'ajaahuat'e ru'ítzi'ive'en a'iné capu ché'e huá'a jamuan a'utéjvee í mej rá'ajaahuat'e. A'iné inee, naúche'e nu yé huatéjvee, camu ru'ítzi'ive'en í mej ná'ajaahuat'e.

²¹ 'Niche'e seij amuaatá'ixaate'en í chuijtari. Tí pua'a ja'atí a'íjna huaújcu'une'epe'en í cǎxuri ti mí'ime'ecan, capu a'íjna jamuan rucú'une'epe'en í cǎxuri jime'e ti caí xi ja'anáj já'usini'i. Huatétzu'uta a'íjna í cǎxuri ti jéjcuá tí'ij huatéja'usini'ihua. Tí'ij i rasiújtza'anan í ti mí'ime'ecan. Aj pu'i a'íjna ti anásiujtza'ani, jaítze'e pu ve'etí anásiujtza'ani a'ame.

²² 'Ajta, capu ti'ití vaire'e ti pua'a ja'atí ru'ucájtu'ani navij limeetajra'a tzajta'a ti racua'iríihuajme nahuáj í mej mauchén ráataahuaca'a. Tí pua'a miyen ráaruuren a'íjna í nahuáj ti jéjcuá, a'íi pu huatéve'eri, ajta ra'anasiújtza'ana í navij ti racua'iríihuajme. Tí'ij jí a'uva'jtzi í navij, ajta í nahuáj. A'íj pu jín ayén tiú'ujxe'eve'e ti ru'ucájtu'ani í navij tzajta'a ti jéjcuá a'íjna í nahuáj ti ajta jéjcuá.

A'íi mú rú'ijtzaanaxi í teuuri ja'anáj mat'íj ruse'upi a'íime í mej Jesús jamuan á'ujuhua'ane'e

(Mt. 12:1-8, Lc. 6:1-5)

²³ Tí'ij jí ayén tiuju'uríj. A'íjna xicájra'a jetze mej rusé'upihua'a, a'úu pu aumé'ecaa já'ita'a í vi'ira'a japua í Jesús. Majta me'ín í mej jamuan á'ujuhua'ane'e, a'íime mú autéjhuii mej rú'ijtzaanaxi'ín ti'ití teuuri jatze'e a'iné jehua mú tǎjcuca'a. A'uu mú a'atajú'uca'a meru'ijtzá'ana. ²⁴ Majta me'ín í fariseo, mat'íj hua'useíj mej miyen rijca'a, aj mú mi miyen tiraata'ixaa í Jesús. Miyen tijín:

—Casí'i, ¿a'iné een jín miyen rici a'íime í mej mú'etzi jamuan á'ujuhua'an? Capu hui a'ij tí'iri'iri ti ja'ati ayén rijca a'íjna í xicájra'a jetze mej jetzen ruse'upi.

²⁵ Aj pu'i hua'utá'ixa í Jesús. Ayen tijín:

—Niche'e a'atzu tejamuá'ixaate'en. ¿Ni secaí mú'een ja'anáj ra'ujíjve í yu'uxari jetze a'ij ti ye'í huaríj í David teecan tí'ij huatá'icuataca'a, majta í mej jamuan á'ujuhua'ane'e? Tí'ij nu'u ti'itéveeca'a í Abiatar teecan a'íjna jime'e ti ti-huá'aijte'e í mej tí'ivaire'eca'a teyujta'a, a'úu pu a'uteájrupi í David. Ajta a'íin í pan í mej Dios huatámuai'ivejte u teyujta'a, a'íi mu'u nu'u racua'aca í mej tí'ivaire'e a'ujna teyujta'a. Capu máa ja'atí racua'aca.

²⁶ 'Mí ajta a'íin í David, a'ii pu caí teyujta'a tí'ivaire'eca'a. Capu a'ij ti'ití huaríj. A'íi pu nu'u ráacua a'íjna í pan í mej Dios huatámuai'ivejte. Ajta tihua'umí í mej jamuan á'ujuhua'ane'e. Capu a'atzu auteájturaa í David teecan í Dios jemi. —Ayee pu tihua'utá'ixaa í Jesús.

²⁷⁻²⁸ Ajta Jesús ayén tihua'utá'ixaa. Ayen tijín:

—A'íjna xicájra'a jetze í mej jetzen ruse'upi, ayée pu Dios tiraaxí'epi'intare t'íj hua'utévaire'en í teite. Capu ayée na'a ayén tiraaxí'epi'intare í Dios mej mi araúrasten mena'a a'íjna xicájra'a í mej jetzen ruse'upi. A'íj nu jín, inee i nej neajta teáata'a jetze airáne, ayée nu een jín antínmua'aree neajta ne'íjna xicájra'a jetze mat'íj ruse'upi.

3

Jíme'en a'íjna í ja'ati ti ciyáaxara'aca'a í rumuájca'a jetze (Mt. 12:9-14; Lc. 6:6-11)

¹ T'íj jí ajtahua'a a'uteájrupi teyujta'a í Jesús. Seíj pu únu'uhuatéveeca'a. Tí'icui'í a'íjna, ciyáaxara'a í rumuájca'a jetze. ² Majta mú me'ín unu'uhuaté'uuca'a í fariseo. A'íi mú rá'eeve'eca'a í Jesús, aísí ti pua'a a'ín caí tiráahuaate'en í ti tí'icui'í. Aj pu ajtahua'a pí'tí'irijca í xicájra'a í mej jetzen ruse'upi. A'íi mú fariseo rumua'atzíte'eca'a í mej jín jetzen te'ujpuá'ajte'en.

³ Aj pu'í Jesús ayén tiraata'ixaa í ti ciyáaxara'a í rumuájca'a jetze, tijín:

—Ájchesi. Huatéechaxi íiye já'ita'a. —Yee pu tiu'utaxájtaca'a.

⁴ Ajta á'iyen hua'utá'ixa í seica. Ayen tijín:

—¿Tí'itáni í'iri'íri ti ja'ati ayén huárini t'íj a'ájna teja'uré'enen, a'íjna xicájra'a mej jetzen ruse'upi? ¿Ni ayén tiraavíjte'e ti ja'ati ayén huárini í ti xí'epi'ín jín seijre'e, na'ari í ti tiraacuí'inte'en? Ajta, ¿ni qui i'í xí'epi'ín nej niyen huárini a'íjna xicájra'a jetze mej jetzen ruse'upi nej ni iráarujte'en nemíjna mi ja'ati t'íj caí huámi'ini, na'ari nej ni raatá'an ti huámi'ini? —Yee pu tiu'utaxájtaca'a í Jesús.

Mí majta me'ín í seica, camu a'ij tiu'utaxájtaca'a a'íime.

⁵ Aj pu'í Jesús hua'useírajraa. Acaujtzáahuat'e yee cumu t'íj niu'ucami'í. Ajta huataújxiemiste huá'a jemi a'iné camu raxí'eve'eca'a mej ráanamua. Aj pu'í a'ín ayén tiu'utá'ixaa a'íjna ti tí'icui'í tijín:

—Huatátzeeara mi á'amujca'a.

Aj pu'í a'ín í teáata'a, raatátzeearaca'a í rumuájca'a. Jíme'en pu'u raatátzeearaca'a, aj pu'í huarúj í ja'ati í rumuájca'a jetze.

⁶ Aj mú mi huiráaci a'íime í fariseo. Mat'íj mi autéjhuii mej raaxí'epi'intare'en seica jamuan a'ij mej ye'í huárini mej mi raajé'ica í Jesús. A'íime í seica, a'ii mú a'ín pú'een í mej á'ujjuhua'an jamuan í tajtuhuan ti ve'ée. Ayee pu ántehuaa a'íjna tijín Heródes.

Jeíhua mú teite ajteáxireca'a a'u ti e'eve'e'ástime í jaj

⁷ T'íj jí á'uraa í Jesús. Aa pu a'ará'a a'u ti e'eve'e'ástime í jaj. Majta mú jamuan a'ucíj í mej jamuan á'ujjuhua'ane'e. Jeíhua

mú majta teite a'ucíj jamuan í mej me'uun a'uchéjme'ecaa u Galilea. ⁸ Mat'íj ráamua'areeri'i a'íj ti ti'ití huáruu í Jesús, ti ayén jaítze'e raayí'itihua'a caí máa ja'atí, jeíhua mú majta me'uun a'arací'ica'a a'ujna u Judea, majta a'ujna u Jerusalén. A'uu mú majta a'arací'ica'a u Idumea. Majta seica mej a'uchéjme'ecaa u Tiro, majta u Sidón. Seica mú majta a'itací'ica'a utavén pújme'en í Jordán.

⁹⁻¹⁰ A'iné pu'uri tihuá'uhua'ate'eca'a jeíhua í mej tí'icucui'ica'a, jeíhua mú í mej tí'icú'icui'ijme ajteáxireca'a a'u ti a'utéveeca'a í Jesús. Mua'itávatzijxi a'ájna vejli'i jemin. Jeíhua mú ra'ajtamíjhua'a a'ájna í Jesús. A'íj pu jín a'ín hua'uta'aíj mej jamuan á'ujujhua'ane'e mej baarcu ráahuaviitze'en ti jetzen atéyeijxi'in mej mi caí ratzínajye'ican í teite. ¹¹ Majta me'ín tiyáaru'use í mej huá'a tzajta'a seijre'eca'a, mat'íj raasej í Jesús, aj mú mi títunutaxi vejli'i jemin. Ayee mú titeejíjhua'a tijín:

—Mú'ee pej hui i'li yaujra'an í Dios. —Yee mú tiu'utaxájtaca'a a'íime.

¹² Aru Jesús, tí'ij hua'ajté'axi, aj pu'i ayén tíhua'uta'aíj mej caí miyen rijca, mej raxájta ja'atí ti pírici.

Jesús pu hua'avé'ejajpuaxi a'ímej í mej tamuáamuata'a japuan hua'apua ará'ase

(Mt. 10:1-4; Lc. 6:12-16)

¹³ Aj pu'i án a'ujnéj í jirí jetze, a'iné pu'uri rú'umua'areereca'a a'achú mej pua'amé í ti tíhua'uta'aíjte'esin. Aj pu'i hua'utajé. Mat'íj mi á ve'eré'ene í ti hua'avé'ejajpuaxi. ¹⁴ Tamuáamuata'a japuan hua'apua mú a'ará'axcan í ti hua'avé'ejajpuaxi. Aj pu'i a'ín tíhua'u'íjca a'ájna jime'e mej á'ujujhua'ane'en jamuan, majta hua'utá'ixaate'en í teite í Dios jetze me'ecan. ¹⁵ A'íj pu ajta huau'íjca a'ájna jime'e mej antiújmua'areere mej mi miyen tihuá'uhuaate'en í mej tí'icucui'i, ajta mej majta hua'utamuarite'en í tiyáaru'use í mej huá'a tzajta'a seijre'e í teite.

¹⁶ A'ii mú a'ín pú'een í mej tamuáamuata'a japuan hua'apua ará'ase. Jesús pu a'ín huatajé í Simón. T'íj jí ayén raatamuá'a tijín Pedro. ¹⁷ Ajta pu a'ín í Jacobo, ajta juutzeájra'an í Juan. A'ii mú me'ín pírici yaújmua'ame'en í Zebedeo. T'íj jí a'ájna í Jesús ayén hua'utamua'a í runiuuca jime'e tijín Boanerges. Ayee pu huataújmua'a a'ájna tijín Yaújmua'ame'en í mej Téjniuue.

¹⁸ Seica pu ajta huatajé. A'ii mú a'ín pú'een í Andrés, ajta a'ín í Felipe, ajta í ja'ati ti ayén ántehuaa tijín Bartolomé, ajtahua'a seij í Mateo, ajta í Tomás, ajta a'ájna í Santiago, í ti yaujra'an pú'een a'ájna í Alfeo, ajta í ja'ati ti ayén ántehuaa tijín

Tadeo. A'íj pu ajta huatajé a'íjna í Simón í ti á'uche'ecane'e huá'a jamuan mej miyen huataújmua'a tijín cananista. ¹⁹ A'íj pu ajta huatajé í Judás ti ayén te'entímu'utaca tijín Iscariotes. A'íjna í Judás, a'í pu a'íin pú'een ti avíitzi jín hua'utátuire a'íjna í Jesús.

A'í mú Jesús jetze te'ujpuá'ajte ti a'íin tiyaaru'u ca'aníjra'a raatá'acare'e ti ayén huárini

(Mt. 12:22-32; Lc. 11:14-23; 12:10)

²⁰ Tí'ij jí á'uraa í Jesús. Aj pu'í chi'ita á'a a'uteájrupi, majta í mej jamuan á'ujujhua'ane'e. Majtahua'a mú jeíhua ajteáxiireca'a í teite, ca ché'e huatári'iristareca'a mej tiú'ucua'ani a'íjna jime'e mej jeíhua teite. ²¹ Aj mú mi ráamua'areeri'í í ihuáamua'ame'en í Jesús a'u ti a'íin a'íj é'ene'e. Aj mú mi a'uré'ene mej mi rá'anvi'itín. Ayeé mú een jín huaríj a'íjna jime'e ti nu'u huateújtímua'iri'í í Jesús.

²² Majta me'ín í mej té'eyu'uxaca teyujta'a, í mej me'uun e'eráaci u Jerusalén, ayéé mú tí'ixajtaca'a a'íime. Miyen tijín:

—Beelzebú pu hui jetze araujca'ane amíjna mi tevi. Beelzebú í ti tihuá'ajjte'e naíjmi'ica í tiyáaru'use, a'íjna Beelzebú pu ca'aníjra'a ratá'aca amíjna ti hua'utamuarite'en í tiyáaru'use. —Ayeé mú tiu'utaxájtaca'a a'íime.

²³ Ajta a'íin í Jesús, a'í pu hua'utajé a'íime í mej té'eyu'uxaca mej mi ráanamua í niuucari ti jín tihuá'amua'aten. Ayen tijín:

—¿A'iné tí'iri'iri ti Satanás ruseíj hua'utamuarite'en í ruteítestemua'a? Capu a'íj tí'iri'iri. ²⁴ Ayej che'atá na'a, ti pua'a chajta'ara'a já'ita'a ma'utáciine, ti pua'a miyen huárini, aj mú mi tiújne'usi'ite'esin. Matí'ij a'utáciine já'ita'a a'íjna í chajta'ara'a, capu ché'e á'ateere. ²⁵ Ajta, ti pua'a teitestemua'ame'en í ja'ati, miyen che'atá mena'a já'ita'a a'utáciine, camu ché'e á'ateere í teitestemua'ame'en a'ájna a'u ti é'eche í ja'ati.

²⁶ 'Ayej che'atá na'a, ti pua'a Satanás ayén huárini a'utí é'eche, ti pua'a a'íin hua'uténe'usi'ite'en í ruteítestemua'a, a'í pu ajta caí ché'e á'ateere, sino a'í pu te'entipué'ajte'esin.

²⁷ 'Seij nu neajtahua'a huataxájta í niuucari. Tí pua'a ja'atí raxí'eve'e ti tiraanáhua'í ti'á'ara'an ti á é'eche í ti ruca'ané, amuacá pu ruxe'eve'e ti ra'atéj'ici'en í ti ruca'ané. Aj pu xaa ri'irí ti uteárute a'u ti é'eche tí'ij tiraanáhua'í.

²⁸ 'Ayej xaa ne'u ti'ayajna, a'ímej jime'e í teteca, ri'irí ti tihua'utá'uuni'í naíjmi'ica í mej jín auteájturaa í Dios jemi, ajta naíjmi'ica í mej a'íj pua'a tí'ixaxa'a. ²⁹ Aru, ti pua'a ja'atí a'íj pua'a tí'ixajta a'íjna jetze í Xiéjniu'ucare'ara'an í Dios, capu xaa ne'u ja'anáj tiraatá'uuni'ira a'íjna. A'í pu ru'ité'aa a'ame tíj na'a rusén jime'e. —Yee pu tiu'utaxájtaca'a í Jesús.

³⁰ Ayee pu Jesús tihuaú'ixaa a'íjna jime'e mej miyen tí'ixajtaca'a ti nu'u tiyaaru'u tzajta'an seijre'eca'a, mej mi miyen tiráamua'aree ti a'íin Jesús a'íjna jetze aráujca'anejca'a í Xiéjniu'ucare'ara'an í Dios, tí'ij ayén huárini ti'it'ij jime'e.

A'íime í mej pú'een í náànajra'an í Jesús, majta í ihuáamua'ame'en
(Mt. 12:46-50; Lc. 8:19-21)

³¹ Ajta a'íin náànajra'an, majta a'íime í júutzimua'ame'en, a'íi mú u a'ará'a. Aa mú a'utéhuiixi mena'a pua'acié. Aj mú mi raatachú'eve. ³² Majta me'ín í mej huiiráte'eca'a jamuan í Jesús, a'íi mú raatá'ixaa, miyen tijín:

—Mé mú a'uté'uu pua'acié anaanaj, majta á'ajuutzimua'a. Mémuahuahau, micu. —Ayee mú tiraata'ixaa.

³³ Aj pu'i ayén tiu'utaniú í Jesús. Ayen tijín:

—¿A'ataani me'ín pú'een í mej nináàna nusu ne'ihuaamua'a? —Ayee pu tiu'utaxájtaca'a.

³⁴ Tí'ij jí hua'useíirajraa í teite í mej a'itecaíjme'eca í jemin. Ayee pu tihua'utá'ixaa tijín:

—A'ii mú a'íin pú'een í mej nináàna, majta í nejúutzimua'a.

³⁵ A'achú mej pua'amé miyen tirá'aste a'ij ti tí'ijxe'eve'e í Dios, a'ii mú a'íin pú'een í mej nináàna, majta a'íime í nejúutzimua'a. —Ayee pu tihua'utá'ixaa.

Tí'ij jí á'uraa.

4

Jíme'en a'íjna í ja'atí ti nu'u teja'uhuáste
(Mt. 13:1-9; Lc. 8:4-8)

¹ Aj pu'i Jesús aj a'ucáane a'u ti e'eve'e'ástime í jaj tí'ij ajtahua'a tihua'umua'aten. Aj mú mi jeíhua ajteáxiireca'a í teite a'u ti a'utéveeca'a. Temua'a mú tí'itemu'iicaa í teite. A'íj pu jín ateájraa í baarcu jetze ti jaata'a e'ecáve'eca'a. Majta me'ín í teite, áa mú a'ucaíjme'ecaa ja'apuaíri japua. ²⁻³ Jéihua pu tihua'a'ixaate'eca'a a'íjna jime'e í chuijtari. Ayee pu tihuaú'ixaa seij jime'e í niuucari.

Ayen tijín:

—Xaanamuajri'i mú'een. Ja'atí ti nu'u tí'ihuastehua'a, u pu á'ume ti tejé'ehuaste'e. ⁴ Aa pu aumé'ecaa ratáhua'anáa í imue'eri. Seica pu juye jetze a'uvatzíjraa. Aj mú mi pina'ase júte'e imuá ave'ecáane, meraaré'eje'ipi.

⁵ Ajta nu'u seica huavatzíjraa tetej tzajta'a a'u ti caí jeíhua chuej á'uca. Yee pu'i teja'uré'ene, a'iné capu huatétee í chuej ti tzajta'an iru'ucárutixi'ín í jíine'ara'an, ca'anacan pu huaré'epistaca'a í chuej. Aj pu'i ca'anacan ajneájxi í imue'eri.

⁶ Ajta tí'ij u e'iré'ene í xicaj, tí'ijí huaré'ehuaa xicaj jime'e

í ti tiu'unéj. A'iné capu ajtanána'ajme'eca'a, a'ij pu jín huaré'ehuaa.

⁷ Ajta seica í imue'eri, a'úu pu a'uvatzíjraa a'u ti tzicare'e a'uvéjme'ecaa. Tí'ij a'ín tzicare'e huavaújse, tí'ij a'ín tzicare'e ra'avá'ana a'ijna ti tiu'unéj. A'ij pu jín caí huácíreca'a.

⁸ Aru seica pu nu'u a'uun a'uvatzíjraa a'u ti a'urí'en í chuej. A'í pu huanéj. Tí'ij huavaújse, aj pu'i temua'a tiú'ucíreca'a. Seica í imue'eri, ayée pu caté'etejme'ecaa í cuuxa'a jetze seij ti ajtanéj í lícírri a'achú cumu seité japuan tamuáamuata'a í jatzi. Ajta seica ayén caté'etejme'ecaa a'achú cumu huaícate. Ajta seica, anxíte pu caté'etejme'ecaa seij ajta seij. —Yee pu tiu'utaxájtaca'a í Jesús.

⁹ Ajta ayén tihuaú'ixaa tijín:

—Tí pua'a ja'atí rarí'rejmi'í, ché'e a'ín huaruitiejte'en temua'a naa.

A'iné een chuijtari jín tihuaú'utiíiri'i

(Mt. 13:10-17; Lc. 8:9-10)

¹⁰ Matí'ij mi a'ucíj í teite. Aru camu naíjmi'í. A pu a'uteájturaa í Jesús, majta seica í mej naími'í á'ujuhua'ane'e huá'a jamuan í mej tamuáamuata'a japuan hua'apua ará'ase. Matí'ij mi miyen tiraata'íhua'uri'í a'ij ti huataújmua'a a'ijna í niuucari ti raaxájtaca'a.

¹¹ Ajta a'ín Jesús, ayén tihua'utá'ixaa tijín:

—Mú'ejmi pu Dios tiú'ixaa e'ehuaruitiéecan jime'e a'ijna í ti huateú'avaataca'a í Dios jemi a'iquí tí'iseijre'e a'ame a'ijna xicájra'a jetze tí'ij Dios tí'ita'áite'e a'ame íiyen chaanaca japua. Aru amímej mej mé a'uté'uu pua'acíe pua'acíe, nain pu tihuaú'itiíiran chuijtari jime'e. ¹² Ayee pu tihua'aruure. Tí'ij tihuaú'ixaate'e í niuucari jetze, seica mú miyen tiú'umua'ati tijín: “Cu xiee teyaú'itie iteen.” Ajta matí'ij ranamuajran, miyen tijín: “Tu'iteájnamua iteen.” Aru capu xaa ne'u. Camu yaú'itie, camu majta tanamuaj. Dios pu tihuaú'itií chuijtari jime'e mej mi caí yaú'itiéé muá'ara'ani, mej mi caí ráanamua, a'iné camu xaa ne'u raxí'eve'e mej seicié tirájteuni a'ij mej ye'í huárini, tí'ij a'ín caí tihua'utá'uuni'í í mej jín auteájturaa í Dios jemi.

A'ij ti huataújmua'a a'ijna í niuucari ti jíme'en raxa a'ijna í ja'ati ti teja'uhuáste

(Mt. 13:18-23; Lc. 8:11-15)

¹³ Ajta Jesús pu ayén tihua'uta'íhua'uri'í tijín:

—¿Ni tzaa secaí yaú'itiéé xa'araa a'ijna í niuucari? Tí pua'a secaí yaú'itiéé xa'araa, ¿a'iné tí'iri'iri sej si siyen yaú'itiéé xá'ara'ani í seica í niuucari? Nu'uri íjii amuaatá'ixaate'esin amitiéere'ecan jime'e a'ij ti huataújmua'a í niuucari ti jíme'en raxa a'ijna í ja'ati ti nu'u tí'ihuastehua'a imue'eri jime'e.

14 'A'ijna í imue'eri ti huasti'i, ayée pu seijre'e t'ij í ja'ati ti á e'etéche'ecane'e huá'a'ixaate'e í niúucare'ara'an jime'e ti Dios jemi a'uvé'emej. 15 Ajta seica í teite, yee mú e'en cumu í imue'eri ti a'uun a'uvatzi'raa juye jetze. A'íí mú naa tí'ijnamua í niúucare'ara'an ti raaxájtaca'a í ja'ati. Aru, mat'í'ij ráanamujri'i, a'íí pu tiyaaru'u hua'irá'a'ari'iracare'e í niuucari í mej rú'umua'areereca'a í ru tzajta'a. 16 Majta seica, yee mú e'en t'ij a'ijna í imue'eri ti huahuásti'ihuaca'a í tetej tzajta'a. Amuacá'í pu hua'aránajcheca'a í niuucari í mej ráanamujri'i. 17 Aru cumu cá'í jeíhua ajtanána'ajme, a'í'ij mú jín rajpuaítzi muá'aye'i me'í'jna jime'e mej seica huá'axieehuasti í niuucari, na'ari ti pua'a seica a'ij pua'a mehuá'aruure, cí'ij mu'u té'eviicua'i. Ca'anacan mú mé rúujisin.

18 'Majta seica í teite, ayée mú 'een t'ij í imue'eri ti huahuásti'ihuaca'a a'u ti a'utzícare'eme. A'íí mú ranamua í niuucari. 19 Aru jeíhua pu huá'a jetze ruxe'eve'e a'ij mej rujímua'a mena'a tirájteuve íyén chaanaca japua tej japan seijre'e. Ayee mú huaúj'mua'amua mej tí'ituaave'en. Majta miyen tí'inecua'atze mej chíjteaani pú'eene'en. A'iné tí'ij pí na'a mú miyen tí'imua'atze a'iné ayée mú tí'ixe'eve'e, capu ché'e té'uve í huá'a tzajta'a mej japan tiú'umua'ati í niuucari. A'í'ij pu jín cá'í ché'e rí'írí ti hua'utévaire'en í niuucari í huá'a tzajta'a.

20 'Majta seica, ayée mú 'een cumu a'ijna í imue'eri ti huavatzí'raa japan í chuej ti a'urí'en. A'íí mú xaa ranamua í niuucari, majta í ru tzajta'a raateátuaasin í rumua'atzí'raa jime'e. Ayee pu 'een t'ij 'een í imue'eri ti huá'í'reca'a jeíhua. Seica mú tiu'utévaire'esin jeíhua. Seica mú tiu'utévaire'esin cumu í imue'eri ti huá'í'reca'a a'achú cumu seité japan tamuáamuata'a ti caté'etejme, seij ajta seij. Majta seica cumu í ti huá'í'reca'a a'achú cumu huaí'cate ti caté'etejme, majta seica miyen 'een cumu í ti huá'í'reca'a a'achú cumu anxí'te, seij ajta seij.

Jíme'en í lámpara ti a'ímuá a'atáneeri'icij
(Lc. 8:16-18)

21 Ajta ayén tihua'utá'ixaa tí'jín:

—¿A'iné tejamuá'amitíejte'e mú'ejmi? T'í pua'a ja'at'í yé vé'eme'en, lámpara ti tí'jájna, ¿a'uné jetze yá'aruuren a'í'jna í lámpara? ¿Ni sicu'uj jetze ru'utéeyejtza, na'ari utaatzi jete ye'iráchajtza? Capu xaa ne'u áa ya'uté'avaata, sino án pu jéjre'e ya'ujchájtza, án ímuá tí'ij a'ímuá a'atáneeri'icij. 22 Tí'ití ti a'ij tí'aviitzi'i, capu ayén éene'en a'ame t'ij na'a rusén jime'e, sino huataújseijrata á jéjre'e. Na'ari tí'ití ti a'ij avíitzi jín tí'imuari'ihua, aj pu'í muá'areeri'ihuan. 23 Mú'een, mí seij rarí'irejve, xáanamujri'i. —Ayee pu tihua'utá'ixaa í Jesús.

²⁴ Ajta ayén tihuaú'ixaa tijín:

—Rí'i xu'u tiráanamua i sej tí'inamua. A'achú sej caj tí'ijnamua í niuucari, ayée pu che'atá na'a Dios tejámuaatá'asin mú'ejmi sej si jaítze'e yaú'itiée xá'ara'ani. Ajta a'íin, aúche'e pu jaítze'e tejámuaatá'asin i sej ranamua. ²⁵ Ayee pu té'eme. Tí pua'a ja'atí rí'i tí'ijnamuajrave'en, Dios pu raatá'asin ti jaítze'e yaú'itiée á'ara'ani. Ajta, ti pua'a ja'atí caí rí'i tí'ijnamuajrave'en, Dios pu rá'ari'ira a'achú ti caj ari tiyaú'itiée já'araa.

Jíme'en í imue'eri ti huavaújse'en

²⁶ Ajta ayén tijín:

—Ayee pu tí'irineca matí'ij miyen rijca a'ij ti tí'ijxe'eve'e í Dios. Yee mu'u huatámu'iireca tíj huavaújse'en í imue'eri ti ja'atí raahuáste. A'íjna í ja'atí ratáhua'anáa pu aumé'ecaa í imue'eri. ²⁷ Tí'ij jí huatácutzi a'íjna í ja'atí. Aj pu ijtá'i í'ijistin, tí'ijtá'i ájchesin. A'ateeri ti huaté'a a'ame. Aj pu'i ajnéjsin, tí'ij i vaujse'en. Aru a'íjna í ja'atí, a'í pu caí ramua'aree a'ij ti ye'í te'ejnéj í imue'eri. ²⁸ A'íjna í chuej pu hui rusej rí'i raruuren ti huavaújse'en í imue'eri. Amuacá pu ajnéjsin í huácixa'a. Aj pu'í í huíjmuaiyu. Ti pua'a ari huijmuaiyuren, tí'ijí ajtanéjsin ti jetzen caté'ete a'ame í jatzi. ²⁹ Tí'ij a'íin huáca'anáan í jatzi, aj mú mi u yá'atzaanan. Pu'uri íjii teja'uré'ene a'ájna xicájra'a jetze mej jetzen tí'itza'anaca.

Jíme'en í mostaasa ti rajatze'e

(Mt. 13:31-32; Lc. 13:18-19)

³⁰ Ajta ayén tiu'utaxájtaca'a í Jesús tijín:

—¿A'iné ye'í tí'irí'iri tej ti tiyen raataxáj a'ij ti ye'í tejé'aijta í Dios? ¿Tí'itájqui niuucarijra'a ruxe'eve'e tej raataxáj a'ij ti ye'í tí'irineca Dios ti é'esejre'e?

³¹ 'Ayee pu 'een cumu tí'ití tu'upi ti ayén ántehuaa tijín mostaasa. Ayee pu 'een ti jaítze'e cílieen caí máaj seica jatzíjra'a ti yen seijre'e íyen chaanaca japua. ³² Tí'ij huastí'ihua a'íjna í jatzi, aj pu'í vaujse'en. Tí'ij huavaújse'en, jaítze'e pu uratí'tí'ij á'aye'í caí í pí'ista ti yen seijre'e íyen chaanaca japua. Temua'a pu tí'ipua'pua'amee í cíye'ara'an. Ajta í xamua'ira'an, temua'a pu te'antájya'ume. A'íj pu jín rí'irí mej pina'ase jetzen tihuaúritu'ate'en ti huácien tzajta'a. —Ayee pu tihaú'ixa í Jesús.

A'ij ti ye'í Jesús tihua'ú'ití'iri'í niuucari jíme'e

(Mt. 13:34-35)

³³ Ayee pu tihua'amua'atehua'a í níuucare'ara'an jíme'e ti Dios jemi é'eme'ecan. Jeíhua pu tihua'a'ixa'atehua'a niuucari jíme'e a'achú mej caj té'eviiuca'iraca'a mej ráanamua. ³⁴ Tí'ití ti a'ij ti tihua'a'ixa'atehua'a í teite,

Jesús pu ayén tihuá'a'ixa'atehua'a niuucari jime'e ti caí e'ehuáuritiirici. Aru a'íi pu tihuá'a'ixa'atehua'a a'ímej í mej jamuan á'ujuhua'ane'e a'íj ti huataújmu'a'a naíjmi'í í niuucari amitiéere'ecan jime'e.

Jesús pu raatépu'a'ajte í eeca, ajta í jaj ti vivejme'e tiújta'ahua'a (Mt. 8:23-27; Lc. 8:22-25)

³⁵ A'íjna xicájra'a jetze, tí'ij ari téchumua'arijme'e, Jesús pu hua'utá'ixa a'ímej í mej jamuan á'ujuhua'ane'e. Ayen tijín: —Tiché'e antáciine után pújme'en.

³⁶ Mat'íj mi á huajauhuá'axi í teite. Aj mú mi yá'utií í Jesús jetzen í baarcu a'uun ti a'utéveeca'a. Majta seica a'ucíj seij jetze í baarcu. ³⁷ Aj pu'í huatá'ecareca'a temua'a ca'anín jime'e. Japuutzari pu temua'a té'uxijve'e. Ajta vivejmé'en tiújta'ahua'a í jaj. Tí'ij i ateáxi're'axi í baarcu jetze. Pu'uri tén avé'ejistijme'e í jaj.

³⁸ Ajta a'íin Jesús, a'úu pu é'ecujcaa cítzata'an pújme'en í baarcu. Timu'utzi pu huamé'ecaa. Aj mú mi raajíste. Miyen tijín:

—Maeestru, ¿ni caí á jetze ruxe'eve'e tej teri tén cui'ini?

³⁹ Aj pu 'i ca'anacan ájchee í Jesus. Tí'ij jí raatépu'a'ajte í eeca. Ajta ayén tiraata'ixaa í jaj, tijín:

—Pecaj ché'e sihuájna. Xaatapuá'ajta. —Yee pu tiu'utaxájtaca'a.

Aj pu'í huateápua'areca'a í eeca. Ajta a'uréjé'iyerecaj í jaj temua'a naa. ⁴⁰ Aj pu ijtá'í Jesús hua'utá'ixa í mej jamuan á'ujuhua'ane'e, ayén tijín:

—¿A'iné een jín huápi'í setiu'utátziin? ¿A'iné een jín secaí té'tatzaahuaté'e? —Yee pu tiu'utaxájtaca'a.

⁴¹ Temua'a mú mi jeíhua tiu'utátziin. Majta miyen tiúj'ixaate'eca'a me'íjna jime'e mej tiu'utátziin. Miyen tijín:

—¿Ti'itájni tévira'a pú'een? Amí pu hui tihuá'ajte'e í eeca, ajta í jaj. Naími'í mú rá'astijre'e. —Yee mú tiúj'ixaate'eca'a.

5

A'íjna í ja'ati ti Gadara é'eme'ecan (Mt. 8:28-34; Lc. 8:26-39)

¹ Aj mú mi antací antavén pújme'en. Ayee pu téja'arájtehuaa tijín Gadara. ² Aj pu'í Jesús a'itáraa í baarcu jetze. Tí'ij jí á'iyen seij ave'eré'ene tiyaaru'u ti tzajta'an seijre'eca'a. A'uu pu huirájraa a'íjna í ja'ati a'u mej mi'ichite e'evé'enaamuaca.

³ A'uu pu é'echejca'a a'íjna í ja'ati. Jé'ecan pu simuárun. Capu ri'íriístaca'a ti ja'ati ra'amuáji'ici'en caujnari jime'e, ni alaambre jime'e. ⁴ Mu'íi mú raatatése. Mara'amuají'ici'ihua'a muájca'are'ara'an jetze, majta íicájra'an jetze alaambre jime'e. Aru a'íin, tí'ij pí na'a pu tijtzá'ana'a cílieene'en, ajta

méjca'i iyaúhua'axijsin. Capu huatári'iristareca'a ti ja'ati a'ij ráaruuren ti raamuá'acante'en. ⁵ Nain tújca'ari tzajta'a, ajta nain tíca'ari tzajta'a, a'íi pu á'uche'ecane'e, anjiihua a'ájna jirí jetze. Ajta a'ájna a'u mej mi'ichite e'evé'enaamuaca, á pu ij ayén hua'uteátu'asixi tetej jime'e.

⁶ Tí'ij raasej í Jesús, á'iyen púu a'utatfej. Aj pu'i títunutaca'a a'ájna vejli'i a'utí a'utéveeca'a í Jesús. ⁷ Ajta huajjhuaca'a ca'anín jime'e. Ayen tiraata'ixaa tijín:

—¿A'iné ti'itíj peteáruuren neetzi jemi, Jesús í pej i'i yaujra'an í Dios ti nainjapua tí'ajta? A'ij nu muahuavii í Dios jemi pej caí puaíjtzi neetá'acare'en.

⁸ Ayee pu tiu'utaxájtaca'a a'ájna í ja'ati, a'iné ayée pu tiraatá'ixaate'eca'a í Jesús tijín:

—Tiyaaru'u pej tzajta'an seijre'e mi tevi, pej a'ij pua'a meteúumua'aree, huirájra'a mi tevi jetze. —Yee pu tiraata'ixaa í Jesús.

⁹ Ajta ayén tiraata'íhua'uri'i tijín:

—¿A'iné pua'antehuaa mú'ee?

Ajta ayén tiu'utaniú tijín:

—Ayee nu ántehuaa tijín I tej arájsevi vi'ira'a ta'ará'ase. Ayee tu ti'itamua'amua a'ájna jime'e tej i'i mu'íi. —Ayee pu tiu'utaxájtaca'a.

¹⁰ Aj pu'i a'ájna í ja'ati jeíhua rájhuaviiri'i í Jesús ti a'ín hua'uta'íte mej á'ucine mé á'ahua'ayee í mej tzajta'an seijre'eca'a.

¹¹ Majta me'ín tuiixute, á vejli'i te'antácu'a'atiye'icaa jirí jetze, memu'iicáa í tuiixute a'achú mú ará'axca hua'apua vi'ira'a. ¹² Aj mú mi me'ín tiyáaru'use miyen tirájhuaviiri'i tijín:

—Taata'a itejmi tej a'uteároute mi tuiixute tzajta'a.

¹³ Tí'ij jí a'ín hua'utá'a. Matí'ij mi huiráaci me'ájna í tiyáaru'use í mej tzajta'an seijre'eca'a a'ájna í tevi. Aj mú mi tiyáaru'use huataseijre í tuiixute tzajta'a. Majta me'ín í tuiixute, muaatauruj a'uun pújme'en u jate'e. Aj mú mi atéevatzi á jaata'a. Matí'ij mi aujamí, naíjmi'í.

¹⁴ Majta me'ín í mej tuiixute cha'íca'a, a'íi mú temua'a tiu'utátziin. Matí'ij mi a'ucíj mej hua'utá'ixaate'en mej chajta'a a'uchéjme'e, majta matíj mena'a mej a'uchéjme'e a'ímuá.

Aj mú mi e'iré'ene í teite mej mi ráamua'aree a'ij ti ti'ití huaríj. ¹⁵ Matí'ij mi ave'eré'ene a'u ti a'ij é'ene'e í Jesús. Aj mú mi me'ín huasej í tevi í mej tiyáaru'use tzajta'an seijre'eca'a. A pu a'utácatii. Capu ché'e mua'avi'i. Capu ché'e rutímua'í. Pu'uri huarúj a'ájna í tevi. Aj mú mi tiu'utátziin. ¹⁶ Majta me'ín í mej raasej a'ij ti ti'itíj huarí, nain mú hua'utá'ixa í teite a'ij ti tiráaru í tevi í tiyáaru'use mej tzajta'an seijre'eca'a, a'ij ti tihua'uruu í tuiixute. ¹⁷ Aj mú mi a'uteájhui í teite mej

rahuavii í Jesús ti á'ura'ani u á'ahua'ayee. ¹⁸ Tí'ij jí á'uraa í Jesús. A'uun pu ateárraa í baarcu jetze. Tí'ij i a'íjna í ti tzajta'an seijre'eca'a í tiyaaru'u, a'í pu rájhuaviiri'í ti Jesús raatá'an ti á'ura'ani jamuan. ¹⁹ Ajta a'íin í Jesús, capu raatá'a a'íjna í tevi ti á'ura'ani jamuan. Ayee pu tiraata'ixaa tijín:

—Aricu a'u pej é'eche huá'a jamuan a'ihuáamua'a. Patá'aj hua'utá'ixaate'en nain a'ij ti timuáaruu í tavástara'a jemi, a'ij ti ye'í rí'í timuájcha'í.

²⁰ Aj pu i iyá'uraa í ja'ati. Ajta á'iyen a'íin a'utéjche ti hua'utá'ixaate'en í mej me'uun a'uchéjme a'ájna ti ayén téja'arájtehuaa tijín Tamuáamuata'a ti Chájta'ajme. Nain pu hua'utá'ixa a'ij ti tiú'uruu a'íjna í Jesús. A'u ti na'a rí'í mú tiráanamujraca'a í teite a'iné jéjcuu me'ecan í niuucari.

Jíme'en Jairo ti rape'eri, ajta, ajta í 'íita'a ti ra'ajtamuariej í cǎxure'ara'an í Jesús

(Mt. 9:18-26; Lc. 8:40-56)

²¹ Aj pu ijtá'í huaré'araa í Jesús í baarcu jetze. Tí'ij ii a'uun a'ará'a a'uun jetze pújme'en vejli'í a'u ti e'eve'e'ástime í jaj. Matí'ij mi ave'eré'ene jeíhua í teite a'u ti a'utéveeca'a í Jesús. ²² Aj pu'í seij a'ará'a ja'atí ti tí'ivaire'eca'a hua'atéyujta'a. Ve'ecán pu jín tí'itéveeca'a. Ayee pu ántehuaaca'a tijín Jairo. Tiyaúj, íitacan. Tí'icui'ica'a a'íjna í yaujra'an. Tí'ij a'íin Jairo raasej í Jesús, aj pu'í títunutaca'a á chuaata'a Jesús ti jé'ejvee. ²³ Jeíhua pu rájhuaviiri'í, ayén tijín:

—Niyauj pu á'ame'ere. Mu a'utá'iyi'í patá'aj ra'ajtamuarí'en, tá'aj huarún, tá'aj auj ruuri á'ara'ani. —Ayee pu tiraata'ixaa.

²⁴ Aj pu'í Jesús u á'ume jamuan. Majta jeíhua teite a'ucj huá'a jamuan a'ímej í mej hua'apua. Matí'ij mi ajteáxureca'a í teite. Temua'a mú huápi'í títé'ucataca'a.

²⁵ Ajta huá'a tzajta'a a'utéveeca'a í 'íita'a ti tí'icui'í. Pu'uri a'ateevi'í a'achú cumu tamuáamuata'a japuan hua'apua nine'ira'a ti tí'icui'í a'íjna í 'íita'a. Tí'ij pí na'a pu uvé'emi'iyeca'a. Jeíhua pu xuureca'a. ²⁶ Pu'uri jeíhua hua'ú'ajjtaca'a í mej tí'íhua'ataca jemi. Pu'uri téje'ehuájrie nain tíj na'a tíj caj tí'ítuaave'eca'a. Ajtá'í, capu tí'itj a'ij tiraatévai. Mí ajtá'í, ayée pu i éene'e ajtahua'a jaítze'e tijcu'íneca'a. A'íj pu jín, rajpuájztzica'a jeíhua a'íjna í 'íita'a.

²⁷⁻²⁸ Tí'ij jí tiú'unamuajri'í a'ij ti tí'itj huáruu í Jesús. Ayen tijín: “A'ij nu jín niyen rini nej ra'ajtamuarí'en cǎxure'ara'an jetze, aj nu run.” Yee pu tiu'umuá'aj a'íjna ti tí'icui'í. A'íj pu jín á aúurupi teite tzajta'a a'íjna í 'íita'a. Tí'ij i á e'iré'ene huarita'an í Jesús. Aj pu'í ra'ajtamuariej cǎxure'ara'an jetze. ²⁹ Jíme'en pu'u ra'ajtamuariej, aj pu'í huatépuaa ti uvé'exuurica'a. Tí'ij i ayén raatá'a í tzajta'an cumu pu'uri

huarúj. ³⁰ Aj pu i ráamua'areeri'i í Jesús í ru tzajta'a ti ja'atí tiú'uhuaa cumu ti caí ché'le racá'anisti'i. Aj pu i pñ a'uré'eve, hua'useírajraa í teite. Ayen tijín:

—¿A'ataani na'ajtamuariej í necíxu jetze? —Ayee pu ti hua'uta'íhua'uri'i.

³¹ Aj mú mi miyen tiraata'ixaa í mej jamuan á'ujjhuua'ane'e. Miyen tijín:

—Mú'ee pej huá'aseij í teite mej á'acata. ¿A'iné een jín piyen tiu'uta'íhua'u? yee: “¿A'ataani na'ajtamuariej?” —Yee mú tiraata'ixaa.

³² Mí ajtá'i a'íin Jesús, a'íi pu hua'useírajye'icaa matíj mena'a tite'anavéejme'eca. Ayee pu a'íin rijcaa t'íij raaseíj ja'atí ti ra'ajtamuariej. ³³ Aj pu i a'íin í 'íita'a, temua'a tiu'utátziin. Temua'a pu tiú'ujviveeca'a í ru tzajta'a a'iné rú'umua'areereca'a ti'ítí ti a'ij huáruu. Aj pu i ajteáxiireca'a a'u ti a'ij e'len a'íjna í Jesús. Titunutaca'a á vejli'i jemin. T'íij jí nain raatá'ixaa a'ij ti ti'ítí ráaruu tzáahuati'ira'a jime'e. ³⁴ Aj pu i Jesús ayén tiraata'ixaa tijín:

—Niyauj, peté'antzaahua nej timuáahuaate'enche'e. A'íj pej jín peri huarúj. Aricu, r'íi pej te'amua'astí. Paúche'e pej ri'éene'e pua'amé.

³⁵ Aúche'e pu t'íixajtaca'a a'íjna mat'íij seica a'ará'a. A'ii mú a'íin pú'een í mej é'eche jamuan í ti ve'ecán jín ti'itéjvee hua'atéyujta'a. Aj mú mi miyen tiraata'ixaa í ya'upuáara'an í temuaj ti t'íicui'i. Miyen tijín:

—Pu'uri huam'íi a'ayauj. ¿A'iné een jín péra'itziite'e mi maestro? —Yee mú tiu'utaxájtaca'a.

³⁶ Mí ajtá'i a'íin Jesús, capu huá'antzaahua a'ij mej ye'í t'íixajtaca'a. Ayee pu tiraata'ixaa í ya'upuáara'an tijín:

—Pecaj t'ítziine'e. A'ii pu'u ruxe'eve'e pej té'atzaahuate'e. —Yee pu tiraata'ixaa í Jesús.

³⁷ Aj pu i huaja'uvi'ítí a'u ti é'eche í ya'upuáara'an. Aru Jesús capu hua'utá'a naíjmi'ica í teite mej á'uju'un jamuan. A'íimej pu'u, í Pedro, ajta í Jacobo, ajta a'íjna í Juan, ti i'í juutzeájra'an í Jacobo. ³⁸ Aa mú a'ará'a a'u ti é'eche í ya'upuáara'an í ti huam'íi. Aj mú mi hua'useíj í teite mej chi'ita huiráatei. Jeíhua mú u'uteúyjeinijme'e. Maúyjeineca'a. Ca'anín mú jín u'uteúyjeinijme'e me'íjna jime'e í ti huam'íi. ³⁹ Aj pu'í chi'ita a'uteájrupi. T'íij jí hua'utá'ixa í Jesús. Ayen tijín:

—¿A'iné sej si ca'anín jín jijhua? ¿A'iné sej si ruyein? Capu mi'íchi mi temuaj, sino cutzú pu'u.

⁴⁰ Mat'íij ráanamujri'i a'ij ti ye'í tiu'utaxájtaca'a, aj mú mi ra'utéxiehuataca'a a'iné méjmua'areereca'a ti a'íin pa'ari'i huam'íi. Aj pu'í a'íin hua'uta'áíj mej huiráciine. Aj mú mi huiráci.

Ti'iquí ya'uví'iti í ya'upuáara'an, ajta í náànajra'an, ajta a'ímej í mej á'ujuhua'ane'e jamuan. A'uu mú uteájrupi a'u ti auucá'a í temuaij. ⁴¹ Aj pu'i rajví'i muájca'are'ara'an jetze. Ayee pu tiraatajé runiuuca jíme'e tijín:

—Taliita, cuumi.

Taliita, cuumi, ayee pu huataújmu'a'a tijín: Temuaij, ayée nu tí'imua'ixaate'e, ájchesi.

⁴² Jíme'en pu'u ayén huaríj í Jesús, aj pu i xaa ájchee í temuaij. Tí'ij jí a'utéjche ti á á'uche'ecane'en. Majta me'ín í teite, jé'ecan mú u huateújtzaahuate. Ajta a'ín í pa'ari'i, ayée pu rájcha'íica'a a'achú cumu tamuáamuata'a nine'ira'a japuan hua'apua. ⁴³ Ajta a'ín Jesús, jeíhua pu hua'u'íjca mej caí ja'atíj xaaate'e, ajta mej nu'u tiraamín í temuaij.

6

Jesús ti Nazarét é'eme'ecan
(Mt. 13:53-58; Lc. 4:16-30)

¹ A'uu pu á'uraa í Jesús, majta í mej jamuan á'ujuhua'ane'e. Matí'ij mi a'ucí a'uun pújme'en a'u ti a'uvé'ese a'íjna í Jesús. ² Tí'ij teja'uré'ene a'íjna xicájra'a mej jetzen ruse'upi, tí'ijí a'utéjche ti tihuá'umua'aten hua'atáyujta'a. Jeíhua mú teite ráanamujri'i. Jé'ecan mú a'ij te'utaseíj. Ayee mú tí'ira'ihua'uraca'a tijín:

—¿A'uné ya'urí'ire amín niuucarijra'a? ¿Tí'itáani mua'atzíire'ara'an pú'een a'íjna ti raateájtuaa amíjna jemi mi Jesús tej caí xi ja'anáj mé'e yá'unamujri'i? ³ Amí pu yeehui a'ín pú'een í yaujra'an í ti tí'isi'icheca. A'í pu náànajra'an ayén ántehuaa tijín María. A'í mú júutzimua'ame'en pú'een a'íime í Jacobo, ajta í José, ajta í Judás, ajta a'íjna í Simón. Majta seica í júutzimua'ame'en í mé 'uuca, a'íí mú yéchej ta jamuan. —Ayee mú tiúj'ixaate'eca'a.

A'íj mú jín rá'achueere'ecaa me'íjna í Jesús. A'íj mú jín caí raxí'eve'eca'a. ⁴ Ajta, ayée pu Jesús tihua'utá'ixaa tijín:

—Naíimi'i mú rí'i tira'utaseíj temua'a naa í ti ti'ixa í niuucari ti Dios jemi me'ecan. Mí ajtá'i, í mej huacájme ruche, majta í mej i'ivaujsimua'ame'en, majta í mej jamuan é'eche, camu t'n rí'i tira'utaseíj a'íime.

⁵ Ayee pu'u caí tiu'utári'ristareca'a ti a'ín Jesús tí'tít' a'ij huáruuren í mej jín a'ij ra'utaseíj tíj ari tiú'uruu pua'amecié. Ayee pu'u huaríj; hua'ajtamuarí'exi seica í teite. Tí'ij i xaa tihuá'uhuaa. ⁶ A'íj pu'i jín a'ij tira'utaseíj í tzajta'an mej caí rá'atzaahuate'eca'a. Tí'ij jí á'uraa í Jesús. A'uu pu á'uyel'icaa a'ímuá a'u ti a'uchájta'ajmee. Ajta tihuá'amua'atejca'a.

Jesús pu tihua'uta'aíj a'ñme í mej jamuan á'ujjhu'a'ane'e mej nu'u tihuaú'ixaate'e í teite (Mt. 10:5-15; Lc. 9:1-6)

⁷ Tí'ij jí Jesús pu hua'utajé a'ímej í mej tamuáamuata'a japuan hua'apua ará'ase. Aj pu'i hua'aré'e'itixi hua'apuacajmé'en. Ajta tihua'u'íjca a'íjna jime'e mej mi hua'utamuarite'en í tiyáaru'use í mej huá'a tzajta'a seijre'eca'a í teite. ⁸ Ajta ayén tihua'u'íjca mej caí ti'ití antiá'a í mej jín huateújvairé'en í juye jetze. A'í mu'u nu'u a'achueeni ti'ití itz'íj í mej jín raújca'aníhua'a. Capu nu'u a'ij tí'iri'iri mej ti'itíj antiá'a ca'aní na'ari ti'ití ínie'e nusu tumin. ⁹ Majta, ajtaújca'acaíte'axi'in. Majta seexu'ijmé'en te'ucaujchéete'axi'in seij ajta seij. Capu nu'u a'ij tí'iri'iri mej hua'apuacajmé'en te'entipí í tiú'ujsiicu'u. ¹⁰ Ajta ayén tihua'utá'ixaa tijín:

—Tí pua'a hui chi'ita xu'uteárute mé já'ahua'a chajta'a, a'úu xu huateáturaasin tíj na'a a'achú sej á'ateere a'ájna chajta'a.

¹¹ 'Ajta ti pua'a mé já'ahua'a mecaí amuaatá'acare'en sej uteárute, na'ari ti pua'a mecaí ranamuajracu í sej tihua'a'ixaate'en, ayée xu huárini, sej huiráçine se'újna. Sera'atéca'atzijxi'in í ruca'acai tí'ij cáaxin í chuej. Ayee xu huárini mej mi ráamua'aree í teite tijín ma'uteájturaa í Dios jemi. Miché'e ráamua'aree mej auteájturaa í Dios jemi a'achú mej pua'amé mej caí á'amuanamuajracuca'a.

'Ayee nu tejá'amua'ixaate'e, a'íjna xicájra'a ti jetzen hua'uxíjte'en í Dios í mej jín auteájturaa í jemin, jeíhua pu puaijtzí hua'utá'asin. Jaitze'e mú rajpuaijtzí muá'aju'un a'ujna chajta'a mecaí í mej me'uun é'echejca'a a'ujna ti ayén teja'arájtehuaaca'a tijín Sodoma, ajta tijín Gomorra. —Ayee pu tihua'utá'ixaa.

¹² Mat'íj mi a'ucíj. Metihua'íhua'ixaate'e í teite ti nu'u ayén tiú'ujxe'leve'e mej nu'u seicié tiú'umua'ati í ru tzajta'a. ¹³ Majta me'ín í mej tamuáamuata'a japuan hua'apua ará'ase, a'í mú jeíhua hua'utamuarí í tiyáaru'use í mej huá'a tzajta'a seijre'eca'a í teite. Majta jeíhua tihua'avé'ehuaate'axi aceite jime'e huá'a mu'úutze'en í mej tí'icucui'i. Naíjmi'ica mú tiú'uhuaate.

Mat'íj raajé'ica me'íjna í Juan ti huá'amuai'i'huacare'e (Mt. 14:1-12; Lc. 9:7-9)

¹⁴ Ira'atéevi'i, mat'íj ráanamujri'i nain japua, tíj na'a a'uun mej a'uchéjme'ecaa í teite a'ij ti tiú'uruu í Jesús. Ajta a'íjna í tajtuhuan ti ve'ée, a'í pu ajta ráamua'areeri'i. Ayee pu ántehuaaca'a í tajtuhuan tijín Heródes. Aj pu'i ayén tiu'utaxájtaca'a a'íjna í Heródes tijín:

—A'íjna í Juan teecan, í ti huá'amuai'ihuacare'e, a'íi pu hui huatarúj. A'ítáaa a'u mej ye'avá'ana. A'íj pu jín raay'í'iti ti ayén tiú'uruuren. —Yee pu tiu'utaxájtaca'a a'íjna í tajtuhuan.

¹⁵ Majta seica, miyen tijín:

—A'í pu a'íin pú'een í Elías í ti a'íjna jín tí'ixaxa'ata'a í Dios jetze me'ecan.

Majta seica miyen tijín:

—A'í pu a'íin píríci ja'atí ti tí'ixaxa'ata'a í Dios jetze me'ecan. Ayee pu che'atá na'a tí'itéjvee í Dios jemi matíj í seica í mej mejmí'i miyen tí'ixaxa'ata'a.

¹⁶ Mí ajta a'íin Heródes, tí'ij ráamua'areeri'i, ayée pu tiu'utaxájtaca'a tijín:

—A'í pu a'íin pú'een a'íjna teecan í Juan í nej raata'aíjtaca'a mej ru'íjveíjche í mu'úura'an. A'í pu hui huatarúj huá'a tzajta'a í mí'ichite. —Yee pu tiu'utaxájtaca'a a'íjna í Heródes.

¹⁷ Aru seíj pu pú'eene'e, 'íita'a ti ayén ántehuaaca'a tijín Herodías. A'í pu íra'ara'an pu'éene'e í Felipe. Ajta a'íin Felipe, a'íi pu juutzeájra'an pú'eene'e í tajtuhuan í Heródes. Tí'ij jí Heródes a'íin ancuré'evi'iti a'íjna í 'íita'a, a'íin ti Felipe raatévi'ítine'e. ¹⁸ Aj pu'i a'íin í Juan ayén tiraata'ixaa a'íjna í Heródes tijín:

—Capu a'íj tí'iri'iri pej ratévi'ítine'en muá'ihuaara'a ti yá'uvi'ítine'e. —Yee pu tiu'utaxájtaca'a a'íjna í Juan.

¹⁹ Tí'ij jí huataniú'ucaca'a a'íjna í 'íita'a. A'íj pu jín a'íin Heródes, raata'aíjtaca'a mej ra'anján a'íjna í Juan. Majta ra'amuáaji'icie alaambre jime'e a'u ti aiteánami'ihuaca'a. Jé'ecan pu rájcha'íire'eca'a a'íjna í 'íita'a. A'í pu jín rajé'icatami'ica'a.

²⁰ Mí ajtá'i a'íin í Heródes, a'íi pu ráamua'areeraca'a ti rí'i tí'itevistaca'a a'íjna í Juan, ajta ti ayén rijca a'íj ti tí'ijxe'eve'eca'a í Dios. Ajta a'íi pu tí'imua'ajca a'íjna jemi í Juan. Aúche'e pu ra'aránajcheca'a a'íjna í Heródes ti ráanamua a'íj ti tiu'uxájtaca'a a'íjna í Juan. Capu a'íj í'irini ti caí temua'a tiyaú'ítieeca'a a'íj ti tí'ixajtaca'a. A'íj pu jín Heródes caí raatá'acare'e a'íjna í 'íita'a ti raajé'ica.

²¹ Tí'ij a'ájna te'ará'a í xicáara'an ja'anáj ti me'ecan a'íjna í Heródes, aj pu xaa a'íin 'íita'a rá'amítiejte'eca'a a'íj ti ye'í huárini ti raajé'ica í Juan. Tí'ij jí Heródes, a'íjna ti tí'yysten ti te'ará'a í xicáara'an ja'anáj ti me'ecan, jeíhua pu teite huatá'ínee, xantaaru'u, matíj mena'a huá'a capitanme, majta mej títeté'u'upu'u me'íjna jime'e mej tihuá'áijte'e í teite, majta í mej me'uun a'uchéjme a'ujna Galilea, í mej jeíhua ruxe'leve'e.

²² Aj pu'i yaujra'an a'íjna í Herodías, a'íi pu a'uteájrupi u chí'ita a'u mej tejanú'ucua'aca'a. A'íjna í yaujra'an, 'íita'a pu píríci. Aj pu'i a'íin tiu'uténei ruseíj huá'a vejli'ípua. Temua'a

pu jeíhua tira'aránajcheca'a a'íjna í Heródes í ti tiu'utéenei, majta a'ímej í mej jamuan tí'icua'acaa. Aj pu'i ayén tiraata'ixaa a'íjna í tajtuhuan tíjín:

—Naatáhuaviiri'i ti'tíj pej a'ij tí'ixe'eve'e. Nemuaatá'asin.

²³ Jeíhua pu te'ataújratziiri'i rusej ti ayén tiraatá'an tí'tíj ti raatáhuaviira. Capu nu'u a'ij rini ti pua'a raatáhuavii já'íta'a a'u ti tihua'jé'ajte'e. ²⁴ Aj pu'i á'uraa a'íjna í 'íta'a. Tí'ij i ayén tíya'uta'íhua'uri'i a'íjna í runáana tíjín:

—¿Tí'tíj ni neraatáhuavii í tajtuhuan? —Yee pu tiraata'íhua'uri'i.

Aj pu i ayén tiu'utaniú a'íjna í náanajra'an tíjín:

—Huatáhuaviiri'i hui í mu'úura'an a'íjna í Juan ti huá'amuai'ihuaca.

²⁵ Aj pu i ajtahua'a ca'anacan uteájrupi a'u ti a'utéveeca'a a'íjna í tajtuhuan ti ve'ée. Aj pu i ayén tiraata'ixaa tíjín:

—Ayee nu tí'ijxe'eve'e pej naata'íte'en tuxa'a jetze í mu'úura'an í Juan ti huá'amuai'ihuaca tej ti ramua'areere tíjín pu'uri huam'í. —Yee pu tiu'utaxájtaca'a a'íjna í yaujra'an í Herodías.

²⁶ Temua'a pu a'ij pua'a tiraatá'a a'íjna í tajtuhuan ti rusej ayén te'ataújratziiri'i ti ayén nu'u huárini a'ij ti tí'ijxe'eve'e a'íjna í 'íta'a í yaujra'an í Herodías. Majta a'íme ti huaú'inee, a'í mú majta ráanamujri'i tí'ij raatá'a í runiuuca. A'ij pu jín rutévi'ira'aca'a huá'a jemi a'íjna í tajtuhuan. A'ij pu jín, a'ín ra'ará'aste í runiuuca.

²⁷ Ajta á'iyen xantaaru'u huata'áiteca'a ti raajé'icatan, ajta nu'u á'iyen ye'ará'íte'en í mu'úura'an í Juan. ²⁸ Ajta á'uraa í xantaaru'u. Tí'ij jí a'uun a'ará'a áa ti aiteánami'ihuaca'a a'íjna í Juan. Aj pu'i ru'ijvejcheca'a í mu'úura'an í Juan. Tí'ij jí ya'ará'íte í tuxa'a jetze. Ajta a'ín í tajtuhuan, a'í pu raatá'íte a'íjna í yaujra'an í Herodías. Tí'ijtá'í a'ín raatá'íte í runáana.

²⁹ Majta me'ín í mej á'ujjhua'ane'e jamuan í Juan, mat'íj ráamua'areeri'i, aj mú mi a'uré'ene jemin Heródes, meya'utí a'íjna í mí'ichi. Mat'íj mi ra'avá'ana. Yee pu éeni'ici'en huam'í a'íjna í Juan.

Jesús pu tihua'umí í mej anxíj ví'ira'a ará'axca

(Mt. 14:13-21; Lc. 9:10-17; Jn. 6:1-14)

³⁰ Majta me'ín í mej tamuáamuata'a japuan hua'apua ará'ase, a'í mú tiújsej a'u ti a'utéveeca'a a'íjna í Jesús. Aj mú mi raatá'ixaa nain a'ij mej tí'tíj huáruu, nain a'ij mej ye'í tihua'umuá'ate. ³¹ Aj pu'i ayén tihua'utá'ixaa a'íjna í Jesús tíjín:

—Mú se'utáuruyi'i. Tiché'e huátase'upe'en mé já'ahua'a a'u ti caí tí'tí e'eré'eevee. —Ayee pu tiu'utaxájtaca'a.

Aru jeíhua mú a'uré'enineica'a í teite a'u ti a'utéveeca'a a'íjna í Jesús. Majta a'ucf'ica'a jemin mé mu'iití í teite. A'íj pu jín camu huatáci'ipejca'a mej tiú'ucua'ani a'íme í mej jamuan á'ujuhua'ane'e. ³² Aj mú mi a'ucfj rujímua'a baarcu jetze. Mat'íj mi me'uun a'ará'a a'u ti caí é'e ja'atí. ³³ Majta me'ín í teite, a'í mú hua'aseíiraca'a mat'íj a'ucfj. Jeíhua mú raamuá'a í Jesus. A'íj mú jín ru'icán a'iré'eneajxi a'u ti na'a mej a'uchéjme. A'í mú mi amuacaí a'ará'a a'u ti e'erá'astiiche'e a'íjna í Jesús, majta í mej jamuan á'ujuhua'ane'e. ³⁴ Ajta, t'íj a'íin a'itamé'eca'a í baarcu jetze, jeíhua pu teite huaséjiraca'a. T'íj jí ii huataújxieemiste t'íj hua'usej. Yee mú titeja'uvátzij cumu cáne'axi ti caí ja'atí huá'a cujta'a huamé'ecaa. A'íj pu'í jín a'utéjche a'íjna í Jesús ti tihuá'umua'aten jeíhua. ³⁵ T'íj hu-ateáchumua'areca'a, aj mú mi ave'eré'ene jemin í mej jamuan á'ujuhua'ane'e. Mat'íj mi miyen tiraata'ixaa tijín:

—Pu'uri téchumua'ari. Ajta caí ja'atí ye'eche ayajna vejli'i. ³⁶ Teajta caí t'itíj tícha'íi mej ráacua'ani mi teite. Patá'aj hua'uré'itixi'ín, mej mi a'ucfjxi'ín mé já'ahua'a chajta'a, a'u mej a'uchéjme teite mej mi pan huánanan.

³⁷ Aj pu í ayén tihua'utá'ixaa a'íjna í Jesús, tijín:

—Mú'een xu tihuá'amin rujímua'a sena'a.

Aj mú mi miyen tiraata'ixaa tijín:

—¿Ni ri'irí tej á'uju'un tej pan a'uvé'enanán tej ti ti-hua'umín? Tí pua'a tiyen tí'tuaave'e a'achú ti caj ja'atí tí'ijmua'itici ti pua'a tiu'umuári'en a'achú cumu hua'apua ciento xica jime'e, capu ajta ti'ici'ipée a'ame í tumin tej ti tiyen huárini.

³⁸ Aj pu'í a'íin í Jesús, ayén tihua'utá'ixaa tijín:

—Sericu, xaaré'ixi'ere'e a'achúni caj mé tirájcha'íi í pan.

Mat'íj mi ráamua'areeri'i. Aj mú mi miyen tiraata'ixaa tijín:

—A'í pu'u caj tí'ixuaavi. Anxívi í pan. Majta hua'ité, caj mú tí'itehua'apua. —Yee mú tiu'utaxájtaca'a.

³⁹ T'íj jí hua'uta'aíjtaca'a mej a'ujrá'ase áa ti á'utu'upi mé mu'iití mé'e. ⁴⁰ Aj mú mi a'ujrá'aseca'a, seica anxíte mé arástiméj, majta seica hua'apuate japuan tamuáamuata'a mú arástiméj. ⁴¹ Aj pu'í a'íin í Jesús, ra'ancuré'e'í'ipi'í í pan, ajta a'ímej í hua'ité. T'íjta'í ra'antútaaraxi í pan, aj mú mi hua'uré'e'í'ipi'íte í teite. Majta í hua'ité, a'í mú hu-atámu'iireca'a. Aj pu'í hua'utá'í'ipi'í a'íjna í Jesús í mej jamuan á'ujuhua'ane'e mej mi hua'uré'e'í'ipi'íte'en í teite.

⁴² Naíjmi'í mú tiú'ucuaa í teite. Temua'a mú jeíhua títeju'uxai. ⁴³ Ajta jeíhua pu avá'aturaa í pan, majta í hua'ité. Tamuáamuata'a japuan hua'apua mú te'evé'ejiste tí'tí sicíri jetze a'íjna jime'e í ti avá'aturaa. ⁴⁴ Majta me'ín í mej tiú'ucuaa í teteca, ayée mú ará'axcaa a'achú cumu anxíj vi'ira'a.

Jesús pu á e'iré'ene í jaj japua
(Mt. 14:22-27; Jn. 6:16-21)

⁴⁵ Tí'ij jí Jesús pu hua'uta'aíj mej atécüine í baarcu jetze mej antácüine utavén pújme'en, mej nu'u amuáatée e'ará'asti a'ájna Betsáida. Mí ajta a'ín Jesús, a'í pu a'uun a'uteájturaa tí'ij hua'aré'e'itixi'in í teite. ⁴⁶ Tí'ij hua'ur'é'itixi, aj pu'i á'uraa a'ájna í Jesús. Tí'ij jí a'uun a'ará'a a'u ti á'ujírime tí'ij raatéjhuauni í Dios jemi. ⁴⁷ Tí'ij huateática'areca'a, áa mú meri a'uju'ucaa já'ita'a í jaj japua, jetzen mua'araaté'ee í baarcu. Ajta a'ín í Jesús, a'í pu rusej a'utácatii jirí jetze. ⁴⁸ Tí'ij jí raasej ti huá'amuarieriste'eca'a mej antácüine jaj japua a'iné á pu e'evé'eecaca'a. Tí'ij tapuá'arijme'eca, a'í pu á e'iré'ene a'ájna vejli'i mej huajú'ucaa baarcu jetze. A'í pu huamé'ecaa í jaj japua. Pu'uri hua'antinájchijme'e. ⁴⁹⁻⁵⁰ Majta me'ín, matí'ij raasej, metiu'utátziin. Muaajjúhuaca'a naíjmi'i a'iné naíjmi'i mú raasej ti huamé'ecaa í jaj japua. Ayee mú tiu'umuá'aj tijín: “Chéjcan pu pú'een.”

Aj pu'i ayén tihua'utá'ixaa a'ájna í Jesús tijín:

—Xaateújca'ane í ru tzajta'a. Caxu tí'itziñne'e. Nee nu ne'ín pírici í Jesús.

⁵¹ Aj pu'i ateájraa í baarcu jetze a'u mej a'aráte'eca'a. Tí'ij jí huateápua'areca'a ti huá'eecaca'a. Aj mú mi a'ij te'utasej. Tí'ij jí utéevatzí í huá'a tzajta'a í mej tí'imua'ajca. ⁵² Jé'ecan mú tí'imua'ajca a'iné camu yaú'itiée muá'araa a'ij ti 'éen jín raayí'ti ti a'ín raatámu'iiren í pan, a'iné rujú'mua'a mua'anteújnaamua í ru tzajta'a.

Jesús pu tihuá'uhuaa a'ímej í mej tí'icucui'icaa a'ujna u Genesaret
(Mt. 14:34-36)

⁵³ Matí'ij mi antacj jaj japua. A'uu mú mi a'ará'a a'ájna já'ahua'a ti ayén téja'arájtehuaa tijín Genesaret. Aa ti e'eve'e'ástime í jaj, áa mú ra'íjtápe í baarcu. ⁵⁴ Jíme'en mu'u aítacj í baarcu jetze, á'iyen mú raamuá'a a'ájna í Jesús í teite. ⁵⁵ A'íj mú mi jín ca'anacan meruaachijmé'e, á mé ve'eré'ene í jemin. Matí'ij mi autéjhuii mej huá'ajseire'en utaatzi japua í mej tí'icucui'i a'ájna a'u mej yé'emua'areereca'a ti a'utéveeca'a a'ájna í Jesús. ⁵⁶ Ajta a'u ti na'a ti a'ur'é'enineica'a raancho tzajta'a ti huachájta'ajme na'ari ti chajta'a ti vivéjme, a'u ti na'a ne'u, mehua'uráatzajye'icaa caaye jetze. Aj mú mi rájhuaviiri'i a'ájna ti hua'utá'an mej ra'ajtamuári'en c'ixure'ara'an jetze, a'ájna jetze ti uvíjpi'i í síicu'ure'ara'an tí'ij a'achú mej pua'amé ra'ajtamuári'en, mej mi huarún. Ayee pu'u xaa ne'u tiú'uruu a'ájna u Genesaret.

7

A'íjna í ti 'uráchueemuara'a í teáata'a í ru tzajta'a
(Mt. 15:1-20)

¹⁻² Mat'íj mi me'ín í fariseo, jamuan majta seica í mej té'eyu'uxaca teyujta'a mej mi me'íjna huaruitiejte'en a'ij mej ye'í ríj muá'aye'i, a'úu mú e'eráaci u Jerusalén, majta me'uun a'ará'a a'utí a'utéveeca'a í Jesús mej mi rájjaahuate. Mat'íj mi hua'usej a'ímej í mej Jesús jamuan á'ujjhua'ane'e mej caí amuaújmuaijte'axi mej tiú'ucuaa a'ij mej tí'ijr'i'irejca'a í mej Israél jetze ajtémecan. ³⁻⁴ Majta a'íime í mej Israél jetze ajtémecan, í mej majta miyen ánte'arua tíjn fariseo, a'í mú rá'atzaahuate'e í ruvaújsimua'a teecan tí'iy'e'ira. Ayee mú che'atá mena'a rijca naíjmi'i í mej Israél jetze ajtémecan.

Capu tí'iseicaj na'a í tihuá'aye'ira í mej jín amuaújmuaijte'axi'ín. Tí pua'a ja'atí tiú'ucua'ani, amucaí pu nu'u ruxe'eve'e ti a'ín ja'atí jeihoa amuaújmuaijte'en, na'ari caí, ayée mu'u tí'ixaxa'a tíjn xána'avisí'i pu seijre'e a'íjna í ja'atí í taye'irá jemi. Ajta, ti pua'a ja'atí teja'uvé'enanana a'ujna a'u mej tejá'atua a'í pu caí tí'icua'ani ti pua'a caí amucaí amuaújmuaijte'en.

Ajta ti'imuí'i ti ayén jín te'avá'ujmua'aree í ruvaújsimua'a teeca tihuá'aye'ira. Ayee mú rijca: met'íja'usica í vaasu í mej jín ye'eca. A'í mú majta tí'ija'usica í tí'tí xa'ari, majta í casueela. ⁵ Mat'íj mi me'ín fariseo, majta a'íime í mej té'eyu'uxaca teyujta'a, a'í mú miyen tiraata'íhua'uri'i me'íjna í Jesús tíjn:

—¿A'íne' éen jín mecaí rá'aste í tavaújsimua'a teeca tí'iy'e'ira í mej ajamuan á'ujjhua'an? Ayee mu'u rici mej xána'avisí'i tí'icua'a í rumuájca'a jime'e. —Yee mú tiu'utaxájtaca'a a'íime í fariseo.

⁶ Tí'ij jí ayén tiu'utaniú a'íjna í Jesús tíjn:

—Temua'a pu tejámuaavíjte'e í ti ayén ajmí'i tira'uyú'uxaca'a a'íjna í Isaías teecan, a'íjna ti tí'ixaxa'ata'a í Dios jetze me'ecan. A'í pu ra'uyú'uxaca'a temua'a a'ij sej 'een mi sej caí huataújci'ipuáacan jín tihuá'ajte'e í teite sino ayée xu tiú'ujseijrata í teite jemi sej nain jín rá'astijre'e. Ayee pu ra'uyú'uxaca'a a'íjna tíjn:

Rí'i mú tineeteátu'araca

ti pua'a met'íxajta ineetzi jime'e.

Mí ajtá'i, mu'uri ajtacíj ineetzi jemi

rumua'atzíira'a jime'e.

⁷ Capu tí'tíj vaire'e

ti pua'a metiu'uteánajche ineetzi jemi.

Ayee mú tí'ihuá'amua'atehua tíjn:

“Dios pu raateájtuaa i taye'irá itejmi jemi.”

Mí ajtá'i caí, capu,

rujíimua'a mena'a mú rájteu í ru tzajta'a.

Yee pu hui ra'uyú'uxaca'a a'íjna í Isaías teecan.

⁸ 'Ayeé xu'u rici. Mú'een sej seri ya'uhua'áaxi a'ij ti ajmí'i tiu'uta'aíjtaca'a í Dios, sej si siyen huárini a'ij mej tí'ijxe'eve'e í teite. A'í pu amua'aráanajche í tihuá'aye'ira, ti ayén tiú'ujxe'eve'e ti xa'ari tiu'ujá'usin na'ari ti tiu'ujá'usin í vaasu í sej jín ye'eca. Jeíhua pu ajta tiú'ujxe'eve'e ti ayén tí'een. Ayeé pu ne'u.

⁹ 'Temua'a xu seri ya'uhua'áaxi a'ij ti tiu'uta'aíjtaca'a í Dios, setá'aj ra'ará'asten í hua'aye'ira í teite. ¹⁰ Ayeé pu tí'een, a'iné ayej tiraataxájtaca'a a'íjna í Moisés teecan, tijín: "Patá'aj rá'atzaahuat'e a'atáàta, ajta a'anáàna." Ajta ayén tijín: "Setá'aj raajé'ica a'íjna í ja'ati ti a'ij pua'a tí'ixaxa'a í rutáàta jemi na'ari í runáàna jemi."

¹¹ 'Mí seajta mú'een, ayée xu tiratá'aca ti ja'ati ayén tihua'utá'ixaate'en í ruvaújsimua'a í runiuuca jime'e tijín Corbán. (Ayeé pu huataújmu'a'a a'íjna í niuucari tijín muai'ivéjri pu pírici.) Ajta ayén tijín: "Naíjmi'i, a'achú nej caj tí'ijcha'íi, a'ij nu neri raatámuai'ivejte í Dios. A'ij nu jín necaí ché'e tí'ijcha'íi í nej jín amuaatévaire'en." ¹² Tí pua'a hui ja'atí ayén tihua'utá'ixaate'en tijín: "Corbán", ca xu ché'e raatá'acare'en ti a'ín hua'utévaire'en í ruvaújsimua'a. ¹³ A'ij xu jín, siyen á tirúurieeni í ti jín tiu'uta'aíjtaca'a í Dios a'íjna jime'e í á'amuaye'ira sej seica huatátu'ire'en. Jeíhua xu siyen tí'ijri'ire. —Ayeé pu tihua'utá'ixaa a'íjna í Jesús.

¹⁴ Tí'ij jí ajtahua'a hua'utajé í teite. Aj pu i ayén tihua'utá'ixaa. Tijín:

—Mú'een xu ráanamua naíjmi'i, sej si yaú'itiée xá'ara'ani: ¹⁵ Tí'ití ti a'ij í ti tí'icua'iri'i, ti pua'a ja'atí ráacua'ani, capu a'atzu raxana'ave'e. Capu raxana'ave'e a'iné mé pua'acé pu me'ecan. Mí ajta í ti tzajta'an me'ecan, a'í pu xaa raxana'ave'e. ¹⁶ Mú'een xu rarí'irejve, rí'i xu tiráanamua.

¹⁷ Tí'ij caí ché'e mé'e a'atíjca'a, aj pu i a'ín a'uteájrupi u chí'ita. Aj mú mi miyen tiraata'íhua'uri'i a'ij ti huataújmu'a'a a'íjna í niuucari ti jime'en a'íjna ti nu'u raxana'ave'e í ja'ati. ¹⁸⁻¹⁹ Aj pu'í ayén tihua'utá'ixaa tijín:

—¿Ni tzaa secaí seajta yaú'itiée xa'araa? ¿Ni tzaa secaí yaú'itie se'íjna? Tí pua'a ja'atí tí'ití huácua'ani ti tí'icua'iri'i, a'íjna ti ráacua'ani, mé pua'acé pu é'eme'ecan. Aj pu i ucáru'ti í jucáara'an jetze. Ajta á'iyen huiráame í chuitireáara'an jetze. A'ij pu jín caí raxana'ave'e a'iné capu rájrupi í tzajta'an, í xiéjniu'ucare'ara'an jetze. —Yee pu tiu'utaxájtaca'a a'íjna í Jesús.

Ajta ayén tihua'utá'ixaa ti i'í rí'en naíjmi'i t'íj na'a ti t'í'icua'irí'i. ²⁰ Ajta ayén tihua'utá'ixaa t'íjín:

—A'íjna ti tzajta'an airáninei, amí pu xaa raxana'ave'e í tevi. ²¹ A'uu pu huiráaye'i í tzajta'an í tevi naíjmi'i í mua'atzíira'a ti a'ij pua'a e'en, ti ajta ca'aníjra'a ratá'aca í tevi t'í'ij a'ij pua'a tiú'umua'ati, t'í'ij tiú'ujxana'acira'aten seij jamuan ti caí ratévi'itin, na'ari 'í'ita'a ayén huaújxana'acira'aten seij jamuan ti caí c'ina'ara'an pú'een.

A'uu pu hui tzajta'an ajta huiráaye'i í mua'atzíira'a ti ca'aníjra'a ratá'aca í tevi ti tiu'unáhua'an na'ari ti tiu'ujé'ica na'ari ti ché'e na'a tiú'uxana'acira'aten huá'a jamuan í ti'íríi.

²²⁻²³ 'Ajta a'úu pu huiráaye'i í tzajta'an a'íjna ti ca'aníjra'a ratá'aca ti ja'ati ti ayén ti'ítí t'í'ijmuaire'e í ti t'í'ijcha'íi í seij na'arí ti ja'ati a'ij pua'a rijca, nusu ti seij huácuanamuan. Ayee pu che'atá na'a een ti pua'a ja'atí ayén a'ij pua'a tiú'ujepe'even, na'ari ti pua'a ja'atí seij ánhueere'en, nusu ti pua'a ja'atí a'ij pua'a tiu'utájeeve, na'ari á'ujtzaahuat'e, ca'ín a'íin ayén ríci í ti caí x'epí'ín. Naíjmi'i t'íj na'a ti ayén een, a'úu pu huiráaye'i í tzajta'an í tevi. Ayee nu hui tejá'amua'ixaate'e, a'íi pu xaa a'íin pú'een í ti ru'uráchueemuare'e í tevi í ru tzajta'a. —Ayee pu tihua'utá'ixaa a'íjna í Jesús.

'Í'ita'a ti seij chuéjra'a japua é'eme'ecan, ti ajta rá'antzaahua í Jesús

(Mt. 15:21-28)

²⁴ Aj pu í Jesús á'uraa a'íjna já'ahua'a ti ayén téja'arájtehuaa t'íjín Tiro, amájna vejli'i u Sidón. A pu já'ahua'a chí'ita a'uteájrupi, a'iné capu raxí'even'eca'a ti ja'ati ráamua'aree ti a'uun a'utéveeca'a. Mí'ajtá'i caí, capu huatári'íristareca'a ti huateuravajtáa. ²⁵⁻²⁶ Capu xaa ne'u, a'iné seij pu ca'anacan ráamua'areeri'i. 'Í'ita'a pu pu'eene'e a'íjna ti seij chuéjra'a japua é'eme'ecan. Seij pu tévira'a pu'eene'e. Ayee mú hua'atamuá'amua t'íjín Sirofencia, í mej nu'u chiicate pú'een.

Ajta a'íin í 'í'ita'a, a'íi pu tiyáujca'a, íitacan ti tiyaaru'u tzajta'an seijre'e. Aj pu í e'iré'ene a'íjna í náanajra'an. Títunutaca'a a'íjna vejli'i a'u ti a'utéveeca'a a'íjna í Jesús. Aj pu í ayén tirájhuaviiri'i ti ru'irámuarite'en í tiyaaru'u ti tzajta'an seijre'e í yaujra'an. ²⁷ Aj pu í ayén seij niuucari jín tiraata'ixaa a'íjna í Jesús, ayén t'íjín:

—Miche'e amuacáí tiú'ucua'ani mi ti'íríi. Capu ayén tiraavíjte'e ti hua'a'í'ípui'i í pan t'í'ij chiicate huata'í'ípí'ite'en.

²⁸ Aj pu'í ayén tiu'utaniú a'íjna í 'í'ita'a t'íjín:

—Ayej xaa ne'u ti'ayajna, nevástara'a. Aru casi'i, ti pua'a me'ín ti'íríi ra'acáhua'anan ti te'ení í pan í meesa japua, ¿ni qui mecaí racua'ani í chiicate í mej meesa jete e'irá'uu? —Yee pu tiu'utaxájtaca'a a'íjna í 'í'ita'a.

29 Aj pu i ayén tiraata'ixaa a'íjna í Jesús tijín:

—Ayej xaa ne'u tiraavíjte'e patíj peri tiraataxájtaca'a. Patá'aj á'ura'ani. Pu'uri huirájraa í tiyaaru'u ti tzajta'an seijre'eca'a muá'ayauj.

30 Aj pu i á'uraa a'íjna í 'íta'a. Tí'ij jí a'ará'a í ruche. Tí'ij a'ín raaseíj a'íjna í ruyauj, ti án a'ujcá'a utaatzi japua. Aj pu i a'ín 'íta'a ráamua'areeri'i ti ari huirájraa í tiyaaru'u ti tzajta'an seijre'eca'a.

Jesús pu seij tiú'uhuaa ti caí huiteájnamura, ti ajta caí té'anri'ire

31 Ajtahu'a pu huirájraa a'íjna í Jesús a'ájna já'ahua'a Tiro. Aj pu i u a'uré'ene a'ájna já'ahua'a Sidón. A'uu pu já'ita'a a'atanéj a'ájna já'ahua'a ti ayén téja'arájtehuaa tijín Tamuáamuata'a ti Chájta'ajme. Tí'ij jí a'uun a'ará'a a'ájna jaj ti jéjmuaa, í mej miyen ratamuá'amua tijín Galilea. 32 Aj mú mi seij a'arájti ti tí'icui'í. Capu huiteájnamura a'íjna í ja'ati. Ajta capu té'anri'ire. Aj mú mi rájhuaviiri'i a'íjna í Jesús, ti ra'ajtamuarí'en í ti tí'icui'í tí'ij tiráhuuaate'en. 33 Aj pu i a'atzu a'ímuá ra'iráavi'iti a'ájna teite tzajta'a. Tí'ij jí a'ín Jesús, í ruxité urújte'axi'í í naxaita'a í ti tí'icui'í. Tí'ij jí ajta a'ín á chuaata'a á é'ejtztize. Aj pu'i ra'antiméijri'i neanureáara'an jetze a'íjna jime'e í ru'íjci'e. 34 Tí'ij jí júte'e á'ujneereca'a. Ajta ucayáatiraa. Aj pu'i ayén tiu'utaxájtaca'a í runiuuca jime'e tijín:

—¡Efata! —Yee pu tiu'utaxájtaca'a. (A'íjna i niuucari, ayée pu huataújmua'a tijín: “Te'antácuuna.” Aye pu huataújmua'a a'íjna tijín: “Efata.”)

35 Jíme'en pu'u ayén tiu'utaxájtaca'a a'íjna í Jesús, aj pu i a'ín huarúj í ti tí'icui'íca'a. Pu'uri xaa a'ájna huitenamuáara'a já'araa. Ajta, ari té'anri'irejca'a. Capu ché'e cá'achira'aca'a í neanureáara'an. 36 Ajta Jesús raatá'ijmijri'i ti caí ja'atí huatá'ixaate'en.

Mí majta, camu miyen huaríj. A'achú ti caj ayén tíhua'uta'aíte'enche'e, ayée mú che'atá caj tíhua'uta'ixáate'enche'e í seica. 37 Matí'ij mi temua'a a'íj te'utaseíj í teite. Miyen tijín:

—Rí'i pu tí'ijri'ire a'íjna í Jesús nain jime'e. A'í pu hui raayí'iti ti tíhua'uhuaate'en mej mi huitenamuáara'a muá'ara'ani, ajta mej mi te'anri'irée muá'ara'ani í mej caí té'anri'iréjme. —Yee mú tiu'utaxájtaca'a.

8

Jesús pu tíhua'umí a'íme í mej muá'acua ví'ira ará'axcaa
(Mt. 15:32-39)

1 Tí'ij á'aja'a a'uun a'utéveeca'a a'ujna Galilea í Jesús, jeíhua mú teite tiújseij. Camu tí'itíj tícha'íica'a mej ráacua'ani. Tí'ij jí a'ín Jesús hua'utajé a'íme í mej jamuan á'ujjuhua'ane'e.

² Ayee pu tihua'utá'ixaa tijín:

—Neánxieemiste'e amíime jemi mi teite, a'iné pu'uri huaíca xica teuumé mej á'ujuhua'an nee jamuan. Camu majta ti'itíj tícha'íi í mej ráacua'ani. ³ Seica mú imuá curé'ecijxi. A'íj pu jín ti pua'a nehua'uré'itixi'in í ruche mecaí xi tiu'ucuá'an, camu te'utáviicua'ira í juye japua.

⁴ Matí'ij mi miyen tiraata'íhua'uri'i, tijín:

—¿A'iné tí'iri'iri pej tihua'umín ayajna a'u ti caí ja'atí'é'eche?
—Ayee mú tiraata'íhua'uri'i.

⁵ Aj pu i ayén tihua'uta'íhua'uri'i tijín:

—¿A'achúni pua'améca xa'í'ipi'isin í pan?

Matí'ij mi miyen tiraata'ixaa tijín:

—Arahua'apuáca. —Yee mú tiraata'ixaa a'íime.

⁶ Aj pu i raata'ájtaca'a mej a'ujrá'asen í teite á chuaata'a. Tí'ij jí raati'ípií í pan júte'e a'íjna í Jesús. Aj pu i rí'í tiraatá'a í Dios jemi, ajta ra'antítaaraxi. A'íj pu i hua'uré'e'í'ipi'ite í mej jamuan á'ujuhua'ane'e. Majta me'ín, a'íime mú hua'uré'e'í'ipi'ite í teite. ⁷ Majta mú, seica huájcha'íica'a í hua'ité. Ajta pu raatáhuau í Dios jemi. Tí'ij jí hua'uta'a'íj mej hua'uré'ata'are'en. ⁸ Naíjmi'i mú tiú'ucuaa. Majta temua'a titéju'uxai. Ajta avá'aturaa í pan ti ra'antítaaraxi. Sicíri mú jetze ra'avé'ejiste'axi a'íjna ti avá'aturaa. Aráhua'apua sicí pu te'ará'a. ⁹ Majta me'ín í teite í mej tiú'ucuaa, muaará'aseca'a cumu muáacua ví'ira'a.

Aj pu i a'ín Jesús hua'aré'e'itixi í teite. ¹⁰ Tí'ij jí ateájraa baarcu jetze, majta í mej jamuan á'ujuhua'ane'e. Matí'ij mi a'ucíj. A'uu mú a'ará'a a'ájna já'ahua'a ti ayén téja'arájtehuaa tijín Dalmanuta.

A'í í fariseo mej tirájhuaviiri'i ti a'ín Jesús tihua'utaseíjrate'en í mej jín a'íj te'utaseíjra

(Mt. 16:1-4; Lc. 12:54-56)

¹¹ Matí'ij mi fariseo á e'iré'ene, majta á'iyen autéjhuii mej tí'ira'íhua'un me'íjna í Jesús. Meraatatése mej ca'aníjra'a raatá'an ti ij a'ín auté'itzen. Meraatáhuaviiri'i ti hua'utaseíjrate'en í mej jín a'íj te'utaseíj mej nu'u mi jín ráamua'aree a'íjna ti jetzen araújca'ane a'íjna í Jesús, ti pua'a a'uun pa'uvé'emej a'íjna jemi ti júte'e é'eseijre'e ti ij ayén huá'ini. ¹² Aj pu i a'ín caí ché'e a'íj te'anrí'irée já'araa. Tí'ij jí ayén tiu'utaxájtaca'a tijín:

—¿A'iné een jín ménehuavii a'ímej teitejra'a nej tí'ití hua'utaseíjrate'en í mej jín ráamua'aree a'u ti é'eme'ecan í nej jín tí'imíjhuaca?

Ajta ayén tiu'utaxájtaca'a tijín:

—Ayee nu xaa ne'u tejá'amua'ixaate'e mú'ejmi, canu ti'itíj amuaataseíjrate'esin.

13 Aj pu i huajauhuá'axi í teite. Tí'ij jí ajtahua'a ateájraa í baarcu jetze. Aj mú mi a'ucíj utavén pújme'en pújme'en.

Jíme'en hua'aniuuca í fariseo í mej jín huá'acuanamua í teite (Mt. 16:5-12)

14 Majta me'ín í mej á'ujujhua'ane'e jamuan í Jesús, a'íi mú ya'uhuá'axi mej ya'ara'í'ipín í pan mej ráacua'ani. Seij mu'u caj tiu'í'isime'e a'íjna í baarcu jetze. 15 Aj pu i ayén tihua'uta'a'íj tijín:

—Xaanamuajri'i mú'een. Rí'í xu'u se'íjna jime'e í fariseo mej rajnájchi í pan jetze tí'ij huacú'usta, seajta se'íjna jime'e mej majta rajnájchi í mej Heródes jamuan á'ujujhua'ane'e.

16 Matí'ij mi autéjhuii mej ti'itiúrixaate'en í mej jamuan á'ujujhua'ane'e. Miyen tijín:

—Yee pu a'íjna jín tiu'utaxájtaca'a a'iné catu pan tícha'íi.

17 Aj pu i ráamua'areeri'i a'íj mej ye'í tí'ixajtaca'a. Tí'ij jí ayén tihua'utá'ixaa tijín:

—¿A'iné een jín siyen tí'ixa yee sejcaí pan tícha'íi? ¿Ni tzaa secaí xi yaú'itiéé, ca'ín secaí xi tihuáuritejte? ¿Ni caí tí'tí a'amua jetze tássiseiri? 18 ¿Ni tzaa secaí tí'iseij, ca'ín secaí tí'inamua? ¿Ni secaí ramua'aree? 19 ¿A'achúni pua'an sicíri avá'aturaa í pan ti te'avá'aturaa netí'ij hua'uré'e'í'ipí'í í mej anxíj vi'ira'a ará'axcaa í teite a'íjna jime'e ti anxívi ará'axcaa í pan? —Yee pu tiu'utaxájtaca'a a'íjna í Jesús.

Aj mú mi miyen tiraata'ixaa tijín:

—Tamuáamuata'a japuan hua'apua pu avá'aturaa.

20 Aj pu i a'ín Jesús, ayén ajtahua'a tihua'uta'íhua'uri'i tijín:

—Ajta ¿a'achúni pua'an sicíri sété'eve'ejíste'axi se'íjna mé tí'ive'aa ta'aráhua'apua ti ará'axcaa netí'ij tihua'umí í mej muáacua vi'ira'a ará'axcaa?

Aj mú mi miyen titeetaniú tijín:

—Arahua'apua sicíri.

21 Aj pu i ayén tihua'utá'ixaa a'íjna í Jesús tijín:

—¿Ni tzaa secaí xi yaú'itiéé, mú'een?

Jesús pu tiráhuuaa seij ti arácuunica'a a'ujna u Betsáida

22 Matí'ijta mi me'uun a'ará'a a'ájna já'ahua'a chajta'a ti ayén téja'arájtehuuaa tijín Betsáida. Matí'ij mi seij je'iré'eneijte ti arácuunica'a. Aj mú mi rájhuaviiri'i a'íjna í Jesús ti ra'ajtamuarí'en. 23 Tí'ij jí a'ín Jesús rajví'i muájca'are'ara'an jetze a'íjna í ti arácun. Ya'uvi'ití á pua'acéé imuá a'ujna a'u ti é'echajta'a. A'í pu ru'íjci'e ra'arámeijraxi á jí'seáara'an jetze. Ajta ra'avé'emuariéj. Tí'ij jí raata'íhua'uri'i tijín:

—¿Ni hui peri mé úneee?

24 Aj pu i a'ín í ta'arácun, antanéerejye'ícaa, ayén tijín:

—Ahuí, teteca nu seij. Ci xiee ciyej mena'a pú'een mej mú á'ujuhua'an. —Yee pu tiu'utaxájtaca'a a'íjna í ti arácun.

²⁵ Ajta a'ín Jesús, ajtahua'a pu ra'arámuarie á ji'iseáara'an jetze í ta'arácun. Ajtahua'a pu r'íi meteúuneereca'a. Pu'uri xaa a'ájna ícu huarúj. Naijmi'i pu ti'iseíjraca'a temua'a naa. ²⁶ Aj pu í a'ín Jesús raata'íteca'a a'íjna ti arácuunica'a ti nu'u á'ura'ani í ruche. Ajta ayén tiraata'ixaa tijín:

—Pecaj uteáru'ipiche'en u chajta'a. Ni pecáj pajta ja'atí ixaate'e a'íjna jime'e a'ij nej timuáahuaa.

Pedro pu raataxájtaca'a ti nu'u Jesús a'ín pú'een í ti Dios án ya'ujyeíjtza í ipuari japua

(Mt. 16:13-20; Lc. 9:18-21)

²⁷ Tí'ij ayén tiuju'uríj, aj pu'i Jesús, majta í mej jamuan á'ujuhua'ane'e, a'úu mú a'ará'a a'u ti a'uchájtajmee, a'ájna já'ahua'a ti ayén téja'arájtéhuaa tijín Cesarea de Filipino. Juye jetze mú aujú'ucaa. Tí'ij í ayén tihua'uta'íhua'uri'i a'íime í mej jamuan á'ujuhua'ane'e tijín:

—¿A'iquí metí'ixa í teite yee a'atani nej pírici inee?

²⁸ Aj mú mi miyen tiu'utaxájtaca'a tijín:

—Seica mú miyen ti'ixa tijín mú'ee pej pe'ín pírici a'íjna í Juan ti huá'amua'i'ihuaca'a, majta seica miyen tijín pej a'ín pírici í Elías. Majta seica, miyen ti'ixa tijín pej nu'u a'ín píj'íríci seij í ti ti'it'éjvee í Dios jemi. —Yee mú tiraata'ixaa.

²⁹ Tí'ijta'i a'ín ayén tihua'uta'íhua'uri'i tijín:

—Ari mú'een, ¿a'iné tejamuá'amitiejte'e a'atani nej pú'een inee?

Tí'ij jí ayén tiu'utaxájtaca'a a'íjna í Pedro, tijín:

—Mú'ee pej a'ín píj'íríci a'íjna í mej miyen ratamuá'amua tijín í Cirístu'u, í ti Dios án ya'ujyeíjtza í ipuari japua. —Yee pu tiu'utaxájtaca'a a'íjna í Pedro.

Jesús pu raataxájtaca'a ti nu'u huámi'ini

(Mt. 16:21-28; Lc. 9:22-27)

³⁰ Aj pu í a'ín hua'utá'ijmíjri'i mej caí ja'atí ixaate'e. ³¹ Tí'ij jí a'ut'éjche ti tihuá'umua'aten. Aye pu tihua'utá'ixaa ti a'ín ruseíj, í ti ajta teáata'a jetze airáne, a'í pu nu'u jeíhua rajpuaíjtzi a'ame. Ajta ti nu'u ayén ruxe'eve'e a'ame mej caí raxí'eve'e muá'aju'un í mej Israél jetze ajtéme'ecan, majta í mej ve'ecán jín títetateí u teyujta'a, majta a'íime í mej té'eyu'uxaca. Naijmi'i mú nu'u caí raxí'eve'e muá'aju'un. Ajta ayén tihua'utá'ixaa mej nu'u raajé'icatan. Tí'ij nu'u huamí'in, aj pu íjtá'i huatarújsin huaíca xicaj tzajta'a. ³² Temua'a pu tihua'ú'ixaa e'ehauritéecan jime'e.

Ajta a'ín í Pedro, a'í pu ra'iráavi'iti ayée. Aj pu'i tiraatixáate'ajraa ti nu'u caí ayén ti'itaú'a'acare'en. ³³ Mí ajta a'ín Jesús, a'í pu ruhuárita'a ca'acheecajraa. Hua'useírajraa

a'íime í mej jamuan á'ujujhua'ane'e. Aj pu i a'íin í Pedro tité'axi. Ayen tijín:

—Aricu. Ajtára'a ineetzi jemi, mi pej piyen tí'ixaxa'a tíj a'íjna í tiyaaru'u. Mú'ee pej caí piyen tí'imua'atze a'ij ti tí'ijxe'eve'e í Dios sino a'ij mej tí'ijxe'eve'e í teite.

³⁴Tí'ij jí Jesús hua'utajé a'íime í mej jamuan á'ujujhua'ane'e, ajta í teite. Ayee pu tihua'utá'ixaa tijín:

—Tí pua'a ja'atí raxí'eve'e ti ne jamuan á'uche'ecane'en, ayée pu tiú'ujxe'eve'e ti caí ché'e ayén rijca a'ij ti rusej tí'ijxe'eve'e. Mí ajta, ti pua'a ja'atí á'uche'ecane'en ne jamuan, ayée pu tiú'ujxe'eve'e ti rajpuaíjtzi á'ara'ani ruxí'evi'ira'a jime'e. Ajta ti pua'a a'íin huámí'ini, capu a'ij í'irini.

³⁵'Ayee nu tejámuaatá'ixaate'esin. Tí pua'a ja'atí tiú'ujtesí'ire'e ti caí huámí'ini, aúche'e pu mí'ini a'íjna í ja'ati. A'ij pu á'ujisin í ruxíejniu'uca ti auj ruuri. Mí ajta, ti pua'a ja'atí huámí'ini a'íjna jime'e ti á'uche'ecane'en neetzi jamuan, na'ari a'íjna jime'e í niúucare'ara'an í Dios, a'í pu ajtahua'a huatarújsin. Ajtahua'a pu rateuni í ruxíejniu'uca ti auj ruuri.

³⁶'Ajta, ti pua'a ja'atí tiu'umuá'itin naíjmi'í tíj na'a ti íiyen tí'iseijre'e chaanaca japua, ¿a'iquí tiraatéva'ire a'íjna ti raamuá'iti ti pua'a a'íin yá'urieeni í ruxíejniu'uca ti auj ruuri? Capu tí'ití a'ij tiraatéva'ire, ¿ni caí? ³⁷¿Ni caí a'ij tí'iri'iri ti huaújnanaí í ruxíejniu'uca ti ari yá'urie a'íjna jime'e í ti tí'ijcha'íca'a? Capu a'atzu a'ij tí'iri'iri, icu.

³⁸'Ayee nu neajta tejá'amua'ixaate'e. A'íjna i teitejra'a, jeíhua mú auteajturaa í Dios jemi. Ayee mú e'en í Dios jemi matíj a'íime í mej tiú'ujxana'acira'ate'íta'a jamuan.

'Tí pua'a setí'itevi'ira'a se'íjna jime'e mej ráamua'aree í teite sej ne jamuan á'ujujhua'an, na'ari mej ráamua'aree ti a'amuaráanajche i neniúuca, ti pua'a siyen tí'itevi'ira'a huá'a jemi, aj nu neajta inee i nej neajta teáata'a jetze airáane, nee nu niyen che'atá nena'a tí'itevi'ira'a na'ame mú'ejmi jemi. Netí'itevi'ira'a nu na'ame mú'ejmi jemi a'íjna xicájra'a jetze netí'ij neajtahua'a yatanéjsin íiyen chaanaca japua. Ve'ecán nu jín tí'itevé'e na'ame jemin í Dios ti niyá'upua a'ájna netí'ij yatanéjsin huá'a jamuan í mej tí'ivaire'e ta japua í Dios jemi.

9

Tí'ij Jesús seicié huataújseijrataca'a huá'a jemi í mej huaíca (Mt. 17:1-13; Lc. 9:28-36)

¹Ajta ayén tihua'utá'ixaa tijín:

—Ayej xaa ne'u ti'ayajna, ayée nu tejá'amua'ixaate'e. Seica í mej yé huaté'uu ayajna, a'í mú caí xi cui'ini a'ajtá mena'a caí amuacáí raasej tí'ij yatanéjsin í Dios tí'ij tiu'uta'aíjta íiyen chaanaca japua a'íjna jime'e í rumuári'eri'ire'ara'an.

² Teuumé'eca a'achú cumu arájsevi xica, aj pu'i a'ín Jesús án a'ujnéj jirí japua. A'ímej pu a'uví'ití a'íjna í Pedro, ajta í Jacobo, ajta í seíj, a'íjna í Juan.

Ajta á'iyen seicié huaújruu a'íjna í Jesús, á mú a'unéjne'erica'a. ³ Tatzari pu jín seijre'eca'a a'íjna. Temua'a pu tiu'utécuainareca'a í cǎxure'ara'an. Yee pu éene'e seijre'eca'a tíj seeri. Iíyen chaanaca japua capu má'a ja'atí ti raayí'ití ti cǎxuri tiu'ujá'usin tí'ij ayén tí'icuáinavi'i á'ara'ani.

⁴ Majta a'ímej huaseíj a'íjna í Elías ti ajmí'i tí'ixaxa'ata'a í Dios jetze me'ecan, majta me'íjna í Moisés teecan. A'í mú tí'ixajtaca'a me'íjna jamuan í Jesús.

⁵ Aj pu i a'ín Pedro, ayén tiraata'ixaa a'íjna í Jesús. Ayen tíjín:

—Maeestru, xí'epi'ín pu naa tej yé huaté'uu tiyajna. Tiché'e huaícaca huátaahuaa inaamua. Seíj ti mú'etzi huáci'ití, ajta seij a'íjna í Moisés, ajta seíj a'íjna í Elías. —Yee pu tiu'utaxájtaca'a a'íjna í Pedro.

⁶ A'iné a'íime í mej jamuan á'ujujhua'ane'e í Jesús metiu'utátziin huápi'i. Ajta a'ín Pedro, capu a'ij rá'amitiejte'eca'a a'ij ti ye'í tiu'utaxáj. ⁷ Tí'ij jí jaitiri e'ecávi'irixi huá'a japua. Huá'a tzajta'a pu rájrupi. Aj mú mi ráanamujri'i ti ja'ati ayén tiu'utaxájtaca'a, tíjín:

—A'í pu Niyauj pírici í nej rachú'eve'e. Xáanamujri'i se'íjna. —Ayeé pu tiu'utánamujre.

⁸ Matí'ij huanéereajraa nain japua, capu ché'e é'e a'atíjca'a. A'í pu'u a'utéveeca'a huá'a jamuan a'íjna í Jesús. Aj mú mi a'ucíj.

⁹ Matí'ij e'íicáju'ucua, a'í pu tihua'u'íjca a'íjna jime'e mej caí ja'atí ixaate'e a'ij mej tiu'uséij, a'iné seica mú nu'u raajé'icatan a'íjna ti ajta teáata'a jetze ajtém'e'ecan. Tí'ij nu'u huamí'ín, aj pu nu'u íjtá'i huatarújsin. Aj pu nu'u i huatári'iristari mej raataxáj.

¹⁰ A'íj mú jín, avítzi'i jín tí'ixajtaca'a a'ij mej tiu'uséij. Ayeé mú tiú'urihua'uraca'a a'ij ti huataújmu'a'a a'íjna ti nu'u ajtahua'a nu'u huatarún í ti mi'ini. ¹¹ Aj mú mi miyen tiraata'íhua'uri'i í Jesús tíjín:

—A'íime í mej té'eyu'uxaca, ¿a'iné een jín miyen tí'ixaxa'a ti amuacaí yé nu'u uvé'enejsin a'íjna í Elías?

¹² Aj pu i ayén tihua'utá'ixaa tíjín:

—Ayej xaa ne'u ti'ayajna. A'íjna Elías amuacaí pu a'ín yé uvé'enejsin. A'í pu nain tí'ijéjcuare'en. Neajta inee, niché'e a'atzu tejámuaata'íhua'u. ¿A'iné té'axa í yu'uxari jetze a'íjna jime'e i nej neajta teáata'a jetze airáne? Ayeé pu té'axa nej nu'u jeíhua rajpuaíjti na'ame. Majta nu'u na'axiéehuari'ira muá'aju'un.

13 'Ayee nu tejá'amua'ixaate'e. Pu'uri yé uvé'ene a'íjna í Elías. Pu'uri ayén te'araúrate a'ij ti ye'í té'eyu'usi'ihuaca'a a'íjna yu'uxari jetze. Seica mú miyen a'ij pua'a ráaruuren a'ij mej ye'í tí'ijxe'eve'e. —Yee pu tiu'utaxájtaca'a a'íjna í Jesús.

Ajta á'uraa a'íime jamuan, a'íjna í Pedro, ajta í Jacobo, ajta a'íjna í Juan.

Jesús pu tiráahuaa í pa'ari'i ti tiyaaru'u tzajta'an seijre'eca'a (Mt. 17:14-21; Lc. 9:37-43)

14 Matí'ij u e'iré'ene a'u mé é'aíj é'ene'e í seica í mej Jesús jamuan á'ujjhuane'e, matí'ij mi hua'useíj mej jeíhua e'etiújseire'eca'a í teite huá'a jamuan me'íjna í seica. A'íime mú majta huaseíj í mej té'eyu'uxaca teyujta'a. A'í mú miyen tiú'urihua'uraca'a. Majta mú tén níniu'ucacuca'a. 15 Majta me'ín í teite, matí'ij raaseíj a'íjna í Jesús, jeíhua mú huataújtemua'ave. Matí'ij mi a'uruáchejraa jemin mej mi raatateújte'en. 16 Tí'ij jí a'ín ayén tihua'uta'íhua'uri'i tijín:

—¿Tí'itájni jín setiú'urihua'u?

17 Aj pu i seíj ti a'utéveeca'a huá'a tzajta'a, a'í pu ayén tiu'utaxájtaca'a tijín:

—Maeestru, yee nu ravé'evi'iti í niyauj, tiyaaru'u ti tza-jta'an seijre'e. A'íjna í tiyaaru'u, a'í pu caí ratá'aca ti hu-atániuni. 18 A'íné ja'anáj ti na'a ti a'ín tiyaaru'u rájviivi'i, ajta á ya'arájriesin á chuaata'a. Ajta jeíhua áijjaamixcue'ire'e á'aye'i a'íjna í pa'ari'i. Ajta ancure'ujci'imee í rutamej jime'e. Ajta hu-atéciyaaxari nain japua í ru tzajta'a. Nu'uri hua'utáhuaviiri'i í mej mú'etzi jamuan á'ujjhuane'e mej raatamuárite'en me'íjna í tiyaaru'u. Mí majta me'ín, camu raayí'itihua'a muá'araa. —Yee pu tiraata'ixaa a'íjna í ja'ati.

19 Aj pu i ayén tiu'utaniú a'íjna í Jesús, tijín:

—¿Ni tzaa secaí raayí'iti mú'een? ¿Ni secaí xíi té'atzaahuate'e? ¿A'achúni pua'an nine'ira'a ruxe'eve'e nej a'amua jime'e huáviicua'ire'en sej si huaruitiejte'en? —Yee pu tiu'utaxájtaca'a a'íjna í Jesús.

Aj pu i ayén tihua'uta'ájte tijín:

—Mé se'evé'evi'itichi mi pa'ari'i.

20 Aj mú mi áa ye'evé'evi'iti. Ajta a'ín í tiyaaru'u ti tza-jta'an seijre'eca'a í pa'ari'i, tí'ij a'ín huaseíj í Jesús, a'í pu raatéca'atzijxi í pa'ari'i. Aj pu i aítave á chuaata'a. Tí'ij jí pí tavaíjtzixí, áijjaamixcue'ire'e.

21 Aj pu i Jesús ayén tiraata'íhua'uri'i a'íjna í táàtajra'an í pa'ari'i tijín:

—¿A'achúni ari á'atee ti ayén tí'iruure?

Ajta a'ín táàtajra'an, ayén tiu'utaniú tijín:

—Tíj na'a ti pá'ari'istaca'a. 22 Ajta a'íjna í tiyaaru'u ti tza-jta'an seijre'eca'a, jeíhua pu hui án yá'ujípuaa taij tzajta'a,

ajta á jaata'a t'íj raajé'ica. Tí pua'a peraayí'itihua'an pej tiráahuaate'en, tá'ancu'uvajxi'i, pajta taatévaire'en. —Yee pu tiu'utaxájtaca'a a'íjna táatajra'an.

²³ Aj pu i Jesús ayén tiraata'ixaa tijín:

—Naíjmi'i pu t'íri'iri jemin í ti té'atzaahuate'e.

²⁴ Aj pu i a'íjn táatajra'an í pa'ari'i ayén ti'ihuaújyineca'a tijín:

—Neté'atzaahuate'e inee. Naatévaire'e neatá'aj jaítze'e té'antzaahuate'en. —Yee pu tiu'utaxájtaca'a.

²⁵ Aj mú mi ajteáxiireca'a jeíhua í teite meruaachijmé'e. T'íj a'íjn Jesús hua'usej, aj pu'i ra'ajté'axi í tiyaaru'u ti pa'ari'i tzajta'a seijre'eca'a. Ayen tijín:

—Mú'ee tiyaaru'u, pej caí huíteájnamua, pej caí atániuuve, ayée nu t'ímua'aijte'e, pej raatátuaani mi pa'ari'i. Pecaj ch'éle tzajta'an uteáru'ipiche'en.

²⁶ Aj pu i huajjhuaca'a a'íjna í tiyaaru'u. Temua'a pu tiraatéca'atzixi a'íjna í pa'ari'i ca'anín jime'e. Aj pu'i huirájraa í tzajta'an. Ajta a'íjn í pa'ari'i, áa pu'u auca'ití já'araa. Xíee ti cuj huamí'i. A'íj mú jín miyen t'ímua'atzejca'a í teite ti nu'u huamí'i. ²⁷ Mí ajtá'í caí capu. Jesús pu ra'ajví'i muájca'are'ara'an jetze. Aj pu'i ra'ajjáj. T'íj jí huatéechaxi a'íjna í pa'ari'i. Aj mú mi a'ucijxi naíjmi'i.

²⁸ T'íj jí Jesús chí'ta uteájrupi, majta í mej jamuan á'ujujhua'ane'e. Mat'íj mi avíitzi jín tira'íhua'uri'i a'íjna í Jesús, miyen tijín:

—¿A'iné een jín tecaí raayí'itihua'a ta'araa tej tiyen tiraata-muárite'en a'íjna í tiyaaru'u ti tzajta'an seijre'eca'a?

²⁹ Aj pu i Jesús ayén tihua'utá'ixaa tijín:

—Se'ej raatamuárite'en se'íjna tiyaaru'ujra'a, ayée pu tiú'ujxe'eve'e sej raatéhuauni í Dios jemi, seajta rú'itzi'ive'e.

Jesús pu ajtahua'a raataxájtaca'a ti nu'u huámí'ini

(Mt. 17:22-23; Lc. 9:43-45)

³⁰⁻³¹ Mat'íj mi a'ucíj. A'uu mú a'ará'a a'ájna já'ahua'a u Galilea. Ajta a'íjn í Jesús, a'íj pu tihua'á'mua'atehua'a avíitzi jime'e í mej jamuan á'ujujhua'ane'e. Ayee pu a'íjna jín huaríj a'iné capu raxí'eve'eca'a mej ráamua'aree í teite a'u ti a'íj jee'in. Ayee pu tihua'á'ixaate'eca'a ti nu'u ja'atí jime'en tiu'utátuure'esin a'íjna ti ajta teáata'a jetze airáne a'íjme jemi í teteca. Aj mú nu'u mi raajé'icatan. Aru huaíca xica jetze pu huatarújsin, ruuri pu nu'u ajtahua'a a'ame.

³² Majta me'ín í mej jamuan á'ujujhua'ane'en, camu yaú'itíee muá'araa a'íj ti tihua'á'ixaate'eca'a. Majta t'ítziine'eca'a. Camu á'ujca'anejca'a mej raatáhuavii ti hua'utá'ixaate'en temua'a naa e'ehauritíecan jime'e. Mat'íj mi a'ucíj.

Jíme'en í ja'atí ti nu'u jaítze'e ruxe'eve'e í Dios jemi

(Mt. 18:1-5; Lc. 9:46-48)

³³ A'uu mú a'ará'a já'ahua'a chajta'a ti ayén téja'arájtehuaa tijín Capernaúm. Mat'íj mi chí'ita a'uteájrupi. Aj pu í Jesús ayén tihua'uta'íhua'uri'í tijín:

—¿Tí'itájni a'íj setiú'uríhua'uraca'a a'ájna juye jetze?

³⁴ Camu huataniú, a'iné metí'itevi'íra'aca'a a'ájna jíme'e mej tiú'uríhua'uraca'a me'ájna jíme'e tijín a'atani jaítze'e ruxe'eve'e a'ame. ³⁵ Aj pu í a'ujyeíjxi a'ájna í Jesús. T'íj jí hua'utajé í mej tamuáamuata'a japuan hua'apua ará'ase. Ayee pu tihua'utá'ixaa tijín:

—Tí pua'a ja'atí ayén tira'aráanajche ti a'ín pu'éene'en ti jaítze'e ve'ecán jín tí'téveeca'a, a'í pu ruxe'eve'e ti a'ín pu'éene'en ti jaítze'e cílieene'ecan jín tí'téveeca'a. Ruxe'eve'e ti hua'utévaire'en naíjmi'ica í teite.

³⁶ Aj pu í pa'arí'í aj auví'iti. A já'ita'a ya'utára a'u mej e'eré'etei í seica. Aj pu í ra'avé'evii í mu'úutze'en. T'íj jí ayén tihua'utá'ixaa tijín:

³⁷ —Ayee pu tí'een, ja'atí ti na'a ti pa'arí'í jamuan huayeíjxi'in, ajta ráacha'ín neetzi jetze me'ecan seij í pa'arí'í tíj a'ájna, a'ájna tévira'a ajta pu necha'íj ineetzi. Ajta a'ín í tévira'a, capu ineetzi na'a ancuré'evi'iti sino ajta pu ra'ancuré'evi'iti í Dios, í ti neja'uta'íteca'a nej yé tanén.

Jíme'en a'ájna ti caí ta jemin niuu, a'í pu nu'u ajta téjmi jetze ajtéme'ecan

(Lc. 9:49-50; Mt. 10:42)

³⁸ Ajta a'ájna í Juan, a'í pu ayén tiraata'ixaa a'ájna í Jesús tijín:

—Maeestru, seij tu huaseíj ti huá'amuarite'eca'a aniúucajtze'en jíme'e í tiyaaru'u í mej huá'a tzajta'a seijre'eca'a í teite. A'iné capu á'uche'ecane'e ta jamuan, a'íj tu jín raatá'íjmi'ijri'í ti caí ayén rijca. —Yee pu tiraata'ixaa a'ájna í Juan.

³⁹ Aj pu í a'ín Jesús ayén tihua'utá'ixaa tijín:

—Caxu siyen tí'ira'íjmi'ijra. Tí pua'a ja'atí ayén rijca í mej jín a'íj tira'utaseíjra, a'ájna í ja'atí pu xaa á'uche'ecane'e a'ame ne jamuan. Ajta a'ín, capu ja'anáj a'íj pua'a tí'inexáata a'ame.

⁴⁰ Tí pua'a a'ájna í ja'atí caí ta jemi niuu, a'í pu xaa tavaire'e itejmí. ⁴¹ Ayee nu xaa ne'u tejá'amua'ixaaate'e, ja'atí ti na'a, ti pua'a a'ín cíj caj tejamuaatá'an í jaj sej huayé'en a'ájna jíme'e sej ne jamuan á'ujuhua'an, Dios pu xaa tiraatanájchite'esin a'ájna í ja'atí.

Jíme'en í ti caj a'íj japua cájveti ti pua'a auté'itzen í Dios jemi

(Mt. 18:6-9; Lc. 17:1-2)

⁴² Ajta ayén tijín:

—Na'ari pua'a ja'atí ti na'a, ti pua'a a'ín í ja'ati a'ij pua'a tiru'utériira í pa'ari'i ti cíleen, ti ajta ná'atzaahuat'e ineetzi t'ij a'íjna, jé'ecan pu pua'íjtzí t'íchesin a'íjna í ja'ati japua. Capu ayén tirajpua'íjtzí á'ame'enche'e a'íjna í ja'ati ti pua'a amua-caí mú ra'acávi'ire'en í tetej se'uníjra'a ti ve'éé, majta á'iyen ra'ateájríeeni á jaata'a.

43 'Matí'ij auteáturan í Dios jemi, seica mú miyen ru jetze te'ujpuá'ajte'e. Ayee nu tí'imua'ixaate'e, ti pua'a piyen jetzen tiru'ujpuá'ajte'en í amuájca'a pe'íjna jime'e í pej jín auteájturaa í Dios jemi, ayée pej huárini. Para'antiveíjche í amuájca'a, pej pi seij pana'a jín a'uteáturan í amuájca'a a'ájna ti é'eseijre'e í Dios, a'ájna pej e'erúuri pua'amé jemin. Na'ari pecáj piyen huárini, hua'apuaca pej jín a'uteáruti í á'amujca'a a'ájna já'ahua'a a'u pej antipua'ari, a'u ti caí é'eri'iri ti ra'ujé'ica í taij. 44 A'uu mej caí é'ecui'ini í chu'inute í mej muaatéci'imee muá'aju'un. Capu ajta ja'anáj á'amí'ini í taij.

45-46 'Na'ari ti pua'a piyen mua'a jetze tiru'ujpuá'ajte'en pe'íjna jime'e í muá'íica í pej auteájturaa í Dios jemi, a'íi pu ajta muaatéva'ire pej ra'ataveíjche pemíjna muá'íica. Jé'ecan pu muaatéva'ire pej mú'ee a'uteáturan seij jime'e í a'íica a'ájna ti é'eseijre'e í Dios. Na'ari ti pua'a pecáj piyen huárini, amée pepu'u a'umé a'u ti Dios áa muajá'ujisin a'u ti á'ataa. Capu timuaatéva'ire pej hua'apuaca jín á'ume'en a'ujna a'u ti caí ja'anáj é'eri'iri pej ra'ujé'ica í taij, a'ájna a'u mej caí ja'anáj é'ecui'ini í chu'inute í mej muaatéci'imee. Capu ajta ja'anáj á'amí'ini í taij.

47-48 'Na'ari ti pua'a mú'ee á jetze paru'ujpuá'ajte'en mua'a jí'i pe'íjna jime'e í pej jín auteájturaa í Dios jemi, aítátichi. Jé'ecan pu timuaatéva'ire pej pi piyen a'uteárute seij jime'e mua'a jí'i a'ájna chajta'a a'u ti te'ájta í Dios. Mí ajta, capu tí'ití a'ij timuaatéva'ire pej hua'apuaca ájí'isijmé'e pe'uun a'uteárute ti pua'a piyen éene'en a'íi pu muajá'ujisin a'ujna ti á'ataa, a'u mej caí ja'anáj é'ecui'ini í chu'inute mej muaatéci'imee, ajta capu ja'anáj á'amí'ini í taij.

49 'Ayee nu tejá'amua'ixaate'e. Naími'i xu rajpua'íjtzí xá'aju'un, mú'een, mi sej ne jamuan á'ujujhua'an sej si siyen titeeteáturan temua'a naa í ru tzajta'a. 50 Ayee pu tí'ivaire'e a'íjna í unaj ti tí'ití t'ícacaren. Mí ajta, ti pua'a huateáru'una a'íjna í unaj tí'ij rajxí'ini í ta'ancacá, a'íné auj tí'iri'iri tí'ij ajtahua'a ancacáa á'ara'ani. Capu ché'e a'ij tí'iri'iri. A'íjna í niucari í nej já'amua'ixaate'e, ayée pu che'atá tí'ivaire'e mú'ejmí tzajta'a t'ij í unaj. Ché'e a'ín amuájcacaren a'amua tzajta'a ti ij rí'i amuáaruuren. Rí'i xu'u tité'ujmuajte í ru tzajta'a. Rí'i xu'u seajta e'ehuaújmu'araa rujímua'a sena'a.

10

Jíme'en í mej huataújtuaa í mej naími'i á'ujujhua'ane'e
(Mt. 19:1-12; Lc. 16:18)

¹ Jesús pu huirájraa a'ujna u Capernaúm. Tí'ij jí a'uun a'ará'a a'ájna já'ahua'a Jerusalén. Ayuu pu pújme'en á'uche'ecane'e a'u ti í játe'ana ayée huataújmua'a tijín í Jordán. Majtahua'a mú tiújseij í teite a'u ti a'utéveeca'a í Jesús. Ajta a'íí pu á'iyen a'utéjche ti tihuá'umua'aten a'ij ti ari tí'ijri'irejca'a. ² Aj mú mi seica e'iré'ene. Fariseo mú pírici a'íime. A'íí mú tí'itese'eca'a mej miyen ca'aníjra'a tiraatá'an ti ij auté'itzen a'íjna í Jesús. A'íj mú jín miyen tiraata'íhua'uri'i ti pua'a nu'u a'íin ayén tí'itá'aca ti ja'ati mé rúurieni í ru'íj. ³ Aj pu i ayén tihua'utá'ixaa tijín:

—¿Tí'itáani amuaata'aíj a'íjna í Moisés teecan?

⁴ Aj mú mi miyen tiraata'ixaa tijín:

—A'í pu hui Moisés tiu'utá'a ti cuapée raatapíjte'en í ti jín ja'atí mé rúurieni í ru'íj. —Yee mú tiu'utaxájtaca'a.

⁵ Tí'ij jí Jesús ayén tihua'utá'ixaa tijín:

—A'íj xu pua'a tirájteu í ru tzajta'a. Moisés pu tiu'utá'a ti ja'atí mé rúurieni í ru'íj. A'í pu xaa ayén cuapée tiraatapíjte'en aru capu ayén tiraatá'a ruxí'evi'ira'a jíme'e. A'íi pu'u een jín ayén huaríj a'íjna a'iné ayée xu tí'ijxe'eve'eca'a sena'a rujámua'a.

⁶ Mí ajta, tí'ij Dios raatétaahuaca'a í chaanaca te japuan yen seijre'e, “a'íí pu nu'u a'íime huátaahuaca'a í teáata'a jamuan í 'íita'a.” ⁷ “A'íj pu jín a'íin teáata'a mé huauuhuá'axijsin í ruvaújsimua'a. Ru'íj pu nu'u jamuan a'utevée a'ame. ⁸ Mat'íj mi miyen éene'e muá'aju'un í mej hua'apua, cumu seíj pu'u í tevi.” Camu ché'e hua'apua, sino seíj pu'u.

⁹ Ayee nu tejá'amua'ixaate'e. Dios pu ayén tiraataxájtaca'a ti seíj na'a í tevi. A'íj pu jín, capu ayén tiraavíjte'e sej siyen mé tihuauúhua'anan í ru'íjta'amua'a, cuapée sehua'utapíite'en í rucína'astemua'a. —Yee pu tiu'utaxájtaca'a a'íjna í Jesús.

Tí'ij jí á'uraa, majta í mej jamuan á'ujujhua'ane'e. ¹⁰ Mat'íjtáhua'a mi chí'ita a'a'uteájrupi, majtáhua'a mú miyen tiraata'íhua'uri'i a'íjna jíme'e í cuapée ti jín ja'atí ru'íj mé úurieni. ¹¹ Aj pu i Jesús ayén tihua'utá'ixaa tijín:

—Tí pua'a ja'atí ru'íj mé úurieni, a'íí pu tí'ijxana'acira'a ti pua'a á'iyen seij te'encuré'evi'iti í 'íita'a. A'íj pu jín auteáturaasin jemin í ru'íj í ti mé rúujisin. ¹² Na'ari ti pua'a 'íita'a rucín mé úurieni, a'íí pu ajta tí'ijxana'acira'a ti pua'a ajta á'iyen seij antéenaxca í teáata'a. A'í pu ajta auteáturaasin jemin í rucín í ti mé rúujisin.

Jesús pu rí'i hua'uteájtuaa í ti'iríi
(Mt. 19:13-15; Lc. 18:15-17)

¹³ Matí'ij mi ti'iríi ayauv'itíche í Jesús tí'ij hua'ajtamuarí'en. Aj mú mi me'ín í mej Jesús jamuan á'ujjuhua'ane'e, a'íi mú hua'utá'ijmíijri'i í ti'iríi mej nu'u caí huaja'uvé'evi'itíjcare'en.

¹⁴ Tí'ij Jesús hua'useíj a'ij mej ye'í rijcaa, a'íi pu huataniú'ucaca'a. Tí'ij jí ayén tihua'utá'ixaa tíjín:

—Miche'e yéj huave'eré'eneijte'en mi ti'iríi ineetzi jemi. Matíj mena'a pua'amé í mej á'ujca'ane ti Dios tihua'uta'aíjte'en, naíjmi'i mú miyen e'en matíj i ti'iríi. A'íj nu jín niyen tejá'amua'ixaate'e. Caxu huá'ijmíijra. ¹⁵ Ayej xaa ne'u ti'ayajna. Naa pu hua'ase mi ti'iríi ti tihua'uta'aíjte'en í Dios. Tí pua'a ja'atí raxí'eve'e ti a'uteárute a'ujna a'u ti Dios te'áijta, ayée pu tiú'ujxe'eve'e ti ayén che'atá na'a tí'iraxe'eve'e ti tiraata'aíjte'en í Dios tíj seíj pa'ari'i, mi ti yee seijre'e. Na'ari caí, capu ja'anáj a'uteáruti a'ujna a'íjna í ja'ati.

¹⁶ Aj pu i a'íin Jesús hua'ancuré'evi'iti í ti'iríi. Seexu'ijmé'en pu ancaújtisteajxi í ru jetze. Ajta hua'avé'emuarí'exi, aj pu'í raatéjhuau í Dios jemi tí'ij a'íin huá'ucha'íin. Tí'ij jí á'uraa a'íjna í Jesús.

Temuaij ti chíjteaani pu tiu'utaxájtaca'a jamuan í Jesús
(Mt. 19:16-30; Lc. 18:18-30)

¹⁷ Tí'ij Jesús ari huiiramé'eca, seíj pu ave'eré'ene, temua'a tí'éechijra'a. Aj pu i títunutaca'a vejli'ipuan í Jesús. Tí'ij jí ayén tiraata'íhua'urí'i tíjín:

—Maeestru, nee nu ramua'aree pej rí'i tí'itevij. ¿Tí'itájni a'ij tiú'ujxe'eve'e ti ayén tináaci'iti nej ruuri ná'ara'ani í Dios jemi tíj na'a rusén jíme'e matí'ij a'itáçine á chuaata'a í mej meri huácuui?

¹⁸ Aj pu i Jesús ayén tiraata'ixaa tíjín:

—¿A'íné een jín piyen tí'inexa yee nej rí'i tí'itevij? Seíj pu'u seijre'e ti rí'i tí'itevij. A'íi pu a'íin pú'een í Dios. ¹⁹ Mú'ee pej peri rú'umua'aree a'ij ti tiu'uta'aíjtaca'a í Dios. Ayej pej éene'en: “Pecaj tí'ixana'acire'e.” Ajtahua'a seíj, ayén tíjín: “Pecaj tí'itecuí'lica.” Ajtahua'a a'íjna ti ayén tíjín: “Pecaj tí'inahua'aj.” Ajta seíj ti ayén tíjín: “Pecaj ja'atí hua'itzi jín tí'ixáate'e.” Ajta ayén tíjín: “Pecaj ja'atí tzejrajmua'a.” Ajta ayén tíjín: “Perá'atzaahuate'en a'atáata, pajta a'anáana.” A'íi pu a'íin pú'een í ti raata'aíjtaca'a í Dios.

²⁰ Aj pu a'íin ja'atí ayén tiraata'ixaa tíjín:

—Maeestru, jíme'en í pej pauchén raataxájtaca'a, nain nu jín té'aste i niuucari netíj nena'a tiu'uvé'ese.

²¹ Tí'ij raaseíj, rí'i pu te'utaújmua'a í ru tzajta'a a'íjna í Jesús. Aj pu i ayén tiraata'ixaa tíjín:

—Ti'ití pu auj muá'aturaate'e pej caí xi jín te'ará'aste. Aricu. Nain tiu'utuáa í pej tí'ijcha'í. Patá'aj hua'uré'e'a'ate'en í tumin í mej caí a'ij tí'ijviicua'i. Tí pua'a piyen huárini, jeíhua pej ra'ancuré'asin a'ujna já'ahua'a u ta japua. Chíjteaani pej pu'éene'e pua'amé a'ujna ti'éeseijre'e í Dios. Ajta patá'aj mú a'arájra'ani pej pi neetzi jamuan á'uche'ecane'en.

²² Tí'ij ráanamujri'i a'íjna í niuucari, tí'ij í utéevatzí í tzajta'an. Huataújxiemiste a'iné jeíhua pu tí'ijcha'íca'a. Tí'ij jí á'uraa a'íjna í ja'ati.

²³ Aj pu i Jesús ruhuárita'a a'anéereajraa. Ajta ayén tihua'utá'ixaa í mej jamuan á'ujujhua'ane'e tijín:

—Temua'a pu tihua'amuári'eriste'e mej a'uteárute a'ujna ti'éeseijre'e í Dios í chíjteaani. —Yee pu tiu'utaxájtaca'a a'íjna í Jesús.

²⁴ Aj pu i utéevatzí í huá'a tzajta'a a'íime í mej jamuan á'ujujhua'ane'e a'íjna jime'e a'ij ti tiu'utaxájtaca'a a'íjna í Jesús. Ajtahua'a ayén tihua'utá'ixaa tijín:

—Niyaujmua'a, temua'a pu tihua'amuári'eriste'e í mej jeíhua tí'ijcha'í. Jeíhua pu huá'a jetze ruxe'leve'e í mej caj tí'ijcha'í. A'íj pu jín muári'eri mej me'aun a'uteárute a'ujna ti'éeseijre'e í Dios. ²⁵ Capu xaa ne'u ayén tí'imuari'eri ti amujra'ani cameeyu'u ti'ití p'íise'e jetze, tíj ti pua'a chíjteaani tiu'utése'en ti rusej a'uteárute a'ájna ti'éeseijre'e í Dios.

²⁶ Matí'ij ráanamujri'i, jé'ecan mú a'ij tira'utánamujri'i. Aj mú mi ti'itíurihua'uri'i rujímua'a. Miyen tijín:

—Tí pua'a ayén ti'ayajna, ¿a'ii tá'uj na'a tí'iri'iri ti ja'ati a'uun a'uteáuran í Dios jemi? —Yee mú tiu'utaxájtaca'a.

²⁷ Ajtahua'a Jesús hua'usej. Ayen tihua'utá'ixaa tijín:

—A'íime jemi í teteca, capu xaa a'ij tí'iri'iri. Mí ajta, a'í pu raayí'iti í Dios. Nain jime'e pu jemin tí'iri'iri.

²⁸ Aj pu i a'ín Pedro a'utéjche ti raatá'ixaate'en. Ayen tijín:

—¡Tavástara'a, me'ecui xaa!, nain tu teri tejá'urie í tej tí'ijcha'íca'a tej ti á'ujujhua'ane'en á'a jamuan. —Yee pu tiu'utaxájtaca'a a'íjna í Pedro.

²⁹⁻³⁰ Aj pu i Jesús ayén tihua'utá'ixaa tijín:

—Ayej xaa ne'u ti'ayajna. Aye nu tejá'amua'ixaate'e, ti pua'a ja'atí ti'ití já'urieeni ineetzi jemi, na'ari jemin í niuucari ti jín huaujjécuare'en í Dios jemi, ti'ití ti na'a ti yá'urieeni, a'í pu che'atá na'a ancuré'asin tí'ij auj ruuri íiyen chaanaca japua. Tí pua'a sej na'a í ti yá'urie, ayé pu che'atá na'a ra'ancuré'asin a'achú cumu anxíte ti'ití ti a'ij, ti pua'a chí'ij, na'ari ruja'atzimú na'ari rucu'utzimú na'ari rujúutzimua'a. Ajta ayén hua'ancuré'evi'iti í ruteítestemua'a, a'íime rutáata na'ari runáana nusu ru'íj, na'ari ruyaujmua'a. Ajta pu ra'ancuré'asin í chuej mej japuan vaujse í teite. Nain pu

te'ancuré'asin. Ajta rajpuaíjtzi a'ame. Aru capu amín a'ij. Tí'ij a'ín a'uteárute a'ujna Dios ti é'eseijre'e, Dios pu raatá'asin ti ruuri á'ara'ani jemin tíj na'a rusén jime'e.

³¹ Ajta ayén ti jíme'en yee:

—Memu'ii í mej vivejme'en jín títetateí íjii, a'íi mú c'íieene'en jín títetaté'e muá'aju'un. Majta mu'iiití í mej c'íieene'en jín títetateí íjii, a'íi mú vivejme'en jín títetaté'e muá'aju'un. Ayej xaa ne'u té'eme. —Aye pu tihua'utá'ixaa.

Jesús pu ajtahua'a raataxájtaca'a ti nu'u huámi'ini
(Mt. 20:17-19; Lc. 18:31-34)

³² Tí'ij jí á'uraa í Jesús, majta í mej jamuan á'ujjuhua'ane'e. An mú a'ucí já'ahua'a Jerusalén. Ajta a'ín í Jesús, a'íi pu amuacaí huamé'ecaa. Jeíhua mú rutemua'ave'eca í seica. Majta tí'tizíine'eca'a í mej huá'a cujta'a huajú'ucaa.

Tí'ij jí ajtahua'a Jesús hua'utajé rujímua'a. Aj pu i a'utéjche ti tihua'utá'ixaate'en a'ij ti tí'tíj raruuren. ³³ Aye pu tihua'utá'ixaa tíjín:

—Casi'i, xáanamujri'i mú'een. Tu'uri á'uju'un a'ánna Jerusalén. Seij pu tiu'utátuiire'esin í nejíme'e, i nej neajta teáata'a jetze airáane a'ímej jemi í mej tíhua'u'aíjte'e teyujta'a, ajta a'ímej jemi í mej té'eyu'uxaca. A'í mú tiu'utá'asin mej neejé'ica. Aj mú mi me'ín tiu'utátuiire'esin a'ímej jemi í mej seij chuéjra'a japua é'eme'ecan. ³⁴ Matí'ij mi na'axieehuásti'ira muá'aju'un, majta naatévajxi'isin. Majta naatetzí'ijmua'axi'isin í ne jetze. Majta neejé'icatan. Netí'ij hui huámi'ini, huaíca xicaj tzajta'a nu neajtahua'a á a'itaméj huá'a tzajta'a í mí'ichite.

A'í mú raatéjhuau a'ij mej tí'ijxe'eve'e a'íjna í Jacobo, ajta a'íjna í Juan
(Mt. 20:20-28)

³⁵ Aj mú mi ajteáxiireca'a Jesús jemi a'íjna í Jacobo, ajta a'íjna í Juan. A'ii mú me'ín pú'een yaújmua'ame'en a'íjna í Zebedeo. Matí'ij mi miyen tiraata'ixaa tíjín:

—Maeestru, ayée tu tí'ijxe'eve'e pej piyen huárini a'ij tej ye'í timuaatáhuaviira. —Yee mú tiu'utaxájtaca'a.

³⁶ Aj pu i Jesús ayén tihua'uta'íhua'uri'i tíjín:

—¿A'íné setí'ijxe'eve'e nej niyen huárini mú'ejmi jime'e? —Yee pu tiu'utaxájtaca'a.

³⁷ Aj mú mi miyen tiraata'ixaa tíjín:

—Ahuii, ayée tu tí'ijxe'eve'e a'íjna xicájra'a jetze patí'ij yatanéjsin pej titaata'aíjte'en íiyen chaanaca japua. Patá'aj taatá'an tej uhuará'asixi'in seíj a'ari'irínta'a, ajta seíj á'utata'a. —Yee mú tiu'utaxájtaca'a.

³⁸ Aj pu i Jesús ayén tihua'utá'ixaa tíjín:

—Mú'een, caxu ramua'aree a'ij sei ti'itíj éene'e huauhuau. ¿Ni siyen rá'aviicua'i sej rajpuaíjtzi xá'ara'ani netíj inee tira-jpuaíjtzi na'ame? ¿Na'ari secaí rá'aviicua'i í teite mej a'ij pua'a amuáaruuren mú'ejmi matíj majta a'ij pua'a tí'ineruure ineetzi? —Yee pu tihua'utá'ixaa a'íjna í í Jesus.

³⁹ Aj mú mi miyen tijín:

—Néti'ijta ne'u, ayée tu tirá'aviicua'iran.

Aj pu i Jesús ayén tihua'utá'ixaa tijín:

—Ayej xaa ne'u ti'ayajna. Mú'een xu rajpuaíjtzi xá'aju'un netíj tirajpuaíjtzi na'ame inee. Ajta, mú'ejmi, aítze'e mú a'ij pua'a amuáaruuren matíj a'ij pua'a tí'ineruuren ineetzi. ⁴⁰ Mí ajta, canu ne'íjna jín antínmua'aree nej amuaatá'an sej uhuará'asixi'in sej nejri'irínta'a, ajta sej ne'úutata'a. A'ímej pu'u ci'iti í mej ayén huaújxi'epi'íntari'ira'a.

⁴¹ Matí'ij mi ráamua'areeri'í í seica í mej tamuáamuata'a mej ará'ase a'ij mej ye'í tiu'utaxájtaca'a a'íjna í Jacobo, ajta a'íjna í Juan. Aj mú mi tiníniu'ucacuca'a a'ímej jemi í mej hua'apua.

⁴² Aj pu i Jesús hua'utajé naíjmi'ica. Ayee pu tihua'utá'ixaa tijín:

—Xu'uri ramua'aree, mú'een, a'ij mej ye'í rici í mej tí'ita'aijte'e nain chuéjra'a japua. Ca'anín mú jín tíhua'u'aijte'e í teite. A'íme í mej vivéjme jín títetateí, a'í mú hua'u'aijte'e a'ij mej ye'í huárini í seica.

⁴³ Mí ajta, capu ayén té'eme mú'ejmi jemi. Tí pua'a ja'atí raxí'eve'e ti ve'ecán jín ti'itevéé á'ara'ani, ayée pu tiú'ujxe'eve'e ti a'íjn ciliéene'e jín ti'itevéé á'ara'ani. ⁴⁴ Ajta ti pua'a ja'atí raxí'eve'e ti a'íjn pu'éene'en í ti jaítze'e ruxe'eve'e, ayée pu tiú'ujxe'eve'e ti a'íjn hua'utévaire'en naíjmi'ica í seica.

⁴⁵ Ayej che'atá na'a tí'een ineetzi jemi, inee i nej neajta teáata'a jetze airáne. Canu ne'íjna jín yé uvé'ene mej mi naatévaire'en ineetzi, sino neatá'aj hua'utévaire'en mu'icáca í teite. Ayee nu xaa een jín yé uvé'ene nexi'evi'ira'a jime'e neatá'aj huá'a japua huániuuni, ne'a'íjna jime'e nej huámi'ini huá'a jetze me'ecan. Netiraatanájchite'en í Dios í ti jín a'íjn huá'ajjve'e í mej jín á'apua'aren í teite.

Jesús pu tiráhuua a'íjna í Bartimeo ti arácuunica'a
(Mt. 20:29-34; Lc. 18:35-43)

⁴⁶ Matí'ij mi me'uun a'ará'a a'ájna já'ahua'a ti ayén téja'arájtehuaa tijín Jericó. Matí'ij mi huiráaci me'újna. Pu'uri huiiramé'eca a'íjna í Jesús, majta me'ín í mej jamuan á'ujjuhua'ane'e, majta mu'ití í teite. A'uu pu sej je'itécatii vejli'í juye jetze. Ayee pu ántehuaaca'a tijín Bartimeo. Yaujra'an pu pú'eene'en a'íjna í Timeo. Ajta arácuunica'a a'íjna í Bartimeo. A'íj pu vaírí'ira huá'ahuaviiraca'a.

47 Tí'ij i huá'unamuajri'i mej á vejli'i e'evé'uju'uca'a. Jíme'en pu'u huá'unamuajri'i, tí'ij jí a'ín ta'arácun a'utéjche ti huajíjhua. Ayen tijín:

—Jesús, mi pej í'huaacixa'ara'an a'íjna í tajtuhuan teecan í David, ná'ancu'uvajxi'i ineetzi. —Ayee pu tiraatajé.

48 Majta me'ín í teite, temua'a mú tira'ajteá'ajxi. Mer-aatá'ijmíjri'i tí'ij caí ayén tí'ijjhua. Ajta a'ín, jaítze'e pu ca'anín jín huajíjhua'a, ayén tijín:

—Mí pej í'huaacixa'ara'an a'íjna í David teecan, ná'ancu'uvajxi'i ineetzi.

49 Aj pu i Jesús a'utéechaxi. Ayee pu tihua'utá'ixaa tijín:

—Sericu, se'utáje.

Aj mú mi ya'utajé. Ayee mú tiraata'ixaa tijín:

—Huaté'aca'ane í á'a tzajta'a. Ájchesi. A'í pu muachu'eve'e í Jesús. —Yee mú tiraata'ixaa.

50 Aj pu i a'ín aireújchuirí'í í rucíxuxu ca'anín jime'e. Tí'ij jí ájtzucu. Aj pu i e'iré'ene í Jesús jemi. 51 Aj pu i a'ín Jesús ayén tiraata'íhua'uri'í tijín:

—¿A'iné petí'ijxe'eve'e nej ti'ití a'ij huáruuren mú'eetzi jemi?

Tí'ij jí ayén tiraata'ixaa a'íjna í ti arácun tijín:

—Maeestru, ayée nu tí'ijxe'eve'e nej atáneere.

52 Aj pu i Jesús ayén tiraata'ixaa tijín:

—Pu'uri pejá'ura'ani mú'ee. Peté'atzaahuat'e nej inee timuáahuat'e'en. A'íj pej jín peri huarúj.

Jíme'en pu'u ayén tiraata'ixaa í Jesús, a'íjna í ti arácun, aj pu i atáneereca'a. Tí'ij jí, a'í pu í Jesús jamuan á'uche'ecane'e já'araa, a'u ti na'a ti huáye'ícaa.

11

Jesús pu a'uun a'uteájrapi u Jerusalén

(Mt. 21:1-11; Lc. 19:28-40; Jn. 12:12-19)

1 Matí'ij meri vejli'i me'ánna autenéesime'ecaa u Jerusalén, a'úu mú a'atanéj a'u ti chájta'ajme ti ayén téja'arájtehuaa tijín Betfagé, ajta Betania. A'u pu é'echajta'a jiri jetze ti ayén téja'arájtehuaa tijín Aceituunajemi. Tí'ij jí Jesús hua'apuaca huata'áiteca'a. 2 Ayen tijín:

—Sericu, setá'aj se'uun a'atanén a'ájna vejli'i chajta'a ti é'eseijre'e. Tí pua'a seri e'ará'asti, a'úu xu puuru'u é'eteuni ti caí xi ja'anáj ja'atí japuan avé'eca. A'u pu a'íjtápi'ihuá a'ame. Setá'aj rá'íjxijta, seajta mú ye'eráajan. 3 Tí pua'a ja'atí ayén tejámuaata'íhua'u yee: “¿A'iné een jín será'íjxijta mi puuru'u?”, ayée xu tiraata'ixaate'en yee: “A'í pu ra'ucupadu í tavástará'a”, seajta siyen tiraata'ixaate'en yee: “Seajtahua'a xu ca'anacan seraatátuiire'esin í ti racií.”

⁴ Matí'ij mi u á'uju'u. A mú pua'acié caaye jetze yá'uteu me'ijna í puuru'u. A'uu pu a'ijtápi'ihuaca'a puéerta jetze. Matí'ij mi ra'ijxjtaca'a.

⁵ Seica mú me'uun a'uté'uuca'a a'ujna. A'í mú tihua'uta'íhua'uri'i tijín:

—¿Tí'itájni a'ij seruure? ¿A'iné een jín será'ijxijta mi puuru'u?

⁶ Ayee mú tihua'utá'ixaa a'ij ti ye'í Jesús tihua'utá'ixaa. Majta me'ín í seica, a'í mú hua'utá'a mej ra'anján. ⁷ Matí'ij mi ya'ujáj í Jesús jemi a'ijna í puuru'u. Metira'ité'itajte rucixu jime'e. Tí'ij jí avé'eyeijxi í Jesús í puuru'u japua. ⁸ Majta me'ín í teite, jeíhua mú cixuri te'epíjraa juye jetze. Majta seica pi'ista te'entiveíchixi'í, a'í mú majta a'upíjraa a'ájna juye jetze.

⁹ Majta me'ín mej amuaaté'ee muaajú'ucaa, a'í mú autéjhuii mej huajíjhua, majta me'ín í mej huajú'ucaa cujta'an a'ájna í Jesús. Yee mú tí'ijjhuaca'a tijín:

—Pu'uri i'í xí'epi'in. Ché'e Dios ráave'esi a'ájna ti yevé'eme niuucajtze'en í tavástara'a. ¹⁰ Pu'uri i'í xí'epi'in. Ché'e Dios ráave'esi temua'a naa, a'ájna ti á yevé'eme tí'ij tiu'uta'aíjta tíj ajmí'í tiu'uta'aíjtaca'a í tahuáacixa'a, a'ájna í David teecan. Ajta hui me'ín í mej tí'ivaire'e u ta japua, miché'e miyen tiraataxáj yee temua'a pu í'ixi'epi'in. —Yee mú mi tiu'utaxájtaca'a, a'ujna caaye jetze.

¹¹ Tí'ij í Jesús a'uteájrupi a'ánna Jerusalén. Ajta á'iyen a'a'uteájrupi a'ujna teyujta'a. Tí'ij tiu'uséj nainjapua, tí'ijí á'uraa, majta í mej tamuáamuata'a japuan hua'apua ará'ase. Pu'uri téchuijxarijme'eca, matí'ij mi me'uun a'ará'a a'ájna Betania.

Jesús pu a'ij pua'a tiraateájtuaa í huaréj ti caí taca'a
(Mt. 21:18-19)

¹² Yee ruijmua'a yee majta u e'eráaci a'ujna Betania. Pu'uri í'icuataca'a a'ájna í Jesús. ¹³ Tí'ij í a'ín huaréj pi'ista huasej ti a'imúa a'atáveeca'a. Jeíhua pu téxamua'i. Tí'ij jí u á'ume tí'ij raasej ti pua'a taca'a. Mí ajtá'í caí, capu taca'acaa. A'í pu'u, xamua'ira'an seijre'eca'a a'iné capu a'ájna pí'tí'irijcaa tíj pua'a taaca. ¹⁴ Aj pu í Jesús ayén tiraata'ixaa a'ájna í huaréj, tijín:

—Capu ché'e ja'atí mú a'uvé'emé'e a'ame ti ráacua'ani mi á'ataca'i. —Yee pu tiraata'ixaa.

Majta me'ín í mej á'ujujhua'ane'e í Jesús jamuan, a'í mú ráanajmuajri'i a'ij ti tiu'utaxájtaca'a. Matí'ijtá mi a'ucíj.

Jesús pu raajéjcuare í teyuu ti seijre'eca'a
(Mt. 21:12-17; Lc. 19:45-48; Jn. 2:13-22)

¹⁵ A'uun mú a'ará'a a'ánna Jerusalén. Tí'ijta'i a'ín Jesús a'a'uteájrupi a'ujna teyujta'a. Ajta a'utéjche ti hua'irámuarite'en í mej me'uun te'utu'aca, ajta í mej me'uun

tite'unanáave. Temua'a pu te'ijhuá'axijxi í tihuá'ameesa í mej tumin jetzen tihuá'apuata'atí'iraca, ajta a'u mej cucuí'se e'etu'aracare'e. ¹⁶ Ajta caí hua'utá'a ti ja'ati tí'tí' aú'tisime'en á já'ita'a teyujta'a. ¹⁷ Ajta á'iyen tihuá'amua'ateajraa, ayén tijín:

—¿Ni caí ayén té'eyu'usi'i í yu'uxari jetze ti ayén tiraataxájtaca'a í Dios tijín: “Aye pu nu'u teja'arajtehuaá a'ame í chí'ira'an tijín chí'ij mej tzajta'an rí'i tiratá'aca í Dios í mej curé'eci'ica nain japua í chuej ti seijre'e”? Mí ajta, capu a'íjna jín tí'ivaire'e. Aye xu ráaruu í chí'ij tíj teásta'a a'u mej a'iráatei í nahua'ari. —Yee pu tiu'utaxájtaca'a a'íjna í Jesús.

¹⁸ Majta me'ín í teite, naíjmi'i mú a'ij tira'utaseíj a'íjna jime'e a'ij ti ye'í tihuá'amua'ate. Majta me'ín í mej te'áijta teyujta'a, majta a'íime í mej té'eyu'uxaca, a'íi mú rá'tziine'eca'a mat'í'ij ráanamujri'i a'ij ti ye'í tihua'umuá'ate. Aj mú mi ráahuau a'ij mej ye'í huárini mej mi raajé'ica me'íjna í Jesús. ¹⁹ Ajta a'íin í Jesús, tí'ij huatética'are'eca'a, aj pu'i huirájraa a'ujna chajta'a, majta í mej jamuan á'ujjhuane'en.

Huateáhuua a'íjna í huaréj

(Mt. 21:20-22)

²⁰ Yee ruijmua'ate'e yee, tí'ij huateapuá'areca'a, a'úu mú a'uré'ene a'utí' a'atáveeca'a a'íjna í huaréj. Pu'uri temua'a tí'ihuachica'a nainjapua, ajta téte'imua í runáana'a jetze hu-ateáhuua. ²¹ Tí'ij jí' a'íin í Pedro ra'utámua'areeri'i a'ij ti een jín huateáhuua. Aj pu i ayén tiraata'ixaa a'íjna í Jesús tijín:

—Maeestru, casi'i. Pu'uri temua'a tí'ihuáchi mi huaréj pej a'ij pua'a tiraateájtuaa.

²² Aj pu i Jesús ayén tihua'utá'ixaa tijín:

—Aye pu tiú'ujxe'eve'e sej rá'atzaahuate'en í Dios.

²³ Ajta ayén tihua'utá'ixaa tijín:

—Aye nu xaa ne'u tejá'amua'ixaate'e. Ayej ti'ayajna ti pua'a ja'atí' té'atzaahuate'e í ru tzajta'a ti ayén te'ará'asti a'ij ti a'íin tirá'amitiejte'e, ayée pu té'eme. Na'ari, ti pua'a a'íjna í ja'ati ayén tiraata'áijte'en a'íjna í jirí' tijín: “Tíchesi, ateáruti mé jaata'a a'ájna já'ahua'a el mar”, ayée pu'i rini, rí'irí. Na'ari caí, ti pua'a utévatzin í tzajta'an a'íjna i muá'ariira'a tijín: “Ayej ne'ase capu a'ij tí'iri'iri”, capu ayén té'eme ti ayén huárini.

²⁴ 'A'ij nu jín, niyen tejá'amua'ixaate'e. A'ij sej ye'í tiraatáhuauca í Dios jemi, ti pua'a siyen té'atzaahuate'e sej si ra'ancuré'asin, ayée pu té'eme, tí'tí' sej a'ij tiu'utáhuausin.

²⁵ Ajta, pat'í'ij raatéjhuauuni í Dios jemi, ti pua'a ja'atí' auteáturan mú'ee'tzi jemi, ayée pu tiú'ujxe'eve'e pej tiraatá'uuni'i. Tí pua'a piyen huárini, a'íin í ayá'upua ti a'uun é'eseijre'e u ta japua, a'íi pu tímuaatá'uuni'ira mú'ee'tzi nain jime'e í pej jín auteájturaa í jemin. ²⁶ Na'ari ti pua'a pej caí tiraatá'uuni'i í ti

á jemin auteájturaa, capu ajta timuaatá'uuni'ira í Dios í pej jín auteájturaa í jemin. —Yee pu tiu'utaxájtaca'a a'íjna í Jesús.

Matí'ij mi a'ucíj.

Jíme'en í ti jín antiújmua'aree a'íjna í Jesús

(Mt. 21:23-27; Lc. 20:1-8)

²⁷ Aj mú mi majtáhua'a u Jerusalén á'uju'un. Aj pu i Jesús a'uun vejli'i á'uche'ecane'eca'a teyujta'a matí'ij seica á e'iré'ene. A'í mú pú'een í mej te'áijta teyujta'a, majta í mej té'eyu'uxaca, majta seica vaujsi. ²⁸ Aj mú mi miyen tiraata'íhua'uri'i tijín:

—¿Ti'itájni jín peti'itéjvee pej pi piyen rici? ¿A'ataani ayén tímuaata'aíj pej pi piyen rijca?

²⁹ Aj pu i Jesús ayén tihua'utá'ixaa tijín:

—Neajta nu inee seij tejámuaata'íhua'ura. Tí pua'a senaatá'ixaate'en se'íjna, aj nu ni amuaatá'ixaate'esin ti'ití í nej jín ti'itéjvee nej ni niyen rici. ³⁰ ¿A'ataani raatá'a a'íjna í Juan tí'ij huá'umuai'íhua í teite? ¿Ni Dios, ca'ín mi teteca? Xaatániuuchi.

³¹ Matí'ij mi a'uteájhui mej rujámua'a ti'íhuaúrihua'u. Miyen tijín:

—Tí pua'a tiyen tiraata'ixaate'en yee: “Dios pu ya'uta'íteca'a”, ayée pu titaatá'ixaate'esin yee: “¿A'iné een jín tecaí rá'atzaahuat'e a'ij ti tiu'utaxájtaca'a a'íjna?” ³² Mí ajta, capu hui ri'irí tej tiyen tiraata'ixaate'en yee: “Teteca mú ya'uta'íteca'a.”

Yee mú tiu'utaxájtaca'a a'íme, a'iné mu'uri ramua'areeca'a mej naíjmi'i miyen rá'atzaahuat'e'eca'a ti a'ín í Juan tí'ixaxa'ata'a í Dios jetze me'ecan. A'íj mú jín huá'atziine'eca'a í teite. ³³ A'íj mú mi jín miyen tiraata'ixaa me'íjna í Jesús tijín:

—Catu hui ramua'aree.

Aj pu i Jesús ayén tihua'utá'ixaa tijín:

—Canu neajta nee tejámuaatá'ixaate'esin í nej jín ti'itéjvee nej ni niyen rici. —Ayee pu tihua'utá'ixaa.

12

Jíme'en í mej tí'imijhuaca, í mej majta a'ij pua'a huaríj

(Mt. 21:33-46; Lc. 20:9-19)

¹ Ajta á'iyen a'utéjche í Jesús ti tihua'utá'ixaate'en seij jíme'e í niucari. Ayee pu tihua'utá'ixaa tijín:

—A'atí ti yee ráahui í uuva ciye'e. Tejcuáa pu nu'u jín raaré'ana. Aj pu i ti'ití huatétaahuaca'a ti jín raajá'ara'ape'en í uuva. Ajta ti'ití ájtaahuaca'a ájteevi'i, í mej japuan utiúu hua'íxi'ere'en í mej tí'imijhuaca.

'Tí'ij jí ayén huaríj, seica pu huatánijte í chuej mej mi tiraanájchite'en c'ij caj. Aj pu i á'uraa a'íjna í ja'atí seica chuér'a' japua.

² 'Tí'ij nu'u a'ájna teja'uré'ene ja'anáj mej pua'a rajuru'uraca a'íjna í uuva, seij pu huata'áiteca'a ti i hua'utáhuavii a'achú ti rací'icipua a'íjna í ja'atí. ³ Majta me'ín í mej tí'imijhuaca, a'íj mú yeehui rajví'i a'íjna ti tiu'uta'a'íjti'ire. Temua'a mú tiraat'éevajxi. Aye mu'u tiraata'íteca'a. Camu ti'ití raatá'a.

⁴ 'Ajta a'íjn ti á'are'ara'an pú'een í chuej, ajtahua'a pu seij huata'áiteca'a. Majta mú me'ín huateátu'asixi tetej jime'e. Mat'í'ij mi temua'a tira'avá'atu'a í mu'úra'an jetze. Majta temua'a a'ij pua'a tira'ajteá'ajxi. ⁵ Ajtahua'a nu'u seij huata'áiteca'a. Majta mú am'ín temua'a tiu'ujé'ica. A'atzu ayée teumé'eca. Ajtahua'a seica huata'áiteca'a. Seica mú huat'éevajxi, majta seica huácui. Aye mú huá'uruu a'íjme í mej tí'imijhuaca.

⁶ 'Aúche'e pu yeehui seij turaaca'a. Yaujra'an nu'u a'íjna í ja'atí. Jeíhua pu huápi'i raxí'leve'eca'a. Aye pu tí'imua'atzejca'a ayén tijín: "Ayej ne'ase yeehui merá'antzaahuat'esin, me'íjna." Tí'ij jí a'íjn huata'íteca'a.

⁷ 'Mí ajta, capu ayén te'irájraa. Aye mú ti'ihua'ú'ixaa a'íjme í mej tí'imijhuaca. Miyen tijín: "A'í pu a'íjn pú'een í ti nain tí'ijci'iti. Che'eré, tich'é'e yeehui raajé'ica, tí'ij téjmi ta'áa á'ara'ani." Aye mú tiu'utaxájtaca'a. ⁸ Aj mú mi rajví'i a'íjna í yaujra'an. Mat'í'ij mi raajé'ica. Aj mú mi ru'irájrie á pua'acié a'íjna í mej raajé'ica. Yee pu tihua'uruu. Antipua'areca'a icu.

⁹ Aj pu i Jesús ayén tihua'uta'íhua'uri'i a'íjna i niuucarijra'a jetze tijín:

—¿A'iné tejamuá'amitiejte'e? ¿A'iné ti'ití ruuren a'íjna í ja'atí ti á'are'ara'an pu'eene'e í uuva? Aye nu tejá'amua'ixaate'e. A'í pu mú a'uvé'emé'e a'ame. Tí'ij jí huá'acui'ini í mej tí'imijhuacare'e a'ájna. Ajta a'íjn í chuej, a'íj pu seica huatapuaíjve'esin. Ayej xaa ne'u té'eme.

¹⁰ ¿Ni secaí ja'anáj ra'ujíjve í yu'uxari jetze se'íjna i niuucari ti ayén a'íjna jín rá'axa? Ayen tijín:

A'íjna í tetej í mej ayaúuhua'axi
 í mej chí'ij ta'ahuaca,
 ayée pu te'irájraa ti a'íjn pu'éene'e já'araa
 ti i'í esquineero.

¹¹ Aye pu ráaruu í tavástar'a,
 í ti jaítze'e í'ixi'epi'ín.

Rí'í pu te'utéevatzi í tatzajta'a.

¹² Majta me'ín í teite í mej te'ájta u teyujta'a, majta í seica, a'ij pu pua'a huá'uruu a'ij ti tiu'utaxájtaca'a a'íjna í Jesús ti ayén hua'aj jime'e tiu'utaxájtaca'a a'íjna jime'e í niuucari. Aj

mú mi raatatése mej raatéevi'i, mej mi ra'iteáanan. Mí majta, camu miyen ráaruu. Mehuá'atziñine'eca'a í teite. A'íj mú jín raatátuaa. Matí'ij mi a'ucíj.

Jíme'en í mej huá'aji'ive'ecaa
(Mt. 22:15-22; Lc. 20:20-26)

¹³ Matí'ij mi seica huata'áiteca'a mej mi tiu'uxáj jamuan a'íjna í Jesús. Fariseo mú pírici, majta seica í mej jetzen ajtémecan a'íjna í Heródes. A'í mú raatatése mej ca'aníjra'a raatá'an tí'ij a'íjn auté'itzen niuucari jíme'e ti tiu'utaxáj, mej mi raatéhua'ita. ¹⁴ Matí'ij mi e'iré'ene, miyen tiraata'ixaa tíjín:

—Maeestru, a'ij tu mua'aree pej tzáahuati'ira'a jíme'e tí'ixaxa'a. Capu á jetze ruxe'eve'e a'ij mej ye'í tí'ixaxa'a í teite. Mú'ee pej caí tite'ajáahuat'e sino ayée pej tí'imua'ata puá'aye'i tzáahuati'ira'a jíme'e a'ij ti tí'ijxe'eve'e í Dios. Tiché'e seij muaata'íhua'u. ¿Ni qui xí'epi'ín tej tiu'unajchitáa a'ij ti ye'í tí'itajjve'e a'íjna ti tí'ita'ajte'e ti ayén ántehuaa tíjín César? ¿Ni qui tetiu'unájchitáa ca'ín tecaí? —Yee mú tiraata'íhua'uri'i.

¹⁵ Mí ajta, a'íjna í Jesús, a'í pu ramua'areereca'a mej caí jé'iyecan jín tí'ira'íhua'uraca'a. A'íj pu jín ayén tihua'utá'ixaa tíjín:

—¿A'iné sej si siyen tí'inetese'e sej naateevi'i niuucari jíme'e? Seij mi tumin mé seneje'eve'í'ite'e. Niché'e ra'usej.

¹⁶ Matí'ij mi ye'eve'í'ite. Tí'ij ra'usej, tí'ij jí ayén tiu'utaxájtaca'a tíjín:

—¿A'ataani néerime'ara'an a'aseijre'e? ¿A'iné ántehuaa í ti á'ayu'usi'i?

Aj mú mi miyen tiu'utaniú tíjín:

—A'íjna í ti tí'ita'ajte'e, a'íjna ti ayén ántehuaa tíjín César.

¹⁷ Aj pu i Jesús ayén tihua'utá'ixaa tíjín:

—Ayee xu se'íjna jín huárini. Setá'aj raatá'an se'íjna ti tí'ita'ajte'e tí'itíj ti raci'icipua. Seajta siyen tiraatá'an í Dios tí'ití ti ajta ayén tí'ijcipua. —Ayee pu tihua'utá'ixaa.

Majta me'ín, temua'a mú titeeteújtzaahua me'íjna jíme'e a'ij ti ye'í tiu'utaxájtaca'a.

Jíme'en a'íjna xicájra'a mej jetzen huatarún í mí'ichite
(Mt. 22:23-33; Lc. 20:27-40)

¹⁸ Matí'ij mi seica á e'iré'ene í mej miyen ánte'arua tíjín Sa-duceo. A'íi mú miyen tí'ixaxa'a mej nu'u caí ché'e huatarújsin í mej meri huácuui. Seij mú jín niuucari tiraata'íhua'uri'i me'íjna í Jesus. ¹⁹ Miyen tíjín:

—Maeestru, ayée pu tira'uyú'uxaca'a a'íjna í Moisés. Tí pua'a nu'u ja'atí neiche, ti pua'a a'í caí tí'tí'iríjmua'a huámi'ini, ruxe'eve'e nu'u ti ihuáare'ara'an ra'ancuré'evi'iti a'íjna ti

ratévi'itine'e í ti huamí'i. Ajta ayén ruxe'eve'e ti a'ín tiyaúumua'a á'ara'ani a'ijna jetze me'ecan í ti huamí'i.

20 'Aye'e pu'u nu'u tiuju'uríj. Mua'aráhua'apua mú ará'aseca'a a'íime í mej ru'ihuaamua'a. Tí'íj jí a'ín ti vásta'a huaténe'icheca'a. Capúu xi títi'iríjmua'a huamí'i a'ijna ti i'ivasta'a. 21 Tí'íj jí a'ín ti ra'ité'ase, a'íi pu ra'ancuré'evi'iti a'ijna ti ratévi'itíné'e a'ijna ti huamí'i. Ajta a'ijna juutzeájra'an ajta pu huamí'i. Capu ajta títi'iríjmua'a já'araa. Ajtahua'a seíj juutzeájra'an ra'ancuré'evi'iti a'ijna í 'íita'a. Aye'e pu che'atá na'a huaríj. Ajta pu huamí'i. Capu ajta títi'iríjmua'a já'araa.

22 'Aye'e pu che'atá na'a tihua'uruu naíjmi'ica í mej aráhua'apua ará'aseca'a í ru'ihuaamua'a. Capu ja'atí títi'iríjmua'a já'araa. Tí'íjta'i nu'u huamí'i í 'íita'a. 23 ¿A'iquí té'eme mat'íj a'itáçine a'u mej e'evé'enami'i í mej huácuii? Naíjmi'i mú huácuii í mej ratévi'itine'e. ¿A'ataani íra'ara'an pu'éene'e a'ame a'ijna xicájra'a jetze mat'íj huatarún?

24 Aj pu i Jesús ayén tihua'utá'ixaa tíjín:

—Mú'een xu caí ramua'aree a'ij ti té'eyu'usi'ihuaca'a í yu'uxari jetze. Seajta caí ramua'aree a'ij ti ríci í Dios í ru-muári'eri'ire'ara'an jime'e. A'íj xu jín, mú'een sete'uteújxua jeíhua huáp'i.

25 'Aye'e nu tejá'amua'ixaate'e. Mat'íj huatarún í mej huácuii, camu ché'e néjne'iche muá'aju'un. Majta í 'uuca, camu majta víche muá'aju'u. Aye'e mu'u éene'e muá'aju'u mat'íj e'en í xiéjniu'ucari í mej tí'ivaire'e a'ujna ta japua.

26 'A'ijna jetze í xicájra'a mej jetzen a'itajú'un í mej huácuii, ayé'e nu a'atzu tejá'amua'ixaate'e. ¿Ni secaí ja'anáj ra'ujíjve a'ijna yu'uxari jetze ti ra'uyú'uxaca'a a'ijna í Moisés teecan a'ij ti té'axa í niuucari tí'ij a'ín Moisés tu'upi huaseíj ti vivéj, ti ajta teátaasime'e? A'í pu jetzen Dios raatajé. Aye'n tíjín: “Nee nu naúche'e huá'a Dios pú'een í mej á'amuyaaxustemua'a, a'ijna í Abraham, ajta a'ijna í Isaac, ajta a'ijna í Jacobo.”

27 'Aye'e nu tejá'amua'ixaate'e. Aye'e pu tiu'utaxájtaca'a í Dios a'ímej jime'e í mej meri huácuii. Tihua'ú'ixaa cumu mej mauj ruuri. Tí pua'a mecaí ché'e rúuricajche'e jemin í Dios, capu huá'a Dios á'ame'enche'e. —Aye'e pu Jesús tihua'utá'ixaa.

*Jíme'en í niuucari í mej jín te'ájta ti jaítze'e ruxe'eve'e
(Mt. 22:34-40)*

28 Seíj pu ajta a'ará'a í ti té'eyu'uxaca yu'uxari jetze. Hua'unamujri'i a'ij mej ye'í tí'iruixaate'eca'a. Ra'aranájcheca'a a'ij ti ye'í tiu'uxájtaca'a í Jesús. Aj pu i ayén tiraata'íhua'uri'i tíjín:

—¿T'itáani niucarijra'a jaítze'e ruxe'eve'e í ti raaxájtaca'a a'íjna í Moisés teecan? —Yee pu'u tiu'utaxájtaca'a a'íjna ti té'eyu'uxaca í yu'uxari jetze.

²⁹ Aj pu i Jesús ayén tiraata'ixaa tijín:

—A'í pu a'íin pú'een í niucari ti jaítze'e ruxe'eve'e caí méèj seij í niucari, ti ayén een: “Xaanamuajri'i mi seij íiyen huachéjme a'íjna chuéjra'a japua yú Israel. A'íjna ti ta'ivástara'a, í Dios, a'íi pu seij na'a pú'een. ³⁰ Ayee pu nu'u tiú'ujxe'eve'e pej rí'i tiraateájtuaani a'atzajta'a í Dios jemi, nain pej jín rí'i tiraateájtuaani, á'axe'evi'ira'a jime'e, pajta á'amua'areere'e jime'e, pajta nain í a'aca'aníjra'a, pajta í á'axiejniu'uca jime'e.” A'íi pu a'íin pú'een í niucari ti jaítze'e ruxe'eve'e. ³¹ Ajta í niucari ti ra'ité'ase, ayej che'atá na'a tén een. A'íi pu a'íin pírici ti jíme'en raxa yee: “Patá'aj piyen che'atá pena'a rí'i tirájcha'íi í axí'ej tevi patíj asej.” Capu méèj niucari ti ayén jaítze'e tiú'ujxe'eve'e caí a'íjna i niucari í ti tí'ihua'apua.

³² Aj pu i a'íin í ti té'eyu'uxaca ayén tiraata'ixaa tijín:

—Maeestru, temua'a pej naa xí'epi'in tiraataxájtaca'a. Ayej xaa ne'u ti'ayajna patíj pauchén tiraataxájtaca'a. Seij pu'u i Dios. Camu mu'íi. ³³ Ajta pu tí'ivaire'e ti pua'a rí'i pe-tiraateájtuaani í Dios jemi nain jime'e í a'atzajta'a, pajta í á'axe'evi'ira'a jime'e, pajta á'amua'areere'e jime'en.

'Ayen che'atá na'a tí'ivaire'e pej rí'i tirájcha'íi axí'ej tevi patíj asej. Jeíhua pu hui tí'ivaire'e í Dios jemi ti pua'a ja'atí te'ará'asten a'íjna jime'e í niucari ti tí'ihua'apua. Jaítze'e pu tí'ivaire'e í Dios jemi a'íjna caí ti ja'ati te'ará'asten nain jime'e í muai'ivéjri mej tí'itecui'ica na'ari nain jime'e a'u mej huaja'ata'iraca í ye'emuaate.

³⁴ T'íij Jesús ráamua'areeri'i a'ij ti ye'í tiu'utaniú a'íjna í ti té'eyu'uxaca, a'ij ti a'íin tiu'utaxájtaca'a ehauritéecan jime'e, aj pu i ayén tiraata'ixaa tijín:

—Pepu'uri tímua'a á'aca'ane ti huatasejre'en mi a'atzajta'a nain a'ij ti tí'ijxe'eve'e í Dios. —Ayee pu tiraata'ixaa.

Aj pu xaa caí ché'e ja'atí a'ujca'anée já'araa ti ayén tiraa'íhua'u.

¿A'ataani yaujra'an pú'een í Ciríistu'u?

(Mt. 22:41-46; Lc. 20:41-44)

³⁵ Ajtahua'a pu a'a'uteájrupi í Jesús a'ujna teyujta'a. Ti-hua'uhuamuá'ate. Ayen tijín:

—Ayee mú tí'ixaxa'a í mej té'eyu'uxaca ti a'íin í Ciríistu'u ti nu'u a'íin pú'een í huácixa'ara'an a'íjna í David teecan. ³⁶ Mí ajta, a'íin Xíejniu'ucare'ara'an í Dios, a'íi pu ca'aníjra'a raatá'a a'íjna í David teecan ti ayén tiu'utaxáj tijín:

Tavástara'a pu ayén tiraata'ixaa

a'íjna í nevéstara'a tijín:

“Antiyeíjxi'i í ipuari japua, íiye neri'irínta'a.
Paúche'e antícatii a'ajtá necaí hua'utémuaitin
í mej muájcha'íire'e.”

Ayee pu'u tiu'utaxájtaca'a a'íjna í David teecan.

³⁷ 'A'ijna í mej miyen ratamuá'amua tijín Ciríistu'u, a'ii pu a'íin pú'een ti avá'ujya'upuate'eca'a í David teecan ayén tijín: “Nevástara'a.” Hua'apua pu jín raatámua'atzi David teecan a'íjna í Ciríistu'u. A'íj nu jín niyen tejá'amua'ihua'u, ¿a'iquí ti ayén hua'apuaca jín raatamuá'a a'íjna í David teecan? ¿A'iquí huataújmua'a ti a'íin Ciríistu'u ti jetzen airáane a'íjna í David teecan, ayée pu ajta tijí'ivastare'ara'an?

Majta me'ín teite í mej ráanamujri'i, jeíhua mú a'uté'uuca'a. Hua'aránajcheca'a jeíhua a'íj ti ye'í tiu'utaxájtaca'a.

Jesús pu huá'a jetze te'ujpuá'ajte a'íime í mej tí'imua'atacare'e í niuucari í mej jín te'ájta

(Mt. 23:1-36; Lc. 11:37-54; 20:45-47)

³⁸ Ajta Jesús ayén tihua'utá'ixaa tijín:

—Rí'í xu'u a'íimej jemi í mej té'eyu'uxaca. Hua'aránajche mej tí'itechejca í síicu'uri jime'e ti títi'ijme mej mi huataújsejirata mé jéjre'e. Ajta hua'aráanajche mej huá'ajtzaahuati'ire'e í teite jeíhua mej mi me'ín teite hua'utateújte'en a'u ti na'a caaye jetze.

³⁹ 'Majta me'íjna í mej té'eyu'uxaca, matí'ij teyujta'a uteáru'ipiche'e, aj mú mi rahuau a'u mej je'ecáara'ase í mej ve'ecán jín títetateí. Na'ari ti pua'a metí'iyeste já'ahua'a chí'ta, a'íi mú rahuau a'u ti a'íin a'ujcá'a í ti tihuá'amicua mej mi tiú'ucua'ani meesa japua á vejli'i jemin.

⁴⁰ 'A'í mú hui majta tihuá'ari'iracare'e nain a'achú mej caj tí'ijcha'íi í mej antiujsejítacare'e í ucarijse. Ayee mú me'íjna jín huárini, majta me'uun a'uteáru'ipiche'e u teyujta'a. Majta á'ateeren mej téniiusime'e muá'aju'un í Dios jemi. Ayee mú tiú'ujsejirata mej caí ti'itíj jín auté'itzen. Ayee nu tejá'amua'ixaate'e, jaítze'e mú rajpuaíjtzí muá'aju'u a'íime í mej té'eyu'uxaca caí méèj ja'atí. —Ayee pu tiu'utaxájtaca'a a'íjna í Jesús.

Tí'ij jí á'uraa.

Jíme'en í ti raatámuaí'ivajtaca'a a'íjna í ucarij ti caí a'íj tí'ijviicua'iraca'a

(Lc. 21:1-4)

⁴¹ Ajtahua'a, Jesús pu a'uun a'utéveeca'a teyujta'a, a'ájna vejli'i cajun jetze a'u mej tumin tzajta'an aucájhua'anaa muá'aye'í. Jesús pu huá'asejiraca'a í teite mej ru'ucáhua'anaa í tumin í cajun jetze. Majta me'ín chíjteaani mej mu'íicáa,

jeíhua mú tumin ucahua'anáa. ⁴² Mat'íj tumin ucahua'anáa, aj pu'i ucarij e'iré'ene ti rusej'taca'a. Tí'ij jí a'ín hua'apuaca ucáahua'axi í tumin ti cij arástime.

⁴³ Tí'ij raasej í Jesús, a'í pu hua'utajé a'ímej í mej jamuan á'ujjhuane'e. Aye pu tihua'utá'ixaa tijín:

—Aye nu tejá'amua'ixaate'e. Ayej ti'ayajna. Jaítze'e pu tí'ivaire'e í Dios jemi a'achú ti caj tiu'utá'a amijna mi ucarij caí nain í mej caj tiu'utá'a í seica mi chíjteaani.

⁴⁴ 'Amíme chíjteaani, a'í mu'u u'ucájhua'anáa í tumin ti hua'avé'eturaate. Mí ajta amijna mi ucarij, ayé pu caj éene'e ti caí a'ij tí'ijviicua'i, nain pu caj te'ucáahua'axi tíj na'a ti caj tí'tuaave'eca'a.

13

Jesús pu tiu'utaxájtaca'a ti nu'u teyuu huaté'uuni'ihua'a
(Mt. 24:1-2; Lc. 21:5-6)

¹ Mat'íj mi huiráaci a'ujna teyujta'a. Pu'uri huiiramé'eca a'ijna í Jesús, tí'ij jí sej ti jamuan á'uche'ecane'e ayén tiraata'ixaa tijín:

—Maeestru, casi'i. Huasej. Temua'a pu tí'ivivéjme mi tetej ti ticaíjme íyey jaxu'u jetze. Ajta mi chí'ij, naa pu een.

² Aj pu i ayén tiu'utaniú a'ijna í Jesús tijín:

—Casi'i, mú'een. Xaasej. Naíjmi'i ti vivejmé'e huavéjme í chí'ij, nain pu huaté'uuni'ihua'a ti aré'eevee í chí'ij. Capu ché'e seíre'e a'ame í jaxu'u jetze í tetej ti rujapua ticaíjme.

Jíme'en í mejjín ráamua'aree ti ari tímua'a nain te'entipúa'ari
(Mt. 24:3-28; Lc. 21:7-24; 17:22-24)

³ Mat'íj mi a'ucj. A'uun mú a'ará'a a'ájna teyuu ti jé'ejnee jirí jetze ti ayén téja'arájtehuaa tijín Aceituunajemi. Tí'ij jí á a'ujyeíjxi a'ijna í Jesús, majta seica, a'ijna í Pedro, ajta í Jacobo, ajta í Juan, ajta í Andrés. A'ii mú avítzi jín miyen tirájhuaviiri'i tijín:

⁴ —Patá'aj titaatá'ixaate'en ja'anáj ti ayén tí'irini. ¿Tí'itájni a'ij tí'isejre'en tí'ij a'ájna pí teja'uré'enen ti te'ará'asten nain patj peri tiu'utaxájtaca'a?

⁵ Aj pu i Jesús ayén tihua'utá'ixaa tijín:

—Rí'i xu'u mú'een, tí'ij caí ja'atí amuaacuanamuan. ⁶ Aye nu tejá'amua'ixaate'e. Mu'iití mú huatasej're'esin mej nu'u nenuuca jime'e tí'ixáata muá'aju'un. Miyen tijín: “Nee nu Ciríistu'u píríci.” Jeíhua mú huá'acuanamuan í teite.

⁷ 'Tí' pua'a seri siyen tnamuajra mej nu'u ne'use'en á já'ahua'a, na'ari mej nu'u meri tímua'a autéhuijsin mej ne'use'en, caxu tí'itziíne'e. Capu amín a'ij. Aye pu tiú'ujxe'eve'e ti ayén teja'uré'enen. Caxí pu a'ájna

teja'uré'enejsin a'íjna xicájra'a jetze ti jetzen te'ará'asti nain jime'e.

⁸ Ayee pu té'eme. Seica mú teitejra'a, majta seica teitejra'a, a'íi mú naíjmi'i huateújne'usi'ite'esin. Majta í mej seica chuéjra'a japua a'uchéjme, majta mej seij chuéjra'a japua a'uchéjme, a'íi mú naíjmi'i huateújne'usi'ite'esin. Ajta hu-ateújca'atzixi'isin í chuej pua'amecié íyen chaanaca japua. Mu'ití mú majta huatatiéjcu. A'ii pu a'ín pú'een í ta'amuájca í mej jín rajpuaíjtzi muá'aju'u.

⁹ Sehuaújcha'in mú'een, a'iné mejamuá'anvi'itín huá'a jemi í mej te'áijta. Majta teyujta'a mú amua'atévajxi'isin. Mej-amaaatájeevi sej si tiu'uxáj jamuan í tajtuhuan, seajta jamuan í rey. Mejamaaatájeevi me'íjna jime'e í neniúucajtze'e ineetzi. Ayee mú me'íjna jín rini, mú'een xu neetzi jetze me'ecan tihua'utá'ixaate'esin. ¹⁰ Amuacaí, a'ii pu ruxe'eve'e sej tihua'utá'ixaate'en nainjapua í chuéjra'a a'ij ti een jín Dios tihua'utá'uuni'ira. Ayee xu se'íjna jín huarín, aj pu xaa te'entipúa'ari nain.

¹¹ 'Tí pua'a seica mejamuá'anvi'itín a'imej jemi í mej tí'ita'aijte'e, caxu siyen tí'imua'ajca a'ij sej ye'í tihua'utá'ixaate'esin. Ayee xu'u huárini a'íjna xicájra'a jetze. A'íjna í xiéjniu'ucare'ara'an í Dios, a'íi pu amuaatá'asin a'ij sej ye'í tiu'utaxáj. A'ij pu jín, a'ij ti tejamaaatámitiejte'esin, a'ij xu'u hua'utá'ixaate'en. A'ii pu a'ín pú'een ti ti'ixa a'íjna í xiéjniu'ucare'ara'an í Dios.

¹² Ayee pu ajta té'eme a'íjna xicájra'a jetze. Seica mú rujúutzimua'a á'avi'itín a'íjme jemi í mej te'áijta mej mi huá'ucui'ini. Ayee mú che'atá mena'a huá'aruuren í ruja'atzimuá. Majta seica ayén che'atá mena'a huá'aruuren í ruyaujmua'a. Majta me'ín yaújmua'ame'en, a'íi mú hua'uténe'usi'ite'esin í ruvaújsimua'a. A'í mú majta tiu'utá'asin mej seica huá'ucui'ini. ¹³ Naíjmi'i í teite, mú'ejmi jemi camu já'amuxa'eve'e muá'aju'u a'íjna jime'e sej ineetzi jetze ajtéme'ecan; a'íi mú naími'i amuaajcha'íre'e muá'aju'u. Ajta a'ín í ja'ati ti ayén te'utáviicua'ira a'ajta caí huámi'ini, Dios pu ra'ancuré'evi'iti a'ájna ti tejé'ajta.

¹⁴ A'íjna xicájra'a jetze ti'itíj xu seijran ti a'ij pua'a een, ti xána'avi'ire'e, ti tzi'ini'ire'e. A'uu mú raatéchajtza a'u ti caí ayén tiraavíjte'e. (A'í pu yaú'itíée a'ame ti ra'ajíjve'en a'íjna jetze i yu'uxari.)

'Setí'ij raseijran, ayée xu huárini. A'íi í mej Judea huachéjme, miché'e me'ín a'ucíjxi'in ca'anacan a'u ti á'ujrime. ¹⁵ Tí pua'a a'íjna xicájra'a jetze, ja'atí án á'ujcatii í ruchi'i japua ta'avé'enami'i, ché'e a'ín ca'anacan acájra'ani. Ajta caí ayén rijca, ti ti'itíj huirá'vecare'en í ruchi'itá. ¹⁶ Na'ari ti pua'a

seij tejé'emuari'e í ruví'ira'ata'a, ché'e caí a'uré'enine'ica'an í ruche t'íj rucixu huiráapin.

17 'Cui'i xaa a'íime, í mej rajpuaíjtzi muá'aju'u a'íjna xicájra'a jetze a'íime í 'uuca í mej a'utájucájme, majta a'íime í mej huá'atzi'ite í ruyaujmua'a. 18 Mú'een xu siyen t'íjhuaviira í Dios t'íj caí ayén a'ájna teja'uré'enen t'íj huásevi'in.

19 'Ayee nu tejá'amua'ixaate'e ti ayén té'eme a'íjna xicájra'a jetze. Jaítze'e mú rajpuaíjtzi muá'aju'u mecaí í mej meri rajpuaíjtzi muá'araa ti yú e'iré'ene. Capu ajta ché'e ayén teja'uré'enejsin seij xicájra'a jetze t'íj a'ájna. 20 Ajta ti pua'a a'íin tavástar'a caí a'íin ayén raruuren t'íj caí ché'e ayén á'atevi'in ti teuumé'en a'achú pua'an xica, capu ja'atí ruuri á'ame'enche'e. Mí ajta, huá'a jime'e í teite ti Dios ari hua'antíhuau í jécua imuá, a'í pu ari ayén raruure t'íj caí ché'e ayén á'atevi'in.

21 'Ayee nu tejá'amua'ixaate'e, a'íjna xicájra'a jetze, ayée pu té'eme. A'atí pu ayén tejámuaatá'ixaate'esin yee: "Casí'i, íiye pu já'ita'a een a'íjna í Ciríistu'u", na'ari seij ayén yee: "A'acuí, áa pu já'ita'a een." Tí pua'a miyen tejámuaatá'ixaate'en a'íjna xicájra'a jetze, caxu rá'atzaahuat'e. 22 Seica mú yé uvé'enejsin í mej tí'ihua'itaca. Miyen tijín: "Nee nu ne'ín pú'een í Ciríistu'u." Majta seica miyen tijín: "Neti'itéjvee ne'íjna jime'e niuucajtze'en í Dios." A'ii mú hua'utaseíjrate'esin í teite a'ij mej ye'í ti'itíj tiu'uy'íiti mej mi huá'ucuanamuan, ti pua'a huatári'iristare mej huá'ucuanamuan í teite ti Dios ari hua'antíhuau ruseíj.

23 'Aru, xáanamujri'i temua'a naa. Caxu xaa ne'u yá'uhua'anan nej amuacá neri amuá'ixaa nain jime'e í niuucari.

A'í pu ajtahua'a yé ve'ecánejsin a'íjna ti ajta jetzen airáne í teáata'a

(Mt. 24:29-35, 42-44; Lc. 21:25-36)

24 'Ajta hui a'íjna xicájra'a jetze, a'ájna mej rajpuaíjtzi muá'aju'un, capu ché'e airáxiri í xicaj. Ajta í máxcira'í jime'e, capu ché'e ajta huanéeri'icí a'ame. 25 Majta í mej tátatzavi'í í ta japua, a'í mú huateújca'atzijsin. Aj mú mi cávatz'íxi'isin í xu'ura'ave a'ujna í ta japua. 26 Aj xu xaa si neseijran ineetzi, i nej neajta jetzen airáne í teáata'a. Yé nu ve'ecánejsin jaitiri tzajta'a. Naa pu temua'a tiu'unéeri'icíj a'ame. Nain nu jín antínmua'areere na'ame a'íjna xicájra'a jetze.

27 'Mat'íj mi hua'aré'e'itixi'isin í mej nevaire'e mej mi huá'ajseire'en naíjmi'ica í teite ti Dios ari hua'antíhuau í jécua imuá. A'u ti na'a mú hua'uré'eseire'esin íiyen chaanaca japua a'u mej a'ucaíjmee í teite.

28 'Sej si jaítze'e yaú'itiée xá'ara'ani a'ij nej tejá'amua'ixaate'e, a'ij xu jetze huaruitiejte'en í pi'ista a'íjna í huaréj. Tí'ij antícu'a'atíjme'eni ánimua ti antipí'ístáre'ejmee, ajta tí'ij ajtaxámua'ítaxi'in, ayée xu éeni'ici'e ramua'aréeren ti ari vejli'i í víita'ari. 29 Ayee pu che'atá na'a tí'iseijre'en ti ari tí'irici a'ij nej neuchén tejamuá'ixaa. Ayee xu éeni'ici'e ramua'aréeren ti ari vejli'i a'íjna xicájra'a jetze ti jetzen te'entipua'ari naíjmi'i. Pu'uri xaa ne'u vejli'i tímua'a.

30 'Ayej xaa ne'u ti'ayajna, ayée nu tejá'amua'ixaate'e í mej mauj ruuri í teite mej íiyen seijre'e chaanaca japua, a'íí mú caí cui'ini asta caí naíjmi'i ayén tiú'urini. 31 Naíjmi'i pu te'entipua'ari a'íjna i chaanaca japua, ajta í ta japua. Mí ajta, aúche'e te'araúastejsin a'íjna i nej neri tejamuá'ixaa.

32 'Jíme'en a'íjna xicájra'a ti jetzen te'entipua'ari naíjmi'i, capu ja'atí ramua'aree ja'anáj ti ayén té'eme. Capu ajta ja'atí ramua'aree a'atzaj ti pua'a ayén té'eme. A'íí í mej tí'ivaire'e u ta japua, camu majta ramua'aree. Neajta inee, i nej í'iyaujra'an í Dios, canu neajta ramua'aree. A'í pu'u ramua'aree í niyá'upua í Dios.

33 'Mú'een, caxu seajta ramua'aree ja'anáj ti a'ájna teja'uré'enejsin. A'íj nu jín niyen tejá'amua'ixaate'e. Rí'í xu'u huaújruren mú'een. Seuche'e xu atanéjne'ere. Seajta nejchú'eve'e.

34 'A'atí ti huápuaseaaruve'en á já'ahua'a ímuá. Amuacá pu ruchi'i hua'íjcate'en í mej tí'imijhuaca a'ujna chi'ita. A'í pu hua'íjcate'e seij ajta seij mej tiu'umuári'en ti'itíj ti seij huay'íti. Ajta seij pu tí'íjcate'en a'íjna jime'e ti tí'icha'íca'a á ta'iténinei. 35 Ayee nu che'atá nena'a tejá'amua'íjcate'e mú'ejmi, setá'aj atanéjne'ere a'iné caxu ramua'aree ja'anáj nej uvé'enejsin, inee yé nej i'ichej. Capu a'ij ámuatámitiejte'esin ja'anáj nej uvé'enejsin, ti pua'a huatechuúixaren, na'ari ti já'ita'a tíca'a nusu matí'ij huajíjhuan í tecuaara'ise, na'ari a'atzaj tapuá'arijme'eca.

36 'Tí pua'a ca'anacan nu'uvé'enen, caxu taúra'acare'en nej amuáateuni secu'utzúca'a. 37 A'íjna i nej já'amua'ixaate'e, a'ij nu neajta huá'a'ixaate'e naíjmi'ica í seica niyen tíjín: Seuche'e xu atanéjne'eri. —Ayee pu tihua'utá'ixaa a'íjna í Jesús.

14

Jíme'en í mej huaújmua'areereca'a mej mi raatéevi'i me'íjna í Jesús

(Mt. 26:1-5; Lc. 22:1-2; Jn. 11:45-53)

1 Pu'uri tén a'ájna teja'uré'enejsime'eca matí'ij pua'a tí'iyestehua'a me'íjna jime'e cáne'axi mej huá'acui'ini, majta mej pan cua'aca ti caí levadura ranaxca. Ayee pu

té'aturaaca'a hua'apua xicaj. Majta me'ín í mej tíhua'u'ajte'e teyujta'a, majta a'íime í mej té'eyu'uxaca, a'íi mú tihuaúrixaa a'ij mej ye'í avíitzi jín tiraatéevi'i í Jesús mej mi raajé'ica. ² Ayeé mú tí'iruixaate'eca'a tijín:

—Íjii catu raatévi'ira. Aj tu ti tiyen rini mat'íj tiú'uyesten í teite. Tí pua'a tiyen huárini íjii, ayée tu hua'utájaaxiejte'esin í teite. Aj mú mi huataníniu'ucacu téjmi jemi. A'íj pu jín tamuári'eriste'e a'ame ti pua'a teraatéevi'i te'a'ájna. —Ayeé mú tiu'utaxájtaca'a.

*'Íta'a pu aceite án yá'ajtuaa í mu'úutze'en í Jesús
(Mt. 26:6-13; Jn. 12:1-8)*

³ Meenti a'ín í Jesús, a'ujna a'utéveeca'a u Betania. A'uu pu a'utéveeca'a a'u ti é'elche a'íjna í ja'ati ti ayén ántehuaa tijín Simón. A'ii pu a'ín pú'een í mej miyen ratamuá'amua tijín Tí tineájxi huá'ire'ara'an jetze í atzaj.

Tí'ij a'ín Jesús huatecaíca meesa jetze, seij pu ave'eré'ene. 'Íta'a pu pú'een a'íjna. A'í pu limeeta huajásime'e rumuájca'a jetze. Huíjpitica'a a'íjna í tí'ití. Tetej limeetajra'a pu pu'eene'e. Ajta aceite pu avé'ejisti, nardu jetze ti me'ecan, tí'ití tu'upi. Naa pu teáar'íe a'íjna í aceite, ajta jeíhua tí'ijnajche.

Aj pu i a'ín í 'íta'a, ra'antítapua a'íjna í limeeta. Tí'ij jí án yá'ajtuaa a'íjna í aceite mu'úutze'en a'íjna í Jesús. ⁴ Aj mú mi seica í mej a'uté'uuca'a a'ujna, a'íi mú huataníniu'ucacuca'a me'íjna jemi í 'íta'a. Ayeé mú tí'iruixaate'eca'a tijín:

—¿A'iné een jín huaújhuajcaca'a amíjna í aceite ti í'icáujmeijra? ⁵ Í'iri'iriistaca'a pu mej ráatuaanijche'en mej mi raamuá'itínche'e a'achú caj huaíca cientos tumin na'ari jaítze'e, tí'ij ii tiu'utévaire'enche'e í tumin mej hua'utévaire'en í mej caí a'ij tí'ijviicua'i. —Yee mú tiu'utaxájtaca'a.

Aj mú mi raatájaaxiejvi'iri'i a'íjna í 'íta'a.

⁶ Tí'ij jí Jesús ayén tihua'utá'ixaa tijín:

—Xaatapuá'ajta sej níniu'ucacu. ¿A'iné een jín já'ita'a xu'uráninei? A'íjna ti jíme'en ayén náaru mi 'íta'a, temua'a pu naa xí'epi'ín huaríj. ⁷ Ayeé nu tejá'amua'ixaate'e. A'íime í mej caí a'ij tí'ijviicua'i, a'íi mú mú'ejmi jemi seíire'e muá'aju'u tíj na'a rusén jime'e. Ja'anáj ti na'a pu'í í'iri'iriista a'ame sej hua'utévaire'en ti pua'a siyen tí'ijxe'eve'e. Mí ajta inee, canu ché'e mú'ejmi jemi seíire'e na'ame.

⁸ 'A'ijna i 'íta'a, ayée pu huaríj a'achú ti caj tiu'utári'iristareca'a í jemin. Nej caí xi huamí'i, a'íi pu amuacáí necámeijri'i ineetzi matíj tí'ijri'ire ti pua'a ja'atí huámí'ini.

⁹ Ayej xaa ne'u ti'ayajna, ayée nu tejá'amua'ixaate'e, a'u ti na'a mej tihua'utá'ixaate'en í teite niuucajtze'en í Dios, naíjmi'ici'e íiyen chaanaca japua, a'íi mú majta huataxájta a'ij ti huaríj a'íjna i 'íta'a mej mi jeíhua ra'utámua'aree.

Judás pu raaxájtaca'a a'ij ti ye'í tiraatéevi'i a'ijna í Jesús
(Mt. 26:14-16; Lc. 22:3-6)

¹⁰ Ajta seij ajtáaraa a'u mej a'uté'uuca'a í mej tamuáamuata'a japuan hua'apua ará'ase. Ayeé pu ántehuaa tijín Judás Iscariotes. A'í pu a'ín pú'een a'ijna ti Jesús jetze ajtéme'ecan. Ayeé pu een jín ajtáaraa ti i avíitzi jín tejá'uxa huá'a jamuan í mej te'ájta teyujta'a. Raxí'eve'eca'a mej najmí'i raaxí'epi'íntare'en a'ij mej ye'í huárini ti i a'ín hua'utátuiire'en í Jesús. ¹¹ Mat'íj me'ín huánamuajri'í, jé'ecan pu r'íi hua'utá'a. Aj mú mi te'ataújratziiri'í mej mi tiraanájchite'en a'ijna í Judás. T'íj jí á'uraa. T'íj jí raachú'eve ja'anáj ti í'iri'iri t'íj hua'utátuiire'en a'ijna í Jesús.

Tavástara'a pu tihua'umí a'íme í mej jamuan á'ujujhua'ane'e
(Mt. 26:17-29; Lc. 22:7-23; Jn. 13:21-30; 1 Co. 11:23-26)

¹² T'íj jí teja'uré'ene a'ijna xicájra'a jetze, í mej jetzen pan cua'aca ti caí cu'usti, ajta a'ijna xicájra'a mej jetzen mehuá'amua'í'ivajtacare'e í cáne'axi. A'ii pu a'ín pú'een í ti á'amujca'a í mej tí'yeste. Majta me'ín í mej jamuan á'ujujhua'ane'en, a'í mú mi miyen tiraata'íhua'uri'í í í Jesús tijín:

—¿A'uné jetze mua'aráanajche tej á'uju'un tej ti r'íi tejá'uruuren te'ijna jime'e í pan tej ráacua'ani, tej ti ra'utámua'aree a'ij ti titáacha'íi í Dios, a'ijna xicájra'a jetze ti huá'ucuii í huá'ayaujmu'a'a í mej amuáaté huanúnu'ihuaca'a?

¹³ T'íj jí hua'apuaca huata'íteca'a mej jamuan á'ujujhua'ane'en. Ayen tihua'a'íxaate'e tijín:

—Sericu a'ájna chajta'a. Aa xu ja'atí é'eteuni ti xa'ari huátisin, jaj tu'urájmuaa. Aj xu si jamuan á'uju'un. ¹⁴ A'u ti a'ín a'uteáruti, a'ájna xu ráahuauni chil'ira'an jetze í ja'ati. Aj xu si siyen tiraata'íxaate'en ayén tijín: “Yee pu ti'ixa a'ijna í Maeestru yee: ¿A'uné ne'atá'aca nej tzajta'an tiú'ucua'ani huá'a jamuan í nete'ítestemua'a?” Seajta siyen: “Teta'aj ra'utámua'aree a'ijna xicájra'a jetze mat'íj huácuii í huá'ayaujmu'a'a í mej amuáaté huanúnu'ihuaca'a.” Ayeé xu tiraatá'íxaate'esin. ¹⁵ T'íj jí a'ín hui amuaatase'írate'esin ánimua ti rujapua tive'éjme cuartu ti ve'éé. Pu'uri r'íi tiú'uruu temua'a naa. A'uu xu si r'íi te'uhuáruuren í tej ráacua'ani í pan. —Ayeé pu tihua'utá'ixaa a'ijna í Jesús.

¹⁶ Mat'íj mi u á'uju'u í mej hua'apua. Ayeé pu teja'uré'ene najmí'i ti tihua'utá'ixaa í Jesús. Aj mú mi r'íi ráaru í mej ráacua'ani mej mi ra'utámua'aree a'ijna xicájra'a jetze ti Dios huá'ucha'ij.

¹⁷ T'íj ari huachúmua'ancaa, aj pu i a'uteájrupi u chil'ita í Jesús, majta í mej tamuáamuata'a japuan hua'apua ará'ase.

18 Mat'í'ij meri tí'icua'acaa meesa japua, aj pu i Jesús ayén tihua'utá'ixaa tijín:

—Ayeé nu xaa ne'u tejá'amua'ixaate'e. Se'ij ti a'amua jetze ajtém'e'ecan mú'een mi sej tí'icua'a ne jamuan, a'í'jna í ja'ati, a'í' pu neetzi jime'e tiu'utátuure'esin huá'a jemi í mej te'áijta teyujta'a. —Ayeé pu tihua'utá'ixaa.

19 Tí'ij jí utéevatzí í huá'a tzajta'a. Aj mú mi autéjhuii mej raata'íhua'u me'í'jna í Jesús, se'ij ajta se'ij. Miyen tijín:

—¿A'ataani pú'een? ¿Ni qui inee?

Ajtahua'a se'ij ayén tijín:

—¿A'ataani, ca'ín inee?

20 Aj pu i ayén tihua'utá'ixaa tijín:

—A'ii pu a'í'jn pú'een, í se'ij í sej tamuáamuata'a japuan hua'apua ará'ase. A'ii pu pan cua'a a'í'jna jetze i tuxa'a ne jamuan. 21 Ayej xaa ne'u ti'ayajna. Ayeé pu teja'uré'enejsin ineetzi jemi nej neajta í teáata'a jetze airáane a'ij ti ye'í té'eyu'usí'í í yu'uxari jetze.

'Mí ajta, a'í'jna ti nejíme'en tiu'utátuure'esin huá'a jemi, ayéé nu tejá'amua'ixaate'e, a'ii pu huápi'i rajpuaíjtzi a'ame. Jáitze'e pu raatévaire'enche'e ti caí nú'ihuaache'e. —Ayeé pu tihua'utá'ixaa.

22 Maúche'e mú tí'icua'acaa. Aj pu i Jesús pan tí'ij. Aj pu i rí'í tiu'utá'a í Dios jemi, ajta ra'antítaaraxi, a'í' pu hua'uré'e'í'ipi'í. Ayen tijín:

—Xáacua'a. A'ii pu a'í'jn pú'een i nehuá'ira'a.

23 Ajta á'iyen vaasu tijáj. Ajta rí'í tiu'utá'a í Dios jemi, a'í' pu ajta hua'uré'ijte. Naíjmi'í mú ra'anti'í í jaj í vaasu jetze. 24 Ajta ayén tihua'utá'ixaa tijín:

—A'í'jna ti urajmuaa i vaasu tzajta'a, a'ii pu a'í'jn pú'een i nexuure'e í nej ra'iráxire'esin nej ni hua'utévaire'en mu'iicáca jemi, ajta ti ij Dios ra'antipua'ajte'en í ti jéjcuacan jín te'ataújratziiri'í ruse'ij a'í'mej jemi ti a'í'jn tihua'utá'uuni'í.

25 'Ayeé nu tejá'amua'ixaate'e. Ayej xaa ne'u ti'ayajna. Ijii, canu ché'e ra'antí'isin a'í'jna i uuva já'ara'a. Mí ajta, a'í'jna xicá'jra'a jetze tí'ij Dios avéura'ate'e nainjapua í chaanaca, a'á'jna xicá'jra'a jetze nu xaa ra'antí'isin jéjcuacan jime'e í já'ara'ara'an í uuva. —Ayeé pu tihua'utá'ixaa.

Jesús pu raataxájtaca'a ti nu'u a'í'jn Pedro ti'ihua'itáa a'ame, ti nu'u caí ramua'ate

(Mt. 26:30-35; Lc. 22:31-34; Jn. 13:36-38)

26 Mat'í'ij mi sej tiu'utáchuiicaca'a chuiicari í mej jín rí'í tiraatá'an í Dios. Mat'í'ij mi a'uc'íj. Aj mú me'uun a'ará'a Aceituunajemi, jirí ti a'utacá'a. 27 Aj pu i Jesús ayén tihua'utá'ixaa tijín:

—Ayee pu té'eyu'usi'i í yu'uxari jetze ti Dios ayén tiu'utaxájtaca'a tijín: “Nee nu i nej i'i Dios, a'íj nu jé'icatan í ti cáne'axi tiseíj. Majta a'ucíjxi'isin í cáne'axi.” Yee pu'u té'eyu'usi'i. Ayee pu tí'ineruuren ineetzi. Seajta mú'een, setiu'utatévi'ira'ata ineetzi jemi. Aj xu si a'ucíjxi'isin cumu í cáne'axi ti caí ja'atí huá'ajye'emua. ²⁸ Mí neajta inee, netí'ij huatarún, áa nu a'umé'e na'ame a'ájna Galilea. Amuacaí nu ne'uun ará'aiixa. Seajta á'iyeen mú'een. —Ayee pu tihua'utá'ixaa a'íjna í Jesús.

²⁹ Aj pu i a'íjn Pedro ayén tiraata'ixaa tijín:

—Capu amín ti pua'a metiu'utatévi'ira'ata mi seica mú'eetzi jemi. Canu niyen rini inee.

³⁰ Aj pu i Jesús ayén tiraata'ixaa tijín:

—Ayee nu tí'imua'ixaate'e. Ayee pu té'eme íjii tíca'a, ti caí xi huajíjhua'a í tecuaara'i, huaíca pej piyen tiu'itéhua'ita tijín pecáj nemua'ate.

³¹ Mí ajta a'íjn Pedro, ca'anín pu jín ayén tiraata'ixaa tijín:

—Tí pua'a ayén tiú'ujxe'eve'e nej huámi'ini á jamuan, canu cui'i niyen tihua'utá'ixaate'esin yee canu muamua'ate. —Yee pu'u tiu'utaxájtaca'a.

Majta í seica, ayée mú che'atá tí'ixajtaca'a seij ajta seij a'ij ti Pedro tí'ixajtaca'a.

Jesús pu huatéjniuu a'ujna u Getsemaní

(Mt. 26:36-46; Lc. 22:39-46)

³² Matí'ij mi a'ucíj. Aa mú a'ará'a huastari tzajta'a, ciyej ti e'eré'eevee ti ayén téja'arájtehuaa tijín Getsemaní. Aj pu i Jesús ayén tihua'utá'ixaa tijín:

—Xa'ujrá'asi mú'een iyecuí, meenti nee, neraatéhuausin í Dios jemi.

³³ Tí'ij i á aúurupi. A'ímej pu a'uví'ití a'íjna í Pedro, ajta í Jacobo, ajta a'íjna í Juan. Tí'ij jí a'ij pua'a ru'uhuatá'a í tzajta'an. Jé'ecan pu uhuatéjxiemiste í ru tzajta'a. ³⁴ Aj pu i ayén tihua'utá'ixaa tijín:

—A'ij pu pua'a ne'ase, huápi'i. Xiee nej cuj mi'ini. Yee xu huateáuran mú'een íiye. Seuche'e atanéjne'eri. —Ayee pu'u tihua'utá'ixaa.

³⁵ Tí'ij jí a'irájraa a'atzu 'á'ayee. Aj pu i aicaújtutzi á chuaata'a. Rájhuaviiri'i í Dios ti pua'a nu'u í'iri'iristan ti caí ayén teja'uré'enen a'íjna xicájra'a ti nu'u jetzen tirajpuaíltzi á'ara'ani. ³⁶ Ayee pu a'íjn tirájhuaviiri'i tijín:

—Dios, í pej niyá'upua pú'een. Naíjmi'i pu í'iri'iri mú'eetzi jemi. Tí pua'a peti'itá'acare'en ti caí náaci'iti a'íjna ti a'ij pua'a een nej jín rajpuaíltzi na'ame. Aru ti pua'a í'iri'iristan, ché'e caí ayén teja'uré'enineica'an netíj tí'ijxe'eve'e inee, sino patíj mú'ee tí'ijxe'eve'e. —Yee pu'u.

³⁷ Aj pu ijtá'i u ya'uvé'eme. Aa pu a'ará'a a'u mej a'uté'uuca'a í mej jamuan á'ujuhua'ane'e. Mu'uri í'icu'utzuca'a. Aj pu i hua'ujíste a'íime. Tí'ij jí ayén tiraata'ixaa í Pedro tíjín:

—Simón, ¿ni pecáj té'eviicua'i pej atáneere a'atzu caj sei hora? ³⁸ Seuche'e atanéjne'eri. Seajta raatéjhuauni í Dios jemi ti ij caí tejamuáaci'ti ti'tí í sej jín auteáturan í Dios jemi. Ayee nu tejá'amua'ixaate'e. Rí'i xu títe'uhuuateújca'anen í ru tzajta'a. Mí ajta caí, capu á'amuaca'anisti'i sej atanéjne'eri. —Ayee pu tihua'utá'ixaa.

³⁹ Ajtahua'a pu á'ume. Ayee pu che'atá na'a tirájhaviiri'i í Dios ti caí rajpuaíjti á'ara'ani. ⁴⁰ Tí'ij jí u a'uvé'emej. Ajtahua'a pu huá'uteu mecu'utzúca'a a'iné cutzi pu hua'amua'itíjca'a jeíhua. Aj pu i Jesús hua'utajé. Capu a'ij huá'amitiejte'eca'a a'ij mej ye'í tiraata'ixaate'en. ⁴¹ Huaícaca tzajta'a, ajtahua'a pu á'ume. Ajtahua'a pí a'uré'eve ti pua'a meri'ijtáhua'a í'icu'utzu.

Aj pu i ayén tihua'utá'ixaa tíjín:

—¿Ni seuj í'icu'utzu? ¿Ni seújse'upe'e? Pu'uri aúche'e. Pu'uri a'ájna teja'uré'ene mej meri nejíme'en tiu'utátuiire'esin, i nej neajta í teáata'a jetze airáne, a'ímej jemi í mej a'ij pua'a tí'teteite. ⁴² Xá'ajhuiixi'i. Che'eré ticu. Pu'uri e'evé'eme a'íjna ti tiu'utátuiire'esin ineetzi jíme'en a'ímej jemi í mej te'ájta.

Mat'ij raatévi'i í Jesús, majta ya'ujáj

(Mt. 26:47-56; Lc. 22:47-53; Jn. 18:2-11)

⁴³ Aúche'e pu ti'ixáataca'a a'íjna í Jesús, tí'ij seíj e'iré'ene ti a'ímej jetze ajtémecan í mej tamuáamuata'a japuan hua'apua ará'ase. Judás pu ántehuaa. Jeíhua mú teite e'evé'ujuuca'a jamuan a'íjna í Judás. Huá'aniucajtze'e mú jín huajú'ucaa me'íjna í mej te'ájta teyujta'a, majta me'íjna í mej té'eyu'uxaca, majta me'íjna í vaujsi. ⁴⁴ A'íjna í Judás, ti hua'utátuiire'esin í Jesús, a'í pu te'ataújratziiri'i a'íjna jíme'e ti ayén huárini mej mi ráamu'aree ja'atí ti pírici a'íjna í Jesús. Ayen tíjín:

—A'íjna í nej ru'itépí'tize'e, ajta í nej raatateújte'esin, a'íi pu a'íin pírici. Setá'aj raatévi'i, seajta ra'anján, amua'í'ici'ihuacan temua'a naa. —Ayee pu tihua'utá'ixaa a'íjna í Judás.

⁴⁵ Jíme'en pu'u a'ará'a, aj pu i ajteáxiireca'a a'u ti a'utéveeca'a a'íjna í Jesús. Tí'ij jí ayén tiraata'ixaa tíjín:

—Maeestru.

A'í pu ayén huataújseijrataka'a tíj í ti rajaahua a'íjna í Jesús. Ayen tíjín:

—Maeestru.

Ajta ru'itépí'titze'e. ⁴⁶ Majta me'ín í teite, a'íí mú raatéevi'i.

⁴⁷ Seij pu ajta a'ájna huatéveeca'a. A'í pu ruchun huíjcupi. Aj pu i ra'ajtaveíjchecha'a í naxaira'an jetze í ti ravaíre'e a'íjna ti tíhua'u'aíjte'e í mej tí'imíjhuaca teyujta'a. A'í pu tiraapuaíj.

⁴⁸ Tí'ij jí Jesús ayén tihua'uta'íhua'uri'i a'ímej í teite tíjín:

—¿A'iné een jín yé sevé'ēju'u? ¿A'iné sej si yé cıyej tí'ivé'í'isin, seajta tepúusti'i chuımıra'a? ¿Ni qui nahua'arı nej pú'een sej si siyen tinaateví'ıra? ⁴⁹ Nain tújca'arı tza-jta'a nu tejá'amuamua'atehua'a ná'aye'i a'ujna teyujta'a. Caxu ja'anáj naateevi'i a'ujna, a'iné ayée xu neruuren ti ij araúrasten a'ij ti ye'í té'eyu'usi'i í yu'uxarı jetze. —Ayee pu tihua'utá'ixaa a'íjna í Jesús.

⁵⁰ Majta me'ín í mej jamuan á'ujjuhua'ane'e, a'íí mú huataúruu. Aa mú yaúurie naími'i.

Jíme'en í temuaij ti huataúruu

⁵¹ Ajta seij pu raavárajme'e cujta'an í Jesús. Temuaij pu pú'een ti saavana jín a'iré'echejca'a ti jetzen a'iré'eca'ití cú'ucutzu. Seica í teite mú raatéevi'i a'íjna í temuaij. ⁵² Ajta a'ín, a'íí pu a'iréujchui. A yaúuhua'axi a'íjna í rucıxu. Aj pu i mú a'ij huárupi. A'utiéechejraa mua'avi'i.

Meya'uví'ití í Jesús huá'a jemi í hua'ajueesi.

(Mt. 26:57-68; Lc. 22:54-55, 63-71; Jn. 18:12-14, 19-24)

⁵³ Mat'íj mi ya'uví'ití a'íjna í Jesús a'íjna jemi í ti tíhua'u'aíjte'e naíjmi'ica í mej tí'imíjhuaca u teyujta'a. Naíjmi'i mú tíújseij, í mej tí'imíjhuaca u teyujta'a, majta í mej té'eyu'uxaca, majta í huá'avaujsimua'a.

⁵⁴ Ajta a'ín í Pedro, á pu aumé'ecaa a'atzu imuá huá'acujta'an a'íime í mej ya'uví'ití í Jesús. Aa pu a'ará'a a'u ti é'eche a'íjna ti tíhua'u'aíjte'e í mej tí'imíjhuaca teyujta'a. A'uu pu a'uteájrupi já'íta'a ti e'eráyaujta'a. Aj pu i a'ujyeíjxi huá'a jamuan í xantaaru'u. A pu a'utacái já'araa. A'ujpıste'e pu já'araa í taij jíme'e.

⁵⁵ Majta me'ín í mej tíhua'u'aíjte'e í mej tí'imíjhuaca teyujta'a, majta hua'ajueesi, a'íí mú tí'ihua'uca'a mej mi ráateuni tí'itíj í mej jín jetzen te'ujpuá'ajte'en, tí'itíj í mej jín raajé'ica a'íjna í Jesús. Camu tí'itíj huáteu. ⁵⁶ A'ii mu'u huáteu: Mej jeíhua raahuá'itaca'a í teite. Mí ajta, camu ramua'areereca'a í seica, majta í seica, tí'itíj í mej xajtaca'a.

⁵⁷ Seica mú huatéhuiixi. Hua'itzi mú jín tiu'utaxájtaca'a a'íjna jetze í Jesús. Miyen tíjín:

⁵⁸ —Ayee tu tiráanamujri'i ti ayén tí'ixa ti jíme'en yee: “Nee nu raaté'uuna a'íjna í teyuu teteca mej rá'ajtaahuaca'a. Huaica xıcaj tzaajta'a nu seij ájtaahua teyuu mej nu'u caí

rá'ajtaahua í teteca." Ayee pu yeehui tiu'utaxájtaca'a amíjna mi Jesús. —Ayee mú tí'ixajtaca'a me'íjna.

⁵⁹ Mí ajta me'ín, camu ramua'areereca'a í seica, majta í seica, ti'itáj í mej xajtaca'a.

⁶⁰ Aj pu i seij ájchee huá'a tzajta'a. A'ii pu a'ín pú'een í ti tihua'u'aíjte'e naíjmi'lica í mej tí'imijhuaca teyujta'a. Aj pu i a'ín ayén tiraata'íhua'uri'i a'íjna í Jesús tijín:

—¿Ni pecáj huatániiusín a'íjna jime'e í mej mú'eetzi jetze tí'ijpua'ajte'e? ¿Ti'itájni jín pa'uteájturaa í Dios jemi mej mi miyen tí'imuahua'ita?

⁶¹ Ajta a'ín Jesús, capu ti'ití huataxájtaca'a. Á'atee a'atzu ti ayén caí te'evé'eniucaca'a. Aj pu ijta a'ín ti tihua'u'aíjte'e í mej tí'imijhuaca teyujta'a, ajtahua'a pu ayén tiraata'íhua'uri'i tijín:

—¿Ni mú'ee pe'ín pú'een í Ciríistu'u, í ti yaujra'an pú'een í tej rí'i tiraatá'an iteen? —Yee pu tiraata'íhua'uri'i.

⁶² Aj pu i Jesús ayén tiraata'ixaa tijín:

—Nee nu ne'ín pú'een. Ajta xu neseij i nej neajta teáata'a jetze airáne. An nu e'ecacaí na'ame rí'iríinta'a í ti nain jín antiújmua'aree. Seajta, mú'een xu neseijran netí'ij a'icaamé'en jaitiri tzajta'a. —Ayee pu tiu'utaxájtaca'a.

⁶³ Tí'ij jí a'ín ti tihua'u'aíjte'e í mej tí'imijhuaca teyujta'a, a'íi pu ra'antisiújtza'an í rusiicu'u mej mi ráamua'aree tijín a'íi pu huataniú'ucaca'a. Aj pu i ayén tihua'utá'ixaa tijín:

—Me'ecui xaa ne'u. ¿Ni caí ne'u icu? Capu ché'e ruxe'eve'e ti ja'ati jíme'en te'anxájta. ⁶⁴ Mú'een xu seri ráanamujri'i ti a'ij pua'a tiu'uxájtaca'a í Dios jemi. ¿A'iné tejamuá'amitiejte'e mú'ejmi? ¿Ti'itájni ayén tiraavíjte'e? —Ayee pu tihua'utá'ixaa.

Aj mú mi naíjmi'i tiu'utá'a ti huámi'ini a'íjna í Jesús.

⁶⁵ Matí'ij mi seica autéjhui mej ra'atétzizmua'axi'ín, majta ra'utanán. Majta ru'itéva'ara'a rumuájca'an jime'e. Miyen tijín:

—Huataxáj, ¿a'atani mu'itéjvee? —Yee mú tiraata'ixaa.

Majta me'ín í xantaaru'u, a'íi mú majta ru'itéevajxi.

*Pedro pu tiu'utéhua'itaca'a ti nu'u caí raamuá'a í Jesús
(Mt. 26:69-75; Lc. 22:56-62; Jn. 18:15-18, 25-29)*

⁶⁶ Ajta a'ín Pedro, a'íi pu u a'utéveeca'a a'ujna já'ita'a ti e'eráyaujta'a u chi'ita. Aj pu i seij a'uteájrupi ti ravaíre'e í ti tihua'u'aíjte'e mej tí'imijhuaca u teyujta'a. 'Íita'a pu pírici a'íjna. ⁶⁷ A'í pu a'uteájrupi a'u ti anú'ujcatii a'íjna í Pedro a'u ti á'ujpiste'eca'a í taij jetze. Tí'ij a'ín raasej, áa pu'u a'utéechaxi rajseíra'ajraa. Aj pu i ayén tiraata'ixaa tijín:

—Peajtá pej mú'ee á'u'che'ecane'e jamuan Jesús ti Nazarét é'eme'ecan. —Ayee pu tiu'utaxájtaca'a a'íjna í 'íita'a.

⁶⁸ Aj pu i seicié tiraataxájtaca'a a'íjna í Pedro tijín:

—Canu ramua'ate. Canu neajta ramua'aree a'ij pej ye'í tí'ine'ixaate'e mú'ee.

Aj pu i a'ín huirájraa. Aa pu a'itéechaxi á ti e'iténine'i. Aj pu i tecuaara'i huajíjhuaca'a.

⁶⁹ Tí'ij i ajtahua'a a'ín í'ita'a raaseíj. Aj pu i ayén tihua'ítixaa a'ímej í mej e'eré'ete'ecaa a'ujna. Ayen tíjín:

—Amíjna mi ja'ati, a'ii pu seíj pú'een ti huá'a jetze ajtème'ecan í mej jamuan á'ujjhu'a'ane'e.

⁷⁰ Ajtahua'a seicié tiraata'ixaa a'íjna í Pedro. A'atzu á'ateevi'ica mat'íj e'eré'ete'ecaa, majtáhua'a miyen tiraata'ixaa tíjín:

—Ayej xaa ne'u ti'ayajna, mú'ee pe a'ín pú'een í Galilea pej é'eme'ecan. Ayee pej tí'ixaxa'a mat'íj a'íme í mej a'uun a'uhuachéjme. —Yee mú tiraata'ixaa.

⁷¹ Aj pu i Pedro a'utéjche ti niucajtze'en í Dios ayén tihua'a'ixaate'en tíjín capu ramua'ate. Ajta, ti pua'a nu'u caí ayén ti'ayájnaca'a, ché'e nu'u Dios raatá'an í puaíjtzí. Ayee pu tihua'utá'ixaa tíjín:

—Canu a'atzu ramua'ate a'íjna í ja'ati sej raxa. —Ayee pu tihua'utá'ixaa.

⁷² Jíme'en pu'u ayén tiu'utaxájtaca'a, aj pu i hua'apuaca jetze huajíjhuaca'a í tecuaara'i. Tí'ij jí Pedro ra'utámua'areeri'i a'ij ti tiraata'ixaa a'íjna í Jesús tíjín: “Tí caí xi hua'apuaca jetze huajíjhu'a í tecuaara'i, mú'ee pe huaícacajetze piyen tiraataxáj yee pecáj nemua'ate.” Ayee pu tiraatá'ixaate'eca'a a'íjna. Aj pu i a'ij pua'a raatá'a, tiujyeínejraa huápi'i a'íjna í Pedro.

15

Meraatátui me'íjna í Jesús í Pilato jemi
(Mt. 27:1-2, 11-14; Lc. 23:1-5; Jn. 18:28-38)

¹ Yee ruijmua'ate'e yee, tí'ij huatapuá'are, naíjmi'i mú tiújseij í mej tíhua'u'aíjte'e u teyujta'a, majta huá'avaujsimua'a, majta í mej té'eyu'uxaca, majta í seica í mej majta i'íjuéesi. Naíjmi'i mú tí'iruixaate'eca'a a'ij mej ye'í huá'ini. Aj mú mi ra'amuáají'icie me'íjna í Jesús. Meye'ujáj. Mat'íj mi raatátui a'íjna í ja'ati ti ayén ántehuaa tíjín Pilato.

² Aj pu i Pilato ayén tiraata'íhua'uri'i tíjín:

—¿Ni mú'ee pe'ín pú'een í hua'atajtuhuan í mej Israél jetze ajtème'ecan?

Aj pu i Jesús ayén tiraata'ixaa tíjín:

—Nee nu ne'ín pú'een a'ij pej ye'í tí'ixa mú'ee. —Yee pu'u tiraata'ixaa a'íjna í Jesús.

³ Majta me'ín í mej tíhua'u'aíjte'e u teyujta'a, jeíhua mú tiraaxájtzi'iri'i.

⁴ Ajta a'ín Pilato, ajtahua'a pu ayén tiraata'íhua'uri'i tíjín:

—¿Ni pecáj naatá'ixaate'e pe'íjna jime'e? Pepu'uri huá'unamuajri'i mej jeíhua tí'imuaxájtzi'i. —Aye'e pu tiraata'ixaa a'íjna í Pilato.

⁵ Mí ajta a'ín Jesús, capu tí'itíj xajtaca'a. A'íj pu jín, caí a'íj rá'amitiejte'eca'a a'íjna í Pilato.

Pilato raatá'a a'íjna í Jesús ti huá'mi'ini

(Mt. 27:15-31; Lc. 23:13-25; Jn. 18:38-19:16)

⁶ Aye'e pu tí'ijri'irejca'a a'íjna í Pilato mat'íj me'ín tí'iyestehua'a. Tí pua'a meraatáhuavii í teite ti a'ín raatátuaani sej ti aiteánami'í, ja'atí ti na'a í mej raatáhuavii, aj pu i raateátuaasin. ⁷ A'ájna já'ahua'a seica mú aiteánami'ihuaca'a í mej né'use'eca'a í u'uviernu jemi. A'ii mú huá'ucuii í teite. Ajta sej a'ujna aiteánami'ihuaca'a ti ayén ántehuaa tijín Barrabás. ⁸ Aj mú mi e'iré'ene í teite í Pilato jemi. A'í mú autéjhuii mej raatáhuavii ti a'ín ayén huárini a'ímej jemi a'íj ti ye'í tí'ijri'ire.

⁹ Aj pu i ayén tihua'uta'íhua'uri'i tijín:

—¿A'iné setí'ijxe'eve'e mú'een? ¿Ni qui neraatátuaani ne'íjna ti á'amuatajtuhuan pú'een, mú'een mi sej Israél jetze ajtéme'ecan?

¹⁰ Aye'e pu tihua'uta'íhua'uri'i a'iné a'í pu ráamua'areeri'i mej rá'achueere'ecaa í Jesús a'íime í mej tíhua'u'aíjte'e u teyujta'a. A'íj mú jín raatátui me'íjna í Pilato. ¹¹ Mí majta me'ín í mej tíhua'u'aíjte'e u teyujta'a, a'í mú raatá'a í ca'aníjra'a jeíhua í teite mej mi raatáhuavii a'íjna í Pilato ti a'ín huatátuaani a'íjna í Barrabás jetzen me'ecan í Jesús.

¹² Ajtahua'a ayén tihua'uta'íhua'uri'i tijín:

—¿A'iné náarini nemíjna jemi, mi ti á'amuatajtuhuan pú'een, mi sej Israél jetze ajtéme'ecan?

¹³ Aj mú mi ca'anín jín huajíjhuaca'a. Miyen tijín:

—Patá'aj rá'utatan cúruu jetze.

¹⁴ Aj pu i Pilato ayén tijín:

—¿A'iné een jime'e? ¿Tí'itájni a'íj pua'a huáruu?

Mat'íj ráanamujri'i, jaítze'e mú ca'anín jín huajíjhuaca'a. Miyen tijín:

—Aútataichi cúruu jetze. —Yee mu'u titeejíjhuaca'a.

¹⁵ Ajta a'ín Pilato, a'í pu raxí'eve'eca'a ti r'í tihua'utá'an í teite. A'íj pu jín raatátuaa a'íjna í Barrabás. Ajta raata'aíjtaca'a mej ra'iré'avajxi'ín a'íjna í Jesús. Aj pu ijtá'i hua'utátuii mej mi rá'utatan í cúruu jetze.

¹⁶ Mat'íj mi me'ín xantaaru'u ya'ujáj a'ájna ti te'ájta ti é'eche. A'uu mú ya'uteárujte já'ita'a ti u e'eráyaujta'a. Aj mú mi naíjmi'ica tisej í seica, xantaaru'u. ¹⁷ Síicu'uri mú ru'ucáachejte ti pá'uvi'ín jín, raxú'umuavi'ime'ecaa. Majta curuun raateátaave ti tziicare'e jime'e cistíjhuaca'a. A'íj mú

ra'avé'erujti'iri'li. ¹⁸ Mat'ij mi autéjhuii mej raatejívajra, yee cumu rí'í mú tiraatá'a. Miyen tijín:

—Ayajna ne'u. Temua'a pu í'ixi'epi'in. Ché'e a'ateevi'li ti ruuri amíjna ti hua'atajtuhuan pú'een í mej Israél jetze ajtémecan. —Ayee mú tirá'uxieehuari'iri'li.

¹⁹ Majta ra'avé'evajxi án mu'úutze'en itz'ij jime'e. Majta ra'atétz'ijmua'axi. Majta mú títunutaxi. Ayee cumu rí'í mú tiratá'acare'e. ²⁰ Mat'ij rá'uxieehuari'ira'a, aj mú mi rú'ijchuiiri'li a'íjna í síicu'uri ti pá'uvi'in jín, raxú'umuavi'ime'ecaa. Mat'ijtá mi ru'ucáachejte í síicu'ure'ara'an. Aj mú mi ya'ujáj mej mi rá'utatan í cúruu jetze.

Mat'ij rá'utatai í Jesús í cúruu jetze
(Mt. 27:32-44; Lc. 23:26-43; Jn. 19:17-27)

²¹ A'ájna, seij pu hua'antinájcheca'a a'ujna a'u mej ye'evé'ejajsime'e a'íjna í Jesús. Ayee pu ántehuaa a'íjna í ja'atí tijín Simón. A'uu pu é'eme'ecan ti ayén téja'arájtehuaa tijín Cirene. A'ii pu ya'upuáara'an a'íjna í Alejandro, ajtahua'a seij í Rufo. A'uu pu e'erájraa a'ájna já'ahua'a a'u ti caí ja'atí á'a é'eche. T'í'ij a'íjn Simón hua'antinájcheca'a, a'í'í mú huata'áij ti a'íjn rá'anchueni cúrujra'an í Jesús.

²² A'uu mú ya'ujáj a'íjna í Jesús, a'ájna já'ahua'a, jirí jetze ti ayén téja'arájtehuaa hua'aniuuca jime'e tijín Gólgota. Gólgota, ayee pu huataújmua'a tijín Mí'ichí na'a jemi. ²³ Mat'ij mi raatanéste ti'ití nahuáj, cuaane'e ti ranaxca. Ayee mú rata-muá'amua a'íjna í cuaane'e tijín mirra. Ajta a'íjn Jesús, capu ra'anti'í a'íjna í nahuáj.

²⁴ Mat'ij mi rú'ijchuiiri'li í síicu'ure'ara'an. Majta tiraacá'ari'iri'li í tí'icixure'ara'an. Mat'ijtá mi rá'utatai í cúruu jetze. Aj mú mi ti'ihuaújmua'ití tetej jime'e mej mi ráamua'aree ja'atí ti raci'iti í cixure'ara'an í Jesús seij ajta seij. Ayee mú titeeré'ujpijte a'íjna í tí'icixure'ara'an.

²⁵ Pu'uri já'lita'a ujmé'eca í xica mat'ij rá'utatai í cúruu jetze. ²⁶ Majta ti'ití taabla aúutatai cúruu japua. Ayee pu té'eyu'usi'ihuaca'a a'íjna jetze í taabla í mej ti'it'ij jín jetzen te'ujpuá'ajte tijín: “Hua'atajtuhuan í mej Israél jetze ajtémecan.”

²⁷ Majta jamuan í Jesús, mehuá'utátaixi cúruu jetze hua'apuaca í nahua'ari mej pú'een. Seij mú a'utéjche í cúruu ri'irínta'a pújme'en, majta seij á'utata'a pújme'en. ²⁸ Ayee pu'u éene'ecan jín araúraste a'íjna í niuucari ti té'eyu'usi'li í yu'uxari jetze. Ayen tijín: “Yee mú yá'umua'arejca'a tíj a'ij pua'a tí'itevijca'a.”

29 Majta me'ín í mej á a'atánineica'a, matí'ij raaseíj, a'íí mú acáamu'uvajra mej caí rá'acu'uvejca'a. Ayee mú a'ij pua'a tí'ixajtaca'a tijín:

—¿Ni caí icu, mú'ee pe a'ín pú'een í pej nu'u raaté'uuna í teyuu, pajta nu'u huaíca xica jetze rá'ajtaahua? 30 Ijii mú'ee aseíj á japua huániiuchi pej pí caí huámí'ini. Acájra'a yeehui amíjna jetze mi cúruu. —Ayee mú tirá'axieehuasti'iraca'a.

31 A'í majta í mej tíhua'u'ajte'e u teyujta'a, majta í mej té'eyu'uxaca, a'íí mú naíjmi'i rá'axieehuasti'iraca'a. Miyen tí'iruixaate'eca'a rujímua'a tijín:

—Amí pu ari huá'a japua huaniú í seica. Mí ajta, capu raayí'ti ti ruseíj rujapua huániiuni. 32 Amíjna ti nu'u í'i Círíistu'u ti nu'u tatajtuhuan í tej Israél jetze ajtémecan, ché'e amín acájra'ani amíjna jetze mi cúruu tej ti raaseíj, tetá'aj té'antzaahuat'e'en. —Ayee mú tí'iruixaate'eca'a.

Majta me'ín í mej jamuan huá'utatai í cúruu jetze, a'íí mú majta rá'uxieehuasti'iraca'a.

Jíme'en tí'ij Jesús huamí'i

(Mt. 27:45-56; Lc. 23:44-49; Jn. 19:28-30)

33 Tí'ij a'ájna teja'uré'ene a'atzaj tacuarixpua, aj pu i hu-ateática'areca'a nainjapua í chuej a'uun ti huatacá'a u Israél. Ajta á'atee ti ayén huatíca'a já'ita'a tacuarixpua. 34 Jíme'en pu'u teja'uré'ene a'ájna já'ita'a tacuarixpua, aj pu i Jesús ca'anín jín huajíjhuaca'a runiúucajtze'en. Ayen tijín:

—¿Eloi, eloi, lama sabactani? —Ayee pu tiu'ujíjhuaca'a.

A'íjna i niuucari, ayée pu huataújmua'a tijín: “Niya'upua, ¿a'íné een jín peneja'uhuá'axi mú'ee, pej ní'iya'upua?” Ayee pu huataújmua'a a'íjna i niuucari.

35 Seica í mej me'uun a'uté'uuca'a meráanamujri'i. Matí'ij mi miyen tiu'utaxájtaca'a tijín:

—Xaanamujri'i, a'íj pu huatajé a'íjna í Elías ti ajmí'i tí'téveeca'a í Dios jemi.

36 Aj pu i seij e'iré'ene rutiéchijmé'en. Tí'tíj pu autíi ti u'urájta'ati. A'íj pu huateáru'une nahuáj jime'e ti antzíjvi'i. Tí'ij jí ra'antijí'ici'e ciyej jetze. Aj pu i a'ín rá'ajchui tí'ij Jesús ra'antiyé'en a'íjna jetze í tí'tí. Tí'ij ayén huaríj, aj pu'i ayén tíhua'utá'ixaa a'íjna í ja'ati tijín:

—Xaachú'eve'e. Tí pua'a yatanéjsin a'íjna í Elías ti ij ra'acájtuaani. —Ayee pu tíhua'utá'ixaa.

37 Aj pu i Jesús ca'anín jín huajíjhuaca'a. Tí'ij jí huamí'i.

38 A'ájna teyujta'a, tí'tí pu huatáviviijme'eca caxuri ti itzíjhua. Jíme'en pu'u huamí'i í Jesús, aj pu i já'ita'a acásiujtza'an a'íjna í caxuri. 39 Ajta a'ín í hua'acapítan í xantaaru'u í mej anxíte ará'ase, áa pu a'utéveeca'a a'ájna ve-lij'i ta'avé'enee a'íjna í Jesús. A'íj pu ráanamujri'i a'íj ti ye'í

tiu'ujjhuaca'a í Jesús. Ajta raasej a'ij ti ye'í tiu'um'í. Aj pu i ayén tiu'utaxájtaca'a a'ijna í capitán tijín:

—Ayej xaa ne'u ti'ayajna. A'íi pu a'ín pú'eene'en í yaujra'an í Dios.

⁴⁰ Majta seica, á mu'u imuá a'uté'uu mejseíraca'a a'íime mej 'uuca. Seij pu ayén ántehuaaca'a tijín María, ti Magdala é'eme'ecan. Ajta, seij ti ajta ayén ántehuaaca'a tijín María. Hua'anaana a'ijna í Jacobo ti cílieen, ajta a'ijna í José. Ajtahua'a seij 'íta'a huá'a jamuan pu a'utéveeca'a ti ayén ántehuaaca'a tijín Salomé. ⁴¹ A'íi mú á'ujjhuane'eca'a í Jesús jamuan. Majta raatévaire'eca'a t'íj a'ín a'utéveeca'a a'ujna já'ahua'a Galilea. Mé mu'iití mú majta a'uté'uuca'a í mej jamuan a'ujnéj a'ánna Jerusalén.

Mara'avá'ana me'ijna í Jesús

(Mt. 27:57-61; Lc. 23:50-56; Jn. 19:38-42)

⁴² T'íj huateáchumua'areca'a, pu'uri teja'uré'ene a'ijna xicájra'a jetze mat'íj r'í huaúruuren. Yee ruijmua'a yee pu teja'uré'enejsin a'ijna xicájra'a mej jetzen ruse'upi.

⁴³ Aj pu i ja'atí a'uré'ene jemin a'ijna í Pilato. Ayej pu ántehuaaca'a a'ijna í ja'atí tijín José. A'uu pu já'ahua'a é'eme'ecantaca'a ti ayén téja'arájtéhuaa tijín Arimatea. A'í pu ajta huá'a jetze ajtémecan a'íime í mej i'ijuéesi. Jé'ecan pu ve'ecán jín ti'itéveeca'a a'ijna í José. A'í pu ajta rachú'leve'eca'a a'ijna xicájra'a jetze t'íj Dios autéjcheni ti tiu'uta'aíjta nainjapua íyén chaanaca japua. A'í pu uhuateújca'ane í ru tzajta'a. A'uu pu a'uteájrupi a'u ti a'utéveeca'a a'ijna í Pilato. Aj pu i rájhuaviiri'i ti a'ín raatá'an ti ra'acájtini í Jesús, ti ari m'íichi.

⁴⁴ Ajta a'ín í Pilato, jé'ecan pu a'ij te'utasej ti Jesús ari huam'í. Aj pu i raatajé í hua'acapítan í mej rá'utatai í cúruu jetze. Raata'íhua'uri'i ti pua'a ayén ti'ayájnaca'a ti ari huam'í. ⁴⁵ Aj pu'i a'ín hua'acapítan ayén tiraata'ixaa ti ayén ti'ayájnaca'a. T'íj jí Pilato raatá'a a'ijna í José ti a'ín ra'acájtini.

⁴⁶ T'íj jí á'uraa a'ijna í José ti cáxuri á'unanan ti r'én, ti naa tí'icuaína. Aj pu i ra'acájchuii a'ijna í m'íichi. T'íj jí ra'iré'e'ijcataca'a a'ijna jime'e í cáxuri. Ajta á'yén a'uun ya'utéete a'ujna a'u mej ru'uré'ijche u tété'e í tetej tzajta'a. Ayej pu huaríj, t'íj jí tetej aitéjmuaa ti sicírara'a. ⁴⁷ Majta me'ín í 'uuca, í María ti Magdala é'eme'ecan, ajta a'ijna María ti i'ínáanajra'an a'ijna í José, a'íi mú raasej a'u ti ye'etéete.

16

Jesús pu huatarúj huá'a tzajta'a í m'íichite

(Mt. 28:1-10; Lc. 24:1-12; Jn. 20:1-10)

¹ T'íj mú á'ume a'ijna xicájra'a mé jetzen ruse'upi, a'íime í 'uuca, a'ijna í María ti Magdala é'eme'ecan, ajta a'ín María

ti i'ináanajra'an a'íjna í Jacobo, ajta a'íin Salomé, a'íi mú ti'itíj huánanai ti naa teáarí'e, tu'upi a'ará'a. Mat'íj me'ín huánanai, aj mú mi á'uju'un mej mi ra'acáameijra a'íjna í mí'ichi. ² Yee ruijmua'ate'e yee, t'íj auchén e'iré'eneesime'eca í xica, a'úu mú a'ará'a a'u ti e'evé'enami'ihuaca'a. A'ij pu jetze pítí'irici í xica ta'amuájca í itieeri. ³ Ayee mú tiú'urihua'uraca'a tijn:

—¿A'ataqui seíjta'a ya'anxíra í tetej ti jín ujnámí'i í ti úucun tej ti uteároute?

⁴ Mat'íj mauj imuá e'evé'uju'uca'a meraaseíj ti pua'a a'íin tetej caí ché'e aitéjmuaa. Temua'a pu ti'ive'ecaa a'íjna ti a'itémuaaca'a. ⁵ Aj mú mi a'uteájrupi a'ájna ti aúucun mat'íj mi seij huaseíj ti anú'ujcatii rí'irínta'a. Temuaij pu píríci a'íjna. Tí'tí'ican pu te'ucávijjaa unú'ujcatii. Naa pu ti'icuáinavi'i te'ucávijjaa a'íjna í temuaij. Mat'íj mi temua'a jeíhua tiu'utátziin. ⁶ Aj pu í a'íin ayén tihua'utá'ixaa tijn:

—Caxu tí'tziíne'e. Mú'een xu yá'uhoaunen se'íjna í Jesús ti Nazarét é'eme'ecan, í ti á'utataihuaca'a í cúruu jetze. Capu yu'u já'ahua'a. Pu'uri huatarúj. Casí'i. Xaaseíj íiyen mej ya'ujté. ⁷ Sericu, setá'aj hua'utá'ixaate'en í mej jamuan á'ujujhua'ane'e, seajta a'íjna í Pedro. Mú'een xu hua'utá'ixaate'en yee: “Tí nu'u a'íin amuacá a'umé'e a'ame a'ánna Galilea t'íj hua'uchú'eve'en. Ayen che'atá na'a té'eme tíj a'íin ari tihua'utá'ixaa mej nu'u a'uun yé'eseijran.” —Ayee pu tihua'utá'ixaa a'íjna í temuaij.

⁸ Majta me'ín í 'uuca, temua'a mú tiú'ujviveeca'a, majta mej a'ij tité'ujmujca. Aj mú mi huíraruáachejraa. Camu majta ja'atí huatá'ixaa, a'iné metí'tziíne'eca'a.

*Jesús pu huataseíjre a'íjna jemi María ti Magdala é'eme'ecan
(Jn. 20:11-18)*

⁹ Ayee pu tiuju'uríj a'íjna xicájra'a jetze í ta'amuájca í itieeri t'íj a'íin Jesús huatarúj ti tapuá'arijme'eca a'íjna xicaj jetze ti amuájca. Amuacá pu huataseíjre a'íjna jemi í María ti Magdala é'eme'ecan. A'ii pu a'íin pú'eeene'en í mej tza-jta'an seijre'eca'a í tiyáaru'use í mej aráhua'apua ará'axca ti hua'utamuíri í Jesús.

¹⁰ Ajta a'íin María, a'íi pu u á'ume ti tihua'utá'ixaate'en a'ímej í mej jamuan á'ujujhua'ane'eca'a í Jesús, í mej ruxieemijte'eca'a a'íjna jime'e ti Jesús huamí'i. Majta ruyeneeca'a. ¹¹ Majta a'íime, mat'íj ráamua'areeri'i ti ari nu'u a'íin María raaseíj a'íjna í Jesús, camu rá'atzaahuate'eca'a.

*Jesús huataseíjre huá'a jemi í mej hua'apua, í mej jamuan á'ujujhua'ane'e
(Lc. 24:13-35)*

¹² Tí'ij jí Jesús ajtahua'a huataseíjre hua'apuaca jemi matí'ij me'uun aujú'ucaa a'ájna já'ahua'a a'u ti caí á'uchajta'a. Capu ché'e a'íi pú'eene'en í mej amuacá ramua'ajcaa. Mí ajta, a'ii pu pú'eene'en. ¹³ Matí'ij mi a'ucíj mej mi hua'utá'ixaate'en í seica. Camu majta huá'antzaahuate a'ímej í mej hua'apua.

*Jíme'en í ti jín Jesús tihuau'íjca a'ímej í mej tiu'uta'ajti'ire
(Mt. 28:16-20; Lc. 24:36-49; Jn. 20:19-23)*

¹⁴ Tí'ij ari jaitze'e huachúmua'ancaa, matí'ij huatéte'eca'a í meesa jetze í mej tamuáamuata'a japuan seij ará'ase, ajtahua'a pu huataseíjre a'ájna í Jesús. Tí'ij jí hua'ajté'axi a'ájna jíme'e mej ra'antánaamua í ruxéjniu'uca, ajta a'ájna jíme'e mej caí té'atzaahuate'eca'a. Ajta hua'ajté'axi a'ájna jíme'e mej caí huá'atzaahuate'eca'a í mej raaseíj tí'ij ari huatarúj.

¹⁵ Aj pu i ayén tihua'utá'ixaa tíjín:

—Sericu mú'een. Se'ucíjxi'in nain japua í chaanaca. Setihua'utá'ixaate'e naijmi'ica í teite a'ájna i niuucari ti jín hua'irátuaasin. ¹⁶ A'atí ti rá'atzaahuate'e a'ájna i niuucari, ajta huámuai'íviyhua, Dios pu ru'irátuaasin. Mí ajta, ti pua'a ja'atí caí rá'atzaahuate'e í niuucari, a'íi pu rajpuaíjtzí a'ame. —Ayee pu tihua'utá'ixaa a'ájna í Jesús.

¹⁷ Ajta ayén tihua'utá'ixaa tíjín:

—Ayee mú tiu'uyí'ítihua'a muá'aju'u í mej té'atzaahuate'e. Neniúucajtze'e mú hua'utamuarite'esin í tiyáaru'use í mej huá'a tzajta'a seijre'e í teite. Majta tí'ixaxa'ata'a muá'aju'u seica jíme'e í niuucari í mej caí xi raayí'íti. ¹⁸ Cu'ucu'use mú muari'en í mej tiú'uche'eveca í rumuájca'a jíme'e; me'ín cu'ucu'use camu a'ij huá'aruuren. Na'ari ti pua'a huá'ave'eri mua'antiyé'en, capu ajta a'ij huá'aruuren. Ajta ti pua'a me'ín hua'ajtamuarí'en a'ímej mej tí'icucuí'i, majta mú rujni. —Ayee pu tihua'utá'ixaa a'ájna í Jesús.

*Jesús pu antíraa í júte'e, u ta japua
(Lc. 24:50-53)*

¹⁹ Jíme'en pu'u ayén tihua'utá'ixaa í tavástarala, a'ájna í Jesús, aj pu i Dios ya'uví'íti u ta japua. An pu a'ujyeíjxi ri'irínta'a a'ájna í Dios. ²⁰ Majta me'ín í mej Jesús jamuan á'ujjhua'ane'eca'a, matí'ij mi a'ucíjxi nain japua í chaanaca. Metihúa'a'ixaa nain jíme'e í niuucari ti jín Dios hua'irátuaasin. Ajta a'ín í tavástarala, a'íi pu hua'atéva'irihua'a. Ayee pu'u a'ín hua'atá'acare'e mej jaitze'e raayí'ítihua'an caí méèj ja'atí. A'íj mú jín ráamua'areeri'i í teite ti ayén tí'ayájnaca'a a'ij mej ye'í tí'ixajtaca'a me'ájna í mej Jesús jamuan á'ujjhua'ane'eca'a. Ayee pu upuá'araca'a í yu'uxari ti ayén ántehuaa tíjín Marcos.

A'ij ti tira'uyú'uxaca'a í San Lucas jíme'en í Jesuciristu'u

I ti jín a'utéjche ti tiu'utaxáj

1-2 Mu'iití mú meri me'íjna jín autéjhuii mej rá'usiimua'an temua'a naa ti'itáj ti a'ij huaráj itejmi jemi, mej mi miyen titaatá'ixaate'en a'ij ti éene'e já'araa. A'ii mú a'ín pú'een í mej rují'i jín raaseíj, a'ii mú majta me'ín pú'een í mej tiu'utévai mej hua'utá'ixaate'en í teite í niuucari ti Dios jemi é'eme'ecan. A'íi mú majta me'uun a'uté'uuca'a t'íj huataseíjre a'íjna í Jesús t'íj na'a yú ti e'iré'ene. 3-4 A'íi mú majta raateájtuaa itejmi jemi me'íjna í niuucari.

Mí neajta inee, a'iné nu'uri á'atee nej niyen tí'inemua'ate temua'a naa ne'íjna jíme'e, ayée pu tiná'amitiejte'eca'a ineetzi ti í'ixi'epi'ín nej timuaata'íti'i yu'uxari jetze najmi'i t'íj na'a ti'itáj ti a'ij huaráj pej pi ráamua'aree, mú'ee Teófilo, mi pej ve'ecán jín ti'itéjvee, pej pi piyen tiráamua'aree ti ayén ti'ayajna a'ij mej meri timuaatá'ixaa.

T'íj nu'u a'ín ti tí'ivaire'e, a'í pu nu'u raataxájtaca'a ti nu'u nu'ihuan a'íjna í Juan ti tí'itemuai'ihuan

5 T'íj a'ín Heródes auj ti'itéveeca'a rey jíme'e t'íj na'a a'uun ti huatacá'a u Judea, áa pu já'ahua'a e'echéjme'e seíj ti tí'ivaire'e teyujta'a. Ayee pu ántehuaaca'a tijín Zacarías. A'ímej jetze pu ajtémecan Abiatar mej jetzen huanéj. Ajta a'ín íra'ara'an, ayée pu ántehuaaca'a tijín Elizabét. Ajta, a'ín, a'ímej jetze pu ajtémecan Aaron mej jetzen huanéj.

6 Rí'i mú tí'iteteitestaca'a í Dios jemi a'íime í mej hua'apua. Nain mú jín te'araúrate í ti tiu'uta'aíjtaca'a í tavástara'a, ajta í ti jín tihua'íjca. Capu ti'itáj a'ij huá'aturaate'eca'a. 7 Mí majta, camu seíj tiyáujca'a a'iné capu ché'e rí'iríistaca'a ti Elizabét tiyaúj á'ara'ani, a'iné mu'uri jeíhua váujsicira'icaa a'íime í mej hua'apua.

8 Ayee pu'u ja'anáj tiráaru a'íjna t'íj auj ve'ecán jín tí'ivaire'eca'a í Dios jemi a'íjna í Zacarías, t'íj raac'íi ti tiu'utévaire'en u teyujta'a seica jamuan mej tiraatámua'i'ivejte'en í Dios. 9 Mat'íj mi ra'antíhua'u me'íjna í Zacarías ti ij a'ín uteárute u teyujta'a t'íj a'uun cuaane'e huátaira í tavástara'a jemi a'ij mej tí'ijr'i'irejca'a. 10 T'íj ari teja'uré'ene a'atzaj mej pua'a ratá'iraca í cuaane'e, áa mú e'etiú'uuca'a í teite á pua'acié, meténiiusime'e í Dios jemi.

11 Aj pu í seíj huataseíjre í Zacarías jemi t'íj a'uun teyujta'a unú'ujveeca'a. A'uun pu rí'iríinta'a pújme'en a'utéveeca'a a'íjna

jetze mej japuan ratá'iraca í cuaane'e a'íjna í tevi ti huataseíjre í Zacarías jemi. ¹² Tí'íj raaseíj, temua'a pu tiu'utátziin a'íjna í Zacarías. Jé'ecan pu rátziine'eca'a.

¹³ Ajta a'íin ti huataseíjre, a'úu pu ta japua tí'ivaire'eca'a í tavástar'a'a jemi. Aj pu'i ayén tiraata'ixaa tijín:

—Zacarías, capej tí'itziine'e. Dios pu ráanamujri'i a'íj pej tiu'utéjniuu í jemin. Ayee pu hui té'eme íjii, mi sej naíjmi'i, a'íjna í Elizabét, a'í pu tiyaúj a'ame mú'eetzi jemi. Ayee pu nu'u ruxe'eve'e pej nu'u piyen tiraatámua'ati tijín Juan.

¹⁴⁻¹⁵ Jé'ecan rí'i timuaatá'asin, pajta huatá'atemua'ave'esin pe'íjna jime'e í pa'ari'i. Majta í teite, jei'hua mú huataújtemua'ave'esin me'íjna jime'e tí'íj huanú'ihuan í pa'ari'i, a'iné ve'ecán pu jín ti'itevée a'ame í tavástar'a'a jemi. Ché'e nu'u caí nahuáj ye'e nusu tejuin. Tí'íj hui huanú'ihuan ti yú auca'ití a'ame, a'íin xiéjniu'ucare'ara'an í Dios, a'í pu jetzen ru'uté'aa. ¹⁶ Ayee pu ca'aníjra'a hua'utá'asin mu'íicáca a'ímej í mej Israél jetze ajtéme'ecan mej mi majtáhua'a raataxí'eve'en í ruvástara'a í Dios í mej mejmí'i mé rúurie.

¹⁷ A'í pu hui amuacá huamé'e a'ame caí í tavástar'a'a. Ayee pu che'atá na'a a'íjna jetze pu araujca'anée a'ame í xiéjniu'ucare'ara'an í Dios tíj a'íin te'araujca'anejca'a í Elías a'íjna ti ajmí'i tí'ixaxa'ata'a í Dios jetze me'ecan. Ajta ayée pu che'atá na'a te'entiújmua'aréere a'ame tíj te'entiújmua'areereca'a í Elías. A'í pu rí'i huá'aruuren a'ímej í mej huá'avaujsimua'a pú'een í tí'iríi mej mi majtáhua'a hua'utaxí'eve'en í ruyaujmua'a. Majta a'íme í mej caí huá'atzaahuat'e í ruvaújsimua'a, a'í pu rí'i huá'aruuren mej mi miyen rí'i mé titeumuámua'aree muá'ara'ani matíj a'íme í mej rí'i tí'iteteite. Ayee pu huárini tí'íj rí'i huá'uruuren í teite mej mi ra'ancuré'evi'itin í tavástar'a'a. —Ayee pu'u tiraata'ixaa.

¹⁸ Aj pu í Zacarías ayén tiraata'íhua'uri'i a'íjna ti jemin huataseíjre tijín:

—A'iné ye'í tí'iri'iri nej ráamua'aree ti pua'a ayén ti'ayajna nusu caí, a'iné nu'uri vástacira'i inee. Ajta, a'íin ti nee jamuan, pu'uri ajta ucarij.

¹⁹ Aj pu í a'íin ti tí'ivaire'e í tavástar'a'a jemi, ayée pu tiraata'ixaa tijín:

—Ayee nu ántehuaa inee tijín Gabriel. A'uu nu a'utéjvee Dios ti é'eseijre'e. A'í pu neja'uta'íteca'a nej yetanén, nej ni timuá'ixaate'en ne'íjna jime'e í niuucari í pej jín huatá'atemua'ave'esin.

²⁰ Tíj íjii, í pej caí té'antzaahua a'íj nej timuaatá'ixaa, capej ché'e ataniúuve'e pua'amé. Ni capu ché'e rí'iríista a'ame pej tiu'utaxáj ti yú auca'ití a'ame ajta na'a caí huanú'ihuan í

pa'ari'i. Aj pu araúastejsin a'ij nej timuaatá'ixaa. —Ayee pu tiraata'ixaa a'ijna í Gabriel.

²¹ Majta me'ín í teite, méjchu'leve'eca'a me'ijna í Zacarías a'atzaj ti huiráame u teyujta'a. Ayee mú tí'iru'ihua'uraca'a a'iquí 'een jín ari á'atee ti mú anú'ujvee. ²² Tí'ij jí xaa huirájraa. Tí'ij huirájraa, capu ché'e ri'iríistaca'a ti tiu'utaxáj. Ayee pu'u rumuájca'a jín tihuá'a'ixaate'eca'a a'iné capu ché'e ri'iríistaca'a ti huatániuni. A'ij mú jín ráamua'areeri'i ti tí'itíj huatasejre í jemin u teyujta'a.

²³ Tí'ij ra'antipua'ajte ti raací'i ti tiu'utévaire'en u teyujta'a, tí'iquí á'uraa í ruche. ²⁴ Tí'ij jí autájucataca'a a'ijna í íra'ara'an í Elizabét. Aj pu i huateúravaataca'a a'ujna u ruche. Ayee pu á'atee ti caí huiráaye'icaa í ruchi'tá a'achú cumu anxíj máxcira'i jime'e. ²⁵ Ayee pu tí'imua'ajca tíjín:

—Tavastara'a pu hui ayén náaruu ineetzi. Pu'uri ayén tira'aránajcheca'a ayén náaruuren nej ni caí ché'e tí'itevi'ira'a í teite jemi ne'ijna jime'e nej caí tiyaúj ná'ara'ani.

Tí'ij nu'u a'ín ti tí'ivaire'e u ta japua, a'í pu nu'u raataxájtaca'a ti nu'u nu'ihuan í Jesús

²⁶ Tí'ijta tejauumé'eca arájsevi máxcira'i, Dios pu raata'íteca'a a'ijna í Gabriel ti u a'atanén a'ujna Nazarét, chajta'a ti jetzen ajtéme'ecan a'úu ti huatacá'a Galilea. ²⁷ Raata'íteca'a ti u a'atanén áa ti é'eche a'ijna í María í ti ari tímua'a huatéviche'esin a'ijna jamuan í José, a'ij ti jetzen huanéj í David teecan. Capu xi ja'ati jamuan huáhuui a'ijna í María.

²⁸ Tí'ij jí a'uun a'uteájrupi a'u ti é'eche. Aj pu i a'ín ti tí'ivaire'e í tavástar'a jemi, ayée pu tiraatateújte tíjín:

—Aja'imí, María, mi pej Dios jemi te'ancuré'asin. Tavástar'a pu á jemi huatéjvee.

²⁹ Jé'ecan pu utéevatzi í tzajta'an tí'ij ayén tiraata'ixaa. Jéihua pu tí'imua'ajca a'iquí huataújmua'a í niuucari ti raataxájtaca'a.

³⁰ Tí'ij jí ayén tiraata'ixaa a'ijna í ja'ati tíjín:

—Capej tí'itziine'e, María. Mú'ee pe rí'i raatá'a í Dios. ³¹ Mú'ee pe a'utájucata. Mú'ee pe tiyaúj pua'amé, teáatacan. Ayee pej raatámua'ati tíjín Jesús. ³² Ajta, a'í pu ve'ecán jín tí'itevée a'ame. Ayee mú hui majta raatamuá'amuate'e muá'aju'un tíjín Yaujra'an í Dios ti nain jín antiújmua'aree. Ajta, Dios ti ta'ivástar'a, a'í pu raatá'asin ti te'enteárute a'ijna jime'e ti David teecan jín tí'iteveeca'a. ³³ Ajta a'ín pu tíhua'uta'a'ájte'esin tíj na'a rusén jime'e a'ímej jemi í mej Jacobo jetze huanéj. Ajta capu ja'anáj íra'antipua'ari ti a'ín tíhuaíte'e a'ame. —Ayee pu'u tiraata'ixaa.

³⁴ Tí'ij jí ayén tiraata'íhua'uri'i a'ijna í María tíjín:

—A'iné tí'iri'iri ti ayén teja'uré'enen a'iné canu ja'anáj teáata'a jamuan huáhuii.

³⁵ Ajta a'ín ti tí'ivaire'e í ta japua, ayée pu tiraata'ixaa tijín:

—A'ín xiéjniu'ucare'ara'an í Dios, a'í pu á jetze rávaijtzí. Ajta a'íjna jime'e ti muaacánajsin, a'íj pu jín, a'íjna í pa'ari'i ti nu'ihuan, tavástar'a pu huatéura'ate'esin. Ayee mú majta raatamuá'amuata'e muá'aju'un tijín Yaujra'an í Dios.

³⁶ 'Ajta a'ín a'ihuáara'a, a'íjna í Elizabét, a'í pu hui tiyaúj a'ame tíj ajta ari ucarij. Ayee pu tiu'utaxájtaca'a tijín yee ti caí ch'é'e rí'iri tiyaúj á'ara'ani. Mí ajta, pu'uri á'atee arájsevi máxcira'i ti autájuca.

³⁷ Ayee pu'u, a'iné nain pu tí'iri'iri í Dios jemi. Capu mé'e é'e tí'itíj ti muári'eri í jemin.

³⁸ Tí'ij jí María ayée tiu'utaniú tijín:

—Nain nu jín tiraatévaire'esin í nevástar'a. Ch'é'e ayén teja'uré'ene a'ij pej peri tinaatá'ixaa. —Ayee pu tiu'utaxájtaca'a a'íjna í María.

Tí'ij jí á'uraa a'íjna í ti tí'ivaire'e í ta japua.

María pu nu'u rúumuaarin í Elizabét

³⁹ A'ájna'imua, ca'anacan pu á'ume í María já'ahua'a cha-jta'a jetze jirí ti e'evé'eca a'úu ti huatacá'a u Judea. ⁴⁰ Tí'ij jí a'uun a'ará'a a'u ti é'eche a'íjna í Zacarías. Tí'ij jí a'uteájrupi u chí'ita, aj pu i raatateújte a'íjna í Elizabét.

⁴¹ Ajta a'ín í Elizabét, tí'ij ráanamujri'i ti raatateújte í María, tí'iquí huataújruureajxi í pa'ari'i í jucaatze'en. Tí'ij jí a'ín xiéjniu'ucare'ara'an í Dios, jemin pu huatéjturaa í Elizabét jemi. ⁴² Tí'ij ayén huaríj, Elizabét pu a'ujca'anéecan jín raatá'ixaa a'íjna í María. Ayen tijín:

—Dios pu rí'i timuaatá'a mú'eeetzi mecaí í seica í uuca. Ajta pu rí'i tiraatá'a í pa'ari'i ti arájca í muá'ajucaatze'e.

⁴³ '¿A'iné ti i Dios ayén rí'i tinaatá'a ti ayén mú a'uvé'emej neetzi jemi í náanajra'an í nevástar'a? ⁴⁴ Jíme'en nu'u ráanamujri'i pej naatateújte, aj pu i huataújruureajxi í pa'ari'i ti arájca í nejucáatze'e. A'í pu huataújtemua'ave.

⁴⁵ 'Rí'i pu timuaatá'a a'iné mú'ee pe rá'atzaahuata'e ti ayén araúrasten a'ij ti tavástar'a timuaatá'ixaa. —Ayee pu tiraata'ixaa a'íjna í Elizabét.

⁴⁶ Ajta a'ín í María, ayée pu tiu'utaniú tijín:

Jé'ecan pu rí'i tinaateájtuua í ne tzajta'a í nevástar'a.

⁴⁷⁻⁴⁸ Ajta nexiéjniu'uca pu rutémua'ave'e í Dios jemi ti nu'irájtuaa a'iné a'í pu ramua'areereca'a í nej caí a'ij tí'ijviicua'i, inee i nej ravaire'e.

Ijii ti yú auca'ití a'ame, naíjmi'i í mej teemua, ayée mú tiu'utaxájta neetzi jime'e yee Dios pu rí'i tinaatá'a.

49 Ayee mú ti'ixáata muá'aju'u me'íjna jime'e tijín pu'uri Dios jeíhua ayén ti'itíj jín náaruu ti il'irí'en a'íjna jime'e í ti raayí'iti í rumuári'eri'ire'ara'an jime'e.

Ché'e rí'i mé'e tejjua'a á'ara'ani í ti jín ántehuaa.

50 A'íi pu huá'acu'uve naíjmi'ica í teite a'achú mej caj pua'amé í mej rá'aste.

Tíj mena'a mej amuacái huataseíjre, ti yú auca'ití a'ame, a'íi pu huá'ancu'uvajxi'isin.

51 Ve'ecán pu jín tiu'umuáriej í rumuári'eri'ire'ara'an jime'e.

A'íi pu hua'antimuá'iti a'ímej í mej á'ujtzaahuatate'e í rutevij jime'e.

52 Ajta a'íime í mej tí'aijta, a'íi pu huá'ari'iri'i í mej jín títetaté'eca'a.

Mí majta a'íime í mej caí a'ij tí'ijviicua'i, a'íi pu tihua'anteárujte ve'ecán jime'e.

53 Ajta a'íime í mej tiejcuca'a, a'íi pu rí'i tihua'utá'a ti'itíj jime'e ti rí'en.

Majta a'íime í mej chíjteani pú'een, a'íi pu hua'uta'íteca'a mej á'uciine mecaí ti'itíj anú'a'in.

54 A'íi pu hua'utévai a'ímej í mej Israél jetze é'eme'ecan, a'íime í mej ravaire'e.

A'íi pu ra'utámua'areeri'i í ti jín te'ataújratziiri'i nu'u huá'ancu'uvajxi'in tíj na'a rusén jime'e a'ímej í mej Abraham jetze airáne.

55 Ayee pu tiuju'uríj a'ij ti ajmí'i tihua'utá'ixaa a'ímej í tavaújsimua'a teecan.

Ayee pu tiu'utaxájtaca'a a'íjna í María.

56 Ajta, a'íin í María, a'úu pu á a'uteájturaa a'achú cumu huaíca máxcira'i jamuan í Elizabét. Tí'ij jí á'uraa í ruche.

Tí'ij nu'u ari huanú'ihuaca'a a'íjna í Juan

57 Tí'ijta teja'uré'ene ti tiyaúj á'ara'ani í Elizabét, teáatacan pu tiyaúj já'araa. 58 Majta í teite í mej vejli'i antachéejme'ecaa, majta ihuáamua'ame'en í pa'ari'i vaújsimua'a, a'íi mú curé'ecijxi matí'ij ráamua'areeri'i ti rá'ancu'uvajxi í tavástar'a. Aj mú mi huataújtemua'ave í jemin.

59 Tí'ij tejauumé'eca aráhuaica xica jetze ti huanú'ihuaca'a, a'íi mú á'uju'un mej mi ra'antisíjche í naviira'an í pa'ari'i. Majta, ayée mú raatamuá'amuacujca'a tíj ántehuaaca'a í táátajra'an í pa'ari'i. 60 Ajta a'íin náànajra'an, ayée pu tihua'utá'ixaa tijín:

—Capu ayén ántehuaa a'ame tijín Zacarías, ayée pu'u ántehuaa a'ame tijín Juan.

61 Matí'ij mi miyen tiraata'ixaa tijín:

—A'iné ti i. Capu mé'e ja'ati ti ayén ántehuaa ti ajtémecan mú'ejmi jemi.

⁶² Matí'ij mi rumuájca'a jín raata'íhua'uri'í í táàtajra'an mej mi ráamua'aree a'ij ti ye'í tí'ijxe'leve'e ti ayén ántehuaa á'ara'ani.

⁶³ Ajta a'íin táàtajra'an, a'í pu ti'titíj taabla hua'utáhuaviiri'í ti jetzen ra'uyú'uxan a'ij ti ántehuaa a'ame. Aj pu i ayén tira'utéyu'uxaca'a tijín: “Ayee pu ántehuaa tijín Juan.” Jé'ecan mú naa rí'í tira'utasej í teite.

⁶⁴ Jíme'en pu'u ayén tira'utéyu'uxaca'a, aj pu i huatári'iristareca'a ti tiu'utaxáj. Tí'ij í a'utéjche ti huatéjniuuni í Dios jemi; rí'í pu tiraatá'aca. ⁶⁵ Tí'ij ayén tiuju'uríj, jé'ecan pu utéevatzi í huá'a tzajta'a a'ímej í mej á vejli'í antachéejmee. Ajta nainjapua a'uun ti jirí a'ucaíjme, Judea ti jetzen ajtème'ecan, jeíhua mú tí'iru'ixaaate'eca'a a'ij ti ti'tití huaríj. ⁶⁶ Ja'ati ti na'a ti ráamua'areeri'í, ayée pu tí'ihua'uca'a tijín:

—¿Tí'ítaqui pu'éene'e a'ame a'íjna í pa'ari'í?

Ayee mú tí'ihua'uca'a, a'iné tavástar'a pu ravaire'eca'a í pa'ari'í.

Chuúicare'ara'an í Zacarías

⁶⁷ Ajta a'íin xiéjniu'ucare'ara'an í Dios, Zacarías pu jemin huateájturaa, í ti táàtajra'an pú'een í pa'ari'í. Tí'ij jí ayén tiu'utaxájtaca'a í Dios jetze me'ecan. ⁶⁸ Ayen tijín:

Miche'e rí'í tiraatá'an í tavástar'a, í huá'a Dios a'íime í mej Israél jetze ajtème'ecan,
a'íjna jime'e ti ari huatasejre, ajta ari hua'irájtuaa í rute'itestemua'a.

⁶⁹ A'í pu hui sej te'enteárute, sej ti huá'a jetze ajtème'ecan í te'itestemua'ame'en í David teecan.

A'í pu tu'irátuaasin itejmí í rumuári'eri'ire'ara'an jime'e.

⁷⁰ Ayee pu Dios ajmí'í te'ataújratziiri'í.

Ayee mú tiu'utaxájtaca'a a'íime í mej Dios jetze me'ecan tí'ixaxa'ata'a, a'íime í ti Dios huateúra'ate.

⁷¹ Ayee pu hui huaríj ti ij tu'irájtuaani, mej mi caí taamuá'itín a'ímej í mej tájcha'íire'e, naíjmi'í a'achú mej pua'amé í mej caí tasejracu.

⁷² Ayee pu ajta huaríj ti ij hua'acu'uvée í tavaújsimua'a teecan, ajta ti ij ra'utámua'aree í niuucari ti hua'utá'a tzáahuati'ira'a jime'e, ti mé'e jauu'á'a í ti jín tí'ihuaúrijca.

⁷³⁻⁷⁵ Ayee pu te'ataújratziiri'í tzáahuati'ira'a jime'e a'íjna jemi í tayá'upuaci'í, a'íjna í Abraham teecan,

ti ij tu'irájtuaani a'ímej jemi í mej tájcha'íire'e, mej mi caí ta'antipué'ajte'en,

tej tij raatévaire'en tej caí tí'tiziine'e,

tej ti tiyen urarí'ene'e tá'ara'ani í tatzajta'a,

tetá'aj tiyen xí'epi'in rijcaa í Dios jemi nain xicaj tzajta'a, a'achú tej pua'a á'ateeri.

76 Pajta mú'ee niyauj, ayée mú muaatámua'atzi tijín Tí tí'ixaxa'a a'íjna jetze me'ecan í ti nain jín antiújmua'aree.

A'iné mú'ee pe amuacá huamé'e pua'amé caí í tavástara'a patá'aj rí'i huá'uruuren í teite.

77 Mú'ee pe tihua'utá'ixaate'esin a'ímej í teitestemua'ame'en í tavástara'a a'ij ti a'íin tihua'irátuaasin, a'íjna jime'e ti tihua'utá'uuni'ira í mej jín auteájturaa í Dios jemi.

78-79 Ayee pej rini a'iné jé'ecan pu tá'acu'uve í taDioj.

Amí pu yé ve'ecánejsin íyeyn chaanaca japua tí'ij táamuaare itejmí.

A'uu pu hui nain xicaj tzajta'a tátzave'e a'ame ti ij huanéeri'icí á'ara'ani temua'a naa a'ímej jemi í mej huachéjme tíca'amiste'e,

a'ímej jemi í mej tí'itziine'e a'ájna xicájra'a mej jetzen cui'ini, mej yee cumu tíca'amiste'e mú seijre'e.

A'íi pu ajta taatá'itíira tej ti rí'i tí'itechejca.

Ayee pu tiu'utaxájtaca'a a'íjna í Zacarías.

⁸⁰ Ajta a'íin í pa'ari'i, a'íi pu huavé'ese. Ajta ru tzajta'a huateújca'ane. A'uu pu é'echejca'a a'u ti caí mé'e é'e tí'itíj ajta na'a caí huatasejre'en jéjre'e a'ímej jemi í mej Israél jetze ajtémecan.

2

Tí'ij nu'u ari huanú'ihuaca'a a'íjna í Jesús

(Mt. 1:18-25)

¹ A'ájnámua, tí'ij a'íin tí'itéveeca'a í rey jime'e a'íjna í Augusto ti ajta ayée ántehuaaca'a tijín César, a'íi pu tíraata'ájtaca'a mej mi ahuaulyu'uxan mej mi hua'uté'itien najmí'ica mej a'uun a'uchéjme tíj na'a a'u ti tejé'ajta. ² Ayee pu tiu'uríj tí'ij auj Cirenio tí'itéveeca'a tajtuhuan jime'e a'ájna u Siria. A'íi pu a'íin pú'eene'e ti hua'uta'íteca'a í mej amuacá hua'uté'itíe. ³ Majta me'ín í teite, naímí'i mú a'ucíjxi a'u mej é'eme'ecan mej mi a'ahuaújyu'uxa.

⁴ A'íj pu jín, a'íin José pu huirájraa a'ujna Nazarét, Galilea jetze ti ajtémecan. A'uu pu a'ará'a u Judea, chajta'a ti ayén téja'arájtehuaa tijín Belén. A'uu pu ja'unú'ihuaca'a a'íjna í David teecan, a'íjna ti ajmí'i tí'itéveeca'a í rey jime'e. A'iné a'íj pu jetze huanéj a'íjna í José, a'íj pu jín a'uun á'uraa. ⁵ Ajta pu a'íin á'uraa í María a'íjna jamuan í José ti ra'ancuré'evi'iti. Ajta a'íjna í María, pu'uri autájucaca'a.

⁶ A'uu mú a'uté'uuca'a tí'ij teja'uré'ene í xica ti jetzen huanú'ihuaca'a í pa'ari'i. ⁷ A'íj pu jín tiyaúj já'araa amuacaícan jime'e. Teátaca'a í pa'ari'i. Cíxuri pu jín racá'ijcataca'a

tí'ij huanú'ihuaca'a. A'ij pu jetze ra'atéete tí'tíj jetze ciyej ti atécun a'u mej ye'emuaate tejé'ecua'aca a'iné camuché'le ú'uvejricica'a cuaartu tzajta'a mej me'uun a'uteárate.

I mej nu'u cáne'axi tiseíjraca'a

⁸ A'ujna vejli'i u Belén, seica mú a'uté'uuca'a cáne'axi mej tiseíjraca'a. A'uu mú e'etáxa'iirihua'a huá'a jamuan. ⁹ Tí'ij jí seíj pu huataseíjre ti ta japua tí'ivaire'e tavástar'a'a jemi. Jíme'en pu'u huataseíjre, aj pu i a'ín tavástar'a'a á e'etatátzavajraa huá'a jemi í mej e'ejteí. Majta me'ín cáne'axi mej seire'e, temua'a mú jeíhua tiu'utátziin. ¹⁰ Ajta ayén tihua'utá'ixaa a'íjna ti ta japua tí'ivaire'e tíjn:

—Caxu tí'tíziine'e. Ayee nu 'een jín mú a'uvé'emej neatá'aj niuucari amuaatá'ixaate'en í sej jín huataújtemua'ave'esin jeíhua, ti tí'ivaire'e a'ame para naíjmi'ica jemi.

¹¹ 'Ijii, a'ájna chajta'a David teecan ti jetzen é'eme'ecan, mú'ejmi jíme'e pu hui ja'unú'ihuaca'a a'íjna ti amua'irátuaasin. A'ii pu a'ín pú'een í Ciríistu'u, í tavástar'a'a, a'íjna ti Dios ra'antíhua'u.

¹² 'Ayee xu éeni'ici'e ramua'aréeren a'ij ti éene'e a'ín pú'een. A'uun xu yé'eteuni í pa'arí'i, cáxuri jín caícatzi'ihua. A'uu pu araca'ití a'ame ciyej jetze ta'atécun, ye'emuaate mej jetzen té'ecua'aca.

¹³ Jíye'itzi mú jín jeíhua huataseíjre a'íime í mej ta japua tí'ivaire'e me'íjna jemi í seíj. Matí'ij mi naíjmi'i rí'i tiraateájtuaa í tavástar'a'a. Ayee mú tiu'uxájtaca'a. ¹⁴ Míyen tíjn:

Tiché'e rí'i tiraatá'an í Dios ti huápi'i naa seijre'e í ta japua. Ajta íiyen chaanaca japua, miché'e rí'i tí'itechéjme'eni í teite í ti Dios rí'i tihua'utá'asin. Ayee mu'u tiu'utaxájtaca'a.

¹⁵ Matí'ij mi a'ucíj a'íime í mej ta japua tí'ivaire'e. Majta me'ín í mej cáne'axi tiseíjraca'a, ayée mú tiu'utaú'ixaa tíjn:

—Tiché'e u á'uju'un a'ujna Belén tetá'aj ya'useíj a'íjna a'ij ti huaríj í ti taata'ixaa í tavástar'a'a.

¹⁶ Matí'ij mi ca'anacan u á'uju'un. A'uu mú yá'uteu me'íjna í José, majta María, majta í uneeca'i. A'uu pu ciyej jetze aráca'atii, ye'emuaate mej jetzen té'ecua'aca. ¹⁷ Matí'ij raaseíj í pa'arí'i, aj mú mi hua'utá'ixa í teite a'ij ti a'ín tihua'utá'ixaa ti huá'a jemi huataseíjre, a'ij ti tihua'utá'ixaa a'íjna jíme'e í pa'arí'i ti huanú'ihuaca'a.

¹⁸ Majta me'ín í mej huá'unamuajri'i a'ij mej tí'ixajtaca'a a'íime cáne'axi mej tiseíjraca'a, naími'i mú rí'i naa tihua'utaseíj.

¹⁹ Ajta a'ín í María, a'íi pu rú'avaataca'a í ru tzajta'a. Jéihua pu tí'imua'ajca a'ij ti tí'tí huaríj huá'a jemi. ²⁰ Matí'ij mi a'ucíj a'íime cáne'axi mej tiseíjraca'a. Jé'ecan maújtemua'ave'e í Dios jemi, majta rí'i tiraatá'a niuucari jíme'e a'íjna jíme'e í mej

ráanamujari'i, majta í mej raaseíj. Naími'i pu ayén teja'uré'ene a'íj ti tihua'utá'ixaa í tavástara'a.

Mej nu'u u ye'utaseíjrataca'a í Jesús u teyujta'a

²¹ Tí'ijta tejauumé'eca aráhuaíca xíca jetze, tí'ij i teja'uré'ene í xíca mej jetzen ra'antisíjchi í naviira'an í ti jetzen te'eví'i í pa'ari'i. Mat'íj mi miyen raatamuá'a tíjín Jesús, tíj ayén amuacaícan tiraata'ixaa a'íjna í seíj ti ta japua tí'ivaire'e.

²² Tí'ijta ari teja'uré'ene ja'anáj mat'íj pua'a í'ihuaca a'íj ti ye'í té'eyu'usí'i í yu'uxari jetze Moisés ti ra'uyú'uxaca'a, mat'íj mi me'ájna ya'uví'iti me'ájna Jerusalén mej mi u ya'utaseíjrata í pa'ari'i u teyujta'a í tavástara'a jemi. ²³ Ayee mú huaríj, a'íné ayée pu té'eyu'usí'i í yu'uxari jetze tíjín: “Ayee pu tíú'ujxe'eve'e mej ya'utaseíjrata í tavástara'a jemi naíjmi'íca a'achú mej pua'améca í mej amuaaté'ee muaanúnu'ihuaca'a í tí'iríi í mej tetece.”

²⁴ Majta tiu'utámuai'ivejtan a'íj ti ajta té'eyu'usí'i a'íjna jetze ti jín tihua'u'ití'irí'i í tavástara'a. Ayen tíjín: “Miche'e hua'apuaca huatámuai'ivejta í cucuí'se na'ari hua'apuaca í jáamuai'se.”

²⁵ A'ájná'imua, seíj pu a'uun e'echéjme'e a'ájna Jerusalén. Ayee pu ántehuaaca'a tíjín Simeón. Rí'í pu tí'ití'ujcha'íca'a í Dios jemi. Ajta jeíhua pu rá'astejca'a í ruye'irá. A'íj pu tí'ijchu'eve'eca'a a'ájna xicájra'an jetze ti jetzen Dios huá'ancu'uvajxi'isín a'ímej í mej Israel jetze ajtéme'ecan. Ajta a'ín xíejniu'ucare'ara'an í Dios, a'í pu jemin huateájturaa.

²⁶ A'ín xíejniu'ucare'ara'an ayén tiraata'ixaa ti nu'u caí mi'íni caí xí huataseíjre'en í Ciriístu'u, ti tavástara'a ye'uta'ítí'i. A'í pu nu'u Simeón raseijran. ²⁷ Tí'ij jí í xíejniu'ucare'ara'an í Dios ca'aníjra'a raatá'a a'íjna í Simeón ti a'uun a'atanén u teyujta'a a'u ti e'eráyaujta'a. Majta me'ín í vaújsimua'ame'en í pa'ari'i, a'úu mú majta a'ará'a u teyujta'a mej mi miyen ráaruuren í pa'ari'i a'íj ti tíú'ujxe'eve'e mej mi ra'ará'asten í ruye'irá. ²⁸ Aj pu í a'ín Simeón ra'ancuré'echuí a'íjna í pa'ari'i. Tí'ij jí rí'í tiraatá'a í Dios tíjín:

²⁹ Nevástara'a, pu'uri rí'irí pej naatá'an nej nexiéehua huámi'íni,

a'íné pepu'uri ra'ará'aste a'íjna í pej jín te'atá'aratzíirí'i ineetzí jemi i nej muavaire'e.

³⁰⁻³¹ A'íné nej'í'í nu jín raaseíj a'íjna í pej jín tu'irátuaasin, a'íjna í pej yen raateájtuaa metí'iseíracaa naíjmi'í í teite a'achú mej pua'amé yen huachéjme íyen chaanaca japua.

³² A'í pu hua'atátzaví'ira a'ame temua'a naa a'ímej í mej caí Israel jetze ajtéme'ecan mej mi caí ché'e miyen 'eene'en mat'íj a'íime í mej huachéjme tíca'amiste'e.

Ajta a'í pu hui ve'ecán jín tihua'uta'aíjtesin í á'ateitestemua'a, a'íme í mej Israél jetze ajtème'ecan.

Ayee pu tiu'utaxájtaca'a a'íjna í Simeón.

³³ Jé'ecan mú naa r'í tira'utasej í vaújsimua'ame'en í pa'ari'í a'íjna jime'e a'ij ti tiu'utaxájtaca'a í pa'ari'í jime'e. ³⁴ Tí'ij jí Simeón r'í tihua'uteájtuaa. Tí'ij jí ayén tiraata'ixaa í María, í náànajra'an í pa'ari'í tijín:

—Casi'i, ayée pu tiú'uxi'epi'intari'ihuaca'a ti a'íjna pa'ari'í jime'e. Mu'ití mú ve'ecán jín tite'enteárutixi'isin a'íme í mej Israél jetze ajtème'ecan, ajta mu'iicáca pu té'ari'ira í mej jín títateí. A'íj xu jín siyen tiráamua'aree ti ayén té'eme a'iné jeíhua mú ratíti.

³⁵ Ayee pu té'eme tí'ij mé jéjre'e seijre'e a'ij mej tí'imua'atze í teite mému'ití. Ajta mú'eetzi, ayée pu che'atá na'a tímu'uhuatacu'ini í á'a tzajta'a cumu ti ja'ati mua'antéjtzeti nahuaa jime'e. —Ayee pu tiraata'ixaa.

³⁶ Sej pu ajta vejli'í huatéveeca'a ti tí'ixaxa'ata'a í Dios jetze me'ecan. 'Íta'a pu pú'een ti ayén ántehuaa tijín Ana. Pu'uri ucarij. A'í pu yaujra'an pú'een a'íjna í Fanuel, í ti Aser jetze ajtème'ecan. A'íjna í 'íta'a, ayée pu á'atee ti víche'e a'achú cumu aráhua'apua nine'ira'a. Tí'ij jí huam'í í cína'ara'an. ³⁷ Tí'ij jí ruséjta já'araa. Jéíhua pu ari á'atee ti ayén rusej. Ajta pu'uri ayén ucarij na'a cumu muáacuate japuan muáacua nine'ira'a. Capu ajta ja'anáj huiráaye'ícaa u teyujta'a sino a'úu pu r'í tiratá'acare'e í Dios jemi nain xicaj tzajta'a, ajta nain t'íca'ari tzajta'a. Ajta pu rú'itzi'ive'eca'a, ajta téniúuve'e í Dios jemi.

³⁸ Jíme'en pu'u raatapuá'ajtacaa í Simeón ti tiu'utaxájtaca'a, aj pu í a'ín a'uré'ene a'ímej jemi. Tí'ij jí r'í tiraatá'a í Dios. Tí'ij jí a'utéjche ti hua'utá'ixaate'en í teite a'íjna jime'e í pa'ari'í. A'íme í teite, a'í mú a'ín pú'een í mej rachú'eve'eca'a ti Dios hua'irájtuaani naími'í a'uun mej Jerusalén huachéjme.

Mej nu'u huaré'aci u Nazarét

³⁹ Majta me'ín í vaújsimua'ame'en í pa'ari'í, mat'íj nain jín te'ará'aste a'ij ti té'eyu'usi'í a'íjna jetze ti jetzen tihua'u'itíiri'í í tavástara'a, mat'íj mi a'ucíj a'ájna já'ahua'a Galilea. A'uu mú a'utanéj u Nazarét, a'u mej é'eme'ecan. ⁴⁰ Ajta a'ín í pa'ari'í, a'í pu huavé'ese, ajta huateújca'ane. Jé'ecan pu r'í mé teúmua'arejca'a. Ajta pu Dios r'í tiratá'acare'e.

Pa'ari'í ti nu'u a'uun e'irácati u teyujta'a

⁴¹ Majta a'íme í vaújsimua'ame'en í pa'ari'í, tí'ij pí na'a nine'ira'a jetze, a'úu mú a'atánineica'a a'ánna Jerusalén mej mi ra'utámua'aree a'ájna xicájra'a ti jetzen Dios

tihua'utá'uuni'iri'i í huá'a yaujmua'a mej anáaté'ee maaanúnu'ihuaca'a.

⁴² Tí'ij ari rájcha'íica'a a'achú cumu tamuáamuata'a japuan hua'apua nine'ira'a a'íjna í pa'ari'i, a'íime vaújsimua'ame'en, a'úu mú á'uju'un mej mi tiú'uyesten í ruye'irá jime'e. ⁴³ Tí'ij te'upuá'areca'a í mej tiu'uyé'este, matí'ij mi huaré'aci para a'ujna mé'éche. Ajta a'ín í pa'ari'i, a'úu pu a'uteájturaa a'ájna Jerusalén.

Majta me'ín í vaújsimua'ame'en, camu ramua'areereca'a. ⁴⁴ Ayee mú tí'imua'ajca tijín: Huá'a jamuan pu huaméj í seica í mej ta jamuan huajú'ucaa. Mu'uri seíj xicaj á'atee mej miyen titeejú'ucaa. Matí'ij mi autéjhuii mej ráahuauni huá'a tzajta'a í teite, ajta a'ímejjemi í mej huá'a jamuan huajú'ucaa. ⁴⁵ Matí'ij caí ráateu, matí'ij a'uun huaré'aci a'ájna Jerusalén mej mi ráahuauni.

⁴⁶ Mirá'atee a'achú cumu huaíca xicaj mej rahuaahuau. Matí'ij mi xaa ráateu. A'uun pu unú'ujcatii u teyujta'a a'u ti e'eráyaujta'a. A'uun pu a'utácatii huá'a jamuan í mej tí'imua'ata. A'ímejj pu namuajraca'a, ajta tihua'íhua'ura. ⁴⁷ Majta me'ín í mej ráanamujri'i, naími'i mú naa rí'i tira'utasej me'íjna jime'e ti temua'a naa tiyaú'itííe já'araa a'ij mej tiraata'ixaa, majta me'íjna jime'e a'ij ti a'ín tiu'utaxájtaca'a.

⁴⁸ Majta me'ín í vaújsimua'ame'en matí'ij raasej ti huá'a tza-jta'a jé'ejvee, jeíhua mú a'ij ra'utasej. Tí'ij jí ayén tiraata'ixaa í náanajra'an tijín:

—Niyauj, ¿a'iné 'een jín piyen taruure? Tu'uri á'atee tej muahuaahuau inee, ajta a'atáata. Jé'ecan tu a'ij pua'a te'etamua'ate mú'leetzi jime'e.

⁴⁹ Tí'ij jí ayén tihua'utá'ixaa tijín:

—¿A'iné 'een jín siyen tí'inehuahuau? ¿Ni qui secaí ramua'aree ti ayén tiú'ujxe'eve'e nej niyen te'evé'enmua'areere íiyu níTáata chí'ij jetze?

⁵⁰ Majta me'ín, camu a'atzu me'ín yaú'itííe muá'araa a'ij ti tihua'utá'ixaa.

⁵¹ Tí'ij jí á'uraa huá'a jamuan í ruvaújsimua'a. Matí'ij mi me'uun a'ucáane u Nazarét. Ajta a'ín, a'í pu huá'antzaahua í ruvaújsimua'a. Ajta a'ín náanajra'an, a'í pu nain teú'avaataca'a í ru tzajta'a. ⁵² Ajta a'ín í Jesús, a'í pu huavé'ese, ajta jaítze'e ari tiú'umua'areereca'a. Dios pu rí'i tiraatá'a, majta í teite.

3

Tí'ij nu'u u tihua'a'ixaate'eca'a a'íjna í Juan a'ájna já'ahua'a a'u ti caí'é'e tí'itíj

(Mt. 3:1-12; Mr. 1:1-8; Jn. 1:19-28)

¹ Ayee pu nu'u tiuju'uríj t'íj teuumé'eca a'achú cumu tamuáamuata'a japuan anxíj nine'ira'a ti tí'ajitaca'a a'íjna í César, í mej majta miyen ratamuá'amua tijín Tiberio. A'ájná'imua, t'íj auj ti'itéveeca'a tajtuhuan jime'e a'íjna í Póncio Pilato a'ujna Judea, ajtahua'a seíj pu ti'itéveeca'a tajtuhuan jime'e a'ujna Galilea. Ayee pu ántehuaaca'a tijín Heródes. Ajta juutzeájra'an a'íjna í Heródes, a'í pu ti'itéveeca'a tajtuhuan jime'e a'ujna Iturea, ajta a'ujna Traconite. Ayee pu ántehuaaca'a a'íjna tijín Felipe. Ajta a'íjn í Lisantias, a'í pu tajtuhuan jime'e ti'itéveeca'a a'ujna Abilene.

² A'ájná'imua, mat'íj mauj ve'ecán jín titetaté'acaa u teyujta'a a'íjna í Anás, ajta a'íjna í Caifás, a'úu pu á'ucatií a'íjna í Juan, já'ahua'a a'u ti caí jé'e ti'itíj. A'íjna í Juan, a'í pu rayauj a'íjna í Zacarías. A'uu pu a'ucaíca t'íj Dios raatajé. ³ Nainjapua pu yé'ivejca'a tíj na'a a'uun ti huatacá'a í játe'ana jetze, í Jordán. Ayee pu tihúa'a'ixaate'eca'a ti nu'u ayén tiú'ujxe'eve'e mej nu'u seicié tiú'umua'ati ti ij nu'u Dios tihua'utá'uuni'í í mej jín auteájturaa í jemin. Aj pu í Juan huá'umuai'ihuaca'a.

⁴ Ayee pu che'atá na'a rijcaa a'íj ti te'uyú'uxaca'a í yu'uxari jetze a'íjna í Isaías, í ti ajmí'í tí'ixaxa'ata'a í Dios jetze me'ecan. Ayen tijín:

Ja'ati pu u e'ejíjhua a'ujna já'ahua'a a'u ti caí é'e ti'itíj.

Ayee pu tejé'exa a'íjna í ja'ati tijín:

“Naa xu rí'í huaújcaten mú'een sej si rí'í tira'ancuré'evi'itín í tavástar'a,

sej si caí raatamuári'eriste'en se'íjna ti yen huataseíjre'esin t'íj amua'irájtuaani.

⁵ Miché'e miyen rí'í huaújcaten mat'íj a'íime í mej juyeta.

Miché'e te'evé'ejiste'axi'ín a'u ti e'etécúcu'unijmee.

Miché'e majta raaté'uunaxi'ín nain í jiri ti tí'itacaíjmee.

Ajta í juye ti tiújtutájme, miché'e raatajé'iyite'axi'ín.

Ajta a'u ti caí a'upá'atza, miché'e ra'uré'epa'atzare'en.

⁶ Ajta, t'íj uvé'enen í tavástar'a, naími'í í teite í mej yen huachéjme íyey chaanaca japua, a'í mú raseijran í ti jín Dios hua'irátuaasin.”

Aii pu'u.

⁷ Ajta a'íjna í Juan, ayée pu tihua'utá'ixaa a'ímej í teite í mej a'uré'enineica'a. Ayen tijín:

—Mí sej siyen seijre'e. Cu xiee sej a'uruáachejye'í mat'íj í cu'ucu'use ti ij caí huá'utaiixi'í í taij. ¿Ni tzaa seri tí'itese'e sicu, ti ij caí Dios amua'uxíjte'en? ¿A'ataani ca'aníjra'a amuaatá'a sej si siyen huárini? ⁸ Na'ari caí, ti pua'a mú'een rujámua'a yé seve'eré'enen tzáahuati'ira'a jime'e, ayée xu huárini a'íj ti ye'í tiraavíjte'e se'íjna jime'e sej seri seicié tiu'umuá'aj. Caxu siyen tí'imua'atze mi ru tzajta'a yee ayée pu ti'ayajna

ti naa tejámuaatévaire'en í Dios jemi a'iné mú'een xu i'i huáacixa'astemua'ame'en a'íjna í Abraham teecan.

'Ayee nu hui tejá'amua'ixaate'e a'iné ayée pu ti'ayajna ti Dios ayén tiraayí'ti ti ayén ráaruuren í tetej ti ij seicié huaújuuren tij ti ayén seíire'e á'ara'ani matíj teite, matíj a'íime í mej Abraham teecan jetze huanéj. Capu ti'itíj a'ij tejamuatévaire í Dios jemi sej i'i huáacixa'astemua'ame'en a'íjna í Abraham teecan.

⁹ Pu'uri hui vejli'i a'ájna xicájra'an jetze ja'anáj ti pua'a Dios amuá'axijte'en ca'anín jime'e. Ayee pu á'amuaruuren cumu ja'ati ti ciyej á'ijveichixi'isin tepuaij jime'e. Naíjmi'i í ciyej ti caí tí'itaaca, a'íi pu tiu'uré'eveijchi, ajta tí'itairan. Ayee pu che'atá na'a amuá'axijte'en.

¹⁰ Matí'ij me'ín teite miyen tiraata'íhua'uri'i tijín:

—¿A'iné tena'aqui rini?

¹¹ Ti'ij jí ayén tihua'utá'ixaa tijín:

—Tí pua'a ja'ati hua'apuaca tísiicu'u, ché'e seíj raatapíjte'en a'íjna ti caí tísiicu'u. Ayen cha'a tana'a, ti pua'a ja'ati tí'ijcha'íica í ti tí'icua'iri'i, cha'a a'íin raatá'an í ti caí tí'itíj tícha'íi.

¹² Majta mú e'iré'ene seica í mej huá'ajijve'eca'a í mej tí'itici ti ij a'íin huá'umuai'íhua. Ayee mú tiraata'íhua'uri'i tijín:

—Maestro, ¿a'iné táarini iteen?

¹³ Ti'ij jí ayén tihua'utá'ixaa tijín:

—A'ij xu ancuré'an a'achú ti caj tiraaxí'epi'intare. Caxu hui jaítze'e huá'ajijve'e.

¹⁴ Majta me'ín í xantaaru'u, ayée mú majta tiraata'íhua'uri'i tijín:

—Carij iteen, ¿a'iné táarini?

Ti'ij jí ayén tiu'utaniú tijín:

—Caxu huá'anahua'ira í hua'atúmin. Caxu hua'itzi jín tihuá'axajtzi'ira í teite. Seajta, se'íjna jín r'íi tité'ujmuajte a'achú mej caj tejá'amuanajchite'en. —Ayee tihua'utá'ixaa a'íjna í Juan.

¹⁵ Majta me'ín í teite, ayée mú tí'imua'ajca í ru tzajta'a yee tij caí a'íi pírici í Cirístu'u a'íjna í Juan, í mej rachú'eve'eca'a.

¹⁶ Ti'ij jí Juan ayén tihua'utá'ixaa naíjmi'íca tijín:

—Aru inee, jaj nu jín á'amumuai'íhua. Mí ajta, seíj pu a'úu mé e'evé'eme ti jaítze'e raayí'ti necaí inee. A'iné nee nu ciliéene'e jín tí'itíjvee, ineetzi, capu ayén tiraavíjte'e nej ra'ajta'í'ipi'in í ca'acaira'an. Mí ajtá'í amín, xiéjniu'ucari pu huata'íti ti huateáuran mú'ejmi jemi. A'íi pu pírici Dios ti raxiéjniu'uca. Ajta a'íjna ti mé e'evé'eme, a'íi pu pírici ti r'íi á'amuaruuren mi a'amua tzajta'a.

¹⁷ Ayee pu té'eme a'ájna ti a'íin yé uvé'enen, cu xiee ti cu ja'ati ru'itéchueeca í ti jín jetzen ra'anáaca'atze í játze'ara'an í

triigu. Ajta a'ín ru'irátu'isin í xaiiri á pua'acié. Ajta a'íjna í imue'eri, rájseire'esin u chi'ita. Ajta í xaiiri, á pua'acié pu yé'tairan í taij jetze ti caí ja'anáj é'emi'ica. —Ayee pu tiu'utaxájtaca'a a'íjna í Juan.

¹⁸ A'íjna jime'e í niuucari, ajta seica jime'e, a'íj pu jíme'en tihuá'u'itaiiri'i mej mi ráamua'aree a'íj ti 'een í Dios jemi.

¹⁹ Tí'ij jí Juan ra'ajté'axi a'íjna í Heródes, a'íjna jime'e ti yá'uvi'itin a'íjna í Herodías, ti amuacá vi'iche'eca'a a'íjna jemi í juutzeájra'an í Heródes. Ajta pu a'íjna jín ra'ajté'axi a'íj ti ti'itíj huáruu. ²⁰ Tí'ij jí Heródes a'íj pua'a huaríj ti'itíj jime'e ti caí x'epi'in 'een, a'íj pu ra'iteána a'íjna í Juan.

Tí'ij nu'u Jesús huámuai'ivijhuaca'a

(Mt. 3:13-17; Mr. 1:9-11)

²¹ Tí'ij a'ín Juan huá'amuai'ihuaca'a í teite, a'íj pu ajta a'íj huámuai'ihuaca'a a'íjna í Jesús. Tí'ij Jesús téniusime'e í Dios jemi, tí'ij í antaújcuunareca'a u ta japua ti a'uteájmuua.

²² Ajta a'ín xiéjniu'ucare'ara'an í Dios, a'íj pu ave'ecáme'ecaa. Ayee pu seijre'eca'a tíj cucui'i. Aj pu í japuan 'ujyéixi án mu'útze'en. Ajta á'iyen niuucari huánamuajri'i ti uj e'icánamuajre'e júte'e. Ayen tijín:

—Niyauj pej hui pírici í nej jeíhua muá'ixe'eve'e. Jé'ecan pej rí'í naatá'a í ne tzajta'a. Ayee pu teje'ijcánamuajre.

I huáacixa'astemua'ame'en teeca í Jesús

(Mt. 1:1-17)

²³ Ajta a'ín í Jesús, ayée pu rájcha'íica'a a'achú cumu seité japuan tamuáamuata'a nine'ira'a tí'ij a'utéjche ti tihua'utá'ixaate'en í teite. Ajta a'ín, a'íj pu nu'u jetze airaújnejjte í José. Ajta a'ín José, a'íj pu jetze airaújnejjte í Elí.

²⁴ Ajta a'ín í Elí, a'íj pu jetze airaújnejjte í Matat. Ajta a'ín í Matat, a'íj pu jetze airaújnejjte í Leví, ajta a'ín Leví a'íj pu jetze airaújnejjte í Melqui. Ajta a'ín Melqui, a'íj pu jetze airaújnejjte í Jana. Ajta a'íjna í Jana, a'íj pu jetze airaújnejjte í José.

²⁵ Ajta a'íjna í José, a'íj pu jetze airaújnejjte í Matatías. Ajta a'ín í Matatías, a'íj pu jetze airaújnejjte í Amós. Ajta a'íjna í Amós, a'íj pu jetze airaújnejjte í Nahum. Ajta a'íjna í Nahum, a'íj pu jetze airaújnejjte í Esli. Ajta a'íjna í Esli, a'íj pu jetze airaújnejjte í Nagai.

²⁶ Ajta a'ín Nagai, a'íj pu jetze airaújnejjte í Maat. Ajta a'íjna Maat, a'íj pu jetze airaújnejjte í Matatías. Ajta a'ín í Matatías, a'íj pu jetze airaújnejjte í Semei. Ajta a'ín í Semei, a'íj pu jetze airaújnejjte í José. Ajta a'ín í José, a'íj pu jetze airaújnejjte í Judá.

²⁷ Ajta a'ín Judá, a'íj pu jetze airaújnejjte í Jonán. Ajta a'ín í Jonán, a'íj pu jetze airaújnejjte í Resa. Ajta a'ín í Resa, a'íj pu jetze airaújnejjte í Zorobabel. Ajta a'ín í Zorobabel, a'íj

pu jetze airaújnejjte í Salatiel. Ajta a'ín í Salatiel, a'í pu jetze airaújnejjte í Neri.

²⁸ Ajta a'ín í Neri, a'í pu jetze airaújnejjte í Melqui. Ajta a'ín í Melqui, a'í pu jetze airaújnejjte í Adi. Ajta a'ín í Adi, a'í pu jetze airaújnejjte í Cosam. Ajta a'ín í Cosam, a'í pu jetze airaújnejjte í Elmodam. Ajta a'ín í Elmodam, a'í pu jetze airaújnejjte í Er.

²⁹ Ajta a'ín Er, a'í pu jetze airaújnejjte í Josué. Ajta a'ín í Josué, a'í pu jetze airaújnejjte í Eliezer. Ajta a'ín í Eliezer, a'í pu jetze airaújnejjte í Jorim. Ajta a'ín í Jorim, a'í pu jetze airaújnejjte í Matat. Ajta a'ín Matat, a'í pu jetze airaújnejjte í Leví.

³⁰ Ajta a'ín Leví, a'í pu jetze airaújnejjte í Simeón. Ajta a'ín Simeón, a'í pu jetze airaújnejjte í Judá. Ajta a'ín í Judá, a'í pu jetze airaújnejjte í José. Ajta a'ín í José, a'í pu jetze airaújnejjte í Jonán. Ajta a'ín í Jonán, a'í pu jetze airaújnejjte í Eliaquim.

³¹ Ajta a'ín í Eliaquim, a'í pu jetze airaújnejjte í Melea. Ajta a'ín í Melea, a'í pu jetze airaújnejjte í Mainán. Ajta Mainán, a'í pu jetze airaújnejjte í Matata. Ajta a'ín í Matata, a'í pu jetze airaújnejjte í Natán. Ajta a'ín í Natán, a'í pu jetze airaújnejjte í David.

³² Ajta a'ín í David, a'í pu jetze airaújnejjte í Isaí. Ajta a'ín í Isaí, a'í pu jetze airaújnejjte í Obed. Ajta a'ín í Obed, a'í pu jetze airaújnejjte í Booz. Ajta a'ín í Booz, a'í pu jetze airaújnejjte í Salmón. Ajta a'ín í Salmón, a'í pu jetze airaújnejjte í Naasón.

³³ Ajta a'ín í Naasón, a'í pu jetze airaújnejjte í Aminadab. Ajta a'ín Aminadab, a'í pu jetze airaújnejjte í Aram. Ajta a'ín í Aram, a'í pu jetze airaújnejjte í Esrom. Ajta a'ín í Esrom, a'í pu jetze airaújnejjte í Fares. Ajta a'ín Fares, a'í pu jetze airaújnejjte í Judá.

³⁴ Ajta a'ín í Judá, a'í pu jetze airaújnejjte í Jacobo. Ajta a'ín í Jacobo, a'í pu jetze airaújnejjte í Isaac. Ajta a'ín í Isaac, a'í pu jetze airaújnejjte í Abraham. Ajta a'ín í Abraham, a'í pu jetze airaújnejjte í Taré. Ajta a'ín í Taré, a'í pu jetze airaújnejjte í Nacor.

³⁵ Ajta a'ín í Nacor, a'í pu jetze airaújnejjte í Serug. Ajta a'ín í Serug, a'í pu jetze airaújnejjte í Ragau. Ajta a'ín í Ragau, a'í pu jetze airaújnejjte í Peleg. Ajta a'ín Peleg, a'í pu jetze airaújnejjte í Heber. Ajta a'ín í Heber, a'í pu jetze airaújnejjte í Sala.

³⁶ Ajta a'ín í Sala, a'í pu jetze airaújnejjte Cainán. Ajta a'ín í Cainán, a'í pu jetze airaújnejjte í Arfaxad. Ajta a'ín Arfaxad, a'í pu jetze airaújnejjte í Sem. Ajta a'ín í í Sem, a'í pu jetze airaújnejjte í Noé. Ajta a'ín í Noé, a'í pu jetze airaújnejjte í Lamec.

³⁷ Ajta a'ñin í í Lamec, a'ñi pu jetze airaújnejjte í Matusalén. Ajta a'ñin í Matusalén, a'ñi pu jetze airaújnejjte í Enóc. Ajta a'ñin í Enóc, a'ñi pu jetze airaújnejjte í Jared. Ajta a'ñin í Jared, a'ñi pu jetze airaújnejjte í Mahalaleel. Ajta a'ñin í Mahalaleel, a'ñi pu jetze airaújnejjte í Cainán.

³⁸ Ajta a'ñin í Cainán, a'ñi pu jetze airaújnejjte í Enós. Ajta a'ñin í Enós, a'ñi pu jetze airaújnejjte í Set. Ajta a'ñin í Set, a'ñi pu jetze airaújnejjte í Adán. Ajta a'ñin í Adán, Dios pu jetzen airáane.

4

*Tí'ij nu'u tiyaaru'u tiu'utatése ti nu'u raatémua'itín í Jesús
(Mt. 4:1-11; Mr. 1:12-13)*

¹ Tí'ijí Jesús jemi huateájturaa í xiéjniu'ucare'ara'an í Dios. Tí'ij jí a'uun u e'erárraa u Jordán. Tí'ij jí xiéjniu'ucare'ara'an pu ya'uví'iti a'u ti caí é'e tí'itíj. ² A'uu pu é'etee a'achú cumu hua'apuate xicaj. Ajta a'ñin tiyaaru'u, a'ñi pu i tiú'ujtesi'ire'eca'a ti raamuá'itín tí'ij auté'itzen í Dios jemi. Ajta a'ñin Jesús, capu tí'icua'acáa tíj na'a ti a'uun é'etee. Tí'ij jí te'era'astéesime'eca í hua'apuate xicaj, temua'a pu jeihua tiu'utá'icuataca'a.

³ Tí'ij jí ayén tiraata'ixaa í tiyaaru'u tíjín:

—Tí pua'a hui yaujra'an pej pú'eene'en í Dios, patá'aj raata'aíjte'en mi tetej ti pan huateújtaahua.

⁴ Jesús pu ayén tiu'utaniú tíjín:

—Ayeé pu té'eyu'usi'i í yu'uxari jetze tíjín: “Í teáata'a, capu pan na'a jín ruuri a'ame.”

⁵ Tí'ij jí tiyaaru'u pu ya'uví'iti í jirí japua. Tí'ij i tiraataseíjra nainjapua tíj na'a ve'etí yen huatacá'a í chaanaca japua, matíj mena'a pua'amecié yen huachéjme i chaanaca japua. ⁶⁻⁷ Aj pu i ayén tiraata'ixaa tíjín:

—Tí pua'a piyen huárini pej títunuta ineetzi jemi, paja naateánajche, nain nu muaatapuaíjve'esin pej mú'ee tíhua'uta'aíjte'en, ti ij timuáaci'iti naijmi'i tíj na'a ti naa seijre'e ti huá'a jetze seijre'e. Ayeé nu hui rini a'iné a'íj nu jín antínmua'aree, nej niyen raatapuaíjve'en í ja'ati nej á'apuajve'e.

⁸ Aj pu i Jesús ayén tiraata'ixaa tíjín:

—Ayeé pu té'eyu'usi'i tíjín yee: “Setá'aj siyen sena'a rateánajche í tavástara'a í Dios. A'íj xu'u huatévaire'en.”

⁹⁻¹⁰ Tí'ij jí ajtahua'a a'ñin í tiyaaru'u ya'uví'iti já'ahua'a yee, a'ájna Jerusalén. An pu ra'antiví'iti japuan u teyujta'a, japuan í ti jaítze'e antípiti. Ayeé pu tiraata'ixaa tíjín:

—Tí pua'a hui pe yaujra'an pepú'eene'en í Dios, ancájvetzi múuci, a'iné ayée pu té'eyu'usi'i í yu'uxari jetze tíjín:

Dios pu á huaja'uta'íti í mej jemin tí'ivaire'e mej mi muáacha'in.

¹¹ Memua'ancuré'evli'ira mú'eetzi pej pi caí á e'ejvá'itzi'in.

Aj mú mi muatétatza ti ij caí ti'itíj a'ij muáaruure.

¹² Tí'ij jí Jesús ayén tiu'utaniú tijín:

—Ayee pu té'eyu'usi'i tijín: “Capej ti'itíj jín a'ij tí'ira'ihua'ura í á'a Dios aisí ti pua'a ayén huárini a'ij pej tí'ijxe'eve'e mú'ee.” —Ayee pu tiraata'ixaa a'íjna í Jesús.

¹³ Tí'ij nain antipúa'ari í tiyaaru'u, ti tí'ihuaújtesi'ijre, aj pu i á'uraa. Capu cha'a a'uré'enineica'a jemin ajta caí teja'ure'enén ja'anáj ti pua'a raaxí'epi'intare ti ajtahua'a huataújtese'en.

Tí'ij nu'u Jesús a'utéjche ti tiu'umuári'en a'ujna u Galilea

(Mt. 4:12-17; Mr. 1:14-15)

¹⁴ Tí'ij jí Jesús á'uraa a'ujna Galilea. Ajta í xiéjniu'ucare'ara'an í Dios jemin pu huateájturaa. Ajta nainjapua ti a'uun huatacá'a, jeíhua mú teite ráamua'areeri'i a'ij ti huaríj. ¹⁵ A'íi pu tihua'umuá'ate a'ujna hua'atáyujta'a. Majta me'in í teite, a'íi mú rí'i tiraatá'a me'íjna.

Tí'ij nu'u Jesús a'uun a'utéveeca'a u Nazarét

(Mt. 13:53-58; Mr. 6:1-6)

¹⁶ Tí'ij jí a'uun a'ará'a u Nazarét, a'u ti a'uvé'ese. Tí'ij teja'uré'ene a'ájna xicájra'an jetze mej pua'a ruse'upi, a'úu pu teyujta'a a'uteájrupi tíj tí'ijri'irejca'a. Tí'ij jí a'utéechaxi ti ij hua'utánamuajriste'en. ¹⁷ Matí'ij mi raatapíj í yu'uxari ti jíri'i ti Isaías teecan ra'uyú'uxaca'a, a'íjna ti tí'ixaxa'ata'a í Dios jetze me'ecan. Tí'ij jí raatáxijtaca'a, aj pu rá'uteu a'ij ti té'eyu'usi'i ti ayén ti jíme'en yee:

¹⁸ Í xiéjniu'ucare'ara'an í Dios, a'úu pu hui huateáturaasin neetzi jemi, a'iné a'íi pu na'antíhuau, nej ni tihua'utá'ixaate'en a'ímej í mej caí a'ij tí'ijviicua'i í niuucari jime'e í mej jín huataújtemua'ave'esin.

A'uu pu hui neja'uta'íteca'a nej nu'u tihua'utá'ixaate'en a'ímej í mej námi'i tijín yee nu'uri amua'irátuaasin.

Ajta nej nu'u tihua'uhuaate'en í mej aracúcu'unijmee mej mi majtáhua'a mé uunéjne'eri,

ajta nej nu'u huá'a japua huániiuuni a'ímej í mej rajpuaíjtzi.

¹⁹ Ajta nej nu'u hua'utá'ixaate'en tijín: “Íjii pu'uri xaa teja'uré'ene a'íjna í nine'ira'a jetze í ti hui tavástara'a rí'i tihua'utá'asin.”

Ayee pu tira'ujíjve í yu'uxari jetze.

²⁰ Tí'ij jí ratéejire í yu'uxari, tí'ij i raatapíj í ti tí'ivaire'e u teyujta'a. Ajta a'ujyeíjxi. Naími'i matíj mena'a a'úu mej huiiráte'eca'a, a'íi mú raseíjraca'a.

²¹ Aj pu i a'utéjche ti ayén tihua'utá'ixaate'en tijín:

—Jiii pu hui ayén te'araúrate mú'ejmi jemi a'ij ti té'eyu'usil'i a'ijna jetze í sej seri ráanamujri'i. —Ayee pu tiu'utaxájtaca'a a'ijna í Jesús.

²² Najmi'ica pu hua'aránajcheca'a. A'íj mú jín naa rí'i tira'utasej a'ijna jime'e ti naa namujre'e í niuucari ti raataxájtaca'a. Ayee mú tiú'urihua'uraca'a tijín:

—¿Ni caí a'ín pú'een í yaujra'an í José? ¿A'iné hui auj tí'iri'iri?

²³ Tí'ij jí Jesús ayén tihua'utá'ixaa tijín:

—Jee tzíte'e, ayée pu hui tiná'amitiejte'e ineetzi sej siyen tinaatá'ixaate'esin a'ijna i niuucari ti ayén namujre'e tijín: “Mí pej tí'ihua'ataca, patá'aj tihuá'ahuaate'en asej. Patá'aj piyen che'atá pena'a huárini ayajna pej é'eme'ecan a'ij pej nu'u peri tiú'uruu a'ujna já'ahua'a Capernaúm í tej teri ráamua'areeri'i.”

²⁴ 'Ayee nu hui tejá'amua'ixaate'e tzáahuati'ira'a jime'e, camu ja'anáj ra'ancuré'evi'iti ja'ati ti Dios jetze me'ecan tí'ixaxa'a a'íime í mej me'uun huachéjme a'ujna ti é'eme'ecan a'ijna í ja'ati.

²⁵ 'Jee tzíte'e, ayén ti'ayajna, ajmí'i ti auj seijre'eca'a a'ijna í Elías, mu'iití mú hui seijre'eca'a íiye Israél a'íime í 'uuca mej ruséjta muá'araa. A'ájná'imua, pu'uri mú aumé'e a'achú cumu huaíca nine'ira'a japuan já'ita'a mej caí ché'e viiye. Ajta, jeíhua pu huatújri'ihuaca'a nainjapua tíj na'a a'uun ti huatacá'a u Israél.

²⁶ 'Mí ajta, a'ín Dios capu hui raata'íteca'a a'ijna í Elías ti huá'a jemi á'ume'en a'ímej jemi í 'uuca í mej Israél jetze é'eme'ecan sino ayée pu tiraata'áj ti a'uun á'ume'en a'ijna jemi í 'íta'a ti ruséjta já'araa, a'ijna ti a'uun é'echejca'a u Sarepta, chajta'a ti a'uun sej chuéjra'a japua e'ejtémecantaca'a ti ayén téja'arájtehuuaa tijín Sidón.

²⁷ 'Ajta tí'ij auj tí'itéveeca'a a'ijna í Eliseo ti Dios jetze me'ecan tí'ixaxa'ata'a, mu'iití mú hui tí'icucui'ica'a í teite a'ijna jime'e í ti tineájxi huá'ahua'ira'a jetze. Mu'iití mú seijre'eca'a íiyen Israél. Mí ajta, capu ja'ati tihuá'uhuaa sino a'í pu'u, a'ijna í Naamán, Siria ti é'eme'ecan. —Ayee pu tihua'utá'ixaa a'ijna í Jesús.

²⁸ Jíime'en mu'u ráanamujri'i í teite mej teyujta'a huiráatei, mat'íj mi naími'i huataníniu'ucacuca'a. ²⁹ Ca'anacan mú ájhuiixi. Mat'íj mi ya'uví'iti ca'anéeri jime'e, mej á pua'acé ru'irájtuaani u chajta'a jetze. An mú ya'uré'eneijte a'u ti e'encátee í jirí jetze í ti japuan huachájtaca'a. An mú ra'ancariéniche'e a'u ti e'encátee. ³⁰ Mí ajta a'ín Jesús, já'ita'a pu huá'a jetze tanéj. Tí'ij jí á'uraa.

T'íj nu'u tiyaaru'u pu tevi tzajta'a seijre'eca'a
(Mr. 1:21-28)

³¹ Ti'iquí a'uun a'ucáane u Capernaúm, chajta'a ti a'uun jetze ajtéme'ecan u Galilea. T'íj teja'uré'ene a'ájna xicá'ra'a mé jetzen ruse'upi, a'í pu tihua'umuá'ate. ³² Jéihua pu huá'a jetze ráavatzi í niuucari a'iné t'j ayén tihua'utá'ixaa, yee pu tihua'utámitiejte'e t'jín:

—Xiee ti cu ve'ecán jín ti'it'ejvee.

³³ Meenti seij í teáata'a, a'úu pu a'utéveeca'a u teyujta'a. Tiyaaru'u pu tzajta'an seijre'eca'a, ti a'ij pua'a 'een. Ca'anín pu jín raatajé a'ájna í ja'ati a'ájna í Jesús.

³⁴ Ayen t'jín:

—Mú'ee, ¿a'iné ti'it'j pej té'umua'aree itejmi jemi, mú'ee Jesús, mi pej hui Nazarét é'eme'ecan? ¿Ni piyen een jín yé taméj pej pi téjmi antipua'ajte'en? Némuamua'ate inee, ja'ati pej pírici, mi pej Dios jemi r'í'í t'í'seijre'e.

³⁵ Aj pu i Jesús jeihua ra'ajté'axi í tiyaaru'u t'jín:

—Capej ti'it'j xajta. Huirá'raa hui mi tevi jetze.

Ajta a'ín tiyaaru'u, a'í pu rá'arie á chuaata'a mejseíraca'a í teite. T'íj jí, caí a'ij ráaru í tevi, aj pu i huirá'raa. ³⁶ Naími'i mú r'í'í tira'utasej í teite. Mat'íj mi miyen tiu'utaú'ixaa t'jín:

—¿Ti'itáani niuucarijra'a jín ti'ixa? A'í pu hui tihua'ajte'e í tiyáaru'use. Xiee ti cu a'ájna jín antiújmua'areere, a'iné rumuári'erilire'ara'an pu jín t'í'imuari'e mej mi huirá'ine í tiyáaru'use í teite tzajta'a. —Ayeé mú tiu'utaxájtaca'a.

³⁷ Ajta nainjapua ti a'uun huatacá'a, naími'i mú ráamua'areeri'i a'ij ti Jesús ti'it'j huáruu.

T'íj nu'u Jesús tiráhuua í mu'uneára'an í Simón
(Mt. 8:14-15; Mr. 1:29-31)

³⁸ T'íj jí huirá'raa a'ájna í Jesús a'ujna u teyujta'a. T'íj jí a'uun a'ará'a í Simón ti é'eche. Ajta a'ín í mu'uneára'an í Simón, a'í pu t'í'icui'ica'a. Pístacare'e a'ájna í 'íta'a. Mat'íj mi raatáhuaviiri'i me'ájna í Jesús ti nu'u tiráhuuaate'en. ³⁹ T'íj jí Jesús aicaújtutzi a'ájna jemi. T'íj jí ra'ajté'axi í ti jín t'í'icui'i. Aj pu i huateápua'areca'a í cu'ini'ira'a. Jíme'en pu'u huateápua'areca'a í cu'ini'ira'a, aj pu i ájchee a'ájna ti t'í'icui'ica'a. T'íj jí a'ín tihua'umí.

T'íj nu'u Jesús tihua'uhuaa jeihua í teite
(Mt. 8:16-17; Mr. 1:32-34)

⁴⁰ T'íj huaré'ecieenareca'a í xicaj, a'íme í teite hua'uré'enejte'axi í Jesús jemi naíjmi'ica í mej t'í'icui'ijme. Capu t'í'iseicaj na'a í cu'ini'ira'a. A'í pu hua'ajtamuári'exi seij ajta seij. T'íj jí naíjmi'ica tiú'uhuaa. ⁴¹ Majta me'ín í tiyáaru'use

í mej teite tzajta'a seijre'eca'a, naíjmi'i mú huiráaci. Matí'ij mi miyen ca'anín jín tiraatajé tijín:

—Mú'ee pe yaujra'an pú'een í Dios.

Mí ajta a'íin í Jesús, a'íi pu hua'ajté'axi. Capu hua'utá'a mej tiu'utaxáj a'iné méjmu'a'areereca'a tijín a'íi pu a'íin pírici Dios ti án yá'ujra í ipuari japua.

Tí'ij nu'u Jesús tihua'jutá'ixaa a'ujna Galilea

(Mr. 1:35-39)

⁴² Tí'ij tapuá'arijme'eca, aj pu i huirájraa u chi'ita í Jesús. A'uu pu a'ará'a a'u ti caí é'e tí'iti. Majta me'ín í teite, a'íi mú ráahuausime'e. Matí'ij mi me'uun a'ará'a a'u ti a'íj éene'e. Méjxe'eve'eca'a ti caí á'ura'ani, ti a'uun a'uteá'uran a'íme'jemi.

⁴³ Mí ajta a'íin Jesús, ayée pu tihua'utá'ixaa tijín:

—Ayee pu ajta tiu'ujxe'eve'e nej tihua'utá'ixaate'en í seica í teite mej méyee huachéjme ne'íjna jime'e í niuucari ti rí'í tihua'utá'asin, í ti ajta jíme'en raxájta ti a'íin Dios yen huatasejre'esin íiyen chaanaca japua ti i yen tiu'uta'aijta tíj na'a ve'etí yen seijre'e. Ayee nu hui 'een jín mú a'uvé'emej. —Ayee pu tihua'utá'ixaa.

⁴⁴ Ajta a'íin Jesús, aúche'e pu tihua'a'ixaate'eca'a u tihua'atéyujta'a jetze tíj na'a a'uun ti huatacá'a u Judea.

5

Matí'ij nu'u huatámu'iireca'a í hua'ité

(Mt. 4:18-22; Mr. 1:16-20)

¹ Ja'anáj ti ayén tiuju'uríj ti a'íin Jesús a'uun a'utéveeca'a a'u ti jaj e'eve'e'ástime ti ayén téja'arájtehuuaa tijín: Genesaret. Jéihua mú teite ajteáxiireca'a a'íjna jemi. A'íi mú ranamuájraca'a í niuucari ti jíme'en raxa í Dios. ² Tí'ij jí Jesús hua'apuaca huasej í baarcu mé e'ecáviviíjme'eca'a í mej hua'ité jetze vivi'i. Majta a'íime, mu'uri tí'ija'usica'a í tiú'ujxiejmua'a.

³ Tí'ij jí Jesús ateájraa í seíj jetze í baarcu, a'íjna Simón ti racií. Tí'ij jí ayén tiraatáhuaviiri'i a'íjna í Simón ti a'atzu ímuá huatéchaxin á jaata'a. Tí'ij jí a'ujyeíjxi. A pu aracaí tihua'amua'ate í teite. ⁴ Tí'ij raatapuá'ajtaca'a ti tihua'ixaate'e, aj pu i ayén tiraata'ixaa a'íjna í Simón tijín:

—Patá'aj jaítze'e a'ímuá huatéchaxin a'u ti jaítze'e auutí'í í jaj. Pajta ra'atéhua'axin mi á'axiejmua'a patá'aj hua'ité huavívi'i.

⁵ Simón pu ayén tiu'utaniú tijín:

—Maestro, tu'uri huatáxa'ai tej tí'imuari'e. Catu tí'itíj huatéevi'i. Capu amín a'ij, a'iné mú'ee pe hui piyen tinaatá'ixaa, ayée nu rini.

⁶ Matí'ij mi ra'atéhua'axi í ruxiejmua'a. Ayee mú jín huaríj, jéihua mú huápi'i hua'itátii. Tín pu huatésiujtza'anixi

í huá'axiejmua'a í hua'ité jime'e. ⁷ Mat'íj mi hua'utajé í ru'amiigustemua'a í mej aráatei í seíj jetze í baarcu, mej mi mú a'uré'enen matá'aj hua'utévaire'en. Mat'íj mi a'uré'ene. Mat'íj mi hua'avé'ejiste'axi í hua'ité í baarcu jetze. Tín mú atéarutixi a'íjna jime'e mej avé'ejisteca'a. ⁸ Ajta a'ín Simón, jime'en pu'u raaseíj, aj pu i títunutaca'a í Jesús jemi. Aye pu tiraata'ixaa tíjín:

—Á'ura'a ineetzi jemi, nevástara'a, a'iné jeíhua nu auteájturaa mú'eeetzi jemi.

⁹ Aye pu tiu'utaxájtaca'a a'iné jeíhua pu naa r'íi tira'utaseíj a'íjna jime'e mej huápi'i jeíhua hua'uvívi'i í hua'ité. ¹⁰ Aye mú che'atá mena'a naa r'íi tira'utaseíj a'íjna í Jacobo, ajta a'íjna í Juan. A'í pu hua'atáata a'íjna í Zebedeo. Majta a'íime, a'í mú jemin tí'imuarí'e jamuan í Simón. Tí'í jí a'ín Jesús, ayén tiraata'ixaa a'íjna í Simón tíjín:

—Capej tí'itziine'e. Ijii ti yú auca'ití a'ame, neetzi jemi pepu'u hui teite tíseire'esin. —Aye pu tiraata'ixaa.

¹¹ Mat'íj mi hua'itajájpuaaxi í baarcu a'u ti a'uhuáchi. Mat'íj mi nain teje'etiá'a. Mat'íj mi a'ucíj jamuan í Jesús.

Ija'ati ti nu'u tineájxi aj jetzen í lepra

(Mt. 8:1-4; Mr. 1:40-45)

¹² A'ájná'imua, tí'íj Jesús a'uun a'utéveeca'a a'ájna já'ahua'a chajta'a, seíj pu e'iré'ene jemin. Temua'a pu jeíhua tí'icá'atza a'íjna jime'e ti tineájxi í huá'ire'ara'an jetze. Tí'íj raaseíj, aj pu i títunutaca'a jemin í Jesús. Aa pu chuáata'imua é'etia runéerime jime'e. Aye pu tí'ijree tíjín:

—Nevástara'a, ti pua'a hui mua'aráanajche pej tináahuaate'en.

¹³ Tí'íj jí Jesús huatamuájca'ataca'a. Aye pu tiraata'ixaa tíjín:

—A ni'ijta ne'u, na'aráanajche nej timuáahuaate'en. Pepu'uri hui huarúj.

Jime'en pu'u ayén tiraata'ixaa, aj pu i xaa huarúj icu. ¹⁴ Tí'íj jí Jesús ayén tiraata'aj tíjín:

—Capej ja'ati ixaate'e sino a'uun pej á'ume'en jemin í ti tí'ivaire'e u teyujta'a. Patá'aj ja'utá'aseijrata jemin a'íjna. Pajta piyen tiu'utámuaí'ivejta a'íj ti tiu'uta'aíjtaca'a a'íjna í Moisés teecan mej mi ráamua'aree tíjín pepu'uri huarúj. —Aye pu tiraata'ixaa.

¹⁵ Majta me'ín í teite, nainjapua mú ráamua'areeri'i a'íj ti Jesús huaríj. Tíj na'a tí'itápuaapua'are, jaítze'e mú rana-muájra'a. A'íj mú jín, jeíhua mú ajteáxiireca'a í teite í Jesús jemi ti a'ín tihuá'uhuaate'en a'íjna jime'e í mej tí'icucui'i.

¹⁶ Ajta a'ín Jesús, ja'anáj ti na'a pu a'uun e'etánineica'a a'u ti caí é'e tí'itijca'a tí'íj ruseíj huatéjniuuni.

Ija'ati ti nu'u nainjapua ciyáaxara'a
(Mt. 9:1-8; Mr. 2:1-12)

¹⁷ Ayee pu tiuju'uríj a'ajná'imua. Mu'iití mú á e'iré'ene í teite tíj na'a a'uun mej a'uchéjme a'ujna u Galilea, ajta a'ujna u Judea, ajta a'ujna u Jerusalén. A'ii mú a'ín pú'een í fariseos, majta a'íime í mej tí'imua'ata a'ij ti té'eyu'usi'i jetzen í yu'uxari jetze í Moisés teecan ti ra'uyú'uxaca'a. A'íi mú huiráte'eca'a í Jesús jamuan. Ajta í muári'eri'ire'ara'an í tavástar'a, a'íi pu jemin huateájturaa tí'ij tihua'uhuaate'en í teite.

¹⁸ Majta seica a'uun e'iré'ene. Tevij mú huáchuisime'e, itari japua mera'ujtéca. Nainjapua pu ciyáaxara'aca'a í ru jetze a'íjna í ja'ati. A'íi mú huataújtese mej ru'uteájtuaani u chi'ita mej mi yenu'uhuaré'eten í Jesús jemi. ¹⁹ Mí ajta caí capu huatári'iristareca'a a'iné jeihua mú teite aitéujseire'eca'a tá'apueerta.

Mat'íj mi anticíj japuan í chi'ij. Mat'íj mi ra'anáacu. A'íi mú jín ayén huaríj, mat'íj ru'ucájtuaa japuan meru'ujtéca í itari. A'uu mú ru'ucájtuaa huá'a tzajta'a í teite a'u ti Jesús a'utéjvee. ²⁰ Tí'ij Jesús hua'useíj a'ímej, aj pu i xaa ráamua'areeri'i tíjín meté'atzaahuate'e, tzíte'e. Tí'ij jí ayén tiraata'ixaa a'íjna ti ciyáaxara'a tíjín:

—Ne'amiigu, nu'uri timuaatá'uuni'iri'i í pej hui jín auteájturaa í Dios jemi.

²¹ Majta me'ín í fariseos, majta me'ín í mej tí'imua'ata í yu'uxari jetze, a'íi mú autéjhuii mej miyen tí'imua'atze í ru tzajta'a tíjín:

—¿A'ataqui hui píríci amíjna mi ja'ati ti ayén a'ij pua'a ti'ixa í Dios jemi? Seíj pu'u na'a a'ín pú'een ti tihua'utá'uuni'i í teite í mej jín auteájturaa í Dios jemi. Dios pu a'ín pú'een ti ayén tihua'utá'uuni'i. Ajta amín, capu hui a'íjna jín antiújmua'aree.

²² Ajta a'ín í Jesús, a'íi pu ruseíj rú'umua'areereca'a a'ij mej tí'imua'ajca. Aj pu i ayén tihua'uta'íhua'uri'i tíjín:

—¿A'iné hui 'een jín siyen tí'imua'atze í ru tzajta'a? ²³ ¿Tí'itáani jaítze'e muári'eri? ¿Ni jaítze'e muári'eri nej niyen tiraata'ixaate'en ne'íjna ti ciyáaxara'a yee: “Nu'uri timuaatá'uuni'iri'i í pej jín auteájturaa í Dios jemi”, na'ari yee: “Ájchesi, mé pej tamé'en”? Jee xaa ne'u, ayée nu tejá'amua'ixaate'e ne'íjna jime'e ti jaítze'e muári'eri nej niyen tiraata'ixaate'en yee: “Ájchesi, mé pej tamé'en.”

²⁴ 'Aru sej si ráamua'aree í nej hui xaa ne'íjna jín antínmua'aree íiyen chaanaca japua nej ni tihua'utá'auuni'i í mej jín auteájturaa í Dios jemi, ayée nu huárini inee i nej neajta huá'a jetze airáne í teite.

Aj pu i ayén tiraata'ixaa a'íjna ti ciyáaxara'a tíjín:

—Ne'amiigu, ayée nu tí'imua'ixaate'e tijín, ajchesi hui, pa-
jta ra'anchuén mi á'utaatzi. Aricu á'uraa u á'ache.

²⁵ Jíme'en pu'u ayén tiraata'ixaa, aj pu i a'ñin ti ciyáaxara'a,
ájchee, yá'uchuii í rú'utaatzi. Ti'ij jí rí'i tiraatajé í tavástarara'a.
Tí'ij i á'uraa í ruche.

²⁶ Naími'i mú naa rí'i tira'utasej. Jé'ecan mú rí'i tiraatá'a í
Dios jemi. Majta caí cha'a a'ij tirájteuve'e. Ayee mu'u tijín:

—Íjii tu xaa ti'itij huasej ti huápi'i ruxe'eve'e.

Tí'ij nu'u Jesús raatajé í Leví

(Mt. 9:9-13; Mr. 2:13-17)

²⁷ A'atzu a'ateevi'i, aj pu i Jesús áa a'uré'ene. Sej pu ja'ati
huasej ti tí'iteji'ivi. Ayee pu ántehuaa tijín Leví. A'uu pu
e'irájca u chí'ita a'u mej titejé'iji'ivi. Ayee pu tiraata'ixaa
a'íjna í Jesús tijín:

—Patá'aj hui nee jamuan á'uche'ecane'en.

²⁸ Ti'ij jí a'ñin Leví ájchee. Naími'i pu teje'etiá'a. Ti'iquí
jamuan á'uraa.

²⁹ Ti'iquí a'ñin Leví tiu'uyé'este í ruche a'íjna jíme'e ti ari
Jesús jamuan á'uche'ecan. Majta me'ín í mej tí'iteji'ivi, majta
seica, a'ñi mú huá'a jamuan tí'icua'acaa. ³⁰ Majta a'ñime í
fariseos, majta a'ñime í mej tí'imua'ataca í yu'uxari jetze ti
Moisés ra'uyú'uxaca'a, a'ñi mú autéjhuii mej tihua'uxájtzi'i
a'ímej jemi í mej Jesús jamuan á'ujujhua'ane'e. Ayee mú
tihua'utá'ixaa tijín:

—¿A'iné 'een jín siyen huá'a jamuan tí'icua'aca, seajta hui
ye'eca jamuan í mej tí'iteji'ivi, seajta huá'a jamuan í mej a'ij
pua'a rijcaa?

³¹ Ajta a'ñin Jesús, ayée pu tiu'utaniú tijín:

—Ayee nu tejá'amua'ixaate'e. Ayee pu hui 'een jíme'en í
teite í mej á'uci'ica'an jemin í ti ya'anaca. Capu ruxe'eve'e
mej á'uci'ica'an jemin í mej rí'en sino a'ñime mu'u hui í
mej tí'icucui'i. ³² Mí neajta inee, canu hui ne'íjna jín
mú a'uvé'emej nej ni ne'ímej huatájeeve a'ímej í ti ayén ti-
huá'amitíejtele yee xí'epi'ín mú rici sino a'ímej nu'u í mej
rú'umua'aree í ru tzajta'a í mej caí xí'epi'ín rici.

I mej nu'u rú'itzi'ivi

(Mt. 9:14-17; Mr. 2:18-22)

³³ Matí'ij mi miyen tiraata'íhua'uri'i í Jesús tijín:

—A'ñime í mej hui Juan jamuan á'ujujhua'an, jeíhua mú
rú'itzi'ivi, majta huatéjniuuve í Dios jemi. Ayee mú che'atá
mena'a rici a'ñime í fariseos. Mí majta, a'ñime hui í mej á
jamuan á'ujujhua'an, metijí'icua'aca, majta ye'eca, micu.

³⁴ Ajta a'ñin Jesús, ayée pu tihua'utá'ixaa tijín:

—Tí pua'a ja'ati huaténe'iche, a'í pu ajta ru'amiigustemua'a huatá'inen mej mi tiú'uyesten. Aj pu i tihua'amicuan. ¿Ni qui miyen tiú'uritz'i've'e t'í'ij auj huá'a jamuan a'utéveeca? Camu xaa ne'u.

³⁵ Mi ajta, aúche'e pu hui teja'uré'enejsin a'ájna xicájra'a ti jetzen ra'ajján a'í'jna ti huaténe'iche. Aj mú xaa amiigustemua'ame'en ru'ítzi'ive'en a'iné capu ché'e mé'e já'ahua'a í hua'amiigu. A'iné naúche'e nu yé huatéjvee, camu hui ru'ítzi'ive'en í ne'amiigustemua'a.

³⁶ Sejí pu tihua'utá'ixaa í niuucari tijín:

—Tí pua'a ja'ati rá'acu'une'epua í cǎxuri ti mí'ime'ecan, capu a'í'jna jín rá'acu'une'epua cǎxuri jime'e ti caí xi ja'anáj já'usini'i. Tí pua'a ayén a'í'jna jín rá'acu'une'epua, a'í pu huatétzu'uta a'í'jna í cǎxuri ti jéjcuá t'í'ij huatéja'usini'ihua. T'í'ij jí ra'atésuigtza'anaxi'isin í ti mí'ime'ecan. Aj pu i, í ti anásiuigtza'ani, jaítze'e pu hui ve'etí a'ame.

³⁷ Ajta camu miyen rijcaa mej ru'ucájtu'ani navij limee-tajra'a tzajta'a ti cára'ajchira'a viinu ti'ití'ij mej mauchén ráataahuaca'a. Tí pua'a miyen ráaruuren, a'í'jna í viinu ti jéjcuá, a'í'ij pu jetze huiitaxíjsin í eeca, ajta autasiúigtza'ani í navij ti cára'ajchira'a. Aj pu i a'uvaígtzi í navij, ajta hui í viinu. ³⁸ A'í'ij pu hui jín ayén tiú'ujxe'eve'e ti iru'ucájtu'ani navij tzajta'a ti jéjcuá a'í'jna í viinu ti ajta jéjcuá, ícu.

³⁹ Ajta, mat'í'ij ra'anti'í í viinu ti mí'ime'ecan, capu ja'ati ayén raxí'eve'e ti ra'antiyé'en í ti jéjcuá a'iné ayée pu tirá'amitiejte'e ti jíme'en yee jaítze'e pu hui ajme'ira'a í ti mí'ime'ecan caí í ti jéjcuá. —Ayee pu tihua'utá'ixaa a'í'jna í Jesús.

6

Mej nu'u muaiiyu huaré'acupi

(Mt. 12:1-8; Mr. 2:23-28)

¹ Ayee pu ajta tiuju'urí'ij a'ájna í xicájra'a mej jetzen ruse'upi. Aa pu aumé'ecaa já'ita'a u ví'ira'ata'a í Jesús. Majta me'ín í mej jamuan á'ujuhua'ane'e, a'í mú autéjhuii mej rú'íjtzaanaxi'in ti'ití'ij atzi ti triigu jetze huijneájxi. Mat'í'ij mi raatémuati'isixi í rumuájca'a jetze. Majta autéjhuii mej ráacua'ani.

² Majta a'íime í fariseos, seica mú á vejli'i a'uté'uuca'a. Mat'í'ij mi miyen tiraata'íhua'uri'i a'í'jna í Jesús. Miyen tijín:

—¿A'iné hui 'een jín piyen tí'imuar'e ti'ití'ij ti nu'u caí ri'irí ti ayén ti'ití'ij ú'uruuren a'ájna xicájra'a mej jetzen pua'a ruse'upi?

³ Jesús pu ayén tihua'utá'ixaa tijín:

—¿Ni secaí mú'een ja'anáj ra'ujíjve í yu'uxari jetze a'í'ij ti huarí'ij a'í'jna í David teecan t'í'ij huata'í'icuataca'a, majta í mej

jamuan á'ujuhua'ane'e? ⁴ A'uu pu hui a'uteájrupi u teyujta'a, í ti jee chí'ira'an pú'een í Dios. Ajta á'iyen, a'íí pu ru'irájí'ipi í pan mej Dios huatámuai'ivejte. Tí'ij jí ráacua. Ajta a'ímej tiu'umí í mej jamuan á'ujuhua'ane'e. A'íjna í pan, a'íí mu'u racua'aca a'ííme í mej tí'ivaire'e a'ujna teyujta'a. Capu hui tí'itíj a'íj huaríj a'íjna jemi í David teecan.

⁵ Ajta ayén tíjín:

—Ayee nu tejá'amua'ixaate'e inee, i nej neajta huá'a jetze airáane í teite, ayée nu hui 'leen jín antínmua'aree neajta ne'íjna xicájra'an mej jetzen ruse'upi. —Ayee pu tihua'utá'ixaa í Jesús.

Ija'ati ti nu'u ciyáaxara'a í rumuájca'a jetze

(Mt. 12:9-14; Mr. 3:1-6)

⁶ Ajtahua'a, seíj jetze í xicáara'an mej jetzen ruse'upi, a'úu pu a'uteájrupi u teyujta'a. A'uu pu tihua'amua'atejca'a. Ajta seíj a'úu pu unú'ujveeca'a ti ciyáaxara'a í rumuájca'a jetze, rurí'iríinta'an pújme'en.

⁷ Majta me'ín í fariseos, majta me'ín í mej tí'imua'ata í yu'uxari jetze ti ra'uyú'uxaca'a a'íjna í Moisés teecan, a'íí mú rajeeveca'a tí'itíj mej jíme'en jetzen te'ujpuá'ajte'en. Ayee mú tí'imua'ajca yee aísí ti pua'a caí seíj tiú'uhuaate'en, a'íjna xicájra'a tej jetzen tase'upi.

⁸ Mí ajta Jesús, a'íí pu rú'umua'areereca'a a'íj mej tí'imua'ajca. Aj pu i ayén tiraata'ixaa a'íjna ti rumuájca'a jetze ciyáaxara'a tíjín:

—Ájchesi. Mé huatéchaxi mé já'ita'a.

Aj pu i ájchee. Aa pu a'utéechaxi. ⁹ Tí'ij jí Jesús ayén tihua'utá'ixaa tíjín:

—Ayee nu tejámuaata'íhua'ura tí'itíj ti í'irí'irí a'íjna xicájra'a tej jetzen tase'upi. ¿Ni qui í'irí'irí ti ja'ati ayén ráaruuren í ti í'ixi'epi'ín na'arí í ti a'íj pua'a 'leen? ¿Ni qui ajta í'irí'irí ti seíj huírájtuaa ti íj a'íín caí huámí'ini na'ari hui ti raajé'ica?

¹⁰ Tí'ij jí Jesús hua'useírajraa a'ímej í mej áa e'envéjme'ecaa. Aj pu i ayén tiraata'ixaa a'íjna ti ciyáaxara'a í rumuájca'a jetze tíjín:

—Huatátze meta hui mua'a muájca'a.

Aj pu i raatátzeaaraca'a. Jíme'en pu'u ayén huaríj, aj pu i huarúj. ¹¹ Majta me'ín í fariseos, jé'ecan mú huataníniu'ucacuca'a me'íjna jíme'e mej caí a'íj tirájteu a'íj mej ye'í jíme'en jetzen te'ujpuá'ajte'en. Matí'ij mi autéjhuii mej tí'ití'urixaate'en yee a'íj mej ye'í ráaruuren me'íjna í Jesús.

Tí'ij nu'u Jesús hua'antíhuau a'ímej í mej tamuáamuata'a japuan hua'apua ará'ase

(Mt. 10:2; Mk. 3:16-19; Hch. 1:13)

¹² A'ájná'imua, Jesús pu á'ume jiri tzajta'a tí'ij huatéjniuuni í Dios jemi. Huatáxa'ii ti huaténiu. ¹³ Tí'ij tapuá'arijme'eca, a'í pu hua'utajé a'ímej í mej jamuan á'ujujhua'ane'e. Tí'ij jí hua'avé'ejajpuaxi a'achú cumu tamuáamuata'a japuan hua'apua mej ará'ase. Ayee pu hua'utamuá'a tíjn apóstoles, ti ayén huataújmu'a a tíjn seíj ti tiu'uta'ajti'ire.

Ayee mú huataújmu'a a a'íme í mej tiu'uta'ajti'ire. ¹⁴⁻¹⁵ A'ii mú a'íin pú'een í ti hua'avé'ejajpuaxi. Amuacaícan, a'íj pu huatajé a'íjna í Simón, í mej majta miyen raatamuá'a tíjn Pedro. Aj pu ijta'i a'íjna huatajé í Andrés. Juutzeájra'an pu pú'een a'íjna í Simón. Seica pu ajta huatajé. A'íme mú a'íin pú'een a'íjna í Jacobo, ajta a'íjna í Juan, ajta a'íjna í Felipe. A'íj pu ajta huatajé a'íjna í Bartolomé, ajta a'íjna í Mateo, ajta a'íjna í Tomás, ajta a'íjna í Jacobo. A'í pu yaujra'an pú'een í Alfeo.

Jesús pu ajta a'íjna huatajé í Simón. A'ímej pu jetze ajtémecan a'íme í mej miyen hua'atamuá'amua tíjn í mej raay'íiti mej huané'use'en. ¹⁶ A'ímej pu ajta huatajé a'íjna í Judás ti yaujra'an pú'een í Jacobo, ajta a'íjna í Judás ti ayén te'entímu'utaca tíjn Iscariotes. A'ii pu a'íin pú'een ti tiu'utátui í Jesús. A'ímej pu'u avé'ejajpuaxi.

Jesús pu nu'u tihuá'amua'ate jeíhua í teite
(Mt. 4:23-25)

¹⁷ Tí'ij jí Jesús acájraa í jiri japua, majta í mej jamuan á'ujujhua'ane'e. A'uu pu a'ará'a a'u ti a'upá'atza. A'uu mú jeíhua ajteáxiireca'a í teite, í mej jamuan á'ujujhua'ane'e, majta seica. Jéihua mú majta ajteáxiireca'a í mej a'uchéjme a'úu ti huatacá'a u Judea, majta me'ín í mej a'uun a'uchéjme u Jerusalén. A'í mú majta ajteáxiireca'a í mej a'uun a'uchéjme a'ujna la coosta, a'ájna já'ahua'a u Tiro, ajta a'ájna já'ahua'a u Sidón.

¹⁸ Ayee mú 'een jín mú e'iré'ene mej mi ráanamua, ti ij a'íin tihuá'uhuaate'en í mej jín ti'icúcu'ijme. Majta me'ín í mej rapuaíjtzica'a a'íjna jime'e í tiyáaru'use ti huá'a tzajta'a seijre'e, Jesús pu ajta tihuá'uhuaa. ¹⁹ Naíjmi'i matíj mena'a me'uun a'uté'uuca'a, ayée mú tí'itese'eca'a mej ra'ajtamuarí'en a'íjna jime'e ti a'íin jetze e'iraaye'i í muári'erí'ire'ara'an ti jín tihuá'uhuaate'en naíjmi'ica.

Mej nu'u jíme'en huataújtemua'ave'esin
(Mt. 5:1-12)

²⁰ Tí'ij jí hua'antaseírajraa a'ímej í mej jamuan á'ujujhua'ane'e. Tí'ij jí Jesús ayén tihua'utá'ixaa tíjn:

—Setá'aj hui huataújtemua'ave'en, mú'een mi sej caí a'ij tí'ijviicua'i, a'iné mú'ejmi pu ari tiu'uc'í ti Dios

tejá'amua'aijte'e sej si jamuan tiu'uta'aíjta tíj na'a rusén jime'e.

²¹ 'Setá'aj hui huataújtemua'ave'en, mú'een mi sej tiejcu. Dios pu tejámuaatá'asin í sej jín huateújvaire'en.

'Setá'aj huataújtemua'ave'en mi sej ruyein se'íjna jime'e ti a'ij pua'a tí'iseijre'e íyey chaanaca japua. Mú'een xu na'anaa xá'aju'un se'íjna jime'e ti Dios ari amuá'ancu'uvajxi.

²² 'Setá'aj hui huataújtemua'ave'en ti pua'a seica teite mejamuájcha'íire'e, na'ari ti pua'a mejamuaatamuárite'en, na'ari ti pua'a mej a'ij pua'a á'amuaruuren nusu ti pua'a metejá'amuaxajtzi'ira me'íjna jime'e sej ná'astijre'e ineetzi, i nej neajta huá'a jetze airáane í teite. ²³ Tí'ij teja'uré'enen a'ájna mej miyey a'ij pua'a á'amuaruuren í teite, setá'aj hui huataújtemua'ave'en a'iné jeíhua pu huápi'i tejá'amuaci'iti a'íjna jime'e ti a'uun tejé'eme'ecan a'u ti Dios é'eseijre'e. Setá'aj tiu'utéene'en se'íjna jime'e sej rutémua'ave'e, a'iné huá'avaujsimua'aci'i, ayée mú hui che'atá mena'a a'ij pua'a huá'uruu a'ímej í mej tí'ixaxa'ata'a í Dios jetze me'ecan.

²⁴ 'Seajta mú'een, mi sej chíjteaani, setá'aj hui huataújxieemiste'en a'iné xu'uri ra'ancuré'a íyey chaanaca japua í ti rí'i tejámuaatá'asin.

²⁵ 'Setá'aj huataújxieemiste'en, mú'een mi sej nain tí'ijcha'íi, a'iné capu hui tí'itíj huateáturaasin mú'ejmi jemi tíj na'a rusén jime'e.

'Setá'aj huataújxieemiste'en, mú'een mi sej na'ana, cha'a sena'a, a'iné mú'een xu ruyeinixi'in, seajta huataújxieemiste'esin.

²⁶ 'Setá'aj hui huataújxieemiste'en ti pua'a naími'i miyey tejá'amua'ixaate'e yee xí'epi'in xu huaríj, a'iné huá'avaujsimua'aci'i, ayée mú che'atá mena'a tihua'utá'ixaa a'ímej í mej caí tzáahuati'ira'a jime'e tí'ixaxa'ata'a í Dios jetze me'ecan.

“Tej nu'u huá'uxe'eve'en í mej tájcha'íire'e”

(Mt. 5:38-48; 7:12)

²⁷ 'Mi neajta inee, ayée nu tejá'amua'ixaate'e mi sej ní'inamua: Setá'aj hui huá'uxe'eve'en se'ímej í mej amuájcha'íire'e, setá'aj seajta rí'i huá'uruuren se'ímej í mej a'ij pua'a á'amuaruure.

²⁸ 'Setá'aj rí'i tihua'utá'an a'ímej í mej a'ij pua'a tejá'amuaxa. Setá'aj hui seajta í Dios jemi huá'a jíme'en huatéjniuuni a'ímej í mej a'ij pua'a á'amuaruure.

²⁹ 'Tí pua'a ja'ati mu'itéjveeni a'ípée jetze, patá'aj hui pajta u jetze pújme'en raatániijte'en tí'ij ajtahua'a mu'itéjveeni a'uun jetze. Tí pua'a ja'ati muá'achuire mi a'achamaara, patá'aj pajta mi asiicu'u raatapíjte'en.

30 'Patá'aj pajta tihua'utá'an naíjmi'ica a'achú mej hui pua'amé ti'tíj muahuavii. Ajta ti pua'a ja'ati ti'tíj ántini í ti mú'eetzi a'aa, capej hui rahuaviira ca'anéeri jime'e ti muaatátuiire'en.

31 'Patá'aj pajta hui piyen huá'uruuren í seica a'ij pej tí'ijxe'eve'e mej miyen muáaruuren mú'eetzi.

32 'Niche'e seíj tejámuaata'íhua'u. Tí pua'a siyen huá'ixe'eve'e sena'a a'ímej í mej amuá'ixe'eve'e mú'ejmi, ¿a'iné hui tejamuá'amitiejte'e a'íjna jime'e í niuucari? ¿Ni qui ti'tíj semuá'itin í Dios jemi? Caxu xaa ne'u ti'tíj huamuá'itin a'iné a'íme í mej a'ij pua'a ríci, a'í mú majta hui huá'ixe'eve'e a'ímej í seica í mej majta huá'ixe'eve'e.

33 'Ajta, ti pua'a siyen rí'í tihua'atá'acare'en sena'a a'ímej í mej rí'í tejaamuaatá'aca, ¿ni tzaa ayén tejamuá'amitiejte'e sej se'íjna jín ti'tíj huamuá'itin í Dios jemi? Ayee nu tejá'amua'ixaate'e yee caxu hui a'atzu ti'tíj huamuá'itin a'iné ayéé mú che'atá mena'a ríci a'íme í mej a'ij pua'a ríci.

34 'Ajta, ti pua'a hui siyen tihua'utániíjte'en ti'tíj ti na'a se'íjna jime'e mej mi á'iyen amuaatátuiire'en, ¿ni ayén tejamuá'amitiejte'e sej se'íjna jín ti'tíj huamuá'itin í Dios jemi? Capu ayén té'eme. Caxu hui a'atzu ti'tíj huamuá'itin a'iné a'íme í mej a'ij pua'a ríci, a'í mú hua'utániíjte í seica, majta miyen rachú'eve'en mej mi á'iyen tíhua'utátuiire'en nain í mej caj tihua'utániíjte.

35 'Ayee xu'u huárini. Setá'aj hui huá'axe'eve'e a'ímej í mej amuá'ajcha'íre'e. Setá'aj rí'í tihuá'ajcha'í. Setá'aj seajta ti'tíj ti na'a hua'utániíjte'en. Caxu huá'ahuaviira ca'anéeri jime'e mej mi amuaatátuiire'en. Ayee nu tejá'amua'ixaate'e ti pua'a siyen huárini, jeíhua pu hui tejá'amua'íiti. Seajta xu yaújmua'ame'en pú'eene'e xá'aju'un a'íjna í Dios í ta japua ti é'eseijre'e, a'iné a'í pu rí'í tihuá'ajcha'í a'ímej í mej caí rí'í tihua'atá'aca, ajta a'ímej í mej a'ij pua'a ríci.

36 'Setá'aj siyen huá'ancu'uvajxi'in, a'iné a'ín í ti á'amua'iyá'upua, a'í pu hui ajta huá'ancu'uvajxi'isin.

“Teta'aj nu'u caí huá'axijte'e í seica”

(Mt. 7:1-5)

37 'Caxu a'ij tihuá'ajeeve í seica; ti ij caí Dios a'ij tejá'amua'ajeeve mú'ejmi. Caxu seajta huá'axijte'e í seica, ti ij caí Dios ama'uxíjte'en mú'ejmi. Setá'aj hui tihua'utá'uuni'í í seica. Tí pua'a siyen huárini, Dios pu ajta tejámuaatá'uuni'ira.

38 'Setá'aj tíhua'utapuaíjve'en í seica. Tí pua'a siyen huárini, jeíhua pu ajta mú'ejmi tejámuaatapuaíjve'esin. Ayee pu té'eme tíj ja'ati ra'avé'ejiste'en í medida jetze. A'íjna í ja'ati, mi'í pu rí'í ra'ure'eruuren, ajta raatéruureajxi'in tí'ij rí'í huaújra'atza. Temua'a pu naa tira'avé'ejiste'esin ti ij caí avé'evitzen. Aj

pu i, amua'ancára'atzi'ira í á'amuaasiicu'u jetze. Ayee pu á'amuaruuren a'iné a'achú sej hui caj tiu'utapuaíjve'e, ayée pu che'atá na'a Dios pu amuaatapuaíjve'esin mú'ejmi. —Ayee pu tihua'utá'ixaa a'íjna í Jesús.

³⁹ Ajtahua'a seíj niuucari pu jín tihuá'u'itiiri'i. Ayen tijín:

—A'iné tejamuá'amitiejte'e mú'ejmi a'íjna jíme'en í ti arácun. ¿Ni rí'irí ti a'íin ti arácun rá'anvi'itín í juye jetze seíj ti ajta arácun? Ayee nu tejá'amua'ixaate'e. Capu a'atzu rí'irí, ti a'íin rá'anvi'itín, a'iné ti pua'a a'íin rá'anvi'itín, naími'i mú hui atévatzijsin a'u ti e'etécun.

⁴⁰ 'Ajta ayée pu hui 'een a'íjna jime'e í mej nee jamuan á'ujjuhua'an. A'íin í ja'ati ti ayén tiú'ujmua'ate capu ayén che'atá na'a ruxe'eve'e tǵ a'íin ti tí'ijmua'ate, sino tí'ij ari ra'antipuaá'arite'en í ti tiú'ujmua'ate, aj pu hui xaa ayén éene'e a'ame tǵ a'íjna í ti tiraamuá'ate.

⁴¹ 'Pajta mú'ee, a'iné hui 'een jín piyen raseíj í a'ihuáara'a a'íjna ti cǵ caj te'uteájturaa í Dios jemi. Mí pajta mú'ee, capej aseíj í pej hui jín jeíhua á'atura í Dios jemi. ⁴² Tǵ pua'a peri jeíhua jín auteájturaa í Dios jemi, ¿a'iné hui tí'iri'irí pej piyen tiraata'ixaate'en pe'íjna í a'ihuáara'a ti cǵ caj te'uteájturaa a'ij ti tí'itǵ jín te'uteájturaa í Dios jemi? Capu a'atzu a'ij tí'iri'irí, a'iné capej hui aseíj mú'ee aseíj a'ij pej tí'itǵ jín te'uteájturaa í Dios jemi.

'Mú'ee mi pej a'ij pua'a tí'ijri'ire mé jéjre'e, pauj mi'i seicié tiú'umua'ati, pajta nain jín tihua'utá'ixaate'en í teite í pej hui jín auteájturaa í Dios jemi. Aj pu hui xaa ayén tiraavíjte'e í pej piyen tiraata'ixaate'en í seíj a'ij ti tí'itǵ jín te'uteájturaa í Dios jemi.

Tej nu'u jíme'en ráamua'ati tí'itǵ ti nu'u ciyéjra'a pú'een
(Mt. 7:17-20; 12:34-35)

⁴³ 'Ayee pu'u ajta 'een, tǵ í ciyej, nain ti tí'iri'een, rí'éene'en pu tí'itaaca. Ajta nain í ciyej ti caí tí'iri'een, capu ajta rí'éene'en tí'itaaca. ⁴⁴ Ajta naíjmi'i í ciyej ti tí'itaaca, ayée mú hui tí'imua'amua me'íjna í ti tí'itaaca, a'iné a'íjna í huaréj taca'i, capu a'íin rataca'i í ciyej ti tétzicare'e sino a'ij pu jetze me'ecan í ruciye'e. Ajta a'íjna í uuva taca'i, capu ajta a'íin rataca'i í jí'itzi'jca'ixaa jetze sino a'ij pu ajta jetze me'ecan í ruciye'e. Ayee xu che'atá sena'a seajta tí'ijmua'areeren ja'ati ti tévira'a pú'een tij rí'i tí'itevij nusu caí se'íjna jíme'e a'ij ti rici.

⁴⁵ 'A'íjna í ja'ati ti rí'i tí'itevij, a'íi pu hui rí'i tí'ixaxa'a, ajta a'íjna ti rí'i tí'ixaxa'a, a'úu pu me'ecan tzajta'an a'u ti jeíhua yá'avaa ti xí'epi'in 'een. Ajta a'íin ti a'ij pua'a tí'itevij, a'íi pu a'ij pua'a tí'ixaxa'a, ajta a'íjna ti a'ij pua'a tí'ixaxa'a, a'úu pu hui me'ecan tzajta'an a'u ti jeíhua yá'avaa ti a'ij pua'a 'een. Ayee

nu tejá'amua'ixaate'e. Ja'ati ti na'a, a'íi pu hui tí'ixaxa'a a'íjna jime'e í ti rá'avaa í ru tzajta'a.

A'ij ti nu'u seij tí'ijri'ire, ajta í seij
(Mt. 7:24-27)

⁴⁶ 'Seajta mú'een, mi seij hui caí siyen tí'iruure a'ij nej tejá'amua'ixaate'e, a'iné 'een jín siyen tí'inejee tijín: "Nevástara'a, nevástara'a."

⁴⁷ 'Ayee nu hui tejámuaatá'ixaate'esin a'iné 'een a'íjna í ja'ati ti neetzi jemi mú a'uvé'emej ti ij neetzi huanamua, ajta ayén tiú'uruuren a'ij nej ti'ixa. ⁴⁸ Ayee pu hui 'een tíj a'íjna í ja'ati ti chi'i ájtaahuaca'a. A'íjna í ja'ati, jé'ecan pu ru'ucá'ijche téte'imua. Tí'ij jí rá'ajtaahuaca'a í jaxu'u í tete japua. Mat'íj mi huatéviiyeca'a. Ajta huatámi'iyeca'a í játe'ana. Aj pu i jetzen ajté'a í játe'ana í chi'ij. Ajta a'íin í chi'ij, capu hui á've a'iné temua'a pu naa r'íi tirá'ajtaahuaca'a í ja'ati.

⁴⁹ 'Mi ajta, a'íjna í ja'ati ti ayén tí'inenamua, ti pua'a caí ayén tiú'uruuren a'ij nej ti'ixa, ayée pu hui 'een tíj í seij ti ajta chi'ij ájtaahuaca'a. Capu ru'ucá'ijche téte'imua a'íjna í ja'ati. Mat'íj tá mi huatéviiyeca'a. Ajta huatámi'iyeca'a í játe'ana. Tí'ij jetzen ajté'a, aj pu i rá'arie. Nain pu hui tejá'urie a'íjna í ja'ati.

7

Tí'ij nu'u Jesús tiráhuua a'íjna í ti ravaire'e a'íjna ti anxíte
tí'ajta

(Mt. 8:5-13)

¹ Tí'ij Jesús raatapuá'ajtaca'a ti tihuá'a'ixaate'eca'a í teite, aj pu i a'uun á'uraa u Capernaúm. ² A'uu pu seij a'utéveeca'a xantaaru'u ti anxíte tí'ajta. A'íjna jemi, seij pu tí'icui'i ti jemin tí'ivaire'e. Pu'uri á'ame'erejca'a. Ajta í xantaaru'u, jéihua pu raxí'eve'eca'a a'íjna ti jemin tí'ivaire'e. ³ Tí'ij jí a'íin anxíte ti tí'ajta, a'íi pu ráamua'areeri'i a'ij ti tí'ití ruurejca'a í Jesús. Aj pu i teite huata'áj mej mi ya'utájeeve. A'íime í teite, a'ii mú a'íin pu'éene'e í mej Israél jetze ajtéme'ecantaca'a, majta í mej tí'ajtaca'a u teyujta'a.

⁴ Mat'íj mi a'uun e'iré'ene a'u ti Jesús a'utéveeca'a. Jéihua mú raatéeje. Ayee mú tiraata'ixaa tijín:

—Jé'ecan pu raavíjte'e pej á'ume'en jemin a'u ti é'eche pej pi piyen huárini a'ij ti timuaatáhuaviira.

⁵ 'Jé'ecan pu hui r'íi titájcha'íi a'íjna. Ajta a'íi pu rá'ajtaahuaca'a í teyuu. —Ayee mú tiraata'ixaa.

⁶ Tí'ij jí Jesús u á'ume huá'a jamuan. Aa pu vejli'i aumé'ecaa, tí'ij a'íin ti anxíte tí'ajta, ajta pu ru'amiigustemua'a huata'áj mej mi miyen tiraata'ixaa ti nu'u caí a'uun e'ará'asti a'ujna ti é'eche. Ayee mú tiraata'ixaa tijín:

—Nevástara'a, capu hui rí'i tiraavíjite'e pej anú'asti. ⁷ A'íj pu jín, capu ayén tiná'amitíejte'eca'a ti raavíjite'e nej ne'uun a'atanén a'u pej a'utéveeca'a. Tí ij caí muamuári'eriste'e, ayée pepu'u hui huárini pej raataxáj yee pu'uri huarúj í ti ajemi tí'ivaire'e. Tí pua'a piyen tiu'utaxáj, aj pu a'ín rujni í ti ne jemi tí'ivaire'e.

⁸ 'A'íj nu hui jín niyen tí'imua'ixaate'e a'iné seíj pu tí'ine'aijite'e ineetzi. Nee nu neajta ti'tíj jín antínmua'aree; neajta tihuá'aijite'e í xantaaru'u. Tí pua'a seíj netiu'uta'áijte'en yee aricu, a'í pu ayén rini ti á'ume'en. Na'ari ti pua'a seíj niyen tiu'utá'ixaate'en yee mú a'utá'iyi'i, ayée pu rini ti mú a'uvé'eme'en. Ayee nu hui tiraata'ixaate'en a'íjna ti nej jemi tí'ivaire'e yee ayée pej huárini. Ajta a'ín, ayée pu rini. —Ayee pu tiraata'ixaa a'íjna í xantaaru'u a'íjna í Jesús.

⁹ Ajta a'ín Jesús, tí'ij ayén tiráanamujri'i, jé'ecan pu naa rí'i tira'utaseíj a'íjna jemi. Ti'ij jí p'í a'ur'é'eve ti ij hua'useírajra'ani í teite í mej jamuan á'ujuhua'ane'e. Ayee pu tihua'utá'ixaa tíjín:

—Ayee nu tejá'amua'ixaate'e, a'u ti huatacá'a íye Israél, canu hui ja'anáj ja'ati huáteu ti ayén che'atá na'a té'atzaahuate'e tíj a'íjna í xantaaru'u. —Ayee pu tihua'utá'ixaa.

¹⁰ Majta me'ín í mej tiu'uta'áijti'ire, a'í mú a'ur'é'aci a'u ti é'eche a'íjna í xantaaru'u. Mat'íj a'ur'é'ene, pu'uri huarújcaa a'íjna ti jemin tí'ivaire'e.

Tí'ij nu'u Jesús ajtahua'a raata'áj ti huatarún í tí'rí huamí'i

¹¹ A'atzu a'ateevi'i, Jesús pu a'uun a'ará'a chajta'a ti ayén téja'arájtehuuaa tíjín Naín. Majta mú a'ucíj jamuan a'íme í mej jamuan á'ujuhua'ane'e. Majta seica í teite, mu'ití mú a'ucíj jamuan. ¹² Mu'uri vejli'i aujú'ucaa ta'anténine'i chajta'a jetze mat'íj seica antinájcheca'a mej mí'ichi huáchuisime'e. A'íjna í mí'ichi, a'í pu pú'eene'e yaujra'an í 'íta'a ti ruseíj. A'í pu'u caj pítí'yaujra'antaca'a ti teáatacan. Jéihua mú teite jamuan huajú'ucaa.

¹³ Tí'ij Jesús raaseíj, jeíhua pu huataújxiemiste jemin í 'íta'a. Aj pu i ayén tiraata'ixaa tíjín:

—Capej ayeine.

¹⁴ Tí'ij jí ajteáxi'reca'a. Aj pu i ra'ajtamuáriej í ciyej ti japuan 'ujcá'a a'íjna ti huamí'i. Majta me'ín í mej ráachuisime'e, a'í mú huatéhuiixi. Aj pu i Jesús ayén tiraata'ixaa tíjín:

—Mú'ee, temuaj, ayée nu tí'imua'ixaate'e yee: Ájchesi. —Ayee pu tiraata'ixaa.

¹⁵ Ajta a'ín ti huamí'i, a'í pu a'ujyeíjxi. Aj pu i a'utéjche ti tiu'utaxáj. Tí'ij jí Jesús raatátui í náanajra'an. ¹⁶ Mat'íj mí naími'i naa rí'i tira'utaseíj a'íj ti tí'tíj huáruu í Jesús. Jé'ecan

pu utévatzi í huá'a tzajta'a. Matí'ij mi rí'i tiu'utá'a í Dios jemi. Ayeé mú tiu'utaxájtaca'a tijín:

—Ja'ati pu hui huataseíjre itejmi jemi ti ve'ecán jín ti'itéjvee, ajta ti Dios jetze me'ecan tí'ixaxa'a. Pu'uri mú a'uvé'emej í Dios ti ij hua'utévaire'en í rute'ítestemua'a.

¹⁷ Nainjapua mú ráamua'areeri'i a'ij ti ti'ití huaríj a'íjna í Jesús. Nainjapua tíj na'a a'uun ti huatacá'a u Judea, ajta 'á'ayee ti huacá'a, naími'i mú ráamua'areeri'i.

*Tí'ij nu'u Juan hua'uta'íteca'a í Jesús jemi
(Mt. 11:2-19)*

¹⁸ Majta me'ín í mej jamuan á'ujujhua'ane'e a'íjna í Juan ti huá'amuai'ihuaca, a'íi mú raatá'ixaa a'ij ti Jesús rijcaa. Tí'ij jí hua'apuaca huatajé a'íjna í Juan. ¹⁹ Aj pu i hua'uta'íteca'a mej mi raata'íhua'u a'íjna í Jesús yee ni qui mú'ee pe'ín pú'een a'íjna ti nu'u mé'e vé'eme, na'ari ayén tiú'ujxe'eve'e tej seíj huachú'eve'en. Matí'ij mi a'ucíj. ²⁰ Matí'ij mi me'uun e'iré'ene a'u ti a'utéveeca'a a'íjna í Jesús. Matí'ij mi miyen tiraata'ixaa tijín:

—A'íjna í Juan ti huá'amuai'ihuaca, a'íi pu hui taja'uta'íteca'a tej ti tiyen timuaata'íhua'u yee: “¿Ni qui mú'ee pe'ín pú'een a'íjna ti mé'e vé'eme na'ari teuj seíj chu'eve'e?” —Ayeé mú tiraata'ixaa.

²¹ Ajta a'íin í Jesús, auchén pu mu'licáca tiú'uhuaa í mej tí'icucui'ica'a, ajta seica í mej caí rí'éene'e í ru jetze, ajta í mej tiyaaru'u huá'a tzajta'a seijre'eca'a. Ajta a'íime í mej aracúcu'unijmee, a'íi pu tihua'uhuaa mej mi majtáhua'a atanéjne'ere.

²² Tí'ij jí Jesús ayén tiha'utá'ixaa a'íimej í ti Juan hua'uta'íteca'a tijín:

—Sericu mú'een. Setá'aj á'uju'un í Juan jemi, setá'aj tiraata'ixaate'en a'ij sej seri tiu'uséj, a'ij sej seri tiú'unamujri'i yee a'íime í mej aracúcu'unijmee, a'íi mú hui meri majtáhua'a mé uunéjne'e. Majta a'íime í mej anaciyáaxavi'ijmee, a'íi mú meri'íjtáhua'a á'ujujhua'an. Majta a'íime í mej tijcúcu'i'ineca'a me'íjna jime'e ti tineájxi huá'ahua'ira'a jetze, ti ayén ántehuaa tijín lepra, mu'uri huarúj. Majta a'íime, í mej nácuxa'itaca'a, mu'uri'itáhua'a huiteánajca'amua. Majta a'íime í mej meri huácuii, mu'uri majtáhua'a mena'a huatarúj. Neajta hui tihua'utá'ixaate'esin a'íime í mej caí a'ij té'eviicua'i a'íjna jime'e í niuucari í mej jín huataújtemua'ave'en.

²³ 'Rí'i pu hui tiraatá'asin a'íjna í ja'ati ti caí a'ij pua'a tiraatá'an mé núurieeni, a'íjna jime'e ti caí ché'e té'eviicua'i neetzi jemi. —Ayeé pu tihua'utá'ixaa a'íjna í Jesús.

24 Matí'ij mi a'ucíj a'íime í mej Juan jamuan á'ujujhua'ane'e. Tí'ij jí Jesús a'utéjche ti tihua'ítii í teite a'íjna jime'e í Juan. Ayee pu tihua'utá'ixaa tíjín:

—¿Tí'itájni sej a'utéeseij se'újna í 'ítzitá? ¿Ni qui huini xámua'ij u se'useij ti eeca raru'uxante'e? Caxu xaa ne'u.

25 Ca'ín, ¿tí'itájni sena'a hui a'utéeseij? ¿Ca'ín ja'ati sena'a u a'utéeseij ti ri'éene'en te'ucáavij? Caxu xaa ne'u, a'iné xu'uri ramua'aree tíjín a'íime í mej miyen ri'éene'en te'ucavijmee, majta a'íime ti hua'aráanajche naíjmi'i tíj na'a ti tí'ijnajche, a'úu mú'éeche a'u mej rey'éeche.

26 'Ari ti pua'a secaí se'íjna a'utéeseij, ¿tí'itájni sena'a a'utéeseij? ¿Ni qui hui se'íj ti Dios jetze me'ecan tí'ixaxa'a? Jee tzíte'e, ayée nu tejá'amua'ixaate'e yee a'íi pu píríci. Ajta a'ín, jaítze'e pu ve'ecán jín tí'itéjvee. 27 A'ii pu hui a'ín pú'een í ti jíme'en rá'axa í yu'uxari jetze tíjín:

Nee nu hui se'íj amuacaí huata'ítí ti huataseíjre'esin pecaí mú'ee.

A'íi pu r'íi huá'aruuren í teite mej mi mua'ancuré'evi'itín mú'leetzi.

28 'Ayee nu tejá'amua'ixaate'e yee a'íime tzajta'a naíjmi'i í teite í mej huataseíjre íiyen chaanaca japua, capu ja'ati ja'anáj te'enteájrupi tí'itáj jime'e í ti jaítze'e ve'ée caí í ti jín tí'itéjvee a'íjna í Juan. Mí ajta, a'ín ti jaítze'e ciliéene'e jín tí'itéjvee í Dios jemi, jaítze'e pu hui ve'ecán jín tí'itevée a'ame a'íjna í ja'ati caí a'íjna í Juan a'ájna xicájra'a jetze ti Dios ayén autéchesin ti tiu'uta'aíjta nainjapua.

29 'Majta naími'i í mej ráanamujri'i a'ij ti tiu'utaxájtaca'a a'íjna í Juan, a'íi mú hui ra'ancuré'a a'ij ti tí'ijxe'eve'e í Dios me'íjna jime'e ti Juan huá'umua'íhuua. Ayee mú che'atá mena'a ra'ancuré'a a'íime mej tí'íteji'ivi.

30 'Majta hui a'íime í fariseos, majta a'íime í mej tiú'ujmua'ate í yu'uxari jetze ti Moisés ra'uyú'uxaca'a, a'íi mú hui ratíteca'a a'ij ti tí'ijxe'eve'e í Dios a'iné camu hua'ujmua'íhuaca'a í Juan jemi. —Ayee pu tiu'utaxájtaca'a a'íjna í Jesús.

31 Ajtahua'a seicié pu ayén tihua'uta'íhua'uri'i í Jesús tíjín:

—¿A'iné nena'a tiraataxáj yee ayée mú 'een a'íime í teite íjii mej huátemua? ¿Ni caí mé'e tí'itáj ti ayén 'een cumu a'íime?

32 'Ayee mú hui e'en matíj í tí'íríi mej á vejli'i a'ujteí a'u mej tejá'atua. A'íi mú miyen tihua'atají'ivi í seica tíjín: “Tetiutací'isite sej si tiu'utéene'en, mi seajta caí, caxu tiu'utéenei. Teajta tu tiu'utáchuiicaca'a ti tiú'uxieemiste'e jime'e, mi seajta caí, caxu hua'újyeineca'a.”

33 'Ayee nu tejá'amua'ixaate'e a'iné a'íjna í Juan, tí'ij a'ín yé uvé'ene, capu hui pan cua'aca, capu ajta viinu ye'eca. Seajta

mú'een, ayée xu e'en matíj a'ñime í ti'irí se'íjna jíme'e sej siyen ti'ixa se'íjna jíme'en í Juan tíjn: “Tiyaaru'u pu tzajta'an seijre'e.”

³⁴ Neajta inee, i nej neajta huá'a jetze airáane í teite, nee nu tí'icua'a, neajta ye'eca. Seajta mú'een, ayée xu ti'ixa neetzi jíme'en yee huápi'i nu tí'icua'a, neajta netahuaive. Ayee xu seajta ti'ixa tíjn yee ye'ecui huatéjvee hua'amiigu a'ñime mej tí'iteji'ivi, ajta a'ñime í mej a'ij pua'a tí'tetiújcha'íi. ³⁵ A'íjna ti Dios jemi r'íi metéuumua'aree, a'íi mú hui ramua'aréeren í yaújmu'ame'en í mej r'íi metíteumuámua'aree í Dios jemi. —Ayee pu tihua'utá'ixaa a'íjna í Jesús.

T'íj nu'u Jesús a'utéveeca'a a'u ti'é'eche í Simón ti fariseo pú'eene'e

³⁶ Ayee pu ja'anáj tiuju'uríj. Seíj pu raatá'inee a'íjna í Jesús ti jamuan tiú'ucua'ani. A'íjna í ja'ati, fariseo pu pú'een. Ayee pu ántehuaa tíjn Simón. Aj pu i Jesús á a'uré'ehui'ixi a'u ti meesa vejli'i a'utéjvee a'ij mej tiraaxi'epi'intari'iri'i a'íjna ti raatá'inee.

³⁷ Ajta a'ñin 'íita'a, a'úu pu a'utéveeca'a. Jéihua pu a'ij pua'a tí'itiújcha'íica'a a'íjna í Dios jemi. Tí'ij jí a'íi ráamua'areeri'i tíjn a'úu pu tejé'ecua'a fariseo ti'é'eche a'íjna í Jesús. Aj pu i tetej limeetajra'a pu e'evé'ejaj. Tí'ití pu urajmuuaa ti naa teáarí'e.

³⁸ Tí'ij jí á vejli'i a'utéechaxi a'u ti Jesús anu'uhuaré'eca'a í meesa a'utéjvee. Ruyeineca'a a'íjna í 'íita'a. Tí'ij jí Jesús íca jetze títzutixi í ti a'itajá'ara'atajye'icaa a'íjna í 'íita'a. Tí'ij jí rucipúa' jín racáhuatzi'iri'i, ajta ra'anáapi'itze. Tí'ij jí ícá'jra'an jetze racáaxire a'íjna ti naa teáarí'e.

³⁹ Ajta a'ñin fariseo ti Jesús huatá'inee, tí'ij raaseíj a'ij ti rijcaa a'íjna í 'íita'a, ayée pu tí'imua'ajca í ru tzajta'a tíjn: “Tí pua'a amín pú'eene'en tevi seíj ti Dios jetze me'ecan tí'ixaxa'a, a'íi pu hui ramua'aréeren tí'itíj ti tévira'an pírici a'íjna í 'íita'a ti a'ij pua'a tí'itiújcha'íi í Dios jemi.”

⁴⁰ Ajta a'ñin Jesús, ayée pu tiu'utaxájtaca'a tíjn:

—Simón, tí'itíj nu muaatá'ixaate'esin.

Ayee pu tiu'utaniú a'íjna í Simón tíjn:

—Maeestru, patá'aj naatá'ixaate'en.

⁴¹ Aj pu i Jesús ayén tiraata'ixaa tíjn:

—Seica mú nu'u hui tirá'acha'íire'eca'a me'íjna í ja'ati ti tumin hua'utáni'ijte, a'ímej mej hua'apua. Seíj pu nu'u ayén tirá'acha'íire'eca'a a'achú cumu anxíj ciento í tumin. Ajta í seíj, ayée pu nu'u tirá'acha'íire'eca'a a'achú cumu muáacua jetze í tumin.

⁴² Ja'iné camu a'atzu tí'ituaave'e í mej jín tiraaná'jchite'en, a'íi pu nu'u hui tihua'utá'uuni'iri'i a'ímej í mej hua'apua a'achú mej caj tirá'acha'íire'eca'a. Me'ecui xaa, ¿a'iné

timuá'amitiejte'e? ¿A'ataani hui jaítze'e raxí'eve'e a'ame a'íjna í ti hua'utá'uni'iri'i? —Ayee pu Jesús tiraata'íhua'uri'i.

⁴³ Ajta a'ín í Simón, ayée pu tiu'utaniú tijín:

—Ayee pu tiná'amitiejte'e ineetzi a'íjna jime'e ti tihua'utá'uuni'iri'i, a'í pu hui jaítze'e raxí'eve'e a'ame a'íjna ti jaítze'e tirá'acha'íre'eca'a a'iné jaítze'e pu tiraatá'uuni'iri'i.

Jesús pu ayén tiraata'ixaa tijín:

—Xí'epi'ín pej hui tiu'utaxájtaca'a.

⁴⁴ Aj pu i pí a'uré'eve ti ij raasej a'íjna í 'íita'a. Aj pu i ayén tiraata'ixaa a'íjna í Simón tijín:

—¿Ni pecaí rasej pe'íjna í 'íita'a? Nee nu uteájrupi íyiu pe é'eche. Capej racáaxire í jaj í ne'íica jetze. Mí ajtá'í amín í 'íita'a, a'í pu hui na'ana'íri'i ne'íica jetze a'íjna jime'e ti a'itajá'ara'atajye'ícaa. Ajta na'anáhuatzi'iri'i í rucipuá jime'e.

⁴⁵ Mú'ee pej hui caí nu'itépi'ítze. Mí ajtá'í amín mi 'íita'a, tíj na'a ti huiiteájrupi yú chi'ita, a'í pu na'anáapi'ítze í ne'íica jetze. ⁴⁶ Mú'ee pej caí na'avé'exiri'iri'i ti'itíj aceite yen nemu'uutze'e. Mí ajtá'í amín, a'í pu hui na'anáxiri'iri'i í ne'íica jetze ti'itíj ti naa teáarí'e.

⁴⁷ A'íj nu jín niyen tí'imua'ixaate'e. A'í pu jeíhua auteájturaa í Dios jemi. Neajta nu nain tiraatá'uuni'iri'i a'iné jeíhua pu nexí'eve'e já'araa. Mí pajta mú'ee, mi nej cáj caj timuaatá'uuni'iri'i, mú'ee pej hui cáj caj tí'inexe'eve'e. —Ayee pu tiraata'ixaa.

⁴⁸ Ajta Jesús pu ayén tiraata'ixaa a'íjna í 'íita'a tijín:

—Nu'uri hui timuaatá'uuni'iri'i í pej jín auteájturaa í Dios jemi.

⁴⁹ Majta me'ín í seica í ti hua'utá'ínee, mat'íj miyen tiráanamujari'i, mat'íj mi autéjhuii mej tí'íhuaúrihua'u, tijín:

—¿A'ataani pú'een amíjna mi ti tíhua'utá'uuni'ira a'íjna jime'e í mej jín auteájturaa í Dios jemi? —Ayee mú tiu'uteáuríhua'uraca'a.

⁵⁰ Ajta Jesús ayén tiraata'ixaa a'íjna í 'íita'a tijín:

—Pu'uri Dios mua'irájtuaa a'iné peté'atzaahuat'e mú'ee. Aricu hui á'ura'a axiéehua. —Ayee pu tiraata'ixaa.

8

Majta nu'u a'íime í 'uuca í mej ravaire'eca'a me'íjna í Jesús

¹ Tí'íj ayén tiuju'uríj, a'úu pu á'uche'ecane'e tíj na'a a'uun mej a'uchéjme í chajta'a jetze, ajta a'imúá mej a'uchéjme. Jesús pu tihua'ú'itíiri'i a'íjna í niuucari í mej jín huataújtemua'ave'esin, ti jime'en raxa í Dios ti nainjapua tí'aijta. Majta mú á'ujujhua'ane'e a'íime í mej tamuáamuata'a japuan hua'apua ará'ase. ² Majta seica jamuan á'ujujhua'ane'e mé 'uuca, í ti Jesús tihua'uhuaa,

ajta a'íime í ti huá'a jetze tiyáaru'use huatamuári. A'íi mú a'íin pú'een a'íjna í María, mej miyen ratamuá'amua tijín Magdala ti é'eme'ecan. A'íjna jetze í 'íita'a, a'íj mú jetze huiráaci í tiyáaru'use í mej aráhua'apua ará'ase.

³ Seíj pu ajta á'uche'ecane'e ti ayén ántehuaa tijín Juana, íra'ara'an pu pú'een a'íjna í Chuza, í ti ti'itéjvee í Heródes jemi. Ajtahua'a seíj, a'íjna í Susana, majta jeíhua, mé mu'iiti mej jamuan á'ujujhua'ane'e. A'íi mú majta ravaire'eca'a me'íjna í Jesús, majta a'ímej í seica í mej tamuáamuata'a japuan hua'apua ará'ase me'íjna jime'e í mej tí'ijcha'íica'a a'ímej í 'uuca.

A'íjna í ja'ati ti nu'u tí'ihuaste'eca'a

(Mt. 13:1-9; Mr. 4:1-9)

⁴ Majta í teite mej a'imua' a'uchéjme, maúche'e mú ajteáxiirijme'ecaa. A'uu mú a'aráci'íca'a seíj chajta'a jetze, ajtahua'a seíj, ajtahua'a seíj. Matí'ij mauj e'evé'eci'íca'a, Jesús pu ayén tiu'utámuaritaca'a tijín:

⁵ —Ja'ati ti nu'u hui tí'ihuastehua'a, u pu nu'u á'ume ti tejé'ehuaste'en. Aa pu aumé'ecaa ratáhua'anáa í imue'eri. Seica pu nu'u juye jetze huavatzíjraa. Matí'ij mi japuan huachécajraa a'íime í teite. Majta pina'ase, júte'imua mú a'icára'arave'e. Aa ma'uráaseajrá'a meráacuaa.

⁶ 'Ajta seica í imue'eri, a'úu pu nu'u hui huavatzíjraa tetej tzajta'a. Tí'ij ajneájxi, aj pu i huaré'ataa í xicaj jime'e a'iné capu huariéenajye'ícaa.

⁷ 'Ajta seica í imue'eri, a'úu pu nu'u huavatzíjraa a'u ti a'utzícare'eme. Ajta a'íin í tzicare'e, a'íi pu nu'u huavaújse jamuan í imue'eri. Capu tiu'utá'a í imue'eri ti te'ejneájxi'in.

⁸ 'Ajta seica í imue'eri, áa pu nu'u huavatzíjraa a'u ti a'urí'en í chuej. Naími'i pu hui huanéj. Jéihua pu nu'u tiú'ucíreca'a. Jéihua pu jaítze'e airájraa caí í seica ti raahuáste. —Ayee pu tihua'utá'ixaa a'íjna í Jesús.

Tí'ij raatapuá'ajtaca'a ti tiu'utaxájtaca'a, aj pu i ayén ti-hua'utá'ixaa ca'anín jime'e, tijín:

—Mí sej huiteánajca'amua, xáanamujri'i hui temua'a naa. Yee pu'u.

Tí nu'u a'íjna jín tihuá'iti'íiri'í í niuucari

(Mt. 13:10-17; Mr. 4:10-12)

⁹ Majta a'íime í mej jamuan á'ujujhua'ane'e, a'íi mú raata'íhua'uri'i a'íj ti huataújmua'a a'íjna í niuucari ti raata-muáritaca'a. ¹⁰ Ayee pu tihua'utá'ixaa tijín:

—Dios pu amuaatá'a sej yaú'itiéé xa'araa í ti rú'avaa í Dios jemi a'íjna jime'e a'íj ti a'íin tí'aíjta. Mí ajta í seica, canu hui e'ehauritiéecan jín tihua'utá'ixaate'esin, sino chuijtari nu'u

jíme'en tihua'utá'ixaate'esin ti ij ayén tihúa'uruuren a'ij ti té'eyu'usi'i tijín:

Mú'een xu nu'u xaa mé uunéjne'eri xá'aju'un.

Aru, caxu ti'itij seijran.

Mú'een xu xaa ranamua.

Aru caxu hui yaú'itiée xá'aju'un.

*Jesús pu ayén tihúa'ixaate'e a'ij ti huataújmua'a í niuucari
(Mt. 13:18-23; Mr. 4:13-20)*

11 'A'ijna í niuucari nej raataxájtaca'a, ayée pu hui huataújmua'a. Í imue'eri, ayée pu 'een tíj í niuucari ti Dios jemi é'eme'ecan.

12 'Ajta í imue'eri ti huavatzíjraa juye jetze, ayée pu 'een matíj a'íime í mej ranamua í niuucari ti Dios jemi é'eme'ecan. Ajta a'ín tiyaaru'u, a'íi pu hui a'ure'enén, tihúa'ari'ira í niuucari ti huá'a tzajta'a huateájturaa. Ayee pu rici mej mi caí rá'antzaahuate'en, ti ij caí Dios hua'irájtuaani.

13 'Ajta a'ijna í ti tetej tzajta'a huavatzíjraa, ayée pu hui 'een matíj a'íime í mej huataújtemua'ave matí'ij amuacaí ráanamujri'i. Mí majta a'íime, camu a'atzu té'eviicua'i. A'atzu mú á'atee mej té'atzaahuate'e. Aru tí'ijta teja'ure'enén a'ájna xicájra'a mej jetzen tirajpuaítzi, camu cha'a te'utáviicua'i. Ca'anacan mú mé rúujisin.

14 'Ajta a'ijna í imue'eri ti a'uun huavatzíjraa tzicare'e tzajta'a, ayée pu hui 'een matíj a'íime í mej ranamua í niuucari. Aru a'íime, í mej mauj yen huaté'uu íiyen chaanaca japua, jé'ecan mú a'ij té'ujmua'ate me'íjna jíme'e í ti huá'amuari'eriste'e na'ari a'íjna jíme'e í mej jeíhua tí'ijcha'íi ca'ín a'íjna jíme'e í ti hua'aráanajche ti naa seijre'e. A'íj pu jín camu araúraste mej jeíhua r'íi tiu'utátuiire'en í Dios jemi.

15 'Ajta a'ijna í imue'eri ti a'uun nu'u huavatzíjraa í chuej japua a'utí a'urí'en, ayée pu 'een tíj a'íime í mej urarí'ene'ejme í ru tzajta'a, majta á'ujca'ane ruxí'evi'ira'a jíme'e ti Dios hua'uta'aíj nain jíme'e. A'íi mú hui ranamua í niuucari, majta ru'uté'an í ru tzajta'a. Majta te'utáviicua'i. Ayee mú 'een jín huarín, jeíhua mú r'íi tiu'utátuiire'esin í Dios jemi.

*A'ij nu'u jín tí'ivaire'e a'íjna í aparaatu
(Mr. 4:21-25)*

16 '¿A'iné tejamuá'amitiejte'e mú'ejmi a'íjna jíme'en í ja'ati ti hui aparaatu ti'itij tícha'íi? Tí'ij rá'ajtaira, ¿a'uné jetze iyé'eruuren? ¿Ni qui xa'ari tzajta'a ruutéchajtza na'ari caama jete ye'iráchajtza? Capu xaa ne'u. Ja'ati ti na'a án pu imuá ya'ujchájtza mej mi atáneere í taij jíme'e í mej a'uteáru'ipi.

17 Ajta, naijmi'i tíj na'a mej avíitzi'i jín miyen rici í teite, capu hui ayén éene'e a'ame. A'íi mú xaa hui ramua'aréeren tí'ij Dios mé jéjre'e raatasejrata.

18 'Rí'í xu'u mú'een sej si temua'a naa tiráanamua, a'iné ti pua'a ja'atí ti'itíj tícha'íí í Dios jemi, Dios pu jaítze'e tiraatá'asin. Ajta a'ín ti caí ti'itíj tícha'íí í Dios jemi, Dios pu hui rá'ari'ira a'íjna í ti ayén tirá'amitiejte'e ti nu'u tí'ijcha'íí. —Ayee pu tihua'utá'ixaa a'íjna í Jesús.

I mej nu'u teitestemua'ame'en pú'een í Jesús

(Mt. 12:46-50; Mr. 3:31-35)

19 Ajta a'ín náanajra'an í Jesús, majta ihuáamua'ame'en, a'íí mú e'iré'ene mej mi raaseíj. Aru, capu huatári'iristareca'a mej ajteáxiire á vejli'i jemin a'iné jeíhua mú teite aité'uuca'a tá'apueerta. 20 Ja'atí pu ayén tiraata'ixaa a'íjna í Jesús tíjín:

—Mé pua'acié mú a'uté'uu a'anáana, majta a'ihuáamua'a. Méjxe'eve'e mej muaaseíj.

21 Ajta a'ín Jesús, ayée pu tiu'utaniú tíjín:

—A'íí mú hui a'ín pú'een í nináana, majta í ne'ihuaamua'a, a'ííme í mej ranamua í niuucari ti Dios jemi é'eme'ecan, majta miyen rí'í tirá'astijre'e a'ij ti tiú'ujxe'eve'e. —Ayee pu tihua'utá'ixaa a'íjna í Jesús.

T'íj nu'u Jesús raaté'pua'ajte í eeca

(Mt. 8:23-27; Mr. 4:35-41)

22 Ja'anáj ti ayén tiuju'uríj. Jesús pu ayén tihua'utá'ixaa a'ímej í mej jamuan á'ujujhua'ane'e tíjín:

—Tiché'e antá'íine u jetze pújme'en a'u ti a'alaguun.

Mat'íj mi atéeci í baarcu jetze. Mat'íj mi a'ucíj. 23 Maúche'e mú jaj japua huajú'ucaa, ti'íquí huatácu a'íjna í Jesús. T'íj jí huatá'eecareca'a, ajta jeíhua pu ateáxijrihua'a í jaj í baarcu jetze. Mu'uri tén a'ucárutijme'e.

24 Majta a'ííme í mej jamuan á'ujujhua'ane'e, a'íí mú ya'ujíste a'íjna í Jesús. Ayee mú tiraata'ixaa tíjín:

—Maeestru, Tu'uri hui tén á'ajamín.

Ajta a'ín Jesús, a'íí pu ájchee. T'íj jí raatá'ijmíjri'i í eeca, ajta japuutzari ti tiújta'ahua'a. Jíme'en pu'u raatá'ijmíjri'i, aj pu í huateápua'areca'a. T'íj jí naa hua'é'ene'e já'araa.

25 T'íj jí ayén tihua'uta'íhua'uri'i a'ímej í mej jamuan á'ujujhua'ane'e tíjín:

—¿A'iné 'een jín secaí té'atzaahuat'e'e?

Ajta a'ímej jemi, jé'ecan utéevatzi í huá'a tzejta'a. Jé'ecan mú majta a'ij pua'a tira'utaseíj. Ayee mú tí'iru'ihua'uraca'a tíjín:

—¿Tí'itáani tévira'a pú'een amíjna? A'íí pu hui tihuá'ajte'e í eeca, ajta í jaj, majta hui rá'antzaahua.

I ja'atí ti nu'u Gadara é'eme'ecan

(Mt. 8:28-34; Mr. 5:1-20)

26 Mat'íj antacíj, a'úu mú a'ará'a a'úu ti huatacá'a u Gadara. U jetze pújme'en ti é'eseijre'e u Galilea. 27 T'íj jí Jesús a'itáaa í

baarcu jetze. Aj pu i seíj ra'antinájcheca'a. A'uu pu é'eme'ecan í chajta'a jetze a'íjna í ja'ati. Tiyáaru'use pu tzajta'an seijre'e. Pu'uri á'atee ti caí ti'it'échejca'a a'íjna í ja'ati. Capu ajta chí'ij jetze chejca'a. A'uu pu'u e'echéjme'e a'u mej mi'ichíte e'evé'enaamuaca.

²⁸ Tí'ij raaseíj a'íjna í Jesús, án pu e'erájve íicájra'an jetze í Jesús. Jé'ecan pu huajíjhuaca'a a'íjna í ja'ati. Aj pu i ayén tiraatajé ca'anín jime'e tíjín:

—¿A'iné ti'it'ij peteáruuren ineetzi jemi, Jesús, í pej yaujra'an pírici í Dios ti ta japua é'eseijre'e? Ayee nu hui tí'imuahuvii. Capej hui puaíjtzí neetá'acare'en.

²⁹ Ayee pu a'ín ja'ati tiraatáhuaviiri'i a'íjna í Jesús a'íjna jime'e ti a'ín Jesús ari tiraata'aíj a'íjna í tiyaaru'u ti nu'u huuirájra'ani í tevi jetze. Mu'íi pu tiyaaru'u raatéevi'i a'íjna í ja'ati. Majta a'íime í teite í mej a'uun e'echéjme'e, a'íi mú ra'amúají'iquihua'a muájca'are'ara'an jetze, majta ru'íica jetze alaambre jime'e. Mat'í'ij mi raaté'avaata.

Ajta a'ín í tevi, tí'ij pí na'a pu rajtzá'ana'a í'alaambre, ajta mé iyaúuruti a'u ti caí é'e ti'it'ij a'iné tiyaaru'u pu tzajta'an seijre'eca'a.

³⁰ Tí'ij jí Jesús ayén tiraata'íhua'uri'i tíjín:

—¿A'iné pua'antehuaa mú'ee?

Ayee pu tiu'utaniú a'íjna í ja'ati tíjín:

—I tej sei vi'ira'a ará'ase.

Ayee pu tiraata'ixaa a'íjna jime'e í mej mu'íití tzajta'an seijre'e í tiyáaru'use. ³¹ Majta a'íime í tiyáaru'use, jeíhua mú rájhuaviiri'i a'íjna í Jesús ti 'ij a'ín caí hua'uta'íte mej á'ucíine ti e'etécun a'u mej á'anami'i í tiyáaru'use.

³² Majta á vejli'i, í tuiixu é'ecíine, áa mú tejá'ucua'anen jirí jetze. Majta a'íime tiyáaru'use, ayée mú tiraatáhuaviiri'i me'íjna í Jesús ti hua'utá'an mej mi í tuiixu tzajta'a a'uteárute. Aj pu i hua'utá'a. ³³ Mat'í'ij huiráaci í tevi jetze, mat'í'ij mi a'uruáachejraa ca'anín jime'e. Mat'í'ij mi a'uteájrupi í í tuiixu tzajta'a. Majta me'ín í tuiixu a'uruáachejraa. Mat'í'ij mi ancáavatzi a'u ti e'encátee. Mat'í'ij mi áata'a atéevatzi. Mat'í'ij mi a'ujámi.

³⁴ Majta a'íime í mej huá'acha'íica'a í tuiixu, mat'í'ij raaseíj a'ij ti ti'it'ij huaríj, a'íi mú a'uruáachejraa. Mat'í'ij mi hua'utá'ixa í teite chajta'a mé é'eche, majta a'ímuá mej a'uchéjme a'ij ti ti'it'ij huaríj.

³⁵ Mat'í'ij mi a'íime í teite, a'úu mú e'iré'ene mej mi raaseíj. Mat'í'ij a'uun e'iré'ene a'u ti Jesús a'utéveeca'a, a'úu mú yá'uteu a'íjna í ja'ati í mej jetzen huiráaci a'íime í tiyáaru'use. A'uu pu a'utácatii í Jesús jemi. Pu'uri ti'it'échejca'a. Capu ch'é rutímua'iraca'a. Mat'í'ij mi tiu'utátziin temua'a jeíhua.

³⁶ Majta a'ñime í mej raasej, a'ñi mú tihua'utá'ixaa í teite a'ij ti Jesús tiráhuuaa a'ñina í ja'ati tiyáaru'use mej tzajta'an seijre'eca'a. ³⁷ Mat'ij mi naími'i í mej a'uun a'uchéjme t'ij na'a ti a'uun huatacá'a u Gadara, a'ñi mú rájhuaviiri'i a'ñina í Jesús, ti nu'u á'ura'ani a'iné jeíhua mú tiu'utátziin. A'ij pu jín Jesús ateájraa í baarcu jetze. Ti'ij jí á'uraa.

³⁸ Ajta a'ñin í ja'ati tiyáaru'use mej jetzen huiráaci, jeíhua pu rájhuaviiri'i a'ñina í Jesús ti raatá'an ti jamuan á'ura'ani. Mí ajta í caí, capu raatá'a ti jamuan á'ura'ani.

³⁹ Ayee pu tiraata'ixaa tijín:

—Patá'aj hui huaré'ara'ani a'u pej é'eche patá'aj hua'utá'ixaate'en a'ij ti muáaruu í Dios, a'ñina jime'e ti huápi'i ruxe'eve'e.

Aj pu i á'uraa a'ñina í ja'ati. Ti'ij jí nainjapua t'ij na'a a'uun ti huatacá'a í chajta'a jetze, a'ñi pu hua'utá'ixa a'ij ti ti'ití ráaruu ti huápi'i ruxe'eve'e a'ñina í Jesús.

Tí nu'u yaujra'an pu'éne'e í Jairo, ajta nu'u a'ñina í 'íita'a ti tí'icui'ica'a

(Mt. 9:18-26; Mr. 5:21-43)

⁴⁰ Ti'ij Jesús a'uré'araa yú jetze pújme'en, jeíhua mú teite ra'ancuré'evi'iti. Muaateújtemua'ave a'iné a'ñi mú rachú'eve'eca'a. ⁴¹⁻⁴² Jíme'en pu'u Jesús a'uun a'ará'a, aj pu i sej í ja'ati é'ejtunutaca'a á vejl'i jemin í Jesús. Ayee pu ántehuaa tijín Jairo. A'ñi pu tí'ajta u teyujta'a. Ti'ij jí a'ñin raatáhuaviiri'i ti Jesús a'uré'enen jemin chajnan a'iné pu'uri nu'u á'ame'ere í yaujra'an. Ajta, a'ñi pu'u caj p'ít'ijyauj, íitacan. Ajta a'ñina í yaujra'an, ayée pu rájcha'ñi a'achú cumu tamuáamuata'a japuan hua'apua nine'ira'a. Ti'ij jí Jesús á'uraa jamuan. Majta í teite, jeíhua mú ajteáxiireca'a jemin. Temua'a mú tité'ecataca'a.

⁴³ Ajta a'ñin 'íita'a, áa pu ajta a'utéveeca'a. Pu'uri á'atee a'achú cumu tamuáamuata'a japuan hua'apua nine'ira'a ti ayén a'ñina jín tí'icui'i a'ñina jime'e ti tí'ira'asecare'e í xúure'e. Capu mé'e a'atíjca'a ti raayí'itihua'a ti tiráhuuaate'en. ⁴⁴ Ti'ij jí a'ñin 'íita'a, huarita'an a'uré'ene. Aj pu i ra'ajtamuariej í cáixure'ara'an jetze. Jíme'en pu'u ra'ajtamuariej, aj pu i huateápua'areca'a ti uvé'emí'ye í xúure'e.

⁴⁵ Ti'ij jí Jesús ayén tihua'uta'íhua'uri'i tijín:

—¿A'ataani hui na'ajtamuariej?

Naími'i mú miyen tiu'utaniú tijín:

—Canu nee.

Mat'ij miyen tiu'utaxájtaca'a, a'ñina í Pedro, a'ñi pu ayén tiraata'ixaa tijín:

—MaeSTRU, jeíhua mú ajteáxiiri í teite mú'etzi jemi. Majta á'ujtajche.

⁴⁶ Mí ajta a'ñin Jesús, ayée pu tiu'utaxájtaca'a tijín:

—Ja'ati pu xaa na'ajtamuáriej. Nee nu hui ráamua'areeri'i tí'ij nemuári'eriri'ira'a huirájraa. —Ayee pu tiu'utaxájtaca'a a'íjna í Jesús.

⁴⁷ Ajta a'ín í 'íta'a, a'í pu ráamua'areeri'i ti caí ri'irí ti huateúravaa. Tí'ij jí e'iré'ene. Ruvivée. Aj pu i é'ejtunutaca'a jemin í Jesús. Tí'ij jí ayén tiu'utaxájtaca'a a'iné 'een jín ra'ajtamuáriej mé jéjre'e mejseíracaa í teite. Ajta ayée pu tiu'utaxájtaca'a a'íjna jime'e ti huarúj.

⁴⁸ Aj pu i Jesús ayén tiraata'ixaa tijín:

—Niyauj, pepu'uri hui huarúj pe'íjna jime'e pej té'atzaahuat'e. Aricu, á'ura'a axiéehua.

⁴⁹ Aúche'e pu tilixáataca'a tí'ij seíj e'iré'ene ti huá'a jetze ajtémecan í mej a'uun é'eche í Jairo jemi, a'íjna ti tí'ajta u teyujta'a. Ayee pu tiraata'ixaa tijín:

—Pu'uri huam'í ayauj. A'íj pej hui jín caí cha'a tira'antiú'uuni'ira'an mi maestro.

⁵⁰ Tí'ij Jesús ayén tiráanamujri'i, ayée pu tiraata'ixaa a'íjna í Jairo tijín:

—Capej tí'itziñe'e. Patá'aj té'antzaahuat'en pena'a. Aúche'e pu hui rujni. —Ayee pu tiraata'ixaa.

⁵¹ Matí'ij mi a'ucíj. Matí'ij me'uun a'ará'a Jairo ti é'eche. Matí'ij me'uun a'uré'ene, capu hua'utá'a í teite mej a'uun a'uteárate u chí'ita. A'ímej pu'u huatá'a a'íjna í Pedro, ajta a'íjna í Juan, ajta a'íjna í Jacobo. Ajta a'íime í vaújsimua'ame'en í ti huam'í, a'ímej pu ajta huatá'a. ⁵² Majta me'ín í teite á pua'acé mej a'uté'uuca'a, naími'i mú ca'anín jín ruyeineca'a. Máujxieemiste'ecaa micu.

Ajta a'ín Jesús, ayée pu tihua'utá'ixaa tijín:

—Caxu ruyeine. Capu hui mi'íchi. Cutzú pu'u.

⁵³ Matí'ij mi raate'atzeájraa a'iné méjmua'areereca'a tijín huam'í. ⁵⁴ Tí'ij jí Jesús ra'ajtamuáriej í pa'ari'i í muájca'are'ara'an jetze. Ayee pu tiraata'ixaa tijín:

—Niyauj, ájchesi.

⁵⁵ Tí'ij jí xiéjniu'ucare'ara'an huaré'araa í jemin. Jíme'en pu'u huaré'araa í jemin, aj pu i ájchee. Tí'ij jí Jesús ayén tihua'uta'aíj í vaújsimua'ame'en mej nu'u tiraamín. ⁵⁶ Jé'ecan mú naa rí'í tira'utaseíj í vaújsimua'ame'en. Ajta a'ín Jesús, a'í pu hua'utá'íjmíjri'i mej caí ja'ati ixaate'e a'íj ti ti'itíj huaríj.

9

Tí'ij nu'u Jesús hua'aré'e'itixi a'ímej í mej tamuáamuata'a japuan hua'apua ará'ase

(Mt. 10:5-15; Mr. 6:7-13)

¹ Ja'anáj pu nú'u ayén huaríj a'íjna í Jesús. A'í pu hua'utajé a'ímej í mej tamuáamuata'a japuan hua'apua ará'ase. Aj pu

tihua'u'íjca a'íjna jime'e mej mi hua'utamuárite'en a'ímej í tiyáaru'use í mej teite tzajta'a seijre'e, majta mej nu'u tihuá'uhuaate'en tíj na'a tí'ípua'amé í cuí'ini'ira'a í mej jín tí'ícucuí'i í teite. Jesús pu ajta hua'utá'a í muári'eri'ire'ara'an í mej jín miyen tiú'uruuren. ² Tí'ij jí hua'uta'íteca'a mej mi a'ucíjxi'in mej mi tihua'utá'ixaate'en í teite a'íjna jime'e í niuucari ti jíme'en raxa í Dios ti nainjapua tí'aijta. Ajta pu hua'uta'íteca'a mej mi tihuá'uhuaate'en í mej tí'ícucuí'i. ³ Ayee pu tihua'utá'ixaa tíjín:

—Caxu tí'itíj anú'an í sej jín huateújvairé'en í juye jetze, ni tí'itíj itzíj, ca'ín tí'itíj ca'aní na'ari tí'itíj pan o tumin. Seajta hui, seij xu'u anpiín í síicu'uri. Caxu hua'apuaca té'epiín.

⁴ A'u'u ti na'a sej ará'aiixa a'ájna a'u ti chí'ij a'utéjvee, a'úu xu u á'ateere ajta sena'a caí á'uciine a'ujna u chajta'a. ⁵ Ajta, ayée xu hui huá'ini ti pua'a mecaí amua'ancuré'evi'itin. Set'íj á'uciine se'újna u chajta'a, xajtaúj'í'ipi'in í sej ajtáca'acaim'é, seajta raatéca'atzíjxi'in ti ij cáaxin í chuej. Ayee xu a'íjna jín huarín, aj mú mi ramua'aréeren mej auteájturaa í Dios jemi. —Ayee pu tihua'utá'ixaa a'íjna í Jesús.

⁶ Mat'íj mi a'ucíjxi nainjapua tíj na'a a'uun ti huatacá'a. Nainjapua mú hua'utá'ixa í niuucari ti jín Dios hua'irátuaasin. Majta tihuá'uhuaa í teite.

Tí'ij nu'u huamí'i a'íjna í Juan í ti huá'amuai'ihuaca'a í teite
(Mt. 14:1-12; Mr. 6:14-29)

⁷ Ajta a'ín í Heródes, a'íjna ti tajtuhuan jín tí'itéveeca'a, a'í pu ráamua'areeri'i a'ij mej tí'itíj ruurejca'a. Capu a'ij tirá'amitiejte'eca'a a'iné seica mú miyen tí'ixajtaca'a tíjín:

—Pu'uri ajtahua'a a'itá'aa a'íjna í Juan a'ujna mej ye'avá'ana.

⁸ Majta seica miyen tíjín:

—Pu'uri ajtahua'a huatasejre a'íjna í Elías.

Majta seica miyen tí'ixajtaca'a ti nu'u sej pu a'itá'aa huá'a tzajta'a í mí'ichite ti Dios jetze me'ecan tí'ixaxa'ata'a. ⁹ Ajta a'ín Heródes, ayée pu tiu'utaxájtaca'a tíjín:

—Teajta hui ra'antivejcheca'a í mu'úra'an ne'íjna í Juan. A'íj pu jín caí a'ín pú'een. ¿A'atajqui na'a pú'een a'íjna í nej jíme'en niyen tí'inamua? —Ayee pu tiu'utaxájtaca'a.

Ajta huataújtese ti raasej.

Tí'ij nu'u Jesús tihua'umí a'ímej í teteca anxíjvi'ira'a mej ta'ará'ase

(Mt. 14:13-21; Mr. 6:30-44; Jn. 6:1-14)

¹⁰ Majta me'ín í mej tamuáamuata'a japuan hua'apua ará'ase, mat'íj mu'u píja'uré'avatzi, mat'íj mi miyen tiraata'ixaa me'íjna í Jesús a'ij mej tí'itíj huáruu. Tí'ij jí a'ín

huá'uvi'iti a'ímej. Mat'íj mi a'ucíj rujímua'a a'ujna já'ahua'a chajta'a ti ayén téja'arájtehuaa tijín Betsaída.

¹¹ Majta me'ín í teite, mat'íj ráamua'areeri'i, a'úu mú e'iré'ene a'u ti a'utéveeca'a í Jesús. A'í pu hua'ancuré'evi'iti. Ajta tihua'utá'ixaa a'ij ti 'een a'íjna jime'e ti Dios tí'ajta nain-japua. Ajta tihuá'uhuaa í mej ti'icúcu'i'ime'ecaa.

¹² Tí'ij huaré'echuijxareca'a, a'íime í mej tamuáamuata'a japuan hua'apua ará'ase, a'í mú e'iré'ene í Jesús jemi. Ayee mú tiraata'ixaa tijín:

—Patá'aj hua'aré'e'itixi'ín í teite mej mi a'ucíjxi'ín tíj na'a a'uun mej huachéjme u chajta'a, ajtahua'a ayée imuá mej a'uchéjme, mej mi me'uun tiú'unanan ti'itíj mej ráacua'ani, mej mi majta me'uun a'ucu'utzu a'iné capu hui ye'e ti'itíj ayajna a'u tej a'uté'uu.

¹³ Ajta a'ín Jesús, ayée pu tihua'utá'ixaa tijín:

—Setá'aj mú'een tihua'umín.

Mat'íj mi miyen tiraata'ixaa tijín:

—Aii tu'u tícha'í a'achú cumu anxívica í pan, teajta hua'apuaca í hua'ité, ca'ín tej teja'uvé'enanan í mej jín tiú'ucua'ani naíjmi'i. —Ayee mú tiraata'ixaa.

¹⁴ Majta a'íime í teteca, ayée mú ará'ase a'achú cumu anxíj vi'ira'a.

Aj pu i Jesús ayén tihua'utá'ixaa a'ímej í mej jamuan á'ujjuhua'ane'e tijín:

—Miche'e a'ujrá'ase í teite, muáacua jetze mua'arástimé'e, méyee majta méyee.

¹⁵ Mat'íj mi miyen huaríj. Majta í teite, naími'i mú a'ujrá'aseca'a. ¹⁶ Aj pu i Jesús, ra'ancuré'e'í'ipi í pan, ajta í hua'ité. Aj pu i júte'e á'ujneereca'a. Rí'í pu tiraatá'a í Dios. Ajta, a'utéjche ti ra'antítaaraxi'ín í pan, ajta í hua'ité. Aj pu i hua'utá'í'ipi'i a'ímej í mej jamuan á'ujjuhua'ane'e. Mat'íj mi autéjhui mej ha'uré'e'í'ipiite'en í teite. A'atzu mú á'atee mej hua'uré'e'í'ipiite'esin í pan, majta í hua'ité.

¹⁷ Naími'i mú tiú'ucuaa. Temua'a mú titéeju'uxai. Majta a'íime í mej Jesús jamuan á'ujjuhua'ane'e, maúche'e majta te'evé'ejiste'axi sicíri jetze me'íjna ti te'avá'aturaa. Ajta a'ín í sicíri, ayée pu te'ará'aseca'a a'achú cumu tamuáamuata'a japuan hua'apua.

Tí'ij nu'u a'ín í Pedro ayée pu raatamuá'a ja'ati ti nu'u Círístu'u pú'een

(Mt. 16:13-19; Mr. 8:27-29)

¹⁸ Ja'anáj pu ayén tiuju'uríj. A'uu pu já'ahua'a Jesús téníusime'e rusej. A'í mú rasejracaa í mej jamuan á'ujjuhua'ane'e. Ayee pu tihua'uta'íhua'uri'i tijín:

—¿A'iné met'íixa í teite ja'atá nú'u ne pú'een inee?

19 Ayee mú tiraata'ixaa tijín:

—Seica mú miyen ti'ixa tijín mú'ee pe nu'u pe'ín pú'een a'íjna í Juan ti huá'amuai'ihuacare'e. Majta seica miyen tijín mú'ee pe nu'u pe'ín pú'een a'íjna í Elías ti ajm'i'í seijre'eca'a. Majta seica miyen tijín seíj pej nu'u a'itá'raa huá'a jemi í mi'ichite ti Dios jetze me'ecan tí'ixaxa'ata'a.

20 Aj pu i ayén tihua'uta'íhua'uri'i tijín:

—Ari mú'een, ¿a'iné setí'imua'atze ja'atá ne pú'een?

Ajta a'íin í Pedro, ayée pu tiraata'ixaa tijín:

—Mú'ee pe hui pe'ín pú'een í Ciríistu'u ti Dios án mú já'ujra í ipuari japua.

21 Ajta a'íin í Jesús, jeíhua pu huau'íjca mej nu'u caí ja'ati ixaate'e ja'ati ti pú'een.

*Tí'ij nu'u Jesús raataxájtaca'a tijín: “Nu'uri mi'ini inee”
(Mt. 16:20-28; Mr. 8:30–9:1)*

22 Ajta Jesús ayén tihua'utá'ixaa tijín:

—Ayee pu tiú'ujxe'eve'e ineetzi jemi, i nej neajta huá'a jetze airáane í teite nej ni inee jeíhua rajpuaíitzi ná'ara'ani. Majta a'íime í hua'avaujsi, majta a'íime í mej tí'ajta u teyu-jta'a, majta a'íime í mej tí'imua'ata í yu'uxari jetze ti Moisés ra'u'yú'uxaca'a, naími'í mú hui netíti. Majta neej'écatan. Ajta, tí'ij teuumé'eca huaíca xícaj, na'itaméj huá'a tzajta'a í mi'ichite nej ni ruuri ná'ara'ani. —Ayee pu tihua'utá'ixaa.

23 Tí'ij jí ayén tihua'utá'ixaa tijín:

—Tí pua'a ja'ati raxí'eve'e ti á'uche'ecane'en nee jamuan, ayée pu ruxe'eve'e ti a'íin amuacaícan mé rúurieni a'ij ti tí'ijxe'eve'e í ru tzajta'a. Ajta á'iyen cha'a a'íin huataúra'an tíj na'a ti yú auca'ití a'ame ti ayén che'atá na'a tirajpuaíitzi á'ara'ani netíj hui inee tirajpuaíitzi na'ame. Ché'e a'íin ajta ayén huárini a'ij nej tí'iraxe'eve'e inee, tíj na'a ti yú auca'ití a'ame.

24 'Ayee pu'u, ti pua'a ja'ati a'íjna jín tí'itese'e ti nain tí'ijseire'en tíj na'a pua'amé yen tí'iseijre'e tí'ij ruxiéehua chée á'ara'ani, aru ti pua'a ari huámi'ini, capu cha'a a'ij tiraatévaire'esin a'íjna ti tí'ijcha'íi. Ajta ti pua'a ja'ati huámi'ini a'íjna jime'e ti na'ará'astijre ineetzi, a'í pu xaa hui aúche'e rateuni í ruxéjniu'uca ti auj ruurica'a.

25 'Ahuii, ¿a'iné tejamuá'amitiejte'e mú'ejmi? ¿A'iné tí'itíj tiraatéva'iri í ja'ati ti nain huamuá'itín ti ayén seijre'e íyien chaanaca japua ti pua'a á'iyen yá'uríeeni a'íjna í ja'ati í ruxéjniu'uca ti aúche'e ruurica'a? Capu hui a'atzu tí'itíj a'ij tiraatéva'iri, tzíte'e.

26 'Tí pua'a ja'ati tí'itevi'ira'a ineetzi jemi na'ari tí'itevi'ira'a a'ij nej ti'ixa, inee i nej neajta huá'a jetze airáane í teite, ayée

nu hui che'atá nena'a tiu'utatévi'ira'ata í jemin a'ájna xicájra'a nej jetzen yé ve'ecánejsin.

'Ayee nu tejá'amua'ixaate'e. A'ájna nu xaa yé ve'ecánejsin, neti'itevéé nu na'ame ti'itíj Rey jime'e. Ayee nu che'atá nain jín te'entínmua'aréere na'ame tíj í niyá'upua. Neajta nu huatasejre'esin huá'a jamuan í mej tí'ivaire'e í ta japua. Huápi'i pu hui naa seíre'e a'ame mej mi naa rí'i tína'utasej í teite.

²⁷ 'Ayee nu hui tejá'amua'ixaate'e tzáahuati'ira'a jime'e, seica mej yé huaté'uu ayajna, camúu xi cui'ini sino mat'íj amuacaícan rasejran ti Dios tiu'uta'aíjta íiyen chaanaca japua. —Ayee pu tihua'utá'ixaa a'ájna í Jesús.

T'íj nu'u seicié huataúrru í Jesús

(Mt. 17:1-8; Mr. 9:2-8)

²⁸ Teuumé'eca a'achú cumu aráhuaica xicaj ti Jesús ayén tiu'utaxájtaca'a, aj pu i a'ímej a'uví'iti, a'ájna í Pedro, ajta a'ájna í Juan, ajta a'ájna í Jacobo. Mat'íj mi anticíj í jirí japua.

Tí'ij jí Jesús a'utéjche ti huatéjniuuni. ²⁹ T'í'ij auj téniuusime'e, aj pu i seicié huaúrru a'ájna í Jesús í runéerime jetze. Temua'a pu naa tiu'utécuainareca'a í c'ixure'ara'an. Ayee pu ti'itétaave'e cumu metémaxcava'ara.

³⁰ Mat'íj mi hua'apua huatasejre jamuan í Jesús. A'ii mú me'ín pú'een, a'ájna í Moisés teecan, ajta a'ájna í Elías. ³¹ Huápi'i mú naa seijre'eca'a. Majta jamuan tí'ixajtaca'a a'ájna í Jesús. A'íj mú jín tiú'urixaate'ecaa a'ájna í ti jín araúrastejsin a'ájna Jerusalén, ti a'ín huámi'ini a'ájna.

³² Ajta a'ín í Pedro, majta í mej hua'apua í mej a'uté'uuca'a jamuan, jeíhua mú cu'utzícua'a. Mat'íj huáji, mat'íj mi hua'usej a'ímej í teteca í mej áa huaté'uuca'a jamuan í Jesús. Majta raasej a'íj ti éene'e í Jesús ti jeíhua huápi'i naa seijre'eca'a. ³³ Mat'íj meri á'ucínicu a'ujna ti a'utéjvee í Jesús a'íime mej hua'apua í teteca, aj pu i ayén Pedro tiraata'ixaa tijín:

—Maestro, naa pu x'epi'ín tej yé huaté'uu. Tiché'e hui huaícaca huátaahuaa, í inaamua, sej ti mú'eetzi a'áa a'ame, ajta seíj, Moisés ti ra'áa á'ara'ani, ajta seíj, Elías ti ra'áa á'ara'ani. —Ayee pu tiu'utaxájtaca'a a'ájna í Pedro a'iné capu a'íj rá'amitiejte'eca'a.

³⁴ T'í'ij auj tí'ixáataca'a, aj pu i jaitiri huatasejre. Aj pu i huá'a jetze rájrupi. T'í'ij huá'a jetze rájrupi, mat'íj mi tiu'utátziin a'íime í mej Jesús jamuan á'ujujhua'ane'e. ³⁵ T'í'ij jí niuucari e'icánamuajre í jaitiri tzajta'a, ayén tijín:

—A'ii pu hui a'ín pú'een í niyauj, í nej ra'antíhua'u. Setá'aj ráanamua. —Ayee pu tiu'utaxájtaca'a.

³⁶ T'í'ij ayén tiu'utaxájtaca'a, án pu a'utevéé já'araa rusej a'ájna í Jesús. Majta a'íime í mej jamuan á'ujujhua'ane'e, a'íi

mú ru'uté'aa í ru tzajta'a. Camu ja'ati huatá'ixaa a'ij mej tiu'uséij.

I temuajj ti nu'u tiyaaru'u tzajta'an seijre'eca'a

(Mt. 17:14-21; Mr. 9:14-29)

³⁷ Yee ruijmua'a yee, matí'ij meri acáaci í jiri japua, jeihua mú teite ra'antinájcheca'a. ³⁸ Ajta seij pu a'utéveeca'a huá'a tzajta'a í teite. A'í pu raatajé tijín:

—Maeestru, jeihua nu hui muahuavii pej ya'utéeseij í niyauj, a'iné a'í nu'u caj ti'ijyauj. ³⁹ Xíejniu'ucari ti a'ij pua'a 'een, a'í pu hui rájviivi'i. A'ij pu jín, jeihua rujíjhuae'e í pa'ari'i. Ajta jeihua pu huá'aruri ratá'aca í jetzen. A'ij pu jín, áijjaamixcue'ire'e í rutene'e jetze. Cíj pu'u tiratá'aca ti ruxiéehua rí'i mé tejá'uche'ecane'en. Pu'uri rá'apua'ajte'esin. ⁴⁰ Nehuá'uhuaviiri'i hui ne'ímej í mej á jamuan á'ujujhua'an mej raatamuárite'en ti tzajta'an seijre'e. Majta caí raayí'itihua'a. —Ayee pu tiraata'ixaa a'íjna í ja'ati.

⁴¹ Ajta a'íjn Jesús, ayée pu tiu'utaniú:

—Mú'een mi sej iiji huáteemua, caxu hui té'atzaahuate'e, mi sej a'ij pua'a tí'teteite. ¿A'achúni ruxe'eve'e nej a'ateevi'i mú'ejmi jemi nej ni rí'i amuáaruuren? Mé je'evé'evi'itichi mi pa'ari'i.

⁴² Tí'ij auj e'evé'eme'ecaa, a'í pu tiyaaru'u ra'itárie á chuaata'a, ajta huá'aruri raatá'a. Aru a'íjn Jesús, a'í pu ra'ajte'axi í tiyaaru'u. Aj pu i tiráhuua í pa'ari'i. Ajta raatátui í táatajra'an.

Tí'ij nu'u ajtahua'a Jesús raataxájtaca'a tijín: “Nu'uri mi'íni”

(Mt. 17:22-23; Mr. 9:30-32)

⁴³ Majta naími'i mú naa rí'i tira'utaseij a'íjna jime'e ti Dios ayén ráaru a'íjna ti huápi'i ruxe'eve'e.

Matí'ij mauj a'ij tejá'useijraca'a í teite me'íjna jime'e a'ij ti Jesús huaríj, ayée pu tihua'utá'ixaa a'ímej í mej jamuan á'ujujhua'ane'e.

⁴⁴ Ayen tijín:

—Rí'i xu'u mú'een tiráanamua. Ayee pu hui tí'ineruuren ineetzi, i nej neajta huá'a jetze airáne í teite. Avíitzi mú jín neetzi tiu'utátuiire'esin huá'a jemi í teite. —Ayee pu tihua'utá'ixaa.

⁴⁵ Majta me'ín í mej jamuan á'ujujhua'ane'e, camu yaú'itiée muá'araa a'ij ti huataújmua'a í niuucari ti raataxájtaca'a a'íjna í Jesús, sino huateúravaataca'a mej mi caí yaú'itiée muá'ara'ani. Majta mú tí'itziñne'eca'a. A'ij mú jín caí raata'íhua'uri'i me'íjna jime'e a'ij ti huataújmua'a.

I ja'ati ti nu'u jaítze'e ruxe'eve'e

(Mt. 18:1-5; Mr. 9:33-37)

46 Ja'anáj pu ayén tiuju'uríj. A'íime í mej Jesús jamuan á'ujuhua'ane'e, a'íi mú autéjhuii mej tiú'ujeeve a'íjna jime'e yee a'atani jaítze'e ve'ecán jín ti'itéjvee iteen tej tamuáamuata'a japuan hua'apua ará'ase.

47 Ajta a'íin Jesús, a'íi pu ramua'areereca'a a'ij mej tí'imua'ajca í ru tzajta'a. Aj pu i pa'ari'i avé'evi'iti. Tí'ij i á vejl'i raatájche a'u ti a'utéjvee. 48 Aj pu i ayén tihua'utá'ixaa tíjín:

—Ja'ati ti na'a ti ra'ancuré'evi'itin a'íjna i pa'ari'i neniúucajtze'e, a'íi pu hui ajta na'ancuré'evi'itin ineetzi. Ajta a'íin ti na'ancuré'evi'itin ineetzi, a'íi pu ajta ra'ancuré'evi'itin a'íjna ti tinaata'áj. Ayee pu'u tí'een a'iné a'íjna ti jaítze'e c'lieene'en jín ti'itéjvee mú'ejmi mi sej nee jamuan á'ujuhua'an, í Dios jemi, a'íi pu hui jaítze'e ve'ecán jín ti'itéjvee caí máaj ja'ati. —Ayee pu tihua'utá'ixaa a'íjna í Jesús.

Ija'ati ti nu'u itejmi jemi seijre'e

(Mr: 9:38-40)

49 Ajta a'íin í Juan, ayée pu tiraata'ixaa tíjín:

—Maeestru, ja'ati tu a'uséj ti huá'amuarite'eca'a í tiyáaru'use mej huá'a tzajta'a seijre'e í teite. Aniúucajtze'e pu jín huá'amuarite'eca'a. Teajta iteen, teen tu hui raatá'ijmiijri'i ti caí ayén rijcaa, a'iné capu téjmi jetze ajtémecan.

50 Tí'ij jí ayén tiraata'ixaa a'íjna í Jesús tíjín:

—Caxu rá'ijmiijra, a'iné ja'ati ti na'a ti caí a'ij á'amuaruure, a'íi pu xaa á'amuavaire'e. —Ayee pu tihua'utá'ixaa.

Tí'ij Jesús hua'ajté'axi a'íjna í Jacobo, ajta a'íjna í Juan

51 Tí'ij ari vejl'i'itaca'a ti teja'uré'enejsin a'ájna xicájra'a ti jetzen Dios rá'avi'itin í ta japua, Jesús pu raax'epi'intare nain jime'e ti a'uun a'ujnén ánti Jerusalén. 52 Seica pu huata'íteca'a mej mi amuacáí a'ujnén. Aa mú a'ará'a chajta'a a'u mej a'uchéjme a'íime í Samaria ti é'eme'ecan. A'uu mú a'atanéj mej mi rí'i tiú'uruuren a'u mej ará'aiixa.

53 Majta a'íime í mej a'uun é'echejca'a, camu ra'ancuré'evi'iti me'íjna í Jesús, a'iné mu'uri ramua'areereca'a tíjín Jerusalén pu a'ujnéjsin.

54 Majta a'íime í mej hua'apua, a'íjna í Jacobo, ajta a'íjna í Juan, matí'ij ráamua'areeri'i, ayée mú tiraata'íhua'uri'i me'íjna í Jesús tíjín:

—Tavastara'a, ¿a'iné hui petí'ijxe'eve'e tej ti tiyen huárini? ¿Ni teraata'áijte'en í Dios ti júte'e ye'icáxire'en í taij ti jín huá'ucui'ini naíjmi'ica, matíj mena'a ayén mej huachéjme? —Ayee mú tiraata'íhua'uri'i.

55 Aj pu i Jesús pí a'uré'eve. Aj pu i hua'ajté'axi. Aj pu i ayén tihua'utá'ixaa tíjín:

—Ca xu hui ramua'aree ti'titj ti xiéjniu'ucare'ara'an ayén ca'aníjra'a tejamuaatá'aca sej si siyen tiu'utaxáj. ⁵⁶ A'iné inee, i nej neajta huá'a jetze airáne í teite, canu hui ne'íjna jín mú a'uvé'emej nej ni hua'antipua'ajte'en í teite, sino a'íj nu jín mú a'uvé'emej nej ni hua'irájtuaani. —Ayee pu tihua'utá'ixaa.

Majta a'ucíj. Majta seíj chajta'a jetze a'atanéj.

I mej nu'u raxí'eve'eca'a mej jamuan á'ujuhua'ane'en a'íjna í Jesús

(Mt. 8:19-22)

⁵⁷ Mat'íj mauj huajú'ucaa í juye jetze, seíj pu ayén tiraata'ixaa tijín:

—Nee nu hui á jamuan a'um'é'e na'ame a'u ti na'a pe á'ume.

⁵⁸ Jesús pu ayén tiu'utaniú tijín:

—A'íime í arachuíjse, a'úu mú hui u'uche a'u ti aucúcu'unijmee. Majta a'íime í pina'ase, pi'ista jetze mú tiú'uritu'aate. Mí neajta inee, i nej neajta huá'a jetze airáne í teite, canu huatéechi'i a'u nej a'utácuti.

⁵⁹ Jesús pu seíj huata'áj í tevi tijín:

—Patá'aj á'uche'ecane'en nee jamuan.

Ajta a'ín teáata'a, ayée pu tiraata'ixaa tijín:

—Niche'e ne'u yé huatácati ajta caí huámi'ini í nitáata nej ni ra'avá'anan a'ij tej tí'ijri'ire iteen. Aj nu xaa á jamuan á'uche'ecane'e na'ame.

⁶⁰ Jesús pu ayén tiraata'ixaa tijín:

—Miche'e me'ín ra'avá'anan í mi'ichi a'íime í hua'axí'ej mi'ichite me'íjna jime'e í mej caí ramua'ate í Dios. Pajta mú'ee, aricu á'ura'a pej pi í niuucari hua'utá'ixaate'en ti jíme'en raxa í Dios ti nainjapua tí'ajta. —Ayee pu tiraata'ixaa a'íjna í Jesús.

⁶¹ Ajtahua'a seíj pu ayén tiraata'ixaa tijín:

—Nevástara'a, nee nu hui á jamuan á'uche'ecane'e na'ame, aru nauj mi'i u a'atanén ne'é'che nej ni hua'utateújte'en í ne'ihuaamua'a, neajta í nevaújsimua'a.

⁶² Ayee pu tiu'utaniú a'íjna í Jesús tijín:

—A'íjna í ja'ati ti a'utéjche ti tí'imuari'e, ti pua'a ari já'ita'a um'é'eca ajta raatéxieehua, a'íj pu hui caí ti'titj vaire'e jemin í Dios ti nainjapua tí'ajta.

10

T'íj nu'u hua'aré'e'itixi a'ímej í mej huaícate jamuan tamuáamuata'a ará'ase

¹ A'atzu a'ateevi'i, Jesús pu ajtahua'a seica avé'ejajpuaxi í mej ayén pua'améca a'achú cumu huaícate japuan tamuáamuata'a ará'ase. A'íj pu hua'uta'iteca'a hua'apuacajmé'en mej mi anáaté'ee u e'ará'asti nainjapua a'u ti na'a mej a'uchéjme, a'u ti Jesús huáje'emuáarenche'e.

² Ayee pu tihua'utá'ixaa tijn:

—Mu'ití mu'uri tñ á'ujca'ane ti Dios tihua'uta'aíjte'en, aru camu mu'íi a'íime í mej a'íjna jñ tí'ivaire'e mej tihua'utá'ixaate'en í niuucari ti jñ Dios hua'irájtuaani. A'íj xu hui jñ siyen tiraatáhuavii í tavástar'a í ti jemin tiu'utátuure'esin naíjmi'íca jime'e í mej té'atzaahuat'e, ti a'ín tejámuaata'aíjte'en sej a'ucíjxi'in nainjapua a'u mej é'eseijre'e.

³ 'Sericu mú'een. Ayee nu hui tejámuaata'aíjte'esin sej si huá'a tzajta'a á'ujujhua'ane'en í teite. Ayee xu seíre'e xá'aju'un matíj cáne'axi mej huá'a tzajta'a á'ujujhua'an í jíra'ave. ⁴ Caxu hui ca'aní té'epiin sej tumin tzajta'a ucá'an, caxu seajta ca'aní té'epiin sej tiú'ujcixu te'ucá'an, caxu seajta tiú'uca'acái té'i'ipi'in. Caxu ja'ati teujte'e í juye jetze. ⁵ Setí'ij chí'ita uteárute, mi'i sej siyen tiraatateújte'en yee: “Rí'i xu yee tí'itechejca.”

⁶ 'Seajta ti pua'a a'uun é'eseijre'e seíj í tevi ti xaa rí'i tí'iche, a'íi xu hui huateáturaasin jemin í sej jñ raatateújte. Na'ari caí, ajtahua'a huateáturaasin mú'ejmi jemi í sej jñ raatateújte.

⁷ 'A'uu xu á'ateere a'ájna chí'ij jetze a'u sej ará'aíixa. Tí'itíj ti na'a mej tejá'amuaamin, a'íj xu hui huácua'ani, seajta raayé'en. Ayee xu huárini a'iné ayée pu tiraavíjte'e mej tiraanájchite'en a'íjna í ti tí'imijhuaca. Caxu á'ujujhua'ane'en méyee seajta méyee huá'ache.

⁸ 'Setí'ij se'uun a'uteárute seíj jetze í chajta'a, ti pua'a a'íime amua'ancuré'evi'itín, ayée xu huárini. Tí'ití mej án amuaajá'ujmuaniira, a'íj xu huácua'ani. ⁹ Setá'aj seajta ti-huá'uhuaate'en a'ímej í mej tí'icúcuí'ijme. Seajta hui siyen hua'utá'ixaate'en yee pu'uri tímua'a teja'uré'enejsin ti Dios nainjapua tiu'uta'aíjta íiyen chaanaca japua.

¹⁰⁻¹¹ 'Na'ari, ti pua'a mecaí amua'ancuré'evi'itín setí'ij e'ará'asti seíj jetze í chajta'a, ayée xu caaye jetze á'ujujhua'ane'en. Ayee xu hui tihua'utá'ixaate'en yee: “A'íjna í chuej, ti muiini ti ajtávi'itaxi í taca'acai jetze, íiye ti chajta'a me'ecan, a'íj tu huatéca'atzijxi'isin sej si ráamua'aree sej ve'ecán jñ auteájturaa í Dios jemi. Capu amín a'íj sej seri tiú'uruu. Aúche'e pu yerá'aíixa ja'anáj ti teja'uré'enejsin ti Dios tiu'uta'aíjta nainjapua íiyen chaanaca japua.” Ayee xu hui tihua'utá'ixaate'en.

¹² 'Ayee nu hui tejá'amua'ixaate'e tzáahuati'ira'a jime'e. A'ájna xicájra'a jetze tí'ij yerá'aíixa í Dios tí'ij a'ín huá'axijte'en, jaítze'e mú hui rajpuaítzi muá'aju'un a'íime í mej caí amua'ancuré'evi'ití a'ujna chajta'a mej caí a'íime í mej Sodoma e'echéjme'e.

*I teite mej nu'u caí té'atzaahuat'e
(Mt. 11:20-24)*

13 'Mi sej hui Corazín é'eme'ecan, setá'aj hu-ataújxieemiste'en. Seajta mú'een, mi sej Betsáida é'eme'ecan, setá'aj seajta huataújxieemiste'en, a'iné mú'ejmi tzajta'a, jeíhua nu niyen huaríj ti huápi'i ruxe'eve'e. Mí seajta mú'een, caxu na'ancuré'evi'iti.

'Aru ti pua'a niyen huáriniiche'e huá'a tzajta'a a'íime í mej mejmí'i Tiro a'uchéjme'ecaa o huá'a tzajta'a a'íime í mej mejmí'i Sidón é'echejca'a a'ij nej neri huaríj mú'ejmi jemi, a'íi mú hui mejmí'i seicié tiu'umuá'aj á'ame'enche'e. A'íi mú miyen ucaújchejte'axi'inche'e me'íjna jime'e í mej jín custaa tí'ita'ahuaca. A'íi mú hui majta nasij cáujhuaate'enche'e, majta miyen éene'e mej a'ujrá'aseche'e mej mi ráamua'aree í seica í teite mej meri seicié tiu'umuá'aj.

14 'Silu mú'een, jaítze'e xu hui rajpuaítzi xá'aju'un mecaí a'íimej a'ájna xicá'ra'a jetze ti Dios ayén tihua'axijte'en.

15 'Ari mú'een, mi sej Capernaúm é'eme'ecan. ¿A'iné te-jamuá'amitiejte'e mú'ejmi? ¿Ni qui Dios pu amuá'avi'itín u júte'e? Capu hui tzíte'e, sino Dios pu amuaja'ucáhua'axijsin téte'imua í chaanaca jete a'íjna jime'e sej caí na'ancuré'evi'iti. —Ayee pu tiu'utaxájtaca'a a'íjna í Jesús.

16 Ajtahua'a pu ayén tihua'utá'ixaa a'íimej í ti hua'uta'íteca'a tijín:

—A'íjna í ja'ati ti ayén á'amuanamua, a'íi pu hui ajta nena-mua ineetzi. Ajta a'íjna í ja'ati ti amuaata'íti, a'íi pu ajta neta'íti ineetzi, ajta, a'íi pu hui raata'íti a'íjna ti tinaata'a'áj ineetzi.

Mat'íjtá nu'u mi curé'ecijxi í mej huaícate japuan tamuáamuata'a ará'ase

17 Mat'íj mi a'ucíjxi a'íime í mé huaícate japuan tamuáamuata'a ará'ase. Mat'íj uvé'eneajxi, jeíhua mú rútemua'ave'eca'a. Ayee mú tiraata'ixaa tijín:

—Tavastara'a, majta a'íime í tiyaaru'u, a'íi mú majta te'ará'astijre tetí'ij iteen tíhua'uta'a'áj aniúucajtze'e.

18 Ayee pu tiu'utaniú a'íjna í Jesús tijín:

—Nee nu raasej ne'íjna í Satanás tí'ij a'íin u e'icájve u júte'e. Ayee pu hui teje'icájve cumu mej témexcava'ara'an.

19 'Neajta inee, nu'uri tejámua'íjca ne'íjna jime'e sej hua'avé'etziinaxi'in se'ímej í cu'ucu'use, ajta se'ímej í teaxcáte sej si tiu'utémuaitín. Neajta nu hui tejámua'íjca sej si tiu'utémuaitín nain jime'e í huá'amuarí'eri'ira'a a'íimej í mej amuájcha'íire'e. Capu tí'itíj a'ij á'amuaruuren.

20 'Mi seajta mú'een, caxu hui se'íjna jín hu-ataújtemua'ave'en í mej amua'ará'astijre'esin í tiyáaru'use sino ayée xu se'íjna jín titeetáujtemua'ave'en, jee xaa ne'u, ti ari á'ayu'usi'i í ta japua a'ij sej hui ante'aruá sej si se'uun

auteáturan tíj na'a rusén jime'e. —Ayee pu tihua'utá'ixaa a'íjna í Jesús.

T'íj nu'u Jesús r'íi tiraatá'a í rutáata í Dios

(Mt. 11:25-27; 13:16-17)

²¹ A'ájna'ímua, jeíhua pu huataújtemua'ave a'íjna í Jesús a'íjna jime'e ti huateájturaa jemin í xiéjniu'ucare'ara'an í Dios. Ayee pu tiu'utéjniuú tíjín:

—Jeíhua nu r'íi timuaatá'asin, mi pej niyá'upua, mi pej tí'aijta u ta japua, pajta líyen chaanaca japua. Ayee nu hui 'een jín r'íi timuaatá'asin a'iné mú'ee pe raaté'avaata a'íjna í niuucari mej mi caí yaú'itiée muá'araa a'íime í mej jeíhua raay'íiti, majta a'íime í mej jeíhua tiú'ujmua'ate. Pajta mú'ee tihua'utaseíjrate'e a'ímej í mej caí a'ij tí'íjviicua'í. Jee xaa ne'u, mi pej niyá'upua, ayée pu hui mua'aránajcheca'a.

²² Nain pu jín tinaa'íjca í niyá'upua. Capu ja'ati ramua'aree ja'ati nej yaujra'an pú'een. A'íi pu'u ramua'aree í niyá'upua. Capu ja'ati ajta ramua'aree ja'ati ti pú'een í niyá'upua. Nee nu'u hui ramua'aree i nej yaujra'an pú'een. Majta a'íime ramua'aréeren í nej hua'utaseíjrate'esin nexí'evi'ira'a jime'e. —Ayee pu tiu'utéjniuú.

²³ T'íj jí hua'antaseírajraa í mej jamuan á'ujjuhua'ane'e. Rujíme'e pu hua'utá'ixa tíjín:

—Jé'ecan pu hui r'íi tejamuaatá'a a'íjna jime'e í sej seri tí'iseij. ²⁴ Ayee nu tejá'amua'ixaate'e. A'íime í mej tí'ixaxa'ata'a í Dios jetze me'ecan, majta a'íime í mej títetaté'eca'a rey jime'e, mu'íiti mú raxí'eve'eca'a mej raaseíj a'ij sej tí'iseij mú'een. Majta jeíhua mú raxí'eve'eca'a mej ráanamua a'ij sej seri tí'inamua. Aru capu hui ayén tihua'ucí'í. —Ayee pu tihua'utá'ixaa a'íjna í Jesús.

Í ja'ati ti nu'u í Samaria é'eme'ecan ti r'íi tí'itevij

²⁵ Ja'anáj pu ayén huaríj. Seíj pu ájchee, ti tí'imua'ata í yu'uxari jetze ti Moisés ra'uyú'uxaca'a. Ayee pu tí'itese'eca'a a'íjna í ja'ati ti ayén tiráacuanamuan ti ij a'ín Jesús tí'itíj jín auté'itzen. Ayen tíjín:

—Maeestru, ¿tí'itáni ruxe'eve'e nej niyen huárini ti ij náaci'iti ineetzi nej ruuri ná'ara'ani rusén jime'e a'ujna a'u ti Dios é'eseijre'e?

²⁶ Ayee pu tiu'utaniú a'íjna í Jesús tíjín:

—¿A'iné té'eyu'usi'í í yu'uxari jetze? ¿Tí'itáni pa'ujjve'e pe'íjna jetze í yu'uxari?

²⁷ Aj pu i ayén tiraata'ixaa tíjín:

—Patá'aj nu'u piyen r'íi tirájcha'íi a'íjna í tavástar'a í taDioj nain jime'e í á'a tzajta'a, pajta nain jime'e a'achú pej caj té'aca'ane í á'axiejniu'uca jetze, pajta nain á'axe'evi'ira'a

jime'e, ajta á'amuari'eri'ira'a jime'e. Ajtahua'a pu seij sei-jre'e ti jín ayén yee patá'aj nu'u hui piyen che'atá pena'a rí'i tirájcha'íi í axí'ej tevi patíj mú'ee aseij tí'iti'á'acha'íi.

²⁸ Jesús pu ayén tiraata'ixaa tíjín:

—Xí'epi'ín pej tiraataxájtaca'a. Tí pua'a piyen huárini, a'ij pej hui tiraataxájtaca'a, peruuri pej pua'amé rusén jime'e a'u ti Dios é'eseijre'e.

²⁹ Ajta a'ín ti tí'imua'ataca, a'í pu raxí'eve'eca'a mej mi ráamua'aree í teite ti caí ja'anáj auteájturaa í Dios jemi. A'ij pu jín, ayén tiraata'íhua'uri'i a'íjna í Jesús tíjín:

—¿A'ataani pú'een í nexí'ej tevi?

³⁰ Ajta a'ín Jesús, ayée pu tiu'utaniú tíjín:

—Ja'ati pu nu'u Jerusalén e'erájraa. A'uu pu nu'u hui a'ucamé'eca u Jericó. Matí'ij nu'u mi nahua'ari ra'antinájcheca'a. Metirá'ari'iri'i í cáxure'ara'an. Majta raatéevajxi. Matí'ij nu'u mi yauutéj í juye jetze. Pu'uri á'ame'erejca'a. Majta nu'u me'ín nahua'ari a'ucíj.

³¹ 'A'atzu a'atevi'i, tí'ij nu'u i seij a'ucamé'eca juye jetze. Puaarij pu hui pú'een a'íjna. Tí'ij jí raaseij ti á'ame'erejca'a. Aa pu nu'u imuá a'atanéj í juye. Ajta nu'u mú á'ume.

³² 'Ajtahua'a pu nu'u seij a'ájna a'ucamé'eca. A'í pu nu'u a'ín pú'een seij ti Leví teecan jetze ajtémecan. A'í pu ajta tí'ivaire'eca'a hua'atáyujta'a. Tí'ij a'uun a'ucáane a'u ti auucá'a í ti á'ame'erejca'a, a'í pu ajta nu'u hui raaseij. Ayee pu che'atá na'a huaríj. Aa pu nu'u imuá a'atanéj. Ajta nu'u mú á'ume.

³³ 'Ajtahua'a pu nu'u seij a'ucamé'eca. A'ii pu nu'u a'ín pú'een seij ti seij chuéjra'a japua é'eme'ecan ti ayén téja'arájtehuaa tíjín í Samaria. Tí'ij aj a'ucamé'eca, a'í pu nu'u a'ucáane a'u ti auucá'a a'íjna ti á'ame'ere. Tí'ij raaseij, a'í pu nu'u rá'ancu'uvajxi.

³⁴ Tí'ij nu'u i jemin á e'iré'ene. Aj pu i racája'usi á jetzen a'u ti tejé'epuaijti'ihuaca'a a'íjna jime'e í aceite, ajta u viinu. Ajta nu'u raacá'ijcataxi a'u ti tejé'epuaijti'ihuaca'a. Aj pu nu'u i ra'avá'ara rucí japua í puuru'u. Tí'ij nu'u i ya'uví'iti, a'ájna já'ahua'a a'u mej é'e'aseca í mej puaseaaruve'e. A'uu pu nu'u yaúutuaa. Temua'a pu nu'u hui rí'i tiraaxá'apuai'íi.

³⁵ 'Yee ruijmua'a yee, a'í pu nu'u hui ru'ita'í'ipi hua'apuaca í tumin. Ajta raata'í'ipií a'íjna ti antiújmua'aree a'íjna jime'e í chí'ij. Ayee pu nu'u tiraata'ixaa tíjín: “Patá'aj rí'i tiraaxá'apuai. Neajta inee, netí'ij uvé'enen, aj nu yeehui muaatá'asin nain a'achú pej caj tiraaxíjte huaatari jime'e, ajta tí'itíj ti huácuua.” Ayee pu nu'u hui tiraata'ixaa, a'íjna í Samaria ti é'eme'ecan.

³⁶ Ajta a'ín Jesús, ayée pu tiraata'íhua'uri'i tíjín:

—¿A'iné timuá'मितiejte'e, a'íime í mej huaíca, a'atani éene'e a'íin píríci tí rí'í tí'itevistáa já'araa amíjna jemi í ruxí'ej teví í mej tiraanáhua'irí'í í nahua'ari?

³⁷ Ajta a'íin tí'ímua'ataca í yu'uxari jetze tí Moisés ra'uyú'uxaca'a, ayée pu tiraata'ixaa tíjín:

—Ayej ne'ase tí a'íin tí rá'ancu'uvajxi, a'íi pu a'íin pú'een í tí xí'epí'ín tí'itevíj a'íjna jemi í ruxí'ej teví.

Jesús pu ayén tiraata'ixaa tíjín:

—Aricu hui, patá'aj piyen huárini a'íj tí a'íin huaríj.

Tí'ij nu'u Jesús á a'uré'ene Marta tí é'eche

³⁸ Ajta a'íin Jesús, majta a'íime í mej jamuan á'ujujhua'ane'e, matí'ij mauj huajú'ucaa, a'úu pu a'ará'a a'u tí ja'ati e'echéjme'e. Ayee pu ántehuaa a'íjna í 'íita'a tíjín Marta. Tí'ij í a'íin ra'ancuré'evi'iti í ruche. ³⁹ Seíj pu tí'ihuaara'a, íitacan. Ayee pu ántehuaa tíjín María. Ajta a'íin María, án pu vejli'í a'ujyeíjxi jamuan í Jesús. Ranamuájraca'a a'íj tí tí'ixajtaca'a. ⁴⁰ Ajta a'íin í Marta, capu a'íj tirá'ateuve'e a'íj tí huárini a'iné jeíhua pu tí'imuari'eca'a tí ij tihua'umín. Tí'ij í e'iré'ene jemin í Jesús. Ayee pu tiraata'íhua'urí'í tíjín:

—Nevástara'a, ¿ni caí á jetze ruxe'eve'e tí ne'ihuaara'a ruséjítacan yé naatéjtuaa nej ní neseíj tí'imuari'e? Patá'aj hui raatá'ixaate'en tí naatévaire'en.

⁴¹ Tavástara'a pu ayén tiu'utaniú tíjín:

—Marta, Marta, jeíhua pej tí'imua'atze, pajta jeíhua a'íj té'amua'ate. ⁴² Seíj pu'u hui ruxe'eve'e pej piyen huárini. A'íjna í María, a'íi pu ra'avé'ehuaú í tí jaítze'e rí'en. Neajta inee, canu hui rá'a'arí'ira nemíjna. —Ayee pu tiraata'ixaa a'íjna í Jesús.

11

Tí'ij nu'u Jesús huá'amua'atejca'a a'íj mej ye'í titeetéjnuuni í teite

(Mt. 6:9-15; 7:7-11)

¹ Ja'anáj pu ayén tiuju'uríj. Aa pu já'ahua'a a'utéveeca'a a'íjna í Jesús. Téniiusime'e í Dios jemi. Tí'ij raatapuá'ajtaca'a tí huatéeniu, seíj mej jamuan á'ujujhua'ane'e, ayée pu tiraata'ixaa tíjín:

—Tavastara'a, patá'aj piyen titáamua'aten tej huatéjnuuni í Dios jemi tíj Juan tihua'umuá'ate a'ímej í mej jamuan á'ujujhua'ane'e.

² Tí'ij í ayén tihua'utá'ixaa tíjín:

—Setí'ij huatéjnuuni, ayée xu hui tiu'utaxá yee:

Mú'ee í pej tá'íya'upua,

Miché'e rí'í mé'e tiyau'á'an í pej jín ántehuaa.

Ché'e ayén teja'uré'enen a'ájna xicájra'a pej jetzen tiu'uta'aíjta íiyen chaanaca japua.

Miché'e miyen che'atá mena'a tira'ará'asten a'ij pej tí'ijxe'eve'e a'íime í mej yen huachéjme íiyen chaanaca japua matj a'íime tira'ará'aste í mej ta japua a'uté'uu.

³ Patá'aj titaatá'an í ti tí'icua'iri'í í tej jín te'utáviicua'í íjii tjj na'a yú ti auca'ití a'ame.

⁴ Patá'aj titaatá'uuni'í í tej jín auteájturaa mú'eetzi jemi a'iné ayée tu che'atá tiraatá'uuni'ira ja'ati ti na'a ti auteájturaa itejmi jemi.

Patá'aj pajta caí raatá'acare'en í tiyaaru'u ti a'ín ca'aníjra'a taatá'acare'en tej ti caí tiyen huárini ti'itj jime'e ti a'ij pua'a 'een. Yee pu'u.

⁵⁻⁶ Aj pu i ayén tihua'utá'ixaa tjjn:

—Tiché'e tiyen raataxáj yee sejj xu mú'een tí'amigo. Ajta á'iyen a'ájna í ja'ati, tí'ij ari já'ita'a tíca'a pí'tí'irici, a'úu pu hui a'umé a'u ti é'eche í amiigura'an. Aj pu i ayén tiraatá'ixaate'esin tjjn: “ne'amiigu, huaícaca naatanijte'e í pan, a'iné auchén pu yeehui uvé'ene sejj í ne'amiigu ti mu'u a'atamé'ecaa. Mí neajta inee, canu ti'itj tícha'íí í nej raamíin.”

⁷ Tí'iqui ayén hui tiu'utániuusín a'ájna ti huiirájca tjjn: “Capej né'tziite'e. Pu'uri yeehui aiteánami'í í puéerta, majta me'ín í tí'irí, mu'uri huatéje'e. Neajta inee, nu'uri huatéeca'a. Capu cha'a rí'irí nej ájcheni nej ti'itj jamuaatá'an.” Ayee pu tiraatá'ixaate'esin.

⁸ Mí neajta inee, ayée nu hui tejá'amua'ixaate'e. Capu xaa ájchesin ti ti'itj raatá'an a'ájna jime'e ti amiigura'an pú'een, sino, a'í pu ájchesin a'ájna jime'e ti i caí mé'e rá'itziite'e í amiigura'an. Aj pu i raatá'asin, tzíte'e, a'achú ti caj ti'itj tiraatáhuaviira.

⁹ A'íj nu hui jín niyen tejá'amua'ixaate'e yee setá'aj seuj rahuaviira í Dios jemi a'iné a'í pu xaa tejámuaatá'asin. Seajta, seuj rahuauca í jemin. A'í xu jemi rateuni í Dios. Seajta seuj te'ejteátu'asixi'ín tá'apueerta. Aj pu i xaa Dios te'antácuuna. Tí'ij jí amuaatá'asin í sej rahuauhuau.

¹⁰ 'Ayee xu hui huárini a'iné ti pua'a ja'ati ayén ti'itj tí'ijhuaviira, a'í pu ra'ancuré'asin. Tí pua'a ja'ati ti'itj huauca, a'í pu hui rateuni. Ajta ti pua'a ja'ati ayén te'ejteátu'asixi'ín tá'apueerta, Dios pu xaa tira'antácuune'esin.

¹¹ 'Casí'í mú'een, ¿ni qui sejj ayén huárini mú'een, mí sej huayaujmu'a'a? Tí pua'a ayauj ayén hua'ité muáhuaviira, ¿ni qui cu'ucu'u paraatapíjte'esin? Capej xaa ne'u. Hua'ité pepu'u hui raatá'asin. ¹² Na'ari ti pua'a tá'u muáhuaviira, ¿ni qui teáxca paratáchuite'esin? Capej xaa ne'u. Tá'u pepu'u raatá'asin.

13 'Ayee xu mú'een, mi sej a'ij pua'a 'een í ru tzajta'a, xu'uri ramua'aree sej hua'utapuaíjve'en í ruyaujmua'a ti'itíj ti rí'en. Ajta a'íin í ti á'amuyaya'upua í ta japua ti é'eseijre'e, jeíhua pu hui jaítze'e raayí'iti ti hua'utá'an ti a'íin xiéjniu'ucare'ara'an a'uun a'uteáturan a'ímej jemi í mej rahuauhuau. —Ayee pu tihua'utá'ixaa a'íjna í Jesús.

A'íjna í Jesús, Dios jetze pu araujca'ane
(Mt. 12:22-30; Mr. 3:19-27)

14 Ja'anáj pu ayén tiuju'uríj. Jesús pu tiyaaru'u huatamuárite'eca'a ti tevi tzajta'a seijre'eca'a. Ajta a'íin í tiyaaru'u, capu raatá'acare'e ti a'íin tevi tiu'utaxáj. Jíme'en pu'u Jesús raatamuári, aj pu i tiu'utaxájtaca'a a'íjna í tevi. Majta me'ín í teite, jeíhua mú naa rí'i tira'utaseíj. 15 Majta seica miyen tiu'utaxájtaca'a tijín:

—Amíjna mi tevi, mi Jesús, Beelzebú pu hui jetze araujca'ane ti ij ayén tihua'utamuárite'en í tiyáaru'use, a'iné a'íjna í Beelzebú, a'í pu tihua'áijte'e í seica í tiyáaru'use. Beelzebú pu ca'aníjra'a ratá'aca ti ij ayén amín tihua'uta'aíjte'en í tiyáaru'use. —Ayee mú tiu'utaxájtaca'a.

16 Majta seica, ayée mú rí'i tí'ira'ihua'u me'íjna jime'e ti a'íin hua'utaseíjrate'en tí'itíj ti huáp'i ruxe'leve'e, ti ajta í ta japua é'eme'ecan.

17 Ajta a'íin Jesús, a'í pu rú'umua'areereca'a a'ij mej tí'imua'ajca. Ayee pu tihua'utá'ixaa tijín:

—Matíj mena'a í mej seíj chuéjra'a japua tí'ajjta, ti pua'a já'ita'a ma'utácíine, aj mú mi huateújne'usi'ite'esin. Majta hui, camu cha'a á'ateeri mej tiaíta muá'aju'un. Ajta ti pua'a miyen che'atá mena'a já'ita'a a'utácíine a'íime í mej seicié mena'a á'é'eche, camu majta cha'a á'ateeri á mechée me'ájna.

18 'Ajta a'íin Satanás, ti pua'a miyen já'ita'a a'utácíine a'íime í ti tihua'áijte'e, ¿a'iné tí'iri'iri ti a'íin á'ateere ti tihua'áijte'e naíjmi'ica? Capu hui a'atzu a'ij tí'iri'iri. Ayee nu ti'ixa ne'íjna jime'e sej siyen tí'inexa yee nej nu'u Beelzebú jetze aránca'ane nej ni hua'utamuárite'en í tiyáaru'use.

19 'Niche'e a'atzu tejámuaata'íhua'u. Tí pua'a hui niyen Beelzebú jetze aránca'ane nej ni hua'utamuárite'en í tiyáaru'use, majta a'íime í mej a'amua jamuan á'ujjhu'an, a'í mú majta hua'utamuárite'en í tiyáaru'use. ¿A'ataani jetze mua'araujca'ane? A'í mú hui miijmu raataxájta yee mú'een xu auté'itze.

20 'Na'ari caí, ti pua'a nee xiéjniu'ucare'ara'an jetze na'aránca'ane í Dios, ayée pu huataújmu'a ti ari hui xaa a'ájna teja'uré'ene mú'ejmi jemi ti a'íin Dios nainjapua tiu'uta'aíjta íiyen chaanaca japua.

21 'Ajta a'ñin í ja'ati ti ruca'ané, ti jeíhua tí'ijcha'ñi í ti jín huaténe'use'en, tí'ij auj jíme'en rájcha'ñi í ruchi'i, naa pu temua'a tí'aviitzi'i tíj na'a ti te'irá'a. Capu ja'ati tí'ijnahua'iran.

22 'Mi ajta, ti pua'a seíj mú a'uvé'eme'en ti jaítze'e ruca'ané caí a'íjna, ti pua'a raaténe'usi'ite'en, ajta raatáviicua'i, ayée pu rini a'íjna ti mú a'uvé'emé'e a'ame. Nain pu hui tirá'ari'ira í ti jín né'use'eca'a. Aj pu i tihua'uré'a'asin tíj na'a ti tí'ijcha'ñica'a í ti tihua'unáhua'iri'i.

23 'Ayee nu tejá'amua'ixaate'e. Ja'ati ti na'a ti caí nevaire'e ineetzi, a'ñi pu hui néjcha'ñire'e ineetzi. Ajta ja'ati ti na'a ti caí teite tíse'iri ineetzi jemi, a'ñi pu hui hua'uré'e'iteca.

I xiéjniu'ucari ti nu'u a'ij pua'a 'een, ajtahua'a pu nu'u huaré'araa

(Mt. 12:43-45)

24 Ajta ayén tíjín:

—Ayee pu rici í xiéjniu'ucari ti a'ij pua'a 'een. Tí'ij a'uun huirájraa tzajta'an seíj í tevi, a'ñi pu á'uche'ecane'en ti rahuauhuau a'u ti e'ehuaújse'upe'en, a'u ti a'uhuáchi. Aru capu hui rateuve. Ayee pu tí'imua'atze tíjín: “Niche'e yeehui huaré'ara'ani u niche a'u nej e'erájraa.”

25 'Tí'ij uvé'enen, ayée pu hui 'een a'íjna í ja'ati. Naa pu 'een í ru tzajta'a. Cu xiee mej mauchén uhuaré'e'icha'utaca'a. Nain pu rí'i huáruu. 26 Aj pu i a'ñin xiéjniu'ucari huaúuvi'itin í seica í mej aráhua'apua ará'ase. A'ñi mú majta jaítze'e a'ij pua'a 'een caí í seíj. Matí'ij mi a'uteárute naími'i mej mi huaté'e muá'ara'ani me'íjna tzajta'a í tevi. Ajta á'iyen, ayée pu hui te'iráame ti jaítze'e a'ij pua'a éene'e a'ame a'íjna í tevi caí ti ajmí'i éene'e. —Ayee pu tiu'utaxájtaca'a a'íjna í Jesús.

I ti nu'u tzáahuati'ira'a jín rí'i tí'itá'aca

27 Tí'ij Jesús auj tí'ixajtaca'a, ajta seíj 'íita'a a'ujna a'utéveeca'a huá'a tzajta'a í teite. Aj pu i ayén tiu'utaxájtaca'a ca'anín jíme'e tíjín:

—Rí'i pu tiraatá'a a'íjna í 'íita'a pej jetzen huanú'ihuaca'a, pej pajta jetzen huátzii.

28 Aj pu i Jesús ayén tiu'utaniú tíjín:

—Mí ajta a'ñime, jaítze'e pu hui rí'i tihua'atá'aca a'ímej í mej ranamua í niuucari ti jíme'en raxa í Dios, majta miyen ra'ará'astijre'en.

Teite mú nu'u raxí'eve'eca'a mej nu'u tí'itíj huaseíj ti huápi'i ruxe'eve'e

(Mt. 12:38-42; Mr. 8:12)

29 Majta a'ñime í teite, maúche'e mú máàj ajteáxiirijme'e í Jesús jemi. Ajta a'ñin, ayée pu tiu'utaxájtaca'a tíjín:

—Jeíhua mú a'ij pua'a tí'iteteite í mej íjii huáteemua. Ayee mú hui raxí'eve'e nej tihua'utasejírate'en tí'itíj ti

huápi'i ruxe'eve'e. Aru canu ti'itíj hua'utasejrate'esin. A'ij nu'u hua'utá'ixaate'esin ti jíme'en raxa í Jonás teecan ti tí'ixaxa'ata'a í Dios jetze me'ecan.

³⁰J'ainé a'íi pu hui a'íin pú'ee'e í ti huápi'i ruxe'eve'e í mej raasej a'íime mej Nínive e'echéjme'e, ayée nu che'atá nena'a nej a'íin pú'een í ti huápi'i ruxe'eve'e í mej rasej a'íime íjii mej huáteemua.

³¹Ayee nu tejá'amua'ixaate'e, a'ájna xicájra'a jetze ti jetzen Dios huá'axijte'en í teite, a'íjna ti ajmí'i ti'itéveeca'a reyna jime'e a'ujna antánimua huarita'an í jaj ti ve'ée, a'íi pu hui a'ánna a'utéchaxijsin huá'a jamuan a'ímej íjii mej huáteemua. A'íi pu ajta huá'a jetze te'ujpuá'arite'esin ti'itíj jime'e. A'uu pu imuá a'uvé'emej ti ij ráanamua a'íjna í Salomón teecan ti rí'i mé teúumua'arejca'a. Neajta inee, í nej yee huatéjvee í teite tzajta'a, jaítze'e nu hui ve'ecán jín ti'itéjvee caí a'íjna í Salomón. A'íj pu jín, a'íjna í reyna huá'a jetze te'ujpuá'ajte'esin a'iné camu nenamua ineetzi.

³²Majta a'íime í mej Nínive e'echéjme'e, ayée mú rini a'ájna xicájra'an í Dios ti jetzen huá'axijte'en í teite. A'íi mú huatéhuiixi'isin a'ímej jamuan í mej íjii huáteemua. Mat'íj mi te'ujpuá'ajte'esin ti'itíj jime'e. Seicié mú hui tiu'umuá'aj mat'íj ráanamujri'i a'ij ti tihua'utá'ixaa a'íjna í Jonás teecan. Neajta inee, jaítze'e nu hui ve'ecán jín ti'itéjvee caí a'íjna í Jonás. A'íj pu jín, a'íime í teteca Nínive mej e'echéjme'e, a'íi mú te'ujpuá'ajte'esin ti'itíj jime'e í mej íjii huáteemua a'iné camu seicié tiu'umuá'aj net'íj tihua'utá'ixaa inee.

*I ti nu'u ú'utatzave'e í huá'a tzajta'a í teite
(Mt. 5:15; 6:22-23)*

³³Jíme'en hui a'íjna í aparatu ti'iti í mej rá'ajtaira, capu ja'ati a'ájna ye'uté'avaata. Capu ajta xa'ari tzajta'a ru'utéchajtza. Capu xaa ne'u, sino án pu imuá ya'ujchájtza mej mi raasej í mej me'uun a'uteáru'ti.

³⁴Ayee pu hui tí'ivaire'e á'aji'i tíj taij ti á'ataa í á'ajetze. A'íj pu jín, ti pua'a rí'en á'aji'i, ayée pu 'een, cu xiee ti huanéeri'icí nainjapua í á'ajetze. Na'ari caí, ti pua'a pecaí rí'éene'en á'aji'i jetze, ayée pu 'een, cu xiee ti huatíca'a í á'ajetze.

³⁵Setá'aj siyen huárini ti ij caí aúumi'ini ti á'ataa í á'ajetze.

³⁶Tí pua'a naa pu á'ataa í á'ajetze, ajta caí a'atzu á'amí'ica, nainjapua pu hui huanéeri'icí a'ame. Ayee pu té'eme, cu xiee aparatu á jetze ráatatza. —Ayee pu tiu'utaxájtaca'a a'íjna í Jesús.

*T'íj nu'u Jesús huá'a jetze te'ujpuá'ajte'e a'íime í fariseos
(Mt. 23:1-36; Mr. 12:38-40; Lc. 20:45-47)*

³⁷Jíme'en pu'u raatapuá'ajtaca'a ti tihua'utá'ixaa, aj pu i sej pu raatá'inee ti tejá'ucua'ani áa ti é'eche. A'íjna í ja'ati, fariseo

pu pírici. A'uu pu a'uteájrupi. Tí'ij i á vejlí'i a'uré'ehuí'ixi a'u ti meesa a'utéjvee. ³⁸ Ajta a'ín fariseo, a'íi pu raaseíj ti caí Jesús amuacaí anaújmuaijte a'ij mej tí'ijrí'ire í mej rá'astijre'eca'a me'íjna í Moisés teecan. Jé'ecan pu a'ij pua'a tira'utaseíj.

³⁹ Aj pu i tavástará'a ayén tiraata'ixaa tíjín:

—Mú'een mi sej fariseos pú'een. Ayee xu'u tí'itetei sej anaújmuaijte'axi'ín mi rumuájca'a jetze. Mí ajta caí a'atzu a'ij amuá'amítiejte'e sej rí'i huaújruuren mi ru tzajta'a. Ayee xu 'een, cu xíee tíj ja'ati raacája'usin mé jéjre'e mi vaasu, ajta amíjna mi xa'ari. Ayee xu'u ruseijrata huá'a tzajta'a mi teite sej rí'i tí'iteteite. Mí seajta mú'een, ayée xu 'een mi ru tzajta'a. A'ij xu pua'a tí'iteteite se'íjna jime'e sej tihua'unáhua'iri'i, seajta a'ij pua'a huá'uruu.

⁴⁰ Mí sej hui caí tí'itíj ú'umua'aree. A'íjna ti raatétaahuaca'a í sej mé jéjre'e ratéhua'íra'a, ¿ni caí a'ín ajta raatétaahuaca'a í á'amuatjazta'a ti seijre'e? ⁴¹ Setá'aj siyen hua'utá'an í mej caí a'ij tí'ijviicua'i se'íjna ti urá'aa í á'amuatjazta'a. Ayee xu a'íjna jín huárini, ti ij temua'a te'irájra'ani mú'ejmi jemi.

⁴² 'Setá'aj huataújxieemiste'en, mú'een, mi sej fariseos pú'een. Ayee xu tí'itetei sej raatátuiire'en í Dios jemi, seíj tamuáamuata'a anxíte jetze ti ajtémecan a'íjna í tu'upi, tí'itíj menta, seajta se'íjna í tu'upi, tí'itíj í ti ayén huataújmuua'a tíjín ruda, seajta nain tíj na'a pua'amé tí'ixuaavi í tu'upi. Mú'een xu hui ra'utámua'aree naíjmi'i tíj na'a tí'ipua'amé.

'Mí seajta mú'een, seya'uhuá'axi í ti jaítze'e ruxe'eve'e í Dios jemi, sej si siyen rí'i huá'uruuren í á'amuaxi'ej teite a'ij ti tiraavíjte'e, seajta sej si rí'i tirájcha'íi í Dios. Sena'atzi caí yé'uhua'anancache'e sej siyen aráurasten se'íjna jime'e í ti jaítze'e ruxe'eve'e. Ajta, ayén tiú'ujxe'eve'e sej tiu'utá'an se'íjna jime'e ti c'íj na'a caj tí'ivaire'e.

⁴³ 'Setá'aj huataújxieemiste'en, mú'een, mi sej fariseos pú'een. Jé'ecan xu hui raxí'eve'e ti tí'itíj amuáaci'iti sej a'ujrá'asen ipuari japua a'u mej á'ujraarase í á'amuavaujsi u teyujta'a. Jé'ecan pu amua'aráanajche mej me'ín teite amuaatateujte'en aj mej tejá'atua.

⁴⁴ 'Setá'aj huataújxieemiste'en a'iné ayée xu 'een cumu a'u mej hua'ava'ana í mi'ichite. Majta hui a'íime í teite, í mej japuan á'ujjuhua'ane'e, camu hui ramua'aree a'ij ti 'een tété'e a'iné capu á'é'e tí'itíj í mej jín ráamua'aree mej me'ájna hua'avá'anaxi. —Ayee pu tihua'utá'ixaa a'íjna í Jesús.

⁴⁵ Tí'ij i seij ti tí'imua'ata í yu'uxari jetze, Moisés teecan ti ra'uyú'uxaca'a, ayée pu tiraata'ixaa tíjín:

—Maeestru, pej piyen tí'ixa, a'íj pej jín a'ij pua'a tí'itajepe'e itejmi.

⁴⁶ Jesús pu ayén tiraata'ixaa tíjín:

—Seajta mú'een, mi sej tí'imua'ata í yu'uxari jetze ti Moisés ra'uyú'uxaca'a, setá'aj huataújxieemiste'en. Ayee xu hui ve'ecán jín tihuau'íjcate'en í teite a'íjna jime'e ti ayén huáp'i muári'eri, ti caí ja'ati raayí'iti ti ayén huárini. Seajta á'iyen, mú'een xu tihua'uta'aíjte'en í teite mej nu'u mi me'íjna jín ra'ará'astijre'en. Mí seajta mú'een, caxu a'atzu huataúra'asin sej si ti'itíj jín hua'utévaire'en.

47 'Setá'aj huataújxieemiste'en a'iné mú'een xu rá'ajta'ahuaca í mej tzajta'an hua'uteátu'asin a'ímej í mej Dios jetze me'ecan tí'ixaxa'ata'a. Majta a'íme a'amuahúácixa'astemua'aci'i, a'íi mú hui huá'ucuii.

48 'A'íj xu jín siyen mú'een tiu'utaxájtayee amua'aránajcheca'a a'íj mej huá'uruu í a'amuahúácixa'astemua'aci'i. A'íi mú hui huá'ucuii a'ímej í mej Dios jetze me'ecan tí'ixaxa'ata'a. Seajta mú'een, xu'uri ramua'aree temua'a naa a'íj mej huá'uruu. Ayee pu ajta tejámua'aránajcheca'a. Seajta, ayée xu rá'ajtaahuaca'a a'u mej huaje'eteátu'asin. Seajta, ayée xu che'atá sena'a neruuren ineetzi.

49 'A'íj pu jín ayén Dios rumua'atzíira'a pu jín tiraataxájtaca'a tijín: “Nehua'uta'íti'ira huá'a jemi í teite seica mej neetzi jetze me'ecan tí'ixaxa'a, neajta seica í nej hua'antíhuau mej mi nevaire'e. Je'icáca mú cui'ini a'íme í teite. A'íi mú huá'acui'ini. Majta seica, a'íj pua'a mú huá'aruuren.”

50-51 'A'íj pu jín, ayée pu hui tirá'amitiejte'e í Dios jemi, a'íi mú pu'éene'e a'íme íjii mej huáteemua me'íjna jime'e matíj mena'a pua'amé huá'ucuii a'ímej í mej Dios jetze me'ecan tí'ixaxa'ata'a, naíjmi'i matíj pua'amé huá'ucuii tíj na'a tiú'useijre í chaanaca, naíjmi'i tíj na'a Abel ti huamí'i ajta a'íjna í Zacarías, a'íjna mej ra'upuá'ajte já'ita'a a'u ti a'utéjvee a'íjna í mej japuan tí'imuai'ivajtaca, a'u ti teyuu á'ijnee. Jee xaa ne'u, ayée nu tejá'amua'ixaate'e, xaa ne'u. Ayee pu hui tirá'amitiejte'e í Dios jemi, a'íi mú pu'éene'e nain jime'e a'íme íjii mej huáteemua.

52 'Setá'aj huataújxieemiste'en mi sej tí'imua'ata í yu'uxari jetze Moisés teecan ti ra'uyú'uxaca'a. Mú'een xu rujímua'a sena'a antiújmua'areereca'a se'íjna jime'e í mej jín ráamua'aree a'íj ti tí'ijxe'leve'e í Dios. Seajta mú'een, caxu hui huataúra'a ti Dios tejá'amua'ajjte'en. Seajta huá'íjmií a'ímej í seica mej mi caí miyen huataúra'an ti Dios tihuau'áíjte'en. —Ayee pu tihua'utá'ixaa a'íjna í Jesús.

53-54 Tí'ij Jesús a'uun huirájraa, a'íme í fariseos, majta a'íme í mej tí'imua'ata í yu'uxari jetze Moisés ti ra'uyú'uxaca'a, a'íi mú autéjhuii mej a'íj pua'a tirájeeve ca'anín jime'e. Jé'ecan mú jeíhua tira'íhua'urí'i mej mi ráateuni í mej jín jetzen te'ujpuá'ajte'en me'íjna jime'e a'íj ti a'ín tiu'utaxájtaca'a.

12

Tí pua'a nu'u ja'ati ayén hua'itzi jín tiú'ujsejrata

1 Majta me'ín í teite, jeíhua mú ajteáxiireca'a. Ayee mú ará'axcaa a'achú hua'apua vi'ira'a, huaíca vi'ira'a, a'achú mej mena'a pua'amé. A'íj mú jín á'acataca'a jeíhua. Ajta a'ín í Jesús, a'í pu amuacá tihuá'atixáate'ajraa a'ímej í mej jamuan á'ujjhuane'e. Ayen tijín:

—Rí'í xu'u hui mú'een a'íjna jime'e fariseos mej ranájchite'e í pan jetze. Ayee pu huataújmu'a a'íjna í niuucari tijín í ti huá'a tzajta'a uraninei, í ti caí jé'iyecan jín seijre'e.

2 Ayee pu'u, ti'itíj ti na'a ti rú'avaa avítzi'i jime'e, a'í pu hui huatasejre'esin mé jéjre'e mej mi raasej í teite. Ajta ti'itíj mej rá'avaataca'a, a'í pu antícuuni'ihua mej mi ráamua'aree a'ij ti 'een.

3 A'íjna í pej raataxájtaca'a tíca'amiste'e, Dios pu raataxájta tújca'ari tzajta'a. Ajta a'ín í pej raataxájtaca'a xahuaanin jime'e u chí'ita u téte'e, Dios pu hui raataxájta ca'anín jime'e a'ánna í chí'ij japua ta'avé'epa'atza.

A'ataani ayén tiú'ujxe'eve'e tej rátziiine'e

(Mt. 10:28-31)

4 Ayee nu tejá'amua'ixaate'e mi sej ne'amiiigustemua'a pú'een, caxu huá'atziiine'e a'ímej í mej mena'a raay'ítí mej raajé'ica í sej ratéhua'ira'a, sino camu raay'ítí mej ra'upuá'ajte'en í a'amua tzajta'a ti seijre'e.

5 Mi neajta inee, ayée nu tejámuaatá'ixaate'esin ja'ati sej xaa tziine'e. Setá'aj rátziiine'e a'íjna ti ayén raay'ítí ti raajé'ica í sej ratéhua'ira'a, ti ajta raay'ítí ti yá'uríeeni í a'amua tzajta'a ti seijre'e a'ujna taij jetze ti caí ja'anáj á'amí'ini. Jee tzi'te'e, ayée nu hui tejá'amua'ixaate'e tijín: Setá'aj rátziiine'e se'íjna.

6 Aru, caxu a'ij tité'ujmuajca. ¿Ni secaí siyen tiu'utánájchita a'achú cumu hua'apua centaavo anxívica jime'e í pina'ase í mej c'lieen? Camu jeíhua tí'ijnajche. Mí ajta a'ín Dios, a'í pu najmi'ica autámua'areeri'i. 7 Jee xaa ne'u, ayée pu ti'ayajna. Dios pu hui ari raaté'ítieexi mi á'amuacipua a'achú ti pua'améjme. Caxu tí'itziine'e a'iné mú'een xu jeíhua jaítze'e jetzen ruxe'eve'e í Dios mecaí í pina'ase, a'iné a'í pu xaa amuá'ancu'uvajxi'isin.

I mej nu'u ramua'ate me'íjna í Jesús í teite jemi

(Mt. 10:32-33; 12:32; 10:19-20)

8 Ayee nu tejá'amua'ixaate'e, ja'ati ti na'a ti ayén tiu'utaxájta a'ímej jemi í teite yee na'ará'astijre'en ineetzi, inee i nej neajta huá'a jetze airáane í teite, ayée nu neajta raataxájta a'ímej jemi í mej ta japua tí'ivaire'e í Dios jemi yee naatévai ineetzi. 9 Ajta a'ín ti tí'ixa a'ímej jemi í teite yee capu nemua'ate, ayée nu

hui che'atá raataxájta a'ímej jemi mej ta japua tí'ivaire'e í Dios jemi yee canu ramua'ate.

¹⁰ 'Neajta nu tíhua'utá'uuni'ira a'ímej, a'achú mej mena'a pua'amé a'ij pua'a tí'inexa ineetzi i nej neajta huá'a jetze airáane í teite. Aru a'íme, a'achú mej mena'a pua'amé a'ij pua'a tí'ijxa a'íjna í xiéjniu'ucare'ara'an í Dios, canu ja'anáj tíhua'utá'uuni'ira a'ímej.

¹¹⁻¹² 'Seajta mú'een, mat'íj u amua'arávi'itín a'ímej jemi í mej teyujta'a tí'aijta, nusu a'ímej jemi í mej ti'it'ij jín antiújmua'aree, ayée xu huárini. Caxu hui a'ij tité'ujmuaajca a'ij sej ye'í titeeteújnán na'ari a'ij sej ye'í tiu'utaxáj, a'iné a'ájna xicájra'an jetze, a'ín xiéjniu'ucare'ara'an í Dios, a'í pu tejá'amuamua'aten a'ij sej ye'í tiu'utaxá. —Ayee pu tihua'utá'ixaa a'íjna í Jesús.

A'íjna jime'e í ti nu'u tí'ijcha'í a'íjna í chíjteaani

¹³ Ajta seíj huá'a tzajta'a a'utéveeca'a. Ayee pu tiraata'ixaa tíjín:

—Maeestru, patá'aj piyen tiraata'ixaate'en í nejá'a yee ti já'ita'a tinaatá'an a'íjna ti titaac'í a'íjna jime'e ti seíj huam'í, a'iné capu tinaatá'asin í neetzi ti ne'áa.

¹⁴ Jesús pu ayén tiu'utaniú tíjín:

—Hoombi xaa, ¿a'ataani tinaa'íjca juees jime'e? ¿A'ataani naatá'a nej niyen tiu'ux'í'epi'intare'en mú'ejmi jemi? —Ayee pu'u tiraata'ixaa.

¹⁵ Ajta ayén tihua'utá'ixaa tíjín:

—Rí'í xu'u mú'een, setá'aj á'ujcu'uvée sena'a temua'a naa. Ché'e secaí huáp'í'í sena'a tí'inecua'atze sej jeíhua tiu'ucha'íme'eni, ti'it'ij ti na'a, a'iné ti pua'a ja'ati jeíhua ti'it'ij tícha'í, capu hui ti'it'ij a'ij tiraatévaire'esin ti ij caí ché'e ti'it'ij a'ij ráaruuren.

¹⁶ Tí'ij i seíj niuucari jín tihuá'u'itiiri'í tíjín:

—Aa pu nu'u já'ahua'a chíjteaani é'eche. Chuej pu nu'u tícha'í ti japuan tiu'uhuáste. Temua'a pu nu'u hui jeíhua tiú'uc'íreca'a.

¹⁷ Tí'ij i ayén tiu'umuá'aj a'íjna í chíjteaani tíjín: “¿A'iné yehui náarini? Capu ché'e mé'e é'erí'iri a'u nee yehui yá'aruuren í ti huác'íreca'a.” ¹⁸ Tí'ij nu'u i ayén tiu'umuá'aj tíjín: “Ayee nu rini. Neraaté'uuna í nechí'í mé ti huavéjme. Neajta seica nu ájtaahuaxí'isin ti jaítze'e vivejme'e á'ara'ani. Net'íj ni ne'uun ru'uté'aasin í ti tiú'uc'íreca'a, ajta nain i nej tí'ijcha'í. ¹⁹ Neajta nu yehui niyen tiu'utaxájta í ne tzajta'a yee nu'uri ne'uun rí'í tiú'uruu u chí'ita. Jé'ecan pu á'ateeri ti rí'í tinaatévaire'esin. Nu'uri yehui nesé'upe'en. Niché'e tí'icua'aca, neajta ye'eca, neajta netémua'ave'e.” —Ayee pu nu'u tiu'umuá'aj a'íjna í ja'ati.

20 'Ajta a'ín í Dios, ayée pu hui tiraata'ixaa tijín: "Mú'ee, mi pej caí tí'tíj mua'aree. Ijii, tíca'a pej mí'ini. Patí'ij huamí'in, ¿a'ataani tí'ijci'iti a'ijna í pej mú'ee rí'i ráaruu pej pi asej huatá'atemua'ave'enche'e?" —Ayee pu Dios tiraata'ixaa.

21 Neajta niyen tejá'amua'ixaate'e. Ayee pu hui té'eme a'ímej jemi matíj mena'a pua'amé í mej rujímua'a rajsé'iri tí'tíj ti na'a mej mi jeíhua tí'ijcha'ii, majta, camu tí'tíj tícha'ii í Dios jemi.

Tí nu'u Dios huá'acha'ii í ruyaujmua'a
(Mt. 6:25-34)

22 Tí'ij í Jesús ayén tihua'utá'ixaa a'ímej í mej jamuan á'ujjuhua'ane'e tijín:

—A'ij nu jín niyen tejá'amua'ixaate'e. Caxu se'ijna jín tí'imua'ajca yee a'iquí ye'í tetí'icua'ani nusu yee a'iquí ye'í tetí'iyen na'ari yee a'iquí ye'í tetiu'utétachejte'esin.

23 '¿Ni caí jaítze'e ruxe'eve'e í Dios jemi sej ruuri xá'ara'ani caí í ti sej ráacua'ani? ¿Ni caí ayén che'atá na'a jaítze'e ruxe'eve'e í Dios jemi ti ruuri a'ame í sej ratéhua'ira'a caí ti naa seíre'e a'ame í sej jín tiu'uteújchejte'en? Aa ni'ijta xaa ne'u.

24 'Casi'i, xaasej amímej cua'atza í mej júte'e rá'ara'a. Camu hui a'atzu tí'ihuaste'e, camu majta tí'itza'anaca. Camu majta huatéechi'í í mej tzajta'an rí'i yé'uruuren í mej meri rájsej. Capu amín a'ij, aúche'e pu Dios tihuá'amicua. Mí seajta mú'een, jaítze'e xu jemin ruxe'eve'e í Dios mecaí a'íime í cua'atza.

25 '¿A'ataani raayí'iti ti á'ateeren ti jaítze'e ruuri a'ame a'ijna jime'e í ti tí'iramua'atziite'e? Capu ja'ati xaa ne'u. 26 Tí pua'a secaí raayí'itihua'an sej si siyen huárini se'ijna jime'e í ti caí muári'eri, ¿a'iné hui 'een jín siyen tí'imua'ajca se'ijna jime'e í ti tí'ijturaa?

27 'Casi'i, xaasej amíjna mi caiipi'i, a'ij ti ye'í tí'ivaujse'e. Capu tí'imijhuaca amíjna mi caiipi'i, capu ajta tí'itzaca. Capu amín a'ij. Dios pu hui ayén ráaruu ti jaítze'e naa seijre'e caí Salomón ti naa seijre'eca'a tí'ij auj tí'iteveeca'a rey jime'e. Capu ja'anáj ayén tiu'uteújchejte tí'tíj jime'e ti ayén naa seijre'e tíj mi caiipi'i.

28 'Casi'i, mú'een, Dios pu ayén rí'i tirájcha'ii mi tu'upi ti a'uun é'evaujse'e a'u mej á'atase'ehuaca. Ajta a'ín tu'upi, capu á'ateeri sino yee ruijmua'a yee, a'ii mú raaré'evejchi, matí'ij mi ratairan. Tí pua'a hui Dios ayén rí'i tirájcha'ii mi tu'upi, ¿ni caí jaítze'e amuaatá'asin í sej jín tiu'uteújchejte'en, mú'ejmi mi sej caí a'atzu té'atzaahuaste'e?

29-30 'Caxu a'ij tí'ixajta yee a'iquí ye'í tetí'icua'ani nusu a'iquí ye'í tetí'iteye'en. Ayee xu'u, caxu tí'imua'ajca se'ijna jime'e, a'iné naími'í matíj mena'a pua'amé yen mej a'uchéjme

íiyen chaanaca japua, ayée mú me'íjna jín rahuauhuau. Mí ajta a'íin á'amua'upua, ta japua ti é'esejire'e, a'íi pu hui ari rú'umua'aree ti'itíj ti amuá'aturaate'e.

31 'Setá'aj mi'i rájhuauni ti Dios tejá'amua'aijite'en, seajta ra'ará'astijre'en a'íj ti a'íin tí'íjxe'eve'e. Tí pua'a siyen huárini, Dios pu hui tejámuaatá'asin tíj na'a ti tejamuá'aturaate'e.

32 'Caxu tí'itziíine'e mú'een, mi sej siyen mé á'ujujhua'an. Cu xiee cáne'axi sena'a í mej rujímua'a mena'a mé á'ujujhua'an. Ayee pu tira'aránajcheca'a í sej rájya'upua ti ij a'íin amuaatá'an sej se'uun a'uteárute a'u ti a'íin tejé'ajta.

Tí nu'u jeíhua án tejé'esejire'e u ta japua ti huápi'i tí'ivaire'e
(Mt. 6:19-21)

33 'Setá'aj tiú'utuaani nain a'achú sej caj tí'íjcha'íi, sea-
jta tihua'uré'an a'ímej í mej caí a'íj tí'íjviicua'i. Ayee xu
a'íjna jín huárini, ti 'íj a'íjna téjé'eseire'en í Dios jemi í ti
tejá'amua'aci'ti. Ayee pu éene'e a'ame tíj ti'itíj ca'aní ti caí
ja'anáj huataújtuaasin. A'u pu e'etiá'a a'ame mú'ejmi jemi
ti'itíj ti huápi'i tí'íjnajche. Ajta capu hui ja'anáj huatéxijsin,
a'iné camu a'uun a'uteáru'ipi í nahua'ari. Camu majta rac'íin
a'íime í tejuási.

34 'Ayee xu éene'e xá'aju'un a'iné a'íj xu jetzen tí'imua'astí
xá'aju'un se'íjna jetze ti jaítze'e amua'aráanajche, ti jaítze'e
a'amua jetze ruxe'eve'e.

Tej nu'u r'íi huátaruuren iteen, teajta r'íi atanéjne'ere temua'a
naa

35 'R'íi xu'u titehuaújcaten sej si tiu'utévaire'en. Seuche'e xu
hui atanéjne'eri tíj ja'ati ti taij huitéchueeca'a tá'ataa.

36 'Ayee xu éene'e xá'aju'un matíj a'íime í mej tí'ivaire'e
ja'ati jemi ti a'uun á'ume a'u mej tejé'eye'este a'íjna jime'e ti
sej huaténe'iche. Majta a'íime í mej tí'ivaire'e, maúche'e mú
tí'íjchu'eve'en a'atzaj ti pua'a uvé'enejsin a'íjna ti tihuá'ajite'e
mej mi ca'anacan tira'antácuune'en tí'íj a'íin te'ejteátu'asixi'in
í puéerta jetze.

37 'R'íi pu tihua'utévaire'esin a'ímej í mej tí'ivaire'e tí'íj a'íin
hua'useíj mej rachú'eve'e a'atzaj ti pua'a uvé'ene a'íjna ti
tihuá'ajite'e. Ayee nu hui tejá'amua'ixaate'e tzáahuati'ira'a
jime'e, ayée pu rini a'íjna ti tihuá'ajite'e. A'íi pu rucaten ti
ij hua'utévaire'en. Ajta tihua'uta'ajite'esin mej aúhuiuixi'in í
meesa jetze. Ajta tihuá'amin.

38 'Capu amín a'íj a'atzaj ti pua'a uvé'enejsin a'íjna
ti tihuá'ajite'e, ti pua'a já'ita'a tíca'a uvé'ene nusu
tapuá'arijme'eca. R'íi pu hui tihua'utévaire'esin a'ímej í
mej ravaire'e ti pua'a mauj rachú'eve'e.

39 'Ayee nu tejá'amua'ixaate'e tzáahuati'ira'a jime'e. A'íjna
í ja'ati ti huatéechi'i, ti pua'a a'íi ramua'areere a'atzaj ti

pua'a ánú'aiixa í nahua'ari, capu raatá'asin ti anú'asti ti tiu'unáhua'an. ⁴⁰ Seajta hui mú'een, rí'i xu'u sej si rí'i huaújcaten a'iné inee, i nej neajta huá'a jetze airáne í teite, nee nu uvé'enejsin a'atzaj sej pua'a caí nechueve'e. —Ayee pu tihua'utá'ixaa a'íjna í Jesús.

I mej nu'u tí'ivaire'e me'íjna í mej hua'apua

(Mt. 24:45-51)

⁴¹ Pedro pu ayén tiraata'íhua'uri'i tijín:

—Tavastara'a, ¿ni téjmi pena'a huatá'ixaa i niuucari ca'ín naíjmi'ica puaatá'ixaa?

⁴² Ajta a'ín tavastara'a, a'í pu ayén tiu'utaniú tijín:

—¿A'ataani pú'een, a'íjna ti tí'ivaire'e, ti ajta rí'i mé teuúmua'aree, ti ajta caí ja'anáj ti'tíj jín auté'itze? Ajta a'ín ti tí'ira'aijte'e, a'í pu hui tiraa'íjcate'en ti ij a'ín a'íjna jín antiújmua'areere a'ímej í seica í mej majta tí'ivaire'e. A'í pu tihuá'amin a'atzaj mej pua'a raax'íepi'intare'en mej tiú'ucua'ani.

⁴³⁻⁴⁴ Tí' pua'a ayén rijcaa tí'ij uvé'enen a'íjna ti tí'ira'aijte'e, rí'i pu tiraatévaire'esin a'íjna ti tí'ivaire'e a'iné nain pu tiraata'íjcate'esin a'achú tíj ti'tíj tícha'í a'íjna ti tí'ira'aijte'e. Ayee pu té'eme. Ayee nu tejá'amua'ixaate'e tzáahuati'ira'a jime'e.

⁴⁵ 'Mi ajta, a'ín ti hui tí'ivaire'e, ti pua'a ayén tí'imua'ajca yee jé'ecan pu u á'ateere a'íjna ti tinaa'íjca, ayée pu ajta tirá'amitiejte'e a'ame ti caí íiya'ata uvé'enejsin. Tí'ij i autéjcheni ti hua'utévajxi'in a'ímej í mej tí'ivaire'e, í mej teteca, ajta í mé 'uuca. Ajta pu hui autéchesin ti tiú'ucua'ani, ajta ti nahuáj antiyé'en. Tí'ij i huatétahuaisin.

⁴⁶ Ajta a'ín ti tí'ira'aijte'e, a'í pu uvé'enejsin ja'anáj ti pua'a caí rachú'eve'e. A'í pu xaa uvé'enejsin a'atzaj ti pua'a caí pítéjmua'aree. A'í pu hui ajta puaíjtzi'ira'a raatá'asin, jeíhua huápi'i. Ayee pu che'atá tí'ijci'iti a'ij ti tihuá'aci'iti í seica í mej majta auté'itzaara í Dios jemí.

⁴⁷ A'íjna ti tí'ivaire'e, ti ajta tirú'umua'aree a'ij ti tí'ijxe'eve'e a'íjna ti tí'ira'aijte'e, jeíhua pu ra'iré'evejsin navij cuaartara'a jime'e ti pua'a caí rí'i huaújruuren na'ari caí ayén huárini a'ij ti tí'ijxe'eve'e a'íjna ti tí'ira'aijte'e. ⁴⁸ Ajta a'ín ti tí'ivaire'e ti ajta caí rú'umua'areereca'a a'ij ti tí'ijxe'eve'eca'a a'íjna ti tí'ira'aijte'e, c'ij pu'u ra'iré'evejsin navij cuaartara'a jime'e ti pua'a ayén huárini ti a'ij pua'a 'een jime'e a'iné capu rú'umua'areereca'a a'ij ti ye'í huárini. Capu ayén tí'ijci'iti a'ij ti tiraavíjte'e.

'Ayee pu'u xaa ne'u, ja'ati ti na'a mej miyen tiraatá'a ti ve'ecán jín antiújmua'areere á'ara'ani, ti pua'a ayén ve'ecán jín ti'té'ijcati'ihua, ayée pu hui tiú'ujxe'eve'e ti jaítze'e

tiu'utátuuiire'en me'íjna jemi í mej tíraa'íjcate. Ajta, ja'ati ti na'a mej miyen tiraatá'a ti ciliéene'e jín antiújmu'areere á'ara'ani, ti pua'a ayén ciliéene'e jín ti'it'íjcati'ihua, ayée pu che'atá na'a tiú'ujxe'eve'e ti cij tiu'utátuuiire'en me'íjna jemi í mej tíraa'íjcate.

*Mej nu'u já'ita'a autajú'un me'íjna jime'e í Jesús
(Mt. 10:34-36)*

⁴⁹ Ayee nu 'een jín mú a'uvé'emej nej ni puaíjtzí hua'utá'an ne'ímej í mej a'íj pua'a 'een í ru tzajta'a matíj mena'a pua'amé yen mé seijre'e íiyen chaanaca japua. Ajta ayée pu tina'aráanajche ineetzi ti ari autéjcheni. ⁵⁰ Ayee pu ajta tí'ineci'iti ineetzi, í nej jín rajpuaíjtzí na'ame. Jéihua pu hui a'íj pua'a ne'ase, ajta jeihua pu a'íj pua'a ne'astí a'ame ajta na'a cáí nain te'entipua'are.

⁵¹ '¿A'iné tejamuá'amitíejte'e mú'ejmí? ¿Ni qui ne'íjna jín mú a'uvé'emej mej mi rí'í tí'ítechejca í mej yen huachéjme íiyen chaanaca japua? Canu a'atzu. Ayee nu tejá'amua'ixaate'e yee canu ne'íjna jín mú a'uvé'emej sino mej mi já'ita'a a'utáciine. ⁵² Ajta íjji ti yú auca'ití a'ame, ayée pu hui té'eme. A'ímej jime'e í mej anxívi í teite, í mej seicié mena'a che, ayée pu té'eme a'íí mú já'ita'a a'utajú'un. Majta á'iyen í mej huaíca, a'íí mú huá'ajaaxiéevi'ira muá'aju'un a'ímej í mej hua'apua. Majta a'ííme í mej hua'apua, ayée mú che'atá mena'a tihúa'ajaaxiejvi'ira muá'aju'un í mej huaíca.

⁵³ Ayee mú já'ita'a a'utajú'un. A'íí pu ya'upuáara'an rájaaxiéevi'ira a'ame a'íjna í ruyauj, ajta a'íín yaujra'an ayée pu che'atá na'a tí'íjjaaxiéevi'ira a'ame í rutáàta. Ajta a'íín í náànajra'an, ayée pu che'atá na'a tí'íjjaaxiéevi'ira a'ame a'íjna í ruyauj ti 'íita'a. Ajta a'íín yaujra'an ti 'íita'a, ayée pu che'atá na'a tí'íjjaaxiéevi'ira a'ame a'íjna í runáàna. Ajta a'íjna í mu'uneára'an í ti 'íita'a í ti ucarij, a'íí pu ajta rájaaxiéevi'ira a'ame í rumu'un í ti 'íita'a ti temuaij. Ajta a'íjna í mu'uneára'an ti temuaij, a'íí pu hui ajta rájaaxiéevi'ira a'ame í rumu'un ti ucarij.

*I mej nu'u jín ráamu'aree tí'it'íj ti nu'u xicájra'a jetze pí'tí'irici
(Mt. 16:1-4; Mr. 8:11-13)*

⁵⁴ Tí'íj í ayén tihua'utá'ixaa a'ímej í teite í mej a'uun ajteáxiireca'a tíjín:

—Jíme'en xu'u jaitíri huaseíj ti a'íijnéj, yénci pújme'en, set'íj si siyen tí'ixaxa'a yee mu'uri huatéviiyi. Ajta, ayée pu tí'irineca. ⁵⁵ Na'ari ti pua'a huatá'leecare ti yeete pújme'en e'itáninei, ayée xu hui tí'ixaxa'a tíjín teájxicaj pu a'ame. Ajta, ayée pu tí'irineca.

⁵⁶ Mú'een, mi sej cáí mé uumuámua'aree, mú'een xu siyen raayí'iti a'íj sej ye'í tiu'utaxáj a'íj ti tí'it'í rini í júte'e nusu íiyen

chaanaca japua. Mí seahta mú'een, caxu hui a'atzu raayí'iti a'ij sej ye'í tiu'utaxáj a'íjna jime'e a'ij ti ti'ití rini itejmi jemi a'íjna xicájra'a jetze nej yé huatéjvee inee mú'ejmi jemi.

Sej nu'u ráahuauni sej rí'i éene'en a'ímej jemi í mej amujcha'íire'e

(Mt. 5:25-26)

57 'Niche'e seij tejámuaata'íhua'u. ¿A'iné 'een jín secaí raaxí'epi'intare'en rujímua'a a'ij ti tiraavíjte'e? 58-59 Patí'ij pauj huamé'en juye jetze jamuan a'íjna ti muájcha'íire'e sej raaxí'epi'intare'en a'íjna jemi í juees, patá'aj raatáhuavii temua'a naa sej seuj juye jetze raaxí'epi'intare'en. Na'ari ti pua'a pecái piyen huárini, a'í pu hui muá'avi'itin í jueesi jemi. Ti'iquí a'ín juees, a'í pu tiu'utátuiire'esin mú'eetzi a'íjna jemi í polisiiya. Ajta a'ín polisiiya, a'í pu mua'iteánajsin. Ayee nu tí'imua'ixaate'e tzáahuati'ira'a jime'e, camu hui íiya'ata mua'irátuaasin ajta pena'a caí tiu'unájchita nain jime'e a'achú mej muajjve'en. —Ayee pu tihua'utá'ixaa.

13

Tí rí'i ayén tiú'ujxe'eve'e ti nu'u ja'ati seicié tiú'umua'ati

1 A'ajná'imua, seica mú e'iré'ene í Jesús jemi. Matí'ij mi miyen tiraata'ixaa me'íjna jime'e í mej Galilea e'echéjme'e, Pilato ti nu'u huá'ucuii matí'ij mauj cáne'axi mua'ívejtaca'a.

2 Jesús pu ayén tihua'uta'íhua'uri'i tijín:

—¿A'iné tejamuá'amitiejte'e mú'ejmi? ¿Ni qui mecaí jaítze'e a'ij pua'a tí'iteteitestaca'a sej caí mú'een a'íjna jime'e mej miyen tirajpuaíjtzica'a?

3 Ayee nu tejá'amua'ixaate'e. Capu ayén ti'ayajna. Mí ajta, ti pua'a secaí seicié tiú'umua'ati í Dios jemi, mú'een xu hui seahta antipua'ari.

4 'Ari a'íime í mej tamuáamuata'a japuan aráhuaica ará'ase, í ti huá'a japua rájve ti'itíj ti ájtee ti a'uun a'utéveeca'a a'ájna já'ahua'a Siloé, ¿a'iné tejamuá'amitiejte'e? ¿Ni qui jaítze'e a'ij pua'a metí'iteteij mecaí a'íime í seica í mej Jerusalén a'uchéjme?

5 Ayee nu tejá'amua'ixaate'e tijín: capu hui ayén ti'ayajna. Mí ajta, ti pua'a secaí seicié tiú'umua'ati í Dios jemi, mú'een xu seahta antipua'ari. —Ayee pu tihua'utá'ixaa a'íjna í Jesús.

I huaréj ti nu'u caí ja'anáj taca'a

6 Tí'ij í seíj niuucari pu jín tihuá'u'itiiri'i tijín:

—Ja'ati pu nu'u hui huaréj ta'íte'a'ica'a. Aa pu nu'u ye'ateáhuii a'u ti uuva a'uvéjme. Ti'ij jí u ya'utéeseij avée si ari taca'a. Capu nu'u a'atzu taca'aca'a. 7 Tí'ij jí ayén tiraata'ixaa a'íjna ti a'uun tí'icha'ica'a tijín: “Pu'uri yeehui á'atee a'achú

cumu huaíca nine'ira'a ne yee raatésise'ij á vee si ari taca'a. Aru, capu a'atzu taca'a. Patá'aj ra'ijveíjche, a'iné amín mé ti'itávee, capu ti'itíj vaire'e."

⁸ 'Ajta a'ín ti tí'icha'ica'a, ayée pu nu'u tiraata'ixaa tijín: "Nevástar'a, ché'e auj mé táveeca seíj nine'ira'a. Nee nu yee-hui raaté'ijche'esin, neajta ti'itíj atariéjra'asin chuej jamuan. ⁹ Tí pua'a huatáca'an ru'usí, cha'a ayén mé ti'itávee. Na'ari ti pua'a caí huatáca'an, aj pej xaa yeehui pi ra'ijveíjche."

A'íjna í 'íita'a ti nu'u á á'ajtipu u teyujta'a

¹⁰ Ayee pu ja'anáj tiuju'uríj ti a'ájna pítí'irijcaa ja'anáj xicájra'an mej jetzen ruse'upi. Jesús pu tihuá'amua'atejca'a u teyujta'a. ¹¹ Ajta seíj 'íita'a, a'úu pu ánu'uhuatéveeca'a. Pu'uri teuumé'eca tamuáamuata'a japuan aráhuaica nine'ira'a ti tí'icui'ica'a a'íjna jime'e tiyaaru'u ti tzajta'an seijre'e. A'íjna í 'íita'a, jé'ecan pu á'ajtipu. Capu a'atzu rí'iríistaca'a ti huataújsiuuraren.

¹² Tí'ij Jesús raaseíj, aj pu i raatajé ti jemin á ve'eré'enen. Ayee pu tiraata'ixaa tijín:

—'íita'a, nu'uri timuá'ari'iri'í í pej jín tí'icui'í.

¹³ Tí'ij i ra'ajtamuariej. Jíme'en pu'u ra'ajtamuariej, aj pu i a'ín 'íita'a huataújsiuurare. Aj pu i rí'í tiraatá'a í Dios.

¹⁴ Ajta a'ín ti tí'aijta u teyujta'a, jé'ecan huataniú'ucaca'a a'iné Jesús pu tiráahuaa a'ájna xicájra'an jetze matí'ij pua'a ruse'upi. Ayee pu tihua'utá'ixaa a'ímej í teite tijín:

—Ayee pu hui te'ará'ase í mej jetzen tí'imijhuaca arájsevi xicaj. Setá'aj mú a'uvé'eju'un setá'aj se'ájna tihuaújhuaate'en. Caxu mú a'uvé'eci'ica'an se'ájna xicájra'a mej jetzen ruse'upi.

¹⁵ Jesús pu ayén tiu'utaniú tijín:

—Mí sej caí jé'iyecan jín tí'ivaire'e í Dios jemi, jíme'en a'ájna xicájra'a mé jetzen ruse'upi, ¿ni secaí siyen tí'imijhuaca naijmi'í mú'een? ¿Ni secaí huá'ixixi í ruye'emua, ti pua'a ti'itíj pu'éene'en puuya na'ari puuru'u sej si huaja'uvé'ite'en a'ájna xicájra'a mej jetzen ruse'upi? Ni'íjtá xaa ne'u. Ayee xu tí'imijhuaca.

¹⁶ 'Ari amíjna mi 'íita'a, a'í pu hui jetzen huanéj a'íjna í Abraham teecan. Ajta pu'uri tejauume a'achú cumu tamuáamuata'a japuan aráhuaica nine'ira'a ti Satanás ra'atéjil'icie cuí'ini'ira'a jime'e. ¿Ni caí ayén tiraavíjte'e nej tiráahuaate'en nej ni ru'irájtuaani a'íjna jime'e ti tí'icui'í? —Ayee pu tihua'utá'ixaa a'íjna í Jesús.

¹⁷ Tí'ij ayén tiu'utaxájtaca'a, a'íime í mej rájcha'íire'eca'a me'íjna í Jesús, jé'ecan mú tiu'utatévi'iri'í í jemin. Majta a'íime í seica í teite, jé'ecan pu rí'í hua'utá'a nain jime'e a'ij ti ti'ití huaríj ti huápi'í ruxe'eve'e.

A'íjna jime'e í jatzi, mustaaza ti rajatze'e

(Mt. 13:31-32; Mr. 4:30-32)

¹⁸ Aj pu i Jesús ayén tihua'uta'íhua'uri'i tijín:

—¿A'íné tí'irineca íyen chaanaca japua ti Dios tí'aijta? ¿A'íné tí'iseijre'e ti jíme'en Dios tí'aijta?

¹⁹ 'Ayee pu seijre'e tíj mustaaza ti'titi, ti ayén ti'itéjatze'e tíj jícan. Ja'ati pu nu'u hui yá'utíi a'íjna í jatzi. Tí'ij nu'u i raahuáste a'u ti teje'eré'ana. Tí'ij jí huanéj a'íjna í jatzi. Aj pu nu'u i huavaújse. Tí'ij jí ayén á'ajtiti'ij já'araa tíj cıyej. Majta me'ín pina'ase í mej rá'ara'a, a'íi mú nu'u e'ire'enée, án mú nu'u a'ujrá'aseca'a í pi'istáare'ara'an jetze.

A'íjna jime'e mej nu'u rajnájchi í hariina jetze í levadura

(Mt. 13:33)

²⁰ Ajtahu'a seij hua'uta'íhua'uri'i tijín:

—¿A'íné seijre'e ti jíme'en Dios tí'aijta?

²¹ 'Ayee pu hui 'een tíj a'íjna í levadura tí'ij a'ín 'íta'a ru'íteájtici, ajta nu'u rajnájchi cuaíjtzi jetze ti huaíca medida ará'ase. Jéihua pu nu'u rajcuaíjtzitaca'a. Ajta a'ín í levadura, a'íi pu nu'u tzajta'a huaneájxi nainjapua í cuaíjtzi. —Ayee pu tihua'utá'ixaa a'íjna í Jesús.

A'íjna jime'e á tá'apueerta ti cij antéeyauj

(Mt. 7:13-14, 21-23)

²² Tí'ij jí Jesús a'uun a'ume'eca í juye jetze ti Jerusalén á'uye'iri. A'u ti na'a ti a'uré'enineica'a, ti huachájta'ajme, na'ari a'imuá mé antachéejme, a'úu pu tihuá'amua'atehua'a í teite.

²³ Ja'ati pu ayén tiraata'íhua'uri'i tijín:

—Tavastara'a, ¿ni cij mena'a tite'erá'ase í ti Dios hua'irátuaasin?

Ajta a'ín Jesús, ayée pu tiraata'ixaa tijín:

²⁴ —Setá'aj huateújca'anen sej si se'íjna jetze a'uteáruti tá'apueerta ti cij antéeyauj. Ayee nu tejá'amua'ixaate'e tijín mu'ití' mú miyen huataújca'anejsin mej mi me'uun a'uteároute. Mí ajta caí, capu hua'utá'asin.

²⁵ 'Tí'iqui a'íjna ti á'é'eche, tí'ij i ájchesin, ajta te'íteánajsin tá'apueerta. Seajta mú'een, amée xu pua'acié huaté'u xá'aju'un. Seajta te'ejteátu'asixi'isin í puéerta jetze. Ayee xu ca'anín jín tiraatájeeve a'íjna ti huatéechi'i. Ayee xu tijín: “Tavastara'a, tita'antácuune'e.” Ajta a'ín ayée pu tejámuaatá'ixaate'esin tijín: “Canu hui á'amuaumajte a'ateén sej pírici. Canu neajta ramua'aree a'u sej e'eráaci.”

²⁶ 'Seajta mú'een, ayée xu tiu'utaxájta tijín: “Teen tu tiú'ucuaa á jamuan, teajta á jamuan hua'í. Pajta mú'ee ti'itamúa'atehua'a a'u ti juye a'uré'enine'i.” ²⁷ Ajta a'ín, ayée

pu tejámuaatá'ixaate'esin tijín: “Canu hui ramua'aree inee a'u sej é'eme'ecan. Sericu mú'een, mi sej a'ij pua'a tí'iteteite.”

28-29 'Ayeé pu té'eme a'ájna xicájra'an jetze. Mú'een xu huá'aseijran a'ímej í mej me'uun a'uráaté'a muá'aju'un a'ujna Dios ti é'eseijre'e. A'ímej xu hui seijran se'ímej í mej mejmí'i e'echéjme'e, se'íjna í Abraham, seajta se'íjna í Isaac, seajta se'íjna í Jacobo. Majta seica mú' á a'ire'enejsin mej mi a'ujrá'ase a'utí meesa a'utéjvee mej mi tiú'ucua'ani a'ujna Dios ti é'eseijre'e. Seajta mú'een, áa xu pua'acié a'uté'uu xá'aju'un. Jéihua xu ruyeine xá'aju'un, seajta ancurá'ujci'ime ye'icáa xá'aju'un mi rutamej jime'e se'íjna jime'e sej seri rajpuaítzi xá'aju'un.

30 'Ee xaa ne'u, ayée pu hui ti'ayajna. Seica í mej nu'u vivejme'en jín titetateí íjii, a'íí mú' ciliéene'e jín titetaté'a muá'aju'un a'ájna xicájra'a jetze. Majta seica í mej nu'u ciliéene'e jín titetateí íjii, a'íí mú' vivejme'en jín titetaté'a muá'aju'un a'ájna xicájra'a jetze. —Ayeé pu tihua'utá'ixaa a'íjna í Jesús.

Tí'ij nu'u Jesús huaújyeineca'a tí'ij u a'aráneereca'a u Jerusalén (Mt. 23:37-39)

31 Tí'ij Jesús auchén raatapuá'ajtaca'a ti tihuá'a'ixaate'eca'a í teite, matí'ij mi seica jemín á e'iré'ene. A'íí mú' pú'eene'e í fariseos. Ayeé mú' tiraata'ixaa tijín:

—Patá'aj tícheni peyajna a'iné amí pu nu'u Heródes muajé'icatami'í mú'heetzi.

32 Aj pu i Jesús ayén tiu'utaniú tijín:

—Setá'aj hui se'uun á'uju'un se'íjna jemi í Heródes ti avíitzi jín netzejra'ajmua'a ineetzi. Setá'aj seajta siyen tiraata'ixaate'en se'íjna yee pu'uri íjii nehua'utamuarite'esin ne'ímej í tiyáaru'use í mej huá'a tzajta'a seijre'e í teite, neajta yee tihuá'ahuaate'en í teite íjii, neajta ruijmua'a. Neajta yee, aaruijmua'a nu aráneastejre'esin ne'íjna jime'e í nej jín antínmua'aree.

33 'Capu amín a'ij. Ayeé pu hui tiú'ujxe'eve'e nej nauj huamé'en íjii, neajta ruijmua'a, neajta aaruijmua'a, a'iné capu ayén tiraavijte'e ti huámi'ini ayajna pua'acié u Jerusalén sej ti Dios jetze me'ecan tí'ixaxa'a.

34 'Mú'een mi sej Jerusalén é'eche, mi sej Jerusalén é'eme'ecan, mú'een xu huá'acui'lica a'ímej í mej Dios jetze me'ecan tí'ixaxa'a. Seajta huá'atu'axaca tetej jime'e a'ímej ti Dios huaja'uta'íteca'a mú'ejmi jemi. Mu'íi nu hui niyen raxí'eve'eca'a nej huá'aseire'en í a'amuyaujmua'a nej ni huá'ucha'íin cumu í tecuaara'í ti huá'acha'íi í ruyaujmua'a, ti hua'icánaamua í ru'ana jime'e. Seajta mú'een, caxu siyen ra'utéeca'ane.

³⁵ 'Casi'i, xaaseíj. Nu'uri hui mé amuuhuá'axi mú'ejmi mi sej Jerusalén é'eche. Ayee nu tejá'amua'ixaate'e. Caxu cha'a neseijran ajta na'a caí teja'ure'enén a'ájna xicájra'an jetze sej pua'a siyen tiu'utaxájta yee cha'a r'íi tiraateájtuaani a'íjna í ti mé e'evé'eme niúucare'ara'an í tavástara'a. —Ayee pu tiu'utaxájtaca'a a'íjna í Jesús.

14

T'íj nu'u Jesús tiráhuua a'íjna í ja'ati ti ajtéjaa

¹ Ayee pu ja'anáj tiuju'uríj ti a'ájna pítí'irijcaa a'íjna xicájra'an mej jetzen ruse'upi. A'uu pu a'ará'a a'u ti é'eche í seíj í fariseo ti ve'ecán jín ti'it'éjvee, ti ij tiú'ucua'ani jemin. Majta a'íime í teite, jeíhua mú rá'eeve'eca'a me'íjna í Jesús. ² Ajta seíj á vejli'i úuveeca'a jemin í Jesús. Ti'icui'i a'íjna í ja'ati. Nainjapua pu cajaa í ru jetze.

³ Ajta a'ín í Jesús, ayée pu tihua'uta'íhua'uri'i a'ímej í fariseos, ajta a'ímej í mej tí'imua'ata í yu'uxari jetze Moisés ti ra'utéyu'uxaca'a. Ayen tijín:

—¿Ni caí a'ij tí'iri'iri nej tiráhuuaate'en a'íjna xicájra'an tej jetzen tase'upi nusu caí?

⁴ Majta a'íime, camu ti'it'íj a'ij tiu'utaxájtaca'a. Ajta a'ín Jesús, a'í pu ra'ajtamuariej a'íjna ti tí'icui'i. Ajta tiráhuua. Aj pu i raata'íteca'a ti á'ura'ani ruxiéehua.

⁵ T'íj i Jesús ayén tihua'uta'íhua'uri'i tijín:

—¿Ni caí rí'iri ti ja'ati ayén huárini a'ájna xicájra'an jetze mej jetzen ruse'upi? Tí pua'a puuru'u atéjveti a'u ti e'etécun, na'ari puuya atéjveti, ¿ni pecaí hui piyen ca'anacan rini pej ra'itátuaani a'u ti e'et'éjve?

⁶ Majta a'ímej jemi, capu ú'u anú'u'a'ahua'aca'a huá'a tza-jta'a a'ij ti tiu'utaxáj.

A'íjna jime'e, mej nu'u hua'utajé mej nu'u tejá'umua'ariive'en a'u ti ja'ati a'uténe'ichi

⁷ T'íj i Jesús raaseíj a'ij mej rijcaa a'íime í ti huá'a'inee mej tiú'ucua'ani. A'í mú rahuauca'a vejli'i mej a'ujrá'ase jemin í ti tihuá'amicua. Aj pu i ayén tihua'utá'ixaa tijín:

⁸⁻⁹ —Tí pua'a hui ja'ati muá'ineen pej tiú'ucua'ani huá'a jamuan í mej tí'iyeste a'íjna jime'e ti seíj huaténe'icheca'a, capej pe'ánna a'ujyé'ixa'an a'ájna vejli'i jemin í ti muaatá'inee pej tiú'ucua'ani, sino a'atzu pe a'imua' a'utayeíjxi'in. Na'ari caí, ti pua'a seíj uvé'enen ti jaítze'e ruxe'eve'e pecaí mú'ee ti ajta raatá'inee, aj pu i a'ín muaatá'ixaate'esin yee ájchesi, tá'aj amanna a'ujyeíjxi'in a'íjna i ja'ati. Aj pej pi tiu'utatévi'ira'ata, a'ánna pej a'ujyeíjxi'in pe'íjna japua í ti jaítze'e caí ruxe'eve'e.

10 'Mi pajta mú'ee, ayée pepu'u hui huárini ti pua'a ja'ati muaatá'ineen, án pej a'ujyeíjxi'in japuan í ti jaítze'e caí ruxe'eve'e ti i ayén a'ín ti muaatá'inee timuaatá'ixaate'en t'íj uvé'enen a'u pej a'ujyeíjxi'in. Ayee pu timuaatá'ixaate'esin tijín: “Ne'amiigu, patá'aj ájcheni peyajna patá'aj a'ujyeíjxi'in yé vejli'i a'u ti jaítze'e á'ujxe'eve'e.” Ayee pej pe'íjna jín huarín, ayée pej hui rí'i tira'ancuré'asin huá'a jemi í teite mej á jamuan a'ujteí.

11 'Ja'iné ja'ati ti na'a ti á'ujtzaahuat'e, aj pu i a'ij pua'a raatá'ixaa ti caí jeíhua ruxe'eve'e. Ajta a'ín ti caí á'ujca'ane ti ti'itíj jín te'enteároute ti ve'ée, aj pu i tiraatá'asin ti ayén te'enteároute ti'itíj jime'e ti jaítze'e ve'ée. —Ayee pu ti-hua'utá'ixaa a'íjna í Jesús.

12 Aj pu i ayén tiraata'ixaa a'íjna ti raatá'inee ti tiú'ucua'ani tijín:

—Ayee pej hui huárini patí'ij hua'utá'inen mej tiú'ucua'ani a'atzaj chumua'an nusu tíca'a. Capej huá'inen a'ímej í á'a amiigustemua'a, ca'ín a'ihuáamua'a nusu á'ajuutzimua'a, o a'ímej í chíjteaani mej á é'eché vejli'i á jemi. Tí pua'a piyen hua'utá'inen a'ímej, matí'ij mi majta me'ín muaatá'ineesin mú'etzi. Ayee mú huarín, a'í mú hui tí'imuanajchite'en.

13 'Mi pajta mú'ee, patí'ij hua'utá'inen mej tiú'ucua'ani, a'ímej pepu'u huatá'inen í mej caí a'ij tí'ijviicua'i, pajta a'ímej í mej jeíhua rajpuaíjtzi cu'í'ini'ira'a jime'e, pajta a'íme í mej a'ij pua'a titéeci'ica, pajta a'íme í mej aracúcu'unijmee. 14 Ayee pej huarín, rí'i mú timuaatá'asin, a'iné camu tí'ituaave í mej jín timuaanájchite'en. Mí ajta, a'í pu Dios hui timuaatanájchite'esin a'ájna xicájra'an jetze mé jetzen a'itajú'un huá'a tzajta'a í mi'ichite. —Ayee pu tiraata'ixaa a'íjna í Jesús.

A'íjna jime'e ti nu'u ja'ati hua'utá'inee mej nu'u tiú'ucua'ani

15 Ajta se'íj ti ajta a'uun huatéjca huá'a jamuan, t'íj ráanamujri'i a'ij ti tiu'utaxájtaca'a a'íjna í Jesús, ayée pu tiraata'ixaa tijín:

—Rí'i pu tiraatá'asin a'íjna ti tiú'ucua'ani a'ájna xicájra'an jetze ti jetzen Dios huatase'íjre'esin ti ij tiu'uta'aíjta íyen chaanaca japua.

16 Jesús pu ayén tiu'utaniú tijín:

—Ja'ati pu nu'u hui rí'i huaújruurejca'a ti ij tihua'umín. Mu'íicáca pu nu'u huatá'inee. 17 Tí'ij a'ájna teja'uré'ene ti tihua'umín, ti'iquí a'ín raata'íteca'a í ti jemin tí'ivaire'e ti ij hua'utájeeve a'ímej í mej huatá'iniihuaca'a. Ayen tijín: “Setá'aj yeehui a'uré'enen a'iné pu'uri huaxí'epi'in.”

18 'Majta a'íme, naími'i mú nu'u miyen autéjhuii mej tiu'utaúruuni'i. Ajta a'ín í ti amuacá raatá'inee, ayée

pu tiu'utaxájtaca'a tijín: “Neuchén nu chuej huánanai nej japuan tiu'umuári'en. Ruxe'eve'e nej ye'utéeseij. Ayee nu tí'imuahavii mú'leetzi pej tinaatá'uuni'i.”

19 'Ajta seij, ayée pu nu'u tiu'utaxájtaca'a tijín: “Neuchén nu puuyesi huánanai. Anxíj paari mú ará'ase. Nu'uri á'uraa nej ni huá'ucalaadu. Patá'aj tinaatá'uuni'i pajta ineetzi.”

20 'Ajtahua'a í seij, ayée pu nu'u tiraata'ixaa tijín: “Neuchén nu huaténe'icheca'a. A'íj pu jín caí rí'írí nej ne'uun á'ume'en.”

21 'Ajta a'íin ti tí'ivaire'e ti huaja'utajé, tí'iquí a'uré'araa. Ajta nu'u ayén tiraata'ixaa a'íjna ti tí'ira'aijte'e a'íj mej tiu'utaxájtaca'a. Ajta, a'íin ti huatéechi'i, jeihua pu nu'u hui huataniú'ucaca'a. Tí'ij i raata'íteca'a a'íjna ti tí'ivaire'e tijín: “Patá'aj yeehui ca'anacan pe'uun á'ume'en caaye jetze, ajta juye jetze ti cíj antayaúj, tíj na'a ta'uténinei u chajta'a. Patá'aj hua'erávilitin a'ímej í mej caí a'íj tí'ijviicua'i, pajta a'ímej í mej rajpuaíjtzi cuí'ini'ira'a jime'e, pajta a'ímej í mej aracúcu'unijmee, pajta a'ímej í mej ná'achijmee í ru'íica jetze.”

22 'Ajta a'íin ti tí'ivaire'e, ayée pu nu'u tiraata'ixaa tijín: “Nevástara'a, nu'uri niyen huaríj a'íj pej tinaata'aíj. Aru maúche'e mú ú'uve mej seica mú a'uvé'uju'un.”

23 'Ajta a'íin ti huatéechi'i, a'íi pu nú'u hui ayén tiraata'ixaa a'íjna ti jemin tí'ivaire'e tijín: “Patá'aj yeehui pe'uun á'ume'en í juye jetze a'ímuá ti a'ataneáatimee, pajta méyee a'ímuá mej huachéjme. Patá'aj ca'anéeri jín hua'utájeeve mej mú a'uvé'uju'un, mej mi u huájiste yú nechil'ita. 24 Ayee nu tí'imua'ixaate'e. A'íime í nej amuacáí hua'utá'ínee, a'íime, capu seij yé tí'icua'ani íiyu i nej tihuá'amin.” Ayee pu hui tiu'utaxájtaca'a a'íjna ti huatéechi'i.

Mej nu'u raxí'eve'eca'a í teite mej nu'u á'ujujhua'ane'en me'íjna jamuan í Cirílistu'u

25 Jéihua mú teite á'ujujhua'ane'e me'íjna jamuan í Jesús. Tí'ij jí a'íin hua'useírajraa a'ímej í teite. Ayee pu tihua'utá'ixaa tijín:

26 —Ja'ati ti na'a ti mú a'uvé'eme'en ineetzi jemi, ayée pu hui tiú'ujxe'eve'e ti a'íin jaítze'e rí'í tinájcha'íica ineetzi caí rí'í tirájcha'íica í rutáàta, ajta í runáàna nusu í ru'íj, ajta í ruyaujmua'a nusu í ru'íhuaamua'a, ajta í rucu'utzimuá nusu í rujúutzimua'a. Na'ari caí, canu raatá'asin ti nee jamuan á'uche'ecane'en.

'Ee xaa ne'u, canu ja'ati huatá'asin ti neetzi jamuan á'uche'ecane'en ti pua'a caí ja'ati á'ujca'ane ti na'ará'astijre'en, ti a'íin ja'ati huámi'ini neetzi jetze me'ecan, ti ayén te'ehuaújca'anen ruxí'evl'ira'a jime'e.

27 'Ayee nu hui tejá'amua'ixaate'e ti ayén ti'ayajna nej caí ja'ati huatá'an ti neetzi jamuan á'uche'ecane'en ti pua'a a'íjna í ja'ati caí ruxi'evi'ira'a jín na'ará'asten, ti pua'a caí ayén che'atá na'a tirajpuaíjtzi á'ara'ani netíj inee tirajpuaíitzi na'ame.

28 Tí pua'a seíj mú'een ayén tirá'ajtaahuami'í chi'ij ti ájtee, ni caí ja'ati ayén rini ti autéjcheni ti rá'ajtaahuan. Amuacaícan a'í pu a'ujyeíjxa tí'ij raat'éitien a'achú ti ti'itíj huataújxe'eve'esin ti ij ráamua'aree ti pua'a ci'ípée í tumin ti ij rá'ajci'iti, nusu caí.

29 'Ee xaa, ayée pu rini. Na'ari caí, ti pua'a auchén autéechen, ajta huaxín í tumin, capu ché'e ra'antíci'itzi. Ma-jta me'ín í teite, matí'ij raseijra, a'í mú autéhuijsin mej ra'utéxieehuari'ira.

30 'Ayee mú tiu'utaxájta tíjín: "Amíjna mi teáata'a, a'í pu yeehui a'utéjche ti rá'ajtaahua mi chi'ij, aru capu cha'a tí'tuaave'e í ti jín ra'antíci'iti."

31 'Na'ari seíj ti ti'itéjvee rey jime'e, ti pua'a meri á'uju'un mej huateújne'usi'ite'en, ¿a'iné rini a'íjna? ¿Ni caí amua-caí a'ujyeíjxa ti ij tiú'umua'ati aisí ti pua'a caí ri'irí ti hua'utémua'itín a'ímej jime'e í mej tamuáamuata'a ví'ira'a ará'ase? Ajta a'íjn í seíj ti ti'itéjvee rey jime'e, ayée pu hua'itéví'itici a'achú cumu seité ví'ira'a í xantaaru'u. Aa ni'íjtá xaa ne'u, ayée pu hui rini.

32 Ajta ti pua'a ayén tira'atámítiejte'en ti caí huatári'iristare ti hua'utémua'itín, ayée pu rini. Tí'ij auj a'ímuá e'evé'eevee í seíj, a'í pu seica huata'ítí mej mi á'uju'un í seíj jemi í rey mej mi raatáhuavii mej raaxí'epi'íntare'en mej mi caí runé'usi'ite'e.

33 'Ayee pu hui che'atá na'a 'een mú'ejmi jemi. Ja'ati ti na'a ti ayén tí'ijxe'eve'e ti nee jamuan á'uche'ecane'en, ayée pu tiú'ujxe'eve'e ti nain mé teuúhua'axín a'achú ti tí'ijcha'íi. Na'ari caí, canu raatá'asin ti nee jamuan á'uche'ecane'en.

Tí pua'a nu'u tixín í ti jín ancacá í unaj

(Mt. 5:13; Mr. 9:50)

34 'Seajta mú'een, ayée xu hui tí'ivaire'e sej rí'í huá'uruuren í seica í teite í niuucari jime'e mej mi rí'í rí'éene'e muá'ara'ani í ru tzajta'a. Seajta, ayée xu che'atá sena'a tí'ivaire'e tíj unaj mej ra'ur'éviváara'a muá'aye'í í teite í hua'ira'a japua a'íne naa pu ta'ancacá í unaj. Aru ti pua'a huateáru'una, tí'iquí ráxi'isin í ta'ancacá, ¿a'iné tejamuá'amítiejte'e? ¿Niqui ajtahua'a rí'irí ti ancacá á'ara'ani? Capu hui xaa ne'u a'atzu. 35 Capu ché'e ti'itíj vaire'e, ni í chuej japua, capu ajta tí'ivaire'e ti rajnájchite'en í ye'emuaate chuita japua. Ayee mu'u raru'ujca mé mú rúurieexijsin.

'Ayee pu'u hui, jime'en í ja'ati ti huiteájnamua, ché'e a'íjn ráanamua temua'a naa.

15

A'íjna jime'e ti nu'u cáne'a á'uvej
(Mt. 18:10-14)

¹ Majta a'íme í mej huá'ajjive'eca'a í teite mej tí'titici, majta a'íme í mej a'ij pua'a titetiújcha'íi, a'íi mú ajteáxiireca'a mej mi ráanamua. ² Mí ajta a'íme í fariseos, ajta a'íme í mej tí'imua'ata í yu'uxari jetze Moisés ti ra'utéyu'uxaca'a, a'íi mú miyen tí'ixajtaca'a tíjín:

—Amíjna mi teáata'a, amí pu hui rí'i tihua'ancuré'evi'iti í mej a'ij pua'a titetiújcha'íi, ajta huá'a jamuan tí'icua'a.

³ Aj pu i Jesús ayén seíj niuucari jín tihua'utá'ixaa tíjín:

⁴ —Tiché'e tiyen tiraataxáj. Tí pua'a seíj mú'een cáne'axi tíye'emua a'achú cumu anxíte mej ará'ase. ¿Ni caí ayén rini ti pua'a seíj á'uveti? Aa pu hua'utéhuiite'esin í seica 'itzitá. Ajta raaré'ehuausin í seíj ti á'uvej ajta na'a caí ráateuni.

⁵ 'Tí'ij ráateuni, aj pu i huataújemua'ave'esin. Tí'ij ji uhuateújratiira. ⁶ Tí'ij jí u a'umé í ruche. Aj pu i ru'amiigustemua'a huatájeevi. Majta me'ín, ajteáxiiri, aj pu i ayén tihua'utá'ixaate'esin tíjín: “Setá'aj huataújemua'ave'en. Nu'uri yeehui ráateu í cáne'a ti á'uvej.” —Aye pu ti-hua'utá'ixaa a'íjna í Jesús.

⁷ Ajta ayén tíjín:

—Aye nu hui tejá'amua'ixaate'e ti ayén tí'een a'uun ta japua ti Dios é'eseijre'e, ti pua'a ja'ati seicié tiú'umua'ati ti ij caí cha'a a'ij pua'a tí'itíujcha'íi, ti ij ajta ayén huárini a'ij ti Dios tí'ijxe'eve'e, a'íi mú í mej me'uun é'eseijre'e jemin í Dios, jaítze'e mú rutémua'ave'e me'íjna jime'e ti a'ín ja'ati ayén seicié tiu'umuá'aj í Dios jemi mecaí a'ímej jime'e í seica, í mej mu'íi, í mej rí'i tí'titeteite, í ti caí huá'aturaate'e mej seicié tiú'umua'ati.

A'íjna jime'e ti nu'u tumin á'uvej

⁸ 'Tiché'e tiyen tiraataxáj. Tí pua'a hui 'íita'a ayén tí'ituaave'e a'achú cumu tamuáamuata'a tumin. ¿Ni qui caí ayén rini ti pua'a seíj á'urieni? A'íi pu tí'itíj aparaatu ájtairan. Tí'ij jí uhuaré'e'icha'uta u ruchi'itá. Rí'i pu tí'ihuauuni ajta na'a caí ráateuni. ⁹ Tí'ij raateún, ru'amiigustemua'a pu huatájeevi, a'ímej í mej vejli'i antachéejmee. Majta me'ín ajteáxiiri. Aj pu i ayén tihua'utá'ixaate'esin tíjín: “Setá'aj huataújemua'ave'en neetzi jemi, a'iné nu'uri ráateu yeehui í tumin nej yá'urie.”

¹⁰ 'Aye nu tejá'amua'ixaate'e ti ayén tí'irineca u ta japua í Dios jemi, ajta a'ímej jemi í mej ravaire'e. A'uu mú hui rutémua'ave'e me'íjna jime'e ti seíj ti a'ij pua'a tí'itíujcha'íica'a í jécua imuá, aj pu i a'utéjche ti seicié tiú'umua'ati í Dios jemi.

A'íjna jime'e ti nu'u yaujra'an mú a'ij huárupi

¹¹ Jesús pu ajtahua'a se'ij niuucari jín tihua'utá'ixaa tijín:

—Aa pu nu'u já'ahua'a ja'ati e'echéjme'e. Hua'apuaca pu nu'u tiyaúumua'a. ¹² Ajta a'íin yaujra'an ti pa'ari'i, ayée pu nu'u tiraata'ixaa í rutáata tijín: “Patá'aj yee tinaatá'an ineetzi í ti tináaci'iti patí'ij caí cha'a mé'ehua'atan mú'ee.” Ajta a'íin táatajra'an, a'íi pu nu'u já'ita'a tihua'utá'a nain a'achú ti tí'ijcha'íica'a.

¹³ A'atzu pu'u á'ateevi'ica a'íjna ti pa'ari'i. Tí'ij jí nu'u tí'ijseij í ti tí'ijcha'íica'a í táatajra'an. Ajta á'uraa a'íjna í yaujra'an. Aa pu nu'u a'imuá a'ará'a se'ij chuéjra'a japua. A'uu pu nu'u ca'anacan tiu'uxíjte nain tíj na'a ti tiraac'íi a'íjna jime'e ti a'ij pua'a ti'íitiújcha'íica'a.

¹⁴ Tí'ij nain tiu'uxíjte, aj pu nu'u i jeíhua huatatújritze a'ujna se'ij chuéjra'a japua. Aj pu i tira'utéturaate ti'ítij ti huácua'ani. ¹⁵ Aj pu i á'uraa. Aj pu nu'u i se'ij jemi a'uré'ene ti ij a'íin í ja'ati raatá'an ti tiu'umuári'en. Ajta a'íin í ja'ati, ayée pu nu'u hui tiraamuáriste ti a'uun á'ume'en a'u mej tuiixu a'urá'uu ti ij tihua'umín.

¹⁶ Jé'ecan pu nu'u huata'í'icuataca'a a'íjna ti pa'ari'i. Ayee pu nu'u tirajpuaíjtzica'a. Ruxí'evi'ira'a jime'e tiú'ucua'aníche'e a'íjna í cutzape'e ti'ítij, tuiixu mej racua'aca. Mí ajta i caí, capu ja'ati raatá'acare'e ti ti'ítij huácua'ani.

¹⁷ Aj pu nu'u i u huaújmu'a'atzi. Ayee pu nu'u tiu'umuá'aj tijín: “Majta a'íime yeehui í mej ravaire'e í nitáata, matíj mena'a pua'amé ruxiéehua mú tí'icua'a. Ajta te'avá'aturaave huá'a jemi. Mí neajta inee, íiye nu huatéjvee ne'icuata. Ayej ne'ase nemí'ini tujri jime'e. ¹⁸ Ayej ne'ase yeehui ná'uraa neyajna. A nu a'umé í nitáata jemi. Ayee nu tiraatá'ixaate'esin yee: Táata, jeíhua nu auteájturaa í Dios jemi, neajta mú'eeetzi jemi. ¹⁹ Capu cha'a ayén tiraavíjte'e pej piyen naatámua'ati yee niyauj. Patá'aj piyen náaruuren ineetzi patíj huá'aruure í mej á'a jemi tí'imuari'e.”

²⁰ Tí'iqui á'uraa. Aj pu i a'uun e'iré'ene í rutáata jemi. Tí'ij a'imuá aumé'eca, a'íi pu nu'u hui táatajra'an raase'ij. Jé'ecan pu rá'ancu'uvajxi. Tí'ij i a'utiéchejraa a'u ti e'evé'eme í yaujra'an. Aj pu nu'u i ru'iré'echuixi, ajta ru'itépi'itze.

²¹ Ajta a'íin yaujra'an, ayée pu tiraata'ixaa tijín: “Táata, jeíhua nu yeehui auteájturaa í Dios jemi, neajta mú'eeetzi jemi. Capu ché'e yeehui ayée tiraavíjte'e pej piyen tinaatájeeve yee niyauj.”

²² Mí ajta a'íin táatajra'an, ayée pu nu'u tihua'utá'ixaa í mej jemin tí'imuari'e tijín: “Ca'anacan mé se'avé'echui í síicu'uri ti jaítze'e naa 'een sej si se'íjna ru'ucáchejte'en. Seajta í aniira setá'aj ru'ucárujti'íi í xiteáara'an jetze, seajta

ra'ajtáca'acaite'en. ²³ Setá'aj seajta yeehui siyen huárini, sej se'íjna í viseáaru'u í tej teri rajrújte, setá'aj u ya'uvé'ejan, setá'aj ráame'eni.

'Tiché'e yeehui tiú'uyesten, teajta tiú'ucua'ani taxiéehua. ²⁴ A'iné i niyauj, pu'uri ajtahua'a mu'u e'ejnéj. Pueere yee ari mu'u a'umí'i. Ajta á'uvej, aru tu'uri teajtáhua'a ráateu." Ayee pu tihua'utá'ixaa. A'íj mú nu'u hui jín ma'utéjhui mej tiú'uyesten.

²⁵ 'Ajta a'íin yaujra'an ti vásta'a, áa pu já'ahua'a tejé'emuari'eca'a a'u ti a'upá'atza. Tí'ij ari á e'evé'eme'ecaa á vejlí'i a'u ti a'utéjvee í chí'ij, a'íi pu ráanamujri'i mej tí'icuiina, majta tí'ine'e. ²⁶ Tí'ij nu'u í seij huatajé í ti ravaire'e í táatajra'an. Aj pu nu'u í ayén tiraata'íhua'uri'i a'ij mej rici.

²⁷ 'Ajta a'íin ti tí'ivaire'e, ayée pu hui tiraata'ixaa tijín: "Pu'uri yeehui uvé'ene í á'ajuu. Ajta a'atáata, a'íi pu ráame'íri'i í viseáaru'u í tej rajrújte a'íjna jime'e ti ajtahua'a uvé'ene jemin í rutáata. Capu yeehui a'ij éene'e. Rí'i pu naa te'uvé'ene." Ayee pu nu'u tiraata'ixaa.

²⁸ 'Ajta a'íin ti vásta'a, tí'ij ayén tiráanamujri'i, tí'ij nu'u i huataniú'ucaca'a. Capu raxí'leve'eca'a ti uteárute u chí'ita. Ajta a'íin táatajra'an, a'íi pu nu'u huirájraa ti ij ya'utajé. Jéihua pu raatéje ti uteárute u chí'ita.

²⁹ 'Ajta a'íin ti vásta'a, ayée pu nu'u tiraata'ixaa í rutáata tijín: "Casi'i. Tíj na'a nej yé huaca mú'heetzi jemi, jeíhua nu tí'imuari'e. Canu yeehui ja'anáj ti'tíj jín auteájturaa mú'heetzi jemi. Nain nu yeehui jín te'ará'aste a'ij pej tinaata'aíj. Pajta mú'ee, capej yeehui ja'anáj ti'tíj naatá'a í nej jín tiú'uyesten huá'a jamuan í ne'amiigustemua'a, ni ti'itíj caura. ³⁰ Mí pajta mú'ee, ayée pu huaríj, amíjna muá'ayauj, a'íi pu 'uuca jamuan raaxíjte nain í pej tiraatá'a. Ajta tí'ij uvé'ene, mú'ee pej raajé'icatze í viseáaru'u í tej rajrújte."

³¹ 'Ajta a'íin táatajra'an, ayée pu nu'u tiraata'ixaa tijín: "Niyauj, tíj pena'a peri pua'an xicaj yé huaca ineetzi jemi. Ajta tíj na'a ti'ípua'amé í nej tí'ijcha'íi, mú'heetzi pu ti'a'áa.

³² Aru amíjna muá'ajuu, ayée pu éene'e cumu ti mí'ichica'a a'iné capu mé'e já'ahua'aca'a. Ayee pu 'een íjii cumu ti ajtahua'a huatarún. A'íi pu yeehui á'uvejcaa, aru pu'uri ajtahua'a huataseíjre. A'íj pu jín ayén tiú'ujxe'eve'e tej huatátatemua'ave'en, teajta tiú'uyesten."

16

A'íjna í ti tí'ivaire'e ti nu'u aujteájturaa huápi'i a'íjna jemi í ti jemin tí'ivaire'e

¹ Jesús pu ajta ayén tihua'utá'ixaa a'ímej í mej jamuan á'ujjhua'ane'e tijín:

—Aa pu nu'u hui já'ahua'a chíjteaani é'echejca'a. Seíj pu ravaire'eca'a a'íjna jime'e ti antiújmua'areereca'a nain a'achú ti tí'ijcha'íica'a í chíjteaani. Mat'íj nu'u mi seica jetzen te'ujpuá'ajte a'íjna ti antiújmua'aree a'íjna jime'e ti ca'anacan raaxíjte'e cha'a na'a ti tí'iseijre'eca'a.

² Tí'ij i chíjteaani raatajé. Ayee pu nu'u tiraata'íhua'urí'i tíjn: “¿A'iné na'a qui nej neri tiú'unamuajri'i a'ij pej ríci mú'ee? Patá'aj yeehui ra'uyú'uxan nain a'achú pej jín anti'amua'aréere nej ni ráamua'aree a'achú ti caj te'ará'ase, í pej caí yeehui ché'e piyen anti'amua'aréere pua'amé.”

³ Ajta a'íjn ti ravaire'eca'a, ayée pu tiu'umuá'aj tíjn: “¿A'iquí nerini? A'íjna ti tí'ine'aijite'e, a'í pu nu'u tiná'ari'ira í nej jín antínmua'aree. Mí neajta inee, canu neca'ane nej te'até'ijche'en. Ajta net'ítevi'ira'a nej yeehui va'ri'ira hu-atáhuauni. ⁴ Nu'uri yeehui ramua'aree a'ij nej ríni, mej mi teite na'ancuré'evi'itín temua'a naa a'ujna huá'ache net'íj caí cha'a tí'imuari'e neyajna.”

⁵ Tí'ij nu'u i hua'utajé seij ajta seij í mej tirá'acha'íire'eca'a a'íjna í chíjteaani. Ayee pu nu'u tiraata'íhua'urí'i í seij ti amua-caí ve'eré'ene tíjn: “¿A'achúni yeehui petirá'acha'íire'e í ti tí'ine'aijite'e?”

⁶ Aj pu i ayén tiu'utaniú a'íjna í ja'ati tíjn: “Anxíte pua'améca í taampu a'íjna í aceite ti aceituuna jetze me'ecan.”

Ajta a'íjn ti antiújmua'aree, ayée pu nu'u hui tiraata'ixaa tíjn: “Ye'ecui i cuapée ti jetzen té'eyu'usi'i a'achú pej caj tirá'acha'íire'e. A'ujyeíjxi mú'ee, ca'anacan. Patá'aj seíj auyú'uxa ti jetzen á'ayu'usi'i a'achú cumu anxíj tamuáamuata'a taampu ti ará'ase.”

⁷ Tí'ij nu'u i ajta seíj ayén tiu'uta'íhua'urí'i tíjn: “Carij mú'ee, ¿a'achúni yeehui petirá'acha'íire'e?”

Ajta a'íjn, ayée pu hui tiraata'ixaa tíjn: “Anxíte pua'améca medida í triigu.”

Ayee pu tiraata'ixaa tíjn: “Ye'ecui, i cuapée. Patá'aj seíj auyú'uxa ti jetzen á'ayu'usi'i tíjn: muáacuate pej nu'u rá'acha'íire'e.”

⁸ Ajta nu'u a'íjn ti tí'ira'aijite'e, a'í pu hui rí'i tiraatá'a a'iné rí'i pu tiu'umuá'aj a'íjna jime'e a'ij ti ye'í huárini. Majta a'íime í mej a'uchéjme seíj chuéjra'a japua íiyen chaanaca japua, jaítze'e mú raayí'iti a'ij mej ye'í huárini í seica í ruxí'ej teite mecaí a'íime í mej me'íjna jetze ajtéme'ecan í ti hua'atátzavi'ijte'e í tavástar'a.

⁹ Ayee nu tejá'amua'ixaate'e. Caxu ché'e sena'a raaxíjte'e í tumín íiyen ti me'ecan chaanaca japua. Ché'e ayén tejámuaatévaire'en méjca'i huáyee sej si ru'amiigustemua'a jín antimuá'itín mej mi me'ín amua'ancuré'evi'itín temua'a naa

a'ájna xicájra'an jetze tí'ij caí cha'a mé'e á'a túmintan. A'uu mú hui amua'ancuré'evi'itín a'u ti caí ja'anáj é'evatzíjsin í huá'achi'i.

¹⁰ A'ájna ti xí'epi'in rici a'ájna jime'e ti ciliéene'e jín ti'it'éjvee, a'íi pu ajta xí'epi'in rini ti pua'a ti'itevéé á'ara'ani ve'ecán jime'e. Ajta a'íin ti hui caí xí'epi'in rici a'ájna jime'e ti ciliéene'e jín ti'it'éjvee, a'íin capu ajta xí'epi'in rini ti pua'a ti'itevéé á'ara'ani ve'ecán jime'e.

¹¹ A'áj pu jín, ti pua'a secaí té'aste í sej jín antiújmua'aree sej rajmuári'e í tumin ti yen seijre'e íiyen chaanaca japua, ¿ni qui siyen tí'imua'atze ti ja'ati ayén tejamua'íjcate'esin sej raamuári'en ti huápi'i tí'ijnajche tíj na'a rusén jime'e? Capu xaa ne'u ayén té'eme.

¹² Tí pua'a secaí té'aste sej rajmuári'en se'ájna jime'e ti Dios amuaatapuaíjve, capu ja'anáj amuaatá'asin ti mú'ejmi á'amua'áa pu'éene'e á'ara'ani.

¹³ Capu hui rí'irí ti ja'ati hua'apuaca huávaire'en a'ímej jemi í mej tí'ajta. Tí pua'a ayén huárini, ayée pu té'eme. Jéhua pu rájcha'íire'e a'ame í seíj, ajta jeíhua pu rí'í tirájcha'íi a'ame í seíj. Na'ari, a'íi pu rí'í tirá'atzaahuate'e a'ame í seíj. Ajta í seíj, a'íi pu rá'axiehuari'ira a'ame. Capu a'atzu rí'irí sej huataúra'an ti Dios tejámuaata'ájte'en, ti pua'a hui se'ájna jín huataúra'an sej tumin tíseire'en. —Ayee pu tihua'utá'ixaa a'ájna í Jesús.

¹⁴ Majta a'íime í fariseos, jeíhua mú ranecua'atzeca'a í tumin. Mat'íj miyen tiráanamujri'i, jeíhua mú ra'utéxiehuari'iri'i me'ájna í Jesús. ¹⁵ Ayee pu tihua'utá'ixaa tíj:

—Mú'een xu a'íin pírici í sej siyen tiú'ujseijrata sej si rí'í títetéturaave í teite jemi. Mí ajta Dios, a'íi pu tirú'umua'aree a'íj sej 'een mú ru tzajta'a. A'ájna ti nu'u ayén naa seijre'e í teite jemi, a'íi pu hui a'íj pua'a seijre'e í Dios jemi.

A'ájna í ti Moisés ra'utéyu'uxaca'a, ajta a'ájna í ti Dios tiu'uta'ájta

¹⁶ Tíj na'a hui a'ajná'imua ajta caí huataseíjre í Juan, a'íi pu'u tihuá'a'ixaate'eca'a a'íj ti tira'uyú'uxaca'a a'ájna í Moisés teecan, ajta a'íj mej tira'uyú'uxaca'a a'íime í mej tí'ixaxa'ata'a í Dios jetze me'ecan. Tíj na'a tiu'utaseíjre í Juan, a'íj mú tihuá'a'ixaate'e í niuucari jime'e í mej jín huaújtemua'ave'en a'íj ti 'een í Dios jemi a'u ti tejé'ajta. Majta naími'i tí'itese'e mej me'uun a'uteárute ca'anéeri jime'e.

¹⁷ Ajta a'íin yu'uxari, Moisés teecan ti ra'uyú'uxaca'a, aúche'e pu hui nain jín te'ará'astejsin. Jaítze'e pu á'ateere mej ra'ará'asten caí nain tíj na'a ti tí'iseijre'e íiyen chaanaca japua, ajta í ta japua ti tejé'eseijre'e.

Tí pua'a nu'u ja'ati ru'íj mé úurieeni
(Mt. 19:1-12; Mr. 10:1-12)

¹⁸ Ajtahua'a seij niuucari hua'utá'ixa tijín:

—Ja'ati ti mé rúurieni í ru'íj, ti pua'a á'iyen seij ancuré'evi'itin, a'íi pu raxána'acira'aten a'íjna jemi í 'íita'a. Ajta, ti pua'a ja'ati ra'ancuré'evi'itin seij í 'íita'a ti amuacá mé rúurie í rucín, a'íjna í ja'ati, a'íi pu hui ajta raxána'acira'aten.

A'íjna í chíjteaani, ajta a'íjna í Lázaro

¹⁹ Ajtahua'a pu ayén tihua'utá'ixaa tijín:

—Aa pu nu'u já'ahua'a chíjteaani e'echéjme'e, ti naa éene'en tí'iteújche'etehua'a, c'ixuri jime'e ti tí'inacamua, ajta ti tí'irí'een. Tí'ij pí na'a pu tí'iyestehua'a. Jéihua pu hui tí'ina'achita'a a'íjna jime'e ti ruxiéehua é'echejca'a.

²⁰ 'Ajta nu'u a'ín ti caí a'íj tí'ijviicua'i, áa pu a'itéjca tá'apueerta a'u ti é'eche í chíjteaani. Ayee pu nu'u ántehuaaca'a a'íjna í ja'ati ti caí a'íj tí'ijviicua'i tijín Lázaro. A'íi pu tí'icui'i. Nainjapua nu'u hui cá'atza í ru jetze.

²¹ 'Jé'ecan pu raxí'eve'eca'a ti ráacua'ani í cua'ira ti tí'ite'ení ti te'ecájvitze meesa japua a'u ti tejé'ecua'a í chíjteaani. Majta a'íime í tzi'íci, a'íi mú a'uré'enineica'a, majta raacánajxi í ti hui cá'atza japua.

²² 'Tí'íqui a'ájna xicájra'an ti jetzen huam'íi a'íjna í Lázaro, matí'ij nu'u mi a'íime í mej tí'ivaire'e í ta japua, a'íi mú ya'uví'iti í Abraham jemi a'u ti Dios é'eseijre'e. Ajta a'ín í chíjteaani, tí'ij nu'u i a'ín huam'íi. Majta hui ra'avá'ana.

²³ 'A'uu pu a'uteájturaa a'u ti á'ataa í taij. Jéihua pu rapuaíjtzica'a a'íjna í chíjteaani teecan. Tí'ij i ájneereca'a. Aj pu i raaseíj a'íjna í Abraham, ajta a'íjna í Lázaro ti a'utéveca'a í Abraham jamuan.

²⁴ 'Aj pu i raatajé tijín: “Abraham, mi pej ní'iyá'upua, ná'ancu'uvajxi'í. Patá'aj mú ye'uta'íte pemíjna mi Lázaro ti ij amín ra'antíru'unen í ruxité ti ij naatécimuajte'en í neneanú jetze, a'iné jéihua nu rajpuaíjtzi íiye taij tzajta'a.”

²⁵ 'Ajta a'ín Abraham, ayée pu nu'u hui tiu'utaniú tijín: “Niyauj, ni pecaí ramua'aree a'íj ti timuáavaij patí'ij pauj ruurica í chaanaca japua. Jéihua pu yeehui rí'í timuáavaij. Ajta amíjna mi Lázaro, jéihua pu a'íj pua'a tirajpuaíjtzica'a. Mí ajta íjii, a'íi mú yeehui rá'ancu'uvajxi'ísin meyajna. Pajta mú'ee, íjii parajpuaíjtzi pej pua'amé. ²⁶ Ajta íjii, ayée pu yeehui 'een, pu'uri ayén huaújruu ti ayén te'atácuuni'in. A'íj pu jín caí rí'irí mej antáciine amun pújme'en mú'ejmi jemi a'íime í mej miyen raxí'eve'e. Ajta caí rí'irí mej a'u ti pújme'en a'itáciine téjmi jemi a'íime í mej majta miyen raxí'eve'e.” Ayee pu nu'u tiraata'ixaa a'íjna í Abraham.

27-28 'Tí'ij i ayén tiu'utaniú tijín: “Tí pua'a ayén tí'eene'en, niyá'upua, ayée nu yeehui muahuavii, pej amíjna Lázaro huata'íte ti a'uun a'atanén nitáata ti é'eche, a'iné anxívica nu tí'ihuaamua'a. Ché'e yeehui amín rí'i tihua'jutá'ixaate'en mej mi caí miyun pújme'en a'uvé'eci'ica'an mej mi caí rapuaíjtzí muá'ara'ani meyajna.”

29 'Abraham pu nu'u ayén tiraata'ixaa tijín: “A'í pu a'uteájturaa a'íime jemi a'íjna Moisés teecan ti ra'uyú'uxaca'a, ajta í mej ra'uyú'uxaca'a a'íime í mej Dios jetze me'ecan tí'ixaxa'ata'a. Miché'e yeehui a'íjna huanamua.”

30 'Ajta a'íin chíjteaani teecan, ayée pu tiraata'ixaa tijín: “Niyá'upua, mi pej Abraham pú'een. Capu ti'itíj vaire'e. Aru ti pua'a yeehui ja'ati ti ari huamí'í aj pu huataseíjre'esin a'ímej jemi, aj mú mi seicié tí'imua'ati í Dios jemi.”

31 'Aj pu nu'u i ayén tiraata'ixaa tijín: “Tí pua'a mecaí ráanamua a'íj ti tiu'utaxájtaca'a a'íjna í Moisés teecan, ajta a'ímej í mej Dios jetze me'ecan tí'ixaxa'ata'a, camu yeehui majta rá'antzaahuate'esin ti pua'a huataseíjre'en huá'a jemi í ja'ati ti a'itáara í mí'ichite tzajta'a.” —Ayee pu tiraata'ixaa a'íjna í Jesús.

17

Tí pua'a nu'u a'ihuáara'a ti'itíj jín auteáturan mú'etzi jemi (Mt. 18:6-7, 21-22; Mr. 9:42)

1 Jesús pu ayén tihua'utá'ixaa a'ímej í mej jamuan á'ujjhuane'e tijín:

—Ayee pu té'eme ti ti'itíj huataseíjre'en í mej jín auteáturan í Dios jemi. Ché'e a'íj ti na'a jé'ecan jemin a'íjna í ja'ati ti ayén ca'aníjra'a hua'utá'an mej mi ti'itíj jín auté'itzen í Dios jemi.

2 'Na'ajtzí a'íjna í ja'ati mej amuacaícan ra'acátapi'iran cijpáara'an jetze í tetej se'uníjra'a ti ve'ée mej mi ra'ateájrieni á jaata'a ti ij án aujámín a'u ti autí'ij. Jaítze'e pu hui tiraatéva'irihua'an caí ayén tiraatéva'irihua'an ti pua'a a'íin ca'aníjra'a tihua'utá'an a'ímej í mej cálieen mej mi me'ín auteáturan í Dios jemi.

3 'A'íj pu jín, rí'i xu'u mú'een. Tí pua'a a'íin a'ihuáara'a auteáturan mú'etzi jemi, patá'aj ra'ajteá'axi'ín. Tí pua'a seicié tí'umua'ati mú'etzi jemi, aj pej xaa tiraatá'uuni'ira.

4 'Tí pua'a seíj xicaj, ja'ati auteáturan mú'etzi jemi arahua'apuáca jetze, ajta ti pua'a a'íin á a'uré'enen mú'etzi jemi ayén pua'amé arahua'apuáca jetze tí'ij ajtahua'a ayén tímuaatáhuavii yee tinaatá'uuni'iri'í í nej jín auteájturaa mú'etzi jemi, ayée pej hui huárini pej tiraatá'uuni'í. —Ayee pu tihua'utá'ixaa a'íjna í Jesús.

Tí pua'a nu'u ja'ati té'atzaahuate'e

5 Majta a'íme í mej tamuáamuata'a japuan hua'apua ará'ase, ayée mú tiraata'ixaa me'íjna í tavástar'a tijín:

—Taatévaire'e tetá'aj té'antzaahuat'e'en jaítze'e.

6 Aj pu í Jesús ayén tihua'utá'ixaa tijín:

—A'í pu tiú'ujxe'eve'e sej cij caj té'antzaahuat'e'en. Tí pua'a siyen cij caj sena'a té'antzaahuat'e'en, ayée pu tiu'utári'iriistari sej siyen tiraata'ájte'en se'íjna í huaréj ti a'ítíújcuta, ti á já'ita'a jaata'a e'eteújhuite'en rusej. Ajta a'ín huaréj, ayée pu rini a'ij sej tiraata'ájte'esin.

A'ij ti nu'u ye'í ja'ati huatévaire'en

7-8 'Tiché'e tiyen tiraataxáj. Tí pua'a ja'ati tí'imuari'e mú'ejmi jemi a'íjna jime'e ti taséehua na'ari cáne'axi cha'íi, ¿a'iné ye'í setiraatájeevi tí'ij a'ín uvé'enen a'u ti tejé'emuari'e? ¿Ni qui hui siyen tiraatájeevi yee: “Mu a'utá'iyi'í, a'ujyejxi'í patá'aj tiú'ucua'ani?” Caxu xaa ne'u siyen tiraatájeevi, sino ayée xu'u tiraatájeevi tijín: “Patá'aj yee r'íi tiú'uruuren í tej tiú'ucua'ani. Pajta, patá'aj r'íi huá'aruuren pej pi titaamín, aj pu yee xaa huatári'iristari pej tiú'ucua'ani, pajta pej huayé'en.”

9 'Ajta a'ín, tí'ijta ari ayén tiú'uruuren a'ij sej tiraata'áj, ¿ni secaí cha'a a'ij tiraatá'ixaate'esin yee cha'a Dios tímuaatanájchite'en? Caxu xaa ne'u a'atzu, a'iné ayée pu tiú'uruu a'ij sej tiraata'áj.

10 'Ayee xu che'atá sena'a huárini. Set'íj seri raac'íi nain jime'e í ti jín Dios tejámua'íjca, ayée xu'u tiu'utaxájta yee catu hui ti'it'ij vaire'e iteen. Ayee tu'u huaríj a'ii ti tiú'ujxe'eve'eca'a itejmi jemi. —Ayee pu tihua'utá'ixaa a'íjna í Jesús.

T'íj nu'u Jesús tihuá'uhuaa a'ímej í mej tamuáamuata'a ará'ase

11 Aúche'e pu huamé'ecaa í juye jetze Jerusalén ti a'uré'enine'í. A'uu pu a'ume'eca a'u ti e'eve'e'ástime a'uun ti huatacá'a u í Samaria, ajta u Galilea. 12 Tí'ij a'uun a'uterutíjme'ecaa, a'úu mú ra'antinájcheca'a í teteca í mej tamuáamuata'a ará'ase. A'íme metí'icucui'í me'íjna jime'e í ti tineájxi huá'ahua'ira'a jetze, í mej miyen ratamuá'amua tijín: lepra. A'atzu mú ímuá a'utéhuiixi.

13 Mat'íj mi ca'anín jín raatajé tijín:

—Jesús, mi pej maestro pú'een. Patá'aj tá'ancu'uvajxi'in.

14 Tí'ij Jesús hua'usej, ayée pu tihua'utá'ixaa tijín:

—Setá'aj u á'uju'un huá'a jemi í mej tí'ivaire'e u teyujta'a sej si huataújsejrata mej me'ín ráamua'aree tijín xu'uri huarúj.

Mat'íj mi u á'uju'un. Mu'uri á aujú'ucaa, aj mú mi huarúj.

15 Tí'ij í sej huaré'araa tí'ij ráamua'areeri'í tijín pu'uri huarúj. Aj pu í a'atzu ca'anín jín tiu'utaxájtaca'a í Dios jemi tijín:

—Rí'i nu timuaatá'asin nevástara'a.

16 Aj pu i e'erájve á chuaata'a á vejl'i jemin í Jesús. Aj pu i ayén tiraata'ixaa tijín:

—Ché'e Dios timuaatanájchite'en.

A'íjna í ja'ati, í Samaria pu é'eme'ecan.

17 Jesús pu ayén tihua'utá'ixaa tijín:

—¿Ni mecaí ará'ase a'achú cumu tamuáamuata'a a'íime í mej huarúj? ¿A'uné a'ij mé'een í seica í mej aramuáacua? 18 ¿Ni amí na'a ruseíj huaré'araa ti ij rí'i tiraatá'an í Dios jemi, amíjna ti seij chuéjra'a japua é'eme'ecan?

19 Aj pu i ayén tiraata'ixaa a'íjna ti tí'icui'ica'a tijín:

—Ájchesi. Pepu'uri huarúj, a'iné peté'antzaahua. —Ayee pu tiraata'ixaa a'íjna í Jesús.

A'ij ti nu'u éene'e a'ame a'ájna xicájra'a jetze í ti nu'u jetzen tiu'uta'aíjta í Dios

(Mt. 24:23-28, 36-41)

20 Ja'anáj pu ayén tiuju'uríj. A'íí mú fariseos miyen tiraata'íhua'uri'i me'íjna í Jesús tijín:

—¿A'anajni rí'i teja'uré'enejsin ti Dios tiu'uta'aíjta íiyen chaanaca japua?

Aj pu i Jesús ayén tiu'utaniú tijín:

—Ja'anáj ti teja'uré'enejsin ti Dios tiu'uta'aíjta íiyen chaanaca japua, capu ayén huataseíjre'esin a'íjna jime'e í sej jín ráamua'aree, ajta í sej jín raaseíj yee pu'uri yen huataseíjre.

21 Camu hui miyen tiraataxájta í teite yee: “Ye'ecui seijre'e”, na'ari yee “A'acuí seijre'e.” Camu a'atzu, a'iné pu'uri yé seijre'e a'íjna jime'e nej nee yé huatéjvee mú'ejmí tzajta'a. —Ayee pu tihua'utá'ixaa.

22 Aj pu i ayén tihua'utá'ixaa a'ímej í mej jamuan á'ujjuhua'ane'e tijín:

—Pu'uri a'ájna teja'uré'enejsin í xicájra'a sej jetzen siyen raxí'eve'e xá'aju'un huápí'i sej raaseíj netí'ij amuacáí te'enteárute ne'íjna jime'e nej nain jín antínmua'areere. Aru, caxu hui raseijran.

23 Teteca mú miyen tejámuaatá'ixaate'esin ti jime'en yee pu'uri a'ájna teja'uré'ene ti Dios tiu'uta'aíjta íiyen chaanaca japua a'iné yé pu nu'u huatéjvee na'ari yee mé pu nu'u huatéjvee na'ari yee áa pu nu'u é'eseijre'e. Caxu hui u á'uci'ica'an huá'a jamuan. 24 A'iné, ayéé nu hui seíre'e na'ame ne'ájna xicájra'an nej jetzen amuacaícan te'enteárute ne'íjna jime'e nej nain jín antínmua'areere na'ame. Ayee nu che'atá nena'a seíre'e na'ame matíj í mej témaxcava'ara'a u júte'e. Tí'ij huatáaxi'in, ca'anacan pu huanéeri'icirej ye'icáa a'ame.

25 'Aru mi'li pu hui ayén tiú'ujxe'eve'e nej jeíhua rajpuaítzi ná'ara'ani inee. Ayee pu ajta tiú'ujxe'eve'e mej netíte a'íime iiji mej huáteemua.

26 'Ayajna tíj tiu'uríj ajca'íhuá'ímua tí'ij auj ruurica'a a'íjna í Noé teecan, ayée pu che'atá na'a té'eme a'ájna xicájra'an jetze nej jetzen yé uvé'enejsin inee, i nej neajta huá'a jetze airáne í teite.

27 'Metí'icua'acare'e í teite, majta yé'ecare'e. Seica mú néjne'ijche'ecare'e, majta seica víjví'iche'ecare'e. Camu a'ij mena'a. Ayee mú rijcaa ajta na'a caí Noé a'uun pu a'uteájrupi í baarcu jetze. Ajta pu i jeíhua tíjísteca'a í jaj. A'í pu hui naíjmi'ica antipúa'ari.

28 'Ayee pu che'atá tiráaruu ajca'íhuá'ímua tí'ij auj ruurica'a a'íjna í Lot teecan. A'í mú tí'icua'acare'e í teite. Majta yé'ecare'e. Majta tí'inanaavecare'e. Majta tí'ituaacare'e. Majta tí'ihuiitehua'a mú mi, majta chí'ij tá'ahuacare'e.

29 'Aru a'ájna xicájra'an jetze tí'ij Lot huirájraa a'ujna u Sodoma, taij pu hui u je'icáaxire, ti azufre jín á'ataaca'a. Naíjmi'ica pu antipúa'ajte. 30 Ayee pu che'atá na'a ti-huá'aruuren a'ájna xicájra'an jetze nej huataseíjre'esin inee, i nej neajta huá'a jetze airáne í teite.

31 'Ayee xu hui huárini a'ájna xicájra'an jetze. Tí pua'a ja'ati án á'ujveeca í ruchi'i japua ti avé'jaxu'umua'i, ti pua'a a'uun te'urá'aca í tí'á'ara'an u chí'lita, cha'a caí a'uun uteáru'ipiche'en ti ij te'irá'in. Ajta a'ín ti tejé'emuari'e í ruví'ira'ata'a, cha'a ajta a'ín caí u á'uye'ican u ruche ti ij tí'itíj a'uvé'a'an.

32 'Setá'aj hui ra'utámua'aree a'ij ti tiráaruu í íra'ara'an í Lot teecan. 33 Ja'ati ti na'a, ti pua'a a'ín ayén huárini a'ij ti tirájteu ruseíj tíj na'a nain xicaj tzajta'a, a'í pu xaa a'uvaíjtzí. Ajta a'ín ti taúra'aca ti huámi'ini ineetzi jetze me'ecan, a'í pu xaa huateáturaasin tíj na'a rusén jime'e.

34 'Ayee nu tejá'amua'ixaate'e, a'ájna tíca'ari tzajta'a, mé hua'apua mú huatéje'ití muá'aju'un í utaatzí japua. Dios pu hui seíj á'avi'itín. Ajta í seíj, áa pu a'uteáturaasin.

35 'Majta hua'apua 'uuca, mé naími'li mú te'á'ati'ixín mú muá'aju'un. Dios pu seíj á'avi'itín. Ajta í seíj, áa pu a'uteáturaasin.

36 'Majta hua'apua teteca, mé naími'li mú tejé'emuari'e muá'aju'un u ví'ira'ata'a. Dios pu hui ajta seíj á'avi'itín. Ajta í seíj, áa pu a'uteáturaasin. —Ayee pu tihua'utá'ixaa a'íjna í Jesús.

37 Majta me'ín í mej Jesús jamuan á'ujujhua'ane'e, ayée mú tiraata'íhua'uri'li tíjín:

—Tavastara'a, ¿a'uné jetze rá'avi'itín í Dios?

Ayee pu tiu'utaniú tíjín:

—A'uu mej e'etiújseire'esin í muá'ara'ica a'u ti ti'itíj auucá'a ti mí'ichi.

18

A'íjna 'íita'a ti nu'u rusejtaca'a, a'í pu nu'u raatéemua'iti a'íjna í juees

¹ Aj pu i Jesús seíj niuucari jín tihua'utá'ixaa mej mi ráamua'aree ti ayén nu'u tiú'ujxe'eve'e mej téniuuca'an ja'anáj ti na'a. Ajta ayén tiú'ujxe'eve'e mej nu'u caí ruxeemájte'e.

² Ayee pu tihua'utá'ixaa tijín:

—Aa pu nu'u já'ahua'a seíj chajta'a jetze ja'ati pu é'echejca'a ti juees jín ti'itéveeca'a. Capu nu'u hui rá'atese'eca'a í Dios a'íjna í juees, capu ajta jetzen ruxe'eve'eca'a a'ij ti ti'ití huá'aruure í teite.

³ Ajta nu'u seíj a'uun a'utéveeca'a 'íita'a ti huaújseistareca'a. Ajta a'ín í 'íita'a, ja'anáj ti na'a pu a'uré'enineica'a í juees jemi. Ayee pu nu'u hui tí'ijhuaviiraca'a tijín: “Patá'aj yeehui piyen náaruuren pej ne'uxíjte'en pe'íjna jime'e ti ja'ati néjcha'íire'e.”

⁴ Ajta a'ín í juees, a'í pu nu'u rá'ijmiijraca'a. Pu'uri a'atevi'i ti ayén raruurejca'a. Aj pu i ayén tiu'umuá'aj tijín: “Jee xaa ne'u, canu yeehui rá'atese'e í Dios, capu ajta neetzi jetze ruxe'eve'e a'ij ti ti'itíj huá'aruure í teite.” ⁵ Aru amíjna mi 'íita'a, tí'ij p'í na'a pu yeehui yé táninei. Jé'ecan pu nejaaxíjte'e. Tij caí nee nu yeehui rá'axíjte'en ne'íjna jime'e ti ja'ati rájcha'íire'e. Na'ari caí, ajtahua'a pu yeehui yé táninéica'a a'ame ajta nena'a caí tácu'a'anaxí'ín ne'íjna jime'e.” Ayee pu nu'u tiu'umuá'aj.

⁶ Ajta tavástar'a pu ayén tihua'utá'ixaa tijín:

—Xaanamuajri'i mú'een a'ij ti ti'ixa a'íjna í juees ti a'ij pua'a ti'itíjcha'íi. ⁷ Ajta a'ín í Dios í sej rájya'upua, ¿a'íné tejamuá'amítíjte'e a'ij ti huárini mú'ejmi jime'e í ti amua'antíhua'u? ¿Ni caí amuá'axíjte'en a'íjna jime'e í mej amuájcha'íire'e í á'amuaxí'ej teite, í ti Dios amua'antíhua'u? A'ii ne'u caí. Nain xícaj tzajta'a, ajta nain tíca'ari tzajta'a, mú'een xu rahuahuau ti ayén huárini. ¿Ni qui á'ateere ti á'amua'íjmiíira a'ame? Capu xaa ne'u a'atzu.

⁸ Ayee nu hui tejá'amua'ixaate'e. Dios pu ayén té'ujca'ane ti ama'uxíjten a'íjna jime'e í mej amuájcha'íire'e. Ajta ca'anacan pu ayén ríni. Mí ajta, netí'ij uvé'enen inee, i nej neajta huá'a jetze airáne í teite, ¿ni qui mecaí cha'a té'atzaahuat'e a'íime í mej yen chaanaca japua a'uchéjme? Camu a'atzu, tzíte'e.

A'íjna ti fariseo pú'eene'e, ajta a'íjna ti huá'ajijve'eca'a í mej tí'itíci

⁹ Jesús pu ajtahua'a seíj niuucari jín tihua'utá'ixaa a'ímejjíme'en í mej miyen tiu'umuá'aj í ru tzajta'a tijín r'í mú nu'u

tí'iteteite, í mej majta huá'axieehuata í seica í ruxí'ej teite. Tijín:

10 —A'íime í teite, í mej hua'apua, a'úu mú nu'u a'uteájrupi teyujta'a mej mi me'uun huatéjniuuni. Seíj pu fariseo pú'eene'e. Ajta í seíj, a'í pu hui pírici ti huá'ajijve'eca'a í mej tí'itici.

11 'Ajta a'ín í fariseo, a'í pu nu'u huatéechaxi. A'í pu í a'utéjche ti ayén tiu'utéjniuuni í ru tzajta'a tijín: “Dios, jé'ecan nu huatántemua'ave'e mú'leetzi jemi, a'iné canu yeehui niyen 'een matíj 'een í seica í teite. A'í mú yeehui tí'inahua'aj na'ari a'ij mú pua'a titetiújcha'íi, majta metíu'uxana'acira'ate 'úcate jamuan. Canu yeehui neajta niyen 'een tíj amíjna ti huá'ajijve'e a'ímej í mej tí'itici. 12 Hua'apuaca jetze nu yeehui né'itzi'ivi seij itieeri jime'e. Neajta niyen tiraatá'aca seij tamuáamuata'a ti anxíte me'ecan í ti tinaac'íi.”

13 'Ajta a'ín ti huá'ajijve'e í mej tí'itici, áa pu nu'u hui a'atzu imuá a'utevé. Capu nu'u ajta á'ujca'anejca'a ti júte'e á'ujneere, sino anteújtu'asixi í rútaviitze'e í rumuájca'a jime'e. Ayee pu nu'u tiu'utéjniuu tijín: “Dios, patá'aj yeehui ná'ancu'uvajxi'in ineetzi, a'iné a'ij nu pua'a ti'tíncha'íi.” Ayee pu'u hui tiu'utaxájtaca'a.

14 'Ayee nu tejá'amua'ixaate'e a'íjna í ja'ati ti huá'ajijve'e í mej tí'itici, a'í pu xaa rí'éene'ecán jín huateájturaa í ru tzajta'a í Dios jemi tí'ij a'ará'a í ruche. Ajta í seíj í fariseo, capu hui a'atzu xí'epi'in tiu'uteájturaa í Dios jemi. Ayee pu'u tieene'e já'araa, a'iné ti pua'a ja'ati ti na'a á'ujtzaahuate'e, a'í pu tiu'utatévi'ira'ata. Ajta ti pua'a ja'ati tíj na'a caí ayén té'ujtzaahuate'e, Dios pu ve'ecán jín tí'ira'íjcate'en. —Ayee pu tihua'utá'ixaa a'íjna í Jesús.

Tí nu'u Jesús rí'í tihua'utá'asin a'ímej í tí'iríi

(Mt. 19:13-15; Mr. 10:13-16)

15 Majta seica í teite, tí'iríi mú á je'evé'evi'itixi í Jesús jemi ti ij a'ín hue'iré'echuixi'in ti ij Dios ayén a'íjna jín rí'í tihua'utá'an. Matí'ij me'ín hua'useíj a'íime í mej Jesús jamuan á'ujjuhua'ane'e, matí'ij mi hua'ajtéa'axi í teite.

16 Mí ajta a'íjna í Jesús, a'í pu hua'utajé í tí'iríi mej mi a'ire'enen í jemin. Ayee pu tiu'utaxájtaca'a tijín:

—Miche'e memín mé huaje'evé'evi'itín ineetzi jemi mí tí'iríi. Caxu huá'íjmíjra, a'iné amímej pu hui tí'ici'iti mej mi me'uun a'uteárute a'ujna Dios ti é'eseijre'e.

17 'Ayee nu tejá'amua'ixaate'e tzáahuati'ira'a jime'e, ja'ati ti na'a ti hui caí ayén che'atá na'a á'ujca'ane ti Dios tiraata'aíjte'en a'ij mej tité'ujca'ane mí tí'iríi, capu xaa ne'u a'ájna a'uteáruti a'u ti Dios é'eseijre'e. —Ayee pu tiu'utaxájtaca'a a'íjna í Jesús.

A'ijna í temuajj ti nu'u chíjteaani pú'een

(Mt. 19:16-30; Mr. 10:17-31)

¹⁸ Ajta a'íin í ja'ati, a'úu pu a'uteveeca'a. A'ii pu a'íin pú'een seij ti tí'ajta. Ayee pu tiraata'íhua'uri'i a'íjna í Jesús tíjín:

—Maeestru, mi pej urarí'en í á'a tzajta'a, a'iné tiú'ujxe'eve'e nej niyen huárini ti ij tináaci'iti nej ruuri ná'ara'ani tíj na'a rusén jime'e.

¹⁹ Jesús pu ayén tiu'utaniú tíjín:

—¿A'iné 'een jín piyen tí'inexa yee nej urarí'en yú ne tza-jta'a? ¿Ni pecaí ramua'aree ti seij na'a a'íin pú'een ti urarí'en í ru tzajta'a? A'ii pu a'íin pú'een í Dios.

²⁰ 'Pepu'uri hui tirú'umua'aree a'ij ti Dios tiu'uta'aíjtaca'a yé capej tí'axana'acira'ate, capej yee tí'itecui'ica, capej ajta yee tí'inahua'aj, capej ajta yee tí'ihua'itacare'en. Pajta yee rí'i tihuá'ucha'in a'atáata, pajta a'anáana.

²¹ Ajta a'íin ti tí'ajta, ayée pu tiraata'ixaa tíjín:

—Nain nu jín tira'ará'astijre tíj na'a nej naúche'e pá'ari'ista.

²² Tí'ij Jesús ráanamujri'i a'ij ti tiu'utaxájtaca'a, aj pu i ayén tiraata'ixaa tíjín:

—Seij pu'u hui muá'aturaate'e. Patá'aj nain tiú'utuaani a'achú pej caj tí'ijcha'íi. Aj pej pi hua'uré'an í tumin a'ímej í mej caí a'ij tí'ijviicua'i. Tí pua'a piyen huárini, aj pej xaa ra'ancuré'asin í ti ta japua é'eseijre'e a'íjna ti huápi'i tí'ijnajche. Aj pej hui pijtá'i mú a'arájra'ani neetzi jamuan. —Ayee pu tiraata'ixaa.

²³ Ajta a'íin ti tí'ajta, tí'ij ráanamujri'i a'ij ti Jesús tiu'utaxájtaca'a, jé'ecan pu huataújxieemiste, a'iné jéihua pu tí'ijcha'íica'a.

²⁴ Aj pu i Jesús ra'aráaseij. Tí'ij i ayén tiu'utaxájtaca'a tíjín:

—Jé'ecan pu huápi'i huá'amuari'eriste'e a'ímej chíjteaani mej mi me'uun a'uteárute u ta japua Dios ti é'eseijre'e.

²⁵ 'Ee xaa ne'u, ayée nu hui tejá'amua'ixaaate'e ti ayén ti'ayajna, jaítze'e pu muári'eri ti chíjteaani a'uun a'uteárute u ta japua Dios ti é'eseijre'e caí ti cameeyu'u ti'itíj anaarute í pí'ise'e jetze. —Ayee pu tiu'utaxájtaca'a a'íjna í Jesús.

²⁶ Majta me'ín í mej ráanamujri'i, ayée mú tiraata'íhua'uri'i tíjín:

—¿A'iné ye'í tí'iri'iri ti ja'ati a'uun huateáturan Dios ti é'eseijre'e?

²⁷ Jesús pu ayén tihua'utá'ixaa tíjín:

—A'ímej jemi í teteca, capu xaa a'ij tí'iri'iri. Mí ajta Dios, a'íi pu xaa raayí'iti.

²⁸ Ajta a'íin í Pedro, ayée pu tiraata'ixaa tíjín:

—Maeestru, nain tu hui teri teja'uhuá'axi í tej tí'ijcha'íica'a tej ti á'ujjhua'ane'en á jamuan.

29-30 Jesús pu ayén tihua'utá'ixaa tijín:

—Ayee nu tejá'amua'ixaate'e tzáahuati'ira'a jime'e, ayée pu hui tihua'aci'iti ja'ati ti na'a ti ari jaítze'e rí'i tinájcha'ii ineetzi caí máàj ja'ati a'ijna jime'e ti nee jamuan á'uche'ecan. Tí'í pua'a hui ja'ati ayén jaítze'e tí'ijxe'eve'e ti nee jamuan á'uche'ecane'en caí ayén tí'ijxe'eve'e ti a'uun huateáuran í ruchi'itá, nusu ti pua'a jaítze'e rí'i tinájcha'ii ineetzi caí í ru'íj nusu í ruja'atzimúá nusu í rucu'utzimúá nusu í rujúutzimua'a nusu í ruvaújsimua'a, jeihua pu jaítze'e ra'ancuré'asin íjii ti yú aumé a'ijna jetze i chaanaca, ajta, a'íi pu hui ruuri a'ame tíj na'a rusén jime'e tí'ij méjca'i huáyee ti yé e'evé'eme. —Ayee pu tihua'utá'ixaa a'íjna í Jesús.

Jesús pu nu'u ajtahua'a ayén tiraataxájtaca'a tijín nu'uri mi'ini inee

(Mt. 20:17-19; Mr. 10:32-34)

³¹ Tí'ij i rujímua'a hua'utajé a'ímej í mej tamuáamuata'a japuan hua'apua ará'ase. Ayee pu tihua'utá'ixaa tijín:

—Tu'uri hui tímua'a á a'ujnéjsin ántivi Jerusalén. Ajta naíjmi'i pu te'araúrastejsin a'ij mej ye'l tira'uyú'uxaca'a a'íme í mej tí'ixaxa'ata'a í Dios jetze me'ecan ineetzi jime'e, i nej neajta huá'a jetze airáane í teite.

³²⁻³³ 'A'íi mú tiu'utátuiire'esin ineetzi a'ímej jemi í mej sej chuéjra'a japua é'eme'ecan. Majta a'íime, a'íi mú na'axiéehuari'ira muá'aju'un, majta a'ij pua'a tí'inexajtan. A'íi mú hui majta naatetzí'ijmua'axi'isin, majta naatévajxi'isin. Mat'íij mi nejé'icatan. Tí'ij hui ari hua'íca xicaj jetze teu-umé'en, aj nu ni aitamé huá'a tzajta'a í mi'ichite. —Ayee pu tihua'utá'ixaa.

³⁴ Majta me'ín í mej jamuan á'ujujhua'ane'e, camu a'atzu yaú'itiée muá'araa. A'íi pu rá'avaataca'a a'ij ti huataújmu'a. A'íj pu jín caí a'ij tihua'amitiejte'eca'a a'ij ti huataújmu'a í ti raataxájtaca'a.

Tí'ij nu'u Jesús tiráhuua a'íjna ta'arácun a'ujna u Jericó

(Mt. 20:29-34; Mr. 10:46-52)

³⁵ Aa mú vejli'i a'ucajú'uca a'ájna já'ahua'a u Jericó. Ajta sej, áa pu a'utácattii juye ti a'atánine'i, ti va'ri'ira huauca'a. Arácun a'íjna í ja'ati. ³⁶ Tí'ij a'íin huá'unamuajri'i í mej jeihua teite u á'uci'ica'an, tí'ij i a'íi tiu'uta'íhua'u ti'itíj ti a'ij rijcaa.

³⁷ Mat'íij mi miyen tiraata'ixaa tijín:

—Yé pu e'icáame a'íjna í Jesús, Nazarét ti é'eme'ecan.

³⁸ Tí'ij i ayén tiraatajé tijín:

—Jesús, mi pej i'i huáacixa'ara'an a'íjna í David teecan, patá'aj hui ná'ancu'uvajxi'in.

³⁹ Majta me'ín í mej amuaaté'ee muaajú'ucaa, a'íi mú ra'ajté'axi, majta raatá'ijmíjri'i ti nu'u caí tí'ixajta. Mí ajta

a'ín caí, capu raatapuá'ajtaca'a. Jaítze'e pu ca'anín jín tiu'utaxájtaca'a tijín:

—Mí pej huácaxa'ara'an a'ijna í David teecan, patá'aj ná'ancu'uvajxi'in ineetzi.

⁴⁰⁻⁴¹ Ajta a'ín í Jesús, áa pu a'utéechaxi. Ajta hua'uta'aíj mej ye'evé'evi'itin jemin. Tí'ij á vejli'i e'evé'eme'ecaa, Jesús pu ayén tiraata'íhua'uri'i tijín:

—¿A'iné ti'itíj petí'ijxe'eve'e nej niyen muáruuren mú'eetzi? Aj pu i a'ín ta'arácun, ayén tiu'utaniú tijín:

—Nevástara'a, ayée nu hui tí'ijxe'eve'e nej neajta atáneere.

⁴² Aj pu i Jesús ayén tiraata'ixaa tijín:

—Nee nu muaatá'asin pej pajtáhua'a atáneere. Pepu'uri huarúj a'iné peté'atzaahuatete'e mú'ee.

⁴³ Jíme'en pu'u ayén tiraata'ixaa, aj pu i a'ín ta'arácunica'a, atáneereca'a. Ajta á'uraa jamuan í Jesús. Ajta rí'i pu tiraatá'acare'e í Dios. Majta a'íime í teite, matí'ij raaseíj, a'íi mú majta rí'i tiraatá'a í Dios.

19

A'ijna í Jesús, ajta a'ijna í Zaqueo

¹ Tí'ij i Jesús a'uun pu a'uteájrupi u Jericó. A'uu pu já'ita'a aumé'ecaa. ² Ajta seíj a'uun a'utéveeca'a ti ayén ántehuaa tijín Zaqueo. A'ii pu a'ín pú'een í ti tihua'áijte'e a'ímej í mej huá'aji'ivi í mej tí'itici. Chíjteaani pu pú'een a'ijna í Zaqueo. ³ A'íi pu raseijrami'ica'a ja'ati ti pírici a'ijna í Jesús. Aru capu rí'irístaca'a a'iné jeíhua mú teite, ajta i'itzapuátuun a'ijna í Zaqueo. ⁴ A'íj pu jín anayeíxi'i a'utiéchejraa. Aj pu i antíraa í mejchi jetze ti ij raaseíj temua'a naa a'iné pu'uri ramua'areereca'a tijín áa pu a'ire'enejsin.

⁵ Tí'ij Jesús a'uun e'iré'ene. Aj pu i ájneereca'a í ciyej jetze. Aj pu i ayén tiraata'ixaa tijín:

—Zaqueo, patá'aj ca'anacan acájra'ani. Ayee pu hui tiú'ujxe'eve'e nej ne'uun anú'asti íjii ne'ájna a'u pe'éche.

⁶ Tí'ij i ca'anacan acájraa. Aj pu i ra'ancuré'evi'iti temua'a naa a'ijna í Jesús.

⁷ Majta a'íime í teite, matí'ij raaseíj, matí'ij mi autéjhuii mej miyen a'ij pua'a tí'ixajta tijín:

—A'uu pu a'umé ti a'uun anú'asti a'u ti'éche seíj ti a'ij pua'a ti'itíjcha'íi.

⁸ Ajta a'ín Zaqueo, á pu a'utéechaxi. Aj pu i ayén tiraata'ixaa a'ijna í Jesús tijín:

—Casi'i, nevástara'a, nu'uri já'ita'a hua'utapuaíjve'esin a'ímej í mej caí a'ij tí'ijviicua'i, já'ita'a í nej tí'ijcha'íi. Ayee nu hui neajta ríni. Tí pua'a necaí ja'anáj ja'ati tiu'unáhua'iri'i, ayée nu muáacuaca pua'améca raatá'asin.

⁹ Aj pu i Jesús ayén tiraata'ixaa tijín:

—Íjii pu xaa Dios hua'irájtuaa a'ímej íiye mej che a'iné a'íjna í ja'ati, a'íi pu ajta a'íin pú'een huáacixa'ara'an a'íjna í Abraham teecan.

¹⁰ 'Ayee pu tí'een a'iné inee, i nej neajta huá'a jetze airáane í teite, ayée nu hui 'een jín mú a'uvé'emej nej ni hua'avé'ehuauni, neajta hua'irájtuaani a'ímej í mej miyen á'ujuhua'an cu xiee mej meri á'uveti. —Ayee pu tiu'utaxájtaca'a a'íjna í Jesús.

Ajta a'íjna í tumin í ti tamuáamuata'a ará'ase

¹¹ Maúche'e mú tí'inamuajraca'a í teite, tí'ij Jesús seij niuucari jín tihua'utá'ixaa a'iné pu'uri vejlí'i antenéesime'eca ánti Jerusalén. Majta a'íime í teite, ayée mú tí'imuaajca tijín pu'uri tímua'a huatasej're'esin ti Dios autéjcheni ti tiu'uta'aíjta íiyen chaanaca japua. ¹² A'íj pu jín ayén tihua'utá'ixaa tijín:

—Ayee pu nu'u hui ja'anáj tiuju'uríj a'íjna í ja'ati ti huá'a jetze airáane í teite í mej tí'aijtaca'a. Tí'ij jí u a'umé'e a'ame seij chuéjra'a japua mej mi me'uun ye'entíhuauni rey jime'e. Tí'ijta'i nu'u uvé'enejsin.

¹³ Tí'ij caí xi u á'ume, amuacaícan pu nu'u a'ímej huatajé í mej tí'imuari'e í jemin. Tamuáamuata'a mú hui ará'aseca'a. Aj pu i tumin hua'utá'a seij ajta seij, ti ayén tí'ijnajche ayén pua'amé a'achú mej ramuá'ítici huaíca máxcira'í jime'e. Ayee pu nu'u tihua'utá'ixaa tijín: “Setá'aj se'íjna jín tiraamuáriste'en ti jaítze'e raamuá'ítin, ajta nena'a caí uvé'enen.”

¹⁴ 'Mi majta me'ín í ti tihua'áijte'e, a'íi mú nu'u hui rájcha'íire'eca'a. Matí'ij mi seica huata'íteca'a mej mi miyen tiraata'ixaate'en yee mej caí raxí'eve'e ti a'íin te'enteárute í rey jime'e.

¹⁵ 'Mi ajta a'íin tira'anteájrupi rey jime'e. Ajta nu'u uvé'ene a'ájna ti é'eche. Aj pu i hua'utajé a'ímej í ti hua'utá'a í tumin ti ij ráamua'aree a'achú mej caj raamuá'iti seij ajta seij.

¹⁶ 'Ajta a'íin ti amuacáí á e'iré'ene, ayée pu nu'u hui tiraata'ixaa tijín: “Nevástara'a, a'íjna í tumin mú'heetzi ti a'áa, ayée pu yehui tamuáamuata'a pua'améca huamuá'iti.”

¹⁷ 'Ayee pu nu'u tiu'utaniú a'íjna ti tí'ira'áijte'e tijín: “Xí'epi'ín pej huaríj mi pej rí'i nevaire'e. A'iné capej tí'itíj jín a'uté'itzee pe'íjna jime'e ti caí ve'ée, nee nu yehui tí'imua'ijcate'en patá'aj tiu'uta'aíjta tamuáamuata'a pua'amecié í chajta'a jetze.”

¹⁸ 'Ajta a'íin ti tí'ivaire'e ti ra'ité'asi, a'íi pu ajta á e'iré'ene. Ayee pu nu'u tiraata'ixaa tijín: “Nevástara'a, a'íjna í tumin, mú'heetzi ti 'a'áa, anxívica pua'améca huamuá'iti.”

19 'Ajta a'íin ti tí'ira'aijite'e, ayée pu nu'u tiraata'ixaa tijín: "Ayee nu yeehui tí'imua'ijcate'en patá'aj tiu'uta'a'ájta anxívica pua'amecié í chajta'a."

20 'Tí'ij jí sejí á e'iré'ene ti tí'ivaire'e í jemin. Ayee pu nu'u tiraata'ixaa tijín: "Nevástara'a, ye'ecuí yeehui mú'heetzi ti a'áa í tumin. Ayuu nu jetze ra'ancáaji'icie cáxuri jetze. Netí'ij ni yeehui raaté'avaata. 21 Ayee nu yeehui huaríj a'iné nemuaatátziin. Muári'eri ti ja'ati rí'i tiu'uteáturan mú'heetzi jemi. Mú'ee pej raaré'ese'iri í pej caí tiu'utá'a. Pajta mú'ee tí'itza'anaca a'u pej yeehui caí tejé'ehuaste'e."

22 'Aj pu nu'u i ayén tiu'utaniú a'íjna ti tí'ira'aijite'e tijín: "Nee nu yeehui puaíjtzí muaatá'asin ne'íjna jime'e a'ij pej tiu'utaxájtaca'a, mi pej a'ij pua'a tí'ivaire'e. Mú'ee pe rú'umua'areereca'a tijín neti'ájtaca ca'anéeri jime'e. Neajta raaré'ese'iri í nej caí tiu'utá'a. Pajta piyen tí'inexa yee neti'itza'anaca a'u nej caí tejé'ehuaste'e."

23 'Tí' pua'a yeehui piyen tí'imujca, ¿a'iné 'een jín pecaí piyen huaríj pej á yaúutuaa í tumin huá'a jemi í mej tí'ine'ijte ti i a'atzu raamuá'itín? Ayee pepu'u jín huáriniiche'e, nee nu ra'ancuré'aniiche'en neetzi ti ne'áa, neajta í ti raamuá'iti netí'ij uvé'ene."

24 'Aj pu i ayén tihua'utá'ixaa a'ímej í mej á vejli'i a'uté'uuca'a tijín: "Setá'aj yeehui rá'ari'i í tumin ti ru'ité'aa, sej si raatá'an se'íjna ti tamuáamuata'a ru'ité'aa."

25 'Majta a'íime, ayée mú nu'u tiraata'ixaa tijín: "Tavas-tara'a, ¿a'iné ti i? Amí pu yeehui ari ru'ité'aa tamuáamuata'a pua'améca í tumin."

26 'Ayee pu tihua'utá'ixaa tijín: "Ayee nu yeehui tejá'amua'ixaate'e. Ja'ati ti na'a ti jeihua tí'ijcha'íi a'íjna jime'e ti rí'i tiu'utévai, jaítze'e pu yeehui tí'ijci'iti a'íjna. Ajta ja'ati ti na'a ti caí tí'itíj tícha'íi a'íjna jime'e ti a'ij pua'a tiu'utévai, Dios pu rá'ari'ira í ti cáj caj tí'ijcha'íi. 27 Majta a'íime í mej néjcha'íire'e, majta mej caí raxí'eve'eca'a nej rey jín te'enteárute nej ni tihua'uta'a'ájte'en, mé xu yeehui huaje'evé'evi'itín, seajta huá'ucui'ini íiye vejli'i ne jemi." Ayee pu nu'u hui tiu'utaxájtaca'a a'íjna í rey.

*Tí'ij nu'u Jesús a'uteáruti u Jerusalén
(Mt. 21:1-11; Mr. 11:1-11; Jn. 12:12-19)*

28 Tí'ij Jesús raatapuá'ajtaca'a ti tihuá'a'ixaate'en, aj pu i anayeíxi'i á'uraa. Aj pu a'ujnéesime'eca ánti Jerusalén. 29-30 Tí'ij jí a'uun vejli'i a'uré'ene a'ujna já'ahua'a Betfagé, ajta a'ujna já'ahua'a Betania, chajta'a ti a'uun a'utacá'a ájca'í jirí jetze ti ayén téja'arájtehuuaa tijín Aceituunajemi. A'uu pu hua'apuaca huata'íteca'a í mej jamuan á'ujjuhua'ane'e. Ayee pu tihua'utá'ixaa tijín:

—Setá'aj se'uun a'uteárute a'ájna chajta'a, a'ín ti é'eseijre'e í juye jetze. A'ájna vejli'i a'u sej a'uteáruti, áa xu puuru'u é'eteuni ti a'íjtápi'i, ti caí xi ja'anáj ja'ati japuan avé'eyeijxi. Setá'aj rá'íjxijta. Seajta ye'eráajan. ³¹ Tí pua'a hui ja'ati ayén tejá'amua'ihua'ura yee a'iné 'een jín será'íjxijta, setá'aj siyen tiraata'ixaate'en yee tavástar'a pu nu'u hui raxí'eve'e. —Aye pu tihua'utá'ixaa.

³² Mat'íj mi me'uun u á'uju'un í ti hua'uta'íteca'a. Aye pu te'irájraa tíj tihua'utá'ixaa. ³³ Mat'íj mauj rá'íjxijtajme'eca'a í puuru'u, mat'íj mi hua'usej a'íime í ti huá'acii. Aj mú mi tihua'uta'ihua'uri'i tíjín:

—¿A'iné 'een jín será'íjxijta mi puuru'u?

³⁴ Mat'íj mi miyen tiu'utaniú tíjín:

—Tavastara'a pu nu'u hui raxí'eve'e.

³⁵ Mat'íj mi ya'ujáj í Jesús jemi. Mat'íj mi tiú'ujcixu tira'ité'itate. Aj mú mi ra'antítuaa me'íjna í Jesús í puuru'u jetze. ³⁶ Tíj na'a tiu'umé'ecaa í Jesús, teite mú cáxuri tiu'utevárarajye'icaa í juye jetze a'u ti aumé'ecaa.

³⁷ Tí'ij i aj aumé'ecaa a'ájna Aceituunajemi, a'u ti a'ucaújcijme'en. Naími'i í mej jamuan huajú'ucaa, a'íi mú autéjhuii mej rí'i tiraatá'an í Dios me'íjna jime'e mej huataújtemua'ave a'iné jeihua mú tiu'uséj ti huápi'i tiú'ujxe'eve'e. ³⁸ Aye mú tí'ixajtaca'a tíjín:

Rí'i pu tiraatá'a a'íjna ti rey jime'e ti'itéjvee ti ajta mé'e vé'eme niuucajtze'en í tavástar'a, amíjna ti Dios ra'antíhua'u. Miché'e rí'i hui ti'itechée muá'ara'ani a'íime í mej ta japua é'eseijre'e.

Miché'e majta rí'i tiraatá'an a'íjna ti a'uun á'ujca anti'í'imua.

³⁹ Majta seica í fariseos, mat'íj ráanamujri'i, ayée mú tiraata'ixaa me'íjna í Jesús tíjín:

—Maeestru, hua'utá'ijmíjri'i mej mi caí cha'a miyen tí'ixajta a'íime í mej á jamuan á'ujjhua'an.

⁴⁰ Aj pu i Jesús ayén tiu'utaniú tíjín:

—Aye nu tejá'amua'ixaate'e. Tí pua'a a'íime mecaí miyen tí'ixajta, a'íi pu hui tetej ayén che'atá na'a tí'ixáata a'ame ca'aníjra'a jime'e. —Aye pu tihua'utá'ixaa.

⁴¹ Tí'ij á vejli'i aumé'ecaa u Jerusalén, aj pu i raasej í chajta'ana. Tí'ij i huaújyineca'a a'íjna jime'e. ⁴² Aye pu tiu'utaxájtaca'a tíjín:

—Tí pua'a mú'een séjmua'areere, íjii, a'íjna xicájra'a jetze tí'tíj ti pú'een ti rí'i tejámuaatá'asin sej si rí'i ti'itechée xá'ara'ani í Dios jemi. Aru caxu raamuá'a. A'íj pu hui jín ari rú'avaa sej si caí raasej. ⁴³ Pu'uri teja'uré'enejsin mú'ejmi jemi a'ájna xicájra'an jetze mej jetzen amuaaténe'usi'ite'esin a'íime í mej amuájcha'íire'e. A'íi mú hui ra'atanájsin í jaxu'u

jetze me'íjna jime'e í inaamua mej rá'ajtaahuaca'a. Majta amua'iteánajsin. Majta nainjapua te'iteánaxi'isin í sej jetze huiráaci'ica.

⁴⁴ Majta, naíjmi'ica mú hui a'antipúa'arite'e mú'ejmi, majta í a'amuyaujmua'a, í mej me'uun a'uchéjme a'u ti jaxu'u jín teje'eré'anami'i. Nain mú huaté'uuna í tetej ti rujapua ticaíjme, me'íjna jime'e sej hui caí ramua'areereca'a ja'anáj ti Dios huataseíjre mú'ejmi jemi.

Tí'ij nu'u Jesús hua'utamuári í teite u teyujta'a

(Mt. 21:12-17; Mr. 11:15-19; Jn. 2:13-22)

⁴⁵ Aj pu i a'uun a'uteájrupi u teyujta'a. Tí'ij i a'utéjche ti hua'irámuarite'en a'ímej í mej me'uun tí'ituaá muá'aye'i.

⁴⁶ Ayee pu tihua'utá'ixaa tíjín:

—Ayee pu té'eyu'usi'i í yu'uxari jetze yee: “Ayee pu tí'ivaire'e í nechil'i mej mi me'uun huatéjniuuni í Dios jemi.” Mí seajta mú'een, ayée xu hui raruure ti tí'ivaire'e tíj teásta'a a'u mej tzajta'an é'eru'ava'ataca í nahua'ari. —Ayee pu tihua'utá'ixaa.

⁴⁷ Nain xicaj tzajta'a pu tihuá'amua'atehua'a í teite u teyujta'a. Majta a'íime í mej tí'aijta u teyujta'a, majta a'íime í mej tí'imua'ata í yu'uxari jetze Moisés ti ra'uyú'uxaca'a, majta í mej jaítze'e vivejme'en jín títetateí huá'a tzajta'a í teite, a'íi mú tí'itese'eca'a í ru tzajta'a a'ij mej ye'í huárini mej mi raajé'ica.

⁴⁸ Aru camu a'ij tirájteu a'ij mej ye'í huárini a'iné naími'i í teite, a'íi mú rí'i tí'ijnamuajraaa.

20

Tí nu'u ja'ati tira'íjca a'íjna í Jesús

¹ A'ájna'ímua pu ayén tiuju'uríj. A'uu pu tihuá'amua'atejca'a u teyujta'a a'u ti e'eráyaujta'a. Ajta pu huá'a'ixaate'eca'a í teite í niucari ti jín Dios hua'irátuaasin. Mat'íj mi seica á e'iré'ene, a'íime í mej teyujta'a tí'aijta, majta a'íime í mej tí'imua'ata í yu'uxari jetze, Moisés ti ra'uyú'uxaca'a, majta í huá'avaujsímua'a. ² Ayee mú tiraata'ixaa tíjín:

—¿Tí'itáni jín peti'itéjvee pej pi piyen rici? ¿A'ataani hui a'íjna jín tímua'íjca?

³ Aj pu i Jesús ayén tiu'utaniú tíjín:

—Nee nu neajta tejámuaata'íhua'ura sej si seajta mú'een siyen tinaatá'ixaate'en. ⁴ A'íjna ti jín huá'umuai'ihuaca'a í Juan teecan, ¿a'ataani hui tira'íjca a'íjna? ¿Ni í Dios ca'ín í teite?

⁵ Mat'íj mi miyen tí'itíuríhua'uril'i tíjín:

—Tí pua'a tiyen tiraata'ixaate'en yee Dios ti júte'e é'eseijre'e, a'íi pu tira'íjca, aj pu xaa ayén titaatá'ixaate'esin yee a'iné tej tíj caí rá'atzaahuatete. ⁶ Na'ari, ti pua'a

hui tiyen raataxáj yee teteca mú tira'íjca, aj mú mi teite taateátu'asixi'isin tetej jime'e, a'iné ayée pu tihua'amitiejte'e ti Juan a'ín pú'eene'e seíj ti tí'ixaxa'ata'a í Dios jetze me'ecan.

⁷ A'íj mú jín miyen tiraata'ixaa tijín:

—Catu ramua'aree ja'ati ti jemin ti'itéveeca'a a'íjna í Juan.

⁸ Ajta a'ín Jesús, ayée pu tihua'utá'ixaa tijín:

—Canu neajta nee amuaatá'ixaate'esin ja'ati nej jemin ti'itéjvee nej ni niyen rici.

Mej nu'u tí'imijhuaca me'íjna í mej majta a'ij pua'a tí'iteteite (Mt. 21:33-44; Mr. 12:1-11)

⁹ Ajta á'iyen, Jesús pu seíj niuucari jín hua'utá'ixa í teite ayén tijín:

—Ja'ati pu nu'u hui jei'hua uuva huáhuui. Ti'ij jí, seica huatá'a í teite mej me'uun tiu'umuári'en í huastari tzajta'a. Aj pu nu'u í á'uraa a'íjna í ja'ati. Jéihua pu mu'u é'etee.

¹⁰ 'Tí'ij a'ájna teja'uré'ene matí'ij pua'a raju'uraca, seíj pu nu'u u a'uta'íteca'a huá'a jemi í ti hua'utániijte mej mi raatátuiire'en je'icáca ti tiú'ucüireca'a. Majta a'íime í teite, a'íi mú nu'u raatéevajxi me'íjna ti tí'ivaire'e. Majta nu'u caí ti'itíj raatá'a, ayée mu'u tiraata'íteca'a.

¹¹ 'Ajtahua'a nu'u seíj huata'íteca'a ti jemin tí'ivaire'e. Majta a'íime ti hua'utániijte, majta mú nu'u raatéevajxi. A'ij mú pua'a ráaruu. Majta caí ti'itíj raatá'a, ayée mu'u nu'u tiraata'íteca'a. ¹² Huaícaca jetze, a'íi pu nu'u hui seíj ajtahua'a huata'íteca'a. Majta nu'u me'ín ti tihua'utániijte, a'íi mú tiraapuaíj. Majta raaré'íteca'a.

¹³ 'Tí'iquí nu'u ayén tiu'umuá'aj a'íjna í ja'ati ti á'are'ara'an pú'een í chuej, tijín: “¿A'iquí yehui náarini inee? Niyauj nu hui huata'íti í nej huápi'i raxí'eve'e. Ayej ne'ase, a'íi mú xaa arátese'esin me'íjna.”

¹⁴ 'Mi majta a'íime, matí'ij nu'u raaseíj, aj mú mi tiu'utaú'ixaa. Ayee mú tiraaxí'epi'intare tijín: “A'íi pu yehui a'ín pú'een í ti tí'ijci'ti. Tiché'e raajé'ica ti ij téjmi huáci'ti.”

¹⁵ A'íj mú nu'u jín raaré'íteca'a. Matí'ij nu'u mi raajé'ica.

¿A'iné hui tejamuá'amitiejte'e mú'ejmi? ¿A'iquí huá'aruuren a'íjna ti á'are'ara'an pú'een a'u ti uuva é'ehuiiti'i? ¹⁶ Ayee nu tejá'amua'ixaate'e. A'íi pu a'uun a'uré'enejsin. Ajta á'iyen, a'ín huá'acui'ini a'íimej í ti hua'utániijte. Aj pu i xaa seica huatapuaíjve'esin mej mi me'uun hui teja'umuári'en.

Matí'ij miyen tiráanamujri'i í teite, ayée mú tiu'utaxájtaca'a tijín:

—Ché'e caí ja'anáj ayén tí'irijca.

¹⁷ Aj pu i Jesús hua'useírajraa. Ti'ij jí ayén tiu'utaxájtaca'a tijín:

—Na'ari caí ayén ti'ayajna a'ij nej tejámuaatá'ixaa, ¿a'iné 'een jín ayén té'esiimua'i í yu'uxari jetze? Ayee pu, tijín: A'ijna í tetej í mej méjca'i rúurie a'íime í mej chi'ij ta'ahuaca, ayée pu te'irájraa ti a'íin a'íin pú'een í mej ra'atéchajtza u esquiina a'u mej yé'ejtaahua í chi'ij.

¹⁸ Ja'ati ti na'a ti pua'a se'ij í ja'ati a'ijna japua rájveti í tetej í mej meri ra'atéjche u isquiina,

a'íi pu huaténa'axijsin nainjapua u ru jetze.

Na'ari, ja'ati ti na'a í mej tí'imuari'e, ti pua'a se'ij japua rájveti a'ijna í tetej,

a'íi pu tira'iráxayeepe'esin.

—Ayee pu tihua'utá'ixaa a'ijna í Jesús.

A'ijna jime'e mej nu'u huá'ajijve'eca'a í mej tí'itici

(Mt. 21:45-46; 22:15-22; Mr. 12:12-17)

¹⁹ Majta a'íime í mej tí'imua'ataca'a í yu'uxari jetze, Moisés ti ra'uyú'uxaca'a, majta a'íime í mej tí'aijtaca'a u teyujta'a, jeíhua mú tiu'umuá'aj a'ij mej ye'í huárini mej mi ca'anacan raatévi'i, a'iné ayée mú tirú'umua'areereca'a ti huá'a jemi huatéeniu a'ijna jime'e í niuucari ti raataxájtaca'a. Aru a'íime, a'íi mú huá'atziine'eca'a í teite.

²⁰ Jéihua mú rá'eeve'eca'a. A'ij mú jín seica huata'íteca'a í mej miyen rusejrataca'a mej miyen tí'ixaxa'a tzáahuati'ira'a jime'e. Ayee mú tí'ijxe'eve'eca'a mej tiraata'íhua'u ti'itíj jime'e ti i a'íin a'ijna jín auté'itzen mej mi tiu'utátuiire'en í tajtuhuan jemi.

²¹ Majta a'íime í mej rá'eeve'eca'a, ayée mú tiraata'íhua'uri'i tijín:

—Maeestru, teen tu ramua'aree tijín pej piyen tí'ixaxa'a tzáahuati'ira'a jime'e, pajta tihuá'amua'ate a'ij ti tiraavjíte'. Ayee pepu'u che'atá huá'aruuren í teite. Mú'ee pej tzáahuati'ira'a jime'e tihuá'amua'ate a'ij ti tí'ijxe'eve'e í Dios. ²² ¿Ni qui xí'epi'in tej tiyen tiu'unájchita a'ijna jemi ti tí'ita'ajte'e, a'ijna ti ayén ántehuaa tijín César?

²³ Ajta a'íin Jesús, a'íi pu rú'umua'areereca'a mej caí miyen tí'ira'íhua'uraca'a tzáahuati'ira'a jime'e. Aj pu i ayén tihua'utá'ixaa tijín:

²⁴ —Seij senaatasejrate'e í tumin. ¿A'ataani néerime'ara'an pírici ti jetzen acájvee? ¿A'iné té'axa ti jetzen é'esejre'e? ¿A'iné hui ántehuaa?

²⁵ Mat'íj mi miyen tiu'utaniú tijín:

—A'íi pu pírici í César.

Aj pu i ayén tihua'utá'ixaa tijín:

—Setá'aj siyen raatá'an se'ijna í César, ti'itíj ti á'are'ara'an pú'een. Setá'aj seajta raatá'an í Dios ti'itíj ti á'are'ara'an pú'een.

²⁶ Majta a'ñime, camu a'ij tirájteuve'eca'a a'ij mej ye'í huárini mej raatémua'itín me'ijna jime'e a'ij ti a'ñin tihua'utá'ixaa á jéjre'e huá'a tzajta'a í teite. Majta a'ñime í teite, naa mú rí'í tira'utasej a'ij ti a'ñin tiu'utaxájtaca'a. Aj mú mi raata-puá'ajtaca'a mej tí'ixajtaca'a a'ñime í seica.

A'ijna jime'e mej nu'u huatarújsin í teite huá'a tzajta'a í mi'ichite

(Mt. 22:23-33; Mr. 12:18-27)

²⁷ A'atzu á'ateevi'ica, seica mú e'iré'ene. A'ñime mú pírici í saduceos. Ayee mú tí'ixaxa'a a'ñime yee camu cha'a huatarújsin í mej meri huácuii. Mat'ij mi miyen tiraata'íhua'urí'í tijín:

²⁸—Maeestru, ayée pu ra'uyú'uxaca'a a'ijna í Moisés teecan ti ayén té'eme itejmi jemi. Tí pua'a nu'u ja'atí ti neiche, ti pua'a a'ñin cáí tí'tí'iríjmu'a huámi'ini, ruxe'eve'e nu'u ti a'ñin ihuáare'ara'an ra'ancuré'evi'itín a'ijna ti ratévi'itine'e í ti huamí'í ti ij a'ijna jetze me'ecan tiyaúj á'ara'ani.

²⁹ 'Ayee pu hui ja'anáj tiuju'uríj itejmi jemi. Ayee mú ará'axcaa a'achú cumu aráhua'apua í teite í mej ru'ihuaamua'ataca'a. Tí'ij jí a'ñin ti vásta'a, a'ñi pu huaténe'icheca'a. Ajta á'iyen huamí'í. Capu xi tiyaúuca. Ayee pu hui che'atá na'a tiráaru í seij ti ra'ité'asi. Mu'uri i'í hua'apua.

³⁰ 'Ajta a'ñin í seij ti ra'ité'asi, a'ñi pu ra'ancuré'evi'iti a'ijna í 'íita'a ti raatévi'itine'e a'ijna ihuáare'ara'an teecan. Mu'uri i'í huaíca. ³¹ Ajtahua'a seij ti ra'ité'asi, a'ñi pu ajta ra'ancuré'evi'iti. Ayee pu che'atá na'a tihuá'uruu naíjmi'ica í mej aráhua'apua, mej cáí jetzen tiyaúj muá'araa, naími'í mú huácuii. ³² Ajta á'iyen, a'ñin í 'íita'a pu huamí'í.

³³ 'Me'ecui xaa, mat'ij a'itáçine huá'a tzajta'a í mi'ichite, ¿a'ataani íra'ara'an pu'éene'e a'ame?, a'iné naíjmi'í mú ra'ancuré'evi'iti.

³⁴ Aj pu i Jesús ayén tihua'utá'ixaa tijín:

—A'ñime í teite í mej jíii huáteemua, a'ñi mú néjne'iche, majta víviiche. ³⁵ Majta a'ñime ti ayén tihua'uvíjte'e mej a'ájna e'ará'asti mej a'itáçine huá'a tzajta'a í mi'ichite, majta me'ájna e'ará'asti a'ájna xicájra'an jetze ti Dios nainjapua tiu'uta'aíjta, a'ñi mú cáí cha'a néjne'ichen, camu majta víviichen. ³⁶ Camu majta ché'e cui'ini, a'iné ayée mú 'een mat'ij a'ñime í mej ta japua tí'ivaire'e. A'ñi mú yaújmu'a'ame'en pú'een í Dios a'iné mu'uri huanéj huá'a tzajta'a í mi'ichite.

³⁷ 'Ajta a'ñin í Moisés, a'ñi pu hui titaatá'ixaa a'ijna jime'e tí'ij ra'uyú'uxaca'a a'ij ti ja'anáj seij a'uteájtáa tu'upí ti ajtá'tí'í. A'ij pu jín, Moisés ayén raatamuá'a í tavástará'a tijín: “Í ti Diojra'an

pú'een a'íjna í Abraham, ajta ayén che'atá na'a Diojra'an pú'een a'íjna í Isaac, ajta Diojra'an pú'een í Jacobo.”

³⁸ Moisés pu hui tihua'utá'ixaa cumu mej maúche'e ruuricaa. A'íj pu jín, a'íi pu a'ín pú'een í huá'a Dios a'íime í mej ruuri. Capu huá'a Dios pú'een a'íime í mej mi'ichíjta muaateájturaa tíj na'a rusén jime'e. —Aye pu tihua'utá'ixaa a'íjna í Jesús.

³⁹ Majta seica í mej tí'imua'ata í yu'uxari jetze, Moisés ti ra'uyú'uxaca'a, ayée mú tiu'utaniú tíjín:

—Maeestru, xí'epi'in pej tiu'utaxájtaca'a.

⁴⁰ Tíj na'a a'ajná'imua, capu ché'e ja'ati ahuaújca'ane ti tí'itíj raata'íhua'u.

¿A'ataani rayauj í Ciríistu'u?

(Mt. 22:41-46; Mr. 12:35-37)

⁴¹ Ajta Jesús ayén tihua'utá'ixaa tíjín:

—¿A'iné 'een jime'e miyen tí'ixaxa'a me'íjna jime'e í Ciríistu'u Dios ti ra'antíhua'u yee yaujra'an pú'een í David teecan? ⁴² Ajta a'ín í David, ayée pu tiu'utaxájtaca'a a'íjna jime'en ti té'eyu'usí'í í yu'uxari jetze ti ayén ántehuaa tíjín Chuiicari. Ayen tíjín:

Dios pu ayén tiraata'ixaa í nevástara'a í ti ra'antíhua'u ti jime'en yee:

“Acáayeiixi'í ipuari japua, íiye neri'iríinta'a.

⁴³ Paúche'e pej hui mej cájcatii ajta neca'í hua'utémua'ítin í mej muájcha'íire'e.”

⁴⁴ Ajta a'ín í David, a'íi pu hui ayén raatamuá'a a'íjna ti Dios ra'antíhua'u tíjín nevástara'a. Tí pua'a ayén tí'ayajna, ¿a'iné tí'iri'íri ti a'ín Ciríistu'u ayén a'ín pú'een'e a'íjna ti David jetze airaújnejte? Capu a'íj tí'iri'íri tzíte'e. —Aye pu tihua'utá'ixaa a'íjna í Jesús.

Tí'íj Jesús huá'a jetze te'ujpuá'ari a'ímej í jueesi

(Mt. 23:1-36; Mr. 12:38-40; Lc. 11:37-54)

⁴⁵ Aj pu í Jesús ayén tihua'utá'ixaa a'ímej í mej jamuan á'ujjhua'ane'e. Majta teite tí'inamuajraca'a. ⁴⁶ Ayen tíjín:

—Rí'í xu'u mú'een, a'ímej jemi í mej tí'imua'ata í yu'uxari jetze, Moisés ti ra'uyú'uxaca'a. Jé'ecan pu hua'aráanajche mej tí'tí'íjmé'en tí'itechéjmé'e mé mé'ujjhua'ane'en a'ájna mej tejé'etu'araca, majta a'íime í teite, a'íi mú majta tihua'aseíira'a muá'aye'í.

'Aye mú me'íjna jín tite'ujtzáahuate'e muá'aju'un a'íime í puaarijse me'íjna jime'e mej ve'ecán jín títeetate'ete í Dios jemi. Majta, ayée mú tí'íjxe'eve'e mej me'uun a'ujrá'asen í ipuari japua ti jaítze'e ruxe'eve'e a'ujna teyujta'a, ajta hua'aráanajche mej mi á vejli'í a'ujrá'ase jemin ti tihuá'amin mat'íj tí'iyeste.

47 'A'íi mú hui majta huá'ari'iraca í huá'achi'i a'ímej í 'uuca mej huataújseístareca'a. Ayee mú jín huarín, aj mú mi a'uun a'uteáruti u teyujta'a. Mat'íjtá mi a'ateevi'i mú muá'aju'un mej téniuusime'e muá'aju'un mej mi seica teite hua'usej. Majta me'ín í mej miyen 'een, jeíhua mú huápi'i rajpuaítzi muá'aju'un. —Ayee pu tihua'utá'ixaa a'íjna í Jesús.

21

T'íj nu'u 'íita'a ti rusejítaca'a, a'í pu nu'u tiu'utámua'i'ivejtaca'a tumin jime'e

(Mr. 12:41-44)

1 Aj pu i Jesús antanéerajraa. A'ímej pu huasej í mej chíjteaani pú'een. A'uu mú tumin ú'useire'eca'a, ti ij a'uun tiu'utévaire'esin u teyujta'a a'íjna í tumin. 2 A'í pu ajta 'íita'a huasej ti caí a'ij tí'ijviicua'i. Ajta a'íjna í 'íita'a, a'í pu hua'apuaca ucáahua'axi í tumin ti caí a'ij tí'ijnajche. 3 Aj pu i Jesús ayén tiu'utaxájtaca'a tíjn:

—Ayee nu tejá'amua'ixaate'e tzáahuati'ira'a jime'e, ayée pu tí'een í Dios jemi. Amíjna mi 'íita'a, jaítze'e pu ru'ucáahua'axi mecaí naími'i í seica.

4 'A'íme í seica, naími'i mu'u hui miyen ru'ucáahua'axi me'íjna jime'e ti avé'eturaa í mej jeíhua tí'ijcha'íi. Aru amíjna, capu a'ij tí'ijviicua'i. Mí ajta amín, nain u'ucáahua'axi a'íjna í ti jín huateújvaire'esin. —Ayee pu tiu'utaxájtaca'a.

Ajta, mej nu'u raat'éuuna maúche'e í teyuu

(Mt. 24:1-2; Mr. 13:1-2)

5 Majta seica miyen tiúj'ixaate'eca'a me'íjna jime'e ti naa seijre'eca'a í teyuu, ajta í tetej ti curé'ete'ete nainjapua, ajta a'ín í muai'ivéjri í mej teuhuar'évii ti naa tí'een.

Aj pu i Jesús ayén tihua'utá'ixaa tíjn:

6 —Naíjmi'i tíj na'a sej yen tí'iseij, aj pu teja'uré'enejsin a'ájna xicájra'an mej jetzen nain huat'éuuna temua'a naa. Capu ché'e seíre'e a'ame jaxu'u jetze í tetej ti rujapua ticaíjme.

A'ij ti nu'u té'eme t'íj nu'u ari te'entipúa'arijme'en

(Mt. 24:3-28; Mr. 13:3-23)

7 Mat'íj mi miyen tiraata'íhua'uri'i tíjn:

—Maeestru, ¿a'anajqui ayén té'eme? ¿Ti'itájni jín téjmua'areeren ti ari tímua'a ayén teja'uré'enejsin?

8 Ayee pu tihua'utá'ixaa tíjn:

—Rí'i xu'u mú'een ti ij caí ja'ati amuáacuanamua. Mu'ití' mú uvé'enejsin neniúucajtze'e. Ayee mú tejámuaatá'ixaate'esin yee: “Nee nu yeehui ne'ín pú'een í Ciriístu'u.” Majta miyen tí'ixáata muá'aju'un tíjn: “Pu'uri hui tén teja'uré'enejsin.” Caxu hui á'ujjhua'ane'en huá'a jamuan a'íme.

⁹ 'Setí'ij siyen tiú'unamua tijín: "Muaateújne'usi'ite'esin á já'ahua'a seica jamuan í teite, majta seica meri autéhuijsin mej tiújne'usi'ite'en", caxu tí'itziñne'e. Ayee pu hui tiú'ujxe'eve'e ti amuacaí ayén té'ara'ani. Mí ajta caí capu xi ca'anacan te'entipua'ari nainjapua.

¹⁰ Aj pu i ayén tihua'utá'ixaa tijín:

—Seica mú teitejra'a, majtáhua'a seica teitejra'a, a'íí mú naími'i huateújne'usi'ite'esin. Majta í mej seica chuéjra'a japua a'uchéjme, majtáhua'a í mej majta sej chuéjra'a japua a'uchéjme, a'íí mú naími'i huateújne'usi'ite'esin.

¹¹ 'Pua'amecié pu huateújca'atzijxi'isin jeíhua huápi'i í chaanaca japua, ajta huatúuri'ihua a'ame. Ajta jeíhua pu tiu'ucuí'ini'ira'a a'ame. Ayee pu ti'itíj rini ti tiú'utziñni'ire'e a'ame. Ajta júte'e, ti'itíj pu huatasejre'esin ti huápi'i ruxe'eve'e.

¹² 'Aru ti caí xi ayén tiú'urini, a'íí mú hui amuacaícan á'amua'vivi'iran, majta a'ij pua'a á'amuaruuren. A'uu mú tiu'utátuiire'esin mú'ejmi u teyujta'a na'ari a'u mej amua'iteáanan. A'uu mú amua'avi'itin a'íimej jemi í tajtúhuaani, majta a'íimej jemi í mej rey jín antiújmua'aree. Ayee mú 'een jín á'amuaruuren me'íjna jime'e sej na'ará'astijre ineetzi. ¹³ Ayee pu hui ajta te'iráame sej si siyen tihua'utá'ixaate'en a'ij ti Dios amuaáruu mú'ejmi.

¹⁴⁻¹⁵ 'Seajta mú'een, setá'aj siyen huárini. Caxu amua-caícan se'íjna jín tiú'umua'ati a'ij sej titeeteújnán, a'iné nee nu amuaatá'asin a'ij sej tiu'utaxáj, seajta sej raayí'tihua'an, sej si hua'utémua'itin a'íimej. Camu a'ij tirájteuvéé muá'aju'un a'ij mej tejámuaatíte, ni camu hua'itzi jín amuaatémua'itin.

¹⁶ 'Majta a'íime í ruvaújsimua'a, majta í á'amua'ihuaamua'a, majta a'íime á'amuaneusimua'a, majta á'amigustemua'a, a'íí mú avíitzi jín tiu'utátuiire'esin mú'ejmi. Majta je'icáca mú'ejmi cui'ini. ¹⁷ Naími'i í teite, a'íí mú amujcha'íire'e muá'aju'un mú'ejmi me'íjna jime'e sej na'ará'astijre ineetzi.

¹⁸ 'Camu a'atzu a'ij á'amuaruuren ti pua'a caí Dios hua'utá'acare'en, sino a'íí pu Dios á'amua'acha'íj a'ame tíj na'a rusén jime'e. ¹⁹ Setá'aj hui huateújca'anen í ru tzajta'a sej si te'utáviicua'i. Tí pua'a siyen huárini, mú'een xu raamuá'itin sej si ruuri huateáturan í Dios jemi.

²⁰ 'Ayee xu 'een jín ráamua'aree ti ari tímua'a a'ájna teja'uré'enejsin ja'anáj mej pua'a tiu'uté'uuna u Jerusalén. A'íimej xu seijran mej antevéejmee muá'aju'un í xantaaru'u a'ujna u Jerusalén.

²¹ 'Majta a'íime í mej Judea a'uté'uu, miché'e a'íime jíye'itzi jín á'uciine a'utí á'ujíime. Majta a'íime í mej Jerusalén a'uté'uu, miché'e a'íime huiráciine á pua'acié u chajta'ana

jetze. Majta a'ñime í mej itzitá a'uté'uu, miché'e caí me'uun a'uteáru'ipiche'en u chajta'ana jetze.

22 'Ché'e ayén té'ara'ani a'iné pu'uri hui teja'uré'ene a'ájna xicájra'an ti jetzen araúrastejsin nain a'ij ti té'eyu'usi'i í yu'uxari jetze. Jéihua mú rajpuaítzi muá'aju'un me'íjna jime'e ti Dios ayén puaíjtzi hua'utá'asin.

23 'Jé'ecan pu a'ij pua'a huá'aruuren a'ájna xicájra'an jetze a'ñime í 'uuca í mej autájucájmee, ajta a'ñime i í mej mauj huá'atzi'ite í ruyaujmua'a. Jéihua mú hui huáp'i rajpuaítzi muá'aju'un a'ñime í mej Israel a'uchéjme. Jé'ecan pu puaíjtzi hua'utá'asin í Dios.

24 'Xantaaru'u mú jeíhua teite cui'ini í tiu'ujchún jime'e. Majta mu'licáca mú á'avi'itín nainjapua í chuej ti yen seijre'e íiyen chaanaca japua. Majta a'ñime í mej caí Israel é'eme'ecan, a'ñi mú raté'uuna í Jerusalén ajta na'a caí araúrusten a'ájna xicájra'an mej jetzen tiu'uta'aíjta a'ñime í mej caí Israel é'eme'ecan.

A'ij ti nu'u ye'íyé ti'vecánejsin a'íjna ti ajta huá'a jetze airáane í teite
(Mt. 24:29-35, 42-44; Mr. 13:24-37)

25 'Ajta jeíhua pu tiu'utaseíjre'esin u júte'e í xicaj jetze, ajta í máxcira'i jetze, ajta xu'ura'ave tzajta'a. Ajta íiyen chaanaca japua, jeíhua pu tiújta'ahua'a a'ame á jaata'a jetze ti ve'ée. Jé'ecan pu tí'iráana a'ame. A'íj pu jín utévatzíijsin í huá'a tzajta'a í teite a'íjna jime'e mej tí'tizíine'e. Capu a'ij ti-huá'amitíejte'e a'ame 26 Jéihua mú huateújtímua'ira í teteca me'íjna jime'e mej a'ij pua'a tité'ujmua'ate a'ij ti huá'a japua yen tí'aiixa íiyen chaanaca japua, a'iné tí'itíj tíj na'a ti júte'e tejé'eseijre'e, a'ñi pu hui huateújca'atzíjxi'isin.

27 'A'ájna xicájra'an jetze, a'ñi mú neseijran inee, i nej neajta huá'a jetze airáane í teite, nej a'icáamé'e na'ame jaitiri tzajta'a. Huáp'i pu naa seíre'e a'ame mej mi naa rí'i tira'utaseíj í teite. Nemuári'eri'ira'a jín nu yé ve'ecánejsin.

28 'Tí'ij autéjcheni ti ayén tiú'urini, rí'i xu'u huaújruuren. Setá'aj ajnéjne'erixi'in a'iné pu'uri hui vejli'i a'ájna xicájra'an Dios ti jetzen amua'irájtuaani. —Ayeecan pu tihua'utá'ixaa.

29 Ajta seíj niuucari hua'utá'ixa tijín:

—Casi'i, xaaseíj se'íjna í huaréj, ajta naíjmi'i í ciyej ti tí'iseijre'e. 30 Tí'ij antineájxi'in í xamua'ira'an, mú'een xu rujímua'a sena'a raseijran, seajta siyen ramua'aréeren ti ari vejli'i pí tí'irici í víita'ari tzajta'a. 31 Ayeecan pu che'atá na'a tí'een. Setí'ij seri raaseíjra a'ij nej tejámuaatá'ixaa, seajta siyen ramua'aréeren ti ari tímua'a a'ájna pítejá'arici ti Dios tiu'uta'aíjta.

³² 'Ayee nu tejá'amua'ixaate'e tzáahuati'ira'a jime'e, a'ímej jíme'en íjii mej huáteemua, maúche'e mú miyen seíre'e muá'aju'un t'íj naíjmi'i te'araúrasten a'ij nej neri tejámuatá'ixaa. Camu me'ín anáaté'ee mú á'apua'aren. ³³ A'í pu xaa á'apua'aren í ta japua ti é'eseijre'e. Ajta í chaanaca, a'í pu ajta á'apua'aren. Mí ajta hui a'ín í niuucari nej raataxájtaca'a, capu ja'anáj á'apua'aren.

³⁴ Rí'í xu'u, temua'a naa, mú'een. Caxu a'ij pua'a ruruure í ru tzajta'a se'íjna jime'e sej jeíhua rutá'aruaijve'e, ajta ayén tejamuaata'asée á'aye'i mi a'amua tzajta'a ti'itíj ti a'ij pua'a 'een. Rí'í xu'u seajta mú'een ti ij caí a'ij pua'a amuáaruuren mi a'amua tzajta'a se'íjna jime'e sej jeíhua huápi'i a'ij pua'a tité'ujmuajte a'ij ti ye'í té'eme. Na'ari caí, a'ájna xicájra'an jetze pu hui ca'anacan mú'ejmi japuan rávajtzi setí'ij pua'a caí ché'e hui rachú'eve'e. ³⁵ A'iné a'í pu huá'a japua rávajtzi naíjmi'ica japua í mej yen japuan huachéjme í chaanaca.

³⁶ T'íj pí na'a xu atanéjne'eri. Setá'aj siyen rahuaviira í Dios jemi ti ij amuaatévaire'en ti ij caí ti'itíj a'ij amuáaruuren a'ij ti ti'itíj rini. Setá'aj seajta rahuaviira sej si siyen ne jemi seíre'e xá'ara'ani, neetzi jemi, i nej neajta huá'a jetze airáane í teite. —Ayee pu tihua'utá'ixaa a'íjna í Jesús.

³⁷ Nain tújca'ari tzajta'a, a'í pu tihúa'amua'atehua'a u teyujta'a. Ajta t'íj pí na'a ti huaré'ecieenacare'e, a'úu pu á'uye'icaa á'aye'i a'ujna jíri jetze ti ayén téja'arájtehuuaa tijín Aceituunajemi. A'uu pu e'etáxa'iirihua'a. ³⁸ Majta a'íime í teite, a'í mú íye'e mena'a a'uré'enineica'a jemin a'ujna teyujta'a mej mi ráanamua.

22

Mat'íj nu'u mi raax'epi'intare mej nu'u avítzi jín raatéevi'i í Jesús

(Mt. 26:1-5, 14-16; Mr. 14:1-2, 10-11; Jn. 11:45-53)

¹ Pu'uri a'ájna vejli'i pí'ití'irijcaa mat'íj pua'a me'íjna jín tí'yeste í mej pan cua'aca í mej caí levadura ranájchite'e. Ayee mú majta miyen ratamuá'amua tijín T'íj Dios tihua'utá'uuni'iri'i í huá'ayaujmua'a í mej anáaté'ee muanúnu'ihuaca'a, a'ujna já'ahua'a u Egipto. ² Majta a'íime í mej tí'ajta teyujta'a, majta a'íime í mej tí'imua'ata í yu'uxari jetze, Moisés ti ra'uyú'uxaca'a, jeíhua mú tí'imua'ajca a'ij mej ye'í tiraajé'ica í Jesús. Caxí mú a'ij tirájteuve'e a'iné huá'atziine'eca'a í teite.

³ T'íj jí, a'ín tiyaaru'u, í ti ayén ántehuaa Satanás, a'í pu tzajta'an uteájrupi a'íjna jetze í Judás, í mej miyen ratamuá'amua tijín Iscariotes. A'í pu ajta huá'a jetze ajtémecan í mej tamuáamuata'a japuan hua'apua ará'ase. ⁴ T'íj jí a'ín Judás

a'ímej jemi a'uré'ene a'íime í mej tí'ajta teyujta'a, ajta í mej tihua'ajte'e a'ímej í mej tí'icha'íi a'ujna teyujta'a. Ayee mú tiú'íxaate'eca'a me'íjna jime'e a'ij ti ye'í huá'ini a'íjna í Judás tí'ij avíitzi jín tiu'utátuiire'en a'íjna í Jesús.

⁵ Majta a'íime, jé'ecan mú huataújtemua'ave. Majta te'ataújratziiri'i mej tumin raatá'an. ⁶ A'í pu ra'ancuré'a í hua'aniuuca. Aj pu i a'utéjche ti tiu'uchú'eve'en ja'anáj ti rí'iri ti hua'utátuiire'en í Jesús mej caí raseíireca'a í teite.

T'íj nu'u tavástar'a tihua'umí a'ímej í mej jamuan á'ujjhuane'e

(Mt. 26:17-29; Mr. 14:12-25; Jn. 13:21-30; 1 Co. 11:23-26)

⁷ T'íj i a'ájna teja'uré'ene í xicájra'a mé jetzen racua'aca í pan mej caí levadura ranájchite'e. A'ájna xicájra'an jetze, a'í mú majta ramuai'ivajta a'íjna í cáne'a í mej jín ra'utámua'aree a'ájna xicájra'an ti Dios jetzen tihua'utá'uuni'iri'i í huá'ayaujmu'a'a í mej anáaté'ee muanúnu'ihuaca'a.

⁸ Aj pu i Jesús hua'uta'íteca'a a'íjna í Pedro, ajta a'íjna í Juan mej u á'uju'un. Ayee pu tihua'utá'ixaa tijín:

—Setá'aj á'uju'un sej si rí'í tejá'uruuren tej ti ráacua'ani te'íjna í tej jín ra'utámua'aree ti Dios tihua'utá'uuni'iri'i í huá'ayaujmu'a'a í mej anáaté'ee muanúnu'ihuaca'a.

⁹ Ajta a'íime, ayée mú tiraata'íhua'uri'i tijín:

—¿A'uné jetze piyen tí'ijxe'eve'e tej rí'í tejá'uruuren?

¹⁰ Ayee pu tihua'utá'ixaa tijín:

—Setí'ij se'uun a'uteárute u chajta'ana, teáata'a pu amua'antinájchi ti xa'ari huátisin, jaj ti urajmuua. Setá'aj cujta'an u á'uju'un. Seajta jamuan a'uteáruti u chí'ita a'u ti a'ín ará'aiixa.

¹¹ 'Setá'aj siyen tiraata'íxaate'en a'íjna ti a'ánna é'eche yee: "Ayee pu tí'ixa í maestro, yee: ¿A'uné jetze é'eri'iri ti tzajta'an tiú'ucua'ani í ti jín ra'utámua'aree ti Dios tihua'utá'uuni'iri'i í huá'ayaujmu'a'a í mej anáaté'ee muanúnu'ihuaca'a? A'ij pu yee tiú'ucua'ani a'ímej jamuan í ti hua'antíhuau."

¹² 'A'í pu hui amuaataseíjrate'esin í cuartu, ti ve'ée, ti án ímuá á'ujvee. Pu'uri ra'avé'ejaj. Setá'aj se'újna rí'í te'uhuaruuren. —Ayee pu tihua'utá'ixaa a'íjna í Jesús.

¹³ Aj mú mi a'ucíj. Matí'ij me'uun a'ará'a, ayée pu te'irájraa a'ij ti tihua'utá'ixaa í Jesús. A'ij mú jín rí'í tiú'uruu í mej jín ra'utámua'aree a'ij ti Dios tihua'utá'uuni'iri'i.

¹⁴ T'íj teja'uré'ene a'atzaj mej pua'a racua'ani, naími'i mú ja'utéjji á vejli'i meesa jetze, a'íjna í Jesús, majta a'íime í mej jamuan á'ujjhuane'e. ¹⁵ T'íj i ayén tihua'utá'ixaa tijín:

—Jeíhua nu huápi'i raxí'eve'eca'a nej mú'ejmi jamuan amuacaícan tiú'ucua'ani, nej caí xi rajpuaíjtzi, tej ti naími'i

ra'utámua'aree tel'ijna jime'e í ti Dios tihua'utá'uuni'iri'i í huá'ayaujmua'a í mej anátaté'ee muanúnu'ihuaca'a.

16 'Ayee nu tejá'amua'ixaate'e, canu hui ché'e ja'anáj ráacua'ani í pan ajta caí nain araúrasten a'ájna xicájra'a Dios ti jetzen nain jín huateúra'ate'esin íyien chaanaca japua.

17-18 Aj pu i rájti í taasa. Tí'ij i rí'i tiraatá'a í Dios jemi, aj pu i hua'utajájni. Ayee pu tihua'utá'ixaa tijín:

—Ye'ecui, setá'aj huará'ujaanten, a'iné ayée nu tejá'amua'ixaate'e nej caí ché'e ja'anáj ra'antí'isin í já'ara'a ti uuva jetze airámi'iyeca'a, ajta caí yen huatasejre'en ja'anáj ti Dios tiu'uta'aíjta íyien chaanaca japua.

19 Tí'ij i raati'í í pan. Tí'ij i ajtahua'a pu rí'i tiraatá'a í Dios. Aj pu i ra'antítaaraxi í pan. Aj pu i hua'utá'í'ipi'i. Ayee pu tihua'utá'ixaa tijín:

—Ayee pu huataújmua'a í pan. A'ii pu a'íin pú'een í netévira'a í nej jín á'amujapua huaniú. Ayee xu huárini sej si ra'utámua'aree a'ij nej huárini.

20 Matí'ij meri tiu'ucuá'a, ayée pu che'atá na'a huaríj. A'íi pu ra'ajjáj í taasa. Ayee pu tihua'utá'ixaa tijín:

—A'ijna i taasa tzajta'a tu'urájmuua, ayée pu huataújmua'a í niuucari ti jíme'en Dios jéjcuu jín te'ataújratziiri'i ti amua'irájtuaani. Neajta inee, nu'uri raatasejrataca'a ti ayén ti'ayajna a'ijna jime'e í nexuure'e nej ra'iráxire'esin mú'ejmi jetze me'ecan.

21 'Ajta a'íin í ja'ati ti avíitzi jín tiu'utátuiire'esin ineetzi, a'íi pu hui ajta yé seijre'e neetzi jamuan iyencuí meesa japua. 22 Ayee pu tí'ineruuren ineetzi, i nej neajta huá'a jetze airáne í teite, a'ij ti tiú'uxi'epi'intari'ihuaca'a. Aru ché'e huataújxiemiste'en a'ijna ti neetzi jíme'en tiu'utátuiire'esin avíitzi jime'e.

23 Majta a'íime í mej jamuan á'ujujhua'ane'e, ayée mú te'utéjhuii mej huataúrihua'u me'ijna jime'e ja'ati ti a'íin pú'een ti ayén rini.

A'ataqui máaj a'íin pú'een í ti ruxe'eve'e

24 Matí'ij mi majta miyen autéjhuii mej huataúrihua'u maújjaaxiévi'ira me'ijna jime'e ja'ati ti nu'u jaítze'e ruxe'eve'e. 25 Ajta a'íin í Jesús, ayée pu tihua'utá'ixaa tijín:

—A'íime í mej rey jín títeté'u'upu'u huá'a tzajta'a í mej caí Israel é'eme'ecan, a'íi mú ca'anéjri jín tihuá'ajjte'e. Ajta a'íime í mej miyen tihuá'ajjte'e, ayée mú tiú'ujxaa yee rí'i mú tí'itexá'apuai.

26 'Aru mú'een, caxu siyen éene'e xá'aju'un matíj a'íime, sino ayée xu'u éene'e xá'ara'ani. A'íin í ja'ati ti jaítze'e ruxe'eve'e mú'ejmi jemi, ché'e a'íin ayén éene'e á'ara'ani tíj ti jaítze'e

pa'ari'i. Ajta a'ñn hui ti tí'ajta, ché'e ayén éene'e tíj a'íjna ti tí'ivaire'e.

²⁷ Casi'i, ¿a'ataani jaítze'e ve'ecán jín ti'it'éjvee? ¿Ni a'íjna ti á vejli'i a'uré'ehuiixi a'utí meesa a'ut'éjvee, na'ari a'íjna í ti tí'ijmin? ¿Ni necaí ne'ñn pú'een inee i nej jaítze'e ve'ecán jín, i nej yé vejli'i huaré'eca'a íiye í meesa a'ut'éjvee? Mí neajta inee, yé nu seijre'e a'amua jamuan nej ni tejamuaamín mú'ejmi.

²⁸ 'Seajta mú'een, mú'een xu se'ñn pú'een í sej tí'ij pí na'a yé huaté'uu neetzi jemi í nej rajpuaíjtzí. ²⁹ Neajta nu tejá'amua'íjcate'e mú'ejmi, sej si tiu'uta'aíjta a'iné a'íjna í niyá'upua pu'uri ayén tinaa'íjca ineetzi nej ni tiu'uta'aíjta.

³⁰ 'Ayee nu hui tejá'amua'íjcate'e sej si siyen tiú'ucua'ani, seajta huayé'en í meesa a'ut'éjvee neetzi jamuan a'ájna xicájra'an ne jetzen yé ve'ecánejsin nej ni tiu'uta'aíjta íiyen chaanaca japua. Mú'een xu a'ujrá'ase japuan í ipuari sej si huá'axijte'en a'ímej í teitejra'a í mej majta Israél jetze huanéj, í mej tamuáamuata'a japuan hua'apua ará'ase. —Ayee pu tihua'utá'ixaa a'íjna í Jesús.

Tí'ij nu'u Jesús ayén tiraata'ixaa í Pedro tíjñ: “Huaíca pej naatéehua'íta”

(Mt. 26:31-35; Mr. 14:27-31; Jn. 13:36-38)

³¹ Aj pu i a'íjna í Jesús ayén tiraata'ixaa í Pedro tíjñ:

—Simón, Simón, a'íjna í tiyaaru'u ti i'í Satanás, a'í pu raatáhua'u ti Dios raatá'an ti i tiu'utése'en ti muaatémua'ítin pej pí mé núurieeni.

³² 'Aru inee, ayée nu hui raatáhua'u mú'etzi jime'e í Dios jemi pej pí caí auté'itzen pe'íjna jime'e pej ná'astijre'e ineetzi. Neajta niyen tí'imua'ajjte'e. Patí'ij rí'í huarín mua'a tzajta'a, patá'aj pajtáhua'a na'ará'astijre'en. Ayee pej huárini. Patá'aj ca'aníjra'a hua'utá'an a'ihuáamu'a.

³³ Ajta a'ñn í Pedro, ayée pu tiraata'ixaa tíjñ:

—Nevástara'a, nu'uri niyen ahuánca'ane nej mú'etzi jamuan aiteánami'íhua na'ari nej huámi'íni mú'etzi jamuan.

³⁴ Ajta Jesús ayén tiu'utaniú tíjñ:

—Pedro, ayée nu hui tí'imua'ixaate'e, tí'ij caí xi huajíjhua í tecuaara'i, huaíca pej piyen tina'avé'avaata tíjñ capej ne-mua'ate.

Pu'uri nu'u ajtéaxiireca'a í ti nu'u puaíjtzí raatá'asin a'íjna í Jesús

³⁵ Aj pu i Jesús ayén tihua'uta'íhua'uri'i tíjñ:

—¿Ni caí tí'itíj tejamuá'aturaate'eca'a netí'ij amuaata'íteca'a sej siyen a'ucíjxi'ñ, sej caí ca'aní anpiín, seajta caí tí'itíj anú'a'ñ, sej tumin tzajta'an ucá'an, sej seajta caí ajtáca'acaimé'e?

Ayee mú'etzi tiu'utaniú tíjñ:

—Capu ti'itíj auteájturaa.

³⁶ Aj pu i ayén tihua'utá'ixaa tijín:

—Ari íjii, ti pua'a piyen rájcha'íi a'íjna í ca'aní, patá'aj ra'anpíin, na'ari pajta pe'íjna í pej tzajta'an tumin ucá'an. Tí pua'a pecaí seíj tícha'íi í chun, xantaaru'u mej rájcha'íi, ayée pej huá'ini. Patá'aj ráatuaani í á'acíixu pej pi seíj chun huánanan í tumin jime'e.

³⁷ 'Ayee pu té'eyu'usi'i tijín: “Ayee pu hui ti-huá'amítiejte'eca'a tijín a'íi pu a'íin pú'een seíj ti a'ij pua'a tí'itevij.” Ayee nu tejá'amua'ixaate'e ti ruxe'eve'e ti ayén che'atá na'a te'araúrasten ineetzi jemi. Jee xaa ne'u, a'íjna ti ayén té'eyu'usi'i ineetzi jime'e, pu'uri tímua'a araúrustejsin. —Ayee pu tihua'utá'ixaa a'íjna í Jesús.

³⁸ Majta a'íime í mej jamuan á'ujujhua'ane'e, ayée mú tiraata'ixaa tijín:

—Casi'i, tavástara'a, hua'apua pu yee tí'iseijre'e í chun.

Ayee pu i ayén tiu'utaniú tijín:

—Amí pu'u tí'ici'ipe.

Tí'ij nu'u Jesús huatéeniu a'ujna já'ahua'a Getsemaní
(Mt. 26:36-46; Mr. 14:32-42)

³⁹ Aj pu i huirájraa í Jesús. Tí'ij i a'uun a'ará'a a'ájna a'u ti é'e'aseca í jirí jetze ti ayén téja'arájtehuuaa tijín Aceituunajemi. Majta a'íime í mej jamuan á'ujujhua'ane'e, a'íi mú majta a'ucíj jamuan. ⁴⁰ Tí'ij a'uun a'ará'a, ayée pu tihua'utá'ixaa tijín:

—Setá'aj siyen huatéjniuuni sej si caí auté'ítzen tí'itíj jime'e.

⁴¹ Tí'ij i a'uun huaja'uteájtuaa, a'atzu pu ímuá á a'ure'ene'e a'achú cumu a'atzu ímuá pu e'eráava'ítzi í tetej ti pua'a ja'ati raatárieni. A'uu pu tí'tunutaca'a. Tí'ij i raatáhuauu í Dios jemi.

⁴² Ayen tijín:

—Niyá'upua, ayée nu tí'imuahuvii, ti pua'a mua'aráanajche pej naatá'an nej ni caí niyen tirajpua'ítzi ná'ara'ani. Aru ché'e ayén tiú'urini a'ij pej mú'ee tí'ijxe'eve'e. Ché'e hui caí ayén teja'uré'enineica'a a'ij nej nee tí'ijxe'eve'e. —Ayee pu tiraatáhuaviiri'i.

⁴³ Aj pu i seíj jemin huataseíjre ti ta japua tí'ivaire'e. A'íi pu ca'aníjra'a raatá'a. ⁴⁴ Ajta a'íin í Jesús, jeíhua pu tí'ites'e'eca'a. A'íj pu jín, jaítze'e huatéeniu. Jé'ecan pu taíxi'eca'a. Ayee pu seijre'eca'a xíee tíj xúure'e á e'erájtzone á chuaata'a.

⁴⁵ Tí'ij i ájchee a'u ti e'eténiiusime'e, tí'ij i a'uré'ene a'u mej a'ij é'ene'e a'íime í mej jamuan á'ujujhua'ane'e. Mu'uri cu'utzuca'a a'iné jeíhua mú cua'anaca'a me'íjna jime'e mej ruxíeemíjte'e. ⁴⁶ Ayee pu tihua'utá'ixaa tijín:

—¿A'iné sej si cu'utzu? Xá'ajhuiixi'í, seajta huatéjniuuni ti ij caí tí'itíj a'amua japua rájveti, sej si caí auteáturan í Dios jemi.

Mat'ij nu'u ya'ujáj me'íjna í Jesús
(Mt. 26:47-56; Mr. 14:43-50; Jn. 18:2-11)

⁴⁷ Aúche'e pu tixájtaca'a í Jesús, mat'ij jeíhua teite e'iré'ene. Ajta a'ín ti ayén ántehuaa tijín Judás, ti ajta huá'a jetze ajtémecantaca'a í mej tamuáamuata'a japuan hua'apua ará'ase, a'íi pu amuacái huamé'ecaa. Aj pu i ajteáxiireca'a ti ij ru'itépi'itzen a'íjna í Jesús. ⁴⁸ Ajta a'ín í Jesús, ayée pu tiraata'íhua'uri'i tijín:

—Judás, ni piyen tinu'itépi'itze'esin pej pi neetzi jime'e tiu'utátuuiire'en ineetzi, i nej neajta huá'a jetze airáane í teite.

⁴⁹ Majta a'íime í mej Jesús jamuan á'ujujhua'ane'e, mat'ij raasej a'ij ti tí'ití rijcaa, mat'ij mi miyen tiraata'ixaa tijín:

—Tavastara'a, ¿ni tiyen huárini tej hua'utévajxi'in te'íjna jime'e í tí'itachun?

⁵⁰ Ajta sej ti Jesús jamuan á'uche'ecane'e, a'íi pu ra'ajtéevajxi a'íjna ti ravaire'e a'íjna ti tí'aijta u teyujta'a. Ra'ajtasíjcheca'a í naxaira'an, ruri'iríinta'an ti ra'ajtánaxaica'a.

⁵¹ Aj pu i Jesús ayén tiu'utaxájtaca'a tijín:

—Caxu ché'e siyen raruure.

Aj pu i Jesús ra'ajtamuariej a'íjna í naxaira'an jetze. Ajta tiráahuaa. ⁵² Aj pu i Jesús ayén tihua'utá'ixaa a'ímej í mej tí'aijta u teyujta'a, ajta í mej tihua'ajjte'e í mej tí'icha'íi u teyujta'a, ajta a'ímej í huá'a vaujsi, naíjmi'i mat'ij mena'a mej jemin e'iré'ene. Ayee pu tihua'utá'ixaa tijín:

—¿Ni qui nahua'ari ne'ín pú'een sej si siyen mú'een mú a'uvé'uju'un sej chun tiu'í'isime'en, seajta ciyej? ⁵³ Tí'ij pí na'a nain xicaj tzajta'a, a'úu nu hui a'utevéé ná'aye'i a'u ti e'eráyaujta'a u teyujta'a mú'ejmi jemi. Seajta mú'een, caxu ja'anáj naateevi'i. Ari íjii xu xaa siyen neruure a'iné ayée pu tejamuaac'íi ti a'amua jetze huá'raa a'íjna ti tí'aijta tíca'amiste'e. —Ayee pu tihua'utá'ixaa a'íjna í Jesús.

T'íj nu'u Pedro raavé'avaataca'a a'íjna í Jesús

(Mt. 26:57-58, 69-75; Mr. 14:53-54, 66-72; Jn. 18:12-18, 25-27)

⁵⁴ Mat'ij mi raatéevi'i. Aj mú mi ya'uví'iti. A'uu mú ya'uré'eneijte a'u ti é'eche a'íjna ti nain jín antiújmua'aree u teyujta'a. Ajta a'ín Pedro, a'atzu pu imuá rá'asijme'e.

⁵⁵ Mat'ij mi aúunai a'ájna já'íta'a ti e'eráyaujta'a u teyujta'a. Aj mú mi atéráaseajraa. Ajta a'íjna í Pedro, a'íi pu huá'a jamuan a'ujyejxi. ⁵⁶ Tí'ij a'ín 'íita'a ti tí'ivaire'e, a'íi pu raasej ti a'uun á'ajcatii a'u ti á'ataa. Tí'ij temua'a raasej, aj pu i ayén tiu'utaxájtaca'a tijín:

—Amíjna mi teáata'a, amí pu ajta jamuan á'uche'ecane'e.

⁵⁷ Ajta a'ín Pedro, ayée pu tiu'utéhua'itaca'a tijín:

—'íita'a, canu ramua'ate.

58 A'atzu a'ateevi'i, ajtahua'a se'ij raase'ij. Ayee pu tiu'utaxájtaca'a a'íjna tijín:

—Mú'ee pe pajta huá'a jetze ajtème'ecan.

Ajta a'ín í Pedro, ayée pu tiu'utaniú tijín:

—Hoombi xaa, canu xaa ne'u.

59 T'íj se'ij hora teuumé'eca, ajtahua'a se'ij ayén tiu'utaxájtaca'a tijín:

—Ayej xaa ne'u ti'ayajna ti amín a'ín pú'een se'ij ti Jesús jamuan á'uche'ecane'e, a'iné Galilea pu é'eme'ecan.

60 Ajta a'ín í Pedro, ayée pu tiu'utaniú tijín:

—Hoombi xaa, capu a'ij tiná'amitiejte'e a'ij pej ti'ixa.

T'íj auj ayén tí'ixajtaca'a, t'íj i huajíjhuaca'a í tecuaara'i.

61 Ajta a'ín í tavástar'a, a'í pu pí'a'uré'eve. Aj pu i ra'aráase'ij a'íjna í Pedro. Ajta a'í pu ra'utámua'areeri'i a'ij ti tavástar'a tiraata'ixaa yee t'íj caí xi huajíjhuac'a í tecuaara'i, huaíca pej piyen tina'avé'avaata tijín capej nemua'ate.

62 T'íj i Pedro huirá'jraa á pua'acié. Aj pu i tiujyeínejraa huápi'i. A'ij pu pua'a té'ujmua'ajcaa.

Mat'íj nu'u mi ra'utéxieehuari'iri'i me'íjna í Jesús

(Mt. 26:67-68; Mr. 14:65)

63 Majta a'íime í mej racha'íca'a, a'í mú autéjhui mej ra'utéxieehuari'i, majta raatéevajxi me'íjna í Jesús. 64 Mat'íj mi ra'utají'icie á jí'iseáara'an jetze. Aj mú mi ca'anéeri jín raata'íhua'uri'i tijín:

—Huataxá'j yee a'atani muaatéevajxi.

65 Majta jeíhua mú ra'utéxieehuari'iri'i me'íjna jime'e ti a'ij pua'a 'een.

Mat'íj nu'u mi á ya'uré'eneijte a'ímej jemi í rujuéesistemua'a

(Mt. 26:59-66; Mr. 14:55-64; Jn. 18:19-24)

66 T'íj huateapuá'areca'a, naími'i mú tiújse'ij, í huá'avaujsimua'a, majta í mej tí'aijta u teyujta'a, majta a'íime í mej tí'imua'ataca í yu'uxari jetze, Moisés ti ra'uyú'uxaca'a. Majta á ya'uví'iti huá'a jemi í rujuési.

67 Ayee mú tiraata'ixaa tijín:

—Patá'aj taatá'ixaate'en ti pua'a mú'ee pe pe'ín pú'een í ti Dios án muaja'ujyéijtza í ipuari japua nusu pecái.

T'íj i Jesús ayén tiu'utaniú tijín:

—Tí pua'a niyen tejámuaatá'ixaate'en yee: “Nee nu ne'ín pú'een”, caxu mú'een ná'antzaahuate'esin. 68 Ajta ti pua'a niyen tejámuaata'íhua'u yee: “¿A'ataani nej pírici inee?, caxu mú'een, a'atzu huatániuusin.”

69 'Silu íjii ti yú auca'ití a'ame, inee nej neajta huá'a jetze airáane í teite, a'úu nu hui a'ujcaí na'ame a'ujna ri'írínta'an í Dios ti nain jín antiújmua'aree.

⁷⁰ Naími'i mú miyen tiraata'íhua'uri'i tijín:

—¿Ni pe'ín pú'een yaujra'an í Dios?

Ajta a'ín í Jesús, ayée pu tiu'utaniú tijín:

—Ayee pu ti'ayajna, nee nu ne'ín pú'een a'ij sej tiu'utaxájtaca'a.

⁷¹ Mat'íj mi miyen tiu'utaú'ixaa tijín:

—¿Ti'itáani máaj a'ij teti'ixe'eve'e í tej jín jetzen te'ujpuá'ajte'en ti'itíj jime'e? Tu'uri ne'u hui ráanamujri'i a'ij ti amín tiu'utaxájtaca'a.

23

A'ijna í Jesús, ajta a'ijna í Pilato

(Mt. 27:1-2, 11-14; Mr. 15:1-5; Jn. 18:28-38)

¹ Mat'íj mi naími'i ájhuiixi í mej me'uun e'etiújseire'eca'a. Mat'íj mi ya'uví'iti me'ijna í Jesús a'ijna jemi í Pilato. ² Mat'íj mi autéjhuii mej ti'itíj jín jetzen te'ujpuá'ajte'en. Ayee mú tiu'utaxájtaca'a tijín:

—Ayee tu hui ráamua'areeri'i ti amín ca'aníjra'a hua'atá'aca í teite mej mi huaténe'use'en í gobierno jemi. Capu hua'utá'asin a'ijna í Jesús mej tiraanájchite'en í César í ti huá'ajijve'e. A'í pu hui ajta ayén tihuá'ixaate'e tijín amí pu a'ín pú'een í ti Dios án ye'ujyeíjtza í ipuari japua, ti ajta rey jime'e ti'itéjvee. —Ayee mú tiu'utaxájtaca'a í teite.

³ T'íj í Pilato ayén tiraata'íhua'uri'i tijín:

—¿Ni pe'ín pú'een í pej Rey jime'e ti'itéjvee a'ímej jemi í mej Israél jetze ajtème'ecan?

Ajta a'ín í Jesús, ayée pu tiu'utaniú tijín:

—Jee, nee nu ne'ín pú'een í pej raxa.

⁴ T'íj í Pilato ayén tihua'utá'ixaa a'ímej í mej tí'aijta u teyujta'a, ajta a'ímej í mej me'uun ajteáxiireca'a tijín:

—Capu a'ij ná'amitiejte'e ti'itíj ti jín auteájturaa í nej jín ra'uxíjte'en.

⁵ Majta a'íime, ca'anín mú jín miyen tiu'utaxájtaca'a tijín:

—Jeíhua pu hui ca'aníjra'a hua'atá'aca í teite mej mi já'ita'a a'utá'ine. A'uu pu hui a'utéjche ti ayén rijca ájtepua Galilea. Ajta á'yien, a'u ti hui ve'eráne ayujna.

A'ijna í Jesús, ajta a'ijna í Heródes

⁶ Ajta a'ín Pilato, t'íj ayén tiráanamujri'i, ayée pu tihua'uta'íhua'uri'i tijín:

—¿Ni qui a'ín Jesús a'únna é'eme'ecan u Galilea?

⁷ T'íj Pilato ayén ráamua'areeri'i tijín a'í pu Heródes a'uun tejé'aijta a'u ti Jesús é'eme'ecan, aj pu í hua'uta'aíj mej rá'anví'itín jemin a'ijna í Heródes, í ti rey jín ti'itéjvee. A'í pu ajta a'ajná'imua a'uun a'utéveeca'a u Jerusalén.

⁸ Ajta a'íin Heródes, jeíhua pu huataújtemua'ave tí'ij raaseíj a'íjna í Jesús, a'iné pu'uri a'ateevi'i tí raseijrami'ica'a. Ayee pu tí'ijxe'eve'eca'a tí a'íin Jesús tí'itíj jín ayén huárini tí huápí'i ruxe'eve'e a'iné pu'uri jeíhua ramua'areereca'a a'íj tí a'íin tí'itíj huáruu a'íjna í Jesús.

⁹ Jéihua pu tí'ira'ihua'uraca'a. Ajta a'íin Jesús, capu a'atzu huataniú. ¹⁰ Majta a'íime í mej tí'aijta teyujta'a, majta a'íime í mej tí'imua'ata í yu'uxari jetze, Moisés tí ra'uyú'uxaca'a, a'úu mú vejli'i jemin huaté'uuca'a. Ca'anín mú jín tí'ijxajtzi'iraca'a. ¹¹ Ajta a'íin í Heródes, majta a'íime í xantaaru'u í tí tihuá'ajte'e, mat'í'ij miyen tíhuá'unamuajri'i, mat'í'ij mi autéjhuii mej miyen tiraatzeíjrajmua'an. Majta ra'utéxiehuari'iri'i me'íjna í Jesús. Mat'í'ij mi cáxuri ru'ucáachejte, huá'a cáxu í mej jamuan tí'aijta í Heródes. Mat'í'ij mi hua'uta'aíj mej mi majtáhua'a rá'anvi'itin í Pilato jemi.

¹² A'ájna xicájra'a jetze, a'íi mú ru'amiigustemua'a muá'araa a'íjna í Pilato, ajta a'íjna í Heródes. Tí'ij caí xi ayén tiuju'uríj, maúche'e mú tiújcha'íire'eca'a.

Mat'í'ij nu'u mi ra'uxíjte me'íjna Jesús me'íjna jime'e tí nu'u huámi'ini

(Mt. 27:15-26; Mr. 15:6-15; Jn. 18:39-19:16)

¹³ Ajta a'íin Pilato hua'utajé a'íimej í mej tí'aijta u teyujta'a, ajta a'íimej í mej tihuá'ajte'e í teite, ajta a'íimej í teite. ¹⁴ Aj pu í ayén tihua'utá'ixaa tíjín:

—Setí'ij siyen yee ru'uvé'eneijte semíjna ineetzi jemi, ayée xu se'íjna jín jetzen tí'ijpua'ajte'e yee a'íi pu ca'aníjra'a hua'atá'aca í teite mej mi já'ita'a a'utáciine. Nu'uri tiraata'íhua'uri'i, mú'een xu neseíracaa. Mi ajta, capu a'íj ná'amitiejte'e tí'itíj tí jín auteájturaa í sej jín jetzen tí'ijpua'ajte'e. ¹⁵ Capu ajta a'íj tirá'amitiejte'e a'íjna í Heródes a'iné a'íi pu ajtahua'a mú ye'uta'íteca'a itejmi jemi.

A'íj xu hui jín seri ramua'aree tí caí ayén tiraavíjte'e tí amín huámi'ini, a'iné capu tí'itíj jín auteájturaa. ¹⁶ A'íj nu hui jín inee puaijtzí raatá'asin nemíjna. Neajta rá'axijte'en. Netí'ij ní raateátuaasin nicu. —Ayee pu tihua'utá'ixaa a'íjna í Pilato.

¹⁷ Ayee mú tí'ijri'irejca'a mej seíj huatátuaani í mej aiteánami'i a'ájna mat'í'ij tí'iyestehua'a. ¹⁸ Majta a'íime í teite, naími'i mú miyen titeetejíhuajraa tíjín:

—Miche'e hui rá'anvi'itin amíjna mi teáata'a, pej pi Barrabás huatátuaani itejmi jemi.

¹⁹ (A'íjna í Barrabás, ayée mú 'éen jín ra'iteána a'iné ca'aníjra'a pu hua'utá'a í teite Jerusalén mej é'echejca'a mej mi huateújne'usi'ite'en. A'íi pu ajta a'íin pú'een seíj í tí tí'itecui'ica.)

²⁰ Ajta a'íin Pilato, aúche'e pu raxí'eve'eca'a ti raatátuaani a'íjna í Jesús. A'íj pu jín, ajtahua'a pu ayén tihuá'ajee ti ij ráamua'aree a'íj mej tí'ijxe'eve'eca'a í teite. ²¹ Majta a'íime í teite, majtáhua'a mú miyen titeetejihuajraa tijín:

—Patá'aj hui rá'utatan, patá'aj rá'utatan.

²² Huaíca pu ayén tihua'utá'ixaa tijín:

—¿A'íné 'een jime'e? ¿Tí'itájni a'íj huáruu ti a'íj pua'a 'een? Capu hui a'íj ná'amitiejte'e tí'itáj ti jín auteájturaa ti ij ayén raavíjte'e ti huámi'ini amíjna. A'íj nu hui jín niyen nena'a rini. Puaíjtzi nu'u raatá'asin. Neajta raateátuaasin.

²³ Majta a'íime í teite mááj mú jaítze'e ca'anín jín huajíhuaca'a. Majtahua'a miyen tiraata'aíj ti rá'utatan. Mat'íj mi tiu'umuá'iti me'íjna jime'e í mej jeíhua tejíhuajme'eca'a.

²⁴ Aj pu i Pilato raaxí'epi'intare ti ayén huaríj a'íj mej tí'ijxe'eve'eca'a í teite. ²⁵ Tí'íj i raatátuaa a'íjna í mej ra'íteána a'íjna jime'e ti ca'aníjra'a hua'utá'a mej mi huateújne'usi'ite'en, ti ajta tí'itecul'ica. A'íi pu a'íin pú'een í mej rájhuaviiri'í í teite. Ajta a'íin í Pilato, a'íi pu tiu'utátui í Jesús mej mi miyen ráaruuren a'íj mej tí'ijxe'eve'eca'a í teite.

Mat'íj nu'u mi rá'utatai me'íjna í Jesús

(Mt. 27:32-44; Mr. 15:21-32; Jn. 19:17-27)

²⁶ Mat'íj mi ya'ujáj. Aa mú ya'ujáasime'eca, mat'íj sejí huatéevi'í ti ayén ántehuaa tijín Simón ti Cirene é'eme'ecan. A'u'u pu 'itizitá e'eráará'a ti i a'uun Jerusalén a'uteárute. Mat'íj mi ru'uhuatéechuite í cúruu ti ij rá'anchueni. Meraata'aíj ti ráachuisime'en cujta'an í Jesús.

²⁷ Jéihua mú teite huajú'ucaa huá'a cujta'a. Mu'íití í 'uuca, jeíhua mú ruxieemíjte'eca'a, mua'antiujyeíne'e mú muaajú'ucaa a'íjna jemi.

²⁸⁻²⁹ Aj pu i Jesús pí a'uré'eve. Ayee pu tihuá'ixaa tijín:

—Mú'een 'uuca, mi sej huá'ayaujmu'a'a pú'een a'íime í mej Jerusalén a'uchéjme, caxu neetzi jín ruyeíne, sino rujímu'a'a sehuaújyeinixi'í mú'ejmi jime'e, seajta se'ímej jime'e í ruyaujmu'a'a a'íné aj pu hui teja'uré'enejsin a'íjna í xicájra'a sej jetzen siyen tiu'utaxájta yee: “Dios pu rí'í tihua'utá'a a'ímej í mej caí ja'anáj tiyaúumua'a muá'araa, majta a'ímej í mej caí ja'anáj tí'írí huá'a jetze huataseíjre, majta a'ímej í mej caí ja'anáj huá'utzii í huá'ayaujmu'a'a.”

³⁰ 'Alájna xicájra'an jetze, ayée mú hui rini í teite. A'íi mú tiraatá'ixaate'esin í jirí tijín: “Patá'aj téjmi japua rájveti.” Majta miyen che'atá mena'a tiraatá'ixaate'esin a'íjna í jirí áa ti huacáíjme tijín: “Patá'aj taaté'avaa.”

³¹ Tí'í pua'a niyen tirajpuaíjtzi ne'íjna jime'e nej caí tí'itáj jín auteájturaa, ¿a'íné tejamuá'amitiejte'e mej miyen tirajpuaíjtzi

muá'aju'un a'íime í mej xaa ti'itíj jín auteájturaa? Huápi'i mú hui rajpuaítzi muá'aju'un xaa ne'u. —Ayeé pu tihua'utá'ixaa.

³² Majta seica mú huajájpuaime'e mej mi me'uun huá'utatan jamuan í Jesús. A'íime í mej hua'apua, a'íi mú a'íin pú'een í mej xaa a'ij pua'a tí'irujca.

³³ Mat'íj mi me'uun a'ará'a a'u ti ayén téja'aráttehuaa tíjín Mi'ichímu'uta. A'íi mú rá'utatai jamuan í mej a'ij pua'a tí'irujca. Seíj mú aúutatai ri'iríinta'an pújme'en í Jesús. Majta í seij, a'íi mú rá'utatai úutata'an pújme'en.

³⁴ Tí'ij í Jesús ayén tiu'utaxájtaca'a tíjín:

—Niyá'upua, patá'aj hui tihua'utá'uuni'i a'iné camu ramua'aree a'ij mej rici.

Majta a'íime í xantaaru'u, a'íi mú huáhuajcaca'a mej tetej a'ucáahua'axín mej mi ráamua'aree ja'ati ti raci'iti í cixure'ara'an í Jesús. ³⁵ Majta a'íime í teite, a'úu mú a'uté'uu mejseíraca'a. Majta a'íime í mej tihuá'ajte'e, a'íi mú majta ra'utéxieehuari'iri'i. Ayeé mú tiu'utaxájtaca'a tíjín:

—Amí pu seica japua huaniú. Ché'e hui amín rujapua huániuuni, ti pua'a hui ayén ti'ayajna ti amín a'íin pú'een Dios ti ra'antíhua'u, a'íjna Dios ti án ya'ujyeíjtza í ipuari japua.

³⁶ Majta a'íime í xantaaru'u mua'ajteáxiireca'a, majta ra'utéxieehuari'iri'i. A'íi mú majta raatanéste í viinu ti antz-ináj ti ra'antiyé'en. ³⁷ Ayeé mú tiraata'ixaa tíjín:

—Tí pua'a Rey jime'e pej ti'itéveeca'a a'ímej jemi í mej Israel jetze ajtéme'ecan, patá'aj á japua huániuuni.

³⁸ Majta taabla ti'itíj mú aúutatai a'u ti á'ujmu'u í Jesús. Ayeé pu té'eyu'usli'ihuaca'a a'íjna jetze í taabla tíjín: “A'ii pu a'íin pú'een í hua'aRey a'íime í mej Israel jetze ajtéme'ecan”.

³⁹ Ajta seíj í mej hua'apua í ti a'ij pua'a tí'ijri'irejca'a, aj pu á'atataihuaca'a. A'íi pu ayén a'ij pua'a tiraataxájtaca'a. Ayeen tíjín:

—¿Ni pecaí pe'ín pú'een a'íjna ti Dios án mua'ujyeíjtza í ipuari japua? Patá'aj á japua huániuuni, pajta téjmi japua.

⁴⁰ Ajta í seij ti a'ij pua'a tí'ijri'irejca'a, ti ajta á'atataihuaca'a, a'íi pu ra'ajté'axi tíjín:

—¿Ni hui pecaí rá'atése'e í Dios? Casi'i, ayée pej che'atá pena'a tirajpuaítzi tíj amíjna. ⁴¹ Ayeé pu hui tiraavíjte'e tej tiyen tirajpuaíjtzi a'iné pu'uri taac'íi a'ij ti tiraavíjte'e a'íjna jime'e a'ij tej ti'itíj huáruu. Ajta amín, capu ti'itíj jín auteájturaa.

⁴² Aj pu í ayén tiraata'ixaa a'íjna í Jesús tíjín:

—Jesús, patá'aj na'utámua'aree a'ájna xicáara'an pej jetzen autéchesin pej tiu'uta'aíjta.

⁴³ Ajta a'íin í Jesús, ayée pu tiu'utaniú tíjín:

—Ayee nu hui tí'imua'ixaate'e tzáahuati'ira'a jime'e, íjii, mú'ee pe pe'uun a'utevéé pua'amé neetzi jamuan a'u ti Dios rí'i timuaatá'asin. —Ayee pu tiraata'ixaa a'íjna í Jesús.

Tí'ij nu'u cui'i huamí'i a'íjna í Jesús
(Mt. 27:45-56; Mr. 15:33-41; Jn. 19:28-30)

44-45 Tí'ij ari teuumé'eca a'atzaj tacuarixpua, aj pu i nain-japua huateática'areca'a í chuej japua. Ayee pu á'atee a'achú cumu huaíca hora ti ayén 'eene'e, a'iné a'íjna xicaj a'umí'i. Capu i ché'e huáneeri'icicaa. Ajta a'íin í cǎxuri ti itzǎjhua, ti ajta a'uun a'utaviviíjme'ecaa u teyujta'a, a'íi pu já'ita'a acasiújtza'anixi. ⁴⁶ Ca'anín pu jín huajǎjhuaca'a a'íjna í Jesús. Ayee pu tiu'utaxájtaca'a tijín:

—Mí pej niyá'upua, mú'eetzi nu huatátuiire'esin í nexiejniu'uca.

Jíme'en pu'u ayén tiu'utaxájtaca'a, aj pu i raatapuá'ajtaca'a ti tíyeeye'e.

⁴⁷ Ajta a'íin í xantaaru'u, ti anxíte tí'aijta, tí'ij raaseíj a'ij ti huaríj, aj pu i rí'i tiraatá'a í Dios. Ajta ayén tiu'utaxájtaca'a tijín:

—Ayej xaa ne'u ti'ayajna. A'íi pu rí'i tí'itevistaca'a.

⁴⁸ Majta a'íime í teite í mej ajteáxiireca'a me'újna mej mi tiú'umua'ariive'en, matí'ij raaseíj a'ij ti ti'ití huaríj, a'íi mú antéújtu'asixi án rú'taviitze'e me'íjna jime'e mej huataújxieemiste. Majta a'ucíj. ⁴⁹ Majta a'íime í mej ramua'ajcaa, majta a'íime í 'uuca í mej e'eráaci jamuan a'ujna u Galilea, a'íi mú a'imúa' a'uté'uu mej seijraca'a a'ij ti ti'ití rici.

Matí'ij nu'u mi u ye'avá'ana
(Mt. 27:57-61; Mr. 15:42-47; Jn. 19:38-42)

⁵⁰ Meenti seíj a'uun jé'eseijre'eca'a ti ayén ántehuaa tijín José. A'ii pu a'íin pú'een seíj ti huá'a jetze ajtáme'ecan í huá'a jueesi í mej huaícate japuan tamuáamuata'a mej ará'ase. Rí'i pu tí'itevistaca'a a'íjna. Capu ti'itíj jín auteájturaa. ⁵¹ Ajta a'íin, capu ra'aránajcheca'a a'ij mej tiraaxí'epi'intare, capu ajta rí'i raatá'a a'ij mej huaríj í seica í jueesi. A'uu pu é'eme'ecan a'íjna í José, chajta'a ti ayén téja'arájtehuaa tijín Arimatea, ti ajta a'uun huatacá'a u Judea. Ajta a'íin José, a'íi pu rachú'eve'eca'a ja'anáj xicáara'an jetze Dios ti tiu'uta'aijta íiyen chaanaca japua.

⁵² Tí'ij i a'uun á'ume í Pilato jemi. Ayee pu tiraatáhuaviiri'i ti a'íin Pilato raatátuiire'en í Jesús ti mí'ichi. ⁵³ Tí'ij jí ra'acájtí í cúruu jetze í tévira'a. Aj pu i saavana jín racá'ijcataca'a. Tí'ij jí a'uun a'uteájrupi a'u ti aúucun. Tí'ij jí yenu'uhuaré'etee a'u mej mauchén yauucú í jaij. Caxíi mú ja'anáj ja'ati me'uun

utétuara'a. ⁵⁴ Pu'uri a'ájna pítí'irijcaa a'ájna xicájra'a mej jetzen rí'i ruruuren. Ajta pu'uri tén teja'uré'enejsime'e a'ájna xicájra'an mej jetzen ruse'upí.

⁵⁵ Majta a'íime í 'uuca, í mej me'uun e'eráaci u Galilea jamuan í Jesús, a'íi mú cujta'an huajú'ucaa a'ájna í José. Mat'íij mi raaseíj a'u ti aúucun, majta a'u ti yá'uruu í mi'ichi. ⁵⁶ Mat'íij mi a'ucí í ruche. Aj mú mi rí'i ráaruu í tu'upí ti naa teáarí'e, majta í mej jín racápítijra. Majta á'iyen huaújse'upe a'ájna xicájra'an jetze a'íj ti tiú'ujxe'eve'e.

24

T'íj nu'u ajtahua'a a'ítáaa a'íjna í Jesús huá'a tzajta'a í mi'ichite

(Mt. 28:1-10; Mr. 16:1-8; Jn. 20:1-10)

¹ T'íjta a'ájna teja'uré'ene í tújca'ari ta'amuájca i itieeri jetze. Íye'e mu'u u á'uju'un me'íjna í 'uuca mej tejá'utíi í mej rí'i tiú'uruu í tu'upí ti naa teáarí'e. Mat'íij mi u á'uju'un a'u ti aúucun.

² Mat'íij mi me'uun a'ará'a. Aj mú mi raaseíj a'ujna ti aúucun ti pua'a ari te'entácuuni'í. Ajta a'ín í tetej í mej ra'itéjmua, pu'uri ja'ati u yé'enxiraca'a. ³ Mat'íij mi a'uun a'uteájrupi a'u ti aúucun. Aru camu ráateu í tévira'an í Jesús.

⁴ Majta mauj me'íjna jín tí'imua'ajca a'íj ti ti'ití huaríj a'íjna jime'e í mi'ichi, jíye'itzi jín mú hua'apua huataseíjre í teteca a'ímej jemi í 'uuca. Ayee mú cuaiínavi'in ti'itéchejca'a. Ayee pu ti'itemastájye'icaa cumu mej témaxcava'ara'an. ⁵ Jé'ecan mú tiu'utátziin í 'uuca. A'íj mú jín títunutaxi, majta aicaújtuuxi. Majta a'íime í teteca, ayee mú tihua'utá'ixaa tijín:

—¿A'iné sej si 'een jín siyen rahuauhuau huá'a tzajta'a í mi'ichite seíj ti ari ruuri? ⁶⁻⁷ Capu hui ye'e já'ahua'a, a'iné pu'uri ajtahua'a huatarúj. ¿Ni hui secaí ramua'aree a'íj ti tejámuaatá'ixaa t'íj auj a'utéveeca'a mú'ejmi jemi a'ujna u Galilea yee ti ayén tiú'ujxe'eve'e mej tiu'utátuure'en a'íjna ti huá'a jetze airáane í teite huá'a jemi í mej a'íj pua'a titetíujcha'íi mej mi rá'utatan? Ajta yee huaíca xicaj tzajta'a pu ajtahua'a nu'u huatarújsin. —A'íi mú teteca miyen tihua'utá'ixaa.

⁸ Majta a'íime í 'uuca, aj mú mi ra'utámua'areeri'í a'íj ti tihua'utá'ixaa. ⁹ Mat'íij mi huiráaci a'u ti aúucun. Mat'íij mi a'ucíj ruche. Aj mú hua'utá'ixa a'ímej í mej tamuáamuata'a japuan seíj ará'ase, ajta í seica. Nain mú hua'utá'ixa a'íj mej ti'itíj tiu'uséij.

¹⁰ A'íime í 'uuca, a'íi mú a'ín pú'een, í María, Magdala ti é'eme'ecan, ajta a'ín í Juana, ajtahua'a seíj í María ti náanajra'an pú'een a'íjna í Jacobo, majta seica í 'uuca. A'íi mú miyen tihua'utá'ixaa a'ímej í mej Jesús hua'antíhuau.

¹¹ Mí ajta caí a'íime, camu huá'antzaahua í 'uuca a'iné capu a'ij tihua'amitíejte'eca'a a'ij mej tiu'utaxájtaca'a.

¹² Ajta a'íin Pedro, a'íi pu ájchee Tí'ij jí a'utiéchejraa a'ájna a'u ti aúucun. Tí'ij í a'uteájrupi. Tí'ij jí aicaújtutzi, t'í'ij cáxuri tiu'uséij. Aa pu rujímua'a tí'ijpiica'a á chuaata'a. Tí'ij jí á'uraa. Jéihua pu tí'imua'ajca í ru tzajta'a a'ij ti ti'títí huaríj.

A'ájna nu'u já'ahua'a juye jetze Emaús ti a'ur'éenine'i
(Mt. 16:12-13)

¹³ A'ájna xicájra'a jetze, mé hua'apua í mej huá'a jetze ajtémecan a'íime í mej Jesús jamuan á'ujujhua'ane'e, a'úu mú aujú'ucaa chajta'a ti ayén téja'arájtehuaa tijín Emaús. A'atzu pu a'imua' pítejá'arici a'ujna u Jerusalén, a'achú cumu tamuáamuata'a kilómetros. ¹⁴ Ayee mú tiu'uxájtajme'e nain a'ij ti ti'títí huaríj. ¹⁵ Maúche'e mú tiu'uxáatajme'eca, majta tí'ihuaúrihuaurájme'e rujímua'a, t'í'ij a'íin Jesús ajteáxiireca'a ti 'ij huá'a jamuan huamé'en. ¹⁶ Aru capu hua'utá'a mej ráamuati.

¹⁷ Tí'ij í Jesús ayén tihua'uta'íhua'uri'i tijín:

—¿Tí'títíni a'ij setiú'urixaate'e siyen huajú'un?

Matí'ij mi huatéhuiixi, mua'icaujtutájme'e. ¹⁸ Ajta seíj ti ayén ántehuaa tijín Cleofas, a'íi pu ayén tiu'utaniú tijín:

—¿Ni pecaí ramua'aree a'ij ti ti'títí huaríj íjii itejmi jemi? ¿Ni pecaí mú'ee pe'ín pú'een í pej huayé'i pena'a pej caí ti'títí mua'aree a'ij ti ti'títí taruure itejmi?

¹⁹ Aj pu i ayén tihua'uta'íhua'uri'i tijín:

—¿Tí'títáni a'ij huaríj?

Matí'ij mi miyen tiraata'ixaa tijín:

—A'ájna jime'e í Jesús, Nazarét ti é'eme'ecan. A'íi pu hui tí'ixaxa'ata'a í rumuári'eri'ire'ara'an jime'e í Dios jetze me'ecan. Ajta jeíhua pu ayén tiú'uruu ti huápi'i ruxe'eve'e, mejseíiraca'a í teite. ²⁰ Majta a'íime í mej tí'aijta u teyujta'a, majta a'íime í mej tí'ita'aijte'e, a'íi mú hui Jesús tiu'utátui mej mi tiu'utá'an mej raajé'ica. Matí'ij mi rá'utatai.

²¹ 'Mi teajta iteen, ayée tu hui tí'ijxe'eve'eca'a ti a'íin pu'éene'e á'ame'enche'e ti tu'irájtuaani itejmi i tej Israel jetze ajtémecan. Pu'uri hua'íca xicaj tejauume í mej rá'utatai.

²² 'Majta seica juuca í mej téjmi jetze ajtémecan, jeíhua mú a'ij pua'a te'utaseíjra. Íyee'e mú u a'atanéj a'u mej ye'avá'ana me'íjna í Jesús. ²³ Aru camu ráateu í mi'ichi. Matí'ij mi huaré'aci. Aj mú mi taata'ixaa tijín seica mú huataseíjre a'íimej jemi. A'íi mú nu'u me'ín pú'een í mej ta japua tí'ivaire'e. Ayee mú eeri'i tihua'utá'ixaa ti nu'u ari ajtahua'a huatarúj a'ájna í Jesús. ²⁴ Majta seica í mej ta jamuan á'ujujhua'an, a'íi mú majta u a'atanéj a'u mej ye'avá'ana. Ayee pu éene'e a'ij

mej tiu'utaxájtaca'a a'íime í 'uuca. Aru camu hui á'a ya'useíj me'íjna í Jesús. —Ayeé mú tiraata'ixaa a'íime í mej hua'apua.

²⁵ Ajta a'ín, ayée pu tihua'utá'ixaa tíjn:

—A'ij xu pua'a tité'ujmuajte mú'een. Caxu a'ij tirájteuve mi ru tzajta'a sej si ca'anacan tirá'antzaahuatelen nain tíj na'a a'ij mej tiu'utaxájtaca'a a'íime í mej Dios jetze me'ecan tí'ixaxa'ata'a.

²⁶ ¿Ni caí ayén tiú'ujxe'eve'eca'a ti ij amuacaí ayén tira-jpuaítzi á'ara'ani a'íjna í ti ajta Dios a'án ya'ujyeíjtza í ipuari japua, ti ij á'iyen te'enteárute a'íjna jime'e ti tiu'uta'aíjta líyen chaanaca japua, ajta u ta japua, ajta nainjapua?

²⁷ Aj pu i ayén tihua'utá'ixaa a'íjna í Jesús temua'a naa nain tíj na'a ti té'eyu'usi'ihuaca'a í yu'uxari jetze a'íjna jime'e, tíj na'a ti a'ín ra'uyú'uxaca'a a'íjna í Moisés teecan, ajta matíj mena'a í mej tiu'utaxájtaca'a a'íime í mej Dios jetze me'ecan tí'ixaxa'ata'a.

²⁸ Matí'ij meri á vejli'i aujú'ucaa a'ájna chajta'a a'u mej ará'aiixa, aúche'e pu huamé'ecaa a'íjna í Jesús, ayée pu cumu mú pu á'ayee a'umé'e a'ame. ²⁹ Ajta a'íime, jeíhua mú ca'aníjra'a raatá'a ti a'uun huatéáturan. Ayeé mú tiraata'ixaa tíjn:

—Patá'aj yé huatéáturan téjmi jemi, a'iné pu'uri téchuijxari, ajta ari tén tética'ari.

Tí'ij i a'uun a'uteájrupi ti ij huá'a jamuan a'uun a'uteáturan.

³⁰ Tí'ij i Jesús ayén huaríj tí'ij a'ín aúuca'atíi huá'a jamuan á vejli'i meesa jetze. Tí'ij i raatí'ipíi í pan, ajta rí'í tiraatá'a í Dios. Aj pu i ra'antítaaraxi í pan. Tí'ij i a'utéjche ti hua'uta'í'ipí'ite'en.

³¹ Jíme'en pu'u hua'utá'í'ipí'i, aj mú mi raamuá'a. Aj pu i e'ehuaújpu'a'arixi mejseíraca'a.

³² Matí'ij mi miyen tí'itíuríhua'urí'i tíjn:

—¿Ni caí ú'utzunajca'a í taxíejniu'uca í ta tzajta'a, ajta ca'aníjra'a yú huataseíjre u ta tzajta'a tí'ij a'ín tiu'uxájtajme'e ta jamuan í juye jetze, ti ayén tí'íta'ixaate'ecaa a'ij ti hu-ataújmu'a'a í ti té'eyu'usi'í yu'uxari jetze?

³³ Matí'ij mi ájhuiixi. Ca'anacan mú huaré'aci u Jerusalén. A'uu mú huá'uteu a'ímej í mej tamuáamuata'a japuan seíj mej ará'ase, majta í seica í mej huá'a jamuan á'ujujhua'ane'e. Naími'i mú tíjseij me'újna. ³⁴ Majta me'íjna í mej me'uun a'uté'uuca'a u Jerusalén, ayée mú tihua'utá'ixaa í mej hua'apua tíjn:

—Ayej xaa ne'u ti'ayajna. Tavástara'a pu ajtahua'a a'itáraa huá'a tzajta'a í mí'ichíte. Ajta huataseíjre jemín a'íjna í Simón.

³⁵ Majta a'íime í mej hua'apua, a'íi mú tihua'utá'ixaa a'ij ti tí'tí huaríj matí'ij me'uun aujú'ucaa í juye jetze, ajta a'ij mej ye'í tiraamuá'a tí'ij a'ín ra'antítaaraxi í pan.

Tí'ij nu'u Jesús huataseíjre a'ímej jemi í mej nu'u mauj jamuan á'ujujhua'ane'e ti auj ruurica'a amuacaícan

(Mt. 28:16-20; Mr. 16:14-18; Jn. 20:19-23)

³⁶ Maúche'e mú ti'ixáataca'a me'íjna jime'e tí'ij a'ín Jesús huataseíjre huá'a jemi. A'u'u pu já'íta'a huatéechaxi. Aj pu i ayén tihua'utateújte tijín:

—Ché'e huatéepua'are í a'amua tzajta'a.

³⁷ Jé'ecan mú huajíjxica'a. Majta tiu'utátziin a'iné ayée pu huá'aseijrate'ecaa. Cu xíee mej cu mí'ichi seijra. ³⁸ Ayee pu tihua'utá'ixaa tijín:

—¿A'iné 'een jín a'ij pua'a amuaatá'a? ¿A'iné sej si caí xi té'atzaahuat'e? ³⁹ Casi'i, i nemuajca'a jetze, ajta i ne'íica jetze. Nee nu ne'ín pú'een. Setá'aj na'ajtamuári'en sej si siyen raasej. Sej ti mí'ichi, capu ayén nexí'ej ti'itéhua'ira'a, capu ajta ayén nexí'ej ti'itéjari. Xu'uri neseij nej xaa téhua'ira'a, neajta téjari. —Ayee pu tihua'utá'ixaa a'íjna í Jesús.

⁴⁰ Tí'ij ayén tihua'utá'ixaa, aj pu i ayén tihua'utaseíjra í rumuájca'a jetze, ajta ru'íica jetze. ⁴¹ Majta a'íime, camu xi rá'antzaahuat'e a'iné jeíhua mú a'ij pua'a yá'useijraca'a, majta rútemua'ave'eca'a. Aj pu i ayén tihua'uta'íhua'uri'í tijín:

—¿Ni secaí ti'itíj tícha'íi í nej ráacua'ani?

⁴² Matí'ij mi seij raatá'a í hua'í ti huá'íjchi'í. ⁴³ Tí'ij i ra'ancuré'echui. Aj pu i ráacua mejseíiraca'a a'íime. ⁴⁴ Ayee pu tihua'utá'ixaa tijín:

—Ayee nu tejámuaatá'ixaa netí'ij a'amua jemi huácatii ti ayén ruxe'eve'eca'a ti nain jín te'araúrasten a'ij ti te'uyú'uxaca'a neetzi jime'e a'íjna í Moisés, majta a'íime í mej Dios jetze me'ecan tí'ixaxa'ata'a, ajta jetzen í tihuá'achuiica.

⁴⁵ Aj pu i hua'utá'a mej mi yaú'itííe muá'ara'ani a'ij ti té'eyu'usi'í í yu'uxari jetze. ⁴⁶ Ayee pu tihua'utá'ixaa tijín:

—Ayee pu té'eyu'usi'í í yu'uxari jetze nej nu'u niyen tira-jpuaítzi ná'ara'ani inee, i nej ne'ín pú'een í Ciríistu'u ti Dios án neja'ujyeíjtza í ipuari japua. Ajta nu'u huaíca xícaj tzajta'a nu neajtahua'a aítára'ani huá'a tzajta'a í mí'ichite.

⁴⁷ 'Majta nu'u, nainjapua tihua'utá'ixaate'esin neniúucajtze'e mej mi seicié tiú'umua'ati í Dios jemi ti ij a'ín tihua'utá'uuni'í. Ma'utéjhuisin nu'u mej miyen tihua'utá'ixaate'en íiye mej Jerusalén a'uchéjme, majta méyee í mej a'ímuá antachéjme, majta méyee í mej seij chuéjra'a japua huachéjme, tíj na'a í ti yen seijre'e íiye chaanaca japua nainjapua.

⁴⁸ 'Mú'een xu tihua'utá'ixaate'esin a'ij sej seri se'íjna jín tiu'uséj. ⁴⁹ Nee nu u ya'uta'íti mú'ejmi jemi a'íjna ti niyá'upua jín te'ataújratziiri'í. Seajta mú'een, setá'aj siyen yen huaté'en íiye chajta'a ajta na'a caí huatéaturan mú'ejmi jemi a'íjna ti

júte'e e'icánejsin. A'íj xu jetzen araújca'anejsin. —Ayee pu tihua'utá'ixaa a'íjna í Jesús.

*T'íj nu'u i a'ín Jesús tíraa u ta japua
(Mr. 16:19-20)*

⁵⁰ T'íj i a'íjna í Jesús huaja'uví'iti u já'ahua'a u Betania. T'íj i ajméjca'ataxi. Aj pu i r'í'i tihua'utá'a í huá'a tzajta'a. ⁵¹ T'íj auj r'í'i tihua'utá'asime'eca, a'úu pu huaja'uhua'axi. Aj pu i júte'e tíraa. ⁵² Majta a'íme, a'úu mú raateánajcheca'a. Jéihua mú huataújtemua'ave. Mat'íj mi a'uc'íj u Jerusalén. ⁵³ T'íj pí na'a, mú me'uun a'uté'uuca'a u teyujta'a mej mi r'í'i tiraatá'an í Dios.

A'ij ti tira'uyú'uxaca'a í San Juan jime'en í Jesuciristu'u

I ti jín a'utéjche i yu'uxari

¹ Ajmí'imua pu seijre'eca'a a'ijna í ti í niuucari. Ajta, a'ijna í niuucari, a'íi pu seijre'eca'a í Dios jemi. Ajta a'íi pu Dios pú'eene'e a'ijna í niuucari. ² A'íi pu 'ajmí'imua seijre'eca'a í Dios jemi tí'ij caí xi mé'e já'ahua'aca'a í chaanaca. ³ Nain tíj na'a ti tí'iseijre'e, a'ijna niuucari jetze pu ayén tiú'utaseijre. A'íi pu í Dios, ajta a'ijna í niuucari, a'íi mú najmí'i tiú'utaahuaca'a tíj pua'amé yen tí'iseijre'e. Ajta, capu tí'itíj ayén tí'iseiíre'e á'ame'enche'e ti pua'a caí a'íin niuucari ayén raatétaahuaca'a.

⁴ Tíj na'a 'ajmí'imua ti yú e'iré'ene, a'íj pu jetze airáme'ecan a'ijna ti i'irúuri rusén jime'e. Ajta a'íj pu jín ayén tiú'uneeri'icica'a huá'a tzajta'a í teite a'ijna jime'e ti jín i'irúuri mej mi miyen tiráamua'aree a'ij ti 'een í Dios jemi. ⁵ Ajta a'ijna tej tiyen teajta ratamuá'amua tíjín tatzari, a'íi pu huanéeri'icí já'araa a'ímej tzajta'a í teite í mej á'ujujhua'ane'e tíca'amiste'e. Majta a'íime í mej miyen tíca'amiste'e á'ujujhua'ane'e, camu raayí'itihua'a mej ra'ujé'ica í tatzari ti huá'a tzajta'a huáneeri'icicaa.

⁶ Seíj pu ayén u a'uvé'emej ti Dios ayén ya'uta'íteca'a. Ayee pu ántehuaaca'a tíjín Juan. ⁷ Ayee pu 'een jín u a'uvé'emej ti ij ayén a'ijna jín te'anxájta a'ij ti ari tí'ijmua'areereca'a a'ijna jime'e í ti i'i tatzari, mej mi naími'i miyen té'antzaahuate'en a'ij ti a'íin ayén tihuá'ixaate'e. ⁸ Ajta a'ijna í Juan, capu a'íin pú'eene'e í tatzari sino ayée pu'u 'een jín a'uvé'emej ti ij a'ijna jín tihua'utá'ixaate'en a'ijna jetze me'ecan a'ijna í tatzari. ⁹ Ajta a'íin ti tzáahuati'ira'a jín tatzari pú'een, ti ajta huanéeri'icí á'aye'i huá'a tzajta'a í teite, a'achú mej pua'amé yen seijre'e, a'íi pu mú a'uvé'eme'eca'a íiyen chaanaca japua.

¹⁰ A'íi pu ayén huateájturaa íiyen chaanaca japua. Ajta, a'íi pu nain tiú'utaahuaca'a tíj na'a ti yen chaanaca japuan tí'iseijre'e. Mí majta me'ín, í mej yen huachéejme'ecaa íiyen chaanaca japua, camu raamuá'a. ¹¹ A'íi pu mú a'uvé'eme'eca'a, ajta a'íime jemi í ruteítstemua'a huateájturaa. Majta a'íime, camu xaa ra'ancuré'evi'iti. ¹² Mí majta, seica mú xaa ra'ancuré'evi'iti a'íime í teitestemua'ame'en. Ajta a'íin, ayej tihua'utá'a a'ímej í mej rá'astijre ti 'ij ayén tihuá'uci'iti mej mi yaújmua'ame'en pu'éene'e muá'ara'ani í Dios, a'achú mej pua'améca. ¹³ Majta a'íime, camu miyen teteca jetze airáme'ecan me'ijna jime'e

ti teáata'a ayén tí'ijxe'eve'eca'a. Camu a'atzu xaa ne'u, sino ayée mu'u me'íjna jetze ajtème'ecan í Dios.

A'í pu huateújtevistaca'a í niuucari

¹⁴ Ajta a'ín í niuucari a'í pu ayén huateújtevistaca'a. A'í pu ajta itejmi jemi huateájturaa. Teen tu teajta tiyen raasej te'íjna í ti jín r'í tiraatá'a í Dios. Teen tu raasej í ti jín Dios r'í tiu'utá'a a'íjna jime'e ti a'í na'a caj tí'iyaujra'an í Dios. A'í pu é'eme'ecan í ruyá'upua jemi. Nain pu jín r'í titájcha'íica'a ruxí'evi'ira'a jime'e. Ajta, nain pu ayén tzáahuati'ira'a jín tiu'utaxájtaca'a. ¹⁵ Ajta a'ín í Juan, ayée pu a'íjna jín tiu'utaxájtaca'a, ayén ti'ixáata tijín:

—A'í pu a'ín pú'een í nej jín neri tejamuá'ixaa yee a'íjna ti ye'evé'eme nee cujta'a, jaítze'e pu ve'ecán jín ti'itéjvee necaí inee, a'íné a'í pu amuacá seijre'eca'a necaí inee. —Ayee pu tiu'utaxájtaca'a.

¹⁶ Naíjmi'i iteen, tu'uri tiyen te'íjna jín ra'ancuré'a te'íjna jime'e í ti nain jín r'í naa titatá'aca. Ruxí'evi'ira'a pu jín r'í titatá'aca tíj na'a ti yú auca'ití a'ame. ¹⁷ A'íné ayée pu'u, a'íjna í niuucari í mej jín tí'aijta, Dios pu ayén raateájtuua í Moisés jemi. Dios pu ajta ayén tira'íjca a'íjna í Jesús, ti ajta Ciriístu'u pú'een, ti ij a'ín ruxí'evi'ira'a jín r'í titaatá'an, ti ij ajta tzáahuati'ira'a jín titaatasejrate'en a'íj ti tí'ijxe'eve'e í Dios. ¹⁸ Capu ja'atí ja'anáj raasej í Dios, sino a'í pu'u ti a'í na'a caj tí'iyaujra'an. Ruxí'evi'ira'a pu jín r'í titatá'aca tíj na'a ti yú auca'ití a'ame. Capu ja'atí ja'anáj raasej í Dios, sino a'í pu'u ti seij na'a yaujra'an pú'een, ti ajta Dios jemi seijre'e, a'í pu ayén taatamuá'ate a'íj ti 'een.

Í Juan ti huá'amuai'ihuacare'e pu te'anxájta jíme'en í Jesus ti í'í Ciriístu'u

(Mt. 3:11-12; Mr. 1:7-8; Lc. 3:15-17)

¹⁹ Majta a'íime í mej Israél jetze ajtème'ecan, mej majta tejé'aijta me'újna Jerusalén, a'í mú huaja'uta'íteca'a í Juan jemi seica í mej tí'ivaire'eca'a u hua'atáyujta'a, majta seica í mej me'íjna jetze airáne a'íjna í Leví teecan mej mi miyen tiraata'íhua'u ti jíme'en yee: “¿A'ataani pej píríci?” ²⁰ Ajta a'íjna í Juan, capu hua'utá'íjmíjri'i mej ráamua'ati sino ruxí'evi'ira'a pu jín ayén tihua'utá'ixaa mejseíraca'a naíjmi'i í teite. Ayen tijín:

—Canu nee ne'ín pú'een í Ciriístu'u ti Dios ra'antíhua'u.

²¹ Mat'íj mi miyen tiraata'íhua'uri'i tijín:

—¿A'ataani pej pú'een? ¿Ni pe'ín pú'een a'íjna í Elías?

Ajta ayén tihua'utá'ixaa tijín:

—Canu ne'ín pú'een.

Majta miyen tijín:

—¿Ni pe'ín pú'een í tej rachú'eve'e, a'íjna ti Dios jetze me'ecan titaatá'ixaate'esin?

Ayee pu tiu'utaniú tijín:

—Canu ne'ín pú'een.

²² Matí'ij mi miyen tiraata'ixaa tijín:

—¿A'ataani ne'u pej pú'een mú'ee? Patá'aj taatá'ixaate'en á'a jime'e tej ti teajta tiyen tihua'utá'ixaate'en a'íime í mej taja'uta'íteca'a. ¿A'íné petí'ixa á'a jime'e?

²³ Aj pu'i ayén Juan tiu'utaniú tijín:

—Nee nu ne'ín pú'een a'íjna ti ayén jime'en tiu'utaxájtaca'a a'íjna í Isaías teecan ti nu'u ayén ja'atí pu á e'evé'ejijhua a'ujna já'ahua'a 'ítzitá. Ayen tijín: “Rí'í xu huaújruren sej si siyen temua'a naa ra'ancuré'evi'itin se'íjna í tavástar'a.”

²⁴⁻²⁵ Majta seica í fariseos, í mej tiu'uta'aíjti'ire, ayée mú tiraata'íhua'uri'i tijín:

—Tí pua'a piyen mú'ee caí a'íin pú'een a'íjna í Ciríistu'u, pajta caí mú'ee a'íin pú'een í Elías, pajta caí mú'ee a'íin pú'een a'íjna í tej rachú'eve'e ti Dios jetze me'ecan titaatá'ixaate'esin, ¿a'íné 'een jín piyen huá'amuai'ihua í teite'?

²⁶ Ayee pu tiu'utaniú a'íjna í Juan tijín:

—Nee nu á'amuumuai'ihua jaj jime'e. Mí ajta, se'j pu ayén mú'ejmi jemi seijre'e í sej caí ramua'ate. ²⁷ A'ii pu a'íin pú'een í ti auj mé e'evé'eme. A'íné inee ciliéene'e nu jín ti'itájvee í jemin, capu ayén tiraavíjte'ej nej ra'ajta'í'ipí'ín í ca'acaira'an.

²⁸ Ayee pu tiú'uruu a'ujna já'ahua'a ti ayén téja'arájtehuaa tijín Betábara, u jetze pújme'en, í játe'anara'an jetze í Jordán, a'u ti a'íin Juan huajé'emuai'ihuaca'a.

Jíme'en í cáne'a ti Dios raatámuai'ivajta

²⁹ Yee ruijmua'a yee, a'íi pu raase'j a'íjna í Jesús ti e'evé'eme'ecaa a'ájna jemin. Aj pu i ayén tiu'utaxájtaca'a a'íjna í Juan tijín:

—Casi'i xaase'j mú'een, mi cáne'a Dios ti raatámuai'ivajta. A'ii pu a'íin pú'een ti ruxí'evi'ira'a jín ra'uré'uuna nain jime'e a'ij mej tite'uteájturaa í Dios jemi a'achú mej pua'amé yen seijre'e íiyen chaanaca japua. ³⁰ A'ii pu a'íin pú'een í nej jíme'en niyen tiu'utaxájtaca'a netí'ij niyen tejámuaatá'ixaa yee: “Se'j pu yé e'evé'eme'e a'ame nehuárita'a mejca'ihuáyee, ti ajta jaítze'e ve'ecán jín ti'itájvee necaí inee, a'íné a'íi pu amuacaí huatase'jre necaí inee.” ³¹ Canu neajta inee nese'j ramua'atejca'a. Aru ayée nu en jín mú a'uvé'emej nej ni niyen huá'amuai'ihua í jaj jime'e ti ij a'íin ayén huatase'jre'en a'íimej jemi í mej Israel jetze ajtáme'ecan.

³² Aj pu'i Juan ayén tihua'utá'ixaa tijín:

—Ayee nu raase'j ne'íjna í xiéjniu'ucare'ara'an í Dios ti júte'e e'icáme'ecaa. Yee pu seijre'eca'a tíj cucuí'i. Aj pu i án

mu'úutze'en a'ujyeíjxi. ³³ Canu a'atzu ramua'atíche'e ti pua'a caí ayén tinaatá'ixaate'enche'e a'íjna ti neja'uta'íteca'a ayén tijín: “Tí pua'a hui piyen raaseíj ti a'ín xiéjniu'ucare'ara'an í Dios ayén e'icáanen ti ij seíj japuan huateáuran, aj pej ramua'ati ti a'ín pú'een ti ayén tiraata'aíjte'esin a'íjna í xiéjniu'ucare'ara'an í Dios ti mú'ejmi tzajta'a huateáuran sej si se'íjna jetze araujca'anen.”

³⁴ 'Nee nu niyen raaseíj. Neajta nu niyen tejámuaatá'ixaate'esin ti a'ín pú'een í yaujra'an í Dios. —Ayee pu tihua'utá'ixaa.

Jíme'en í mej amuacáí á'ujjuhua'ane'e jamuan í Jesús

³⁵ Yee ruijmua'a yee, ajtahua'a pu a'uun a'utéveca'a a'íjna í Juan. Ajta a'íme í ti huá'uvi'itijme'e, hua'apua mú jamuan á'ujjuhua'ane'e. ³⁶ Tí'ij raaseíj ti a'uun a'atamé'ecaa a'íjna í Jesús, ayée pu tiu'utaxájtaca'a tijín:

—Xaaseíj mú'een, í cáne'a Dios ti raatámua'í'ivajta.

³⁷ Mat'í'ij miyen tiráanamujri'i a'íme í mej hua'apua, mat'í'ij mi Jesús huatavén. ³⁸ Ajta a'ín Jesús, tí'ij pí a'uré'eve, aj pu'i hua'useíj mej raavárajme'e. Aj pu'i ayén tihua'uta'íhua'uri'i tijín:

—¿A'iné setí'ijxe'eve'e mú'een?

Aj mú miyen tiu'utaniú tijín:

—Rabí, ¿a'uné pe'eche mú'ee?

A'íjna i niuucari tijín Rabí, ayée pu huataújmua'a tijín: Tevij ti Tihua'amua'ate.

³⁹ Aj pu i Jesús ayén tihua'utá'ixaa tijín:

—Setá'aj yú a'uvé'uju'un setá'aj ya'useíj.

Mat'í'ij mi a'ucíj jamuan. Majta u ya'useíj a'utí'é'echejca'a. Majta mú jamuan a'uun a'uteájturaa a'achú pua'an hora tí'ituraaca'a a'íjna xicájra'a jetze. Yee pu teumé'eca te'lecaará'a tacuarixpua. ⁴⁰ Ajta, seíj ti huá'a jetze ajtémecantaca'a í mej hua'apua í mej Jesús jamuan a'ucíj, ayée pu ántehuaaca'a tijín Andrés. A'í pu juutzeájra'an pírici a'íjna í Simón, ti ajta i'i Pedro.

⁴¹ Aj pu'i a'ín Andrés amuacáí ra'antinájcheca'a a'íjna í ruja'a, í Simón. Aj pu'i ayén tiraata'ixaa tijín:

—Tu'uri ráateu te'íjna í Mesías. (Mesías, ayée pu huataújmua'a a'íjna í niuucari tijín: Ciríistu'u ti Dios Ra'antíhuau.)

⁴² Tí'ij jí ye'eráavi'iti a'íjna í Simón í Jesús jemi. Ajta a'ín Jesús, temua'a pu tira'aráaseij. Ayee pu tiraata'ixaa tijín:

—Mú'ee pej a'ín pú'een í yaujra'an í Jonás. Ayee pej ántehuaa pua'amé tijín: Cefas.

(Cefas, ayée pu huataújmua'a tijín: Pedro, ti ajta tetej pú'een.)

Jíme'en a'íjna í Felipe, ajta í Natanael

⁴³ Yee ruijmua'a yee, Jesús pu a'uun á'uye'imijca'a. Ayee pu tiraaxí'epi'intare ti a'uun á'ume'en a'ujna ájtepua, Galílea já'ahua'a. Tí'ij í a'íin ra'antinájcheca'a a'íjna í Felipe. Ayee pu tiraata'ixaa tíjín:

—Patá'aj ne jamuan á'uche'ecane'en.

⁴⁴ A'íjna í Felipe, a'úu pu é'eme'ecantaca'a, a'ujna chajta'a ti ayén téja'arájtehuuaa tíjín Betsaída. A'uu mú majta é'eme'ecan a'íjna í Andrés, ajta a'íjna í Pedro. ⁴⁵ Aj pu'i a'íin Felipe a'íin huáteu í Natanael. Ayee pu tiraata'ixaa tíjín:

—Tu'uri ráateu tel'ijna ti jíme'en Moisés teecan ayén tira'uyú'uxaca'a a'íjna jetze í yu'uxari, í niuucari í mej jín tí'ajta. A'ii pu hui ajta a'íin pú'een í mej majta jíme'en ra'uyú'uxaca'a a'íime í mej Dios jetze me'ecan tí'ixaxa'ata'a. A'ii pu a'íin pú'een a'íjna í Jesús, Nazarét ti é'eme'ecan. A'íi pu yaujra'an pú'een í José.

⁴⁶ Ajta a'íjna í Natanael, ayée pu tiraata'íhua'uri'i tíjín:

—¿Ni qui Nazarét é'eme'ecan? ¿Ni ayén tí'iri'iri ti a'uun Nazarét tí'itíj airaanen ti tí'irí'een?

Aj pu'i ayén tiraata'ixaa a'íjna í Felipe tíjín:

—Che'eré, patá'aj ya'usej.

⁴⁷ Tí'ij Jesús raasej ti e'evé'eme'ecaa a'íjna í Natanael, ayée pu tiu'utaxájtaca'a jíme'en a'íjna tíjín:

—Xaasej, pu'uri e'evé'eme sej ti tzíte'e Israel jetze ajtémecan. Capu tí'ihua'itzi a'íjna jemi. Capu ja'anáj tí'ihua'itaca.

⁴⁸ Aj pu'i a'íin Natanael ayén tiraata'íhua'uri'i tíjín:

—¿A'uné peneja'umuá'a? ¿A'iné pej pi 'een jín nemua'ate?

Jesús pu ayén tiu'utaniú tíjín:

—Nee nu ne'uun muaja'usej patí'ij pe'uun e'irácatii jeten a'íjna í huaréj, tí'ij caí xi muaatajéve a'íjna í Felipe.

⁴⁹ Aj pu'i ayén tiraata'ixaa a'íjna í Natanael tíjín:

—Rabí, mú'ee pej pe'ín pú'een pej i'i yaujra'an í Dios. Mú'ee pej a'íin pú'een í pej titaata'ájte'esin itejmi, i tej Israel jetze ajtémecan.

⁵⁰ Aj pu'i Jesús ayén tiraata'ixaa tíjín:

—Mú'ee pej piyen té'atzaahuat'e pe'íjna jíme'e nej niyen timuaatá'ixaa yee nej ne'uun muaja'usej patí'ij pe'uun e'irácatii í huaréj jete. Ayee nu tí'imua'ixaate'e pej pauj piyen tí'iseijran tí'itíj jíme'e ti jaítze'e ruxe'leve'e caí a'íjna.

⁵¹ Ajta ayén tiraata'ixaa tíjín:

—Ayee nu tí'imua'ixaate'e tzáahuati'ira'a jíme'e pej piyen raseijran ti ayén antacúuni'ihua a'ame u ta japua. Majta a'íime í mej me'uun tí'ivaire'e Dios ti é'eseijre'e, a'íi mú yéve'ecánineíca'a muá'aju'u ineetzi jemi, i nej neajta

teáata'a jetze airáane. Majta mú a'uun á'ujnineica'a muá'aju'u me'újna u ta japua.

2

Jíme'en í ti amuacáí Jesús huaríj í mej jín rí'í tira'utaseíj

¹ Tí'íj huaíca xica jetze teuumé'eca, seíj pu huaténe'icheca'a a'ájna já'ahua'a Galilea, chajta'a ti ayén téja'arájtehuaa tíjín Caná. Ajta a'áin náinajra'an í Jesús, a'uun a'utéveeca'a. ² Majta a'áime í mej tí'iyeste, a'áí mú raatá'inee me'ájna í Jesús, majta hua'utá'inee a'áimej í mej jamuan á'ujjuhua'ane'e, mej mi huá'a jamuan tiú'uyesten. ³ Tí'íj huaxíj a'ájna í viinu, aj pu'í a'áin náinajra'an í Jesús ayén tiraata'ixaa a'ájna tíjín:

—Capu ché'e urajmuaa í viinu.

⁴ Tí'íj jí Jesús ayén tiu'utaniú tíjín:

—Náànaj, ¿a'íne petí'ijxe'eve'e ineetzi jemi? Capúu xi a'ájna teja'uré'ene í nej jetzen a'áimej jemi huataseíj're'en menseírac a'áime í teite.

⁵ Aj pu'í a'áin náinajra'an ayén tihua'utá'ixaa a'áimej í mej tí'ivaire'e tíjín:

—Setá'aj siyen huárini a'íj ti a'áin tejámuaatá'ixaate'esin.

⁶ Ajta a'uun vejli'i teja'uvéejme'ecaa í xa'ari. Ayee pu tí'ípua'ameca'a a'achú cumu arájsevi ti tetej jíme'e taavíjhuaca'a. A'íi pu a'áin pú'een í mej me'ájna jín tiu'ujá'usi na'ari me'ájna jetze hua'íihua a'áime í mej Israél jetze ajtéme'ecan mej mi miyen me'ájna jín araúrasten í ruye'irá. Ayee pu té'uvejrica'a a'achú cumu seité liitro, na'ari seité liitro japuan tamuáamuata'a. ⁷ Aj pu'í Jesús ayén tihua'uta'aíj a'áimej í mej tí'ivaire'e. Ayen tíjín:

—Setá'aj ra'avé'ejiste'axi'in í jaj í xa'ari tzajta'a.

Mat'íj mi te'evé'ejiste'axi temua'a naa

⁸ Aj pu'í ayén tihua'utá'ixaa tíjín:

—Setá'aj ru'itajáni'in cíj caj í jaj tu'urájmuua mi xa'ari tzajta'a. Setá'aj seajta raatá'an se'ájna ti a'ájna jín antiújmua'aree mej yé tí'iyeste.

Aj mú mi miyen raatá'a. ⁹ Ajta a'áin ti antiújmua'aree, a'áí pu ra'antí'í a'ájna í jaj ti huateújviinutaca'a. A'áí pu caí ramua'areereca'a a'u ti é'eme'ecan a'ájna í viinu. Mí majta a'áime í mej tí'ivaire'e, a'áí mú xaa ramua'areereca'a. A'íj pu jín, a'áí pu raatajé a'ájna í ja'ati ti huaténe'icheca'a. ¹⁰ Ayee pu tiraata'ixaa tíjín:

—Ja'atí ti na'a, ayée tu tí'ijri'ire. Amuacáí pu hui hua'atá'aca a'ájna í viinu ti jaítze'e rí'en. Tí pua'a meri tá'aruaj, aj pu'í a'áin hua'utá'asin í ti caí rí'en. Mí pajta mú'ee, mé'e pu a'ayeúche í ti jaítze'e rí'en tíj na'a tej autéjhui tej tíj íjii ra'antiyé'en. —Ayee pu tiraata'ixaa.

¹¹ A'ii pu a'ín pú'eene'e í ti amuacá ayén ti'titj jín huaríj a'íjna í Jesús, í mej jín rí'i tira'utasej. Ayee pu huaríj a'ujna u Caná, chajta'a ti a'uun a'utacá'a u Galilea. Ayee pu huá'a jemi huatasejre í tí'imuari'eril'ire'ara'an í ti jín rí'i tihua'utá'a. Majta a'íime í mej jamuan á'ujujhua'ane'e, a'íi mú jaítze'le rá'antzaahua.

Jesús pu a'uun a'utéveeca'a u Capernaúm

¹² Tí'ijta'i, a'uun a'ucáane a'ujna Capernaúm a'ímej jamuan í náinajra'an, ajta ihuáamua'ame'en. A'uu mú é'etee a'achú pua'an xicaj.

Jesús pu hua'irámuari a'ujna teyujta'a a'ímej í mej tí'itetu'araca

(Mt. 21:12-13; Mr. 11:15-18; Lc. 19:45-46)

¹³ Tí'ij ari vejli'itaca'a a'ájna mej jetzen miyen ra'utámua'aree a'ájna xicájra'an ti jetzen Dios ti-hua'utá'uuni'iri'i a'ímej í mej Israel jetze ajtémecantaca'a, tí'iquí Jesús án a'ujnéj a'ujna Jerusalén. ¹⁴ A'uu pu a'uteájrupi ta'anténine'i í teyuu ti a'utéjvee. Aj pu'i a'uun huá'uteu a'ímej í mej tí'itetu'araca tí'iteén huáacasi nusu cáne'axi ca'ín cucuí'se. Ajta seica pu huáteu í mej án e'ijtéjcaa meesa jetze mej mi tumin huapuáta'ata. ¹⁵ Aj pu'i cuarta huatétaahuaca'a caujnari jime'e. Tí'ij jí a'íjna jín hua'irámuari naíjmi'íca. A'ímej pu ajta huiiramuári í cáne'axi, ajta í huáacasi. Ajta pu pí té'ejhua'axixi í tihuá'ameesa a'ímej í mej japuan tumin tí'ipuata'atí'iraca'a. Ajta nainjapua ráahua'astíraa í tumin. ¹⁶ Ayee pu tihua'utá'ixaa a'ímej í mej cucuí'se tu'araca tíjín:

—Setá'aj te'irá'an nain í ti ayun tí'iseijre'e. Caxu ché'le siyen raruure niyá'upua ti raatéechi'i. Ché'e caí ayén tí'itéva'irihua'an tíj chi'i í mej tzajta'an tumin mua'itici. —Ayee pu tihua'utá'ixaa.

¹⁷ Majta a'íime í mej jamuan á'ujujhua'ane'e, aj mú mi miyen ra'utámua'areeri'i ti ayén té'eyu'usi'i tíjín: “Na'anca'anécan nu yeehui jín niyen yé á'aseca a'u pej a'utéechi'i nej ni muaateánajche.”

¹⁸ Majta a'íime í mej tihuá'aijte'e í mej Israel jetze ajtémecan, ayée mú tirájuaviiri'i ti ij a'ín ca'anéri jín tí'itj hua'utasejrate'en í mej jín rí'i tiraasej. Miyen tíjín:

—Patá'aj taatasejrate'en tí'itj í tej jín a'ij tímua'utaséj tej ti te'íjna jín ráamua'aree pej pe'íjna jín antí'amua'aree pej piyen ríci.

¹⁹ Jesús pu ayén tihua'utá'ixaa tíjín:

—Tí' pua'a siyen raaté'uuna se'íjna i teyuu, nee nu huaíca xicaj tzajta'a neajtahua'a ra'ajjásin.

²⁰ Ajta a'íime í Israel mej jetze ajtémecan, ayée mú titeetaniú tíjín:

—Ayee pu hui á'atee a'achú cumu hua'apuate nine'ira'a japuan arájsevi mej rá'ajtaahuaca'a. ¿Ni qui mú'ee piyen huaíca xicaj tzajta'a pajtáhua'a rá'ajtaahua? —Ayee mú tiraata'íhua'uril'i.

²¹ Mí ajta a'ín Jesús, a'í pu a'íjna jín tí'ixajtaca'a í teyuu ti jetzen seijre'e. A'í pu a'ín pú'eene'e í tévira'an. ²² Tí'ij Dios ra'ajjáj í Jesús huá'a tzajta'a í mej meri huácuii, a'íme í mej jamuan á'ujuhua'ane'e, aj mú mi ra'utámua'areeri'i a'ij ti tiu'utaxájtaca'a a'íjna jime'e. Ajta, ayén tihuá'amitiejte'eca'a ti ayén tí'ayájnaca'a a'ij ti té'eyu'usi'ihuaca'a í huá'ayu'uxa jetze. Majta rá'antzaahua a'ij ti Jesús tiu'utaxájtaca'a.

A'íme í mej amuacáí té'antzaahua a'ij ti tiu'utaxájtaca'a í Jesús

²³ Tí'ij a'uun a'utéveeca'a u Jerusalén a'ájna xicájra'an jetze matí'ij tí'yestejca'a a'íjna jime'e ti Dios tihua'utá'uuni'iril'i, jeíhua mú teite raasej a'ij ti Jesús rijcaa a'íjna jime'e ti huápil'i naa tihuá'aseijrate'e. A'íj mú jín mu'íití rá'antzaahua ti nu'u a'ín pú'eene'e í mej rachú'eve'eca'a. ²⁴ Mí ajta Jesús, capu huataúra'a ti huataújtuiire'en a'ímej jemi, a'iné a'í pu naíjmi'ica mua'atejca'a. ²⁵ Capu ayén ruxe'eve'eca'a ti ja'atí ayén raatá'ixaate'en a'ij ti 'een í teáata'a, a'iné a'í pu rusej rú'umua'areereca'a a'ij ti 'éene'e mua'atzíire'ara'an í tzajta'an í tevi.

3

Nicodemo pu tí'ira'íhua'uraca'a í Jesús

¹ A'uun pu sej a'utéveeca'a ti a'ímej jetze ajtémecantaca'a í fariseos. Ayee pu ántehuaaca'a tíjn Nicodemo. A'í pu sej a'ín pú'eene'e í hua'avaujsi í mej Israél jetze ajtémecan. ² A'í pu tíca'imua á e'iré'ene í Jesús jemi. Ayee pu tiraata'ixaa tíjn:

—Vásta'a, teen tu ramua'aree pej pe'uun a'uvé'emej í Dios jemi a'íjna jime'e a'ij pej titaatá'ixaate'en. Ayee tu tí'ijmua'aree ti caí a'ij tí'iril'iri ti ja'atí ayén rijca patíj mú'ee, a'íjna jime'e í tej jín a'ij tímua'utaséj ti pua'a caí Dios ayén jemin seijre'e.

Jesús pu ayén tiraata'ixaa ti nu'u ayén ruxe'eve'e ti a'ín jéjcuacan jín huanú'íhua

³ Ajta Jesús ayén tiu'utaniú tíjn:

—Jee xaa ne'u, ayée nu tí'imua'ixaate'e tzáahuatí'ira'a jime'e, ti pua'a ja'atí caí ajtahua'a huanú'íhua, capu rí'irí ti a'ín a'uun a'uteároute a'ujna Dios ti é'eseijre'e.

⁴ Aj pu'í Nicodemo ayén tiraata'íhua'uril'i tíjn:

—¿A'iné tí'iril'iri ti ja'atí ayén ajtahua'a huanú'íhua ti pua'a a'ín ari vásta'a pú'eene'en? Capu xaa ne'u a'ij tí'iril'iri ti

ajtahua'a atéhui'ixín í jucáara'an jetze í runáàna ti ij ajtahua'a huanú'ihua. —Ayeé pu tiraata'ixaa a'íjna í Nicodemo.

⁵ Tí'ij jí Jesús ayén tiraata'ixaa tíjín:

—Ayeé nu tí'imua'ixaate'e tzáahuati'ira'a jime'e, ti pua'a caí ayén huaujjéjcuare'en a'íjna jime'e ti ayén huaújmuai'ihua jaj jime'e, ajta ti pua'a caí ayén ajtahua'a huanú'ihua a'íjna jime'e ti a'íin xiéjniu'ucare'ara'an í Dios ayén huateáturan í jemin, capu a'ij tí'iri'iri ti a'íin ja'atí a'uun a'uteárute a'ujna Dios ti é'eseijre'e. ⁶ Seicié pu 'een a'íjna ti a'íjna jetze airáninei ti ayén ratéhua'ira'a. Ayeé pu che'atá na'a seicié 'een a'íjna ti a'íjna jetze airaújnejte í xiéjniu'ucare'ara'an í Dios.

⁷ 'Capej a'ij té'amua'jca nej niyen tí'imua'ixaate'e yee ruxe'eve'e pej pajtáhua'a huanú'ihua. ⁸ Casi'i, ayée pu rici í eeca. Nain japua pu huá'eecaj. Pajta ranamua ti jújhua'ana. Mí ajta, capu a'ij timuá'amitiejte'e a'u ti pújme'en a'uvé'eye'i na'ari a'u ti pújme'en huarú'ipi. Ayeé pu che'atá na'a tihuá'aruure matíj mena'a pua'amé í mej miyen airaújnejte me'íjna jetze í xiéjniu'ucare'ara'an í Dios. —Ayeé pu tiraata'ixaa a'íjna í Jesús.

⁹ Ajta a'íin Nicodemo ayén tiraata'ihua'uri'i tíjín:

—¿A'iné tí'iri'iri ti ayén teja'uré'enen?

¹⁰ Tí'ij jí Jesús ayén tiraata'ixaa tíjín:

—Mí pej tihuá'amua'ate a'ímej í mej Israel teecan jetze ajtémecan, ¿ni tzaa ayén ti'ayajna pej caí yaú'itie a'ij nej tí'imua'ixaate'e? ¹¹ Ayeé nu tí'imua'ixaate'e tzáahuati'ira'a jime'e, ayée tu te'íjna jín tí'ixaxa'a í tej tiyen ramua'aree, teajta te'íjna jín tiu'utaxájta í tej tají'i jín tiu'uséj.

'Mí seajta mú'een, caxuu xi ra'ancuré'a a'ij tej tejá'amua'ixaate'e. ¹² Ayeé nu ne'íjna jín timuaatá'ixaa a'ij ti tí'irineca íiyen chaanaca japua. Mí pajta mú'ee, capej jíme'en té'atzaahuate'e. ¿A'iné tí'iri'iri pej piyen té'antzaahuate'en ti pua'a niyen ne'íjna jín timuaatá'ixaate'en a'ij ti tí'irineca u ta japua Dios ti é'eseijre'e? Capu xaa ne'u a'ij tí'iri'iri.

¹³ 'Capu ja'atí ja'anáj u a'ujnéj u ta japua sino a'í pu'u í ti yé ve'ecáane íiyen chaanaca japua. Nee nu ne'ín pú'een i nej neajta teáata'a jetze airáne. ¹⁴⁻¹⁵ Ajta, tíj a'íin Moisés ajmí'i ra'ajpí a'íjna í cu'ucu'u a'ujna já'ahua'a ti caí é'e tí'ititaca'a, ayée pu che'atá na'a tiú'ujxe'eve'e ti Dios ayén na'ajján in-eetzi i nej neajta teáata'a jetze airáne, ti ij ayén tihuá'aci'ti a'achú mej pua'amé ná'antzaahuate'esin mej mi miyen ruuri huateáturan tíj na'a rusén jime'e.

Dios pu nu'u huá'axe'eve'e matíj mena'a pua'amé yen huachéjme íiyen chaanaca japua

16 'Aye pu Dios ayén hua'utaxí'eve a'ímej í mej yen huachéjme íyen chaanaca japua ti i ayén neja'uta'íteca'a ineetzi, nej nee nena'a caj tí'yaujra'an, nej ni niyen huámi'ini huá'a jetze me'ecan mej mi caí antipua'are sino ti ayén tihuá'aci'iti mej mi miyen ruuri huateáuran tíj na'a rusén jime'e, a'achú mej pua'amé miyen na'ará'astijre'esin ineetzi. 17 Aye pu xaa ne'u ti'ayajna. Capu Dios ayén neja'uta'íteca'a nej yé ve'ecáanen íyen chaanaca japua nej ni niyen hua'uxíjte'en ne'ímej í mej yen huachéjme ne'íjna jime'e nej ni puaíjtzí hua'utá'an sino ayé pu neja'uta'íteca'a nej ni huá'a japua huániuuni ne'íjna jime'e nej naíjmi'ica tiu'utá'uuni'i.

18 'Aye pu tí'ijci'iti ja'atí ti na'a ti ayén ná'astijre'e ineetzi, nej ni caí ra'uxíjte'en, neajta caí puaíjtzí raatá'an. Mí ajta a'ín, ja'atí ti na'a ti caí ná'astijre'e ineetzi, Dios pu ari ra'uxíjte ti ij ayén puaíjtzí raatá'an a'íjna jime'e ti a'ín caí ná'astijre'e ineetzi nej nee nena'a caj tí'yaujra'an í Dios.

19 'Aye pu ari huá'a jime'en ra'uxíjte í Dios nej neri huá'a jemi huatasejre a'ímej jemi í mej yen huachéjme chaanaca japua nej ni niyen tíhua'utétatzaví'i. Mí majta me'ín í teite, ayé mú jaítze'e raataxí'eve mej me'uun a'uteáuran a'u ti a'utíca'a mej caí raataxí'eve mej me'uun a'uteáuran a'u ti á'uneeri'i. Aye mú 'een jín raataxí'eve a'iné a'ij mú pua'a titetiújcha'íica'a.

20 'Ayej xaa ne'u ti'ayajna, ja'atí ti na'a ti ayén a'ij pua'a tí'itiújcha'íi, capu a'atzu ra'aráanajche ti ayén huárini ti a'ij pua'a 'een jime'e a'u ti á'uneeri'i. Capu xaa ne'u ayén á'ujca'ane ti ayén a'ij pua'a huárini a'u ti á'uneeri'i a'íjna jime'e ti rátzíine'e ti ij ayén huatámiteere'en a'ij ti 'een a'íjna ti jín ayén rici.

21 'Mí ajta, ja'atí ti na'a ti hui tzáahuati'ira'a jín rí'i tí'itiújcha'íi, a'í pu xaa ayén á'ujca'ane ti ayén rijca a'u ti á'uneeri'i ti ij ayén huatámiteere'en temua'a naa ti ayén rici a'íjna jime'e ti rá'astijre'e í Dios. —Aye pu tiu'utaxájtaca'a í Jesús.

Jesús pu tihuá'ixaate'e a'ímej í mej a'uun huachéjme u Judea

22 Tí'ij i Jesús a'uun á'ume a'ájna já'ahua'a, a'uun ti a'utacá'a u Judea. Majta mú jamuan a'ucíj a'íme í mej jamuan á'ujjuhua'ane'e. A'uu pu huá'a jamuan a'utéveeca'a a'achú pua'an xicaj. Ajta huá'umuai'ihuaca'a í teite.

A'íjna í Juan, í ti huá'amuai'ihuaca, a'í pu jaítze'e tihuá'ixaate'e jime'en í Jesús

23 A'ajná'imua, a'í pu Juan ajta huá'amuai'ihuaca'a a'ájna já'ahua'a chajta'a ti ayén téja'arájtehuaa tíjín Enón. A'uu pu vejli'i a'utacá'a u chajta'a ti ayén téja'arájtehuaa Salim.

Ayej tíruurejca'a a'iné jeíhua pu jájmuaca'a a'ujna. Majta mú jeíhua teite e'iré'enineica'a í jemin ti ij huá'umuai'ihua. ²⁴ Aye pu tíruurejca'a a'iné camúu xi ra'iténajca'a me'íjna í Juan.

²⁵ Matí'ij mi autéjhui a'íme í mej Juan jamuan á'ujjhu'a'ane'e mej tiújtea'axi'in a'ímej jamuan í seica í mej Israél jetze ajtémecan me'íjna jime'e í hua'aye'ira, í ti nu'u ayén ruxe'eve'e mej nu'u 'é'eti'ihuáxi'in. ²⁶ Matí'ij mi e'iré'ene í Juan jemi. Aj mú mi miyen tiraata'ixaa tijn:

—Rabí, casi'i a'ij ti rici a'íjna ti a'uun a'utéveeca'a mú'eetzi jemi patí'ij pe'uun u jetze pújme'en u Jordán. A'ii pu hui a'ín pú'een í pej jíme'en tiu'utaxájtaca'a. Ajta íjii, a'í pu huá'amuai'ihua í teite. Majta naími'i mú e'iré'enei í jemin.

²⁷ Ajta a'ín Juan, ayée pu tiu'utaniú tijn:

—Tíj na'a ti ja'atí ayén ra'ancuré'asin, ayée pu tí'ijci'iti a'íjna jime'e ti Dios ayén tiraatá'asin. ²⁸ Mú'een xu hui seajta seri náanamujri'i nej niyen tejámuaatá'ixaa yee nej caí ne'ín pú'een í Ciriístu'u ti Dios ra'antíhua'u, sino Dios pu ayén neja'uta'íteca'a nej ni amuacá huatasejre'en mú'ejmi jemi.

²⁹ Aye pu tí'irineca tí'ij ja'atí huaténe'iche. A'íjna í 'íta'a, a'í pu huateáturaasin a'íjna jemi ti ra'ancuré'evi'iti. Ajta a'ín amiigura'an í ja'ati, a'í pu á vejli'i a'utéveeca ti ij ayén rá'anvi'itin a'íjna í 'íta'a a'íjna jemi í teáata'a. A'í pu ajta ayén rutémua'ave'e a'íjna jime'e ti ayén ranamua a'ij ti a'ín ja'atí tiu'utaxájta a'íjna jime'e ti ari ra'ancuré'evi'iti a'íjna í 'íta'a. Aye nu hui che'atá nena'a netémua'ave'e inee, a'iné pu'uri antipua'ari í nej jín antínmua'aree.

³⁰ Aye pu tiú'ujxe'eve'e ti a'ín jaítze'e ve'ecán jín te'enteároute. Ajta ineetzi jemi, ayée pu ajta ruxe'eve'e nej jaítze'e ciliéene'e jín tiu'utévaire'en. —Aye pu tiu'utaxájtaca'a a'íjna í Juan.

A'í ti u e'icaanej u júte'e

³¹ A'íjna ti hui u e'icaanej u júte'e, a'í pu nain jín antiújmua'aree. Neajta inee, i nej íiyen chaanaca japua me'ecan, íye nu hui me'ecan, neajta niyen tí'ixaxa'a a'ij ti ti'itíj ríj á'aye'i íiyen chaanaca japua. Ajta a'ín ti júte'e e'icaanej, a'í pu nain jín antiújmua'aree. ³² A'í pu ayén a'íjna jín tí'ixaxa'a a'ij ti a'ín tiu'uséj, ajta a'ij ti a'ín tiú'unamujri'i í Dios jemi. Mí ajta, capu ja'atí rá'atzaahuat'e a'ij ti ti'ixa. ³³ Ajta a'ín ti ayén rá'antzaahuat'e, a'í pu ayén raatá'itiira ti ayén ti'ayajna ti Dios ayén tzáahuati'ira'a jín tí'ixaxa'a.

³⁴ A'íjna ti Dios ya'uta'íteca'a, ayée pu hui che'atá na'a a'íjna jín ti'ixa a'ij ti tiu'utaxájtaca'a í Dios. Aye pu a'íjna jín rici a'iné Dios pu ayén raatá'a ti a'ín xiéjniu'ucare'ara'an í Dios nain jín huateáturan í jemin. ³⁵ Ajta, a'ín ya'upuáara'an

raxí'leve'e í ruyauj, ajta ayén raatá'a ti a'íin yaujra'an nain jín antiújmua'aréere á'ara'ani.

³⁶ 'A'íjna ti rá'astijre'e a'íjna í yaujra'an, a'íi pu ruuri hu-ateáturaasin í Dios jemi tíj na'a rusén jime'e. Ajta a'íin ti caí ayén tira'ará'astijre'e, capu raci'iti ti ruuri huateáturan í Dios jemi sino Dios pu puaíjtzi raatá'asin.

4

Jíme'en í 'íita'a ti Samaria é'eme'ecan

¹ Majta me'ín í fariseos, ayée mú ráamua'areeri'i tijín jaítze'e pu nu'u huá'amua'itijci í teite a'íjna í Jesús caí a'íjna í Juan. Ajta nu'u huá'amuai'ihua. ² Mí ajta a'íin Jesús, capu ayén tihúa'amuai'ihuaca'a, sino a'íime mu'u í mej jamuan á'ujjuhua'ane'e. ³ Ajta a'íin Jesús, tí'ij ayén tiú'unamuajri'i mej nu'u miyen tiráamua'areeri'i a'íime í fariseos, aj pu'i a'uun e'erájraa u Judea. Tí'ij jí ajtahua'a a'uun a'utamé ájtepuu u Galilea.

⁴ Ayee pu tiú'ujxe'eve'eca'a ti a'uun já'ita'a a'uré'enen u Samaria. ⁵ Tí'ij jí a'uun a'ará'a chajta'a ti ayén téja'arájtehuaa tijín Sicar, ti a'uun ajtémecan u Samaria. A'uu pu vejli'i a'utacá'a a'íjna chuéjra'a ti a'íin nu'u Jacobo teecan raata-puaíjve í ruyauj í José teecan. ⁶ A'uu pu ye'etéecu a'íjna í Jacobo. Ajta a'íin Jesús, a'úu pu a'ujyeíjxi á vejli'i a'utí e'etécun a'iné temua'a pu tí'icua'anaca'a a'íjna jime'e ti á'atee ti huaméj í juye jetze. A'atjaz a'ájna pítí'irijcaa á tacuarixpua. ⁷ Tí'ij jí seíj á e'iré'ene, 'íita'a ti Samaria é'eme'ecan. Ayee pu a'íjna jín e'iré'ene ti ij jaj aítajáni'in. Aj pu'i Jesús ayén tiraatajé tijín:

—Cíj caj jaj tinaatá'a.

⁸ Majta a'íime, í mej jamuan á'ujjuhua'ane'e, a'úu mú á'uju'un u chajta'a mej mi cua'ira tiú'unanan.

⁹ Ajta a'íin 'íita'a ayén tiraata'ixaa tijín:

—Mú'ee pej hui Israél jetze ajtémecan. Neajta inee, inee i'i 'íita'a íiye nej Samaria me'ecan. ¿A'iné 'een jime'e piyen jaj nehuavii nej cíj caj timuaatá'an?

(Ayee pu tiu'utaxájtaca'a a'íjna í 'íita'a a'iné, a'íime í mej Israél jetze ajtémecan, camu a'ij á'ujmua'ara a'íimej jemi, í mej Samaria é'eche.) ¹⁰ Aj pu'i Jesús ayén tiraata'ixaa tijín:

—Tí pua'a pej mua'areere ti'itíj ti jín Dios ruxí'eví'ira'a jín muaatapuaíjve'esin, pajta ramua'areere ja'atí nej pú'een inee, i nej niyen muahuavii, ayée pej naatahuavíranche'e. Neajta nu niyen ne'íjna muaatá'aniche'en ne'íjna í jaj í pej jín rusén jín ruuri.

¹¹ Ajta a'íin í 'íita'a, ayée pu tiraata'ixaa tijín:

—Nevástara'a, capej ti'itíj tícha'íi í pej jín ra'itajáni'in í jaj, ajta jeíhua pu hui ucátee í ti atécun. ¿A'uné jetze péye'ejáni'isin pe'íjna í jaj? ¹² ¿Ni piyen jaítze'e ti'itíj jín anti'amua'aree mú'ee caí a'íjna í tayá'upuaci'i, a'íjna í Jacobo teecan ti ayén taatá'a tej tiyen a'uyé'en iyecuí? A'íi pu ajta ayajna yé'ecare'e, majta a'íime í yaújmu'a'ame'en, majta í tihuá'aye'emuaaca'a.

¹³ Ayee pu tiu'utaniú a'íjna í Jesús tijín:

—Ayee nu tí'imua'ixaate'e ti ayén tihuá'aruuren a'achú mej pua'amé miyen raye'e me'íjna í jaj ti aiitáninei mi ta'atécun jetze. Mat'íj huayé'en, majtáhua'a mú huata'í'icu méjca'i huáyee. ¹⁴ Mí ajta, ja'atí ti na'a ti a'íjna huayé'en í jaj nej hui niyen raatá'asin, capu ché'e ja'anáj huata'í'imí. Jee xaa ne'u, ayée pu seíire'e a'ame í jemin ti a'íjna í jaj nej niyen tiraatá'asin ti ayén aiitáninéica'a a'ame ti ij a'íin ja'atí rusén jín ruuri á'ara'ani. —Ayee pu tiu'utaxájtaca'a a'íjna í Jesús.

¹⁵ Aj pu'i a'íin 'íita'a ayén tiraata'ixaa tijín:

—Nevástara'a, patá'aj piyen c'íj caj tinaatá'an pe'íjna í jaj nej ni caí ché'e huata'í'imín, ti ij ajta caí ché'e ayén tiú'ujxe'ev'e nej niyen yeraajéin neyajna.

¹⁶ Aj pu'i í Jesús ayén tiraata'ixaa tijín:

—Aricu, u a'utájee í ti muajá'uvi'itin. Pajta mú a'uvé'eme'en.

¹⁷ Aj pu'i a'íin 'íita'a ayén tiraata'ixaa tijín:

—Capu ja'atí nejá'uvi'itin.

Aj pu'i ayén tiraata'ixaa a'íjna í Jesús tijín:

—Xí'epi'in pej tiu'utaxájtaca'a ti nu'u caí ja'atí muajá'uvi'itin. ¹⁸ Ayee pu ti'ayajna í mej meri anxívi ará'ase muá'araa a'íime í mej muatévi'itine'e. Ajta a'íin í pej jamuan á'uca íjii, capu muajá'uvi'itin a'íjna. Ayee pej tzáahuati'ira'a jín tiu'utaxájtaca'a.

¹⁹ Aj pu'i ayén tiraata'ixaa a'íjna í 'íita'a tijín:

—Nevástara'a, ayée pu hui tiná'amitíejte'e pej piyen Dios jetze me'ecan tí'ixaxa'a. ²⁰ Tavaújsimua'aci'í mú raná'amiche'e í Dios a'íjna jetze í jirí. Mí seajta mú'een, mi sej Israél jetze ajtémecan, ayée xu tí'ixaxa'a ti ayén ruxe'ev'e'e tej te'uun yé'ana'amiche'en a'ujna já'ahua'a u Jerusalén. —Ayee pu tiraata'ixaa.

²¹ Ajta a'íin Jesús, ayée pu tiu'utaniú tijín:

—'íita'a, ayée nu tí'imua'ixaate'e tzáahuati'ira'a jime'e, pu'uri t'ín teja'uré'enejsin a'ájna xicájra'an jetze sej caí ché'e raná'amiche'e xá'aju'un í tayá'upua íiyen jirí japua, camu majta ché'e raná'amiche'e muá'aju'u u Jerusalén.

²² 'Mú'een, mi sej Samaria é'eme'ecan, ayée xu hui caí ramua'ate se'íjna í sej rana'amiche. Mí teajta iteen, teen tu ramua'ate te'íjna í tej rana'amiche a'iné a'íjna ti ayén ta

japua niuuni, a'ímej jetze pu huatasejre'esin í mej Israél jetze ajtémecan.

²³ Mí ajta, pu'uri tín teja'uré'enejsin a'ájna xicájra'an jetze mej miyen me'íjna jetze araújca'anen í xiéjniu'ucare'ara'an í Dios mej mi miyen tzáahuati'ira'a jín raná'amiche'en í tayá'upua. Jee xaa ne'u, pu'uri a'ájna teja'uré'ene mej miyen rici a'íime í mej tzáahuati'ira'a jín rana'amiche a'iné tayá'upua pu ayén huá'ahuauhuau a'ímej í mej miyen rana'amiche.

²⁴ 'Dios pu xiéjniu'ucari pú'een, majta a'íime í mej rana'amiche, ayée pu ruxe'leve'e mej me'íjna jetze araújca'anen í xiéjniu'ucare'ara'an í Dios mej mi tzáahuati'ira'a jín raná'amiche'en. —Ayee pu tiu'utaxájtaca'a a'íjna í Jesús.

²⁵ Ajta a'ín 'íita'a, ayée pu tiraata'ixaa tijín:

—Nee nu hui ramua'aree ti a'ín téjmi jemi huatasejre'esin a'íjna í ti jee Mesías pú'een, í mej miyen ratamuá'amua tijín Ciríistu'u ti Dios ra'antíhua'u. Tí'ij a'ín ayén huatasejre'en, a'í pu nain jín titaatá'ixaate'esin.

²⁶ Aj pu'i Jesús ayén tiraata'ixaa tijín:

—Inee, i nej á jamuan ti'ixa, nee nu ne'ín pú'een.

²⁷ Jíme'en pu'u ayén tiu'utaxájtaca'a, aj mú mi uvé'ene a'íime í mej jamuan á'ujujhua'ane'e. Jé'ecan mú a'ij ra'utasej me'íjna jime'e ti a'ín 'íita'a jamuan tí'ixajtaca'a. Mí ajta, capu ja'atí ayén tiraata'íhua'uri'i tijín: “¿A'iné péjruuren pemíjna mi 'íita'a?” Ni camu miyen yee: “¿A'iné 'een jime'e piyen jamuan tí'ixa?”

²⁸⁻²⁹ Ajta a'ín 'íita'a, á pu ya'utára a'íjna í ruxa'ari. Tí'ij jí u á'ume u chajta'a. Aj pu'i ayén tihua'utá'ixaa í teite. Ayen tijín:

—Mú se'utáruyí'i sej si ya'usej ja'atí ti ayén tinaatá'ixaa nain jime'e a'ij nej tí'tíncha'í. ¿Ni qui caí a'ín pú'een í Ciríistu'u? —Ayee pu tihua'utá'ixaa.

³⁰ Matí'ij miyen tiráanamujri'i, aj mú mi me'ín í teite huiráaci u chajta'a. Matí'ij mi me'uun u á'uju'un í Jesús jemi.

³¹ Meenti mauj a'íime í mej jamuan á'ujujhua'ane'e, ayée mú ca'anéjri ratá'acare'e ti tiú'ucua'ani. Ayee mú tiraata'ixaa tijín:

—Rabí, patá'aj tiú'ucua'ani.

³² Aj pu'i ayén tihua'utá'ixaa tijín:

—Nee nu ne'íjna jín huaténvaire'esin ne'íjna jime'e í cua'ira í sej caí ramua'ate.

³³ Majta me'ín, ayée mú tiú'j'ixaate'eca'a tijín:

—Tij ja'atí ari tiraavé'etuiiri'i í cua'ira.

³⁴ Aj pu'i Jesús ayén tihua'utá'ixaa tijín:

—A'íj nu jín niyen huaténvaire'esin ne'íjna jime'e nej ni niyen ra'ará'asten í ti jín Dios ayén neja'uta'íteca'a, neajta nej nain jín ra'antíci'iti ne'íjna í ti jín tinaa'íjca.

³⁵ 'Caxu siyen tiu'utaxájta yee aúche'e te'á'atura a'achú cumu muáacua máxcira'i, sej si tiu'uré'atzaana. Ayeé nu tejá'amua'ixaate'e, xaasej, seajta nainjapua huanéereajra'ani a'ujna mej a'uté'uu í mej tí'ihuaste'e. Jéihua mú huacuaínavi'ijmee. Pu'uri huaxí'epi'in sej huá'ajseire'en sej si tiu'utátuiire'en í Dios jemi. ³⁶ Ajta íjii, pu'uri ra'ancuré'asin ja'atí a'íjna ti raci'iti, a'í pu huá'ajseire'esin mej mi miyen ruuri huateá'aturan tíj na'a rusén jime'e mej mi najmi'i miyen huataújtemua'ave'en, a'íjna í ti tiu'uhuáste a'ij ti Dios tiraa'íjca, ajta a'íjna ti ayén tiu'uré'atza a'ij ti ajta Dios tiraa'íjca.

³⁷ A'íj pu jín ayén ti'ayajna a'ij ti té'eyu'usi'i ti ayén tijín: "A'í pu raayí'iti ti tiu'uhuáste'en. Ajta a'ín í sej ayé pu raayí'iti ti tiu'uré'atzaana." ³⁸ Ayeé nu hui ne'íjna jín amuaata'íteca'a sej si siyen se'íjna huaré'atzaana a'u sej caí teja'uhuáste. Seica mú jeíhua huáp'i tiu'umuáriej. Seajta mú'een, a'íj xu siyen ancuré'a í mej raamuá'iti me'íjna jime'e í mej tiu'umuáriej. —Ayeé pu tihua'utá'ixaa a'íjna í Jesús.

³⁹ Majta a'íime í mej Samaria é'eme'ecan, mu'ití mú rá'antzaahua me'íjna jime'e ti ayén tihua'utá'ixaa a'íjna í 'íta'a ti jín Jesús nain tiraata'ixaa a'ij ti ti'itíjcha'íica'a. ⁴⁰ A'íj pu jín, me'ín u e'iré'ene í jemin, mat'ij mi jeíhua rájhuaviiri'i ti í a'ín a'uun a'uteá'aturan huá'a jamuan. A'íj pu jín, a'uun ayén é'etee huá'a jamuan a'achú cumu hua'apua xicaj.

⁴¹ Majta jeíhua mú jaítze'e rá'antzaahua í Jesús me'íjna jime'e a'ij ti tihua'utá'ixaa. ⁴² Ayeé mú tiraata'ixaa me'íjna í 'íta'a tijín:

—Amuacaí tu hui te'íjna jín té'antzaahua te'íjna jime'e a'ij pej pena'a peri titaatá'ixaa. Teajta íjii, catu ché'e tiyen te'íjna jín tena'a té'antzaahuaste'e sino tu'uri tiyen ráanamujrili tajímua'a. Teajta hui tiyen ramua'aree tzáahuati'ira'a jime'e ti a'ín pú'een a'íjna ti ayén téjmi japua niuuni tetij tena'a pua'amé yen seijre'e chaanaca japua.

Jesús pu nu'u tiráhuua yaujra'an sej ti ti'itíj jín ti'itéveeca'a

⁴³ Tí'ij teuumé'eca a'achú cumu hua'apua xicaj, aj pu'í a'ín Jesús huirá'jraa a'ujna. Aj pu'í a'uun á'ume ájtepua u Galilea. ⁴⁴ Jesús pu ayén huataújxajta'a rusej mej nu'u caí rí'i tirá'jcha'íi a'íime í mej a'uun é'eché a'u ti ajta é'eché sej ti Dios jetze me'ecan tí'ixaxa'a. A'íj pu jín, huirá'jraa a'ujna u Judea. ⁴⁵ Mí ajta a'íime í mej Galilea é'eme'ecan, temua'a mú naa tira'ancuré'evi'iti tí'ij a'ín huá'a jemi a'ará'a. Ayeé mu'u meri nain tiu'uséj'racaa a'ij ti huaríj a'íjna í Jesús tí'ij a'uun a'utéveeca'a a'ujna Jerusalén mat'ij tí'iyestejca'a a'ájna xicá'jra'an ti jetzen Dios tihua'utá'uuni'iri'i. Majta a'íime í mej Galilea é'eme'ecan, a'í mú majta a'uté'uuca'a me'újna.

⁴⁶ Ajta a'ñin Jesús, a'ñi pu ajtahua'a huá'umuaareca'a a'imej jemi í mej me'uun e'echéjme'e me'újna Caná, a'u ti í jaj a'uteújviinutaca'a. A'ñi pu seicié ayén ráaruu, ne'u.

Ajta pu seij a'uun a'uteveeca'a ti ti'itij jín ti'itéveeca'a a'ijna jemi í rey. Ajta a'ñin, seij pu tiyáujca'a ti a'uun á'ucatií a'ujna Capernaúm. Tí'icui'ica'a a'ijna í yaujra'an. ⁴⁷ Tí'ij a'ñin ja'atí ayén ráamua'areeri'i ti Jesús a'uun a'arájraa a'ujna Judea, ajta nú'u ari a'uun a'ará'a u Galilea, tí'iquí a'ijna í ja'ati u á'ume í jemin. Jéihua pu tirájuhaviiri'i ti a'ñin Jesús a'uun á'ume'en a'ijna jemi ti tí'icui'i ti ij raarújte'en a'iné pu'uri nu'u tímua'a mi'ini. ⁴⁸ Ayee pu Jesús tiraata'ixaa, tijín:

—Caxu ja'anáj té'antzaahuat'esin ti pua'a necaí niyen ti'itij tejamuaatasejrate'en í sej jín rí'i tína'utasej na'ari ti'itij í sej jín ráamua'aree ti Dios ayén naatá'a nej niyen huárini.

⁴⁹ Ajta a'ñin ti ti'itij jín ti'itéveeca'a í rey jemi, ayée pu tiraata'ixaa tijín:

—Nevástara'a, patá'aj piyen u á'ume'en neetzi jamuan, na'ari caí, a'ñi pu hui mi'ini í niyauj.

⁵⁰ Ajta Jesús ayén tiu'utaniú tijín:

—Aricu a'u pej é'eche. Pu'uri run í ayauj.

Ajta a'ñin ja'atí, a'ñi pu rá'antzaahua a'ij ti tiraata'ixaa a'ijna í Jesús. Tí'ij jí á'uraa. ⁵¹ Tí'ij ari á vejli'i aum'écaaa a'ijna í ja'ati, a'ñi mú ra'antinájcheca'a í mej ravaire'e. Ayee mú tiraata'ixaa ti nu'u ari huarúj a'ijna í yaujra'an. ⁵² Aj pu'i ayén tihua'uta'íhua'uri'i a'atzaj ti pua'a ayén huatéepua'aj a'ijna ti jín pístaca'a a'ijna í yaujra'an. Ayee mú tiraata'ixaa tijín:

—A'atzaj pu hui huatéepua'aj í tajcaí a'atzaj te'ecáará'a í tacuarixpua.

⁵³ Jíme'en mu'u miyen tiraata'ixaa, aj pu'i ráamua'areeri'i a'ijna í ya'upuáara'an ti ayén pua'a pí'tí'irijcaa a'atzaj ti pua'a Jesús ayén tiraata'ixaa ti nu'u a'ñin yaujra'an ari run. A'ij pu jín, huataújtuiitze í tavástara'a jemi. Majta a'ñime í teitestemua'ame'en, a'ñi mú majta miyen huaríj.

⁵⁴ A'ii pu a'ñin pú'een í ti hua'apua ti ayén huápi'i ruxe'leve'e ti ayén tiú'uruu a'ijna í Jesús a'ujna já'ahua'a u Galilea tí'ij a'uun huirájraa u Judea.

5

Tí'ij Jesús tiráahuuaa seij ti ciyáaxara'aca'a í ru'icán jetze

¹ Pu'uri a'atzu á'ateevi'ica matí'ij tiu'uyé'este a'ñime í mej Israél jetze ajtémecan. Ajta a'ñin Jesús, a'uun pu a'ujnéj a'ánna Jerusalén. ²⁻³ A'uun pu jéjmuaa a'ájna vejli'i ta'áa puéerta a'u mej jetzen a'uteáru'ipi í cáne'axi. Ayee pu téja'arájtehuuaa tijín Betesda. Anxívi pu á'aportaaliyme'ecaa a'u mej e'etiújse'irihua'a jéihua teite í mej tí'icucui'ica'a. Seica

mú miyen aracúcu'unijme'eca'a, majta seica, a'ij pua'a mú huatzúna'iche'e, majta seica ciyáaxavi'icaa í huá'íca.

⁴ A'íí mú miyen rachú'eve'eca'a ti ij ja'atí ayén ra'utáruureajxi'in í jaj, a'iné ja'anáj ti na'a, ayée pu rijcaa seíj ti júte'e tí'ivaire'e Dios ti é'eseijre'e. A'íí pu ave'ecánineica'a a'ájna ti jéjmuaa, ti ij a'íín ra'utáruureajxi'in. Ajta a'íín ja'atí ti amuacaí ateájra'ani í jaj tzajta'a, a'íí pu ayén run táj na'a ti jín tí'icui'i.

⁵ Meenti seíj a'uun a'utéveeca'a ti ayén ari á'atee a'achú cumu seité japuan tamuáamuata'a japuan aráhuaica nine'ira'a ti ayén tí'icui'i. ⁶ Tí'ij í Jesús ayén raaseíj ti a'uun aúuca'atii, ayée pu ráamua'areeri'i ti a'íín nu'u ja'atí ari á'atee ti ayén 'een. Aj pu'i ayén tiraata'íhua'uri'i tijn:

—¿Ni piyen tí'ijxe'eve'e pej huarún?

⁷ Ajta a'íín ti tí'icui'i, ayée pu tiu'utaniú tijn:

—Nevástara'a, tí'ij ayén ra'utáruureajxi'in í jaj, capu hui mé'e ja'atí ti naatévaire'en nej ni ateájra'ani í jaj tzajta'a. Ajta, net'íj nauj á á'ume'en, seíj pu hui ca'anacan a'uun ateeme nej caí inee. —Ayee pu tiraata'ixaa a'íjna ti tí'icui'i.

⁸ Aj pu'i Jesús ayén tiraata'ixaa tijn:

—Ájchesi. Anchuée mi á'utaatzi. Pajta hui á'ura'ani.

⁹ Jíme'en pu'u ayén tiu'utaxájtaca'a, aj pu'i a'íín ja'atí huarúj. Ajta yá'uchuii í rú'utaatzi. Tí'ij jí á'uraa. Ajta a'ájna píti'irijcaa a'ájna xicájra'a mej jetzen ruse'upi tí'ij huarúj.

A'íí mú ra'uxíjte me'íjna í Jesús me'íjna jíme'e ti a'íín raarújte a'ájna mat'íj ruse'upi

¹⁰ Ajta a'ííme í mej Israél jetze ajtéme'ecan, ayée mú tiraata'ixaa me'íjna í ja'ati ti ayén huarúj tijn:

—Pu'uri hui a'ájna píti'irici í xicájra'an tej jetzen tase'upi. Ajta ayée pu té'eyu'usili a'íjna jetze í yu'uxari ti ayén tí'ita'ajte'e ti nu'u caí a'ij tí'iriri'i pej piyen ráachuisime'en mi á'utaatzi íjii.

¹¹ Ajta a'íín ti ciyáaxara'aca'a, ayée pu tihua'utá'ixaa tijn:

—Ayee pu tinaatá'ixaa a'íjna ti naarújte tijn yee nej nu'u rá'anchueeni í ne'utaatzi, neajta nu'u u á'ura'ani.

¹² Aj mú mi miyen tiraata'íhua'uri'i tijn:

—¿A'ataani pú'een a'íjna í ja'ati ti ayén timuaatá'ixaa pej nu'u piyen rá'anchueeni, pajta nu'u á'ura'ani?

¹³ Ajta a'íín í ja'atí ti ayén huarúj, capu a'atzu ramua'atejca'a ja'atí ti pu'eene'e, a'iné a'íjna í Jesús pu'uri á aúuruteca'a huá'a tzajta'a í teite í mej me'uun e'etiújseire'eca'a. ¹⁴ Tí'ij jí Jesús a'uun yá'uteu a'ujna teyujta'a. Ayee pu tiraata'ixaa tijn:

—Me'ecui xaa, pepu'uri huarúj. Pecáj ché'e tí'itj jín a'aturáa í Dios jemí. Na'ari caí, ayée pu teja'uré'enejsin ti jaítze'e puaíjtzí muáaci'iti caí ajmí'i.

15 Aj pu'i á'uraa a'íjna í ja'ati. Ajta ayée pu tihua'utá'ixaa a'ímej í mej Israél jetze ajtème'ecan ti a'íin Jesús a'íin pú'eene'e ti ayén raarújte. 16 Majta a'íime í mej Israél jetze ajtème'ecan, ayée mú 'een jín a'íj pua'a raruurejca'a me'íjna í Jesús me'íjna jime'e ti a'íin ayén rijcaa a'ájna xicájra'a mej jetzen rusé'upihua'a.

17 Jesús pu ayén tihua'utá'ixaa tijín:

—Tíj na'a ti yú auca'ití a'ame, a'í pu auj tí'imuari'e í niyá'upua. Ayee nu che'atá nena'a inee tí'imuari'e. —Ayee pu tihua'utá'ixaa.

18 Ayee mú 'een jín jaítze'e miyen tí'itese'eca'a mej mi raajé'ica me'íjna jime'e ti nu'u ayén Jesús raatéxieehuataca'a ti ayén huárini a'íj mej tí'íjri'ire a'ájna xicájra'an jetze mej rusé'upihua'a. A'í pu ajta nu'u ayén ratamuá'amua'ate'e í Dios ti nu'u ya'upuáara'an pú'een. A'íj pu nu'u jín ayén tiú'ujseijrataca'a ti ayén che'atá na'a 'een tíj í Dios.

Jíme'en í mej jín ruxí'ej mena'a 'een í ya'upuáara'an, ajta í yaujra'an

19 Ayee pu tiu'utaniú a'íjna í Jesús tijín:

—Ayee nu tejá'amua'ixaate'e tzáahuati'ira'a jime'e, capu ri'íri nej niyen tí'itíj huáruuren nesej, i nej neajta teáata'a jetze airáane. Ayee nu che'atá nena'a tí'iruure a'íj nej tí'isise'íj ti ayén tí'iruure í niyá'upua. 20 Ayee pu í niyá'upua nexí'eve'e ineetzi i nej yaujra'an pú'een. A'í pu ajta tí'inesejrate'e nain a'íj ti a'íin tí'iruure.

'Jee xaa ne'u, ayée pu tinaatasejrate'esin tí'itíj ti jaítze'e huápi'i ruxe'eve'e caí a'íj nej neri tiú'uruu sej si temua'a naa tira'utasej. 21 Ayee pu hui niyá'upua hua'ajjájpuaxi'isin í teite huá'a tzajta'a í mej meri huácuii. A'í pu ajta hua'utá'asin mej mi majtáhua'a ruuri muá'ara'ani. Ayee nu che'atá nena'a hua'utá'asin a'achú pua'amé a'íime ti ayén na'aránanajche nej niyen hua'utá'an mej mi majtáhua'a ruuri muá'ara'ani.

22 'Ajta yeehui a'íin niyá'upua, capu ja'atí á'axijte'e sino pu'uri ayén nain jín tinaa'íjca ineetzi, i nej yaujra'an pú'een nej ni najmi'íca a'uxijte'en. 23 Ayee pu 'een jín huaríj í niyá'upua mej mi miyen che'atá mena'a rí'í tinaatá'an ineetzi matíj majta rí'í tiratá'aca me'íjna í niyá'upua. Ajta, a'íin ti caí rí'í tinaatá'aca ineetzi, i nej yaujra'an pú'een, a'í pu ajta caí rí'í tiraatá'aca í niyá'upua ti íiyen neja'uta'íteca'a.

24 'Ayee nu tejá'amua'ixaate'e tzáahuati'ira'a jime'e, ja'atí ti na'a ti ayén ranamua a'íj nej tí'ixa, ajta ti ayén ra'ará'astijre'en a'íjna ti yen neja'uta'íteca'a, a'íjna í ja'ati, ayée pu ruurican jín huateáturaasin tíj na'a rusén jime'e. Capu ja'anáj puaíjtzi raci'iti a'iné a'í pu ari huirájraa a'u ti ayén tiye'eci'itíche'e ti

huámi'ini. A'í pu ajta ari a'uun a'uteájrupi a'u ti ayén yé'eci'iti ti ruuri á'ara'ani.

²⁵ 'Ayeé nu tzáahuati'ira'a jín tejá'amua'ixaate'e. Ayeé pu teja'uré'enejsin, jee xaa ne'u. Ayeé pu ari teja'uré'ene a'ájna xicá'jra'an ti jetzen ayén tihuá'aci'iti a'ímej í mej meri huácuui mej mi miyen ráanamua a'ij nej ti'ixa inee, i nej yaujra'an pú'een í Dios. Majta a'íme í mej miyen ra'ancuré'asin a'ij mej tí'ijnamuajran, a'í mú rusén jime'e ruuri muá'aju'u.

²⁶ 'A'iné ru jetze pu ayén rusén jín ruuri í Dios, a'í pu ayén naatá'a ineetzi i nej yaujra'an pú'een nej ni niyen che'atá nena'a ne jetze rusén jín ruuri. ²⁷ A'í pu hui ajta naatá'a nej ni ne'íjna jín antínmua'aréere ná'ara'ani nej ni hua'uxíj'te'en í teite a'iné nee nu neajta teáata'a jetze airánneijte.

²⁸ 'Caxu se'íjna jín r'í tiyé'useijra, a'iné aj pu teja'uré'enejsin matíj mena'a pua'amé í mej meri huácuui, ayéé mú ranamuajran net'íj hua'utájeeve. ²⁹ A'uu mú e'itajú'un a'u mej e'evé'enámi'ihuajmee. Majta a'íme, í mej r'í titetiújcha'íca'a, a'í mú e'itajú'un mej mi ruuri muá'ara'ani. Mí majta a'íme í mej a'ij pua'a titetiújcha'íca'a, a'í mú e'itajú'un nej ni niyen hua'uxíj'te'en ti ij ayén puaíj'tzi tihuá'aci'iti.

A'ij ti te'anxá'jta í ya'upuá'ara'an, ajta a'ij ti huataúj'mua'a a'ij ti rici í yaujra'an

³⁰ 'Capu r'írí nej niyen tí'tíj huáruuren nese'í nena'a, sino ayéé nu che'atá nena'a huá'axijte'e a'ij nej tí'ijnamua í niyá'upua jemi. Ajta, ayéé pu tiraavíj'te'e a'ij nej tihuá'axijte'e a'iné canu niyen rahuauca nej niyen rici a'ij ti tina'aránanajche sino ayéé nu rici nej ni niyen r'í tiraatá'an a'íjna ti yen neja'uta'íteca'a.

³¹ 'Tí pua'a nese'í nena'a niyen tiu'utánxaj, canu niyen tzáahuati'ira'a jín niyen tiu'utánxajta. ³² Mí ajta, se'í pu ayén tineetéxajta ineetzi, neajta inee, ayéé nu ramua'aree tíj na'a a'ij ti tí'inexa ineetzi, ayéé pu tzáahuati'ira'a jín tí'inexa a'íjna.

³³ 'Mú'een xu seica huata'áiteca'a í Juan jemi. A'í pu ajta tzáahuati'ira'a jín tejámuaatá'ixaa ineetzi jime'e. ³⁴ Capu hui ayén ruxe'eve'e ti ja'atí ayén tí'inexajta ineetzi.

'Mí neajta, ayéé nu tejá'amua'ixaate'e ne'íjna jime'e í Juan ti ij Dios ayén tejámuaatá'uuni'í. ³⁵ Ayeé pu a'atzu tiu'utévai a'íjna í Juan tíj tatzari ti á'ataa, ti ajta nain japua huatátzave'ejye'í. Seajta mú'een, ayéé xu a'atzu huataúra'a sej siyen huataújtemua'ave'en se'íjna jime'e sej ra'ancuré'a a'ij ti a'ín tiu'utaxájtaca'a.

³⁶ 'Tí'ití pu jaítze'e ruxe'eve'e cáí a'ij ti tiu'utaxájtaca'a a'íjna í Juan. A'íjna ti Dios ayén jín tinaa'íjca nej ni niyen ne'íjna jín te'ará'asten í nej neri niyen ne'íjna jín rici, a'í pu ajta

tí'ivaire'e sej si siyen ráamua'aree ti ayén neja'uta'íteca'a a'íjna í niyá'upua. ³⁷ Ajta a'íin í niyá'upua ti ayén neja'uta'íteca'a, a'íi pu ajta naatéxajtaca'a ineetzi jime'e. Mú'een xu caí ja'anáj ráanamujri'i ti tiu'uxájtaca'a. Caxu seajta ja'anáj rují'i jín raasej a'ij ti 'een. ³⁸ Caxu seajta ra'ancuré'asin a'ij ti a'íin tiu'utaxájtaca'a a'iné caxu na'ará'astijre'esin ineetzi, Dios ti neja'uta'íteca'a.

³⁹ Mú'een xu aujca'aneecan jín tiú'ujmua'ate se'íjna jetze í yu'uxari a'iné ayée pu tejamuá'amitieje'e sej se'íjna jetze yaú'itíee xá'aju'un a'ij sej ye'í huárini sej si rusén jín ruuri xá'ara'ani. A'ii pu hui a'íin pú'een í yu'uxari ti jetzen té'eyu'usi'i a'ij mej tiu'utaxájtaca'a ineetzi jime'e.

⁴⁰ Mí seajta mú'een, caxu á'ujca'ane sej siyen na'ará'astijre'en ineetzi nej ni amuaatá'an sej si rusén jín ruuri xá'ara'ani.

⁴¹ Capu ne jetze ruxe'eve'e ti pua'a tevi ayén rí'i tinaatá'an. ⁴² Mí seajta mú'een seicié xu tí'imua'atze. Nee nu niyen ramua'aree sej caí hui raxí'eve'e í Dios í a'amua tzajta'a.

⁴³ Ayee nu 'een jín ave'ecáane niyá'upua jetze me'ecan. Mí seajta mú'een, caxu na'ancuré'evi'iti. Aru ti pua'a ja'atí runiúucajtze'en jín mú a'uvé'eme'en, mú'een xu xaa ra'ancuré'evi'iti se'íjna.

⁴⁴ ¿A'iné tí'iri'iri sej tzáahuati'ira'a jín té'antzaahuate'en tí pua'a siyen rí'i tiu'utaúra'an rujíimua'a sena'a, seajta caí tí'itese'e sej ráahuauni ti Dios rí'i tejamuaatá'an? Capu xaa ne'u a'ij tí'iri'iri. ⁴⁵ Caxu siyen mú'een tí'imua'atze nej tejá'amuaxajtzi'iran í niyá'upua jemi. A'ii pu a'íin pú'een í ti tejá'amuaxajtzi'iran a'íjna í Moisés teecan, í sej siyen rachú'eve'e ti a'íin a'amua japua niuuni.

⁴⁶ Tí pua'a siyen té'atzaahuate'e se'íjna jemi í Moisés, ayée xu seajta ná'antzaahuate'enche'e ineetzi se'íjna jime'e ti a'íin ayén neetzi jime'e ra'utéyu'uxaca'a. ⁴⁷ ¿A'iné sej si caí rá'atzaahuate'e a'ij ti a'íin tira'utéyu'uxaca'a? ¿A'iné tí'iri'iri sej siyen rá'antzaahuate'en a'ij nej inee tejámuatá'ixaate'esin? Capu xaa ne'u a'ij tí'iri'iri. —Ayee pu tihua'utá'ixaa a'íjna í Jesús.

6

Jesús pu tihua'umí a'íimej í mej anxíj vi'ira'a ará'axcaa
(Mt. 14:13-21; Mr. 6:30-44; Lc. 9:10-17)

¹ A'atzu a'ateevi'i, tí'iquí Jesús a'uun u jetze pújme'en antáaraa í jaj japua ti ayén téja'arájtehuaa tijín Galilea. Ayee pu ajta téja'arájtehuaa tijín Tiberias. ² Jéhua mú teite a'ucíj jamuan a'iné mu'uri raasej me'íjna ti huápi'i ruxe'eve'e ti ayén tihua'uhuaa a'íimej í mej tí'icucui'ica'a. ³ Aj pu'i Jesús

a'ánna a'ujnéj jirí japua. An pu a'utayéijxi, majta a'íime í mej jamuan á'ujjhua'ane'e.

4 Pu'uri vejli'itaca'a a'ájna xicájra'an mej jetzen tí'yestehua'a me'íjna jime'e ti Dios hua'irájtuaa a'ímej í mej Israél jetze ajtéme'ecantaca'a. 5 Tí'ij jí Jesús ayén huanéereajraa. Tí'ij i hua'usej mej e'evé'uju'uca'a í teite. Aj pu'i Jesús a'ín Felipe ayén tiu'uta'íhua'uri'i tijín:

—¿A'uné teyé'enanán í pan í mej racua'ani a'íime í teite?

6 Pu'uri ramua'areereca'a í Jesús a'ij ti rini. Mí ajta, ayée pu 'een jín raata'íhua'uri'i í Felipe ti ij ayén raasej a'ij ti rini. 7 Felipe pu ayén tiu'utaniú tijín:

—Tí pua'a tiyen tí'tuaave'e a'achú mej ramuá'itijca aráhuaica máxcira'i jime'e, capu a'í na'a ci'ipe tej ti pan huánanan tej ti naíjmi'íca tiu'umín.

8-9 Aj pu'i sej ti jamuan á'uche'ecane'e, a'íjna í Andrés ti juutzeájra'an pú'een í Simón, a'í pu ayén tiu'utaxájtaca'a tijín:

—Yé pu pa'ari'i huatéjvee. Anxívica pu hui pan tícha'í, ajta hua'apuaca í hua'ité. Mí ajta, capu a'atzu ci'ipe mej mi naími'i tiú'ucua'ani.

10 Jesús pu ayén tihua'utá'ixaa tijín:

—Setá'aj hua'uta'aíjte'en í teite mej a'ujrá'asixi'in.

Ayee pu 'een jín ayén raataxájtaca'a a'iné jeíhua pu huá'ixaata'aca'a a'ujna. Majta a'íime í teteca, a'úu mú a'uráaseajraa. Ayee mú ará'asijme'e a'achú cumu anxíj ví'ira'a méyee majta méyee.

11 Aj pu'i Jesús ra'ancuré'e'í'ipi í pan. Ajta rí'í tiraatateújtzi'ire í Dios jemi. Ajta hua'uré'e'í'ipi'í a'ímej í mej a'ucaíjme'ecaa a'achú ti sej raxí'leve'eca'a. Ayee pu che'atá na'a hua'uré'e'í'ipi'í í hua'ité. 12 Matí'ij ruxiéehua tiú'ucuaa, ayée pu tihua'utá'ixaa a'ímej í mej jamuan á'ujjhua'ane'e tijín:

—Setá'aj raaré'e'í'ipi'in í ti avé'eturaa. Ché'e caí tí'tíj a'uvá'itzi'in.

13 Matí'ij mi raaré'e'í'ipi'í. Ayee mú te'evé'ejiste'axi í sicíri jetze a'íjna í pan ti avé'eturaa mej tiú'ucuaa.

14 Majta a'íime í teite, matí'ij miyen raasej me'íjna í Jesús ti ayén huaríj, ayée mú tiu'utaxájtaca'a tijín:

—Ayej xaa ne'u ti'ayajna, amí pu hui a'ín pú'een a'íjna ti Dios jetze me'ecan tí'ixaxa'a, ti ayén yé nu'u uvé'enejsin líyen chaanaca japua.

15 Ajta a'ín Jesús, ayée pu rú'umua'areereca'a í ru tzajta'a mej miyen raaxí'epi'íntare mej a'ire'enejsin mej mi ca'anéri jín tiraa'íjcate'en ti a'ín te'enteárute í rey jime'e. A'íj pu jín, ayén ajtáaa. A'uu pu jirí japua a'ujnéj rusej.

Jesús pu antamé japuan í jaj ti ve'ée

(Mt. 14:22-27; Mr. 6:45-52)

16 Tí'ij huaré'eciéenajme'eca, a'úu mú a'ucáane a'uti e'eve'e'ástime í jaj a'íime í mej Jesús jamuan á'ujuhua'ane'e. 17 A'uu mú baarcu jetze atéeci. Matí'ij mi antacíj u jetze pújme'en u Capernaúm. Pu'uri huaré'etica'arijme'e. Ajta a'íin Jesús, capu mé'e já'ahua'aca'a. 18 Ca'anín pu jín huá'ecaca'a. Ajta pu'uri á'ujruurejca'a í jaj. 19 Matí'ij aujú'ucaa a'achú anxíj, o arájsevi kilómetros, matí'ij mi raaseíj ti e'evé'eme'ecaa a'íjna í Jesús. Jaj japua pu huamé'ecaa. Jé'ecan mú tiu'utátziin.

20 Aj pu'i ayén tihua'utá'ixaa tíjín:

—Ne nu a'íin pú'een. Caxu tí'itziíne'e.

21 Matí'ij mi miyen huateújca'ane mej mi miyen ra'ateájtuaani í baarcu jetze. Camu a'achú a'atevi'i me'uun a'utanéj a'ájna a'u mej a'uju'ucaa.

A'íi mú nu'u rúuhuaumen me'íjna í Jesús

22 Majta a'íime í teite í mej a'uun u jetze pújme'en e'etiújseij í Jesús jemi, a'íi mú a'uun a'uteájturaa.

Yee ruijmua'a yee, ayée pu tihuá'amitiejte'eca'a ti seíj na'a e'ecáve'eca'a í baarcu, ajta ti a'íin Jesús caí a'íjna jetze ateájraa huá'a jamuan í mej jamuan á'ujuhua'ane'e, sino rujíimua'a mu'u antacíj. 23 Matí'ij mi seica me'uun újhuiixi í baarcu a'ájna vejlí'i a'u mej tejá'ucuaa í teite tí'ij Jesús rí'i tiraatá'a í Dios. A'uu pu é'eme'ecan í baarcu, chajta'a ti ayén téja'arájtehuaa tíjín Tiberias. 24 Matí'ij mi a'íime teite miyen ráamua'areeri'i ti nu'u caí ajta a'uun á'ucatii u Tiberias a'íjna í Jesús, majta a'íime í mej jamuan á'ujuhua'ane'e. Matí'ij mi me'íjna jetze atéecijxi a'íjna jetze í baarcu ti ti'ímu'íi. Seica mú atéecijxi seíj jetze, majtáhua'a í seica, seíj jetze mú mijta atéeci, mej mi me'uun a'atanén u Capernaúm, mej mi me'uun ráahuauni me'íjna í Jesús.

Jesús pu a'íin pú'een í pan í mej jín ruuri muá'ara'ani

25 Matí'ij ráateu me'újna u jetze pújme'en a'alaguun jetze, aj mú mi miyen tiraata'íhua'uri'i tíjín:

—Rabí, ¿a'anajni yé perá'a peyujna?

26 Jesús pu ayén tihua'utá'ixaa tíjín:

—Ayee nu tejá'amua'ixaate'e tzáahuati'íra'a jime'e. Caxu se'íjna jín nehuauhuau se'íjna jín sej tiu'uséj a'íj nej huaríj í sej jín a'íj te'utaseíj sino ayée xu 'een jín nehuauhuau se'íjna jime'e sej ráacua se'íjna í pan, seajta sej temua'a naa titéju'uxai. 27 Caxu siyen sena'a tiu'umuári'en sej si se'íjna huamuá'itin í cual'ira ti a'uvaíjtzí sino setá'aj siyen tiu'umuári'en sej si se'íjna huamuá'itin í sej jín huateújvair'en tíj na'a rusén jime'e. Neajta inee, i nej neajta

teáata'a jetze airánnejte, nee nu ne'íjna amuaatá'asin a'iné a'íin Dios ti niyá'upua pú'een, a'íi pu a'íjna jín tinaa'íjca.

²⁸ Mat'íj mi miyen tiraata'íhua'uri'i tijín:

—¿Ti'itájni hui ruxe'eve'e tej tiyen te'íjna jín huárini a'ij ti tí'ijxe'eve'e í Dios?

²⁹ Jesús pu ayén tiu'utaniú tijín:

—Ayeé pu tí'ijxe'eve'e í Dios sej siyen ná'antzaahuate'en ineetzi ti Dios neja'uta'íteca'a.

³⁰ Mat'íj mi miyen tiraata'íhua'uri'i tijín:

—¿Ti'itájni jín piyen ríci ti huáp'i ruxe'eve'e tej ti tiyen raasej, tej ti te'íjna jín muá'antzaahuate'eni iA'iné pej pi piyen ríci? ³¹ Tavaújsimua'aci'i mú miyen ráacua me'íjna ti nu'u maná pú'een me'újna a'u ti caí é'eti'itijca'a. Ayeé pu té'eyu'usi'i tijín: “A'íi pu nu'u hua'utá'a mej me'íjna huácu'ani í cua'ira ti nu'u júte'e é'eme'ecan.”

³² Jesús pu ayén tihua'utá'ixaa tijín:

—Ayeé nu tejá'amua'ixaate'e tzáahuati'ira'a jime'e ti caí a'íin pú'een í Moisés teecan ti ayén hua'utá'a a'íime á'amua'ya'upuaci'istemua'a mej ráacua'ani í cua'ira ti júte'e é'eme'ecan. Capu xaa ne'u, sino niyá'upua pu ayén amuaatá'asin sej si huateúvvaire'en se'íjna jime'e í cua'ira ti tzáahuati'ira'a jín júte'e é'eme'ecan.

³³ A'iné nee nu a'íin pú'een í cua'ira ti Dios jemi é'eme'ecan, neetzi pu jemi ajta é'eme'ecan. Nee nu júte'e e'icaanej nej ni hua'utá'an mej ruuri muá'ara'ani tíj na'a rusén jime'e matíj mena'a pua'amé yen huachéjme íiyen chaanaca japua.

³⁴ Mat'íj mi miyen tiraata'ixaa tijín:

—Tavastara'a, patá'aj piyen taatá'an pe'íjna í cua'ira tíj na'a ti yú auca'ití a'ame.

³⁵ Aj pu'i Jesús ayén tihua'utá'ixaa tijín:

—Nee nu a'íin pú'een í ti jetzen é'eme'ecan í cua'ira í mej jín huateúvvaire'en mej mi ruuri muá'ara'ani tíj na'a rusén jime'e. Ja'atí ti na'a ti neetzi jemi ve'eré'enen, capu ja'anáj i'licuatá a'ame. Ajta, ja'atí ti na'a ti ayén na'ará'astijre'en ineetzi, capu ajta ja'anáj huata'í'imi, sino Dios pu rusén jín raatá'asin.

³⁶ 'Neajta inee, ayée nu neri tejámuaatá'ixaa sej seri neseij ineetzi. Mí seajta mú'een, caxu té'atzaahuate'e.

³⁷ Matíj mena'a pua'amé í ti Dios naatátuiire'esin, a'íime mú ve'eré'enejsin ineetzi jemi. Ajta ti pua'a ja'atí ayén neetzi jemi ve'eré'enen, canu ja'anáj raaré'iti.

³⁸ 'Canu ne'íjna jín mú a'uvé'emej nej ni niyen huárini a'ij nej nesej nena'a tí'ijxe'eve'e sino nej ni niyen huárini a'ij ti tí'ijxe'eve'e a'íjna ti yen neja'uta'íteca'a. ³⁹ Ajta, ayée pu tí'ijxe'eve'e a'íjna ti yen neja'uta'íteca'a ti caí seij á'uveti

a'ñime í mej ve'eré'ene ineetzi jemi sino nej ni naíjmi'ica japua huániuuni a'ájna xicájra'an ti jetzen nain jín te'entipua'ajte.

⁴⁰ 'Jee xaa ne'u, ayée pu tí'ijxe'eve'e í niyá'upua ti ayén tiráaci'iti ti ruurican jín huateáturan tíj na'a rusén jime'e ja'atí ti na'a ti ayén tirá'amitiejte'e ja'atí nej pírici, ajta ayén tiná'astijre'e ineetzi. Neajta inee, ayée nu ra'ajjásin huá'a tzajta'a í mej meri huácuui a'ájna xicájra'an ti jetzen nain jín te'entipua'ajte.

Muaíjnuuste a'ñime í mej Israel jetze ajtème'ecan

⁴¹ Majta a'ñime í mej Israel jetze ajtème'ecan, matí'ij mi autéjhuii mej runiúuste'e rujímua'a me'ájna jime'e ti Jesús ayén tiu'utaxájtaca'a ti nu'u a'ñin pú'een í cua'ira ti júte'e e'icaanej. ⁴² Ayee mú tiu'utaxájtaca'a tíjín:

—¿Ni caí a'ñin pú'een í Jesús ti ajta yaujra'an pú'een a'ájna í José? ¿Ni qui tecaí huá'amuajte í taátajra'an, ajta í náanajra'an? A'iné tíjtá ne'u. A'íj pu jín, ¿a'iné tí'iri'iri ti a'ñin ayén tí'ixajta ti nu'u júte'e e'icaanej?

⁴³ Aj pu'i Jesús ayén tiu'utaniú tíjín:

—Caxu hui siyen ché'e runiúuste'e. ⁴⁴ Capu ri'iri'í ti ja'atí ayén ve'eré'enen ineetzi jemi ti pua'a caí Dios amuacaí ca'aníjra'a raatá'an ti ij ayén huárini. Neajta nu niyen ra'ajjásin huá'a tzajta'a í mej meri huácuui a'ájna xicájra'a ti jetzen nain jín te'entipua'ajte.

⁴⁵ 'Ayee mú tira'uyú'uxaca'a a'ñime í mej tí'ixaxa'ata'a í Dios jetze me'ecan tíjín: “Dios pu nu'u ayén tihuá'umua'aten naíjmi'ica.” Ja'atí ti na'a ti ayén ranamua í ru tzajta'a a'íj ti tí'ixa í niyá'upua, ajta ti ayén ráaruuren a'íj ti a'ñin tí'ijxe'eve'e, a'ñi pu ve'eré'enejsin ineetzi jemi.

⁴⁶ 'Capu ayén huataújmu'a ti ja'atí ari raaseíj a'ájna í niyá'upua sino inee, i nej ne'uun a'uvé'emej a'u ti a'ñin é'eseijre'e, nee nu neri raaseíj í niyá'upua.

⁴⁷ 'Ayee nu tejá'amua'ixaate'e tzáahuati'ira'a jime'e ti ja'atí ti na'a ti ayén té'antzaahuate'en a'íj nej tí'ixa, a'ñi pu ruurican jín huateáturaasin tíj na'a rusén jime'e. ⁴⁸ Nee nu ne'ín pú'een í cua'ira ti jetzen airáninei í mej jín ruuri muá'ara'ani tíj na'a rusén jime'e.

⁴⁹ 'A'amuahuáacixa'astemua'aci'í mú ráacua me'ájna í maná a'ujna já'ahua'a a'u ti caí é'eti'itijca'a. Majta á'iyen mú huácuui. ⁵⁰ Mí ajta, yé pu seijre'e a'ájna í cua'ira ti júte'e e'icaanej. Tí pua'a ja'atí ráacua'ani a'ájna, capu ja'anáj mi'ini.

⁵¹ 'Nee nu ne'ín pú'een a'ájna í cua'ira ti júte'e e'icaanej, ti jetzen airáninei í mej jín ruuri muá'ara'ani. Tí pua'a ja'atí ayén ráacua'ani a'ájna í cua'ira, a'ñi pu ruurican jín huateáturaasin tíj na'a rusén jime'e. Ajta, a'ájna í cua'ira, a'ñi pu a'ñin pú'een í nej ratéhua'ira'a, í nej neajta ratámuai'ivajta huá'a jetze me'ecan

mat'ij mena'a mej yen huachéjme íiyen chaanaca japua mej mi ruuri muá'ara'ani t'ij na'a rusén jime'e. —Ayee pu tihua'utá'ixaa a'íjna í Jesús.

⁵² Majta a'íime í mej Israél jetze ajtème'ecan, ca'anín mú jín autéjhuii mej ti'ihuaúrixaate'en. Miyen t'ijín:

—¿A'iné tí'iri'iri ti a'ín ja'atí ayén nu'u ruhuá'ira'a taamín?

⁵³ Aj pu í Jesús, ayén tihua'utá'ixaa t'ijín:

—Ayee nu tejámuaatá'ixaate'esin. Tí pua'a secáí ráacua'ani í nehuá'ira'a, í nej neajta teáata'a jetze airánnejte, ajta ti pua'a secáí raayé'en í nexuure'e, caxu rusén jín ruuri xá'aju'un.

⁵⁴ A'atí ti na'a ti ayén ráacua'ani í nehuá'ira'a, ajta ayén raayé'en í nexuure'e, a'í pu ayén ruurican jín huateáturaasin t'ij na'a rusén jime'e. Neajta nu niyen ra'ajjájsin a'ájna xicájra'an ti jetzen nain jín te'entipué'ajte.

⁵⁵ 'Ayej ti'ayajna xaa ne'u. A'í pu nehuá'ira'a, a'ín pú'een í ti cua'ira jetzen airáninei í mej tzáahuati'ira'a jín ruuri muá'ara'ani í Dios jemi. Ajta a'íjna, a'í pu xaa ne'u a'ín pú'een í jaj í mej tzáahuati'ira'a jín iraayé'en mej mi caí ché'e ruxiéemiste'e í Dios jemi. ⁵⁶ A'atí ti na'a ti ayén ráacua'ani í nehuá'ira'a, ajta ti ayén raayé'en í nexuure'e, a'í pu huateáturaasin ineetzi jemi. Neajta nu niyen che'atá nena'a huateáturaasin í jemin.

⁵⁷ 'A'í pu ayanna neja'uta'íteca'a í niyá'upua ti i'irúuri. Neajta nu ne'íjna jetze aránca'ane nej ní ruuri ná'ara'ani í niyá'upua jemi. Ajta a'ín í ja'atí ti ayén tí'icua'a ineetzi jemi, a'í pu ayén che'atá na'a neetzi jetze araújca'ane ti ij a'ín ruuri á'ara'ani í Dios jemi. ⁵⁸ A'í pu a'ín pú'een í cua'ira ti júte'e e'icaanej. Tahuáacixa'astemua'aci'í mú miyen ráacua me'íjna í maná. Majta huácuii. Mí ajta, a'ín ti ayén racua'aca a'íjna í cua'ira ti neetzi jetze airáninei, a'í pu ruurican jín huateáturaasin t'ij na'a rusén jime'e.

⁵⁹ Ayee pu tihua'utá'ixaa a'íjna í Jesús tí'ij a'uun tihuá'amua'atejca'a a'u mej e'etiújse'irihua'a a'ujna u Capernaúm.

A'ij mej tiu'umuá'aj a'íime í mej jamuan á'ujujhua'ane'e

⁶⁰ Mat'íij me'íjna huánamuajri'í, ayée mú mu'iití tiu'utaxájtaca'a a'íime í mej jamuan á'ujujhua'ane'e t'ijín:

—A'ij pu pua'a taatá'a ti ayén tí'ixa. Jé'ecan pu hui muári'eri tej tiyen yaú'ítiee tá'ara'ani.

⁶¹ Ajta a'ín Jesús, ayée pu rú'umua'areereca'a mej miyen runiúuste'ecaa. Aj pu'í ayén tihua'uta'íhua'uri'í t'ijín:

—¿Ni a'ij pua'a amuaatá'a nej niyen tejámuaatá'ixaa? ⁶² Ari ti pua'a siyen naase'í ineetzi, í nej teáata'a jetze airánnejte, nej ní a'uun a'ujnén júte'imua a'u nej amuacáí á'ucatií. ⁶³ A'íjna jetze í xiéjniu'ucare'ara'an í Dios, a'í pu jetzen airáninei í sej

jín ruuri xá'ara'ani. Mí ajta, capu a'íjna jín tí'ivaire'e a'íjna ti jetzen airáninei í sej ratéhua'ira'a. Capu a'atzu xaa ne'u. Mí ajta, a'íjna í niuucari í nej niyen tejá'amua'ixaate'e, a'íjna í xiéjniu'ucare'ara'an í Dios, a'í pu ca'aníjra'a naatá'a nej niyen tiu'utaxáj. Ajta, a'íj pu jetze airáninei í sej jín ruuri xá'ara'ani. ⁶⁴ Mí seajta mú'een, mu'ití xu caí té'atzaahuat'e.

Ayee pu tihua'utá'ixaa a'iné tíj na'a 'ajmí'imua ti yú e'iré'ene, a'í pu rú'umua'areereca'a ja'atí ti pírici ti caí rá'atzaahuat'e'eca'a, ajta ja'atí ti pú'een ti Jesús jime'e tiu'utátuiire'esin. ⁶⁵ Ajta, ayée pu tihua'utá'ixaa tíjín:

—Ayee nu 'een jín tejámuaatá'ixaa ti caí rí'irí ti ja'atí ayén huataújtuiire'en ineetzi jemi ti pua'a caí Dios amuacaí ca'aníjra'a raatá'an ti ayén huárini. —Ayee pu tihua'utá'ixaa.

⁶⁶ A'ajná'imua mu'íi mú miyen titeecáujxiehuataca'a mej mi caí ché'e jamuan á'ujujhua'ane'en. ⁶⁷ Aj pu'i Jesús ayén tihua'uta'íhua'uri'i a'ímej í mej tamuáamuata'a japuan hua'apua ará'ase tíjín:

—Ari mú'een, ¿ni seajta seri ajtá'cinicu ineetzi jemi?

⁶⁸ Ajta a'íin í Simón, ti ajta i'i Pedro, ayée pu tiraata'ixaa tíjín:

—Nevástara'a, ¿a'atajni máaj jemin té'uju'un? Mú'etzi pu'u jemi seijre'e í niuucari í tej jín ruuri tá'ara'ani, tíj na'a rusén jime'e. ⁶⁹ Ayee tu hui rá'atzaahuat'e, teajta tiyen ramua'aree pej pe'ín pú'een i pej Dios jemi e'icaanej, ti Dios ajta muaja'utétuaasin í ruri'iríinta'a.

⁷⁰ Aj pu'i Jesús ayén tiu'utaniú tíjín:

—¿Ni qui necaí niyen amua'antíhua'u mú'ejmi mi sej tamuáamuata'a japuan hua'apua ará'ase? A'iné nijta ne'u. Mí ajta, seíj ti mú'ejmi jetze ajtémecan, tiyaaru'u pu jetzen seijre'e. —Ayee pu tihua'utá'ixaa.

⁷¹ A'íjna ti nu'u tiyaaru'u jetzen seijre'e, a'í pu ayén huatamuá'a í Judás. A'í pu yaujra'an pú'eene'e a'íjna í Simón ti ayén te'entímu'utaca tíjín Iscariotes. Ajta a'íin Judás, huá'a jetze pu ajtémecantaca'a í mej tamuáamuata'a japuan hua'apua ará'ase. A'í pu a'íin pú'een ti avíitzi jín tiu'utátuiire'esin a'íjna jime'e í Jesús.

7

Mat'íj tiu'uyé'este me'íjna jime'e mej avé'inaamua'asin

¹ Tíj na'a a'ájná'imua, a'úu pu a'uteájturaa í Jesús a'ujna u Galilea. Capu ché'e a'uun á'uche'ecane'e u Judea a'iné a'íime í mej Israel jetze ajtémecantaca'a í mej a'uun é'echejca'a, ayée mú raxí'eve'eca'a mej raajé'ica. ² Pu'uri ajta vejlí'itaca'a a'ájna mat'íj miyen tí'yestehua'a me'íjna jime'e mej avé'uj'inaamua'asin, í mej Israel jetze ajtémecan. ³ Mat'íj mi miyen tiraata'ixaa í ihuáamu'a'ame'en í Jesús tíjín:

—Patá'aj hui piyen huiirá'ra'ani peyujna pej pe'uun á'ura'ani a'ujna u Judea, mej mi a'íime í mej mú'eetzi jamuan á'ujuhua'an miyen raaseíj a'ij pej rici pe'íjna jime'e ti hui huápi'i ruxe'eve'e, í mej jín a'ij te'utaseíj. ⁴ Tí pua'a hui ja'atí ayén raxí'eve'e mej mi mé jéjre'e miyen ráamua'ati, capu ayén avíitzi jín tí'imuari'e. A'iné ayée pej hui rici pe'íjna jime'e ti huápi'i ruxe'eve'e, naa pu xí'epi'in pej piyen á jéjre'e huatá'aseijrata huá'a jemi, matíj mena'a pua'amé mej yen huachéjme íyen chaanaca japua. —Ayee mú tiraata'ixaa.

⁵ Majta a'íime í mej ihuáamua'ame'en pú'eene'e, camu majta rá'antzaahua me'íjna í Jesús. ⁶ Aj pu'i ayén tihua'utá'ixaa tijín:

—Capúu xi a'ájna teja'uré'ene ti huaxí'epi'in ineetzi jemi nej ni ne'uun a'utanén. Aru mú'ejmi jemi, ja'anáj ti na'a pu ayén í'ixi'epi'in. ⁷ Capu hui a'atzu ri'irí mej amuájcha'íire'e í mej yen huachéjme íyen chaanaca japua. Mí majta xaa ineetzi menéjcha'íire'e me'íjna jime'e nej caí niyen a'ij pua'a tihuá'axajta mej miyen a'ij pua'a titetiújcha'íi. ⁸ Setá'aj se'uun a'ujnéen a'ánna a'u mej tejé'eyeste. Caxíi nu a'umé'e na'ame inee nej ni ne'uun íjii teja'uvé'emua'ariive'en a'iné capu xi ayén teja'uré'ene ti ari huaxí'epi'in.

⁹ Tí'ij ayén tihua'utá'ixaa, aj pu'i a'uun a'uteájturaa a'ujna u Galilea.

Jesús pu avíitzi jín a'uun a'ujnéj

¹⁰ Mí ajta a'íin, ayée pu huaríj. Matí'ij a'ucíj í ihuáamua'ame'en mej mi me'uun tejá'uyesten, a'íi pu ajta u á'ume. Capu ruseíirata u á'ume, sino avíitzi pu'u jín u á'ume.

A'íi mú rahuauhuau í Jesús a'íime í mej Israél jetze ajtéme'ecan

¹¹ Majta me'ín í mej me'uun tejé'eyestehua'a, a'íi mú rá'ixi'eeri'ireca'a me'íjna í í Jesús. Miyen tí'ixáata tijín:

—¿A'uné a'ij 'een a'íjna í ja'ati?

¹² Jéihua mú a'ij pua'a tí'ixajtaca'a a'íjna jime'e í Jesús huá'a tzajta'a í teite í mej me'uun e'etiújseire'eca'a. Seica mú miyen tí'ixajtaca'a tijín: “Rí'i pu tí'itevij.” Majta seica miyen tí'ixajtaca'a tijín: “Capu a'atzu. A'íi pu hui huá'acuanamua í teite.”

¹³ Majta, capu ja'atí ayén á'ujca'anejca'a ti ayén ruseíirata tiu'utaxájta a'íjna jime'e í Jesús a'iné mehuá'atzi'íine'eca'a a'íimej í mej tí'itíj jín antiújmu'a'areereca'a a'íime jemi í mej Israél jetze ajtéme'ecan.

Jesús pu tihua'umuá'ate matí'ij tí'iyestehua'a

14 Mat'ij meri já'ita'a ujú'uncaa í mej tí'iyestehua'a, aj pu'i Jesús a'uun a'uteájrupi teyujta'a. Tí'ij jí a'utéjche ti tihuá'umua'aten í teite. 15 Jé'ecan mú rí'i tira'utasej a'íime í mej me'uun tí'aijta teyujta'a. Ayeé mú tiúj'ixaate'eca'a tijín:

—¿A'iné tí'iri'iri ti a'ín caí ja'anáj ti'ihuaújmu'a'ate, a'í pu raayí'iti ti ayén tihuá'umua'aten?

16 Jesús pu ayén tihua'utá'ixaa tijín:

—Canu a'ij tirájteu nesej a'ij nej tihuá'amua'aten sino a'í pu ayén tinaatá'a a'íjna ti yé neja'uta'íteca'a. 17 Tí pua'a hui ja'atí ayén á'ujca'ane ti ayén huárini a'ij ti tí'ijxe'eve'e í Dios, a'í pu xaa ayén ramua'aréeren ti pua'a Dios ayén naatá'a nej niyen tí'imua'ataca ca'ín nesej nena'a a'ij tirájteu. 18 A'íjna ti ayén tí'ixaxa'a a'ij ti a'ín na'a tirájteu rusej, ayée pu 'een jín ayén rici ti ij rí'i tiu'utaúra'an rusej.

'Mí neajta inee, ayée nu ne'íjna jín tí'imuari'e nej ni niyen rí'i tiraatá'an ne'íjna ti yen neja'uta'íteca'a. Tí pua'a hui ja'atí ayén á'ujca'ane ti ayén huárini a'ij ti tí'ijxe'eve'e í Dios, a'í pu xaa ayén ramua'aréeren ti pua'a Dios ayén tinaatá'a nej niyen tí'imua'ata ca'ín nesej nena'a a'ij tirájteu.

19 '¿Ni caí a'ín Moisés teecan ayén amuaatátui a'íjna í niucari í mej jín tí'aijta? Aa ni'ijtá ne'u. Mí seajta mú'een, capu ja'atí ti mú'ejmí jetze ajtémecan ayén araúrasten a'ij ti a'ín niucari ti'ixa. ¿A'iné 'een jime'e siyen tí'ijxe'eve'e sej naajé'ica?

20 Majta a'íime í mej me'uun ajteáxiireca'a, ayée mú titeetaniú tijín:

—Tiyaaru'u pu mú'leetzi tzajta'a seijre'e. ¿A'ataani hui ayén tí'ijxe'eve'e tí'ij muáaje'ica?

21 Aj pu'i Jesús ayén tihua'utá'ixaa tijín:

—Seij nu'u jín niyen huarj ti ayén huápi'i ruxe'eve'eca'a. Ajta a'ín amuaatájteu naíjmi'ica. Jé'ecan xu avé'ejí'istaxi.

22 Mí seajta mú'een, ayée xu tí'ijri'ire se'íjna jime'e ti Moisés teecan ayén amuaata'áj sej nu'u ra'antisjchixi'ín í naviira'an. Jee xaa, capu Moisés teecan jetze huanéj, sino Dios pu ayén raateájtuaa a'ímej jemi í á'amuya'upuaci'istemua'a. A'ij xu jín siyen ra'antisí'iche í naviira'an í unee'ca'i ti teáata'a se'ájna xicájra'an sej jetzen ruse'upi. 23 Ayeé xu 'een jín tí'ijri'ire sej si caí auté'itzen se'íjna jemi í niucari ti Moisés teecan raateájtuaa. Tí pua'a ayén 'een, ¿a'iné 'een jín si níniu'ucacu ineetzi jemi se'íjna jime'e nej niyen nain jín raarújte se'j í ja'ati ne'ájna xicájra'a sej jetzen ruse'upi?

24 'Xaatapuá'ajta sej siyen tihuá'axijte'e a'ij ti tejamuá'amítiejte'e. Mí seajta mú'een, ayée xu huárini sej si siyen tihua'uxijte'en a'ij ti tiraavijte'e tzáahuati'ira'a jime'e.

Jesús pu jime'en ti'ixa a'uti'é'eme'ecan

²⁵ Jíme'en pu'u ayén tiraataxájtaca'a, aj mú mi seica miyen autéjhuii mej tí'ihuaúrihua'u. Miyen tijín:

—¿Ni caí a'ín pú'een í mej miyen jíme'en tí'tese'e mej raajé'ica? ²⁶ Yee pu hui jéjre'e huatéjvee tihuá'ixaate'e. Mí majta, camu a'ij tí'ijee. ¿Ni qui meri miyen raamuá'a tijín: "A'ii pu a'ín pú'een í Ciríistu'u"? ²⁷ Mí teajta iteen, teen tu hui ramua'aree a'u ti é'eme'ecan te'íjna í ja'atí. Mí ajta a'ín í Ciríistu'u, tí'ij a'ín yé uvé'enen, capu ja'atí ramua'aréeren a'u ti é'eme'ecan a'íjna. —Ayee mú tí'ixajtaca'a.

²⁸ Ajta a'ín Jesús, aúche'e pu tihuá'amua'atejca'a u teyujta'a. Aj pu'i ayén ca'anín jín tiu'utaxájtaca'a tijín:

—Jee xaa ne'u, ayée pu hui ti'ayajna sej nemua'ate, seajta siyen ramua'aree a'u nej é'eme'ecan. Canu neseíj nena'a yé ve'ecáane sino ti yé neja'uta'íteca'a, a'í pu nain jín ayén tí'ijri'ire. Capu tí'ihua'itzi í jemin. Mí seajta mú'een, caxu ramua'ate a'iné caxu rá'astijre'e. ²⁹ Mí neajta inee, nee nu xaa ramua'ate a'iné a'úu nu é'eme'ecan í jemin. A'í pu hui ajta yen neja'uta'íteca'a.

³⁰ Jíme'en pu'u ayén tiu'utaxájtaca'a, aj mú mi miyen tiu'utatése mej raatéevi'i. Mí ajta, capu ja'atí ayén raatéevi'i a'iné capúu xi a'ájna teja'ur'éene, a'ájna ti jetzen huaxí'epi'intari'ihuaca'a ti ayén huámi'ini. ³¹ Majta a'íime í mej jemin e'etiújseij, mu'iití mú miyen rá'antzaahua. Ayee mú tiu'utaxájtaca'a tijín:

—Tí'ij yé uvé'enen a'íjna í Ciríistu'u Dios ti ra'antíhua'u, ¿ni qui jaítze'e ayén a'íjna jín rini ti huápi'i ruxe'eve'e caí amíjna mi ja'atí?

A'íime fariseos mú nu'u xantaaru'u huata'áiteca'a mej raatéevi'i me'íjna í Jesús

³² Majta a'íime í fariseos, ayée mú tiu'unamuajri'i a'ímej í teite mej miyen xahuaani'i mú jín tiúj'ixaate'e. Matí'ij mi a'íime í mej tí'ajta u teyujta'a, majta a'íime í fariseos, a'í mú seica huata'áiteca'a a'ímej í mej me'uun tí'icha'íi mej mi raatéevi'i.

³³ Aj pu'i Jesús ayén tihua'utá'ixaa tijín:

—Canu ché'e á'ateeri mú'ejmi jemi a'iné pu'uri vejlí'i nej ni ne'uun a'ujnéen ne'íjna jemi ti yen neja'uta'íteca'a. ³⁴ Mú'een xu nehuauni, aru caxu mé'e nejé'eteuni. Ajta, capu ri'iríista a'ame sej se'uun a'ujnéen a'u nej a'ij éene'e na'ame.

³⁵ Majta a'íime í mej me'uun tí'ajta teyujta'a, ayée mú tiúj'ihua'uraca'a tijín:

—¿A'uquí hui a'umé a'u ti caí ri'irí tej tiyen yé'uteuni? ¿Ni qui a'uun seíj chuéjra'a japua a'umé huá'a jemi í teite í mej a'ucíjxi huá'a tzajta'a a'íime í mej Grecia é'eme'ecan? ¿Ni qui hui ajta ayén tihuá'amua'aten a'ímej í mej Grecia

é'eme'ecan? ³⁶ ¿A'iquí huataújmu'a a'íjna í niuucari ti jín tej nu'u rahuauni, teajta nu'u caí rateuni, ti ajta nu'u caí ri'irí tej a'uun á'uju'un a'u ti a'ij éene'e a'ame? —Ayeé mú tiújihua'uraca'a.

Jesús pu hua'utá'ineesin mej mi jemin ve'eré'enen

³⁷ Tí'ij ari te'entipúa'arijme'eca í mej tí'iyeste, a'ájna xicájra'an ti jaítze'e ruxe'eve'eca'a í mej me'íjna jetze tí'iyestehua'a, aj pu'i Jesús ayén huatéechaxi huá'a tzajta'a. Aj pu'i ayén ca'anín jín tiu'utaxájtaca'a tijín:

—Tí pua'a hui ja'atí ayén ruxiéemiste'e a'íjna jime'e ti caí urarí'ene'e jín huateájturaa í Dios jemi, ché'e a'íin ayén ve'eré'enen ineetzi jemi nej ni niyen ca'aníjra'a tiraatá'an. ³⁸ Ayeé pu che'atá na'a raruuren a'íjna í ja'atí ti ayén na'ará'astijre'esin ineetzi a'ij ti té'eyu'usi'í í yu'uxari jetze tijín: “A'íj pu jetzen airáninei í tzajta'an temua'a naa a'íjna í jaj ti jetzen araújca'anen a'íjna í ti jín ruuri a'ame. Ayej seíre'e a'ame tíj jetzen airáami'ie ye í jaj.” —Ayeé pu tihua'utá'ixaa.

³⁹ A'íjna í niuucari tijín “jaj”, ayéé pu huataújmu'a'a tijín: í xiéjniu'ucare'ara'an í Dios, í ti Dios raateájtuaaniiche'e huá'a tzajta'a a'ímej í mej rá'antzaahua. Ayeé pu a'íjna jín tiu'utaxájtaca'a a'íjna í Jesús a'iné capu xi é'e já'ahua'aca'a a'íjna í xiéjniu'ucare'ara'an í Dios, a'íjna jime'e ti a'íin Jesús caí xi a'ujnéj u júte'e ti ij Dios ayén án ye'ecájrati í ipuari japua.

Capu xi huá'amitiejte'eca'a í teite ja'atí ti pírici a'íjna í Jesús

⁴⁰ Jíme'en mu'u miyen ráanamujri'í ti ayén tiu'utaxájtaca'a, aj mú mi miyen tiu'utaxájtaca'a seica í teite tijín:

—Ayej hui xaa ne'u ti'ayajna ti a'íin pú'een ti ayén tí'ixaxa'a í Dios jetze me'ecan, í tej tiyen rachú'eve'e.

⁴¹ Majta seica mú miyen tiu'utaxájtaca'a tijín:

—A'íi pu hui a'íin i'í pírici ti i'í Círístu'u.

Majta seica miyen tiújihua'uraca'a tijín:

—¿A'iné hui tí'irí'irí ti a'íin Círístu'u ayén a'uun é'eme'ecanta u Galilea? ⁴² ¿Ni caí ayén té'eyu'usi'í í yu'uxari jetze ti nu'u a'íin Círístu'u ayén airaújnejte'esin a'íjna jetze í teitestemua'ame'en í David teecan? Ajta nu'u ti a'uun é'eme'ecanta a'ame a'ujna u Belén, a'u ti a'íin David teecan e'echéjme'e. —Ayeé mú tiu'utaxájtaca'a.

⁴³ A'íj mú jín já'íta'a a'utacíj í teite me'íjna jime'e í Jesús. Seica mú seicié tí'ixajta'a. Majta seica seicié. ⁴⁴ Seica mú miyen raxí'eve'eca'a mej miyen raatéevi'í. Mí ajta, capu ja'atí ahuaújca'ane ti rajví'í.

Camu nu'u rá'atzaahuate'eca'a í Jesús a'íime í mej títetaté'eca'a

45 Matí'ij mi a'íime í mej tí'icha'íi u teyujta'a, a'úu mú a'uré'ene huá'a jemi í mej me'uun tí'aijta u teyujta'a, majta í fariseos jemi. Matí'ij miyen tihua'uta'íhua'uri'i tijín:

—¿A'iné 'een jín secaí ye'eráavi'iti?

46 Majta a'íime í mej tí'icha'íive, ayée mú tihua'utá'ixaa tijín:

—Capu hui ja'atí ayén tí'ixaxa'a tíj amín tí'ixaxa'a.

47 Ayee mú tiu'utaniú a'íime í fariseos tijín:

—¿Ni ajta ari ayén amuáacuanamua mú'ejmi? 48 ¿Ni caí seíj ti tí'ita'aijte'e ari rá'antzaahua a'íjna, na'ari seíj ti téjmi jetze ajtéme'ecan i tej fariseos pú'een? 49 Majta í teite í mej me'uun e'etiújseire'eca'a, camu a'atzu yaú'itie a'ij ti té'eyu'usli'í a'íjna jetze í niucari Moisés teecan ti raateájtuaa. Dios pu ari hua'uxíjte amíime. —Ayee mú tiu'utaxájtaca'a a'íime í fariseos.

50 Ajta a'íin Nicodemo, a'íjna ti ari í Jesús jemi a'atánejca'a, tíj ajta seíj pú'eene'e ti huá'a jetze ajtéme'ecan, ayée pu tihua'utá'ixaa tijín:

51 —Capu ayén tiraavíjte'e tej tiyen ra'uxíjte'en tí'ij puaíjtzí ráaci'iti. Ayee pu té'axa í yu'uxari jetze í tej jín tí'aijta ti ayén nu'u ruxe'eve'e tej nu'u tiraal'íhua'u amuacaícan jín te'íjna í ja'ati tej ti ráamua'aree a'ij ti tí'itíj jín ríci. ¿Ni caí ayén ti'ayajna?

52 Matí'ij mi miyen tiraata'ixaa tijín:

—¿Ni hui mú'ee pe pajta pe'uun é'eme'ecan u Galilea? Aúhuhuauchi í yu'uxari jetze pej pi piyen ráamua'aree ti caí ja'atí a'uun é'eme'ecan u Galilea ti Dios jetze me'ecan tí'ixaxa'a.

53 Ayee mú tiu'utaxájtaca'a. Matí'ij mi a'ucíjxi a'u ti seíj é'eche.

8

A'íjna í 'íita'a ti huaújxana'acire

1 Ajta Jesús pu a'uun á'ume jirí ti a'utacá'a ti ayén téja'arájtehuaa tijín Aceituunajemi. 2 Tapuá'arijme'eca pu a'uun a'ujnéj teyujta'a. Majta mú jeihua teite ajteáxiireca'a í jemin. Aj pu'í a'ujyeíjxi ti i tihua'umua'aten. 3 Majta a'íime í mej jetzen tiú'ujmua'ate í niucari í mej jín tí'aijta, majta a'íime í fariseos, a'íi mú seíj e'eráavi'iti í 'íita'a. Ayee mú tiraatéevi'i tí'ij auj ayén rijcaa í 'íita'a ti ruxána'acira'ate'eca'a. Matí'ij mi raata'aíj ti a'uun já'ita'a a'utéchaxin mej mi raaseíj í teite. 4 Matí'ij mi miyen tiraata'ixaa me'íjna í Jesús tijín:

—Maeestru, ayée mú yeehui tiraatéevi'i amíjna mi 'íita'a tí'ij auj xana'acira'ate'eca'a. 5 Ajta a'íin Moisés, ayée pu yeehui titaata'aíj a'íjna jetze í niucari ti raateájtuaa ti ayén ruxe'eve'e tej nu'u tetej jín raajé'ica. Ari mú'ee, ¿a'iné yeehui pajta ti'ixa?

⁶ Ayee mú me'íjna jín tiraata'íhua'uri'i mej mi me'íjna jín ra'antimua'ítin a'íj ti a'ín ti'itíj jín tihua'utá'ixaa'te'esin. Ayee mú rahuauca'a me'íjna í mej jín tiraaxájtzi'i.

Ajta a'ín Jesús, a'í pu aicaújtutzi. Aj pu'i a'utéjche ti ruxité jín ra'uyú'uxa á chuaata'a. ⁷ Maúche'e mú tí'ira'íhua'uraca'a. Aj pu'i Jesús ayén huatéechaxi. Ayee pu tihua'utá'ixaa tijín:

—Tí pua'a hui seíj mú'een ja'anáj caí a'íjna jín ayén auté'ítze í á'amua'mua'atziira'a jime'e, ché'e a'ín ja'atí amua-caí raatatú'a í tetej jime'e. —Ayee pu tihua'utá'ixaa.

⁸ Ajtaha'a pu aicaújtutzi. Ajta ra'uyú'uxaca'a á chuaata'a. ⁹ Majta a'íme, jime'en mu'u miyen ráanamujri'i a'íj ti tiu'utaxájtaca'a a'íjna í Jesús, mat'íj mi me'uun tíhui, seíj majta seíj, amuacaícan a'íjna ti jaítze'e vásta'a. Tí'íj jí a'í na'a í Jesús a'uun a'uteájturaa jamuan a'íjna í 'íta'a ti a'uun já'íta'a a'utéveeca'a. ¹⁰ Aj pu'i Jesús huatéechaxi. Aj pu'i ayén tiraata'íhua'uri'i tijín:

—'íta'a, ¿a'uné hui a'íj mé'een a'íme? ¿Ni caí mé'e ja'atí ti ayén ti'itíj jín mú'eetzi jetze tí'ijpua'ajte'e?

¹¹ Aj pu'i ayén tiraata'ixaa tijín:

—Nevástara'a, capu yeehui ja'atí ayén neetzi jetze ti'itíj jín tí'ijpua'ajte'e.

Jesús pu ayén tiraata'ixaa tijín:

—Canu neajta inee ti'itíj jín mú'eetzi jetze te'ujpuá'ajte'esin. Patá'aj á'ura'ani. Capej hui ché'e piyen pe'íjna jín te'uté'ítze'aara'an. —Ayee pu tiraata'ixaa.

Jesús pu hua'atátzavi'i a'íme í mej yen huachéjme íyen chaanaca japua

¹² Tí'íj ajtaha'a ayén tihua'utá'ixaa í teite í Jesús, ayej tiu'utaxájtaca'a tijín:

—Nee nu yeehui ne'ín pú'een í tatzari ti jín huáneeri'i huá'a japua naíjmi'ica í mej yen huachéjme íyen chaanaca japua. A'atí ti na'a hui ti nee jamuan á'uche'ecane'en, capu ja'anáj ayén tíca'amiste'e á'uche'ecane'e a'ame, sino ayée nu yeehui raateájtuaani í jemin ne'íjna í tatzari í ti jín ruuri á'ara'ani.

¹³ Mat'íj mi a'íme fariseos miyen tiraata'ixaa tijín:

—Mú'ee pej piyen aseíj tité'axajta. A'íj pu yeehui jín caí ti'itíj vaire'e a'íj pej tité'axajta aseíj.

¹⁴ Aj pu'i ayén tihua'utá'ixaa a'íjna í Jesús tijín:

—Tí pua'a niyen neseíj tí'inxajta, aúche'e pu yeehui tí'ivaire'e nej niyen tí'inxajta neseíj a'íjna jime'e nej niyen ramua'aree a'u nej a'arájraa, neajta niyen che'atá nena'a ramua'aree a'uj nej a'umé. Mí seajta mú'een, capu yeehui a'íj tejamuá'amitiejte'e, a'u nej a'arájraa, na'ari a'u nej a'umé. ¹⁵ Ayee xu siyen sena'a huá'axijte'e a'íj sej rujámua'a tirájteuve. Mí neajta inee, canu ja'atí jíi á'axijte'en. ¹⁶ Aru, ti

pua'a hui niyen ja'atí á'axijte'e, aúche'e pu ayén tiraavíjite'e nej niyen ricí a'iné canu neseíj niyen a'ij tirájteu, sino a'í pu ayén naatá'a a'íjna ti yen neja'uta'íteca'a.

¹⁷ Ayee pu yeehui té'eyu'usi'i a'íjna jetze í niuucari í sej jín tí'ajta ti ayén nu'u tí'ivaire'e ti pua'a mehuá'apua miyen tí'tíj jín tí'íteújxajtajme'en. ¹⁸ Nee nu yeehui ne'ín pú'een seíj í nej niyen tí'inxajta neseíj. Ajta yeehui í seíj ti ayén tineteáxajta, a'í pu a'ín pú'een í niyá'upua ti íiyen neja'uta'íteca'a.

¹⁹ Mat'íj mi miyen tiraata'íhua'uri'i tíjín:

—¿A'uné yeehui a'ij 'een ti ayá'upua pú'een?

Jesús pu ayén tiu'utaniú tíjín:

—Caxu yeehui nemua'ate ja'atí nej pú'een. Caxu seajta ramua'ate í niyá'upua. Tí pua'a siyen nemua'ajcaa, ayée xu yeehui seajta tí'ijmua'ate í niyá'upua.

²⁰ Ayee pu tiu'utaxájtaca'a a'íjna í Jesús tí'ij auj tihuá'amua'atejca'a a'ujna teyujta'a, a'ájna vejli'i a'u mej yé'ese'iri í tumin. Mí majta í teite, capu ja'atí ayén tiraatéevi'i a'iné capúu xi a'ájna teja'uré'ene a'íjna xicájra'a jetze ti jetzen Jesús huámi'ini.

“A'u nej a'umé, capu ri'iri sej se'uun á'uju'un”

²¹ Ajtahua'a pu Jesús ayén tihua'utá'ixaa tíjín:

—Nee nu yeehui ne'uun a'ujnéjsin, seajta mú'een xu nehuauni inetzi. Ajta, caí Dios tejámuaatá'uuni'ira. Mú'een xu cui'ini se'íjna jime'e sej auteájturaa í Dios jemi. Capu ri'iri sej se'uun a'ujnéen a'u nej a'ujnéjsin inee.

²² Mat'íj mi miyen tí'tiúrihua'uri'i a'íime í mej me'uun tí'ajta teyujta'a tíjín:

—¿A'iné yeehui huataújmua'a a'íjna í niuucari ti nu'u caí ri'iri tej te'uun a'ujnéen a'u ti nu'u a'ujnéjsin? ¿Ni qui ayén huataújmua'a ti a'ín huaújje'ica?

²³ Aúche'e pu ayén tihuá'a'ixaate'eca'a tíjín:

—Mú'een xu hui yúuci pújme'en é'eme'ecan. Neajta inee, júte'e nu é'eme'ecan. Mú'een xu yeehui huá'a jetze ajtémecan a'imej í mej yen seijre'e íiyen chaanaca japua. Neajta inee, canu niyen huá'a jetze ajtémecan.

²⁴ Ayee nu hui niyen amuaatá'ixaa ti pua'a caí ayén Dios tejámuaatá'uuni'ira, mú'een xu cui'ini se'íjna jime'e sej auteájturaa í Dios jemi. Tí pua'a yeehui secaí siyen té'antzaahuat'e'en nej ne'ín pírici a'ij nej tí'ixa, mú'een xu xaa cui'ini se'íjna jime'e sej auteájturaa í Dios jemi.

²⁵ Mat'íj mi miyen tiraata'íhua'uri'i tíjín:

—¿A'ataani yeehui pej pú'een?

Ajta Jesús pu ayén tihua'utá'ixaa tíjín:

—Nee nu ne'ín pú'een í nej niyen jime'en tejá'amua'ixaate'ecaa tíj na'a jécua imuá ti yú e'iré'ene.

²⁶ Jéihua nu neri tí'ixajtami'i mú'ejmi jime'e, neajta niyen ne'íjna jín amua'uxíj'te'en. Mí ajta a'ín ti yen neja'uta'íteca'a, a'í pu tzáahuati'ira'a jín tí'ixaxa'a. Neajta nu hui niyen tihuá'ixaate'e a'ímej í mej yen japuan seijre'e íyen í chaanaca japua a'ij nej niyen tiráanamujri'i ne'íjna jemi ti yen neja'uta'íteca'a. —Aye'e pu tihua'utá'ixaa.

²⁷ Majta a'íme, camu yaú'ítiee muá'araa a'ij ti tihuá'ixaate'eca'a, ti ayén jime'en raxa ti ya'upuáara'an pú'een. ²⁸ A'íj pu jín, Jesús ayén tihua'utá'ixaa tíjín:

—Setí'ij yeehui aj neja'utavén ineetzi i nej teáata'a jetze airáme'ecan, aj xu si ramua'aréeren ja'atí nej pú'een, sea-jta xu ramua'aréeren nej caí nesej nena'a a'ij tirájteu a'ij nej tejámuaatá'ixaa sino ayée nu che'atá nena'a tí'ixaxa'a a'ij ti niyá'upua ayén tinaamuá'ate. ²⁹ A'íjna ti hui yen neja'uta'íteca'a, a'í pu neetzi jemi seijre'e. Capu ayén ruséntacan naatéjtuaa a'iné ayée nu yeehui tí'ij pína'a niyen tí'ijri'ire a'ij ti tira'aránanajche.

³⁰ Majta a'íme í teite, tí'ij Jesús auj ayén tihuá'ixaate'eca'a, mu'íití mú miyen rá'antzaahua.

Jíme'en í mej yaújmu'a'ame'en pú'een í Dios, majta a'íme í mej ravaire'e a'íjna ti a'ij pua'a 'een

³¹ Aj pu'i Jesús ayén tihua'utá'ixaa a'ímej í mej Israel jetze ajtémecan í mej majta rá'antzaahua tíjín:

—Tí pua'a hui siyen te'utáviicua'i sej si siyen tira'ará'astijre'en a'ij nej tejá'amua'ixaate'e, aj xu xaa siyen tité'ujjhua'ane'e xá'aju'un ineetzi jamuan. ³² Mú'een xu seajta yeehui ramua'aréeren se'íjna ti nain jín ayén tí'ayajna. A'íj xu jín ruxiéehua á'ujjhua'ane'en xá'aju'un.

³³ Matí'ij mi miyen tiraata'ixaa tíjín:

—Teen tu yeehui Abraham teecan jetze airáne. Catu yeehui ja'anáj seica jemi ca'anéeri jín tiu'utévai. A'íj pu yeehui jín, ¿a'iné auj tí'iri'iri pej piyen tí'ita'ixaate'e tej nu'u taxiéehua á'ujjhua'ane'e tá'ara'ani?

³⁴ Jesús pu ayén tihua'utá'ixaa tíjín:

—Aye'e nu yeehui tejá'amua'ixaate'e tzáahuati'ira'a jime'e ti ja'atí ti na'a ti ayén te'uteáturaave'en í Dios jemi, a'í pu ca'anéeri jín tí'imuarí'e a'íjna jemi ti a'ij pua'a 'een.

³⁵ Ajta a'ín ti ca'anéeri jín tejé'emuarí'e a'u mej é'eche í teitestemua'ame'en a'íjna ti tí'ira'aij'te'e, a'í pu caí a'uun rusén jín huateáturaasin a'ujna. Majta a'ín ti yaujra'an pú'een, a'úu pu yeehui huateáturaasin tíj na'a rusén jime'e.

³⁶ A'íj pu jín, ti pua'a niyen huárini inee, i nej neajta yaujra'an pú'een, nej ni amua'irájtuaani sej si ruxiéehua á'ujjhua'ane'en, ayée xu xaa ne'u ruxiéehua á'ujjhua'ane'e xá'aju'un, tzíte'e. ³⁷ Nee nu hui niyen ramua'aree sej se'íjna

jetze airáane se'íjna í Abraham teecan. Mí seajta mú'een, xu'uri siyen á'ujca'ane sej siyen naajé'ica se'íjna jime'e sej caí ché'e ranamuajracu a'ij nej tejá'amua'ixaate'e. ³⁸ Ayee nu ne'íjna jín tejá'amua'ixaate'e a'ij nej yeehui neri ne'uun tejá'useij í niyá'upua jemi. Seajta mú'een, ayée xu che'atá sena'a tí'ijri'ire a'ij sej seajta tiráanamujri'í í ruyá'upua.

³⁹ Mat'íj mi miyen tiu'utaniú tijín:

—Teen tu yeehui rájya'upuaca'a te'íjna í Abraham teecan.

Aj pu'í Jesús ayén tihua'utá'ixaa tijín:

—Tí pua'a yeehui siyen yaújmua'ame'en pú'eene'en a'íjna í Abraham teecan, ayée xu che'atá sena'a rí'í titetiújcha'íi a'ij tí a'ín ajta rí'í tí'tiújcha'íica'a. ⁴⁰ Ayee pu í éene'e, xu'uri siyen tiraaxí'epi'intare sej naajé'ica. Neajta inee, nee nu ne'ín pú'een se'íj tí ayén tejámuaatá'ixaa a'íjna tí ayén tí'ayajna, í nej neajta niyen ráanamujri'í ne'íjna jemi í Dios. Capu yeehui ayén tí'ijri'irejca'a a'íjna í Abraham teecan. ⁴¹ Ayee xu siyen a'ij pua'a titetiújcha'íi a'ij tí ajta rici í á'amuyaya'upua.

Mat'íj mi miyen tiu'utaniú tijín:

—Catu yeehui huanú'ihuaca'a huá'a jetze í mej rusejtajmee patíj mú'ee. Se'íj pu'u yeehui a'ín pú'een í tej rájya'upua. A'íj pu yeehui a'ín pú'een í Dios.

⁴² Aj pu'í Jesús ayén tihua'utá'ixaa tijín:

—Tí pua'a yeehui a'ín Dios á'amuyaya'upua pú'eene'en, mú'een xu nexí'eve'e xá'aju'un a'iné a'úu nu a'uvé'emej í jemin. Canu yeehui nese'íj nena'a niyen a'uvé'emej sino a'íj pu yen neja'uta'íteca'a.

⁴³ ¿A'iné 'een jín secaí nejaú'itie a'ij nej tejá'amua'ixaate'e? Caxu xaa ne'u yaú'itie a'iné secaí ahuaújca'ane sej ra'ancuré'an a'ij nej tí'ixa. ⁴⁴ Mú'een xu yeehui se'íjna jetze ajtémecan í tiyaaru'u. A'íj pu a'ín pú'een í á'amuyaya'upua. Seajta mú'een, ayée xu'u sena'a se'íjna jín siyen rá'astijre'e a'ij tí tí'ijxe'eve'e í á'amuyaya'upua. Tij na'a tí huatase'íjre í teáata'a tí yú e'iré'ene, a'íj pu yeehui tí'itecui'ica. Capu ja'anáj tzáahuati'ira'a jín tiu'utaxájtaca'a. A'íj pu yeehui nain jín tí'ihua'itaca. Tij na'a tí ayén tí'ihua'í, a'íj pu jetzen airáninei í tzajta'an a'íjna tí hua'itzi pú'een. Ayej xaa ne'u, a'íj pu a'ín pú'een tí tí'ihua'itaca. Ajta tíj na'a tí hua'itzi pú'een, a'íj pu jetzen airáninei.

⁴⁵ Mí neajta inee, ayée nu tzáahuati'ira'a jín tí'ixaxa'a. A'íj xu jín, caxu yeehui ná'atzaahuate'e. ⁴⁶ ¿Ni se'íj mú'ejmi jetze tí ajtémecan ayén tí'itíj jín ná'axijte'e a'íjna jime'e nej tí'itíj jín auteájturaa í Dios jemi? A'iné capu rí'irí sej siyen huárini, ayée pu huataújmua'a nej niyen tzáahuati'ira'a jín tejá'amua'ixaate'e. Tí pua'a ayén, ¿a'iné yeehui 'een jime'e secaí ná'atzaahuate'e? ⁴⁷ Ayee nu tejá'amua'ixaate'e. A'íjna

ti Dios jetze ajtème'ecan ayén rá'astijre'e a'ij ti ti'ixa í Dios. Seajta mú'een, ayée xu 'een jín caí siyen rá'astijre'e se'íjna jime'e sej caí Dios jetze ajtème'ecan.

Cirístu'u pu amuacá huatasejre caí a'íjna í Abraham teecan

⁴⁸ Majta a'íime í mej tí'ajta teyujta'a, ayée mú tiraata'ixaa tijín:

—¿Ni yeehui caí ayén ti'ayajna a'ij tej ti'ixa pej piyen Samaria é'eme'ecan, ajta tiyaaru'u pu mú'etzi tzajta'a seijre'e?

⁴⁹ Jesús pu ayén tihua'utá'ixaa tijín:

—Capu tiyaaru'u neetzi tzajta'a seijre'e sino nee nu rí'i tiratá'aca í niyá'upua. Seajta mú'een, ayée xu méjcali tinúutache ineetzi. ⁵⁰ Mí neajta inee, canu yeehui nesej nena'a niyen rahuauhuau ti ja'atí rí'i tinaatá'an, sino se'j pu'u xaa ayén rahuauhuau. A'ii pu yeehui a'ín pú'een ti tzáahuati'ira'a jín ayén tiraax'íepi'intare'en. ⁵¹ Ayee nu tejá'amua'ixaate'e tzáahuati'ira'a jime'e. Tí pua'a ja'atí ayén tirá'astijre'e a'ij nej tí'ixaxa'a, capu yeehui ja'anáj raci'iti ti huám'i'ini.

⁵² Jíme'en mu'u miyen ráanamujri'i, aj mú mi miyen tiu'utaxájtaca'a tijín:

—Tu'uri yeehui ramua'aree ti ayén ti'ayajna ti tiyaaru'u pu mú'etzi tzajta'a seijre'e. A'í pu yeehui Abraham huam'í'i, majta a'íime í mej Dios jetze me'ecan tí'ixaxa'ata'a. Mí pajta mú'ee, ayée pepu'u yeehui ti'ixa ti ayén nu'u, ti pua'a ja'atí ayén tirá'astijre'e a'ij pej ti'ixa, ti nu'u caí ja'anáj m'i'ini.

⁵³ ¿Ni tzaa yeehui piyen jaítze'e ve'ecán jín ti'itéjvee caí í ti'itíj ti jín ti'itéveeca'a í tayá'upua í Abraham? A'í pu yeehui xaa huam'í'i. Majta a'íime í mej Dios jetze me'ecan tí'ixaxa'ata'a, a'í mú majta huácuii. Ari mú'ee, ¿a'iné petí'ixa a'atani pej pírici?

⁵⁴ Ajta a'ín Jesús, ayée pu tihua'utá'ixaa tijín:

—Capu yeehui ti'itíj vaire'e ti pua'a niyen nesej té'antzaahuate'e. A'ii pu a'ín pú'een ti ayén rí'i tinaatá'aca í niyá'upua, a'íjna í sej jíme'en siyen ti'ixa yee a'í pu a'amua Dios pú'een. ⁵⁵ Seajta mú'een, caxu yeehui ramua'ate. Mí neajta inee, nee nu xaa ramua'ate. Tí pua'a niyen tejá'amua'ixaate'e yee canu ramua'ate, ayée nu tí'ihua'itaca setíj mú'een. Mí neajta inee, nee nu xaa ramua'ate, neajta niyen rá'astijre'e a'ij ti tí'ixaxa'a. ⁵⁶ Ajta yeehui a'íjna í Abraham ti á'amuyaya'upua pú'een, a'í pu huataújtemua'ave a'íjna jime'e ti ayén tirá'amitiejte'eca'a ti ayén raasej ja'anáj xicájra'an nej jetzen nain jín antínmua'areere. A'í pu xaa raasej, ajta a'íjna jín huataújtemua'ave.

⁵⁷ Majta a'íime í mej Israél jetze ajtème'ecan, ayée mú tiraata'ixaa tijín:

—¿Ni tzaa yeehui piyen raasej pe'ijna í Abraham teecan? Capu a'ij tí'iri'iri, a'iné capej xi piyen hua'apuate japuan tamuáamuata'a nine'ira'a rájcha'i.

⁵⁸ Ajta ayén tihua'utá'ixaa a'ijna í Jesús tijín:

—Ayee nu tzáahuati'ira'a jín tejá'amua'ixaate'e. Tí'ij caí xi Abraham huasejre, nee nu neri seijre'eca'a.

⁵⁹ Jíme'en mu'u miyen tiráanamujri'i, aj mú mi tetej titú'utu í mej jín raateátu'asixi'in. Ajta a'ín Jesús huateú'avaataca'a. Aj pu'i a'uun huirájraa a'ujna teyujta'a.

9

Jesús pu raarújte ja'atí ti aracúuni'i huanú'ihuaca'a

¹ Tí'ij a'uun a'atamé'ecaa, Jesús pu ja'atí huasej ti aracúuni'i pu huanú'ihuaca'a. ² Majta a'íme í mej Jesús jamuan á'ujjhu'a'ane'e, ayée mú tiraata'íhua'uri'i tijín:

—Maeestru, ¿a'tani yeehui ayén auteájturaa í Dios jemi ti ij a'ín ayén te'aracúuni'i huanú'íhua? ¿Ni qui a'ín auteájturaa ca'ín í vaújsimua'ame'en?

³ Aj pu'i Jesús ayén tihua'utá'ixaa tijín:

—Capu yeehui ja'atí auteájturaa í Dios jemi. Capu amájna ja'atí ayén auteájturaa, camu majta í vaújsimua'ame'en. Ayee pu yeehui tiráaru ti ij ayén huatasejre'en í jemin a'ij ti Dios tiraay'íiti a'ijna jime'e í rumuári'eri'ire'ara'an. ⁴ Ayee pu ruxe'eve'e tí'ij auj tújca'ari tzajta'a píti'irici tej tiyen tel'ijna jetze tiu'umuári'en Dios ti jín ayén yen neja'uta'íteca'a. Pu'uri yeehui a'ájna teja'uré'enejsin ti huatética'ari. Capu ché'e ri'iríista a'ame a'ájna ti ja'atí ayén tiu'umuári'en. ⁵ Ijii, net'ij nauj niyen huaca íiyen chaanaca japua, ayée nu tí'ivaire'e huá'a tzajta'a í teite tíj tatzari ti jín huá'a japua huáneeri'i mej mi miyen tí'ití huasej matíj mena'a pua'amé í mej yen japuan huachéjme í chaanaca japua. —Ayee pu tihua'utá'ixaa.

⁶ Tí'ij ayén tiu'utaxájtaca'a, aj pu'i, a'ín á chuaata'a e'erájtzitzee. Ajta, ru'ijci'e jín rajrú'une í xarij. Aj pu i ra'arápitijri'i á jí'iseáara'an jetze a'ijna ti arácun. ⁷ Ajta ayén tiraata'ixaa tijín:

—Aricu yeehui, u pá'ume'en pe'újna a'u ti jé'ejmuaa ti ayén téja'arájtehuua tijín Siloé.

(Ayee pu huataújmua'a a'ijna í niuucari tijín: ti huata'íti'ihuaca'a.)

Aj pu'i u á'ume a'ijna í ja'ati, ajta acáujista'ante. Tí'ij jí mú a'uvé'emej. Pu'uri ayén atáneerica'a. ⁸ Majta a'íme í mej á vejlí'i a'uchéejme'ecaa a'u ti é'echejca'a a'ijna í ja'ati, majta a'íme, í mej mejmí'i miyen rasejracaa tí'ij a'ín auj limojna huauca'a, ayée mú tiu'utaxájtaca'a tijín:

—¿Ni caí yeehui a'ñin pú'een ti ayén a'uun a'utacái á'aye'i ti ij limojna hua'utáhuavii í teite?

⁹ Seica mú miyen tiu'utaxájtaca'a ti nu'u a'ñin pú'een. Majta seica miyen tijín:

—Capu yee a'ñin pú'een, sino ayée pu'u na'a seijre'e tíj a'ñina. Ajta a'ñin, ayée pu tiu'utaxájtaca'a tijín:

—Nee nu yeehui ne'ñin pú'een.

¹⁰ Mat'ij mi miyen tiraata'íhua'uri'i tijín:

—¿A'iné ye'í pete'atáneereca'a?

¹¹ Aj pu'i ayén tihua'utá'ixaa tijín:

—A'ñina yeehui í mej miyen ratamuá'amua tijín: Jesús, a'ñi pu xarij huateáru'une, tí'iquí yeehui na'arápitiijri'i yé nej'íi jetze. Aj pu'i ayén tinaata'áj nej nu'u ne'uun u á'ume'en ne'únna Siloé, a'u ti jé'ejmuua nej nu'u ni aránja'usixi'ñin. Net'ij yeehui ni u á'ume, neajta aránja'usixi. Aj nu ni niyen mé úuneereca'a. —Ayee pu tihua'utá'ixaa.

¹² Mat'ij mi miyen tiraata'íhua'uri'i tijín:

—¿A'uné a'ij 'é'en a'ñina í ja'atí?

Ayee pu tihua'utá'ixaa tijín:

—Canu yeehui mé'e ye'emua'aree.

A'ñime í mej tí'ajta teyujta'a, a'ñi mú chueere'e, majta camu a'ij tirájteuve a'ij mej rici

¹³ Mat'ij mi ya'uví'ití me'ñina ti aracúuni'i a'imej jemi í fariseos. ¹⁴ Ajta, ayée pu a'ájna pí'tí'irijcaa a'ájna xicájra'an jetze mej jetzen ruse'upi tí'ij Jesús ayén raateáru'une í xarij, ajta tiráhuua. ¹⁵ A'ij mú jín, a'ñime í fariseos majta miyen tiraata'íhua'uri'i a'ij ti a'ñin te'atáneereca'a. Ajta a'ñin ja'atí ayén tihua'utá'ixaa tijín:

—A'ñi pu yeehui na'arápitiijri'i yé nej'íi jetze. Neajta niyen aránja'usixi. Ajta íjii, nee nu yeehui neri mé úunee.

¹⁶ Majta í mej huá'a jetze ajtémecan í fariseos, ayée mú tiu'utaxájtaca'a tijín:

—Capu yeehui a'uun é'eme'ecan í Dios jemi a'ñina a'iné capu ayén rá'astijre'e a'ñina jime'e í xicaj tej jetzen tase'upi.

Majta seica miyen tijín:

—¿A'iné yeehui tí'iri'iri ti ja'atí ayén huárini ti huápi'i ruxe'eve'e ti pua'a ayén nu'u te'uteáturaavecaren í Dios jemi?

A'ij pu jín, seica mú seicié tí'ixajtaca'a. Majta í seica, seicié mú majta tí'ixajtaca'a. Camu naími'i ruxí'ej mena'a miyen tí'ixajtaca'a. ¹⁷ Mat'ij miyen majtáhua'a tiraata'íhua'uri'i tijín:

—Pajta mú'ee, ¿a'iné yeehui petí'imua'atze ja'atí ti pírici?, a'iné a'ñi pu timuáhuua pej pí atáneereca'a.

Ajta a'ñin ja'atí ayén tihua'utá'ixaa tijín:

—A'ñi pu yeehui Dios jetze me'ecan tí'ixaxa'a.

18 Majta a'ñme í mej a'uun tí'ajta teyujta'a, camu rá'antzaahua ti ayén aracúuni'i huanú'ihuaca'a, ti ari huarúj ti i ari atanee íjii, icu. Mat'íj mi miyen hua'uta'aíjtaca'a mej mi u a'uvé'uju'un í vaújsimua'ame'en. 19 Ayee mú tihua'uta'íhua'uri'i tijín:

—¿Ni tzaa yeehui a'ñn pú'een á'amuayauj? ¿Ni a'ñn pú'een sej siyen ti'ixa yee aracúuni'i pu huanú'ihuaca'a? ¿A'iné yeehui auj tí'iri'iri ti ari mé úneee?

20 Majta a'ñme í vaújsimua'ame'en, ayée mú tiu'utaniú tijín:

—Ayee tu xaa ramua'aree ti a'ñn tayauj pírici, teajta yeehui ramua'aree ti aracúuni'i huanú'ihuaca'a. 21 Mí teajta iteen, catu xaa ne'u ramua'aree a'ij ti 'een jime'e ti ayén ari mé úneee nusu ja'atí ti ayén raarújte. Setá'aj yeehui siyen tiraata'íhua'u a'iné, pu'uri vásta'a. A'í pu ajta rusej tiu'utaxája.

22 Ayee mú 'een jín tiu'utaxájtaca'a í vaújsimua'ame'en a'iné mehuá'atziñne'eca'a a'imej í mej a'uun teyujta'a tí'ajta, í mej majta meri miyen tiraax'íepi'íntare mej mi ru'irá'ite me'újna teyujta'a ja'atí ti na'a ti ayén tiu'utaxáj yee Jesús pu nu'u a'ñn pú'een í Ciríistu'u ti Dios ra'antíhua'u. 23 A'ij mú jín miyen tiu'utaxájtaca'a í vaújsimua'ame'en yee matá'aj raata'íhua'u me'íjna a'iné a'íjna í hua'ayauj pu'uri vástaca'a.

24 Majtahua'a mú miyen raatajé me'íjna ti aracúuni'i huanú'ihuaca'a. Ayee mú tiraata'ixaa tijín:

—Patá'aj piyen pena'a r'íi tiraatá'an í Dios. Pajta caí yeehui piyen r'íi tiraatá'acare'en pe'íjna í ja'ati a'iné a'í pu ateáturaave í Dios jemi.

25 Ajta a'ñn, ayée pu tihua'utá'ixaa tijín:

—Tí pua'a yeehui ayén ateáturaave í Dios jemi nusu caí, canu xáahuí a'atzu ramua'aree, sino ayée nu xaa ramua'aree nej amua'acá aracúuni'i. Mí neajta íjii, nee nu hui mé úneee.

26 Mat'íj mi miyen tiraata'íhua'uri'i tijín:

—¿A'iné ye'í muáaru? ¿A'iné ye'í timuáahuaa pej pi yeehui atáneere?

27 Aj pu'i ayén tihua'utá'ixaa tijín:

—Nu'uri amuaatá'ixaa. Seajta mú'een, caxu náanamujri'i. ¿A'iné 'een jime'e siyen raxí'eve'e nej neajtahua'a amuaatá'ixaate'en? Tij seajta mú'een siyen raxí'eve'e sej seajta jamuan á'ujujhua'ane'en.

28 Majta miyen jeíhua mú a'ij pua'a tiraata'ixaa tijín:

—Aa neti'íjtá ne'u. Mú'ee pej yeehui pe'íjna jamuan á'u'che'ecan, tzíte'e. Teajta iteen, teen tu tiyen rá'astijre'e te'íjna í Moisés teecan. 29 Teen tu yeehui tiyen ramua'aree ti Dios ayén jamuan tiu'uxájtaca'a í Moisés. Ajta, jíme'en a'íjna í ja'ati, catu yeehui a'atzu ramua'aree a'u ti é'eme'ecan.

30 Aj pu'i ayén tiu'utaniú a'íjna í ja'ati tijín:

—¿Ni caí ne'u icu? Mú'een xu caí ramua'aree a'u ti é'eme'ecan. Mí ajta, a'ñn ayén naarújte nej ni niyen atáneere. ³¹ Ayee tu yeehui ramua'aree ti Dios caí ayén ranamua ja'atí ti ayén ateáturaave í jemin. Dios pu xaa ayén ranamua a'íjna í ja'atí ti ayén rana'amiche, ajta ti ayén rá'astijre'e a'ij ti Dios tí'ijxe'eve'e. ³² Capu yeehui ja'anáj ja'atí ayén tiráanamujri'i ti sejí ayén raarújte a'íjna ti aracúuni'i huanú'ihuaca'a ti ij ayén atáneerica'a á'ara'ani. ³³ Tí pua'a hui caí Dios jemi é'eme'ecantacache'e, capu a'ij riníche'en ti naarújte'enche'e ineetzi. —Ayee pu tihua'utá'ixaa.

³⁴ Majta a'ñme miyen tiraata'ixaa tijín:

—Nain pej jín auteájturaa í Dios jemi mú'ee, tíj na'a pej yeehui piyen huanú'ihuaca'a ti yú e'iré'ene. ¿Ni tzaa mú'ee piyen auté'aca'ane pej piyen titáamua'aten? —Ayee mú tiraata'ixaa. Majta ru'irá'iteca'a.

Jesús pu nu'u hua'ajté'axi a'ñmej í mej teyujta'a tí'ajta

³⁵ Ajta a'ñn Jesús, ayej ráamua'areeri'i mej miyen ru'irá'iteca'a. Tí'ij ayén yá'uteu a'íjna í ja'ati, ayée pu tiraata'ixaa tijín:

—¿Ni piyen rá'atzaahuate'e pe'íjna ti teáata'a jetze airaújnejjte?

³⁶ Aj pu'i a'ñn ja'atí ayén tiraata'íhua'uri'i tijín:

—Nevástara'a yeehui, ¿a'atani a'ñn p'írici nej ni niyen rá'antzaahuate'en?

³⁷ Jesús pu ayén tiraata'ixaa tijín:

—Pepu'uri yeehui raasejí. Jee xaa ne'u ayén ti'ayajna, a'ñ pu á jamuan ayén ti'ixa.

³⁸ Ajta a'ñn tevi ayej tiraata'ixaa tijín:

—Nevástara'a, nee nu yeehui muá'atzaahuate'e.

Aj pu'i raateánajcheca'a. ³⁹ Ajta a'ñn Jesús ayén tiu'utaxájtaca'a tijín:

—Ayee nu yeehui ne'íjna jín a'uvé'emej íiyen chaanaca japua nej ni hua'uxíjte'en naíjmi'ica í mej yen huachéjme íiyen chaanaca japua, mej mí miyen atanéjne'ere a'ñme í mej aracúcu'unijmee, mej mí majta yeehui miyen aracúcu'unijmé'e muá'ara'ani a'ñme í mej nu'u miyen atanéjne'e.

⁴⁰ Majta seica í fariseos, a'úu mú vejli'i a'uté'uuca'a. Mat'íj miyen ráanamujri'i a'ij ti tiu'utaxájtaca'a, mat'íj mi miyen tiraata'íhua'uri'i tijín:

—¿A'ii nu'u ye'í? ¿Ni tzaa yeehui teajta iteen aracúcu'unijmee?

⁴¹ Ayee pu tihua'utá'ixaa tijín:

—Tí pua'a yeehui siyen aracúcu'unijme'eni ti ij caí tí'itáj a'ij tejamuá'amitíejte'e, capu rí'iríista á'ame'enche'e ti ja'atí

ti'itíj jín mú'ejmi jetze te'ujpuá'ajte'en. Mí seajta mú'een, ayée xu yehui ti'ixa sej nu'u siyen atanéjne'e ti ij nain jín tejamuá'amitiejte'e. A'íj xu jín, seúche'e xu á'aturaave í Dios jemi.

10

A'íjna ti huá'ajye'emua, ajta a'u ti e'iténine'i

¹ 'Ayee nu yehui tejá'amua'ixaate'e tzáahuati'ira'a jime'e. Tí pua'a ja'atí a'uun a'uteárute cáne'axi tihua'acúraa, ti pua'a caí a'uun a'uteárute a'utí e'iténine'i sino ti pua'a ancuré'ara'ani í tejcuá jetze, a'í pu nahua'ari pú'een, ajta ti tí'itecui'ica.

² 'Mí ajta, a'ín ti yehui a'uun a'uteárute a'u ti é'epueerta, a'ii pu a'ín pú'een ti huá'ajye'emua í cáne'axi. ³ Ajta a'ín ti tí'icha'ii a'u ti é'epueerta, a'í pu tira'antácuune'esin tí'ij a'uun a'uteárute a'íjna ti huá'ajye'emua. Majta a'íime í cáne'axi, a'í mú yehui ranamua i niúucare'ara'an. Ajta a'ín ja'atí ayén huá'ajee a'ij mej ántea'arua seij ajta seij. A'í pu ajta huaráajpua.

⁴ 'Tí'ij ari naíjmi'ica huirajáapuan í ruye'emua, a'í pu huá'a cujta'a aumé'e a'ame. Majta a'íime amuacáí mú huajú'un muá'aju'un í jemin a'iné a'í mú rá'aste a'ij ti a'ín tihua'ixaate'e. ⁵ Camu ja'anáj miyen huajú'u muá'aju'u jemin seij í mej caí ramua'ate. Camu xaa ne'u, sino muataúuruuna í jemin a'iné camu yehui ramua'ate í niúucare'ara'an a'íjna í ja'atí í mej caí ramua'ate.

⁶ Ayee pu tihua'utá'ixaa í Jesús a'íjna jime'e í niuucari. Majta a'íime, camu yaú'ítiee muá'araa a'ij ti a'ín tihua'utá'ixaa.

Jesús pu a'ín pírici í ta'anténine'i a'u mej a'uteárute cúrajta'a

⁷ A'íj pu jín, Jesús ayén tihua'utá'ixaa tíjín:

—Ayee nu tejá'amua'ixaate'e tzáahuati'ira'a jime'e. Nee nu yehui ne'ín pú'een í ta'anténine'i í mej jetzen uteárute í cáne'axi u cúrajta'a. ⁸ Matíj mena'a mej miyen amuacáí huataseíjre necaí inee, a'í mú nahua'ari pú'eene'e, majta mej tí'itecui'ica. Mí ajta, a'íime í cáne'axi, camu yehui huá'unamuajri'i a'ij mej tiu'utaxájtaca'a.

⁹ 'Nee nu yehui ne'ín pú'een í ta'anténine'i. A'atí ti na'a ti ayén a'uun a'uteárute a'íjna jime'e ti ná'antzaahuate'en ineetzi, a'í pu ruuri huateáturaasin tíj na'a rusén jime'e. A'í pu yehui ruxiéehua huiráaye'icaa a'ame, ajta uteáru'ipiche'e a'ame. Ruxiéehua pu rateuni í ti jín huateújvaire'en.

¹⁰ 'Ajta a'ín nahua'ari, ayée pu'u yehui 'een jín u a'uvé'emej ti ij tiu'unáhua'an, ti ij ajta titéecui'ini, ti ij ajta naíjmi'ica antipuá'ajte'en. Mí neajta inee, ayée nu yehui 'een jín mú a'uvé'emej mej mi ruuri muá'ara'ani, ti ij ayén

tihuá'aci'iti nain a'ij ti tí'iseijre'e í mej jín huataújtemua'ave tíj na'a rusén jime'e.

Jesús pu ayén tihuá'amua'ate a'íjna jime'e í ti huá'ajye'emua

¹¹ Nee nu yeehui ne'ín pú'een i nej xí'epi'ín jín seijre'e, i nej neajta niyen huá'ajye'emua í cáne'axi. Neajta nu niyen huámi'ini huá'a jetze me'ecan. ¹² Ajta a'íjn í mej raatá'a ti tiu'umuári'en, capu yeehui a'íjn pú'een í ti huá'ajye'emua í cáne'axi. A'íj pu jín, ti pua'a raasej ti 'íira'ave e'evé'eme, a'íj pu án huajaúuhua'axijsin, ajta huataúruuna. Aj pu'i, a'íjn 'íira'ave huá'a tzajta'a a'uun a'uteáruti, ajta huaja'ucuíjxi'isin í cáne'axi. ¹³ Ajta a'íjn í ja'atí ayén huataúruuna a'iné ayéé mu'u raatá'a ti tiu'umuári'en na'a, ajta capu yeehui a'atzu jetzen ruxe'eve'e a'ij ti tihuá'aruuren í cáne'axi, ícu.

¹⁴ 'Mí neajta inee, nee nu yeehui ne'ín pú'een i nej rí'i tí'itevij, i nej neajta huá'ajye'emua í cáne'axi. Nee nu huá'amuajte ne'ímej í cáne'axi. Majta a'íjme í cáne'axi, a'íj mú yeehui nemua'ate ineetzi. ¹⁵ Ayee pu che'atá na'a nemua'ate í niyá'upua. Neajta inee, ayéé nu che'atá nena'a ramua'ate í niyá'upua. Neajta nu huámi'ini huá'a jetze me'ecan í cáne'axi.

¹⁶ 'Nee nu yeehui neajta huá'a cujta'a huaméj seica í cáne'axi í mej caí huá'a jetze ajtéme'ecan a'ímej í mej íiyu seijre'e cúrajta'a. Ayee pu yeehui ruxe'eve'e nej ni niyen huaja'uvé'ejajpuan. A'íj mú majta ra'ancuré'asin í neniuuca. Naíjmi'i mú í cáne'axi, matíj mena'a pua'amé, a'úu mú seíre'e muá'aju'u seíj tzajta'a í cúraa. Ajta, seíj pu'u yeehui huá'a cujta'a a'umé'e a'ame.

¹⁷ 'Ayee pu yeehui 'een jín niyá'upua neetzi xe'eve'e a'iné nee nu huámi'ini nej ni neajtahua'a huatarún. ¹⁸ Capu ja'atí ná'ari'iraj ineetzi sino nexí'evi'ira'a nu jín mi'ini. Nee nu yeehui ne'íjna jín antínmua'aree nej ni niyen ahuánca'ane nej huámi'ini. Neajta ne'íjna jín antínmua'aree nej ni neajtahua'a huatarún. Ayee pu a'íjna jín tinaa'íjca í niyá'upua. —Ayee pu tihua'utá'ixaa.

¹⁹ Jime'en pu'u ayén tiu'utaxájtaca'a í Jesús, aj mú mi já'ita'a a'utacíj a'íjme í mej a'uun tí'aijta huá'a teyujta'a í mej Israel jetze ajtéme'ecan. ²⁰ Mu'íití mú miyen tiu'utaxájtaca'a tíjín:

—Tiyaaru'u pu yeehui tzajta'an seijre'e, ajta rutímua'i. Caxu siyen rá'atzaahuate'e.

²¹ Majta seica miyen tiu'utaxájtaca'a tíjín:

—Capu yeehui rí'irí ti ja'atí ayén tí'ixajta ti pua'a ayén tiyaaru'u tzajta'an seijre'e. ¿Ni tzaa tiyaaru'u ayén raayí'iti ti ayén yeehui raarújte'en ja'atí ti ayén arácun? Capu xaa ne'u. —Ayee mú tiu'utaxájtaca'a.

Jesús pu ayén tihuá'ixaate'e ja'atí ti pírici

22 Pu'uri a'atzu á'ateevi'ica t'íj ari vejli'i pítí'irijcaa matí'ij miyen me'íjna jín t'íyeste ja'anáj mej miyen tiu'utátui í teyuu. Pu'uri ajta a'ájna pítí'irijcaa ti huásevi'í á'aye'i. 23 Ajta a'ín Jesús, a'úu pu á'uche'ecane'e a'ujna teyujta'a, a'u ti te'ejtétaavij ti Salomón rá'ajtaahuaca'a. 24 Majta miyen ajteáxi'reca'a í jemin a'íime í mej me'uun t'í'ajta teyujta'a. Matí'ij mi miyen tiraata'ixaa tijín:

—Capej yehui piyen tá'aviitze'e. Patá'aj piyen tzáahuatí'ira'a jín taatá'ixaate'en ti pua'a pe'ín pú'een í Ciríistu'u nusu pecaí.

25 Jesús pu ayén tihua'utá'ixaa tijín:

—Nee nu hui xaa neri amuaatá'ixaa. Seajta mú'een, caxu ná'antzaahua. A'íjna í nej jín niyen rici ti huápi'i ruxe'leve'e, ayée nu yehui ne'íjna jín niyen rici niuucajtze'en í niyá'upua. Ajta, a'í pu a'íjna jín ayén t'ínexa. 26 Mí seajta mú'een, caxu yehui ná'atzaahuate'e a'iné caxu huá'a jetze ajtémecan í cáne'axi í nej huá'ajye'emua.

27 'Ajta a'íime í cáne'axi, ayée mú'nenamua a'ij nej ti-huá'ixaate'e. Nee nu yehui huá'amujte, majta miyen ná'astijre'e ineetzi. 28 Ayee nu yehui hua'atá'aca mej miyen ruurican huateáturan tíj na'a rusén jime'e. Camu ja'anáj antipué'ari; capu yehui ri'irí ti ja'atí ayén ná'ajajpuani'í. 29 Ajta niyá'upua, í ti ayén naatátui a'ímej í cáne'axi, a'í pu nain jín antiújmua'aree. Capu yehui ajta ri'irí ti ja'atí ayén rá'ajajpuani'í.

Jesús pu tihua'ixaate'e a'ímej í mej níniu'ucacu

30 'Teen tu naíjmi'í, seíj tu tena'a pírici í niyá'upua, neajta inee. —Ayee pu tiu'utaxájtaca'a a'íjna í Jesús.

31 Majta a'íime í mej me'uun t'í'ajta teyujta'a, majtáhua'a mú'tetej titú'utu mej mi me'íjna jín raateátu'asixi'ín. 32 Aj pu'í Jesús ayén tihua'utá'ixaa tijín:

—Nee nu neri jeíhua tejamuaataseíjrate a'ij nej rici ti i'í xí'epi'ín. ¿Tí'itájni sí jín pí'ínaateátu'asixi'ísín? ¿Ni qui a'íjna jime'e nej raarújte, na'ari tí'itáj jín, ne'u?

33 Matí'ij mi miyen tiraata'ixaa tijín:

—Catu yehui te'íjna jín muaateátu'asixi'ísín pej piyen tí'itáj jín rici ti i'í xí'epi'ín, sino ayée tu 'een jín muaateátu'asixi'ísín pej piyen a'ij pua'a tí'ixa í Dios jemi, a'iné mú'ee pepu'u, tevi pena'a pírici. Pajta piyen tí'aseijrata pej nu'u Dios pú'een. —Ayee mú'tiraata'ixaa.

34 Jesús pu ayén tihua'utá'ixaa tijín:

—¿Ni caí ayén té'eyu'usi'í í yu'uxari jetze ti nu'u Dios ayén tihua'utá'ixaa a'ímej í mej a'ímej jemi raateájtuaa í runiuuca? Ayen tijín: “Ayee pu nu'u yehui ayén tihua'utá'ixaa ti nu'u ayén hua'utamúa'a tijín: Diosi mej nu'u pú'een.” 35 Dios pu

ayén hua'utamuá'a a'íjna jime'e mej nu'u dioosi pú'een. Ajta capu yeehui rí'írí tej tiyen ra'uré'uuna te'íjna ti ari té'eyu'usilí í yu'uxari jetze.

³⁶ 'Tí pua'a Dios ayén hua'utamuá'a, ¿a'iné tej tiyen raatámua'ati te'íjna ti niyá'upua huateúra'ate, ajta yen ya'uta'íteca'a íiyen chaanaca japua? ¿Ni qui tiyen che'atá tena'a raatámua'ati a'ij ti Dios ari hua'utamuá'a í seica? A ni'íjtá ne'u. A'íj pu yeehui jín, ¿a'iné siyen se'íjna jín tí'inexajtzi'í se'íjna jime'e nej niyen tejámuaatá'ixaa yee nee nu ne'ín pú'een í yaujra'an í Dios?

³⁷ 'Setá'aj ná'atzaahuate'e ti pua'a yeehui niyen che'atá nena'a rijca a'ij ti ajta rici í niyá'upua, na'ari ti pua'a necaí nena'a, setá'aj caí ná'atzaahuate'e. ³⁸ Jee xaa, ti pua'a niyen nena'a rijca a'ij ti ajta a'ín rici, seajta se-caí siyen ahuaújca'anen sej yeehui ná'antzaahuate'en, ayée nu tejámuaatá'ixaate'en setá'aj siyen sena'a té'atzaahuate'e se'íjna jime'e a'ij nej rici sej si siyen yeehui ráamua'aree, seajta yaú'ítiee xá'ara'ani tej tiyen naími'í se'íj tena'a pírici, í niyá'upua, neajta inee. —Ayee pu tihua'utá'ixaa.

³⁹ Majtahua'a mú miyen tí'itese'eca'a mej mi raatévi'í. Mí ajta a'ín, huá'a jetze ajtáaa.

Jesús pu antáaraa u jetze pújme'en játe'ana jetze í Jordán

⁴⁰ Aj pu'í a'uun antáaraa í Jesús u jetze pújme'en í játe'anara'an jetze a'ujna u Jordán. A'uu pu a'ará'a a'utí amuacaí a'ín huámuaí'ívijhuaca'a a'íjna í Juan. A'uu pu a'uteájturaa. ⁴¹ Majta mu'íití mú u e'iré'ene í jemin. Ayee mú tiu'utaxájtaca'a tijín:

—Capu yeehui ja'anáj ayén huaríj a'íjna í Juan ti'ítíj mej jín a'ij tira'utase'íj a'íjna jime'e mej rí'í tiraateájtuaani í Dios. Mí ajta, tíj na'a mej miyen tiu'utaxájtaca'a me'íjna jime'e í Jesús, ayée pu yeehui ayén ti'ayajna. —Ayee mú tiu'utaxájtaca'a.

⁴² Majta mu'íití mú me'uun huataújtuaa í Jesús jemi.

11

Jesús pu tiú'unamuajri'í a'íjna jime'e í Lázaro

¹ Ajta se'íj pu tí'icui'íca'a ti ayén ántehuaaca'a tijín Lázaro. A'uu pu e'echéjme'e chajta'a ti ayén téja'arájtuhuaa tijín Betania. A'uu mú majta e'echéjme'e í juutzeájra'an, a'íjna í María, ajta í Marta í ti i'í cu'utzeáara'an. ² Ajta a'íjna í María, a'ii pu a'ín pú'een ti ra'avé'exiri'íri'í í tavástara'a a'íjna jime'e ti naa teáarí'e. A'íi pu ajta ra'anáhuatzi'íri'í í rucípuá jime'e í íicájra'an jetze. Ajta a'ín ihuáare'ara'an tí'icui'ícaa, a'íjna í Lázaro. ³ Matí'íj mi me'ín júutzimua'ame'en miyen tiraatániuucajte í Jesús tijín:

—Tavastara'a, a'íi pu yeehui tí'icui'i a'íjna í pej raxí'eve'e.

⁴ Ajta a'íin Jesús, tí'ij ayén ráamua'areeri'i, ayée pu tiu'utaxájtaca'a tijín:

—Capu yeehui a'íjna jín tijcuí'ineca'a ti i huámi'ini sino mej mi rí'i tiraatá'an í Dios. Ayee pu ajta a'íjna jín Dios ayén rí'i tinaatá'asin ineetzi, i nej yaujra'an pú'een.

Jesús pu jíme'en tí'ixa a'íjna jíme'e ti Lázaro huamí'i

⁵ Jesús pu huá'axe'eve'eca'a a'íjna í Marta, ajta í ju-utzeájra'an, ajta a'íjna í Lázaro. ⁶ Mí ajta a'íin, tí'ij ayén ráamua'areeri'i ti nu'u tí'icui'i a'íjna í Lázaro, aúche'e pu a'uun a'uteájturaa hua'apua xicaj a'u ti a'ij éene'e á'aye'i. ⁷ Aj pu'i ayén tihua'utá'ixaa a'ímej í mej jamuan á'ujujhua'ane'e ayén tijín:

—Tiché'e yeehui teajtáhua'a te'uun a'atanén u Judea.

⁸ Matí'ij mi miyen tiraata'ixaa tijín:

—Maeestru, capu xi yeehui a'achú á'atee mej miyen tiu'utése mej muaateátu'asixi'in tetej jíme'e. ¿Ni tzaa pajtáhua'a pe'uun a'atanésin?

⁹ Ayee pu tiu'utaniú a'íjna í Jesús tijín:

—¿Ni yeehui caí ayén á'atijti'i ti ayén huáneeri'i í xicaj jíme'e a'achú cumu tamuáamuata'a hora japuan hua'apua? Capu ja'atí ayén te'ijcá'acatá a'ame ti pua'a auj néeriste'e á'uche'ecane'en a'iné a'íi pu jín mé úneee a'íjna jíme'e ti huáneeri'i íiyen chaanaca japua. ¹⁰ Tí pua'a yeehui a'íin ja'atí ayén tíca'ari tzajta'a á'uche'ecane'en, a'íi pu xaa a'ijcá'acatá a'ame a'iné capu huáneeri'i. A'íj pu jín huatáci'ipe tej te'uun a'atanén.

¹¹ Aj pu'i ayén tihua'utá'ixaa tijín:

—A'íi pu yeehui huatácu í ta'amiiigu a'íjna í Lázaro. A'uu nu a'atanésin nej ni ráajisten.

¹² Matí'ij mi miyen tiraata'ixaa a'íime í mej jamuan á'ujujhua'ane'e tijín:

—Tavastara'a, ti pua'a yeehui ayén cutzú, a'íi pu rí'i rujni.

¹³ Ayee pu tihuá'amitíejte'eca'a a'ímej ti Jesús a'íjna jín ayén tí'ixajtaca'a ti ayén Lázaro cujcaa ti ij huaújse'upe'en na'a. Mí ajta, a'íjna í ti Jesús ayén tí'ixajtaca'a, ayée pu huataújmu'a'a ti ayén huamí'i. ¹⁴ Aj pu'i ayén e'ehuauritiéecan jín tihua'utá'ixaa tijín:

—Pu'uri yeehui huamí'i a'íjna í Lázaro. ¹⁵ Neajta nu niyen huatántemua'ave nej caí ne'uun a'utéveeca'a a'iné a'íi pu tejámuaatéva'iri sej si siyen rá'antzaahuate'en set'íj raasei-iran a'ij nej huárini. Tiché'e yeehui te'uun á'uju'un a'u ti a'ij'é'en. —Ayee pu tihua'utá'ixaa.

16 Ajta a'íin Tomás í mej majta miyen ratamuá'amua tijín í mej hua'apua pú'een, a'íi pu ayén tihua'utá'ixaa a'íimej í seica tijín:

—Tiché'e yeehui teajta te'uun á'uju'un tej ti tiyen jamuan huácu'iini.

Jesús pu ayén tihua'í'ixaa mej nu'u majtáhua'a huatarújsin í mej meri huácuui

17 T'íij Jesús a'uun a'ará'a u Betania, ayée pu ráamua'areeri'i tijín pu'uri ayén á'atee a'achú cumu muáacua xicaj mej ra'avá'ana a'íjna í Lázaro. 18 A'uu pu vejl'i píjá'arici a'ujna u Jerusalén a'achú cumu huaíca kilómetros. 19 Mu'ití mú a'uun e'iré'ene a'íime í mej Israel jetze ajtém'e'ecan a'u mej é'eche a'íjna í Marta, ajta a'íjna í María mej mi miyen hua'utéjpua'ajte'en í mej jín ruxieemíjte'e ti a'íin huá'ihuaara'a huamí'i. 20 T'íij a'íin Marta ayén ráamua'areeri'i ti nu'u Jesús e'evé'eme'ecaa, aj pu'i u á'ume ti ij ra'antinájche. Ajta a'íin María, a'úu pu a'uteájturaa u chi'ita. 21 Aj pu'i Marta ayén tiraata'ixaa tijín:

—Nevástara'a, ti pua'a yeehui piyen yé huácatijche'e, capu mi'iníche'e í nejá'a. 22 Mí neajta inee, ayée nu yeehui ramua'aree ti Dios aúche'e ayén muaatá'asin tíj na'a a'ij pej tiraatáhuaviira.

23 Jesús pu ayén tiraata'ixaa tijín:

—A'íi pu yeehui ajtahua'a huatarújsin a'íjna í a'ihuáara'a.

24 Aj pu'i ayén tiraata'ixaa a'íjna í Marta tijín:

—Nee nu yeehui niyen ramua'aree ti ajtahua'a huatarújsin a'ájna xicájra'an ti jetzen nain te'entipué'ajte, ti ajta Dios jetzen hua'ajjájpu naíjmi'ica í mej meri huácuui.

25 Ajta a'íin Jesús ayén tiraata'ixaa tijín:

—Nee nu yeehui ne'ín pírici i nej hua'ajjá'apuana ná'aye'i í mej meri huácuui, neajta nu niyen hua'atá'aca mej mi ruuri muá'ara'ani. A'atí ti na'a ti ayén ná'atzaahuat'e ineetzi, ti pua'a a'íin ayén huámi'ini, aúche'e pu ayén ruuri a'ame. 26 Ajta ja'atí ti na'a ti ayén r'í'i ti'itíjcha'íi, ti ajta ná'atzaahuat'e ineetzi, a'íi pu caí ja'anáj mi'ini. ¿Ni qui piyen té'atzaahuat'e pe'íjna jime'e?

27 Ayee pu tiraata'ixaa a'íjna í Marta tijín:

—Jee xaa ne'u, nevástara'a. Ayee nu yeehui té'atzaahuat'e pej pe'ín pú'een í Ciríistu'u, pajta pej yaujra'an pú'een í Dios, pej yen chaanaca japua e'icánejsin.

Jesús pu nu'u huaújyeineca'a a'u mej ye'avá'ana me'íjna í Lázaro

28 Jíme'en pu'u ayén tiu'utaxájtaca'a, aj pu'i u á'ume u chi'ita. T'íij i avlítz jín ya'utajé í rujuu. Ayee pu tiraata'ixaa tijín:

—Pu'uri mé e'evé'eme í maestro. A'í pu yeehui muajé'echu'eve'e a'ujna.

²⁹ Jíme'en pu'u ayén tiú'unamuajri'i a'íjna í María, aj pu'i ca'anacan ájchee, ajta u á'ume í jemin. ³⁰ Ajta a'íjn Jesús, capúu xi a'uun a'uteáruteca'a u chajta'a sino a'úu pu'u aúche'e a'utéveeca'a a'utí Marta ye'entinájcheca'a. ³¹ Majta í mej Israel jetze ajtémecantaca'a, a'úu mú e'eré'ete'ecaa u chí'ta jamuan í María mej mi miyen ra'anpuá'ajte'en í mej jín ruxieemijte'eca'a. Mat'íj miyen raasej ti a'íjn María ca'anacan ájchee, ti'iquí huirájraa u chí'ta, mat'íj mi me'ín raatavén. Ayee mú tiu'umuá'aj ti nu'u a'uun á'ume a'u mej ye'avá'ana í ihuáare'ara'an ti ij a'uun e'ehuaúyjeinixi'ín.

³² T'íj María a'uun a'ará'a a'utí a'utéveeca'a a'íjna í Jesús, aj pu'i raasej, ajta aítáve a'u ti e'era'ícajme. Aj pu'i ayén tiraata'ixaa tijín:

—Nevástara'a, ti pua'a yeehui piyen yé huatéveecache'en, capu ayén mi'íníche'e í nejá'a.

³³ T'íj í Jesús ayén raasej ti ruyeineca'a. A'í mú majta ruyeineca'a a'íime í mej Israel jetze ajtémecantaca'a, í mej majta jamuan huajú'ucaa. A'í pu jín jeíhua pu utéene í tza-jta'an. Ajta jeíhua pu a'ij pua'a raatá'a.

³⁴ Aj pu'i ayén tihua'uta'íhua'uri'i tijín:

—¿A'uné jetze seye'avá'ana?

Mat'íj mi miyen tiraata'ixaa tijín:

—Mú a'utá'iyi'i, tavástara'a; patá'aj yeehui ya'utéeseij.

³⁵ Aj pu'i huaúyjeineca'a í Jesús. ³⁶ Mat'íj mi miyen tiu'utaxájtaca'a a'íime í mej Israel jetze ajtémecantaca'a tijín:

—Casi'i yeehui, jeíhua pu raxí'eve'eca'a.

³⁷ Majta seica miyen tiu'utaxájtaca'a tijín:

—A'í pu yeehui sej huarújte ti aracúuni'i. ¿Ni caí ayén tiraay'ítihua'a ti ij ayén raatá'an a'íjna í Lázaro ti caí huámi'ini?

Lázaro pu ajtahua'a huatarúj huá'a tzahta'a í mi'íchite

³⁸ Ajtahua'a pu utéene í tzahta'an í Jesús. Aj pu'i a'uun a'ará'a a'u mej ye'avá'ana, a'u ti é'eteesta'a. Tetej pu a'itémuaaca'a a'ujna a'u ti a'utécun. ³⁹ Aj pu'i ayén tihua'utá'ixaa tijín:

—Setá'aj yeehui ra'antá'in mi tetej.

Aj pu'i ayén tiraata'ixaa a'íjna í Marta, ti juutzeájra'an pú'een a'íjna ti huamí'i, tijín:

—Aru tavástara'a, a'ij pu pua'a yeehui teáarí'e, a'iné pu'uri ayén á'atee muáacua xicaj ti a'uun avé'enami'ihuaca'a.

⁴⁰ Aj pu'i Jesús ayén tiraata'ixaa tijín:

—¿Ni caí yeehui niyen timuaatá'ixaa pej piyen raseijran í pej jín rí'i tiraatá'an í Dios ti pua'a piyen ná'antzaahuat'e'en? A'iné ni'íjtá ne'u.

⁴¹ Mat'íj mi miyen ra'antá'íj í tetej. Aj pu'i Jesús júte'e á'ujneereca'a, ajta ayén tiu'utaxájtaca'a tijín:

—Dios pej neya'upua. Ayee nu yeehui ne'íjna jín rí'i timuaatá'asin ne'íjna jime'e pej peri náanamujri'i. ⁴² Nee nu yeehui ramua'aree pej piyen ja'anáj ti na'a nenamua. Mí neajta niyen tiu'utaxájtaca'a ne'íjna jime'e mej jeíhua yer'évee í teite mej mi miyen rá'antzaahuete'en pej yeehui yen neja'uta'íteca'a.

⁴³ Tí'íj ayén tiu'utaxájtaca'a a'íjna í Jesús, aj pu'i ca'anín jín raatajé. Ayen tijín:

—Lázaro yeehui, patá'aj huiirájra'ani íye pua'acié.

⁴⁴ Aj pu'i huiirájraa a'íjna í ti huamí'ícaa. Aúche'e pu cá'ijcatzi'ihuaca'a í íicájra'an jetze, ajta í muájca'are'ara'an jetze, a'íjna jime'e í cáxuri í mej jín hua'acaícata muá'aye'i í mí'ichite. Ajta paaíu jín aránami'ihuaca'a í néerime'ara'an. Aj pu'i Jesús ayén tihua'utá'ixaa tijín:

—Setá'aj yeehui tiracá'ari'i, seajta ra'utáxijta.

A'íime í mej teyujta'a tí'ivaire'e, maújchueere, majta mú rajé'icatacu me'íjna í Jesús

(Mt. 26:1-5; Mr. 14:1-2; Lc. 22:1-2)

⁴⁵ Mat'íj miyen raasej a'íj ti huaríj í Jesús, mu'ití'í mú miyen huataújtuaa í jemin a'íime í mej Israél jetze ajtémecantaca'a, a'íime í mej majta e'iré'ene mej ramuaare me'íjna í María.

⁴⁶ Mí majta seica, a'íimej jemi mú á'uju'un í fariseos. Majta mú hua'utá'ixaa a'íj ti huaríj a'íjna í Jesús. ⁴⁷ Mat'íj mi a'íime í mej me'uun tí'íjta teyujta'a, majta a'íime í fariseos, ayée mú hua'utajé í jueesi mej mi náimi'i tiújseire'en. Ayee mú tiújihua'u tijín:

—¿A'íné yeehui teríni? A'íné a'í pu tí'íj pí na'a ayén tí'itíj jín ríci ti ayén huáp'i ruxe'eve'e, í mej jín a'íj teja'useíra'a muá'ara'ani í teite. ⁴⁸ Tí pua'a yeehui tiyen raatá'acare'en ti ayén ríjca, náimi'i mú miyen huataújtuaasin í jemin. Majta a'íime í mej Roma ajtémecan, mat'íj miyen ráamua'aree, aj mú mi yeehui yé uv'énejsin, mej mi titá'ari'i nain í tej jín títetateí, íyuu teyujta'a, ajta íyuu chuéjra'a japua, íyee Israél.

⁴⁹ Aj pu'i seíj ayén tiu'utaxájtaca'a, ti a'ájna'ímua a'íjna jín tí'itíveeca'a tí'itíj jime'e ti jaítze'e ve'éé í mej jín tí'ivaire'e u teyujta'a. Ayee pu ántehuaaca'a tijín Caifás. Ayee pu tihua'utá'ixaa tijín:

—Mú'een xu yeehui caí tí'itíj mua'aree. ⁵⁰ Capu yeehui ayén tejamuá'amítíjete ti ayén jaítze'e títaatéva'iri ti seíj na'a ayén huámi'ini huá'a jetze me'ecan í teite caí tej náimi'i antipúa'are. —Ayee pu tihua'utá'ixaa.

⁵¹ Capu rusej na'a a'íj tirájteu a'íj ti tiu'utaxájtaca'a sino a'í pu Dios jetze me'ecan raataxájtaca'a ti Jesús ayén nu'u

huá'a jetze me'ecan mi'ini mat'ij mena'a Israél jetze mej ajtémecan. ⁵² Ajta nu'u, capu a'ñime na'a sino a'ñ pu nu'u ajta huá'a jetze me'ecan huámi'ini í yaújmua'ame'en í Dios í mej nu'u a'imuá a'ucaíjme, ti ij a'ñ nu'u ajta hua'uré'eseire'en mej mi se'ij mena'a teitejra'a pu'éene'e muá'ara'ani. ⁵³ T'ij na'a a'ájna'imua ti ayén tiu'utaxájtaca'a, a'ñ mú miyen tiraaxí'epi'intare a'ij mej ye'í huárini mej mi raajé'ica.

⁵⁴ A'ij pu jín, Jesús caí ché'e ruseijrata á'uche'ecane'e huá'a tzajta'a a'imej í mej Israél jetze ajtémecantaca'a. Ti'ij jí huirájraa a'ujna Judea. Aj pu'i a'uun a'ará'a a'ájna já'ahua'a ti á vejli'i a'utacá'a a'u ti caí é'e ti'itijca'a. Aj pu'i chajta'a a'uteájrupi ti ayén téja'arájtehuaa tijín Efraín. A'uu pu a'uteájturaa, majta a'ñime í mej jamuan á'ujuhua'ane'e.

A'ñ mú rahuahuau a'ñime í mej tí'ivaire'e teyujta'a me'ijna jime'e méjchueere

⁵⁵ T'ijta ari vejli'i pítí'irijcaa mat'ij a'ñime í mej Israél jetze ajtémecantaca'a miyen me'ijna jín tí'iyestehua'a í xicájra'an ti Dios jetzen tihua'utá'uuni'iri'i, mu'ití mú me'uun curé'ecijxi mej mi me'uun a'ujnén ánti Jerusalén mej mi amuacá atí'ihuaxi'in a'ij ti ayén tiú'ujxe'eve'e mej mi miyen tiú'uyesten. ⁵⁶ A'ñ mú maúche'e rahuauca'a. Mat'ij me'uun a'uté'uuca'a me'ujna teyujta'a, ayée mú tiú'ijhua'uraca'a tijín:

—¿A'iné yeehui timuá'amitiejte'e mú'leetzi? ¿Ni caí ye uvé'enejsin ti yé tí'irámu'a'ariive'esin í mej tí'iyesten?

⁵⁷ Majta a'ñime í mej me'uun tí'ajta teyujta'a, majta í fariseos, ayée mú tiu'uta'ájtaca'a ti nu'u ayén huárini ti pua'a ja'atí mé'e yé'emua'areere a'úu ti a'ij é'en í Jesús, ti a'ñ nu'u ayén tihua'utá'ixaate'en mej nu'u mi raatéevi'i.

12

María pu nu'u ra'anáxiri'iri'i #cájra'an jetze í Jesús (Mt. 26:6-13; Mr. 14:3-9)

¹ T'ij auj te'á'aturaaca a'achú cumu arájsevi xicaj mej mi miyen me'ijna jín tiú'uyesten í xicájra'an ti Dios tihua'utá'uuni'iri'i, a'úu pu á'ume u Betania a'ijna í Jesús. A'uu pu e'echéjme'e a'ijna í Lázaro ti Jesús ra'ajjáj huá'a tzajta'a í mej meri huácuii. ² Mat'ij mi té'ucua'iraataca'a me'ijna jime'e a'ij ti Jesús huaríj. Mat'ij mi tiraamí. Ajta a'ñ Marta, ayée pu tí'ivaire'eca'a ti tihua'ateá'axi'in. Ajta a'ñ Lázaro, a'ñ pu huatécatii í meesa jetze jamuan a'ijna í Jesús.

³ Aj pu'i María ayén á yejjáj a'achú cumu já'ita'a liitro a'ijna í a'aseiite ti naa teáarí'e, ti ajta huápi'i jeíhua tí'ijnajche. Naardu pu raja'ara'a ti rumua'atí. María pu ra'anáxiri'iri'i í #cájra'an jetze í Jesús. Aj pu'i rucipué jín ra'anáhuatzi'iri'i.

Ajta temua'a pu naa te'uteáariECA'a nainjapua u chi'ita a'íjna jime'e í a'aseiite ti naa teáarí'e.

⁴ Mí ajta seíj ti jamuan á'uche'ecane'e, ayée pu tí'ihuaújniuste tí'ij raaseíj. A'íi pu a'ín pú'een a'íjna í Judás, ti ayén te'entímu'utaca tíjín Iscariotes. A'íi pu ajta á'iyen avíitzi jín tiu'utátuiire'esin í Jesús. ⁵ Ayee pu tiu'utaxájtaca'a tíjín:

—¿A'iné yeehui 'een jín mecaí ráatuaa me'íjna í aceite a'iné ayée pu tí'ijnajche a'achú cumu huaíca ciento í tumin? Aj pu'i yeehui rí'íríista á'ame'enche'e mej miyen hua'utá'an í tumin a'ímej í mej caí a'ij tí'ijviicua'i. —Ayee pu tiu'utaxájtaca'a a'íjna í Judás.

⁶ Capu ayén raataxájtaca'a a'íjna jime'e ti jetzen ruxe'eve'eca'a a'ij ti tihua'aruure a'ímej í mej caí a'ij tí'ijviicua'i, sino ayée pu a'íjna jín ayén tiu'utaxájtaca'a a'iné a'íi pu nahua'ari pú'een'e. A'iné a'íi pu racha'íica'a í mej tzajta'an ru'ucá'ave í tumin, a'íi pu ajta ruvaire'eca'a a'íjna jime'e í tumin.

⁷ Aj pu'i Jesús ayén tiraata'ixaa tíjín:

—Capej yeehui rá'ítziite'e. Ché'e ayén huárini, a'iné a'íi pu ayén raateájtuaa a'íjna í aceite ti ij ayén ra'utamua'aree í xicájra'an jetze mej jetzen na'avá'anajsín. ⁸ A'íi mú yeehui mú'ejmi jemi seíire'e muá'aju'u tíj na'a rusén jime'e a'íime í mej caí a'ij tí'ijviicua'i. Mí neajta inee, canu niyen rusén jín mú'ejmi jemi seíire'e na'ame. A'íj pu jín, xí'epi'ín huaríj amíjna mi 'íita'a. —Ayee pu tiu'utaxájtaca'a a'íjna í Jesús.

A'íime í mej Israél jetze ajtémecan, ayée mú nu'u méje'icatacu me'íjna í Lázaro

⁹ Majta a'íime í mej Israél jetze ajtémecantaca'a, mu'íití mú miyen ráamua'areeri'i ti Jesús a'uun a'utéveeca'a. Matí'ij mi me'uun e'iré'ene mej mi raaseíj, majta mej raaseíj me'íjna í Lázaro ti Jesús ayén ra'ajjáj huá'a tzajta'a í mej meri huácuii. ¹⁰⁻¹¹ A'íj mú jín miyen tiraaxí'epi'íntare a'íime í mej me'uun tí'aijta teyujta'a mej mi majta raajé'ica me'íjna í Lázaro, a'iné mu'íi mú miyen rá'ajaahuate'eca'a í Jesús me'íjna jime'e ti ayén Lázaro huarújte. Majta a'íime í mej Israél jetze ajtémecantaca'a, a'íi mú miyen huataújtuaaca'a í Jesús jemi.

*Iij pu icu, Jesús pu a'uun a'ujnéj u Jerusalén
(Mt. 21:1-11; Mr. 11:1-11; Lc. 19:28-40)*

¹² Yee ruijmua'a yee, a'íime í mej me'íjna jín ajteáxiireca'a mej mi me'uun tiú'uyesten, ayée mú ráamua'areeri'i ti nu'u a'ín Jesús e'evé'eme'ecaa a'ujna Jerusalén. ¹³ Matí'ij mi tacíj xámua'ij antíveichixi, majta ya'upí. Matí'ij mi á'uju'un mej mi ye'entinájche. Ayee mú tí'ijjhuaca'a tíjín:

—Temua'a pu tí'ixi'epi'in. Tiché'e yeehui rí'i tiraatá'an te'íjna ti ye'evé'eme niuucajtze'en í tavástar'a. Tiché'e yeehui rí'i tiraatá'an te'íjna í Rey ti titaata'aíjte'esin itejmi tej Israel jetze ajtéme'ecan. —Ayeé mú e'eve'ejíhuajme'e.

¹⁴ Aj pu'i Jesús puuru'u huáteu ti caí xi ja'atí japuan avé'eyeiixi. Aj pu'i japuan avé'eyeiixi ti ij ayén huárini a'ij ti té'eyu'usli'í í yu'uxari jetze tijín:

¹⁵ Caxu yeehui tí'tziine'e mi sej se'uun huachéjme u Sión.

Casi'i yeehui mú'een, a'í pu mé'e ve'emej í ti tejámuaata'aíjte'esin.

A'í pu ajta yeehui avé'eca japuan í puuru'u ti rayauj.

¹⁶ Majta a'íime í mej Jesús jamuan á'ujujhua'ane'e, amua-caícan, camu yaú'itíee muá'araa a'ij ti huataújmua'a tíj na'a ti ayén té'eyu'usli'ihuaca'a. Mí ajta, tí'ij ari Dios ayén ra'ajjáj í Jesús, ajta ayén nain jín tira'íjca, aj mú mi xaa ra'utámua'areeri'í ti ayén jíme'en té'eyu'usli'ihuaca'a a'íjna jime'e í Jesús. Majta miyen ra'utámua'areeri'í mej miyen ráaruu.

¹⁷ Majta a'íime í mej mu'íi í mej jamuan á'ujujhua'ane'e, a'í mú majta Jesús jamuan seijre'eca'a tí'ij Jesús ayén tiraatajé a'íjna í Lázaro ti nu'u ayén huiirájra'ani a'uti e'evé'enami'ihuaca'a. Tí'ij Jesús ayén ra'ajjáj huá'a tzajta'a í mej meri huácuii, a'í mú á'iyen miyen tiu'utaxájtaca'a a'ij ti huaríj. ¹⁸ Majta a'íime í seica í teite, matí'ij ráamua'areeri'í ti Jesús ayén tí'tíj jín huaríj ti huápi'í ruxe'eve'e, matí'ij mi miyen u á'uju'un mej mi ye'entinájche. ¹⁹ Majta a'íime í fariseos, ayée mú tiúj'ixaate'eca'a tijín:

—Ayej xaa ne'u té'eme; capu tí'tíj a'ij tejamuatévaire'esin sej siyen raatá'ijmi. Casi'i, matíj mena'a yeehui pua'amé mej yen huachéjme íiyen chaanaca japua, naími'í mú rá'ajaahuate'e.

A'í mú miyen tí'ijxe'eve'e a'íime í mej Grecia é'eme'ecan mej raasej me'íjna í Jesús

²⁰ Majta seica me'uun a'uté'uuca'a huá'a tzajta'a a'ímej í mej a'uun a'ujnéj mej mi raateánajche í Dios a'ájna matí'ij tí'iyeste. A'uu mú é'eme'ecan a'íime u Grecia. ²¹ A'í mú e'iré'ene í Felipe jemi, a'íjna ti a'uun é'eme'ecan u Betania, chajta'a ti a'uun a'utacá'a u Galilea. Ayeé mú tirájhuaviiri'í tijín:

—Mú'ee vásta'a, ayée tu yeehui tí'ijxe'eve'e tej tiu'uxáj jamuan í Jesús.

²² Ajta a'íin Felipe, á pu a'uré'ene ti ij ayén tiraata'ixaaate'en a'íjna í Andrés. Matí'ij mi miyen tiraata'ixaa me'íjna í Jesús.

Jíme'en í niuucari ti tí'íta'aijte'e a'ij tej ye'í huárini

23 Jesús pu ayén tiu'utaniú tijín:

—Pu'uri yeehui a'ájna teja'uré'ene ti Dios ayén rí'i tinaatá'an ineetzi, i nej neajta teáata'a jetze airánnejte. 24 Aye nu yeehui tejá'amua'ixaate'e tzáahuati'ira'a jime'e ti pua'a caí é'ejveti á chuaata'a ti ij a'uun huámi'ini a'ájna í játze'ara'an í triigu, ayée pu rusej na'a huateáturaasin a'ájna í játze'ara'an. Na'ari ti pua'a ayén huámi'ini, jeihua pu yeehui jetzen a'iránejsin seica í jatzi.

25 'Ayej che'atá na'a 'een huá'a jime'e í teite. Tí pua'a ayén jaitze'e jetzen ruxe'eve'e ja'atí ti na'a a'ájna ti íiyen tí'iseijre'e íiyen chaanaca japua caí ayén jetzen ruxe'eve'e ti ra'ará'astijre'en í Dios, a'íi pu yeehui yá'ujisin í ruxéjniu'uca ti auj ruurica'a. Na'ari caí, ti pua'a caí ayén a'atzu jetzen tiú'ujxe'eve'e tíj na'a ti íiyen tí'iseijre'e íiyen chaanaca japua sino ayée pu huataúra'an ti nain á'urieni ti íiyen rájcha'íi, ti ij ayén ra'ará'astijre'en í Dios, ayée pu yeehui ruurican jín huataúra'asin tíj na'a rusén jime'e.

26 'Tí pua'a ja'atí ayén nevaire'e pu a'ame ineetzi, ayée pu ruxe'eve'e ti a'íin ayén che'atá na'a rijca a'ij nej rici inee. Ajta, a'u ti na'a nej niyen a'utevéé na'ame, a'íi pu ajta ineetzi jamuan a'utevéé a'ame a'ájna ti nevaire'e. Tí pua'a yeehui ja'atí ayén nevaire'e, a'íi pu í niyá'upua ayén rí'i tiraatá'asin.

27 'Pu'uri a'ij pua'a ne'ase yú ne tzajta'a. ¿A'iné nena'a nij niyen tiu'utaxájta? ¿Ni qui niyen tiu'utaxájta ne'ájna ti jíme'en yee: “Niyá'upua, patá'aj yeehui piyen nu'irájtuaani ti ij caí ayén tináaci'iti a'ij ti ari teja'uré'enejsin”? Mí neajta caí, canu. Canu niyen tiu'utaxájta a'iné ayée nu yeehui 'een jín yú a'uvé'emej nej niyen yé huácatii íjii.

A'íi mú teite miyen ráanamujri'i tí'ij Dios tiu'utaxájtaca'a

28 'Mí pej ní'ya'upua, patá'aj tihua'utasejrate'en í nej jín rí'i timuaatá'asin. —Aye pu tiu'utaxájtaca'a a'ájna í Jesús.

Aj pu'i júte'e e'icánamujre ti ja'atí ayén tiu'utaxájtaca'a tijín:

—Nu'uri yeehui niyen tihua'utasejrate. Neajtahua'a nu niyen tihua'utasejrate'esin.

29 Majta a'íime í teite í mej a'uun ajteáxiireca'a, a'íi mú majta ráanamujri'i. Seica mú miyen raataxájtaca'a mej nu'u huatéeniu. Majta seica miyen tiu'utaxájtaca'a ti seij nu'u ayén jamuan tiu'utaxájtaca'a ti júte'e tí'ivaire'e í Dios ti é'eseijre'e.

30 Jesús pu ayén tihua'utá'ixaa tijín:

—Capu ayén yeehui tiu'utaxájtaca'a a'ájna jime'e ti ca'aníjra'a naatá'an ineetzi sino ti ayén ca'aníjra'a amuaatá'an mú'ejmi.

Jesús pu ayén tihuá'ixaate'e a'ij ti tí'imí'ini

³¹ 'Pu'uri yeehui ayén teja'uré'ene a'ájna xicájra'an jetze ti Dios jetzen hua'uxíjte'en matíj mena'a pua'amé yen huachéjme. Pu'uri ajta a'ájna teja'uré'ene í xicájra'an jetze í nej jetzen raatamuárite'esin ne'íjna ti yen tí'ajta íiyen chaanaca japua. ³² Neajta inee, matí'ij meri aj neja'utavén, aj nu ni niyen najmí'ica huatájeevi í teite mej mi curé'ecijxi'in ineetzi jemi. —Aye pu tihua'utá'ixaa.

³³ Aye pu 'een jín ayén tiu'utaxájtaca'a mej mi miyen ráamua'aree a'ij ti ye'í tí'imí'ini. ³⁴ Matí'ij miyen tiraata'ixaa a'íime í mej me'uun ajteáxiireca'a tijín:

—Aye tu yeehui tiyen ráanamujri'i te'íjna jetze í niuucari í mej jín tí'ajta ti a'ín Ciríistu'u nu'u ayén rusén jín ruuri huateáturaasin. A'íj pu yeehui jín, ¿a'iné tí'iri'iri pej piyen tí'ixa yee ti nu'u ayén ruxe'leve'e mej nu'u á ya'utavén me'íjna ti teáata'a jetze airaújnejjte? ¿A'ataani yeehui píríci a'íjna ti nu'u teáata'a jetze airaújnejjte?

³⁵ Aj pu'i Jesús ayén tihua'utá'ixaa tijín:

—Aúche'e pu a'atzu á'ateere mú'ejmi jemi í tatzari ti jín huanéeri'icí a'ame. Setá'aj yeehui siyen á'ujjuhua'ane'en a'ij ti tiraavíjte'e ajta auj mú'ejmi tzajta'a ayén seijre'e í tatzari ti jín huáneeri'i, ti ij yeehui caí a'amua japua rájveti í ti huatíca'a. A'íjna ti yeehui ayén tíca'amiste'e á'uche'ecan, capu ramua'aree a'u ti á'ume. ³⁶ Setá'aj siyen huataújtuaani a'íjna jemi ti jetzen airáninei í tatzari ti jín huáneeri'i sej si siyen se'íjna jetze ajtémecanta a'íjna ti huáneeri'i.

Tí'ij raatapuá'ajta'a ti ayén tihua'utá'ixaa, aj pu'i á'uraa a'íjna í Jesús, ajta huateúravaataca'a huá'a jemi.

Camu té'atzaahuat'e e í teite

³⁷ A'í pu ari jeíhua tiu'umuáriej huá'a jemi tí'itíj ti ayén huápi'i ruxe'leve'e. Mí majta a'íime, camúu xi jirá'ujca'anejca'a mej miyen huataújtuaani í jemin. ³⁸ Ayej tiu'uríj tí'ij ayén araúrasten a'ij ti tiraataxájtaca'a a'íjna í Isaías teecan ti ajmí'í tí'ixaxa'ata'a í Dios jetze me'ecan, ti ayén tijín: Nevástara'a, capu ja'atí yeehui ayén rá'antzaahua

a'ij tej tihua'utá'ixaa.

Capu yeehui ja'atí ayén yaú'itiée já'araa a'ij ti huataújmua'a a'íjna ti Dios rumuári'eri'ire'ara'an jín ayén huaríj.

³⁹⁻⁴⁰ A'íj mú jín caí rá'antzaahua a'íjna jime'e, a'ij ti pua'amecié ayén raataxájtaca'a a'íjna í Isaías teecan tijín:

A'í pu nu'u yeehui ayén huá'uruu mej miyen aracúcu'unijme'eni

mej mi caí atanéjne'ere.

A'í pu yeehui ayén huá'uruu mej mi antaújnaamuan í ru tzajta'a

mej mi caí yaú'itiée muá'ara'ani.

Na'ari ti pua'a pí mena'a, a'íí mú seicié tiú'umua'atíjche'en,
nej nu'u niyen hua'urújte'enche'e.

⁴¹ Ayee pu tiu'utaxájtaca'a a'íjna í Isaías teecan a'íjna ti ayén raaseíj í ti Dios jín rí'i tiraatá'aniche'en. A'íí pu ajta ayén tiraataxájtaca'a a'íjna jíme'e í Jesús.

⁴² Jee xaa ne'u, mu'iití í mej me'uun tí'ajta teyujta'a, a'íime mú miyen rá'antzaahua. Mí majta a'íime, camu raxájtacuca'a huá'a tzajta'a í teite me'íjna jíme'e mej huá'atziine'eca'a í fariseos, majta mej mi caí seica miyen huiirá'ite me'újna u teyujta'a. ⁴³ Jaítze'e pu hua'aránajcheca'a mej mi teite miyen rí'i tihua'utá'an caí í Dios.

A'íí mú runaíjmi'í í ya'upuáara'an, ajta í yaujra'an

⁴⁴ Aj pu'í Jesús ayén ruseíirata tiu'utaxájtaca'a tíjín:

—Tí pua'a yeehui ja'atí ayén ná'antzaahuante'en ineetzi, capu neetzi na'a á'atzaahuante'e sino ajta pu rá'atzaahuante'e a'íjna ti yen neja'uta'íteca'a. ⁴⁵ Tí'íj a'íín ayén neseíj ineetzi, a'íí pu ajta raseíj a'íjna ti yen neja'uta'íteca'a.

⁴⁶ 'Ayee nu yeehui 'een jín mú a'uvé'emej íiyen chaanaca japua nej ni niyen huá'uruuren í teite tíj tatzari í ti jín huá'a tzajta'a huáneeri'í mej mi caí ché'e miyen tíca'amiste'en á'ujjuhua'ane'en a'íime í mej miyen ná'astijre'e ineetzi. ⁴⁷ Tí pua'a ja'atí nenamua a'íj nej tí'ixa, ajta caí ná'astijre'e, canu yeehui rá'axijte'en inee, a'íiné canu ne'íjna jín mú a'uvé'emej nej ni niyen hua'uxíjte'en a'ímej í mej yen huachéjme íiyen chaanaca japua sino nej ni hua'irájtuaani.

⁴⁸ 'Jee xaa ne'u, tí'tíj pu yeehui pú'een ti ayén rá'axijte'en a'íjna í ja'atí ti ayén naaré'ítí, ti ajta caí rá'astijre'e a'íj nej tí'ixa. A'íjna ne'u yeehui, í nej jín tiu'utaxájtaca'a, ayée pu rá'axijte'en a'ájna xicájra'an jetze ti jetzen nain te'entípuá'ajte.

⁴⁹ 'Ayee pu'u na'a, a'íiné canu yeehui neseíj a'íj tírájteu a'íj nej tiu'uxájtaca'a sino a'íín ti niyá'upua pú'een, a'íí pu ayén tinaata'aíj a'íj nej ye'í tiu'utaxáj, ajta í nej jíme'en niyen tiu'utaxájtaca'a. ⁵⁰ Nee nu yeehui niyen ramua'aree ti ayén tinaata'aíj ti ij ayén tejá'amuaci'ítí sej siyen ruurican hu-ateáturan tíj na'a rusén jíme'e. A'íj nu jín ayée nu che'atá nena'a tí'ixa a'íj ti a'íín niyá'upua ayén a'íjna jín tinaa'íjca nej ni tiu'utaxáj.

13

Jesús pu hua'anájja'usixi í huá'íca jetze a'ímej í mej jamuan á'ujjuhua'ane'e

¹ Pu'uri tímua'a a'ájna teja'uré'enejsime'e í mej jín ra'utámua'aree ja'anáj ti Dios ayén tihua'utá'uuni'iri'í. Pu'uri ramua'areereca'a í Jesús ti ari a'ájna teja'uré'ene í xicájra'an jetze ti jetzen á'ura'ani íiyen chaanaca japua ti ij a'uun a'ujnén

u júte'e, ya'upuáara'an ti é'eseijre'e. Tíj na'a ti yen huataseíjre íiyen chaanaca japua, a'íi pu ayén huá'axe'eve'eca'a a'ímej í mej jamuan á'ujuhua'ane'e. Ajta íjii, pu'uri ayén hua'utaseíjrataca'a ti nain jín huá'axe'eve'eca'a.

² Mat'íij tí'icua'acaa í chumua'an, a'íi pu ajta a'uun a'utéveeca'a a'íjna í Judás, ti yaujra'an pú'een í Simón, ti ajta ayén te'entímu'utaca tíjín Iscariotes. Pu'uri a'íin Satanás ca'aníjra'a raatá'aca ti tiu'utátuiire'en í Jesús. ³ Jesús pu ajta ramua'areereca'a ti a'íin ya'upuáara'an ayén nain jín tira'íjca, ti ajta ruyá'upua jemi a'uvé'emej, ajta a'úu pu ajta a'ujnéjsin í jemin.

⁴ Aj pu'i ájchee a'u mej tejé'ecua'aca, ajta huiiré'uchuiiri'í í rutasi ti ru'iré'eviijca'a. Aj pu'i avá'ujji'icie cíxuri jime'e í mej jín huá'acá'íimua. ⁵ Tí'íj jí a'uun atéejei í caasu jetze. Aj pu'i a'utéjche ti hua'anája'usixi'in í huá'achepuaatze'en seij ajta seij í mej jamuan á'ujuhua'ane'e. Ajta hua'anáhuatzi'iraxi a'íjna jime'e í cíxuri ti jín avá'ujji'ici'eca'a.

Capu raxí'eve'e a'íjna í Pedro ti Jesús ayén ra'anája'usixi'in

⁶ Aj pu'i a'uun e'iré'ene a'íjna jemi í Simón ti ajta í'í Pedro. Aj pu í a'íin Pedro ayén tiraata'ixaa tíjín:

—Nevástara'a, ¿ni yeehui pajta piyen na'anája'usixi'isin nechepuá jetze?

⁷ Aj pu'i ayén tiraata'ixaa í Jesús tíjín:

—Capúu xi a'íj timuá'amitiejte'e a'íj nej 'éen jín niyen rici, sino mejca'ihuáyee pej xaa yeehui yaú'ítiiee pua'amé.

⁸ Aj pu'i Pedro ayén tiraata'ixaa tíjín:

—Capej xaa ne'u, ja'anáj piyen na'anája'usixi'isin í nechepuaatze'e.

Ajta a'íin Jesús, ayée pu tiraata'ixaa tíjín:

—Tí pua'a yeehui necaí niyen mua'anája'usixi'in á'achepuaatze'e, capej ché'e huá'a jetze ajtémecanta pua'amé í mej neetzi jemi seíire'e muá'aju'u.

⁹ Aj pu'i ayén tiu'utaxájtaca'a a'íjna í Pedro tíjín:

—Nevástara'a, ti pua'a yeehui ayén ruxe'eve'e, capej ayée pena'a na'anája'usixi'in í nechepuaatze'e, sino pajta pej piyen na'anája'usixi'in í nemuajca'a jetze, pajta na'avé'aja'usixi'in í nemu'uutze'e.

¹⁰ Aj pu'i Jesús ayén tiu'utaniú tíjín:

—Tí pua'a yeehui ja'atí ari ayén hua'íihuaca'a, ayée pu'u ruxe'eve'e ti ayée na'a ra'anája'usixi'in í chepuaatze'en, a'iné capu ché'e chueemuara'a nain japua ti ratéhua'ira'a. Seajta mú'een, caxu ché'e chueemua, sino seij pu yeehui xaa ayén chueemuara'a.

11 Ayee pu 'een jín ayén tiu'utaxájtaca'a ti nu'u seíj na'a chueemuara'a, a'íné a'íi pu ari ramua'areereca'a ja'atí ti a'ín pú'eene'e ti ayén tiu'utátuiire'esin í jíme'en í Jesús.

Jesús pu tihua'ixaate'e a'ij ti 'een jime'e hua'anája'usixi

12 Tí'ij raatapuá'ajtaca'a ti ayén hua'anája'usixi, ajta pu huiré'ujvijiri'i í rutasi. Aj pu'i a'ujyeíjxi á vejl'i a'utí í meesa a'utéjvee. Ayee pu tihua'uta'íhua'uri'i tijín:

—¿Ni yeehui séjmua'aree a'ij nej 'een jín niyen amuáaruu? Nee nu tejámuaatá'ixaate'esin. 13 Ayee xu yeehui mú'een neetamuá'amua yee Maeestru, seajta siyen tijín Tavástar'a. Ayee pu yeehui tiraavíjte'e a'íné nee nu ne'ín pú'een.

14 Ajta íjii, nej á'amuavastara'a pú'een, neajta a'amua maestro, ayée nu amua'anája'usixi í á'amuachepuaatze'e. Setá'aj yeehui siyen che'atá sena'a anaúja'usixi'ín ruchepuáatze'e rujímua'a. 15 Ayee nu ámuuatá'itiiri'i sej si siyen huárini a'ij nej neri amuáaruu mú'ejmi.

16 Ayee nu yeehui tejá'amua'ixaate'e tzáahuati'ira'a jíme'e ti jaítze'e ruxe'eve'e a'íjna ti tí'ajta caí a'íjna ti ravaire'e. Ajta yeehui, jaítze'e pu ruxe'eve'e a'íjna ti yen neja'uta'íteca'a caí í nej a'uta'íti'ihuaca'a. 17 Ajta íjii, setíj seri tí'ijmua'aree se'íjna, Dios pu yeehui r'í'í tejámuaatá'asin ti pua'a siyen che'atá sena'a huárini.

18 'Canu naíjmi'ica mú'ejmi jíme'e niyen tí'ixa. Nee nu ramua'aree a'ij mej e'en í nej hua'avé'ehuau. Neajta nu niyen ra'avé'ehuau ti ij araúrasten a'ij ti té'eyu'usi'i í yu'uxari jetze ti ayén tijín: “A'íi pu nu'u yeehui í nej raatá'ínee ti tiú'ucua'ani ineetzi jamuan, a'íi pu nu'u yeehui a'utéjche ti nájcha'íre'e á'ara'ani.”

19 Ayee nu amuacaí niyen tejá'amua'ixaate'e íjii tí'ij caí xi ayén tiú'urini sej si siyen té'antzaahuat'e'en nej ne'ín pú'een a'ij nej neri tejámuaatá'ixaa, sej si seuj té'atzaahuat'e'e a'ájna ti ayén tí'ineruuren.

20 Ayee nu tejá'amua'ixaate'e tzáahuati'ira'a jíme'e, ti pua'a yeehui ja'atí ayén ra'ancuré'evi'itín a'íjna nej raata'íteca'a, a'íi pu ajta na'ancuré'evi'iti ineetzi. Ajta ja'atí ti na'a ti ayén na'ancuré'evi'iti ineetzi, ayée pu che'atá na'a ra'ancuré'evi'iti a'íjna ti yen neja'uta'íteca'a. —Ayee pu tihua'utá'ixaa.

I ti jín ra'antipua'ajte í Jesús ti huá'a jamuan tiú'ucuaa
(Mt. 26:20-25; Mr. 14:17-21; Lc. 22:21-23)

21 Tí'ij ayén tihua'utá'ixaa, jeíhua pu a'ij pua'a raatá'a í tza-jta'an í Jesús. Aj pu'i ayén e'ehuaurííecan jín tiu'utaxájtaca'a tijín:

—Ayee nu yeehui tzáahuati'ira'a jín niyen tejá'amua'ixaate'e, seíj ti mú'ejmi jetze ajtém'e'ecan ayén tiu'utátuiire'esin ineetzi.

22 Majta a'íime í mej jamuan á'ujujhua'ane'e, mua'araujsejraxi seij ajta seij. Camu a'ij tirájteuve'e a'ij ti huataújmu'a a'íjna ti Jesús ayén tiraataxájtaca'a. 23 Ajta seij ti a'ímej jetze ajtémecan, a'í pu aicaújtutzi í Jesús jemi. A'ii pu a'ín pú'een Jesús ti raxí'eve'eca'a. 24 Ajta a'ín Simón, ti ajta i'í Pedro, a'í pu rumuájca'a jín raatajé a'íjna ti Jesús raxí'eve'eca'a. Aj pu'í ayén tiraata'ixaa tijín:

—Patá'aj yeehui raata'íhua'u ja'atí ti pú'een ti jíme'en raataxájtaca'a.

25 Ajtahua'a pu ayén aicaújtutzi í Jesús jemi. Aj pu'í ayén tiraata'íhua'uri'í tijín:

—Nevástara'a, ¿a'atani a'ín pú'een?

26 Aj pu'í ayén tiraata'ixaa í Jesús tijín:

—Tí pua'a yeehui neri ra'ateáaru'unen i tuxa'a jetze í pan, aj nu ní raata'íite'esin ne'íjna í ja'atí ti a'ín pú'een.

Aj pu'í Jesús ayén ra'ateáaru'unej í pan í tuxa'a jetze. Aj pu'í a'íjna huata'íite í Judás, ti yaujra'an pú'een í Simón, ti ayén te'entímu'utaca tijín Iscariotes. 27 Jíme'en pu'u ayén ra'ancuré'í í pan a'íjna í Judás, aj pu'í Satanás ayén huatasejre í tzajta'an. Ajta a'ín Jesús, ayée pu tiraata'ixaa tijín:

—Patá'aj yeehui ca'anacan piyen huárini a'ij pej peri tiu'umuá'aj.

28 Majta í seica, camu a'atzu yaú'itiée muá'araa a'ij ti 'een jín ayén tiraata'ixaa. 29 Seica mú miyen tiraamuá'a ti Jesús ayén tiraata'ixaa ti ti'itíj huánanan í mej jín tiú'uyesten na'ari ti'itíj ti hua'utapuaíjve'en í mej caí a'ij tí'ijviicua'í. 30 Jíme'en pu'u ayén ra'ancuré'í í pan, aj pu'í huirájraa a'íjna í Judás. Ajta pu'uri huatíca'acaa.

I niuucari ti jaítze'e ruxe'eve'e tej nu'u huátaxe'eve'en seij teajta seij

31 Tí'ij huirájraa a'íjna í Judás, aj pu'í Jesús ayén ti-hua'utá'ixaa tijín:

—Pu'uri yeehui Dios ayén rí'í tinaatá'a i nej neajta teáata'a jetze airánnejte. Neajta inee, ayée nu neri ne'íjna jín rí'í tiraatá'a í Dios ne'íjna jíme'e a'ij nej huaríj. 32 Tí pua'a yeehui niyen rí'í tiraatá'an í Dios ne'íjna jíme'e nej niyen huámí'ini, Dios pu ajta, rusej ayén rí'í tinaatá'asin a'íjna jíme'e ti ayén na'ajjásin. Ajta a'í pu ca'anacan rí'í tinaatá'asin.

33 Niyaujmua'a, a'atzu nu'u niyen yé á'ateeri mú'ejmi jemi. Mú'een xu nehuauni. Mí neajta inee, ayée nu che'atá nena'a tejá'amua'ixaate'e a'ij nej neri tihua'utá'ixaa a'ímej í mej Israel jetze ajtémecan. Capu xaa ne'u ri'irí sej yeehui a'uun a'ujnéen a'u nej a'ujnéjin.

34 Neajta nu niyen jéjcuacan jín tejá'amua'íjcate'en sej siyen huaújxe'eve'en. Ayee pu ruxe'eve'e sej siyen che'atá sena'a

huaújxe'eve'en a'ij nej neri tejámuaaxí'eve mú'ejmi. ³⁵ Tí pua'a yeehui siyen huaújxe'eve'en, aj mú mi náimi'i miyen ramua'aréeren sej siyen ná'astijre'e.

Jesús pu tihuá'ixaate'e ti nu'u Pedro tiu'utéhua'ita í jemin
(Mt. 26:31-35; Mr. 14:27-31; Lc. 22:31-34)

³⁶ Aj pu'i ayén tiraata'íhua'uri'i a'íjna í Simón ti ajta i'i Pedro tijín:

—Tavastara'a, ¿a'uné yeehui pá'ume'e pua'amé?

Ajta Jesús ayén tiraata'ixaa tijín:

—Capúu xi yeehui ri'irí pej pe'uun á'ume'en neetzi cujta'a a'u nej á'ume sino méjca'i huáyee xaa pej piyen pe'uun nej cujta'a pá'ume'e pua'amé.

³⁷ Aj pu'i Pedro ayén tiraata'ixaa tijín:

—¿A'iné 'een jín caí ri'irí íjii nej yeehui ne'uun á'ume'en á'a cujta'a mú'eetzi? Nee nu yeehui á'anca'ane nej huámi'ini á jetze me'ecan.

³⁸ Aj pu'i Jesús ayén tiu'utaniú tijín:

—¿Ni tzaa yeehui piyen ahuá'aca'ane pej nu'u piyen huámi'ini neetzi jetze me'ecan? Ayee nu yeehui tzáahuati'ira'a jín tí'imua'ixaate'e a'ij pej pi rini. Tí'ij caí xi huajj'j'huana í gallo, huaíca pej piyen tína'avé'avaata pej nu'u caí nemua'ate.

14

Jesús pu ri'i huá'aruure a'íime í mej jamuan á'ujj'hua'ane'e

¹ 'Caxu a'ij tité'ujmuajca. Seuche'e xu yeehui rá'atzaahuate'e í Dios, seúche'e xu seajta ná'atzaahuate'e ineetzi. ² Jéihua pu chi'i a'uun tejé'eseijre'e a'u ti niyá'upua huatéechi'i í júte'e. Tí pua'a caí ayén tí'ayájnache'e, nee nu yeehui seicié tejámuaata'ixáate'enche'e. A'uu nu a'umé'e na'ame nej ni ne'uun rí'i tejá'uruuren a'u sej se'uun a'uté'e xá'aju'un. ³ Ajta, ti pua'a niyen ne'uun á'ura'ani nej ni niyen rí'i tejá'uruuren a'u sej a'uté'e xá'aju'un, aj nu ni yen ve'ecánejsin neajtahua'a nej ni niyen amuá'anvilitin sej si seajta se'uun a'uté'e xá'ara'ani a'u nej neajta a'ucaí na'ame. ⁴ Seajta mú'een, xu'uri yeehui huamuájte í juye jetze ti a'uun a'uré'enine'i a'u nej a'umé'e na'ame. —Ayee pu tiu'utaxájtaca'a a'íjna í Jesús.

⁵ Aj pu'i Tomás ayén tiraata'ixaa tijín:

—Tavastara'a, catu yeehui ramua'aree a'u pej a'umé'e pua'amé. A'ij tu jín catu a'atzu huamuájte í juye jetze ti a'uun a'uré'enine'i.

⁶ Tí'ij jí Jesús ayén tiraata'ixaa tijín:

—Nee nu ne'ín pú'een í ti amuá'avi'itín a'íjna jetze í juye, nee nu neajta ne'ín pú'een í ti tzáahuati'ira'a jín tí'ixaxa'a, neajta nu yeehui ne'ín pú'een í ti jetzen airáninei í sej jín

ruuri xá'ara'ani. A'atí ti na'a ti ayén huataújtuaani í Dios jemi, ayée pu tiú'ujxe'eve'e ti a'ín amuacaícan huataújtuaani ineetzi jemi. ⁷ Tí pua'a rí'í setináamua'ati, ayée xu seajta tí'iramua'ati se'íjna í niyá'upua. Tíj na'a ti yú auca'ití a'ame, mú'een xu xaa ramua'ate, seajta seri raaseíj.

A'í mu'u naími'i í ya'upuáara'an, ajta í yaujra'an

⁸ Aj pu'i a'ín Felipe ayén tiraata'ixaa tíjín:

—Tavastara'a, patá'aj yeehui taataseíjrate'en pe'íjna í ayá'upua. A'íj tu'u xe'eve'e iteen.

⁹ Aj pu'i Jesús ayén tiraata'ixaa tíjín:

—Nu'uri xaa yeehui á'atee nej mú'ejmi jemi huaca. ¿Ni tzaa pecaí xi nemua'ate, mú'ee Felipe? Ayee nu tí'imua'ixaate'e. Ja'atí ti na'a ti ayén naaseíj ineetzi, a'í pu ajta ari raaseíj í niyá'upua. ¿A'iné 'een jín piyen tinaatá'ixaa yee nej nu'u amuaataséijrate'en í niyá'upua?

¹⁰ ¿Ni tzaa pecaí piyen té'atzaahuate'e ti a'ín niyá'upua ne jemi seijre'e, neajta nu yeehui che'atá nena'a niyá'upua jemi seijre'e? Canu neseíj a'ij tirájteu a'ij nej tí'imua'ixaate'e, sino a'ín niyá'upua ti ayén nej jemi seijre'e, a'í pu rumuári'eri'ire'ara'an jín ayén rici. ¹¹ Patá'aj piyen ná'antzaahuate'en ti pua'a yeehui niyen timuaatá'ixaate'en yee niyá'upua pu nu'u ne jemi seijre'e, neajta nu jemin seijre'e í niyá'upua jemi. Na'ari caí, patá'aj pe'íjna jín pena'a té'antzaahuate'en a'ij nej yeehui huaríj ti huápi'i ruxe'eve'e.

¹² Ayee nu tejá'amua'ixaate'e tzaahuati'ira'a jime'e. A'atí ti na'a ti ayén ná'astijre'e ineetzi, ayée pu che'atá na'a huárini a'ij nej rijcaa inee. Jee xaa ne'u, a'í pu yeehui ayén huárini ti jaítze'e ruxe'eve'e caí í nej jín niyen rijcaa. Ayee pu 'een jín rini a'íjna jime'e nej ne'uun a'umé'e na'ame í niyá'upua jemi. ¹³ Neajta niyen huárini a'ij sej siyen tiraatáhuaviira neetzi jetze me'ecan, nej ni rí'í tiraatá'an í niyá'upua.

¹⁴ Tí'itíj ti na'a sej yeehui siyen tiraatáhuaviira neetzi jetze me'ecan, ayée nu xaa rini.

Jesús pu ayén te'ataújratziire ti a'ín xiéjniu'ucare'ara'an í Dios ayén nu'u huateáturaasin huá'a jemi

¹⁵ Tí pua'a yeehui siyen nexí'eve'e ineetzi, ayée xu se'íjna ará'astijre'en í nej jín tejámuaata'aíjte'esin. ¹⁶ Neajta nu niyen tiraatáhuaviira í niyá'upua jemi ti i a'ín yen amuaja'uta'ítí'i seíj ti a'amua japua huániuuni, ti i a'ín mú'ejmi jemi huateáturan tíj na'a rusén jime'e.

¹⁷ A'í pu a'ín pú'een í xiéjniu'ucari ti jetzen airáninei tíj na'a ti ayén ti'ayajna. Capu rí'irí mej miyen ra'ancuré'an a'íme í mej yen japuan huachéjme í chaanaca japua, a'iné capu a'ij huá'amitíejte'e a'ij ti rici a'íjna í xiéjniu'ucari. Camu

yehui majta ramua'ate. Mí seajta mú'een, ayé^e xu 'een jín ramua'ate a'iné a'í^í pu a'amua jemi seijre'e, ajta pu mú'ejmi jemi huateáturaasin.

Jesús pu ajtahua'a tihuá'ixaate'e ti nu'u mi'ini

¹⁸ 'Canu yehui ruséntacan amuaateátuaasin, ti caí ja'atí ayén á'amuaaire'e sino nee nu neajtahua'a mú'ejmi jemi uvé'enejsin. ¹⁹ Capu ché'le á'ateere mej yehui caí ché'le yé neseijran a'í^íme í mej yen japuan huachéjme í chaanaca japua. Mí seajta mú'een, mú'een xu xaa neseijran. Nee nu huatarújsin nej ni neajtahua'a ruuri ná'ara'ani, a'í^í xu jín seajtáhua'a ruuri xá'aju'un. ²⁰ A'ájna xicájra'an jetze nej jetzen huatarújsin, aj xu si siyen ramua'aréeren nej niyen jemin seijre'e í niyá'upua jemi, ajta yehui a'í^ín, a'í^í pu ajta neetzi jemi seijre'e.

²¹ 'Ja'atí ti na'a ti ayén ra'ancuré'a a'í^í nej tiu'uta'ájtaca'a, ti ajta ayén nain ra'ará'astijre'en, a'í^í pu a'í^ín pú'een ti xaa nexí'eve'e. Niyá'upua pu yehui ajta raxí'eve'e a'ame a'í^ína ti ayén nexí'eve'e. Neajta inee, nee nu raxí'eve'e na'ame, neajta jemin huataseíjre'esin. —Ayee pu tiu'utaxájtaca'a a'í^ína í Jesús.

²² Aj pu'i seíj tiu'utaxájtaca'a ti ayén ántehuaaca'a tijín Judás. Capu a'í^ína í Judás ti ayén te'entímu'utaca tijín Iscariotes, sino seíj. Ayee pu tiraata'ixaa tijín:

—Tavastara'a, ¿a'iné auj tí'iri'iri pej pi piyen pena'a téjmi jemi huataseíjre'esin, pajta caí a'í^ímej jemi í mej yen huachéjme í chaanaca japua?

²³ Aj pu'i Jesús ayén tiraata'ixaa tijín:

—Tí pua'a ja'atí ayén tí'inexe'eve'e, a'í^í pu ayén ra'ará'astejsin a'í^í nej tí'imua'ata. Niyá'upua pu ajta raxí'eve'e a'ame. Teen tu hui teajta huataseíjre'esin í jemin. Teajta tiyen huateáturaasin í jemin. ²⁴ Ajta a'í^ín ti caí ayén tí'inexe'eve'e, a'í^í pu ajta caí ra'ará'astejsin a'í^í nej tí'imua'ata. Canu hui neseíj a'í^í tirájteu a'í^í nej tejá'amua'ixaate'e sino a'í^ína í niuucari, a'í^í pu jetze airáninei a'í^ína í niyá'upua ti yen neja'uta'íteca'a.

²⁵ 'Ayee nu tejámuaatá'ixaa íjii nej nauj a'amua jemi yen huaca. ²⁶ Ajta a'í^ín ti yehui a'amua japua huániuuni, a'í^ína í xiéjniu'ucare'ara'an í Dios, í ti ayén tiraavíjte'e sej si raná'amiche'en, a'í^í pu í niyá'upua ayén ya'uta'ítí neetzi jetze me'ecan, ti i a'í^ín nain jín tejamuáamua'aten. A'í^í pu yehui ajta ayén amuaatá'asin sej si siyen ra'utámua'aree nain jín a'í^í nej tejámuaatá'ixaa.

Jesús pu tí'itíj jín hua'anpuá'ajte'e a'í^ímej í mej jamuan á'ujujhua'ane'e

27 'Ayee nu niyen amuaatá'asin ti ij nain jín amua'anpuá'ajte'en. A'íjna í nej jín amua'anpuá'ajte'esin, neetzi pu jetze airáninei. Capu yehui ayén 'een a'ij ti a'ín 'een í ti huá'a jetze na'a airáninei a'ímej í mej yen japuan huachéjme íiyen chaanaca japua í mej me'íjna jín hua'anpuá'ajte'en í ruxí'ej teite. Caxu a'ij pua'a tité'ujmuajca. Caxu seajta tí'tizii'ne'e.

28 'Xu'uri yee siyen ráanamujri'i nej niyen tejámuaatá'ixaa nej nu'u a'umé'e na'ame, neajta nu'u mú'ejmi jemi uvé'enejsin. Tí pua'a yehui siyen tí'inexe'eve'ecache'e, ayée xu 'een jín rutémua'ave'ecache'e se'íjna jime'e nej ne'uun a'umé í niyá'upua jemi a'iné niyá'upua pu jaítze'e ruxe'eve'e necaí inee. 29 Ayee nu amuacáí tejá'amua'ixaate'e ti caí xi tí'itíj a'ij huaríj sej si siyen té'antzaahuat'e'en nej ne'ín pú'een a'ájna xicájra'an jetze ti jetzen ayén teja'uré'enejsin nej ne'uun a'umé.

30 'Canu yehui ché'e jeíhua tejámuaatá'ixaate'esin a'iné pu'uri tén yé uvé'enejsin a'íjna ti a'ij pua'a 'een, ti ajta yen japuan tí'ajta í chaanaca. Mí ajta a'ín, capu a'atzu rí'iri ti ayén tí'itíj jín na'antimua'itín. 31 Che'eré yehui, tiché'e huiráci'ne teyujna mej mi me'ín í mej yen chaanaca japua huachéjme, miyen ráamua'aree nej niyen raxí'eve'e í niyá'upua, neajta niyen che'atá nena'a rici a'ij ti a'ín ayén tinaata'aj.

15

I ciyej ti huasti'i, ajta í pi'istáare'ara'an

1 'Nee nu ne'ín pú'een í ciyej ti xaa rí'en. Ajta niyá'upua pu a'ín pú'een í ti rí'i raruure í pi'ista. 2 A'í pu ra'antivé'iche tíj na'a í pi'ista ti neetzi jetze airáninei ti ajta caí taaca. Ajta tíj na'a í pi'ista ti xaa taaca, a'í pu cáj caj tira'antivé'iche ti ij jaítze'e huatáca'an. 3 Xu'uri yehui urarí'en mú'een, a'íjna jime'e í niuucari í nej jín neri tejámuaatá'ixaa. 4 Setá'aj seuj siyen neetzi jemi seijre'e. Aj nu ni niyen che'atá nena'a mú'ejmi jemi seíre'e na'ame.

'Capu a'atzu a'ij tí'iri'iri ti seíj pi'ista ayén ruseíj huatáca'an sino ayée pu tiú'ujxe'eve'e ti auj ajtáveeca í ciyej jetze. Ayee pu che'atá na'a 'een mú'ejmi jemi. Capu yehui a'atzu a'ij tí'iri'iri sej tí'itíj huamuá'itín í sej jín tiu'utátuiire'en í Dios jemi ti pua'a secaí neetzi jemi seijre'e.

5 'Nee nu ne'ín pú'een í ciyej. Mí seajta mú'een, mú'een xu pi'ista pú'een ti neetzi jetze ajta'ú'upu'u. Tí pua'a ja'atí ayén neetzi jemi seijre'e, ti pua'a neajta inee jemin seijre'e, a'í pu yehui ayén jeíhua tí'imua'itín í ti jín tiu'utátuiire'esin í Dios jemi.

'Seajta mú'een, ti pua'a secaí neetzi jemi seijre'e, caxu ti'itíj a'ij ruuren. ⁶ Ayee pu 'een tíj na'a ti caí ché'e ayén neetzi jemi seijre'e. Ayee pu 'een tíj a'íjna í pi'ista, í ti antíveichi'ihuaca'a, ti ajta ja'atí á ya'uhua'axi ti ij huatéeahuan. Ayee mú raruuren naíjmi'ica í pi'ista mej miyen raaré'eseire'en, majta án yá'uhua'axin í taij japua ti ij huateájtaani.

⁷ 'Tí pua'a siyen neetzi jemi seijre'e, ti pua'a seajta siyen ra'ará'asten í niucari í nej ámuuamua'ate, ayée pu yeehui Dios ayén amuaatá'asin ti'itíj sej a'ij tiraatáhuaviira. ⁸ Tí pua'a siyen jeíhua raamuá'itin í sej jín tiu'utátuiire'en í Dios jemi, a'íj pu a'íjna jín ámitieere'e a'ame sej siyen tina'ará'astijre'e ineetzi. Ayee xu se'íjna jín rí'i tiraatá'asin í niyá'upua. ⁹ Ayee nu che'atá nena'a neri tejamuaataxi'eve a'ij ti ajta ari tinaataxi'eve í niyá'upua. Setá'aj seuj neetzi jemi seijre'e nej ni amuaaxí'eve'en.

¹⁰ 'Tí pua'a yeehui siyen ra'ará'asten a'ij nej neri tejamuaata'áj, aj xu si siyen neetzi jemi seíre'e xá'aju'un nej ni amuaaxí'eve'en. Neajta inee, ayée nu che'atá nena'a tirá'aste a'ij ti tinaata'áj í niyá'upua. A'íj nu yeehui jín niyen jemin seíre'e na'ame ti ij ajta niyá'upua ayén naataxi'eve'en. ¹¹ Ayee nu 'een jín tejá'amua'ixaate'e ti ij mú'ejmi jemi seíre'e á'ara'ani í nej jín netémua'ave'e, sej si seajta nain jín huataújtemua'ave'en.

Mej nu'u huaújxe'eve'en seij ajta seij í mej té'atzaahuate'e

¹² 'Ayee nu yeehui ne'íjna jín tejá'amua'íjcate'e sej si siyen che'atá sena'a huaújxe'eve'en a'ij nej neri tejamuaataxi'eve mú'ejmi. ¹³ A'ii pu a'íjn pú'een í ti jaítze'e muári'eri í ti jín ja'atí ayén raataxi'eve'en í ruxí'ej tevi ti i ayén jetzen me'ecan huámí'ini.

¹⁴ 'Mú'een xu yeehui se'íjn pú'een í neteítstemua'a ti pua'a siyen huárini a'ij nej tejá'amua'ajjte'e. ¹⁵ Canu ché'e niyen amuaatámua'atzi yee mi sej yeehui tí'ivaire'e ineetzi jemi, a'iné seij ti ayén tí'ivaire'e, capu ramua'aree a'ij ti rici a'íjna ti tí'ira'ajjte'e. Mí neajta inee, ayée nu amuaatámua'atzi yee mi sej neteítstemua'a, a'iné nu'uri niyen tejámuaatá'ixaa nain a'achú nej nena'a niyen ráanamujri'i í niyá'upua jemi.

¹⁶ 'Caxu mú'een siyen na'avé'ehuau ineetzi, sino nee nu yeehui niyen amua'antíhua'u, neajta nu niyen ne'íjna jín tejámua'íjca sej si u á'uju'un sej si siyen ti'itíj huamuá'itin í sej tiu'utátuiire'en í Dios jemi. Neajta niyen raxí'eve'e ti i ayén rusén jín huateáturan í sej raamuá'iti. Aj pu xaa, a'íjn niyá'upua ayén amuaatá'asin ti'itíj sej raatáhuaviira ineetzi jetze me'ecan. ¹⁷ Ayee nu tejá'amua'ajjte'e, sej hui huaújxe'eve'en seij seajta seij.

A'íime í mej té'atzaahuat'e miyen mú se'ire'e muá'aju'un a'ímej jemi í mej íiyen chaanaca japua huachéjme

18 'Caxu se'íjna á'uhua'anán. Tí pua'a yeehui me'ín amuájcha'íire'e í mej yen japuan huachéjme í chaanaca, a'íí mú amuacáí neetzi tícha'íire'eca'a. 19 A'íime í mej yen japuan huachéjme í chaanaca a'íime mú miyen che'atá mena'a te'á'amuaxe'eve'ecache'e tíj í rute'ítestemua'a ti pua'a siyen huá'a jetze ajtémecantache'e. Mí seajta mú'een, caxu huá'a jetze ajtémecan, sino nee nu yeehui amua'antíhua'u a'ímej tzajta'a. A'íj mú jín miyen amuájcha'íire'e a'íime í mej yen huachéjme í chaanaca japua.

20 'Caxu yá'uhua'anán a'íj nej tejámuaatá'ixaa yee jaítze'e pu ruxe'eve'e a'íjna ti tí'ajta caí a'íjna ti ravaire'e. Tí pua'a a'íj pua'a mena'a náaruu ineetzi, a'íí mú che'atá mena'a a'íj pua'a á'amuaruuren mú'ejmi. Na'ari ti pua'a miyen ra'ará'asten a'íj nej tihua'umuá'ate, a'íí mú majta ra'ará'astijre'esin a'íj sej tihua'amua'aten. 21 Ayeé mú yeehui á'amuaruuren me'íjna jime'e sej siyen naará'aste ineetzi, a'íné camu ramua'ate a'íjna ti yen neja'uta'íteca'a.

22 'Tí pua'a necaí yéve'ecánejniche'e, neajta caí a'íj tihua'uta'ixáate'enche'e, capu huá'aci'itíiche'e ti Dios puaíjtzí hua'utá'an a'íjna jime'e mej natéxieehuaa. Ajta, íjii, capu yeehui ché'e mé'e ti'itíj í mej jín jetzen tí'ijpua'ajte'e me'íjna jime'e í mej jín auteájturaa í Dios jemi. 23 Ja'atí ti néjcha'íire'e ineetzi, a'íí pu ajta tícha'íire'e í niyá'upua.

24 'Tí pua'a necaí niyen huáriniiche'e ti'itíj ti caí máàj ja'atí ayén raayí'itihua'a, capu ayén tiraavíjte'ecache'en ti Dios ayén puaíjtzí hua'utá'an a'íjna jime'e í mej jín auteájturaa í jemin. Mí majta a'íime, mu'uri naaseíj, majta néjcha'íire'eca'a ineetzi, majta miyen che'atá mena'a ráaruu í niyá'upua. 25 Ayeé mú yeehui miyen huaríj ti ij araúrasten a'íj ti té'eyu'usi'í a'íjna jetze í niuucari í mej jín tí'ajta tíjín: "A'íí pu caí raavíite'e já'araa mej mena'a miyen tinéjcha'íire'e muá'araa."

26 'Tí'ij a'íín yeehui yen uvé'enen a'íjna ti a'amua japua huániuuni, í nej yen ya'uta'ítí mú'ejmi jemi, ti ajta Dios jemi é'eme'ecan, a'íí pu ayén tineteaxáatajme'e a'ame ineetzi. A'íí pu a'íín pú'een í xiéjniu'ucari ti tzáahuati'ira'a jín tí'imua'ata, ti ajta a'uun a'uvé'emej í Dios jemi. 27 Seajta mú'een, ayéé pu ajta ruxe'eve'e sej siyen tinaatéaxajta ineetzi a'íné netíj nena'a yen huataseíjre ti yú e'iré'ene, mú'een xu á'ujujhua'ane'e ineetzi jamuan.

16

Jesús pu tihua'ixaate'e ti caí hua'utamúári'eriste'en a'ímej í mej jamuan á'ujujhua'an

¹ 'Ayee nu ne'íjna jín tejá'amua'ixaate'e sej si caí ti'titíj jín huamuá'itichen. ² A'íime mú amu'irá'iti í teyujta'a. Jee xaa ne'u, ayée pu a'ájna teja'uré'enejsin í xicá'ra'an jetze ti jetzen ayén té'eme. Ayee pu tiraatámitiejte'esin í ja'ati ti ayén tiu'utévai í Dios jemi a'íjna jime'e ti amuáacuii mú'ejmi. ³ Ayee mú me'íjna jín tí'iruuren a'iné camu nemua'ate ineetzi, camu majta ramua'ate í niyá'upua.

⁴ 'Ayee nu yeehui tejá'amua'ixaate'e sej si siyen ra'utámua'aree nej niyen tejámuaatá'ixaa ti pua'a ari ayén teja'uré'enen. Canu niyen tejámuaatá'ixaa 'ajmí'imua a'iné naúche'e nu yeehui seijre'eca'a mú'ejmi jemi. ⁵ Neajta inee, íjii nu ne'uun á'ume'e na'ame ne'íjna jemi ti yen neja'uta'íteca'a. Mí seajta mú'een, caxu a'atzu ne'íhua'u a'u nej a'umé.

I ti tí'imuari'ihua í ti huaíca í ti jín tí'imuari'e í xiéjniu'ucare'ara'an í Dios

⁶ 'Jé'ecan xu huataújxieemiste se'íjna jime'e nej niyen neri tejámuaatá'ixaa. ⁷ Mí neajta inee, ayée nu tejá'amua'ixaate'e tzáahuati'ira'a jime'e ti ayén tejámuaatéva'iri nej niyen á'ura'ani. A'iné ti pua'a necaí á'ura'ani, capu yé ve'ecánejsin, mú'ejmi jemi a'íjna ti yeehui a'amua japua huániuuni.

'Mí neajta inee, ti pua'a niyen á'ura'ani, aj nu ya'uta'iti ne'íjna ti a'ín yé ve'ecáanen líyen mú'ejmi jemi. ⁸ Tí'ij a'ín yé ve'ecáanen, aj pu'i ayén a'íjna jín huá'axijte'en a'ímej í mej yen japua huachéjme í chaanaca japua, a'íjna jime'e í mej jín auteájturaa í Dios jemi, ajta a'íjna jime'e nej niyen ri'éene'ecán jín seijre'e. A'í pu ajta a'íjna jín huá'axijte'en a'íjna jime'e ti Dios puaíjtzi hua'utá'asin.

⁹ 'Ayee pu 'een jín a'íjna jín huá'axijte'en a'íjna jime'e í mej jín auteájturaa í Dios jemi a'iné camu ná'atzaahuate'e ineetzi. ¹⁰ Ayee pu ajta 'een jín huá'axijte'en a'íjna jime'e nej niyen urarí'ene'acan jín seijre'e a'iné a'úu nu á'ume'e na'ame a'u ti é'eseijre'e í niyá'upua, a'u ti yeehui caí ché'e é'eri'iri sej naaseíj. ¹¹ Jíme'en pu'u a'íjna í niuucari ti Dios puaíjtzi ayén tiu'utá'asin, ayée pu huá'axijte'en a'iné pu'uri raaxí'epi'intare í Dios ti ayén puaíjtzi raatá'asin a'íjna ti tí'aijta líyen chaanaca japua.

A'íjna í xiéjniu'ucare'ara'an í Dios, a'í pu rí'i tiraateátuaasin í yaujra'an

¹² 'Ayee pu na'aráanajche nej jeíhua huápi'i niyen tejámuaatá'ixaate'en. Mí seajta mú'een, caxuu xi nain au'itíée xá'aju'un íjii. ¹³ Mí ajta a'ín yeehui í xiéjniu'ucare'ara'an í Dios ti tzáahuati'ira'a jín tí'ixaxa'a, tí'ij uvé'enen, a'í pu nain jín tejá'amua'aten ti ayén tí'ayajna. Capu ayén a'íjna jín tejámuaatá'ixaate'esin a'ij ti ruseíj na'a a'ij tirájteu sino ayée

pu'u na'a ayén tejámuaatá'ixaate'esin a'ij ti na'a tí'inamua. A'íi pu ajta tejámuaatá'ixaate'esin a'ij ti auj teja'uré'enejsin.

14 'A'íi pu yeehui ayén ra'ancuré'asin neetzi ti ne'á'a, ajta ayée pu che'atá na'a e'ehauritiéecan jín tejámuaatá'ixaate'esin. Ayee pu a'íjna jín huarín, a'íi pu ayén rí'i tinaateátuaasin. 15 Tíj na'a ti ayén niyá'upua jemi tí'iseijre'e, a'íi pu ajta neetzi tí'ine'a'a. A'íj nu jín niyen raataxájtaca'a yee a'íin xiéjniu'ucari pu nu'u ayén ra'ancuré'an neetzi ti ne'á'a ti ij ajta nu'u tejámuaatá'ixaate'en e'ehauritiéecan jime'e mú'ejmi jemi.

Jesús pu ayén tihuá'ixaate'e ti nu'u ca'anacan mi'ini

16 'Capu a'achú á'ateeri sej caí ché'e siyen mé'e nejé'eseijran. Tí'ij ajta capu ajta ché'e á'ateeri, sej rujéjcuatze'en seajtáhua'a neseijran. —Ayee pu tihua'utá'ixaa.

17 Majta seica í mej jamuan á'ujjhua'ane'e, ayée mú tí'iru'ihua'uraca'a tíjín:

—¿A'iné yeehui huataújmu'a a'íjna í niuucari ti nu'u caí a'achú á'ateeri tej caí ché'e mé'e yé'eseijran, ajta nu'u caí ché'e á'ateeri tej teajtáhua'a tajéjcuatze'en raseijran? ¿A'iné yeehui ajta huataújmu'a í seíj ti ayén nu'u a'íi pu ajta a'um'é'e a'ame í ruyá'upua jemi?

18 Maúche'e mu'u miyen tí'iru'ihua'uraca'a tíjín:

—¿A'iné yeehui huataújmu'a a'íjna í niuucari ti jime'en yee ti nu'u caí a'achú á'ateeri? Catu a'atzu yaú'itíe a'ij ti 'een jín ayén tiu'utaxájtaca'a.

19 Tí'ij jí Jesús ayén ráamua'areeri'i mej miyen raxí'eve'eca'a mej me'íjna jín miyen tiraata'íhua'u. Aj pu'i ayén tihua'utá'ixaa tíjín:

—¿Ni siyen se'íjna jín tí'iru'ihua'u a'ij ti huataújmu'a a'íjna í nej niyen tiu'utaxájtaca'a yee ti nu'u caí a'achú á'ateeri sej caí ché'e mé'e nejé'eseijran, ajta ti caí nu'u ajta a'achú á'ateeri sej rujéjcuatze'en seajtáhua'a neseijran?

20 'Ayee nu yeehui tejá'amua'ixaate'e tzáahuati'ira'a jime'e. Mú'een xu ruyeinixi'ín, seajta huataújxiemiste'esin, majta a'íime miyen huataújtemua'ave'esin a'íime í mej yen chaanaca japua huachéjme. Mú'een xu xaa huataújxiemiste'esin. Mí ajta, a'íin í sej jín huataújxiemiste'esin, a'íj pu ajta jetzen ayén a'iránejsin í sej seajta jín huataújtemua'ave'esin.

21 'Ayee pu tejá'amuaruuren tíj ajta tí'ijruuren í 'ítá'a ti ayén tí'ijcui'ine ti tiyaúj a'ame. Tí'ij a'ájna teja'uré'enen ti jetzen tiyaúj á'ara'ani, ayée pu jéihua tirajpuaítzi a'ame. Mí ajta a'íin, ti pua'a ari huanú'ihua í pa'ari'i, aj pu'i yá'uhua'axijsin í ti jín rajpuaíjtzica'a a'íjna jime'e ti jéihua huápi'i rutémua'ave'e a'iné í pa'ari'i pu'uri huanú'ihuaca'a íiyen chaanaca japua.

22 'Ayee pu che'atá na'a tejá'amuaruuren mú'ejmi. Pu'uri ayén a'ájna teja'uré'ene í xicájra'an jetze sej jetzen huataújxieemiste'esin. Mí neajta inee, neajtahua'a nu á'amuaseijran. Seajta mú'een, a'ájna xu huataújtemua'ave'esin. Ajta capu ché'e ri'irísta a'ame ti ja'atí amuá'a'ari í sej jín rutémua'ave'e.

Mata'aj mauj raatáhuavii mej mi majta ra'ancuré'an

23 'Ayee pu yehui té'eme a'ájna xicájra'an jetze, sej caí ché'e ti'itíj néhuaviira ineetzi. Ayee nu tejá'amua'ixaate'e tzáahuati'lira'a jime'e, a'ájna xicájra'an jetze ti a'ín niyá'upua ayén amuaatá'asin tíj na'a í sej tiraatáhuaviira ineetzi jetze me'ecan. 24 Tíj na'a 'ajmí'imua ti yú e'iré'ene, caxu yehui xi ti'itíj raatáhuaviiri'í ineetzi jetze me'ecan. Setá'aj siyen raatáhuavii a'iné ayée xu se'íjna jín huarín, aj xu si siyen ra'ancuré'asin, aj xu si seajta siyen nain jín huataújtemua'ave'esin.

A'í pu Jesús nu'u hua'utéemua'iti a'ímej í mej yen huachéjme íiyen chaanaca japua

25 'Tíj na'a 'ajmí'imua ti yú e'iré'ene, ayée nu ne'íjna jín tejámuaatá'ixaa niuucari jime'e ti seicié namuajre'e. Mí ajta, a'ájna teja'uré'enejsin í xicájra'an jetze nej caí ché'e niyen seicié tejá'amua'ixaate'e na'ame, sino nee nu amitiéere'ecan jín tejámuaatá'ixaate'esin ne'íjna jime'e a'ij ti 'een niyá'upua ti é'eseijre'e.

26 'Ayee xu yehui huárini se'ájna xicájra'an jetze sej siyen tiraatáhuavii ineetzi jetze me'ecan. Canu niyen tejá'amua'ixaate'e ti ayén ruxe'eve'e a'ame nej niyen raatáhuavii í niyá'upua nej ni mú'ejmi jetze me'ecan huatániuni. 27 Capu xaa ne'u. Niyá'upua pu rusej já'amuxa'eve'e a'íjna jime'e sej yehui naataxi'eve ineetzi, seajta siyen rá'antzaahua nej ne'uun u airáne í niyá'upua jemi.

Jesús pu ayén tihuá'ixaate'e ti nu'u a'uun a'ujnén í ruyá'upua jemi

28 'A'uu nu airáne í niyá'upua jemi, neajta nu niyen mú a'uvé'emej íiyen chaanaca japua. Neajta íjii, ayée nu yehui tichésin íiyen chaanaca japua nej ni ne'uun a'ujnén í niyá'upua jemi. —Ayee pu tihua'utá'ixaa a'íjna í Jesús.

29 Majta a'íme, í mej jamuan á'ujjuhua'ane'e, ayée mú tiraata'ixaa tíjín:

—Pepu'uri íjii xaa ne'u piyen e'ehuauritíecan jín ti'ixa. Capej ché'e seicié ti'ixa, pe'íjna jime'e ti caí é'ehuáuritíe. 30 Tu'uri xaa tiyen ramua'aree pej nain té'umua'aree, ajta yehui ti caí ayén ruxe'eve'e ti ja'atí ayén ti'itíj jín

tí'imua'ihua'ura. A'íj tu jín tiyen rá'atzaahuate'e pej pe'uun airáane í Dios jemi.

³¹ Aj pu'i Jesús ayén tihua'utá'ixaa tijín:

—¿Ni tzaa siyen seri sicu tiná'atzaahuate'e? ³² Mí neajta inee, ayée nu tejá'amua'ixaate'e ti a'ájna teja'uré'enejsin í xicájra'an jetze mej jetzen amuaatamuárite'esin. A'uu xu a'ucíjxi'isín a'u ti seíj é'leche, seij seajta seij. Mú'een xu yehui mé núujisin nej ni neseíj nena'a huateáturan. Mí neajta, canu neseíj yú huateáturaasin a'iné niyá'upua pu neetzi jemi seijre'e. ³³ Ayee nu yehui 'een jín tejá'amua'ixaate'e sej si siyen rí'i tí'iteseijre'e í ru tzajta'a se'íjna jime'e sej neetzi jetze ajtémecan. Jéihua mú puaijtzí amuaatá'asin a'íime í mej yen huachéjme íiyen chaanaca japua. Capu amín a'íj. Setá'aj siyen huataújtemua'ave'en se'íjna jime'e nej neri hua'antimuá'iti.

17

Jesús pu rujapua niuuni ruseíj

¹⁻² Tí'íj Jesús ayén tiu'utaxájtaca'a, aj pu'i júte'e á'ujneereca'a ayén tí'ixáata, tijín:

—Mí pej ní'íya'upua, pu'uri hui a'ájna teja'uré'ene pej peri raax'epi'íntare. Patá'aj tihua'utaseíjrate'en í teite pej peri rí'i tinaatá'a i nej ayauj pú'een, nej ni neajta rí'i tímuaatá'an mú'eetzi, a'iné mú'ee pej pe'íjna jín piyen tinaa'íjca nej ni nain jín antínmua'areere huá'a jemi í teite, nej ni niyen hua'utá'an mej ruuri muá'ara'ani tíj na'a rusén jime'e, matíj mena'a pua'amé í pej naatátui ineetzi.

³ Ayee mú 'een jín ruuri muá'ara'ani tíj na'a rusén jime'e me'íjna jime'e mej miyen muáamua'ati mí pej mú'ee pena'a aseíj pe'ín pú'een tzáahuati'íra'a jime'e í Dios, majta me'íjna jime'e mej miyen náamua'ati, nej Jesús pú'een, i nej neajta a'íin pú'een í Ciríistu'u í pej neja'uta'íteca'a.

⁴ Ayee nu 'een jín rí'i tímuaatá'a huá'a jemi í mej yen huachéjme íiyen chaanaca japua, a'iné nu'uri ra'antipua'ájte í pej jín piyen tinaa'íjca.

⁵ Ari íjii, mí pej ní'íya'upua, patá'aj hui piyen che'atá pena'a rí'i tinaateájtuaani mú'eetzi jemi a'íj pej rí'i tineetá'acare'e net'íj ne'uun á'ucatíi mú'eetzi jemi tí'íj caí xi seijre'eca'a í chaanaca.

Jesús pu huá'a japua huatániuusin a'íimej í mej jamuan á'ujjhua'an

⁶ Nu'uri niyen hua'utaseíjrate a'íj pej 'een ne'íime jemi í pej piyen naatátuiiri'í a'íimej í mej huá'a jetze ajtémecantaca'a í mej yen huachéjme íiyen chaanaca japua. A'íi mú ateítestemua'a mú pú'eene'e. Pajta mú'ee, mú'ee pej

naatátuiiri'i. Majta a'íime, a'íi mú miyen ra'ará'astijre a'ij pej tiu'uta'aíjtaca'a.

⁷⁻⁸ 'Mu'uri ramua'aree ti mú'etzi jetze tel'iráane nain patíj pena'a pe'íjna jín tinaa'íjca, a'iné ayée nu che'atá nena'a tihua'utá'ixaa a'ij pej peri tinaatá'ixaa ineetzi. Majta a'íime, ayée mú ra'ancuré'a í nej hua'utá'ixa. Ayee mú tzáahuatí'ira'a jín ramua'areereca'a nej mú'etzi jemi a'uvé'emej, majta miyen rá'antzaahua pej piyen yen neja'uta'íteca'a.

⁹ 'Ayee nu huá'a jíme'en muahuavii. Canu niyen muahuavii huá'a jíme'en matíj mena'a pua'amé miyen yen seijre'e í chaanaca japua, sino huá'a jíme'en í pej pena'a peri naatávi'itiste, a'iné ateítestemua'a mú pú'een. ¹⁰ Matíj mena'a pua'amé í mej neteítestemua'a pú'een, a'íi mú majta ateítestemua'a pú'een mú'etzi. Majta a'íime í mej ateítestemua'a pú'een mú'etzi, ayée mú che'atá mena'a neteítestemua'a pú'een ineetzi. Ayee mú r'íi tinaatá'aca ineetzi me'íjna jíme'e mej miyen r'íi ti'tiújcha'íi netíj inee.

¹¹ 'Canu hui ché'e yen huateáturaasin íiyen chaanaca japua. Mí majta a'íime, a'íi mú xaa miyen huateáturaasin. Neajta inee, mú'etzi jemi nu a'umé'e na'ame. Ayee nu tí'imuhavii patá'aj r'íi tihuá'ucha'in amuári'eri'ira'a jíme'e, a'íimej í pej naatávi'itiste mej mi miyen che'atá mena'a naíjmi'i seíire'e mej seíj mena'a pú'eene'en tetíj iteen. ¹² Netí'ij huá'a jemi huácarii, nee nu r'íi tihuá'acha'íica'a mú'etzi jetze me'ecan. Capu ja'atí á'uvej ti huá'a jetze ajtémecan sino a'íjna ti ayén tiraavíjte'e ti ayén puaijtzí ráaci'iti. Ayee pu 'een jín huaríj ti ij ayén araúrasten a'ij ti té'eyu'usi'i í yu'uxari jetze.

¹³ 'Neajta íjii nu a'umé'e na'ame mú'etzi jemi. Mí neajta inee, ayée nu niyen ti'ixa netí'ij nauj huá'a jemi yé huaca mej mi nain jín miyen che'atá mena'a huataújtemua'ave'en netíj inee tí'inetemua'ave'e. ¹⁴ Nee nu tihua'utá'ixaa í niuucari í pej jín piyen tinaa'íjca. Majta a'íime í mej yen huachéjme íiyen chaanaca japua, a'íi mú huá'ajcha'íre'e í neteítestemua'a a'iné camu huá'a jetze ajtémecan í mej íiyen seijre'e. Neajta inee, canu neajta huá'a jetze ajtémecan.

¹⁵ 'Canu ne'íjna jín niyen muahuavii pej pi hua'irájtuaani íiyen chaanaca japua sino patá'aj r'íi tihuá'ucha'in ti ij caí a'íin ti a'ij pua'a tí'itevij hua'antimú'áitin í neteítestemua'a. ¹⁶ Camu huá'a jetze ajtémecan í mej yen huachéjme íiyen chaanaca japua. Neajta inee, ayée nu che'atá nena'a caí huá'a jetze ajtémecan. ¹⁷ Patá'aj r'íi tihua'uteajtuaani mú'etzi jemi pe'íjna jíme'e í niuucari ti ayén ti'ayajna. Tíj na'a pej piyen tiu'utaxájtaca'a, a'íi pu ayén ti'ayajna.

¹⁸ 'Ayee nu che'atá nena'a tihua'uta'aíteca'a mej a'ucíjxi'in nainjapua í chaanaca patíj mú'ee yen tineja'uta'íteca'a.

19 Neajta inee, ayée nu huatánne'a mú'etzi jemi huá'a jetze me'ecan mej mi majta tzáahuati'ira'a jín huataúra'an majta mú'etzi jemi.

Jesús pu ayén tí'ijhuauhuau huá'a japua, matíj mena'a í mej té'atzaahuaté'e

20-21 'Canu ne'ímej nena'a jíme'en muahuavii, sino neajta niyen tí'imuhavii ne'íme jíme'e í mej miyen té'antzaahuaté'esin me'íjna jíme'e a'ij mej tihua'utá'ixaaté'esin, mej mi naími'i miyen seíj mena'a pu'éene'e muá'ara'ani, patíj piyen neetzi jemi seijre'e, mi pej ní'iya'upua, netíj neajta inee mú'etzi jemi seijre'e. Miché'e hui majta miyen téjmi jemi seíre'e muá'ara'ani mej mi a'íime í mej yen huachéjme íiyen chaanaca japua, miyen té'antzaahuaté'en pej yen neja'uta'íteca'a.

22-23 'A'íjna ti huápi'i naa seijre'e í pej jín r'íi tinaatá'a, ayée nu che'atá nena'a ne'íjna jín r'íi tihua'utá'a mej mi miyen seíj mena'a pu'éene'e muá'ara'ani tetíj iteen, netíj neajta huá'a jemi seijre'e, patíj pajta mú'ee neetzi jemi seijre'e. Neajta nu ne'íjna jín r'íi tihua'utá'a mej mi nain jín seíj mena'a pu'éene'e muá'ara'ani, mej mi a'íime í mej yen huachéjme íiyen chaanaca japua, miyen ráamua'aree pej piyen yen neja'uta'íteca'a, pajta piyen che'atá pena'a hua'utaxí'eve patíj pajta tinaataxí'eve ineetzi.

24 'Ayee nu tí'ijxe'eve'e, mi pej ní'iya'upua a'ímej jíme'e í pej piyen naatávi'itíste, mej mi me'uun a'uteáturan a'u nej a'utevéé na'ame, mej mi majta miyen raaseíj me'íjna ti huápi'i naa seijre'e í pej jín r'íi tinaatá'a, a'íjna í pej jín r'íi tinaatá'a pe'íjna jíme'e pej piyen nexí'eve'eca'a 'ajmí'imua tí'ij caí xi seijre'eca'a í chaanaca.

25 'Niya'upua, mi pej nain jín urarí'en, camu hui miyen muamua'ate a'íime í mej yen huachéjme íiyen chaanaca japua. Mí neajta inee, nee nu xaa muamua'ate. Majta í neteítistemua'a, a'íi mú miyen ramua'aree pej piyen yen neja'uta'íteca'a. 26 Nu'uri niyen hua'utaseíjrate a'ij pej 'een. Neajta nu hui nauj niyen hua'utaseíjrate'esin mej mi miyen che'atá mena'a hua'újxe'eve'en seíj majta seíj patíj mú'ee tí'inexe'eve'e, nej ni neajta huá'a jemi seíre'e ná'ara'ani. —Ayee pu tiu'utaxájtaca'a a'íjna í Jesús.

18

A'íi mú raatévi'i me'íjna í Jesús

(Mt. 26:47-56; Mr. 14:43-50; Lc. 22:47-53)

1 Tí'ij Jesús ayén raatapuá'ajtaca'a ti tiu'uxájtaca'a, aj pu'í á'uraa, majta a'íime í mej jamuan á'ujjuhua'ane'e. Matí'ij mi antacíj jachi japua ti ayén téja'arájtehuuaa tíjín Cedrón. A'uu pu

u jetze pújme'en jeíhua tiu'uvéejme'ecaa í ciyej, aseituuna ciyej.
² Ajta a'íin í Judás ti ayén tiu'utátuiire'esin í Jesús jime'e, a'íi pu é'emua'atejca'a a'ujna a'iné mu'íi mú me'uun e'etiújseij, a'íjna í Jesús, majta í mej jamuan á'ujjuhua'ane'e.

³ Majta a'íime í mej me'uun tí'ajta teyujta'a, majta a'íime í fariseos, ayée mú hua'avé'ehuaú a'íime í xantaaru'u í mej me'uun tí'icha'íi u teyujta'a. Ayee mú ará'aseca'a a'achú cumu huaícate. Naími'í mú tatzari tiú'isime'e, majta ti'itíj lámpara, majta í mej jín huaténe'use'en. Ajta a'íin í Judás, a'íi pu huá'uvi'itijme'e. Matí'ij mi me'uun a'ará'a a'utí Jesús a'utéveeca'a. ⁴ Ajta a'íin Jesús, a'íi pu ari ramua'areereca'a a'ij ti ti'itíj raruuren. Aj pu'í hua'antinájcheca'a. Ayee pu tihua'uta'íhua'uri'í tijín:

—¿A'ataani seúuhuaunen?

⁵ Ayee mú tiraata'ixaa tijín:

—Jesús, ti Nazarét é'eme'ecan.

Aj pu'í Jesús ayén tihua'utá'ixaa tijín:

—Nee nu ne'ín pú'een.

Ajta a'íin Judás, ti ayén tiu'utátuiire'esin, a'úu pu huá'a jamuan a'utéveeca'a í xantaaru'u. ⁶ Tí'ij Jesús ayén tihua'utá'ixaa yee ti nu'u a'íin pú'een, a'íi mú ruhuárita'a cáacij. Majta e'eráavatzi á chuaata'a. ⁷ Ajtahua'a pu ayén tihua'uta'íhua'uri'í tijín:

—¿A'ataani seúuhuaunen?

Majta miyen tiraata'ixaa tijín:

—Jesús ti Nazarét é'eme'ecan.

⁸ Aj pu'í ayén tihua'utá'ixaa tijín:

—Nu'uri hui niyen tejámuaatá'ixaa yee nej ne'ín pú'een.

Tí pua'a siyen neetzi huauca, setá'aj siyen hua'utá'an mej á'ucíne amáime í mej nee jamuan á'ujjuhua'an. —Ayee pu tihua'utá'ixaa a'íjna í Jesús.

⁹ Ayee pu tiuju'uríj ti ij ayén araúrasten a'ij ti a'íin ari tiu'utaxájtaca'a tijín: “Capu nu'u ja'atí á'uvej ti huá'a jetze ajtémecan a'íimej pej nu'u naatátuiiri'í.”

¹⁰ Ajta a'íin Simón, ti ajta í'í Pedro, a'íi pu chun huitéchueca'a. A'íi pu rú'ijcupi. Aj pu'í a'íjna jín tiraapuaíj ti ravaire'eca'a a'íjna í ti nain jín antiújmua'areereca'a u teyujta'a. Pedro pu ayén ra'ajtaveíjcheca'a í naxaira'an í ja'ati. Ayee pu ántehuaaca'a a'íjna ti tí'ivaire'e tijín Malco.

¹¹ Aj pu'í Jesús ayén tiraata'ixaa a'íjna í Pedro tijín:

—Ucárujte'e mi a'achun. ¿Ni caí ayén ruxe'leve'e nej ne'íjna jín ra'ará'astijre'en í ti niyá'upua ayén jín tinaa'íjca?

*A'uu mú yé'evi'itin í Jesús me'íjna jemi í Anás
 (Mt. 26:57-58; Mr. 14:53-54; Lc. 22:54)*

12 Mat'í'ij mi a'íime í xantaaru'u, ajta a'íin í ti huá'a capitán pú'een, majta a'íime í mej me'uun tí'icha'íi u teyujta'a, a'íi mú raatéevi'i me'íjna í Jesús. Mat'í'ij mi ra'amuáají'icie.

13 Amuacái mú me'uun ya'uví'iti me'íjna jemi í Anás, a'iné a'íi pu a'íin pú'een'e í mu'uneára'an a'íjna í Caifás ti a'ájná'imua nain jín antiújmua'areereca'a u teyujta'a. 14 Ajta a'íin Caifás, a'íi pu a'íin pú'een'e ti ayén tihua'utá'ixaa í mej Israel jetze ajtém'e'ecan ti ayén nu'u tihua'atéva'irihua'an ti seíj na'a í tevi ayén huámi'ini huá'a jetze me'ecan í teite.

*Pedro pu ayén tí'ixa ti nu'u caí ramua'ate a'íjna í Jesús
(Mt. 26:69-70; Mr. 14:66-68; Lc. 22:55-57)*

15 Ajta a'íin Pedro, a'íi pu imuá huamé'ecaa cujta'an í Jesús. Ajta jamuan huamé'ecaa seíj ti ajta Jesús jamuan á'uche'ecane'e. Ajta a'íin í seíj ti Jesús jamuan á'uche'ecane'e, a'íi pu ramua'atejca'a a'íjna ti nain jín antiújmua'areereca'a u teyujta'a. A'íj pu jín, jamuan í Jesús a'uun a'uteájrupi a'u ti e'eráyaujta'a a'ájna ti é'eche a'íjna í ti tí'ajta.

16 Ajta a'íin Pedro, pua'acíe pu a'uteájturaa tá'apueerta. Aj pu'í í seíj ti Jesús jamuan á'uche'ecane'e, a'íi pu a'uré'ene tá'apueerta. Aj pu'í ayén tiraata'ixaa a'íjna í 'íita'a ti a'uun tí'icha'íi tá'apueerta. Aj pu'í a'uun ya'uví'iti a'íjna í Pedro. 17 Aj pu'í a'íin 'íita'a ti a'uun tí'icha'íi tá'apueerta, ayée pu a'íin í Pedro tiu'utá'ixaa tíjín:

—¿Ni hui pecaí pajta mú'ee huá'a jetze ajtém'e'ecan a'íime í mej me'íjna jamuan á'ujujhua'ane'e?

Aj pu'í ayén tiraata'ixaa tíjín:

—Canu hui a'atzu.

18 Jé'ecan pu huáseevi'i a'ájná'imua. Majta a'íime í mej tí'ivaire'e u teyujta'a, majta a'íime í mej me'uun tí'icha'íi, a'íi mú a'unai. Majta a'úu mú atavéejme'ecaa a'u ti á'ataa mej mi ahuáujpiste'en. Ajta a'íin Pedro, a'íi pu huá'a jamuan a'utéveeca'a, ajta pu a'íin á'ujpiste'eca'a.

*A'uu mú rá'avi'itín í Jesús a'íjna jemi í Caifás
(Mt. 26:59-66; Mr. 14:55-64; Lc. 22:66-71)*

19 Ajta a'íin ti nain jín antiújmua'areereca'a, a'íi pu ayén tiraata'íhua'uri'i a'íjna í Jesús a'íjna jime'e í mej jamuan á'ujujhua'ane'e, ajta a'íjna jime'e a'íj ti a'íin tí'imua'ataca'a. 20 Jesús pu ayén tiraata'ixaa tíjín:

—Nee nu hui jéjre'e tihua'utá'ixaa í teite í mej yen seijre'e íiyen chaanaca japua. Tí'ij pí na'a nu tihuá'amua'atejca'a huá'a teyujta'a, neajta ne'újna teyujta'a a'u mej e'etiújse'iri a'íime í mej Israel jetze ajtém'e'ecan. Canu hui tí'itíj avítizí jín tiu'utaxájtaca'a. 21 ¿A'iné 'een jín piyen tí'ine'ihua'u? Patá'aj piyen tihua'uta'íhua'u pe'ímej í mej náanamujri'i. Casí'i,

a'íi mú xaa ne'u miyen ramua'aree a'ij nej tiu'utaxájtaca'a.
—Aye pu Jesús tiraata'ixaa.

²² Ajta se'ij ti huá'a jetze ajtème'ecan í mej me'uun tí'icha'íi teyujta'a, áa pu ve'jli'i a'utéveeca'a. Jíme'en pu'u ayén ráanamujri'i a'ij ti Jesús tiu'utaxájtaca'a, aj pu'i ra'arájvee. Ajta ayén tira'ajteá'ajxi tijín:

—¿Ni tzaa ayén tiraavíjite'e pej piyen tí'ira'ixaate'e pe'íjna ti nain jín antiújmua'aree u teyujta'a?

²³ Aj pu'i Jesús ayén tiraata'ixaa tijín:

—Tí pua'a neca'í ti'itíj jín xí'epi'ín huaríj netí'ij niyen tiraata'ixaa, patá'aj hui piyen a'ij tiu'utaxáj. Na'ari ca'í, ti pua'a niyen xí'epi'ín tiu'utaxájtaca'a, ¿a'iné 'een jín piyen na'arájvee?

²⁴ Aj pu'i a'íin Anás ayén tíhua'uta'a'áj mej rá'anvi'itin me'íjna jemi í Caifás. Ajta, a'íin Jesús, a'íi pu auj anáji'ici'ihuaca'a.

Pedro pu ajtahua'a ra'avé'avaataca'a ti nu'u ca'í ramua'ate í Jesús

(Mt. 26:71-75; Mr. 14:69-72; Lc. 22:58-62)

²⁵ Aúche'e pu a'uun rupíste'eca'a a'íjna í Simón ti ajta íi Pedro. Aj pu'i ja'atí ayén tiraata'íhua'uri'i tijín:

—¿Ni tzaa ayén ti'ayajna pej huá'a jetze ajtème'ecan í mej Jesús jamuan á'ujujhua'ane'e?

Aj pu'i Pedro ayén tiu'utaxájtaca'a tijín:

—Canu.

²⁶ Ajta se'ij ti ayén ravaire'eca'a í ti nain jín antiújmua'areereca'a, a'uun pu a'utéveeca'a. A'íi pu ajta ihuáare'ara'an pú'ee'e a'íjna í ja'ati ti Pedro ayén ra'ajtaveíjcheca'a í naxaira'an. Aj pu'i ayén a'íin í Pedro tiu'utá'ixaa tijín:

—Ayej ne'ase nee nu ne'uun muajé'eseij amíjna jamuan a'u ti a'uvéjme í aceituuna ciy'e.

²⁷ Ajtahua'a pu seicié tiu'utaxájtaca'a a'íjna í Pedro ti nu'u ca'í ramua'ate a'íjna í Jesús. Jíme'en pu'u ayén tiu'utaxájtaca'a, aj pu'i ayén huajíjhuaca'a í gallo.

A'uu mú ya'uví'ití í Jesús a'íjna jemi í Pilato

(Mt. 27:1-2, 11-14; Mr. 15:1-5; Lc. 23:1-5)

²⁸ Mat'íj mi a'íime í mej tí'ajta u teyujta'a, a'úu mú ru'iráavi'iti me'újna a'u ti Caifás huiraca'í á'aye'i. Mat'íj mi me'uun ya'uví'iti u chi'ita a'u ti á'ucatii í tajtuhuan ti tí'ivaire'e huá'a jetze me'ecan í Roma mej é'eche. Pu'uri t'n tapuá'arijme'eca, ajta mu'uri t'n autéhuijsime'e mej tiú'uyesten. A'íj mú jín ca'í a'uun a'uteájrapi a'u ti a'íin tajtuhuan á'ucatii mej mi ca'í ti'itíj jín auteáturan í ruye'irá jime'e a'iné capu huá'a jetze ajtème'ecantaca'a a'íjna í tajtuhuan. Aye mú raxí'eve'eca'a mej miyen ráacua'ani í

cua'ira í mej jín ra'utámua'aree me'ájna xicájra'an ti jetzen Dios tihua'utá'uuni'iri'i.

²⁹ A'íj pu jín a'íin Pilato ayén huirájraa á pua'acié huá'a jemi. Aj pu'i ayén tihua'uta'íhua'uri'i tijín:

—¿Ti'itájni yeehui jín siyen tí'ijxajtzi'i semíjna mi ja'atí?

³⁰ Mat'íj mi miyen tiraata'ixaa tijín:

—Tí pua'a yeehui caí ayén ti'itáj jín auteáturanche'e ti a'ij pua'a 'een, catu tiyen muaatátuiire'enche'e.

³¹ Aj pu'i Pilato ayén tihua'utá'ixaa tijín:

—Setá'aj siyen rá'anvi'itin setá'aj rujímua'a siyen ra'uxíjte'en se'íjna jime'e a'ij ti tejamuaatá'aca í a'amua ye'irá.

Mat'íj mi miyen tiu'utaniú a'íime í mej tí'aijta u teyujta'a tijín:

—Capu hui ayén titatá'aca tej ti tiyen ja'atí huajé'ica.

³² Ayee pu tiu'uríj ti ij ayén araúrasten a'íjna í niuucari í ti jín Jesús ayén tiu'utaxájtaca'a a'ij ti nu'u ayén tí'imi'ini. ³³ Aj pu'i Pilato ajtahua'a a'uun a'uteájrupi u chí'ita. Ti'íj jí u ya'utajé í Jesús. Ayee pu tiraata'íhua'uri'i tijín:

—¿Ni hui pe'ín pú'een í ti tihuá'ajjte'e a'ímej í mej Israél jetze ajtémecan?

³⁴ Jesús pu ayén tiraata'íhua'uri'i tijín:

—¿Ni yeehui asej pena'a piyen a'ij tirájteu nusu seíj ayén tinaatéxajtaca'a mú'etzi jemi?

³⁵ Aj pu'i ayén tiraata'ixaa a'íjna í Pilato tijín:

—¿Ni tzaa niyen Israél jetze ajtémecan? Canu xaa ne'u yeehui. A'íime í mej atéítestemua'a pú'een, majta a'íime í mej me'uun tí'aijta u teyujta'a, a'íi mú a'íin pú'een í mej mú'etzi yé vé'etua ineetzi jemi. ¿Ti'itájni hui a'ij puáaruu?

³⁶ Ajta a'íin Jesús ayén tiraata'ixaa tijín:

—A'íjna í nej jín tí'aijta, capu hui yen me'ecan í chaanaca japua. Tí pua'a ayén éene'en á'ame'enche'e, ayée mú me'íjna jín tiu'utatése'enche'e í mej nevaire'e mej mi caí miyen ná'ateevi'in a'íime í mej me'uun tí'aijta u teyujta'a. Mí ajta, seicié pu éene'e seijre'e í nej jín tí'aijta.

³⁷ Aj pu'i Pilato ayén tiraata'ixaa tijín:

—Aa ni'íjtá ne'u, mú'ee pej xaa hui ti'itáj jín tihuá'ajjte'e a'ímej í teite.

Ajta a'íin Jesús ayén tiraata'ixaa tijín:

—Xí'epi'in pej piyen tiu'utaxájtaca'a nej nu'u ti'itáj jín tihuá'ajjte'e. Jee xaa ne'u ayén ti'ayajna nej ne'íjna jín huanú'ihuaca'a. Ayee nu 'een jín yen huataseíjre íiyen chaanaca japua nej ni niyen ne'íjna jín tiu'utaxá ne'íjna jime'e ti ayén ti'ayajna. Mat'íj mena'a pua'amé í mej miyen ra'ancuré'a me'íjna ti ayén ti'ayajna, naími'i mú hui nenamua.

38 Aj pu'i Pilato ayén tiraata'íhua'uri'i tijín:

—¿Tí'itájni a'íin yeehui pú'een a'íjna ti ayén ti'ayajna?

Sej pu'u huiráame, ti pua'a Jesús nusu Barrabás

(Mt. 27:15-31; Mr. 15:6-20; Lc. 23:13-25)

Tí'ij ayén tiu'utaxáataj, aj pu'i huirájraa, ajta a'uun a'uré'ene huá'a jemi í mej Israél jetze ajtémecan. Ayee pu ti-hua'utá'ixaa tijín:

—Capu hui tí'itáj a'ij ayén tiná'amitiejte'e í nej jín tí'itáj jín jetze te'ujpuá'ajte'en. 39 Mí seajta mú'een, ayée xu tí'ijri'ire nej niyen amua'irátuiitze'en sej ti aiteánami'i set'ij seri siyen ra'utamua'areeri'i í xicájra'an jetze ti Dios jetzen tihua'utá'uuni'iri'i í á'amuavaujsimua'aci'i. ¿Ni siyen hui raxí'eve'e nej niyen amua'irátuiitze'en nemíjna ti ayén nu'u tejá'amua'aijte'e mi sej Israél jetze ajtémecan? —Ayee pu tihua'uta'íhua'uri'i.

40 Mat'ij mi miyen ca'anín jín titeejíhuaca'a tijín:

—Catu. Catu raxí'eve'e temíjna. Patá'aj yeehui tu'irátuiitze'en pe'íjna í Barrabás.

Ajta a'íin Barrabás, a'íi pu huá'a jetze ajtémecantaca'a a'ímej í mej hua'uténe'usi'i mej mi huá'ari'i í mej jín tí'aijta a'íime í mej Roma é'eme'ecan.

19

I curuun ti tzicare'e jín cistíjhuaca'a

1 Aj pu'i Pilato ya'uví'iti a'íjna í Jesús mej mi ra'itévaxi'ín me'íjna jime'e í cuaarta. 2 Mat'ij mi a'íime í xantaaru'u, tzicare'e mú huatécistaca'a mej mi curuun huatétaahua. Mat'ij mi ra'avé'emuaniri'i. Mat'ij mi cuxuri ru'ucavijri'i ti jáamua'ara ti neána. 3 Mu'iití mú ajteáxi'reca'a vejlí'i í jemin. Ayee mú tí'ira'ixaate'eca'a tijín:

—Aja'í, mi pej nu'u yeehui tihua'aijte'e í mej Israél jetze ajtémecan.

Mat'ij mi ra'aráavajxi.

4 Aj pu'i ajtahua'a huirájraa a'íjna í Pilato. Ayee pu ti-hua'utá'ixaa tijín:

—Casí'i mú'een, nu'uri hui niyen amuaatatuiire'esin sej si siyen ráamua'aree ti caí tí'itáj a'ij tiná'amitiejte'e í nej jín tí'itáj jín jetze te'ujpuá'ajte'en.

5 Aj pu'i Jesús ajta huirájraa. Aúche'e pu ayén tí'ra'avé'emúajcaa a'íjna í curuun ti tzicare'e jín cistíjhuaca'a, ajta ru'ucavíí a'íjna í cuxuri ti jáamua'ara ti neána. Tí'ij Jesús huirájraa, aj pu'i Pilato ayén tihua'utá'ixaa tijín:

—Ye'ecui, pu'uri yé huatéjvee i teáata'a.

Pilato pu ayén tí'itese'e ti raatátuaani í Jesús

⁶ Majta a'íime í mej miyen tí'aijta u teyujta'a, majta a'íime í mej me'uun tí'icha'íi, jíme'en mu'u miyen raaseíj, aj mú mi ca'anín jín huatejihuajraa tijín:

—Aúutatai í cúruu jetze. Aúutatai pepu'u.

Aj pu'i Pilato ayén tiu'utaniú tijín:

—Mú'een xu hui rá'anvi'itín sej si rujímua'a sena'a rá'utatan. Mí neajta nee, capu hui a'íj ayén tiná'amitiejte'e í nej jín ti'itíj jín jetzen te'ujpuá'ajte'en.

⁷ Majta a'íime í mej me'uun tí'aijta u teyujta'a, jeíhua mú miyen tí'ira'ixaate'eca'a tijín:

—Ayee tu yeehui tirájye'ira ti jíme'en ayén tiraavíjte'e ti a'ín a'íjna jín huámi'ini a'íjna jime'e ti ayén huataújsejrataca'a ti a'í pu nu'u a'ín pú'een í yaujra'an í Dios.

⁸ T'íj ayén ráanamujri'í a'íjna í Pilato, jaítze'e pu tiu'utátziin.

⁹ Ajtahua'a a'uun uteájrupi u chí'ita. Ajta ya'uví'iti í Jesús. Aj pu'i ayén tiraata'íhua'uri'í tijín:

—¿A'uné yeehui imuá pé'eme'ecan mú'ee?

Ajta a'ín Jesús, capu a'atzu huataniú.

¹⁰ Aj pu'i Pilato ayén tiraata'ixaa tijín:

—¿Ni tzaa pecaí piyen ahuá'aca'ane pej yeehui tinaatá'ixaate'en? ¿Ni caí ayén timuá'amitiejte'e nej ne'íjna jín antínmua'aree nej ni mu'íirájtuaani, nusu nej ni neajta muá'utatan í cúruu jetze?

¹¹ Ajta Jesús ayén tiraata'ixaa tijín:

—Tí pua'a caí amuacaí Dios ayén tímuaatá'acare'enche'e pej piyen te'entí'amua'areere, capej ti'itíj jín anti'amua'areereche'e ineetzi jemi. A'íj pu jín, a'íime í mej neetzi jime'e tiu'utátui mú'etzi jemi, jaítze'e mú ti'itíj jín auteájturaa í Dios jemi.

¹² Tíj na'a ti Jesús ayén tiu'utaxájtaca'a, a'íjna í Pilato a'í pu a'íj tí'ijhuauca'a a'íj ti huárini ti ij ru'irájtuaani a'íjna í Jesús. Mí majta a'íime, í mej me'uun tí'aijta teyujta'a, majtáhua'a mú miyen titeetejihuajraa tijín:

—Tí pua'a hui piyen ru'irájtuaani pemíjna mi teáata'a, capej ché'e ti'itíj jín ti'ítevéé pua'amé pe'íjna jemi í César ti tí'ita'aijte'e a'iné ja'atí ti na'a ti ayén huataújsejrata ti a'ín pú'een ti tí'ita'aijte'e, a'í pu hui ayén rájcha'íire'e a'íjna í César. —Ayee mú tiu'utaxájtaca'a.

¹³ T'íj Pilato ayén tíhuá'unamujri'í, aj pu'í ru'iráavi'iti a'íjna í Jesús. Aj pu'í Pilato án a'ujyeíjxi japuan í ipuari a'u mej tejé'exi'epi'intare'e. Ayee pu téja'arájtéhuaa a'ujna tijín: A'uu ti tetej a'umuáanijmee ti pa'atza. Ajta, ayée pu téja'arájtéhuaa hua'aniuuca jime'e í hebreo tijín Gabata.

¹⁴ Pu'uri a'ájna pí'tí'irijcaa í xicájra'an mej jetzen rí'í huaújruren mej mi miyen me'íjna jín ra'utámua'aree a'ájna

xicá'jra'an jetze ti Dios jetzen tihua'utá'uuni'iri'i. Pu'uri ayén pítí'irijcaa a'atzaj cumu tacuarixpua. Aj pu'i Pilato ayén tihua'utá'ixaa tijín:

—Ye'ecui ari'icu, mi ti hui tejá'amua'aijte'e.

¹⁵ Majta me'ín, ayée mú titeetejihuajraa tijín:

—Huirávi'itichi.

Majta miyen tijín:

—Huirávi'itichi, patá'aj rá'utatan í cúruu jetze.

Aj pu'i Pilato tihua'uta'íhua'uri'i tijín:

—¿Ni tzaa siyen tí'ijxe'eve'e nej ni hui niyen rá'utatan nemíjna ti tejá'amua'aijte'e?

Majta a'íime í mej me'uun tí'aijta teyujta'a, ayée mú tiraata'ixaa tijín:

—Capu hui ja'atí tí'ita'aijte'e sino a'í pu'u ti César jín tí'itéjvee.

¹⁶ Tí'ijta'i Pilato ayén hua'utátuui a'íjna í Jesús mej mi miyen rá'utatan í cúruu jetze.

A'í mú rá'utatai í Jesús í cúruu jetze

(Mt. 27:32-44; Mr. 15:21-32; Lc. 23:26-43)

¹⁷ Mat'íj mi a'íime í xantaaru'u miyen ya'uví'iti. Ajta a'ín Jesús, a'í pu yá'uchuii í rucúruu. Mat'íj mi me'újna a'ará'a a'u ti ayén téja'arájtehuaa tijín Mi'ichímu'uta. Ayee pu téja'arájtehuaa hua'aniuuca jime'e í Hebreo tijín Gólgota.

¹⁸ A'uu mú rá'utatai jamuan hua'apuaca, seíjta'a mú rá'utatai í seíj, majta seíjta'a í seíj. Ajta a'ín Jesús, a'úu pu já'ita'a á'utataihuaca'a. ¹⁹ Pilato pu ayén tíraata'aíjtaca'a mej miyen tira'uyú'uxa jetzen í taabla ti ayén té'axajtaca'a tijín: “Jesús Nazarét ti nu'u é'eme'ecan, ti ajta nu'u tihuá'aijte'e a'ímej í mej Israel jetze ajtème'ecan.” Mat'íj mi rá'utatai í cúruu jetze a'u ti á'ujmu'u í Jesús.

²⁰ Majta a'íime í mej Israel jetze ajtème'ecan, mu'iití mú miyen ra'ujjve a'íné a'úu pu vejli'i píjé'erijcaa u chajta'a jetze a'u mej yá'utatai. Ajta a'ín ti á'asiimua'ihuaca'a, huaíca niuucari pu jín é'eyu'usi'ihuaca'a, í huá'a niuuca í Hebreo, ajta hua'aniuuca í mej Roma é'eme'ecan, ajta hua'aniuuca í Griego.

²¹ Majta a'íime í mej me'uun tí'aijtaca'a u teyujta'a, ayée mú huaúnjuuste me'íjna jemi í Pilato. Ayee mú tiraata'ixaa tijín:

—Capej piyen hui tirá'ayu'uxa yee a'í pu nu'u tí'ita'aijte'e itejmi í tej Israel jetze ajtème'ecan sino ayée pepu'u yee a'í pu ayén ruseíjrata ti a'ín pú'een í ti tí'ita'aijte'e.

²² Aj pu'i Pilato ayén tihua'utá'ixaa tijín:

—Ché'e yeehui ayén éene'en a'íné nu'uri niyen tira'utéyu'uxaca'a a'ij nej tiraaxí'epi'intare.

A'í mú tí'ijpí í tí'icixure'ara'an í Jesús

²³ Majta a'ñime í xantaaru'u, matí'ij meri rá'utatai í Jesús, matí'ij mi ti'ijpi í tí'icixure'ara'an. Matí'ij mi muáacuaci'e tí'ijseire'axi me'íjna í tí'icixure'ara'an. Tíj na'a ti seicié tí'ijcatii, seíj pu raaci'í í xantaaru'u. Ajta a'ñ pu avé'eturaa í síicu'ure'ara'an ti ru'ucaviñ á'aye'í. Seíj pu jín 'itizijhuaca'a nainjapua. ²⁴ A'íj mú jín miyen tiu'utaú'ixaa tíjín:

—Tiché'e caí yeehui rasiújtza'ana sino tiché'e tiyen tí'ihuátamua'itín tetej jime'e tej ti tiyen ráamua'aree ja'atí ti ayén raci'iti.

Ayee pu ayén tiu'uríj ti ij ayén araúrasten a'ij ti té'eyu'usil'i í yu'uxari jetze ti ayén tíjín: “A'ñ mú yeehui seexu'ijmé'en huaré'upijte í tí'ineciixu. Majta mú me'ín tí'ihuaujmua'ití tetej jime'e mej mi yeehui ráamua'aree ja'atí ti raci'iti í nesiicu'u.” Ayee mú xaa ne'u huaríj a'ñime í xantaaru'u.

I'uuca, í mej me'uun a'uté'uuca'a vejlí'i í cúruu jetze

²⁵ Majta seica, á mú vejlí'i a'uté'uuca'a a'u ti a'uvéjme'ecaa í cúruu. A'ii mú a'ñn pú'eene'e í náànajra'an í Jesús, ajta í juutzeájra'an í náinajra'an, ajta a'íjna í María ti íra'ara'an pú'eene'e a'íjna í Cleofas, ajtahua'a seíj, a'íjna í María, Magdala ti é'eme'ecan.

²⁶ Aj pu'í Jesús raaseíj í runáana ti a'uun a'utéveeca'a. Ajta pu a'uun vejlí'i a'utéveeca'a a'íjna Jesús ti raxí'eve'eca'a, ti ajta jamuan á'uche'ecane'e. Aj pu'í ayén tiraata'ixaa í runáina tíjín:

—Casi'i, mú'ee 'íita'a, mé pu huatéjvee amíjna ti ayauj pú'een.

²⁷ Ajta ayén tiraata'ixaa a'íjna ti jamuan á'uche'ecane'e tíjín:

—Ye'ecui yeehui, ari huatéjvee a'íjna ti anáañaj pú'een.

Tíj na'a ti ayén tiu'utaxájtaca'a, ti yú e'iré'ene, a'ñn ti jamuan á'uche'ecane'e ayén ya'uví'iti í náànajra'an í Jesús ti ij a'uun huateáturan u ruche.

Tí'ij Jesús huamí'i

(Mt. 27:45-56; Mr. 15:33-41; Lc. 23:44-49)

²⁸ Tí'ij jí ayén huaríj a'íjna í Jesús. Pu'uri ramua'areereca'a ti ari nain te'entipua'ajte. Tí'ij ayén araúrastejsin a'ij ti té'eyu'usl'ihuaca'a í yu'uxari jetze, ayée pu i tiu'utaxájtaca'a tíjín:

—Ne'í'imi'í.

²⁹ Aa pu vejlí'i xa'ari a'utácatii ti avé'ejística'a a'íjna í viinu ti antzináj. Matí'ij mi ti'itíj huateáru'une ti ta'achira'a í viinu jime'e. Matí'ij mi jisopo cíye'ara'an jetze ru'ucáaxu'i, aj mú mi ra'ajteáxi'reca'a vejlí'i í téne'ara'an jetze.

³⁰ Tí'ij a'ñn ra'anti'í, aj pu'í ayén tiu'utaxájtaca'a tíjín:

—Pu'uri icu. Nu'uri ra'antipua'ajte.

Jíme'en pu'u ayén tiu'utaxájtaca'a, aj pu'i a'icámu'uvajxi. Aj pu'i huamí'i a'íjna í Jesús, icu.

Xantaaru'u pu ra'ajtétzte í itza'apuare'ara'an jetze a'íjna í Jesús

³¹ Pu'uri a'ájna pítí'irijcaa í xicájra'an jetze, í mej jetzen rí'i huaújruren. Ajta a'ín xicájra'an jetze ti ra'ité'ase, a'ájna pítí'irijcaa matí'ij ra'utéhuijsin mej miyen tiú'uyesten me'íjna jíme'e í xicájra'an jetze ti jetzen Dios tihua'utá'uuni'iri'i.

A'ij mú jín, camu raxí'eve'eca'a a'íme í mej me'uun tí'aijtaca'a u teyujta'a mej mi a'íme mi'ichite miyen hu-ateáturan me'ájna cúruu jetze tí'ij ari teja'uré'enen a'ájna saabado jetze. A'ij mú jín rájhuaviiri'i me'íjna í Pilato ti a'ín ayén tiu'uta'ájta mej mi a'íme xantaaru'u miyen hua'antína'axin í huá'ica jetze a'ímej í mej huá'utatai, mej mi ca'anacan huácu'i'ini. Tí pua'a miyen huárini, aj pu'i rí'iríista a'ame mej hua'acájtuaani í mi'ichite.

³² A'ij mú jín u a'uvé'uju'un a'íme í xantaaru'u. Matí'ij mi ra'antiná'axi í ru'icán jetze í seij í mej rá'utatai í Jesús jamuan. Majta miyen che'atá mena'a huaríj í seij jemi. ³³ Mí ajta, matí'ij Jesús jemi á e'iré'ene, matí'ij mi raaseij ti a'ín ari mi'ichica'a. A'ij mú jín caí ra'antiná'axi í ru'icán.

³⁴ Mí ajta seij í xantaaru'u, a'í pu ra'ajtétzte í itza'apuare'ara'an jetze cıyey jíme'e ti antípiti. Aj pu'i airáaxire jeíhua í jaj, ajta í xúure'e.

³⁵ Neajta inee, i nej niyen raaseij, nee nu niyen ti'itéxajta. Ajta ayée pu ayén ti'ayajna a'ij nej ti'itéxajta. Nee nu ramua'aree nej niyen tzaahuati'ira'a jín ti'ixa. Neajta niyen ne'íjna jín ti'itéxajta sej si seajta rá'antzaahuat'e'en.

³⁶ Ayee pu 'een jín tiu'uríj ti ij ayén araúrasten a'ij ti té'eyu'usil'i í yu'uxari jetze ti ayén té'axa tijín: “Camu nu'u seij antína'aca í cariira'an.” ³⁷ Ajta seica jetze ti ayén té'axa tijín: “A'í mú nu'u raseijran me'íjna í mej ra'ajtétzte.”

A'u mej ye'etéete me'íjna í Jesús

(Mt. 27:57-61; Mr. 15:42-47; Lc. 23:50-56)

³⁸ Tí'ij jí a'ín José, ti Arimatea é'eme'ecan, a'í pu tirájhuaviiri'i a'íjna í Pilato ti a'ín raatátuiire'en í tévira'an í Jesús. Ajta a'ín José, a'í pu ajta rá'astijre'eca'a a'íjna í Jesús. Mí ajta, a'ín ayén avíitzi jín huaríj a'iné a'í pu huá'atziine'eca'a í mej me'uun tí'aijtaca'a u teyujta'a. Aj pu'i Pilato ayén raatá'a. A'ij pu jín, u a'uvé'emej. Aj pu'i ra'acájtuaa í tévira'an í Jesús. Tí'ij jí yá'uchuii.

³⁹ Nicodemo pu ajta jamuan u a'uvé'emej. A'ii pu a'ín pú'eene'e ti tíca'amiste'e ráamuaareca'a í Jesús. Tí'ití pu a'arájti, a'íjna í mirra ti muáti'isi ranaxca ti áloes me'ecan, tí'itíj

tu'upi. Ayee pu tǎjetejca'a a'achú cumu seité kiilu japuan tamuáamuata'a.

⁴⁰ Matí'ij mi yá'uchuii í tévira'an í Jesús. Matí'ij mi racáhuuaa me'ijna jime'e ti naa teáarí'e. Majta racá'ijcataca'a cǎxuri jime'e ti me'esti. Ayee mú me'ijna jín huaríj a'ij mej tirájye'irajca'a mej hua'avé'enan í mi'ichite a'íime í mej Israel jetze ajtéme'ecan.

⁴¹ Huastari pu teje'eré'eevee a'ájna vejli'i a'u mej rá'utatai me'ijna í Jesús. Ajta a'ujna, a'úu pu teásta'a seijre'eca'a ti ja'atí a'uun ya'ujcú ti ij a'uun ja'atí avá'anan. Ajta, capu xi ja'atí a'uun avá'anami'ihuaca'a. ⁴² A'uu mú ye'etéete me'ijna í Jesús a'iné a'úu pu vejli'i a'utacá'a, ajta pu'uri a'ájna pítí'irijcaa í xicájra'an jetze mej jetzen rí'i huaújruren a'íime í mej Israel jetze ajtéme'ecan.

20

Jesús pu a'itaméj a'u mej ye'avá'ana

(Mt. 28:1-10; Mr. 16:1-8; Lc. 24:1-12)

¹ Tí'ij ari pítí'irijcaa í ti jín te'uté'itieesin i itieeri, íiya'ata pu'u a'uun pu á'ume a'ájna í María, Magdala ti é'eme'ecan a'ujna a'u mej ye'avá'ana. Aúche'e pu huachu'ijxavi'icaa. Tí'ij a'uun a'ará'a, aj pu'i raaseíj ti ja'atí ra'antá'íj í tetej ti a'itémuaaca'a a'u ti a'uté'ecun. ² Aj pu'i a'uun huaré'araa. Tí'ij i a'utiéchejraa a'u mej a'uté'uuca'a a'ájna í Simón ti ajta i'i Pedro, ajta í seíj ti Jesús jamuan á'uche'ecane'e. A'ii pu a'íin pú'een í ti Jesús raxí'eve'eca'a. Ayee pu tihua'utá'ixaa tíjín:

—Mu'uri hui yá'uchuii í tavástarara, me'újna a'u mej yau-utéj. Teajta iteen, catu ramua'aree a'u mej yaúutuaa.

³ Ajta a'íin í Pedro, ajta í seíj ti Jesús jamuan á'uche'ecane'e, a'úu mú á'uju'un a'u mej ye'avá'ana me'ijna í Jesús. ⁴ Naímilí mú me'uun a'uruáachejraa. Ajta í seíj, a'íi pu jaítze'e ca'anín a'utiéchejraa. A'íj pu jín ayén ra'umuá'iti a'ájna í Pedro. A'íj pu jín, amuacaí pu a'uun a'ará'a. ⁵ Tí'ij a'uun a'ará'a, aj pu'i aicaújtutzi. Ajta a'uun uténeereca'a. Tí'ij i raaseíj ti án á'ujpiica'a a'ájna í cǎxuri ti me'esti í mej jín racá'ijcataca'a. Ajta a'íin, capu a'uun uteájrupi.

⁶ Ajta a'íin Pedro, ti cujta'an huatiéejme'e, ajta pu a'uun a'ará'a. A'uu pu uteájrupi. Aj pu'i raaseíj í cǎxuri ti me'esti ti a'uun á'ujpiica'a. ⁷ A'íi pu ajta raaseíj í cǎxuri í mej jín ra'avá'ana í mu'úutze'en. Naa pu tí'ijiri'ihuaca'a. Ajta rujámua'a pu án á'ujpiica'a.

⁸ Tí'ij jí í seíj ti Jesús jamuan á'uche'ecane'e, ti amuacaí a'uun a'ará'a, a'íi pu ajta a'uun a'uteájrupi. Jíme'en pu'u raaseíj, aj pu'i té'antzaahua. ⁹ Majta a'íime, camúu xi yaú'itiéé muá'araa a'ij ti huataujmuajcaa me'ijna ti ayén té'eyu'usli í yu'uxari

jetze ti nu'u ayén ruxe'eve'eca'a ti a'ín Jesús ayén a'itára'ani huá'a tzajta'a í mej meri huácuii ti ij ajtahua'a huatarún. ¹⁰ Majta a'íime í mej Jesús jamuan á'ujjuhua'ane'e, mat'íj mi me'uun a'ucíjxi u ruche.

Jesús pu nu'u huatasejre a'íjna jemi í María, Magdala ti é'eme'ecan

(Mr. 16:9-11)

¹¹ Ajta a'ín María, a'uun pu a'uteájturaa á pua'acíe, a'ájna vejli'i a'u mej ye'avá'ana. A'í pu ruyeineca'a. T'íj auj ruyeineca'a, a'í pu aicaujtutzi, a'uun pu a'uténeereca'a. ¹² Aj pu'i hua'apuaca huasej í mej júte'e tí'ivaire'e. Cuai'navi'in mú tí'itéhejca'a. An mú e'ejté'eca'a a'u mej ya'ujté. Sej pu án á'ujcatii a'u ti á'ujmu'ucaa. Ajta í sej, a'u ti a'ucá'íicajme'ecaa. ¹³ Mat'íj mi miyen tiraata'íhua'uri'i tíjín:

—Mú'ee, 'íita'a, ¿a'iné yeehui 'een jín piyen ayein?

Aj pu'i ayén tihua'utá'ixaa tíjín:

—A'í mú yeehui yá'uchuii í nevástara'a. Neajta inee, canu ramua'aree a'u mej yaúutuaa.

¹⁴ Jíme'en pu'u ayén tiu'utaxájtaca'a, aj pu'i pí a'uré'eve. T'íj i raasej ti a'ín Jesús a'uun a'utéveeca'a. Mí ajta a'ín María, capu raamuá'a ti a'ín pú'eene'e í Jesús.

¹⁵ Aj pu'i ayén tiraata'ixaa tíjín:

—Mú'ee 'íita'a, ¿a'iné 'een jín piyen ayein? ¿A'atajni pe-huahuau?

A'í pu ayén tí'imua'atzejca'a ti a'ín pú'eene'e ti rí'i a'uun te'uruurée á'aye'i a'ujna í huastari. A'íj pu jín ayén tiraata'ixaa tíjín:

—Nevástara'a, ti pua'a mú'ee piyen yá'uchuii, patá'aj piyen yeehui tinaatá'ixaate'en a'u pej yá'uruu nej ni ne'uun u á'ume'en nej ni rá'anchueeni.

¹⁶ Aj pu'i Jesús ayén tiraata'ixaa tíjín:

—Mú'ee, María.

Aj pu'i pí a'uré'eve í jemin. Ajta ayén tiraata'ixaa a'íjna jíme'e í huá'a niuuca a'íime í Hebreo tíjín:

—Raboni.

(Raboni, ayée pu huataújmu'a a'íjna í niuucari tíjín Mí Pej Tí'imua'ata.)

¹⁷ Aj pu'i Jesús ayén tiraata'ixaa tíjín:

—Capej xí nemuari'e a'iné naúche'e a'atzu a'amua jamuan seíre'e na'ame. Aj nu ni hui ne'uun a'ujnéjsin í niyá'upua jemi. Patá'aj pe'uun á'ura'ani huá'a jemi í ne'ihuaamua'a. Patá'aj piyen tihua'utá'ixaate'en yee nej nu'u neajtahua'a ne'uun a'ujnéjsin jemin a'íjna ti niyá'upua pú'een, ti ajta á'amuyaya'upua pú'een, jemin í ti ní'íDioj, ti ajta a'amua Dios pú'een. —Ayee pu tiraata'ixaa.

18 Ajta a'ñin María ti Magdala é'eme'ecan, a'úu pu á'ume huá'a jemi í mej Jesús jamuan á'ujjuhua'ane'e. Aj pu'i ayén tihua'utá'ixaa tijín:

—Nee nu hui neri raaseíj í tavástar'a.

Tí'ij jí ayén tihua'utá'ixaa a'ij ti a'ñin Jesús ayén tiraata'ixaa.

A'ñi mú raseíj me'ijna í Jesús, í mej tamuáamuata'a japuan seíj ará'ase

(Mt. 28:16-20; Mr. 16:14-18; Lc. 24:36-49)

19 A'ajná'imua, tí'ij ari a'ájna pítí'irijcaa í seíj jetze i itieeri, tí'ij ari huachúmua'ancaa, a'úu mú e'eré'ete'ecaa a'ñime í mej Jesús jamuan á'ujjuhua'ane'e. Majta miyen aiteújna u chí'ita a'u mej anú'ujte'eca'a me'ijna jime'e mej huá'atziine'eca'a a'ñimej í mej me'uun tí'aijtaca'a u teyujta'a. Aj pu'i Jesús ayén e'iré'ene huá'a jemi. A'uu pu huá'a tzajta'a a'utéechaxi. Aj pu'i ayén tihua'utá'ixaa tijín:

—Ché'e hui amua'anpuá'ajte'en í a'amua tzajta'a.

20 Tí'ij ayén tihua'utá'ixaa, aj pu'i ayén hua'utaseíjrate í rumuájca'a, ajta í ru'ítza'apua a'u mej tíya'upuaíj a'ñime í mej rá'utatai í cúruu jetze. Majta me'ñin í mej jamuan á'ujjuhua'ane'e, huápi'i mú huataújtemua'ave matí'ij raaseíj í tavástar'a.

Jesús pu ayén tihua'a'íjcate'e a'ñimej í mej jamuan á'ujjuhua'ane'e mej mi tihua'utá'ixaate'en a'ñimej í teite

21 Aj pu'i ayén tihua'utá'ixaa tijín:

—Ché'e hui amua'anpuá'ajte'en í a'amua tzajta'a. A'iné niyá'upua pu yen neja'uta'íteca'a ineetzi, ayée nu che'atá nena'a tejámuaata'ítii inee.

22 Jíme'en pu'u ayén tiu'utaxájtaca'a, aj pu'i ayén hua'utají'itze. Ayee pu tihua'utá'ixaa tijín:

—Setá'aj hui ra'ancuré'an se'ijna í xiéjniu'ucare'ara'an í Dios. 23 Tí' pua'a hui a'ñin xiéjniu'ucare'ara'an ayén ca'aníjra'a amuaatá'an sej si siyen tiraatá'uuni'i ja'atí ti na'a í ti jín auteájturaa í Dios jemi, Dios pu xaa ayén tiraatá'uuni'ira, na'arí caí, ti pua'a a'ñin xiéjniu'ucare'ara'an caí ca'aníjra'a amuaatá'an sej si caí siyen tiraatá'uuni'i, capu xaa Dios ayén tiraatá'uuni'ira. —Ayee pu Jesús tihua'utá'ixaa.

Capu té'atzaahuat'e a'ijna í Tomás ti Jesús a'itá'raa huá'a tzajta'a í mi'ichite

24 Ajta a'ñin Tomás í mej miyen ratamuá'amua tijín í mej hua'apua, a'ñi pu huá'a jetze ajtémecantaca'a í mej tamuáamuata'a japuan hua'apua ará'aseca'a. A'ñi pu ajta caí a'uun huá'a jemi a'utéveeca'a tí'ij Jesús ayén huá'a jemi huataseíjre. 25 Matí'ij miyen tiraata'ixaa me'ijna í Tomás mej nu'u miyen raaseíj í tavástar'a, aj pu'i ayén tiu'utaniú tijín:

—Canu yeehui ja'anáj té'antzaahuate'esin ti pua'a necaí raasej í muájca'are'ara'an jetze a'u mej yé'enajtze, ti pua'a neajta caí anáxiteta a'u ti clavu a'aná'upu'ujme'ecaa, ti pua'a neajta caí ajtéjmeini í itza'apuare'ara'an jetze.

Majtahua'a mú raasej me'ijna í Jesús

²⁶ Tí'ij ari teumé'eca a'achú cumu sei itieeri, majtáhua'a mú me'uun e'eré'ete'ecaa u chi'ita. Ajta a'ín Tomás, a'úu pu huá'a jamuan a'utéveeca'a. Ajta te'iteánami'ihuaca'a í puéerta jetze. Aj pu'i Jesús a'uun e'iré'ene. Ajta a'utéchaxi huá'a tzajta'a. Ayee pu tihua'utá'ixaa tijín:

—Ché'e yeehui amua'anpuá'ajte'en í a'amua tzajta'a.

²⁷ Aj pu'i ayén tiraata'ixaa a'ijna í Tomás tijín:

—Casi'i, huasej i nemuajca'a. Patá'aj piyen anáxiteta. Patá'aj pajta mé vé'emeiini muá'amuajca'a jime'e pej pi ajtéjmeini íiej ne'ítza'apua jetze. Pecáj ché'e piyen seicié tí'imuajca sino patá'aj té'atzaahuate'e.

²⁸ Aj pu'i Tomás ayén tiu'utaniú tijín:

—Mú'ee pej pe'ín pú'een í nevástara'a, pajta í neDioj.

²⁹ Aj pu'i Jesús ayén tiraata'ixaa tijín:

—Mú'ee pepu'u piyen té'atzaahuate'e pe'ijna jime'e pej yeehui piyen nesej. Miché'e huaújtemua'ave'en í mej caí naasej, í mej majta maúche'e miyen té'atzaahuate'e. —Ayee pu tiraata'ixaa.

A'iné 'een jime'e té'eyu'usi'ihuaca'a a'ijna jetze i yu'uxari

³⁰ Jéihua pu máaj ayén huarj í Jesús ti ayén huápi'i ruxe'eve'e, mejseíraca'a a'íime í mej jamuan á'ujujhua'ane'e, í ti caí á'ayu'usi'i a'ijna jetze i yu'uxari. ³¹ Mí ajta a'ijna jetze i yu'uxari, ayée pu 'een jín té'eyu'usi'i sej si siyen rá'antzaahuate'en ti Jesús a'ín pú'een í Ciríistu'u ti Dios ra'antíhua'u, ti ajta a'ín pú'een í yaujra'an í Dios. Ayee pu ajta 'een jín pí té'eyu'usi'i sej si siyen ruurican jín huateáturan tíj na'a rusén jime'e se'ijna jime'e sej siyen rá'astijre'e.

21

Tí'ij ari ajtahua'a huatarúu, Ciríistu'u pu tihúa'ixaate'e a'imej í mej jamuan á'ujujhua'ane'e

¹ Tí'ijta'i, Jesús ajtahua'a huatasejre a'imej jemi í mej jamuan á'ujujhua'ane'e. Ayee pu tiu'urj. ² A'uu mú a'uté'uuca'a a'ijna í Simón ti ajta i'í Pedro, ajta a'ijna í Tomás í mej miyen ratamuá'amua tijín í mej hua'apua. A'uu mú majta a'uté'uuca'a a'ijna í Natanael ti a'uun é'eme'ecan u Caná, chajta'a ti a'uun huatacá'a u Galilea, majta a'íime í yaujma'ame'en pú'ene'en í Zebedeo, majta seica í mej

hua'apua í mej majta jamuan á'ujujhua'ane'e. ³ Ajta a'ñn Simón ti ajta i'i Pedro, ayée pu tihua'utá'ixaa tijín:

—Naúche'e nu hui u nehua'itépe'en.

Matí'ij mi miyen tiraata'ixaa tijín:

—Teen tu yeehui teajta á'uju'un tá'aju'un.

Matí'ij mi u á'uju'un. Majta me'uun atéeci í baarcu jetze. Muaatáxa'ai mej rúuhua'itepe'e. Majta, camu ti'itíj huatéevi'i.

⁴ Iíya'ata pu'u, tí'ij ari tapuá'arijme'eca, Jesús pu a'uun a'utéveeca'a á saata'aj. Majta a'ñme í mej jamuan á'ujujhua'ane'e, camu raamuá'a ti a'ñn pú'eene'e. ⁵ Aj pu'i Jesús ayén tihua'uta'íhua'uri'i tijín:

—Mí sej ne'ihuaamua'a, ¿ni seri hui hua'uvívi'i í hua'ité?

Matí'ij mi miyen tiu'utaniú tijín:

—Catu. Catu yeehui a'atzu.

⁶ Aj pu'i ayén tihua'utá'ixaa tijín:

—Setá'aj hui ra'atéhua'axin í ruxiejmua'a ruri'iríinta'an pújme'en í baarcu jetze. Amée xu yee seica teuni.

Matí'ij mi miyen huaríj. Jíme'en mu'u miyen huaríj, aj mú mi avé'ejisteca'a í hua'ité í xiéjmua'ari tzajta'a. Ajta, capu huatári'iristareca'a mej ra'itapín a'íjna jime'e í mej mu'icáa í hua'ité. ⁷ Ajta a'ñn í ti Jesús raxí'eve'eca'a, ayée pu tiraata'ixaa í Pedro tijín:

—Tavastara'a pu pú'een amíjna.

Ajta a'ñn Pedro, a'ñ pu te'ijvihuáani a'utéveeca'a ti ij ruxiéhua tiu'umuári'en. Jíme'en pu'u ayén ráanamujri'i ti amiigura'an ayén tiu'utaxájtaca'a yee a'ñn ja'atí pu tavastara'a pú'een, aj pu'i ucaújchejte í rusiicu'u. Aj pu'i atéjve á jaata'a. ⁸ Majta a'ñme í seica, cujta'an mú huajú'ucaa. Méraajájpuajmé'e í xiéjmua'ari, mua'avé'ejistican í hua'ité. Capu a'achú áuteevi'i a'utí e'leve'e'ástime í jaj, a'achú cumu anxíte meetro. ⁹ Matí'ij meri me'uun a'ará'a a'u ti a'uhuáchi, aj mú mi miyen tiraaseíj ti a'uun á'ataaca'a, ajta ari á'atí'ixcuare'eca'a. Hua'ité mú án á'uje'etii í ti'ixcuá japua. Ajta pan pu án á'umuaanica'a.

¹⁰ Jesús pu ayén tihua'utá'ixaa tijín:

—Setá'aj hui mé huaje'evé'i'ñ seica í hua'ité í sej seuchén hua'uvívi'i.

¹¹ Aj pu'i Simón ti ajta i'i Pedro, a'úu pu ateájraa í baarcu jetze. Ajta ra'itajájpua'a í xiéjmua'ari a'u ti a'uhuáchi. Temua'a mú tite'evé'ejistica'a í hua'ité mej vivéjme. Ayee mú ará'aseca'a a'achú cumu anxíte japuan hua'apuate japuan tamuáamuata'a japuan huaíca. Ajta a'ñn xiéjmua'ari, capu huasiújtza'an, capu amín a'ij mej miyen avé'ejistica'a.

¹² Aj pu'i Jesús ayén tihua'utá'ixaa tijín:

—Iye'ej sétiú'ucuá'a.

Capu ja'atí ahuaújca'ane ti ayén raata'íhua'u yee ja'atí ti píríci a'iné mu'uri ramua'areereca'a ti a'ín pú'een'e í tavástar'a. ¹³ Aj pu'i Jesús a'uun e'iré'ene í huá'a jemi, ajta ra'anti'í'ipi'i í pan. Aj pu'i hua'uré'e'í'ipi'ite. Ayee pu che'atá na'a huaríj a'íjna jime'e í hua'ité.

¹⁴ Pu'uri i'i huaíca ti Jesús ayén huataseíjre a'ímej jemi í mej jamuan á'ujjhu'a'ane'e tí'ij ari a'itáraa huá'a tzajta'a í mej meri huácuui.

Jesús pu jamuan ti'ixa í Pedro

¹⁵ Mat'í'ij meri tiú'ucuaa, Jesús pu ayén tiraata'ixaa í Simón ti ajta i'i Pedro tíjín:

—Simón, mi pej yaujra'an pú'een í Juan, ¿ni tzaa piyen jaítze'e nexí'eve'e mej nu'u caí amíime?

Ajta a'ín Pedro, ayée pu tiraata'ixaa tíjín:

—Jee xaa ne'u, nevástar'a. Mú'ee pe yeehui ramua'aree nej muaxe'eve'e.

Jesús pu ayén tiraata'ixaa tíjín:

—Patá'aj yeehui r'í'i tihuá'ucha'in í neti'iríjmu'a'a.

¹⁶ Ajtahua'a pu Jesús ayén tiraata'ixaa tíjín:

—Simón, mi pej yaujra'an pú'een í Juan, ¿ni qui pénexe'eve'e?

Ayee pu tiu'utaniú tíjín:

—Jee xaa ne'u, nevástar'a. Mú'ee pej ramua'aree nej muaxe'eve'e.

Jesús pu ayén tiraata'ixaa tíjín:

—Patá'aj r'í'i huá'uruuren pe'íime í mej neetzi jemi tiújse'irihua'a muá'aye'i.

¹⁷ Ajtahua'a pu ayén che'atá na'a tiraata'íhua'uri'i tíjín:

—Simón, mi pej yaujra'an pú'een í Juan, ¿ni qui piyen tzáahuati'ira'a jín nexí'eve'e?

Ajta a'ín Pedro, a'ij pu pua'a raatá'a ti Jesús ayén che'atá na'a huaíca tiraata'íhua'uri'i ti pua'a nu'u ayén raxí'eve'eca'a. Aj pu'i ayén tiraata'ixaa tíjín:

—Nevástar'a, mú'ee pej yeehui nain jín tirú'umua'aree. Mú'ee pej piyen ramua'aree nej xaa muaxe'eve'e.

Jesús pu ayén tiraata'ixaa tíjín:

—Patá'aj r'í'i tihuá'ucha'in í mej neetzi jemi tiújse'irihua'a muá'aye'i.

¹⁸ Ayee nu hui tí'imua'ixaate'e tzáahuati'ira'a jime'e. Patí'ij pauj pá'ari'ístaca'a, ayée pepu'u tilíté'ache'etehua'a pej pí axiéehua á'uche'ecane'en a'ij ti timua'aránajcheca'a.

'Mí ajta, méjca'i huáyee, patí'ij peri vástacira'itan, ayée pepu'u hui ajméjca'ataxi'isin ti ij ja'atí ayén mu'ucáchejte'en. A'í pu muá'avi'itin a'u pej caí á'uye'imi'i. —Ayee pu tiraata'ixaa a'íjna í Jesús.

19 Ayee pu 'een jín tiu'utaxájtaca'a í Jesús mej mi miyen ráamua'aree a'ij ti ye'í tí'imi'ini a'íjna í Pedro, ti ajta jín rí'i tiraatá'asin í Dios. Aj pu'i Jesús ayén tiraata'ixaa a'íjna í Pedro tijín:

—Paúche'e ná'astijre'e ajta pena'a caí huámi'ini.

Jíme'en a'íjna ti Jesús jamuan á'uche'ecane'e, ti ajta Jesús raataxi'eve

20 Aj pu'i Pedro pí a'uré'leve tí'ij raasej ti cujta'an huamé'ecaa a'íjna ti Jesús raxí'leve'eca'a. A'í pu a'íin pú'eene'e ti aicaújtutzi án taviitze'en í Jesús matí'ij tí'icua'acaa, ti ajta tiraata'íhua'uri'i a'íjna í Jesús tijín: “Tavastara'a, ¿a'atani hui muaatátuiire'esin a'íime jemi?” 21 Tí'ij Pedro ayén raasej, ayée pu tiraata'íhua'uri'i tijín:

—Ari amíjna, nevástara'a, ¿a'iquí ti'itíj raruuren?

22 Aj pu'i Jesús ayén tiraata'ixaa tijín:

—Capu hui mú'etzi jetze ruxe'leve'e ti pua'a ayén na'aráanajche ti a'íin ayén ruuri huateáturan ajta nena'a caí yen uvé'enen. Patá'aj piyen ná'astijre'e ineetzi. —Ayee pu tiraata'ixaa.

23 A'íj mú jín miyen te'utánamuajri'i yee ti nu'u caí ja'anáj mi'ini a'íjna í ja'atí ti Jesús jamuan á'uche'ecane'e. Mí ajta, capu ayén tiu'utaxájtaca'a a'íjna í Jesús ti nu'u caí mi'ini sino capu jetzen ruxe'leve'eca'a ti pua'a a'íin ja'atí ayén ruuri huateáturan ajta na'a caí uvé'enen í Jesús.

Ayee pu ra'antipúa'ajte í Juan

24 Nee nu ne'ín pú'een í nej Jesús jamuan á'uche'ecane'e. Neajta nu niyen ne'íjna jín ti'itéxajta. Neajta niyen tira'utéyu'uxaca'a. Teajta iteen, ayée tu ramua'aree ti ayén ti'ayajna a'ij nej ti'itéxajta.

25 Capu tí'iseicaj na'a í seica ti Jesús ayén tiú'uruu. Tí pua'a miyen nain a'uyú'uxanche'e, ayée pu tiná'amitíejte'e ti caí yen japuan á'avejri í chaanaca japua nain í yu'uxari ti ayén tiú'ujxe'leve'eca'a mej te'uyú'uxanche'e.

A'ij mej ye'í huaríj a'íime í mej tamuáamuata'a japuan hua'apua ará'ase

Dios pu nu'u te'ataújratziiri'i ti huá'a jamuan huateáturan í xiéjniu'ucare'ara'an í Dios

¹ Nineuusi Teófilo, seij jetze í yu'uxari í ti amuájca, a'íj nu jetze neri ra'uyú'uxaca'a nain a'ij ti huaríj a'íjna í Jesús, neajta nain jime'e a'ij ti tihua'utá'ixaa í teite. ² Ajta, a'íin í Jesús, hua'ajtávi'iti a'ímej í mej tamuáamuata'a japuan seij mej ará'ase. T'íj tihua'uta'aíjte'esime'e nain jime'e, a'íjna í xiéjniu'ucare'ara'an í Dios, a'í pu raatá'a ti Jesús tihua'uta'aíjte'en a'ij mej ti'iti huáruuren tíj na'a ti yú auca'iti a'ame. Ti'iquí xaa á'uvi'itichi'ihuaca'a a'íjna í Jesús u ta japua.

³ Amuacaícan, t'íj huamí'i í Jesús ajta á'iyen huatarúj huá'a tzajta'a í mi'ichite, ti'iqui a'ímej jemi huataseíjre í mej jamuan á'ujujhua'ane'e. Hua'apuate xicaj pu á'atee ti ayén ti'itásiseirihua'a a'ímej jemi. Jéihua pu tihua'utaseíjrate ti'iti jime'e í mej jín ráamua'aree tíjín ayén ti'ayajna ti ari ajtahua'a huatarúj huá'a tzajta'a í mi'ichite. Ajta ayén tihua'utá'ixaate'eca'a a'íjna jime'e í Dios ti nainjapua ti'ajta.

⁴ A'íjna ti a'uun a'utéveeca'a huá'a jamuan, ajta auj tí'icua'acare'e huá'a jamuan. Ayee pu tihua'utá'ijmijri'i mej nu'u caí huiráci'ica'an me'újna u Jerusalén. Ayee pu tihua'utá'ixaa mej raachú'eve'en ti mi'í araúrasten í ti jín ari amuacaícan te'ataújratziiri'i í huá'aya'upua í ti ta japua é'eseijre'e. Ayen tíjín:

—A'ii pu a'íin pú'een í nej neri amuá'ixaa. ⁵ A'íjna í Juan, a'í pu hui huá'amuai'ihuacare'e jaj jime'e. Mi ajtá'i ruijmua'a, aaruijmua'a, a'í pu yé ve'ecánejsin í xiéjniu'ucare'ara'an í Dios. A'í pu hui huateáturaasin mú'etzi jemi. —Ayee pu tihua'utá'ixaa a'íjna í Jesús.

⁶ Mat'íj mi tiújseij. Mat'íj mi miyen tiraata'íhua'uri'i tíjín:

—Tavastara'a, ¿ni qui ari teja'uré'ene a'íjna xicájra'a jetze pej taatá'asin tej títetaté'en íiyen Israel? A'í pu a'íin pú'een í ti amuacaícan jín ari te'ataújratziiri'i í tej rájya'upua ti ta japua é'eseijre'e.

⁷ Aj pu i ayén tihua'utá'ixaa tíjín:

—Capu a'amua jetze ruxe'eve'e sej ráamua'aree ja'anáj ti ayén tiraaxí'epi'íntare í tej rájya'upua. Capu ajta a'amua jetze ruxe'eve'e ja'anáj ti teja'uré'enejsin. ⁸ Mi seajta mú'een, t'íj yé ve'ecáanen a'íjna í xiéjniu'ucare'ara'an í Dios, a'í pu hui

amuaatá'asin í ti jín amú'uca'anisti'iraj a'ame. Aj xu si ne jetze me'ecan tihua'utá'ixaate'esin a'ímej í mej yen a'uchéjme íyen Jerusalén, seajta a'ímej í mej me'uun a'uchéjme u Samaaria. Aj xu sijta a'ímej í mej a'ímuá antachéejmee seíj chuéjra'a japua, tíj na'a ve'etí yen seijre'e íyen í chaanaca.

⁹ Jíme'en pu'u ayén tihua'utá'ixaa, aj pu'i á'uvi'itichi'ihuaca'a u ta japua, mej seíracaa í teite. Aj pu i jaitíri raaté'avaata. ¹⁰ Maúche'e mú júte'e a'unéjne'erica'a mat'íj mi jíye'itzi jín hua'apua huatasejre í teteca a'ímej jemi. Naa mú cuaiínavi'in te'ucaviítimé'ecaa. ¹¹ Ayee mú tihua'utá'ixaa tíjín:

—Mi sej Galilea é'eche, ¿a'íné 'een jín júte'e sé'ujnejne'e? A'ijna í Jesús, í ti á'uvi'itichi'ihuaca'a u ta japua, a'í pu hui che'atá na'a ayén yé ve'ecánejsin ayajna set'íj seri tiraasej a'ij ti ye'í tejá'uvi'itichi'ihuaca'a. —Ayee mú tihua'utá'ixaa.

¹² A'uu mú a'uté'uuca'a a'ujna Aceituunajemi, jirí jete ti á vejli'i a'utacá'a u Jerusalén. Ayee pu huatátee a'achú mej caj tihua'atá'acare'e ti ja'ati mé tanén a'ájna xicájra'a mej jetzen ruse'upi. Aj mú mi u e'eráaci me'újna Aceituunajemi.

¹³ Aj mú mi me'ánna a'ujnéj u Jerusalén. Mat'íj mi a'uteájrupi u chí'ita ti rujapua tivéeme. An mú anticíj ta'antíteájti japua í chí'ij. A'uun mú a'uteájrupi cuaartu tza-jta'a, a'u mej e'iráaté'e muá'aye'i.

A'í mú me'uun e'iráte'eca'a a'ijna í Pedro, ajta í Juan, ajta a'ijna í Santiago, ajta a'ijna í Andrés. A'í pu ajta a'ín a'utéveeca'a a'ijna í Felipe, ajta í Tomás, ajtahua'a a'ijna í Bartolomé, ajta í Mateo, ajta seij ti ayén ántehuaa tíjín Santiago, yaujra'an a'ijna í Alfeo. A'í pu ajta a'uun a'utéveeca'a a'ijna í Simón mej miyen ratamuá'amua tíjín ti a'ujca'anéecan jín ayén rini. Ajta a'ijna í Judás ti yaujra'an pú'een a'ijna í Santiago.

¹⁴ Seica mú majta me'uun a'uté'uuca'a í ihuáamua'ame'en í Jesús. Majta seica mej 'uuca pú'een. Ajta a'ijna í María, náanajra'an a'ijna í Jesús. Naíjmi'i mú tiújsej mej mi raatéjhuauni í Dios jemi. Naíjmi'i mú ramua'areereca'a mej rá'uviicua'i me'ijna jime'e mej ra'ará'astijre'en í tavástara'a.

¹⁵ Yee pu ja'anáj tiuju'uríj mat'íj naíjmi'i tiújseire'eca'a a'achú cumu anxíte japuan seité í mej ru'ihuaamua'a mej huaújmuajteca'a me'ájna. Aj pu i a'ín Pedro, á a'utéechaxi ti í tihua'utá'ixaate'en. Ayen tíjín:

¹⁶ —Ne'ihuaamua'a, ruxe'eve'eca'a ti a'ín araúrasten a'ij ti ye'í té'eyu'usi'í í yu'uxari jetze a'ijna jime'e í Judás. A'í pu ayén tiu'utaúra'a ti hua'utátuiire'en avíitzi'i jime'e a'ímej í teite í Jesús mej mi raatéevi'i. A'ijna jetze í yu'uxari, ajta a'ín xiéjniu'ucare'ara'an í Dios, a'í pu raatévai a'ijna í David teecan

tí'ij a'ín amuacaícan raataxáj a'ij ti ye'í ti'itíj raruuren a'íjna í Judás.

¹⁷ 'Judás pu hui ajta ta jetze ajtème'ecan. Ayee pu che'atá na'a ti'itíj jín ti'itéveeca'a tetíj iteen. ¹⁸ Ayee pu xaa ne'u tiráaru. A'íjna í Judás, a'í pu hui chuej huánanai a'íjna jime'e í tumin mej raatá'a me'íjna jime'e ti hua'utátuui a'íjna í Jesús. Ajta á'iyen caújcu'a'imi'in. Ti'iquí nu'u acáatza í caujnari. Aj pu i á chuaata'a á é'ejve. Temua'a pu'i te'utasiújtza'an, ayée pu éene'eca'a te'iráacua í tí'ixayaara'an. ¹⁹ Majta me'ín í mej me'uun huachéjme a'ánna u Jerusalén, naijmili mú tiú'unamuajri'i a'ij ti ti'itíj ráaru a'íjna í Judás. A'íj mú jín miyen raatamuá'a me'íjna í chuej tijín Acéldama. Ayee pu huataújmua'a a'íjna i niuucari tijín Chuej ti nu'u Xúure'eme'e.

²⁰ 'Ayee pu'u xaa ne'u ti'ayajna. Me'ecui xaa, pu'uri ayén teja'uré'ene a'ij tíj té'eyu'usi'i a'íjna jetze í yu'uxari ti ayén huataújmua'a tijín í Tí'ichuiicare'ara'an ti jíme'en yee:

Ché'e nu'u huateáturan í chi'ira'an.

Ché'e nu'u caí ja'ati utéeme'en.

Ajta ayén tijín:

Ché'e seij te'enteárute a'íjna jime'e í ti jín ti'itéveeca'a a'íjna í ja'ati.

²¹ 'A'íj pu jín ruxe'eve'e tej seij avé'evi'itin, í ti ta jamuan á'uche'ecane'e, seij ti nain xicaj tzajta'a yé huatéveeca'a tí'ij auj Jesús ta jamuan seijre'eca'a.

²² 'Ja'atí ti ta jamuan á'uche'ecane'e tíj na'a ti Juan ráamuai'ihuaca'a í Jesús, ajta tíj na'a ti a'ín Jesús á'uvi'ití'ichi'ihuaca'a u ta japua. Ruxe'eve'e ti seij ti ta jamuan á'uche'ecane'e ti i ajta ayén tihua'utá'ixaate'en í teite ti ari huatarúj a'íjna í Jesús. —Ayee pu tihua'utá'ixaa a'íjna í Pedro.

²³ Aj mú mi hua'apuaca avé'evi'iti: a'íjna í José Justo, mej majta miyen ratamuá'amua tijín Barsabás, majta me'íjna í Mateo. ²⁴⁻²⁵ Aj mú mi raatáhuaviiri'i í Dios. Aj mú mi miyen tijín:

—Tavastara'a, mú'ee pej rú'umua'aree a'ij ti ye'í tí'imua'atze í ru tzajta'a seij ajta í seij. Taataseíjrate'e a'íjna í mej hua'apua'a mú'ee pej seij avé'evi'itin tí'ij a'ín te'enteárute a'íjna jime'e í ti jín ti'itéveeca'a a'íjna í Judás teecan. A'í pu hui airájraa tí'ij á'ura'ani a'u ti ayén tiye'uvíjte'e.

²⁶ Aj mú mi raatáruureajxi me'íjna í xa'ari í mej tzajta'an ru'utéehua'axi í tetej. Aj pu i seij huiitáavej a'íjna jime'e ti huataniú a'íjna í Mateo. Aj mú mi raatá'a ti tiu'utévaire'en huá'a jamuan í mej tamuáamuata'a japuan seij ará'ase.

2

Tí'ij huá'a jemi yé ve'ecáne

¹ Tí'ij a'ájna teja'ur'éenen a'ájna xicá'jra'a mej jetzen tí'iyestehua'a me'í'jna jime'e ta'aráhua'apua i itieeri. Ayee mú ratamuá'amua tijín Pentecostés. Aj mú mi naími'i tiú'jseij a'ájna xicá'jra'a jetze a'ujna u chi'ita.

² Matí'ij mi ráanamujri'i ti ca'anín jín huatajújhua'anaca'a u júte'e. Jéihua pu té'usihua'jnaca'a a'ujna u chí'ita a'u mej e'iráte'eca'a. ³ Aj mú mi ti'itij huaseij ayée cumu neanuri ti á'ataa. Ajta a'usiújtza'anixi cilié'ene'ejmé'e a'í'jna í neanuri. Tí'iquí a'ín huá'a mu'úutze'en e'erávatzijxi í ti ajtasiújtza'anixi.

⁴ Tí'iquí huateájturaa í xiéjniu'ucare'ara'an í Dios huá'a jemi í teite. Matí'ij mi autéjhuii mej tiu'uxáj seica jime'e í niuucari mé caí xi ja'anáj jín mé'e tejá'axa. A'í pu hua'utá'a í xiéjniu'ucare'ara'an í Dios mej miyen tiu'utaxáj.

⁵ Majta seica í teite me'uun a'uté'uuca'a í mej nainjapua curé'ecijxi í chuej japua. An mú a'uté'uuca'a a'ánna Jerusalén. Jéihua mú raxí'eve'eca'a a'í'ime í mej me'ánna é'echejca'a, í mej Israél jetze ajtémecan mej miyen rijca a'ij ti tí'ijxe'leve'e í Dios. ⁶ Matí'ij ráanamujri'i ti huatajújhua'anaca'a, naíjmi'i í mej tiú'jseij, capu a'ij huá'amtiejte'eca'a í huá'a tzajta'a. Jé'ecan mú a'ij pua'a te'utaseij a'iné mehuá'anamujraca'a mej tí'ixajta'a a'í'jna jime'e í hua'aniuuca seij ajta seij. ⁷ Jéihua mú a'ij pua'a tejá'useijraca'a. Ayee mú tiú'urihua'uraca'a tijín:

—A'íime i teteca i mej tí'ixa, a'úu mú hui Galilea é'eme'ecan. ⁸ ¿A'iné tiu'utári'iristareca'a mej miyen tí'ixajta tetíj iteen tí'itamú'amua? Taniuuca mú jín tí'ixa memí'jna. ⁹ Seica tu te'uun é'eme'ecan a'ujna já'ahua'a Partia, teajta seica a'ujna Media, teajta seica a'ujna Elam; teajta seica a'ujna já'ahua'a Mesopotamia. Teajta seica te'uun é'eme'ecan a'ujna Judea. Teajta seica a'ujna já'ahua'a Capadocia, teajta seica a'ujna u Ponto. Teajta seica a'ujna já'ahua'a Asia é'eme'ecan.

¹⁰⁻¹¹ 'Seica tu teajta te'uun é'eme'ecan a'ujna já'ahua'a Frigia, teajta seica a'ujna Panfilia. Teajta seica a'ujna já'ahua'a Egipto, teajta pua'amecié a'ujna u Africa, teajta naíjmi'ici'e a'uun mej imuá te'eránamua u Cirene, teajta a'ujna u Creta, teajta a'ujna Arabia. Seica mú Roma é'eme'ecan; a'í mú majta yé tamuaare, a'íime í mej Israél jetze ajtémecan, majta í mej huateújjuriyustaca'a. Teen tu huá'anamua a'ij mej tí'ixa i taniuuca jime'e. A'í mú jín tí'ixa ti naa namujre'e a'ij ti ye'í rij á'aye'i í Dios. —Ayee mú tihuaúrixaa.

¹² Seica mú a'ij te'utaseij. Majta seica, a'ij pua'a tite'utaújmuajteca'a. A'í mú mí tiu'utaú'ihua'uri'i tijín:

—¿Tí'itaqui a'ij rini?

¹³ Majta seica hua'utéxiehuari'iri'i, í mej miyen tijín:

—Nahuáj mú anti'í ti ru'i. A'íj mú jín tá'aruaj. —Ayee mú tiu'utaxájtaca'a.

I niuucari ti amuacaícan jín raataxájtaca'a í Pedro

¹⁴ Ajta a'íin Pedro, a'íi pu á a'utéchaxi, majta í mej tamuáamuata'a japuan sej ará'ase. Aj pu i hua'utajé ca'anín jime'e a'ímej í teite. Ayen tijín:

—Xáanamujri'i temua'a naa, mi sej Israél jetze ajtème'ecan, seajta mi sej íyen a'uchéjme Jerusalén. Niché'e a'atzu tejámuatá'ixaate'en. ¹⁵ Ayee xu ti'ixa tijín: “Meta'aruá a'íime í teteca.” Camu xaa ne'u. Capu hui ayén ti'ayajna a'iné auchén pu a'ire'enejsin í xicaj. ¹⁶ Mi ajta, a'ii pu a'íin pú'een í ti raaxájtaca'a a'íjna í ja'ati teecan ti ayén ántehuaaca'a tijín Joel. A'íi pu hui a'íjna jín ti'itéveeca'a í Dios jemi ti ij Dios jetze me'ecan tihua'utá'ixaate'en í teite.

¹⁷ Ayee pu tiu'utaxájtaca'a a'íjna tijín:

Ayee pu nu'u ti'ixa í Dios.

Ayee pu té'eme a'ájna xicájra'a jetze
t'íj jetzen te'entipúá'ari naíjmi'i.

Nexiejniu'uca nu u a'uta'ít'i

t'íj huá'a tzajta'a huateáturan

í mej yen huachéjme íyen chaanaca japua.

Á'amuayaujmu'a, í mej teteca, majta í mej 'luuca,
a'íi mú neniúucajtze'e tihua'utá'ixaate'esin í teite.

Ajta á'amuavaujsimua'a meti'imáara mú muá'aju'un
a'ájna xicájra'a jetze.

¹⁸ Neajta nexiejniu'uca u a'uta'ít'i

t'íj huateáturan huá'a jamuan

í mej tí'ivaire'e ineetzi jetze me'ecan.

Capu amín a'ij ti pua'a méteteca nusu méjuuca.

A'íi mú majta neniuuca jín tihua'utá'ixaate'esin.

¹⁹ Nee nu ti'itij amuaataseíjrate'esin u ta japua

í sej jín ramua'aréren a'ij ti ti'itij rini.

Seajta raseijran ti'itij sej jín a'ij te'utaseíj

ve'ecán japua tíj na'a ve'ée i chuej.

Ti'itij xu seijran tíj xúure'e,

seajta taij, seajta í tá'ajcitziu.

²⁰ Ajta í xicaj, capu ché'e airáxiri.

Ajta í máxcira'i, ayée pu huataújrurejsin tíj xúure'e.

Aj pu xaa teja'uré'enejsin a'ájna xicájra'a jetze

t'íj a'íin tavástara'a yé ve'ecáanen

íyen chaanaca japua.

A'íi pu nu'u ajtahua'a raajéjcuare'en naíjmi'i

tíj pua'amé tí'iseijre'e íyen chaanaca japua.

Naa pu nu'u ti'iseíre'e a'ame a'ájna xicájra'a jetze.

Ajta, a'ájna tiú'utzini'ire'e pu a'ame.

21 Mi ajta, ja'ati ti na'a ti pua'a Dios huatáhuavii,
a'íjna í Dios japuan pu niuuni a'íjna í ja'ati.

Ayee pu hui tiu'utaxájtaca'a a'íjna í Joel.

22 'Mí sej Israél jetze ajtéme'ecan, xáanamujri'i se'íjna:
Xu'uri ramua'aree ti Dios ra'antíhua'u a'íjna í Jesús ti Nazarét
é'eme'ecan. Ayee pu ti'ayajna a'iné a'íjna í Jesús, jeíhua
pu ti'iti jín ayén huaríj ti huápi'i ruxe'eve'e, a'íjna jime'e ti
tihua'utaseíjrate'en í teite. A'í pu ajta rumuári'eri'ire'ara'an
jime'e ayén huaríj mú'ejmi jemi sej si ráamua'aree ti Dios
ra'antíhua'u.

23 'Ayee pu tiraaxí'epi'intare í Dios ti seíj amuaatátuiire'en
í teáata'a. Ajta amuacá pu a'íjn Dios ráamua'areeri'i sej ye'í
huaríj, mú'een xu rá'utatai í cúruu jetze. Majta seica í mej a'ij
pua'a tí'iteteite, a'í mú amuaatévai. 24 Ajta Dios pu raatatíste
í xiéjniu'ucare'ara'an. A'í pu ajta japuan huaniú í ti jín
rajpuaijtzí t'íj huam'íi a'íjna í Jesús. Ayee pu huaríj, a'iné capu
huatári'iristareca'a ti á'ateevi'in ti a'uun é'eseijre'e mi'ichite
tzajta'a.

25 'A'íj pu jín ayén tiu'utaxájtaca'a a'íjna í David teecan a'íjna
jime'e í Jesús tijín:

Ja'anáj ti na'a nu raseíj ne'íjna í tavástara'a
ti yé vejli'i seijre'e ne vejli'ípua neri'irínta'a.

A'íj pu jín cá ti'itíj né'tziite'e.

26 A'íj nu jín netémua'ave'e yú ne tzajta'a.

Jé'ecan nu rí'i tiratá'aca í Dios.

Neajta inee, canu rí'i a'ij
a'iné naúche'e rachú'eve'en t'íj a'íjn
ajtahua'a naatátisten i nexiejniu'uca.

27 Néntemua'ave'e a'iné mú'ee Dios
pej cá mé nejaúujisin a'ujna
mej a'uteáru'ipi í mi'ichite.

Capej pajta raatá'asin ti huatépete
i nehuá'ira'a ineetzi pej jeíhua nexí'eve'e.

28 Pajta pajtáhua'a pena'a naatátisten i nexiejniu'uca
neatá'aj ruuri ná'ara'ani rusén jime'e.

Ayee pej naa tinaatá'asin nej huatántemua'ave'en
a'ujna pej a'utéveeca.

Ayee pu tiu'utaxájtaca'a a'íjna í David teecan.

29 'Ne'ihuáamua'a, ayée nu hui tejá'amua'ixaate'e
tzáahuati'ira'a jime'e ti a'íjn David ari huam'íi, majta
ra'avá'ana. Aúche'e pu yé seijre'e íiyen Jerusalén a'u mej
ye'avá'ana. 30 Mi ajta ti'itíj pu jín ti'itéveeca'a a'íjna í David
teecan. A'í pu rú'umua'areereca'a ti a'íjn Dios ayén huaríj
a'íjna jime'e ti Dios seíj a'ujyeíjtza í ruhuácixa'a a'íjna í David
teecan a'íjna japua í ipuari. 31 A'iné a'í pu David teecan

rú'umua'areereca'a a'ij ti ti'iti a'ame ja'anáj, a'í pu a'íjna jín raataxájtaca'a ti a'ín Ciríistu'u huatarújsin. Ajta ti caí Dios mé rúujisin a'ujna a'u mej a'uteáru'ipi í mi'ichite, capu nu'u ajta huatejpetzi í ruhuá'ira'a jetze.

³² 'Pu'uri hui Dios raatatíste í xiéjniu'ucare'ara'an a'íjna í Jesús tí'ij ajtahua'a ruuri á'ara'ani. Teen tu tiu'uséij te'íjna jime'e. ³³ Pu'uri a'ujyeíjxi ri'irínta'a í Dios u ta japua. Ajta pu'uri ra'ancuré'a a'íjna í xiéjniu'ucare'ara'an í ti Dios jín ayén te'ataújratziiri'í. Ayee pu 'i cuj, i sej tí'iseij íjii, ajta nain jime'e sej tí'inamua, a'úu pu hui é'eme'ecan u ta japua í Dios jemi.

³⁴ 'Me'ecui xaa, capu tíraa u ta japua a'íjna í David teecan. Majta ayée pu tiu'utaxájtaca'a tijín:

Ayee pu a'ín tavástar'a tiraata'ixaa a'íjna í nevástar'a tijín:
 "Paúche'e yen újcatii íye neri'irínta'a
 ajta nena'a caí hua'utémua'itín
 í mej muájcha'íire'e.

³⁵ Aj mú mi muaatévaire'esin mú'eetzi."

Ayee pu tiraata'ixaa í Dios.

³⁶ 'A'íj mú jín, matá'aj seica naími'i í mej íyeyen a'uchéjme Israél, matá'aj ráamua'aree ti ayén ti'ayajna a'íjna i niuucari a'íjna í Jesús sej rá'utatai, a'ii pu a'ín pú'een í ti Dios ayén raatamuá'a tijín Tavástar'a, ajta Ciríistu'u. —Ayee pu ti-hua'utá'ixaa a'íjna í Pedro.

A'ij mej ye'í tiu'umuá'aj me'íjna í teite mej ráanamujri'i me'íjna í Pedro

³⁷ Mat'íj ráanamujri'i í teite, a'ij pu pua'a hua'utá'a í huá'a tzajta'a. Aj mú mi miyeyen tiraata'íhua'uri'i me'íjna í Pedro, majta í seica í mej tamuáamuata'a japuan sej ará'ase. Ayee mú tijín:

—Casi'i, ta'ihuaamua'a, ¿a'iné terini íjii?

³⁸ Aj pu i ayén tiu'utaniú a'íjna í Pedro tijín:

—Setá'aj naíjmi'i seicié tihuaújmuatziite'en se'íjna jime'e í ti ruxe'eve'e í Dios jemi, setá'aj huámuai'íviyhua niuucajtze'en í tavástar'a a'íjna í Jesús. Ayee xu se'íjna jín huárini, aj pu'í tejámuaatá'uuni'ira í Dios, ajta a'í pu raata'íti ti xiéjniu'ucare'ara'an huateáturan mú'ejmi jemi. ³⁹ A'íjna i niuucari á'amuaci'iti mú'ejmi, ajta ruyaujmua'a, ajta í mej a'ímuá a'uchéjme seij chuéjra'a japua. Ayee pu tihua'aci'iti naíjmi'ica ti hua'utájeeve a'íjna í tavástar'a, í ti Dios pú'een. —Ayee pu tihua'utá'ixaa a'íjna í Pedro.

⁴⁰ Seica niuucari pu jín tihuaú'ixaa. Jéihua pu hua'utá'íjmiijri'i mej mi caí miyeyen a'ij pua'a titetiújcha'í matíj í seica í teite.

⁴¹ A'íme í mej ráanamujri'i, a'í mú huaújmuai'ihuaca'a í mej miyeyen ará'ase a'achú cumu hua'íca vi'ira'a. Aj mú mi a'ímej

jemi antéujseij í seica í mej té'antzaahua. ⁴² Majta naíjmi'i mú miyen tiú'ujmua'atziite'eca'a, a'íí mú tihuá'amua'atejca'a a'íime í mej tamuáamuata'a japuan hua'apua ará'ase. Rí'i mú naa ti'itéchejca'a. Majta rujímua'a huaréuri'ipi'itehua'a í pan seij majtáhua'a mi seij. Majta mú ratéhuacare'e í Dios jemi.

Rí'i mú tiú'urihuaamua'acaa a'íime í mej amuaaté'ee mé té'antzaahua

⁴³ Jé'ecan mú rí'i titeújmua'atejca'a í mej té'antzaahua. Majta me'ín í mej tamuáamuata'a japuan hua'apua ará'ase, Dios pu hua'utévai mej mi miyen tiu'uyí'itihua'an mecaí máàj seica. ⁴⁴ Naíjmi'i mú rí'i ti'itéchejca'a í mej té'antzaahua. Majta mú naíjmi'i tiu'uré'ura'a tǐj na'a a'achú ti caj ti'ipua'amé seij ajta í seij ti'iti cua'ira, ajta ti'iti cǎxuri.

⁴⁵ Ayee mú rijcaa, ti pua'a caí ja'ati a'íj tí'ijviicua'ira, seij pu ti'itǐj tuaani ti á'are'ara'an pú'een, aj pu i xaa raatá'asin í tumín a'íjna í ti caí a'íj tí'ijviicua'i. ⁴⁶ Ja'anáj ti na'a nain tújca'ari tzajta'a mú tiújse'irihua'a u teyujta'a. Majta mú me'uun tiújse'irihua'a a'u mej é'eche mej mi huaréuri'ipi'ite'en sexu'ijmé'en seij majta seij. Naíjmi'i mú tí'icua'acaa. Jé'ecan mú rútemua'ave'eca'a í ru tzajta'a. ⁴⁷ Rí'i mú tiratá'acare'e a'íjna í tavástar'a. Majta seica naa mú tiyaú'itiée muá'araa. Tǐj na'a nain xicaj tzajta'a, Dios pu ca'aníjra'a hua'atá'acare'e a'ímej í teite mej mi jéjcuacan jín té'antzaahuaten. A'íj mú jín jaítze'e huatámu'iireca'a.

3

Mat'íj nu'u mi tiráahuaa seij ti cǐyáaxara'aca'a í ru'íca jetze

¹ Seij xicaj jetze pu ayén tiuju'urǐj a'íjna í Pedro, ajta a'íjna í Juan. Naími'i mú á a'ujnéj a'ánna já'ahua'a teyuu ti a'utéjvee. Ayee mú huarǐj, a'iné pu'uri teja'uré'enejca'a a'atzaj mej pua'a téniúuve'e muá'aye'i í Dios jemi. A'atzaj pu pítí'irijcaa cumu ayée a'ucamé'eca í xicaj.

² Seica mú ja'ati á á'utu'ara'a muá'aye'i mej mi me'ín ye'itéjcheti a'ujna já'ahua'a tá'apueerta a'u mej miyen taja'atamuá'amua tǐjín ti naa seijre'e. Ayee mú tí'ijrǐ'irejca'a tǐj na'a nain xicaj tzajta'a, tí'ij a'íjn tumin huá'ahuaviira í mej me'uun a'uteáru'ipi u teyujta'a. Capu ráye'ivejca'a a'íjna í ja'ati. Ayee pu éene'e huanú'ihuaca'a, capu ráye'ivejca'a, a'iné cǐyáaxara'aca'a í ru'íca jetze.

³ Tǐ'ij a'ímej huasej a'íjna í Pedro, ajta a'íjna í Juan í mej me'uun a'uteárutijme'e u teyujta'a, tí'iqui tumin hua'utáhuaviiri'i. ⁴ Aj pu i a'íjn Pedro ra'arásej temua'a naa. Ajta a'íjna í Juan, ayée pu che'atá na'a naa tira'arásej. Aj pu i ayén tiraata'ixaa a'íjna í Pedro tǐjín:

—Patá'aj hui taasej.

⁵ Ti'iquí anpuá'areca'a a'íjna í teáata'a. Ayee pu tí'imuaajca a'íjna tijín tumin mú raatá'asin. ⁶ Ajta a'íjn Pedro ayén tiraata'ixaa tijín:

—Canu plata tícha'íi, canu neajta oro tícha'íi í nej muaat-
apuaíjve'en. Aru ti'itíj nu tícha'íi, a'íj nu'u hui muaatá'asin.
Ayee nu tí'imua'ixaate'e a'íjna jetze me'ecan í Jesús ti Nazarét
é'eme'ecan, ajchesi, patá'aj hui rájra'ani.

⁷ Ti'iquí ra'anáavi'í í muájca'are'ara'an jetze. Ajta ra'ajjáj.
Jíme'en pu'u ra'ajjáj, aj pu i huarúj í ru'íca jetze ajta nain-
japua í ruchepuá jetze. ⁸ A'íjna ti ciyáaxara'aca'a ti'iqui ájtzucu.
Ajta á a'utéechaxi. Aj pu i a'utéjche ti á'uche'ecane'en. Ti'iquí
huá'a jamuan u a'uteájrupi u teyujta'a í Pedro, ajta í Juan.
Titzúna'iche'e pu huamé'ecaa. Rí'í pu tiratá'acare'e í Dios.

⁹ Naíimi'í mú raaseíj í teite ti ari á'uche'ecane'e a'íjna í ti
ciyáaxara'aca'a, majta ráanamujri'í ti r'íi tiratá'aca'a í Dios.
¹⁰ Maraamuá'a tijín a'íi pu pírici'í ti aj je'itécati'í a'u ti é'epueerta
ti ayén téja'arájtehuaa tijín ti naa seijre'e, ajta í ti vaírí'ira
huá'ahuavi'iraca'a í teite. Matí'ij mi naa r'íi tira'utaseíj, majta
tín tí'itziine'eca'a.

Tí'ij nu'u ajtahua'a tihua'utá'ixaa a'íjna í Pedro

¹¹ Ajta a'íjn í ti ciyáaxara'aca'a, a'íi pu huá'ahuavi'iraca'a
a'íjna í Pedro, ajta a'íjna í Juan. Aa mú a'uté'uuca'a
tá'apueerta ti ayén téja'arájtehuaa tijín a'u ti Salomón
e'evé'echi'ive'e. Naíimi'í mú a'utéarua a'íime í teite a'u mej
a'uté'uuca'a. Jé'ecan mú naa tite'utaújmuaajteca'a a'ímej jemi.

¹² Tí'ij a'íjn Pedro hua'useíj, ayée pu tihua'utá'ixaa tijín:

—¿A'iné 'een jín siyen a'ij tejá'useij mi ru tzajta'a mú'een,
mi sej Israél jetze ajtéme'ecan? ¿A'iné sej si jé'ecan taseíj? ¿Ni
siyen tí'imua'atze tej iteen tajímua'a tiráahuaa a'íjna i ja'ati?
¿Ni ayén tejamuá'amitiejte'e tej iteen raarújte te'íjna ti ayén
mé tejá'uche'ecane'en te'íjna jime'e í tej raay'íiti na'ari te'íjna
jime'e í tej caí ja'anáj auteájturaa í Dios jemi? Capu xaa ne'u
ayén ti'ayajna.

¹³ 'Ajta a'íjna í Dios, a'íi pu r'íi tihua'atá'acare'e í
á'amuavaujsimua'a teeca a'íjna í Abraham teecan, ajta a'íjna
í Isaac teecan, ajta a'íjna í Jacobo teecan. A'íi pu hua'aDioj
raarújte a'íjna i ja'ati, a'iné a'ij pu té'antzaahua a'íjna jemi í
Jesús ti Nazarét é'eme'ecan. Dios pu ayén tiraatá'a a'íjna ti
ravaire'e ti a'íjn ti'itéveeca'a ti'itij jime'e ti jaítze'e ve'ée, a'íjna
sej mú'een tiu'utátui a'íjna í Jesús huá'a jemi í mej tí'aijta. Ajta
a'íjn Pilato, raxí'eve'eca'a ti raatátuaani. Mi seajta mú'een,
caxu raataxí'eve, sino ayée xu tí'ijxe'eve'eca'a ti huámi'ini.

¹⁴ 'Caxu raatátuaa se'íjna í ja'ati ti caí ja'anáj ti'itij jín
auteájturaa í Dios jemi, ajta í ti r'íi tí'ítevistaca'a sino
ayée xu tiraata'ixaa ti a'íjna huatátuaani í seíj ti a'ij pua'a

tí'itevistaca'a. ¹⁵ Mú'een xu hui seajta raajé'ica se'íjna í ja'ati ti hua'atá'acare'e mej ruuri muá'ara'ani í teite. Ajta Dios pu ajtahua'a raatatíste í xiéjniu'ucare'ara'an ti i ajtahua'a ruuri á'ara'ani. A'íj tu xaa huaseíj, iteen. ¹⁶ A'íj pu jetze araújca'ane í Jesús a'íjna í ti ciyáaxara'aca'a. Í sej raaseíj, sej seajta seri ramua'ate, a'íi pu rá'antzaahua í Jesús ajta tiráahuaate'e. A'íj pu jín ari huarúj.

¹⁷ 'Me'ecui xaa ne'u, ne'ihuaamua'a, nee nu ramua'aree a'íj sej ti'itíj huáruu sej caí ramua'areereca'a, majta í mej tejá'amua'íjte'e, camu majta ramua'areereca'a. ¹⁸ Ajta Dios pu ra'ará'aste a'íj mej amuacaícan tiu'utaxájtaca'a a'ímej í mej tí'ixaxa'ata'a í Dios jetze me'ecan. Ayee mú tiu'utaxájtaca'a ti nu'u a'íin Ciríistu'u rajpuaiitzi a'ame, a'íjna jime'e ti nu'u Dios án yá'ujra ipuari japua.

¹⁹ 'Setá'aj seicié tiú'umua'ati í Dios jemi. Seajta hu-ataújtuiire'en í Dios jemi ti ij a'íin tejamuaata'áijte'en, ti ij ajta a'íin tejámuaatá'uuni'i í sej jín auteájturaa í jemin. Aj pu hui teja'uré'enejsin a'ájna xicájra'a jetze tí'íj jetzen tavástar'a ta japua niuuni. ²⁰ Aj pu i Dios u ye'uta'ít'i'í mú'ejmi jemi a'íjna í Ciríistu'u ti ari raatá'a ti a'íjna jín antiújmua'areere ti tiu'uta'aíjta nainjapua. A'íi pu a'íin pú'een í Ciríistu'u a'íjna í Jesús.

²¹ 'Ruxe'eve'e ti a'íin Jesús u a'utevéé á'ara'ani a'ujna u ta japua ajta na'a caí Dios tiu'ujéjcuare'en nain tíj na'a í ti íiyen tí'iseijre'e í chaanaca japua. Ayee pu a'íin Dios ajmí'í te'ataújratziiri'í matí'íj tiu'utaxájtaca'a a'íime í mej jetzen me'ecan tí'ixaxa'ata'a í Dios. ²² Ayee pu a'íin Moisés tihua'utá'ixaa a'ímej í tavaújsimua'a teeca tijín: "Dios pu nu'u seíj avé'evi'ít'i í ja'ati ti ayén che'atá na'a jetzen me'ecan tiu'utaxájta netíj inee. A'íi pu mú'ejmi jetze ajtéme'ecanta a'ame. Xáanamujri'í naíjmi'í a'íj ti a'íin tiu'utaxájta, setá'aj seajta rá'antzaahuat'e'en. ²³ Ti pua'a nu'u caí ja'ati rá'antzaahuat'e'en, miché'e raatamuárite'en. Ché'e caí ché'e a'íin huá'a jemi seijre'e í teite." Ayee pu nu'u hui tihua'utá'ixaa a'íjna í Moisés.

²⁴ 'Ayej xaa ne'u ti'ayajna naími'í í mej tiu'utaxájtaca'a í Dios jetze me'ecan, tíj na'a a'íjna tí'íj a'íin Samuel seijre'eca'a, ajta tíj na'a ti yú e'iré'ene, a'íi mú amuaaté'ee tiu'utaxájtaca'a a'ájna xicájra'a jetze tí'íj Dios tiraata'aíjte'en a'íjna í Ciríistu'u. ²⁵ A'íjna í ti Dios jín te'ataújratziiri'í, a'íi pu hui ajta mú'ejmi jemi huateáturaasin a'iné mú'een xu naími'í huayaujmu'a'a pú'een í mej tí'ixaxa'ata'a í Dios jetze me'ecan. Dios pu ajta te'ataújratziiri'í í runiuuca jime'e a'ímej jemi í ruvaújsimua'a teeca. Ayee pu a'íjna jín tiraata'ixaa í Abraham teecan tijín: "Naími'í í teite í mej me'uun huachéjme'e muá'aju'un í

chaanaca japua, a'íi mú ra'ancuré'asin í ti i'í xí'epi'in tíj na'a í ti hua'utévaire'esin a'íimej í mej á jetze a'iránejsin.”²⁶ Tí'ij i Dios ra'antíhua'u a'íjna í Jesús ti ravaire'e. A'íi pu u ye'uta'íteca'a mú'ejmi jemi tí'ij a'íin rí'í tejamuaatá'an sej si naijmi'i raat-apuá'ajta se'íjna í ti a'ij pua'a een. —Ayee pu tihua'utá'ixaa a'íjna í Pedro.

4

Mat'íj nu'u hua'uvívi'i me'íjna í Pedro, majta me'íjna í Juan

¹ Maúche'e mú tihuá'a'ixaate'eca'a í teite. Mat'íj mi seica áa e'iré'ene a'u mej a'uté'uuca'a a'íjna í Pedro, ajta a'íjna í Juan. A'íi mú me'ín pú'eene'e í mej tí'icha'íi u teyujta'a, majta a'íime í Saduceos. ² Capu hua'aránajcheca'a í teite í mej miyen tihuá'amua'atejca'a a'íjna í Pedro, ajta í Juan. Majta miyen tihuá'a'ixaate'eca'a ti jín Dios pu ajtahua'a raatatíste í xiéjniu'ucare'ara'an a'íjna í Jesús. ³ Aj mú mi hua'uvívi'i. Mat'íj mi hua'íteáana a'ujna já'ahua'a carcel. Camu tihua'uta'íhua'uri'i a'iné pu'uri téchuijxarijme'eca. ⁴ Majta í teite, jeíhua mú tiú'unamuajri'i a'ij mej tiu'uxájtaca'a. Majta rá'antzaahua. A'íj mú jín meri miyen ará'axcaa a'achú cumu anxíj vi'ira'a a'íime í mej té'atzaahuate'eca'a.

Mat'íj me'uun a'uté'uuca'a huá'a jemi í jueesi

⁵ Yee ruijmua'a yee, a'íi mú tiújsej a'ánna Jerusalén a'íime í mej antiújmua'aree a'ánna chajta'a, majta a'íime í huá'avaujsimua'a, majta a'íime í mej tihuá'amua'atehua'a í yu'uxari jetze. ⁶ A'uu pu a'utéveeca'a a'íjna í Anás í ti hua'avastara'a, ajta a'íjna Caifás, ajta a'íjna í Juan, ajta a'íjna í Alejandro. Mu'íiti mú ma'án na'a a'uté'uuca'a a'íime í mej teitestemua'ame'en pú'een a'íjna í hua'avastara'a.

⁷ A'íi mú mi miyen tiu'uta'ájtaca'a mej hue'irávi'itin a'íjna í Pedro, majta a'íjna í Juan mej mi tihua'u'íhua'u. Aj mú mi á já'ita'a huaja'utéhuui. Mat'íj mi tihua'uta'íhua'uri'i. Miyen tíjín:

—¿A'ataani jetze xa'araújca'ane sej si siyen ríci, na'ari a'atani jetze me'ecan siyen tí'iruure se'íjna jime'e?

⁸ Aj pu i a'íin Pedro a'íjna jetze araújca'ane a'íjna í xiéjniu'ucare'ara'an í Dios. Ayee pu tihua'utá'ixaa tíjín:

—Mú'een mi sej antiújmua'aree íye chajta'a, seajta mú'een mi sej huá'avaujsimua'a a'íime í mej yen huachéjme íye Israél. ⁹ Cunqui íjii sej seri tí'ita'íhua'u se'íjna jime'e í ti i'í xí'epi'in í ti tiraac'í'i a'íjna í teáata'a í ti ciyáaxara'aca'a, setá'aj ráamua'aree a'ij ti 'een jín huarúj.

¹⁰ 'Ayee tu tejá'amua'ixaate'e mú'ejmi, teajta a'achú pua'améca sej yen huachéjme íye Israél: A'íjna í teáata'a

íiye ti huatéjvee, a'íj pu jín ari huarúj a'íjna jime'e tí'irí rá'antzaahua a'íjna í Jesús í Ciríistu'u ti Nazarét é'leme'ecan, a'íjna í sej rá'utatai í cúruu jetze. Dios pu ajtahua'a raatatíste í xiéjniu'ucare'ara'an tí'ij ajtahua'a ruuri á'ara'ani.

¹¹ 'A'íjna í Jesús, a'íi pu a'íin pú'een “í tetej sej méjca'í ya'uhua'axi mi sej chí'ij ájtaahuaca'a. Ayeé pu te'irájraa ti a'íin pu'eene'e já'araa í tetej ti anájca.” ¹² Capu hui mé'e ja'ati seijre'e tej jetzen arátaca'anen tí'ij Dios ta japua huániuuni. A'íi pu'u na'a Dios ayén raateájtuaa í Jesús itejmi jemi íiyen tej seijre'e íiyen chaanaca japua tej ti Jesús jetze arátaca'anen tí'ij Dios ta japua huániuuni. —Ayeé pu tihua'utá'ixaa a'íjna í Pedro.

Mehuá'anechejca'a, majta xaa hua'utátuaa me'íjna í Pedro, majta me'íjna í Juan

¹³ Jé'ecan mú a'íj hua'utaseíj a'íime í teteca. Ayeé mú tihua'axajtaca'a tíjín:

—Huá'uca'anistí'i í huá'a tzajta'a amijna mi Pedro, ajta amijna mi Juan.

Majta ráamua'areeri'i tíjín mej caí ja'anáj tí'ihuaújmu'ate, majta miyen tíjín:

—Camu tí'itij jín titeeté'uuca.

Aj mú mi hua'umuájteca'a tíjín a'íi mú jamuan á'ujjuhua'ane'e a'íjna í Jesús. ¹⁴ Majta me'íjna huaseíj í ja'ati ti huarúj. A'uu pu a'utéveeca'a jamuan a'íjna í Pedro, ajta a'íjna í Juan. A'íj mú jín caí a'íj tiu'utaxájtaca'a yee capu ayén tí'ayajna. ¹⁵ Aj mú mi hua'uta'a'áj mej huírácíine a'ujna mej a'iráatei me'íjna í jueesi. Matí'ij mi tí'itíurixáate'ajraa.

¹⁶ Majta miyen tíjín:

—¿A'íquí tehuá'aruuren temíime mi teteca? —Ayeé mu'u tíú'urihua'uraca'a.

Majta miyen tíjín:

—Capu hui rí'irí tej tíyen tiraataxáj yee capu ayén tí'ayajna a'iné naíjmi'i í mej íiyen a'uchéjme íiyen Jerusalén, a'íi mú ramua'aree a'íj ti tí'itij huáruu a'íjna í teví a'íjna jime'e í tí'í'icuí'ica'a. ¹⁷ Peru, tej ti caí jaítze'e méjca'í huáyeé huá'anamuajra í teite tzajta'a, tiché'e hua'utá'íjmíi íjii mej caí ché'e tihua'a'ixaate'e í teite me'íjna jime'e niuucajtze'en a'íjna í Jesús. —Ayeé mú tiu'utaú'ixaa.

¹⁸ Aj mú mi hua'utajé. Majta hua'utá'íjmíjri'i mej nu'u caí ché'e tihua'a'ixaate'e í teite me'íjna jime'e niuucajtze'en í Jesús. Majta nu'u caí ché'e miyen tihua'amua'atée í teite. ¹⁹ Ajta a'íjna í Pedro, ajta a'íjna í Juan, ayée mú tihua'utá'ixaa tíjín:

—Mú'een xu raaxí'epi'intaren rujímua'a ti pua'a ayén tiraavíjte'e tej amuá'antzaahuat'en mú'ejmi nusu tej

rá'antzaahuate'en a'íjna í Dios. ²⁰ A'iné ayée pu hui tiú'ujxe'eve'e tej raataxáj a'íjna tej teri raasej, ajta í tej teri ráanamujri'i.

²¹ Majta me'íjna í jueesi, a'íi mú mauj hua'utá'ijmijri'i, majta hua'utáneche. Mat'íj mi hua'utá'a mej huirácine me'íjna jime'e mej caí a'ij tirájteuve'eca'a a'ij mej ye'í tihua'ajteá'axi'in a'íjna jime'e a'iné naími'i í teite, a'íi mú rí'i tiraatá'acare'e í Dios me'íjna jime'e a'ij ti ti'itij huarj.

²² Ajta a'ín í teáata'a ti Jesús jetze araujca'ane a'íjna í ti huarúj, ayée pu tirájcha'íca'a a'achú cumu hua'apuate nine'ira'a japuan já'ita'a.

I mej miyen tí'ijhuacare'e í Dios jemi

²³ Mat'íj mi hua'utátuaa me'íjna í Pedro, majta me'íjna í Juan. Aj mú mi a'ucij a'íime í mej huanámi'ihuaca'a. Mat'íj mi a'uun a'ará'a a'u mej a'uté'uuca'a a'íime í huá'a'amigustemua'a. Aj mú mi hua'utá'ixa nain a'ij mej ye'í tiu'utaxájtaca'a a'íime í mej ve'ecán jín títetateí, majta í hua'avaujsi. ²⁴ Mat'íj me'ín huá'unamujri'i, aj mú mi naími'i miyen tiraatáhuaviiri'i í Dios. Miyen tijín:

—Tavastara'a, mú'ee pej pe'ín pú'een í pej raatétaahuaca'a a'íjna í ta japua, pajta pe'íjna í chaanaca tej yen japuan seijre'e, pajta mú'ee raateájtuaa í jaj í ti ve'ée. Naími'i tíj na'a a'achú tíj pua'amé yen tí'seijre'e, mú'ee pej nain tiú'utaahuaca'a. ²⁵ Mú'ee pej hui piyen tiu'utaxájtaca'a ajca'ihuá'imua pe'íjna jime'e ti ayén axiejniu'uca jetze araujca'ane a'íjna í David teecan, a'íjna ti muavaire'eca'a. Ayee pu ra'uyú'uxaca'a tijín:

¿A'iné mej mi níniu'ucacu a'íime

í mej seij chuéjra'a japua é'eme'ecan?

Majta í teite, a'íi mú tí'imua'ajca me'íjna jime'e
ti caí ayén te'irájra'ani.

²⁶ Rí'i mú u á'uruuren mej mi huateújne'usi'ite'en
a'íime í hua'arey íyen mej seijre'e chaanaca japua.

Majta a'íime í mej tihuá'ajte'e í teite,
a'íi mú tiújseire'esin,
naími'i í mej rájcha'íre'e a'íjna í tavástar'a,
majta a'íjna ti án yá'ujra í ipuari japua.

Ayee pu ra'uyú'uxaca'a a'íjna í David teecan.

²⁷ Ayej xaa ne'u ti'ayajna, a'íjna í Heródes, ajta a'íjna í Póncio Pilato, a'íi mú hui tiújseij íye chajta'a huá'a jamuan í teite mej seij chuéjra'a japua é'eme'ecan, majta huá'a jamuan í mej yéchej íye Israel. Maújmua'atziite'eca'a a'ij mej tiraatémua'itin a'íjna ti muavaire'e, a'íjna í Jesús, a'íjna ti caí ja'anáj ti'itij jín auteájturaa mú'eetzi jemi. A'ii pu a'ín pú'een pej mú'ee án yá'ujra í ipuari japua. ²⁸ Ayee mú che'atá mena'a rijcu

a'ij pej ye'í amuacaícan tiraaxí'epi'íntare ti ayén tiú'ujxe'eve'e á'ara'ani, t'í'ij ayén tiú'urini.

29 'Me'ecui xaa ne'u, mú'ee pej ta'ivástar'a, casi'i, pí mi tí'taneeche. Taatá'a í ca'aníjra'a í tatzajta'a itejmi i tej muavaire'e tetá'aj hui caí tí'itziñne'e tej tihua'utá'ixaate'en mú'etzi jetze me'ecan. 30 Patá'aj pajta ahua'aca'anen pej pi tihuá'uhuaate'en í mej tí'icucuí'i. Pajta hua'utaseíjrate'en a'íjna í pej jín peri hua'utá'a mej raayí'itihua'an a'íjna jetze me'ecan i Jesús ti muavaire'e, ti caí ja'anáj ti'itij jín auteájturaa mú'etzi jemi. —Yee mú tiraatáhuaviiri'í í Dios.

31 Mat'í'ij me'íjna jín miyen huaríj, aj pu'i huateújca'atzijxi í chí'ij mej tzajta'an huiiráte'eca'a. Aj pu'í i huateájturaa í huá'a tzajta'a a'íjna í xiéjniu'ucare'ara'an í Dios. A'íjna jetze mú a'ujca'anéecan jín miyen tihua'utá'ixaa í Dios jetze me'ecan. Camu tí'itziñne'eca'a.

A'í mú nain tiu'uré'ura'a seij majta seij í mej tí'ijcha'íica'a

32 Naíimi'í í mej rá'atzaahuate'eca'a, a'í mú rí'í tiú'urixaate'ecaa. Camu a'ij tihuá'axajtac'a seij majta seij. Majta tiu'uré'ura'a seij majta seij í mej tí'ijcha'íica'a. Capu ja'ati a'atzu ayén tí'ixa me'íjna jime'e yee neetzi pu tí'ine'aa. Metiu'uré'ura'ate micu, a'íime.

33 Majta me'ín í mej tamuáamuata'a japuan hua'apua ará'ase, maúche'e mú tihuá'a'ixaate'eca'a me'íjna jime'e ti Dios ajtahua'a raatatíste í xiéjniu'ucare'ara'an a'íjna í Jesús. A'íj mú jetze arájca'anejca'a í xiéjniu'ucare'ara'an í Dios huápi'í mej mi tihuá'a'ixaate'eca'a. Rí'í mú tihuá'ajcha'íica'a, seij majta seij. 34 Ajta ayén éene'e, capu ja'anáj ja'ati caí a'ij tí'ijviicua'iraca'a a'íjna jime'e naíimi'í mú tiú'utuaaxi a'achú mej caj tí'ijcha'íjme'eca'a, tí'itij chuej, na'ari chí'ij. Aj mú mi miyen huaríj, u mú ye'erájtí í tumin mej ra'ancuré'a me'íjna jime'e mej tiu'utuáa. 35 Aj mú mi tiu'utátui a'ímej jemi í mej tamuáamuata'a japuan hua'apua ará'ase. Majta me'ín, a'íime mú huaré'a í tumin í mej caí a'ij tí'ijviicua'í.

36 A'íj pu jín ayén tiuju'uríj a'íjna í José, a'íjna ti tí'ivaire'eca'a a'ímej jamuan huáacixa'astemua'ame'en í Leví teecan. A'uu pu é'eme'ecan a'íjna í José, a'ujna já'ahua'a ti ayén téja'arájtehuaa tíjín Chipre. Ayee mú majta raatamuá'a tíjín Bernabé. A'íjna i niuucari tíjín Bernabé, ayée pu huataújmu'a'a a'íjna tíjín Ti rí'í tihua'atá'aca a'ímej í mej ruxieemíjte'e. 37 Seíj pu chuej tícha'íica'a a'íjna í José. Aj pu 'í ráatuaa. Ajta u ye'erájtí a'íjna í tumin. Tí'iquí a'ímej huatátui í mej tamuáamuata'a japuan hua'apua ará'ase.

5

Tí'ij nu'u Dios puajítzi hua'utá'a a'íjna í Ananias, ajta a'íjna í Safira

¹ Ajta a'íin í ja'ati ti ayén ántehuaa tijín Ananias, a'íi pu seíj chuej huátua a'íjna jamuan í ru'íj ti ayén ántehuaa tijín Safira.

² Ajta a'íjna í Ananias, ayée pu tiu'utaújsejrataca'a ti nain e'erájtii í tumin. Mi ajta caí, capu. Je'icáca pu huateájtuaa í tumin í ru jemi. Ajta ti títuraaveca'a, a'íj pu huatátui a'ímej í mej tamuáamuata'a japuan hua'apua ará'ase. Ajta nain pu aumua'areereca'a a'íjna í 'íita'a.

³ Aj pu 'i ayén tiraata'ixaa a'íjna í Pedro tijín:

—Ananias, ¿a'iné 'een jime'e paraatá'a ti a'íin tiyaaru'u timuaata'ájte'en í muá'a tzajta'a? Mú'ee pej hui ráacuanamua í xiéjniu'ucare'ara'an í Dios pe'íjna jime'e í pej je'icáca hu-ateájtuaa í tumin í pej raamuá'iti pe'íjna jime'e í chuej í pej ráatuaa. ⁴ ¿Ni caí mú'eetzi a'aaca'a pat'íj caí xi ráatuaa? Ajta, pat'íj raatuá, ¿ni caí a'ij tí'iri'iristaca'a pej tiu'unájchi nain jime'e, capej a'ij pena'a? ¿A'iné pej pi tiu'umuá'aj pe'íjna jime'e? Capej a'ímej p'tiú'ucuanamua í teteca, sino a'íj pej p'tiú'ucuanamua í Dios. —Ayee pu tiraata'ixaa a'íjna í Pedro.

⁵ Tí'ij ráanamujri'i a'íjna í niuucari, aj pu 'i á e'erájve á vejlí'i a'u ti e'era'íicajme a'íjna í Pedro. Tí'iquí huam'íi a'íjna í Ananias. Majta naími'i í mej ráanamujri'i a'ij ti tí'itij huaríj, jé'ecan mú tiu'utátziin. ⁶ Aj mú mi seica á e'iré'ene mej teteca mej teemua. Mat'íj mi ra'iré'e'ijcataca'a tí'itij jime'e, cáxuri. Mat'íj mi yá'uti. Mat'íj mi ra'avá'ana.

⁷ Teuumé'eca a'achú cumu huaíca hora, Aj pu 'i a'íin u a'atanéj a'íjna í íra'ara'an a'íjna ti huam'íi. Capu tí'itij mua'areereca'a a'íjna a'ij ti tí'itij huaríj. ⁸ Aj pu 'i ayén tiraata'íhua'uri'i a'íjna í Pedro tijín:

—Patá'aj hui naatá'ixaate'en, ¿ni qui seráatuaa se'íjna í chuej? ¿Ni qui siyen tira'ancuré'a í tumin se'íjna jime'e í chuej sej ráatuaa?

Aj pu 'i ayén tiraata'ixaa a'íjna í 'íita'a tijín:

—¡Jeel Teráatuaa.

⁹ Aj pu 'i a'íin Pedro ayén tiraata'ixaa tijín:

—¿A'iné 'een jín naími'i siyen tirú'umua'areereca'a sej si siyen ráaruu í xiéjniu'ucare'ara'an í Dios sej si siyen tiráacuanamuan? Casí'i, á mú e'evé'eca'arajna a'íime í mej meri á e'evé'uju'un. A'íi mú u ye'avá'ana í á'acín. A'íi mú hui majta muá'atini mú'eetzi, micu.

¹⁰ Tí'ij ayén tiu'utaxájtaca'a a'íjna í Pedro, aj pu 'i á e'erájve a'utí e'era'íicajme. Ajta pu a'íin huam'íi a'íjna í 'íita'a. Aj mú mi uteájrupi a'ujna chí'ita a'íime í teemua, mat'íj raasej tijín pu'uri mi'íchi. Aj mú mi ru'irájchui. Majta á'iyen u

ye'avá'ana a'u mej ye'etéete í cína'ara'an. ¹¹ Majta naími'i í mej rá'atzaahuaté'eca'a, majta í seica a'achú mej pua'amé í mej ráamua'areeri'i, naími'i mú tiu'utátziin temua'a naa.

Mej nu'u miyen jeíhua tiú'uruu me'íjna jime'e ti huápi'i ruxe'eve'e í Dios jemi

¹² Majta me'ín í mej tamuáamuata'a japuan hua'apua ará'ase, jeíhua mú miyen tiú'uruu mej mi hua'utaseíjrate'en í teite mej Dios jetze araújca'ane. Majta í mej té'atzaahuaté'eca'a, a'íí mú tiújseij a'ujna já'ahua'a mej miyen tejé'emua'amua tijín ti Salomón e'evé'echi'ive'e. ¹³ Ajta capu ja'ati á'uca'anejca'a ti ajteáxiire a'ímej jamuan a'ujna ti e'ejtéchi'ivi'i. Capu amín a'ij, a'íime í seica, r'íi mú tihuá'ajcha'íica'a a'ímej í mej té'atzaahuaté'eca'a. ¹⁴ A'íj mú jín, té'antzaahua jeíhua í teite, teteca, majta 'uuca. Mu'uri jaítze'e mu'iiicáa í mej rá'atzaahuaté'eca'a me'íjna í tavástar'a.

¹⁵ Majta mi autéjhuii mej hua'irájtini í mej tí'icucui'i í caaye jetze. Caama japua mú huá'ujtuua, majta itari japua. Ayee mú huá'uruu. Ayee mú tí'imua'astí tijín ti pua'a nu'u cíeenime'ara'an a'íjna í Pedro huá'a japua tanén a'ímej í mej tí'icucui'i. ¹⁶ Jéíhua mú majta curé'ecijxi í teite mej a'imuá antachéejmee. A'ímej mú u e'eráavi'iti í mej tí'icucui'i, majta í mej huá'a tzajta'a seijre'e í tiyaaru'u. Naími'i mú huarúj.

Mej nu'u huanámi'ihuaca'a, majtáhua'a mú nu'u hua'utátuua

¹⁷ Mat'íj mi huá'anchueere jeíhua a'íjna ti tihuá'aijte'e u teyujta'a, majta a'íime í mej huá'a jamuan á'ujujhua'ane'e a'íime í Saduceos. ¹⁸ A'íj mú jín hua'uvívi'i a'ímej í mej tamuáamuata'a japuan hua'apua ará'ase. Mat'íj mi hua'iteáana u carcel.

¹⁹ Tí'iquí tíca'imua seij á e'iré'ene. Tí'iquí te'entacú a'íjna a'u ti é'epueerta. A'íí pu a'ín pú'een í ti tí'ivaire'e u ta japua Dios ti é'esejre'e. Aj pu 'i a'ín hua'iráavi'iti. ²⁰ Tí'iquí ayén tihua'utá'ixaa tijín:

—Sericu, setá'aj se'uun a'utéhuixi'ín a'u ti e'eráyaujta'a já'ita'a u teyujta'a. Setá'aj hui hua'utá'ixaaate'en í teite nain jime'e a'íjna i niuucari ti jíme'en Dios tihua'utá'uuni'i. —Ayee pu tihua'utá'ixaa a'íjna í ja'ati.

²¹ Mat'íj mi miyen huaríj. Tapuá'arijme'eca mú u a'uteájrupi u teyujta'a. Aj mú mi autéjhuii mej tihua'utá'ixaaate'en í teite.

Majta a'íime í mej tihuá'aijte'e u teyujta'a, majta í mej jamuan á'ujujhua'ane'e, mat'íj me'uun a'ará'a, mehua'uta'aíjtaca'a mej tiújseire'en í hua'ajueesi, majta naíjmi'i í huá'avaujsimua'a, í mej me'uun a'uchéjme a'ujna Israél. Mat'íj mi hua'uta'aíjtaca'a mej hue'iráavi'itin me'újna

a'u mej nu'u aiteánami'ihuaca'a a'íime í mej tamuáamuata'a japuan hua'apua ará'ase.

²² Mat'íj mi a'ucíj seica í hua'axantaarustemua'a. Aj mú mi me'uun a'ur'éene a'ujna carcel. Mí ajta caí capu anú'ujajé'ej ja'atitaca'a, majta a'ur'é'aci mej mi miyen tihua'utá'ixaate'en.

²³ Miyen tijín:

—Ayee tu éeni'ici'e tena'a ráateu í carcel, temua'a pu naa te'iteánami'ihuaca'a. Majta mú racha'íica'a temua'a naa í xantaaru'u. Tet'íj te'entacú, capu anú'ujé'ej ja'atitaca'a. —Yee mu'u tiu'utaxájtaca'a.

²⁴ T'íj ráanamujri'i a'íjna í capitán ti jín tí'ivaire'e u teyujta'a, majta í mej vivejmé'en jín títetaté'eca'a u teyujta'a, capu a'ij tihuá'ari'iriste'eca'a a'ij mej ye'í tiu'utaxáj. Jéihua mú tiú'urihua'uraca'a a'ij ti té'ara'ani.

²⁵ Aj pu 'i sej á e'iré'ene. Aj pu 'i hua'utá'ixa tijín:

—Casi'i, a'íime í teteca í sej hui mú'een hua'iteána, a'úu mú anú'uhuaté'uu u teyujta'a. Metihuá'amua'ate í teite.

²⁶ Ajtá'i á'iyen a'íin á'uraa a'íjna í capitán, seica jamuan í mej ravaire'e. Mat'íj mi huaja'uvé'evi'iti. Camu ca'anéeri jín a'iné mehuá'atziine'eca'a í teite. Ayee mú tí'imua'astí tijín ti pua'a mehuá'uteátu'asixi'in tetej jime'e. ²⁷ Mat'íj huaja'uvé'evi'iti, aj mú mi hua'uta'aíjtaca'a mej huataújseijrata a'ímej jemi í mej títetaté' jueesi jime'e mej mi me'ín tihua'uta'íhua'u í mej tí'ajta u teyujta'a.

²⁸ Aj pu 'i ayén tihua'utá'ixaa a'íjna tijín:

—Teen tu amuaatá'ijmijri'i sej caí ché'e siyen tihuá'amua'ate í teite se'íjna jetze me'ecan í Jesús. ¿Ni siyen huaríj mú'een? Caxu xaa ne'u siyen huaríj. Seuche'e xu tihuá'amua'ate nainjapua íyén Jerusalén. Seajta siyen ta jetze tí'ijpua'ajte'e itejmi tijín teen tu te'íin pú'een í tej raajé'ica te'íjna í tevi. —Ayee mú tihua'utá'ixaa.

²⁹ Ayee pu 'i tiu'utaniú a'íjna í Pedro, majta í seica. Miyen tijín:

—Ruxe'eve'e tej rá'antzaahuate'en í Dios. Capu ayén tiú'ujxe'eve'e tej mú'eetzi ántzaahuate'en mi sej i'í teteca.

³⁰ A'íjna ti hua'aDioj í tavaújsimua'a teeca, a'íi pu hui ajtahua'a raatatiste í ruxéjniu'uca a'íjna í Jesús ti ij ruuri á'ara'ani.

'Mí seajta mú'een, seraajé'ica. Ayee xu hui tirá'utatai cijej jetze. ³¹ Dios pu a'án yá'ujra ipuari japua ruri'iríinta'a pújme'en. Ajta a'íjna jín antiújmua'areere já'araa ti amucaí á'ara'ani, ajta ti huá'a japua huániiuuni í teite. Ayee pu ráaruu í Dios tí'ij a'íin hua'utá'an a'ímej í mej Israel jetze ajtémecan í mej ahuaújca'anen mej mi seicié tiú'umua'ati í Dios jemi, ajta tí'ij a'íin tihua'utá'uuni'i í mej jín auteájturaa í Dios jemi.

³² 'A'ij tu huase'ij iteen, ajta ayén che'atá na'a a'íjna í xiéjniu'ucare'ara'an í Dios, a'í pu raatéxajtan. A'í pu a'íin pú'een í ti Dios raata'íteca'a ti huateáturan a'ímej tzajta'a í mej rá'atzaahuate'e í Dios. —Ayee pu tihua'utá'ixaa.

Gamaliel pu nu'u rá'ixaa a'ij ti ye'í huárini

³³ Mat'í'ij ráanamujri'i a'íjna, jé'ecan mú huataníniu'ucacuca'a. A'íj mú jín miyen tí'ijxe'eve'eca'a mej huá'ucui'ini.

³⁴ Aj pu 'i seij á a'utéechaxi ti ayén ántehuaa tijín Gamaliel. Fariseo pu pú'eene'e a'íjna. A'í pu tihua'amua'atehua'a í yu'uxari jetze. Naíimi'i mú rí'i tirájcha'íca'a me'íjna í Gamaliel. Aj pu 'i a'íin tiu'uta'a'íjtaca'a mej hue'irávi'itin a'ímej í teteca. ³⁵ Aj pu 'i ayén tihua'utá'ixaa a'ímej í mej tí'aijta:

—Mú'een teteca sej íiyen a'uchéjme Israél, rí'i xu'u a'ij seij ye'í huá'uruuren a'ímej i teteca. ³⁶ Xu'uri hui ra'utámua'areeri'i, ti ari á'atee ti seij huanéj ti ayén ántehuaaca'a tijín Teudas. Ayee pu hui té'ujtzaahuate'eca'a tijín jé'ecan pu ruxe'eve'e. Seica mú majta jamuan á'ujujhua'ane'e. Ayee mú ará'axcaa a'achú cumu muáacua ciento í teteca. Aru meraajé'ica me'íjna í ja'ati. Majta í mej jamuan á'ujujhua'ane'e, seica mú curé'itixi. Capu tí'itij a'ij tiraatévai a'íjna í Teudas.

³⁷ 'Ajtahua'a hui seij huanéj, a'íjna í Judás ti Galilea é'eme'ecan. Aj pu 'i huatase'ijre a'íjna mat'í'ij hua'uté'itíee í teite. A'í pu huaja'uví'iti mu'íicáca mej mi jamuan á'ujujhua'ane'en. Majta mú hui raajé'ica. Majta í mej jamuan á'ujujhua'ane'e, a'í mú a'ucíjxi.

³⁸ 'A'ij nu jín niyen tejá'amua'ixaate'e ne'íjna jime'e a'ij mej ye'í rici. Caxu hui huá'ajeeve se'íime i teteca. Miché'e huiráci'ne, a'iné ti pua'a rujímua'a mena'a miyen tirájteu, naíimi'i pu tejá'uvaijtzí. ³⁹ Na'ari caí ti pua'a me'íjna jetze arájca'ane í Dios mej miyen rici, capu ra'antipua'ajte'esin. Rí'i xu'u hui sej si caí se'íjna ne'usi'ite'e í Dios, setá'aj caí huáapua'a rátese'e se'íjna í Dios. —Ayee pu tiu'utaxájtaca'a a'íjna í Gamaliel.

⁴⁰ Naíimi'i mú rá'antzaahua. Aj mú mi a'ímej huatajé í mej tamuáamuata'a japuan hua'apua ará'ase. Majta hua'utéevajxi. Majta hua'utá'íjmíjri'i mej nu'u caí ché'e tihua'a'ixaate'e í teite Jesús jetze me'ecan. Aj mú mi hua'utátuaa.

⁴¹ Majta me'ín í mej tamuáamuata'a japuan hua'apua ará'ase, mat'í'ij mi huiráaci a'ujna a'u mej e'iráte'eca'a a'íme í hua'ajueesi. Jé'ecan mú huataújtemua'ave me'íjna jime'e ti a'íin Dios ayén tihua'utá'a mej miyen rajpuaíitzi muá'araa me'íjna jetze me'ecan í Jesús. ⁴² Mi majta, camu xaa ne'u raatapuá'ajtaca'a mej caí ché'e miyen rijca. Nain tújca'ari

tzajta'a, a'íi mú tihuá'amua'atehua'a í teite. A'íi mú tihuá'a'ixa'atehua'a ti a'íin Dios án yá'ujra í ipuari japua a'íjna í Jesús. Ayee mú tihuá'a'ixa'atehua'a me'újna teyujta'a, majta me'újna huá'aache.

6

1 Majta, mu'uri jaítze'e mu'icáa a'íime í mej té'atzaahuaté'eca'a. Majta seica í mej raay'ítihua'a í hua'aniyuca a'íime í griego, a'íi mú autéjhuii mej tiníniu'ucacun. Mehuá'ajaaxiejvi'iraca'a a'íimej í mej raay'ítihua'a í hua'aniyuca í mej Israel jetze ajtémecan. Miyen tijín:

—Mat'íij tiu'urá'ura'asin í ti tí'icua'iri'i tij na'a nain xicaj tzajta'a, camu hui tihua'uré'a'aca í ucarijse mej ruséxu'ijmé'e á'ujjuhua'an, í mej raay'ítii í hua'aniyuca a'íime í griego. —Ayee mú tiu'utaxájtaca'a.

2 Aj mú mi huá'ajseij a'íime í mej té'atzaahuaté'e. Mat'íij mi miyen tihua'utá'ixaa a'íimej í mej tamuáamuata'a japuan hua'apua ará'ase tijín:

—Capu hui raavíjte'e tej tiyen tiyá'uhua'anan tej tihua'utá'ixaate'en í teite Jesús jetze me'ecan tej ti tihua'umín í meesa japua.

3 'Casi'i ta'ihuaamua'a, setá'aj hui arahua'apuáca avé'ehuau í teteca mú'ejmi mej jetze ajtémecan. Setá'aj hua'avé'ejajpuaxi'in í mej r'íi mé tite'umuámua'aree í teite. Ayee pu hui tiú'ujxe'eve'e ti a'íin xiéjniu'ucare'ara'an í Dios huateáturan a'íimej jemi seij ajta seij temua'a naa. Ajta ayén tiú'ujxe'eve'e mej rú'umuá'areere. Ten tu tiyen tihuá'ijcate'en te'íjna jime'e.

4 Teajta iteen, teuche'e tu tiyen r'íi titeejú'u tá'aju'un te'íjna jime'e tej raatáhuavii í Dios, teajta tihua'utá'ixaate'esin í teite í niuucari jime'e. —Ayee mú tihua'utá'ixaa.

5 A'íi pu hua'aránajcheca'a naijmi'ica í teite. Mat'íij mi hua'avé'ehuau a'íimej í Esteban, a'íjna ti jeihua rá'atzaahuaté'eca'a í Dios. Ajta a'íin xiéjniu'ucare'ara'an huateájturaa jemin huápi'i. Majta mú me'íjna avé'ehuau me'íjna í Felipe, majta me'íjna í Prócoro, majta me'íjna í Nicanor.

Seica mú majta avé'ehuau. Ayee mú ánte'arua tijín Timón, ajta a'íjna í Parmenas, ajta a'íjna í Nicolás. A'íi pu a'íin pú'een í ti Antioquía é'eme'ecan. Ajta, a'íi pu amuacáí rá'antzaahua í hua'aye'ira a'íime í mej Israel jetze ajtémecan.

6 Mat'íij mi huaja'uví'iti a'u mej a'uté'uuca'a a'íime í mej tamuáamuata'a japuan hua'apua ará'ase. Aj mú mi me'ín raatáhuaviiri'i í Dios. Mat'íij mi antiújmua'aréere

muá'araa me'íjna jime'e mej nu'u hua'utévaire'en a'ímej í mej tamuáamuata'a japuan hua'apua ará'ase.

⁷ Jéihua mú ráanamujri'i í niucari a'íime áa mej vejli'i antachéjme, majta ajca'ihuá'imua mej antachéjme, majta a'imúa mej a'uchéjme, naími'i mú ráanamujri'i. Majta í teite í mej huá'a jamuan á'ujuhua'ane'e a'ánna Jerusalén, jeihua mú huatámu'iireca'a. Majta me'ín í mej títetaté'eca'a u teyujta'a, mu'ití mú rá'antzaahua í niucari.

Mat'íj nu'u raatévi'i me'íjna í Esteban

⁸ Ajta a'íjna í Esteban, jeihua pu rá'atzaahuate'eca'a í Dios, ajta jeihua pu Dios jetze arájca'anejca'a. A'íj pu jín hua'utasejra í teite a'íj mej ye'í r'í tiraatá'an í Dios.

⁹ Majta mú seica á e'iré'ene mej mi raataxáj ti'itíj ti caí x'epi'ín. A'ii mú a'íin pú'een í mej seíj jetze é'eme'ecan u teyujta'a, mej miyen ratamuá'amua tijín hua'ateyuu í mej huatétuihuaca'a. A'íi mú a'íin pú'een í mej Israél jetze huanéj. A'uu mú é'eme'ecan a'ujna já'ahua'a Cirene, majta seica a'ujna já'ahua'a chajta'a ti ayén téja'arájtehuaa tijín Alejandria. Seica mú majta me'uun é'eme'ecan a'ujna já'ahua'a Cilicia, majta seica u Asia.

Mat'íj mi autéjhuii mej tirá'ixaate'en me'íjna í Esteban.

¹⁰ Aru camu a'atzu raatéemua'ítí a'iné a'íj pu jetze arájca'anejca'a í xiéjniu'ucare'ara'an í Dios. Ajta jaítze'e pu rú'umua'areereca'a a'íjna í Esteban mecaí a'íime.

¹¹ Mat'íj mi miyen huaríj avíitzi'i jime'e. Seica mú huatajé. Aj mú mi hua'uta'a'áj mej tiraaxájtzi'i tijín: “Tu'uri ráanamujri'i ti a'íin a'íj pua'a tiraataxájtaca'a a'íjna í Moisés, ajta í Dios.”

¹² Ayee mú huá'uruu mej huá'aniniu'ucaste í teite, majta í hua'avaujsi, majta í mej tihuá'amua'atehua'a í yu'uxari jetze. Mat'íj mi raatévi'i í Esteban. Mat'íj me'uun ya'uví'ítí a'ímej jemi í rujuési. ¹³ Majta seica mú avé'ehuaú í mej miyen tí'ihua'itaca'a tijín:

—Tí'íj pí na'a nain xica tzajta'a, a'ii pu hui a'íj pua'a tí'ixa a'íjna í teyuu, ajta í yu'uxari. ¹⁴ Tu'uri tiyen tiráanamujri'i ti a'íin ayén tiu'utaxájtaca'a ti nu'u tiraatá'uuna a'íjna í teyuu a'íjna í Jesús ti Nazarét é'eme'ecan, ajta ti nu'u tá'ari'í í taye'irá í ti taatá'a a'íjna í Moisés teecan ti raateájtuaa. —Ayee mú tiu'utaxájtaca'a.

¹⁵ Aj mú mi ca'anín jín ra'aráseij naími'i í hua'ajueesi. Ayee mú ra'utaseij cumu ti tétaave'en í néerime'ara'an a'íjna í Esteban. Yee pu éene'e tíj néerime'ara'an í seij í xiéjniu'ucari ti tí'ivaire'e u ta japua í Dios jemi.

7

Ti nu'u ayén tiu'utaxájtaca'a a'íjna í Esteban

¹ Aj pu 'i ayén tiraata'íhua'uri'i a'íjna ti tí'ajta u teyujta'a tijín:

—¿Ni ayén ti'ayajna?

² Aj pu 'i ayén tiu'utaniú a'íjna í Esteban. Ayen tijín:

—Xáanamujri'i, ne'íhuaamua'a, seajta mú'een, nevaújsimua'a. Tí'ij caí xi a'íin Abraham u a'ará'a a'ujna já'ahua'a ti ayén téja'arájtehuaa tijín Harán, tí'ij auj a'uun a'utéveeca'a a'ujna já'ahua'a ti ayén téja'arájtehuaa tijín Mesopotamia, Dios pu hui huataseíjre í jemin í Abraham. A'ijna í Dios, ayée pu seijre'eca'a cumu mej témaxcava'ara'an. ³ Ayee pu a'íin Dios tiraata'ixaa tijín: “Huirájra'a ayujna aché. Majta muá'ateitestemua'a, capej huá'avi'iti sino miché'e miyen 'eene'en ayujna. Seíj nu muaataseíjrate'esin í chuej pej japuan seíre'e pua'amé. Patá'aj á'ura'ani pe'újna.” Ayee pu tiraata'ixaa.

⁴ Aj pu 'i a'íin Abraham huirájraa a'ujna Mesopotamia. Ayee pu ajta téja'arájtehuaa tijín Caldea. Tí'iquí a'uun a'ará'a a'ujna u Harán. A'atzu hui á'ateevi'ica, tí'iquí a'íin huam'íi í táatajra'an a'íjna í Abraham. Aj pu 'i Dios raata'aíj a'íjna í Abraham ti nu'u huirájra'ani a'ujna u Harán tí'ij á'ura'ani a'íjna chuéjra'a japua sej yen japuan a'uchéjme íjii. ⁵ Capu seij chuej raac'íi a'íjna í Abraham, ni cáj caj a'u ti e'ehuaújchejte'en tí'ij a'íin ayén tiraataxáj a'íjna jime'e yee neetzi pu ne'áa í chuej. Ajta a'íin te'ataújratziiri'i í Dios ti chuej raatá'an. Ajta ayén tiraata'ixaa tijín: “Tí'ij nu'u huámi'ini a'íjna í Abraham, a'ímej pu ci'iti í yaújmu'a'ame'en.” Capu hui amín a'ij ti ajta caí títi'iríjmu'a'a a'íjna í Abraham a'ájna xicájra'a jetze tí'ij Dios jetzen ayén te'ataújratziiri'i.

⁶ Ayee pu ajta tiraata'ixaa tijín: “Muá'ahuaacixa'astemua'a mú me'uun a'uté'e muá'aju'un seíj chuéjra'a japua a'u mej caí é'eme'ecan. Majta a'íime í mej tí'ajta a'ujna, a'íi mú tihua'uta'aíjte'esin mej tiu'umuári'en puaíjti jime'e. Majta a'ij pua'a tihua'ajéeve muá'aju'un. Muá'ateeri a'achú cumu muáacua ciento nine'ira'a mej rajpuaíjti muá'aju'un.

⁷ 'Nee nu hui neajta niyen huá'aruuren mej mi miyen che'atá mena'a tirajpuaíjti muá'ara'ani a'íime í mej a'ij pua'a tihua'ajéeve muá'aju'un, ché'e tí'itij jime'e nicu. Aj mú mijtá'í huiráju'un a'íime í a'ahuáacixa'astemua'a me'újna. Majta me'ín miijmu naatévaire'e íiye a'u pej á'uca.” Ayee pu hui tiraata'ixaa í Dios a'íjna í Abraham teecan.

⁸ Aj pu 'i Dios raatá'a a'íjna í Abraham tí'itij ti jín ráamua'aree ti Dios ruseíj te'ataújratziiri'i ti nu'u chuej ráaci'iti. A'ii pu a'íin pú'een í mej ra'antisí'iche í runavij í ta'antiújvi'í í mej jetzen sea'araca. A'íj pu jín tí'ij teuumé'eca a'achú cumu aráhuaica xicaj ti huanú'ihuaca'a í yaujra'an í Abraham, ayée pu ráaruu

í ruyauj ti ayén ántehua'aca'a tijín Isaac. Ajta a'íjna í Isaac, ayée pu che'atá na'a ráaruu a'íjna í ruyauj ti ayén ántehua'aca'a tijín Jacobo. Ajta a'íjn í Jacobo, ayée che'atá na'a huá'uruu a'ímej í ruyaujmua'a, í mej tamuáamuata'a japuan hua'apua ará'axcaa, í mej jee tavaújsimua'a pú'een.

⁹ 'Majta a'íme í tavaújsimua'a, jé'ecan mú rá'anchueere seij í ru'ihuaara'a ti ayén ántehua'aca'a tijín José. A'íi mú ráatuaa í ru'ihuaara'a. Aj mú mi seica ya'uví'iti seij chuéjra'a japua ti ayén téja'arájtehuaa tijín Egipto. Ajta Dios pu raatévai a'íjna í José. ¹⁰ Dios pu nu'u raatévai ti ij caí ché'e rajpuaítzi á'ara'ani. Dios pu jetze aráujca'anejca'a a'íjna í José ti ij a'íjn rú'umua'areere temua'a naa. Ajta Dios pu raatá'a a'íjna í José ti a'íjn jeíhua rí'i rá'aseijrate'e a'íjna í rey, í mej miyen raatamuá'a tijín Faraón. A'íj pu jín antiújmua'areereca'a a'íjna í José a'íjna jime'e ti tiu'uta'ajta tíj na'a nainjapua a'uun ti huatacá'a u Egipto, ajta a'ujna a'u ti é'echejca'a a'íjna í rey.

¹¹ Aj pu 'i jeíhua tujri huatéxuaavireca'a a'ujna u Egipto, ajta íiye a'u mej é'echejca'a a'ímej í tavaújsimua'aci'i. Ayee pu téja'arájtehuaa tijín Canaán ayajna, a'íjna chuéjra'a japua íiye a'utejé'eseijre'e. Jéihua mú hui rajpuaítzi muá'araa í teite. Capu xuaavi'ica'a ti'itij mej huácua'ani.

¹² 'Ti'iquí ayén tiú'unamuajri'i a'íjna í Jacobo tijín a'úu pu nu'u é'exuaavi í ti'itij ti iráacua'ani a'ujna u Egipto. Aj pu 'i hua'uta'íteca'a mej á'uju'un me'újna í tavaújsimua'aci'i. Amuacaícan mú huaja'uvé'emuaareca'a. ¹³ Mat'íjtáhua'a huaja'uvé'emuaareca'a me'újna u Egipto. Aj pu 'i a'íjn í José hua'utá'ixa a'ímej í ru'ihuaamua'a ja'ati ti pú'een a'íjna. Ajta í José a'íj pu huatá'ixaa a'íjna í Faraón ja'atén mej pú'een a'íme í'ihuaamua'ame'en, majta ja'atén mej teitestemua'ame'en pú'een. ¹⁴ Ajta á'iyen tiu'uta'ajtacaa a'íjna í José ti ij a'uun a'uré'enen í táatajra'an, majta í mej jamuan é'echejca'a. Ayee mú ará'axcaa a'achú cumu huaícate japuan tamuáamuata'a japuan anxívi.

¹⁵ 'Ti'iquí Jacobo, a'uun á'uraa a'ujna u Egipto. A'uu pu imuá'a'um'í a'íjna, majta a'íme í tavaújsimua'a, a'íi mú majta me'uun á'ucuii. ¹⁶ Aj mú mi me'uun imuá huajá'uti í mi'ichite a'ujna u Canaán. Ayee pu téja'arájtehuaa tijín Siquem. A'uu mú huaje'evá'ana a'íjna tzajta'a í ti huá'unanairi'i a'íjna í Abraham a'íme í yaújmua'ame'en a'íjna í Hamor, ti Siquem é'echejca'a. A'achú pu tihua'unájchi a'íjna í Abraham.

¹⁷ 'Tí'ij a'ájna teja'uré'ene í xicaj ti jetzen araúraste a'íjna ti jime'en í Dios ayén te'ataújratziiri'i í Abraham jemi tzáahuati'ira'a jime'e, jeíhua mú huatámu'iireca'a a'íme í tavaújsimua'aci'i í mej jetzen airáne. Mu'uri mu'icáa a'íme í teite mej me'uun a'uté'eca'a a'ujna u Egipto.

18 'Aj pu nu'u i seij te'enteájrupi rey jime'e. A'í pu caí raamuá'a a'íjna í José teecan. 19 Ajta á'yien a'ij pua'a ti-huá'ajcha'íica'a í teite í tej huá'a jetze airáne iteen. A'í pu a'ij pua'a huá'uruu í tavaújsimua'aci'i. Ayee pu hui tiu'uta'aíjtaca'a a'íjna í rey mej hua'iráhua'axin a'ímej í huá'ayaujmua'a í mej mauj uneeca'i mej mi huácu'iini.

20 'A'íjna xicájra'a jetze pu huanú'ihuaca'a a'íjna í Moisés. Dios pu rí'i yá'useijraca'a í pa'ari'i. Majta me'ín vaújsimua'ame'en a'íjna í pa'ari'i, a'í mú ráave'esijri'i me'újna ruche a'achú cumu huaíca máxcira'i. 21 Tí'ij hui a'ájna teja'uré'ene a'ájna xicájra'a jetze í mej jetzen huá'acui'ini a'íme í tí'irí, seij pu japuan huaniú. 'Íta'a a'íjna tí rá'ancu'uvajxi. A'í pu a'íin pú'eene'e í yaujra'an a'íjna í rey. A'í pu ráave'esijri'i tíj ruyauj. 22 Matí'ij mi nain tiraamuá'ate í huá'amua'atziira'a a'íme Egipto mej é'eme'ecan. Jé'ecan pu raayí'itihua'a a'íjna í Moisés a'íjna jime'e tí tiu'utaxáj, ajta a'íjna jime'e a'ij tí tí'ití huáruuren.

23 'Ayee pu ari tirájcha'íica'a a'achú cumu hua'apuate nine'ira'a a'íjna í Moisés, ajta ayén tí'ijxe'eve'eca'a a'íjna tí u huaja'uvé'emuaare í ru'ihuaamua'a, í mej miyen hua'atamuá'amua tíjín yaújmua'ame'en a'íjna í Israél. Aj pu'i á'uraa.

24 'Tí'iquí a'uun a'ará'a. Tí'iquí seí huaseíj tí Egipto é'eme'ecan. A'í pu a'ij pua'a raruurejca'a í'ihuaare'ara'an a'íjna í Moisés. Tí'iquí a'uun á'ume a'íjna í Moisés tí'ij japuan huániuuni a'íjna í ru'ihuaara'a. A'í pu jín a'íin Moisés a'íjna huajé'ica í ja'ati tí Egipto é'eme'ecan. 25 Ayee pu hui tí'imua'ajca a'íjna jime'e mej ráamua'aree a'íme í ihuáamua'ame'en tí a'íin Moisés Dios jetze arájca'ane tí'ij hua'irájtuaani. Mi majta'i caí, camu.

26 'Yee ruijmua'ate'e yee pu huá'uteu hua'apuaca í ru'ihuaamua'a. Maújne'usi'ite'eca'a a'íme. Ayee pu tí'ijxe'eve'eca'a a'íjna í Moisés tí hua'utá'ijmí. Tí'iquí ayén tihua'utá'ixaa tíjín: "Mú'een teteca, mi sej ru'ihuaamua'a, ¿a'iné sej si siyen a'ij pua'a ruruure mú'een rujímua'a?" 27 Aj pu nu'u i a'íin tí a'ij pua'a raruurejca'a í seíj í ru'ihuaara'a, tí'iquí nu'u a'íin raatátajcheca'a í Moisés. Aj pu 'i ayén tiraata'ixaa tíjín: "¿A'ataani mua'antíhuau mú'eetzi tí'tíj jime'e cumu juees, pej pí titaata'aíjte'en itejmí? 28 Tíj pajta ineetzi jé'ícatan patíj tiraajé'ica pe'íjna mí tí Egipto é'eme'ecan í tajcaí." Ayee pu tiraata'ixaa.

29 'Tí'ij a'íin ráanamuaajri'i a'íjna í Moisés, aj pu 'i huataúruu. A'uraa seíj chuéjra'a japua tí ayén téja'arájtehuaa tíjín Madián. A'u pu hui á'ucati yee cumu ja'ati tí caí a'uun é'eme'ecan.

A'uu pu huaténe'icheca'a. Ajta hua'apuaca títi'irijmua'aca'a a'íjna í Moisés.

³⁰ Teuume'eca a'achú cumu hua'apuate nine'ira'a, ti'iqui seij huataseíjre a'íjna í Moisés jemi já'ahua'a itzitá á vejl'i í jiri jetze ti ayén ántehuaa tijín Sinaí. A'uu pu hui a'utéveeca'a ti'itij tzajta'a tu'upi ti tétaasime'eca'a a'íjna í ja'ati. A'ij pu pírici seij ti tí'ivaire'e u ta japua. ³¹ Tí'ij a'íjna huaseíj a'íjna í Moisés, jé'ecan pu a'ij ra'utaseíj. Aj pu'li ya'utéeseij temua'a naa. Ti'iquí ráanamujri'i a'íjna í tavástar'a. ³² Ayen tijín: “Nee nu ne'ín pú'een í hua'aDioj a'ímej í á'amuavaujsimua'aci'i, i nej Diojra'an pú'een a'íjna í Abraham, neajta a'íjna í Isaac, neajta a'íjna í Jacobo.” Ayee pu tiraata'ixaa a'íjna í Dios.

'Ajta a'ín í Moisés, jeíhua pu ruviveeca'a. Capu ché'e á'ujca'anejca'a ti raaseíj.

³³ 'Ajta ayén tiraata'ixaa í tavástar'a tijín: “Patá'aj ajtá'ti'ipi'in mi pej rajtáca'acai a'iné neetzi pu ne'áa mi chuej pej japuan á'uche'ecan. Nu'uri huaténe'a'aate. ³⁴ Nee nu hui neri hua'useíj a'ij mej ye'í a'ij pua'a huá'aruure í nete'ítestemua'a í mej me'uun a'utéij u Egipto. Nee nu ráanamujri'i a'íjna í mej jín á'upuaapua'are'e. Neajta nu'uri yé ve'ecánejsin nej ni huá'a japua huániuuni mej mi huirá'ine a'ujna u Egipto. A'ij nu jín inee muaata'áijte'esin patá'aj á'ura'ani patá'aj pe'uun á'ume'en pe'újna Egipto.” Ayee pu hui tiraata'ixaa a'íjna í Dios.

³⁵ 'A'íjna í Moisés, a'í pu a'ín pú'een í mej raatíteca'a me'íjna jime'e mej miyen tiraata'ixaa tijín: “¿A'ataani mua'antíhuau mú'etzi cumu ti'itij jime'e juees pej pi nu'u titaata'aíjten itejmi?”

'Dios pu jetze rucá'anejca'a a'íjna í Moisés ti i a'ín tíhua'uta'aíjten, ajta hua'irájtuaani. Dios pu ruseíj raata'íteca'a a'íjna í ja'ati tí'ij a'ín huataseíjre'en í tu'upi tzajta'a ti'itij ti tétaasime'eca'a.

³⁶ 'A'íjna í Moisés, a'í pu a'ín pú'een í ti hua'irájtuaa a'ujna u Egipto a'ímej í tayaaxújmu'a'aci'i. Ajta jeíhua pu tí'itij hua'utaseíjra mej mi me'íjna jín ráamua'aree ti Dios jetze aráujca'anejca'a a'íjna í Moisés a'ujna u Egipto, ajta a'ujna já'ahua'a jaj ti ve'ée ti é'eseijre'e ti ayén téja'arájtehuaa tijín jaj ti pa'u, ajta a'ujna já'ahua'a itzitá. Á'atee a'achú cumu hua'apuate nine'ira'a ti ayén rijca'a a'íjna í Moisés.

³⁷ 'A'íjna í Moisés, a'í pu hui ajta a'ín pú'eene'e í ti ayén tihua'utá'ixaa a'ímej í yaújmu'a'ame'en a'íjna í Israél teecan tijín: “Dios pu nu'u seíj avé'evi'iti ti a'ín ve'ecán jín ti'itevéé á'ara'ani í jemin. A'í pu nu'u ajtème'ecan mú'ejmi jemi. Ajta nu'u ayén che'atá na'a tiu'utévaire'esin netíj nu'u inee. Setá'aj nu'u rá'antzaahuat'e'en.”

38 'Matí'ij me'ín teite tiújseij a'ujna já'ahua'a itzitá, a'í pu ajta á a'utéveeca'a huá'a jamuan. A'í pu xaa tahuáacixa'astemua'a japua huaniú jemin a'íjna í ja'ati ti tí'ivaire'e í ta japua, a'íjna ti tiraata'ixaa a'ánna jirí japua ti ayén téja'arájtehuaa tijín Sinaí. Moisés pu ra'ancuré'a í niuucari mé jetzen ruuri muá'ara'ani tí'ij á'iyen a'ín taata'í'iten itejmi.

39 'Mí majta, camu á'ujca'anejca'a mej rá'antzaahuate'en sino ayée mú tí'ijxe'eve'eca'a í ru tzajta'a mej huaré'eciine a'uun pújme'en u Egipto. 40 Ayee mú tiraata'ixaa me'íjna í Aarón. Miyen tijín: “Patá'aj santute taatétaaven mej mi me'ín amuaaté'ee muá'ara'ani, a'iné, catu xaa ne'u ramua'aree a'ij ti ti'itíj ráaruu a'íjna í Moisés, í ti tu'irájtuaa a'ujna u Egipto.”

41 'Aj mú mi me'ín santu ti'itíj huatétaahuaca'a, ti ayén sei-jre'eca'a tíj viseáaru'u. Matí'ij mi tiraatámuaí'ivejte me'íjna í viseáaru'u. Jé'ecan mú huataújtemua'ave me'íjna jime'e í mej raatétaahuaca'a rujímua'a me'íjna í santu.

42 'Ajta, a'ín í Dios, a'í pu hui mé hua'uhuá'axi. A'í pu jín ajtáara a'ímejemi mej mi se'ij jemi tiu'utévaire'en, a'ímejemi í mej me'uun é'eseijre'e u ta japua, xu'ura'ave, máxcira'í, xicaj, tí'itíj ti a'ij tí'iseijre'e u júte'e. Ayee pu té'eyu'usi'í a'íjna jetze í yu'uxari mej ra'uyú'uxaca'a a'íme í mej títetaté'eca'a tí'itíj jime'e í Dios jemi. Ayen tijín:

Mú'een yaújmua'ame'en a'íjna í Israél,

¿ni qui siyen tinaatámuaí'ivejte

setí'ij á'ucñnicu se'újna itzitá?

Caxu xaa ne'u.

Sira'atee hua'apuate nine'ira'a

se'újna u mu'utzitá.

Caxu xaa ne'u tinaatámuaí'ivejte.

43 Mi seajta, ayée xu tiráatisime'e í chi'ira'an

se'íjna í santu ti ayén ántehuaa tijín Moloc,

seajta ráachuisime'e í ti jetzen sei-jre'eca'a

xu'ura'ave'era'an í seij í santu

ti ayén ántehuaa tijín Renfán.

A'ii mú nu'u hui a'ín pú'eene'e santute

í sej rujímua'a siyen tihuá'utaahuaca'a

sej si r'í'í tihua'utá'an se'ímej.

A'íj nu jín ne'uun amuaata'íti a'ujná'imua a'ujna já'ahua'a

ti ayén téja'arájtehuaa tijín Babilonia.

Ayee pu hui tihua'utá'ixaa í Dios.

44 'A'ujna itzitá, a'í pu jé'eseijre'eca'a huá'a jemi í tavaújsimua'a teeca a'íjna í ti curé'anami'í í inaamua a'u mej e'etiújse'iri. Ayee mú hui éene'en huatétaahuaca'a a'ij ti ye'í a'ín Dios tiraata'áj a'íjna í Moisés, tí'ij ayén tiraata'ixaa

tijín ti nu'u raatétaaven ayén éene'en tíj a'íjna í mua'atejri a'ij ti a'íin tiraataseíjra.

45 'Matí'ij ra'ancuré'a me'íjna í inaamua, aj mú mi u ye'erájtí a'íime í mej mú a'uvé'uju'un a'íjna jamuan í Josué matí'ij hua'utéemua'ítí í teite a'ímej jemi í mej me'uun é'echejca'a. Dios pu hua'iráavi'ítí tí'ij a'íin hua'utá'an a'ímej í tavaújsimua'a teeca seíj chuéjra'a japua mej japuan huaujchéete'ajra'ani. A'uu pu jé'eseijre'eca'a a'íjna í inaamua ajta na'a caí a'íjna teja'uré'ene a'ájna xicájra'a jetze tí jetzen a'íin huataseíjre'en a'íjna í rey, í David teecan.

46 'A'íjna í David teecan, a'íi pu raací'í tí Dios rí'í tirájcha'íica'a. A'íj pu jín raatéjhuau a'íjna í David í Dios jemi tí'ij Dios raatá'an tí David rá'ajtaaven í teyuu tí'ij ayén tí'ivaire'e á'ara'ani tíj chí'ira'an a'íjna í Diojra'an a'íjna í Jacobo. 47 Capu ajta ayén teja'uré'ene sino a'íi pu rá'ajtaahuaca'a í chí'ira'an í Dios a'íjna í Salomón.

48 'Mí ajta, Dios pu jaítze'e antiújmua'aree caí máàj ja'ati, a'íi pu caí é'e é'eche í chí'ij tzajta'a í mej rá'ajtaahuaca'a í teite. A'íj pu hui jín ayén ra'uyú'uxaca'a í seij tí tí'ixaxa'ata'a í Dios jetze me'ecan tíjín: 49 Ayee pu tí'ixa í tavástar'a. Ayen tíjín:

Nee nu a'ujyeíjxi'isin í ne'ípuá japua u ta japua,
neajta nu'u e'erácheputarita í chaanaca japua.

¿Tí'itáni chí'ira'a senaatétaaven ineetzi?

¿Ca'ín a'uné jetze é'eri'iri nej nu'u huánse'upe'en?

50 ¿Ni necaí ne'ín pú'een inee

í nej nain tiú'utaahuaca'a

tí a'uun tejé'eseijre'e u ta japua,

ajta tí tí'iseijre'e íiyen chaanaca japua?

Ayee pu tí'ixa í Dios.

51 Aj pu 'í ayén tihua'utá'ixaa a'íjna í Esteban. Ayen tíjín:

—Mú'een xu 'í muári'eri. Capu hui tí'itíj a'amua tzajta'a uténinei. Ayee xu antaújnaamua í ru tzajta'a, matíj rijcaa í á'amuavaujsimua'aci'í. Ja'anáj tí na'a nain xicaj tzajta'a, mú'een xu caí ra'ancuré'a'ave a'íjna í xíejniu'ucare'ara'an í Dios.

52 'Naíimi'í a'achú mej pua'améca í mej tí'ixaxa'ata'a í Dios jetze me'ecan, a'íime í mej a'ij pua'a huá'uruu í á'amuavaujsimua'aci'í. A'íi mú majta huá'ucuii a'ímej í mej amuacaícan raataxájtaca'a yee a'íi pu yé ve'ecánejsin í tí rí'éene'ecán jín seijre'e í Dios jemi.

'Me'ecui xaa ne'u, mú'een mí sej caí ramua'areereca'a, mú'een xu raatéevi'í, seajta raajé'ica. 53 A'íime í mej tí'ivaire'e u ta japua í Dios jemi, a'íi mú amuaatátui í ye'irá tí té'eyu'usi'í í yu'uxari jetze. Mí seajta mú'een, caxu rá'atzaahuate'eca'a. —Ayee pu'u tiu'uxájtaca'a a'íjna í Esteban.

Mej nu'u raajé'ica me'íjna í Esteban

⁵⁴ Mat'íj miyen tiráanamujri'i, jé'ecan mú huataníniu'ucacuca'a. A'íj mú jín temua'a tite'evá'ujche'eve í rutamej jetze. Temua'a mú tí'ijneechejca'a. ⁵⁵ Ajta a'íjn í Esteban, xiéjniu'ucare'ara'an í Dios, a'íj pu jetze rucá'anejca'a. Aj pu í á'á'ujneereca'a í ta japua. Ti'iquí ayén éene'en tiu'uséj ti airátatzaca'a a'ujna ti é'esejre'e í Dios, ajta ti a'uun a'utéveeca'a a'íjna í Jesús, ri'irínta'a í Dios.

⁵⁶ Ajta ayén tiu'utaxájtaca'a a'íjna í Esteban ayén tijín:

—Casi'i, néjsej í ti ari antácuuni í ta japua, neajta ne'íjna seíj í ti ajta huá'a jetze airáne í teite. Aj huatéjvee ri'irínta'a í Dios. —Ayee pu jemin tiu'utaxájtaca'a.

⁵⁷ Jíme'en pu'u ayén tiu'utaxájtaca'a, aj mú mi huiteújnaxi í rumuájca'a jíme'e í runaxaiíta'a mej mi caí ráanamua a'íj ti ti'ixa. Majta huatejíhuajraa ca'anín jíme'e a'íime. Majta u a'utéruaacheca'a jemin. ⁵⁸ Aj mú mi ru'iráajaj me'újna u cha-jta'a. Mat'íj mi autéjhuii mej raateátu'asixi'in tetej jíme'e. Majta me'ín í mej tí'ijsejrac'a, a'íi mú te'itiújchuiixi í tiú'ujsiicu'u. Mat'íj mi á tejá'ajraj á chuaata'a jemin a'íjna í temuaj ti ayén ántehuaa tijín Saulo.

⁵⁹ Mat'íj ratú'axaca'a a'íjna í Esteban, ayée pu tiraatéjhuaui í Dios jemi, tijín:

—Jesús, nevástara'a, patá'aj ra'ancuré'an i nexiejniu'uca.

⁶⁰ Aj pu 'i títunutaca'a. Ayen tijín:

—Nevástara'a, capej a'ímej jetze pej jetzen rapua'ajte' a'íjna í mej jín auteájturaa mú'eetzi jemi. —Ayee pu tiu'utaxájtaca'a.

Ti'iquí huam'íi a'íjna í Esteban.

8

¹ Ajta a'íjn í Saulo, a'íi pu tí'ijsejrac'a mat'íj raajé'ica me'íjna í Esteban.

A'ájna xicájra'a jetze mat'íj raajé'ica, majta á'iyen autéjhuii mej a'íj pua'a huá'uruuren ca'anín jíme'e a'ímej í mej té'atzaahuat'e, í mej me'uun a'uté'uuca'a a'ánna Jerusalén. Majta á'iyen a'ucíjxi nainjapua tíj na'a a'uun ti huatacá'a u Judea, majta u Samaaria. A'íi mu'u caí a'ucíj a'íime í mej tamuáamuata'a japuan hua'apua ará'ase.

Saulo pu nu'u a'ij pua'a huá'aruure a'ímej í mej té'atzaahuat'e

² Majta seica í mej r'íi tira'ará'aste í hua'aye'ira, a'íi mú ra'avá'ana me'íjna í Esteban teecan. Jéihua mú rú'uxieemiste'eca'a. ³ Ajta a'íjn Saulo, a'íj pua'a pu huá'aruurejca'a a'ímej í mej té'atzaahuat'e. A'u ti na'a mej a'uchéjme'ecaa, a'íi pu a'uteáru'ipiche'e u huá'achi'íta. Ajta

hua'irája'apuana'a í teteca, ajta a'ímej mé 'uuca. Naíjmi'ica pu ti'itatú'irihua'a mej mi hua'unán.

I ti nu'u tihuá'a'ixa'atehua'a a'íjna í Felipe a'ímej í mej Samaaria é'eme'ecan

⁴ Majta me'ín í mej a'ucíjxi, a'u ti na'a mej á'ujuhua'ane'e, a'í mú tihua'umuá'ate í teite me'íjna jime'e í niuucari í ti Dios jín hua'irájtuaani. ⁵ Aj pu 'i seij u a'atanéj a'ujna já'ahua'a chajta'a ti a'uun e'ejtémecan a'ujna u Samaaria. Ayee pu ántehuaa a'íjna í ja'ati tijín Felipe. Aj pu 'i a'utéjche ti tihua'utá'ixaate'en a'íjna jetze me'ecan í Ciríistu'u. ⁶ Jéihua mú rá'ajaahuate'eca'a í teite. Mat'íj ráanamujri'i a'íjna í Felipe, ajta mat'íj tiu'uséj a'ij ti ti'itij huaríj, jéihua mú rá'atzaahuate'eca'a, a'íné ayée pu rijca mej mi ráamua'aree í ti Dios jetze arájca'anejca'a. ⁷ Majta mu'iití huarúj í mej tiyáaru'use huá'a tzajta'a seijre'eca'a; jé'ecan mú huajíhuaca'a a'íme í tiyáaru'use mat'íj huiráaci í teite tzajta'a. Majta mu'iití mú huarúj í mej ciyáaxavi'i, majta í mej ru'íca jetze ciyáaxavi'i. ⁸ A'íj mú jín huaújtemua'ave temua'a naa a'ujna chajta'a.

A'íjna í Simón ti nu'u huápi'i tiu'ur'íre

⁹ Seij pu ajta a'utéveeca'a ti ayén ántehuaa tijín Simón. Jé'ecan pu rú'umua'areereca'a a'íjna ti ti'itíj a'ij huáruuren a'íjna jime'e mej a'ij te'utasej í teite. Pu'uri á'atee ti ayén rijcaa a'íjna í Simón. Jéihua pu á'ujtzaahuate'eca'a a'íjna jime'e ti nu'u jé'ecan ruxe'eve'e. ¹⁰ Naími'i mú rá'atzaahuate'eca'a, tíj na'a ti'irí, majta í mej vaujsi. Miyen ti'ixáata tijín:

—Dios pu hui jetze arájca'ane amijna mi teáata'a.

¹¹ Pu'uri a'ateevi'i a'íjna í Simón ti ayén rijcaa mej mi a'ij te'utasej. A'íj mú jín rá'atzaahuate'eca'a. ¹² Majta a'í mú rá'antzaahua tíj a'ín Felipe hua'utá'ixa a'íjna jime'e í niuucari í ti ayén tí'iraxa í ti jetzen tí'ajta í Dios, ajta í ti jín raxa í Jesús jetze me'ecan. Aj mú mi huámua'i'ivijhuaca'a í teteca, majta í 'uuca. ¹³ Ajta a'ín í Simón, a'í pu ajta rá'antzaahua. Ajta huámua'i'ivijhuaca'a. Jé'ecan pu a'ij te'utasej a'íjna jime'e a'ij ti ye'í rijcaa a'íjna í Felipe, ajta a'íjna jime'e ti ti'itíj hua'utasejra í mej jín ráamua'aree ti Dios jetze arájca'anejca'a a'íjna í Felipe. A'íj pu jín a'ín Simón a'utéjche ti á'uche'ecane'en jamuan.

A'íjna í Pedro, ajta a'íjna í Juan, a'úu mú a'uté'uuca'a u Samaaria

¹⁴ Mat'íj ráamua'areeri'i a'íme í mej tamuáamuata'a japan hua'apua ará'ase, í mej meri rá'antzaahua í niuucari í ti Dios jemi é'eme'ecan a'íme í mej Samaaria a'uchéjme, aj mú mi hua'uta'íteca'a a'íjna í Pedro, ajta a'íjna í Juan a'ímej jemi.

15 Mat'íj me'uun a'ará'a, aj mú mi raatáhuaviiri'í í Dios tí'ij huateáturan huá'a tzajta'a a'íjna í xiéjniu'ucare'ara'an í Dios. 16 A'iné caxí pu yé ve'ecánejca'a a'íjna í xiéjniu'ucare'ara'an í Dios tí'ij huateáturan huá'a tzajta'a. Majta a'íime í teite, naími'i mú huámua'i'ivijhuaca'a niuucajtze'en a'íjna í Jesús. 17 Mat'íj mi me'ín í mej hua'apua, a'íi mú hua'avé'emuari'exi a'án huá'amu'uutze'e a'íime í teite. Mat'íj miyen huaríj, aj pu xaa yé ve'ecáne huá'a tzajta'a a'íjna í xiéjniu'ucare'ara'an í Dios.

18 T'íiquí a'íin Simón raasej ti yé ve'ecáne a'íjna í xiéjniu'ucare'ara'an í Dios mat'íj seij avé'emuari'e a'án mu'úutze'en. T'íiquí a'íin tumin hua'utá'ami'ícaa. 19 Ayee pu tihua'utá'ixaa a'íjna í Simón tíjín:

—Setá'aj naatá'an nej niyen huárini, nej seij avé'emuari'en, tí'ij yé ve'ecáanen a'íjna í xiéjniu'ucare'ara'an í Dios tí'ij a'íin huateáturan a'íjna tzajta'a í ja'ati.

20 Aj pu 'í ayén tiraata'ixaa a'íjna í Pedro tíjín:

—Ché'e antipua'are mi tumin, pajta mú'ee, a'iné pej pi piyen tí'imua'atze mú'ee pej tumin jín tiú'unanan í Dios ti tihua'atá'aca. 21 Capu hui ayén tiraavíjte'e pej piyen tiu'utévaire'en pe'íjna jime'e. Capej mú'ee huatá'aci'ipua a'íjna jime'e í pej caí rí'í ti'ti'í'í'acha'íi mua'a tzajta'a í Dios jemi. 22 Patá'aj raatapuá'ajta pe'íjna jime'e í pej a'ij pua'a tí'iruure. Patá'aj hui raatáhuavii í Dios, tí'ij a'íin Dios tímuaatá'uuni'í a'íjna jime'e í pej rájteu mua'a tzajta'a. 23 Ayee nu tí'imuaseij mú'etzi, jé'ecan pej chueere'e mua'a tzajta'a. Temua'a pej tirajpuaíitzi pua'amé pe'íjna jime'e í pej auteájturaa í Dios jemi. —Ayee pu tiu'utaxájtaca'a a'íjna í Pedro.

24 Aj pu 'í ayén tiu'utaniú a'íjna í Simón tíjín:

—Setá'aj raatáhuavii í Dios ti ij caí ti'itíj a'ij neruuren, setíj seuchén tiu'utaxájtaca'a.

25 A'ijna í Pedro, ajta a'íjna í Juan, a'íi mú tihua'utá'ixaa í teite me'íjna jime'e í mej raasej a'ij ti ti'itíj ráaruu í Jesús, majta hua'utá'ixa í niuucari í ti jín hua'írájtuaani í Dios. Mú'icacíe mú miyen tihua'utá'ixaa í teite mej a'uchéjme a'ujna u Samaaria. Mat'íj mi a'ucíj a'ánna Jerusalén.

A'ijna í Felipe, ajta í tu'uvé'e'atajpi'ihuaca'a ti Etiopia é'eme'ecan

26 T'íiquí seij tiu'uxájtaca'a jamuan a'íjna í Felipe. A'ii pu a'íin pú'lene'e a'íjna í ja'ati seij ti tí'ivaire'e u ta japua í Dios jemi. Ayee pu tiraata'ixaa tíjín:

—Aricu á'ura'a aate pújme'en a'ájna juyéjra'a jetze ti Jerusalén a'uré'enine'í u jetze pújme'en a'ujna Gaza já'ahua'a.

A'íjna juyéjra'a jetze, a'íi pu a'íin pú'een ti a'uun mu'utzitá a'uré'enine'í. 27 Aj pu 'í á'uraa a'íjna í Felipe. A pu a'ucamé'eca

tí'ij ja'ati antinájcheca'a ti Etiopia é'eme'ecan. A'í pu a'ín pú'een í tu'uvé'e'atajpi'ihuaca'a a'íjna í ja'ati. Ve'ecán jín pu ti'itéjvee a'íjna jemi í mej jee Candace. Ayee pu hu-ataújmua'a Candace tijín Hua'areina í mej me'uun é'eme'ecan a'ujna Etiopia. A'íjna í tu'uvé'e'atajpi'ihuaca'a, a'í pu antiújmua'arereca'a ti tumin seire'eca'a. A'í pu a'ánna a'atanéj a'ánna Jerusalén tí'ij Dios a'utéenajche.

28 Pu'uri a'uun píj'éjve a'ájna chuéjra'a japua ti a'uun é'eme'ecan. A'í pu jetze a'aracá í carreta huamé'ecaa. Yu'uxari pu jetze té'ejjive'eca'a ti a'ín ra'uyú'uxaca'a a'íjna í ja'ati ti Dios jetze me'ecan tí'ixaxa'ata'a. Ayee pu ántehuaaca'a tijín Isaías.

29 Aj pu 'i a'ín xiéjniu'ucare'ara'an í Dios, raatá'ixaa a'íjna í Felipe tijín:

—Ajtéxiiri vejli'i amijna jetze mi carreta. Patá'aj ra'antinájche.

30 Huatiéechijm'é pu a'íjna í Felipe ra'antinájcheca'a a'íjna í ja'ati. Tí'iquí a'ín Felipe ráanamujri'i í ti té'ejjive'eca'a a'íjna jetze í yu'uxari a'ín ti ra'uyú'uxaca'a a'íjna í Isaías teecan. Aj pu 'i a'ín Felipe ayén tiraata'íhua'uri'i tijín:

—¿Ni peyeú'ite í pej rá'ajjive'e?

31 Aj pu 'i ayén tiu'utaniú a'íjna í ja'ati tijín:

—¿A'iné tí'iri'iri nej yaú'itiéé ná'ara'ani, ti pua'a caí ja'ati naatá'ití a'ij ti huataújmua'a í niucari, nej ni yaú'itiéé ná'ara'ani? —Ayee pu tiu'utaxájtaca'a a'íjna í ja'ati.

Aj pu 'i raatá'ínee a'íjna tu'uvé'e'atajpi'ihuaca'a ti a'ín Felipe antíra'ani í carreta jetze, ti nu'u a'ujyeíjxi'in jamuan.

32 Ayee pu té'axajtaca'a í ti jetzen té'ejjive'eca'a ti ayén té'esiimua'ihuaca'a tijín:

Meye'ujáj mej mi raajé'lica matíj nu'u hua'arujca í cáne'axi.

Ayee pu'u éene'e a'ame tíj cáne'a mej racáyejsin.

A'iné ayée pu a'íjna í cáne'a capu avé'eniu, yee cumu ti caí té'anri'ire.

Matí'ij miyen raatéxieehuataca'a, ayée pu che'atá na'a caí te'evé'eniuuca'a a'íjna matí'ij a'ij pua'a ráaruu.

33 Jéihua pu nu'u tiu'utatévi'iri'i a'íjna jime'e í mej ra'utéxieehuari'iri'i.

Capu ja'ati japuan huaniú a'íjna.

Capu ajta a'ij tí'iri'iri ti ja'ati ayén tiu'utaxáj a'íjna jetze í huáacixa'astemua'ame'en a'íjna í ja'ati

a'iné a'í pu nu'u ya'uví'iti í xiéjniu'ucare'ara'an tí'ij caí ché'e íiyen seijre'e chaanaca japua.

34 Aj pu 'i a'ín ti uvé'e'atajpi'ihuaca'a, ayén tiraata'íhua'uri'i a'íjna í Felipe tijín:

—Patá'aj naatá'ixaate'en, ¿ni rusej teújxajta na'ari ja'ati sejí téxajta?

³⁵ Aj pu 'i a'ín Felipe a'utéjche ti raatá'ixaate'en a'íjna jime'e í ti rá'ajjive'eca'a í yu'uxari jetze. A'íj pu huataxájtaca'a a'íjna í niuucari a'íjna jime'e a'íj ti ti'itíj ráaru u a'íjna í Jesús.

³⁶ Mat'íj mi ayée a'uré'ene a'u ti j'éejmuua. Aj pu 'i a'ín í tu'uvé'e'atajpi'ihuaca'a ayée pu tiraata'ixaa a'íjna í Felipe tijín:

—Casi'i, ye'ecui ájmuua. ¿Ni qui caí ri'irí pej náamuai'ihua ineetzi?

³⁷ Aj pu 'i Felipe ayén tiraata'ixaa tijín:

—Ti pua'a peté'atzaahuat'e mua'a tzajta'a, aj pu xaa ne'u huatá'iristari.

Aj pu 'i ayén tiu'utaxájtaca'a a'íjna í tu'uvé'e'atajpi'ihuaca'a tijín:

—Nee nu xaa ne'u té'atzaahuat'e ti a'ín Jesús i'i yaujra'an í Dios.

³⁸ Aj pu 'i raata'ajj ti huatéchaxin í carreta. Mat'íj mi acáaci í mej hua'apua. Aj mú mi atéeci á jaata'a. Ti'iquí a'ín Felipe ráamuai'ihuaca'a a'íjna í tu'uvé'e'atajpi'ihuaca'a. ³⁹ Aj mú mi aitacíj á jaata'a. Ajta á'iyen a'ín xiéjniu'ucare'ara'an í Dios ya'uví'iti a'íjna í Felipe jíye'itzi jime'e. Ajta a'ín í tu'uvé'e'atajpi'ihuaca'a capu ché'e raasej í Felipe a'íj ti huárupi. Capu amín a'íj, iyá'uraa naa tiú'ujtemua'ave'e.

⁴⁰ Ajta, a'ín í Felipe, a'úu pu a'utasejre a'ujna já'ahua'a chajta'a ti ayén téja'arájtehuaa tijín Azoto. A'íj pu tihua'utá'ixaa í teite a'íjna jime'e í niuucari ti jín Dios hua'irájtuaani. Ayee pu a'íjna jín huaríj, ajtahua'a mé yee ti huachájta'ajme, ajtahua'a méyee, ajta na'a caí a'ará'a a'ujna já'ahua'a ti ayén téja'arájtehuaa tijín Cesarea.

9

T'íj nu'u a'ín Saulo huataújtuaa í Dios jemi

(Hch. 22:3-16; 26:9-18)

¹ Ajta a'ín í Saulo, ayén auj tihuá'anechejca'a ti huá'ucui'ini a'ímej í mej rá'atzaahuat'e'eca'a a'íjna í tavástar'a. A'íj pu jín a'íjna u a'utéesej a'íjna ti tihuá'a'ajjte'eca'a u teyujta'a. ² Aj pu 'i raatáhuaviiri'i ti a'ín raatapíjte'en í yu'uxari í ti jín u a'uteárute u teyujta'a ajta já'ahua'a ti ayén téja'arájtehuaa tijín Damasco. Ti pua'a nu'u a'uun huajá'uteuni í teite í mej nu'u rá'atzaahuat'e'eca'a í niuucari í mej jín rí'í titeejú'ucaa í Dios jemi, aj pu nu'u i hua'irávi'itij hua'anaj'íci'exi'in, t'íj nu'u i huá'avi'itin u Jerusalén.

³ T'íj ari a'uun vejli'i aumé'ecaa a'ájna Damasco, jíye'itzi jín pu jéihua jairané'íci já'araa. Júte'e ve'ecáne a'ájna a'u ti

a'utéveeca'a a'íjna í Saulo. ⁴ Ti'iquí a'íin e'erájve á chuaata'a. Ti'itij pu huánamuajri'i ti ayén tiraata'ixaa tijín:

—Saulo, Saulo, ¿a'iné 'een jín piyen a'ij pua'a neruure?

⁵ Aj pu 'i ayén tiraata'íhua'uri'i a'íjna í Saulo tijín:

—¿A'ataani pej pú'een, nevástara'a?

Aj pu 'i ayén tiu'utánamuajre tijín:

—Nee nu ne'ín pú'een i nej i'i Jesús, i pej a'ij pua'a neruure.

⁶ Aj pu 'i tavástara'a ayén tiu'utaniú tijín:

—Ájchesi, aricu u chajta'a. Aa mú muaja'utá'ixaate'esin a'ij pej ye'í huárini.

⁷ Majta me'ín í mej jamuan á'ujujhua'ane'e, a'úu mú a'uté'uuca'a, camu ché'e avé'eniucca'a. Ti'itij mú xaa huánamuajri'i, aru camu ja'atij á'a a'uséij.

⁸ A'uu pu 'i ájchee a'íjna í Saulo. Ti'ij mé úuneereca'a, capu ché'e atáneerica'a. Mat'ij mi ra'anaví'ira'a í muájca'are'ara'an jetze, meya'uví'iti u Damasco. ⁹ Ayee pu á'atee a'achú cumu huaíca xicaj ti aracúuni'i, ajta ti caí ti'itij huácuaa; ayée pu che'atá na'a á'atee huaíca xicaj ti caí yé'ecare'e.

Ananias pu nu'u u huajé'emuaare a'íjna í Saulo

¹⁰ Seij pu a'utéveeca'a a'ujna Damasco, ja'ati ti ajta té'atzaahuate'eca'a. Ayee pu ántehuaaca'a tijín Ananias. Aj pu 'i tavástara'a huatasejre jemin a'íjna í Ananias. Ayee pu tiraatajé tijín:

—Ananias.

Aj pu 'i ayén tiu'utaniú tijín:

—Ye'e nej huatéjvee, nevástara'a.

¹¹ Aj pu 'i ayén tiraata'ixaa a'íjna í tavástara'a tijín:

—Aricu, a'ájna cáayera'a jetze ti ayén téja'arájtehuaa tijín ti huataújje'iye. Patá'aj hui pe'uun tiu'uta'íhua'un í Judás ti é'eche ti pua'a a'uun a'utácatií a'íjna í ja'ati ti ayén ántehuaa tijín Saulo. Tarso pu hui é'eme'ecan a'íjna í ja'ati. A'íi pu rahuauhuau í Dios jemi. ¹² Ja'ati pu nu'u huatasejre a'íjna jemi í Saulo. Tevij pu huatasejre ti ayén ántehuaa tijín Ananias. Ajta ayén tiú'usejre ti a'íin Ananias nu'u ra'avé'emuariej a'án mu'úutze'en ti ij ajtahua'a atáneere. —Ayee pu tiraata'ixaa í tavástara'a.

¹³ Aj pu 'i ayén tiraata'ixaa a'íjna í Ananias:

—Casi'i, nevástara'a. Mu'iiti mú meri naatá'ixaa a'ij ti ti'itij ruure a'íjna í ja'ati. Jé'ecan pu nu'u a'ij pua'a huá'aruure a'ímej í mej muá'atzaahuate'e a'uun mej a'uchéjme a'ujna Jerusalén. ¹⁴ Ajta íjii, a'íime í mej tí'ajta u teyujta'a, a'íi mú nu'u raatá'a ti a'íin yé tanén, tí'ij hual'irávi'itin hua'anají'ici'exi'in a'ímej í mej muaná'amiche mú'eetzi.

¹⁵ Ajtahua'a pu ayén tiraata'aj í tavástara'a tijín:

—Aricu. Nee nu hui ra'avé'ehuau ne'íjna í ja'ati tí'ij a'íin neetzi jetze me'ecan tihua'utá'ixaate'en a'ímej í mej seíj chujra'a japua é'eche, ajta í hua'arey. A'í pu hui ajta neetzi jetze me'ecan tihua'utá'ixaate'esin í mej me'uun a'uchéjme a'ujna u Israél. ¹⁶ Ayej xaa ne'u, nee nu raataseíjrate'esin ne'íjna í Saulo í ti ayén tiú'ujxe'eve'e ti jeíhua rajpuaítzi á'ara'ani neetzi jetze me'ecan. —Aye pu tiraata'ixaa í tavástar'a.

¹⁷ Aj pu 'i á'uraa a'íjna í Ananias. A'uu pu a'ará'a Judás ti é'eche. Aj pu 'i a'uun a'uteájrupi u chí'ita. Ajta á'iyen ra'avé'emuarij a'án mu'úutze'en a'íjna í Saulo. Aj pu 'i ayén raatateújte tíjn:

—Ne'ihuaara'a, Saulo. A'í pu hui ayén tinaata'aíj í tavástar'a, a'íjna í Jesús ti mú'heetzi jemi a'utaseíjre pat'íj yé ve'etamé'eca. Aye pu tinaata'aíj pej pi pajtáhua'a atáneere, ajta pej pe'íjna jetze ará'aca'anen í xiéjniu'ucare'ara'an í Dios. —Aye pu tiraata'ixaa a'íjna í Ananias.

¹⁸ Jíme'en pu'u ayén tiraata'ixaa, aítáuurixi í jí'iseáara'an jetze í tí'tíj naviira'an ti huatéhua. Aj pu'í ajtahua'a atáneereca'a. Tí'iquí a'íin ájchee a'íjna í Saulo. Tí'iquí huámuai'ivijhuaca'a. ¹⁹ Aj pu 'i xaa tiú'ucuaa. Ajta ru'uhuatáca'anisti'iri'i. A'uu pu huateájturaa huá'a jamuan í mej té'atzaahuat'e hua'apua, huaíca xicaj, a'ujna u Damasco.

Saulo pu nu'u tihua'a'ixaate'e u Damasco

²⁰ Aj pu 'i a'utéjche ti tihua'utá'ixaate'en u hua'atáyujta'a. Aye pu tihua'amua'atehua'a ti nu'u yaujra'an pú'een í Dios a'íjna í Jesús. ²¹ Naíjmi'i í mej ráanamujri'i, a'í mú a'ij yá'useijraca'a jé'ecan. Aye mú tí'ixajtaca'a tíjn:

—¿Ni caí a'íin pú'een í ti a'ij pua'a huá'uruu a'ánna Jerusalén a'ímej í mej raná'amiche'e me'íjna í Jesús? ¿Ajta ni caí a'íjna pu jín mú a'uvé'emej tí'ij amín hua'irávi'itin hua'anaj'íci'exi'ín tí'ij hua'utátuiire'en í mej tí'ajta a'ujna teyujta'a a'ánna Jerusalén? —Aye mú tiú'urixaate'ecaa.

²² Máaj pu'u jaítze'e ru'uhuatáca'anisti'iri'i tí'ij a'íin ayén tihua'utá'ixaate'en í teite. Jé'ecan pu hua'utéemua'íti a'ímej í juriiyu í mej Damasco é'eche a'íjna jíme'e ti ayén tiraataxájtaca'a tíjn:

—¡Jee, ayej tí'ayajna, a'íjna í Jesús, a'ii pu a'íin pú'een í ti Dios án yá'ujra í ípuari japua!

Saulo pu nu'u huataúruu mej nu'u mi caí raatéevi'i

²³ A'atzu á'ateevi'ica, aj mú mi raaxí'epi'intare a'íime í mej Israél jetze ajtéme'ecan mej mi raajé'ica me'íjna í Saulo. ²⁴ Nain tújca'ari tzajta'a, majta nain tíca'ari tzajta'a, a'úu mú

e'itété'eca'a ti é'epueerta a'u ti e'iránine'i í juye. Ajta, a'íi pu ráamua'areeri'i a'íjna í Saulo tijín maraatévi'ira.

²⁵ Majta me'ín í seica, í mej té'atzaahuat'e, a'íi mú ra'ateájra sic'iri jetze ti ve'ée. Mat'íj mi ra'acájtuaa tíca'imua a'atzaj cumu já'ita'a tíca'a me'íjna í Saulo í jaxu'u jetze. Aj pu 'i á'uraa.

²⁶ Ti'iquí a'uun a'ará'a u Jerusalén. A'íi pu raxí'eve'eca'a ti hua'ajtéjaahuat'en a'ímej í mej té'atzaahuat'e. Mi majta, camu raxí'eve'eca'a a'iné méjtziiñe'eca'a. Camu a'atzu rá'atzaahuat'e'eca'a ti a'íin ayén té'atzaahuat'e'e a'íjna í Saulo.

²⁷ Capu amín a'ij, a'íi pu í Bernabé, a'íi pu ra'ancuré'evi'iti. Aj pu 'i ya'uví'iti a'ímej jemi í mej tamuáamuata'a japuan hua'apua ará'ase. Ajta hua'utá'ixa ti nu'u a'íin Saulo, a'íjna huasej í tavástar'a a'tí'ij nu'u á a'ume'eca juye jetze, ajta Saulo pu hua'utá'ixa tzáahuati'ira'a jime'e a'ímej í mej Damasco é'eche. A'íi pu tihua'ú'ixaa Jesús jetze me'ecan.

²⁸ A'íj pu jín, a'uun a'uteájturaa a'íjna í Saulo a'ánna Jerusalén. Ajta a'íime huá'a jamuan á'uche'ecane'e. Tihuá'a'ixaate'eca'a Jesús jetze me'ecan tzáahuati'ira'a jime'e.

²⁹ Seica pu ajta jamuan tiu'uxájtaca'a. A'íi mú a'íin pú'een í mej tí'ixaxa'a hua'anuuca jime'e í griego. Jéihua mú tiú'urixaate'ecaa me'íjna jime'e. A'íi mú rá'atése'eca'a mej raajé'ica. ³⁰ Mat'íj a'íime í mej ihuáamua'ame'en pú'een í mej té'atzaahuat'e, mat'íj me'ín ráamua'areeri'i, aj mú mi ya'uví'iti me'íjna í Saulo a'ujna já'ahua'a ti ayén téja'arájtéhuaa tijín Cesarea. Mat'íj mi raata'íteca'a a'uun pújme'en chajta'a ti ayén téja'arájtéhuaa tijín Tarso.

³¹ Tíj na'a a'u ti na'a mej a'uchéjme í mej té'atzaahuat'e, a'ujna já'ahua'a ti ajtéme'ecan a'ujna Judea, ajta a'ujna Galilea, ajta a'ujna Samaaria, naími'i mú rí'i titeechéjme'ecaa temua'a naa. Jé'ecan mú rucá'anejca'a í ru tzajta'a. Majta me'íjna jetze aráujca'anejca'a í xiéjniu'ucare'ara'an í Dios í ti rí'i tihua'utá'a. Metí'itziñe'eca'a a'íjna jime'e ti pua'a ti'itij jín ma'uté'itzen í Dios jemi. Majta huatámu'iireca'a jeíhua.

Tí'ij nu'u a'íin tiráhuua a'íjna í Eneas

³² Ajta a'íjna í Pedro, a'íi pu á'uche'ecane'e hua'amuáare í í'ihuaamua'ame'en í tavástar'a. A'ímej pu ajta u ja'uvé'emuaareca'a í seica í mej té'atzaahuat'e'eca'a. A'uu mú é'echejca'a, chajta'a ti ayén téja'arájtéhuaa tijín Lida. ³³ Sej pu huáteu a'ujna, teáata'a ti ayén ántéhuaa tijín Eneas. Pu'uri á'ateevi'ica aráhuai'a nine'ira'a ti huáca'atii í utaatzí japua. Ciyáaxara'aca'a a'íjna í ja'ati. ³⁴ Aj pu 'i ayén tiraata'ixaa a'íjna í Pedro tijín:

—¡Eneas! Jesús í ti Dios án yá'ujra ipuari japua, a'íi pu hui tí'imuahuaate'en. Ájchesi, patá'aj rí'i ráaruuren mi á'utaatzí.

Jíme'en pu'u ayén tiu'utaxájtaca'a, aj pu 'i ájchee í Eneas.
 35 Majta me'ín í mej a'uun huachéejme'ecaa a'ujna Lida, majta me'újna u Sarón, naími'i mú raaseíj. Majta jéjcuacan jín tiu'umuá'aj. Merá'antzaahua micu me'íjna í tavástara'a.

Tí'ij nu'u ra'ajjáj í Doorca huá'a tzajta'a a'íime í mi'ichite

36 Seij ti nu'u ajta té'atzaahuat'e, a'ujna já'ahua'a pu a'utéveeca'a chajta'a ti ayén téja'arájtehuuaa tijín Jope. 'Hita'a a'íjna í ja'ati. Ayee pu ántehuaa tijín Tabita. Tabita, ayée pu huataújmu'a hua'aniuuca jime'e í griego tijín Doorca. A'í pu ayén riíca ti'ítí jime'e ti 'i'í xí'epi'ín. Jéihua pu hua'atáva'irihua'a í mej caí a'ij tí'ijviicua'iraca'a.

37 Tí'ij Pedro auj a'uun a'utéveeca'a a'ujna u Lida, ti-jcuí'ineca'a a'íjna í Doorca. Tí'iquí huam'íi. Seica mú racá'iriri'í me'íjna í mi'ichi. Mat'íj mi ru'uteájtuaa a'ánna ta'amúajca ti aité'asi í cuaartu.

38 A pu vejlí'í pítejá'arici u Lida, a'ujna já'ahua'a Jope. Ajta a'úu pu a'utéveeca'a a'íjna í Pedro a'ujna u Lida. A'íné a'íime í mej té'atzaahuat'e'eca'a mu'uri ramua'areereca'a ti a'uun a'utéveeca'a, a'í mú hua'uta'íteca'a hua'apuaca mej mi ya'utá'ixaate'en a'ij ti ti'ítij huaríj. Ayee mú tí'ijree tijín:

—Patá'aj hui ca'anacan á'ura'ani a'ujna Jope.

39 Tí'iquí Pedro á'uraa huá'a jamuan. Tí'ij a'uun a'ará'a, a'í mú ya'uví'iti a'ánna ti auucá'a í mi'ichi í cuaartu tzajta'a. Majta me'ín mé 'uuca í mej mua'antiújjímuajtareca'a a'íjna jime'e mej huácuui í huá'acina'ajmu'a'a, a'í mú jemin a'atavéejme'ecaa. Maújyeineca'a. Mat'íj mi tiraataseíjra ti'ítíj cixuri, majta sícu'uri, ti'ítíj ti tí'ítaahuacare'e a'íjna í Doorca tí'ij aúche'e ruurica'a. 40 Aj pu 'i Pedro hua'uta'aíj mej huirá'íne. Aj pu 'i títunutaca'a. Tí'iquí raatéjhuau í Dios jemi. Pí pu ancuré'evee tí'ij raaseíj a'íjna í mi'ichi. Aj pu 'i ayén tiraata'ixaa tijín:

—¡Tabita, ajchesi!

Aj pu 'i atáneereca'a. Tí'ij i raaseíj a'íjna í Pedro. Aj pu 'i a'ujyeíjxi caama japua. 41 Ajta á'iyen Pedro pu rajví'í muájca'are'ara'an jetze. Aj pu 'i ra'ajjáj. Tí'iquí a'ín Pedro, hua'utajé a'ímej í í'ihuaamua'ame'en, ajta a'ímej mé 'uuca í mej antiújjímuajtareca'a. A'íj pu hua'utaseíjra í ti huam'íi. Pu'uri ruurica'a a'íjna.

42 Majta á'iyen nainjapua ráamu'a'areeri'í a'íime í mej me'uun a'uchéjme'ecaa a'ujna Jope. Mu'iiti'í mú rá'antzaahua me'íjna í tavástara'a. 43 Ajta a'ín í Pedro, a'atzu pu a'uun a'uteájturaa a'ujna u Jope. Seij pu jemi á'ucatii ti navij tí'ihua'aca. Simón pu ántehuaaca'a a'íjna í ja'ati.

10

Ti nu'u seij huatasejre a'ijna jemi í Cornelio

¹ Ajta seij a'uun a'utéveeca'a a'ujna já'ahua'a chajta'a ti ayén téja'arájtehuuaa tijín Cesarea. Ayee pu ántehuaaca'a a'ijna í teáata'a tijín Cornelio. A'í pu a'ín pú'eene'e í hua'acapítan í mej miyen ánte'arua tijín xantaaru'u í mej Italia é'eme'ecan.

² A'ijna í Cornelio, jeihua pu raná'amiche'e í Dios, majta í seica í teitestemua'ame'en. Cornelio pu ajta rá'astehua'a í hua'aye'ira a'íime í mej Israél jetze ajtème'ecan. Jéihua pu hua'utévai tumin jime'e, ajta rahuauca'a jeihua í Dios jemi.

³ Ja'anáj pu ayén tiuju'urij. A'atzaj te'ecáará'a í tacuarixpua já'íta'a ucamé'ecaa í xicaj, tí'ij tí'itj huatasejre. Cu xiee tevi uteájrupi u chí'ita a'u ti a'utéveeca'a a'ijna í Cornelio. Raasej temua'a naa. A'í pu a'ín pú'een seij ti tí'ivaire'e í ta japua í Dios jemi a'ijna ti huatasejre. Aj pu 'i ayén tiraatajé tijín:

—¡Cornelio!

⁴ Tí'iquí rajseíira'ajraa. Tí'itziñne'eca'a a'ijna í Cornelio. Aj pu 'i ayén tiraata'íhua'uri'i tijín:

—¿Tí'itáani, nevástar'a?

Aj pu 'i ayén tiraata'ixaa a'ijna ti tí'ivaire'e í ta japua tijín:

—Dios pu hui ra'ancuré'a nain í pej peri ráahuaviiri'i, ajta í pej jín hua'utévai í mej caí a'ij tí'ijviicua'i. ⁵ Patá'aj hua'uta'aíjte'en í teteca mej u á'uju'un me'újna u Jope, mej mi ya'uvé'evi'itin me'ijna í Simón ti ajta ayén ántehuaa tijín Pedro.

⁶ A'uu pu hui a'utéjvee seij jamuan ti ajta ayén ántehuaa tijín Simón. Navij pu tí'ihua'aca a'ijna í Simón. A pu vejli'i é'eche a'u ti jaj e'eve'e'ástime. A'í pu hui timuaatá'ixaate'esin a'ij pej ye'í huárini. —Ayee pu tiraata'ixaa a'ijna í ti tí'ivaire'e í ta japua.

⁷ Aj pu 'i á'uraa a'ijna í tevi ti tirá'ixaa a'ijna í Cornelio. Aj pu 'i a'ín Cornelio, hua'apuaca huata'íteca'a í mej ravaire'e. Seij pu ajta seij huata'íteca'a ti i'i xantaaru'u. Jé'ecan pu rá'astejca'a í hua'aye'ira a'ijna jime'e a'ijna í xantaaru'u.

⁸ Nain pu hua'utá'ixa a'ij ti tí'itj huarj. Aj pu 'i hua'uta'íteca'a mej nu'u u á'uju'un u Jope.

Ti nu'u tí'itj huatasejre jemin í Pedro

(Hch. 11:5-10)

⁹ Yee ruijmua'ate'e yee, a'atzaj tacuarixpua, mat'ij meri á vejli'i aujú'ucaa u chajta'a, aj pu 'i Pedro antíraa í chí'ij japua a'u ti a'upá'atza tí'ij raatéjhuauni í Dios jemi. ¹⁰ Jé'ecan pu huata'í'icuataca'a. Pu'uri ayén tí'ijxe'eve'eca'a ti tiú'ucua'ani. Mat'ij mauj rí'i tí'iruurejca'a í ti tí'icua'ani, aj pu 'i tí'itj huatasejre í jemin. ¹¹ Ayee pu a'ijna tiu'uséij ti nu'u antaújcu u ta japua. Tí'itj pu á e'icáme'eca'a á júte'e,

saavana ti'itíj, muáacuaci'e pu uhuá'isquínajme, ajta antijí'ici'ihuaca'a. ¹² Naíjmi'i mú tité'eseijre'eca'a a'íjna jetze í saavana naíjmi'i í animaales, í mej muáacuaca ajta'íicajmee, majta í mej chuaata'a huaci'ica, í mej á'usinuurejye'i, majta í mej rá'ara'ive.

¹³ Aj pu 'i ja'ati huánamuajri'i ti ayén tiraata'ixaa tijín:

—Pedro, ajchesi. Iiya'a huá'ucuii patá'aj huá'ucua'ani.

¹⁴ Ajta a'íin í Pedro, ayée pu tiu'utaniú tijín:

—Canu xaa ne'u. Canu ja'anáj racua'ani í ti caí tatá'aca í taye'irá na'ari ti'itíj ti xána'avi'ire'e.

¹⁵ Ajtahua'a ja'ati huánamuajri'i. Ayen tijín:

—A'iné nain pu rí'i tiu'uteájtuaa í Dios, capej ché'e piyen tí'ixajta yee xána'avi'ire'e.

¹⁶ Ayee pu huaícacajetze. Ajtahua'a tíraa júte'e u ta japua a'íjna í saavana.

*A'íime í ti hua'uta'íteca'a a'íjna í Cornelio
(Hch. 11:11-14)*

¹⁷ Jé'ecan pu tí'imua'ajca a'íjna í Pedro tijín a'iquí 'een jín yé tanéj a'íjna mi ti'itíj, a'iquí té'eme íjii a'íjna jime'e í hua'aye'ira. Aúche'e pu tí'imua'ajcá mat'íj me'ín a'ará'a tá'apueerta a'íime í ti huaja'uta'íteca'a a'íjna í Cornelio. A'í mú tiu'uta'íhua'u a'u ti é'echejca'a a'íjna í Simón. Mat'íj me'uun a'ará'a.

¹⁸ Aj mú mi ca'anín jín hua'utajé ti pua'a nu'u a'uun á'uca a'íjna í Simón ti ajta ayén ántehuaa tijín Pedro. ¹⁹ Ajta a'íjna, aúche'e pu tí'imua'ajcá a'íjna jime'e í ti huataseijre í jemin. Aj pu 'i ayén tiraata'ixaa í xiéjniu'ucare'ara'an í Dios tijín:

—Simón, seica mú hui muahuahuau. Mé huaíca a'íime í mej muaatéhuaunen. ²⁰ Ajchesi. Patá'aj acájra'ani. Pej pi á'ura'ani huá'a jamuan. Capej tí'itzi'ine'e a'iné nee nu hua'uta'íteca'a.

²¹ Aj pu 'i acájraa a'íjna í Pedro a'u mej a'uté'uuca'a. Tí'iquí ayén tihua'utá'ixaa tijín:

—Nee nu ne'ín pú'een i sej nehuahuau. ¿Tí'itájni jín yé sevé'uju'un?

²² Aj mú mi miyen titeetaniú tijín:

—Ayee tu 'een jín yevé'uju'un a'íjna jetze me'ecan a'íjna í Cornelio í ti hua'acapítan. Rí'i pu hui tí'itevij. Jéhua pu hui raná'amiche'e í Dios. Ajta naími'i mú rí'i tirájcha'íí í mej Israel jetze ajtéme'ecan. Seij ti tí'ivaire'e u ta japua í Dios jemi, a'í pu raatá'ixaa ti a'íin mú'eetzi huata'áijta pej nu'u á'ura'ani áa ti é'eche a'íjna, tí'ij a'íin Cornelio muáanamua nain jime'e a'achú pej pena'a caj tihua'utá'ixaate'esin í niuucari. —Ayee mú tiraata'ixaa.

²³ Tí'iquí a'íin hua'utá'inee mej uteárute u chí'ita. A'uu mú a'uteájturaa a'ujna. Yee ruijmua'ate'e yee pu á'uraa a'íjna

í Pedro huá'a jamuan í mej huaíca. Majta seica mú a'ucíj í'ihuaamua'ame'en í mej té'atzaahuat'e me'uun é'echejca'a a'ujna u Jope.

Pedro pu nu'u a'uun a'ará'a áa ti é'eche a'íjna í Cornelio

²⁴ Majta seij jetze í xicaj, a'úu mú a'ará'a u Cesarea. A'í pu huá'achu'eve'eca'a a'íjna í Cornelio. A'í pu jín hua'utajé í ru'ihuaamua'a, ajta í ru'amíigustemua'a. Naíjmi'i mú tiújseij u chí'ita. ²⁵ Tí'ij Pedro u a'uteájrupi u chí'ita, a'í pu ra'antinájcheca'a a'íjna í Cornelio. Aj pu 'i a'ín Cornelio á e'erájve á vejli'ipuan í Pedro. ²⁶ Aj pu 'i a'ín Pedro pu ra'ajjáj. Aye pu tiraata'ixaa tijín:

—Huatéechaxi, tevi nu'u pú'een inee.

²⁷ Matí'ij a'atzu tiu'uxáata rujímua'a, matí'ij mi uteájrupi u chí'ita. Tí'iquí a'ín Pedro hua'useíj í mej tiújseij jéihua í teite. ²⁸ Aj pu 'i ayén tihua'utá'ixaa a'íjna í Pedro tijín:

—Mú'een xu tirú'umua'aree í taye'irá ti caí taatá'aca itejmi i tej Israel jetze ajtéme'ecan tej nu'u caí tiyen titejá'ujuhua'ane'en a'ímej jamuan í mej seij chuéjra'a japua é'eme'ecan ni tej nu'u caí tiyen tihua'amuaare.

'Mi ajta Dios pu naataseíjra ti caí ayén tiraavíjte'ej nej niyen tiraaxajta yee capu amín té'aste amijna í ja'ati nusu yee xána'avi'ire'e pu seijre'e amijna. ²⁹ A'íj mú jín, naatajé me'íjna i ta'ihuaamua'a nej nu'u mú a'uvé'eme'en, canu tí'itíj a'ij tiu'utaxájtaca'a. Aye nu tí'ijxe'eve'e nej ráamua'aree a'íquí 'een jín senaatajé. —Aye pu tiu'utaxájtaca'a a'íjna í Pedro.

³⁰ Aj pu 'i ayén tiu'utaniú a'íjna í Cornelio tijín:

—Pu'uri hui teumé muáacua xicaj, ayé nu niche huatacaí, nehuánitzi'ive'e. Neajta raatéjhua u Dios jemi, a'atzaj cumu já'ita'a ucamé'ecaa í xicaj. Tí'iquí ja'ati huataseíjre ineetzi jemi. Naa pu tí'itemastájye'icaa a'íjna í ti ru'ucáviijca'a. ³¹ Ajta ayén tinaatá'ixaa a'íjna í ja'ati tijín: “Cornelio, Dios pu nu'u ari ráanamua'ajri'i a'íjna í pej raatéjhua u jemin. Ajta a'í pu ra'utámua'areeri'i a'achú pej caj tihua'utapuaíjve í mej caí a'ij tí'ijviicua'i. ³² Patá'aj hui hua'uta'íte mej u á'uju'un a'ujna u Jope. Miché'e nu'u ya'uvé'evi'itín me'íjna í Simón, ti ajta ayén ántehuaa tijín Pedro. Aa pu á'uca a'u ti é'eche í Simón, a'íjna ti navij tí'ihua'aca. Aa pu nu'u é'eche a'ájna vejli'i jaj ti e'eve'e'ástime.” Aye pu hui tinaatá'ixaa.

³³ 'A'íj nu jín ca'anacan hua'uta'íteca'a mi seica mej mi muaaja'utájeeve. Xí'epi'in pej huaríj pej peri mú ya'uvé'eme. Yee tu'uri, ticu, naími'i u'uté'uu. Dios pu ramua'aree a'ij tej ye'í tí'ijxe'eve'e, tetá'aj naími'i ráanamua a'achú tíj na'a caj a'ín tavástara'a tímuaata'aíj pej titaatá'ixaate'en. —Aye pu tiu'utaxájtaca'a a'íjna í Cornelio.

³⁴ Aj pu 'i ayén tihua'utá'ixaa a'íjna í Pedro tijín:

—Nu'uri xaa niyen tí'initiejte'e íjii tijín ayej xaa ne'u ti'ayajna a'íjna jemi í Dios naími'i mú miyen titeetaniú tijín Dios pu ayén che'atá na'a tí'ijxe'eve'e naíjmi'ica jime'e tíj ajta itejmi. ³⁵ Naíjmi'ica pu a'ancuré'evi'iti í Dios a'ímej í teite í mej rí'i tiratá'aca, majta mej xí'epi'in rici. Capu Dios jetze ruxe'eve'e ti pua'a seíj chuéjra'a japua mé'eme'ecantan me'íjna í ja'atén.

³⁶ 'A'ii pu hui a'íin pú'een í niuucari í ti Dios jín ayén tihua'utajé a'ímej í huáacixa'astemua'ame'en a'íjna í Israel teecan. A'íi pu ayén tihua'utá'ixaa í niuucari jime'e ti tiu'utémua'aviste'e a'íjna jime'e ti huá'a japua huaniú a'íjna í Jesús í ti Dios án yá'ujra í ipuari japua. A'íjna í ti tavástarara' pú'een itejmi, a'íi pu taatá'a tej ti rí'i titeeteáturan í Dios jemi.

³⁷ 'Xu'uri ramua'aree a'ij ti ye'í ti'iti huaríj a'ujna já'ahua'a tíj na'a nainjapua u Judea. A'uu pu a'utéjche a'ujna u Galilea tí'ij a'íin tihua'utá'ixaa í teite, ajta tí'ij ráamua'íhuaca'a a'íjna í Juan. ³⁸ Dios pu ya'uta'íteca'a í ruxíejniu'uca tí'ij a'íin jemin huateáturan í Jesús. Ajta a'íin í xiéjniu'ucare'ara'an í Dios, a'íj pu jetze arájuca'anejca'a a'íjna í Jesús. Ti'iquí á'uche'ecane'e já'araa. Ayee pu í'irijcaa í ti í'ixi'epi'in jime'e. Ajta tihuá'ahua'atehua'a naíjmi'ica í mej rajpuaíjzi me'íjna jime'e ti tiyaaru'u tihuá'a'ajte'eca'a. Ayee pu 'i rijcaa a'íjna í Jesús a'íné Dios pu raatévai.

³⁹ 'Teen tu raaseíj nain jime'e a'ij ti huaríj íiye a'u mej é'eche a'íime í mej Israel jetze ajtéme'ecan ajta a'ánna Jerusalén. A'íi mú rá'utatai í ciyej jetze ta'utácúruu. Ayee mú hui 'een jín raajé'ica me'íjna í Jesús. ⁴⁰ Ajta, Dios pu ajtahua'a raatatíste í xiéjniu'ucare'ara'an tí'ij teuumé'eca huaíca xicaj ti huamí'i. A'íj pu jín ajtahua'a huatarúj a'íjna í Jesús. Ajta Dios pu hui hua'utá'a mej mi seica raaseíj. ⁴¹ Camu naími'i raaseíj, sino a'íi mu'u í ti hua'avé'evi'iti í Dios. Iteen tu te'íin pú'een i tej tiú'ucuaa, teajta hua'í jamuan a'íjna í Jesús tí'ij a'itara'a a'u mej e'evé'enami'ihujme í mi'ichite. Teen tu hui xaa ne'u raaseíj.

⁴² 'A'íi pu titaata'aíj tej ti tihua'utá'ixaate'en í teite, teajta tiyen tiraataxáj yee Jesús pu a'íin pú'een í ti Dios ra'antíhua'u a'íjna jime'e í ti hua'uxíjte'en naíjmi'ica í teite, í mej mauj ruurijme, majta í mej meri huácuii. ⁴³ Ajta í mej títetaté'eca'a me'íjna jime'e mej Dios jetze me'ecan tí'ixaxa'ata'a, naími'i mú tiu'utaxájtaca'a me'íjna jime'e ti pua'a nu'u ja'ati ti na'a, rá'antzaahuate'en a'íjna í Jesús, nain pu nu'u jín tiraatá'uuni'ira í ti jín auteájturaa í Dios jemi niuucajtze'en í Jesús.

Ti nu'u a'ñn xiéjniu'ucare'ara'an í Dios, a'ñ pu huateájturaa huá'a jemi a'imej í mej seij chuéjra'a japua é'eme'ecan (Hch. 11:15-17)

⁴⁴ Aúche'e pu tí'ixajtaca'a a'ijna í Pedro, tí'ij a'ñn xiéjniu'ucare'ara'an í Dios yé ve'ecáane. Tí'iquí huateájturaa huá'a tzajta'a naíjmi'ica jemi a'imej í mej ráanamujri'i a'ij ti tiu'utaxájtaca'a a'ijna í Pedro. ⁴⁵ Seica mú majta á a'uté'uuca'a í mej a'imej jetze ajtéme'ecan í mej té'atzaahuaté'e, í mej majta a'imej jetze ajtéme'ecan í mej ra'ancuré'ecura'a í runavij í ta'antiújvi'i í mej jetzen sea'araca. Jé'ecan mú rí'i ta'utasej a'ñme me'ijna jín ti Dios ajta raateájtuaa í ruxíejniu'uca a'imej jemi í mej seij chuéjra'a japua é'eme'ecan. ⁴⁶ Ayee mú 'een jín rí'i ta'utasej a'iné ayée mú tíhuá'unamujri'i í mej seica niuucari jín tí'ixajtaca'a, majta jé'ecan mú rí'i tiratá'acare'e í Dios.

⁴⁷ Aj pu 'i ayén tihua'utá'ixaa a'ijna í Pedro tijín:

—Ayee mú che'atá mena'a tira'ancuré'a í xiéjniu'ucare'ara'an í Dios tetíj iteen. Ayej ne'ase, capu méèj ja'ati ti hua'utá'ijmi mej caí rumuai'ihua a'ñme í teite. Capu xaa ne'u méèj ja'ati.

⁴⁸ Ajta á'iyen hua'uta'a'ij mej huaújmuai'ihua niuucajtze'en a'ijna í Jesús í ti ajta Ciríistu'u pú'een, í ti Dios án yá'ujra í ipuari japua. Ayee pu a'ijna jín huaríj, matí'ij mi me'ñ í mej huámuai'ivijhuaca'a, a'ñ mú raatáhuaviiri'i me'ijna í Pedro ti a'ñn á a'uteáturan huá'a jamuan a'achú cumu hua'apua xicaj, huaíca xicaj.

11

Ti nu'u tihua'utá'ixaa a'ijna jime'e í Cornelio (Hch. 10:9-23, 44-48)

¹ Aj mú mi a'ñme í mej tamuáamuata'a japuan hua'apua ará'ase, majta a'ñme í mej ihuáamu'a'ame'en pú'een í mej me'uun a'uchéjme nainjapua í Judea, a'ñ mú ráamua'areeri'i tijín a'ñ mú majta ra'ancuré'a í niuucari í ti a'ijna jetze a'uvé'emej í Dios a'ñme í mej seij chuéjra'a japua é'eme'ecan.

² Tí'ij a'ñn Pedro a'ánna a'ará'a a'ánna Jerusalén, majta á'iyen a'ñme í mej té'atzaahuaté'e, í mej ra'antisí'iche í runavij, a'ij mú pua'a tiraatajé me'ijna. ³ Miyen tijín:

—A'ij pej pua'a huaríj a'iné a'imej pej huaja'uvé'emuaareca'a í mej caí ra'antisí'iche í runavij, pajta huá'a jamuan tiú'ucuaa. —Ayee mú tiu'utaxájtaca'a a'ñme.

⁴ Aj pu 'i Pedro a'utéjche ti tihua'utá'ixaate'en nain a'ij ti ti'tíj huaríj. ⁵ Ayen tijín:

—A'uu nu chajta'a a'utéveeca'a a'ujna Jope. Ner-aatéhuausime'ecaa í Dios jemi. Aj pu 'i ti'tíj inetzi jemi

huatasejre, saavana tilítj ti júte'e á e'icaanej. Muáacuaci'e pu ajtaujhua'isquínajmee, ajta anti'í'ici'ihuaca'a. An pu hui e'icaanej a'u nej á'ujcatii. ⁶ Nee nu rasejrac'a. Aj nu ni a'imej huasej a'ijna tzajta'a í saavana jeihua mú animaales, í mej muáacuaca ajta'ícajmee, majta í mej simuáruuni, majta í mej chuaata'a huaci'ica í mej á'usinuurejye'i, majta í mej rá'ara'ive.

⁷ 'Net'í'ij ni ne'ijna huánamuajri'i. Aj pu 'i ja'ati ayén tinaatá'ixaa tíjín: “¡Pedro, ajchesi! Iiya'a huá'ucuii, patá'aj huá'ucua'ani.” ⁸ Ayee nu hui tiu'utaniú tíjín: “Nevástar'a, canu xaa ne'u, a'iné canu ja'anáj ráacua ti'ítj ti caí tatá'aca í taye'irá nusu ti'ítj ti xána'avi'ire'e.”

⁹ 'Ute'e pu hui pújme'en ajtahua'a ja'ati ayén tinaatá'ixaa tíjín: “A'iné nain pu tiú'utaahuaca'a í Dios, capej ché'e piyen tí'ixajta yee xána'avi'ire'e.” ¹⁰ Huaíca pu ayén tiuju'uríj. Ajta á'iyen tíraa júte'e u ta japua a'ijna í saavana.

¹¹ 'Jíme'en pu'u tíraa, seica mú hui u a'ará'a a'ujna a'u nej á'ucatii inee. Mé huaícaca'a a'íime. A'uu mú nu'u huaja'uta'íteca'a u Cesarea mej mi náhuauni ineetzi. ¹² Ajta a'íin í xiéjniu'ucare'ara'an í Dios, a'íi pu naata'áij nej nu'u á'ura'ani huá'a jamuan a'imej, nej nu'u caí huá'atziine'e. A'íi mú majta a'ucíj ne jamuan a'imej i ta'ihuaamua'a i mej arájsevi. Naíimi'i tu a'uteájrupi u chí'íta a'u ti é'eche a'ijna í ja'ati.

¹³ 'A'íi pu taata'ixaa ti nu'u seij huatasejre a'ájna a'u ti é'eche. A'ijna í tevi, a'íi pu a'íin pú'eene'e seij ti nu'u tí'ivaire'e u ta japua í Dios jemi. Ayee pu nu'u tiraata'ixaa a'ijna í tevi tíjín: “Patá'aj hua'uta'íte mi teteca a'ujna u Jope mej mi u ya'utájeeve a'ijna í Simón ti ajta ayén ántehuaa tíjín Pedro. ¹⁴ A'íi pu nu'u timuaatá'ixaate'esin a'ij ti ye'í Dios timuaatá'uuni'ira ajta naíjmi'ica a'imej á'ateitestemua'a.” Ayee pu hui tiraata'ixaa a'ijna í ja'ati.

¹⁵ 'Net'í'ij a'utéjche nej tihua'utá'ixaate'en, aj pu 'i yé ve'ecáane a'ijna í xiéjniu'ucare'ara'an í Dios. A'íi pu hui a'uteájturaa huá'a tzajta'a a'imej. Ayee pu che'atá na'a tiu'uteájturaa itejmi tzajta'a. ¹⁶ Aj nu ni ra'utámua'areeri'i ne'ijna í ti ayén tiu'utaxájtaca'a í tavástar'a tíjín: “Ayej xaa ne'u ti'ayajna, a'ijna jime'e í Juan, a'íi pu nu'u huá'umuai'ihuacare'e á jaj jime'e. Aru a'íi pu xiéjniu'ucare'ara'an í Dios huateáturaasin mú'ejmi tzajta'a.” Ayee pu tiu'utaxájtaca'a a'ijna í tavástar'a.

¹⁷ 'A'íj pu jín, ti pua'a Dios ayén che'atá na'a tíhua'utapuaijve'en í ti ajta taatapuaijve itejmi tet'íj rá'antzaahua a'ijna í Jesús í ti Dios án yá'ujra í ipuari japua,

a'iné auj tí'iri'iri nej ra'antimuá'itin í Dios. —Ayee pu'u tiu'utaxájtaca'a a'íjna í Pedro.

¹⁸ Mat'íj ráanamujri'i me'íjna í'huaamua'ame'en í mej me'uun a'uchéjme a'ánna Jerusalén, camu ché'e ti'itíj xaj-taca'a, sino r'í'i mú tiraatá'a í Dios tíjn:

—Huateáxcui'hua, pu'uri hui Dios hua'utá'a í mej seíj chuéjra'a japua é'eche mej mi jéjcuacan jín tiú'umua'ati mej mi ruuri muá'ara'ani tíj na'a rusén jime'e.

I mej nu'u me'uun e'etiújse'iri u Antioquía

¹⁹ Majta me'ín í mej a'ucíjxi me'íjna jime'e í mej seica raajé'ica me'íjna í Esteban, majta a'ij pua'a huá'uruu a'ímej í mej té'atzaahuat'e, a'íi mú a'imuá a'ucíjxi. A'uu mú a'ará'a a'ájna já'ahua'a Fenicia, majta seica a'ujna já'ahua'a Chipre, majta seica a'ujna já'ahua'a ti ayén téja'arájtehuaa tíjn Antioquía. A'ímej mú huatá'ixaa í niuucari í mej Israel jetze ajtéme'ecan. ²⁰ Majta í seica í mej Chipre é'eme'ecan a'ímej jamuan í mej Cirene é'eme'ecan, a'íi mú me'uun a'atanéj me'újna u Antioquía. Aj mú mi autéjhuii mej hua'utá'ixaate'en a'ímej í mej hua'aniuuca jín tí'ixaxa'a í griego. A'íj mú hua'utá'ixa í niuucari í ti tiu'utému'aviste'e a'íjna jetze me'ecan í tavástar'a a'íjna í Jesús. ²¹ Jéihua pu hua'utévai í tavástar'a. A'íj mú jín mu'ití'irá'antzaahua. Majta ra'ancuré'evi'iti í tavástar'a.

²² Majta me'ín í mej té'atzaahuat'e, í mej me'uun a'uchéjme a'ánna Jerusalén, mat'íj me'ín ráanamujri'i a'ij ti ti'itíj huaríj, a'íj mú huata'íteca'a í Bernabé a'ujna Antioquía. ²³ T'í'ij a'uun a'ará'a a'íjna í Bernabé, ti'iqui raaseíj ti Dios r'í'i tiú'uruu huá'a jemi. A'íj pu jín jé'ecan huataújtemua'ave a'íjna í Bernabé. Ayee pu tihua'utá'ixaa mej nu'u u huateújca'anen í ru tzajta'a mej mi mauj rá'atzaahuat'e í tavástar'a.

²⁴ Ayee pu tiú'uruu a'íjna í Bernabé, a'iné r'í'i pu tí'itevistaca'a. Jé'ecan pu a'íjna jetze aráujca'anejca'a í xiéjniu'ucare'ara'an í Dios. Ajta jeihua pu té'atzaahuat'e'eca'a. A'íj pu jín jeihua hua'utému'á'iti í teite mej mi rá'antzaahuat'e'en me'íjna í tavástar'a.

²⁵ T'í'ijta'í á'uraa a'íjna í Bernabé a'ujna u Tarso ti í ráahuauni a'íjna í Saulo. ²⁶ T'í'iquí ráateu. Aj pu 'i a'uun ye'eráavi'iti a'ujna Antioquía. A'uu mú á'atee huá'a jamuan í mej té'atzaahuat'e a'achú cumu seíj nine'ira'a. Majta tihua'umuá'ate jeihua í teite a'íjna í Bernabé, ajta a'íjna í Saulo. A'ujna u Antioquía, majta me'ín í teite amuacaícan mú miyen hua'utamujteca'a tíjn cristianos mú pú'een.

²⁷ A'ájna xicájra'a jetze, seica mú u a'ará'a a'ujna Antioquía Jerusalén mej e'eráaci. A'íi mú me'ín pú'eene'e í mej Dios jetze me'ecan tí'ixaxa'a. ²⁸ Ayee pu ántehua'aca'a seij tíjn

Agabo. A'í pu á a'utéechaxi á já'ita'a huá'a tzajta'a. A'íj pu jetze arájca'anejca'a í xiéjniu'ucare'ara'an í Dios, t'íj ayén tihua'utá'ixaate'en ti nu'u huatúuri'ihua a'ame nainjapua íyen chaanaca japua. (Ayej xaa ne'u tiuju'uríj t'íj a'ín t'íajitaca'a a'íjna í rey ti ayén ántehuaa tijín Claudio.)

²⁹ Aj mú mi me'ín í mej té'atzaahuate'e í mej me'uun a'uchéjme a'ujna Antioquía, a'í mú raaxí'epi'intare mej tihua'uta'aíjte'en a'ímej í ru'ihuaamua'a a'ujna u Judea í mej jín huateújvairé'en, seij majta seij mej miyen tihua'utapuaíjve'en a'achú mej caj t'íijviicua'i. ³⁰ Ayeé mú huaríj. U mú tihua'uta'íti'iri'i nain í mej tihua'utapuaíjve. Ajta a'ín í Bernabé, a'íjna jamuan í Saulo, a'í mi hua'utátuii í huá'avaujsimua'a a'ímej í mej me'uun a'uté'uuca'a a'ánna Jerusalén.

12

Mat'íj nu'u raajé'ica a'íjna í Jacobo, majta ra'iteáana me'íjna í Pedro

¹ Ajta, a'ájna xicájra'a jetze, a'íjna í rey í Heródes, a'í pu a'utéjche ti huá'avivi'i seica í mej té'atzaahuate'e t'íj a'íj pua'a huá'uruuren. ² A'í pu raata'aíjtaca'a mej raajé'ica í Jacobo, í ti ja'atzeáara'an pú'een a'íjna í Juan. A'í mú ru'ijveíjcheca'a í mu'úura'an. ³ A'iné a'í pu ramua'areereca'a ti hua'aránajcheca'a a'ímej í mej Israél jetze ajtéme'ecan ti a'ín ayén tiú'uruu, a'í pu ajta huatéevi'i a'íjna í Pedro, a'ájna mat'íj me'ín t'íyestejca'a me'íjna jime'e mej racua'aca í pan ti caí cujchira'a.

⁴ Ayeé pu a'íjna jín huaríj í Heródes ti ra'iteáana a'ujna carcel. Jéihua mú racha'íica'a miyen muáacua mé'e. Majtahua'a méyee memuáacua mé'e. Majtahua'a muáacua mé'e. Majtahua'a méyee muáacua mé'e. Ayeé pu a'ín t'ímua'ajca ti a'ájna ru'irájtuaani mej mi raaseíj naími'i í teite. Ayeé pu tiu'umuá'aj ti ayén huárini, t'íj te'enáará'an í mej tiu'uyé'este me'íjna jime'e cáne'axi mej cul'ica. ⁵ A'íj pu jín a'ín Heródes racha'íica'a a'íjna í Pedro.

Mi majta í mej té'atzaahuate'e, a'í mú a'ujca'anéecan jín rahuauca'a í Dios jemi me'íjna jime'e í Pedro.

Dios pu ru'irájtuaa a'íjna í Pedro

⁶ Yee ruijmua'ate'e yee pu huateática'areca'a ajta pu'uri ru'irájtuaaníche'e mej mi raaseíj í teite. Ajta a'ín í Pedro í'icujcaa. A já'ita'a a'ure'eca'ití anáji'ici'ihuaca'a cadeena jime'e ru'íca jetze, ajta rumuájca'a jetze. Majta í xantaaru'u mej hua'apua, a'í mú ajtatápi'ihuajme'ecaa me'íjna jetze í Pedro. Majta seica í xantaaru'u, a'úu mú á e'ité'uuca'a tá'apueerta, mej racha'íica'a.

⁷ Aj pu 'i jíye'itzi jime'e, seij huatasejre jemin. A'í pu a'ín pú'een seij ti tí'ivaire'e u ta japua í tavástar'a jemi. Ajta uhuanéeri'icire'ajraa a'ujna u carcel. Aj pu 'i raatáruureajxi a'íjna í tevi. Raajíste a'íjna í Pedro. Ayen tijín:

—Ca'anacan, ajchesi.

Aj pu 'i á é'ejvatzijxi í cadeena á chuaata'a a'íjna ti jín jí'ici'ihuaca'a í Pedro. ⁸ Aj pu 'i ayén tiraata'ixaa tijín:

—Ucá'achejte'e mua'asiicu'u, ajta ajtá'aca'acaite'e.

Aj pu 'i ayén huaríj a'íjna í Pedro. Ajtahua'a ayén tiraata'ixaa a'íjna í ti tí'ivaire'e u ta japua tijín:

—Ucá'achejte'e mi seij muá'acixu. Patá'aj naatavájra in-eetzi.

⁹ Aj pu 'i huirájraa a'íjna í Pedro, cujta'an a'íjna í ti tí'ivaire'e u ta japua. Ajta capu ramua'areereca'a ti ayén ti'ayajna a'ij ti tí'itíj raruurejca'a a'íjna jamuan í ti tí'ivaire'e u ta japua. Capu ramua'areereca'a ti ayén ti'ayajna nusu tí'imaaraca'a na'a.

¹⁰ Mat'íj mi me'uun a'uré'ene a'u ti a'utéveeca'a seij í xantaaru'u ti racha'íica'a í carcel. Majta 'á'ayee seij jemi í xantaaru'u. Aj mú mi me'ín a'uré'ene a'utí tepúusti'i puéertara'a e'itéjvee a'u ti a'atanén í juye. Ti'iquí antaújcu rusej a'íjna í puéerta. Aj mú mi huiráaci. A'íj mú jetze a'ucíj í juye. Mat'íj mi raatéexijte a'u ti aúu'ase í juye. Jíye'itzi jín pu á'uraa a'íjna í ti tí'ivaire'e u ta japua. ¹¹ Aj pu 'i ráamua'areeri'i a'íjna í Pedro ti ayén ti'ayajna. Ayee pu tiu'utaxájtaca'a tijín:

—Nu'uri ramua'aree ti ayén ti'ayajna ti tavástar'a seij u a'uta'íteca'a ti tí'ivaire'e u ta japua tí'ij a'ín nu'irájtuaani tí'ij caí ayén tináaruuren a'ij ti tí'ijxe'eve'e a'íjna í Heródes, majta a'ímej í mej Israél jetze ajtéme'ecan.

¹² Tí'ij a'ín ráamua'areeri'i ti ayén ti'ayajna, aj pu 'i á'uraa. A'u pu a'ará'a María ti é'eche, náanajra'an a'íjna í Juan ti ajta ayén ántehuaa tijín Marcos. A'uu mú tiújseij jeíhua í teite. A'íj mú rahuauca'a í Dios jemi. ¹³ Ti'iquí a'ín te'ejteátu'asixi a'ájna tá'apueerta a'ájna ta'anténine'i. Aj pu 'i seij huirájraa tí'ij raasej ja'ati ti pírici. Temuaij a'íjna, íita'a ti ayén ántehuaa tijín Rode. ¹⁴ Tí'ij a'ín ráanamujri'i ti huajjihuaca'a, a'íj pu ráamua'areeri'i tijín a'íj pu pírici í Pedro. Capu ajta te'entacú. Ayee pu huaríj, a'iné huápi'i pu rútemua'ave'eca'a a'íjna í temuaij. Ti'iquí a'utiéchejraa tí'ij huaja'utá'ixaate'en ti nu'u á a'utéveeca'a á tá'apueerta a'íjna í Pedro.

¹⁵ Aj mú mi miyen tiraata'ixaa me'íjna í temuaij tijín:

—Pá'atimua'i pepu'u.

Ajta a'ín, jeíhua pu ayén tí'ixajtaca'a ti ayén ti'ayajna, tijín:

—A'íj pu hui pírici.

Majta me'ín, miyen tijín:

—Capu a'ín pú'een. Xiéjniu'ucare'ara'an pu pú'een.

¹⁶ Ajta aúche'e a'íin Pedro, te'ejteátu'axa'a í puéerta jetze. Aj mú mi xaa te'entacú. Matí'ij raaseíj, j'éecan mú a'ij te'utaseíj. ¹⁷ Rumuájca'a pu jín hua'utá'ixa a'íjna í Pedro mej mi caí ch'éle a'ij teáruasime'en. Aj pu 'i hua'utá'ixa a'ij ti ye'í tiru'irájtuaa u carcel a'íjna í tavástar'a. Ajta ayén tihua'utá'ixaa tijín:

—Setá'aj raatá'ixaate'en se'íjna í Jacobo, seajta í seica í ta'ihuaamua'a.

Aj pu'í á'uraa. Ti'iquí u já'ahua'a yee a'ará'a.

¹⁸ Yee ruijmua'ate'e yee cumu tapuá'arijme'eca. Jéihua mú á'upuaapua'are'e í xantaaru'u. Camu ramua'areereca'a a'ij ti tí'tij ráaru a'íjna í Pedro. ¹⁹ Jéihua pu rahuauhuau a'íjna í Heródes. Capu ráateu. Aj pu 'i a'ímej huata'íhua'uril'i í xantaaru'u í mej racha'íca'a. Ajta á'iyen a'íin Heródes hua'uta'ájtaca'a mej nu'u huá'ucui'ini a'ímej í xantaaru'u. Aj pu 'i a'íin huirájraa u Judea a'íjna í Heródes. Ti'iquí a'uun a'ará'a a'ujna Cesarea. A'uu pu á'atee.

Tí'ij nu'u huamí'i í Heródes

²⁰ Ajta a'íin í Heródes, temua'a pu tihuá'ajaaxiejvi'iracaa a'ímej í mej a'uun a'uchéjme a'ujna u Tiro, majta í mej Sidón é'leche. A'íi mú tíujseij. Matí'ij mi naími'i u a'atanéj a'ujna Cesarea. Méjxe'leve'eca'a mej tiu'uxáj me'íjna jamuan í Heródes. Matí'ij mi seíj huamuá'iti tumin jime'e. A'íi pu a'íin pú'een í ti ravaire'eca'a a'íjna í rey. Ayee pu ántehuaaca'a a'íjna í ja'ati tijín Blasto. A'íi pu hua'utévai mej mi tiu'uxáj jamuan. Matí'ij mi raatáhuaviiri'i me'íjna í Heródes tí'ij caí ch'éle huá'ajaaxiejvi'ira a'ímej, sino ch'éle rí'i tí'eene'en. Majta rátzíine'eca'a a'íné a'úu pu teja'uvé'eye'icaa í tihuá'acua'ira a'ujna já'ahua'a a'ujna chuéjra'a japua a'u ti tejé'ajta a'íjna í Heródes.

²¹ A'ájna xicájra'a jetze mej raax'íepi'intare, a'íi pu ucaújchejte í rusiicu'u í mej jín ráamua'ati ti a'íin i'irey. Aj pu 'i acáayeijxi í ipuari jetze. Ti'iquí tihua'utá'ixaa naíjmi'ica í teite. ²² Matí'ij ráanamujri'i me'íjna í Heródes, ayée mú titeetejíhuajraa tijín:

—Dios pu hui píríci mi ti tí'ixa, capu tevi pú'een.

²³ Ajta a'íin í Heródes, capu rí'i tiraatá'a í Dios. A'íj pu jín á'iyen seij í ti tí'ivaire'e u ta japua í tavástar'a jemi, a'íi pu tiráacui'ini. Ti'iquí tijcu'íneca'a. Matí'ij mi me'ín chu'inute raatéjci'ici me'íjna í Heródes. Aj pu 'i huamí'i.

²⁴ Majta, jeihua mú ráanamujri'i í niuucari í mej tavástar'a jetze me'ecan tiu'utaxájtaca'a. Amuacaícan, a'íi mú ráanamujri'i a'ímej í mej á vejli'i antachéjme, majta ájca'ihua í méyee mej a'uchéjme, majtáhua'a ajca'íhuá'ímua mej a'uchéjme. Naíjmi'ici'e pu huanamuáareajraa. ²⁵ Ajta a'íin í Bernabé, ajta í Saulo, matí'ij araúaste í mej tihuaja'uta'íti'iri'i,

a'ñi mú a'ucíj a'ujna Jerusalén. Majta ya'uví'iti me'íjna í Juan ti ajta ayén ántehuaaca'a tijín Marcos.

13

Mat'íj amuacaícan a'ucíj majtáhua'a méyee a'íjna í Saulo, ajta a'íjna í Bernabé mej mi tihuaú'ixaate'en í teite

¹ Ajta, a'ujna já'ahua'a, chajta'a ti ayén téja'arájtehuaa tijín Antioquía, a'úu mú a'uté'uuca'a í teite í mej té'atzaahuate'e. Seica mú tí'ixajtaca'a í Dios jetze me'ecan, majta seica mú tihua'amua'atejca'a í teite. A'ii mú a'íin pú'een a'íjna í Bernabé, ajta a'íjna í Simón, ti ajta ayén ántehuaaca'a tijín ti xu'umuara'a. Ajtahua'a a'íjna í Lucio ti Cirene é'eme'ecan, ajta í Manaén. (A'íjna í Manaén, a'ñi pu amiigura'an pu éene'e í Heródes ti tí'aijtaca'a nainjapua u Galilea). Ajta pu a'íin a'uun a'utéveeca'a a'íjna í Saulo.

² Ja'anáj mú téniúuve'e, majta rú'itzi'ive'eca'a, aj pu i a'íin xiéjniu'ucare'ara'an í Dios ayén tihua'utá'ixaa tijín:

—Sehue'evé'evi'itichi semíjna mi Bernabé, seajta semíjna mi Saulo matá'aj hui miyen tiu'utévaire'en me'íjna jíme'en í nej neri tihua'utá'itiira.

³ Aj mú mi raatáhuaviiri'i í Dios, majta rú'itzi'ive'e. Mat'íj mi hua'avé'emuari'exi í huá'amu'uutze'e. Aj mú mi hua'uta'íteca'a mej nu'u á'uciine.

Mat'íj nu'u me'uun a'atanéj u Chipre

⁴ A'iné a'íjna í xiéjniu'ucare'ara'an í Dios, a'ñi pu hua'uta'íteca'a a'íjna í Bernabé, ajta a'íjna í Saulo, a'úu mú pújme'en a'ucíj a'ujna já'ahua'a, chajta'a ti ayén téja'arájtehuaa tijín Seleucia. Aj mú mi atéeci í baarcu jetze. Mat'íj mi a'uun jetze pújme'en antacíj seíj chuéjra'a japua ti e'eráhuachi ti ayén téja'arájtehuaa tijín Chipre.

⁵ A'uu mú vejli'i e'ejtéene a'ujna já'ahua'a baarcu ti a'utéche'eca. Ayee pu téja'arájtehuaa í chajta'ana tijín Salamina. Mat'íj mi autéjhuii mej tihua'utá'ixaate'en a'íj ti tihua'utá'ixaa í Dios. A'uu pu tihua'a'ixaate'eca'a hua'ateyuu tzajta'a a'ímej í mej Israel jetze ajtéme'ecan. Ajta a'íjna í Juan, a'ñi pu huá'a jamuan huamé'ecaa, ajta pu a'íin huá'avaire'eca'a.

⁶ Nain japua mú ú'ucineca'a tíj na'a á teje'eráhuachi. Mat'íj mi me'uun a'ará'a chajta'a, ti ayén téja'arájtehuaa tijín Pafos. A'uu mú ra'antinájcheca'a seíj í ti Israel jetze ajtéme'ecan ti ayén ántehuaaca'a tijín Barjesús. Támua'aree a'íjna. Ajta tí'ihua'itaca ti nu'u tí'ixaxa'ata'a í Dios jetze me'ecan.

⁷ A'íjna ti támua'aree, a'ñi pu ravaire'eca'a í tajtuhuan í ti jín antiújmua'aree. Ayee pu ántehuaaca'a a'íjna í tajtuhuan tijín Sergio Paulo. Jé'ecan pu té'umua'areereca'a a'íjna í

tajtuhuan. Aj pu i hua'uta'aíjtaca'a a'íjna í Bernabé, ajta a'íjna í Saulo a'íjna jime'e ti a'íjn tajtuhuan ayén tí'ijxe'eve'eca'a ti huá'unamua a'ij ti 'een jín huaja'uta'íteca'a í Dios.

⁸ Ajta a'íjn ti támua'aree, a'í pu ayén ántehuaaca'a tijín Elimas. A'í pu huá'a jetze me'ecan huatéechaxi t'ij caí té'antzaahuat'e'en a'íjna í tajtuhuan. ⁹ Ajta a'íjn í Saulo, ti ajta ayén ántehuaa tijín Pablo, a'í pu a'íjna jetze arájuca'anejca'a í xiéjniu'ucare'ara'an í Dios. Aj pu i ra'aráaseij temua'a naa.

¹⁰ Ti'iquí ayén tiraata'ixaa tijín:

—Mú'ee pe tí'ihua'itaca, í ti tiyaaru'u a'ataáta pú'een, mú'ee pe caí raxí'eve'e naíjmi'i tíj na'a ti í'ixi'epi'ín. ¿Ni qui huí pecaí ja'anáj ra'antipuá'ajte'esin pej caí mú'ee ti-hua'antiú'uuni'ira'an mej miyen ríci a'ij ti tí'ijxe'eve'e í Dios?

¹¹ Pu'uri Dios puaijtzí muaatá'asin íjii. Pua'aracúuni pej pua'amé. Capej huí ché'e mé uunéeri pua'amé tujca'ari tza-jta'a.

Ti'iquí ayén telirájraa a'ij ti tiraata'ixaa a'íjna í Pablo. Temua'a pu te'aracúuni'i já'araa a'íjna ti támua'arejca'a. Cu xíee ti cuj huatética'are í jemin, ajta cumu ti huamé'en ciéeniste'e. Aj pu i ja'ati huáhuau ti ra'anaví'ira'a, ayén tijín capu mé únee.

¹² Ajta a'íjn í tajtuhuan, tí'ij raaseíj a'ij ti tí'tíj huaríj, ti'iquí rá'antzaahua a'iné a'ij pu pua'a ra'utaseíj a'ij mej ye'í ti-hua'umuá'ate me'íjna jime'e í tavástara'a ti raniuuca.

Mat'íj nu'u me'uun a'uté'uuca'a u Antioquía ti a'uun huat-acá'a u Pisidia

¹³ Aj mú mi a'ucíj, a'íjna í Pablo, majta me'íjna í mej jamuan á'ujjuhua'ane'e. A'uu mú atéeci í baarcu jetze. Mat'íj mi me'uun a'uré'ene a'ujna já'ahua'a seíj chuéjra'a japua ti ayén téja'arájtehuaa tijín Panfilia. A'uu mú a'ará'a a'ujna chajta'ana japua ti ayén téja'arájtehuaa tijín Perge. Ti'iquí a'íjna í Juan, a'úu pu huaja'utétuaaxi. Ajta a'uun airáane u Jerusalén.

¹⁴ Majta me'ín í seica, a'í mú huiráaci a'ujna Perge. Mat'íj mi me'uun a'ará'a a'ujna já'ahua'a a'ujna chuéjra'a japua ti ayén téja'arájtehuaa tijín Pisidia. Mat'íj mi me'uun a'ará'a a'ujna Antioquía. A'uu mú a'uteájrupi huá'a teyuu tzajta'a a'íjna xicájra'a mej jetzen ruse'upi. Mat'íj mi huatéra'aseca'a. ¹⁵ Aj mú mi seica ra'ujjve í yu'uxari í te'anxívi, majta í seica í yu'uxari í mej te'uyú'uxaca'a í mej tí'ixaxa'ata'a í Dios jetze me'ecan. Mat'íj mi í mej tí'ajta teyujta'a, a'í mú miyen tihua'utá'ixaa tijín:

—Ta'ihuaamua'a, ti pua'a tí'tíj sehuá'a'ixaaate'ecu í teite, á'iyen sehua'utá'ixaaate'e íjii.

Ti nu'u a'íjn Pablo ayén tihua'utá'ixaa

16 Aj pu i a'íi á a'utéechaxi a'íjna í Pablo. Tí'ij i rumuájca'a jín hua'utá'íjmáiri'i tijín mej caí a'ij teáruaasime'en. Ayee pu tihua'utá'ixaa tijín:

—Mú'een teteca mi sej Israél jetze ajtème'ecan, mú'een mi sej seajta rá'atzaahuat'e í Dios, xáanamujri'i hui se'íjna i niuucari. 17 A'ijna í hua'aDioj í mej uyé'esise'ira'a a'ujna Israél, a'íi pu hua'avé'evi'iti a'ímej í tayá'upuaci'istemua'a. Aj pu i a'íin hua'utamú'iire jeíhua matí'ij mauj me'uun é'echejca'a a'u mej caí chuej é'ejcha'ica'a. A mú'é'echejca'a me'újna já'ahua'a sejí chuéjra'a japua ti ayén téja'arájtehuaa tijín Egipto. Aj pu nu'u i Dios hua'irájtuaa, a'ujna chuéjra'a japua, a'iné a'íi pu ayén hua'umuá'amuat'e'ecaa.

18 'A'íi pu nu'u huá'a jime'e huá'uviicua'ire hua'apuate nine'ira'a matí'ij á'ujujhua'ane'e a'ujna já'ahua'a itzitá. 19 Ajta arahua'apuáca pu antipué'ari í teite í mej me'uun a'uchéjme'ecaa í sejí chuéjra'a japua, ti ayén téja'arájtehuaa tijín Canaán. Aj pu nu'u i hua'utapuaíjve í ruteítestemua'a a'ímej í mej huá'achueere'eca'a í mej amuacaícan me'uun é'echejca'a.

20 'Jirá'atee nu'u a'achú cumu muáacua ciento japuan muáacuajetze nine'ira'a ti ayén hua'utéemua'iti. Ajta á'iyen Dios pu nú'u hua'utá'a í ruyaujmua'a ti tihua'uta'aíjte'en jueesi jime'e. Ayee pu nu'u teuumé'eca ajta na'a caí huatasejre a'íjna í Samuel í ti Dios jetze me'ecan tí'ixaxa'ata'a.

21 'Aj mú nu'u mi raatáhuaviiri'i ti Dios tiu'utá'an ti sejí rey tihua'uta'aíjte'en. Aj pu i Dios ayén raatá'a ti sejí tihua'uta'aíjte'en. A'ii pu nu'u a'íin pu'éene'e a'íjna í Saúl ti yaujra'an pú'een a'íjna í Cis, í ti huá'a jetze ajtème'ecantaca'a a'ímej í mej Benjamín jetze airáne. Saúl pu tihua'uta'aíj a'achú cumu hua'apuate nine'ira'a.

22 'Aj pu nu'u i Dios rá'ari'iri'i a'íjna í Saúl ti tihua'a'ajjte'eca'a. Aj pu i a'íjna huatá'a ti a'íin í David tihua'uta'aíjte'en rey jime'e. Jíme'en pu nu'u tiu'utaxájtaca'a í Dios, ayén tijín: “Nee nu hui ra'antíhua'u ne'íjna i David, í ti yaujra'an pú'een a'íjna í Isaí. Rí'i pu xáahuí tinaatá'asin ineetzi. Najmi'i pu ayén tí'irini a'ij nej tí'ijxe'eve'e.” 23 Sejí ti nu'u í'ihuaacixa'ara'an a'íjna í David teecan, a'ii pu hui a'íin pú'een í Jesús í ti Dios ya'uta'íteca'a a'ímej jemi í mej Israél a'uchéjme ti ij huá'a japua huániuuni. Ayee pu te'ará'aste í Dios a'íjna ti jíme'en te'ataújratziiri'i.

24 'Tí'ij caí xi á a'utasejre a'íjna í Jesús, a'íi pu hui Juan hua'utá'ixa a'ímej í mej Israél mé a'uchéjme. Ayee pu tihua'utá'ixaa ti nu'u ayén ruxe'eve'e mej huámua'í'ivijhua, ajta mej nu'u seicié tiú'umua'ati í ru tzajta'a. 25 Ajta, tí'ij ari a'ájna teja'uré'enejsime'eca í xicájra'a ti jetzen huámi'ini í Juan, ayée

pu tiu'utaxájtaca'a a'íjna tijín: “Canu hui nee ne'ín pírici í sej rachú'eve'e. Seíj pu a'ín pú'een, aúche'e pu mé e'evé'eme. A'ijna jemi, capu hui ayén tínaavíjte'e ineetzi nej ti'itij jín raatévaire'en ti'itij jime'e ti cálieen jín seijre'e. A'í pu jaitze'le ve'ecán jín ti'itevé'e a'ame necaí inee.”

26 'Ne'ihuáamua'a, mi sej Abraham jetze huanéj, mi seajta Dios jemi té'atzaahuat'e, mú'ejmi pu hui jemi a'ame a'íjna i niuucari tijín a'amua japua huániuuni í Dios.

27 'Mí majta a'ímej í mej Jerusalén mé é'echejca'a, majta a'íme í mej tihuá'a'ajjte'eca'a, camu a'atzu ramua'areereca'a ja'ati ti pírici a'íjna í Jesús, camu majta yaú'itiée muá'araa í niuucari í mej ra'uyú'uxaca'a a'íme í mej mejmí'i tí'ixaxa'ata'a í Dios jetze me'ecan. Ayee mú tira'ará'aste me'íjna í niuucari me'íjna jime'e mej ti'itij jín jetzen te'ujpuá'ajte me'íjna í Jesús. Camu rí'i a'ij mej ra'ujjve'eca'a a'íjna i niuucari a'ij ti ye'í huataújmu'a ja'anáj ti na'a tí'ijta'á'ájna teja'uré'enen a'ájna xicájra'a í mej jetzen ruse'upi.

28 'Camu hui majta a'ij tirájteu í mej jín ráamua'aree ti ayén tiraavíjte'e ti a'ín huámí'ini. Mi majta, a'í mú Pilato huatá'ixaa ti a'ín raata'ájta mej nu'u raajé'ica. 29 Mat'íj mi miyen tiujú'uruurée nain tíj na'a ti té'eyu'usi'ihuaca'a a'íjna í yu'uxari jetze, aj mú mi ra'acájtí í cúruu jetze. Mat'íj mi ra'avá'ana.

30 'Aru Dios pu hui ayén tiraatá'a ti huatarún í mi'ichite tzajta'a. 31 Ajta a'ín í Jesús, a'í pu huataújseijrataka'a a'ímej jemi í mej amuacaícan jamuan á'ujjuhua'ane'eca'a tí'ij a'ín e'erájraa a'ujna Galilea, tí'ij a'uun a'ará'a a'ánna Jerusalén. Ijii, a'ii mú hui a'ín pú'een í mej tihuá'a'ixaate'e í teite a'íjna jime'e a'íjna í Jesús.

32-33 'Teajta iteen, ayée tu tejá'amua'ixaate'e te'íjna i niuucari í ti amuaatatémua'aviste'esin a'íjna í ti jín Dios te'ataújratziiri'í a'ímej jemi í tavaújsimua'aci'í. A'í pu hui araúraste itejmi jemi, iteen i tej huá'ayaujmu'a. A'íj pu jín araúraste ti a'ín raatá'a ti huatarún í mi'ichite tzajta'a a'íjna í Jesús. Ayee pu té'eyu'usi'ihuaca'a í Chuiicari jetze í ti hua'apua tijín: “Mú'ee pej ní'iyauj. Ijii nu xaa neri inee muá'iyau'upua na'ame.”

34 'Jíme'en hui a'íjna i niuucari ti nu'u Dios ayén tiraatá'a ti huatarún ajtahua'a í mi'ichite tzajta'a tí'ij caí ja'anáj huatépete í ti ratéhua'ira'a, ayée pu té'eyu'usi'ihuaca'a tijín: “Ayee nu che'atá nena'a tejámuaatá'asin naíjmi'ica a'achú pua'améca a'ij nej neri ti'itij jín te'atánratziiri'í ne'íjna í David, í nej jín tiraatá'a, ti neetzi jemi seijre'e í ti xí'epi'ín 'een.” 35 A'íj pu hui jín ayén té'eyu'usi'ihuaca'a seíj jetze í Chuiicari tijín:

“Capej mú'ee ti'itá'acare'en ti huatépete í ti ratéhua'ira'a a'íjna ti muavaire'e, ti ajta ri'éene'ecán jín seijre'e mú'etzi jemi.”

³⁶ 'Puj, ayej ti'ayajna xaa, a'íi pu hui í David hua'utévai í ruteifestemua'a a'íj ti tí'ijxe'eve'eca'a í Dios. Ti'iquí huam'íi, mat'íj mi ra'avá'ana a'ímej jamuan í ruvaújsimua'a teeca. Ajta á'iyen huatejpetzi í ti ratéhua'ira'a, tzíte'e. ³⁷ Mi ajta a'íin í ti ratéhua'ira'a a'íjna ti Dios raatá'a ti huatarún, capu xaa ne'u huatejpetzi.

³⁸ 'A'ij nu jín niyen tí'ijxe'eve'e, ne'ihuaamua'a, sej hui ráamua'aree tetíj teri tejá'amua'ixaate'e ti Dios tejámuaatá'uuni'ira a'íjna jime'e ti Jesús huam'íi mú'ejmi jetze me'ecan tu i a'íin raaté'uuna í sej jín auteájturaa í jemin. ³⁹ A'ij pu jetze hua'irájtuaa naíjmi'ica a'achú pua'améca mej té'atzaahuate'e. A'íi pu hua'irátuaasin naíjmi'ica í mej jín auteájturaa í Dios jemi. Mi ajta, a'íjna í yu'uxari ti ra'uyú'uxaca'a a'íjna í Moisés teecan, capu ja'anáj ti'itij jín hua'irátuaniiche'e.

⁴⁰ 'Rí'í xu'u mú'een tí'ij caí ayén tejamuáaruuren a'ij mej mejm'íi tiu'utaxájtaca'a a'íime í mej tí'ixaxa'ata'a í Dios jetze me'ecan. ⁴¹ Miyen tíjín:

Casi'i, mú'een xu ta'utéxieehuari'iri'i, ché'e utévatzin í á'amuatza'ja'a.

Seajta mú'een antipua'are, a'iné ayée nu rini íjii sej ché'e ruuri,

ti'itij nu jín niyen rici í sej caí ja'anáj rá'antzaahuate'esin.

Capu amín a'ij ti pua'a ja'ati ayén tejamuá'ixaate'en.

Aj pu i Pablo pu a'íjna a'utéjche ti tihua'utá'ixaate'en a'ímej í teite í mej caí Israel jetze ajtème'ecan

⁴² Aj mú mi huiráaci u teyujta'a. Mat'íj huiráciine, aj mú mi seica raatá'inee ti tihua'utá'ixaate'en jaítze'e a'íjna jime'en seíj jetze í xicaj mej jetzen ruse'upi. ⁴³ Tí'ij antipua'areca'a í mej ráanamujri'í í niuucari, mat'íj mi jeíhua teite a'ucíj jamuan a'íjna í Pablo, majta a'íjna í Bernabé. Seica mú a'íin pú'een'e í mej Israel jetze ajtème'ecan, majta seica í mej raataxí'ive í hua'aye'ira, a'íi mú pú'een í mej Israel é'eme'ecan.

A'ijna í Pablo, ajta a'íjna í Bernabé, jeíhua mú tihua'a'ixaate'eca'a. Mehuau'íjcate mej nu'u ráahuauni í ti nu'u Dios ayén tiraateátuaasin.

⁴⁴ Tí'ij ajtahua'a teja'uré'ene a'ájna xicá'ra'a í mej jetzen ruse'upi, naími'íi mú e'etiújseij í mej me'uun a'uchéjme a'ánna Jerusalén, mej mi ráanamua í niuucari ti jín tí'aijta a'íjna í Dios. ⁴⁵ Mat'íj mi me'ín í mej Israel jetze ajtème'ecan, mat'íj hua'useij mej jeíhua teite tíjseij, jé'ecan mú huá'anchueere. Aj mú mi autéjhuii mej me'íjna jetze te'ujpuá'ajte'en ti'itij

jime'e me'ijna í Pablo. A'ij mú pua'a tí'ijjeeveca'a a'ij ti tí'ixajtaca'a.

⁴⁶ Mat'ij mi huá'a jetze huateújca'ane a'ijna í Pablo, ajta a'ijna í Bernabé. Mat'ij mi miyen tihua'utá'ixaa tijín:

—A'í pu hui ruxe'eve'e tej amuacaícan tejamuá'ixaate'en í niuucari ti jetzen rá'axa í Dios, mú'etzi jemi mi sej Israél jetze ajtémecan. A'iné caxu ra'ancuré'asin, capu ajta a'ij tejamuá'amtiejte'e ti ayén tejámuaavíjte'e sej siyen ruuri xá'ara'ani í Dios jemi tij na'a rusén jime'e. A'ij tu jín, teri u á'uju'un huá'a jemi í mej caí Israél jetze ajtémecan. ⁴⁷ Ayee pu hui té'eme, a'iné ayée pu titaata'a'áj í tavástar'a tijín:

Nee nu amua'antíhua'u setá'aj tihua'utá'ixaate'en í mej caí Israél jetze ajtémecan,

seajta nainjapua tij na'a íiyen chaanaca japua.

A'í mú ramua'aréeren me'ijna i niuucari i nej jín hua'irátuaasin.

—Ayee mú tihua'utá'ixaa.

⁴⁸ Mat'ij ráanamujri'í í mej caí Israél jetze ajtémecan, jé'ecan mú huataújtemua'ave. Jé'ecan mú r'í'í tiraatá'a í niuucari ti jetzen rá'axa í Dios. Majta naími'í í ti Dios amuacaícan u huaja'antíhuau mej mi ruuri muá'ara'ani tij na'a rusén jime'e a'u ti é'eseijre'e í Dios, a'í mú rá'antzaahua. ⁴⁹ A'ij pu jín, jé'ecan mú hua'utá'ixa nainjapua a'ujna chuéjra'a japua. T'í'ij pí na'a ti tápuapua'are, jaítze'e mú teite miyen tiráanamujri'í í niuucari ti jín Dios hua'irátuaasin ajta mena'a caí ráanamujri'í naími'í í mej me'uun a'uchéjme.

⁵⁰ Mi majta me'ijna í mej Israél jetze ajtémecan, a'í mú ca'aníjra'a hua'utá'a mej mi tiníniu'ucacun seica í uuca í mej jé'ecan rá'atzaahuat'e í Dios, í 'uuca mej jaítze'e tí'itij jín ruxe'eve'eca'a í chajta'ana. Majta seica ca'aníjra'a hua'utá'a í teteca í mej jeíhua tí'itij jín ruxe'eve'eca'a a'ujna u chajta'a. Ca'aníjra'a mú hua'utá'a mej mi a'ij pua'a huá'uruuren me'ijna í Pablo, majta me'ijna í Bernabé. Aj mú mi hua'utamúari a'ujna a'u mej a'uchéjme.

⁵¹ Majta me'ín í mej hua'apua, a'í mú tiu'utéeca'atzi í tiú'ujca'acai tí'ij cáaxin í chuej, mej mi me'ín teite miyen tiráamua'aree mej auteájturaa í Dios jemi. Aj mú mi a'ucíj.

Aa mú a'ará'a já'ahua'a chajta'a ti ayén téja'arájtehuaa tijín Iconio. ⁵² Majta me'ín í mej té'atzaahuat'e, jé'ecan mú huataújtemua'ave. Majta me'ijna jetze rucá'anejca'a í xiéjniu'ucare'ara'an í Dios.

14

Mej nu'u me'uun a'uté'uuca'a u Iconio

¹ Ajta a'íin í Pablo, ajta í Bernabé, mat'íij me'uun a'ará'a a'ujna Iconio, aj mú mi a'uteájrupi hua'atéyujta'a a'íime í mej Israel jetze ajtémecan. A'uu mú tihuaú'ixaa í teite tzáahuati'ira'a jime'e. A'íj mú jín, jeíhua rá'antzaahua a'íime í mej Israel jetze ajtémecan, majta í mej seij chuéjra'a japua é'eme'ecan.

² Majta seica, í mej caí té'atzaahuate'eca'a, a'íi mú ca'aníjra'a hua'utá'a a'íimej í mej seij chuéjra'a japua é'eme'ecan. A'íj mú jín a'íj pua'a te'utánamuajri'i a'íimej í mej hua'apua. ³ A'íj mú jín á'atee a'íjna í Pablo, ajta a'íjna í Bernabé, ca'anín mú jín tihua'utá'ixaa í tavástar'a jetze me'ecan. A'íj pu jín ca'aníjra'a hua'utá'a mej mi miyen huárini mej ráamua'aree í teite, mej Dios jetze araujca'ane í mej hua'apua.

⁴ Majta í teite í mej é'echejca'a u chajta'a, a'íi mú tiújse'irihua'a seica mej miyen tí'ijmua'areereca'a a'íimej jemi í mej Israel jetze ajtémecan, majta seica tí'ijmua'areereca'a a'íimej jemi í mej hua'apua. ⁵ Aj mú mi me'ín í mej Israel jetze ajtémecan, majta a'íime í mej seij chuéjra'a japua é'eme'ecan, a'íimej jamuan í mej tihua'áijte'e, a'íi mú miyen tiraaxí'epi'intare mej nu'u a'íj pua'a huárini, majta nu'u hua'uteátu'asixi'ín tetej jime'e.

⁶ Aj mú mi ráamua'areeri'i a'íime í mej hua'apua. A'íj mú jín huataúruu. A'uu mú a'ará'a a'ujna já'ahua'a ti ayén téja'arájtehuaa tíjín Listra, ajta ti ayén téja'arájtehuaa tíjín Derbe. A'uu pu jetzen ajtémecan a'ujna u Licaonia. Majta á'ujujhua'ane'e tíj na'a a'u ti imuá ja'u'ástimee í chuej. ⁷ Maúche'e mú tihua'á'ixaate'eca'a í teite a'íjna í niuucari ti jín Dios hua'irátuaasin.

Mej nu'u me'uun a'uté'uuca'a me'újna u Listra

⁸ A'uu pu seij a'utéveeca'a a'ujna já'ahua'a Listra, tevi ti caí rá'aye'ivejca'a í ru'íica jetze. Ayee pu éene'e huanú'ihuaca'a. Capu huáye'icaa. ⁹ A'íi pu ráanamujri'i a'íj ti tí'ixajtaca'a a'íjna í Pablo. Ti'iquí a'íin Pablo raasej. A pu temua'a naa tirú'umua'areereca'a ti a'íjna ti caí r'én ru'íica jetze, a'íi pu rujni a'íjna jime'e ti té'antzaahuate'en. ¹⁰ Aj pu i ayén tiraatajé ca'anín jime'e tíjín:

—Huatéechaxi.

Ti'iquí a'íin ájtzucu. Ajta á á'uche'ecane'e já'araa.

¹¹ Mat'íij raasej a'íj ti ti'itíj huáruu í Pablo, aj mú mi huajíjhuaca'a í teite runiuuca jime'e mej jime'en tí'ixaxa'a a'ujna Licaonia. Miyen tíjín:

—Í Dioosi mú yé ve'ecáne. Cu xiee muaateújteitesta'ca'a mej mi yé huatasejre íye itejmi jemi.

¹² Yee mú tiu'utaxájtaca'a tíjín:

—Amijna mi Bernabé, a'ñi pu hui a'ñin pú'een í Dios tej tiyen ratamuá'amua tijín Júpiter, ajta amijna í Pablo, a'ñi pu hui a'ñin pú'een a'ijna í Mercurio.

Ayee mú raatamuá'a me'ijna í Pablo, a'iné a'ñi pu nu'u raataxájtaca'a.

¹³ Aa pu vejli'i jé'eseijre'eca'a í teyuu a'ijna ta'anténine'i a'ujna chajta'a. Ajta a'ñin í puaarij ti tí'ivaire'e Júpiter jemi a'ujna teyujta'a, a'ñi pu u huaja'uvé'ejajpuaca'a í tuuru'use, ajta í xuuxu'u ti tutíjhua. A'ijna í puaarij, majta í teite, a'ñi mú huá'ana'amiche'e í tuuru'use, majta huá'umuai'ivejtaca'a.

¹⁴ Majta me'ín í Pablo, ajta a'ijna í Bernabé, mat'ij ráamua'areeri'i, á mú aúurupi í teite tzajta'a, meruaachijmé'e, majta antijíihua. Mat'ij mi amuacaícan tiu'utésuijtz'a'anaxi í tiú'ujcixu me'ijna jime'e mej mi me'ijna jín hua'utá'ijmijra í teite. ¹⁵ Miyen tijín:

—Mú'een teteca, ¿a'iné sej si siyen rici? Teen tu hui teajta teteca pú'een, setíj mú'een. Ayee tu 'een jín mú a'uvé'eju'un tetá'aj tejamuá'ixaate'en setá'aj mú'een raatapuá'ajta se'ijna ti caí ti'tíj vaire'e, setá'aj raténa'amiche'en í Dios ti i'irúuri, ti ajta raatétaahuaca'a í ta japua ti auuteájmua, ajta í chaanaca tej japuan yen seijre'e, ajta í jaj ti íiyen seijre'e ta jamuan, ajta nain tíj na'a pua'amé tí'iseijre'e íiyen chaanaca japua, ajta jaj tzajta'a ti tí'iseijre'e.

¹⁶ 'A'ájnámua pu hui Dios hua'utá'a í teite mej miyen éene'en seijre'e matíj me'ín tí'ijxe'eve'eca'a. ¹⁷ Mi ajta, tíj na'a jécua ímuá tíj na'a ti yú e'iré'ene, Dios pu huá'a jemi tiu'uteájtuaa í mej jime'en ráamua'aree a'ij ti ye'í huaríj í Dios. Ayee xu hui tí'ijmua'aree ti Dios á'amuacha'ij temua'a naa. Nain pu jín tejámuaatévair'esin viite jime'e, mej huáviye, ajta ti tiú'ucíre, ajta tejámuaatá'asin í sej ráacua'ani, ajta sej ri'éene'e seíre'e xá'ara'ani mi ruxéjniu'uca jetze. —Ayee pu tihua'utá'ixaa.

¹⁸ Mu'icáca pu huatá'ixaa í teite. Xa'ichu'i pu hua'utéemua'íti mej mi caí miyen tihua'amuai'ivejte'e.

Mat'ij nu'u raateátu'asixi me'ijna í Pablo me'újna u Listra

¹⁹ Aj mú mi seica u a'uvé'eju'un. A'uu mú e'eráaci a'ujna já'ahua'a Antioquía, majta me'újna Iconio. A'ii mú a'ñin pú'een í mej Israel jetze ajtéme'ecan. Mat'ij mi hua'utá'ixa í teite ti nu'u a'ij pua'a tí'itevij í Pablo. Mat'ij mi raateátu'asixi tetej jime'e. Ayee mú tiu'umuá'aj tijín huamíi. A'ij mú jín mi ya'ujáanajraa á pua'acié í chajta'ana jetze.

²⁰ Aj mú mi me'ín í mej té'atzaahuate'e me'uun e'etiújseij a'u mej yauujájsime'e í Pablo. Mua'ajteáxiireca'a a'u mej yauutéj. Jime'en mu'u jemin ajteáxiireca'a, aj pu í ájchee a'ijna í Pablo.

Ajtahua'a, pu a'uteájrupi u chajta'a. Yee ruijmua'ate'e yee, a'í pu á'uraa a'íjna jamuan í Bernabé. A'uu mú a'ucíj u Derbe.

²¹ A'uu mú tihuaú'ixaa í niuucari jime'e ti jín Dios hua'irátuaasin. Jéihua mú hua'utéemua'iti í teite a'ujna Derbe, mej mi me'ín té'antzaahuat'e'en. Aj mú mi huaré'aci me'újna u Listra, majta me'újna u Iconio, majta u Antioquía. ²² Nainjapua mú ca'aníjra'a hua'atá'a a'ímej í mej té'atzaahuat'e'e mej mi caí ratápuaapua'ajta'an mej té'atzaahuat'e'e, majta hua'utá'ixa ti nu'u ayén tiú'ujxe'eve'e ti ja'ati amuacaícan ayén tirajpuaíitzi á'ara'ani ti i a'uun a'uteárute a'ujna ti é'eseijre'e í Dios.

²³ Majta hua'avé'ehuaú í hua'avaujsi mej mi tiu'utévaire'en u huá'a teyujta'a. Mat'íj téníúuve'e, majta hua'úritzi'ive, aj mú mi ra'íjca í tavástara'a naíjmi'ica í mej rá'atzaahuat'e'e.

²⁴ Mat'íj antacíj a'ujna já'ahua'a seíj chuéjra'a japua ti ayén téja'arájtehuaa tijín Pisidia. A'uu mú a'ará'a a'ujna já'ahua'a seíj chuéjra'a japua ti ayén téja'arájtehuaa tijín Panfilia. ²⁵ Aj mú mi me'uun a'ará'a chajta'a ti ayén téja'arájtehuaa tijín Perge. A'uu mú tihuaú'ixaa í niuucari jime'e. Aj mú mi a'ucíj a'ujna já'ahua'a chajta'a ti ayén téja'arájtehuaa tijín u Atalia.

²⁶ A'uu mú baarcu jetze atéeci. Mat'íj mi antacíj yútan pújme'en a'ujna já'ahua'a Antioquía. Aa pu pítejá'arici a'u mej yau'íjca í Dios ti hua'acha'í á'ara'ani mej mi miyen rijca a'ij mej tihua'uta'í'iri'í í ru'ihuaamua'a. ²⁷ Mat'íj mi me'uun a'ará'a a'ujna Antioquía. Aj mú mi hua'ajtéseij í mej teyujta'a e'etiújse'irihua'a. Nain mú tihua'utá'ixaa í niuucari jime'e a'ij ti Dios ayén tihua'utá'a a'ímej í mej seij chuéjra'a japua é'eme'ecan mej mi majta me'ín té'antzaahuat'e'en. ²⁸ Mat'íj mi me'uun á'atee huá'a jamuan í mej té'atzaahuat'e'e a'ujna Antioquía.

15

Mat'íj nu'u huá'a'itziite'eca'a a'íme í mej rá'astijre'eca'a í ruye'ira í mej Israel hecé ajtémecan

¹ Seica mú me'uun a'ará'a a'ujna u Antioquía. A'í mú a'íjn pú'een í mej Israel jetze ajtémecan. A'uu mú e'eráaci a'ujna Judea. Mat'íj mi autéjhuii mej tihua'umua'aten í ru'ihuaamua'a. Miyen tijín:

—Ti pua'a secaí ra'ancuré'ecura'a í runavij í mej jetzen sea'araca a'ij ti tiu'utaxájtaca'a a'íjna í Moisés teecan, ti pua'a secaí siyen huárini, seij ajta seij, capu a'ij tí'iri'iri ti Dios tejámuaatá'uuni'i.

² Mí majta a'íjna í Pablo, ajta í Bernabé, jé'ecan mú tihua'a'ixaate'eca'a tzáahuati'ira'a jime'e. Aj mú mi a'ímej ru'ihuaamua'a miyen tiu'íjca a'ímej í mej hua'apua, huá'a

jamuan í seica mej mi á'ujcine a'ánna Jerusalén, mej mi raaxí'epi'íntare'en a'ímej jamuan í mej tamuáamuata'a japuan hua'apua ará'ase, majta í vaujsi í mej tiújse'irihua'a u teyujta'a a'ánna Jerusalén.

³ Majta me'ín í mej tiújse'irihua'a a'ujna Antioquía, a'í mú hua'uta'aíj. Mat'íj mi a'ucíj. A'uu mú Fenicia a'uré'ene, majta me'újna u Samaaria. Nainjapua mú tihua'utá'ixaa me'íjna jime'e mej té'antzaahuat'e'en í Dios jemi, a'ímej í mej seij chuéjra'a japua é'eme'ecan. A'íj mú jín hu-ataújtemua'ave temua'a naa a'íme í huá'a'ihuaamua'a mat'íj huá'unamuajri'i a'ij mej tí'ixajtaca'a.

⁴ Mat'íj me'uun a'ará'a a'ájna Jerusalén a'íjna í Pablo, ajta a'íjna í Bernabé, jé'ecan mú hua'ancuré'evi'iti temua'a naa a'íme í mej tiújse'irihua'a u teyujta'a, majta í mej tamuáamuata'a japuan hua'apua ará'ase, majta í vaujsi. Mat'íj mi miyen tihua'utá'ixaa nain ti Dios tiu'uteájtuaa jaítze'e huá'a jemi í seica í teite.

⁵ Majta seica a'ímej í fariseos í mej té'atzaahuat'e'e, a'í mú a'ájna a'uté'uuca'a. Miyen tíjín:

—Jé'ecan pu hui ruxe'eve'e mej miyen huárini a'ímej í mej té'atzaahuat'e'e í mej seij chuéjra'a japua é'eme'ecan. Miché'e hui ra'ará'asten nain jime'e a'ij ti tiu'utaxájtaca'a a'íjna í Moisés teecan. Miché'e ra'antisíjchixi'ín í runavij.

Mat'íj nu'u me'uun e'etiújseij u Jerusalén

⁶ Aj mú mi tiújseij a'ímej í mej tamuáamuata'a japuan hua'apua ará'ase, majta í vaujsi mej mi tí'ihuaúrixaate'en me'íjna jime'e. ⁷ Mat'íj a'atzu á'ateevi'ica mej tí'ixa, aj pu í a'ín Pedro ájchee. Ayee pu tihua'utá'ixaa tíjín:

—Ne'ihuaamua'a, mú'een xu hui seri ramua'aree ja'anáj ti ímuá Dios na'antíhuau ineetzi nej a'amua jetze ajtém'e'ecan, nej ni tihua'utá'ixaate'en í niuucari jime'e ti jín Dios tihua'utá'uuni'i í mej caí Israel jetze ajtém'e'ecan mej mi rá'antzaahuat'e'en. ⁸ Ajta a'ín Dios, í ti tirú'umua'aree a'ij ti ja'ati tí'imua'atze í ru tzajta'a, a'í pu taataseíjra ti a'ín miijmu hua'ancuré'evi'iti. Ayee pu che'atá na'a tihua'utá'a ti a'ín xiéjniu'ucare'ara'an huateáturan a'ímej tzajta'a tíj titaatá'a itejmi.

⁹ Jemin í Dios, naími'i tu tiyen taxí'ej tena'a 'een. A'ij ti a'ín raajéjcuare í taxiejniu'uca tetí'ij rá'antzaahua, ayée pu che'atá na'a tihua'ajejcuaren í huá'axiejniu'uca a'ímej. ¹⁰ A'íj pu hui jín, a'íné 'een jín siyen tirá'axijte'e í Dios se'íjna jime'e sej tihua'a'íjcate'e a'ímej í mej té'atzaahuat'e'e ye'irá jime'e í mej caí ravícu'a'iraca'a í tavaújsimua'a teeca, teajta iteen.

¹¹ Mí ajta, ayée pu titá'amitíejte'e itejmi tej caí tí'inajchita, te'íjna jime'e ti tavástara'a ta japua huaniú itejmi. Ayee pu

hui che'atá na'a huá'a japua tí'iniuuni a'ímej. —Ayee pu tihua'utá'ixaa.

¹² Aj mi mú raatapuá'ajtaca'a naími'i í mej tí'ixajtaca'a. Jé'ecan mú huá'anamuajraca'a matí'ij tihua'a'ixaate'eca'a me'íjna í Pablo, majta me'íjna í Bernabé. Nain mú hua'utá'ixa tíj na'a ti hua'utá'a í Dios í huá'a tzajta'a a'ímej í mej seij chuéjra'a japua é'eme'ecan. Jéhua mú rí'i huaríj í mej jín rí'i te'utaseíj. Dios pu hua'utévai a'ímej í mej hua'apua. ¹³ Matí'ij ra'anticí'i mej tí'ixa, aj pu í Jacobo ayén tiu'utaxájtaca'a tíjín:

—Ne'ihuaamua'a, xáanamuajri'i í nej amuaatá'ixaate'esin.

¹⁴ Amijna í Simón auchén pu hui titaatá'ixaa ti Dios huá'a jíme'en hua'utévai a'ímej í mej seij chuéjra'a japua é'eme'ecan, seica teite tzajta'a mej mi rí'i tiraatá'an. ¹⁵ A'ij ti tí'ixa a'íjna, ayée mú hui che'atá mena'a mejmí'i tira'uyú'uxaca'a a'íme í mej tí'ixaxa'ata'a í Dios jetze me'ecan. Ayee pu xaa ne'u té'eyu'usi'i í yu'uxari jetze. ¹⁶ Ayen tíjín:

Tí'ij antipuá'aren, nee nu uvé'enejsin.

A'ijna í chí'ira'an í David, í tí'iríi á'ave, nee nu neajtahua'a rajajsin.

Nee nu rá'ajtaahua jéjcuacan ne'íjna jetze í ti auj á jé'ejnee.

¹⁷ Majta í seica í teite,

miché'e naími'i ráahuauni í tavástara'a a'íime í teite í mej seij chuéjra'a japua é'eme'ecan, mej mi náamua'ati a'ij nej ántehuaa ínee.

¹⁸ Ayee pu tí'ixa í tavástara'a í ti jéjcu'a'imua hua'utá'ixa a'íjna í tí'itíj í mej nu'u ráamua'ati.

¹⁹ 'A'ij nu hui jín niyen tejá'amua'ixaate'e tej caí tiyen tihua'ajaaxiejvi'ira a'ímej í mej seij chuéjra'a japua é'eme'ecan í mej mauchén té'antzaahuate'esin. ²⁰ Jaítze'e pu tí'ivaire'e tej tihua'uta'íti'i yu'uxari jetze, tej ti tiyen tihua'utá'ixaate'en mej nu'u caí tí'icua'a í ti tí'icua'iri'i í mej ráamuai'ivajtaca'a huá'a jemi í huá'a diosi, majta nu'u caí ruxána'acira'ate 'úucate jamuan, ajta mej caí í 'uuca ruxána'acira'ate í teteca jamuan.

'Majta mej nu'u caí racua'aca huá'ire'ara'an tí'itíj mej raatécua'imí'in, ajta mej caí racua'aca í xúure'ara'an. ²¹ A'ii pu ayén tiú'ujxe'eve'e, a'iné matíj mena'a tite'utéjhuii a'ujna a'u mej a'uchéjme í teite, ayée mú tihua'utá'ixaa a'ij ti tiu'utaxájtaca'a a'íjna í Moisés teecan, majta hua'atáyujta'a mú ra'ujíjve í yu'uxari jetze ti a'ín ra'uyú'uxaca'a. —Ayee pu tihua'utá'ixaa.

I mej nu'u tihua'uta'íti'iri'i a'ímej í mej seij chuéjra'a japua é'eme'ecan

²² Aj mú mi me'ín í mej tamuáamuata'a japan hua'apua ará'ase, majta í vaujsi, a'í mú raaxí'epi'intare mej seica

avé'ehuauni í ru jemi mej mi hua'uta'íte a'íjna jamuan í Pablo, ajta a'íjna í Bernabé, mej mi á'ucine a'ujna Antioquía. A'ímej mú antíhuau a'íjna í Judás ti ajta ayén ántehuaa tijín Barsabás, majta me'íjna í Silas. A'íime í mej hua'apua, a'íi mú a'íin pú'een hua'avaujsi í mej tí'ixi'epi'intare'e. ²³ A'ímej mú jemi raata'íteca'a í yu'uxari ti ayén a'íjna jín tirá'axa:

“Iteen, i tej tamuáamuata'a japuan hua'apua ará'ase, teajta i tej i'i vaujsi i tej títase'iri u teyujta'a, ayée tu á'amuateujte'e mi sej té'atzaahuat'e, mi sej se'ij chuéjra'a japua a'uchéjme se'újna Antioquía, seajta amen ti huatacá'a a'ujna já'ahua'a Siria, ajta se'újna já'ahua'a u Cilicia.

²⁴ “Tu'uri ráamua'areeri'i mej seica í tej caí huatá'aca, a'íi mú yé a'ucíj íye Jerusalén. Jé'ecan mú á'amua'ítziite'eca'a me'íjna jime'e í mej tejamuá'ixaa. Jé'ecan pu utéevatzi í á'amuatzejta'a. ²⁵ A'íiné naími'i tu'uri tiyen tiu'utá'a í niuucari jime'e, ayée pu titá'amitiejte'e ti i'i xí'epi'in tej hua'antíhuauni seica í téjmi jetze mej ajtémecan. A'ímej tu ti antíhuau tej ti hua'uta'íte mú'ejmi jemi, mej mi u á'uju'un í teite a'ímej jamuan í Pablo, ajta a'íjna í Bernabé.

²⁶ “A'íime í mej hua'apua, a'íi mú miyen tite'ehuaújca'ane ti pua'a ayén tiú'ujxe'eve'e mej huácui'ini a'íjna jime'e metihua'utá'ixaate'en í teite a'íjna jetze me'ecan í tavá'stara'a í Jesús ti i'i Ciríistu'u. ²⁷ A'íj tu jín tíhua'uta'aíteca'a te'íjna í Judás, teajta te'íjna í Silas. A'íi mú tejámuaatá'ixaate'esin rujámua'a mú'ejmi jemi mej mi nain jín tejámuaatá'ixaate'en í niuucari jime'e a'íj tej teri tiraaxí'epi'intare.

²⁸ “Jee xaa ne'u, ayée pu tirá'amitiejte'e a'íjna í xiéjniu'ucare'ara'an í Dios, ajta itejmi, ayée pu titá'amitiejte'e ti i'i xí'epi'in tej caí jeíhua tí'tíj jín tejámua'íjcate'e, sino a'íj tu'u í ti jaítze'e ruxe'eve'e. ²⁹ Caxu racua'aca í huá'ahua'ira'a í ye'emuaate í mej huá'umuai'ivejtaca'a í huá'a diosí jemi. Caxu seajta racua'aca huá'ire'ara'an í ti huatécua'imi'inihuaca'a na'ari tí'itíj xúure'ara'an.

“Caxu seajta tiú'ujxana'acira'ate 'úucate jamuan, majta memíjna í mé 'uuca, mej caí tiú'ujxana'acira'ate í teteca jamuan a'íj tej tejámua'ixaate'e. Rí'i xu titeeteáturaasin í Dios jemi ti pua'a siyen huárini se'íjna jime'e. Ché'e a'íj tejámua'aire'e.”

Mat'íj a'íjna í Judás, ajta a'íjna í Silas, a'úu mú a'uté'uuca'a u Antioquía

³⁰ Mat'íj mi miyen huaríj, mat'íj mi me'uun huajau'íteca'a a'ujna Antioquía. Aj mú mi a'ucíj. A'uu mú e'etiújseij naími'i í mej té'atzaahuat'e. Mat'íj mi hua'utapíj í yu'uxari.

³¹ Majta me'ín í huá'ihuaamua'a, mat'íj ra'ujíjve í yu'uxari jetze, jé'ecan mú huataújtemua'ave a'íiné naa pu hua'utá'a

a'íjna í yu'uxari. ³² Ajta, a'íjna í Judás, ajta a'íjna í Silas, a'íi mú rujímua'a mena'a antiújmua'areereca'a majta me'íjna jín mej mi tiu'utaxáj í Dios jetze me'ecan. A'íj mú jín ca'aníjra'a jeihua hua'utá'a í huá'ihuaamua'a a'íjna jime'e í mej tihua'utá'ixaa. Rí'í mú temua'a naa tihua'utá'a.

³³ Mat'íj mi a'atzu me'uun á'atee. Aj mú mi me'ín í huá'ihuaamua'ame'en miyen tihua'utá'ixaa mej á'uciine rux'íevi'ira'a jime'e a'u mej e'eráaci, mej mi majtáhua'a me'uun e'ará'asti a'ímej jemi í mej huaja'uta'íteca'a. ³⁴ Mi ajta, a'íjna í Silas, ayée pu tira'aránajcheca'a ti a'uun a'uteáturan. ³⁵ Majta me'ín, í Pablo, ajta í Bernabé, a'íi mú a'úu na'a a'uteájturaa a'ujna Antioquía. Majta jamuan í seica, camuché'e mú metihuá'amua'atejca'a. Majta tihuá'a'ixaate'eca'a í niuucari jime'e ti jíme'en rá'axa í tavástar'a.

Mat'íj nu'u já'ita'a a'utac'íj a'íjna í Pablo, ajta a'íjna í Bernabé

³⁶ A'atzu á'ateevi'ica, aj pu i a'íin í Pablo ayén tiraata'ixaa a'íjna í Bernabé tijín:

—Tiché'e teajtáhua'a huaja'uvé'emuaare í ta'ihuaamua'a í mej me'uun a'uchéjme nainjapua a'u tej teri huaja'utá'ixaa í niuucari ti jín ra'axa í tavástar'a, tetá'aj ráamua'aree a'ij ti ye'í tihuá'avaire'e.

³⁷ Ajta a'íin í Bernabé, a'íj pu huávi'itijme'e a'íjna í Juan, ti ajta ayén ántehuaa tijín Marcos. ³⁸ Mi ajta a'íjna í Pablo, capu rá'avi'itimi'ica'a a'iné a'íi pu Marcos a'uun huaja'uhuá'axi a'ujna já'ahua'a u Panfilia. Capu ché'e tí'imuari'leca'a huá'a jamuan.

³⁹ Jéihua mú huaújte'axi. A'íj mú jín ruséxu'ijmé'e a'ucíjxi. Ajta a'íjna í Bernabé, a'íi pu xaa ya'uví'iti a'íjna í Marcos. Baarcu jetze mú a'ucíj mej mi me'uun e'ará'asti a'ujna u Chipre. ⁴⁰ Ajta a'íin í Pablo, a'íi pu ra'antíhua'u a'íjna í Silas.

Majta me'ín í huá'a'ihuaamua'a, a'íi mú ra'íjca í Dios í ti huá'ucha'íin í tavástar'a a'ímej í mej hua'apua. Mat'íj mi a'ucíj. ⁴¹ A'áa mú a'uré'ene a'ujna u Siria, ajta a'ujna Cilicia. A'u ti na'a a'úu mej e'etiújse'iri u teyujta'a, a'íi mú ca'aníjra'a hua'utá'aca í ru'ihuaamua'a.

16

Pablo pu nu'u ra'avé'ehuaa a'íjna í Timoteo

¹ A'ijna í Pablo, ajta a'íjna í Silas, áa mú a'ucáane me'újna u Derbe, majta me'újna u Listra. A'uu mú se'íj huáteu ti té'atzaahuate'e. Ayee pu ántehuaaca'a a'íjna tijín Timoteo. Ajta a'íjna í nàánajra'an, Israél pu jetze ajtéme'ecan, ajta táátajra'an,

griego pu pú'eene'e a'íjna. ² Rí'i mú tirájcha'íica'a a'íjna í Timoteo a'íime ihuáamua'ame'en í mej Listra é'eme'ecan, majta í mej Iconio é'eme'ecan.

³ A'íjna í Pablo, ayée pu tí'ijxe'eve'eca'a ti a'íin Timoteo u á'ume'en huá'a jamuan. A'íj pu jín raata'íteca'a mej ra'antisíjche í naviira'an mej mi caí huataníniu'ucacun a'íime í mej Israel jetze ajtéme'ecan. Ayee pu'u, a'iné naími'i í mej me'uun a'uchéjme'ecaa a'ujna a'úunimua tíj na'a a'uun ti huatacá'a, a'íi mú ramua'areereca'a ti táàtajra'an a'íjna í Timoteo, a'íi pu griego pú'eene'e.

⁴ Mat'íj mi me'uun a'ará'a seíj jetze í chajta'ana, a'úu mú hua'utá'ixaate'e í teite a'ij mej tiraaxí'epi'íntare í mej tamuáamuata'a japuan hua'apua ará'ase, majta í vaujsi í mej Jerusalén a'ujteí a'ij mej tí'ijxe'eve'eca'a mej miyen huárini í teite. Mat'íj ra'anticí'i í teite mej tihua'utá'ixaa, seíj jetze í chajta'a, majtáhua'a méyee miyen huaríj, majtáhua'a méyee. ⁵ A'íj pu jín, a'íime í mej tiújse'irihua'a, a'íi mú ahuaújca'ane mej mi jaítze'e té'antzaahua. Majta huatámu'iireca'a.

T'íj nu'u Pablo jemi huataseíjre a'íjna í ja'ati ti Macedonia é'eme'ecan

⁶ Nainjapua mú huacíj a'ujna tíj na'a a'uun ti huatacá'a u Frigia. Aru capu hua'utá'a a'íjna í xiéjniu'ucare'ara'an í Dios mej a'uteárute a'ujna ti ayén téja'arájtehuuaa tíjín Asia, mej mi tihua'utá'ixaate'en í niuucari jime'e ti jime'en rá'axa í Dios niuuca. ⁷ Aj mú mi a'ujna vejli'i a'atanéj a'u ti e'eve'e'ástime seij chuéjra'a japua ti ayén téja'arájtehuuaa tíjín Misia. A'uu mú a'utearutéechel'e a'íjna chuéjra'a japua ti ayén téja'arájtehuuaa tíjín Bitinia, aru capu a'ij tiu'utá'iríristareca'a a'iné capu hua'utá'a a'íjna í xiéjniu'ucare'ara'an í Jesús.

⁸ Mat'íj mi antacíj u jetze pújme'en u Bitinia. Mat'íj mi a'uun pújme'en a'ucájrupi chajta'a ti ayén téja'arájtehuuaa tíjín Troas. ⁹ Tíca'imua pu tí'tíj huáamaaraca'a a'íjna í Pablo. Ti nu'u a'uun a'utéjvee után pújme'en ja'ati ti seij chuéjra'a japua é'eme'ecan ti ayén téja'arájtehuuaa tíjín Macedonia. Jé'ecan pu nu'u hua'utáhuaviiri'i ayén tíjín:

—Xa'itáciini yú jetze pújme'en, mú'een, setá'aj hui taatévaire'en itejmi. —Ayee pu tiu'utaxájtaca'a a'íjna í ja'ati.

¹⁰ T'íj ayén tiú'umaaraca'a a'íjna í Pablo, ca'anacan tu huátacate tej ti antáciine a'ujna já'ahua'a Macedonia, a'iné ayée pu tí'tá'amtiejte'eca'a ti a'íin Dios taatajé tej ti tihua'utá'ixaate'en í niuucari jime'e ti jín Dios hua'irátuaasin.

T'íj nu'u Lidia huataújtuaa í tavástara'a jemi

¹¹ Tet'íj huiráaci te'újna u Troas, a'úu tu antacíj í baarcu jetze a'ujna u Samotracia a'ujna a'u ti chuej a'utacá'a jaata'a.

Yee ruijmua'ate'e yee tu e'entanéj a'ujna chajta'a ti ayén téja'arájtehuaa tijín Neápolis.

¹² Tetí'ij huiráaci te'újna, aj tu ti te'uun a'ará'a seíj jetze í chajta'a ti ayén téja'arájtehuaa tijín Filipos. A'uu mú mejmí'í é'echejca'a a'íime í mej Roma jetze ajtème'ecan. Ajta, a'ujna Filipos, a'ii pu a'íin pú'een í chajta'a ti jaítze'e ruxe'leve'e tíj na'a a'uun ti huatacá'a u Macedonia. A'uu tu a'atzu á'atee tej te'uun a'uté'uu.

¹³ Ja'anáj matíj pua'a rusé'upihua'a, a'úu tu huiráaci á pua'acé u chajta'a. A'uu tu já'ahua'a a'uré'ene vejli'i jate'e tej ti ráahuauni a'u ti é'erí'iri tej huatéjniuuni í Dios jemi. A'uu tu a'ujrá'aseca'a. Aj tu ti autéjhuii tej tihua'utá'ixaate'en í 'uuca í mej tiújseij me'újna a'íjna jime'e í niuucari ti jetzen rá'axa í Dios. ¹⁴ Seíj í 'íita'a, ayée pu ántehuaaca'a tijín Lidia. Tiatira pu é'eme'ecan a'íjna. A'íi pu c'íxuri tí'itua'aracare'e ti tí'inaca'amua. A'íi pu ajta raná'achemi'ica'a í Dios. Aj pu i Dios raatá'a ti rá'antzaahuate'en a'ij ti tiu'utaxájtaca'a a'íjna í Pablo. ¹⁵ A pu i huámuaí'ivijhuaca'a, majta a'íime í 'íhuaamua'ame'en.

Aj pu i ayén titaatajé a'íjna í Lidia tijín:

—Ti pua'a ayén tejamuá'amitiejte'e a'íjna jime'e í nej neri rá'atzaahuate'e ne'íjna í tavástar'a, setá'aj mú a'uvé'uju'un nej jamuan sej si se'uun a'uté'uu xá'ara'ani a'u nej é'eche. —Ayee pu titaatá'ixaa.

A'íi pu ta'antimua'íiti.

Tí'ij nu'u huataújtuaa í tavástar'a jemi a'íjna í 'íita'a ti huá'amua'itici í teite

¹⁶ Ja'anáj ayée pu titáaru. A'uu tu aujú'ucaa a'ujna mej yé'ana'amiche í Dios. A'uu tu ti ra'antinájcheca'a seíj í temuaij ti tiyaaru'u tzajta'an seijre'eca'a. 'íita'a pu pú'een'e'e a'íjna. A'íjna í tiyaaru'u, a'íi pu raayí'itihua'a ti tí'itij huámua'aree. Jéihua pu huá'amua'itichistehua'a a'íjna í 'íita'a í tumin huá'a jemi í mej racha'íica'a. ¹⁷ Tí'iquí a'íin taatavén. Aa pu e'leve'eíjhuajme'e ayén tijín:

—Mí teteca, a'ii mú hui ravaire'e í Dios í ti ta japua é'eseijre'e naíjmi'ica japua matá'aj miyen tejámuaatá'ixaate'en a'ij ti tí'iri'iri ti Dios tejámuaatá'uuni'i.

¹⁸ Ayee pu a'urijne'e nain xicaj tzajta'a ajta tí'ij caí ché'e rá'aviicua'i a'íjna í Pablo. Aj pu'i pí a'uré'eve. Tí'iquí ayén tiraata'ixaa a'íjna í tiyaaru'u tijín:

—Ayee nu hui tí'imua'ajte'e a'íjna jetze me'ecan í Círíistu'u pej huiirájra'ani pemíjna jetze mí temuaij. —Ayee pu tiraata'ixaa.

Jíme'en pu'u ayén tiu'utaxájtaca'a, aj pu'i á'iyen huirájraa a'íjna í 'íita'a jetze.

19 Majta me'ín í mej racha'íica'a í temuaj, mat'íij ráamua'areeri'i ti caí ché'e a'ij tí'iri'iri mej raamuá'ítin í tumin a'íjna jetze, aj mú mi hua'uvívi'i me'íjna í Pablo, majta me'íjna í Silas. Mat'íij mi huaja'uví'iti a'ímej jemi í mej tí'aijta a'ujna já'ahua'a ti e'eráyaujta'a a'u mej tejé'etu'araca ti'itij. 20 Mat'íij mi á huajaútuua huá'a jemi í jueesi. Miyen ti'ixáata tijín:

—A'iime i teteca, Israel mej jetze ajtème'ecan, jeihua mú hui huá'ajaaxiejte'e íyuu mej a'uchéjme. 21 Seicié mú hui tihuá'amua'ate í ye'irá jetze ti caí ayén titaavíjte'e itejmi, tej tiyen tirá'antzaahuat'e'en, na'ari tej tiyen huárini iteen i tej Roma jetze ajtème'ecan.

22 Mat'íij mi me'ín teite hua'utájaaxiejvi'iri'i me'íjna í Pablo, majta me'íjna í Silas. Aj mú mi me'ín jueesi miyen tiu'uta'aíjtaca'a mej nu'u tihua'acá'ari'iraxin í tihuá'acáixu, majta nu'u hua'utéevajxi pi'ista jime'e. 23 Mat'íij hua'utéevajxi jeihua, majta hua'iteáana. Majta ra'íjca ti me'íjna í ti tí'icha'íi ti huá'ucha'íin temua'a naa. 24 A'íjna mej tirácha'íiraste, a'íi pu hua'uteájtuua ujca'ihuá'imua ti jaú'ase. Ajta í huá'íica, án pu ra'anárujte'axi a'íjna jetze í taabla ti ij caí huirácu'ucunen í huá'íica.

T'íij nu'u huataújtuaa í tavástara'a jemi a'íjna ti huá'acha'íica'a

25 A'atzaj teuumé'eca tíca'imua, a'atzaj cumu já'ita'a tíca'a, a'íi mú téniuusime'e í Dios jemi, majta tí'ichuiicaca'a a'íjna í Pablo, ajta a'íjna í Silas. Majta í seica í mej námi'ihuaca'a, a'íi mú huá'anamuajraca'a. 26 T'íij í jíye'itzi jime'e huateújca'atzijxi í chuej. Ajta í jaxu'u a'u mej é'enami'ihuaca'a, ca'anín pu jín huateújca'atzijxi. Jíme'en pu'u ayén huaríj, aj pu i te'entaújcuunaxi a'u ti é'epueerta, a'ujna a'u mej é'enami'ihuaca'a, ajta tí'ijtza'anixi í cadeena í mej jín anají'íci'ihuajme'eca'a í mej námi'ihuaca'a.

27 Ajta a'íin ti tí'icha'íi, t'íij huatáji, aj pu i raaseíj ti te'entacúuni'ihuajme'ecaa a'íjna a'u ti é'epueerta. A'íi pu 'i rú'ijcupi í ruchun t'íij i huaújje'ica a'iné yee pu raatá'a cumu mu'uri huiráaci í mej námi'ihuaca'a. 28 Mi ajta, a'íin í Pablo, ca'anacan pu huajíjhuaca'a. Ayee pu tiraatajé tijín:

—Capej hui piyen aruure pej piyen ajé'ícata. Teuche'e tu naími'i huiráatei.

29 Aj pu 'i tajj huahuáu. Ti'iquí á'yien u a'uteájrupi huatiéechijmé'e a'ujna a'u mej é'enami'ihuaca'a. Aj pu 'i á é'ejtunutaca'a a'ujna vejli'i a'u mej a'uté'uuca'a a'íjna í Pablo, ajta a'íjna í Silas. 30 Ti'iquí hua'iráavi'iti. Aj pu i ayén tihua'uta'íhua'uri'i tijín:

—¿A'iné náarini t'íij Dios tinaatá'uuni'i?

31 Mat'íij mi miyen tiraata'ixaa tijín:

—Patá'aj rá'antzaahuat'e'en í tavástar'a, a'íjna í Jesús. Aj pu xaa Dios timuaatá'uuni'ira, ajta a'ímej í mej á jamuan á é'eche.

³² Mat'í'ij mi miyen tirá'ixaa me'íjna í ja'ati, majta a'íme í mej jamuan á é'eche a'íjna jime'e í niuucari ti jetzen rá'axa í tavástar'a. ³³ Yee pu 'i éene'e a'atzaj tíca'imua a'íjn ti tí'icha'íica'a, a'í pu hua'ujá'usi í mej tzaanica'a. Mat'í'ij mi á'iyen hua'újmuai'ihuaca'a a'íjna í ti tí'icha'íica'a, majta a'ímej í mej jamuan á é'eche. ³⁴ T'í'ij i huaja'uví'iti í ruche. Aj pu 'i tihua'umí. Ajta í mej jamuan á é'eche, jé'ecan mú huataújtemua'ave me'íjna jime'e mej rá'antzaahua í Dios.

Mej nu'u hua'utátuaa me'íjna í Pablo, majta me'íjna í Silas

³⁵ Tapuá'arijme'eca mú me'ín í jueesi hua'uta'a'áj í polisiiya. Ayee mú tiraata'ixaa a'íjna ti tí'icha'íica'a tijín:

—Ché'e hua'irájtuaani í mej námi'i í mej hua'apua.

³⁶ Aj pu i a'íjn ti tí'icha'íi, ayée pu tiraata'ixaa a'íjna í Pablo tijín:

—Menaata'a'áj í jueesi nej nu'u amua'irájtuaani. A'íj pu jín, pu'uri ri'irí sej huiráciine. Capu ja'ati ché'e á'amuaajaaxiejte'e a'ame. —Ayee pu tihua'utá'ixaa a'íjna ti tí'icha'íica'a.

³⁷ Ajta a'íjn í Pablo, ayée pu tiraata'ixaa a'íjna ti tí'icha'íica'a tijín:

—Aricu, hua'utá'ixaate'e í polisiiya tijín: “Itejmi, i tej a'ímej jetze ajtéme'ecan í mej romanos pú'een, a'í mú caí ti'itíj taata'íhua'ura a'ij tej ti'itíj jín titeuteájturaa, a'í mú majta taateevajxi mé jéjre'e teite tzajta'a, majta ta'íteáana. ¿Ti'itáni? ¿Ni meri tá'axijte'en aviitzi'i jime'e? Catu xaa ne'u huiráaju'un. Miché'e me'ín yéve'eré'enen matá'aj me'ín tu'irájtuaani.”

³⁸ Mat'í'ij mi me'ín polisiiya miyen tihua'utá'ixaa a'ímej í jueesi a'ij ti tiu'utaxájtaca'a a'íjna í Pablo. Mat'í'ij ráamua'areeri'i ti a'íjn í Pablo, ajta a'íjn í Silas a'ímej jetze mú nu'u jetze ajtéme'ecan í romano, jé'ecan mú tiu'utátziin a'ímej í jueesi. ³⁹ Mat'í'ij mi u á'uju'un a'ímej í jueesi mej mi teja'utaúuruuni'i huá'a jemi í mej hua'apua. Mat'í'ij mi hua'irájtuaa. Aj mú mi ca'aníjra'a hua'utá'a mej huiráciine a'ujna chajta'a. ⁴⁰ Mí majta me'ín í mej hua'apua, mat'í'ij huiráaci a'ujna carcel, a'úu mú á'uju'un Lidia ti é'echejca'a mej mi hua'usej í ru'ihuaamua'a í mej té'atzaahuat'e. Ca'aníjra'a mú hua'utá'a í huá'a tzajta'a. Aj mú mi a'ucíj.

17

Mat'í'ij nu'u mi autéjhuii mej tiújne'usi'ite'en me'újna u Tesalónica

¹ Mat'í'ij mi me'uun a'uré'ene a'ujna chajta'a ti ayén téja'arájtéhuaa tijín Anfipolis, ajta ti ayén téja'arájtéhuaa tijín

Apolonia. Aj mú mijtá'i me'uun a'ará'a chajta'a ti ayén téja'arájtehuaa tijín Tesalónica a'u ti hua'ateyuu é'eseijre'a a'íime í mej Israel jetze ajtémecan. ² Tij na'a tí'ijri'irejca'a a'íjna í Pablo. A'uu pu a'uteájrupi hua'atáyujta'a ja'anáj ti ayén teja'uré'ene a'ájna xicájr'a'a jetze matí'ij pua'a ruse'upi. Huaíca itieeri tzajta'a pu tihua'utá'ixaa í yu'uxari jetze.

³ Ayee pu tihuá'a'ixaaate'eca'a ti ayén tiú'uxe'eve'eca'a ti a'íin rajpuaíjtzí á'ara'ani a'íjna í ti nu'u Dios án yá'ujra í ipuari japua. Ajta, nu'u tí'ij huam'ín, ayée pu tiú'uxe'eve'eca'a ti huatarún ajtahua'a huá'a tzajta'a í mi'ichite. Ayee pu tihuá'a'ixaaate'eca'a tijín:

—A'íjna í Jesús, a'í pu hui a'íin pú'een í ti Dios án yá'ujra í ipuari japua.

⁴ Matí'ij mi seica rá'antzaahua í mej Israel jetze ajtémecan. Aj mú mi huá'ajaahua me'íjna í Pablo, majta me'íjna í Silas, majta mú jeíhua té'antzaahua í mej me'ín pú'een í griego í mej raná'amiche'e í Dios, majta mu'ití í 'uuca í mej jaítze'e raxí'eve'e í chajta'ana.

⁵ Majta a'íime í mej Israel jetze ajtémecan, jé'ecan mú huá'anchueere. A'íj mú jín huá'ajseij seica í mej a'ij pua'a tí'iteteite í mej á'ujuhua'ane'e a'ujna já'ahua'a a'u mej teje'etuáaj muá'aye'í. Aj mú mi ca'aníjra'a hua'utá'a í teite mej mi huataníniu'ucacun. Jé'ecan pu a'ij pua'a tiuju'uteáarij a'ujna í chajta'a.

Aj mú mi me'uun á'uju'un Jasón ti é'eche. A'ímej mú mi huáhuau í Pablo, majta me'íjna í Silas, mej mi hua'irávi'itín, majta tiu'utátuiire'en í teite jemi.

⁶ Mi majta, camu huá'uteu a'ímej í mej hua'apua; seica mú huáteu. A'íj mú jín a'ímej a'ujájpua'a me'íjna í Jasón, majta seica í ihuáamua'ame'en. A'íj mú mé huaja'ujájpua'a a'ímej jemi í mej tí'itij jín títetateí. Majta antijíhua miyen tijín:

—Me'íjna i teteca i mej huá'ajaaxiejte'e nainjapua í teite í chaanaca japua, a'íj mú jín majta meri miyen u a'uvé'uju'un.

⁷ Ajta a'íjna í Jasón, a'íi pu hui hua'ancuré'evi'iti í ruche. Camu té'aste í ye'irá jetze í ti tiu'uta'aíjtaca'a a'íjna í ta rey, a'íjna ti ayén ántehuaa tijín César. Ayee mú tí'ixa ti nu'u hui seij a'íin pú'een í rey, a'íjna í ja'ati ti ayén ántehuaa tijín Jesús. —Ayee mú tiu'utaxájtaca'a a'íime í mej a'ij pua'a tí'iteteite.

⁸ Matí'ij a'ímej huánamuajri'i, jé'ecan pu a'ij pua'a hua'utá'a í huá'a tzajta'a í teite, majta í mej tí'itij jín títetateí. ⁹ Aj pu i a'íin í Jasón, majta me'íjna í seica, tumin mú tiu'utá'a a'ímej jemi í mej títetateí mej mi hua'utátuaani caí ché'e miyen huá'aruure matíj huá'uruu u mej huaja'uvé'ejajpua'a. Majta a'íime í mej títetateí, a'íj mú hua'utátuaa.

Mat'ij nu'u me'uun a'uté'uuca'a u Berea a'ijna í Pablo, ajta a'ijna í Silas

¹⁰ Mat'ij mi me'ín huá'ihuaamua'a ca'anacan hua'uta'íteca'a me'ijna í Pablo, majta me'ijna í Silas mej á'ucine tica'ari tzajta'a a'ujna já'ahua'a chajta'a ti ayén téja'arájtehuuaa tijín Berea. Jíme'en mu'u me'uun a'ará'a, aj mú mi a'uteájrupi hua'atéyujta'a a'ímej í mej Israel jetze ajtémecan.

¹¹ A'íme í mej Berea é'eche, jaítze'e mú r'íi naa ti-huá'ajeeveca'a mecaí a'íme í mej Tesalónica a'uchéjme'ecaa. Naa mú r'íi tira'ancuré'a í niuucari. T'íij pí na'a nain xicaj tzajta'a, a'íi mú rahuauca'a í yu'uxari jetze mej mi ráamua'aree ti pua'a ayén ti'ayajna nusu caí a'ij ti tí'ixajtaca'a a'ijna í Pablo. ¹² A'ij mú jín mu'iití té'antzaahua, majta mu'iití í mej a'ímej jetze ajtémecan í griego. A'íi mú majta té'antzaahua í mé 'uuca í mej r'íi huajá'usejiraca'a temua'a naa. Ayee mú che'atá mena'a té'antzaahua í teteca.

¹³ Majta a'íme í mej Israel jetze ajtémecan, a'íme í mej Tesalónica é'echejca'a, mat'ij ráamua'areeri'i ti a'ín Pablo ti-huaú'ixaa í niuucari ti jetzen rá'axa í Dios a'ujna Berea, mat'ij mi me'uun á'uju'un. A'íi mú majta ca'aníjra'a hua'utá'a í teite mej mi hua'utá'jaaxiejvi'i. Jé'ecan mú huá'aniu'ucaste'eca'a. ¹⁴ Majta me'ín í huá'a'ihuaamua'a, a'íi mú caí á'atee; á'iyen mú raata'íteca'a ti Pablo á'ura'ani a'ujna ti e'eve'e'ástime í jaj ti ve'ée. Majta me'ín í Silas, ajta í Timoteo, a'íi mú a'uteájturaa a'ujna u Berea.

¹⁵ Majta í mej Pablo jamuan a'ucíj, a'íi mú ya'uví'iti chajta'a jetze ti ayén téja'arájtehuuaa tijín Atenas. Majta á'iyen huaré'aci. Mehua'uta'ítaca'a me'ijna í Silas, majta me'ijna í Timoteo mej nu'u tiújseire'en ca'anacan.

T'íij Pablo a'uun a'utéveeca'a u Atenas

¹⁶ T'íij Pablo aúche'e huá'achu'eve'eca'a a'ujna Atenas, jé'ecan pu tiniú'ucaca'a í ru jetze a'ijna jime'e ti hua'useij í huá'a diosi í mej á e'eré'ete'ecaa nainjapua a'ujna chajta'ana. ¹⁷ A'ij pu jín, a'ín Pablo tihuá'a'ixaate'eca'a huá'a teyujta'a a'ímej í mej Israel jetze ajtémecan, ajta a'ímej jemi í griego í mej Dios ná'amiche'e. Ajta tíj na'a nain tójca'ari tzajta'a, a'íi pu tihuá'a'ixaate'eca'a a'ímej í mej me'uun a'uté'uuca'a a'ujna a'u mej tejé'etu'araca.

¹⁸ Majta me'uun seica a'uté'uuca'a í mej tiú'ujmua'ate a'ij mej tí'ixaxa'a a'íme í mej jee epicúreos, majta seica í mej tiú'ujmua'ate a'ij mej tí'ixaxa'a a'íme í mej miyen hu-ataújmua'a tijín estoicos. Mat'ij mi autéjhuii mej tiu'uxáj jeíhua. Mat'ij mi autéjhuii mej miyen tirá'ixaate'en me'ijna. Ayee mú seica ti'ixa tijín:

—¿A'iné hui ti'ixa mi ti jeíhua ti'ixa?

Majta seica miyen ti'ixa tijín:

—Xiee ayén hui tí'ita'ixaate'e seíj jime'e í niuucari ti seíj jemi é'eme'ecan í Dios.

Ayee mú tiu'utaxájtaca'a a'iné Pablo pu ayén tihuá'a'ixaate'eca'a a'íjna jime'e í Jesús, ajta a'íjna ti nu'u huatarúj huá'a tzajta'a í mi'ichite. ¹⁹ Mat'íj mi ya'uví'iti a'ánna a'u mej e'etiújse'irihua'a jirí japua ti ayén téja'arájtehuaa tijín Areópago. Ayee mú tiraata'íhua'uri'i tijín:

—¿Ni ri'irí tej iteen ráamua'aree mi pej hui jéjcuacan jín tí'itamua'ate? ²⁰ ¿A'iné petí'ita'ixaate'e ti'itij jime'e tej caí yaú'itie, tej caí ja'anáj ráanamujri'i? Ayee tu hui tí'ijxe'eve'e tej ráamua'aree a'ij ti huataújmu'a'a a'íjna í niuucari.

²¹ Ayee mú a'íjna jín tiraata'íhua'uri'i, a'iné naími'i í mej Atenas é'eme'ecan, majta í mej seij chuéjra'a japua é'eme'ecan í mej meri me'uun a'uchéjme a'ujna Atenas, camu máàj tí'itíj avé'emua'areereca'a. A'í mu'u pí namujraca'a í ti jéjcuacan jín tihuá'a'ixaate'eca'a í niuucari.

²² Aj pu i Pablo huatéechaxi já'ita'a huá'a tzajta'a í mej e'etiújseire'eca'a a'ujna Areópago. Ayen tijín:

—Mú'een mi sej teteca, Atenas sej é'eme'ecan, nain nu jín tí'iseij sej jeíhua huá'achu'eve'e í rudiojtemua'a. ²³ Ayee nu hui tejá'amua'ixaate'e a'iné net'íj á'uche'ecane'e nehuá'asejraca'a a'u ti na'a sej ye'utéchajtza seíj í a'amua diososi. Seíj nu huaseíj ipuari japua ti jetzen té'eyu'usi'i ayén tijín: “Tej ri'í tiraatá'an í Dios tej caí ramua'ate.” A'íjna sej caí ramua'ate, ri'í xu tiraatá'aca. A'ij nu xaa jín niyen tejámuatá'ixaate'esin.

²⁴ 'A'íjna í Dios ti raatétaahuaca'a i chaanaca tej japuan seijre'e, ajta nain jime'e ti ayén tí'iseijre'e, a'ii pu hui a'ín pú'een í ti tí'ajta naíjmi'ic'e u ta japua, ajta naíjmi'ic'e íyeyen chaanaca japua. Capu ayun che í Dios íyeyu teyujta'a í mej rá'ajtaahuaca'a í teteca. ²⁵ Capu ayén tiú'ujxe'eve'e mej raatévaire'en ti'itij jime'e ti tirá'aturaate'e a'iné a'í pu ruseíj hua'atá'aca naíjmi'ica í teteca mej ruuri muá'ara'ani, mej ucajyáatiye'ican, ajta hua'atá'aca naíjmi'ica tíj na'a tí'itíj ti huá'aturaate'e.

²⁶ 'Ayee pu Dios ráaruu mej seíj jetze huanéj í teáata'a naími'i í teite mej mi nainjapua seijre'e íyeyen chaanaca japua. Ajta, a'í pu hui raax'epi'intare a'achú mej á'atíjti'iren, ajta a'u mej a'uchéjme'eni. ²⁷ Ayee pu Dios a'íjna jín huaríj mej mi ráahuauni me'íjna, mej mi miyen éeni'ic'e ráateuni. Mi ajta a'ín, capu a'achú a'ímuá mé'e é'eseijre'e itejmi jemi.

²⁸ 'Ayee pu'u na'a tí'een a'iné a'íj tu jetze ruuri í Dios, tej ti tiyen éene'e mé té'ujjuhua'ane'en, tej ti tiyen huaté'uuca. Majta me'ín í mej tí'ichuicaca mú'ejmi tzajta'a,

seica mú majta miyen che'atá mena'a tiu'utaxájtaca'a a'ij nej inee tejá'amua'ixaate'e. Majta miyen tijín: “Teen tu teajta yaújmua'ame'en pú'een í Dios.”

²⁹ 'Ja'iné teen tu yaújmua'ame'en pú'een í Dios, capu hui ayén tiraavíjite'e tej tiyen tí'imujca ti Dios ayén 'een tíj tí'itíj ti taavíjhua oro jime'e, nusu i plata jime'e, nusu tetej jime'e. Capu ayén 'een tíj tí'itíj í mej raatétaahuaca'a í teite a'ij mej ye'í tirájteu me'íjna jime'e í rumua'atzíira'a.

³⁰⁻³¹ 'A'ájná'imua, camu ramua'areereca'a í teite a'ij ti tí'ijxe'eve'e í Dios tíj na'a ti yú e'iré'ene. Ajta a'ín í Dios, capu ja'anáj hua'uxíjite a'ajná'imua. Mi ajta, íjii pu xaa, a'íi pu tihuá'aijite'e naíjmi'ici'e mej nu'u seicié tiú'umua'ati í teite, a'íjna jime'e, ti Dios ari ayén tiraaxí'epi'intare seíj xicájra'a jetze ti jetzen hua'uxíjite'en naíjmi'ica í mej yen a'uchéjme íiyen i chaanaca japua. A'íi pu hui huá'axijte'en a'íjna í ja'ati ti Dios ra'antíhua'u. Dios pu ari hua'utasejíra naíjmi'ica í teite ti ayén tí'ayajna a'íjna jime'e ti ra'ajjáj huá'a tzajta'a í mi'ichite a'íjna í ja'ati. —Aye tu tihua'utá'ixaa a'íjna í Pablo.

³² Mat'íj ráanamujri'i ti Dios ra'ajjáj í mi'ichite tzajta'a a'íjna í Jesús, seica mú rá'axieehuari'iraca'a. Majta seica miyen tijín:

—Aye tu tí'ijxe'eve'e pej pajtáhua'a titá'ixaate'en pe'íjna jime'e.

³³ Aj pu i ajtáraa í Pablo huá'a jetze. ³⁴ Aru maúche'e mú seica í teite á'ujuhua'ane'e jamuan. Merá'antzaahua micu. A'ii mú me'ín pú'een, í mej huá'a tzajta'a a'uté'uuca'a a'íjna í Dionisio, í ti huá'a jetze ajtéme'ecantaca'a a'ujna Areópago, ajta seíj í 'íita'a ti ayén ántehuaa tijín Dámaris, majta seica mú majta té'antzaahua.

18

Tí'ij nu'u Pablo a'uun a'utéveeca'a a'ujna u Corinto

¹ Ajta á'iyen Pablo huirájraa a'ujna Atenas. Tí'iquí a'uun a'ará'a chajta'a ti ayén téja'arájtehuaa tijín Corinto. ² A'uu pu yá'uteu seíj ti Israel jetze ajtéme'ecan ti ayén ántehuaa tijín Aquila. A'uu pu é'eme'ecan a'ujna seíj chuéjra'a japua ti ayén téja'arájtehuaa tijín Ponto. A'íjna í Aquila, ajta a'íjna í íra'ara'an ti ayén ántehuaa tijín Priscila, a'íi mú me'uun e'eráaci a'ujna já'ahua'a seíj chuéjra'a japua ti ayén téja'arájtehuaa tijín Italia, a'iné ayée pu tiú'uxe'eve'eca'a mej nu'u á'uciine me'újna a'íjna jime'e í hua'arey í romanos ti ayén á teja'uta'íteca'a mej á'uciine naími'i í mej Israel jetze ajtéme'ecan.

Ajta a'ín í Pablo, a'íi pu u huaja'uvé'emuaareca'a. ³ Pablo pu racú'une'epuaca'a í navij chí'ira'a. Aye mú che'atá mena'a tí'imuari'eca'a a'ímej, a'íjna í Aquila, ajta

a'íjna í Priscila. A'íj pu jín a'uteájturaa huá'a jamuan, ajta tí'imuari'eca'a huá'a jamuan a'íjna í Pablo.

⁴ Nain xicájra'a jetze matíj pua'a ruse'upi, a'úu pu a'uteáru'ipiche'e huá'a teyujta'a, tihuá'a'ixaate'eca'a tí'ij ayén éeni'icí'e hua'antimuá'itín a'ímej í mej Israel jetze ajtémecan, majta í mej seij chuéjra'a japua é'eme'ecan.

⁵ Matí'ij mi huiráaci a'ujna u Macedonia a'íjna í Silas, ajta a'íjna í Timoteo. Matí'ij mi me'uun a'ará'a a'u ti a'utéveeca'a í Pablo, ti ajta jín antiújmua'areereca'a nain jime'e ti tihua'utá'ixaate'en í yu'uxari jetze. Naa te'ehauritiéecan jime'e, a'íj pu tihuá'a'ixaate'eca'a a'ímej í mej Israel jetze ajtémecan, a'íjna jime'e ti Jesús a'íjn pú'een í tevi ti Dios án yá'ujra í ipuari japua, a'íjna mej rachú'eve'eca'a.

⁶ Majta me'ín, camu a'atzu raxí'eve'eca'a mej ráanamua. A'íj mú jín autéjhuii mej a'ij pua'a tirájeeve. Aj pu í Pablo tiu'utéca'atzijxi í tiú'ujcixu mej mi ráamua'aree tijín ma'uté'itzee í Dios jemi. Ayee pu tihua'utá'ixaa tijín:

—Mú'een xu pú'eene'e xá'aju'un tí'ij mú'ejmi jetze rájveti í puaíjtzí. Nee nu hui ra'ará'aste ti tinaa'íjca. Íjii ti yú auca'ití a'ame, huá'a jemi nu a'um'é'e na'ame í mej seij chuéjra'a japua é'eme'ecan. —Ayee pu tihua'utá'ixaa.

⁷ Aj pu í huirájraa u hua'atáyujta'a. Aa pu a'ará'a áa ti é'eche ja'ati ti ayén ántehuaa tijín Justo. A'íj pu raná'amiche'e í Dios, ajta a'uun é'echejca'a a'ájna vejli'i a'u ti a'utéjvee í teyuu.

⁸ Ajta a'íjn í Crispo, í ti tí'ajta u teyujta'a, a'íj pu rá'antzaahua í tavástara'a, majta miyen che'atá mena'a naími'i ti huá'a jamuan é'echejca'a a'íjna í Crispo. Majta seica í mej Corinto a'uchéjme'ecaa, matí'ij ráanamua'jri'í í niuucari, jeíhua mú rá'antzaahua. Matí'ij mi huámua'i'ivijhuaca'a.

⁹ Aj pu í tíca'imua, tí'ij a'íjn Pablo tí'imaaraca'a, a'íj pu raasej í tavástara'a. Ayee pu tiraata'ixaa tijín:

—Capej tí'itziíne'e. Paúche'e pej hui tihuá'a'ixaate'e pua'amé. Capej tépuaapua'aren. ¹⁰ Nee nu mú'eetzi jamuan yé huatéjvee. Capu ja'ati timua'antiú'uuni'ira. Capu ajta ja'ati puaíjtzí muaatá'asin. Jéihua nu hui titeítestemua'a íye chajta'a. —Ayee pu tiraata'ixaa í tavástara'a.

¹¹ A'íj pu jín Pablo ayén a'uun é'etee seij nine'ira'a japuan já'ita'a a'ujna Corinto. Tihuá'amua'atejcaa a'íjna jime'e í niuucari ti jetzen rá'axa í Dios.

¹² Aru tí'ij a'íjn Galión a'uun tí'ivaire'eca'a tajtuhuan jime'e a'ujna ti ayén téja'arájtehuaa tijín Acaya, a'íjme í mej Israel jetze ajtémecan, a'íj mú autéjhuii mej tiníniu'ucacun me'íjna jemi í Pablo. Matí'ij mi ya'ujáj jueesi jemi. ¹³ Aj mú mi miyen tiraata'ixaa í tajtuhuan tijín:

—A'ijna i teáata'a, a'í pu hui huá'amua'itijca'a í teite mej mi miyen seicié tí'ijna'amiche'en í Dios. Aru capu hui ayén tihua'atá'aca í taye'irá mej miyen rijca.

14-15 Pu'uri tín tiu'utaxáatache'e a'ijna í Pablo, tí'ij a'ín Galión, ayén tihua'utá'ixaa a'ímej í mej Israel jetze ajtémecan tijín:

—Casi'i mú'een, mi sej Israel jetze ajtémecan, ti pua'a hui amín tí'itíj a'ij pua'a huáruu ti caí xí'epi'ín, na'ari tí'itíj huajé'ica ti huápi'i ruxe'eve'e, aj nu xaa niyen téja'amuanamuáarache'en. Mí ajta caí a'iné a'ii pu'u jín tí'ixa á'amuaye'ira, ¿a'iquí huataújmu'a'a a'ijna? ¿Ni caí niuucari pú'een a'ijna? Ayee pu hui tiraavíjte'e rujímua'a sej mú'een siyen ra'antipué'ajte'en, a'iné canu nee raxí'eve'e nej raaxí'epi'íntare'en ne'ijna i niuucari. —Ayee pu tihua'utá'ixaa.

16 Tí'ij i hua'irájtuaa á pua'acié a'ujna a'u mej e'etiújse'irihua'a í jueesi. 17 Aj mú mi me'ín í mej i'i griego, naími'i mú rajví'i me'ijna í Sóstenes í ti tí'aijta u teyujta'a. Matí'ij mi raatéevajxi a'ujna jemi í tajtuhuan. Mi ajta a'ijna í Galión, capu jetzen ruxe'eve'e já'araa a'ijna jime'e.

Tí'ij nu'u Pablo a'utéjche ti mú já'ahua'a a'atanén, ajta mú á'ayee

18 Aúche'e a'atzu á'atee a'ujna Corinto a'ijna í Pablo. Tí'iquí hua'utateújte í ru'ihuaamua'a. Ajta á'iyen baarcu jetze ateájraa, ajta á'uraa jamuan a'ijna í Priscila, ajta a'ijna í Aquila. Matí'ij antá'ine a'ujna já'ahua'a sej chuéjra'a japua ti ayén téja'arájtehuaa tijín Siria. Tí'ij caí xi u e'erájraa a'ujna u Cencia, aj mú mi racaaye ti i ra'ará'asten tí'iti jime'e ti a'ín a'ijna jín te'ataújratziiri'i.

19 Matí'ij mi me'uun a'ará'a a'ujna chajta'a ti ayén téja'arájtehuaa tijín Éfeso. A'u pu huaja'utéhui í Pablo a'ijna í Priscila, ajta a'ijna í Aquila. Aj pu i a'uun a'uré'ene a'ujna teyujta'a. Tihua'utá'ixaa a'ímej í mej Israel jetze ajtémecan í mej tíújse'irihua'a a'ujna. 20 A'í mú raatajé ti nu'u jaítze'le á'ateevi'ín. Mi ajta caí, capu ahuaújca'ane.

21 Aj pu i hua'utateújte. Ayen tijín:

—Ja'anáj nu'irén yé tanéjsin ti pua'a Dios naatá'an.

Aj pu i ajteájraa í baarcu jetze. Tí'iquí a'uun Éfeso á'uraa. 22 Tí'ij a'uun a'utane, chajta'a ti ayén téja'arájtehuaa tijín Cesarea. Amuacaícan pu a'ánna a'ujnéj u Jerusalén. Tí'ij i hua'utateújte í mej tíújsej u teyujta'a. Ajta á'iyen, a'ín a'uun a'ucáane a'ujna Antioquía. 23 A'u pu a'atzu á'atee a'ujna. Aj pu 'i u e'erájraa. Aa pu a'atáne a'u ti e'echájta'ajmee sexu'ijmé'e a'u mej a'uchéjme'ecaa í teite, sej chuéjra'a japua ti ayén téja'arájtehuaa tijín Galacia, ajtahua'a sej ti ayén

téja'arájtehuaa tijín Frigia. A'í pu ca'aníjra'a hua'atá'acare'e najími'ica í mej té'atzaahuat'e.

T'íj nu'u Apolos tihua'utá'ixaa í niuucari jime'e a'ujna Éfeso

²⁴ A'íjna xicáara'a jetze, seij pu á e'iré'ene ti Israél jetze ajtéme'ecan. Ayee pu ántehuaa tijín Apolos. A'uu pu é'eche a'ujna chajta'ana jetze ti ayén téja'arájtehuaa tijín Alejandria. Jé'ecan pu raayí'itihua'a ti tihua'utá'ixaate'en í niuucari jime'e. Ajta temua'a tiraayí'itihua'a a'ij ti ye'í huataújmua'a í ti té'eyu'usi'í í yu'uxari jetze. ²⁵ Naa pu tiú'umua'atejcaa a'ij ti tí'ijxe'leve'eca'a í tavástar'a. Tiu'utaxájtaca'a a'ujca'anéecan jime'e, ajta ti temua'a naa rí'í tiu'utániuuni a'íjna jime'e í Jesús. Ajta a'íj pu'u mua'areereca'a a'íjna í ti jín Juan hua'utamua'íhuaca'a.

²⁶ A'í pu a'íjna jín a'utéjche ti tihua'utá'ixaate'en u teyujta'a a'ujca'anéecan jime'e. Mat'íj me'ín ráanamujri'í a'íjna í Priscila, ajta a'íjna í Aquila, a'í mú raatá'inee ti huaja'uvé'emuaare a'ujna a'u mej é'eche. A'uu mú rá'itiiri'í jaítze'e a'ij ti tí'ijxe'leve'e í tavástar'a. ²⁷ Ajta t'íj ari á'uye'imí'ica'a a'ujna já'ahua'a Acaya a'íjna í Apolo, a'í mú ihuáamua'ame'en ca'aníjra'a raatá'a. Aj mú mi tihuaja'uta'í'iri'í í ru'ihuaamua'a í mej a'uun é'eche mej nu'u naa temua'a tira'ancuré'evi'itín. T'íj a'ín Apolos a'uun a'ará'a a'ujna Acaya, jé'ecan pu hua'utévai ti Dios hua'utá'a rux'evi'ira'a jime'e mej rá'antzaahuat'en. ²⁸ A'ujca'anéecan jime'e pu hua'utéemua'í'í teite a'ímej tzajta'a í mej Israél jetze ajtéme'ecan. A'íjna yu'uxari jetze pu tihua'utasejrate ti Jesús a'ín pú'een í ti nu'u Dios án yá'ujra í ipuari japua.

19

T'íj nu'u Pablo a'uun

¹ T'íj a'ín Apolos a'uun a'utéveeca'a a'ujna Corinto, Pablo pu a'ánna imuá a'utéene mu'utzitá japua. T'íj'ítá'í a'uun a'ará'a a'ujna Éfeso. U pu huajá'uteu seica í mej té'atzaahuat'e.

² Ayee pu tihua'uta'íhua'uri'í tijín:

—¿Ni caí huateájturaa mú'ejmi tzajta'a í xiéjniu'ucare'ara'an í Dios set'íj rá'antzaahua?

Mat'íj mi miyen tiraata'ixaa tijín:

—Catu xaa teen mé'e yé'enamujraca'a í xiéjniu'ucare'ara'an í Dios.

³ Aj pu i Pablo ayén tihua'uta'íhua'uri'í tijín:

—¿A'ataani niuucajtze'en jín xáamua'í'vijhuaca'a?

Mat'íj mi miyen tiraata'ixaa tijín:

—A'íj tu niuucajtze'en jín huatámua'íhuaca'a a'íjna í Juan teecan.

⁴ Pablo pu ayén tihua'utá'ixaa tijín:

—Juan pu hui huá'umuai'ihuaca'a í teite a'íjna jime'e mej mi seicié tiú'umua'ati í ru tzajta'a. Mi ajta, a'íi pu huá'a'ixaate'eca'a mej nu'u té'antzaahuate'en jemin í ti auj uvé'enejsin méjca'i huáyee. A'íi pu hui a'íin pú'eene'e a'ame í Jesús, í ti Dios án yá'ujra í ipuari japua.

⁵ Mat'íj ráanamujri'i, aj mú mi huáumuai'ivijhuaca'a niuucajtze'en a'íjna í Jesús. ⁶ Ajta, jime'en pu'u a'íin Pablo hua'avé'emuari'exi án huá'amu'uutze'e, aj pu i a'íin xiéjniu'ucare'ara'an í Dios huatasejre huá'a tzajta'a. Mat'íj mi autéjhui mej tiu'uxáj niucari jime'e mej caí xi raay'itihua'a, majta mej tiu'utaxá í Dios jetze me'ecan. ⁷ Ayee mú ará'axcaa cumu tamuáamuata'a japuan hua'apua í teteca.

⁸ A'atevili a'achú cumu huaíca máxcira'i ti a'íin Pablo á'uche'ecane'e hua'atéyujta'a. A'uu pu tihuá'a'ixaate'eca'a a'ujca'anéecan jime'e. Ajta hua'atémua'itijme'e í teite a'íjna jime'e í ti Dios tí'ajta íiyen chaanaca japua, ajta u ta japua.

⁹ Mi majta seica, camu jime'en tiu'utá'a í ruxíejniu'uca mej ráanamua í niucari ti jime'en tihuá'a'ixaate'eca'a. Camu chéle rá'antzaahuate'ecuca'a sino ayée mu'u a'ij pua'a tí'ixajtaca'a í teite tzajta'a. Ti'iquí a'íin Pablo avé'eraa huá'a tzajta'a.

Ti'iquí seica í mej té'atzaahuate'e, a'ímej pu a'uví'iti a'u mej tihuá'umua'aten, a'ujna já'ahua'a chi'ira'an jetze a'íjna ti ayén ántehuaa tijín Tiranno. A'uu pu tihuá'a'ixaate'eca'a nain xicá'jra'a tzajta'a. ¹⁰ Ayee pu teumé'eca a'achú cumu hua'apua nine'ira'a ti a'íin Pablo ayén tihuá'amua'atejca'a. A'íj pu jín naími'i í mej me'uun a'uchéjme'ecaa a'ujna Asia, naími'i mú ráanamujri'i í niucari ti jetzen rá'axa í tavá'stara'a, a'íjna í Jesús, naími'i í mej Israel jetze ajtéme'ecan, majta í mej sej chuéjra'a japua é'eme'ecan.

¹¹ Ajta a'íin í Dios, ve'ecán pu jín rí'i huá'uruu í teite a'íjna jetze í Pablo mej mi naími'i naa rí'i te'utasejra í Dios jemi. ¹² Tíj ajta a'íjna í pañuura'an a'íjna í Pablo, ajta a'íjna í caxuri ti jín avé'ujji'ici'e, ti pua'a nu'u ja'ati huá'a japua án teja'upítira'ani a'ímej japua í mej tí'icucui'i, aj mú nu'u mi huarúj naími'i, ajta nu'u hua'utamuári í tiyaaru'u í mej huá'a tzajta'a seijre'eca'a a'ímej í teite.

¹³⁻¹⁴ Majta seica í mej Israel jetze ajtéme'ecantaca'a í mej á'ujjhuana'e'e a'u ti na'a mej a'uchéjme'ecaa, a'íi mú huá'amarite'eca'a í tiyaaru'use í mej huá'a tzajta'a seijre'eca'a í teite. Méjxe'eve'eca'a mej miyen huá'ini niúucare'ara'an jime'e í Jesús.

Ayee mú che'atá mena'a tí'ijxe'eve'eca'a ja'ati tí'iyaujmua'a ti Israel jetze ajtéme'ecantaca'a mej raatamuárite'en í tiyaaru'u ti tevi tzajta'a seijre'eca'a. Ayee mú ará'axcaa aráhua'apua a'íme í yaújmua'ame'en a'íjna í ja'ati ti

tihuá'aijte'e í mej tí'ivaire'e u teyujta'a. Ayee pu ántehuaaca'a a'íjna í ja'ati tijín Esceva. Matí'ij mi me'ín yaújmua'ame'en miyen tiraatajé í tiyaaru'u tijín:

—Ayee nu hui tejá'amua'ijte'e ne'íjna jetze me'ecan a'íjna í Jesús í ti jetzen me'ecan ti'ixa í Pablo.

¹⁵ Aj pu i ayén tiu'utaniú a'íjna í tiyaaru'u tijín:

—Néjmua'ate hui ne'íjna í Jesús, neajta ne'íjna í Pablo. Ari mú'een, ¿a'aténni sej pírici?

¹⁶ Jíme'en pu'u ayén tiu'utaxájtaca'a, aj pu 'i a'ín tiyaaru'u ca'anacan huá'a jetze rájve. A'íj pu jín hua'utéemua'iti. Jé'ecan pu hua'utéevajxi. Majta me'ín, ca'anacan mú huiráaci, memua'mua'avijmé'e, meti'ipuaíjti'ihuajmé'e. Matí'ij mi hu-ataúruu. ¹⁷ Majta í mej me'uun é'echejca'a me'újna Éfeso, naími'i mú ráamua'areeri'i ti ti'itíj huá'uruu a'íme í mej Israel jetze ajtéme'ecan, majta í mej seij chuérja'a japua é'eme'ecan. A'íj mú jín tiu'utátziin naími'i. Matí'ij mi rí'i tiraatá'a í tavástar'a, a'íjna í Jesús.

¹⁸ Majta mu'iiti í mej té'atzaahuat'e, a'íj mú u a'uvé'uju'un mej tiraataxáj mé jéjre'e ti'iti jíme'e ti a'ij pua'a een í mej jín meri auteájturaa, ti'itíj ti na'a í mej a'ij pua'a huaríj. ¹⁹ Majta í mej tí'ichahuaara, u mú teja'ará'i'ipi í tiú'uju'uxari. Aj mú mi tiu'utáij, meti'iseíraca'a í teite. Matí'ij raaté'itíee a'achú tíj na'a caj tí'ijnajcheca'a a'íjna í yu'uxari, ayé pu ará'a a'achú cumu muáacua jetze vi'ira'a í plata. ²⁰ Ayee pu ca'anín jín tí'ijnamuajre'eca'a í niuucari ti jetzen rá'axa í tavástar'a, ajta méyee, ajta nainjapua mú ráamua'areeri'i.

²¹ Tí'ij ayén tiu'uríj. Tí'iquí Pablo raaxí'epi'íntare ti i u huaja'uvé'emuaare a'ujna Macedonia, ajta a'ujna Acaya, ajta tí'ij a'ájna á'ume'en u Jerusalén. Ajta ti nu'u, a'ánna huajá'umuaaren a'ánna Jerusalén, ruxe'eve'e pu nu'u a'ame ti a'uun á'ume'en a'ujna Roma. ²² A'íj pu jín hua'apuaca huata'íteca'a í mej ravaire'e, a'íjna í Timoteo, ajta a'íjna í Erasto mej mi á'uciine a'ujna Macedonia. Ajta a'ín í Pablo, a'úu pu aúche'e a'uteájturaa a'ujna u Asia.

Matí'ij nu'u mi autéjhui mej tiú'uritzíite'en me'újna u Éfeso me'íjna í teite

²³ A'íjna xicájra'a jetze, jeíhua mú huataníniu'ucacuca'a í teite me'íjna jíme'e ti huataseíjre í hua'aye'ira í mej té'atzaahuat'e. ²⁴ Seij pu a'ín pú'eene'e ti ayén ántehuaa tijín Demetrio. A'íj pu chí'ij ta'ahuaca ti cálieen ti plata rumua'atí. Ayee pu éene'en ta'ahuaca pu tíj diosí ti huá'achi'i. Ayee pu ántehuaa a'íjna í hua'adioj tijín Artemisa. Jéíhua pu huá'amua'itici í mej jamuan tí'imuarí'eca'a. ²⁵ Huá'ajseij a'ímej í mej jamuan tí'imuarí'eca'a, ajta seica

í mej miyen che'atá mena'a tí'imuari'eca'a tí'itij jime'e. Ayee pu tihua'utá'ixaa tijín:

—Teteca, mú'een xu ramua'aree tej temua'a naa tí'ijmua'itici í tumin te'íjna jime'e tej tí'imijhuaca. ²⁶ Temua'a xu tí'ijmua'aree, seajta ranamua se'íjna í Pablo, a'í pu tejá'uxajtan ti a'ímej í dioosi a'úu mé é'esejre'e u teyujta'a, teteca mú huá'ata'ahuaca. Camu nu'u dioosi p'irici. A'íj pu hui jín ari jeíhua hua'utéemua'iti í teite í mej miyun me'ecan Éfeso, ajta nainjapua a'uun ti huatacá'a tíj na'a u Asia.

²⁷ 'Jé'ecan pu a'ij pua'a tí'iruure, a'iné ayée pu hui tiu'utári'iriistari tej jeíhua tejá'uríeeni í tej jín tí'imijhuaca. Ajta a'íjna jime'e í tatéyuu ti tzajta'an huiirájvee í tadioj ti ve'ée, a'íjna í Artemisa, ayée pu tiu'utári'iriistari mej hui caí ché'e miyen tí'ijna'amiche'en. Majta, camu ché'e raatax'íeve'esin í ti ve'ée a'íjna i dios í mej raná'amiche'e nainjapua a'uun ti huatacá'a tíj na'a u Asia, ajta tíj na'a íiyen chaanaca japua. —Ayee pu tihua'utá'ixaa.

²⁸ Mat'íj ráanamua'jri'i me'íjna, jé'ecan mú huataníniu'ucacuca'a. Ma'utéjhuii mej téjijhuajmé'e. Miyen tijín:

—Huápi'i pu hui ve'ée a'íjna í Artemisa, Éfeso ti é'eme'ecan.

²⁹ Ca'anacan mú a'uvá'íjtzime'e. Mat'íj mi huaruáachijmé'e naími'i. Me'uun a'uteájrupi u teyujta'a. Mat'íj mi teite huavívi'i a'ímej í mej hua'apua, a'íjna í Gayo, ajta a'íjna í Aristarco, í mej Macedonia é'eme'ecan. A'íj mú á'ujujhua'ane'e jamuan a'íjna í Pablo. Mat'íj mi huaja'ujájpua'a a'ujna chi'ita a'u mej e'etiújse'irihua'a í teite.

³⁰ Ajta a'ín í Pablo, a'í pu ayén tí'ijxe'eve'eca'a ti ajta a'ín a'uun a'uteároute. Majta me'ín í mej té'atzaahuatete camu tiu'utá'a ti uteároute. ³¹ Majta seica í mej tí'aijta a'ujna Asia, í Pablo ti huá'ihuaara'a, a'íj mú miyen tiu'utaxájtaca'a tijín:

—Ché'e nu'u caí a'uteáru'ipiche'en a'ujna chi'ita.

³² Majta a'ímej í teite, ayée mú mauj títetéjijhuajmé'e. Seica mú seicié tí'itejijhuaca'a. Majta seica seicié. Majta já'ita'a mú ará'axcaa í mej caí ramua'areereca'a a'ij mej 'een jín téjijhuajmé'e, majta camu ramua'areereca'a a'ij mej 'een jín tiújseij. ³³ Majta me'ín í mej Israel jetze ajtémecan, seica mú miyen ca'aníjra'a tiraatá'a ti a'íjna í Alejandro ti-hua'utá'ixaate'en í teite. Mat'íj mi seica ayeutáxi a'u mej e'evé'enejne'e í teite. Majta seica miyen tira'aráajee a'ij ti ye'í huárini. Ajta a'ín í Alejandro, a'í pu rumuájca'a jín hua'utá'ijmíjri'i mej caí ché'e tí'ixajta. A'íj pu ayén tí'ijxe'eve'eca'a ti huá'a japua huatániuni a'ímej í mej Israel jetze ajtémecan.

³⁴ Mi majta í teite, matí'ij ráamua'areeri'i ti a'ín Israél jetze ajtémecan, naími'i mú jíjhuaca'a a'achú cumu hua'apua hora. Miyen tijín:

—Huápi'i pu ve'ée, a'íjna í Artemisa ti Éfeso é'eme'ecan.

³⁵ Ajta a'ín í tí'iyu'uxaca, a'í pu xaa hua'utá'ijmijri'i mej nu'u caí ché'e tí'ixajta. Aj pu i ayén tihua'utá'ixaa í teite tijín:

—Mú'een teteca, Éfeso sej é'eme'ecan, naími'i í teite í mej íyen chaanaca japua seijre'e, naími'i mú hui ramua'aree tej iteen antítamua'aree te'íjna jime'e tej ráacha'ín í teyuu ti tza-jta'an urájca í dios ti ve'ée, a'íjna í Artemisa, ajta a'íjna í tetej ti u e'icájve u ta japua. ³⁶ Capu a'ij tí'iri'iri ti ja'ati rá'axiehuari'ira a'íjna. Xaatapuá'ajta mi sej téjijhua. Caxu hui ti'itíj mua'aree a'ij sej ti'itíj ruure.

³⁷ Mú'een xu yé huavé'evi'iti se'ímej í teteca íyu chil'ta, se'íjna í Gayo, seajta se'íjna í Aristarco. Majta me'ín, camu hui ja'anáj tiu'unáhua u teyujta'a, camu majta a'ij pua'a ti'ixa í tadioj jemi.

³⁸ Tí pua'a hui a'ín Demetrio, majta í mej jamuan tí'imuari'e, ti pua'a ja'ati huá'ajaaxiejví'ira, te'entácuuni'i a'ujna í jueesi mej e'iráati. Miché'e me'ín me'uun e'ehuaújniuuste'en. ³⁹ Ajta ti pua'a mú'een ti'itíj jín setiú'ujcha'íire'e, rujímua'a xu raaxí'epi'intare'en a'ij ti ti'itíj jín ti'itá'aca í yu'uxari jetze. ⁴⁰ Ayájna tetíj een, ayée pu hui tiu'utáci'ipe mej téjmi jetze te'ujpuá'ajte'en me'íjna jime'e, a'ij tej ti'itíj huáruu íye chajta'a tej tiyen tí'ita'itziite'e. Ti pua'a miyen me'íjna jín téjmi jetze te'ujpuá'ajte'en, capu ti'itíj mé'e já'ahua'a tej tiyen tiu'utá'an í mej jín taatátuaani. —Ayee pu tihua'utá'ixaa a'íjna ti tí'iyu'uxaca.

⁴¹ Tí'ij antipuaá'areca'a ti ti'ixa, a'í pu hua'irá'iteca'a í teite.

20

Tí'ij nu'u Pablo a'uun a'atanéj u Macedonia, ajta u Grecia

¹ Tí'ij antipuaá'areca'a í mej huaúritziite, Pablo pu hua'utajé í mej té'atzaahuat'e ti ij a'ín a'atzu ca'aníjra'a hua'utá'an mej mi caí ruxieemíjte'e. Aj pu i hua'iré'echuúixi seij ajta seij, ajta hua'utateújte. Ti'iquí á'uraa u Macedonia.

² Nainjapua pu huá'umuaareca'a matíj mena'a titeechéejme'ecaa a'ímej í í'ihuaamua'ame'en. Jé'ecan pu ca'aníjra'a hua'utá'a a'íjna jime'e í ti jín tihua'utá'ixaa. Ajta á'iyen, a'uun a'ará'a a'ujna u Grecia. ³ A'uu pu ayén á'atee a'achú cumu huaíca máxcira'i.

Ti'iquí atéye'imíjca'a í baarcu jetze ti i antára'ani a'ujna Siria. Majta a'íme í mej Israél jetze ajtémecantaca'a, a'í mú miyen tiraaxí'epi'intare mej me'uun ye'itéchu'eve'en juye jetze ti jetzen huaméj.

Ajta a'íjna í Pablo, tí'ij nu'u i ráamua'areeri'i. Tí'iquí ayén tiu'utaxájtaca'a tíjín niché'e huaré'ara'ani nej ni ne'uun a'uré'enen u Macedonia. ⁴ A'íí mú a'ucíj jamuan, a'íjna í Sópater ti yaujra'an pú'een a'íjna í Pirro. A'uu pu é'eme'ecan a'íjna í Sópater u Berea. A'íí mú majta a'ucíj a'íjna í Aristarco, ajta í Segundo, í mej Tesalónica é'eche. Gayo pu ajta á'uraa a'uun ti Derbe é'eme'ecan. A'íí mú majta a'ucíj a'íjna í Timoteo, ajta a'íjna í Tíquico, ajta Trófimo. A'uu mú é'eme'ecan a'u ti huatacá'a u Asia.

⁵ A'íí mú í ta'ihuaamua'a án e'ejrá'aseca'a. Majta me'ín, a'úu mú nu'u taje'echu'eve'e muá'aju'un itejmi a'ujna chajta'a u Troas. ⁶ Teajta iteen, tí'ij te'upuá'areca'a í mej tiu'uyé'este me'íjna jime'e í mej racua'aca í pan ti caí levadura ranaxca, a'úu tu e'eráaci a'ujna Filipos í baarcu jetze. Anxíj xicaj tu jetze a'ará'a a'ujna Troas. A'uu tu huajá'uteu í seica. Teajta iteen, a'úu tu á'atee aráhua'apua xicaj.

Tí'ij nu'u Pablo a'uun a'atanéj u Troas

⁷ Tí'ijta teja'uré'ene í seíj xicájra'a jetze, a'íí mú tiújseij mej mi hua'uré'e'í'ipi'ite'en í pan. Ajta a'íí pu tihua'umuá'ate a'íjna í Pablo. A'íné ayée pu tiú'uxe'leve'eca'a ti á'ura'ani í seíj xicájra'a jetze ti ra'ité'ase, aúche'e pu tihua'a'ixaate'eca'a ajta já'íta'a tíca'imua.

⁸ A'uu mú tiújseij a'ánna ímuá cuaartu jetze, ti tiú'ujhuaica. An pu ú'utaaca jeíhua í cantiira'a. ⁹ Ajta a'úu pu huiracatii temuajj ti ayén ántehuaaca'a tíjín Eutico. An pu ave'eré'eyeijxi ti anacun.

Ajta a'íín í Pablo, jeíhua pu tihuaú'ixaa. Jé'ecan pu á'atee ti tihua'a'ixaate'e. A'íj pu jín huamuá'itiche í cutzi jime'e a'íjna í Eutico. Aj pu i ticu. Cuj pu ancuré'ejvej ti tiú'ujhuaica jetze í chí'ij. Matí'ij mi ra'ajjáj m'í'ichican.

¹⁰ Aj pu i acájraa a'íjna í Pablo. Tí'ij i ra'avé'evii a'íjna í temuajj tí'írí m'í'ichi. Tí'iquí ru'ihuaamua'a ayén tiu'utá'ixaa tíjín:

—Caxu tí'itziíine'e. Aúche'e pu hui ruuri.

¹¹ Aj pu i ajtahua'a antíraa í chí'ij jetze. Hua'uré'e'í'ipi'ite í pan. Matí'ij mi ráacua. Temua'a pu tiu'utáxa'íi ti tihua'a'ixaate'e. Tapuá'arijme'eca pu á'uraa. ¹² Ajta a'íín í temuajj, ruurican mú a'uví'iti. Jé'ecan mú naa tiu'utaújtemua'ave.

Tí'ij nu'u i u a'ajrájraa u Troas, ti nu'u i a'uun e'ará'asti u Mileto

¹³ Teajta iteen, ta'anáaté'e tu á'uju'un. Tetí'ij ti baarcu jetze atéeci. A'uu tu a'ará'a te'újna Asón, tej ti ye'erávi'itin te'íjna í Pablo, a'íné ru'icán pu e'eráye'imijca'a. ¹⁴ Tetí'ij ráateu te'íjna

í Pablo te'újna Asón, tí'iqui ta jamuan ateájraa í baarcu jetze. Teti'ijta ti a'ucíj a'ujna já'ahua'a u Mitilene. ¹⁵ A'uu tu huiráaci.

Yee ruijmua'ate'e yee tu antacíj után pújme'en. A'uu tu vejli'i e'ejtenee a'utí e'eráahuachi ti ayén téja'arájtehuuaa tíjín Quio, tetí'ij ti seíj jetze í xicaj te'uun antanéj te'újna Samos. Yee ruijmua'ate'e yee a'uun tu a'ará'a a'ujna chajta'a ti ayén téja'arájtehuuaa tíjín Mileto.

¹⁶ Ayee tu huaríj a'iné Pablo pu raaxí'epi'intare ti caí a'uun a'atanén a'ujna Éfeso. Capu ajta e'etéerimi'ica'a a'ujna a'uun ti huatacá'a u Asia. Ca'anacan pu u a'uránejmí'ica'a a'ujna Jerusalén, ti pua'a nu'u í'iri'iristan tej te'uun a'uté'uuca'a matí'ij tí'iyesten me'íjna jime'e mej ra'utámua'aree ti ari ayén teuumé anxíj tamuáamuata'a xicaj.

A'ij ti nu'u Pablo tihua'utá'ixaa a'ímej í vaujsi í mej me'uun é'eme'ecan u Éfeso

¹⁷ A'uu pu a'utevé'e u Mileto, tí'ij Pablo hua'uta'aíjtaca'a mej u a'uvé'uju'un í vaujsi í mej huá'a jetze ajtémecan a'ímej í mej tiújse'irihua'a a'ujna u Éfeso. ¹⁸ Matí'ij mi me'ín vaujsi á e'iré'ene. Aj pu i ayén tihua'utá'ixaa tíjín:

—Mú'een xu ramua'aree a'ij nej yé tiu'utéjvee netíj nena'a amuacaícan nej yé ra'áa íiye Asia. ¹⁹ Ayee nu hui tí'ijvairé'e í tavástará'a tzáahuati'ira'a jime'e. Canu á'antzaahuat'e ne'íjna jime'e sino nehuányeinixi ne'íjna jime'e nejá'amuacha'ij. Neajta, jeíhua nu tiu'utése ne'íjna jime'e mej a'ij pua'a tinaatajé.

²⁰ 'Canu ja'anáj á'atura nej caí tejá'amua'ixaate'e tí'itij ti amuaatéva'iri mú'ejmi. Netejá'amua'itii ne'újna teyujta'a, neajta ne'újna á'amuache. ²¹ Netihua'utá'ixaa ne'ímej í mej Israél jetze ajtémecan, neajta ne'ímej í mej seíj chuéjra'a japua é'eme'ecan, ti ayén tiú'ujxe'eve'e mej seicié tiú'umua'ati í Dios jemi, majta rá'antzaahuat'en me'íjna í tavástará'a í Jesús a'íjna ti Dios án yá'ujra í ipuari japua.

²² 'Tíj ajta íjii, a'úu nu hui Jerusalén a'umé'e na'ame ne'íjna jime'e ti a'ín xiéjniu'ucare'ara'an í Dios ayén tinaata'aíj. Canu xáahuí ramua'aree a'ij ti tí'itij mu'u ne'jé'eruuren. ²³ A'ij nu'u xaa mua'aree, ti a'ín xiéjniu'ucare'ara'an í Dios amuacaícan ayén tinaatá'ixaa yee a'u ti na'a ti huachájta'ajme, a'úu mú nu'u ne'iteánajsin. Ayee nej nu'u tirajpuaíitzi na'ame.

²⁴ 'Capu amín a'ij, capu ne jetze ruxe'eve'e ineetzi. Ajta netevi, capu tí'itij ranajche ineetzi jemi. A'ii nu'u hui niyen tí'ijxe'eve'e, nej ra'antíci'iti nej huára'ani íiyen chaanaca japua, neajta ra'ará'astén ne'íjna jime'e í Dios ti ayén tinaa'íjca nej tihua'utá'ixaate'en í teite í niuucari jime'e ti jetzen rá'axa í Dios, tí'ij a'ín tihua'utá'uuni'i ruxí'evl'ira'a jime'e.

25 'Mí seajta mú'een, nej á'amujemi á'uche'ecane'e á'aye'i, neajta já'amua'ixaate'e jíme'en í Dios ti nainjapua tí'aijta, íiyen chaanaca japua, ajta u ta japua. Aye'e nu tí'ijmua'aree sej caí ché'e ja'anáj neseijran ineetzi. 26-27 A'íj nu jín niyen tejá'amua'ixaate'e íjii, ti pua'a ja'ati yá'urieeni í rux'éjnie'u'uca í Dios jemi, capu Dios ne jetze rapua'ajte'e, a'iné canu ja'anáj raatapuá'ajtaca'a nej tejamuá'ixaa í niuucari, sino nain nu tejamuá'ixaa a'ij ti tí'ijxe'eve'e í Dios.

28 'Rí'i xu'u mú'een mi ru tzajta'a. Seajta rí'i xu'u huá'a jetze a'ímej í teite Dios ti tejámua'íjca. Setá'aj huá'ucha'íin naíjmi'ica í mej tíujse'iri í Dios jemi, í ti huá'unanai í rutevij jime'e a'íjna í Jesús.

29 'Aye'e nu nee tí'ijmua'aree netí'ij á'ura'ani, seica mú a'uvé'uju'u muá'aju'un mú'etzi tzajta'a mej miyen 'een matíj íra'ave tite'uteáru'ipi huá'a tzajta'a í ye'emuaate. Camu tíhua'utá'uuni'ira í mej té'atzaahuate'e. 30 Majta seica mú a'amua tzajta'a huatasej're'esin. Hua'itzi mú jín tejá'amua'aten mej mi amuá'jseire'en mú'ejmi í ru jemi.

31 'Naa xu'u rí'i mú'een. A'íj xu autámua'aree, tí'iri ayén teumé hua'íca nine'ira'a nej tejá'amua'ixaate'e sej neajta sej nain tújca'ari tzajta'a, nain tíca'ari tzajta'a, niyen ni te'icányé'ine'e a'amua jime'e.

32 'Neajta íjii, netejá'amua'íjcate'e í Dios jemi, ne'íjna jime'e í niuucari ti jetzen rá'axa a'achú ti caj titaatapuá'jve'esin í Dios. A'íjna í niuucari pu amuaatá'asin í ca'aníjra'a, ajta amuaatá'asin sej a'uté'e xá'ara'ani huá'a jamuan í ti Dios rusej hua'avé'ejajpuaca'a.

33 'Canu ja'anáj niyen tí'ijxe'eve'eca'a nej ra'ancuré'an huá'a tumin, canu neajta í tihuá'acíxu a'ímej í ne'ihuaamua'a. 34 Aye'e xu hui seajta tí'ijmua'aree nej huaténvai nemuajca'a jime'e, neajta niyen che'atá nena'a tihua'utévai a'ímej í mej nej jamuan á'ujjhuane'e. 35 Nain nu hui jín tiu'umuá'iej, neajta nu amuá'itiri'i ti ayén tíú'ujxe'eve'e a'íjna jime'e tej hua'utévaire'en í mej caí a'ij tí'ijviicua'i.

'Mú'een xu seajta siyen tira'utámua'aree a'ij ti tiu'utaxájtaca'a í Jesús tijín: "Jaítze'e pu rí'i rutémua'ave'e a'íjna í ti tí'itá'aca caí a'íjna í ti te'encuré'aca." —Aye'e pu tihua'utá'ixaa a'íjna í Pablo.

36 Tí'ij ayén tihua'uta'ixáate'e, aj pu i Pablo tíunutaca'a huá'a jamuan a'ímej í vaujsi. Ajta raatéjhuau í Dios jemi. 37 Naíimi'i mú ru'iré'echuixi, majta tiujyeínejraa. 38 A'ii pu a'ín pú'een í niuucari ti raataxájtaca'a ti jaítze'e a'ij pua'a hua'utá'a yee mej nu'u caí ché'e ja'anáj mé'e yé'eseijran. Aj mú mi u á'uju'un jamuan a'u ti e'eteájraa í baarcu jetze.

21

Tí'ij nu'u a'ín Pablo á'uraa a'ujna u Jerusalén

¹ Tetí'ij ti á huaja'uhua'axi í ta'ihuaamua'a, tetí'ij ti atéeci í baarcu jetze. Aj tu ti antacíj a'ujna u Cos. Yee ruijmua'ate'e yee tu te'uun a'uráane te'újna Rodas. Teajta te'uun huiráaci, tetí'ijtá ti te'uun a'uráane a'ujna u Pátara. ² A'uu tu ti seíj á'uteu í baarcu ti Fenicia a'umé. A'íj tu jetze atéeci. Tetí'ij ti a'ucíj.

³ A'uu tu aujú'ucaa tetí'ij raaseíj á ti e'eráahuachi. Ayee pu téja'arájtehuuaa tíjín Chipre. A'uu tu taúutata'a pújme'en ajcáane, mú tu á'uju'un tena'a ajta a'ujna u Siria. A'uu mú te'irátuaaxi í ijca ti tiú'utisime'e í baarcu. A'íj tu jín acáaci. Ayee pu téja'arájtehuuaa a'ujna tíjín Tiro.

⁴ A'uu tu ti huá'uteu í ta'ihuaamua'a. A'uu tu ti huá'a jamuan a'uteájturaa aráhua'apua xicaj jetze. Aj pu i xiéjniu'ucare'ara'an í Dios, ti'itíj hua'utá'ixa a'ímej. A'íj mú jín raatá'ijmijracaa ti nu'u caí á'ura'ani a'íjna í Pablo a'ujna Jerusalén.

⁵ Tí'ij teja'uré'ene aráhua'apua xicaj jetze, aj tu ti a'ucíj. Naíimi'í í mej té'atzaahuate'e, majta í mej hua'atévi'itín, majta í huá'ayaujmua'a, a'úu mú tajaútuuaa ti ja'u'ástimee chajta'a jetze. A'uu tu títunutaxi ja'apuaíri japua, tej ti raatéjhuauni í Dios jemi. ⁶ Tetí'ij ti hua'utateúute'e, aj tu ti atéeci í baarcu jetze. Majta me'ín í mej á taje'evá'atuaa, a'úu mú huaré'aci.

⁷ Tetí'ij huiráaci te'újna Tiro, teuche'e tu huajú'ucaa baarcu jetze. Tetí'ij ti te'uun a'ará'a te'újna Tolemaida. Tetí'ij ti hua'utateújte í ta'ihuaamua'a. Teajta te'uun huá'a jamuan a'uteájturaa sei xicaj. ⁸ Yee ruijmua'ate'e yee pu á'uraa í Pablo. Teajta iteen i tej jamuan á'ujujhua'ane'e, teajta tu jamuan a'ucíj. Tetí'ij ti aitacíj a'u ti pújme'en, chajta'a ti ayén teja'arájtehuuaa tíjín Cesarea.

A'uu tu a'ará'a áa ti é'eche a'íjna í Felipe ti tejá'uxajtan teite tzajta'a. A'ii pu a'ín pú'een seíj í mej aráhua'apua ará'ase í mej tí'ivaire'e u teyujta'a. A'uu tu a'uteájturaa te'íjna jamuan í Felipe. ⁹ Muáacuaca pu tiyaúumua'a júucajtacan mej caí xi víche'e. A'íi mú tí'ixajtaca'a niuucari jime'e ti Dios raateájtuaa huá'a jemi.

¹⁰ A'uun tu á'atee yee pua'an xicaj tí'ij seíj á e'iré'ene ti ayén ántehuaa tíjín Agabo. A'uu pu e'erájraa a'ujna u Judea. A'ii pu pírici a'íjna í Agabo seíj ti Dios jetze me'ecan tí'ixaxa'a. ¹¹ U pu a'uvé'emej ti ij támu'areeri'i. Aj pu i ra'avé'existaca'a í Pablo í puaaseájr'ara'an. Ti'iquí a'íjna jín ra'amuáaji'icie í íicájr'an jetze, ajta í muájca'are'ara'an jetze. Ayee pu tiu'utaxájtaca'a tíjín:

—Ayee pu hui ti'ixa í xiéjniu'ucare'ara'an í Dios a'íjna ti jíme'en yee, mej nu'u ra'amuáaji'iciesin a'íjna jime'e í

puaaseájre'ara'an a'ímej í mej Israel jetze ajtème'ecan a'ujna Jerusalén. Majta nu'u hua'utátuiire'esin a'ímej í mej seij chuéjra'a japua é'eme'ecan.

12 Tet'íj ráanamujri'i te'íjna, iteen, majta a'íme í mej Cesarea é'eme'ecan, naími'i tu raatajé ti nu'u caí a'uun á'ume'en.

13 Aj pu i ayén tiu'utaniú í Pablo tijín:

—¿A'iné 'een jín siyen tiú'ujyein, seajta a'ij pua'a tité'ujmuajte ineetzi jime'e? Niché'e hui huámi'ini. Ayee nu té'enca'ane mej na'amuáji'ici'en, neajta nej huámi'ini ne'újna Jerusalén ne'íjna jime'e nej ravaire'e í tavástar'a í Jesús. —Ayee pu titaatá'ixaa a'íjna í Pablo.

14 A'iné catu raatáviiuca'iri'i tej ra'antimuá'itín, tet'íj ti raatá'a ti u á'ume'en. Ayee tu tiraata'ixaa tijín:

—Ché'e ayén teja'uré'enen a'ij ti tí'ijxe'eve'e í tavástar'a.

15 Teajta á'iyen huátacate. Tet'íj ti te'uun a'ujnéj a'ájna Jerusalén. 16 Seica í mej té'atzaahuat'e í mej Cesarea é'eme'ecan, a'íj mú a'ujnéj ta jamuan. Ajta seij ti huá'a jetze ajtème'ecan í mé Chipre é'eme'ecan, ayée pu ántehuaa tijín Mnasón. Pu'uri á'atee temua'a ti té'atzaahuat'e. A'uu tu e'eraíxanche'e a'u ti é'eche a'íjna.

Tí'ij nu'u Pablo ye'uvé'emuaareca'a a'íjna í Jacobo

17 Tet'íj te'uun a'ará'a, naa mú rí'i tita'ancuré'evi'iti í ta'ihuaamua'a. Jé'ecan mú huataújtemua'ave. 18 Yee ruijmua'ate'e yee pu Pablo ta jamuan u á'ume tej ti ye'uvé'emuaare te'íjna í Jacobo. Majta í vaujsi, naími'i mú a'uun a'uté'uuca'a.

19 Aj pu'i Pablo hua'utateújte. Ti'iquí ayén tihua'utá'ixaa naíjmi'ica a'ij ti ti'itíj huaríj a'ímej jemi í mej seij chuéjra'a japua é'eme'ecan, a'íjna jime'e ti Dios jetze ruca'ané a'íjn í Pablo, ayén Dios jetze te'araújca'anejca'a. 20 Mat'íj ráanamujri'i, aj mú mi rí'i tiraatá'a í Dios. Mat'íj mi miyen tiraata'ixaa me'íjna í Pablo tijín:

—Casi'i, ta'ihuaara'a, a'iné a'íme í mej Israel jetze ajtème'ecan, mu'ití mú hui té'atzaahuat'e, majta, naími'i mú raxí'eve'e ti ja'ati ayén huárini a'ij ti tiu'utaxájtaca'a í yu'uxari jetze a'íjna í Moisés tecan ti ra'uyú'uxaca'a. 21 Majta miyen tí'ixa pej nu'u tihuá'amua'ate a'ímej í mej Israel jetze ajtème'ecan, í mej majta seij chuéjra'a japua é'eche, mú'ee pej nu'u piyen tihuá'amua'ate mej nu'u caí miyen rijca a'ij ti tiu'utaxájtaca'a a'íjna í Moisés, mej nu'u caí ra'antisíjchixi'í í hua'anavij í huá'ayaujmua'a, majta nu'u caí ra'ará'asten í taye'irá.

22'¿A'iné tena'a tíjrini?, a'iné mat'íj ráamua'aree í teite pej ye'uvé'ene, aj mú mi tiújseire'esin.

23 'Patá'aj piyen huárini a'ij tej timuaatá'ixaate'esin iteen. Muáacua mú yé muaaté'uu í teteca, í mej ti'itij jín te'ataújratziiri'i í Dios jemi. 24 Patá'aj huá'anvi'itín pe'újna teyujta'a pej pi huá'ajejcuare'en huá'a jamuan, pajta tiu'unáachita í mej huá'ajijve'en. Aj pu hui xaa ri'iriista a'ame mej caújyaxi'in. Aj mú mi ramua'aréren ti caí ayén ti'ayajna a'ij mej timuaatá'ixaa mú'eetzi, sino pajta pej mú'ee ra'ará'astejsin í yu'uxari.

25 'Majta í mej caí Israel jetze ajtémecan, tu'uri tihua'uta'ítiri'i tej tiyen raaxí'epi'intare mej caí hua'ira'a cua'aca mej ráamuai'ivajtaca'a. A'í pu hui xaa ri'irí mej ráacua'ani í mej caí ráamuai'ivajtaca'a. Aru, camu nu'u majta xúure'e cua'aca, majta caí racua'aca í huá'ire'ara'an í mej racácuaimin. Majta caí tiú'ujxana'acira'a í teteca 'uuca jamuan í mej caí hua'atév'itín, majta í 'uuca, mej nu'u caí seica anteána'axcan í teteca í mej caí huá'acina'ajmua'a pú'een.

Mej nu'u raatéevi'i me'ijna í Pablo u teyujta'a

26 Yee ruijmua'ate'e yee, Pablo pu huaja'uví'iti a'ímej í teteca. Ajta huaújjejcuare huá'a jamuan. Aj pu i teyujta'a a'uteájrupi ti i hua'utá'ixaate'en í mej tí'ajta a'ujna mat'ij ra'antipua'ajte'en í mej rujéjcuare'en, majta me'ijna jín miyen huárini mej tiú'umuai'ivejta, seij ajta seij.

27 T'ij ari tímua'a antipua'arijme'eca aráhua'apua xicaj jetze, seica í mej Israel jetze ajtémecan, a'í mú raaseij a'ijna í Pablo a'ujna teyujta'a. A'íme a'úu mú é'eme'ecan tíj na'a a'úu ti huatacá'a u Asia. Mat'ij raaseij, nainjapua mú hua'utá'ixa í teite. Ca'aníjra'a mú hua'utá'a mej huataníniu'ucacu, mat'ijta mí raatéevi'i. 28 Muaajjhuaca'a ca'anín jime'e. Miyen tíjín:

—Mú'een teteca mí sej hui Israel jetze ajtémecan, sa-taata'aire'e. A'ii pu hui a'ín pú'een í teáata'a ti nainjapua á'uche'ecan, tihua'amua'ate naijmi'ica í teite mej nu'u mé rúurieni í taye'irá, majta mej nu'u caí ra'ará'asten a'ij ti té'eyu'usli í yu'uxari jetze, majta mej mi miyen a'ij pua'a tí'ixajta a'ijna jime'e í teyuu. Ajta a'ín, seij pu hui griegos uteárujte líyu teyujta'a, a'ij pu jín auté'itze í taye'irá jime'e.

29 Ayeé mú tiu'utaxájtaca'a, a'iné amuacáí mú raaseij me'ijna í Trófimo ti Éfeso é'eme'ecan. A'uu mú ya'useij chajta'a, jamuan a'ijna í Pablo. A'ij mú jín miyen tiu'umuá'aj ti a'uun ru'uteárujte a'ujna teyujta'a.

30 Nainjapua í chajta'a, jeíhua mú ru'itzíite'eca'a. Majta cure'eruaáchejye'icaa. Mat'ij mí raatéevi'i me'ijna í Pablo. Majta ru'irajáanajraa á pua'acé a'ujna teyujta'a. Majta á'iyen te'íteána á ti é'epueerta.

31 Mu'uri tñ raajé'icatache'e me'ijna í Pablo. Tí'ij i ráamua'areeri'i a'ijna í xantaaru'u ta'amuájca ayén tijñ mej nu'u nainjapua rú'itziite'e u chajta'a. Ajta a'ijna í xantaaru'u, ayée pu a'ijna te'entiújmua'areereca'a ti tihua'uta'aíjte'en í xantaaru'u í mej seivi'ira'a ará'axcaa.

32 Aj pu i a'íin xantaaru'u ta'amuájca huá'ajseij í ruxantaaru'ustemua'a, ajta a'imej í mej anxíte tí'ajjta. Matí'ij mi u á'uju'un meruaachijmé'e a'u mej a'uté'uuca'a í teite. Majta me'ín í teite, matí'ij hua'useij me'ijna í xantaaru'u ta'amuájca jamuan í ruxantaaru'ustemua'a, matí'ij mi raatapuá'ajtaca'a mej ratéva'ara'a í Pablo.

33 Aj pu i ajteáxiireca'a í xantaaru'u ta'amuájca. Tí'ij i rajví'i a'ijna í Pablo. Aj pu i raata'aíjtaca'a mej ra'amuáji'ici'en hua'apuaca jime'e í cadeena. Aj pu i ayén tihua'uta'íhua'uri'i tijñ:

—¿A'ataani píríci? ¿Tí'itájni a'ij huáruu?

34 Majta me'ín í teite, seica mú miyen seicié títetéjjihuaajmé'e, majta seica seicié. A'ij pu jín caí a'ij tiráamua'areeri'i tzaahuati'ira'a jime'e a'ijna í xantaaru'u ta'amuájca a'ijna jime'e mej jeíhua téjjihuaajmé'e. Tí'ij i raata'aíjtaca'a mej ra'anján a'u mej e'iráati í xantaaru'u. 35 A'iné jeíhua mú teite, majta ca'anéeri jín ratáca'aníhua'a me'ijna í Pablo, matí'ij mi me'ín í xantaaru'u huá'ajajni'iri'i. Matí'ij mi yá'uchuii me'ijna í Pablo, majta ra'antítuaa me'ijna escaleera jetze ti ajtiú'upu'u í chí'ij jetze.

36 Majta me'ín teite í mej raatavén, ayée mú mauj títetéjjihuaajmé'e tijñ:

—Xá'ajajni'iri'i, ché'e huámi'ini.

Tí'ij nu'u Pablo rujapua huataniú

37 Matí'ij ru'uteáruute'esime'eca me'ijna í Pablo a'u mej e'iráati í xantaaru'u, tí'iqui a'íin Pablo tiraata'íhua'uri'i a'ijna í xantaaru'u ta'amuájca tijñ:

—¿Ni pecaí neetá'aca nej a'atzu timuaatá'ixaate'en?

Ajta a'íin xantaaru'u ta'amuájca, ayée pu tiu'utaniú tijñ:

—¿Ni mú'ee peraayí'iti í hua'aniyuca í griego? 38 ¿Ni pecaí pe'ín pú'een í pej Egipto é'eme'ecan, í pej pauchén huá'itziite'eca'a í teite mej mi autéjhuii mej tiújne'usi'ite'en? ¿Ni pecaí mú'ee pe'ín píríci í pej huaja'uví'iti muáacua ví'ira'a mej tí'itecui'ica pe'újna a'u ti caí é'e tí'itáj?

39 Aj pu i Pablo ayén tiraata'ixaa tijñ:

—Mi neajta, nee nu Israel jetze ajtémecan. A'uu nu é'eme'ecan a'ujna Tarso, chajta'ana ti jeíhua ruxe'eve'e a'uun ti huatacá'a u Cilicia. Jéíhua nu muahuavii pej naatá'an nej tihua'utá'ixaate'en í teite.

40 Aj pu i xaa raatá'a ti tihua'utá'ixaate'en. Aj pu i Pablo huatéechaxi a'íjna escaleera jetze. Rumuájca'a pu jín hua'utá'ijmijri'i mej caí ché'e téjjihuajme'en. Mat'íj caí ché'e e'ijtéruaasime'eca, aj pu i hua'aniuuca jín tihua'utá'ixaa í hebreo. Ayen tijín:

22

1 —Ne'ihuaamua'a, seajta nevaújsimua'a, xáanamujri'i a'ij nej tejámuaatá'ixaate'esin inee jíme'en.

2 Mat'íj ráanamujri'i ti ayén tihua'utá'ixaa hua'aniuuca jime'e í hebreo, mat'íj mi huateápua'areca'a temua'a naa.

Ajta ayén tihua'utá'ixaa a'íjna í Pablo tijín:

3 —Nee nu hui Israél jetze ajtémecan. A'uu nu ja'unú'ihuaca'a a'ujna já'ahua'a Tarso a'úu ti huatacá'a u Cilicia. Aru, ayuu nu huavése yú Jerusalén. Netihuánmua'ate ne'íjna jemi í Gamaliel, ti tejténamujraca'a í yu'uxari jetze ájca'i ti imuá'é'eme'ecan. Ayee nu hui nee tiú'uvai jemin í Dios nain jime'e í nexí'evi'ira'a setíj mú'een rici íjii. 4 Ja'anáj imuá' nu a'ij pua'a huá'aruurejca'a ne'ímej í mej té'atzaahuate'e a'íjna jime'e í niuucari í mej jetzen huajú'ucaa. Nehua'utavén ajta nena'a caí huá'ucuii. Neajta najmi'ica huavívi'í í teteca, neajta í mej 'uuca nej ni hua'iteáanan.

5 'A'íjna ti tihuá'ajte'e a'ímej í mej tí'ivaire'e teyujta'a, majta a'ímej í vaujsi, naími'i mú' hui ramua'aree í mej yu'uxari naatapíj nej ni huaja'uvé'ejajpuan u Damasco í ta'ihuaamua'a í mej Israél jetze ajtémecan nej ni tiu'utátuure'en. A'uu nu á'ume nej ni hua'uvívi'iran nu í mej té'atzaahuate'e, neajta u huája'arájajpua neyujna Jerusalén tej ti puajtzi hua'utá'an.

Pablo pu tihuá'a'ixaate'e a'íjna jime'e ti a'ín tavástar'a ra'antíhua'u

(Hch. 9:1-19; 26:12-18)

6 'Net'íj ni ne'uun aumé'ecaa juye jetze. Nu'uri tímua'a antenésime'eca ne'újna Damasco a'atzaj cumu tacuarixpua. Ca'anacan pu hui taij huatátaaxi inee jemi. Júte'e pu e'icátatzave'e ca'anín jime'e. 7 'Net'íj ni ca'anacan á'e'erájve á'chuaata'a. Neajta á'iyen ja'ati huánamujri'i ti ayén tinaatajé tijín: “Saulo, ¿a'iné'een jín piyen a'ij pua'a neruure?”

8 'Net'íj ni niyen tiraata'ihua'uri'i tijín: “¿A'ataani pej pírici mú'ee, nevástar'a?” Ajta ayén tinaatá'ixaa tijín: “Nee nu nu'u hui a'ín pú'een Jesús nej Nazarét'é'eme'ecan, nee nu a'ín pú'een í pej a'ij pua'a neruure.”

9 'Majta me'ín í mej ne jamuan huajú'ucaa, a'í mú' majta raasej í taij, majta tiu'utátziin. Mí majta, camu ráanamujri'i í ja'ati ti naatajé.

10 'Netí'ij ni niyen tiraata'íhua'uri'i tijín: “¿A'iné ti'titíj neru-uren, nevástara'a?”

'Ajta a'ín tavástara'a, ayée pu hui tinaatá'ixaa tijín: “Ájchesi, aricu a'ujna u Damasco. A'uu mú muaatá'ixaate'esin nain a'ij pej ye'í huárini.”

11 'Neajta aracúuni'i na'araa í tajj jime'e. A'ij mú jín me'ín í mej ne jamuan huajú'ucaa, a'íí mú nejaútuaa u Damasco.

12 'Seij pu a'uun a'utéveeca'a a'ujna ti ayén ántehuaa tijín Ananias. Nain pu jín ra'ará'aste í ti té'eyu'usi'i í yu'uxari jetze a'ij ti tiu'utaxájtaca'a a'íjna í Moisés teecan. Rí'í mú tiraatajé naími'i í mej Israél jetze ajtémecan í mej a'uun é'echejca'a a'ujna Damasco. 13 Mu pu a'uvé'emej ti náamuare a'íjna. Aa vejl'i pu ne jemi huatéechaxi. Aj pu i ayén tinaatá'ixaa tijín: “Ne'ihuaara'a, Saulo, patá'aj atanéeri puá'ara'ani.”

'Jíme'en pu'u ayén tinaatá'ixaa, aj nu ni atáneerica'a na'araa. 14 Ajta ayén tinaatá'ixaa tijín: “Hua'aDioj í tavaújsimua'a teecan, a'íí pu nu'u hui mua'avé'evi'iti mú'eetzi pej pi ráamua'aree a'ij ti tí'ijxe'eve'e, pajta raseijran a'íjna ti cáí ja'anáj ti'titíj jín auteájturaa í Dios jemi, pajta ranamuajran a'ij ti ti'titíj ti'ixa. 15 Mú'ee pe á'uche'ecane'e pua'amé teite tzajta'a pe'íjna jetze me'ecan í tavástara'a. Mú'ee pe nu'u hui huá'a'ixaate'e pua'amé a'ij pej peri tiu'uséij, pajta í pej peri ráanamujri'i. 16 Ajta íjii, ¿ti'itáni pauj chu'eve'e? Ájchesi, é'e huá'amua'i'ihuachi, pajta raatajéeven niuucajtze'en í tavástara'a ti ij a'ín timuaatá'uuni'i í pej jín auteájturaa í Dios jemi.” Ayee pu hui tinaatá'ixaa.

Pablo pu tihúa'a'ixaate'e ti Dios a'íjna jín ra'antíhua'u ti ij tihua'utá'ixaate'en a'ímej í mej seij chuéjra'a japua é'eme'ecan

17 'Netí'ij ni neyun a'uvé'emej yú Jerusalén. Teyujta'a nu a'uteájrupi nej ni Dios jemi tiu'utáne'uuni'i. Neajta á'iyen tiú'umaaraca'a. 18 A'ij nu hui tavástara'a huasej, ti nu'u ayén tinaatá'ixaa tijín: “Ca'anacan, á'ura'a ayujna Jerusalén a'iné camu muá'antzaahuate'esin a'ij pej tihua'utá'ixaate'esin in-eetzi jetze me'ecan.”

19 'Aj nu ni niyen tiraata'ixaa tijín: “Nevástara'a, a'íí mú ramua'aree í nej á'uche'ecane'e hua'atéyujta'a á, neajta méyee, neajta hua'iteáana í mej té'atzaahuate'e mú'eetzi jemi, neajta hua'utéevajxi. 20 Majta ramua'aree nej ne'uun a'utéveeca'a ne'újna matí'ij raajé'ica me'íjna í Esteban í ti tiu'utaxájtaca'a mú'eetzi jetze me'ecan. Nee nu hui tiu'utá'a ne'íjna jíme'e mej raajé'ica. Neajta tiú'ucha'íí í tihúa'aciixu a'ímej í mej raajé'ica.”

21 'Mí ajta a'íin tavástar'a, ayée pu tinaatá'ixaa tijín: "Aricu, a'iné nemuaata'íti imuá teite tzajta'a í mej seij chuéjra'a japua é'eme'ecan." —Ayee pu tihua'utá'ixaa a'íjna í Pablo.

Ti nu'u a'íin xantaaru'u ta'amuájca, a'í pu racha'íca

22 Maúche'e mú ráanamujri'i. Aj mú mi autéjhuii mej hu-atejiihuajra'ani. Miyen tijín:

—Xá'anvi'itichi setá'aj raajé'ica. Tena'ajtzí raata'ajjtache'e mej raajé'ica.

23 Jé'ecan mú téjijhuajmé'e. Majta tiu'ujcixu, júte'e mú tejá'uhua'anáa, majta chuej eiré'aratzí. Júte'e mú tejá'uhua'anáa. 24 Majta mauj téjijhuajmé'e, ajta a'íin xantaaru'u ta'amuájca, a'í pu hua'uta'aíj mej ru'uteajtuaani u téte'e a'u mé é'eche í xantaaru'u. Ajta tiu'uta'aíjtaca'a mej ra'iré'avajxi'in, majta tiraa'íhua'uran me'íjna í Pablo mej mi ráamua'aree a'ij mej 'een jín miyen títetéjijhuajmé'e í teite.

25 Mat'íj mi ra'atéej'icie mej mi ra'iré'avajxi'in.

Aj pu í Pablo ayén tiraata'ixaa í ti ti'itéjvee ti áa a'utéjvee ayén tijín:

—¿Ni ayén tejamuaatá'aca í á'amuaye'ira sej si na'iré'avajxi'in ineetzi í nej ne'uun Roma jetze e'ejtémecan? Mi majta caí xi miyen tiraaxí'ep'íintare mej puajtzi naatá'an ineetzi.

26 Ajta a'íin ti anxíte tí'ajta, tí'ij ráanamujri'i a'íjna í Pablo, a'úu pu á'ume a'íjna jemi xantaaru'u í ta'amuájca. Aj pu í ayén tiraata'ixaa tijín:

—¿A'iné pena'a píjriini a'íjna jime'e í ja'ati? A'u pu chajta'a é'eme'ecan Roma ti e'ejtémecan.

27 Aj pu í a'íin í xantaaru'u í ta'amuájca, á e'iré'ene í Pablo jemi. Tí'iquí ayén tiraata'íhua'uri'i tijín:

—Naatá'ixaate'e. ¿Ni pe'uun é'eme'ecan chajta'a ti Roma e'ejtémecan?

Aj pu'í Pablo ayén tiu'utaniú tijín:

—Jee.

28 Aj pu í a'íin í xantaaru'u í ta'amuájca ayén tiraata'ixaa tijín:

—Jeíhua nu tiu'unájchitaca'a inee nej ni huatenromáanota.

Tí'ij í ayén Pablo tiraata'ixaa tijín:

—Ni'í romano inee a'iné a'úu nu ja'unú'ihuaca'a.

29 Majta me'ín í mej raata'íhua'uri'i, aj mú mi avé'eci rujímua'a. Ajta a'íin xantaaru'u í ta'amuájca, a'í pu miijmu tiu'utátziin tí'ij ráamua'areeri'í ti aiteújna a'íjna í Pablo, í ti a'uun Roma ajtémecan.

Tí'ij nu'u a'íin xantaaru'u í ta'amuájca, a'í pu nu'u ya'ujáj huá'a jemi í jueesi

³⁰ Yee ruijmua'ate'e yee, ajta a'ín xantaaru'u í ta'amuájca, ayée pu tí'ijxe'eve'eca'a ti ráamua'aree a'ij mej 'een jín miyen tí'ijxajtzi'i í Pablo a'íme í mej Israél jetze ajtémecan. Tí'iquí ra'uxíjte. Ajta hua'uta'a'áj mej nu'u tiújseire'en a'ímej í mej tí'aijta u teyujta'a, majta í jueesi. Aj pu 'í ya'ujáj a'íjna í Pablo. Tí'iquí huá'a jemi á yaúutuaa.

23

¹ Tí'ij i hua'usej í Pablo a'ímej í huá'a jueesi í mej e'etiújseire'eca'a. Tí'ij í ayén tihua'utá'ixaa tijín:

—Ne'ihuaamua'a, tíj na'a nej ché'e temuaísta, tíj na'a ti yú e'iré'ene nain nu jín te'ará'aste. Canu hui tí'itij jín auteájturaa í Dios jemi.

² Aj pu i a'ín Ananias, í ti tihuá'ajjte'e a'ímej í mej tí'ivaire'e u teyujta'a, a'í pu hua'uta'a'áj mej ra'ancájveeni.

³ Ajta a'ín Pablo, ayén tiraata'ixaa tijín:

—Dios pu mua'ancávejsin mú'eetzi, mi pej a'ij pua'a tí'itevij. Mú'ee pepu'u pemen huatáca pej pi na'uxíjte'en pe'íjna jetze í yu'uxari. Mi pajta, ayée pej te'uteáturaasin pe'íjna jime'e pej hua'uta'a'áj mej na'ancájveeni.

⁴ Majta me'ín í mej me'uun e'eré'ete'ecaa, ayée mú tiraata'ixaa tijín:

—¿A'iné pej pi piyen a'ij pua'a tí'ijree pemíjna í ti jaítze'e ruxe'eve'e í Dios jemi?

⁵ Ayee pu tihua'utá'ixaa í Pablo tijín:

—Ne'ihuaamua'a, canu ramua'areereca'a ja'ati ti pú'een. Mi ajta tzij a'ín pú'een í ti jaítze'e ruxe'eve'e í Dios jemi. Ajta, ti pua'a néjmua'areere, canu niyen tiu'utaxáatache'e, a'iné ayée pu té'eyu'usi'i í yu'uxari jetze tijín: “Capej a'ij pua'a tí'ijxajta pe'íjna ti tihuá'ajjte'e í teite.”

⁶ Aj pu i ráamua'areeri'i í Pablo tijín seica mú pú'eene'e í mej miyen huataújmua'a tijín saduceos, majta seica miyen tijín fariseos. Aj pu i ca'anín jime'e hua'utajé tijín:

—Ne'ihuaamua'a, nee nu fariseo pírici. Huá'a jetze nu huanú'ihuaca'a a'ímej í fariseos. Ijii tí'inexajtzi'i iiyecuí me'íjna jime'e nej rachú'eve'e a'íjna xicáara'an jetze mat'íj huatarún í mi'ichite.

⁷ Tí'ij ayén tiu'utaxájtaca'a a'íjna í Pablo, aj mú mi autéjhuii mej tí'ihuaúrihua'u a'íme í fariseos, majta a'íme í saduceos. A'ij pu jín caí ché'e huatári'iristareca'a mej tí'itij huaxí'epi'intare'en mat'íj tiuújje seij ajta seij.

⁸ Majta me'ín í saduceos, ayée mú tí'ixa tijín: “Camu nu'u huatarújsin í mi'ichite.” Majta miyen tijín: “Camu nu'u seíire'e muá'aju'un í xiéjniu'ucare'ara'an mej tí'ivaire'e u ta japua, camu majta seíire'e muá'aju'un í huá'axiejniu'uca a'ímej í meri huácuii.”

Mi majta a'íime fariseos, nain mú jín té'atzaahuat'e'eca'a. ⁹ Jé'ecan mú jeíhua jíjhuaca'a. Mu'uri jaítze'e jeíhua téjjhuajmé'e. Matí'ij mi seica huatéhuiixi. A'ii mú a'ín pú'een í mej tihua'amua'ate í yu'uxari jetze. Majta mú me'ín pírici í mej fariseos jetze ajtém'e'ecan. Aj mú mi miyen tiu'utaxájtaca'a tijín:

—Amijna mi ja'ati, capu hui ti'itij a'ij huáruu. Ajta ti pua'a sej ari tiraata'ixaa í xiéjniu'ucari ti tí'livaire'e ve'ecán jime'e u ta japua ti é'esejre'e, tiché'e caí jemin niuuca'an í Dios.

¹⁰ Jé'ecan mú jeíhua tiú'urixaate'ecaa. Mu'uri jaítze'e níniu'ucacuca'a. A'ij pu jín tiu'utátziin í xantaaru'u ti anxíte tí'ajta. Ajta ayén tiu'umuá'aj tijín temua'a mú hui tiraatéte'eneaxi'isin a'ijna í Pablo. A'ij pu jín hua'uta'a'ij í xantaaru'u mej á'uju'un mej mi ru'irávi'itin ca'anéri jime'e, mej mi me'uun rá'anvi'itin a'u mé é'eche í xantaaru'u.

¹¹ Sej tíca'ari tzajta'a pu a'ín tavástara'a huatasejre vejli'i a'ijna jemi í Pablo. Ayee pu tiraata'ixaa tijín:

—Uhuaté'aca'anechi mua'a tzajta'a. Ayájna patíj peri ne jemi tiu'utaniú íyen Jerusalén, ayée pej hui che'atá pena'a teja'utaxájta pe'újna Roma.

Mej nu'u miyen titehuaújxi'epi'íntari'iri'i mej raajé'ica í Pablo

¹²⁻¹³ Yee ruijmua'ate'e yee, seica í mej Israel jetze ajtém'e'ecan, a'íi mú te'ataújratziiri'i mej raajé'ica me'ijna í Pablo. Hua'apuate japuan cíj caj mú ará'axcaa í teteca. Ayee mú tiu'utaxájtaca'a tijín: “Camu nu'u tí'icua'ani, ni camu majta ye'en ajta mena'a caí raajé'ica.” ¹⁴ A'uu mú á'uju'un a'íimej jemi í mej tí'ajta u teyujta'a, majta a'íimej jemi í hua'avaujsi. Ayee mú tihua'utá'ixaa tijín:

—Tu'uri hui tiyen tite'etáratziiri'i tej caí ché'e tiú'ucua'ani, ajta tena'a caí raajé'ica í Pablo. Aj tu hui ti tí'icua'ani, teajta ye'en. ¹⁵ Ijii, ayée xu huáriní mú'een, majta í seica í jueesi, setá'aj raatáhuavii í xantaaru'u ta'amuájca ti ye'erávi'itin í Pablo, a'ijna jime'e sej si tiu'uta'íhua'u temua'a naa. Teajta iteen, tu'uri rí'i huatarúu tej raajé'ica matí'ij caí xi yé uvé'ene.

¹⁶ Mi ajta, pa'ari'i pu ti'inamuáaraca tí'ij ayén tihua'utá'ixaa. Aj pu 'i a'ín pa'ari'i a'uun á'ume a'u mej é'eche í xantaaru'u. Tí'ij i raatá'ixaa a'ijna í Pablo. A'ijna í pa'ari'i, a'íi pu rayauj cu'utzeáara'an í Pablo.

¹⁷ Tí'iquí a'ín Pablo sej huatajé í mej anxíte tí'ajta. Ayee pu tiraata'ixaa tijín:

—Patá'aj hui rá'anvi'itin í pa'ari'i a'ijna í ta'amuájca jemi í xantaaru'u. Ti'itij pu raatá'ixaate'esin.

¹⁸ Tí'iquí a'ín ti anxíte tí'ajta, ya'uví'iti í xantaaru'u jemi ta'amuájca. Tí'ij i ayén tiraata'ixaa tijín:

—A'ijna í Pablo ti aiteánami'i, ayée pu tinaata'áj nej nu'u ye'erávi'itin íye mú'etzi jemi ne'íjna í pa'ari'i. Ti'itij pu nu'u muaatá'ixaate'esin.

¹⁹ Ajta a'íin xantaaru'u ta'amuájca, ra'amuaví'ira í muájca'are'ara'an jetze. Tí'ij i ya'uví'iti 'á'ayee. Tí'ij i ayén tiraata'íhua'uri'i tijín:

—¿Ti'itájni péne'ixaate'emi'í?

²⁰ Ayee pu tiraata'ixaa í pa'ari'i tijín:

—A'íime í mej Israel jetze ajtéme'ecan, a'íi mú te'ataújratziiri'i mej muaatáhuavii í Pablo, pej nu'u ruijmua'a rá'anví'itin huá'a jemi í hua'ajueesi matá'aj nu'u rí'í tiráamua'aree.

²¹ 'Aru, capej huá'atzaahuat'e. Seica mú nu'u rachú'eve'e muá'aju'un me'újna juye jetze avíitzi'i jime'e. Hua'apuate japuan cǐj caj mú ará'ase a'íime í teteca. Meraaxí'epi'íntarej runiuuca jime'e mej nu'u caí ti'itij cua'ani, majta nu'u caí ye'en ajta mena'a nu'u caí raajé'ica. Mu'uri rí'í huaújruu. Méjchu'eve'e mu'u mi pej raatá'an ti ayén huárini.

²² Aj pu i í xantaaru'u ta'amuájca raata'íteca'a í pa'ari'i ti á'ura'ani. Amuacaícan pu ayén tiraata'ixaa tijín:

—Capej ja'ati ixaate'e a'ij pej tinaatá'ixaa.

Xantaaru'u pu a'íjna Pablo a'uví'iti a'íjna jemi í tajtuhuan ti ayén ántehuaa tijín Félix

²³ Aj pu i hua'apuaca huatajé í mej anxíte tí'ajta. Tí'ij i ayén tíhua'uta'áj tijín:

—Huá'ajseire'en í xantaaru'u, a'achú cumu hua'apua ciento í mej ru'icán á'uju'un, majta huaícate japuan tamuáamuata'a mej avé'ete'ete, majta hua'apua ciento í mej chun tiu'í'isin. Setá'aj á'uju'un se'újna Cesarea íjii tíca'a a'atzaí aramuáacua jetze pu teuumé'eca í tíca'ari.

²⁴ Ajta hua'utá'ixa tijín:

—Seajta seǐj té'esiirate'en í cahuaayu'u í Pablo ti japuan ave'ecaí a'umé. Setá'aj se'uun yeúutuaani í tajtuhuan jemi ti ayén ántehuaa tijín Félix. Caxu ja'ati tá'acare'en ti a'ij raruuráa.

²⁵ Ayee pu tiraata'í'iri'i a'íjna í Félix tijín:

²⁶ “Claudio Lisias, í tajtuhuan ti jeíhua ruxe'eve'e. Ayee nu muateujte'e mú'ee Félix mi pej tajtuhuan jín ti'itéjvee, mi pej jeíhua axí'eve'e. ²⁷ A'ímej í mej Israel jetze ajtéme'ecan, a'íi mú raatévi'i me'íjna í tevi. Méje'icatache'e mú, aru nee nu a'uré'ene nehua'antívi'ití í nexantaaru'ustemua'a. Nee nu japuan huaniú a'iné neráamua'areeri'i ti a'íin romano pú'een. ²⁸ Neyauví'iti huá'a jemi í jueesi í mej tí'ixi'epi'íntare'e a'iné néjmua'areerimi'ica'a a'ij mej 'een jín tí'ijxajtzi'i.

²⁹ “Netí'ij ni ráamua'areeri'i mej me'íjna jín tí'ijxajtzi'i me'íjna jime'e í ruye'irá. Capu ti'itij jín auteájturaa í mej

jín raajé'ica nusu í mej jín ra'iteáanan a'íjna í ja'ati. ³⁰ Aru net'íj ráamua'areeri'i mej seica í mej me'uun Israél jetze ajtémecan, a'íí mú nu'u te'ataújratziiri'i mej raajé'ica, net'íj ni muaata'ítiri'i me'íjna í tevi. Neajta nu hua'uta'aáj í mej tí'ijxajtzi'i mej mú'eetzi huatá'ixaate'en í mej jín tí'ijxajtzi'i." Aj pu 'i a'íjna huata'ítiri'i í tajtuhuan.

³¹ Majta me'ín xantaaru'u, ayée mú ráaruu a'ij ti ti-hua'utá'ixaa í xantaaru'u ta'amuájca. Tíca'a mú ya'uví'iti me'íjna í Pablo. Mat'íj mi me'uun ya'uré'eneijte a'ujna cha-
jta'a ti ayén téja'arájtehuaa tijín Antipatris.

³² Yee ruijmua'ate'e yee mú a'ucíj í mej ta'avé'ete'ete me'íjna Pablo jamuan. Majta í mej ru'icán huajú'ucaa, a'íí mú huaré'aci a'u mej é'eche í xantaaru'u. ³³ Mat'íj a'ucanéé me'újna Cesarea í mej avé'ete'ete, mat'íj mi raatátui me'íjna í yu'uxari, majta me'íjna í Pablo.

³⁴ Ajta a'íin í tajtuhuan tí'ij ra'ancuré'epi í yu'uxari, aj pu i ra'ujíjve. Ajta á'iyen a'íjna Pablo tiu'uta'íhua'uri'i ayén tijín:

—¿Tí'itáni chuéjra'a japua pé'eme'ecan?

Tí'ij i ráamua'areeri'i ti a'uun Cilicia é'eme'ecan.

³⁵ Aj pu i ayén tiraata'ixaa tijín:

—Aj nu muánamuajran mat'íj yé uvé'enen í mej tí'itij jín mú'eetzi jetze tí'ijpua'ajte'e.

Aj pu 'i raata'aíjtaca'a mej nu'u ráacha'íin í polisiya a'ujna a'u ti Heródes e'irájca.

24

Tí'ij nu'u Pablo rusej rujapua huaniú a'íjna jemi í Félix

¹ Anxíj xicaj pu teuumé'eca, tí'ij a'íin í Ananias í ti tí'aijta u teyujta'a, a'íí pu a'ucanéé a'ujna Cesarea a'ímej jamuan í hua'avaujsi, ajta seíj ti abogado pírici. Ayee pu ántehuaa a'íjna tijín Tértulo. A'íí mú tí'itij jín jetzen te'ujpuá'ajte a'íjna í Pablo í tajtuhuan jemi. ² Mat'íj u ya'utajé í Pablo, aj pu i a'íin Tértulo a'utéjche ti tiraaxajtzi'i. Ayee pu tiraata'ixaa a'íjna í Félix tijín:

—Tu'uri hui jeíhua r'íi tí'itechée naa taxiéehua pajta pauj mú'ee tí'ita'aijte'e. Jéihua pej r'íi tirájteuve é'e tzajta'a tetá'aj jaítze'e r'íi yee tí'itechéjme'eni. ³ Nain tu teri ancuré'a. A'íj tu jín naa titaatátémua'ave nainjapua. R'íi tu timuaatá'aca mú'ee Félix pej i'i tajtuhuan, pej jeíhua naa r'íi tí'iruure. ⁴ Aru tetá'aj caí máaj muá'ítzee, ayée nu tí'imuahuvii pej a'atzu huatá'an í ca'aníjra'a pej a'atzu táanamua tej timuaatá'ixaate'esin.

⁵ 'Ja'iné amijna mi tevi, jeíhua tu'uri hui tirájteuri'iri'i ti tí'itziita íiyen chaanaca japua. Nain japua pu ca'anéjri hua'utá'a í teite í mej Israél jetze ajtémecan mej mi huau-jné'usi'ite'en. A'íí pu ajta antiújmua'aree a'ímej jime'e í mej rá'atzaahuat'e me'íjna ti Nazarét é'eme'ecan. ⁶ Ajta a'íí pu

huataújtese ti raatéxieehuata í teyuu. A'íj tu hui jín rajví'i. Ayee tu tí'ijxe'eve'eca'a tej puaíjtzi raatá'an a'íj ti té'eyu'usil'i í yu'uxari jetze.

7 'Ajta a'uun ti ta'amuájca, a'íjna í Lisias, a'í pu a'uun a'uteájrupi. Tí'ij i tá'ajajni'iri'i ca'anéeri jime'e. 8 Ajta ayén titaatá'ixaa tijín mej mú'etzi jemi a'uvé'uju'un í mej tí'ijxajtzi'i. Ti pua'a nu'u mú'ee aseíj petiraa'íhua'u, aj pej xaa ramua'aréeren ti ayén ti'ayajna nain í tej jín ti'tij jín jetzen tí'ijpua'ajte'e. —Ayee pu tiraata'ixaa a'íjna í Tértulo.

9 Majta me'ín í mej a'uté'uuca'a í mej Israel jetze ajtémecan, a'í mú majta naími'i miyen tiu'utaxájtaca'a tijín:

—Ayee pu ti'ayajna.

10 Aj pu i a'íjn tajtuhuan rumuájca'a jín tiraata'ixaa a'íjna í Pablo ayén tijín:

—Patá'aj hui tiu'utaxáj.

Tí'ij i Pablo ayén tiu'utaxájtaca'a tijín:

—Rí'i pu hui tinaatá'a nej huatánne'a inee, a'iné néjmua'aree tijín juees pej pírici a'íjna chuéjra'a japua. Pepu'uri á'atee pej juees pírici. 11 ¿A'iné tí'iri'iri pej ráamua'aree ti ayén ti'ayajna? Auchén pu tamuáamuata'a japuan hua'apua xicaj á'atee nej a'án a'ujnéj án Jerusalén nej ni rí'i tiraatá'an í Dios.

12 'Majta a'íime í mej tí'inexajtzi'i, matí'ij naateevi'i, canu hua'ajteá'axi'ica'a í teite a'ujna teyujta'a ti ve'ée tzajta'a, ni canu neajta ca'aníjra'a hua'atá'aca mej huataníniu'ucacun a'ujna teyujta'a, ni canu neajta ca'aníjra'a hua'atá'aca ne'újna u chajta'a. 13 Amíime mi teite, camu majta a'íj tirájteusin í mej jín ne jetze te'ujpuá'ajte'en.

14 'Ayee nu'u xaa tí'imua'ixaate'e. Nee nu hui ravaire'e í Dios í mej raná'amiche'e í nevaújsimua'aci'i. Nee nu ravaire'e ne'íjna jime'e í ye'irá í mej jetzen huajú'ucaa. A'íjna jime'e í neye'irá, ayée mú tí'ixa amíime tijín neseíj nu a'íj tirájteu. Mi neajta, canu. Nain nu hui ántzaahua a'íj ti ye'í té'eyu'usil'i í yu'uxari jetze í ti te'anxívi, neajta nain a'achú mej caj ra'uyú'uxaca'a a'íime í mej tí'ixaxa'ata'a í Dios jetze me'ecan.

15 'Ayee nu hui neajta inee tirájxe'evi'ira'a í Dios jemi, matíj amíime ne'íjna jime'e mej huatarújsin í mí'ichite tzajta'a í mej meri huácuii, a'íime í mej rí'i tí'iteteitestaca'a, majta a'íime í mej a'íj pua'a titeetiújcha'íca. 16 Aj nu hui jín tí'itese'e nej niyen rí'éene'e mé né'uche'ecane'en í Dios jemi, neajta huá'a jemi í teite.

17 'Tí'ij teumé'eca a'achú pua'an nine'ira'a nej á'uche'ecan nej ni tumin hua'utá'an í nete'ítestemua'a, neajta tiu'utámuai'ivejtan í Dios jemi. 18 Netí'ij ni u e'ehuánjejuare

a'ij ti té'axa í taye'irá jime'e í yu'uxari jetze. Ayee nu rijcaa matí'ij seica taasej me'újna teyujta'a ti ve'ée.

19 'A'íi mú me'ín pú'eene'e í mej me'uun é'eme'ecan a'uun ti huatacá'a a'ujna Asia. Camu jeíhua á é'ete'itesta'a in-eetzi jemi, camu majta rú'itziite'eca'a. Ti pua'a tí'itíj a'ij meté'umua'areere ineetzi jemi, miché'e me'ín yé ve'eré'enen mú'etzi jemi mej mi me'íjna jín ne jetze te'ujpuá'ajte'en. 20 Na'ari caí, miché'e memín mi mej yé huaté'uu raataxáj tí'itíj í nej jín auteájturaa netí'ij ne'uun a'utéveeca'a huá'a jemi í huá'a jueesi.

21 'Tij caí hui a'íi pú'een í tí'itíj í nej jín auteájturaa netí'ij u a'utéveeca'a huá'a jemi, netí'ij ni huajíjhuaca'a niyen tijín: "Mú'een xu tí'inexajtzi'i íjii se'íjna jime'e í nej té'atzaahuat'e a'íjna jime'e mej nu'u majtáhua'a huatarújsin í mí'ichite." —Ayee pu tiu'utaxájtaca'a a'íjna í Pablo.

22 Tí'ij Félix ráanamujri'i, capu ra'aránajcheca'a ti raaxí'epi'íntare'en. A'iné a'íi pu rú'umua'areereca'a a'ij ti éene'e í hua'aye'ira í mej té'atzaahuat'e. Ayee pu tihua'utá'ixaa tijín:

—Che'e mí'i uvé'enen í xantaaru'u í ta'amuájca a'íjna í Lisias. Aj nu temua'a naa tí'ijmua'areeren a'íjna í sej jín tí'ijxajtzi'i mú'een.

23 Aj pu í Félix a'íjna huata'áj í xantaaru'u ti anxíte tí'ajta ti auj racha'íica a'íjna í Pablo. Ajta nu'u a'atzu raatá'an ti á'uche'ecane'en rusej. Ajta mej ráamuaare í amiigustemua'ame'en, majta tí'itíj tiraatá'an ti tirá'aturaate'e. Ajta a'íjna í Félix, aj pu i á'uraa.

24 Tí'ij teuumé'eca a'achú pua'an xica, ajtahua'a pu uvé'ene a'íjna í Félix, ajta jamuan íra'ara'an ti ayén ántehuaa tijín Drusila. A'íi pu Israél jetze ajtéme'ecan. Tí'ij i raata'ájtaca'a í Pablo ti i a'íin tiraata'íhua'u a'íjna jime'e ti pua'a ja'ati rá'atzaahuat'e a'íjna í Jesús, ti í'i Ciríistu'u.

25 Pablo pu ayén tiraata'ixaa ti ayén tiu'ujxe'eve'e ti ja'ati ayén huárini í ti í'i xí'epi'ín jime'e nájmi'ica jemi, ajta nu'u ti rí'i hua'utécha'íin. Pablo pu ajta ayén a'íjna tiu'utá'ixaa a'íjna í Félix ti Dios ayén puaíjtzi tihua'utá'asin a'íime í mej yen seijre'e íyen í chaanaca japua. A'íj pu jín tiu'utátziin a'íjna í Félix. Aj pu i ayén tiraata'ixaa tijín:

—Patá'aj á'ura'ani íjii. Nemuaatájeevi hui neajtahua'a netí'ij huatá'íipe. Aj nu ni muánamujran neajtahua'a.

26 Mí ajta a'íin Félix ayée pu tí'ijxe'eve'eca'a ti Pablo tumin raatá'an a'íjna jime'e ti raatáuaani. A'íj pu jín jeíhua pu raata'ájtaca'a ti tiu'uxáj jamuan. 27 Tí'ij teuumé'eca hua'apua nine'ira'a, tí'iquí Félix airájraa ti tí'itéveeca'a tajtuhuan jime'e. Tí'iquitá'í seij te'enteájrupi tajtuhuan jime'e.

Ayee pu ántehuaaca'a tijín Porcio Festo. Ajta a'íin í Félix, ayée pu tí'ijxe'eve'eca'a ti rí'éene'e huateáturan a'ímej jemi í mej Israél jetze ajtème'ecan. A'íj pu jín caí raatátuaa í Pablo.

25

Tí'ij nu'u Pablo a'uun a'utéveeca'a í Festo jemi

¹ Aj pu 'i Festo a'uun a'ará'a a'ujna tí'ij te'enteárute taj-tuhuan jime'e. Huaíca xicaj pu á'atee a'ujna Cesarea. Aj pu 'i a'ujnéj a'ájna Jerusalén. ² Majta me'ín í mej tihuá'ajjte'e u teyujta'a, majta seica í mej Israél jetze ajtème'ecan í mej ve'ecán jín títetateí, a'íi mú jemin a'uré'ene me'íjna í Festo. Matí'ij mi tiraaxájtzi'iri'i me'íjna í Pablo. ³ Jéhua mú rájhuaaviiri'i tí'itíj ti huá'a jetze ruxe'eve'eca'a ti a'íin Festo raata'ájta mej ya'uvé'evi'itín me'íjna í Pablo. Ayee mú tí'imua'ajca a'ímej mej raajé'ica á já'ahua'a, juye jetze.

⁴ Ajta ayée pu tihua'utá'ixaa a'íjna í Festo tijín:

—Aitenami'i a'íjna í Pablo a'ujna Cesarea. Neajta inee, a'úu nu a'umé'e na'ame ruijmua'a, na'ari aaruujmua'a. ⁵ Miché'e seica u á'uju'un ne jamuan í mej tí'ajta ve'ecán jime'e mej mi ráamua'aree ti pua'a a'íin Pablo auté'itze tí'itíj jime'e, mej mi me'ín tí'itíj jín jetzen te'ujpuá'ajte'en. —Ayee pu tihua'utá'ixaa.

⁶ Ayee pu u é'etee a'achú cumu aráhuaica xicaj, na'ari tamuáamuata'a xicaj a'ájna Jerusalén. Aj pu i a'ucáane a'ujna Cesarea. Yee ruijmua'ate'e yee pu a'ujyeíjxi huá'a jamuan í jueesi. Aj pu i raata'ájta'a mej nu'u ye'eráajan me'íjna í Pablo.

⁷ Tí'ij a'íin Pablo a'uteájrupi a'ujna, aj mú mi me'ín í mej Israél jetze ajtème'ecan, a'íime í mej me'uun e'eráaci u Jerusalén, a'íi mú ajteáxiireca'a. Matí'ij mi jeíhua tiraaxájtzi'iri'i me'íjna jime'e ti a'ij pua'a een. Aru capu huatári'iristareca'a mej raataxáj ti pua'a ayén tí'ayajna nusu caí.

⁸ Aj pu i Pablo tiu'utaxájtaca'a tí'ij huateújnán. Ayen tijín:

—Canu hui tí'itíj jín auteájturaa jemin í huá'ayu'uxa í mej Israél jetze ajtème'ecan ní canu neajta ne'íjna jime'e í hua'ateyuu. Canu neajta tí'itíj jín auteájturaa a'íjna jemi í ti tihuá'ajjte'e a'ímej í romanos. —Ayee pu tihua'utá'ixaa a'íjna í Pablo.

⁹ Ajta a'íin í Festo, a'iné ayée pu tí'ijxe'eve'eca'a ti rí'i tiu'uteáturan a'ímej jemi í mej Israél jetze ajtème'ecan, tí'ij i ayén tiraata'íhua'uri'i tijín:

—¿Ni mua'aráanajche pej á'ura'ani pe'ánna Jerusalén neatá'aj ne'ájna ye'uxí'epi'intare'en mú'etzi jime'e?

¹⁰ Pablo pu ayén tiu'utaniú tijín:

—Yee nu huatéjvee huá'a jemi i jueesi i mej huaíca i mej ravaire'e í ti tihuá'ajjte'e í romanos. Ayee pu hui tiraavíjte'e

sej raaxí'epi'intare'en seyajna a'iné pepu'uri temua'a ramua'aree, canu ti'itij jín auteájturaa a'ímej jemi í mej Israel jetze ajtémecan. ¹¹ Ti pua'a xaa na'uteáturanche'e ti'itij jime'e ti hua'atá'aca mej naajé'ica, aj nu xaa áncanénche'e nej huámi'ini. Na'ari caí, ti pua'a hui caí ayén ti'ayajna a'ij mej meri tinaaxájtzi'iri'i, capu ja'ati huataújci'ipua ti neetzi tiu'utátuiire'en huá'a jemi. Némuahuvii ti a'ín raaxí'epi'intare'en a'íjna ti tihuá'aijte'e í romanos.

¹² Ajta a'ín í Festo, a'ímej jamuan pu tiu'uxájtaca'a í mej tirá'ixaa. Aj pu i ayén tiraata'ixaa a'íjna í Pablo tijín:

—Mú'ee pe hui rájhua u ti a'ín raaxí'epi'intare'en í ti tihuá'aijte'e í romanos, a'íjna jemi pe a'umé.

Tí'ij nu'u Pablo a'uun a'utéveeca'a a'íjna jemi í Agripa

¹³ Teuumé'eca a'achú cumu hua'apua xicaj, huaíca xicaj tí'ij sej a'uun a'ará'a a'ujna u Cesarea. A'ii pu a'ín pú'een a'íjna ti rey jime'e ti'itéveeca'a. A'í pu tihuá'aijte'e a'ímej í mej Israel jetze ajtémecan. Ayee pu ántehuaaca'a tijín Agripa. A'ii pu ajta a'uun a'ará'a a'íjna ti yá'uvi'itin ti ayén ántehuaaca'a tijín Berenice. A'uu mú a'uvé'uju'un mej mi raateújte'en me'íjna í Festo. ¹⁴⁻¹⁵ A'iné jeíhua mú u á'ateeri me'újna, Festo pu raatá'ixaa a'íjna í rey a'íjna jime'e í Pablo. Ayee pu tiraata'ixaa tijín:

—A'íjna tí'ij hui Félix airájraa í ti jín ti'itéveeca'a, netí'ij ne'újna á'ucati u Jerusalén, a'íme í mej tí'aijta huá'a teyujta'a, majta hua'avaujsi í mej Israel jetze ajtémecan, a'í mú ti'itij jín jetzen te'ujpuá'ajte me'íjna í Pablo. Majta á'iyen néjhuaviiri'i nej puaijtzi raatá'an. ¹⁶ Ayee nu tihua'utá'ixaa ne'íjna jime'e ti caí taatá'aca í hua'aye'ira í romanos tej tiyen puaijtzi raatá'an í Ja'atij ti a'ín huámi'ini. Amuacaí pu ayén tiú'ujxe'eve'e ti a'ín ja'ati tiu'uxáj huá'a jamuan í mej ti'itij jín jetzen tí'ijpu'ajte'e ti rusej runiuuca jín huateújnan.

¹⁷ A'íj nu hui jín, matí'ij mú a'uvé'uju'un neetzi jemi, canu a'achú á'atee, sino yee ruijmua'ate'e yee nu a'ujye'íjxi huá'a jamuan í jueesi. Netí'ij ni raata'aijtaca'a mej rá'anvi'itin í Pablo. ¹⁸ Majta me'ín í mej ti'itij jín jetzen te'ujpuá'ajte, matí'ij autéjhuii mej tiu'utaxáj, camu me'íjna jín jetzen te'ujpuá'ajte a'ij nej tí'imua'ajca. ¹⁹ A'ii mu'u jín tiraaxájtzi'iri'i me'íjna jime'e í ruye'irá, ajta a'íjna í ja'ati teecan ti ayén ántehuaaca'a tijín Jesús. Mi ajta a'ín Pablo ayén tí'ixa tijín: “Aúche'e pu nu'u ruuri a'íjna í Jesús.”

²⁰ 'Ja'iné canu a'atzu rájteu a'ij nej ye'í huárini ne'íjna jime'e, netiraata'íhua'uri'i ne'íjna í Pablo ti pua'a u á'uye'imí'i a'ánna Jerusalén mej mi ye'uxí'epi'intare'en me'íjna jime'e. ²¹ Tí'iquí a'ín naatáhuaviiri'i ti a'ín hui raaxí'epi'intare'en í ti tí'ita'aijte'e itejmi i tej romanos pú'een. Netí'ij ni raata'íteca'a

ti aiteánami'ihua, ajta caí capu ri'irí nej raata'íte ne'íjna jemi í ti tí'ita'ajte'e.

²² Aj pu i a'ín Agripa ayén tiraata'ixaa tijín:

—Na'aráanajche hui nej ráanamua inee ruséntacan.

Aj pu i ayén tiu'utaniú a'íjna í Festo tijín:

—Ruijmua'a pej hui ranamuajran.

²³ Yee ruijmua'ate'e yee pu a'uun a'ará'a a'íjna í Agripa, ajta a'íjna í Berenice, ajta a'íjna í Festo. Jéihua mú á'ujtzaahuate'eca'a. Mat'íj mi me'uun a'uteájrupi huá'a jamuan í mej vivejmé'en jín títetate'í xantaaru'u, majta í mej ye'eráaja me'íjna í Pablo. ²⁴ Yee pu tiu'utaxájtaca'a a'íjna í Festo tijín:

—Agripa mi pej i'i rey, seajta mi sej yee huaté'uu ta jamuan, xaase'j hui sem'jna mi tevi. A'íime í mej Israél jetze ajtémecan í mej a'uun é'eche a'ánna Jerusalén, majta í mej íiyen a'uchéjme ayujna Cesarea, naími'i mú naatáhuaviiri'i amijna jime'e i tevi. Ayee mú títetéjijhuajmé'e tijín: “Capu nu'u ché'e ayén tiraavíjte'e ti ruuri.”

²⁵ 'Ayee pu hui tiná'amitiejte'e ineetzi ti caí ti'itij jín auté'ítze ti hua'atá'aca mej raajé'ica. Ajta amijna, ayée pu tinaatáhuaviiri'i ti a'ín nu'u raax'epi'intare'en a'íjna í ti tí'ita'ajte'e. Net'íj ni niyen tiu'umuá'aj tijín niché'e raata'íte ne'újna u Roma.

²⁶ 'Ja'iné capu hui a'ij tiná'amitiejte'e a'ij nej ye'í tiraata'íte í nevástara'a, a'íjna ti tí'ita'ajte'e a'íjna jime'e i tevi, nee nu yee ravé'evi'iti mú'ejmi jemi, ne'ihuaamua'a, neajta mú'etzi jemi, Agripa, mi pej i'i rey, patá'aj tiraa'íhua'u tí'ij huámua'areeri'ihua a'ij nej ye'í tiraata'íte. ²⁷ Ayee pu'u, a'iné ayej ne'ase capu ti'itij vaire'e ti pua'a nej caí ra'uyú'uxan a'ij mej ti'itij jín jetzen tí'ijpua'ajte'e nej ni raata'íte. —Ayee pu tiraata'ixaa a'íjna í Festo.

26

T'íj nu'u Pablo ruse'j runiuuca jín huateújna a'íjna jemi í rey, a'íjna ti i'i Agripa

¹ Aj pu i Agripa ayén tiraata'ixaa a'íjna í Pablo tijín: —Nee nu muaatá'asin pej tiu'utaxáj mua'a niuuca jime'e.

Aj pu i Pablo ajme'jca'ataca'a. T'íj i a'utéjche ti huateújnan runiuuca jime'e. ² Ayen tijín:

—Agripa mú'ee pej i'i rey, yee pu hui tiná'amitiejte'e ti temua'a naa tineetéva'iri nej yé huatéjvee mú'etzi jemi nej ni huaténan íjii i mej jín tí'inexajtzi'i í mej Israél jetze ajtémecan. ³ Naa pu ne'ase a'iné pepu'uri ramua'aree a'ij

ti 'een í hua'aye'ira í mej Israél jetze ajtémecan, pajta ramua'aree í mej jíme'en rújee. A'íj nu jín niyen tí'imuaahuavii pej náanamua temua'a naa.

A'íj ti tí'itéchejca'a a'íjna í Pablo tí'íj caí xi huataújtuaa í tavástar'a jemi

⁴ 'Naíimi'i í mej Israél jetze ajtémecan mu'uri hui ramua'aree a'íj nej yé tiu'utéveeca netí'íj pá'ari'istaca'a, ajta íjii nej neri vásta'a. Canu tí'itij a'íj huáruu a'ujna nej é'eche ni iiyecuí, canu neajta tí'itij a'íj ruure. ⁵ Mu'uri á'atee mej nemua'ate. Ti pua'a hua'aráanajche, í'iri'iri mej miyen tiu'utaxáj yee nain nu jín te'ara'aste'a í ye'irá í mej raaxí'epi'íntare í mej í'i fariseo. Jaítze'e pu hui muári'eri hua'aye'ira a'ímej í fariseo.

⁶ 'Mí majta, mu'uri u ne'aráajaj mej mi neetzi jetze te'ujpuá'ajte'en me'íjna jime'e nej rachú'eve'e ne'íjna ti Dios jín te'ataújratziiri'í í tavaújsimua'aci'i jemi.

⁷ 'Majta a'íme í tateítestemua'a í mej tamuáamuata'a japuan hua'apua ará'ase, a'íj mú majta rachú'eve'e ajta na'a caí teja'uré'enen a'íjna xicáara'a jetze matí'íj huatarújsin huá'a tzajta'a í mi'ichite. A'íj mú hui jín raná'amiche'e í Dios. Nain tújca'ari tzajta'a, majta nain tíca'ari tzajta'a mú ravaire'e. Ajta mú'ee, Agripa, pej í'i rey, a'íné ayée nu che'atá nena'a tí'ijchu'eve'en ne'íjna, a'íj mú jín tí'inexajtzi'i. ⁸ ¿Ni tzaa caí ri'iri'í sej rá'antzaahuat'e'en ti Dios ajtahua'a hua'utá'asen í mej meri huácuii mej mi majtáhua'a huatarún?

Pablo pu nu'u a'íj pua'a huá'aruurejca'a a'ímej í mej té'atzaahuat'e

⁹ 'Nee nu neajta jéjcu'a'imua niyen tí'imua'ajca ti ayén tiú'ujxe'eve'e nej nain jín tihua'utá'íjmií í mej rá'atzaahuat'e me'íjna ti ayén ántehuaa tíjín Jesús ti Nazarét é'eme'ecan. ¹⁰ Neajta niyen huaríj a'ánna Jerusalén. A'íme í mej tí'áijta teyujta'a, a'íj mú hui cuapée naatapíj í nej jín huatánci'ípua nej hua'íteáanan jeíhua í mej té'atzaahuat'e. Ajta, matí'íj huá'acui'icare'e, nee nu neajta tiu'utá'a í ca'aníjra'a ne'íjna jime'e ti na'aráanajcheca'a.

¹¹ 'Mu'íiti'í nu hui puáijtzi hua'utá'a mej mi ra'antipua'ajte'en í mej rá'atzaahuat'e, mej mi majta raatéxiehuata me'íjna í Jesús. Ayee nu huá'aruurejca'a nainjapua hua'atáyujta'a, a'íné jeíhua nu huá'ajcha'ire'eca. A'u ti na'a nu huayé'ive matíj mena'a titeechéjme'ecaa nej ni a'íj pua'a huá'uruuren.

Pablo pu nu'u ajtahua'a tihuá'a'ixaate'e í teite ti Jesús ru'irájtuaa

(Hch. 9:1-19; 22:6-16)

12 'Aye'e nu éeni'ici'e aumé'ecaa ne'újna Damasco. A'íime í mej tí'ajta teyujta'a, a'íi mú hui naata'íteca'a, majta naatá'a í nej jín niyen rici.

13 'Aye'e nu tí'imua'ixaate'e, mú'ee pej i'i rey, a'úu nu aumé'eca juye jetze a'atzaj cumu tacuarixpua net'íj raaseíj ti a'icátaaxi u ta japua. Temua'a pu ne jetze tí'irájve í taij, ajta huá'a jetze í mej ne jamuan á'ujujhua'ane'e. Jaítze'e pu huatátaaxi caí í xicaj. 14 Tet'íj ti a'ítavátzi. Aj nu ni ja'ati huánamuajri'i ti á'a teja'utaxájtaca'a hua'aniuuca jime'e a'íime í mej Israél jetze ajtéme'ecan tijín: "Saulo, Saulo, ¿a'iné pej pi piyen a'ij pua'a neruure ineetzi? Mú'ee pe aseíj a'aa í puaíjtzi."

15 'Net'íj ni niyen tiraata'íhua'uri'i tijín: "¿A'ataani pej pú'een, nevástara'a?"

'Aj pu i ayén tiu'utaniú tijín: "Nee nu nu'u ne'ín pú'een í Jesús, pej a'ij pua'a neruure. 16 Ájchesi. Huatéechaxi. Aye'e nu 'een jín huataseíjre mú'eetzi jemi nej ni timua'íjcate'en ne'íjna jime'e pej naatévare'e, pajta tihua'utá'ixaate'en í teite a'ij pej peri tiu'uséj inee jemi, pajta piyen tihua'utá'ixaate'esin a'ij nej nauj éeni'ici'e timuaataseíjrate'esin.

17-18 "Nee nu nu'u á japua niuuni huá'a jemi í mej Israél jetze ajtéme'ecan, neajta huá'a jemi í mej seij chuéjra'a japua é'eme'ecan. Ijii nu hui muaata'íti pej á'ura'ani a'íimej jemi mej mi yaú'itíe'e muá'ara'ani, majta ráamua'aree a'ij ti tí'ijxe'eve'e í Dios, ti i caí ché'e a'íin tihuá'ajte'e í Satanás sino Dios pu'u tihua'uta'aíjte'esin. Aj pu nu'u xaa Dios tihua'utá'uuni'ira. Ajta hua'utá'asin mej me'uun a'uté'e muá'ara'ani a'íimej jamuan í ti Dios rí'i á tihua'utéhuii a'íjna jime'e í mej ná'antzaahua." Aye'e pu hui tinaatá'ixaa a'íjna í Jesús.

19 'Aye'e pu'u xaa, Agripa mú'ee pej i'i rey, nera'ará'aste ne'íjna u ta japua ti é'eseijre'e. 20 Net'íj ni amuacaí tihua'utá'ixaa ne'íimej í mej a'uun a'uchéjme a'ujna Damasco. Neajta a'íimej jemi í mej me'uun Jerusalén é'eche. Neajta naíjmi'ici'e tíj na'a a'uun ti huatacá'a u Judea, a'úu nu tihua'utá'ixaa í teite, neajta í mej seij chuéjra'a japua é'eme'ecan. Jéihua nu hui hua'ujé mej mi seicié tiú'umua'ati í ru tzajta'a, mej mi majtáhua'a Dios jemi seíire'e muá'ara'ani, matá'aj majta miyen huárini mej mi seica ráamua'aree tijín: "Mu'uri seicié tiu'umuá'aj." 21 A'íj mú hui jín í mej Israél jetze ajtéme'ecan, a'íi mú naateevi'i a'ujna teyujta'a. Méneje'icatacuca'a, micu.

22-23 'Mí ajta, Dios pu naatévai jeíhua. A'íj nu jín caí xi huamí'i sino naúche'e nu hui tihuá'a'ixaate'e naíjmi'ica í teite, í mej tí'iríi, neajta í mej vaujsi. A'ii nu'u hua'utá'ixa a'ij mej tiu'utaxájtaca'a a'íime í mej tí'ixaxa'ata'a í Dios jetze me'ecan, ajta a'íjna í Moisés teecan. Aye'e mú tiu'utaxájtaca'a ti ayén

éene'en riníche'en ti nu'u ayén rajpuaítzi á'ara'ani a'ín ti Dios án yá'ujra í ipuari jetze. Ajta nu'u tí'ij huamí'in, a'í pu a'ín pú'eene'e a'ame í ti amuacá huatarújsin í mi'ichite tzajta'a. Ajta á'iyen a'ín nu'u tihuá'a'ixaate'en ti ari é'eseijre'e í ti jín Dios hua'utévai í teite í mej Israel jetze ajtémecan, ajta í mej sej chuéjra'a japua é'eme'ecan.

Pablo pu nu'u tí'itese'e a'ij ti ye'í tiraamuá'itin a'ijna í rey

²⁴ Jíme'en pu'u ayén tiu'utaxájtaca'a í Pablo, aj pu í á'iyen huajíjhuaca'a a'ijna í Festo tijín:

—Pablo, pá'atímua'i mú'ee. Pá'atímua'i hui pe'ijna jíme'e pej jeíhua tihuá'amua'ate.

²⁵ Ajta a'ín í Pablo, ayée pu tiraata'ixaa tijín:

—Festo pej i'í tajtuhuan. Canu hui netímua'i. A'ijna jíme'e í nej neri tejamuá'ixaa nemua'atziira'a jetze pu huanéj ti rí'en, ajta ayén ti'ayajna. ²⁶ Amí pu hui rey rú'umua'aree a'ijna jíme'e. A'ij pu jín í'iri'iri nej caí tí'itziíne'e netiu'utaxáj jamuan. Ayej ne'ase, capu ti'itíj a'ij huaríj ti caí ráamua'areeri'i, a'iné capu ti'itíj a'ij huaríj avíitzi'i jíme'e.

²⁷ 'Ari mú'ee, Agripa pej i'í rey, ¿ni pecaí rá'atzaahuatete í mej tiu'utaxájtaca'a a'íime í mej tí'ixaxa'ata'a í Dios jetze me'ecan? Nee nu ramua'aree pej rá'atzaahuatete.

²⁸ Ajta Agripa ayén tiraata'ixaa tijín:

—¿Ni ayén timuá'amitíete'e pej pe'ijna jín na'antimuá'itin nej neajta inee té'antzaahuatete'en a'ijna jíme'e í niuucari ti caí ti'ímu'íi?

²⁹ Ajta a'ín í Pablo ayén tiu'utaniú tijín:

—Ti pua'a cíj na'a, na'ari ti pua'a jeíhua, ayée nu hui tí'ijxe'eve'e í Dios jemi, pej mú'ee, majta naími'i mi seica í mej nenamua íjii, mej mi miyen tira'ará'asten me'ijna í Jesús netíj inee, í nej jíme'en neri puaíjti huatánne'a, sino mej caí miyen tirajpuaítzi muá'ara'ani netíj inee.

³⁰ Jíme'en pu'u ayén tiu'utaxájtaca'a a'ijna í Pablo, tí'ij í huatéechaxi a'ijna í rey, ajta a'ijna í tajtuhuan, ajta a'ijna í Berenice; majta mú huatéhuiixi í mej e'eré'ete'ecaa huá'a jamuan. ³¹ Aj mú mi huiráaci rujímua'a mej mi ti'ihuaúrixaate'en me'ijna jíme'e. Majta miyen tiú'urixaate'ecaa tijín:

—Amijna mi tevi, capu hui ti'itíj a'ij huáruu í ti ti'itá'aca í mej jín raajé'ica. Capu ajta ayén tiraavíjete'e ti ayén aiteánami'ihua.

³² Ajta a'ín Agripa, a'í pu ayén tiraata'ixaa a'ijna í Festo tijín:

—Ti pua'a a'ín caí ayén tí'ijhuauca ti a'ín raaxí'epi'intare'en í ti tí'ita'aijete'e, rí'iríistaca'a pu tej ra'uxíjete'enche'e iteen.

27

Mej nu'u raata'íte me'íjna í Pablo a'ujna u Roma

¹ Mat'íj raaxí'epi'intare mej hua'uta'íte a'ujna Italia, mat'íj mi tiu'utátui me'íjna í Pablo, majta í seica í mej námi'ihuaca'a seíj jemi í ti anxíte tí'aijta. Ayee pu ántehuaaca'a a'íjna tijín Julio. A'í pu tihuá'aijte'e í mej miyen ánte'arua tijín xantaaru'ustemua'ame'en í ti tí'ita'aijte'e.

² A'uu tu a'atéci baarcu jetze a'ujna chajta'a ti ayén téja'arájtehuaa tijín Adramitio. Ajta a'íin í baarcu, a'í pu antamé'eniche'e után pújme'en ti ij a'uun a'ure'enéniche'e a'u mej baarcu a'uté'uuve ti huatacá'a u Asia. Tet'íj ti a'ucíj, seíj pu ajta á'uraa ta jamuan ti ayén ántehuaaca'a tijín Aristarco. A'uu pu é'eme'ecan a'ujna Tesalónica, a'ujna chajta'a ti a'uun huatacá'a a'ujna já'ahua'a ti ayén téja'arájtehuaa tijín Macedonia.

³ Yee ruijmua'ate'e yee, tet'íj ti te'uun a'ará'a baarcu ti a'utéche'eca ti ayén téja'arájtehuaa tijín Sidón. Ajta a'íin í Julio, a'í pu r'íi tí'itevistaca'a a'íjna jemi í Pablo. A'í pu raatá'a ti huá'umuaare í ru'amiiigustemua'a. Majta me'ín í amiiigustemua'ame'en, r'íi mú naa tira'ancuré'evi'iti í Pablo.

⁴ A'uu tu tijtá ti antacíj. Tet'íj ti te'uun a'uré'ene ti e'eráhuachi, ta'úutata'a tu pújme'en ajcáane. A'ujna ti ayén téja'arájtehuaa tijín Chipre. A'uu tu pújme'en a'uré'erupi a'iné yéeme'en pu avé'eecaca. ⁵ Tet'íjta ti antacíj a'ájna vejli'i ti e'eve'e'ástime í jaj, a'uun ti huatacá'a a'ujna u Cilicia, ajta u Panfilia. Tet'íjta ti te'uun antanéj a'ujna chajta'a ti ayén téja'arájtehuaa tijín Mira, ajta a'uun ti huatacá'a já'ahua'a Licia.

⁶ Ajta a'íin ti anxíte tí'aijta, seíj pu a'uun huáteu í baarcu ti Italia á'ume. A'uu pu é'eme'ecan a'íjna í baarcu a'ujna Alejandria. Aj pu a'íin taata'aj tej atécine te'íjna jetze. ⁷ A'íjna í baarcu, yee pu pua'an xicaj á'atee ti huaméj. Jé'ecan pu taatamuári'eriste. Xa'ichu'i tu á vejli'i a'uré'ene a'ujna ti e'eráhuachi ti ayén téja'arájtehuaa tijín Gnido. Aúche'e pu á e'evé'eecaca'a a'ujna. A'íj tu jín u jetze pújme'en ajcáane ti e'eráhuachi ti ayén téja'arájtehuaa tijín Creta. A'uu tu vejli'i a'uré'ene a'ujna já'ahua'a Salmón.

⁸ Tet'íjta ti mú á'uju'un muári'eri jime'e a'ujna ti e'eve'e'ástime í jaj. Tet'íjta ti te'uun antanéj ti baarcu a'utéche'eca ti ayén téja'arájtehuaa tijín Ti a'ur'en ti r'írí ti irá'ujcheni. A'uu pu vejli'i pítejá'arici a'ujna chajta'a ti ayén téja'arájtehuaa tijín Lasea.

⁹⁻¹⁰ Tu'uri a'ateevi'i tej huajú'un. Pu'uri tiú'utziini'ire'ecaa a'ujna a'u tej a'uju'ucaa, a'iné pu'uri vejli'i pí tí'irijca í ti jetzen

ti huáseevi'i á'aye'i. A'íj pu jín ayén tihua'utá'ixaa a'íjna í Pablo, tijín:

—Mú'een teteca, ayée pu hui tiná'amitiejte'e ineetzi ti jé'ecan tiú'utziini'ire'e a'ame, ti pua'a taajú'un. Teyá'ujisin i baarcu, teajta í ijca, ajta ayén tiu'utári'iriistari tej hui á'uveti iteen.

¹¹ Ajta a'íjn ti anxíte tí'ajta, jaítze'e pu rá'antzaahua a'íjna í ja'ati ti baarcu huajájsin, ajta a'íjna ti antiújmua'aree a'íjna u baarcu jime'e. Ajta a'íjna í niuucari í ti Pablo hua'utá'ixa, capu rá'antzaahua.

¹² Ajta a'ujna mej autéjhuii, capu naa hua'é'ene'e mej mi me'uun á'ateevi'in me'újna a'íjna xicá'ra'a jetze ti huácimuajra. A'íj mú jín mu'ití miyen tiu'umuá'aj mej á'ucíne me'újna mej mi me'uun e'ará'asti me'újna Fenice, tej ti a'atzu á'ateevi'in te'újna, baarcu ti a'utéche'eca. A'ujna Fenice, a'úu pu Creta e'ejtème'ecan. A'uu pu seijre'eca'a tíj na'a újtepua pújme'en, ajta ante pújme'en.

Tí'ij nu'u japuutzari hua'utá'aseca'a eeca jamuan á jaata'a

¹³ A'ujna, cíj pu ti'iré'e'écarej ye'icáa yénte pújme'en. Ayee mú tí'ixajtaca'a tijín rí'irí mej nu'u mauj huajú'un. Matí'ij mi a'ucíj. A'uu mú vejlí'i e'ejtéene a'u ti e'eve'e'ástime í jaj, a'ujna u Creta.

¹⁴ Mí ajta, capu a'achú a'ateevi'i, ca'anín jín u a'utá'eecareca'a í jirí jetze. Ca'anín pu jín raatajítze í baarcu a'íjna ti yéntpua pújme'en a'iré'e'eecareca'a. ¹⁵ Jé'ecan pu yé'utajchá'raa í baarcu. Capu ché'e huatári'iristareca'a tej huajú'un í eeca tzajta'a. A'íj tu jín huatáta'a ti tá'antini í eeca. ¹⁶ Aj tu ti te'uun a'uré'ene ti e'eráahuachi, chuej ti cílieen, ti ayén téja'arájtehuaa tijín Cauda. Capu ayén rí'i huápi'i tiú'eecaca'a a'ujna.

Ajta a'íjn í baarcu ti cílieen jín seijre'e tej raajájsime'e, muári'eri tu jín ra'antítuaa í baarcu jetze ti ve'ée. ¹⁷ Matí'ij meri ra'antítuaa, aj mú mi raatacá'ane caujnari jime'e í baarcu ti ve'ée. Mu'uri tí'itziíne'eca'a ti ari té'ejcachee í sej japua. Ayee pu téja'arájtehuaa a'ujna tijín La Sirte. A'íj mú jín ra'acájtuaa á jaata'a í tí'itj ti ij ra'anján í eeca.

¹⁸ Yee ruijmua'ate'e yee, aúche'e pu huá'eecaca'a temua'a, jeíhua. Matí'ij mi autéjhuii mej te'etéhua'axin á jaata'a í ijca mej tiú'utisime'e í baarcu jetze. ¹⁹ Huaíca xicaj tu á'atee tej te'eteehua'axi tamúajca'a jime'e nain ti tiú'utisime'ecaa í baarcu.

²⁰ Jé'ecan tu á'atee tej caí a'atzu raaseíj í xicaj, teajta í xu'ura'ave. Ajta aúche'e pu a'íj pua'a hua'é'eene'ecaa. Temua'a pu tiú'eecaca'a, majta viiyeca'a. Tu'uri tiyen

tí'imua'ajca tej teri muá'itiche'esin. Teajta tiyen tí'imujca tej caí ché'e a'ij rini.

21 Ajta tu'uri a'ateevi'i tej caí til'itij cua'acaa. Aj pu i huatéechaxi huá'a tzajta'a a'íjna í Pablo. Ayee pu tihua'utá'ixaa tijín:

—Mú'een teteca, sena'ajtzí ná'antzaahuat'e'enche'e. Sej caí e'eráci'ica'anche'e se'újna u Creta, catu tiyen teja'urieéniche'e í ijca. 22 Aru íjii, jeíhua nu hui á'amuahuvii sej uhuatéujca'anen mi ru tzajta'a, a'iné capu ja'ati mi'ini mú'een. Tij teajta baarcu á'urieni. Capu amín tí'itij.

23 'Tíca'a, seij pu hui huataseíjre inee jemi, seij ti ravaire'e í Dios í nej neajta ravaire'e inee, í ti ajta necha'ii. 24 Ayee pu tinaatá'ixaa tijín: “Pablo, capej nu'u tí'itziine'e. Ruxe'eve'e ti a'ín César raaxí'epi'intare'en í mej jín tí'imuaxájtzi'i. Ajta nu'u ruxí'evi'ira'a pu jín Dios raatá'a mej ruuri muá'ara'ani naími'i a'achú pua'amé mej huajú'un é'e jamuan.”

25 'A'íj pu hui jín setá'aj uhuatéujca'anen mi ru tzajta'a, mú'een, teteca. Nee nu xaa rá'atzaahuat'e'e í Dios. Ayee pu té'eme a'ij ti a'ín tinaatá'ixaa. 26 Mi ajta, aúche'e pu hui ruxe'eve'e tej te'uun e'ará'asti a'ujna já'ahua'a ti e'eráahuachi.

27 Teuumé'eca a'achú cumu tamuáamuata'a japuan muáacua xicaj, tíca'a, aúche'e pu ráatajchijme'e í baarcu í eeca. A'ijna japua í jaj ti ayén téja'arájtehuaa tijín Adriático, tí'ij teja'uré'ene cumu a'atzaj já'ita'a tíca'a, a'íime í mej ramuari'e í baarcu, mu'uri ramua'areereca'a tej teri ratá'asijme'e a'u ti e'eráahuachi. 28 Matí'ij mi raaté'itíee caujnari jime'e a'achú ti auutí'i. Ayee pu autí'icaa a'achú cumu seité japuan tamuáamuata'a japuan arájsevi meetro. Capu a'atzu a'ateevi'i, majtáhua'a raaté'itíee, pu'uri seité japuan aráhua'apua meetro autí'icaa.

29 Matí'ij mi muáacuaca atéehua'axi í tepúusti'i ti acaujtuáavijmee cítzata'an í baarcu ti i sej jetze avá'ujnan. Metí'itziine'eca'a tej te'ejteátu'a í tetej jetze. Majta tí'itziine'eca'a, a'íj mú jín autéjhuii mej huatéjniuuni ajta na'a caí huatapuá'are.

30 Seica mú miyen tí'ijxe'eve'eca'a mej huiráciine í baarcu jetze. A'íi mú miyen ruseíjrataca'a mej ra'atéhua'axin í tepúusti'i ti acaujtuáavijmee. Mi majta caí miyen huaríj. Mer-aacájtuaa mu'u í baarcu í ti c'lieen jín seijre'e mej mi me'íjna jetze huatéujvair'e'en. 31 Aj pu i Pablo ayén tiraata'ixaa a'íjna anxíte ti tí'ajta, ajta í mej jamuan á'ujujhua'ane'e tijín:

—Ayee pu hui tiú'ujxe'eve'e mej yee huatéaturan ta jamuan íye baarcu jetze, na'ari caí, capu tí'itij a'ij tejámuaatévair'e'esin.

³² A'ij mú jín me'ín xantaaru'u ra'antiveíjcheca'a í caujnari í ti jín a'ijtápi'ihuaca'a í baarcu ti cáleen jín seijre'e. Aj pu 'i atéjve á jaata'a.

³³ T'í'ij ari tén tapuá'arijme'eca, Pablo pu ayén ca'aníjra'a tihua'utá'a í huá'a tzajta'a mej nu'u tí'icua'ani. Ayen tijín:

—Pu'uri á'atee tamuáamuata'a japuan muáacua xicaj sej siyen ti'ijchú'eve'e, seajta siyen tirajpuaijtzi tujri jime'e, caxu mé'e tejé'ecua'a. ³⁴ Nu'uri tejá'amua'ixaate'e sej a'atzu tiú'ucua'ani. Ayee pu hui tiú'ujxe'eve'e sej si cá huácu'ini, a'iné capu ti'itíj a'ij á'amuaruuren.

³⁵ T'í'ij ayén tihua'utá'ixaa, aj pu 'i pan huiirá'i. T'í'ij i rí'i tiraatá'a í Dios jemi, mejseíiraca'a í teite. T'í'ij i ra'antítaaraxi í pan, aj pu i a'utéjche ti ráacua'ani. ³⁶ Naíimi'i mú á'ujca'anejca'a. Mat'í'ij mi tiú'ucuaa majta a'íme. ³⁷ Ayee tu ará'axcaa a'achú cumu hua'apua ciento japuan huaícate japuan tamuáamuata'a japuan arájsevi tej aráte'ecaa í baarcu jetze. ³⁸ Mat'í'ij tiú'ucuaa a'achú ti hua'aránajcheca'a, mat'í'ij mi ra'ateájrie á jaata'a me'íjna í triigu ti ij cá ché'e tíjeteré í baarcu.

T'í'ij nu'u baarcu ateájrupi á jaata'a

³⁹ T'í'ij huateapuá'areca'a, camu ché'e huamuájtejcaa a'u ti pítejá'arici. Mat'í'ij mi raaseíj a'u ti é'eri'iri ti a'utéjcheni í baarcu, a'u ti huatáseata'a. A'uu mú tí'ijxe'eve'eca'a mej ye'use'aráichejra'ani í baarcu í sej japua ti pua'a rí'iriistan. ⁴⁰ Mat'í'ij mi ra'antiveíjcheca'a í caujnari í mej jín ra'ijtápe í baarcu. Majta raatáxipi í ciyej mej jetzen huajú'un. Mat'í'ij mi raatáxijtaca'a me'íjna í caujnari í ti jín ajtatápi'ihuajme'ecaa í paala í mej jín raatéchaxijte'en í baarcu. Majta miyen huaríj, merajcá'ane í cixxuri í ta'acáavii í baarcu jetze á ti aúnee ti ij ra'anján eeca jime'e a'íjna í cixxuri. Mat'í'ij mi huataúra'a ti rá'antini a'íjna í baarcu.

⁴¹ Ajta catu raatá'aseca'a a'ájna a'u ti á'useata'a a'iné sej jetze pu te'ejcáxi. Capu ché'e rí'irístaca'a mej raatáru'uxante'en a'u ti aúnee. Ajta í cítzata'an u baarcu, pu'uri teená'achijme'ecaa a'íjna jime'e ti ra'ajtéeva'ara í jaj ca'anín jime'e.

⁴² Majta me'ín xantaaru'u, mehuá'acui'icuaa naíjmi'ica í mej aiteánami'ihuaca'a mej mi cá antajaún, ajta, mej mi cá á'uci'ica'an. ⁴³ Ajta a'ín anxíte ti tí'aijta, a'í pu ayén tí'ijxe'eve'eca'a ti japuan huániuuni t'í'ij ráavaire'en a'íjna í Pablo. Aj pu jín cá hua'utá'a í xantaaru'u mej huá'ucui'ini. Aj pu i ayén tihua'uta'aíj í mej raayí'itihua'a mej huatajaún mej nu'u anáaté'ee mua'atévatzin á jaata'a mej mi antajaún u jetze pújme'en a'u ti á'useata'a. ⁴⁴ Majta nu'u seica ciyej japua huatajaún, majta seica ciyej japua ti ti'ipá'atza í baarcu jetze

ajtaná'axi. A'uu mú naími'i a'ará'a u jetze pújme'en. Capu ja'ati aujámí.

28

Tí'ij Pablo a'uun a'utéveeca'a u Malta

¹ Tetí'ij teri te'uun e'eré'etei ti e'eráahuachi, naími'i tu ruuricaa. Capu seij huamí'i. Aj tu ti ráamua'areeri'i tijín ayée pu téja'arájtehuaa a'ájna ti e'eráahuachi tijín Malta. ² Majta me'ín í mej a'uun é'eche, rí'i mú tí'teteitestaca'a itejmi jemi. Matí'ij mi aúunai, aj mú mi taatajé tej ahuátapiste'en a'iné mevíyeca, ajta huáseevi'i.

³ Ajta a'ín Pablo, ciyej pu huaré'eseij tí'ij ra'anajtuaa á tá'ataa. Aj pu i cu'ucu'u u airáne ti tiu'ujé'ica í taij jetze a'iné capu rá'aviicua'ireca'a ti písti í taij. Tí'iquí Pablo tímu'iiri'i muájca'are'ara'an jetze. ⁴ Majta me'ín í mej a'uun é'eche, matí'ij raasej ti cu'ucu'u a'án cáviijcaa muájca'are'ara'an jetze í Pablo, ayée mú tíu'urixaate'ecaa tijín:

—Cu xiee a'ín pú'een í ti tí'itecui'ica. Pu'uri xaa ráavai ti caí aujámí á jaata'a. Mi ajta, ayée pu hui tiraavíjte'e í Dios jemi, ti caí raatá'asin ti ruurí á'ara'aní a'ájna í Pablo.

⁵ Tí'iquí a'ín Pablo, raatéeca'atzij í rumuájca'a. Aj pu i án tá'ataa huavátzi í cu'ucu'u. Capu tí'itíj a'ij ráaruu í Pablo. ⁶ Majta me'ín í teite, ayée mú tí'imujca tijín pu'uri tén teájaasin. Majta seica miyen tijín pu'uri tén mi'ini. Metí'ijchu'eve'eca'a a'atzaj ti tí'itíj a'ij raruuren.

A'atzu á'ateevi'ica, ajta a'ájna í Pablo, capu tí'itíj a'ij ráaruu. Aj mú mi seicié tiu'umuá'aj. Matí'ij mi miyen tiu'utaxájtaca'a tijín:

—Amijna, Dios pu hui pírici.

⁷ A'ujna vejli'i chuej ti a'utacá'a, ajta a'ájna í ja'ati í ti taj-tuhuan pírici a'ujna ti e'eráahuachi, a'í pu ta'ancuré'evi'iti. Ajta, temua'a pu naa titaaxá'apuaíri'i huaíca xicaj tzajta'a. Ayee pu ántehuaaca'a a'ájna tijín Publio.

⁸ Ajta a'ín táàtajra'an a'ájna í Publio, a'í pu tí'icui'ica'a. Jéihua pu pístacare'e, ajta a'achu'itaca'a. Tí'iquí Pablo ráamuaareca'a. Ajta raatáhuaviiri'i í Dios ti huarún. Aj pu i ra'avé'emuariej án mu'útze'en. Tí'ij i huarúj. ⁹ Ayee pu'u huaríj, majta mú seica u a'uvé'uju'un í mej tí'icucui'i í mej a'uun é'eche. A'imej pu ajta tíu'uhuaa.

¹⁰ Jé'ecan mú rí'i titaatéje, majta nain mú títaatapuaíjve a'achú ti titá'aturaate'ecaa í tej jín á'uju'un. Tetí'ijta ti huátacate tej ti á'uci'ne.

Tí'ij nu'u Pablo a'uun a'ará'a u Roma

¹¹ Tí'ij teuumé'eca huaíca máxcira'i, aj tu ti atéeci seíj jetze í baarcu ti ajta a'uun a'uteájturaa téjmi jamuan ajta tíj na'a caí ché'e tiú'ucimujravi'icaa. A'uu pu é'eme'ecan a'íjna í baarcu u Alejandria í ti taajá'utií. Ajta, ti'itíj pu seijre'eca'a á ti aúnee í baarcu jetze. Ti'iti pu antítaaviihuajme'ecaa hua'apua ti ayén seijre'e tíj dioosi í mej hua'apua, seij ti ayén ántehuaa tijín Cástor, ajta í seij tijín Pólux. Tetí'ijta ti te'uun a'ucíj tej ti te'uun u e'ará'asti, seíj jetze í chajta'a. ¹² Tetí'ij ti te'uun a'ará'a baarcu ti a'utéche'eca a'ujna chajta'a ti ayén téja'arájtehuaa tijín Siracusa. Huaíca xicaj tu á'atee te'újna. ¹³ Tetí'ij ti a'ucíj. Tetí'ij ti te'uun vejli'i ajtéene ti e'eve'e'ástime. A'uu tu ti a'ará'a te'újna chajta'a ti ayén téja'arájtehuaa tijín Regio.

Yee ruijmua'ate'e yee yénte pújme'en pu ve'etá'eecaca'a ca'anín jime'e. Teajta seíj jetze í xicaj, a'úu tu a'ará'a a'ujna chajta'a ti ayén téja'arájtehuaa tijín Puteoli. ¹⁴ A'uu tu huá'uteu seica í ta'ihuaamua'a. Matí'ij mi taatajé tej te'uun a'uteáturan huá'a jamuan sei itieeri. Ayee tu te'íjna jín huaríj, tetí'ij ti te'uun a'ará'a te'újna u Roma.

¹⁵ Majta me'ín í ta'ihuaamua'a í mej me'uun é'eche, mu'uri ramua'areereca'a tej teri te'uun á'uju'un. A'íj mú jín huiráaci u chajta'a mej mi ta'antinájche. A'uu mú ímuá e'eráaci me'újna chajta'a ti ayén téja'arájtehuaa tijín El Foro de Apio, ajta ti ayén téja'arájtehuaa tijín Ti huaíca chi'ij e'erá'ase a'u mej á'ujta'aruaijve'e.

Tí'ij Pablo hua'useíj, aj pu 'i rí'i tiraatá'a í Dios, ajta jaítze'e ahuaújca'ane í ru tzajta'a. ¹⁶ Tetí'ij te'uun a'ará'a te'újna u Roma, a'íi mú raatá'a ti Pablo ruseíj námi'ihua. Seíj pu'u racha'íca'a í xantaaru'u.

Tí'ij nu'u Pablo tihuá'a'ixaate'e a'ujna u Roma

¹⁷ Teuumé'eca huaíca xicaj tzajta'a, aj pu i Pablo hua'utajé í mej tihuá'a'ijte'e í mej Israél jetze ajtémecan. Matí'ij tiújseij, ti'iqui Pablo ayén tihua'utá'ixaa tijín:

—Ne'ihuaamua'a, canu hui ti'itíj a'ij huá'uruu a'ímej jemi í teite, canu neajta auté'itze a'íjna jime'e í taye'irá. Ayee nu éene'e, majtáhua'a mú naateevi'i me'újna Jerusalén, matí'ij mi a'íime hua'utátuii í romanos. ¹⁸ Metína'íhua'uri'i, majta miyen tí'ijxe'eve'eca'a mej naatátuaani a'iné canu ti'itíj a'ij huá'uruu ti ayén tiraavíjte'e mej me'íjna jín naajé'ica.

¹⁹ 'Canu ti'itíj jín tihuá'axajtzi'iran í mej Israél jetze ajtémecan inee. Mi majta, matí'ij hua'újniuste, aj nu ni raatáhuaviiri'i ti a'ín raaxí'epi'intare'en a'íjna ti ayén ántehuaa tijín César. ²⁰ A'íi nu hui jín niyen tiraatáhuaviiri'i nej yé amuaatéseij, neajta tejamuá'ixaate'en. A'íj nu jín amuáji'ici'i cadeena jime'e a'iné nee nu niyen che'atá nena'a tí'ijchú'eve'e í Dios matíj a'íime í mej Israél jetze ajtémecan.

21 Matí'ij mi miyen tiraata'ixaa tijín:

—Capu ja'ati mú titaja'utá'iti'iri'i mú'etzi jime'e a'ujna u Judea. Majta í ta'ihuaamua'a, í mej a'uun e'eráaci, capu ajta ja'ati ti'itíj jín ti'imuaxájtzi'i, ni capu ajta ja'ati titaatá'ixaa mú'etzi jime'e ti'itíj pej a'ij huáruu mé já'ahua'a.

22 'Ajta itejmi, ta'aráanajche tej hui ráanamua a'ij pej ti'ixa mú'ee, a'iné naíjmi'ici'e pu a'ij pua'a namuajre'e a'ijna jime'e í ti jéjcuá í niuucari pej tihua'ihuá'ixaa í teite. —Ayee mú tiraata'ixaa me'ijna í Pablo.

23 Matí'ij mi raaxí'epi'intare ja'anáj mej majtáhua'a tiújseire'esin mej mi majtáhua'a ráanamua me'ijna í Pablo. Mu'ití'í mú ajteáxi'reca'a í teite a'u ti Pablo a'utéveeca'a. Tij na'a aré'apua'a te'utéjche ajta chúmua'anímua, raatapuá'ajtaca'a ti tihuaú'ixaa a'ijna jime'e ti Dios tí'aijta nainjapua íyen chaanaca japua, ajta u ta japua. A'ijna í Pablo huá'atése'eca'a ti hua'utémua'itin mej mi rá'antzaahuat'e'en í Jesús. A'ijna í yu'uxari jetze pu tihua'utá'ixaate'eca'a a'ín ti ra'uyú'uxaca'a a'ijna í Moisés teecan, ajta a'ín mej ra'uyú'uxaca'a í seica í mej tí'ixaxa'ata'a í Dios jetze me'ecan. 24 Seica mú rá'atzaahuat'e'eca'a a'ij ti Pablo tihua'a'ixaate'eca'a. Majta seica, camu a'atzu rá'atzaahuat'e'eca'a.

25 Matí'ij mi caí a'ij tiu'utá'a. A'ij mu jín a'ucíjxi. Maúche'e mú seica ranamuá'araca'a a'ij ti Pablo tí'ixajtaca'a. Tí'ij ra'antipuá'ajte, ayée pu tihua'utá'ixaa tijín:

—A'ín í xiéjniu'ucare'ara'an í Dios, tzáahuati'ira'a pu hui jín tihua'utá'ixaa á'amuavaujsímua'aci'i tí'ij a'ín Isaías ayén tiu'utaxájtaca'a í Dios jetze me'ecan tijín:

26 Aricu, huá'a tzajta'a a'ímej jemi í teitestemua'ame'en.

Patá'aj nu'u tihua'utá'ixaate'en yee mú'een xu ranamuaraa xá'aju'un, aru caxu yaú'itiéé xá'aju'un.

Ja'ati pu nu'u xaa tejámuaatá'ixaate'esin a'ijna jime'e í niuucari, aru caxu ramua'aréeren a'ij ti huataújmua'a.

27 Ayee nu nu'u huá'aruuren a'iné mu'uri hua'uteána í huá'axiejniu'uca jetze.

Majta nácu'a'i pú'een.

Yee mú cu xiee mecaí tanamuaj.

Camu nu'u majta atanéjne'e.

Canu xaa hua'utá'asin mej mé uunéjne'ere.

Canu neajta hua'utá'asin mej ráanamua a'íme mej mi yaú'itiéé muá'ara'ani í ru tzajta'a,

mej mi caí yé vé'uju'un ineetzi jemi nej ni tihua'utá'uuni'i.

Ayee a'ijna í Isaías í Dios jetze me'ecan tí'ixaxa'ata'a.

28 'Setá'aj hui siyen ráamua'aree mú'een, íjii ti yú aumé, ti Dios ari hua'utá'a í mej seij chuéjra'a japua é'eme'ecan, mej mi miyen che'atá mena'a tira'ancuré'an í ti jín Dios

te'ataújratziiri'i ti nu'u huá'a japua huatáaniuni. A'íi mú xaa ranamuajran, micu. —Ayee pu tihua'utá'ixaa a'íjna í Pablo.

²⁹ Tí'ij ayén tiu'utaxájtaca'a a'íjna í Pablo, aj mú mi a'ucij í mej Israel jetze ajtémecan. Matí'ij mi huiráaci á pua'acié. Aj mú mi ti'itiúrixáate'ajraa rujímua'a.

³⁰ Ajta a'íjna í Pablo, a'úu pu á'atee hua'apua nine'ira'a a'ujna u chi'ita í mej huataújneij tzajta'a. A'íi pu hua'ancuré'evi'itijcicare'e naijmi'ica í mej yé'emuaarecare'e.

³¹ Jéihua pu tihua'a'ixa'atehua'a a'íjna jime'e ti Dios nain jín antiújmua'aree íiyen chaanaca japua, ajta u ta japua. Ajta tihua'amua'atehua'a a'íjna jime'e í tavástara'a, í Jesús ti Dios án yá'ujra í ipuari japua. Capu tí'itziíine'eca'a a'íjna í Pablo. Ajta capu ja'ati niu'ucami'ica'a.

A'ij ti tira'uyú'uxaca'a í San Pablo a'ímej í mej Roma a'uchéjme'ecaa

Pablo pu huá'ateujte'e

¹ A'ij nu jetze tejá'amuayu'use'e ne'íjna jime'e í nej ravaire'e í Ciríistu'u ti i'í Jesús. A'í pu na'antíhuau ineetzi, i nej i'í Pablo nej ni ne'íjna jín te'ará'asten a'ij ti a'ín tinaa'íjca. Ayee pu een jín na'avé'ehuaú huá'a tzajta'a í seica, nej ni tihua'utá'ixaate'en ne'íjna jime'e í niuucari ti jín Dios huá'a japua huániuuni.

² Jéjca imuá pu Dios ayén te'ataújratziiri'í ti ayén rí'í tihua'utá'an a'ímej í mej tí'ixaxa'ata'a í Dios jetze me'ecan. A'ij mú jín miyen ra'utéyu'uxaca'a me'íjna jetze í yu'uxari ti yen téjmi jemi huateájturaa. ³ Ajta a'ín í niuucari, a'ij pu jime'en raxa a'íjna ti i'í yaujra'an pú'een, ti ajta airáane a'íjna jetze í David teecan. Ayee pu teja'uré'ene a'íné a'í pu teáatacan huanú'ihuaca'a matíj í seica.

⁴ Mí ajta a'ín í Dios, a'í pu a'íyén ayén ra'antíhua'u ti nain jín antiújmua'areere a'íjna jime'e ti a'íjna jetze arájca'anejca'a í xiéjniu'ucare'ara'an í Dios a'íjna ti ayén raatamuá'a tíjín niyauj pu yee pú'een. Dios pu ayén nain jín tira'íjca tí'íj a'ín a'ítáaa huá'a tzajta'a í mi'ichite. A'í pu a'ín pú'een a'íjna í ja'ati ti ayén ántehuaa Jesús ti ajta i'í Ciríistu'u. A'í pu tavástara'a pú'een.

⁵ Ciríistu'u nu jetze ra'ancuré'a a'íjna ti jín í Dios rí'í tinaatá'a nej ni niyen jetzen me'ecan á'ura'ani huá'a tzajta'a í teite nej ni niyen hua'utá'inen mej mi ra'ará'astijre'en me'íjna í tavástara'a me'íjna jime'e mej té'antzaahuante'en, naími'í í teite í mej yen chaanaca japua huachéjme.

⁶ Seajta mú'een, mú'een xu seajta huá'a jetze ajtémecan a'íme í teite, í ti Dios ajta amua'antíhua'u mú'ejmi sej si jetzen ajtémecanta xá'ara'ani í Jesús ti ajta i'í Ciríistu'u.

⁷ A'íjna yu'uxari jetze nu niyen tejá'amuayu'use'e naíjmi'íca mi sej se'uun huachéjme se'újna u Roma, mú'een í ti Dios já'amuaxe'eve'e, ti ajta amua'antíhua'u sej si jemin seíre'e xá'ara'ani. Ché'e ayén teja'uré'enen ti a'ín í Dios, í tej rájya'upua, ajta í tavástara'a, a'íjna í Jesús ti ajta i'í Ciríistu'u, miché'e me'ín rí'í tejamaatá'an, majta amua'anpuá'ajte'en.

Pablo pu nu'u rax'eve'e ti huaja'uvé'emuaare u Roma

⁸ Amuacaícan jime'e, ayée nu naíjmi'í rí'í tiratá'aca ne'íjna í Dios í nej ravaire'e ne'íjna jime'e sej siyen tirá'astijre'e í Dios. Jamuan í Jesús ti ajta i'í Ciríistu'u, ayée nu rí'í tiratá'aca,

a'iné nain japua í chaanaca mu'uri ramua'aree sej siyen té'atzaahuaté'e. ⁹⁻¹⁰ Ajta a'ín í Dios, í nej ravaire'e nain jín a'achú nej a'anca'anéecan jín niyen tihua'utá'ixaate'en í niuucari ti jíme'en raxa a'íjna ti yaujra'an pú'een í Dios, a'í pu tirú'umua'aree nej ja'anáj ti na'a niyen amua'utámua'areeri'i netí'ijtá rahuavíraj ná'aye'i. Ayeé nu tí'ijhuavii ti ayén neetá'acare'en í Dios nej ne'uun á'amua'aree ná'ara'ani ti pua'a ayén Dios tirá'aca'ane. ¹¹ Jéihua nu á'amua'aree ramí'i nej ni ca'aníjra'a amuaatá'an sej si se'íjna jetze arájca'anen í xiéjniu'ucare'ara'an í Dios sej si jaítze'e te'utá'viicua'i.

¹² Jee xaa ne'u, ayée nu tí'ijxe'eve'e inee, tej ti tiyen che'atá tena'a ca'aníjra'a huatáta'an itejmi jemi, a'íjna jíme'e tej taxí'ej té'atzaahuaté'e taxí'evi'ira'a jíme'e. ¹³ Ayeé nu neajta tí'ijxe'eve'e, ne'ihua'amua'a, sej siyen ráamua'aree nej mu'iití niyen raaxí'epi'intare nej ne'uun a'atanén mú'ejmi jemi. Tíj na'a nej amuacá niyen tiraaxí'epi'intare nej niyen huárini, tíj na'a ti yú e'iré'ene, tí'tíj pu naatá'ijmíjri'i nej ni caí ne'uun á'ume'en. Ayeé nu tí'ijxe'eve'eca'a nej niyen che'atá nena'a tiraamuá'itín mú'ejmi jíme'e í nej jín tiu'utátuiire'en í Dios jemi a'ij nej neri tiraamuá'iti huá'a tzajta'a í seica í teite í mej sej chuéjra'a japua huachéjme.

¹⁴ Ayeé nu neri ne'íjna jín te'atánratziiri'i í Dios jemi nej ni tihua'utá'ixaate'en a'íime í mej raayí'iti hua'aniyuca a'íime í mej Grecia é'eme'ecan, nej ni neajta tihua'utá'ixaate'en a'íime í mej sej chuéjra'a japua é'eme'ecan. Capu amín a'ij ti pua'a jeíhua mé té'umua'aree nusu ti pua'a mecaí tí'tíj a'ij té'umua'aree, naúche'e nu niyen tihua'utá'ixaate'esin naíjmi'ica. ¹⁵ A'íj nu jín jeíhua a'anca'anéecan jín niyen raxí'eve'e nej neajta tejámuaatá'ixaate'en í niuucari jíme'e ti jín Dios a'amua japua huániuuni, mú'een, mi sej Roma é'eche.

Ti té'eviicua'i í niuucari

¹⁶ Capu neté'viraste'e a'íjna í niuucari, sino a'íj nu jín rí'i tiratá'aca í Dios, a'iné í niuucari jetze pu me'ecan í muári'eri'ire'ara'an í Dios í ti jín huá'a japua huániuuni naíjmi'ica í mej ra'ará'astijre'esin, amuacácan a'íime í mej Israél jetze ajtémé'ecan, majta á'iyen a'íime í mej sej chuéjra'a japua é'eme'ecan.

¹⁷ A'íjna í niuucari jetze pu ajta sejire'e a'ij ti huaríj í Dios mej mi me'ín teite miyen ri'éene'ecán jín huateáturan í jemin. Ayeé mú xaa ne'u ri'éene'ecán jín huateáturaasin í Dios jemi tíj na'a rusén jíme'e, me'íjna jíme'e mej meri té'atzaahuaté'e. A'íj pu jín ayén té'eyu'usi'i í yu'uxari jetze tíjín: "A'íjna ti urarí'ene'acan jín huateájturaa í Dios jemi í ru tzajta'a, a'í pu ruurican huateáturaasin a'íjna jíme'e ti arájca'ane a'íjna jíme'e ti té'atzaahuaté'e."

Naími'i mú á'atura í Dios jemi

18 Mí ajta, júte'e pu e'evé'eme'ecan a'íjna ti jéjre'e seijre'e ti rí'i huápi'i niu'ucami'i í Dios a'íjna jime'e a'ij mej rici í teite a'íjna ti a'ij pua'a 'een, a'íjna jime'e í mej meri mé rúurie í Dios, majta a'ij pua'a tihuá'ajcha'íi í ruxí'ej teite, majta miyen tihuá'ijmíi mej caí ché'e ranajche í Dios tzáahuati'ira'a jime'e. Ayee mú 'een jín huá'aruure mej mi a'ij pua'a tí'itete'ítesta muá'ara'ani. 19 Ajta tíj na'a ti ayén í'iri'iri ti ja'atí ayén tirá'amitiejte'e a'ij ti 'een í Dios, matíj mena'a pua'amé í teite miyen tirú'umua'aree í ru tzajta'a a'iné Dios pu rusej ari hua'utasejrate.

20 Tíj na'a ti Dios raatétaahuaca'a í chaanaca ti yú e'iré'ene, temua'a pu naa ayén tihuá'amitiejte'e á'aye'i a'íime a'íjna í tej caí rasise'i tají'i jime'e. A'íi pu xaa ayén tirá'amitiejte'e á'aye'i a'ij ti 'een í muári'eri'ire'ara'an í Dios, ajta ti ayén huateáturan tíj na'a ti yú auca'ítí a'ame, tíj na'a rusén jime'e, a'iné ayée pu 'een í Dios. Ayee pu tirá'amitiejte'e á'aye'i a'íjna jime'e ti Dios ari raatétaahuaca'a. A'ij pu jín, capu rí'irí ti ja'atí ayén jetzen seij té'ujpuaapua'are'en. A'íime mú rujímua'a miyen pú'een. 21 A'íi mú ramua'atejca'a í Dios. Majta raatéxiehuataca'a me'íjna jime'e mej caí ché'e ranajcheca'a me'íjna ti í'i Dios, camu majta rí'i tiraatá'acare'e. Mí majta a'íime, a'ij mú jetze ucájrupi mej me'íjna jetze tiú'umua'ati í mua'atzíira'a ti caí tí'itíj vaire'eca'a. Capu ché'e huatári'iristareca'a ti ayén tihua'utámitiejte'en tzáahuati'ira'a jime'e.

22 Matí'ij mauj miyen tí'ixajtaca'a tíjín teen tu yee rí'i metíteumuámua'aree, capu ayén te'irájraa. Jaítze'e mú caí mé uumuámua'aree muá'araa. 23 Ayee pu tihuá'aruurejca'a asta mena'a caí raatapuá'ajtaca'a mej miyen rí'i tiraatá'an me'íjna í Dios ti caí ja'anáj mí'ini. Ayee mu'u seij huateánajcheca'a ti ayén seijre'e tíj tevi na'ari tíj pina'a nusu tíj tí'itíj ti muáacuaca ajta'íicajmee ca'ín tí'itíj ti á'usinuuren.

24 A'ij pu jín Dios ayén mé hua'uhuá'axi mej mi miyen ra'ará'astijre'en naíjmi'i tíj na'a ti a'ij pua'a 'een ti ayén tihuá'amitiejte'e í huá'a tzajta'a, tí'itíj ti na'a ti a'ij pua'a 'een í mej jín hua'újtemua'ave'en. A'íi mú majta miyen tí'ijri'irée muá'araa í ru jetze tíj na'a ti tiu'utévi'iraste'e.

25 Ayee pu a'íjna jín tihuá'uruu a'iné a'íi mú ya'uhuá'axi me'íjna ti jime'en raxa í Dios tzáahuati'ira'a jime'e mej mi ra'ará'astijre'en me'íjna ti hua'itzi na'a pú'een. A'íi mú miyen hua'uté'najcheca'a, majta hua'utévai a'íimej ti Dios huá'utaahuaca'a. Camu ché'e mi ravaíre'ecu muá'araa me'íjna í Dios, í tej tiyen rí'i tiratá'aca tíj na'a rusén jime'e. Ché'e ayén teja'uré'enen.

26 A'íj pu jín Dios ayén hua'utá'a mej mi miyen ra'ará'astijre'en ti'titíj ti a'íj pua'a éene'ecan jín huiránineica í huá'a tzajta'a, tíj na'a ti tiu'utévi'iraste'e. Ajta a'íime í mej 'uuca í mej huá'a jetze ajtémecantaca'a, a'íi mú tiratépuaapua'ajtehua'a mej miyen tite'enteújnaxca teteca jamuan a'íj ti a'ín Dios tihua'uteájtuaa. Ayee mu'u 'een jín huaríj mej mi miyen seicié huárini ti caí a'ín Dios ayén éeni'ici'e tihua'uteájtuaa.

27 Majta a'íime í teteca, ayée mú che'atá mena'a tiratépuaapua'ajtehua'a mej miyen tihua'anteánaxcan í 'uuca a'íj ti tiraaxí'epi'íntare í Dios. Ayee mú éeni'ici'e huaríj me'íjna jime'e mej ruxí'ej teteca jamuan huaújxana'acira'aten a'íjna jime'e í ti a'íj pua'a 'een ti huá'a tzajta'a huiráninei. Ayee mú huaríj me'íjna jime'e ti tiu'utévi'iraste'e í ruxí'ej teteca jamuan. A'íj pu jín pu'uri tihua'ucí'i a'íj ti tiraavíjte'e a'íjna jime'e í mej jeíhua huápi'i a'íj pua'a huaríj.

28 Ajta, a'iné capu ayén tihua'amitéjte'eca'a ti ayén raavíjte'eca'a mej miyen ráamua'ati í Dios, a'íi pu ayén hua'utá'a mej miyen tiú'umua'ati a'íj mej tirájteu rujímua'a a'íjna jime'e í rumua'atzíira'a. Ayee mu'u huaríj me'íjna jime'e ti caí ti'titíj vaire'e, ajta mej mi miyen tí'ijri'irée tíj na'a ti caí ayén tiraavíjte'e.

29 Nain pu huá'a jemi seijre'e ti a'íj pua'a 'een. A'íj mú jín huaújxana'acira'ataca'a, majta a'íj pua'a titetiújcha'íica'a. Jé'ecan mú tí'inecua'atzeca'a. Jee xaa ne'u a'íj mú pua'a tí'iteteitestaca'a. A'íj mú jetze ucájrupi: a'íi mú tí'iteúra'ate'ecare'e í tí'á'ara'an í ruxí'ej tevi. Majta tí'itecui'ica. Jéihua mú majta ruté'axi'íicaa. Majta rucuanamujca'a rujímua'a. Majta mú a'íj pua'a huá'aruurejca'a í ru'ihuaamua'a. Jee xaa ne'u, ayée mú rici. A'íj mú pua'a tiú'ujjepe'e.

30 Hua'itzi mú jín tihua'a'ixaate'e í ruxí'ej teite, majta rájcha'íire'e í Dios. Majta ruxí'evi'íira'a jín hua'utéxiehuataca'a í ruxí'ej teite. Majta á'ujtzaahuate'e. Ayee mú ruseíjrataca'a mej nu'u huápi'i ruxe'eve'e. A'íj mú majta jetzen ucájrupi a'íj mej ye'í huárini mej mi a'íj pua'a tihua'utzeíjrajmua'an. Camu majta huá'astijre'e í ruvaújsimua'a. ³¹ Camu a'atzu miyen tí'ijri'ire ti xí'epi'in 'een seijre'e. Jéihua mú majta caí araúrate í mej jín te'ataújratziiri'i. Camu majta huá'axe'eve'e í ruteítestemua'a. Camu a'atzu xaa ne'u hua'acuvéé muá'aye'i í ruxí'ej teite.

32 Rumua'atzíira'a mú jín tirú'umua'aree a'íj ti Dios ari tiraaxí'epi'íntare ti ayén tiraavíjte'e ti ayén tiráaci'iti ti huám'ini a'íjna í ja'ati ti ayén tí'ijri'ire. Capu huá'a jetze ruxe'eve'e. Maúche'e mú miyen rici. Majta ca'aníjra'a

hua'atá'aca í seica mej mi miyen che'atá mena'a tí'ijri'irée muá'ara'ani.

2

Dios pu tzáahuati'ira'a jín tihuá'axijte'e í teite

¹ Pajta mú'ee, ja'atí pej píríci, ti pua'a piyen seij jetze tí'ijpua'ajte'e í a'axí'ej tevi tí'itíj jime'e. Capu rí'irí pej piyen tiu'utaxáj yee capej a'ín pu'éene'e í pej jín piyen huaríj tí'itíj ti a'ij pua'a 'een. Mú'ee pej aseíj á jetze tiá'apua'ajte'e pe'íjna jime'e pej piyen che'atá pena'a tí'itiá'acha'í a'ij ti a'ín tí'itíjcha'í a'íjna í pej jetzen tí'itíj jín tí'ijpua'ajte'e. ² Teajta iteen, ayée tu ramua'aree ti a'ín Dios ayén tihua'uxijte'en tzáahuati'ira'a jime'e a'ímej í mej miyen a'ij pua'a titetiújcha'í.

³ ¿Ni qui ayén timuá'amitiejte'e ti caí Dios puaíjtzí muaatá'asin, mú'ee mi pej piyen che'atá pena'a a'ij pua'a tí'itiá'acha'í tíj ajta a'ín a'ij pua'a tí'itíjcha'í í pej jetzen tí'ijpua'ajte'e tí'itíj jime'en? ⁴ ¿Ní qui mú'ee pej raatéxiehuataca'a pe'íjna í Dios ti jeíhua huápi'i rí'i tímuaatá'aca, ti ajta mua'acu'uvéé á'aye'i? Aúche'e pu té'eviicua'i mú'eetzi jime'e. ¿Ni caí tí'itíj mú'eetzi jetze tásiseiri ti Dios ayén rí'i tímuaatá'aca pej pi seicié tiú'umua'atí í jemin?

⁵ Mí pajta mú'ee, ¿a'íné pej pi peri ra'iteána í á'axiejniu'uca pej pi caí seicié tiú'umua'atí í Dios jemi? Ayee pej ramuá'itici ti a'ín Dios jeíhua huápi'i puaíjtzí muaatá'asin a'ájna xicá'jra'a jetze ti jetzen ayén huataseíjre'en á jéjre'e í Dios tí'ij nain jín tí'té'axijte'en tzáahuati'ira'a jime'e.

⁶ A'í pu Dios nu'u ja'atí ayén tiu'utá'asin a'ij ti nu'u tiraavíjte'e seij ajta seij. ⁷ Majta seica, a'í mú' í mej miyen té'eviicua'i mej miyen rí'i titetiújcha'í me'íjna jime'e mej miyen rahuauhauu ti Dios ayén rí'i tihua'utá'an, ti a'ín ajta ve'ecán jín tíhua'uta'áíjte'en, ti ajta ayén tihua'utá'an mej mi ruurican huateá'aturan í jemin tíj na'a rusén jime'e, ayée pu xaa ne'u tihuá'aci'iti mej ruurican huateá'aturan í Dios jemi tíj na'a rusén jime'e.

⁸ Ajta a'íme í mej rujímua'a mena'a rájteuve, majta caí á'ujca'ane mej miyen ra'ará'astijre'en a'íjna jime'e ti ayén tí'ayajna, sino a'í mu'u me'íjna jín ra'ará'astijre'e me'íjna ti huá'a tzajta'a huiiránine'i ti a'ij pua'a 'een, ayée pu tihuá'aci'iti ti Dios ayén hua'ajteá'axi'isin. A'ij pu pua'a tihua'utá'asin í puaíjtzí a'íjna jime'e ti niu'ucami'í.

⁹ Matíj mena'a pua'amé í mej a'ij pua'a titetiújcha'í, jé'ecan pu hua'utamuarí'eriste'esin. Dios pu huápi'i puaíjtzí hua'utá'asin, amuacáí a'ímej í mej Israel jetze ajtéme'ecan, ajta á'iyen a'ímej jemi í mej seij chuéjra'a japua huachéjme.

¹⁰ Majta a'ñime, matíj mena'a pua'amé í mej rí'i titetiújcha'ii, Dios pu ayén rí'i tihua'utá'asin. A'ñi pu ajta ve'ecán jín tihua'uta'aíjte'esin. Temua'a pu naa hua'anpuá'ajte'esin tíj na'a rusén jime'e. Ayee pu xaa ne'u tihua'aci'iti a'ñimej í mej Israél jetze ajtème'ecan, majta a'ñime í mej seij chuéjra'a japua é'eme'ecan.

¹¹ Ayee pu té'eme a'iné naími'i mú ruxí'ej 'een í Dios jemi.

¹² Matíj mena'a pua'amé í mej caí ja'anáj ra'ancuré'a í niuucari í mej jín tí'ajta, ayée mú majta á'apua'aren. Mí ajta Dios pu caí huá'axijte'esin a'íjna jime'e í niuucari. Majta a'ñime í mej ra'ancuré'a me'íjna í niuucari, ti pua'a miyen tí'itíj jín até'itze'ara'an, matíj mena'a pua'amé, a'íjna í niuucari, a'ñi pu xaa tí'itíj jín huá'a jetze te'ujpuá'ajte'esin. ¹³ Ayee pu'u, a'iné a'ñime í mej urarí'ene'acan jín huateáturaasin í Dios jemi, camu miyen huateáturaasin me'íjna jime'e mej ranamua me'íjna í niuucari í mej jín tí'ajta. Camu xaa ne'u, sino ayée mú xaa urarí'ene'acan jín huateáturaasin í Dios jemi ti pua'a miyen ra'ará'astijre'en a'ij ti tirá'axa a'íjna í niuucari.

¹⁴ Jee xaa ne'u, a'ñime í mej seij chuéjra'a japua é'eme'ecan, í mej caí ja'anáj ra'ancuré'a í niuucari, ti pua'a miyen ra'ará'astijre'en a'ij ti tí'ixa me'íjna jime'e mej a'ij tirájteu í ru tzajta'a, ayée pu a'íjna jín huataújmua'a mej ru tzajta'a a'ij tirájteu me'íjna í niuucari í mej jín tí'ajta.

¹⁵ A'ñi mú miyen tí'itaseijrate'e tíj na'a a'ij ti a'ñin tí'ijxe'eve'e í niuucari í mej jín tí'ajta. A'ñi pu seijre'e í huá'a tzajta'a. Tzáahuati'ira'a pu jín hua'atá'aca mej xaa tirú'umua'aree a'ij ti tí'ijxe'eve'e a'íjna í niuucari. Ayee pu huá'a jetze tí'ípuaapua'ajte'e í huá'amua'atziira'a, ajta a'ñi pu tihua'atá'uuni'iraca.

¹⁶ Ayee pu té'eme a'ij nej tejá'amuumua'ate. A'ájna xicájra'a jetze ti jetzen nain jín antiújmua'areere a'ame a'íjna í Jesús ti ajta í'i Círíistu'u, Dios pu raatá'asin ti a'ñin Círíistu'u huá'axijte'en í teteca tíj na'a í mej jín miyen tiú'uruu avíitzi jime'e.

A'ñime í mej Israél jetze ajtème'ecan, ajta í niuucari ti Moisés raateájtuaa

¹⁷ Pajta mú'ee, tiché'e tiyen mú'eetzi jín tiu'utaxáj pej nu'u pe'íjna jetze ajtème'ecan í Israél, pajta rá'astijre'e pe'íjna í niuucari í mej jín tí'ajta, pajta piyen á'atzaahuat'e pe'íjna jime'e pej nu'u ranajche tzáahuati'ira'a jime'e í Dios. ¹⁸ ¿Ni qui ayén tí'ayajna, nusu peri ramua'aree a'ij ti a'ñin tí'ijxe'eve'e? ¿Ni pajta peri piyen raxí'epi'intare'e í ti í'ixi'epi'in pe'íjna jime'e pej temua'a naa tihua'amua'ate pe'íjna jetze í niuucari í mej jín tí'ajta?

19 ¿Ni qui pajta piyen tí'imua'atze pej nu'u raayí'iti pej tihuá'umua'aten a'ímej í mej caí ja'anáj ti'ihuaújmu'a'ate? ¿Na'ari pej nu'u raayí'iti pej tihua'utasejrate'en tzáahuati'ira'a jime'e a'ij ti 'een í Dios? 20 ¿Ni qui piyen raayí'iti pej rí'í tihuá'umua'aten a'ímej í ti caí ayén tihuá'amitiejte'e a'ij ti tiraavijte'e, nusu piyen raayí'iti pej tihuá'umua'aten a'ímej í mej caí xi huavaújse? ¿Ni qui ayén ti'ayajna pej piyen raayí'iti a'íjna jime'e í niuucari í mej jín tí'aijta, ti ajta ayén tzáahuati'ira'a jín té'eyu'usi'i? ¿Ni tzaa ayén tí'ivaire'e a'íjna í niuucari pej pi nain jín rú'umua'areere?

21 Tí pua'a ayén ti'ayajna mú'eetzi jemi, mi pej seica tiú'umua'aten, ¿a'iné 'een jime'e pecaí piyen tiá'amua'ate asej? Mí pej piyen tihuá'amua'ate mej nu'u caí tiu'unáhua'an, ¿ai qui piyen caí tí'inahua'aj mú'ee? 22 Ayee pej pajta tihuá'ixaate'e mej nu'u caí ruxána'acira'ate. ¿Ni qui mú'ee pecaí axana'acira'ate? Mí ti caí mua'aráanajche mej huá'anajche í mej caí dios pú'een, ¿ni pecaí piyen tí'inahua'aj huá'a teyujta'a tzajta'a? 23 Mú'ee pej ca'anéri hua'atá'aca mej mi ratéxieehua í Dios a'íjna jime'e pej caí ra'ará'astijre'e pe'íjna í niuucari í mej jín tí'aijta. Mí pajta mú'ee, mú'ee pej ahua'atzaahuate'e pe'íjna jime'e í niuucari.

24 A'ij pu jín ayén té'eyu'usi'i, tijín: "A'ij mú pua'a tiya'usej í Dios a'íime í mej seij chuéjra'a japua é'eme'ecan mú'ejmi jime'e." 25 Tí pua'a piyen rá'astijre'e pe'íjna í niuucari í mej jín tí'aijta, aj pu xaa ayén timuaatévaire'esin mej mi ráamua'aree í teite pej pe'íjna jetze ajtémecan a'íjna í Israél. Mí ajta, ti pua'a piyen tí'itj jín auteáturan pe'íjna jetze í niuucari, ayée mú muáruuren matj hua'arujca a'ímej í mej seij chuéjra'a japua é'eme'ecan.

26 Ajta, ja'atí ti seij chuéjra'a japua é'eme'ecan, ti pua'a a'íin ayén ra'ará'astijre'en í niuucari í mej jín tí'aijta, ¿ni caí Dios ayén tiraatá'asin a'íjna í ja'atí ti ayén éene'en hu-ateáturan a'ímej jemi í mej Israél jetze ajtémecan tíj í ja'ati ti ra'antisjcheca'a í runavij? Jee xaa ne'u, ayée mú rici. 27 A'íjna í ja'ati ti caí ra'antisjcheca'a í runavij ti ajta auj rá'astijre'e í niuucari í mej jín tí'aijta, a'íi pu muá'axijte'en mú'eetzi a'íjna jime'e pej até'itzea'ara pe'íjna jemi í niuucari. Capu amín a'ij pej peri ra'ancuré'a pe'íjna í niuucari, pajta ra'antisjcheca'a í á'anavij.

28 Tí pua'a ja'atí ayée na'a tí'ijri'ire mé jéjre'e, capu ayén huataújmu'a'a ti a'íin í ja'ati tzáahuati'ira'a jín Israél jetze ajtémecan. Capu xaa ne'u. Ajta a'íin í ja'ati ti ayén ra'antisjcheca'a í runavij, capu ayée na'a tí'ivaire'e ti ij ayén seíire'e á'ara'ani mé jéjre'e í huá'ire'ara'an jetze. 29 Capu ayén ti'ayajna ti ja'atí tzáahuati'ira'a jín Israél jetze ajtémecan

a'íjna jime'e ti a'ín te'ará'astijre mé jéjre'e seijre'e. A'í pu'u xaa ruxe'eve'e ti a'ín nain jín araúrasten í ru tzajta'a. Ajta, a'íjna í tí'ití ti tí'ivaire'e ti ij ja'atí ayén urarí'ene'acan jín huateáturan í Dios jemi, capu a'í na'a í mej miyen tí'ijrí'ire í ruhuá'ira'a jime'e. Capu ajta a'í na'a pírici í ti té'eyu'usi'í í yu'uxari jetze, sino a'í pu a'ín pírici ti a'ín xiéjniu'ucare'ara'an í Dios ayén rí'í ráaruuren í ja'atí í tzajta'an. Ajta a'íjna í mej jín rí'í tiraatá'asin a'íjna í ja'atí, capu huá'a jemi a'iránineica í teite sino Dios pu jemi airánineica.

3

Cirístu'u pu tá'ari'ira í tej jín auteájturaa í Dios jemi

¹ ¿Tí'itájni jín a'íj rá'amua'araj a'íjna í ja'atí ti Israel jetze ajtémecan? ¿Ni qui tí'itíj a'íj tiraatéva'iri ti a'ín ra'antisíjcheca'a í runavij? ² Ayej xaa ne'u. Jéihua pu tira'ancuré'asin, ajta mu'licáca pu jín raatéva'iri, a'íjna jime'e ti Dios amuacaí raateájtuaa í runiuuca a'ímej jemi í mej Israel jetze ajtémecan.

³ Mí majta seica, camu miyen tira'ará'astijre. ¿A'iné huataújmua'a a'íjna í mej caí miyen tira'ará'astijre? ¿Ni qui miyen ra'uré'uuna me'íjna ti jín Dios te'ataújratziiri'í? ⁴ Camu a'atzu xaa ne'u. Ché'e ayén éene'en í Dios jemi ti a'ín Dios rusej ayén tzáhuati'ira'a jín huateáturan tíj na'a rusén jime'e. Mí majta í teteca, ché'e ayén éene'en mej tí'ihua'itaca. Ché'e ayén éene'en a'iné ayéé pu té'eyu'usi'í tijín:

Mej mi ráamua'aree ti ayén ti'ayajna

a'íj pej peri tiu'utaxájtaca'a,

pej pi tiu'utémuaitin pe'íjna jime'e

mat'íj me'ín muá'axijte'en.

⁵ Tí pua'a ayén seijre'e ti Dios ayén urarí'ene'acan jín huateájturaa a'íjna jime'e tej caí rá'astijre'e iteen, ¿a'iné huataújmua'a amíjna? ¿Ni qui tiyen tiu'utaxáj a'íj mej tí'ixaxa'a a'íme í mej caí ramua'ate í Dios? Ayeé mú tijín: “Capu nu'u xí'epi'ín rici í Dios a'íjna jime'e ti a'ín huataniú'ucan itejmi jemi.”

⁶ Ayeé nu tejá'amua'ixaate'e, ti pua'a ayén ti'ayajna a'íj mej tí'ixaxa'a a'íme, ¿a'iné auj tí'irí'iri ti a'ín Dios huá'axijte'en nájmi'ica í mej yen huachéjme í chaanaca japua? Capu xaa ne'u a'íj tí'irí'iri.

⁷ Rí'irí ti ja'atí ayén tiu'utaxáj yee: “¿A'iné 'een jime'e Dios ayén auj ná'axijte'en a'íjna jime'e í nej nu'u auteájturaa í jemin? Capu ayén tiraavíjte'e a'iné Dios pu jaítze'e tzáhuati'ira'a jín huateáturaasin a'íjna jime'e nej nu'u tí'ihua'itaca. Ajta jaítze'e mú miyen rí'í tiratá'aca í Dios me'íjna jime'e.”

⁸ Tí pua'a ayén ti'ayájnache'e a'ij ti ti'ixa a'íjna í ja'ati, ayée pu ajta ri'iríistaca'a tej tiyen tiu'utaxájtache'e tijín: “Tiché'e nu'u tiyen a'ij pua'a tirájcha'íi ti ij ayén huateáturan í ti í'ixi'epi'in.” Jee xaa ne'u, ayée mú seica ta jetze tí'ijpua'ajte'e tej nu'u tiyen tí'ixaxa'a. Mu'uri xaa ne'u miyen ra'antimuá'iti ti Dios ayén a'íjna jín huá'axijte'en. Naími'i tu auteájturaa í jemin.

⁹ ¿A'iné na'aqui? ¿Ni qui ayén huataújmu'a'a ti jaítze'e naa tí'itavaire'e itejmi i tej Israél jetze ajtémecan caí a'ímej? Capu xaa ne'u a'atzu, a'iné tu'uri tiyen raataxájtaca'a ti a'ín í ti a'ij pua'a 'een, a'í pu ta'antimuá'iti tej ti a'uté'ítzee í Dios jemi naíjmi'ica iteen i tej Israél jetze ajtémecan, majta a'íme í mej seij chuéjra'a japua é'eme'ecan. ¹⁰ Ayee pu xaa ne'u ti'ayajna a'iné ayée pu té'eyu'usi'i tijín:

Capu nu'u mé'e ja'atí

ti ayén urarí'ene'acan jín seijre'e.

Capu ja'atí.

¹¹ Capu nu'u mé'e ja'atí

ti yaú'itie a'ij ti 'een í Dios jemi.

Capu nu'u mé'e ja'atí

ti ayén rahuauhau ti ij raateánajche.

¹² Naími'i mú meri mé rúurie méjca'í.

Camu ché'e tí'itíj jín tí'ivaire'e í jemin.

Capu mé'e ja'atí

ti ayén rí'í ti'itíújcha'íi.

Capu ja'atí xaa ne'u.

¹³ A'ij pu pua'a namuajre'e a'ij mej tí'ixaxa'a.

Runeanu mú jín tí'ihua'itaca

mej mi huá'ucuanamuan í ruxí'ej teite.

Ayee pu che'atá na'a tí'ivaire'e í niuucari

í mej jín tí'ixaxa'a

tíj ajta í huá'ave'eri ti je'ihuajé'ica,

a'íjna ti cu'ucu'u jetze 'aíjninei.

¹⁴ Jéihua mú a'ij pua'a tiú'ujjepe'e,

majta huáp'i'í jeíhua huá'ajaaxiejte'e í ruxí'ej teite.

¹⁵ Ca'anacan mú a'uruáachejye'í

mej mi seij huajé'ica mé já'ahua'a.

¹⁶ A'u ti na'a mej é'eciínej,

a'í mú a'ujca'anéecan jín raaté'uuna

tíj na'a ti a'uun tejé'eseijre'e.

Jéihua mú puaíjtzi hua'atá'aca í ruxí'ej teite.

¹⁷ Capu ayén tihuá'amitiejte'e a'ij ti 'een

tí'ij Dios hua'utéjpua'ajte'en í teite mej mi

ru'ihuaamua'atan temua'a naa.

¹⁸ Camu majta rá'atése'e í Dios.

Camu majta ratá'aca ti huá'a jemi seijre'e.

19 Teajta iteen, tu'uri tiyen ramua'aree a'ij ti ti'ixa í niuucari í mej jín tí'aijta. Ayee pu tihuá'ixaate'e a'ímej í mej jetzen ruxe'eve'e mej miyen ra'ará'astijre'en me'íjna í niuucari. Ajta ayén huatétuihuaca'a mej mi huateáuran mej caí ché'e ti'itíj xajta naíjmi'i í teite me'íjna jime'e ti caí ché'e mé'e ti'itíj í mej ru jetze rujpuá'ajte'en. Ayee pu'u te'irájraa ti ij ayén ámitieere'e ti Dios huá'axijte'en naíjmi'ica í mej yen huachéjme í chaanaca japua a'íjna jime'e mej auteájturaa í jemin.

20 A'ij pu jín, capu ja'atí ayén ri'éene'ecán jín huateáturaasin í Dios jemi a'íjna jime'e ti a'ín ja'atí ayén rá'astijre'e a'íjna í niuucari í mej jín tí'aijta. Mí teajta iteen, ayée tu 'een jín ramua'aree ti'itíj ti pírici ti a'ij pua'a 'een te'íjna jime'e ti caí ri'irí tej nain jín ra'ará'astijre'en te'íjna í niuucari.

21 Ajta íjii, pu'uri ayén titaatasejrate a'ij ti tí'iri'iri tej tiyen ri'éene'ecán jín huateáuran í Dios jemi. Tu'uri ramua'aree ti caí ayén che'atá na'a tí'ivaire'e a'íjna í niuucari í mej jín tí'aijta. Jee xaa ne'u, ayée pu che'atá na'a tí'ita'ixaate'e a'íjna í niuucari, majta a'íjme í mej mejmí'i tí'ixaxa'ata'a í Dios jetze me'ecan.

22-23 Ayee pu che'atá na'a tihuá'aci'iti naíjmi'ica mej mi miyen ri'éene'ecán jín huateáuran í Dios jemi me'íjna jime'e mej miyen ra'ará'asten me'íjna í Jesús ti ajta i'i Ciríistu'u. Ayee pu che'atá na'a tihuá'aci'iti a'ímej í mej Israel jetze ajtéme'ecan, majta a'ímej í mej seij chuéjra'a japua é'eme'ecan, a'iné naími'i mú ruxí'ej 'een í Dios jemi. Naími'i mú majta auteájturaa í jemin. Ajta capu ja'atí ayén raayí'iti tí'ij ayén nain jín rí'i tiraatá'an í Dios.

24 Ajta pu Dios ruxí'evi'ira'a jín ayén tíhua'uxí'epi'intari'iri'i mej mi ri'éene'ecán jín huateáuran í jemin a'íjna jime'e ti a'í pu ayén rí'i tihua'utá'a. Ayee pu 'een jín huá'a japua huaniú a'íjna jime'e a'ij ti huaríj í Ciríistu'u ti ajta i'i Jesús. 25 Dios pu ayén raateájtuaa í Jesús huá'a tzajta'a a'íjme í mej yen japuan huachéjme íyen chaanaca japua ti ij a'ín ayén huataúra'an tíj muai'ivéjri í ti jín tiu'utanájchita a'íjna jime'e í mej té'echa'íca'a í Dios jemi. Ajta ti ij a'ín hua'utéjpu'a'ajte'en í Dios jemi a'íjna jime'e mej rá'atzaahuate'e. Dios pu ayén huaríj ti ij ayén tihua'utasejrate'en ti caí a'ín a'ij pua'a huaríj tí'ij a'ín amuacá tihua'utá'uuni'iri'i í mej jín auteájturaa í jemin. Capu a'ájná'imua puaíjtzi hua'atá'acare'e. 26 A'í pu ajta ayén huaríj mej mi me'ín í mej huáteite íjii miyen raasej ti a'ín xí'epi'in huaríj a'íjna jime'e ti rusej urarí'en. Ayee pu ajta huaríj mej mi ráamua'aree ti ajta xí'epi'in rici a'íjna jime'e ti ayén tihuá'axi'epi'intari'i mej mi miyen ri'éene'ecán jín huateáuran í jemin, naíjmi'ica, a'achú mej pua'amé rá'astijre'e.

27 Tí pua'a ayén ti'ayajna, ¿ti'itájni jín tá'atatzaahuat'e? Catu ti'itáj jime'e, a'iné capu ché'e ayén tiraavíjte'e. ¿Ti'itájni pírici í niuucari ti taatá'íjmíjra? ¿Ni qui a'íjna jime'e tej ra'ará'astijre'en te'íjna í niuucari í mej jín tí'aijta? Capu xaa ne'u a'íjn pú'een, sino a'íjna í niuucari í tej jín té'atzaahuat'e.

28 Ayeé pu xaa ti'ayajna, a'iné ayéé pu titá'amítiejte'e ti ja'atí ayén ri'éene'ecán jín huateáturaasin í Dios jemi a'íjna jime'e ti a'íjn ja'atí té'atzaahuat'e. Ajta capu ti'itáj jín raatéva'iri ti ayén ra'ará'astijre'en a'íjna í niuucari í mej jín tí'aijta.

29-30 Ajta a'íjn í Dios, ¿ni qui ayéé na'a pú'een huá'a Dios, í mej Israél jetze ajtémecan nusu ajta huá'a Dios pú'een a'íjme í mej seij chuéjra'a japua é'eme'ecan? Jee xaa ne'u, a'íj pu ajta huá'a Dios pú'een a'iné seij pu'u a'íjn pú'een í Dios. A'íj pu huá'axijte'en a'íjme í mej Israél jetze ajtémecan mej mi ri'éene'ecán jín huateáturan í jemin me'íjna jime'e í mej té'atzaahuat'e. A'íj pu ajta ayén che'atá na'a huá'axijte'en a'íjme í mej seij chuéjra'a japua é'eme'ecan mej mi miyen che'atá mena'a ri'éene'ecán jín huateáturan í jemin a'iné ayéé mú che'atá mena'a té'atzaahuat'e. 31 ¿Ni qui tiyen te'íjna jín ra'uré'uuna te'íjna í niuucari í mej jín tí'aijta te'íjna jime'e tej tiyen té'atzaahuat'e? Catu xaa ne'u. Mí teajta iteen, teen tu te'íjna jín raanaíjmire'en.

4

Jime'en a'íjna í Abraham

1 ¿A'iné tena'a tiu'utaxájta te'íjna jime'e í tayaaxújci'i, a'íjna í Abraham teecan, í tej jetzen airáne? ¿A'iné tíraarí'ire a'íjna jemi í Dios?

2 Ayej xaa ne'u ti'ayajna, ti pua'a a'íjn Abraham ayén ri'éene'ecán jín huateáturanche'e í Dios jemi, a'íjna jime'e ti ayén ti'itáj jín te'ará'aste, aj pu xaa ri'iríista á'ame'enche'e ti a'íjn rusej ahuaújtaahuat'en. Mí ajta caí, capu a'atzu ri'iríistaca'a ti ayén huárini í Dios jemi.

3 Mí ajta, ayéé pu té'axa í yu'uxari jetze tijín: "Abraham pu rá'antzaahua a'íjna í Dios. A'íj pu jín, ayéé pu Dios tiraaxí'epi'íntari'iri'i ti a'íjn ayén urarí'ene'acan jín huateájturaa í jemin." Ayeé pu té'eyu'usi'i. 4 Niché'e seij huataxáj í niuucari. Tí pua'a ja'atí ti'itáj jín tí'imuari'e, ayéé pu ruxe'leve'e mej tíraanájchite'en me'íjna jime'e ti a'íjn tiu'umuáriej. Camu ti'itáj raatapuaíjve'esin ruxí'evi'ira'a jime'e, sino ayéé mú tí'ijnajchite'en a'íj ti tiraavíjte'e.

5 Ayeé pu che'atá na'a 'een í Dios jemi. Capu a'atzu a'íj tí'iri'iri ti ja'atí ayén raamuá'itín ti ayén urarí'ene'acan jín huateáturan í Dios jemi a'íjna jime'e ti ayéé na'a tiu'umuáriej ti'itáj jime'e. Mí ajta a'íjn, ti pua'a ayén rá'antzaahuat'en a'íjna

ti tihuá'axi'epi'intari'ire a'ímej í mej a'ij pua'a titetiújcha'íi mej mi miyen ri'éene'ecán jín huateáturan í jemin, ti pua'a rá'antzaahuat'en na'a a'íjna í ja'ati, Dios pu a'íjna jín tí'ijxi'epi'intari'iran ti ij a'ín ri'éene'ecán jín huateáturan í jemin.

⁶ Ajta, ayée pu che'atá na'a ra'utéyu'uxaca'a a'íjna í David teecan ti ayén té'axa ti nu'u Dios ayén rí'i tiratá'aca a'íjna í ja'ati ti Dios ayén tí'ijxi'epi'intari'ire ti ij ayén a'ín ri'éene'ecán jín huateáturan í jemin. Capu ajta nu'u jetzen ruxe'eve'e ti a'ín ja'atí caí tiu'umuáriej ti'itíj jime'e ti xí'epi'in 'een. ⁷ Ayen tíjín: Rí'i pu tihua'utá'a a'ímej

í ti Dios tihua'utá'uuni'iri'i
í mej jín auteájturaa í jemin.

Miché'e me'íjna jín huaújtemua'ave'en,
a'iné capu ché'e puaíjtzi hua'utá'asin.

⁸ Rí'i pu tiratá'aca a'íjna í ja'ati
ti Dios caí ayén jetzen ti'itíj jín te'ujpuá'ajte'en
ti a'ín ti'itíj jín auteájturaa í jemin.

⁹ Ajta a'íjna í ti jín Dios rí'i tihua'atá'aca, ¿ni qui a'ímej na'a ci'iti í mej meri ra'antisíjcheca'a í runavij na'ari ajta ayén tihuá'aci'iti í seica í mej caí miyen ra'antisíjcheca'a í runavij? Ayee nu neri tejámuaatá'ixaa ne'íjna jime'e í Abraham teecan, ti Dios ayén tiraaxí'epi'intari'iri'i ti a'ín ri'éene'ecán jín huateájturaa í jemin, a'íjna jime'e ti a'ín Abraham ayén rá'antzaahua.

¹⁰ ¿A'anajni ayén tiraaxí'epi'intari'iri'i í Dios? ¿Ni qui ayén ráaruu tí'ij Abraham caí xi ra'antisíjcheca'a í runavij? ¿Na'ari ayén tiraaxí'epi'intari'iri'i tí'ij a'ín ayén ari ra'antisíjcheca'a? Jee xaa ne'u, ayée pu ti'ayajna, capu Dios ayén tiraaxí'epi'intari'iri'i tí'ij ari ra'antisíjcheca'a í runavij sino tí'ij caí xi ra'antisí'iche. ¹¹ Aj pu'i ayén raateájtuaa a'íjna í ye'irá mej mi miyen ra'antisíjche í runavij. Ajta ayén huataujmuajcaa a'íjna í ye'irá ti a'ín Abraham teecan ayén ri'éene'ecán jín huateájturaa í Dios jemi, a'íjna jime'e tí'ij caí xi ra'antisí'iche í runavij, a'í pu rá'antzaahuat'e í Dios.

A'íj pu jín, a'ii pu a'ín pú'een í huá'ahuaacixa'a naíjmi'i a'íime í mej caí ra'antisí'iche í runavij, í mej majta té'atzaahuat'e. A'íj pu jín Dios ayén che'atá na'a tihuá'axi'epi'intari'ire mej mi miyen che'atá mena'a ri'éene'ecán jín huateáturan í Dios jemi tíj a'íjna í huá'ayaaxujci'i. ¹² Ajta a'íjna í Abraham teecan, a'í pu ajta huá'ahuaacixa'a pú'een í mej ra'antisí'iche í runavij. Majta a'íime, camu miyen mena'a ra'antisí'iche í runavij, sino a'í mú majta miyen éene'e rí'i titetiújcha'íi tíj ajta a'íjna í Abraham

teecan rí'i ti'tiújcha'íca'a, a'íjna ti tahuáacixa'a pú'een, ti ajta té'atzaahuate'eca'a tí'ij caí xi ra'antisí'iche í runavij.

I ti jín Dios te'ataújratziiri'i, a'í pu raanaíjmire a'íjna jime'e tej rá'antzaahua

¹³ Ajta pu Dios ayén te'ataújratziiri'i a'íjna jemi í Abraham, ajta a'ímej jemi í mej jetzen airáane ti nu'u ayén tiráaci'iti nain ti seijre'e íyen chaanaca japua. Capu Dios ayén te'ataújratziiri'i, a'íjna jime'e ti a'ín Abraham ayén rá'astijre'eca'a a'íjna í niuucari í mej jín tí'aijta. Capu xaa ne'u, sino ayée pu 'een jín Dios te'ataújratziiri'i a'íjna jime'e ti a'ín Abraham teecan ayén rí'éene'ecán jín huateáturan í Dios jemi a'íjna jime'e ti té'atzaahuate'eca'a.

¹⁴⁻¹⁵ Ayee pu'u na'a, a'iné ti pua'a ayén tihuá'uci'iti a'ímej í mej rá'astijre'e me'íjna í niuucari í mej jín tí'aijta, capu ché'e ayén ruxe'eve'e ti ja'atí ayén té'antzaahuate'en, ajta capu ché'e ti'itíj vaire'e í ti jín Dios te'ataújratziiri'i. Puaíjzi pu hua'atá'aca a'íjna jime'e ti caí rí'irí ti ja'atí nain jín ra'ará'astijre'en a'íjna í niuucari. Mí ajta, camu ti'itíj jín auteáturan ti pua'a caí seijre'e a'íjna í niuucari í mej jín tí'aijta.

¹⁶ A'íj pu jín, a'íjna ti jín Dios te'ataújratziiri'i ayén tihuá'aci'iti a'íjna jime'e mej miyen té'atzaahuate'e ti ij ayén éene'e á'ara'ani ti Dios ruxí'evi'ira'a jín rí'i tihua'utá'an, ajta ti ayén tzáahuati'ira'a jín tihuá'aci'iti naíjmi'ica a'ímej í mej me'íjna jetze airáane í Abraham teecan. Naíjmi'ica pu tí'ici'iti amuacaícan a'íme í mej ra'antisíjcheca'a í runavij, ajta a'íme í mej miyen che'atá mena'a té'atzaahuate'e tíj a'íjna í Abraham teecan. A'í pu a'ín pú'een í tahuáacixa'a, naíjmi'ica a'achú tej pua'amé.

¹⁷ Ayee pu té'eyu'usi'i tijín: “Ayee nu neri timuaaxí'epi'íntari'iri'i mú'eetzi. Mu'iití mú teite mú'eetzi jetze a'iránejsin.” A'íj pu jín, ayée pu tirá'amitíejte'e í Dios, ti a'ín Abraham teecan a'ín pu'éene'e já'araa í tahuáacixa'a. Abraham pu ayén rá'antzaahua a'íjna í Dios ti raayí'iti ti ajtahua'a hua'utátisten í huá'axiejniu'uca a'ímej í mej meri huácuui. Ajta a'íjna í ti caí xi tí'iseijre'e, Dios pu runiuuca jín ayén tí'ixaxa'a tí'ij ajta ayén te'irájra'ani.

¹⁸ Ajta a'ín í Abraham, tí'ij ayén tirá'amitíejte'eca'a ti caí ché'e a'ij tí'irí'iristaca'a ti típe'eri á'ara'ani, mi ajta, ayée pu té'antzaahua mej miyen mu'iití jetzen tite'iránejsin í teite a'ij ti Dios te'ataújratziiri'i í jemin. Ayen tijín: “Ayee mú pua'amé muá'aju'u a'íme í mej mú'eetzi jetze a'iránejsin matíj xu'ura'ave pua'an.”

¹⁹ Pu'uri rájcha'íca'a a'íjna a'achú cumu anxíte nine'ira'a a'íjna í Abraham. A'íj pu jín ayén tirá'amitíejte'eca'a ti ari á'apua'aren í rutevij jetze. Ayee pu che'atá na'a tí'imua'ajca

a'íjna í ru'íj jime'e, a'íjna í Sara, ti caí ché'e ri'íríístaca'a ti tiyaúj á'ara'ani.

²⁰ Capu amín a'ij. Capu raatéxiehuataca'a ti rá'antzaahuaté'en. Jé'ecan pu ra'utámua'areeri'i a'ij ti te'ataújratziiri'i í Dios. A'íj pu jín, huatéújca'ane í ru tzajta'a ti ij jaítze'e ayén té'antzaahuaté'en. Ajta, a'í pu rí'i tiraatá'a í Dios.

²¹ Ayee pu nain jín tirá'amitējte'eca'a ti Dios ayén raayí'iti ti ayén huárini í rumuári'eri'ire'ara'an jime'e a'ij ti a'ín ari te'ataújratziiri'i. ²² A'íj pu jín ayén Dios tiraaxí'epi'íntari'iri'i ti a'ín Abraham ri'éene'ecán jín huatéaturan í jemin.

²³⁻²⁴ Ajta a'íjna í niuucari ti jime'en ayén Dios tiraaxí'epi'íntari'iri'i, capu ayén té'eyu'usi'ihuaca'a ti ij ayée na'a tiráaci'iti a'íjna sino ayée pu ajta tí'itaci'iti itejmi. Dios pu ayén che'atá na'a titaaxí'epi'íntari'iri'i itejmi tej ti teajta ri'éene'ecán jín huatéaturan í jemin. Ayee pu ajta tí'itaci'iti itejmi, i tej rá'atzaahuaté'e a'íjna ti ra'ajjáj huá'a tzajta'a í mi'ichite a'íjna í Jesús ti ajta a'ín pú'een í tavástar'a.

²⁵ A'í pu ayén huataújtuui ti i huámi'ini ta jetze me'ecan, ti ij a'ín tiu'unájchitaca'a ta jime'en í tej té'echa'íica'a te'íjna jime'e í tej jín auteájturaa í Dios jemi. Aj pu'i Dios a'íjna jín ra'ajjáj huá'a tzajta'a í mi'ichite tej ti tiyen ri'éene'ecán jín huatéaturan í jemin.

5

Capu ché'e taci'iti itejmi í puaíjtzi

¹ Ayee pu ti'ayajna. Tu'uri ri'éene'ecán jín huatéájturaa í Dios jemi a'íjna jime'e í tej té'atzaahuaté'e. Ajta a'ín í tavástar'a, a'íjna Jesús ti ajta i'i Ciríistu'u, a'í pu ayén ta'anpuá'ajte í Dios jemi. ² Pu'uri xaa ne'u ri'írí tej tiyen huatasejre'en jemin ti ij íjii, a'í rí'i titaatá'an. Ayee tu éeni'ici'e seijre'e ti a'í rí'i titaatá'a. Teajta tiyen te'íjna jín tátémua'ave'e te'íjna jime'e tej teuj rachú'eve'e a'ájna xicáara'an í tej jetzen seijre'e tá'ara'ani te'íjna jamuan í Dios ti ayén rí'i huápi'i naa seijre'e mej mi me'íjna jín rí'i naa tira'utasej í teite. ³ Capu a'í na'a, sino teajta te'íjna jín tiyen tátémua'ave'e te'íjna jime'e í tej jín rajpuaíjtzi, a'iné ayée tu tí'ijmua'aree tej tiyen raayí'iti tej te'utáviicua'i te'íjna jime'e tej tí'itíj jín tirajpuaíjtzica'a.

⁴ Ajta, ti pua'a tiyen raayí'iti tej tiyen te'utáviicua'i, teajta tu teri tiu'utéemua'iti í Dios jemi. Tí pua'a teajta tiyen tiu'utéemua'itin, aj pu xaa ayén í'iri'iri tej tiyen raachú'eve'en tej ti te'uun a'uteaturan í Dios jemi. ⁵ Capu ja'anáj taatatévi'iraste'esin tej tiyen raachú'eve'en a'iné jeíhua pu ca'aníjra'a taatá'a í Dios í tatzajta'a a'íjna jime'e tej jetzen arátaca'ane a'íjna í xiéjniu'ucare'ara'an í Dios. Ajta Dios

ayén tíya'uta'íteca'a í ruxíejniu'uca tí'ij téjmi jemi huateáturan.
 6 Catu a'atzu a'ij té'eviicua'iraca'a tí'ij a'ájna teja'uré'ene a'ájna
 xicáara'an ti jetzen Dios ayén tiraaxí'epi'íntare ti a'ín Ciríistu'u
 huá'a jetze me'ecan huámi'ini í teite í mej jín auteájturaa í Dios
 jemi.

7 A'ájnámua pu ayén tí'irini ti ja'atí ayén huataúra'an ti
 huámi'ini seij jetze me'ecan ti rí'i tí'ítevij. Jee xaa ne'u, camu
 mu'íi í mej miyen huataúra'an mej mí seij jetzen me'ecan
 huácu'ini. Capu amín a'ij ti pua'a a'ín ja'atí jé'ecan huápi'i rí'i
 tí'ítevij.

8 Mí ajta Dios, ayée pu 'een jín titaataseíjrate ti a'ín
 huápi'i taxe'eve'e a'ájna jime'e tetí'ij teuj á'aturaave'e í jemin,
 Ciríistu'u pu xaa ta jetze me'ecan huamí'i. 9 Ayee pu'u 'een jín
 huamí'i tej ti tiyen rí'éene'ecán jín huateáturan í Dios jemi. A'íj
 pu jín ayén huarín, ayej xaa ne'u ti'ayajna tí'ij a'ín ta japua
 huániuuni ti ij caí táaci'iti í puaíjzi ti ayén teja'uré'enejsin.

10 Ayee pu ti'ayajna, a'iné tetí'ij teuj rájcha'íire'eca'a te'ájna í
 Dios, a'í pu ayén rí'i táaruu tej ti tiyen rí'i titeeteáturan í jemin
 a'ájna jime'e ti a'ín yaujra'an ta jetze me'ecan huamí'i. Ijii,
 a'iné a'í pu ayén rí'i táaruu tej ti rí'i titeeteáturan í Dios jemi, ¿ni
 caí ayén ti'ayajna ti a'ín tu'irájtuaani a'ájna jime'e ti ajtahua'a
 i'irúuri? Jee xaa ne'u, ayée pu ti'ayajna.

11 Capu a'í na'a, sino teajta tu tiyen tátemua'ave'e jemin í
 Dios te'ájna jime'e ti a'ín tavástar'a, a'ájna í Jesús ti ajta í'i
 Ciríistu'u, a'í pu ayén rí'i titáaruu tej ti tiyen rí'i titeeteáturan
 í Dios jemi.

A'ájna í Adán, ajta a'ájna í Ciríistu'u

12 Ayee pu ti'ayajna, ti a'ájna ti a'ij pua'a 'een ayén hu-
 ataseíjre íiyen chaanaca japua a'ájna jime'e ti seij na'a ayén
 auteájturaa í Dios jemi. Ajta a'ájna jime'e ti a'ájna í seij ayén
 auteájturaa, aj pu'i ajta ayén teja'uré'ene ti huamí'i a'ájna í
 ja'atí. A'iné naími'i mú miyen airáne me'ájna jetze í tevi, ayée
 pu ajta tihua'ucí'i mej mí majta huácuui a'iné naími'i mú majta
 miyen auteájturaa í Dios jemi.

13 Jee xaa, tí'ij caí xi huatétuihuaca'a í niuucari í mej jín
 tí'aijta, mu'uri miyen á'aturaacaj í teite í Dios jemi. Mí ajta,
 ti pua'a caí seijre'e í niuucari í mej jín tí'aijta, capu ajta xaa
 rí'iríista a'ame ti ja'atí ayén ra'uxíjte'en í seij tí'itíj jime'e í ti jín
 auteájturaa.

14 Mí ajta, tíj na'a ti Dios raatétaahuaca'a a'ájna í Adán asta
 na'a caí huataseíjre a'ájna í Moisés, naími'i mú huácuui í teite.
 Capu amín a'ij ti pua'a mecaí miyen che'atá mena'a huaríj a'ij
 ti huaríj a'ájna í Adán ti caí ayén ra'ará'astijre a'ij ti Dios ayén
 tira'íjca. Ajta a'ájna í Adán, a'í pu ayén éene'e tíj a'ájna ti caí xi
 huataseíjre.

15 Mí ajta, capu ruxí'evi'ira'a jín taatapuaíjve, ajta a'íjna ti te'irájraa a'íjna jime'e ti Dios ruxí'evi'ira'a jín taatapuaíjve, ajta a'íjna ti 'airájraa ti seij na'a auteájturaa í Dios jemi. Capu xaa ne'u, a'iné mu'ití'í mú miyen huácuui me'íjna jime'e ti seij ayén auteájturaa í Dios jemi. Mí ajta, jaítze'e pu huápi'i tí'ivaire'e a'íjna ti Dios taatapuaíjve, a'iné a'í'í pu ra'uré'uu a'íjna ti jetzen me'ecan seíre'e já'araa ti a'íj pua'a éene'eca'a ti ij ajta huá'aci'iti mu'icáca a'íj ti í seij í tevi huaríj ruxí'evi'ira'a jime'e ti ij a'í'n ayén rí'i tihua'utá'an.

16 Ajta, a'íjna ti Dios taatapuaíjve, capu ayén che'atá na'a 'een a'íj ti te'irájraa a'íjna jime'e ti í seij ayén auteájturaa í Dios jemi. Tí'íj a'í'n í ja'ati ayén auteájturaa í Dios jemi, aj pu'í Dios ra'uxíjte, ajta puaíjtzí raatá'a. Mí ajta Dios, mat'í'íj jeíhua auteájturaa í jemin, a'í'í pu ayén taatapuaíjve a'íjna í tej jín urarí'ene'en jín huateáturan í jemin.

17 Ayee pu'u xaa ne'u, a'iné ti pua'a ayén ti'ayántan í mej huácuui mat'íj mena'a pua'amé airáne me'íjna jetze í tevi, ayée pu ajta ayén ti'ayajna mej mi ruuri muá'ara'ani me'íjna jime'e mej ra'ancuré'a me'íjna ti jín Dios jeíhua huápi'i rí'i tihua'utá'a, majta me'íjna jime'e miyen ra'ancuré'a ti hua'utapuaíjve mej mi miyen urarí'ene'acan jín huateáturan í jemin a'íjna jime'e a'íj ti huaríj a'íjna í tevi, a'íjna í Jesús ti ajta i'í Ciríistu'u.

18 Ayee pu xaa ne'u teja'uré'ene, a'iné seij pu'u ayén auteájturaa í Dios jemi, Dios pu naíjmi'ica a'uxíjte ti ij puaíjtzí hua'utá'an. Ayee pu ajta te'irájraa mej mi naíjmi'í miyen urarí'ene'acan jín huateáturan, mej mi ruuri muá'ara'ani tíj na'a rusén jime'e.

19 A'íj pu jín, ayén te'irájraa mej miyen tite'uteájturaa í Dios jemi a'íjme í mej mu'í'í a'íjna jime'e ti í seij a'íjna í Adán teecan ayén auteájturaa í Dios jemi, ayée pu ajta tihua'aci'iti mu'icáca mej mi miyen urarí'ene'acan jín huateáturan í Dios jemi a'íjna jime'e ti í seij í tevi, a'íjna í Jesús, ayén araúraste a'íjna ti jín Dios tira'íjca. 20 Ajta a'í'n í niuucari í mej jín tí'áijta, ayée pu 'een jín raateájtuaa ti ij ayén jaítze'e huataseíjre'en í mej jín a'uteájturaa í Dios jemi. Mí ajta jime'en a'íjna ti nu'u ayén jaítze'e huataseíjre í mej jín auteájturaa, ayée pu ajta te'irájraa. Dios pu ajta jaítze'e rí'i tihua'utá'a í ruxí'evi'ira'a jime'e.

21 Ayee pu'u xaa ne'u, a'íjna ti a'íj pua'a 'een í Dios jemi, ayée pu a'íjna hua'utéemua'iti í mej huácuui. Ayee pu te'irájraa tí'íj ayén che'atá na'a tiu'utéemua'iti a'ame a'íjna í ti jín Dios rí'i titaatá'a, tej ti rí'éene'ecán jín huateáturan, tej ti tiyen ruuri tá'ara'ani tíj na'a rusén jime'e a'íjna jime'e ti a'í'n tavástará'a í Jesús ti ajta i'í Ciríistu'u, a'í'í pu ayén ta japua huaniú.

6

Teen tu nu'u ruurican jín seijre'e Ciríistu'u jemi

1 ¿A'iné huataújmua'a í nej neri jamuá'ixa? ¿Ni qui tej teuj auté'itze'ara'an í Dios jemi ti ij jaítze'e Dios rí'í titaatá'an?

2 Catu xaa ne'u. ¿A'iné tí'iri'iri tej tiyen teuj títe'uté'itze'ara'an í Dios jemi, a'iné catu ché'e rá'astijre'e te'íjna ti a'ij pua'a 'een? Capu xaa ne'u ché'e a'ij tí'iri'iri tej ra'ará'asten í ti a'ij pua'a 'een.

3 Mí seajta mú'een, xu'uri siyen ramua'aree se'íjna, tetí'ij huámuai'ivijhuaca'a te'íjna jime'e tej teri rá'astijre'e te'íjna í Ciríistu'u ti ajta i'í Jesús, teen tu teajta te'íjna jetze ajtémecantaca'a tí'ij a'ín huamí'í.

4 Tetí'ij huámuai'ivijhuaca'a, ayée pu ajta titáaruu mej ta'avé'ena a'íjna jamuan í ti huamí'í, tej ti tiyen che'atá tena'a jéjcuacan jín ruuri tá'ara'ani a'ij ti ajta tiráaruu a'íjna í Ciríistu'u. Dios pu ayén ra'ajjáj huá'a tzajta'a í mi'ichite a'íjna jime'e ti muári'eri'ire'ara'an huataseíjre.

5 Tí pua'a tiyen te'íjna jetze ajtémecantaca'a tí'ij a'ín huamí'í, ayée pu ti'ayajna tej teajta jetzen ajtémecanta tá'aju'un te'íjna tí'ij Dios ayén ra'ajjáj huá'a tzajta'a í mi'ichite.

6 Ayee pu'u, ayée pu titá'amítiejte'e, ti a'ín ti a'ij pua'a 'een, í tej jín a'ij pua'a ti'ítitacha'íica'a, Dios pu ajta ra'uxíjte jamuan í Ciríistu'u matí'ij rá'utatai í Cúruu jetze, ti ij ayén antipua'are a'íjna ti a'ij pua'a 'een í tej jín a'ij pua'a ti'ítitacha'íica'a ti ij caí ché'e ca'aníjra'a tejámuata'aíjte'en a'íjna ti a'ij pua'a 'een. 7 Tí pua'a ja'atí ari huámí'ini, capu ché'e rí'íríista a'ame ti a'ín í ti a'ij pua'a 'een ayén tiraata'aíjte'en.

8 Mi teajta iteen, ayée pu titá'amítiejte'e ti ayén ti'ayajna. Tí pua'a iteen Ciríistu'u jetze ajtémecan a'íjna jime'e ti huamí'í, teen tu teajtáhua'a ruuri tá'aju'un te'íjna jamuan. 9 Ayej xaa ne'u ti'ayajna, a'iné Dios pu ari ra'ajjáj a'íjna í Ciríistu'u huá'a tzajta'a í mi'ichite, a'ij pu jín, capu ché'e rí'írí ti Ciríistu'u ajtáhua'a huámí'ini. Capu ché'e rí'írí ti ra'antimuá'itín a'íjna í muári'eri'ire'ara'an í mej jín huácui'ini.

10 Tí'ij a'ín huamí'í, ayée pu 'een jín huamí'í ti ij ra'upuá'ajte'en a'íjna ti a'ij pua'a 'een í mej jín a'ij pua'a titetiújcha'íica'a. Ajta íjii, ti Ciríistu'u ajtáhua'a i'írúuri, a'í pu ayén a'íjna jín ruuri ti ij rí'í tiraatá'an í Dios. 11 Ché'e ayén che'atá na'a tejamuá'amítiejte'e sej seri huácuii sej si caí ché'e siyen ratéva'irihua'an se'íjna ti a'ij pua'a 'een. Ché'e ajta ayén tejamuá'amítiejte'e sej ruurican huateájturaa í Dios jemi a'íjna jime'e sej seri se'íjna jetze ajtémecan í Ciríistu'u ti ajta i'í Jesús.

12 A'ij pu jín, caxu siyen ratá'acare'en ti a'ín í ti a'ij pua'a 'een ayén tejá'amua'íjte'e í a'amua tzajta'a. Caxu seajta rá'astijre'e a'íjna ti a'ij pua'a 'een ti huiiráninei í a'amua tza-jta'a.

13 Caxu seahta ratuuiire'e t'ij na'a ti seijre'e í á'amuajetze se'íjna jemi í ti a'ij pua'a 'een sej si siyen ratéva'irihua'an, sino setá'aj siyen huataújtuiire'en í Dios jemi se'íjna jime'e ti ayén tejamuá'amitiejte'e ti a'ín ari amua'irájtua huá'a tzajta'a a'íime í mej meri huácuui. Setá'aj siyen tiraatátuire'e t'ij na'a ti seijre'e á'amuajetze sej si siyen se'íjna jín ratéva'irihua'an ti'it'ij jime'e ti xí'epi'in 'een. 14 Tí pua'a siyen huárini, capu ja'anáj tejámuaata'aíjte'esin a'íjna ti a'ij pua'a 'een, a'iné xu'uri siyen se'íjna jetze aráu'jca'ane ti Dios ruxí'evi'ira'a jín rí'i tejamuatá'aca. Caxu ché'e siyen ca'anéeri jín rá'astijre'e se'íjna í niuucari í mej jín tí'aijta.

Tí pua'a nu'u ca'anéeri mú jín tí'ivaire'e

15 ¿A'iné tejamuá'amitiejte'e mú'ejmi? ¿Ni qui tiyen teuj a'ij pua'a ti'it'itacha'íi tá'ara'ani te'íjna jime'e ti Dios ruxí'evi'ira'a jín rí'i titaatá'aca, teajta caí ché'e rá'astijre'e te'íjna í niuucari í mej jín tí'aijta? Catu xaa ne'u a'atzu.

16 Mú'een xu siyen ramua'aree ti pua'a siyen huataújtuiire'en ja'atí jemi sej si ca'anéeri jín ra'ará'astijre'en, mú'een xu ca'anéeri jín raatéva'irihua'a xá'aju'un, xaa ne'u. Capu amín a'ij, ti pua'a siyen tiraatéva'irihua'an se'íjna ti a'ij pua'a 'een, ti ajta ayén amuaatá'asin sej huácu'ini, na'ari ti pua'a siyen sena'a tiraatéva'irihua'an se'íjna ti xí'epi'in 'een sej si siyen ruuri huateáturan í Dios jemi.

17 A'ajná'imua xu xaa siyen ca'anéeri jín raatévai se'íjna ti a'ij pua'a 'een. Ajta íjii, ayée nu 'een jín rí'i tiraatá'aca í Dios ne'íjna jime'e sej a'ujca'anéecan jín ra'ará'astijre'e se'íjna í niuucari í mej jín tejamuamuá'ate, í sej seahta ra'ancuré'a. 18 Dios pu amua'irájtua sej si caí ché'e ca'anéeri jín ratéva'irihua'an se'íjna ti a'ij pua'a 'een. Mí ajta, ayée pu amuáaruu sej si ca'anéeri jín raatévaire'en se'íjna ti xí'epi'in 'een a'íjna jemi í Dios.

19 Ayee nu ne'íjna jín e'ehauritiéecan jín tejá'amua'ixaate'e a'ij ti tihuá'aruurejca'a huá'a tzajta'a í teite a'iné ayée pu tejamuá'aturaate'e sej caí nain ja'ú'itie. Ayee xu sejmí'i tiú'ujtuiiraca'a set'ij sena'a sej ratéhua'ira'a sej si siyen raatéva'irihua'an í sej jín huateú'jxana'acira'aten, sej si seahta siyen huárini t'ij na'a ti caí xí'epi'in 'een í Dios jemi. A'íj pu jín, ayée pu ruxe'leve'e sej siyen che'atá sena'a huataújtuiire'en nain jime'e set'ij sena'a sej ratéhua'ira'a sej si siyen raatéva'irihua'an í ti xí'epi'in 'een sej si siyen ri'éene'ecán jín huateáturan í Dios jemi.

20 Set'íj seuj raatéva'irihua'a se'íjna ti a'ij pua'a 'een, capu a'amua jetze ruxe'leve'eca'a sej siyen ra'ará'astijre'en se'íjna ti xí'epi'in 'een í Dios jemi. 21 ¿Ti'itájni jín a'ij tejámuaatévai a'ájná'imua a'íjna, t'ij na'a ti ari já'amuatevi'iraste'e? Capu

sein ti'itj, a'iné tj na'a ti ayén a'ij pua'a 'een, ayée pu hua'atéva'irihua'a mej mi me'ijna jín huácui'ini.

²² Mí ajta íjii, t'íj Dios amua'irájtua sej si caí ché'e ratéva'irihua'an a'ijna í ti a'ij pua'a 'een, ayée xu seri ca'anéri jín raatéva'iri se'ijna í Dios. Ajta, ayée pu tejá'amuaci'ti sej siyen ri'éene'ecán jín huateáturan í Dios jemi, sej si siyen seíre'e xá'ara'ani í jemin tj na'a rusén jime'e.

²³ Ayee pu'u xaa ne'u ti'ayajna. Ayee pu raamuá'itin í ja'ati ti huámi'ini ti pua'a ayén raatéva'ire'e a'ijna ti a'ij pua'a 'een. Ajta, ayée pu 'een jín Dios rí'i titaatá'a ruxí'evi'ira'a jime'e tej ti tiyen ruuri huateáturan í jemin, a'ijna jime'e tej te'ijna jetze ajtémecan te'ijna í Ciríistu'u ti ajta i'i Jesús, í tavástara'a.

7

A'ij ti huataújmua'a ti pua'a 'íta'a huatéviche'en

¹ Ne'ihuaamua'a, mi sej ramua'aree a'ij ti té'axa í yu'uxari jetze í mej jín tí'ajta, ayée nu tejá'amua'ixaate'e ti a'ín niuucari ayée na'a tí'ira'ajjte'e í ja'ati tj na'a ti auj ruuri. Capu ché'e tí'ira'aíte'e a'ame t'íj huámi'ini.

² Ayee pu ti'ayajna, ti pua'a 'íta'a ayén ari víche'e, ayée pu tí'ira'ajjte'e a'ijna í niuucari ti nu'u ayén ruxe'eve'e ti a'ín 'íta'a ayén huateáturan jamuan í rucín tj na'a ti auj ruuri. Ajta ti pua'a a'ín cína'ara'an í 'íta'a huámi'ini, capu ché'e ayén tí'ira'aíte'e a'ame.

³ A'ij pu jín, ti pua'a nu'u sej jamuan huatéviche'en ti pua'a auj ruuri í cína'ara'an, ayée mú tiraatamuá'amuate'e muá'aju'u me'ijna í 'íta'a tijín ti huaújxana'acira'ate. Mí ajta ti pua'a a'ín cína'ara'an ayén huámi'ini, a'ijna í niuucari capu ché'e tí'ira'aíte'e a'ame. Ajta camu ché'e miyen raatamuá'amuate'e muá'aju'u tijín ti huaújxana'acira'ate, ti pua'a sej jamuan huatéviche'en.

⁴ Seajta mú'een, ne'ihuaamua'a, a'iné Ciríistu'u pu ayén rajpuaíjtzi já'araa í rutevij jime'e mú'ejmi jetze me'ecan a'ijna jime'e ti huamí'i í cúruu jetze, capu ché'e tejá'amua'aíte'e a'ame a'ijna í niuucari í mej jín tí'ajta. A'ij xu jín, mú'een sej jetze xu ajtémecan. A'ii pu a'ín pú'een a'ijna ti Dios ayén ra'ajjáj huá'a tzajta'a í mi'ichite sej si siyen raatátuiire'en í Dios jemi setj sena'a sej se'ijna jín huarj ti í'ixi'epi'ín. ⁵ Ayee pu'u xaa ne'u titáaruu t'íj ayén tí'ita'ajjte'eca'a a'ijna ti a'ij pua'a 'een. A'ijna í niuucari í mej jín tí'ajta, a'í pu ca'anjra'a raatá'a a'ijna ti a'ij pua'a 'een ti huíráninei í ta tzajta'a. Ajta a'ín ti a'ij pua'a 'een, ayée pu tí'imuari'eca'a í ta tzajta'a, tetj tena'a ve'ée í ta jetze, tej ti tiyen raamuá'itin tej huácui'ini.

⁶ Ajta íjii, capu ché'e tí'ita'aíte'e a'ame a'ijna í niuucari í mej jín tí'ajta, a'iné Ciríistu'u pu huamí'i ta jetze

me'ecan. A'í pu a'íjna jetze taateájtuaa tej ti jéjcuacan jín ti'itéva'irihua'an te'íjna jime'e í ye'irá ti a'íjna jetze me'ecan í xiéjniu'ucare'ara'an í Dios, tej ti caí ché'e tiyen ti'itéva'irihua'an í ye'irá jime'e ti mí'ime'ecan, ti ajta té'eyu'usi'ihuaca'a.

A'íjna ti a'ij pua'a 'een ti nu'u yen seijre'e neetzi jetze

⁷ ¿A'iné huataújmua'a a'íjna? ¿Ni ayén huataújmua'a, ti a'ín niuucari í mej jín tí'aijta, ni caí a'ín pú'een í ti a'ij pua'a 'een? Capu xaa ne'u, a'iné canu niyen ramua'aréerenche'e ti'itíj ti pírici ti a'ij pua'a 'een ti pua'a caí huateáturanche'e itejmi jemi a'íjna í niuucari í mej jín tí'aijta. Tí pua'a caí ayén tinaatá'ixaate'enche'e a'íjna í niuucari tíjín: “Capej tí'inecua'atze”, canu ja'anáj ramua'aréerenche'e ti ayén a'ij pua'a 'een ti pua'a niyen tí'inecua'atze.

⁸ Ajta a'íjna ti a'ij pua'a 'een ti huiiráninei yú ne tza-jta'a, a'í pu ayén ti'ihuaújxe'eviste neetzi jetze nej ni jehua huápi'i tí'inecua'atze a'íjna jime'e ti a'ín niuucari ayén tinaa-muá'ate a'ij ti huataújmua'a a'íjna í niuucari ti jíme'en yee “capej tí'inecua'atze.” Ayee pu'u, a'iné ti pua'a caí ayén seijre'e í niuucari í mej jín tí'aijta, capu ri'irí tej tiyen tí'iramua'areere ti'itíj ti pírici ti a'ij pua'a 'een. ⁹ Ajta jéjcuá imuá nu niyen nexiéehua á'uche'ecane'e; canu ti'itíj tí'ijmua'areereca'a. Capu tí'ine'aijte'eca'a a'íjna í niuucari í mej jín tí'aijta. Aj nu ni niyen ra'utámua'areeri'i ne'íjna í niuucari. Netí'ij ni niyen tiráamua'areeri'i tíj na'a í nej jín auteájturaa ne'íjna jemi í niuucari. Canu ché'e rí'i mé te'uché'ecane'e.

¹⁰ Ajta, ayée pu tiná'amitiejte'eca'a ti ayén tiu'uríj. A'íjna í niuucari ti jín Dios ayén tiraaxí'epi'íntare ti nu'u jín rí'i titaatá'acare'enche'e, capu ayén rí'i titaatá'a tzíte'e, sino ayée pu'u na'uxíjte nej ni niyen huámi'ini ne'íjna jime'e nej caí ra'ará'aste ne'íjna í niuucari.

¹¹ Ayee pu a'íjna jín te'irájraa. A'íjna ti a'ij pua'a 'een, ayée pu ti'ihuaújxe'eviste ineetzi jetze a'íjna jime'e ti a'ín niuucari ayén tiu'utaxájtaca'a ti'itíj ti pírici ti a'ij pua'a 'een. Ajta á'iyen, a'ín ti a'ij pua'a 'een ayén náacuanamua nej ni caí niyen ra'ará'asten ne'íjna í niuucari. Ayee pu a'íjna jín huaríj, a'í pu í niuucari ayén na'uxíjte nej ni huámi'ini a'íjna jime'e nej caí ra'ará'astijre.

¹² A'ij pu jín, capu ti'itíj rá'aturaate'e a'íjna í niuucari í mej jín tí'aijta. Ajta a'íjna ti jín ayén tihuá'aijte'e, capu ajta ti'itíj rá'aturaate'e. Ayee pu 'een jín tí'aijta a'ij ti tiraavíjte'e, ajta nain pu jín i'i xí'epi'in.

¹³ ¿Ni qui ayén huataújmua'a ti a'íjna ti i'i xí'epi'in ayén na'uxíjte nej ni niyen huámi'ini? Capu xaa ne'u a'latzu. Mí

ajta, ayée pu ruxe'eve'eca'a tej tiyen tiraatámua'ati ti'itíj ti pírici ti a'íj pua'a 'een, tej ti tiyen tiráamua'aree ti a'ín pírici a'íjna ti xaa a'íj pua'a 'een í Dios jemi. A'íj pu jín a'íjna ti a'íj pua'a 'een ayén ti'ihuaújxe'eviste ineetzi jetze, ti i a'ín ti i'i xí'epi'in, ayén na'uxíjte'en nej ni ne'íjna jín huámi'ini, nej caí rá'aste ne'íjna í niuucari, ti ij ajta ayén seíre'e á'ara'ani ti jeíhua huápi'i a'íj pua'a seijre'e í Dios jemi a'íjna í ti'itíj ti a'ín niuucari raatá'ijmí.

¹⁴ Ayee tu ramua'aree ti a'ín niuucari a'íjna jetze me'ecan í xiéjniu'ucare'ara'an í Dios. Mí neajta inee, i nej jín ratéhua'ira'a, nee nu neajta tí'ivaire'e nain jime'e ne'íjna ti a'íj pua'a 'een.

¹⁵ Ayee pu'u, canu yaú'itie a'íj nej 'een jín niyen ti'itíncha'íi. A'iné í ti'itíj í nej niyen raxí'eve'e nej jín niyen huárini, canu xaa ne'u niyen ríci. Ajta, a'íjna ti caí a'atzu na'aráanajche, ayée nu ne'íjna jín ríci.

¹⁶ Ayee pu'u, ti pua'a niyen ríci ne'íjna jime'e ti caí a'atzu na'aráanajche, aj nu xaa ne'íjna jín niyen tiu'utaxáj yee a'í pu nu'u i'i xí'epi'in a'íjna í niuucari í mej jín tí'ajta. ¹⁷ A'íj pu jín, ayée na'a 'een. Canu ché'e ne'ín pú'een í nej neseíj niyen ríci, sino a'í pu a'ín pú'een í ti a'íj pua'a 'een ti tásiseiri yú ne tzajta'a.

¹⁸ Ayee nu ramua'aree ti yú ne tzajta'a a'íjna jetze í nej ratéhua'ira'a, capu ti'itíj ú'useijre'e ti xí'epi'in 'een. Nee nu xaa niyen á'anca'ane nej niyen huárini ne'íjna jime'e ti i'i xí'epi'in. Mí neajta inee, capu rí'írí nej niyen ríjca.

¹⁹ Mí ajta, í nej jín niyen ríci, capu a'ín pú'een í ti i'i xí'epi'in ti ajta na'aráanajche nej niyen huárini. Ca pu xaa ne'u. Ajta, a'íjna ti a'íj pua'a 'een, ti ajta caí a'atzu na'aráanajche nej niyen ríjca, naúche'e nu ne'íjna jín niyen ríci. ²⁰ A'íj pu jín, ti pua'a niyen ne'íjna jín ríjca a'íj ti caí tina'aráanajche, canu ché'e ne'ín pú'een inee, i nej niyen ríci, sino a'íjna ti a'íj pua'a 'een ti ú'useijre'e yú ne tzajta'a, a'í pu xaa a'ín pú'een í ti a'íjna jín ayén ríci.

²¹ A'íj pu jín, ayée pu tiná'amitiejte'e ti ayén tí'ineruure. Netíj nena'a nej niyen ne'íjna jín á'anca'ane nej niyen huárini í ti i'i xí'epi'in jime'e, a'í pu ajta neetzi jemi seijre'e a'íjna ti a'íj pua'a 'een.

²² Jee xaa ne'u, nexiejniu'uca nu jín niyen tí'ijxe'eve'e nej niyen ra'ará'astijre'en tíj na'a ti taateájtuaa í Dios. ²³ Ayee pu ajta tiná'amitiejte'e ti ayén tí'ineruure netíj nena'a ti'itíjvee í ne jetze. A'í pu ne'use'e a'íjna ti a'íj pua'a 'een a'íjna jamuan í ti tí'ajta yú nexiejniu'uca jetze. A'í pu ajta na'antimuá'iti nej ni ca'anéeri jín raatéva'irihua'a ne'íjna ti a'íj pua'a 'een ti ayén tí'ajta yú nej jetze netíj nena'a ti'itíjvee.

²⁴ Cui'i xaa ineetzi. ¿A'ataani ayén nu'irájtuaasin a'íjna jetze i nej ratéhua'ira'a ti i caí ayén tináaci'iti nej niyen huámi'ini?

²⁵ Jee xaa ne'u, jé'ecan nu huápi'i rí'i tiratá'aca í Dios ne'íjna jime'e a'ij ti huaríj ta jetze me'ecan a'íjna í Jesús, í Ciríistu'u ti ajta tavástar'a pú'een. Mí neajta inee, nexiejniu'uca nu jín ratéva'iri a'ij ti titaateájtuaa a'íjna í Dios. Netíj nena'a ti'itéjvee yú ne jetze, ayée nu neajta ratéva'iri a'ij ti ti'ine'ajite'e a'íjna ti a'ij pua'a 'een. Tej nu'u tiyen rí'i tí'itacha'íi taajú'un a'ij ti tí'ijxe'eve'e í xiéjniu'ucare'ara'an í Dios.

8

¹⁻² Rumuári'eri'ire'ara'an pu jín amua'irájtua a'íjna í xiéjniu'ucare'ara'an í Dios sej si siyen ruuri huateáturen í jemin a'íjna í Ciríistu'u ti ajta i'í Jesús. Capu ché'e ja'anáj tejá'amua'aáite'e a'ame a'íjna í muári'eri'ire'ara'an a'íjna ti a'ij pua'a 'een ti ajta jamuatá'aca sej huácu'ini. A'íj pu jín, capu ché'e Dios ti'itíj jín mú'ejmi jetze te'upuá'ajte'esin.

³ Ajta a'íjn í Dios, a'íi pu ayén huaríj a'ij ti caí tiu'utári'iristareca'a ti ayén huárini itejmi jemi a'íjna í niuucari í mej jín tí'ajta. Capu a'atzu tavaire'eca'a a'íjna í niuucari a'íjna jime'e tej caí te'evícua'ira tej ra'ará'asten. A'íj pu jín Dios mú'ya'uta'íteca'a í ruyauj ti ij a'íjn ayén che'atá'na'a huataseíjre'en matíj a'íime í teteca í mej a'ij pua'a titetiújcha'íi í Dios jemi, ti ij ajta a'íjn huataújmuai'ivejta a'ímej jetze me'ecan í mej jín auteájturaa í Dios jemi. Ayee pu a'íjna jín huaríj tí'ij ayén ra'uxíjte'en ti caí ché'e tí'ita'aáite'e á'ara'ani a'íjna ti a'ij pua'a 'een.

⁴ A'íi pu ayén huaríj tej ti te'íjna jín tiyen ra'ará'astijre'en a'ij ti tiraavíjte'e, a'ij ti a'íjn tí'ijxe'eve'e a'íjna í niuucari. Ayee tu xaa teri tiyen ra'ará'astijre a'iné catu ché'e tiyen tí'ititacha'íi te'íjna jime'e ti a'ij pua'a 'een ti huiiráninei í ta tzajta'a, sino tej tiyen te'íjna jetze arátaca'ane te'íjna í xiéjniu'ucare'ara'an í Dios.

⁵ Majta a'íime í mej miyen tí'itiújcha'íi me'íjna jime'e ti a'ij pua'a 'een ti huiiráninei í huá'a tzajta'a a'ímej, ayée mú me'íjna jín tí'imua'atze a'ij ti a'íjn ca'aníjra'a tihua'atá'aca a'íjna ti a'ij pua'a 'een. Majta a'íime í mej me'íjna jetze araújca'ane í xiéjniu'ucare'ara'an í Dios, ayée mú me'íjna jín rahuauhuau a'ij ti tí'ijxe'eve'e a'íjna í xiéjniu'ucare'ara'an í Dios. ⁶ Tí pua'a ja'atí ayén na'a a'íjna jetze tí'imua'jca ti a'ij pua'a 'een ti huiiráninei í tzajta'an, ayée pu tí'ijci'iti ti huámi'ini.

Mí ajta ti pua'a a'íjn ja'atí ayén tiu'utaúra'an ti ayén tí'itiújcha'íi a'ij ti a'íjn tí'ijxe'eve'e a'íjna í xiéjniu'ucare'ara'an í Dios, ayée pu Dios ra'anpuá'ajte'en í tzajta'an, ajta ayén raatá'acare'en ti ayén ruurican huateáturen í jemin. ⁷ Ajta a'íjna í ja'atí ti a'íjna jetze tiú'umua'ati ti a'ij pua'a 'een, a'íi pu

rájcha'ïre'e í Dios. Capu taúra'aca ti a'ïñ tí'ira'aïite'e á'ara'ani a'ïjna í niuucari ti Dios jetze airáninei. Jee xaa ne'u, capu a'atzu a'ij tí'iri'iri ti a'ïñ ja'atí ayén ra'ará'asten rusej.

⁸ Ayee pu'u na'a. Capu a'ij tí'iri'iri mej rí'í tiraatá'an í Dios a'ïme í mej mena'a miyen rá'astijre'e me'ïjna ti a'ij pua'a 'een ti huiiráninei í huá'a tzajta'a.

⁹ Mí seajta mú'een, caxu siyen titetaúra'acare'en ti a'ïñ í ti a'ij pua'a 'een ayén tejá'amua'aïite'e á'ara'ani, a'iné a'ij pu ari huateájturaa mú'ejmi jemi a'ïjna í xiéjniu'ucare'ara'an í Dios. A'ij pu jín, a'ï pu tejá'amua'aïite'e a'ame. Ajta, ti pua'a caí ayén sej jemi huateájturaa a'ïjna í xiéjniu'ucare'ara'an í Ciriistu'u, a'ïjna í ja'ati, capu Ciriistu'u jetze ajtémecan.

¹⁰ Ajta, ti pua'a Ciriistu'u ayén huateájturaa í a'amua tzajta'a, ayée pu já'amuaci'iti ti a'ïñ auupuá'are í sej ratéhua'ira'a. Á'apua'aren xaa ne'u a'ïjna jime'e ti huiiránineica'a á'aye'i ti a'ij pua'a 'een í a'amua tzajta'a. Mí ajta, ayée xu ruuri huateájturaa í a'amua tzajta'a a'ïjna jime'e ti Dios ayén amua'uxijte sej si siyen ri'éene'ecán jín huateáuran í jemin. ¹¹ Ajta, ti pua'a ayén huateájturaa mú'ejmi tzajta'a í xiéjniu'ucare'ara'an a'ïjna í Dios ti ra'ajjáj a'ïjna í Jesús huá'a tzajta'a í mi'ichite, a'ïjna ti ra'ajjáj í Ciriistu'u huá'a tzajta'a í mej meri huácuii, a'ï pu ajta rarújte'en í sej ratéhua'ira'a a'ïjna jime'e ti a'ïñ xiéjniu'ucare'ara'an ari seijre'e í a'amua tzajta'a.

¹² A'ij pu jín, ayén ruxe'eve'e itejmi jemi tej ti caí ché'e tiyen rá'astijre'e te'ïjna ti a'ij pua'a 'een ti huiiráninei í ta tzajta'a.

¹³⁻¹⁴ Ayee pu'u na'a, a'iné ti pua'a siyen ra'ará'astijre'e se'ïjna ti a'ij pua'a 'een ti huiiráninei í a'amua tzajta'a, ayée pu tejá'amuaci'iti sej huácui'ini. Mí seajta mú'een, ti pua'a siyen tira'antipua'ajte'en se'ïjna ti a'ij pua'a 'een ti ayén huiiráninei í a'amua tzajta'a, ti pua'a seajta siyen huárini se'ïjna jime'e sej jetzen araújca'ane í xiéjniu'ucare'ara'an í Dios, ayée pu tejá'amuaci'iti sej siyen ruuri huateáuran í Dios jemi, a'iné a'ïme í mej miyen jetzen araújca'ane í xiéjniu'ucare'ara'an í Dios, a'ï mú yaújmua'ame'en pú'een í Dios.

¹⁵ Ajta a'ïñ í xiéjniu'ucare'ara'an í sej ra'ancuré'a, capu ayén tejá'amua'aïjte'e sej ca'anéri jín tiu'umuári'en, sej si seajtáhua'a rátziiine'e se'ïjna ti tejá'amua'aïjte'e. Capu xaa ne'u, sino a'ii pu'u a'ïñ pú'een í xiéjniu'ucari ti ayén á'amuaya'upuajtaca'a. A'ij tu jín tiyen rá'anjee í Dios, tijín: "Táàta yee, taata." ¹⁶ Ajta a'ïjna í xiéjniu'ucare'ara'an í Dios, ajta í tamua'atzíira'a, ayée mú che'atá mena'a tí'ijmua'aree tej nu'u tiyen yaújmua'ame'en pú'een í Dios, í ti tá'iyau'upua.

¹⁷ Ajta, ti pua'a teri tiyen yaújmua'ame'en pu'éene'en í Dios, tí'itíj pu a'ïjna jín ajta tí'itaci'iti. Ayee pu tí'itaci'iti í Dios jemi tíj ajta ayén tiraaci'í í Ciriistu'u. Tí pua'a tiyen teajta

jamuan Ciríistu'u rajpuaíjtzi, teen tu teajta jamuan Ciríistu'u ra'ancuré'asin te'íjna ti rí'í huápi'i naa seíre'e a'ame tíj na'a rusén jime'e.

A'íjna ti rí'í huápi'i naa seíre'e a'ame tíj auj mé e'evé'eme

¹⁸ Ayee pu xaa ne'u tiná'amitiejte'en ineetzi. A'íjna ti caí xi seíre'e itejmi jemi, í ti huápi'i naa seíre'e a'ame ti ajta tí'itaci'iti tí'íjtáhua'a huataseíjre'en í tavástara'a, jeíhua pu jaítze'e huápi'i ruxe'eve'e a'íjna caí a'íjna í tej jín rajpuaíjtzi íiyen chaanaca japua. ¹⁹ Ajta, tíj na'a ti ayén tí'iseíjre'e ti Dios ayén tiú'utaahuaca'a, a'í pu ari a'ujca'anéecan jín rachú'eve'e a'ájna xicáara'an ti jetzen Dios hua'utaseíjrata a'ímej í mej yaújmua'ame'en pú'een.

²⁰ Ajta nain tíj na'a a'íjna ti tí'iseíjre'e, ayée pu seicié huaújrui ti ij caí ayén éene'e á'ara'ani a'ij ti tí'ijxe'eve'eca'a í Dios. Mí ajta, capu ayén ruseíj huaújrui sino Dios pu ruxí'evi'ira'a jín ayén raateájtuaa ti ij ayén raajéjcuare'en mejca'ihuáye.

²¹ Nain ti tí'iseíjre'e, ayée pu tí'ijchú'eve'e a'ájna xicáara'an ti jetzen Dios ayén raateájtuaani ti ij caí ché'e ayén ca'anéri jín ratéva'irihua'an a'íjna ti ra'antipua'ajte'esin. Aj pu xaa ayén che'atá na'a huataujseíjrata a'ame tíj na'a í ti Dios raatétaahuaca'a jamuan í mej yaújmua'ame'en pú'een í Dios. Ruxiéehua pu jín naa seíre'e a'ame. ²² Ayee tu tí'ijmua'aree ti ayén éene'e á'aye'i tíj na'a jéjcuá imuá ti yú e'iré'ene, ti ayén che'atá na'a tí'iseíjre'e ti taújye'in a'íjna jime'e ti temua'a tirajpuaíjtzi á'aye'i tíj 'íita'a ti pua'a ayén tira'utacu'ine.

²³ Mí teajta iteen, teen tu tiyen che'atá tena'a tataye'in a'iné pu'uri seíjre'e itejmi jemi a'íjna í xiéjniu'ucare'ara'an í Dios, ti a'ín pú'een í ta'amuájca ti Dios ayén jín te'ataújratziiri'i. Ta'ataca'anéecan tu jín tiyen rachú'eve'e ti ij ayén nain jín titáaci'iti a'íjna jime'e tej yaújmua'ame'en pú'een í Dios, ti ij ajta Dios ayén ru'irájtuaani í tej ratéhua'ira'a.

²⁴ Ayee pu 'een jín Dios tu'irájtuaa tej ti tiyen rachú'eve'en te'íjna í tej caí xi raseíj. Mí ajta, ti pua'a teri raseíj í tej rachú'eve'e, capu ché'e ruxe'eve'e tej rachú'eve'e. ¿Ni caí ayén tí'ayajna ti caí mé'e ja'atí ti ayén rachú'eve'e a'íjna ti ari raseíj? Capu xaa ne'u mé'e ja'atí.

²⁵ A'iné tu'uri rachú'eve'e te'íjna ti caí xi taaci'i, a'íj pu jín ayén tiú'ujxe'eve'e tej tiyen rachú'eve'en tecaí tiyen cátaxieehuata. ²⁶ Ajta a'ín xiéjniu'ucare'ara'an í Dios, a'í pu tavaire'e a'íjna jime'e í tej rahuavíraca í Dios jemi, a'iné catu a'ij rini tajímua'a, ni catu a'atzu ramua'aree tí'itíj ti niuucarijra'a ayén ruxe'eve'e tej ti tiyen tiu'utéjniuuni í jemin. A'íj pu jín a'í pu ta jetze me'ecan téniuusin. Ayee pu tí'ici'ixi, cumu tícaí té'anrí'ire, a'iné capu ja'atí raayí'iti ti ayén

tiu'utaxáj. ²⁷ Ajta a'íjna ti ayén tirú'umua'aree nain jime'e a'ij tej tí'imua'atze í ta tzajta'a, a'í pu ajta ramua'aree a'ij ti huataújmu'a a'íjna ti rahuavii a'íjna í xiéjniu'ucare'ara'an í Dios a'iné a'í pu ayén huá'a japua huatániuusin a'ij ti a'ín ayén tí'ijxe'eve'e í Dios.

Nain tu jín tiu'utémua'itin í jemin

²⁸ Teen tu teajta tiyen ramua'aree ti Dios ayén tavaire'e ti ij nain jín ayén te'irájra'ani ti i a'íjna jín rí'i titaatá'an itejmi, i tej raxí'eve'e í Dios. Ajta Dios pu a'íjna jín ayén taatajé tej ti tiyen ratéva'irihua'an a'ij ti a'ín ari titaaxí'epi'intari'iri'i. ²⁹ Ajta a'íime í ti Dios jéjcu'a imuá huá'amua'ajtejca'a ti ayén hua'irájtuaani, a'í pu ajta jéjcu'a imuá hua'antíhuau ti ij ayén huá'uruuren mej mi miyen che'atá mena'a seíire'e muá'ara'ani ti a'íjna í yaujra'an. Ajta ayén tiraaxí'epi'intare ti ij ayén hua'ajá'a pu'éene'e á'ara'ani, a'í pu ajta jaítze'e vásta'a pu'éene'e á'ara'ani mecaí í seica í ru'ihuaamua'a í mej mu'í ti Dios huá'aya'upuaca'a.

³⁰ Ajta a'íime í ti ayén jéjcu'a imuá hua'antíhuau, a'í pu ajta hua'utajé. Ajta a'íime í ti ayén hua'utajé, a'í pu ajta ayén tíhua'uxí'epi'intari'iri'i mej nu'u rí'éene'ecán jín huateáturan í jemin. Ajta a'íime í ti ayén tíhua'uxí'epi'intari'iri'i, a'í pu ajta ayén hua'utá'a mej mi nain jín miyen che'atá mena'a seíire'e tíj ajta a'uun seijre'e í yaujra'an tíj na'a rusén jime'e.

³¹ A'íj pu jín, ¿a'iné tetiu'utaxájta? Tí pua'a Dios ayén ta japua niuucari, ¿ni qui auj ayén tí'iri'iri ti ja'atí ayén ta'antipua'ajte'en itejmi? Capu xaa ne'u. ³² Capu Dios ayén tiraatá'uuni'iri'i í ruyauj ti ij caí huámi'ini í cúruu jetze, sino ayé pu tihua'utátuii ta jetze me'ecan naíjmi'ica, tetíj tena'a pua'amé iteen. A'íj pu jín, ayén che'atá na'a ruxí'evi'ira'a jín ayén nain taatapuaíjve'esin, nain tíj na'a ti tí'iseijre'e í Cirístu'u jemi.

³³ ¿A'ataani ayén tíhua'axajtzi'iran a'ímej ti Dios ayén hua'antíhuau? Capu ja'atí xaa ne'u, a'iné Dios pu ruseíj ayén tíhua'uxí'epi'intari'iri'i mej mi miyen rí'éene'ecán jín huateáturan í jemin. ³⁴ ¿A'ataani ayén tí'ijxi'epi'intare'en ti ayén puaíjzti taatá'an itejmi? Capu ja'atí, a'iné seíj pu'u ta jetze me'ecan niuu a'ame. A'í pu ajta a'uun é'eselijre'e rí'iríinta'an í Dios. A'ii pu a'ín pú'een í Cirístu'u ti huam'í ta jetze me'ecan. Jee xaa ne'u, jaítze'e pu ayén tiraavíjze'e tej tiyen raataxáj yee a'ii pu a'ín pú'een ti ajta a'itárea huá'a tzajta'a í mej meri huácuui.

³⁵ ¿A'ataani ayén te'entiú'uuna í Cirístu'u jemi ti ij caí ché'e ayén taxe'eve'e? ¿Ni qui ayén tí'ijruuren ti pua'a tí'itíj tamuári'eriste'e na'ari ti pua'a tí'itíj ayén tá'itziite'e? Capu xaa ne'u. ¿Arí ti pua'a miyen a'ij pua'a táaruuren nusu ti

pua'a tiyen tiejcu? Capu ajta a'íjna. ¿Ari ti pua'a tej caí a'ij tí'ijviicua'i?, ca'ín ¿tí pua'a ayén titáaci'iti ti tzi'ni'ire'e í tej te'íjna jín huácu'i'ini? Capu xaa ne'u ayén te'entiú'uuna í Ciríistu'u jemi. ¿Ari ti pua'a miyen táacui'ini? Capu ajta xaa ne'u.

³⁶ Ayee pu té'eyu'usi'i tijín:

Tíj na'a ti 'eíjninei í xicaj,
asta na'a caí u e'eteárute,
tí'ij pína'a mú miyen huá'atu'ire'e a'ímej
mej mi táacui'ini.

Ayee pu tihuá'amitiejte'e
tej tiyen che'atá tena'a ti'itéva'iri
matíj a'íime í cáne'axi í mej huá'acui'lica
mej mi miyen ráatuaani í huá'ahua'ira'a í cáne'axi.

³⁷ Capu xaa ne'u ayén ja'atí te'entiú'uuna. Tíj na'a ti ayén tí'taruure, nain tu jín tiyen tiu'utémua'iti a'íjna jime'e ti Ciríistu'u ayén taataxí'eve ti ij ayén huámi'ini ta jetze me'ecan.

³⁸⁻³⁹ Ayej xaa ne'u ti'ayajna. Ayee pu tiná'amitiejte'e in-eetzi ti ayén ti'ayajna ti caí ti'itíj ayén te'entiú'uuna ti ij caí ché'e ayén titáaci'iti a'íjna ti jín Dios taataxí'eve. Capu amín a'ij ti pua'a tiyen ruuri huateáturan na'ari ti pua'a tiyen huácu'i'ini. Camu majta miyen te'entiú'uuna a'íime í mej ta japua tí'ivaire'e í Dios jemi, na'ari a'íime í mej miyen tí'ivaire'e í tiyaaru'u jemi. Ti'itíj ti na'a ti a'ij sei-jre'e, ti pua'a auj teja'uré'enejsin na'ari ti pua'a ari ayén te'irájraa nusu muári'eri'ire'ara'an pú'een í ja'ati, capu ajta ayén te'entiú'uuna. Capu amín a'ij ti pua'a a'ín pu'éene'en ti ta japua é'eseijre'e na'ari u tajete, ti'itíj ti na'a ti ayén seijre'e, capu a'atzu a'ij tí'iri'iri ti ayén te'entiú'uuna í Ciríistu'u jemi, a'íjna í Jesús ti ajta tavástar'a pú'een.

9

Dios pu nu'u hua'antíhuau a'ímej í mej Israél jetze ajtém'e'ecan

¹ Ayee nu tzáahuati'ira'a jín niyen tejá'amua'ixaate'e í Ciríistu'u jemi. Canu tí'ihua'i nena'a. Ayee nu á'anxijte'en í nemua'atziira'a jime'e nej ni niyen ráamua'ati ti pua'a ayén tiraavíjte'e nusu caí. Ajta a'ín í xiéjniu'ucare'ara'an í Dios, a'í pu ajta a'íjna jín nevaire'e. ² Jé'ecan nu huatánxi'emijte'e, neajta ja'anáj ti na'a niyen rajpuaíjtzi yú ne tzajta'a. ³ Tí pua'a ri'iriístanche'e, ti Ciríistu'u ayén mé núurieniche'e ti ij na'antipúa'ajte'en huá'a jetze me'ecan í ne'ihuaamua'a, a'íime í mej miyen che'atá mena'a airaújnejte netíj inee.

⁴ A'í mú Israél jetze ajtém'e'ecan. A'ii mú a'ín pú'een í ti Dios huá'aya'upuaca'a. A'í pu ajta huataseíjre huá'a jemi a'íjna ti naa seíre'e já'araa mej mi miyen raamuaaré'e ti Dios a'uun

huateájturaa huá'a jemi. Dios pu ajta huá'a jemi mu'iicáca jín tiu'utá'a í runiuuca a'ij ti ayén té'eme'enche'e. Majta a'íime, ayée mú ra'ancuré'a me'íjna í niuucari í mej jín tí'aijta, majta me'íjna í ye'irá a'ij mej tí'ina'amiche'e. Dios pu ajta mu'iicáca jín te'ataújratziiri'i huá'a jemi. ⁵ A'íi mú majta huá'a jetze huanéj í tavaújsimua'a jetze. Ajta, huá'a jetze pu ayén airaújneijte a'íjna í Cirístu'u ti ajta a'íin pú'een í Dios í ti nain jín antiújmua'aree. Tiché'e tiyen rí'i tiraatá'acare'en tíj na'a rusén jime'e. Ché'e ayén teja'uré'enen.

⁶ Canu niyen tejá'amua'ixaate'e ti a'íin niuucari caí ti'itíj vaire'eca'a ti Dios ayén tihua'utá'a. Canu xaa ne'u, a'iné a'íime í mej jetzen airaújneijte í tayá'upuaci'i a'íjna í Israél, camu naími'i miyen Israél jetze ajtéme'ecan. ⁷ Ajta capu ayén huataújmua'a mej naími'i yaújmua'ame'en pú'een a'íjna í Abraham teecan ti pua'a miyen me'íjna jetze airaújneijte. Camu xaa ne'u. Mí ajta ayén tíjín: "Ayee pu ámitieere'e a'ame. A'íi mu'u a'íin pu'éene'e muá'aju'u í á'ayaujmua'a, a'íime í mej jetzen a'iránejsin a'íjna jetze í Isaac."

⁸ Ayee pu'u na'a, a'íime í mej Abraham jetze airaújneijte, capu ayée na'a hua'uci'i naíjmi'ica ti Dios ayén huá'aya'upuaca'a me'íjna jime'e mej me'íjna jetze airaújneijte. Ayee pu ajta tihua'aci'iti a'íimej í mej té'atzaahuate'e me'íjna ti jín Dios te'ataújratziiri'i. A'íime pu xaa ayén ámitieere'e a'ame mej miyen yaújmua'ame'en pú'een a'íjna í Abraham teecan. ⁹ Ayee pu'u, a'iné Dios pu ayén te'ataújratziiri'i tíjín: "A'ájna ti ari ayén tiraaxí'epi'intare ti ayén teja'uré'enejsin, nee nu neajtahua'a yé uvé'enejsin. Ajta a'íin í Sara, a'íi pu ari tiyaúj a'ame."

¹⁰ Ajta í ti jaítze'e ruxe'eve'e, ayée pu tiráaruu a'íjna í Rebeca. A'íi pu hua'apuaca tiyaúumua'a já'araa. Ajta seíj pu'u a'íin pu'éene'e í hua'atáàta, a'íjna í tayá'upuaci'i, a'íjna í Isaac. ¹¹⁻¹³ Ajta matí'ij caí xi huanúnu'ihua í mej hua'apua, matí'ij caí xi ti'itíj a'ij huáruurejca'a, ti pua'a ti xí'epi'in 'een na'ari ti a'ij pua'a 'een, ayée pu Dios tiraata'ixaa í hua'anáànaj tíjín: "A'íjna ti vásta'a, a'íi pu raatévaire'esin a'íjna ti pa'ari'i." Ajta ayén tíjín: "Nee nu raataxí'eve ne'íjna í Jacobo. Neajta rájcha'íire'eca'a ne'íjna í Esaú." Ayee pu 'een jín tiraata'ixaa ti ij ayén ráamua'aree a'ij ti rici í Dios ti a'íin seij avé'ehuaú. Capu ayén a'íjna jín ra'avé'ehuaú a'íjna jime'e ti a'íin ja'atí ti'itíj jín ra'ará'astijre, sino a'íi pu ayén 'een jín ra'avé'ehuaú ti a'íin Dios ruseíj raatajé.

¹⁴ A'iné tiyen te'íjna jín tiu'utaxájta. ¿Ni qui tiyen tiu'utaxájta ti caí xí'epi'in rici í Dios? Catu xaa ne'u. ¹⁵ Ayee pu tiraata'ixaa a'íjna í Moisés tíjín: "Nee nu niyen tiraatá'uuni'ira ja'atí ti na'a ti ayén na'aránanajche. Neajta nu niyen rá'acu'uve

ja'atí ti na'a ti ayén na'aráanajche.” ¹⁶ A'íj pu jín, capu ayén tí'ijci'iti seij í ja'ati a'íjna jime'e ti ayén raxí'eve'e ruseíj. Capu ajta a'íjna jín ti ti'itíj rici, sino a'íjna jín pu ayén tí'ijci'iti ti Dios ayén rá'ancu'uvajxi.

¹⁷ A'íj pu jín Dios ayén tiraata'ixaa a'íjna í Faraón tijín: “Aye nu ne'íjna jín niyen timua'íjca pej te'enteárute pe'íjna jime'e pej i'i rey, nej ni hua'utaseíjrate'en a'ij nej huárini í nemuári'eri'ira'a jime'e nej ni puaíjtzi muaatá'an. Aj mú mi neetzi jime'e miyen tihua'utá'ixaate'esin a'u ti na'a mej huachéjme íiyen chaanaca japua.”

¹⁸ A'íj pu jín, Dios ayén rá'acu'uve ja'atí ti na'a ti ayén ra'aráanajche. Ajta pu ayén raatá'aca ti ayén ra'atéchaxijte'en í xiéjniu'uca ja'atí ti na'a ti ayén ra'aráanajche í Dios ti ij ayén ráaruuren. ¹⁹ Ajta seij mú'een, ayée pu tinaatá'ixaate'esin tijín: “Tí pua'a ayén ti'ayajna, ¿a'iné 'een jime'e Dios ayén auj ta jetze tí'ijpua'ajte'e? ¿A'ataani rájcha'íire'e í Dios?”

²⁰ Mí neajta inee, ayée nu tí'imua'íhuau tijín: “¿A'ataani pej pú'een pej pi piyen aniúuste'e í Dios jemi mi pej i'i teáata'a? Dios pu muaatétaahuaca'a mú'eetzi.” ¿Ni piyen tiraatá'ixaate'esin pe'íjna ti muaatétaahuaca'a tijín: “A'iné 'een jime'e piyen naatétaahuaca'a”? Capej xaa ne'u.

²¹ Niché'e neajtahua'a seij timuaata'íhua'u ne'íjna jime'e í ja'ati ti xa'ari tí'ita'ahuaca. ¿Ni caí ayén tiraavíjte'e ti a'ín seica huátaahuan í xa'ari ti naa tí'iseijre'e, ti ajta huápi'i tí'ijnajche, ajta seica ti caí naa tí'een, ti chá'ana'a na'a jín tí'ivaire'e? Ajta nain a'íj pu jín ayén tí'itaavijhuaca'a seij jime'e í xarij. ²² ¿A'iné pena'a tiu'utaxájta ti pua'a Dios ayén huáriniiche'e ti a'ín caí huataniú'ucan, ajta ayén te'utavícuairanche'e temua'a naa a'ij mej rí'i muá'aye'i a'íjme í ti ayén tiraavíjte'e ti a'ín Dios puaíjtzi hua'utá'an? Aye pu 'een jín rini í Dios ti ij ayén ámitieere'e ti a'ín rumuári'eri'ire'ara'an jín puaíjtzi hua'utá'asin a'íjmej í mej a'ij pua'a titetiújcha'íi. ²³ Ajta, ayée pu te'utavícuairanche'e ti ij ajta tiraataseíjrata ti ayén huápi'i rí'i tihua'utá'a a'íjmej í ti huá'ancu'uvajxi, í ti amuacaí ayén rí'i tihua'uteájtuaa ti ij ayén tihua'uci'iti mej mi ruuri miyen éeni'ici'e huateáturan í jemin tíj na'a rusén jime'e.

²⁴ Aye pu xaa ne'u tí'itaruuren itejmi í ti ari taatajé, itejmi í tej Israél jetze ajtémecan, ajta a'íjmej í mej seij chuéjra'a japua é'eme'ecan. ²⁵ Jee xaa ne'u, ayée pu a'íjna jín tí'ixa í Dios a'íjna jetze ti ayén ra'utéyu'uxaca'a a'íjna í Oseas teecan tijín:

A'íjme í mej caí amuacaí neetzi jetze ajtémecantaca'a,
 nu'uri niyen hua'utámua'atzi
 tijín mej neteítestemua'a pú'een.

Ajta a'íjna nej caí raataxí'eve,
 ayée nu neajta raatámua'atzi

tijín mi nej muaxe'eve'e.

²⁶ Ajta, ayée pu té'eme a'ájna
a'u mej miyen tihua'utá'ixaa í teite
mej nu'u caí neteítstemua'a pú'een,
a'ájna mú miyen hua'utámua'atzi
mej nu'u yaújmua'ame'en pú'een í Dios ti i'i ruuri.

²⁷ Ajta a'áin í Isaías teecan, ayée pu ca'anín jín tiu'utaxájtaca'a
a'ímej jime'e í mej Israél jetze ajtémecan tijín: “Capu
amín a'ij, ti pua'a miyen mu'icáa a'íime í huá'ayaujmua'a
a'ímej í mej Israél jetze ajtémecan. Tí pua'a mej miyen
a'achú ará'axca tíj na'a ti seijre'e í sej ti a'uun é'ejca a'u ti
e'eve'e'ástime í jaj, capu naíjmi'ica hua'irátuaasin í Dios, sino
a'ímej pu'u hua'irátuaasin í mej jín miyen huateájturaa.”

²⁸ “Aye pu té'eme, a'iné ca'anacan pu Dios ayén nain jín
ra'antipua'ajte'esin ti puaíjtzi hua'utá'asin a'ímej í mej yen
huachéjme í chaanaca japua.” ²⁹ Aye pu che'atá amucaí
tira'utéyu'uxaca'a a'íjna í Isaías tijín:

Aye tu éene'e ta'aju'unche'e matíj a'íime
í mej me'uun a'uchéjme'ecaa u Sodoma,
matíj majta a'íime í mej a'uun é'echejca'a u Gomorra,
í mej caí ché'e é'eseijre'e me'újna.
Mí ajta a'áin Dios, í ti tihuá'ajte'e naíjmi'ica
í mej a'uun é'eseijre'e u ta japua,
a'í pu ayén raateájtuaa itejmi jemi
mej mi miyen huateáturan a'íime
í mej ta jetze airaújnejjte.

*A'íime í mej Israél jetze ajtémecan jime'en í niuucari ti téjmi
jemi huatétuihuaca'a*

³⁰ A'íj pu jín, ¿a'iné ti'itíj tetiu'utaxájta? Aye pu'u xaa
ne'u. A'íime í mej sej chuéjra'a japua é'eme'ecan, camu
miyen rahuauca'a mej mi miyen ri'éene'ecán jín huateáturan
í Dios jemi. Capu amín a'ij. Aye pu ajta tihua'ucí'i a'íjna
jime'e í mej miyen ri'éene'ecán jín huateájturaa í Dios jemi
me'íjna jime'e mej té'antzaahua. ³¹ Mí majta a'íime, í mej
Israél jetze ajtémecantaca'a, í mej miyen rahuauca'a mej
mi ri'éene'ecán jín huateáturan í Dios jemi, me'íjna jime'e mej
miyen ra'ará'astijre me'íjna í niuucari í mej jín tí'aijta, a'í mú
xaa caí miyen ra'ancuré'a me'íjna í mej rahuauca'a.

³²⁻³³ ¿A'iné 'een jín mecaí miyen ra'ancuré'a? Ayej xaa ne'u,
ayée mú 'een jín huamuá'itiche me'íjna jime'e mej rahuauca'a
mej mi miyen huárini mej ti'itíj jín te'ará'astijre'en. Camu
rahuauca'a me'íjna jime'e mej té'antzaahuatelen. A'í mú jín
huamuá'itiche me'íjna jime'e mej raatéxiehuataca'a me'íjna
ti jime'en ayén té'eyu'usi'i tijín:

Casi'i, ayée nu raateátuaasin ne'íjna

í ja'ati ne'újna u Sión.

Ayee pu tinaatéva'ire'e tíj í tetej

í mej jetzen a'ijcá'acata í teteca,

í mej majta jetzen a'itávitzej.

Ajta capu raatatévi'iraste'esin a'ijna

í ja'ati ti ayén rá'atzaahuate'en.

10

Camu nu'u raamuá'a me'ijna ti Dios raateájtuaa

¹ Ayee nu tejá'amua'ixaate'e, ne'ihuaamua'a, nej niyen a'anca'anéecan jín tí'ijxe'eve'e yú ne tzajta'a, neajta nu rahuauhuau í Dios ti ij a'ín Dios ayén hua'irájtuaani. ² A'íime nu jín niyen ti'ixa í mej a'ujca'anéecan jín rana'amiche í Dios. Aru camu tzáahuati'ira'a jín rana'amiche. ³ Mat'íj miyen rahuauca a'ij mej ye'í huárini mej mi miyen ri'éene'ecán jín huateáturan í Dios jemi, camu a'atzu ramua'areereca'a a'ij ti Dios ari tiraaxí'epi'intare ti ij ja'atí ayén ri'éene'ecán jín huateáturan í jemin. Ayee mu'u rahuauca me'ijna í mej jín rujímua'a mena'a rájteu. A'íj mú jín miyen raatéxiehuataca'a me'ijna í ti Dios ari ayén tiraaxí'epi'intare.

⁴ Ayee pu'u na'a, a'iné Ciríistu'u pu nain jín ra'ará'astijre a'ijna í niuucari í mej jín tí'aijta ti ij ja'atí ti na'a ayén ri'éene'ecán jín huateáturan í Dios jemi a'ijna jime'e ti a'ín í ja'atí ayén té'atzaahuate'e.

⁵ Ajta a'ijna í Moisés teecan, ayée pu ra'uyú'uxaca'a ti nu'u a'ín í ja'ati ti rá'astijre'e a'ijna í niuucari í mej jín tí'aijta, ayée pu nu'u ajta tiú'ujxe'eve'e ti a'ín a'ijna jetze araújca'ane í niuucari. ⁶⁻⁷ Ajta a'ijna í ja'ati ti ari ri'éene'ecán jín huateájturaa í Dios jemi, ayée pu tí'imua'atze tíjín: “Capej piyen té'umua'atze í a'atzajta'a ti ayén ruxe'eve'e peja'ujnén u ta japua pej yé rave'ecájnejte'en pe'ijna í Ciríistu'u.” Ajta ayén ti a'ijna jime'en: “Capej piyen pej téte'imua a'ucáanen í tajete pej ra'itátuaani í Ciríistu'u huá'a tzajta'a í mej meri huácuii.”

⁸ Mí ajta, ayée pu ti'ixa a'ijna ti tzáahuati'ira'a jín huateájturaa ri'éene'ecán jín í Dios jemi tíjín: “Pu'uri mú'eetzi jemi seijre'e í niuucari pej piyen tihua'utá'ixaate'en, pajta pe'ijna jetze piyen tí'imua'atze í á'a tzajta'a.” A'íi pu a'ín pú'een í niuucari í tej tiyen tihuá'a'ixaate'e tá'aye'i.

⁹ Ayee pu'u na'a, a'iné ti pua'a mémuaseiiraca'a í teite, pej piyen raataxáj yee Jesús pu tavástar'a pú'een, ajta ti pua'a piyen té'atzaahuate'e í á'a tzajta'a ti Dios ayén ra'ajjáj huá'a tzajta'a í mi'ichite, aj pu xaa Dios mua'irájtuaani.

¹⁰ Jee xaa ne'u, ayée pu ti'ayajna, ja'atí pu ayén ri'éene'ecán jín huateáturaasin í Dios jemi a'ijna jime'e ti té'atzaahuate'e í ru tzajta'a. Dios pu ajta ru'irátuaasin a'ijna jime'e ti a'ín ja'atí

ayén tiu'utaxájtaca'a ti Dios jetze ajtémecan, meti'iseíraca'a í teíte.

¹¹ Ayej xaa ne'u ti'ayajna, a'iné ayée pu té'eyu'usil'i í niuucari jetze tijín: “Capu ja'anáj ratatév'iraste'esin ja'atí ti na'a ti rá'antzaahuat'e'en a'íjna í Círíistu'u.” ¹² Ayee pu'u, naímil'i mú ruxí'ej 'een, a'íime í mej Israél jetze ajtémecan, majta a'íime í mej seij chuéjra'a japua é'eme'ecan, a'iné seij pu'u a'íin pú'een í tavástara'a ti ayén tí'ita'aijte'e naíjmi'ica itejmi, ti ajta nain jín rí'i tihua'atá'aca a'ímej í mej miyen rahuavii ti a'íin hua'utévaire'en.

¹³ Ajta ayén té'eyu'usil'i tijín: “Ja'atí ti na'a ti ayén rahuauhuau í tavástara'a jemi ti a'íin raatévaire'en, Dios pu ayén ru'irátuaasin a'íjna í ja'ati.” ¹⁴ Aru, ¿a'iné tí'iri'iri mej miyen rahuaviira me'íjna í tavástara'a ti pua'a mej caí xí rá'atzaahuat'e'e? Capu a'ij tí'iri'iri xaa ne'u. Ajta, ¿a'iné tí'iri'iri mej miyen rá'antzaahuat'e'en ti pua'a mej caí xí ráanamujri'i me'íjna ja'atí ti pírici? Capu a'atzu a'ij tí'iri'iri. Ajta, ¿a'iné tí'iri'iri mej miyen ráanamua ti pua'a caí ja'atí ayén tihua'utá'ixaate'en? Capu xaa ne'u a'ij tí'iri'iri.

¹⁵ Ajta, ¿a'iné tí'iri'iri mej miyen tihua'utá'ixaate'en ti pua'a mé caí huata'ít'ihuaca'a mej me'uun á'uju'un huá'a jemi? Capu xaa ne'u a'ij tí'iri'iri. A'ij pu jín ayén té'eyu'usil'i tijín: “Jé'ecan tu huáp'i naa huá'aseijrate'e a'ímej í mej huata'ít'ihuaca'a téjmi jemi mej mi taatá'ixaate'en me'íjna jime'en í tavástara'a.”

¹⁶ Mí ajta, camu naímil'i miyen ra'ancuré'a me'íjna í niuucari í tej jín tátenua'ave'e, a'iné ayée pu tiu'utaxájtaca'a a'íjna í Isaías teecan tijín: “Tavastara'a, capu ja'atí ayén rá'antzaahua a'ij tej tihua'utá'ixaa.” ¹⁷ Ayee pu'u. Ja'atí pu ayén té'atzaahuat'e'e a'íjna jime'e ti ayén ráanamujri'i í mej tiu'utaxájtaca'a. Ajta a'íin í niuucari í mej miyen raataxájtaca'a, ayée mú 'een jín raataxájtaca'a a'iné Círíistu'u pu ayén hua'uta'aj.

¹⁸ Neajta inee, ayée nu tejá'amua'ihua'u ti pua'a mecaí ráanamujri'i. A'iné mijta, xaa ne'u. Ayen té'eyu'usil'i tijín:

Ayee pu nainjapua namuajre'e

a'ij mej tí'ixaxa'a íiyen chaanaca japua.

Ajta hua'aniuuca, mu'uri miyen ráanamujri'i

a'u ti na'a yen japuan í chaanaca tíj na'a auuyaúj.

¹⁹ Neajtahua'a nu niyen tejá'amua'ihua'u ti pua'a mecaí yaú'itíee muá'araa a'íime í mej Israél jetze ajtémecan. Ajmí'i pu ayén tiu'utaniú a'íjna í Moisés teecan. Ayen tijín:

Ayee nu ca'anéeri jín amuaatá'asin

sej ahuaújchueere'en ne'íjna jime'e

nej rí'i tihua'utá'asin a'ímej

í mej caí Israél jetze ajtémecan.

Neajta nu amuaataniú'ucaste'esin ne'íjna jime'e
nej ni rí'í tihua'utá'asin a'ímej í teite
í mej caí rí'í mé tite'umuámua'aree.

²⁰ Ajta a'ín Isaías, ayée pu huataúra'a ti ayén á jéjre'e
tiu'utaxáj tijín:

Ayee mú na'antinájcheca'a a'íme
í mej caí náahuausime'e.

Neajta nu huatánseijrataca'a a'ímej jemi
í mej caí nehuauca'a.

²¹ Mí ajta a'ín, ayée pu tiu'utaxájtaca'a a'íme jime'e í mej
Israél jetze ajtémecantaca'a tijín:

Tí'ij pí na'a nain xicaj tzajta'a,
ayée nu huá'ahuavii mej mi seicié tiú'umua'ati ineetzi
jemi.

Mí ajta, camu a'atzu ná'astijre'e.

Temua'a mú tite'entaújnaamua ineetzi jemi.

11

Jíme'en í Israél, í ti Dios ra'antíhua'u

¹ A'íj nu jín niyen tejá'amua'ihua'u. ¿Ni qui ari mé
hua'uhuá'axi í Dios a'ímej í mej teitestemua'ame'en pú'een?
Capu xaa ne'u, a'iné capu mé núurie ineetzi, i nej neajta
Israél jetze ajtémecan, a'iné a'íj nu jetze 'airáanej í Abraham
teecan, neajta huá'a jetze ajtémecan a'íme í mej airaújnejte
me'íjna jetze í Benjamín teecan.

² Jee xaa ne'u, capu ayén mé hua'uhuá'axi í Dios a'ímej
í ruteítestemua'a í ti jéjcuá imuá hua'antíhuau. ¿Ni secaí
siyen ramua'aree a'íj ti té'eyu'usi'í í yu'uxari jetze ti a'íjna jín
ayén té'axa a'íj ti a'ín Elías ayén tiraatéjhuaú í Dios jemi ti ij
a'ín puajtzi hua'utá'an? ³ Tijín: “Casi'í, nevástara'a, mu'uri
huá'ucuií a'ímej í mej mú'eetzi jetze me'ecan tí'ixaxa'a.
Majta miyen tiu'uté'uunaxi me'íjna í tejcuá í mej japuan
tí'imuai'ivajtaca. Nee nu'u ni yé huatéjvee. Capu ché'e máaj
ja'atí. Majta meri nejé'icatacu.” Ayee pu'u tiu'utaxájtaca'a
a'íjna í Elías.

⁴ Mí ajta a'ín í Dios, ayée pu tiu'utaniú tijín: “Ayee nu
hua'uteájtuaa mej mi miyen huateáturen ineetzi jemi a'achú
cumu aráhua'apua ví'ira'a í teite, í mej caí ja'anáj ranajcheca'a
me'íjna í Baal.” Ayee pu tiraata'ixaa. ⁵ Ayee pu che'atá
na'a seijre'e íjii a'íme í mej teitestemua'ame'en pú'een. Dios
pu ruxí'evi'ira'a jín hua'antíhuau. ⁶ Ajta ti pua'a Dios ayén
hua'antíhuau ruxí'evi'ira'a jime'e, capu ché'e rí'irí mej miyen
tí'itíj jín te'enteárute í jemin a'íjna jime'e mej miyen tí'itíj jín
ra'ará'astijre'en. Na'ari caí, capu tí'itíj a'íj tí'itéva'iri ti Dios
ayén hua'antíhuau í ruxí'evi'ira'a jime'e.

⁷ ¿A'iné na'aqui? A'íjna í mej a'ujca'anéecan jín rahuauca'a a'íime í mej Israél jetze ajtème'ecantaca'a, camu ra'ancuré'a me'íjna. Mí majta, a'íime í ti Dios hua'antíhuau, a'íí mú xaa ra'ancuré'a. Majta a'íime í seica, Dios pu ayén ca'aníjra'a hua'utá'a mej mi antaújnaamuan í ruxéjniu'uca jetze í jemin.

⁸ Ayee pu'u na'a, a'iné ayée pu té'eyu'usi'i tijín: “Dios pu ayén huá'uruu mej mi miyen tíu'ujtimua'ira í rumu'úu jetze. Ayee pu huá'uruu ti ij caí a'ij tihuá'amitiejte'e í mej rasise'i, mej mi majta caí yaú'ítiée muá'ara'ani í mej ranamua. Ayee pu'i éene'e já'araa tíj na'a ti yú e'iré'ene.”

⁹ Ajta a'íin í David teecan, ayée pu tiu'utaxájtaca'a tijín:

Miché'e caí ché'e miyen rutémua'ave'e me'íjna jime'e
 ti jeíhua tihua'ucí'i,
 sino miché'e seica tihuá'ari'i nain jime'e,
 majta hua'antipua'ajte'en.

Ché'e ayén huá'a japua rájveti
 a'ij ti tiraavíjte'e a'íjna jime'e
 mej auté'itze í Dios jemi.

¹⁰ Ché'e caí ayén tihuá'amitiejte'e
 a'ij ti tí'itíj tihuá'uci'iti.

Miché'e miyen títeeteújca'anen
 tíj na'a ti yú auca'ítí a'ame me'íjna jime'e
 mej ca'anéeri jín tí'imuarí'e.

Dios pu nu'u hua'irájtuaasin a'íime í mej seij chuéjra'a é'eme'ecan

¹¹ Neajta nu niyen tejá'amua'ihua'u. ¿Ni qui miyen nain jín auté'itze ti ij ayén huá'a japua rájveti mej rajpuaítzi muá'ara'ani tíj na'a rusén jime'e, ti ij caí ché'e rí'iríistan ti Dios hua'irájtuaani? Capu xaa ne'u a'atzu, sino ayée pu éene'e já'araa. A'iné a'íí mú auteájturaa í Dios jemi, Dios pu ayén rí'í tihua'utá'a a'íimej í mej seij chuéjra'a japua é'eme'ecan mej mi miyen ruuri huateáturen í jemin. Ayee pu 'een jín huaríj í Dios ti ij ayén huá'uruuren a'íimej í mej Israél jetze ajtème'ecan mej mi chueere'e muá'ara'ani. ¹² Ajta, ti pua'a Dios ayén jeíhua huápi'i rí'í tihua'utá'a a'íimej í mej seij chuéjra'a japua é'eme'ecan a'íjna jime'e í mej miyen huamuá'itiche í jemin a'íime í mej Israél jetze ajtème'ecantaca'a, jeíhua pu jaítze'e huápi'i tihua'utá'asin najjmi'ica a'ájna xicáara'an ti jetzen huá'anajmire'en a'íimej í mej Israél jetze ajtème'ecan.

¹³ Ayee nu tejá'amua'ixaate'e mi sej seij chuéjra'a japua é'eme'ecan, a'iné Dios pu ayén tinaata'aíj nej niyen tejámuaatá'ixaate'en mú'ejmi, ayée nu tiu'utánca'ane nej ni nain jín jamuaatévaire'en a'ij ti tiraavíjte'e. ¹⁴ Ayee nu 'een jín rici nej ne'íjna jín ca'aníjra'a hua'utá'an ne'íimej í nexí'ej

teite ti pua'a ri'iriistan mej mi chueere'e muá'ara'ani nej ni je'icáca antimuá'itín mej miyen rá'antzaahuat'e'en.

15 Ayee pu'u, tí'ij a'ín Dios ayén mé hua'uhua'axi a'ímej í mej Israél jetze ajtémecantaca'a, aj pu i a'ín hua'ancuré'evi'iti a'ímej í mej seij chuejra'a japua é'eme'ecantaca'a. ¿A'iné té'eme icu, tí'ij Dios ajtahua'a hua'ancuré'evi'itín a'ímej í mej Israél jetze ajtémecan? ¿Ni caí ayén seíre'e a'ame tí'ij ti pua'a Dios ayén hua'ajjájpuan huá'a tzajta'a í mej meri huácuii?

16 Niché'e seij niuucari amuaatá'ixaate'en ne'íjna jime'e í cuaíjtzi í mej jín pan ta'ahuaca. Tí pua'a Dios huatúra'ate'en a'íjna í cuaíjtzi í mej amuacaícan raatámuai'ivejte, a'í pu ajta huatúra'ate'esin nain í pan í mej ráataahuaca'a. Ajta, ti pua'a Dios ayén huatúra'ate a'íjna í naana'a ti jetzen ajtanéj í ciyej, a'í pu ajta huatúra'ate naíjmi'i í pi'ista ti jetzen ajta'ú'upu'u í ciyej jetze. Ayee pu che'atá na'a 'een mú'ejmi jemi.

17 Tiché'e tiyen raataxáj ti Dios ayén ra'antiná'axi jetzen í aceituuna je'icáca í pi'ista. Aj pu ij seíj antiví'ijte í pi'ista ti seíj jetze me'ecantaca'a aceituuna ti ruseíj ajnéj. Seajta mú'een, ayée xu se'íjna jetze ajtémecantaca'a í aceituuna ti ruseíj ajnéj. Ajta íjii, mú'een xu seri se'íjna jetze ajtémecan ti Dios jetze ra'antiví'ijte a'íjna í pi'ista. Pu'uri amú'uca'anisti'i a'íjna ti já'ara'ara'an pírici a'íjna í aceituuna. 18 A'íj xu jín, caxu siyen á'ujtzaahuat'e se'íjna jime'e í ti Dios ari ra'antiná'axi a'íjna í pi'ista. Tí pua'a siyen á'ujtzaahuat'e setá'aj siyen tiú'umua'ati se'íjna jetze í niuucari ti ayén tíjín yee: “Capu ayén mú'ejmi jetze araújca'ane í naana'ara'an a'íjna í ciyej, sino mú'een xu se'íjna jetze araújca'ane í naana'ara'an.”

19 Ri'irí seij siyen tí'ixajta ti jíme'en: “Ayee pu ra'antiná'axi a'íjna í pi'ista ti ij ayén ta'antiví'ijte'axi'ín itejmi í ciyej jetze.”

20-21 Jee xaa ne'u, ayée pu ti'ayajna. Capu amín a'íj. Ayee pu 'een jín huá'uruu a'íjna jime'e mej caí rá'antzaahua. Mí seajta mú'een, ayée xu'u sena'a se'íjna jetze ajtémecan se'íjna jime'e seij siyen té'atzaahuat'e. Caxu siyen á'ujtzaahuat'e, sino setá'aj siyen tí'itzi'ine'e, a'iné Dios capu ayén tiraatá'uuni'iri'i a'íjna í pi'ista ti ajtaneájxi í ciyej jetze ti rí'en. Capu ajta tejámuaatá'uuni'ira mú'ejmi.

22 Setá'aj siyen se'íjna jetze tiú'umua'ati í ti jín Dios amuá'ancu'uvajxi mú'ejmi, ajta í ti jín muári'eri hua'utá'a a'ímej. A'í pu muári'eri hua'utá'a a'ímej í mej auteájturaa í jemin. A'í pu ajta amuá'ancu'uvajxi mú'ejmi. Ajta, ayée pu auj á'amuaruuren ti pua'a siyen á'ateevi'ín seij se'íjna jetze araújca'ane ti jíme'en Dios rí'i tejamuaatá'a. Na'ari caí, a'í pu ajta mé amú'uhua'axijsin mú'ejmi.

²³ Ajta a'íime, ti pua'a mecaí ché'e á'ateevi'in mej caí miyen té'atzaahuaté'e, Dios pu ayén ajtahua'a hua'antiví'ijte'esin a'iné a'í pu raayí'iti ti ayén huárini.

²⁴ Ayej xaa ne'u ti'ayajna, Dios pu raayí'iti ti ayén huárini a'ij ti caí tí'irineca ja'anáj ti na'a íiyen. A'í pu amua'antiná'axi a'íjna jetze í ciyej ti 'itizitá huanéj ti ij ayén amua'antiví'ijte'en jetzen í seij í mej ra'ateáhuui. Mí ajta, a'íime í mej Israel jetze ajtémecan, a'iné a'íime amuacáí mú ajtémecantaca'a me'íjna jetze í ciyej, capu a'atzu muári'erista a'ame ti Dios ajtahua'a hua'antiví'ijte'axi'in a'íjna jetze, mej mi majtáhua'a teitestemua'ame'en pu'éene'e muá'ara'ani.

Tí'ij Dios hua'irátuaasin a'ímej í mej Israel jetze ajtémecan

²⁵ Aye nu tí'ijxe'eve'e, ne'ihuaamua'a, sej si yaú'itíe xá'ara'ani temua'a naa a'ij ti huataújmu'a a'íjna ti rú'avaa í Dios jemi, sej si caí á'ujtzaahuaté'e ti'itíj jime'e. Aye nu tejá'amua'ixaate'e mej meri antaújnaamua mu'ití a'íime í mej Israel jetze ajtémecan. Maúche'e mú miyen huateáturaasin asta mena'a caí miyen ara'astí muá'ara'ani a'achú mej pua'amé ti Dios ayén huá'uxi'epi'intare mej té'antzaahuaté'en a'íime í mej seij chuéjra'a japua é'eme'ecan.

²⁶ Aj pu i xaa Dios hua'irátuaani naíjmi'ica a'ímej í mej Israel jetze ajtémecan. A'íj pu jín ayén té'eyu'usi'i tíjín:

Mu pu a'uvé'emé'e a'ame a'ujna u Sión,
a'íjna í ja'ati ti hua'irátuaani.

Aye pu rí'i huá'aruuren a'íime
í mej Jacobo jetze airáne mej mi caí ché'e
a'ij pua'a titetiújcha'í í Dios jemi.

²⁷ Neajta nu niyen te'atánratziiri'i a'ímej jemi
nej niyen huá'uruuren ne'ájna xicáara'an
nej jetzen tíhua'utá'uuni'ira
í mej jín auteájturaa neetzi jemi.

²⁸ A'í mú rájcha'íire'e í Dios me'íjna jime'e mej raatéxiehuaataca'a me'íjna í niuucari í ti jín Dios hua'irátuaani. Aye mú me'íjna jín huaríj, ayé pu tejamuaac'í mú'ejmi sej si seajta ráanamua se'íjna í niuucari. Mí ajta, a'ín í Dios, aúche'e pu huá'axe'eve'e a'íjna jime'e ti jéjcuá imuá hua'antíhuau, ajta a'íjna jime'e ti tí'itíj jín te'ataújratziiri'i a'ímej jemi í huá'ahuaacíxa'astemua'aci'í.

²⁹ Jee xaa ne'u, aúche'e pu hua'utévaire'esin a'iné Dios pu caí ra'uré'uuna a'íjna í niuucari ti tí'itíj jín te'ataújratziiri'i. Capu ajta yá'uhua'ana a'íjna ti jín hua'utajé. ³⁰ Seajta mú'een, a'ájnámua xu caí seajta rá'astijre'eca'a. Mí ajta a'ín Dios pu ayén amuá'ancu'uvajxi mú'ejmi, a'iné a'íime í mej Israel jetze ajtémecan, camu rá'astijre'eca'a.

³¹ Ajta íjji, ayée mú 'een jín auteájturaa í Dios jemi ti ij ajta Dios huá'ancu'uvajxi'in a'íjna jime'e ti ari amuá'ancu'uvajxi mú'ejmi. ³² Ayee pu Dios hua'uxíjte naíjmi'ica í mej jín auteájturaa í jemin, ti ij ajta huá'ancu'uvajxi'in matíj mena'a pua'amé miyen seijre'e. ³³ Jee xaa ne'u, ayée pu ti'ayajna. Jé'ecan pu huápi'i tiu'uyí'iti a'íjna í Dios. Nain pu jín tirú'umua'aree. Capu a'atzu ámitieere'e a'ij ti ti'itíj jín ayén tí'ixi'epi'intare'e. Capu rí'irí tej tiyen yaú'ítiee tá'ara'ani a'ij ti Dios ayén ruxí'evi'ira'a jín huá'aruure í teite í mej yen japuan seijre'e í chaanaca japua.

³⁴ “¿A'ataani ramua'aree a'ij ti 'een í mua'atzíire'ara'an í Dios? ¿A'ataani ayén raatévai í Dios ti ij ayén tiraata'ixaate'en a'íjna í Dios a'ij ti ye'í huárini? Capu ja'atí xaa ne'u. ³⁵ ¿A'ataani ari ayén ti'itíj tiraatapuaíjve í Dios ti ij ayén ruxe'leve'e á'ara'ani ti a'ín Dios ajta ti'itíj jín ayén tirá'acha'íire'e a'íjna í ja'ati? Capu ja'atí xaa ne'u.” ³⁶ Ayee pu'u, a'iné naíjmi'i pu jemin me'ecan. A'í pu nain tiú'utaahuaca'a. Nain pu a'íjna jín ayén tí'iseijre'e ti ij ayén rí'i tiraatá'an. Teajta iteen, tiché'e teajta rí'i tiraatá'an tíj na'a rusén jime'e. Ché'e ayén teja'uré'enen.

12

Mej nu'u huataújtuaani í Dios jemi

¹ A'iné Dios pu ari amuá'ancu'uvajxi, ayée nu tejá'amuhavii, ne'ihuaamua'a, sej si huataújtuaani í Dios jemi í rutevij jime'e, setá'aj raateájtuaani í Dios jemi í sej seajta jín rí'i tiraatá'an. Tí pua'a seri siyen huárini, aj xu si raatévaire'en a'ij ti tiraavíjte'e, sej ruuri jín huataújmuai'ivejta.

² Caxu siyen titetaúra'acare'en sej siyen che'atá sena'a titetiújcha'í matíj a'íime í seica í mej yen japuan seijre'e í chaanaca. Caxu xaa ne'u siyen rijca mú'een, sino setá'aj siyen seicié huaújruuren se'íjna jime'e sej seri huaújjejuare í á'amuumua'atziira'a jetze. Aj xu siyen ramua'aréeren a'ij ti tí'ijxe'leve'e í Dios, seajta siyen ramua'aréeren ti'itíj ti í'í xí'epi'in í Dios jemi, ti'itíj ti ayén tira'aráanajche, nusu a'ij sej huárini sej si nain jín ra'ará'astijre'en a'ij ti Dios tí'ijxe'leve'e.

³ A'iné Dios pu a'íjna jín tinaa'íjca nej ni niyen tejamuáamua'aten, ayée nu tejá'amua'ixaate'e naíjmi'ica mú'ejmi. Ché'e caí ja'atí ayén á'ujtzaahuate'e, a'iné capu ayén tiraavíjte'e. Caxu xaa ne'u siyen rijca, sino setá'aj siyen rí'i mé tite'umuámua'aree í ru jetze. Setá'aj siyen se'íjna jetze tiú'umua'ati a'ij ti ti'itíj jín Dios ari tejámua'íjca, seij ajta seij. Ayee pu xaa ne'u tiraavíjte'e.

⁴ Ayee pu'u na'a. Tetíj tena'a pua'amé tej tiyen ratéhua'ira'a, ajta capu tí'iseicaj na'a tíj na'a ti'itéjvee í ta jetze. Capu ajta

tí'iseicaj na'a í ti jín titaatéva'iri tetíj tena'a tiyen ti'it'éjvee, sino ayée pu'u ti'imuí'i.

⁵ Ayee pu che'atá na'a 'een tej teri Ciríistu'u jetze ajtém'e'ecan. I tej mu'ití ará'ase, ayée tu naijmi'i tí'itasejrata tej seij tena'a jetze ajtém'e'ecan í tevi. Ajta ja'atí ti na'a ti ta jetze ajtém'e'ecan, a'íi pu ajta huá'a jetze ajtém'e'ecan í seica, a'achú mej pua'amé.

⁶ Capu ayén ruxí'ej na'a titaací'i itejmi a'íjna í tej jín teri ratéva'iri. A'íj pu jín, tiché'e tiyen tiraatévaire'en, a'íj ti a'íin Ciríistu'u ayén rí'i titaatá'a. Tí pua'a ayén tiraací'i seij í ja'ati ti ayén tiu'utaxáj í Dios jetze me'ecan, ché'e a'íin ayén jetzen me'ecan tiu'utaxájta a'achú ti caj tirú'umua'aree. ⁷ Tí pua'a ayén tiraací'i seij í ja'ati ti ayén hua'utévaire'en í seica, ché'e ayén hua'utévaire'en, na'ari ti pua'a ayén tiraací'i ti ayén tihuá'umua'aten í seica, ché'e ayén tihuá'umua'aten.

⁸ Tí pua'a ayén tiraací'i a'íjna í ja'ati ti ayén raayí'itihua'an ti ca'aníjra'a hua'utá'an í seica, ché'e ayén ca'aníjra'a hua'utá'an. Seica pu ayén tihua'ucí'i mej miyen tihua'utapuaíjve'en a'ímej í mej caí a'íj tí'ijviicua'i. Miché'e miyen ruxí'evi'ira'a jín temua'a naa tihua'utapuaíjve'en. Ajta a'íin ti ayén antiújmua'aree a'íjna jime'e ti tí'ajta teyujta'a, ché'e a'íin a'ujca'anéecan jín tí'ivaire'e. Ajta a'íin ti huá'acu'uve a'ímej í mej caí a'íj tí'ijviicua'i, ché'e a'íin rutémua'ave'ecan jín huá'ancu'uvajxi'in.

A'íj mej ye'í ti'tiújcha'íi í mej té'atzaahuate'e í Dios jemi

⁹ Ayee pu ruxe'leve'e sej tzáahuati'ira'a jín huaújxe'leve'en seij seajta seij. Setá'aj raatéxiehuate'en se'íjna ti a'íj pua'a 'een, seajta ra'ará'astijre'en se'íjna ti i'í xí'epi'in. ¹⁰ Setá'aj siyen huaújxe'leve'en seij seajta seij tíj ru'ihuaamua'a naa. Setá'aj seajta huatéujca'anen temua'a naa se'íjna jime'e sej rí'i tiu'utá'an seij seajta seij. ¹¹ Caxu raaxiéehuata sej ratéva'irihua'an í tavástara'a, sino sa'ujca'anéecan xu jín siyen se'íjna jetze huatéujca'anen í xiéjniu'ucare'ara'an í Dios.

¹² Setá'aj huaújtemua'ave'en se'íjna jime'e sej siyen tí'itíj jín tí'ichu'leve'e ti Dios jemi é'eme'ecan. Setá'aj seajta siyen te'utáviicua'i se'íjna jime'e í sej jín rajpuaítzi xa'aye'i. Seuche'e xu rahuaviira í Dios. Caxu raatápuaapua'ata'an. ¹³ Setá'aj siyen tihua'uré'an í sej tí'ijcha'íi a'ímej jemi í mej caí a'íj tí'ijviicua'i. Setá'aj seajta siyen ruxí'evi'ira'a jín hua'ancuré'evi'itin í á'amua'axi'ej teite í ruche. ¹⁴ Ayee xu seajta siyen huá'uruuren a'ímej í mej a'íj pua'a á'amuaruure. Setá'aj rí'i tihua'utá'an. Caxu siyen rahuaviira í Dios jemi ti ij a'íin puaíjtzí hua'utá'an, sino rí'i xu tihua'utá'an.

15 Setá'aj siyen huaújtemua'ave'en a'ímej jamuan í mej rutémua'ave'e. Ayee xu seajta huárini sej huataújxieemiste'en a'ímej jamuan í mej ruxiéemiste'e.

16 Setá'aj siyen rí'i tí'itechejca tíj í ru'ihuaamua'a naa. Caxu á'ujtzaahuat'e, sino setá'aj siyen anteújseire'en huá'a jamuan í mej caí ti'ítj jín títeté'u'upu'u ti jei'hua ruxe'eve'e. Caxu siyen á'ujtzaahuat'e í ru tzajta'a sej nu'u rí'i mé tite'umuámua'aree temua'a naa caí máaj ja'atí.

17 Tí pua'a ja'atí ayén a'ij pua'a á'amuaruure mú'ejmi, caxu siyen che'atá sena'a a'ij pua'a raruure mú'een. Rí'i xu'u setá'aj siyen sena'a huárini tí'ij ayén rí'i tihuá'amitiejte'le naíjmi'ica í teite sej xí'epi'in rici.

18 Setá'aj siyen huárini, setíj sena'a sej caj tirú'umua'aree, ti pua'a rí'iriistan, setá'aj rí'i titetiújcha'íi huá'a jemi í seica í teite, a'achú mej pua'amé.

19 Caxu puaíjtzi ratá'acare'en í ja'ati ti ari a'ij pua'a amuáaru, sino ché'e a'ín Dios ayén puaíjtzi raatá'an. Ayee xu huárini, a'iné ayée pu té'eyu'usi'i tíjín: "Ayee pu tí'ineci'ipua ineetzi nej puaíjtzi raatá'an ne'íjna í ja'ati ti a'ij pua'a muáaru. Nee nu raatá'asin ne'íjna a'ij ti tiraavíjte'e."

20 Mí seajta mú'een, ayée xu huárini a'ij ti té'eyu'usi'i tíjín: "Tí pua'a i'ícuatá a'íjna ti muájcha'íire'e, patá'aj tiraamín. Ajta ti pua'a huata'í'imín a'íjna í ja'ati, patá'aj jaj raatá'an. Tí pua'a piyen huárini, ayée pej puaíjtzi raatá'asin pe'íjna jime'e pej xí'epi'in ráaru. A'íi pu xaa, a'íi pu tirajpuaíjtzi a'ame temua'a naa."

21 Caxu ratá'acare'en ti a'íjna ti a'ij pua'a 'een ayén amuaa-muá'itín, sino setá'aj siyen tiraamuá'itín se'íjna ti a'ij pua'a 'een se'íjna jime'e sej xí'epi'in rici.

13

1 Ayee pu tiú'ujxe'eve'e ti ja'atí ti na'a ayén hua'ará'astijre'en a'ímej í mej ti'ítj jín antiújmua'aree. Dios pu ayén raaxí'epi'intare mej miyen ti'ítj jín títetaté'en. A'íj pu jín Dios ayén hua'antíhuau. 2 A'íj pu jín, ti pua'a ja'atí caí huataúra'an ti ij ayén hua'ará'astijre'en, a'íi pu ajta mé rúhua'ana a'íjna ti Dios ayén raateájtuaa íiyen chaanaca japua. Ajta, ti pua'a ja'atí ayén huárini, puaíjtzi pu a'íjna japua rávaijtzi.

3-4 Tí pua'a ja'atí ayén rí'i tí'itiújcha'íi, capu ruxe'eve'e ti a'ín ja'atí ayén huá'atzi'íne'e a'ímej í mej ti'ítj jín antiújmua'aree. Mí ajta, a'íjna ti a'ij pua'a tí'itiújcha'íi, ayée pu xaa ne'u tiraavíjte'e ti a'ín ayén huá'atzi'íne'e a'íme í mej tí'aijta. Tí pua'a piyen tí'ijxe'eve'e pej caí ti'ítj jín rátzi'íne'e pe'íjna ti tí'aijta, patá'aj piyen huárini ti'ítj jime'e ti i'í xí'epi'in. Tí pua'a piyen huárini, ayée pu rí'i timuaatá'asin a'íjna ti tí'aijta,

a'iné Dios pu a'íjna jín ra'antíhua'u ti ij a'ín ti'it'éva'irihua'an jemin. Mí ajta, ti pua'a piyen a'ij pua'a títiá'acha'íi, aj pej xaa rátzii'ne'e pua'amé, a'iné a'íi pu a'íjna jín antiújmua'aree ti puaíjtzi jamuaatá'an. A'íi pu xaa ne'u tí'ivaire'e í Dios jemi ti ij Dios jetze me'ecan ayén puaíjtzi hua'utá'an a'ímej í mej a'ij pua'a títetiújcha'íi.

⁵ A'ij pu jín, ayén tiú'ujxe'eve'e sej siyen hua'ará'astijre'en a'ímej í mej ti'it'íj jín títetateí ti ij caí ayén a'amua japua rájveti í puaíjtzi. Ayee pu ajta ruxe'eve'e a'íjna jime'e sej siyen ra'ará'astijre'e í Dios. ⁶ Ayee pu ajta tiú'ujxe'eve'e sej seajta se'íjna jín tí'inajchita a'íjna ti á'amua'ijve'e, a'iné a'ímej í mej miyen á'amua'ijve'e, a'íi mú tí'ivaire'e í Dios jemi. Tí'ij p'í na'a nain xicaj tzajta'a, ayée mú me'íjna jín tí'ivaire'e.

⁷ Tí pua'a piyen ja'atí té'echa'íire'e, patá'aj piyen tiraanájchite'en a'achú pej caj tirá'acha'íire'e, na'ari ti pua'a piyen pe'íjna jín té'echa'íi í mej Gobierno jemi muajíjve'e, patá'aj piyen che'atá pena'a tihua'unájchite'en. Ajta ti pua'a piyen pe'íjna jín té'echa'íi í mej muajíjve'e me'íjna jime'e í pej tí'itu'araca, patá'aj pajta piyen pe'íjna jín tiu'unájchita. Tí pua'a ayén tiraavíjte'e pej piyen r'í'i tihua'ájcha'íi a'ímej í mej tí'aijta, patá'aj piyen huárini. Na'ari ti pua'a ayén tiraavíjte'e pej r'í'i tihua'uteájtuaani a'ímej í mej títeté'u'upu'u, patá'aj piyen r'í'i tihua'utá'an.

⁸ Setá'aj nain jín tiu'unájchita sej si caí ché'e ti'it'íj jín té'echa'íi í á'amuaxi'ej tevi jemi. Ayee xu'u sena'a se'íjna jín tirá'acha'íire'e í seij sej huaújxe'eve'en seij seajta seij, a'iné a'íjna ti ayén raxí'eve'e í ruxí'ej tevi, a'íi pu a'íjna jín ari ra'ará'astijre a'íjna í niuucari í mej jín tí'aijta.

⁹ Ayee pu tihua'uta'a'íj tijín: “Capej tí'ixana'acire'e.” Ajta ayén tijín: “Capej tí'itecui'ica.” Ajta i'i ti ayén tijín: “Capej tí'inahua'aj.” Ajta i'i ti ayén tijín: “Capej tí'inecua'atze.” Naíjmi'i í niuucari ti ayén 'een, ajta ti'it'íj ti a'ij ti ra'ité'ase, naíjmi'i tíj na'a ti ayén, a'íi pu ará'ase a'íjna jetze í niuucari ti ayén té'eyu'usi'i tijín: “Patá'aj piyen raxí'eve'e í axí'ej tevi patíj asej tí'axe'eve'e.”

¹⁰ Tí pua'a ja'atí ayén tzáahuati'ira'a jín raxí'eve'e í ruxí'ej tevi, a'íi pu caí ja'anáj a'ij pua'a raruuren. A'ij pu jín, a'íjna í ja'ati nain jín ra'ará'astejsin a'íjna í niuucari í mej jín tí'aijta.

¹¹ Setá'aj siyen huárini se'íjna jime'e sej seri rú'umua'aree ti'it'íj ti xicáara'an jetze pítí'irici. Pu'uri ayén teja'uré'ene sej r'í'i huaújuuren sej si atanéjne'ere temua'a naa, a'iné pu'uri jaítze'e vejli'i a'ájna xicáara'an ti jetzen Dios ta japua niuuni. Pu'uri xaa ne'u jaítze'e vejli'i ti caí vejli'itaca'a tetí'ij amuacáí té'antzaahua.

¹² Pu'uri jaítze'e huatíca'a a'íjna ti jetzen tí'ajta a'íjna ti a'ij pua'a 'een. Pu'uri ajta vejli'i a'ájna xicáara'an ti jetzen Círístu'u ta japua niuuni. A'ij pu jín, tiché'e tiyen mé rúhua'axin tíj na'a ti a'ij pua'a 'een tej tiyen amuacáí te'íjna jín tiyen rijcaa. Tiché'e teajta te'íjna jetze arátaca'anen í tej jín raatémua'ítin te'íjna í tej jín tí'itese'e.

¹³ Tiché'e tiyen rí'i tí'títacha'íica a'ij mej tí'ijr'i'ire í teite mej néeriste'e á'ujuhua'an. Tiché'e teajta caí ché'e tiyen a'ij pua'a éene'ecan jín tí'iyeste, teajta caí ché'e a'ij pua'a tí'iteta'arua, teajta caí ché'e tí'ixana'acire'e huá'a jamuan í mej tiú'unecua'atziste'e, teajta caí ché'e tí'ixana'acire'e se'ij jamuan ti caí a'ij pú'een í pej yá'uvi'ítin. Tiché'e teajta caí tiyen ne'use'e tajímua'a. Capu ajta xí'epi'in tej tiyen a'atachueere'e tajímua'a.

¹⁴ Mí seajta mú'een, setá'aj siyen rí'i titetiújcha'íica a'ij ti tí'itiújcha'íica'a í tavástara'a, a'íjna í Jesús ti ajta Círístu'u pú'een. Caxu ché'e siyen se'íjna jetze tí'imua'jca a'ij sej ye'í huárini sej si siyen ra'ará'astijre'en se'íjna ti a'ij pua'a 'een ti huiiráninei í á'amuat'ajta'a.

14

Catu nu'u rá'axijte'e í taxí'ej tevi

¹ Tí pua'a ja'atí caí xí tirú'umua'aree a'ij ti huataújmua'a ti ayén ra'ará'astijre'en í tavástara'a, setá'aj ra'ancuré'evi'ítin ruxí'evi'ira'a jime'e. Caxu siyen sena'a rá'axijte'e se'íjna jime'e a'ij ti tirá'amitiejte'e a'íjna. ² Ayee pu tí'ijmua'aree ruse'ij í Dios jemi ti nú'u ayén tí'itá'aca ti nain tiu'uca'aní, ajta a'íjna í se'ij, ti caí temua'a naa tirú'umua'aree a'ij ti 'een í Dios jemi, ayée pu tirá'amitiejte'e ti ayée na'a tí'itá'aca ti ráacua'ani ti te'ejnéj á chuaata'a.

³ Ayee pu tiú'ujxe'eve'e ti a'ín í ti nain tí'icua'a caí ayén raxiéhuata a'íjna ti caí nain tí'icua'a. Ajta a'ín ti caí nain tí'icua'a, ayée pu che'atá na'a ruxe'eve'e ti a'ín caí rá'axijte'e a'íjna ti nain tí'icua'a, a'iné Dios pu ajta ayén ra'ancuré'evi'iti a'íjna í ja'ati.

⁴ Pajta mú'ee, mi pej caí nain tí'icua'a, ¿a'atani ayén a'íjna jín timua'íjca pej piyen rá'axijte'en í ja'ati ti se'ij jemi tí'ivaire'e? Capu ja'atí, a'iné se'ij pu'u tí'ira'ajte'e. Ajta a'ín í ja'ati, a'í pu ará'astijre'esin a'íjna ti tí'ira'ajte'e. Na'ari ti pua'a caí ayén huárini, a'í pu jemin muá'itiche'en. Mí ajta, a'íjna ti nain tí'icua'a, a'í pu xaa ará'astijre'esin, a'iné tavástara'a pu ca'aníjra'a raatá'asin ti ij ayén ra'ará'astijre'en.

⁵ Ajta se'ij jemi, ayée pu tirá'amitiejte'e ti sei xicaj ayén jaítze'e ruxe'eve'e í Dios jemi caí seica xicáara'an jetze. Ajta se'ij jemi, ayée pu tirá'amitiejte'e ti ruxí'ej na'a ayén 'een

nain xicáara'an jetze. Miché'e miyen rujámua'a mena'a tiraaxí'epi'intare'en temua'a naa, a'ij ti té'umua'atze í ru tza-jta'a í ti xi'epi'in 'een í Dios jemi.

⁶ A'ijna ti ayén tirá'amitiejte'e ti se'ij xicáara'an jetze jaítze'e ruxe'eve'e, ayée pu tiraaxí'epi'intare í tavástar'a'a jemi. Ajta a'ín ti nain tí'icua'a, ayée pu ajta rici í tavástar'a'a jemi, a'iné a'ijna í ja'ati ajta pu rí'i tiratá'aca í Dios. Ajta a'ín ti caí nain tí'icua'a, a'íi pu ayén che'atá na'a tí'icua'a í tavástar'a'a jemi. A'íi pu ajta rí'i tiratá'aca í Dios.

⁷ Ayee pu'u, a'iné tet'ij tena'a pua'amé iteen, capu ja'atí ayén ruse'ij ruuri. Capu ajta ayén ruse'ij mi'ini. ⁸ Tí' pua'a tiyen i'irúuri, ayée tu i'irúuri tej ti rí'i tiraatá'an í tavástar'a'a na'ari ti pua'a tiyen huácui'ini, ayée tu che'atá tena'a cui'ini tej ti huatátatuiire'en í tatevij jime'e te'ijna jemi. A'ij pu jín, capu amín a'ij ti pua'a tiyen i'irúuri nusu ti pua'a tiyen huácui'ini. Teuche'e tu tavástar'a'a jetze ajtémecan. ⁹ A'ij pu jín, Ciríistu'u ayén huam'íi, ajta a'itáara huá'a tza'jta'a í mi'ichite ti ij a'ín ayén hua'avastara'a pu'éene'e á'ara'ani a'ímej í mej meri huácuii, ajta a'ímej í mej mauj i'irúuri.

¹⁰ Pajta mú'ee, í pej caí xi tirú'umua'aree temua'a naa, ¿a'iné 'een jín piyen rá'axijte'e í a'ihuáara'a? Pajta mú'ee, í pej nain jín ti'itá'aca, a'iné 'een jín piyen raxi'éehua pe'ijna í a'ihuáara'a. Capu a'atzu ayén tiraavijte'e sej siyen rijca, a'iné na'ijmi'i tu tiyen huatase'ijre'esin a'ijna jemi í Dios ti ij a'ín ayén tá'uxijte'en na'ijmi'ica itejmi.

¹¹ Ayee pu xaa ne'u té'eyu'usi'i tijín:
Ayee pu ti'ixa a'ijna í tavástar'a'a tijín:
A'iné nee nu ruuri, ayée pu ti'ayajna,
mat'ij mena'a pua'amé
mej yen chaanaca japua seijre'e,
a'íi mú' titunutaxi'isin ineetzi jemi.
A'íi mú' majta, miyen rí'i tinaatá'asin
me'ijna jime'e í nej Dios pú'een.

¹² A'ij pu jín, a'achú tej pua'amé tej yen seijre'e, na'ijmi'i tu tiyen tiu'utaxá'jta mé jéjre'e í Dios jemi a'ij tej ti'it'ij jín huar'ij.

Tej nu'u caí ca'aníjra'a raatá'an í ta'ihuaara'a ti'ij ti'it'ij jín auté'itze

¹³ A'ij pu jín, tiché'e tiyen raatapuá'ajta tej tiyen té'ataxijte'e tajámua'a. Aru tiché'e tiyen raaxí'epi'intare'en í ta tza'jta'a tej ti caí ché'e ti'it'ij jín raatamuári'eristen í ta'ihuaara'a, nusu tej ti caí ché'e ca'aníjra'a raatá'an ti ij ti'it'ij jín hua-muá'itichen í Dios jemi. ¹⁴ Ayee nu tirú'umua'aree inee, a'iné ayée nu tiú'unamuajri'i ne'ijna jemi í tavástar'a'a, a'ijna í Jesús ti ayén ti'ayajna. Tij na'a ti se'ij racua'aca ti tí'icua'iri'i pú'een, capu ruse'ij na'a raxana'ave'e a'ijna ti racua'aca. Mí

ajta, ti pua'a a'íjna jemi í ja'ati ayén tirá'amitiejte'e ti ti'itíj ayén xána'avi'ire'e, a'íjna jemi pu xaa ayén 'een, ti ayén xána'avi'ire'e.

15 Tí pua'a piyen ca'aníjra'a ratá'aca í a'ihuáara'a ti a'ín caí ayén racua'aca í ti'itíj í pej xaa racua'aca, ri'iríista a'ame pej raapuaíjtzite'en í tzajta'an a'iné, a'íjna jemi, a'í pu xána'avi'ire'e a'íjna ti ráacua. Capej xí'epi'in huaríj. Capej xaa ne'u raxí'eve'e í a'ihuáara'a pe'íjna jime'e pej ca'aníjra'a raatá'a ti ayén huárini a'ij ti tiraapuaíjtzitare. Capej mú'ee rá'apua'ajte'e í a'ihuáara'a a'iné Ciríistu'u pu ari jetzen me'ecan huamí'i. 16 Capej ché'e piyen ti'itiá'acha'íi. Na'ari caí, ayée mú seica miyen ti'ijxáatzi'ire'e muá'ara'ani me'íjna ti ayén timuá'amitiejte'e ti xí'epi'in 'een.

17 Ayee nu tejá'amua'ixaate'e a'iné a'íjna ti ayén titaací'i ti Dios ayén tí'ita'aijte'e naíjmi'ica itejmi, capu ayén a'íjna jín tej tiyen tí'icua'a na'ari tej tiyen ye'eca. Capu xaa ne'u, sino ayée tu ri'éene'ecán jín huateájturaa í Dios jemi. Teajta rí'i titeeteájturaa í ta tzajta'a. Ajta, a'í pu ca'aníjra'a taatá'a a'íjna í xiéjniu'ucare'ara'an í Dios tej ti tiyen huatátatemua'ave'en.

18 Jee xaa ne'u, ja'atí ti na'a ti ayén ravaire'e í Ciríistu'u, a'íjna í ja'ati ayée pu rí'i tiratá'aca í Dios. Majta me'ín í teite, ayée pu ajta hua'aráanajche ti ayén tí'ijri'ire a'íjna í ja'ati.

19 A'íj pu jín, tiché'e tiyen ahuátaca'anen tej ti tiyen rí'i ti'itítacha'íi tej tiyen ta'ihuaamua'a tá'ara'ani temua'a naa, tej teajta rí'i huátaruuren tajímua'a tej ti jaítze'e raayí'itihua'an a'íj ti tí'ijxe'eve'e í Dios.

20 Caxu se'íjna jín raaté'uunan se'íjna ti Dios ayén raateájtuaa huá'a jemi í á'amua'ihuaamua'a se'íjna jime'e sej nain tí'icua'a. Naa pu ti'irí'een tíj na'a ti tí'icua'iri'í. Mí ajta, ti pua'a ja'atí a'íjna jín ca'aníjra'a raatá'an í ru'ihuaara'a ti a'ín ihuáare'ara'an ayén ráacua'ani a'íjna ti rajpuaíjtzi í Dios jemi, a'íj pu jín ayén auteáturaasin í Dios jemi a'íjna í ja'ati ti ayén ca'aníjra'a raatá'a í ru'ihuaara'a.

21 A'íj pu jín, jaítze'e pu ayén tiraavíjte'e pej caí piyen racua'aca í hua'ira'a ca'ín pej caí piyen raye'eca í nahuáj. Jee xaa ne'u patá'aj caí piyen ti'itíj jín a'íj huárini ti ayén ca'aníjra'a raatá'acare'en ti a'ín a'ihuáara'a ti'itíj jín auteáturan í Dios jemi. 22 Tí pua'a ayén timuá'amitiejte'e ti ayén ti'irí'een í Dios jemi pej piyen ti'itíj huácua'ani, patá'aj piyen aseíj pena'a avítzi jín tirú'umua'areere. Capej piyen tí'ixajta mé jéjre'e, teite tzajta'a. Ché'e huaújtemua'ave'en a'íjna í ja'ati ti caí rumua'atzíira'a jín á'ujxijte'e a'íjna jime'e a'íj ti ti'itíj jín ríci, a'iné a'í pu ari ayén tiraaxí'epi'intare ti ayén ti'irí'een í Dios jemi.

23 Mí ajta a'ín í ja'atí, ti pua'a caí xi temua'a naa tiraaxí'epi'intare ti ayén ti'irí'een í Dios jemi ti ij ti'itíj huácu'a'ani, ti pua'a ayén racua'aca, a'í pu a'íjna jín a'uxíj'te'en ti a'ij pua'a rici a'iné a'í pu caí té'atzaahuat'e ayén ráacu'a. Ajta, ti'itíj ti na'a ti ja'atí ayén jín rici, ti pua'a caí ayén tiraaxí'epi'intare ti ayén ti'irí'een í Dios jemi ti ayén huárini, a'í pu a'íjna jín auteáturaasin í Dios jemi ti pua'a ayén rijca, a'iné capu té'atzaahuat'e'eca'a.

15

Tej nu'u rí'i tihua'atá'acare'en í taxí'ej teite

1 Teajta iteen, i tej temua'a naa tirú'umua'aree a'ij ti 'een í Dios jemi, ayée pu tiraavíj'te'ej tej te'utáviicua'i te'íjna jime'e a'ij mej tí'ijri'ire a'íme í mej caí xi yaú'itíe temua'a naa í Dios jemi. Tiché'e caí tiyen tena'a rahuauca itejmi jime'e a'ij ti titá'amitíe'ej'te'e, sino tiché'e rí'i tihua'utá'an í seica. 2 Ayee pu titaavíj'te'ej itejmi, a'achú tej pua'amé, tej ti rí'i tiraatévai're'en í ta'ihuara'a ti ij a'ín jaítze'e raayí'tihua'an a'ij ti tí'ijxe'eve'e í Dios.

3 Ayee pu xaa ne'u Ciríistu'u ajta ayén huaríj. Capu ayée na'a rahuauca'a a'ij ti tira'aránajcheca'a, sino ayée pu tira'ará'aste a'ij ti té'eyu'usi'i tíjn: “Ayee pu neetzi japua rájve mej na'ajteá'axi'ín mú'eetzi jetze me'ecan.”

4 Ayee pu'u, a'iné nain tíj na'a ti a'ájná'imua'é'eyu'usi'ihuaca'a, ayée pu 'een jín té'eyu'usi'ihuaca'a tej ti jetzen huátamua'aten, ti ij a'ín ti é'eyu'usi'ihuaca'a ca'aníjra'a taatá'acare'en tej ti tiyen te'utáviicua'i, teajta tiyen rachú'eve'e ti Dios ayén tu'irájtuaani.

5-6 Ajta a'ín Dios ti ayén ca'aníjra'a amuaatá'aca sej si siyen huatéujca'anen, ajta sej si te'utáviicua'i, ché'e a'ín ajta amuaatá'acare'en sej rí'i titetiújcha'íi rujímua'a sej si siyen ru'ihuamua'a xá'ara'ani temua'a naa a'achú sej pua'amé. Ché'e Dios rí'i tejamuaatá'acare'en a'íjna jime'e sej seuj siyen rá'astíj're'e í Ciríistu'u ti ajta í'í Jesús, sej si naíjmi'í siyen rí'i tiraatá'an se'íjna í Dios ti ya'upuáara'an pú'een í tavástara'a, a'íjna í Jesús ti ajta í'í Ciríistu'u. Setá'aj siyen rí'i tiraatá'acare'en a'achú sej tirú'umua'aree í á'amuatza'jta'a.

Naíjmi'ica pu nu'u tihua'aci'iti í niuucari í mej jín huataújtemua'ave'esin

7 Setá'aj siyen che'atá sena'a ancuré'ujvi'itín se'íj seajta se'íj a'ij ti Ciríistu'u ajta amua'ancuré'evi'iti mú'ejmi sej si siyen se'íjna jín rí'i tiraatá'an í Dios.

8-9 Ayee nu tejá'amua'ixaate'e ti a'ín Ciríistu'u ayén a'íjna jín te'enteájrupi ti ij hua'utévai're'en a'ímej í mej runavíj a'antisí'iche a'íjna jime'e mej miyen ráamua'aree

ti Dios tzáahuati'ira'a jín araúrate a'ij ti ari te'ataújratziiri'i. Círístu'u pu nain jín te'ataújratziiri'i huá'a jemi í huá'ahuaacixa'astemua'aci'i mej mi a'íime í mej seij chuéjra'a japua é'eme'ecantaca'a majta miyen rí'i tiraatá'asin í Dios me'íjna jime'e ti a'ín huá'ancu'uvajxi. Ayee pu té'eyu'usi'i tijín:

A'íj nu jín rí'i timuaatá'asin huá'a tzajta'a a'ímej
í mej seij chuéjra'a japua é'eme'ecan.

Ayee nu ti'ichuúica na'ame

nej ni ne'íjna jín rí'i timuaatá'an.

¹⁰ Ajtahua'a ayén tijín:

Setá'aj huataújtemua'ave'en huá'a jamuan

í teitestemua'ame'en í Israél teecan,

mú'een mi sej seij chuéjra'a japua é'eme'ecan.

¹¹ Ajtahua'a seij ayén tijín:

Setá'aj rí'i tiraatá'an í tavástara'a,

naíjmi'i mú'een, a'achú sej pua'amé,

mi sej seij chuéjra'a japua é'eme'ecan.

Setá'aj seajta siyen tiu'utáchuica í jemin

sej se'íjna jín rí'i tiraatá'an, naíjmi'i mú'een,

mi teite, mi sej yen huachéjme chaanaca japua.

¹² Ajtahua'a, ayén tiu'utaxájtaca'a a'íjna í Isaías teecan
tijín:

Seij pu airaújnejte'esin a'íjna jetze í Isaí.

A'í pu ayén huatasejre'esin

ti ij ayén tíhua'uta'aíjte'en naíjmi'ica a'ímej í mej seij
chuéjra'a japua é'eme'ecan.

Majta a'íime, ayée mú rájchu'eve'esin

tí'ij a'ín hua'irájtuaani.

¹³ Ajta a'ín í Dios ti ayén ca'aníjra'a tatá'a tej ti tiyen raachú'eve'en, ché'e a'ín ayén rí'i tejamuaatá'an sej si jeíhua huápi'i huataújtemua'ave'en, ti ij ajta amua'anpuá'ajte'en temua'a naa se'íjna jime'e sej siyen rá'astijre'e se'íjna í tavástara'a. Ché'e a'ín ajta ayén rí'i tejamuaatá'an sej si jaítze'e siyen raachú'eve'en se'íjna jime'e sej se'íjna jetze arájca'ane í xiéjniu'ucare'ara'an í Dios.

¹⁴ Ayee pu tiná'amitiejte'e ineetzi ti ayén ti'ayajna mú'ejmi jime'e sej siyen nain jín rí'i titetiújcha'íi sej seajta seij. Nain xu ú'umua'aree í ti ruxe'eve'e, seajta siyen raayí'iti sej si huaúriti seij seajta seij.

¹⁵⁻¹⁶ Ayee nu jeíhua ahuánca'ane nej ni niyen tejámuaatayú'use'en ti'itíj jime'e. Capu tí'iseicaj na'a, canu neajta tí'itziine'eca'a nej niyen huaríj, sino ayée nu neajtahua'a ti'itíj jín amua'utámua'areeri'i ne'íjna jime'e, a'iné Dios pu ayén tinaa'íjca. Ayee nu ne'íjna jín te'enteájrupi

nej ni tiu'utévaire'en í Dios jemi. Neajta nu ne'íjna jín antínmuá'aree nej niyen raatévaire'en í Ciríistu'u ti ajta i'i Jesús, nej ni niyen tihua'utá'ixaate'en a'ímej í mej seij chuéjra'a japua é'eme'ecan a'ij ti ari huaríj í Dios. Ayee mú éene'e muá'aju'u tíj muai'ivéjri ti seij raateájtuaa í Dios jemi ti ij ayén rí'i tiraatá'an.

Jee xaa ne'u, a'ín í xiéjniu'ucare'ara'an í Dios, a'í pu ayén huá'aruuren mej mi miyen urarí'ene'acan jín huateáturan í Dios jemi. ¹⁷ A'íj nu jín huáp'i huatántemua'ave'e jemin í Ciríistu'u ti ajta i'i Jesús ne'íjna jime'e nej niyen ravaire'e í Dios.

¹⁸⁻¹⁹ A'íj nu'u jín niyen á'anca'ane nej tejamuá'ixaate'en ne'íjna jime'e ti Ciríistu'u ari ayén tiú'uruu a'íjna jime'e nej ravaire'e mej mi me'ín í mej seij chuéjra'a japua é'eme'ecan miyen ra'ará'astijre'en me'íjna í Dios. Ayee mú 'een jín rá'astijre'e me'íjna jime'e mej miyen ráanamujri'i a'ij nej tiu'utaxájtaca'a, majta miyen naasej ineetzi a'ij nej tí'itíj jín huaríj, nej niyen huaríj ti huáp'i ruxe'eve'e, í mej jín a'ij te'utasej, a'iné Dios pu raateájtuaa í rumuári'eri'ire'ara'an ineetzi jemi a'íjna jime'e nej ne'íjna jetze aránca'anejca'a í xiéjniu'ucare'ara'an í Dios.

A'íj nu jín nain japua neri tihua'utá'ixaa ne'íjna í niuucari ti jime'en raxa í Ciríistu'u. Nainjapua tíj na'a a'uun mej huachéjme u Jerusalén, neajta méyee a'u mej e'eré'ete'ecaa ajta nena'a caí ne'uun ímuá'a'atanéj ne'újna a'u mej a'uchéjme tíj na'a ti a'uun huatacá'a u Ilírico, nain nu jín tihua'utá'ixaa í Ciríistu'u jetze me'ecan.

²⁰ Tíj na'a nej a'utéjche nej ra'ará'astijre'en í tavástara'a ti yú e'iré'ene, ayée nu ahuánca'ane nej niyen tihua'utá'ixaate'en í niuucari jime'e a'u mej caí xi ja'anáj yá'unamujri'i, nej ni caí niyen che'atá nena'a ne'íjna jetze autéjcheni a'u ti ari seij teja'umuáriej.

²¹ Mí neajta inee, ayée nu huaríj a'ij ti té'eyu'usi'i tíjín:
A'í mú raseijran me'íjna

í ti caí xi ja'atí a'íjna jín tihua'utá'ixaa.

Majta mú yaú'itíéé muá'aju'u me'íjna

í mej caí xi ja'anáj ráanamujri'i.

Pablo pu nu'u á'uye'imi'i u Roma

²² A'íj pu jín, mu'íití mú naatá'ijmíjri'i nej caí niyen ne'uun a'atanén mú'ejmi jemi. ²³⁻²⁴ Aru íjii, a'iné capu ché'le mé'le é'eri'iri nej ne'uun teja'umuári'en tíj na'a ayun ti huacá'a, ajta a'iné pu'uri tejauume a'achú pua'an nine'ira'a nej niyen tí'ijxe'eve'e nej amujaja'uvé'emuaare, ayée nu tí'imua'atze nej niyen huáriní netí'ij ne'uun á'ume'en u España. Ayee nu tí'ijxe'eve'e inee nej ne'uun amujaja'utéseijra netí'ij ne'uun á'ume'en, tej ti a'atzu huátatemua'ave'en tajímua'a, sej si

seajta naatévaire'en nej ni neajtahua'a u á'ume'en a'u nej á'ume.

²⁵ Mí neajta inee, íjii, u nu a'um'é na'ame u Jerusalén nej ni hua'utévaire'en a'ímej í mej me'uun é'eche í ta'ihuaamua'a, í mej Dios jemi seijre'e.

²⁶ Majta a'ímej í mej me'uun Macedonia huachéjme, majta a'ímej í mej me'uun Acaya é'eme'ecan, ayée pu hua'aránajcheca'a mej ti'itíj hua'utá'an a'ímej í mej caí a'ij tí'ijviicua'i, í mej me'uun é'eche u Jerusalén.

²⁷ Ayee pu tihua'aránajcheca'a mej miyen huárini. Jee xaa ne'u, ayée mú tihuá'acha'íire'eca'a, a'iné a'íime í mej sej chuéjra'a japua é'eme'ecan, ayée pu tihua'ucí'i mej ra'ancuré'an me'íjna í ti jín Dios rí'i tihua'utá'a a'ímej í mej Israel jetze ajtéme'ecantaca'a. A'íj mú jín, a'íime í mej sej chuéjra'a japua é'eme'ecan miyen tihuá'acha'íire'e mej miyen tí'itíj tihua'utá'an me'íjna í mej jín huateújvaire'en.

²⁸ Ayee nu amuacaí hua'utátuiire'esin me'íjna í mej tiu'utá'a í ta'ihuaamua'a. Net'íj nain jín ra'antic'ín, aj nu ni ne'uun a'umé mú'ejmi jemi. Neajta á'iyen u a'umé'e na'ame u España. ²⁹ Ayee nu rú'umua'aree ti ayén té'eme a'ájna net'íj ne'uun á'ume'en mú'ejmi jemi ti a'ín tavástar'a ayén nain jín rí'i titaatá'an naíjmi'ica itejmi. Capu tí'itíj a'ij tita'aturáate'e a'ame.

³⁰ Ayee nu tejá'amuahuavii, ne'ihuaamua'a, mi sej seajta ra'ará'astijre'en í tavástar'a, a'íjna í Jesús ti ajta i'í Ciríistu'u, sej si siyen tinaatévaire'en se'íjna jime'e í nej jín tí'itese'e. Setá'aj siyen tí'ijhuaviira í Dios ineetzi jime'e.

³¹ Setá'aj siyen tí'ijhuaviira ti ij a'ín Dios ayén nu'irájtuaani mej mi caí a'ij neruure a'íime í mej caí miyen ra'ará'astijre'e í tavástar'a, a'íime í mej Judea huachéjme. Setá'aj seajta siyen rahuaviira mej mi me'ín í mej Dios jemi seijre'e, í mej Jerusalén é'eme'ecan, mej mi miyen ra'ancuré'an í nej jín hua'utévaire'en.

³² Ayee xu huárini nej ni ne'uun á'ume'en mú'ejmi jemi ti pua'a Dios ayén neetá'acare'en, tej ti tajímua'a huatátatemua'ave'en, tej ti teajta ca'aníjra'a huatáta'an sej teajta sej. ³³ Ajta a'ín í Dios ti rí'i ta'anpuá'ajte, ch'é'e a'ín ayén huatáturan naíjmi'ica jemi, mú'ejmi. Ch'é'e ayén teja'uré'enen.

16

Pablo pu huá'ateujte'e í ru'amiigustemua'a

¹ Ayee nu tejá'amua'ixaate'e ne'íjna jime'e í ta'ihuaara'a ti 'íita'a, a'íjna í Febe. A'íi pu huá'avaire'e a'ímej í mej e'etiújse'iri a'ujna já'ahua'a Cencrea.

² Ayee nu tejá'amuahuavii sej si siyen ra'ancuré'evi'iti temua'a naa a'ij ti tiraavíjte'e itejmi jemi, i tej Dios jemi

seijre'e. Setá'aj siyen ra'ancuré'evi'itin a'iné a'í pu ajta rá'astijre'e í tavástar'a. Setá'aj siyen nain jín raatévaire'en tíj na'a ti tirá'aturaate'e, a'iné a'í pu ari mu'iicáca huatévai í teite, ajta pu neetzi huatévai.

³ Setá'aj hua'utateújte'en se'ímej í Priscila, seajta se'íjna í Aquila. A'í mú majta miyen neetzi jamuan tí'imuari'e tej ti naíjmi'i raatévaire'en te'íjna í Ciríistu'u ti ajta i'í Jesús. ⁴ A'í mú miyen huataúra'a mej mi neetzi japua huániuuni. Ayee mú tén me'íjna jín huácuii. J'écan nu ne'íjna jín tí'intemua'ave'e. Majta a'íime, ayée mú majta tiú'ujtemua'ave'e matíj mena'a pua'amé í mej e'etiújse'iri, a'íime í mej seij chuéjra'a japua é'eme'ecan. ⁵ Setá'aj seajta hua'utateújte'en a'ímej í mej a'uun e'etiújse'iri a'u mej é'eche a'íjna í Priscila, ajta a'íjna í Aquila. Setá'aj seajta siyen tiraatateújte'en se'íjna í ne'amiigu í Epeneto, ti a'uun é'eche u Acaya ti ayén amuacá huataújtuiiri'í í Ciríistu'u jemi.

⁶ Setá'aj siyen tiraatateújte'en se'íjna í María, a'íjna ti ari jeíhua tiu'umuáriej mú'ejmi jemi. ⁷ Setá'aj seajta hua'utateújte'en se'ímej í Andrónico, seajta í Junias. A'í mú majta nee jamuan aiteánami'ihuaca'a. Majta a'íime í mej tamuáamuata'a japuan hua'apua ará'ase, a'í mú temua'a naa huá'amuajte me'íjna í mej hua'apua, í mej majta amuacá ra'ará'astijre í Ciríistu'u nee cáí inee.

⁸ Setá'aj siyen che'atá sena'a tiraatateújte'en se'íjna í Ampliato, í nej jeíhua raxí'eve'e í tavástar'a jemi. ⁹ Ayee xu seajta tiraatateújte'en se'íjna í Urbano ti ta jamuan ravaire'e í Ciríistu'u. Setá'aj siyen tiraatateújte'en se'íjna í Estaquis, í ne'amiigu í nej neajta jeíhua raxí'eve'e. ¹⁰ Setá'aj se'íjna huatatéujte'en í Apeles. A'í pu jeíhua rá'uviicua'iri'í í Ciríistu'u jetze me'ecan, ajta ayée pu tiu'utéemua'íti. Setá'aj siyen hua'utateújte'en se'ímej í mej Aristóbulo jamuan é'eche.

¹¹ Setá'aj seajta raatateújte'en í ne'ihuaara'a, se'íjna í Herodión. Ajta a'íime í mej Narciso jamuan é'eche, í mej majta rá'astijre'e í tavástar'a, setá'aj siyen che'atá sena'a tihua'utateújte'en.

¹² Setá'aj seajta se'ímej huatatéujte'en a'íjna í Trifena, seajta se'íjna í Trifosa. A'í mú 'úucay pú'een, í mej majta jeíhua huápi'í tí'imuari'e í tavástar'a jemi. Setá'aj siyen raatateújte'en se'íjna í Pérsida, í ne'amiigu í nej neajta jeíhua raxí'eve'e. A'ii pu a'íin pú'een seíj í 'íita'a ti ajta jeíhua huápi'í ari tiu'umuáriej í tavástar'a jemi.

¹³ Setá'aj seajta raatateújte'en se'íjna í Rufo, tavástar'a ti ra'antíhua'u. Setá'aj seajta siyen raatateújte'en se'íjna náanajra'an a'íjna í Rufo, a'iné a'í pu ayén tináacha'í cumu nej yaujra'an i'í pú'eene'en. ¹⁴ Setá'aj siyen hua'utateújte'en

se'imej í Asíncrito, seajta se'íjna í Flegonte, seajta se'íjna í Hermas. Setá'aj siyen che'atá sena'a hua'utateújte'en í se-ica, se'íjna í Patrobas, seajta se'íjna í Hermes, seajta a'imej í ta'ihuaamua'a í mej huá'a jamuan e'eré'etei. ¹⁵ Setá'aj seajta se'imej huatatéujte'en se'íjna í Filólogo, seajta se'íjna í Julia, seajta se'íjna í Nereo, seajta í juutzeájra'an ti 'íta'a, seajta se'íjna í Olimpas, setá'aj seajta siyen hua'utateújte'en naíjmi'ica a'imej í mej huá'a jamuan e'eré'etei, í mej majta Dios jemi seijre'e.

¹⁶ Setá'aj seajta siyen hua'utateújte'en seij seajta seij a'ij ti tiraavíjte'e í Dios jemi. Matíj mena'a pua'amé í mej e'etiújse'iri mej mi raanájche í Dios, naími'i mú miyen tejá'amuáteújte'e.

¹⁷⁻¹⁸ Ayee nu tejá'amua'ixaate'e tzáahuati'ira'a jime'e, mú'een, ne'ihuaamua'a. Rí'i xu'u mú'een a'imej jemi í mej ca'aníjra'a amuaatá'aca sej si já'ita'a a'utá'ine, majta miyen á'amuumari'eriste'e sej siyen auté'itzen í Dios jemi. A'íi mú meri ajtacíj a'íjna jetze a'ij sej seri tíraarí'ire. Caxu huá'a jamuan á'ujujhua'ane'en, a'iné matíj mena'a mej miyen 'een, camu a'atzu ravaire'e í tavástara'a, a'íjna í Círístu'u. Rujámua'a mu'u ravaire'e. Ayee mú me'íjna jín huá'acuanamua í teite í mej caí ti'itíj jín á'atura. Ayee mú me'íjna jín tihuá'a'ixaate'e niuucari jime'e ti ayée na'a naa namuajre'e, nusu ti'itíj í mej jín ahuaújtzaahuate'en a'íime í mej miyen ranamua.

¹⁹ Naími'i mú meri miyen ráanamujr'i sej seri rá'astijre'e í tavástara'a. A'íj nu jín huápi'i netémua'ave'e mú'ejmi jime'e. Mí neajta inee, ayée nu ti'ijxe'eve'e sej siyen támua'aree sej si siyen rijca a'ij ti ayén tiraavíjte'e í Dios jemi, sej si seajta caí siyen huataúra'an sej siyen rijca se'íjna jime'e ti a'ij pua'a 'een. ²⁰ Ajta a'íin í Dios ti rí'i ta'anpuá'ajte, ca'anacan pu nain jín ra'antipué'ajte'esin a'íjna í Satanás, ti ij ayén amuaatá'an sej nain jín raatémua'itin se'íjna í tiyaaru'u.

²¹ A'íi pu ayén yé á'amuaatéujte'e a'íjna í Timoteo, ti ne jamuan tí'imuari'e. Yé mú majta á'amuateujte'e í ne'ihuaamua'a a'íjna í Lucio, ajta í Jasón, ajta a'íjna í Sosípater.

²² Neajta inee, i nej i'i Tercio, i nej neajta niyen rá'ayu'uxa í Pablo jetze me'ecan ne'íjna i yu'uxari, nee nu neajta á'amuateujte'e í tavástara'a jetze me'ecan. ²³ Ajta a'íjna í Gayo, í nej jemin yé huaca ajta ti rí'i tihua'atá'aca naíjmi'ica a'imej í mej miyen yé tiújse'iri meyajna, a'íi pu ajta yé á'amuateujte'e. ²⁴ Majta a'íime, í Erasto ti a'íjna jín ti'itéjvee íiye chajta'a ti tumín tíse'iri, ajta a'íjna í ta'ihuaara'a, a'íjna í Cuarto, a'íi mú majta yé á'amuateujte'e.

Í ti jín ra'antipué'ajte

²⁵ Tiché'e tiyen rí'i tiraatá'an te'íjna í Dios ti ayén raayí'iti ti ca'aníjra'a amuaatá'an sej si siyen rí'i titetiújcha'íica a'ij nej tejá'amua'ixaate'e ná'aye'i ne'íjna jime'e í niuucari ti jíme'en raxa a'ij ti huaríj í Jesús ti ajta i'i Ciríistu'u. A'íjna í niuucari, a'ii pu a'íin pú'een í ti Dios jín ari titaataseíjrate a'íjna ti ayén rú'avaataca'a tíj na'a ti Dios raatétaahuaca'a í chaanaca ti yú e'iré'ene.

²⁶ Mí ajta íjii, Dios pu ari titaataseíjrate. A'íjna í Dios ti seijre'e tíj na'a rusén jime'e, a'íi pu ayén tiu'uta'aíjtaca'a tej tiyen ráamua'aree te'íjna jetze í mej jetzen ra'utéyu'uxaca'a a'íime í mej tí'ixaxa'ata'a í Dios jetze me'ecan. Ayee pu tí'ijxe'eve'e mej mi naími'i matíj mena'a pua'amé í mej íiyen seijre'e í chaanaca japua, mej mi rá'antzaahuate'en, majta ra'ará'astijre'en í jemin.

²⁷ Tiché'e tiyen rí'i tiraatá'acare'en tíj na'a rusén jime'e te'íjna í Dios ti a'íin ruseíj nain jín támua'aree. Tiché'e tiyen rí'i tiraatá'acare'en a'íjna jime'e ti ta japua huaniú a'íjna í Jesús ti ajta i'i Ciríistu'u. Ché'e ayén teja'uré'enen.

A'ij ti tira'uyú'uxaca'a í San Pablo a'ímej í mej Corinto a'uchéjme'ecaa, í ti seíj

Pablo pu huá'ateujte'e

1-2 Inee, i nej i'i Pablo, í ti Dios na'antíhuau ruxí'evi'ira'a jime'e nej ni tiu'utévaire'en í Ciríistu'u jetze me'ecan ti ajta a'ín pú'een í Jesús, ne'íjna jamuan í ta'ihuaara'a í Sóstenes. Yee nu tejá'amuayu'use'e mú'een mi sej se'uun e'etiújse'iri se'újna Corinto sej si raateánajche í Dios, mi sej rí'i tí'iteseijre'e se'íjna jime'e ti a'ín Ciríistu'u, ti ajta Jesús pú'een, mú'ejmi hu-ateúra'ate, ajta mú'ejmi huatajé sej si jemin seijre'e. Mú'een xu seajta huá'a jemi seijre'e matíj mena'a pua'amé mej yen seijre'e tíj na'a ve'ée í chaanaca í mej majta miyen tí'ixa ti yee Jesús pu hua'avastara'a pú'een. Jee xaa ne'u, a'íi pu a'ín pú'een í hua'avastara'a, ajta ayén che'atá na'a tavástar'a pú'een itejmi.

³ Ajta a'ín í Dios í tej rájya'upua, ajta í tavástar'a a'íjna í Jesús ti ajta Ciríistu'u pú'een, miché'e me'ín rí'i tejamuaatá'an, majta amua'anpuá'ajte'en.

I ti jín Dios rí'i tihua'utá'a

4-5 Ja'anáj ti na'a nu niyen rí'i tiraatá'aca í Dios nej rana-jche mú'ejmi jime'e, a'iné jeíhua pu rí'i tejamuaatá'a í Dios a'íjna jime'e sej seri jemin seijre'e í Ciríistu'u, ti ajta Jesús pú'een, a'ine a'íjna jemi mú'een xu seri nain te'encuré'a ti tejámuatéva'iri í sej jín tihua'utá'ixaate'en í teite, ajta í sej jín yaú'ití'ée xá'ara'ani a'ij ti 'een í Dios jemi. ⁶ Ayee pu 'een jín amuáaruu a'iné mú'een xu temua'a naa tihua'utá'ixaa í teite í Ciríistu'u jetze me'ecan. ⁷ A'ij pu jín caí tí'iti jama'utéturaate í ti jín Dios rí'i tejamuaatá'a. A'ij xu jín, seuj rachú'eve'e ti yen huataseijre'en í tavástar'a, a'íjna í Jesús ti ajta Ciríistu'u pú'een.

⁸ A'íi pu ajta ca'aníjra'a amuaatá'asin sej si te'utáviicua'i ajta na'a caí nain te'entipué'are, ti ij caí ja'ati tí'iti jín a'amua jetze tí'ijpua'ajte'e a'íjna xicáara'a ti jetzen tihuá'axiejte'en í teite a'íjna í tavástar'a, í Jesús ti ajta Ciríistu'u pú'een. A'íi pu xaa ti-huá'axiejte'en a'achú mej pua'amé yen huachéjme í chaanaca japua. ⁹ Ayee pu té'eme a'iné Dios pu ayén araúrastejsin a'íjna jime'e í ti jín te'ataújratziiri'i. Ajta, a'íi pu amuaatajé sej si siyen ruuristan jamuan í yaujra'an a'íjna í tavástar'a, a'íjna í Jesús ti ajta Ciríistu'u pú'een.

Pablo pu ayén tihua'a'ihua'u tijín: “¿Ni qui ayén huatámu'iire í Ciríistu'u?”

¹⁰ Mi neajta inee, ayée nu jeíhua tejá'amuahavii niuucajtze'en a'íjna í tavástara'a, a'íjna í Jesús ti ajta i'í Ciríistu'u sej si ruxí'ej sena'a tí'ixajta, sej si caí ché'e já'ita'a a'utaci'ica'an, sej si seajtáhua'a r'íi huaújruuren, sej si se'íjna jín anteújseire'en naíjmi'í sej si siyen che'atá seíj sena'a jín siyen tí'ixi'epi'íntare'e.

¹¹ Ayee nu 'een jín tejá'amua'ixaate'e, ne'ihuaamua'a, a'iné a'íime í mej Cloé jemi é'eche, a'íi mú miyen tinaatá'ixaa mú'ejmi jime'e sej nu'u rújaaxiejvi'í rujámua'a sena'a. ¹² A'íjna jime'e í sej nu'u rújaaxiejvi'í, ayée pu huataújmu'a'a sej siyen rici, ti seíj ayén tí'ixa yee: “Nee nu Pablo jetze ajtém'e'ecan.” Ajta seíj ayén yee: “Neajta inee, Apolos nu jetze ajtém'e'ecan.” Ajta seíj ayén yee: “Nee nu Pedro jetze ajtém'e'ecan” na'ari yee: “Nee nu Ciríistu'u jetze ajtém'e'ecan.”

¹³ Niché'e a'atzu tejámuaata'íhua'u. ¿Ni qui ayén seicié huaújruu í Ciríistu'u ti ij ayén huatámu'iire? Capu xaa ne'u. ¿Ni qui miyen ná'utatai í cúruu jetze ineetzi i nej i'í Pablo mú'ejmi jetze me'ecan? Camu xaa ne'u a'atzu. Ari íjii, ¿ni qui niyen á'amuaui'ihuaca'a neniúucajtze'e i nej i'í Pablo? Canu xaa ne'u a'atzu.

¹⁴⁻¹⁵ Jé'ecan nu r'íi tiratá'aca í Dios nej caí ja'ati huámuai'ihuaca'a sino a'íimej nu'u ne'íjna í Crispo, neajta ne'íjna í Gayo. Ayee nu'u huaríj sej si caí se'íjna jín á'ujtzaahuat'e se'íjna jime'e sej huámuai'ivijhuaca'a neniúucajtze'e. ¹⁶⁻¹⁷ Neajta nu huá'umuai'ihuaca'a a'íimej í teitestemua'ame'en a'íjna í Estéfanas. Ayee pu'u xaa ne'u, canu cui'í ramua'aree ti pua'a neajtahua'a seíj huámuai'ihuaca'a nusu necaí.

Jee xaa, capu Ciríistu'u ayén ne'uta'íteca'a nej ni huá'umuai'ihua í teite sino ayée pu 'een jín ne'uta'íteca'a nej ni niyen tihua'utá'ixaate'en í niuucari jime'e í ti jín Dios hua'irájtuaani. Capu ayén ne'uta'íteca'a nej ni ne'íjna jín tihua'utá'ixaate'en nej jeíhua huápi'í raayí'iti í huá'amua'atziira'a a'íimej í teteca í mej nu'u r'íi tiu'uyí'iti. Capu xaa ne'u, sino ayée pu'u a'íjna jín ne'uta'íteca'a ti ij ayén tí'ivaire'e á'ara'ani í muári'eri'ire'ara'an a'íjna í niuucari ti jíme'en raxa í Ciríistu'u, í mej rá'utatai í cúruu jetze.

Ciríistu'u pu a'íin pú'een í muári'eri'ire'ara'an í Dios

¹⁸ Ayee pu'u, a'iné a'íimej jemi í mej a'uvá'itzi, ayée pu tihua'amitíejte'e tej huatétatimua'í te'íjna jime'e tej tiyen tihua'ixaate'e ti Ciríistu'u ayén huamí'í huá'a jetze me'ecan í cúruu jetze. Mi teajta iteen, í ti Dios tu'irátuaasin,

téjmi pu ayén titá'amitiejte'e ti a'ín niuucari a'ín pú'een í muári'eri'ire'ara'an í Dios. ¹⁹ A'iné ayée pu té'esimua'i tijín:

Nee nu yee ra'antipúa'ajte'esin
 í huá'amua'atziira'a a'ímej
 í mej nu'u jeíhua huápi'i raayí'iti.

Neajta nu yee raaté'uuna nain
 í mej meri raarí'ire a'íme
 í mej temua'a tirú'umua'aree.

²⁰ Ti pua'a ayén ti'ayajna, ¿a'uné a'ij 'é'en a'íjna í ti temua'a tirú'umua'aree? Capu xaa ne'u mé'e já'ahua'a. Ajta a'ín ti tiú'ujmua'ate, ¿a'uné a'ij 'é'en a'íjna? Capu ajta mé'e já'ahua'a. Na'ari í seij ti ayén huápi'i raayí'iti ti tiu'utaxáj a'ímej jemi í mej íjii huáteite, ¿a'uné é'eseijre'e? Capu ché'e mé'e é'eseijre'e a'iné Dios pu ari raatasejrataca'a ti caí ti'ti a'ij huataújmua'a í huá'amua'atziira'a a'ímej í mej yen japuan huachéjme í chaanaca.

²¹ Mi ajta a'ín í Dios, ayée pu raaxí'epi'intare rumua'atziira'a jime'e ti caí ri'irísta a'ame mej miyen me'íjna jín ráamua'ati huá'amua'atziira'a jime'e a'íme í mej miyen íiyen seijre'e. Ayee pu 'een jín ayén raaxí'epi'intare í Dios a'iné ayée pu raxí'eve'eca'a ti ayén hua'irájtuaani a'íjna jime'e mej miyen rá'atzaahuat'e a'íjna í niuucari ti nu'u caí a'ij huataújmua'a, í niuucari tej tiyen tihuá'ixaate'e.

²² Majta me'ín, í mej Israél jetze ajtémecan, ayée mú tí'ijhuavii í Dios jemi í mej jín rí'i naa te'utasej, ajta a'íme í mej seij chuéjra'a japua é'eme'ecan, a'í mú rahuauhuaú í mua'atziira'a mej mi me'íjna jín nain au'itiée muá'ara'ani.

²³ Mi teajta iteen, ayée tu tihuá'ixaate'e te'íjna jime'e í Cirístu'u í mej rá'utatai í cúruu jetze. Ajta a'ín í niuucari í tej jín tihuá'ixaate'e, ayée pu a'íjna jín hua'utájaaxiejte'esin a'ímej í mej Israél jetze ajtémecan. Ajta a'íme í mej seij chuéjra'a japua é'eme'ecan, ayée pu tihuá'amitiejte'e ti caí a'ij huataújmua'a.

²⁴ Mi majta a'íme, í ti Dios hua'utajé, ti pua'a a'íme í mej Israél jetze ajtémecan na'ari mej seij chuéjra'a japua é'eme'ecan, ayée pu tihuá'amitiejte'e ti Cirístu'u a'ín pú'een í muári'eri'ire'ara'an ti jín Dios hua'irájtuaani, ajta a'í pu a'ín pú'een í mua'atziira'a ti jín Dios tí'ajta.

²⁵ Jee xaa ne'u, a'íjna ti nu'u caí a'ij huataújmua'a, a'íjna ti Dios jemi é'eme'ecan, jaítze'e pu raayí'iti caí í huá'amua'atziira'a í teteca. Ajta a'íjna ti nu'u caí rú'uca'anisti'i í Dios, jaítze'e pu tí'ivaire'e caí í huá'amuarí'eri'ira'a í teteca. ²⁶ ¿Ni caí ayén tejamuá'amitiejte'e mú'ejmi? Casí'i, a'ij ti 'een mú'ejmi tzajta'a ti Dios ayén amuaatajé. Caxu mu'íi mi sej jeíhua

huápi'i rú'umua'aree í huá'amua'atziira'a a'ímej, í mej yen huachéjme íyen chaanaca japua. Caxu seajta mu'íi mi sej se'íjna jín antiújmua'aree í ti jeíhua huápi'i ruxe'eve'e nusu se'íjna jetze airaújnejte a'ímej í mej ruxiéehua á'ujjuhua'ane'e. Caxu xaa ne'u.

²⁷ Mi ajta a'ín Dios, a'í pu hua'antíhuau a'ímej í mej caí a'ij té'umua'areereca'a ti ij a'ín hua'utatévi'iraste'en a'ímej í mej miyen rusejrata mej nu'u jeíhua huápi'i té'umua'aree. Dios pu ajta ayén hua'antíhuau a'ímej í mej caí ti'itij jín antiújmua'aree a'ímej jemi í mej yen huachéjme chaanaca japua ti ij ajta hua'utatévi'iraste'en a'ímej í mej ve'ecán jín títetateí.

²⁸⁻²⁹ Jee xaa, Dios pu ayén hua'antíhuau a'ímej í mej caí huá'a jetze tí'ica'anejca'a, ajta a'ímej í mej huá'axieehuataca'a. Ayee pu xaa ne'u ti'ayajna, Dios pu ayén a'íjna jín hua'antíhuau a'ímej í mej caí seijre'e a'ímej jemi í teteca ti ij ayén hua'antipúa'ajte'en a'ímej í mej títetateí íyen chaanaca japua, ti ij caí ja'ati ayén á'ujtzaahuat'e í Dios jemi.

³⁰ Mi seajta mú'een, xu'uri jemin seijre'e í Ciríistu'u a'íjna jime'e a'ij ti tejámuaaxí'epi'intari'iri'í í Dios. Ciríistu'u pu jemi é'eme'ecan í Dios mua'atziira'a í tej jín tirú'umua'aree a'ij ti 'een í Dios jemi. A'í pu ajta ta japua huaniú tej ti ri'éene'ecán jín a'uteáturan í jemin. Ciríistu'u pu mú'ejmi huateúra'ate. A'í pu ajta tiu'utanájchitaca'a a'amua jime'e í sej jín té'echa'ica'a.

³¹ A'í pu jín, ayén té'eyu'usi'i tijín: “Ti pua'a yee ja'ati ayén raxí'eve'e ti ti'itij jín á'ujtzaahuat'e'en, ché'e a'ín ayén huárini a'íjna jime'e a'ij ti tavástar'a ayén rí'i tiraatá'a.”

2

Ayee pu'u na'a tihuá'ixaate'e a'íjna jime'e í Ciríistu'u í mej rá'utatai

¹⁻² Neajta inee, ne'ihuaamua'a, net'íj amuacáí á mú ja'uvé'emuaareca'a nej ni tejámuaatá'ixaate'en í niuucari ti jín Dios te'ataújratziiri'i, canu cui'i niyen ne'íjna jín tejamuá'ixaa ne'íjna jime'e í niuucari ti huápi'i jín naa namuajre'e, canu neajta ne'íjna jime'e í huá'amua'atziira'a í teteca sino ayée nu tiraaxí'epi'intare nej a'í na'a yaú'itiée ná'ara'ani mú'ejmi jemi ne'íjna í Jesús ti ajta Ciríistu'u pú'een, í mej rá'utatai í cúruu jetze.

³ Neajta, net'íj ne'uun a'utéveeca'a mú'ejmi jemi, ayée nu amua'aséjrate'ecaa ti nu'u caí nú'uca'anisti'i. Cu xiee nej tí'itziíne'eca'a. Jee xaa, jeíhua nu névivejca'a.

⁴ Ajta a'ín í niuucari, í nej jín tejamuá'ixaa, capu ayén éene'e tíj a'íjna ti huápi'i naa namuajre'e, ti ajta huá'amua'atziira'a jetze airánineica í mej jín huá'amua'ítici í teite. Capu xaa ne'u, sino ayée nu ne'íjna jín tejámuaatá'ixaa sej si ráamua'aree

nej ne'íjna jetze aránca'ane í xiéjniu'ucare'ara'an í Dios, ajta a'í pu jemin me'ecan í muári'eri'ira'a í nej jín niyen rici. ⁵ Ayee nu ne'íjna jín huaríj, sej si caí se'íjna jetze araújca'anen í huá'amua'atziira'a í teteca sino sej si se'íjna jetze araújca'anen í muári'eri'ire'ara'an í Dios se'íjna jime'e í sej té'atzaahuate'e.

A'ijna ti rú'avaataca'a í Dios jemi, ti ajta ari titaataseíjrate

⁶ Mi teajta iteen, teen tu xaa te'íjna jín tejamuá'ixaa seíj jime'e í mua'atziira'a a'ímej tzajta'a í mej meri tiu'unáijmi'ire. Ajta a'íin í mua'atziira'a, capu huá'a jetze huanéj a'ímej í mej yen japuan seijre'e í chaanaca. Capu ajta huá'a tzajta'a me'ecan a'ímej í mej tí'ajta íiyen chaanaca japua, í mej majta a'uvá'itzi. ⁷ Jee xaa ne'u, teen tu tiyen raxa í Dios mua'atziira'a jime'e ti caí ri'irí ti ja'ati ayén ruseíj a'ij tirájteuni, í mua'atziira'a ti rú'avaataca'a ti jime'en ajmí'í imuá' tí'ij caí xi huataseíjre í chaanaca. Dios pu ayén tiraaxí'epi'intare ti ayén tí'itaci'iti itejmi a'íjna ti huápi'í naa seíre'e á'ara'ani.

⁸ Mi majta a'íime, í mej yen tí'ajta íiyen chaanaca japua, capu a'atzu a'ij tihuá'amitiejte'eca'a a'íjna ti rú'avaataca'a, a'íné ti pua'a miyen ramua'aréerecajche'e, camu miyen tirá'atatánche'e í tavástar'a, í ti ajta huápi'í naa tí'iseijre'e á'ara'ani tíj na'a rusén jime'e. ⁹ Mi ajta, ayée pu té'eyu'usilí tijín:

A'ijna ti yee Dios rí'í ráaruu a'ímej jime'e

í mej raxí'leve'e,

capu ja'ati ayén raaseíj,

capu ajta a'ij tihuá'amitiejte'eca'a

a'ij ti té'eme'enche'e.

¹⁰ Mi ajta a'íin, Dios pu taataseíjrate a'íjna jime'e ti téjmi jemi raateájtuaa a'íjna í ruxíejniu'uca ti ij a'íin ayén titaata'ítii. Ajta a'íin xiéjniu'ucare'ara'an, nain pu jín ayén tirá'amitiejte'e, ajta nain pu tirú'umua'aree a'ij ti tirá'amitiejte'e í Dios.

¹¹ Ayee pu'u, a'íné huá'a jime'e í teteca, a'íin xiéjniu'ucare'ara'an í teáata'a, a'í pu'u tirú'umua'aree a'ij ti tirá'amitiejte'e a'íjna í ja'ati. Ayee pu che'atá na'a 'een í Dios jemi. Capu ja'ati tirú'umua'aree a'ij ti tirá'amitiejte'e í Dios sino a'í pu'u í xiéjniu'ucare'ara'an í Dios.

¹² Mi teajta iteen, catu te'íjna ancuré'a í huá'amua'atziira'a a'ímej í mej yen japuan huachéjme í chaanaca sino a'í pu téjmi jemi huateájturaa a'íjna í xiéjniu'ucare'ara'an í Dios tej ti yaú'itííe tá'ara'ani a'ij ti Dios ari ruxí'evi'ira'a jín rí'í titaatá'a.

¹³ A'ii pu a'íin pú'een í tej amuá'ixaa. Capu a'íin na'a pú'een í huá'amua'atziira'a í mej jín tá'itíiri'í í teteca sino a'ii pu a'íin pú'een í niucari ti ayén jín tá'itíiri'í í xiéjniu'ucare'ara'an í Dios. Ayee tu rici tej huaú'ixaa a'ij ti huataújmu'a í

mua'atzíira'a ti Dios jemi é'eme'ecan te'íjna jime'e í niuucari ti a'ín xiéjniu'ucare'ara'an í Dios ca'aníjra'a taatá'a tej tiyen tiu'utaxáj.

¹⁴ Ajta a'íjna ti caí jemin huateájturaa í xiéjniu'ucare'ara'an í Dios, a'í pu caí ra'ancuré'asin a'íjna ti jemin é'eme'ecan í xiéjniu'ucare'ara'an í Dios, a'iné capu ti'iti a'ij huataújmu'a'a a'íjna jemi í ja'ati. Capu ri'irí ti a'ín yaú'itiéé á'ara'ani a'iné ayée pu ruxe'leve'e ti ja'ati ayén jetzen araujca'anen í xiéjniu'ucare'ara'an í Dios, ti ij ayén tirá'amitiejte'e a'ij ti huataújmu'a'a.

¹⁵ Ajta a'ín ti jetzen araujca'ane í xiéjniu'ucare'ara'an í Dios, nain pu ayén tirá'amitiejte'e a'ame ti pua'a ayén tí'ivaire'e nusu caí. Mi ajta, capu ri'irí ti sej ayén rá'axijte'en a'íjna í ja'ati, ti pua'a tí'ivaire'e nusu caí. ¹⁶ Ayen tijín: “¿A'ataani yee tirú'umua'aree a'ij ti tirá'amitiejte'e í tavástar'a'a ti ij a'ín ja'ati ayén tirá'itiii?” Mi teajta iteen, ayée pu ayén titá'amitiejte'e a'ij ti ajta tirá'amitiejte'e í Ciriistu'u.

3

Mej nu'u tí'imuari'e jamuan í Dios

¹ Ayee nu tejá'amua'ixaate'e, ne'ihuaamua'a, ti caí huatá'iristareca'a nej niyen tejámuaatá'ixaate'en tíj a'íime í ti huá'a jemi huateájturaa í xiéjniu'ucare'ara'an í Dios, sino tíj a'íime í mej yen japuan seijre'e í chaanaca, mi sej seuchén huataújtuiri'i í Ciriistu'u jemi. ² Net'íj tejamuaamí, canu cua'ira jamuaamí sino a'íj nu'u amua'antí'ite í léechi a'iné caxu xi yá'ujepi'ira'a í cua'ira. Seajta íjii, seúche'e xu siyen 'een. Caxuu xi teja'ujépi'ira'a.

³ Seúche'e xu siyen e'en matíj a'ímej í mej yen japuan huachéjme í chaanaca. A'iné ayée pu seijre'e mú'ejmi tzajta'a cumu sej ruchueere'e, seajta sej rújaaxiejvi'i. ¿Ni caí ayén huataújmu'a'a sej seuj huá'a jemi ajtémecan a'ímej í mej yen japuan seijre'e í chaanaca? Jee xaa ne'u, mú'een xu siyen tí'ijri'ire a'ij mej tí'ijri'ire í seica í teteca. ⁴ Ayee xu rici. Sej ti mú'ejmi jemi ajtémecan ayén tí'ixa tijín: “Nee nu Pablo jetze ajtémecan.” Ajta í sej ayén tijín: “Neajta inee, Apolos nu jetze ajtémecan.” ¿Ni secaí siyen che'atá sena'a rici matíj a'íime í teteca í mej caí jetzen seijre'e í xiéjniu'ucare'ara'an í Dios? Jee xaa ne'u, ayée xu rici.

⁵ Nich'é'e a'atzu tejá'amua'ihua'u. ¿A'iné tí'itij jín tí'ivaire'e a'íjna í Apolos, na'ari tí'itájni jín na'antínmu'a'aree inee, inee i'i Pablo? Ayee nu tejá'amua'ixaate'e. Teen tu'u ravaire'e í tavástar'a'a jemi. Ayee xu 'een jín té'antzaahua í tavástar'a'a jemi se'íjna jime'e tej tiyen ravaire'e, a'ij tíj a'ín titaa'íjca sej ajta sej. ⁶ Ayee nu tí'ivaire'e tíj ja'ati ti ayén tiú'uhuii, ajta a'ín

í Apolos, a'íi pu ayén tí'ivaire'e tǵ ja'ati ti tiú'ipuaa. Ajta a'íin í Dios, a'íi pu raaváujsi'iri'i ti ij huácüre.

⁷ A'íj pu jín, a'íjna ti tiú'uhuii, capu ti'titij jín ruxe'eve'e. Ajta a'íin ti tiú'ipuaa, capu ti'titij jín ruxe'eve'e, sino a'íi pu xaa í Dios ti raaváujsi'iri'i ti i huácüre, a'íi pu xaa a'íin pú'een í ti ruxe'eve'e. ⁸⁻⁹ Naíjmi'i mú tí'ivaire'e a'íjna ti tí'ihuüite'e, ajta a'íjna ti ti'ipuáa á'aye'i. Ruxí'ej mu'u tí'ivaire'e, ajta Dios pu ayén hua'utá'asin a'ij ti tiraavíjte'e a'íjna jime'e í ti rac'icipua í ti jín tiu'umuáriej, a'iné teen tu jamuan tí'imuarí'e í Dios.

Seajta mú'een, ayée xu ti'titij jín tí'ivaire'e tǵ a'u mej tejé'taseehua, ajta tǵ chi'ij ti Dios rá'ajtaahua.

¹⁰ Mi neajta inee, a'iné Dios pu jeíhua huápí'i naa tinaatá'a nej ni niyen tiu'umuári'en, ayée nu huaríj tǵ ja'ati ti chi'ij ájtaahua. Nee nu ra'itátaahuaxi ne'íjna ti japuan ájtaavijhua í jaxu'u tǵ ja'ati ti temua'a naa raayí'iti. Ajta í seij, a'íi pu japuan té'ajtaahua. Ajta ayén ruxe'eve'e ti rí'i naa tirá'ajtaahua ti ij caí a'ij pua'a éene'e ájci'ipihua. ¹¹ A'iné, jíme'en a'íjna ti a'itátaavijhua, seij pu'u pú'een, ajta a'ii pu a'íin pú'een í Jesus ti ajta Ciriístu'u pú'een. Capu máaj ja'ati ti ayén tí'ivaire'e tǵ a'íjna ti a'itátaavijhua.

¹²⁻¹³ Ajta, ayée pu seíire'e a'ame ti ti'titij ti jín japuan ájtaavijhuaca'a ti pua'a a'íjna jime'e í oro nusu plata jime'e na'ari tetej jime'e ti huápí'i tí'ijnajche. Ajta ayén che'atá na'a seíire'e a'ame ti pua'a ayén ájtaavijhuaca'a a'íjna jime'e í ciyej na'ari íxaj jime'e ca'ín huácíxa'a jime'e. Jee xaa ne'u, ayée pu seíire'e a'ame í ti'titi í mej jín tiu'umuáriej í teite, seij ajta seij, matíj mena'a pua'amé mej íiyen seijre'e í chaanaca japua. A'íjna xicáara'a jetze, ayée pu Dios raaxí'epi'intare'en a'ij ti 'een, a'iné ayée pu teja'uré'enejsin tǵ taij ti jín hua'utaseíjrate'esin. Ajta a'íjna í taij, a'íi pu raatémuatzi ti pua'a xí'epi'in metiu'umuáriej seij ajta seij nusu mecaí.

¹⁴ Ti pua'a ayén té'eviicua'i í taij tzajta'a a'íjna ti jín ja'ati tiu'umuáriej, ayée pu tí'iraci'iti a'íjna í ja'ati a'ij ti tiraavíjte'e. ¹⁵ Na'ari caí, ti pua'a huateájtaani í ti jín tiu'umuáriej í ja'ati, nain pu á'ujisin. Ajta a'íin í ja'ati, Dios pu xaa ru'irátuaasin aru ayée pu éene'e a'ame tǵ ja'ati ti xa'ichu'i a'uun ráavai í taij tzajta'a.

¹⁶ Ayee nu tejá'amua'ixaate'e ne'íjna jime'e sej se'íin pú'een í chi'ira'an í Dios. Ajta mú'ejmi tzajta'a pu huateájturaa í xiéjniu'ucare'ara'an í Dios. ¹⁷ Ti pua'a ja'ati ayén raaté'uuna a'íjna í chi'ira'an í Dios, Dios pu ra'antipua'ajte'esin a'íjna í ja'ati a'iné pu'uri Dios huateúra'ate a'íjna í chi'ij, sej mú'een se'íin pú'een í chi'ira'an í Dios.

18-19 Caxu rucuanamua rujímua'a. Ti pua'a ayén tirá'amitiejte'e seij í ja'ati ti ayén rí'i tirú'umua'aree a'íjna jime'e í huá'amua'atziira'a a'ímej í mej íjii huáteite, ché'e a'ín caí ché'e ayén á'ujtzaahuante'e a'íjna jime'e í huá'amua'atziira'a. Ché'e a'ín ayén ra'ancuré'an í mua'atziira'a ti tavástar'a jetze é'eme'ecan, a'iné a'íjna í huá'amua'atziira'a a'íme í mej íjii huáteite, capu ti'iti a'ij huataújmua'a í Dios jemi. Ayee pu xaa té'esiímua'i tijín: "Dios pu huá'avivi'ira'an a'ímej í mej miyen á'ujtzaahuante'e me'íjna jime'e mej tí'ihua'itaca í rumua'atziira'a jime'e."

²⁰ Ajta ayén té'eyu'usi'i tijín: "Tavastara'a pu ramua'aree ti caí ti'itij vaire'e í huá'amua'atziira'a a'íme í mej nu'u jeihua huápi'i té'umua'aree."

21-22 A'ij xu jín, caxu ché'e siyen á'ujtzaahuante'e se'íjna jime'e sej nu'u seij jetze ajtémecan í teáata'a. Naími'i pu ayén tejá'amuaci'iti, ti pua'a niyen tejá'amuavaire'e inee, i nej i'i Pablo na'ari a'ín Apolos ayén tejá'amuavaire'e nusu a'íjna í Pedro. Ti pua'a ayén a'íjna jín rí'i tejamuaatá'an í Dios a'íjna jime'e tij na'a ti íiyen seijre'e chaanaca japua nusu sej siyen ruuri huateáturan na'ari sej siyen huácu'i'ini, ti'iti ti a'ij ti ayén íjii tí'iseijre'e ca'ín ti'iti ti ayén teja'uré'enejsin, naími'i pu ayén tejá'amuavaire'en.

²³ Seajta mú'een, ayée xu se'íjna jetze ajtémecan í Ciríistu'u, ajta a'ín Ciríistu'u, a'í pu ajta Dios jetze ajtémecan.

4

I mej jín antiújmua'aree a'íme ti Dios tihua'uta'ítire

¹ Ayee pu ruxe'eve'e ti ayén tejamuá'amitiejte'e itejmi jime'e tej íiyen ravaire'e í Ciríistu'u, ajta ti ayén titaa'íjca a'íjna jime'e í ti rú'avaa í Dios jemi. ² Ajta, a'íjna ti ravaire'e, ayée pu tiú'ujxe'eve'e ti a'ín í ja'ati ayén araúrasten nain jime'e a'íjna í ti jín tira'íjca. ³⁻⁴ Mí neajta inee, capu ne jetze ruxe'eve'e ti pua'a mú'een siyen na'uxíjte'en, na'ari miyen na'uxíjte'en a'íme í mej íjii huáteite me'íjna jime'e a'ij ti tihua'amitiejte'e. Jee xaa ne'u, canu nesej á'anxíjte'en, a'iné canu nee nesej ramua'aree tij ti'itij jín na'uteájturaa í Dios jemi. Capu amín a'ij, capu ayén huataújmua'a nej neri xí'epi'in 'een í Dios jemi. Tavástar'a pu a'ín pú'een í ti ná'axíjte'en.

⁵ A'ij xu jín siyen huárini. Caxu ti'iti jín huá'axíjte'e ajta na'a caí a'íjna teja'uré'enen a'íjna xicáara'a ti jetzen Dios ari raaxí'epi'intare. Setá'aj seuj rachú'eve'e se'íjna í tavástar'a tí'ij ajtahua'a yé uvé'enen. Aj pu xaa, a'ín raatasejrata tíj na'a ti rú'avaataca'a a'u ti a'utíca'a. A'í pu ajta raatasejrata í ti ayén tihua'amitiejte'eca'a í huá'a tzajta'a í teite. Aj pulí

ayén tihuá'aci'iti ti Dios ayén rí'i tihua'utá'asin naíjmi'ica a'ij ti tiraavíjte'e seij ajta seij.

⁶ Mi neajta inee, nain jín í nej neri tejamuá'ixaa, ayée nu tejámuaatá'itiiri'i neetzi jime'e neajta ne'íjna jime'e í Apolos nej ni ne'íjna jín jamuaatévaire'en. Caxu yá'uhua'anan se'íjna í niuucari ti ayén tijín: "Setá'aj siyen araúrasten se'íjna jime'e a'ij ti té'eyu'usi'i." Caxu siyen ahuaújzahuate'en se'íjna jime'e seij nu'u seij jetze ajtéme'ecan. Caxu seajta raatéxiehuata í seij. ⁷ ¿Ni tzaa ja'ati ayén a'íjna jín timua'íjca a'íjna jime'e ti jaítze'e ruxe'eve'e caí í ti jín antiújmua'aree í axí'ej tevi? Capu xaa ne'u. ¿Ni qui piyen ti'iti tí'ijcha'íi í pej caí ra'ancuré'a seij jemi? Capu xaa ne'u. Ajta, ti pua'a ayén ti'ayajna pej piyen ra'ancuré'a, ¿a'iné 'een jime'e piyen á'atzaahuate'e? Capu ayén tiraavíjte'e, a'iné Dios pu ayén muaatapuaíjve.

⁸ Mú'een xu nu'u seri huatájuxai temua'a naa. Sea-jta nu'u seri huateújchijteaanitaca'a. Mú'een xu nu'u caí taatá'inee, seajta siyen tí'ajta rujímua'a sena'a. Oojala kuj tén ayén teja'uré'enen seij siyen tiu'ita'áijta. Jéihua huápi'i nu niyen tí'ijxe'eve'e. ⁹ Ayee nu 'een jín niyen tejá'amua'ixaate'e a'iné ayée pu tiná'amitiejte'e ti Dios ayén taataseíjrataca'a mú'ejmi jemi tej iteen a'ín pú'een í tej caí ti'itij jín antítamua'aree, teajta teen tu a'ín pú'een í mej ma-jta jíme'en meri raaxí'epi'intare tej nu'u huácu'i'ini a'u mej titejé'ecui'ica. Dios pu ayén taataseíjrataca'a naíjmi'ica jemi í mej ta japua seijre'e, ajta huá'a jemi í mej yen japan huachéjme í chaanaca, a'u ti na'a nainjapua.

¹⁰ Ayee xu tí'ixaxa'a mú'een tej nu'u tatímua'i te'íjna jime'e tej tiyen ravaire'e í Ciríistu'u. Mi seajta mú'een, seij nu'u huápi'i naa tirú'umua'aree í Ciríistu'u jemi. Capu nu'u tú'uca'anisti'i itejmi. Mi seajta mú'een, ayée xu nu'u nain jín té'eviicua'i. Jé'ecan mú nu'u rí'i tejamuatá'aca mú'ejmi. Majta métaxana'ave'e mú nu'u itejmi.

¹¹ Tíj na'a ti yú e'iré'ene, ajta íjii, ayée tu tena'a jí'itiejcu, teajta 'i'icu. Temua'a tu titecá'ixure'e. Jé'ecan mú a'ij pua'a taruure. Catu teajta mé'e é'eche. ¹² Ca'anín tu jín tí'imijhuaca tamú'ájca'a jime'e. Ti pua'a a'ij pua'a meti'itaxájta, teen tu tiyen rí'i tihua'atá'aca. Ajta ti pua'a a'ij pua'a métaruure, teen tu tiyen rá'aviicua'i. ¹³ Ajta, mat'íj teite hua'itzi tátaavijre'e itejmi, rí'i tu naa tihuá'ajee. Tíj na'a ti yú e'iré'ene ajta íjii, ayée pu tihuá'amitiejte'e itejmi jime'e tej nu'u jeíhua huápi'i huá'axana'aviste'e, tej nu'u tiyen huá'aseijrate'e huá'a jemi tíj í xa'iri í mej mé rúuriera í mej yen japan seijre'e í chaanaca.

14 Canu ne'íjna jín niyen tejá'amua'ixaate'e nej ni niyen amuaatatévi'iraste'en, sino nej ni rí'i jamuaatá'itii mú'een, mi sej siyen ná'aseijrate'e cumu niyaujmua'a í nej jeíhua huápi'i já'amuaxe'eve'e. 15 Tij caí mu'iití mú tejamuá'itiiiri'i í Ciríistu'u jetze me'ecan. Capu a'ij ámitieere'e a'achú mej pua'amé ará'ase. Mi ajta, seíj pu'u í ti á'amuaya'upuajtaca'a, neajta inee, nee nu ne'ín pú'een i nej á'amuaya'upuajtaca'a í Ciríistu'u jemi ne'íjna jime'e nej tejamuá'ixaa í niuucari ti jín Dios amua'irájtuaani. 16 A'íj nu jín niyen tejá'amuaje sej siyen titeejú'un netíj inee.

17 A'íj nu jín niyen amuaata'ítii'iri'i ne'íjna í Timoteo í nej neajta ya'upuáara'an pú'eene'e í tavástar'a jemi, í nej neajta jeíhua huápi'i raxí'eve'e. A'íi pu amuaatánamuajriste'esin a'ij nej ti'itíncha'ii jemin í Ciríistu'u ti ajta i'i Jesús. Ayee nu che'atá nena'a tihuá'itii a'ímej í seica, a'u ti na'a mej e'etiújse'iri. 18 Seica mú'een, xu'uri á'ujtzaahuat'e. Cu xiee ti cuj ayén tejamuá'amitiejte'e nej caí ché'e ne'uun mú a'atanén.

19 Mi neajta inee, nee nu xaa ca'anacan ne'uun a'atanéjsin mú'ejmi jemi ti pua'a ayén tineetá'acare'en í tavástar'a. Aj nu xaa ramua'aréren ti pua'a siyen ti'itíjcha'ii muári'eri'ire'ara'an jime'e í Dios na'ari seíj niuucari sena'a jín siyen ti'itíjcha'ii. 20 Ayee pu'u xaa ne'u, a'iné a'íjna í Dios, capu niuucari na'a jín tí'ajta sino rumuári'eri'ire'ara'an jime'en.

21 ¿A'iné setí'ijxe'eve'e mú'een? ¿Ni qui niyen ne'íjna jín u á'ume'en nej ni puaijtzí amuaatá'an na'ari nej niyen ne'íjna jín amuaja'uvé'emuaare ne'íjna jime'e nejá'amuaxe'eve'e, nej ni neajta cua'anín jín tejamuá'ixaate'en?

5

Rá'axijte'e sej ti jeíhua huápi'i a'ij pua'a ti'itíjcha'ii

1 Ayee nu tiú'unamuajri'i ti ayén ti'ayajna ti nú'u sej ti mú'ejmi jemi ajtéme'ecan tí'ixana'acire'e a'íjna jime'e ti jamuan huí'ica a'íjna ti ratévi'itin í ya'upuáara'an. Jé'ecan pu a'ij pua'a seijre'e a'íjna. Majta a'íime í mej seij chuéjra'a japua é'eme'ecan, camu miyen rici. 2 Mi seajta mú'een, a'íj xu jín á'ujtzaahuat'e. ¿Ni caí ayén tiraavíjte'e sej se'íjna jín huataújxieemiste'en? Jee xaa ne'u. Setá'aj raatamuárite'en se'íjna í ja'ati ti ij caí ché'e seijre'e mú'ejmi jemi.

3 Ayee nu tejá'amua'ixaate'e tzáahuati'ira'a jime'e. Yé nu imuá huaca inee. Mi neajta, a'úu nu á'uca mú'ejmi jemi nemua'atziira'a jime'e. Nu'uri niyen ra'uxíjte ne'íjna í ja'ati ti ayén rici netíj niyen ráruurénche'e ti pua'a ne'uun á'ucatijche'e. 4-5 Ayee xu huárini setí'ij e'etiújseire'en niuucajtze'en í tavástar'a, a'íjna í Jesús, ajta netíj ne'uun mú'ejmi

jemi é'eseijre'e nemua'atziira'a jime'e. Setá'aj siyen se'íjna jetze araújca'anen í muári'eri'ire'ara'an í tavástar'a í Jesús sej si raatátuiire'en se'íjna í ja'ati í Satanás jemi ti ij a'ín tiyaaru'u ra'upuá'ajte'en í tévira'an, ti ij ajta Dios ru'irájtuaani í xiéjniu'ucare'ara'an í ja'ati a'íjna xicáara'a ti jetzen tiu'ita'áijta í tavástar'a.

6 Capu xi'épi'in sej siyen se'íjna jín á'ujtzaahuat'e a'iné ayée pu tiu'uteújnaxca mú'ejmi jemi t'íj ajta tiu'uteújnaxca í mej rajnájchite'esin í cuaíjtzi. Cíj mu'u caj tírajnájchite'esin. Ajta á'iyen nainjapua huaneájxi'isin. 7 A'íj xu jín, setá'aj mé rúurieni se'íjna ti mí'ime'ecan sej si siyen huaujjéjcuare'en t'íj a'íjna í cuaíjtzi ti caí ti'íti ránaxcaca'a. Ayee xu huárini a'iné pu'uri huataújmuai'ivejtaca'a a'íjna í Cirístu'u ti téjmi jetze me'ecan huam'íi ti ij caí puájtzi táaci'iti. 8 A'íj pu jín, tiché'e tiyen tiú'uyesten a'íj ti tiraavíjte'e í Dios jemi, tetá'aj caí ché'e tiyen a'íj pua'a ti'ítitacha'íi, teajta caí ché'e ti'ítij jín auteáturan í Dios jemi sino tiché'e tiyen r'íi ti'ítitacha'íi tzáahuati'íra'a jime'e, tiché'e teajta tiyen tena'a tiu'utaxáj niuucari jime'e ti ayén ti'ayajna.

9 Nu'uri niyen tejámuaatá'itiiiri'í í yu'uxari jetze sej caí huá'a jamuan tiújse'irihua'an a'ímej í mej tí'ixana'acire'e. 10 A'íjna í niuucari ti jíme'en yee “í mej tí'ixana'acire'e”, capu ayén huataújmua'a ja'ati ti na'a ti a'íj pua'a rijca í Dios jemi, ti pua'a a'íj pua'a ti'ítiiújcha'íi nusu ti huápi'íi tí'inecua'atze ti jeíhua tí'ijcha'íi na'ari tí'inahua'aj ca'ín sej na'amiche ti caí Dios pú'een. Ti pua'a ayén huataújmua'ati, ayée pu ruxe'ev'e a'ame sej siyen ajtáci'ine naíjmi'íca jemi í mej yen japuan seijre'e í chaanaca.

11 Mi ajta, ayée pu huataújmua'a í nej jín tejámuaatá'itiiiri'í sej caí ché'e jamuan á'ujujhua'ane'en sej ti ayén tamuari t'íj ta'íhuara'a ti pua'a a'ín ja'ati ayén tí'ixana'acire'e nusu huápi'íi tí'inecua'atze ti jeíhua tí'ijcha'íi na'ari rana'amiche ti caí Dios pú'een ca'ín a'íj pua'a tiú'ujjepe'e. Caxu seajta jamuan á'ujujhua'ane'en ti pua'a ayén rutahuaíve'e na'ari tí'inahua'ara. Caxu seajta tí'icua'a jamuan sej ti ayén rici. 12-13 Canu ne'íjna jín antínmua'aree ne niyen hua'uxíjte'en a'ímej í mej caí téjmi jetze ajtémecan sino a'í pu Dios huá'axíjte'en. Mi seajta mú'een, mú'een xu xaa se'íjna jín antiújmua'aree sej siyen hua'uxíjte'en a'ímej í mej 'a'amua jetze ajtémecan. Setá'aj raatamuárite'en se'íjna í ja'ati ti a'íj pua'a ti'ítiiújcha'íi.

6

A'íj mej nu'u ye'í tiraax'íepi'íintare'en rujímua'a

¹ Ti pua'a siyen tiú'ujaaxiejvi'ira, ¿a'iné tí'iri'iri ti ja'ati ayén huataúra'an ti a'uun á'ume'en huá'a jemi í jueesi í mej caí téjmi jetze ajtémecan i tej té'atzaahuatete'e mej mi me'ín miyen raaxí'epi'intare'en? ¿A'iné 'een jime'e secaí rujímua'a raaxí'epi'intare'en a'imej jemi í mej jemin seijre'e í Dios? ² Xu'uri ramua'aree tej tiyen hua'uxíjete'en naíjmi'íca í mej yen japuan seijre'e í chaanaca. Ti pua'a ayén té'eme sej hua'uxíjete'en se'imej í mej yen japuan seijre'e í chaanaca, ¿ni tzaa secaí raayí'iti sej siyen raaxí'epi'intare'en se'ijna ti caí tí'iti jetzen ruxe'eve'e?

³ Casi'i, teen tu teajta huá'axijte'e a'imej í mej ta japua tí'ivaire'e. A'ij pu jín, capu a'atzu muári'eri tej tiyen raaxí'epi'intare'en a'ijna ti téjmi jetze ayén tí'ijninei íjii tej huáteite. ⁴ Ajta ti pua'a ayén ruxe'eve'e sej siyen raaxí'epi'intare'en se'ijna ti mú'ejmi jetze tí'ijninei íjii, ¿a'iné 'een jime'e siyen se'ijna jín tihuá'ijcate'e mej mi jueesi jín antiújmua'areere a'imej í mej caí rí'í tihuá'axe'eve'e í teite?

⁵ Aye nu 'een jín tejá'amua'ixaate'e nej ni amuaatatévi'iraste'en. ¿Ni tzaa caí rí'iri ti mú'ejmi jemi se'ij seijre'e ti ayén raayí'iti ti temua'a naa ra'uxíjete'en a'ijna jime'e í mej rújaaxiejvi'í í ta'ihuaamua'a í mej majta té'atzaahuatete'e? ⁶ Mi seajta mú'een, ayée xu tí'ijr'i'ire. Se'ij pu ayén runiúuste'e í ru'ihuaara'a, ajta ayén rici huá'a jemi í mej caí té'atzaahuatete'e.

⁷ Xu'uri se'ijna jín huamuá'itiche se'ijna jime'e ti ja'ati ayén runiúuste'e a'ijna jemi í ru'ihuaara'a. Aye pu tejámuaatéva'iri sej siyen huataúra'an ti ja'ati ayén a'ij pua'a amuáaruuren nusu ti ayén tí'iti amuaanáhua'í. ⁸ Mi seajta mú'een, ayée xu rujímua'a se'ín pú'een í sej a'ij pua'a huá'aruuree xa'aye'í, seajta siyen tihuá'anahua'í. Aye xu huá'aruure í ru'ihuaamua'a a'iquí nu'u mejá'amua'ihuaamua'a.

⁹ Mú'een xu ramua'aree temua'a naa ti caí ayén tihuá'aci'iti a'imej í mej a'ij pua'a tí'itiújcha'í mej me'uun a'uteárute a'u ti Dios tejé'aijta. Caxu taúra'acare'en ti ja'ati á'amuaacuanamua. Camu a'uun a'uteáruti a'íime í mej a'ij pua'a rijca na'ari a'íime í mej rana'amiche a'ijna ti caí Dios pú'een nusu a'íime í mej tí'ixana'acire'e í ruxí'ej tevi jamuan ca'ín a'íime í mej ruxí'ej teteca jamuan tí'ixana'acire'e. ¹⁰ Capu ajta tihuá'aci'iti a'imej í mej tí'inahua'ara nusu í mej jeíhua huápi'í tí'inecua'atze mej tí'ijcha'íca ca'ín í mej rutá'aruaijve'e na'ari í mej a'ij pua'a tiú'ujjepe'e o mej avíitzi jín tí'inahua'aj. Camu xaa ne'u seíire'e muá'aju'u í Dios jemi.

¹¹ Seajta mú'een, je'icáj xu huá'a jetze ajtémecantaca'a. Mi ajta Dios, a'í pu ari tejámuaacá'ari'iri'í í sej jín auteájturaa í jemin. A'í pu ajta huateúra'ate mú'ejmi. Ajta a'ijna jime'e

í xiéjniu'ucare'ara'an í Dios, mú'een xu ri'éene'ecán jín hu-ateájturaa í Dios jemi niuucajtze'en a'íjna í tavástar'a, í Jesús ti ajta Ciríistu'u pú'een.

Tí'ití ti rí'en í ta jetze

¹² Nain pu í'ixi'epi'in. Ajta ayée pu tinaatá'aca nej niyen huárini. Mi ajta, capu nain ayén tí'ivaire'e. Naíjmi'i pu i'í xí'epi'in, ajta ayée pu xaa tinaatá'aca nej niyen huárini. Mi neajta inee, canu huatáne'a'asin ti tí'ití na'antimuá'itín nej ni ne'íjna jín ca'anéri jín tiraatévaire'en. ¹³ Ajta a'íjna ti tí'icua'iri'i, a'í pu ayén tí'ivaire'e í jucáj jetze. Ajta a'íjna í jucáj, a'í pu ajta ayén tí'ivaire'e ti cua'ira te'aráyeijxi'in.

Mi ajta Dios, a'í pu ra'antipué'ajte'esin í jucáj, ajta í cua'ira. Ajta í tej ratéhua'ira'a, capu ayée na'a tí'ivaire'e tej ti te'íjna jín tí'ixana'acire'e sino tej ti te'íjna jín raatévaire'en í tavástar'a. Ajta í tavástar'a, a'í pu ajta raatévaire'esin a'íjna í tej ratéhua'ira'a. ¹⁴ Ajta a'íjn Dios, a'í pu rumuári'eri'ire'ara'an jín ra'ajjáj í tavástar'a huá'a tzajta'a í mi'ichite. A'í pu ajta ta'ajjájpu itejmi.

¹⁵ Xu'uri ramua'aree ti Ciríistu'u jetze ajtém'e'ecan a'íjna í sej ratéhua'ira'a. ¿A'iné huataújmua'a a'íjna? ¿Ni qui nej ra'anténajchite'e jamuan í 'íita'a ti tí'iteji'ivi í rutevij jime'e ne'íjna ti Ciríistu'u jetze ajtém'e'ecan? Capu xaa ne'u. ¹⁶ ¿Ni qui siyen ramua'aree ti a'ín ti ayén anteújnaxca jamuan í 'íita'a ti tí'iteji'ivi í rutevij jime'e, ayée pu huaújrúu mej mi se'j mena'a tévira'an pú'eene'en? ¹⁷ Mi ajta, a'ín ti ayén huataújtuiire'en í tavástar'a jemi, ayée pu ruruuren ti a'íjna jamuan se'j na'a pú'een í xiéjniu'ucare'ara'an tzajta'a.

¹⁸ Setá'aj nain jín raatapuá'ajta sej siyen tí'ixana'acire'e. Ajta seica jime'e í mej jín ateáturaave í Dios jemi, naími'i pu ayén caí rutevij jín a'ij tiú'uruure. Mi ajta, ti pua'a ja'ati ayén tí'ixana'acire'e, a'í pu a'ij pua'a raruure í rutevij. ¹⁹⁻²⁰ Casi'i, ayée pu tí'ivaire'e í á'amuatevi tíj teyuu ti tzajta'an huiirájca í xiéjniu'ucare'ara'an í Dios. A'í pu a'amua tzajta'a seijre'e. Ajta, mú'een xu ra'ancuré'evi'iti í Dios. Mú'een xu caí se'íjna jín antiújmua'aree í rutevij a'iné a'í pu tiu'utanájchitaca'a mú'ejmi jetze me'ecan. A'í pu jín ayén ruxe'eve'e sej siyen raná'amiche'en í rutevij jime'e.

7

Jíme'en a'ímej í mej néjne'iche, majta í mej vi'iche

¹ Jíme'en a'íjna í sej seri mé tineja'uta'íti'iri'i, ayée pu temua'a tí'ixi'epi'in ti caí ja'ati neiche. ² Mi ajta, ayée mú'jeihua me'íjna jín tí'ixana'acire'e. Miché'e miyen huárini, a'achú mej pua'amé. Miché'e huáneiche í teteca, seij ajta seij. Majta

a'íime í 'uuca, miché'e majta huavíche'en, seij ajta seij. ³ Ajta a'íin í teáata'a, ché'e ayén ra'ará'astijre'en a'íj ti tiraavíjte'e a'íjna jemi í ru'íj. Ajta a'íin 'íita'a, ché'e ayén che'atá na'a ra'ará'astijre'en a'íj ti tiraavíjte'e í rucín jemi.

⁴ Ayee pu'u na'a, a'iné a'íin íra'ara'an, capu ayén a'íjna jín antiújmua'aree í rutevij jime'e sino a'í pu xaa ayén antiújmua'aree í cína'ara'an. Ajta a'íin cína'ara'an, capu ajta ayén a'íjna jín antiújmua'aree í rutevij jime'e, sino a'íjna íra'ara'an, a'í pu xaa a'íjna jín antiújmua'aree.

⁵ Caxu ché'e sena'a ajta'íica'an sino se'íjna jime'e sej seri siyen raaxí'epi'íntare sej a'atzu á'ateevi'in sej huatéjniuuni í Dios jemi. Setá'aj á'iyen ajteáxiire tí'íj caí a'íin Satanás ayén ca'aníjra'a jamuaatá'an sej se'íj jamuan tí'ihuaújxana'acira'aten a'íjna jime'e sej caí á'ujcu'uvejca'a.

⁶ Canu niyen tejá'amua'itili sino ayée nu ne'íjna jín ca'aníjra'a jamuaatá'aca sej siyen rici. ⁷ Neajta inee, ayée nu tí'íjxe'eve'e mej mi miyen 'eene'en netíj inee, matíj mena'a pua'amé í teteca. Mi ajta a'íin Dios, a'í pu ari ayén tiraatá'a seij ajta seij a'íj ti a'íin tíhua'uxí'epi'íntari'íri'i.

⁸ Mi neajta inee, ayée nu tihuá'ixaate'e ne'ímej í mej caí xi huanéjne'icheca'a, majta a'ímej í mej majta caí xi víche'ejme, majta a'ímej í mej huaújseistareca'a. Jíme'en a'ímej, matíj mena'a pua'amé, ayée pu i'i xí'epi'in mej mi miyen 'éene'e huateáturan netíj inee. ⁹ Aru, ti pua'a caí rí'íri mej á'ujcu'uvé'e, miché'e huanéjne'iche, majta huáviichen. Jaitze'e pu hua'atéva'iri mej miyen huárini mej caí rajpuaíjtzí muá'ara'ani í ru tzajta'a.

¹⁰ Mi neajta inee, canu niyen tihuá'ijcate'e a'ímej í mej néjne'iche, majta í mej víche'ejme sino a'í pu tavástar'a ayén tihuá'ajjte'e. Ché'e caí a'íin íra'ara'an ajtáye'ican a'íjna jemi í rucín. ¹¹ Ajta, ti pua'a ayén ajtára'ani, ché'e ayén éene'e huateáturan ti ruseijtan. Na'ari caí, ché'e ajtahua'a ra'anténaxca a'íjna í rucín. Ajta a'íin í cína'ara'an, ché'e ayén che'atá na'a huárini. Ché'e caí ajtáye'ican a'íjna jemi í ru'íj.

¹² Ajta, a'ímej jime'e í seica, capu ayén tihuá'ixaate'e í tavástar'a sino inee, nee nu niyen tihuá'ixaate'e. Ché'e ayén huárini a'íjna í ta'ihuaara'a ti a'íjna tévi'itín í 'íita'a ti caí té'atzaahuat'e. Tí pua'a a'íin 'íita'a á'ujca'ane ti jamuan huateáturan, ayée pu tiú'ujxe'eve'e ti a'íin ta'ihuaara'a caí mé rúurieni. ¹³ Ayen che'atá na'a 'een jíme'en í 'íita'a ti ra'anténexaca'a se'íj teáata'a ti ajta caí té'atzaahuat'e. Tí pua'a a'íin ajta ayén á'ujca'ane ti jamuan huateáturan, ayée pu che'atá na'a ruxe'eve'e ti caí mé rúurieni í rucín.

¹⁴ Ayee pu a'íjna jín ruxe'eve'e, a'iné Dios pu ajta huateúra'ate a'íjna í cína'ara'an ti caí té'atzaahuat'e a'íjna

jime'e niuucajtze'en í íra'ara'an. Ajta a'íin í íra'ara'an ti ajta caí té'atzaahuat'e, Dios pu ajta ayén huateúra'ate a'íjna íra'ara'an niuucajtze'en í ta'ihuaara'a. Na'ari caí, a'íi mú xána'avil'ire'e muá'aju'u í yaújmu'a'ame'en. Mi ajta í Dios, a'íi pu ari huateúra'ate a'ímej. ¹⁵ Mi ajta a'íin ti caí té'atzaahuat'e, ti pua'a ayén ajtára'ani, ché'e ayén 'eene'en. Capu ché'e ayén ruxe'eve'e mej naími'i huaté'en. Ajta a'íin í ta'ihuaara'a nusu a'íin í tajuu, ayée pu tihuá'aci'iti mej mi ruxiéehua raaxi'epi'intare'en, a'iné Dios pu ayén taatajé tej ti temua'a naa ta'ihuaamua'a tá'ara'ani.

¹⁶ Ché'e ayén 'eene'en a'iné mi pej íra'ara'an pú'een, capej ramua'aree ti pua'a piyen ru'irájtuaani í á'acin nusu pecaí. Pajta mú'ee, mi pej cína'ara'an pú'een, capej pajta ramua'aree ti pua'a piyen ru'irájtuaani í á'a'ij nusu pecaí.

¹⁷ Ayee pu xaa ne'u ti'ayajna. Ayee nu tihuá'ijcate'e a'ímej í mej e'etiújse'iri nainjapua teyujta'a, a'achú mej pua'amé, mej mi miyen tiyen titeejú'un a'ij ti tavástar'a ayén tihua'uxi'epi'intari'iri'i seij ajta seij, a'ij ti ajta Dios tihua'utajé. ¹⁸ Ti pua'a ari antisíjchi'ihuaca'a í naviira'an í ja'ati tí'ij Dios raatajé, ché'e a'íin ja'ati caí ayén tí'itese'e ti ra'avá'anan í ti antisíjchi'ihuaca'a. Ajta, ti pua'a caí xi antisíjchi'ihuaca'a í naviira'an í ja'ati tí'ij Dios raatajé, ayée pu ruxe'eve'e ti a'íin ja'ati caí ra'antisí'iche í runavij. ¹⁹ Ayee pu'u xaa ne'u, a'iné capu a'ij huataújmu'a'a í Dios jemi ti pua'a ja'ati ra'antisíjche í runavij nusu caí ayén ra'antisíjcheca'a. ²⁰ A'íj pu jín, ja'ati ti na'a, ché'e a'íin ayén éene'e huateá'turan a'ij ti 'eene'e tí'ij Dios ayén raatajé.

²¹ Ti pua'a pauj ca'anéeri jín tí'imuari'eca'a tí'ij Dios muaatajé, capej pe'íjna jín a'ij té'amuaajca. Aru ti pua'a ayén tí'iri'iristan pej pi ra'antimuá'itin, pej pi pajta axiéehua á'uche'ecane'en, patá'aj piyen huárini. ²² Ayee pu'u na'a tí'een, a'iné a'íjna ti ca'anéeri jín tí'imuari'eca'a tí'ij tavástar'a raatajé, pu'uri ayén ruxi'evi'ira'a jín tí'ivaire'e í tavástar'a jemi. Ajta a'íin ti ruxiéehua tí'imuari'eca'a tí'ij tavástar'a raatajé, a'íi pu ari ca'anéeri jín tí'ivaire'e í jemin.

²³ Ciríistu'u pu tiu'utanájchitaca'a í sej jín té'echa'íica'a í Dios jemi. A'íj pu jín, caxu ché'e taúra'acare'en sej ca'anéeri jín tí'imuari'e huá'a jemi í teteca. ²⁴ Ayee nu tejá'amua'ixaate'e, ne'ihuaamua'a, setá'aj siyen che'atá sena'a 'eene'en huateá'turan í Dios jemi seij seajta seij setíj 'eene'e tí'ij a'íin amuaatajé.

²⁵ Jíme'en a'íime í mej caí víche'ejme, capu ti'itij jín tinaa'íjca í tavástar'a sino ayée nu tejá'amua'ixaate'e a'ij ti ayén tiná'amítiejte'e ineetzi i nej caí até'itzea'ara a'íjna jime'e ti a'íin ná'ancu'uvajxi í tavástar'a. ²⁶ A'iné pu'uri

tín teja'uré'enejsin í tej jín rajpuaítzi tá'aju'un, ayée pu tiná'amitiejte'e ti ayén tiraavíjte'e sej siyen 'eene'en hu-ateáturan setíj 'een íjii.

²⁷ Ti pua'a peri seíj tévi'itine'en, capej piyen rahuauca a'ij pej ye'í huárini pej mé rúurieni. Na'ari ti pua'a pauj aseíj á'uche'ecane'en, capej piyen rahuauca pej huaténeiche. ²⁸ Mi ajta, ti pua'a seíj huaténeiche, capu a'ín ti'itij jín auteájturaa í Dios jemi. Ajta ti pua'a seíj 'íta'a ayén huatéviiche'en, capu ajta ti'itij jín auteájturaa. Camu xaa ne'lu a'ij pua'a rici sino ayée pu hua'utamuarí'eriste'esin me'íjna jime'e mej meri naími'í á'ujjhua'an.

Mi neajta inee, ayée nu 'een jín niyen tejá'amua'ixaate'e a'iné canu raxí'eve'e ti ayén tejamuáaruuren. ²⁹ Casi'í, ne'ihuaamua'a, ayée pu huataújmua'a a'íjna í niuucari í nej já'amua'ixaate'e. Pu'uri tín teja'uré'enejsin a'íjna xicáara'a ti ayén titaaxí'epí'intari'irí'í. Tíj na'a íjii ti yú auca'ití a'ame, miché'e miyen tí'tiújcha'íi a'íime í mej néjne'iche. Miché'e miyen rijca matíj a'íime í mej caí xi huanéjne'icheca'a.

³⁰ Majta a'íime í mej ruxieemíjte'e, miché'e miyen 'eene'en yee cumu mej caí ruyein. Majta a'íime í mej rutémua'ave'e, miché'e majta miyen 'eene'en yee cumu mej caí ché'e na'anaj. Ajta a'íime í mej tí'inanaave, ché'e ayén tihuá'amitiejte'e mej caí tí'ti tícha'íi. ³¹ Ajta a'íime í mej miyen me'íjna jín ruvaire'e ti íyen tí'iseijre'e chaanaca japua, miché'e caí nain jín ruvaire'e, a'iné pu'uri tín te'entipua'ájte nain tíj na'a ti yen tí'iseijre'e íyen chaanaca japua.

³² Neajta inee, ayée nu tí'ijxe'eve'e mú'ejmi jime'e sej caí tí'itij jín a'ij té'ujmujca a'iné a'íjna ti caí neiche, ayée pu a'íjna jetze ruxe'eve'e a'íjna jime'e í ti tiráaci'iti í tavástar'a jemi. A'ij pu jín ayén rí'í tí'tiújcha'íi tí'ij ayén rí'í tiraatá'an a'íjna í tavástar'a. ³³ Mi ajta a'ín ti neiche, ayée pu a'íjna jetze ruxe'eve'e a'íjna jime'e ti yen tí'iseijre'e íyen chaanaca japua ti ij ayén a'íjna jín rí'í tiraatá'acare'en a'íjna í ru'íj. A'ij pu jín caí ché'e rí'irí ti nain jín tiraatévaire'en í tavástar'a.

³⁴ Ayee pu che'atá na'a 'een jíme'en í 'íta'a ti ruseíj á'uche'ecan, ti ajta caí víche'e. Ayee pu a'íjna jetze ruxe'eve'e a'íjna jime'e ti tí'iraci'iti í tavástar'a jemi. Ayee pu ajta a'íjna jetze ruxe'eve'e ti rí'éene'ecán jín huateáturan í Dios jemi, nain jime'e í rutevij jetze, ajta í ruxíejniu'uca jime'e. Mi ajta, a'ín í 'íta'a ti ari víche'e, ayée pu a'íjna jetze ruxe'eve'e a'íjna ti yen tí'iseijre'e íyen chaanaca japua ti ij ayén rí'í tiraatá'acare'en í rucín.

³⁵ Canu ne'íjna jín niyen tejá'amua'ixaate'e nej ni tí'itij jín amuaatá'ijmi sino nej ni tí'itij jín amuaatévaire'en sej si siyen

rí'í ti'ítíu'jcha'í a'ij ti tiraavíjte'e, sej si nain jín raná'amiche'en í tavástar'a.

³⁶ Ajta a'íjna í ja'ati ti ayén tiyaúj ti caí xí'vi'che'e, ti pua'a ayén rá'amitiejte'e ti caí xí'epi'in rici ti raatá'ijmí, ajta ti pua'a ari mú á'ume'en í ti jín temuaístaca a'íjna í 'íita'a, ché'e a'íin ya'upuáara'an ayén huárini a'ij ti tirá'amitiejte'eca'a. Capu ti'ítij jín tiú'ujxana'acira'aten í Dios jemi, ché'e a'íin 'íita'a huatévii'che'en. ³⁷ Mi ajta a'íjna í ja'ati, ti pua'a ayén temua'a naa tiraaxí'epi'intare í ru tzajta'a tiracha'í á'aye'í í ruyauj a'ij ti 'een, ajta ti pua'a caí ja'ati ayén ca'aníjra'a ratá'aca ti huatévii'che'en a'íjna í yaujra'an, a'íjna í ja'ati, a'í pu xaa xí'epi'in rici.

³⁸ A'íj pu jín, xí'epi'in rici a'íjna í ja'ati ti ayén ratá'acare'en í ruyauj ti huatévii'che'en. Ajta a'íin í ja'ati ti ayén racha'í á'aye'í í ruyauj a'ij ti 'een, ti ij caí huatévii'che'en, a'í pu jaítze'e xí'epi'in rici. ³⁹ Ajta, a'íjna í 'íita'a ti ari ví'che'e, a'í pu ca'anéeri jín naími'í seijre'e jamuan í rucín tój na'a ti auj ruuri a'íjna í cína'ara'an.

Ajta, ti pua'a huámi'ini a'íjna í cína'ara'an, pu'uri rí'íri ti ajtahua'a ruxí'evi'ira'a jín huatévii'che'en a'íjna jamuan ja'ati ti ra'aráanajche. Seij pu'u ruxe'eve'e, ti ayén huatévii'che'en a'ij ti tiraavíjte'e í tavástar'a jemi. ⁴⁰ Mi ajta a'íjna í 'íita'a, jaítze'e pu í Dios rí'í tiratá'aca ti pua'a ayén 'éeni'ici'e huatéaturan a'ij ti 'een. Ayee pu tiná'amitiejte'e ineetzi. Ajta ayej ne'ase ti ajta ayén che'atá na'a tirá'amitiejte'e í xiéjniu'ucare'ara'an í Dios.

8

I cua'ira í mej tí'imuai'ivajtaca í rudioosi

¹ Jíme'en í cua'ira í mej tí'imuai'ivajtaca í rudioosi jemi, ayée tu ramua'aree. Naíjmi'í tu mé úumua'aréjme. Ajta, ayée pu tí'irineca ti ja'ati ayén a'íjna jín á'ujtzaahuat'e ti jeíhua mé úumua'aree. Mi ajta, ja'ati pu rí'í a'ij tí'ijri'ire ti pua'a rí'í tí'ijxe'eve'e í ruxí'ej tevi. ² Ajta a'íjna í ja'ati ti ayén tí'imua'atze í ru tzajta'a ti jeíhua mé úumua'aree, a'í pu caí mé úumua'aree a'ij ti ye'í tiú'ujxe'eve'e í Dios jemi. ³ Mi ajta, Dios pu ramua'ate a'íjna í ja'ati ti rí'í tí'ijxe'eve'e í Dios.

⁴ A'íj pu jín, jíme'en a'íjna í cua'ira í mej tihuá'amuai'ivejte'e í rudioosi, ayée tu ramua'aree mej caí rí'í miyen seijre'e íiyen chaanaca japua í mej nu'u dioosi pú'een. Teajta, teen tu ramua'aree ti seij na'a í Dios ti íiyen seijre'e.

⁵ Jee xaa ne'u, mé mu'íi í mej jee dioosi pú'een, ti pua'a íiyen mej seijre'e chaanaca japua nusu a'uun mej é'eseijre'e u ta japua, a'iné ayée pu titá'amitiejte'e mej i'imu'íi í mej dioosi pú'een, majta i'imu'íi í mej ti'ítij jín títetateí.

⁶ Mi teajta iteen, ayée tu tí'ijmua'aree ti, itejmi jemi, seij na'a í Dios í tej rájya'upua. Nain pu a'íjna jemi tiu'utaseíjre. Teajta iteen, naími'i tu te'íjna jín seijre'e tej ti rí'i tiraateájtuaani í jemin. Ajta seij pu'u í tavástara'a, a'íjna í Jesús ti ajta Ciríistu'u pú'een. Nain pu tiú'utaavijhuaca'a a'íjna jemi. Teajta iteen, naími'i tu te'íjna jetze arátaca'ane tej ti ruuri.

⁷ Mi majta, camu naími'i miyen che'atá mena'a tí'ijmua'aree, sino seica, ayée mú tí'ijr'i'irejca'a mej huá'ana'amiche'en í mej caí dioosi pírici. A'íj pu jín, ti pua'a miyen ráacua'ani í cua'ira í mej ramuai'ivajtaca, aúche'e pu ayén tihua'amitiejte'e mej majta me'íjna na'amiche í ti caí Dios pú'een me'íjna jime'e mej ráacua me'íjna í cua'ira mej ráamuai'ivajtaca'a. Ayee mú a'íjna jín raacua'an, tí'iqui a'ij pua'a hua'atá'acare'e a'ame í huá'axiejniu'uca jetze a'íjna jime'e ti a'ij pua'a huárini a'íjna í huá'axiejniu'uca.

⁸ Aru, casi'i mú'een, capu ti'ti jín titatéva'iri í cua'ira í Dios jemi. Capu a'atzu a'uvaíjtzí ti pua'a tecaí ráacua'ani. Capu ajta titatéva'iri ti pua'a teráacua'ani. ⁹ Mi seajta mú'een, rí'i xu'u sej si caí siyen a'ij pua'a ráaruuren seij í ja'ati ti caí jeíhua té'eviicua'i, setá'aj caí siyen ca'aníjra'a tiraatá'acare'en ti a'ín ayén auteáturan Dios jemi se'íjna jime'e ti i'i xí'epi'in mú'ejmi jemi.

¹⁰ Casi'i mú'ee, mi pej rí'i tí'ijmua'aree. Tiché'e tiyen tiraataxáj yee ja'ati ti caí jeíhua té'eviicua'i í ru tzajta'a, ajta a'í pu muaseíj, pej pe'uun tejé'ecua'a pe'újna teyujta'a a'u mej raná'amiche'e í hua'adioj. Tij ca'aníjra'a pepu'u raatá'asin a'íjna í ja'ati tí'ij a'ín ajta ráacua'ani í cua'ira í mej raatáamuai'ivajtaca'a. ¹¹ Ayee pu a'íjna jín huaríj, aj pu'i a'uvaíjtzí a'íjna í a'ihuáara'a ti caí jeíhua té'eviicua'i, ti ajta jetzen me'ecan huamí'i í Ciríistu'u. A'uvaíjtzí, icu, a'íjna jime'e pej ca'aníjra'a raatá'a pe'íjna jime'e pej nú'u rí'i tí'ijmua'aree a'ij ti 'een í Dios jemi.

¹² A'íj pu jín, set'íj siyen auteáturan a'imej jemi se'íjna jime'e sej a'ij pua'a huá'uruu í huá'amua'atziira'a jetze í mej caí jeíhua té'eviicua'i, mú'een xu seajta se'íjna jín auteáturaave í Ciríistu'u jemi. ¹³ A'íj pu jín, ti pua'a ne'ihuaara'a a'uvaíjtzí a'íjna jime'e ti ráacua í cua'ira í mej ráamuai'ivajtaca'a, canu ja'anáj racua'ani ne'íjna í cua'ira nej ni caí ca'aníjra'a raatá'an ti ayén huárini a'íjna ti jín a'uvaíjtzí.

9

A'ij ti tihua'atá'aca a'íime í mej tiu'uta'aíjti'ire

¹ Neajta inee, nexiéehua nu á'uche'ecan. Neajta nu ne'ín pú'een seij ti Dios ne'uta'íteca'a nej ni jetzen me'ecan tiu'utaxáj. Neajta nu raaseíj ne'íjna í Jesús, í tavástara'a. Seajta

mú'een, xu'uri neetzi jemi seijre'e a'íjna jíme'e nej tí'ivaire'e í tavástar'a jemi. ² Ti pua'a caí ayén tihuá'amitiejte'e í seica jemi ti Dios ayén ne'uta'íteca'a, mú'ejmi jemi pu xaa ayén tejamuá'amitiejte'e a'iné mú'een xu se'ín pú'een í tej jín tiyen ramua'aree ti Dios ayén a'íjna jín tinaa'íjca.

³ Ayee nu huatánne'a a'ímej jemi í mej nej jíme'en tí'ihua'u. ⁴ ¿Ni caí ayén titaatá'aca tej tiú'ucua'ani, ajta tej huayé'en? Jee xaa ne'u, ayée pu ti'ayajna. ⁵ ¿Ni caí ayén che'atá na'a titaatá'aca tej seij tévi'itine'en ti ajta té'atzaahuate'e matij í seica í ti Dios hua'uta'íteca'a, majta a'íme í ihuáamua'ame'en í tavástar'a, ajta a'íjna í Pedro?

⁶ Ari iteen, i nej i'i Pablo, ajta a'íjna í Bernabé, ¿ni qui teen tena'a te'ín pú'een í ti ayén ruxe'leve'e tej tamuájca'a jín tiu'umuári'en? ⁷ Capu ja'ati ti ayén tí'ivaire'e xantaaru'u jíme'e ayén tihuáúnajchite'en rusej. Ajta capu ja'ati ayén caí racua'ani í táca'ira'an í ti ráahuii. Capu ajta ja'ati ayén caí ra'antí'isin hua'aleechi ti huá'aseire'e í ye'emuaate. ⁸ Canu niyen ti'ixa a'ij mej tirájteu rujímua'a mena'a í teteca sino ayée pu che'atá na'a té'eyu'usi'i jetzen í niuucari í mej jín tí'ajta.

⁹⁻¹⁰ Ayee pu té'esiimua'i í yu'uxari jetze, ti Moisés teecan ra'uyú'uxaca'a tijín: “Capej ra'ancánaamuan í puuya tí'ij a'ín atáye'icaa rayuu í triigu.” ¿Ni qui jetzen ruxe'leve'e í Dios a'íjna í puuya, na'ari téjmi na'a jíme'en ayén ti'ixa? Jee xaa ne'u. Nain pu jín téjmi jín ayén tiu'utaxájtaca'a. Ayee pu 'een jín téjmi jíme'e ayén té'eyu'usi'ihuaca'a a'iné ayée pu tiraavíjte'e ti a'ín ja'ati ti tase'ehuaca ayén rachú'leve'e ti ti'itij ráaci'iti a'íjna jíme'e ti tiú'utaseehuaca'a. Ajta, a'ín ti tí'itza'anaca, ayée pu ajta ayén tiraavíjte'e ti ayén rachú'leve'e ti ti'iti ráaci'iti a'íjna ti huáciireca'a.

¹¹ Ti pua'a teri raateájtuaa mú'ejmi jemi te'íjna ti Dios jemi é'eme'ecan tí'ij rí'i á'amuaruuren, ¿ni qui ayén a'ij pua'a tejá'amuaseijrate'e ti ayén tí'itaci'iti je'icáj a'íjna í sej jín huateújvaire'en íiyen chaanaca japua? ¹² Ti pua'a ayén tiraavíjte'e ti ayén tihuá'uci'iti í seica je'icáj í sej jín hu-ateújvaire'en, jaítze'e pu ayén tiraavíjte'e ti ayén tí'itaci'iti itejmi.

Mi teajta iteen, catu tiyen rici sino nain tu jín té'eviicua'i tej ti caí ra'antánaamuan sej si caí ché'e ra'ará'astijre'en í niuucari ti jíme'en raxa í Ciríistu'u. ¹³ Xu'uri ramua'aree a'ij mej rici a'íme í mej tí'ivaire'e u teyujta'a. Ayee mú racua'aca me'íjna í mej seica me'uun te'utetúutuhua'a mú á'aye'i u teyujta'a. Majta a'íme í mej me'uun tí'ivaire'e a'u mej tejé'emua'i'ivajtaca, a'í mú majta miyen racua'aca je'icáj í mej me'uun raatámua'i'ivajtaca'a.

14 Ayee pu che'atá na'a 'een, tavástarala pu ayén tiu'uta'aíjtaca'a ti ayén tiraavíjte'e ti ayén tihuá'uci'iti a'ímej í mej tihua'utá'ixaate'esin í niuucari ti jíme'en raxa í Dios, mej mi me'íjna jín huateújvaire'en mej tiu'utaxáj me'íjna jime'e í niuucari ti jín Dios hua'irájtuaani.

15 Mi neajta inee, canu ja'anáj huatánne'a nej ne'íjna jín huaténvaire'en a'ij ti tiraavíjte'e ineetzi jemi. Canu neajta ne'íjna jín tejá'amuyau'use'e sej si siyen huárini ineetzi jemi. Jaítze'e pu na'aránanajche nej huámi'ini caí ja'ati ayén tiná'ari'i a'íjna í nej niyen ne'íjna jín huateáturaasin.

16 Capu xaa ne'u ayén tineetá'aca nej ne'íjna jín ahuántzaahuat'e'en ne'íjna jime'e nej niyen tihua'utá'ixaate'en í niuucari ti jín Dios hua'irájtuaani a'iné Dios pu ayén a'íjna jín tinaa'íjca. Puaíjtzi pu naatá'asin ti pua'a necaí niyen tihua'utá'ixaate'en.

17 Jee xaa ne'u, ti'iti pu ayén tí'ineci'itíche'en ti pua'a niyen nexí'evi'ira'a jín tihua'uta'ixáate'enche'e. Mi ajta caí, capu, a'iné Dios ayén a'íjna jín tinaa'íjca. 18 Ti pua'a ayén ti'ayajna, ¿ti'itájni ayén tí'ineci'iti ineetzi? A'ii pu a'ín pú'een, nej caí hua'ajíve'e netihuá'ixaate'e, neajta caí huaténvaire'en ne'íjna jime'e í nej jín antínmua'aree.

19 A'ij pu jín, nee nu niyen nexiéehua naa tejá'uche'ecan nain jime'e. Capu ja'ati tí'ine'ajjte'e. Mi neajta inee, rí'i nu neri huánruu naíjmi'ica jemi tíj ja'ati ti ca'anéeri jín tí'imuari'e nej ni jaítze'e hua'umuá'itin. 20 A'ímej jemi í mej Israel jetze ajtémecan, ayée nu huánruu yee cumu nej Israel jetze ajtémecanta nej ni hua'umuá'itin í mej Israel jetze ajtémecan.

Jee xaa ne'u, capu ruxe'eve'e nej niyen rá'astijre'e í niuucari í mej jín tí'ajjta. Capu amín a'ij, ayée nu huánruu tíj ja'ati ti ayén rá'astijre'e nej ni hua'umuá'itin a'ímej í mej rá'astijre'e í niuucari í mej jín tí'ajjta. 21 Neajta, a'ímej jemi í mej caí rá'astijre'e í niuucari í mej jín tí'ajjta, ayée nu neajta huánruu tíj ja'ati ti caí ayén rá'astijre'e nej ni neajta hua'umuá'itin a'ímej í mej caí rá'astijre'e í niuucari í mej jín tí'ajjta.

Mi neajta inee, nee nu xaa seíj niuucari ará'astejsin í Dios jemi, í niuucari ti jín titá'itíiri'i í Ciríistu'u. 22 A'ímej jemi í mej caí a'ij tí'ijviicua'i, neajta nu niyen huánruu tíj ja'ati ti caí a'ij tí'ijviicua'i nej ni hua'umuá'itin a'ímej í mej caí a'ij tí'ijviicua'i. Naíjmi'ica jemi nu niyen huánruu tíj na'a ti seijre'e nej ni seica huamuá'itin nain jín a'ij nej ye'í rici. 23 Ayee nu 'een jín rici ne'íjna jime'e nej ni tihua'utá'ixaate'en í niuucari ti jín Dios hua'irájtuaani, ti ij ajta tí'ineci'iti í ti jín Dios rí'i tihua'utá'asin a'ímej í mej ra'ará'astijre'esin me'íjna í niuucari.

²⁴ Xu'uri ramua'aree a'ij mej tí'ijr'i'ire a'íime í mej ru'acheca a'u mej é'ehua'acaca. Naími'i í mej ru'acheca, ayée mú che'atá mena'a tí'itese'e mej tiu'umuá'itín. Mí ajta, seíj pu'u a'ín pú'een í ti tí'imua'itín, ajta ra'ancuré'asin í mej raata-puaíjve'esin. Setá'aj siyen che'atá sena'a tiu'utése'en sej si seajta siyen ti'iti huamuá'itín í Dios jemi.

²⁵ A'ati ti na'a ti huá'a jamuan tí'echeca, ayée pu á'ujcu'uve nain jime'e ti ij ayén curuun ancuré'e'í'ín ti a'uvaíjtzi. Mí teajta iteen, ayée tu tí'itese'e tej ti curuun ancuré'e'í'ín ti naa seíre'e a'ame tíj na'a rusén jime'e. ²⁶⁻²⁷ A'íj nu jín, canu ché'e nena'a tí'echeca. Canu neajta ché'e nena'a ti'itatú'axa í eeca tzajta'a, sino ayée nu te'ejténtu'axa í ne jetze, neajta inee raamuá'iti ná'aye'i ca'anéeri jime'e tí'ij na'ará'astijre'en í nej ratéhua'ira'a. Ayee nu 'een jín rici ti ij caí Dios naaré'e'ite net'í'ij neri niyen tihua'utá'ixaa í seica.

10

Mej nu'u caí raná'amiche'en me'íjna ti caí Dios pú'een

¹ Ayee nu tí'ijxe'eve'e inee, sej ra'utámua'aree ti jaitiri e'ecáave'e huá'uví'itijme'e í tavaúsimua'aci'i. Majta á'iyen jaata'a antacíj. ² A'íi mú huámuai'í'vijhuaca'a jamuan a'íjna í Moisés teecan tí'ij auj e'ecáve'eca'a a'íjna í jaitiri, majta mat'íj antajú'ucaa jaata'a. ³ Naími'i mú majta ráacua me'íjna í cua'ira ti a'uun a'uvé'emej Dios ti é'eseijre'e. ⁴ Majta me'íjna anti'í í jaj ti ajta a'uun a'uvé'emej í Dios jemi, a'iné a'íi mú jetze ra'anti'í me'íjna jetze í tetej ti huá'a jamuan huamé'ecaa. Ajta a'ín í tetej, a'ii pu a'ín pú'een'e'e í Ciríistu'u.

⁵ Mí majta a'íime, mu'íiti mú caí r'í'í tiraatá'a í Dios. A'íj pu jín Dios ayén hua'antipua'ajte a'ujna a'u ti caí é'eti'itijca'a.

⁶ Ajta, ayée pu 'een jín té'uyu'usi'ihuaca'a ti ij ayén titaatá'itíi itejmí tej ti caí tiyen te'íjna jetze tiyen titeejú'un a'íjna jetze ti a'ij pua'a een mat'íj a'íime huaríj. ⁷ Caxu huá'anajche í mej caí dios pú'een, mat'íj seica a'íime huaríj. Caxu huá'anajche xaa ne'u, a'iné ayée pu té'eyu'usi'í tijn: "A'íime mú teite miyen a'ujrá'aseca'a mej mí tiú'ucua'ani, mej mí majta huayé'en. Mat'íj mí miyen ájhuiixi mej tiu'utéene'en."

⁸ Jé'ecan pu ruxe'eve'e sej caí siyen che'atá sena'a tiú'ujxana'acira'aten mat'íj seica a'íime huaríj. Majta, ayée mú huácuu seíj xicaj tzajta'a a'achú cumu seité japuan huaíca ví'ira'a í teite. ⁹ Tiché'e caí ti'iti jín ra'íhua'ura í tavástara'a mat'íj seica a'íime miyen huaríj. Mat'íj mí á'upua'areca'a, mat'íj cu'ucu'use hua'ucheí. ¹⁰ Teta'aj teajta caí a'ij tena'a tí'iteniuuca'an mat'íj majta seica miyen huaríj. Ajta a'ín ti te'entípuaapua'ate, a'íi pu hua'antipua'ajte a'íimej.

¹¹ Jee xaa ne'u, ayée pu 'een jín tihuá'uruu ti ij Dios ayén titaatá'itíi. Mi ajta, ayée pu té'eyu'usi'ihuaca'a a'íjna jime'e tí'ij rí'i táaruuren itejmi, a'iné pu'uri a'ájna teja'uré'enejsin í xicaj ti jetzen te'entipúa'ari í chaanaca i tej japuan yen seijre'e.

¹² A'íj pu jín, ti pua'a ayén ja'ati seij tirá'amitiejte'e ti caí rí'iríistan ti tí'itij jín até'itze'ara'an í tavástar'a jemi, ché'e a'ín rí'i tiu'umé'en ti ij caí auteáturan. ¹³ Tíj na'a ti ayén a'amua japua rájve ti ij ca'aníjra'a amuaatá'an sej si tí'itij jín auteáturan í Dios jemi, ayée pu che'atá na'a huá'a japua rájve matíj mena'a pua'amé íyeyen seijre'e chaanaca japua. Ajta a'ín Dios, capu ja'anáj até'itzea'ara mú'ejmi jemi.

A'íj pu jín, Dios caí ja'anáj raatá'asin ti tí'itij ayén huápi'i ca'aníjra'a jamuaatá'an sej si auteáturan í Dios jemi se'íjna jime'e sej caí ché'e te'utáviicua'i. Mi ajta a'ín, tí'ij auj ayén ca'aníjra'a amuaatá'an sej si tí'itij jín auteáturan, Dios pu ajta amuaatá'asin a'ij sej ye'í huárini sej si ajtácíne, sej si seajta te'utáviicua'i.

¹⁴ A'íj xu jín, ayée xu huárini, mi nej já'amua'xe'eve'e. Rí'i xu'u mú'een, sej si caí ja'anáj huá'ana'amiche'en a'ímej í mej caí dioosi pú'een. ¹⁵ Ayee nu tejá'amua'ixaate'e tíj teite í mej rí'i meteuumuámua'are. Setá'aj rujímua'a siyen tiraax'íepi'intare'en ti pua'a xí'epi'in netí'ixa na'ari necaí.

¹⁶ A'íjna í vaasu í tej jetzen ye'eca tej ti tiyen rí'i tiraatá'an í Dios, a'í pu ajta ayén huataújmua'a tej naími'i huatétavaire'en te'íjna jime'e Ciriístu'u ti raxuure'e. Ajta a'íjna í pan tej ra'antitá'ara'a tá'aye'i, teen tu teajta naími'i huatétavaire'en te'íjna jime'e ti Ciriístu'u ta japua huaniú í rutevij jime'e. ¹⁷ Ajta, a'iné seij pu'u í pan, ayée pu huataújmua'a í tej í'i mu'íi, tu'uri seij tena'a teitejra'an pú'een tej seij tena'a jetzen ajtémecan, a'iné naími'i tu seij tena'a cua'aca í pan.

¹⁸ Casi'i, xu'uhuaújmua'atzi se'íjna jetze a'ij mej tí'ijri'ire a'íime í mej Israél jetze ajtémecan. A'íime í mej racua'aca í mej tí'imuai'ívajtaca, a'í mú majta naími'i tí'ivaire'e í Dios jemi.

¹⁹ ¿A'iné ne'u huataújmua'a í nej ti'ixa? ¿Ni qui jeíhua jetzen ruxe'eve'e í cua'ira í mej tí'imuai'ívajta huá'a jemi í mej caí dioosi pú'een? Capu xaa ne'u. Ari a'íjna ti caí dios pú'een, ¿ni qui jeíhua jetzen ruxe'eve'e a'íjna? ²⁰ Capu xaa ne'u, sein. Ayee pu huataújmua'a í nej tejá'amua'ixaate'e. A'íjna í mej tí'imuai'ívajta í mej seij chuéjra'a japua é'eme'ecan, camu raatámua'ívajta í Dios jemi sino a'ímej jemi mu'u í tiyáaru'use. Canu raxí'eve'e sej hua'utévair'e'en a'ímej í tiyáaru'use.

²¹ Capu rí'irí sej siyen jetzen ye'eca í vaasu í mej jín rí'i tiraatá'aca í tavástar'a ti pua'a seajta seuj se'íjna jetze ye'eca

í vaasu í mej jín rana'amiche í ti caí Dios pú'een. Capu ajta rí'irí sej jetzen tí'icua'a í meesa í mej jetzen ra'utámua'aree í tavástara'a ti pua'a seajta seuj se'íjna jetze tí'icua'a í meesa mej jetzen huá'ana'amiche'e í tiyáaru'use.

²² Na'ari caí, ayée tu a'íjna jín rini, ca'aníjra'a tu raatá'asin í Dios ti a'ín chueere'e á'ara'ani a'ímej jemi í tiyáaru'use ti ij ayén huataniú'ucan itejmi jemi. Ajta, a'í pu jeíhua huápi'i jaítze'e ruca'ané tecaí iteen.

Tej nu'u rí'i tiraatá'an í taxí'ej tevi

²³ Nain pu nu'u ayén tineetá'aca. Mi ajta, capu nain ayén tineetéva'iri. Nain pu xaa ayén tineetá'aca. Mi ajta, capu nain ayén rí'i neruure. ²⁴ Seajta, setá'aj siyen huaúruuren seij seajta seij. A'ati ti na'a, ché'e caí ayén rahuauca í ti jín rí'i huateúvair'e'en, sino ché'e ayén rahuauca a'ij ti ye'í huárini ti rí'i tiraatá'an í ruxí'ej tevi.

²⁵⁻²⁶ Setá'aj siyen ráacua'ani ti'titi ti na'a í mej ratua a'ujna mej é'eseijre'e í mej tí'itu'araca. Caxu seajta siyen tiú'urihua'ura ti pua'a ayén a'ij pua'a amuáaruuren í á'amuaxiejniu'uca jetze nusu caí, a'iné tavástara'a pu ra'áa í chuej i tej japuan huachéjme. A'í pu ajta ra'áa tíj na'a ti líyen tí'iseijre'e.

²⁷ Ti pua'a seij ti caí té'atzaahuate'e ajta amuaata'inen seij jamuan tiú'ucua'ani, patá'aj piyen ahua'aca'anen pej pe'uun á'ume'en jamuan a'íjna í ja'ati, patá'aj nain tiú'ucua'ani tíj na'a ti án teje'etia'asin mú'etzi jemi. Capej tí'ihua'u pena'a ti ij caí a'ij pua'a muáruuren í axiejniu'uca jetze.

²⁸⁻²⁹ Mi ajta, ti pua'a ja'ati ayén timuaatá'ixaate'en yee ti nu'u huatámua'í'ivijti'ihuaca'a, ayée pej huárini pej caí racua'aca pe'íjna jime'e pej raxí'eve'e pej raatévair'e'en pe'íjna í ja'ati ti ayén timuaatá'ixaa, pajta pe'íjna ti caí a'ij pua'a raruuren í xiéjniu'ucare'ara'an a'íjna í ja'ati.

Jee xaa ne'u, capu a'ij raruuren í á'axiejniu'uca. ¿A'iné 'een jime'e ayén tiu'utá'íjmi neetzi jemi nej ni caí niyen huárini a'ij ti tineetá'aca nej ni caí a'ij pua'a raruuren í xiéjniu'ucare'ara'an í nexí'ej tevi? ³⁰ ¿A'iné auj tí'irí'iri ti ja'ati ayén a'ij pua'a tí'inexajta a'íjna jime'e nej rí'i tiratá'aca í Dios ne'íjna jime'e í cua'ira nej nexiéehua ráacua?

³¹ Ayee pu'u na'a, setíj sena'a ti'titij jín rici, ti pua'a setí'icua'aca na'ari seye'eca nusu ti'titi sej a'ij ruure, setá'aj siyen huárini setá'aj rí'i tiraatá'acare'en í Dios jemi. ³² Setá'aj siyen huárini sej si caí a'ij pua'a tihua'atá'acare'en se'íme í mej Israél jetze ajtémecan nusu se'íme í mej seij chuéjra'a japua é'eme'ecan na'ari se'íme í mej e'etiújse'iri í Dios jemi. ³³ Ayee nu tí'itese'e nej rí'i tihua'atá'acare'en naíjmi'ica nain jime'e ti ij ayén tihua'uci'iti í ti hua'atéva'iri, ti ij ajta Dios

hua'irájtuaani. A'íj nu jín caí niyen nena'a rahuauca í ti neetzi téva'iri.

11

¹ Neajta inee, ayée nu tiu'umé tíj ajta Cirístu'u tiu'umé. Setá'aj seajta mú'een siyen che'atá sena'a huárini netíj inee.

A'íj mej nu'u ye'í huárini í 'uuca teyujta'a

² Mi seajta mú'een, x'íepi'in xu huaríj se'íjna jime'e sej nain jín néjmua'aree, seajta seuj rá'astijre'e í ye'irá í nej jamuaatá'itiiri'i. ³ Mi neajta inee, ayée nu tí'ijxe'eve'e sej siyen ráamua'ati ti Cirístu'u ayén antiújmua'aree a'ímej jemi, matíj mena'a pua'amé seijre'e í teteca. Ayee mú che'atá mena'a í teteca tite'entiújmua'aree a'ímej jemi í ru'íjta'amua'a. Ajta Dios pu ayén antiújmua'aree í Cirístu'u jemi.

⁴ A'íj nu jín, ayée nu tejá'amua'ixaate'e. A'ati pu ayén raatéxiehuata a'íjna ti jín antiújmua'aree ti pua'a utemúucu'utzi huatéjniuuni. ⁵ Ajta, ti pua'a 'íita'a ayén antimuá'avi'i huatéjniuuni, nusu antimuá'avi'i tí'ixajta í Dios jetze me'ecan, a'í pu ajta raatéxiehuata a'íjna í ti tí'ira'aijte'e. Ayee pu che'atá na'a tiu'utévi'iraste'e tíj 'íita'a ti ayén caújyen rumu'úu jetze.

⁶ Ayee pu'u xaa ti'ayajna, a'iné ti pua'a 'íita'a caí ayén á'ujca'ane ti ra'avá'anan í rumu'úu, ayén tiraavíjte'e ti a'ín 'íita'a caújsiseaaxi'in í rumu'úu jetze. Mi ajta, ti pua'a ayén tirá'amitiejte'e ti tiu'utévi'iraste'e ti ayén caújsiseaaxi'in, ché'e a'ín ayén ra'avá'anan í rumu'úu.

⁷ Jee xaa ne'u, ayée pu ruxe'eve'e ti antimuá'avi'i seijre'e í teáata'a a'iné a'í pu a'ín taavíjra'ara'an pú'een í Dios, ajta a'í pu a'ín pú'een í ti r'íi tiratá'aca. Mi ajta a'ín 'íita'a, a'í pu a'ín pú'een í ti r'íi tiratá'aca í teáata'a. ⁸ A'iné a'íjna í teáata'a, capu ayén a'íjna jetze huatétaavijhuaca'a í 'íita'a jetze sino a'ín 'íita'a, a'í pu xaa a'íjna jetze huatétaavijhuaca'a í teáata'a jetze. ⁹ Capu ajta ayén huatétaavijhuaca'a í teáata'a a'íjna jime'e tí'ij raatévaire'en í 'íita'a sino a'ín 'íita'a, ayée pu huatétaavijhuaca'a a'íjna jime'e tí'ij raatévaire'en í teáata'a.

¹⁰ A'íj pu jín ayén ruxe'eve'e ti a'ín 'íita'a ayén ra'avá'anan í rumu'úu ti ij ayén seijre'e ti a'ín rá'astijre'e a'íjna ti tí'ira'aijte'e. Ayee pu ajta ruxe'eve'e ti ij caí a'ij pua'a hua'atá'acare'en a'ímej í mej tí'ivaire'e í ta japua. ¹¹ Mi ajta, camu rujímua'a seijre'e í 'uuca í tavástar'a jemi. Camu majta rujímua'a seijre'e í teteca jemi. ¹² Ayee pu'u na'a a'íjna jime'e ti a'ín 'íita'a a'íjna jetze huatétaavijhuaca'a í teáata'a, ajta a'ín teáata'a, ayée pu a'íjna jetze airaújneijte í 'íita'a. Ajta nain pu Dios jemi teja'uvé'eme.

13 Setá'aj siyen rujámua'a sena'a tiraaxí'epi'intare'en ti pua'a ayén tiraavíjte'e ti pua'a 'íita'a ayén antimúá'avi'i huatéjniuuni í Dios jemi. 14 ¿Ni caí ayén tejamuá'amitiejte'e a'íjna jime'e í tej ratéhua'ira'a ti ayén tiu'utévi'iraste'e ti pua'a teáata'a ayén cáati'ire? 15 Mi ajta, ti pua'a 'íita'a ayén cáati'ire, a'ii pu a'íin pú'een í ti jín rí'i tiratá'aca í Dios a'iné ayée pu raateájtuaa í cipua í jemin ti ij ayén ra'avá'anan. 16 Ti pua'a ja'ati ayén huárini ti tájaaxiejvi'i a'íjna jime'e, setá'aj siyen tiraata'ixaate'en yee catu seicié tiyen ti'títacha'íi, majta a'íime í mej pua'amecié e'etiújse'iri í Dios jemi, camu yee majta seicié miyen ti'itiújcha'íi.

A'ij mú pua'a ríci mat'íj e'etiújseire'en

17 Ajta í nej neri jamuaatá'ixaate'esin, canu rí'i tejámuaatá'asin a'iné set'íj mú'een e'etiújseire'en, caxu rí'en jín e'etiújseire'en sino a'ij pua'a xu'u rijca. 18-19 Amuacaícan, ayée nu yé ráamua'areeri'i sej já'íta'a a'utací'ica set'íj se'uun e'etiújseire'en. Mi neajta inee, tímua'a nu tén té'atzaahuate'e a'iné ayée pu ruxe'eve'e mej seica airáaju'un mú'ejmi jemi í mej seicié tí'imua'atze sej si siyen hua'utámua'ati a'ímej í mej mú'ejmi jemi seijre'e, í mej majta tzáahuati'ira'a jín miyen ríci.

20 Mú'een xu seajta siyen huárini. Set'íj e'etiújseire'en, caxu se'íjna jín tí'licua'ani í sej jín ra'utámua'aree ti tavástar'a ta japua huaniú. 21 Caxu xaa ne'u, sino t'íj a'ájna teja'uré'enen sej siyen tiú'ucua'ani, set'íj sena'a pua'amé siyen ríci seij seajta seij. Ayee xu anáaté'ee tí'licua'ani í sej te'ucá'ini'eme'ecaa. Ajta í seica í mej caí miyen te'ucá'ini'eme'ecaa, capu ch'éle tihua'ací'ti, sino metiéecuj mú muá'aju'u. Majta seica miyen huápi'i huatétea'aruaijsin.

22 ¿A'ii tá'uj na'a? ¿Ni tzaa secaí huachéjme a'u sej tejá'ucua'ani, a'u sej seajta a'uyé'en, na'ari seri huá'axieehua a'ímej í mej e'etiújse'iri í Dios jemi, nusu sej siyen raxí'eve'e sej a'ij pua'a tihua'utá'an a'ímej í mej caí ti'ti tícha'íi? ¿A'iné na'a í nej jín tejá'amua'ixaate'e? ¿Ni qui niyen rí'i tejamuá'ixaate'en ne'íjna jime'e sej siyen ti'itiújcha'íi? Canu xaa ne'u.

Mat'íj nu'u ra'utámua'aree í tavástar'a

(Mt. 26:26-29; Mk. 14:22-25; Lk. 22:14-20)

23 Ayee pu'u na'a, í ti nevástar'a raateájtuaa ineetzi jemi, a'ij nu'u neajta mú'ejmi jemi huateájtuaa. A'ajná'imua tíca'ari tzajta'a t'íj avíitzi'i jín huatátuiri'ihuaca'a í tavástar'a, a'íjna í Jesús, a'í pu raati'íipií í pan. 24 T'íj rí'i tiraatá'a í Dios, aj pu'i ra'antítaaraxi, ajta ayén tihua'utá'ixaa tijín: "A'ii pu a'íin pú'een í nej ratéhua'ira'a í nej jín mú'ejmi japua niuuni. Setá'aj siyen ráacua'ani sej si se'íjna jín na'utámua'aree."

²⁵ Matí'ij tiú'ucuaa, ayée pu che'atá na'a huaríj a'íjna jime'e í vaasu í mej jetzen huayé'en. Ayee pu tihua'íxaate'e tíjn: "Ayee pu huataújmua'a a'íjna i vaasu. A'íi pu a'ín pú'een í niuucari ti jéjcuá í ti jín Dios ti'itij jín te'ataújratiiri'i a'íjna jime'e nej ra'iráxire'esin i nexuure'e. Ajta, a'íjna i ye'irá í sej jín huayé'en se'íjna jetze i vaasu, setíj sena'a sej siyen rici, sej siyen se'íjna jín na'utámua'aree." Ayee pu'u tihua'utá'ixaa.

²⁶ A'íj pu jín, setíj sena'a sej racua'ani se'íjna í pan, sea-jta sej huayé'en se'íjna jetze í vaasu, ayée xu se'íjna jín tihua'utá'íxaate'en a'íj ti huataújmua'a ti a'ín tavástará'a huamí'i. Mú'een xu siyen tihua'utá'íxaate'esin tíj na'a ti yú auca'ití a'ame ajta na'a caí uvé'enen í tavástará'a.

A'íj mej nu'u ye'í tiráacua'ani í mej jín ra'utámua'aree í tavástará'a

²⁷ A'íj pu jín, ja'ati ti na'a ti ayén ché'e na'a ráacua'ani a'íjna í pan, nusu cha'a na'a na'a huayé'en a'íjna jetze í vaasu a'íj ti caí tiraavíjte'e, ayée pu jetzen ujpuá'ari ti raatéxiehuataca'a í Ciríistu'u ti ayén rajpuaíjtzica'a í rutevij jime'e, ti ajta ra'iráxire í ruxuure'e. ²⁸ A'íj pu jín, ché'e ayén huárini ja'ati ti na'a ti ayén amuacaí rá'amitiejte'e a'íj ti 'een í ru tzajta'a í Dios jemi ti ij ayén ráamua'aree ti ari ayén tiraavíjte'e. Aj pu xaa, ri'iríista a'ame ti ayén ráacua'ani í pan, ajta ti huayé'en í vaasu jetze.

²⁹ Ayee pu 'een jín ayén ruxe'eve'e ti ja'ati ayén rá'amitiejte'e a'íj ti huataújmua'a a'íjna ti ratéhua'íra'a í tavástará'a. Ti pua'a ja'ati caí ayén rá'amitiejte'e a'íj ti huataújmua'a í ye'irá, ajta cha'a na'a na'a ráacua'ani í pan, ajta cha'a na'a na'a huayé'en í vaasu jetze, Dios pu ayén puaíjtzí raatá'asin a'íjna jime'e ti caí rí'i huaújruu a'íj ti tiraavíjte'e. ³⁰ A'íj mú jín mu'íití caí ché'e huá'aca'anisti'i í mej a'amua jetze ajtéme'ecan, majta tí'icucui'i. Majta seica meri huácuii.

³¹ A'íj pu jín, ti pua'a ayén amuacaí tá'amitiejte'e a'íj ti 'een í tatzajta'a í Dios jemi, capu ayén puaíjtzí táaci'iti. ³² Ajta, tíj na'a ti tavástará'a ayén tá'axijte'en, a'íi pu a'íjna jín puaíjtzí taatá'asin ti ij caí puaíjtzí táaci'iti nájmi'ica jamuan í mej yen huachéjme, íiyen chaanaca japua.

³³ A'íj xu jín, mú'een, ne'ihuaamua'a, ayée xu huárini. Setí'ij u e'etiújseire'en, setá'aj huaújxe'eve'en seij sea-jta seij sej si náimi'i tiú'ucua'ani. ³⁴ Ti pua'a ja'ati ayén jeihua tí'icuata, ché'e a'ín a'uun tejá'ucua'ani u ruche. Na'ari caí, Dios pu amuá'axijte'en setí'ij u e'etiújseire'en. Neajta inee, netí'ij ne'uun a'atanén mú'ejmi jemi, aj nu ni jaítze'e rí'í á'amuaruuren.

12

Iti nu'u jín tihuau'íjca í xiéjniu'ucare'ara'an í Dios

¹ Ayee nu tí'ijxe'eve'e sej ráamua'aree a'ij ti 'een a'íjna í ti jín tejámuaa'íjca í xiéjniu'ucare'ara'an í Dios.

² Xu'uri sicu ramua'aree a'ij sej tí'ijri'irejca'a setí'ij caí xi té'atzaahuat'e'eca'a. A'ímej xu jemi á'ujca'anejca'a í mej caí dioose pú'een, í mej majta caí tí'ixaxa'a. Mú'een xu huá'ajaahuat'e'eca'a a'ij ti ye'í tejamuá'amitiejte'eca'a.

³ A'íj nu jín niyen tejá'amua'ixaate'e. Ti pua'a ja'ati ayén a'íjna jetze araújca'anen í xiéjniu'ucare'ara'an í Dios, a'íjna í xiéjniu'ucare'ara'an, capu ja'anáj ca'aníjra'a raatá'asin a'íjna í ja'ati ti ayén tiu'utaxáj yee: “Ché'e Dios puaijtzí raatá'an a'íjna í Jesús.” Mi ajta, ti pua'a ja'ati caí a'íjna jetze araújca'ane í xiéjniu'ucare'ara'an í Dios, capu a'atzu ajta rí'iri ti a'íjn ayén tiu'utaxáj yee: “Jesús pu vástare'ara'an pú'een.”

⁴ Capu tí'iseicaj na'a í ti jín tejámuaa'íjca í xiéjniu'ucare'ara'an í Dios. Mi ajta, seíj pu'u a'íjna í xiéjniu'ucari. ⁵ Capu tí'iseicaj na'a í sej jín tí'ivaire'e í Dios jemi. Mi ajta, seíj pu'u í ti tavástara'a pú'een. ⁶ Capu ajta tí'iseicaj na'a í sej jín tí'imuarí'e. Mi ajta, seíj pu'u í Dios ti nain jín tí'imuarí'e huá'a jamuan í teteca, a'achú mej pua'amé íyen seijre'e.

⁷ Ajta naíjmi'ica jemi, a'íjn xiéjniu'ucari ayén huataseíjre ti ij tí'iti jín tihuá'íjcate'en seíj ajta seíj, mej mi me'íjna jín tihua'utévaire'en naíjmi'ica. ⁸ Seíj pu ayén a'íjna jín tiraa'íjca a'íjna í xiéjniu'ucari ti ayén tiu'utaxáj temua'a pu naa raayí'itihua'acan jime'e. Ajtahua'a seíj, a'íjn xiéjniu'ucari ruseíj pu ajta a'íjna jín tiraa'íjca í ja'ati ti ayén tiu'utaxáj a'ij ti tirú'umua'aree.

⁹ A'íjna í xiéjniu'ucari, ruseíj pu ajta ca'aníjra'a ratá'aca ti ja'ati té'atzaahuat'e'e, ajta seíj pu ayén tiratá'aca ti a'íjn ja'ati tihuá'ahua'atehua'an. ¹⁰ Ajta seíj, a'íj pu ayén tiratá'aca í ja'ati ti ayén rijca í mej jín rí'i tira'utaseíj. Ajta seíj ti ayén tihua'utá'ixaate'en í Dios jetze me'ecan a'íjna jime'e ti a'íjn xiéjniu'ucari ca'aníjra'a ratá'aca. Ajta í seíj, ayée pu tiratá'aca ti raayí'itihua'an ti raatámitiejte'en tí'iti ti xiéjniu'ucari pú'een. Ajta seíj raayí'iti ti tiu'utaxáj seica jime'e í hua'aniuuca í mej seica chuéjra'a japua é'eme'ecan. Ajta seíj í ja'ati, ayée pu ratá'aca ti raayí'itihua'an ti ayén tiu'utaxáj a'ij ti huataújmu'a a'íjna ti raataxájtaca'a í seíj.

¹¹ Tíj na'a mej miyen jín ríci, a'íj pu ruseíj ca'aníjra'a hua'atá'aca a'íjna í xiéjniu'ucari. A'íj pu ruseíj ayén hua'atá'aca naíjmi'ica, seíj ajta seíj, a'ij ti a'íjn tihua'uxí'epi'intari'iri'i.

Seíj pu'u í tej jetzen ajtéme'ecan

¹² Ayee pu che'atá na'a 'een í Ciríistu'u jemi a'ij ti 'een a'íjna jime'e ti se'ij ratéhua'ira'a. Se'ij pu'u ti ratéhua'ira'a, ajta jeihua pu ti'imu'íi ti jetzen tí'iseijre'e. Mi ajta, ti pua'a ayén ti'imu'íi ti jetzen seijre'e, se'ij pu'u pú'een í tévira'an.

¹³ A'ij pu jín, setí'ij huámuaí'ivijhuaca'a, se'ij pu'u í xiéjniu'ucari ti mú'ejmi tzajta'a huateájturaa ti ij ayén amuáaruuren sej si se'ij sena'a tévira'an pú'een'e xá'ara'ani jamuan í Ciríistu'u. Capu amín a'ij, ti pua'a Israel jetze xa'ajtéme'ecan na'ari siyen se'ij chuéjra'a japua é'eme'ecan nusu siyen ca'anéeri jín tí'imuari'e ca'ín siyen ruxiéehua á'ujjuhua'an. Se'ij pu'u í xiéjniu'ucari sej jetzen aráu'jca'ane. ¹⁴ Ajta, capu tí'iseicaj na'a ti jetzen seijre'e í tévira'an sino ti'imu'íi.

¹⁵ A'ij pu jín, ti pua'a a'ín hícá'jra'an ayén tiu'utaxáj yee a'iné canu muájca'a pú'een, canu neajta ajtéme'ecan í tévira'an jetze, capu ayén ti'ayajna. A'íi pu aúche'e a'ín tévira'an jetze ajtéme'ecan. ¹⁶ Ayen che'atá na'a, ti pua'a a'ín naxaira'an ayén tiu'utaxáj yee a'iné canu jí'isi pú'een, canu neajta jetzen ajtéme'ecan í tévira'an, capu ajta ayén ti'ayajna. A'íi pu xaa tévira'an jetze ajtéme'ecan a'íjna í naxaira'an.

¹⁷ Ti pua'a nain tévira'an a'ín pú'een'e en í jí'isi, ¿a'iné tí'iri'iri ti huiiténamuajra? Capu a'ij tí'iri'iri. Ajta, ti pua'a nain tévira'an a'ín pú'een'e en í ti jín huiteá'jnamua, ¿a'iné tí'iri'iri ti tiú'í'ichue? Capu xaa ne'u a'ij tí'iri'iri.

¹⁸ Mi ajta a'ín Dios, ayée pu éene'en tiu'uteá'jtuaa í ti jetzen seijre'e í tévira'an í Ciríistu'u a'ij ti a'ín tiraaxí'epi'intare. ¹⁹ Ti pua'a naími'i ti jetzen seijre'e ayén se'ij na'a pú'een'e en, ¿a'uné é'eseijre'e a'ame í tévira'an? Capu mé'e já'ahua'a a'ame. ²⁰ Mi ajta, ayée pu ti'imu'íi ti tévira'an jetze tí'iseijre'e, ajta se'ij pu'u í tévira'an.

²¹ A'ij pu jín, capu rí'irí ti a'ín jí'isi ayén tiraata'ixaate'en í muájca'a tí'jín: “Capej nej jetze ruxe'eve'e mú'ee.” Capu ajta rí'irí ti a'ín mu'úura'an ayén che'atá na'a tiraata'ixaate'en í hícaj yee: “Capej nej jetze ruxe'eve'e mú'ee.”

²² Mi ajta, a'ín ti jetzen seijre'e ti ayén titá'amitiejte'e ti caí ruca'ané, a'íi pu xaa ayén jaítze'e ruxe'eve'e caí í seica. ²³ Ajta, a'ín ti jetzen seijre'e í tej tiyen ratéxieehuata te'íjna jime'e ti ayén titá'amitiejte'e ti caí tí'itij vaire'e, a'íi tu jaítze'e rí'í tiratá'aca te'íjna jime'e í tej jín rí'í tiraatéchejte'en. Ajta a'ín ti jetzen seijre'e ti ajta tiu'utévi'iraste'e ti pua'a ayén seijre'e mé jéjre'e, a'ij tu tiyen rí'í tí'itéche'ete a'ij ti tiraavíjte'e. ²⁴⁻²⁵ Ajta, í seica ti jetzen seijre'e, ti ajta caí ayén tiu'utévi'iraste'e, catu tiyen rí'í tiratéche'ete.

Mi ajta Dios, ayée pu éene'en huateá'jtuaa í tévira'an tí'ij ayén jaítze'e rí'í tiratá'acare'en a'íjna ti tirá'aturaate'e mej

mi cai já'ita'a a'utáciine í mej tévira'an jetze ajtème'ecan sino mej mi miyen che'atá mena'a ahuaújcu'uven seij majta seij. ²⁶ A'iné ti pua'a seij ayén tirajpuaíjtzi, naími'i mú miyen che'atá mena'a tirajpuaíjtzi muá'aju'un. Ajta ti pua'a ayén tiráaci'iti seij ti ti'itij jín rí'i tiu'uteáuran, naími'i mú majta jamuan huataújtemua'ave'esin. ²⁷ Ayee pu ajta xaa ne'u tí'een mú'ejmi jime'e. Mú'een xu tévira'an pú'een í Ciríistu'u. Naími'i xu jetzen ajtème'ecan, seij seajta seij.

²⁸ Ajta a'íin Dios ari hua'antíhuau a'ímej í mej ti'iti jín ti-hua'utévaire'en í mej u e'etiújse'iri teyujta'a. Amuacai, a'íi pu hua'antíhuau a'ímej í ti hua'uta'íteca'a mej á'ujujhua'ane'en metihuá'ixáate'e, ajta á'iyen a'ímej í mej Dios jetze me'ecan tí'ixaxa'ata'an. A'íi pu ajta hua'antíhuau a'ímej mej mi miyen tihuá'umua'aten, majta í mej miyen tiu'umuári'en í mej jín naa rí'i te'utaseij í teite, ajta a'ímej í mej tihuá'ahua'atehua'an. Majta a'ímej í mej ti'iti jín hua'utévaire'en, majta í mej ti'itij jín antiújmua'aree, majta a'ímej í mej seica niuucari jín tí'ixaxa'a. Naíjmi'ica pu ayén tiu'utá'a í Dios.

²⁹ ¿Ni qui naíjmi'ica ayén tiu'utá'a mej mi miyen á'ujujhua'ane'en metihuá'ixáate'e? Capu xaa ne'u. ¿Ni qui majta naíjmi'i miyen tí'ixaxa'a í Dios jetze me'ecan? Camu majta xaa ne'u. Na'ari ¿ni qui naíjmi'i miyen tihuá'amua'aten? Camu xaa ne'u. ¿Ni qui naíjmi'ica ayén tiu'utá'a mej mi tiu'umuári'en í mej jín naa rí'i te'utaseij í teite? Camu xaa ne'u. ³⁰ Jari qui a'íjna, ¿ni naíjmi'i miyen tihuá'ahuaate'e nusu miyen seij niuucari jín tí'ixaxa'a na'ari miyen tiu'utaxá a'ij ti huataújmua'a í ti raataxájtaca'a í seij? Camu xaa ne'u naíjmi'i miyen tite'entiújmua'aree. ³¹ Seajta mú'een, setá'aj siyen huateújca'anen sej si siyen ráateuni í Dios jemi se'íjna ti jaítze'e ruxe'eve'e, ti pua'a siyen tí'ijxe'eve'e. Mi neajta inee, naúche'e nu jamuaatá'itiira a'ij sej jaítze'e ri'éene'en jín tí'iteseijre'e.

13

Mej nu'u huaújxe'eve'en seij majta seij

¹ Ti pua'a necai raxí'eve'e í nexí'ej tevi nej niyen tí'ira'ixaate'e, capu ti'itij vaire'e. Ayee nu éene'e na'ame í jemin tíj í tepúusti'i ti ayén 'een tíj taampu í ti jín ja'ati ché'e na'a tí'ruajte'e na'ari tíj tuxa'a í ti ru jetze rájvitze. Capu amín a'ij ti pua'a niyen seica niuucari jín tirá'ixaate'en nusu ne'íjna jime'e í hua'aniuuca í mej tí'ivaire'e u ta japua. ² Ti pua'a necai raxí'eve'e í nexí'ej tevi, capu ajta ti'iti vaire'e nej raayí'iti nej tiu'utaxáj Dios jetze me'ecan. Ti pua'a neyaú'itíee nain tíj na'a ti rú'avaa í Dios jemi, nusu nej nain ú'umua'aree na'ari niyen té'atzaahuate'e nej ni niyen tiraata'ajte'en í jiri

ti a'uun tícheni a'u ti a'utáca. Ti pua'a niyen raayí'iti, canu tí'itij jín tí'ivaire'e ti pua'a necaí neajta raxí'eve'e í nexí'ej tevi.

³ Ayee pu che'atá na'a 'een ti pua'a niyen ti-hua'uré'e'a'ate'en nain tíj na'a nej tí'ijcha'í na'ari ti pua'a neajta niyen huatánne'an í ne jime'e mej mi naateátaira, canu neajta tí'iti mua'itin ti pua'a necaí raxí'eve'e í nexí'ej tevi.

⁴ Ti pua'a ja'ati ayén raxí'eve'e í ruxí'ej tevi, ayée pu 'eene'e a'ame. A'í pu a'ateevi'i ti te'utáviicua'i a'ame, ajta rí'í tirá'ancu'uvajxi'isin í seij. Capu ajta chueere'e, ajta capu á'ujtzaahuat'e. ⁵ Ajta a'ín ti raxí'eve'e í ruxí'ej tevi, capu jíye'itzi jime'e runeeste ti huataniú'ucan, ajta capu rájcha'íire'e í seij. Capu ajta te'entiú'uunaca, ajta caí rahuauca í ti jetzen ruxe'eve'e. Capu ajta ra'utámua'areeri'i ti pua'a ja'ati ayén a'ij pua'a ráaruuren.

⁶ Ayee pu ajta 'een í ja'ati ti ayén raxí'eve'e í ruxí'ej tevi. Capu a'íjna jín huataújtemua'ave'esin a'íjna jime'e ti a'ij pua'a een sino a'ij pu jín huataújtemua'ave'esin a'íjna jime'e ti tzáahuatí'ira'a jín ayén huaríj. ⁷ Ti pua'a ja'ati ayén raxí'eve'e í ruxí'ej tevi, a'í pu nain jín tiraatá'uuni'ira. Nain pu ajta jín té'atzaahuat'e ti a'ín Dios rí'í tiraatá'asin. A'í pu ajta nain jín tí'ijchú'eve'e ti Dios nain jín araúrastejsin. Nain pu ajta jín té'eviicua'i í ti jín tirajpuajtzi.

⁸ Capu ja'anáj huatépua'ari tej ti tiyen tí'itaxe'eve'e. Mi ajta, a'í pu xaa huatépua'ari tej tiyen tí'ixaxa'a í Dios jetze me'ecan. Ajta, tej tiyen seica niucari jín tí'ixaxa'a, a'í pu ajta huatépua'ari. Ajta, a'íjna ti téjmi jemi huateájturaa tej ti temua'a naa tirú'umua'areere, a'í pu ajta huatépua'ari.

⁹ Ayee pu'u xaa, catu nain jín tirú'umua'aree. Catu teajta nain jín tí'ixaxa'a í Dios jetze me'ecan. ¹⁰ Mi ajta, tí'ij ayén huatasej're'en í ti ari huaújnajmire, aj pu xaa huatépua'ari í ti á'aturaacaj.

¹¹ Netí'ij nauj pá'ari'istaca'a, ayée nu che'atá nena'a tí'ixaxa'ata'a tíj pa'ari'í, neajta niyen tí'imua'atzejca'a tíj pa'ari'í. Ajta íjii, í nej neri vásta'a, ayée nu neri mé rúurie nej niyen mé teúumua'arejca'a tíj pa'ari'í.

¹² Ajta íjii, ayée tu che'atá tena'a rasis'e í Dios tetíj taciéenime'e tí'isise'ij 'ájte'ehua jetze, í tej caí temua'a rasej. Mi ajta, a'íjna xicáara'a ti mé'e vé'eme, aj tu xaa rasejran í jetzen, temua'a naa. Íjii, je'icáj nu caj té'umua'aree. Mi ajta, a'íjna xicáara'a jetze, nain nu jín yaú'itiée na'ame tíj ajta Dios tí'inemua'ate. ¹³ A'í pu jín, tí'ihuaica ti íjii ayén seij're'e itejmi jemi. A'ii pu'u a'ín pú'een: tej té'atzaahuat'e, tej rachú'eve'e ti Dios nain jín raanaíjmire'en, tej huátaxe'eve'en. Ajta a'ii pu a'ín pú'een í ti jaítze'e ruxe'eve'e, tej huátaxe'eve'en seij teajta seij.

14

Jíme'en í mej seǵ niuucari jín tiu'utaxáj

¹ Setá'aj siyen rahuauca sej huaújxe'eve'en seǵ seajta seǵ. Aye pu í 'eene'e, seúche'e xu siyen seajta rahuauca ti Dios rí'í tejámuaatá'acare'en a'ǵjna jíme'e, í muári'eri'ire'ara'an ti a'ǵjna jemi seǵre'e í xiéjniu'ucare'ara'an í Dios, sej si siyen tiu'utaxáj Dios jetze me'ecan. ² Mi ajta, a'ǵn í ti raayí'iti ti seǵ niuucari jín tiu'utaxáj, capu ayén tihua'ixaate'e í teite a'iné camu yaú'itié muá'aju'u a'ij ti ti'ixa. A'ǵi pu'u jamuan ti'ixa í Dios a'ǵjna jíme'e ti rú'avaa jemin í xiéjniu'ucare'ara'an í Dios.

³ Mi ajta, a'ǵn ti Dios jetze me'ecan tí'ixaxa'a, a'ǵi pu xaa a'ǵmej ti'ixáate'e í teteca ti ij rí'í huá'uruuren, ti ij ajta ca'aníjra'a hua'utá'an, ti ij ajta rí'í tihua'utájeeve. ⁴ Ajta a'ǵn ti seǵ niuucari jín tí'ixaxa'a, a'ǵi pu ruseǵ rí'í ruruure. Mi ajta, a'ǵn ti Dios jetze me'ecan tí'ixaxa'a, a'ǵi pu rí'í huá'aruuren naǵmi'ica í mej a'uun e'etiújse'iri teyujta'a.

⁵ Aye nu xaa tí'ijxe'eve'e sej naǵmi'í siyen seica niuucari jín tiu'utaxáj. Mi neajta inee, jaítze'e nu niyen tí'ijxe'eve'e a'ǵjna sej Dios jetze me'ecan tí'ixaxa'ata'an.

Casi'í mú'een, ti pua'a caí mé'e já'ahua'a ja'ati ti ayén ti-huaú'ixaate'en a'ǵmej jemi í teite a'ij ti huataújmua'a a'ǵjna ti raataxájtaca'a a'ǵjna ti seǵ niuucari jín tí'ixaxa'a, ti pua'a caí ja'ati ti ayén raayí'iti, capu a'ij tí'iri'iri ti rí'í huá'uruuren a'ǵmej í mej e'etiújse'iri teyujta'a. A'ǵi pu jín jaítze'e pu ruxe'eve'e a'ame a'ǵjna ti Dios jetze me'ecan tí'ixaxa'a caí a'ǵjna í ja'ati ti seǵ niuucari jín tí'ixaxa'a.

⁶ Casi'í, ne'ihuaamua'a, ti pua'a ne'uun á'ume'en mú'ejmi jemi nej tejámuaatá'ixaate'en seǵ jíme'e í niuucari í sej caí yaú'itie, canu ti'iti jín a'ij tejámuaatévaire'esin. Aye pu té'eme ti pua'a necaí tejámuaatá'ixaate'en ne'ǵjna ti rú'avaataca'a í Dios jemi, nusu ti pua'a necaí Dios jetze me'ecan na'ari ti pua'a necaí ti'itij jín tejámuaatá'ixaate'en ti ca'aníjra'a jamuaatá'an ca'ǵn ti pua'a necaí tejámuaatá'itiii.

⁷ Aye pu che'atá na'a ruxe'eve'e ti ja'ati ayén e'ehauritiéecan jín tiu'utácuina a'ǵjna jetze í c'ísiti'ira'a ti caí uráxiejniu'uca na'ari a'ǵjna jetze í mej jetzen ruxité jín tí'icuinaca. Ti pua'a caí e'ehauritiéecan jín tiu'utácuina í c'ísiti'ira'a jetze, ¿a'iné auj tí'iri'iri ti ja'ati ayén ráamua'aree ti'iti ti chuiicarira'a pú'een? ⁸ Ajta, ti pua'a caí e'ehauritiéecan jín huatánamuajre'en í corneeta jetze, capu ja'ati rucaten ti ij u a'uvé'ene'use'en.

⁹ Aye pu che'atá na'a 'een mú'ejmi jemi, ti pua'a siyen tihua'utá'ixaate'en í teite niuucari jíme'e í mej caí yaú'itie. ¿A'iné tí'iri'iri ti ja'ati ayén ráamua'aree a'ij ti huataújmua'a í sej

raataxájtaca'a? Capu a'ij tí'iri'iri. Capu ti'itij vaire'e a'ame í sej raataxájtaca'a.

¹⁰ Temua'a pu ti'imua'í í niuucari ti íiyen namuajre'e chaanaca japua. Ajta naími'i mú miyen e'ehuauritiéecan jín tí'ixaxa'a. ¹¹ Mi ajta, ti pua'a necaí ramua'aree a'ij ti huataújmu'a í niuucari, ayée nu seijre'e na'ame í jemin í ti raxa tíj ja'ati ti sej chuéjra'a japua é'eme'ecan. Ajta a'íjna ti tí'ixa, a'í pu ajta ineetzi jemi ayej éene'e seíre'e a'ame tíj ja'ati ti sej chuéjra'a japua é'eme'ecan.

¹² A'íj pu jín, mi sej huápi'i raxí'eve'e ti a'ín xiéjniu'ucare'ara'an í Dios ti'itij amuaatá'an, ayée pu che'atá na'a 'een mú'ejmi jime'e, setá'aj ahuaújca'anen sej hua'utémua'itín í seica se'íjna jime'e sej rí'i huá'uruuren a'ímej í mej u e'etiújse'iri teyujta'a.

¹³ Mi ajta a'ín ti sej niuucari jín tí'ixaxa'a, ayée pu ruxe'eve'e ti a'ín ja'ati ayén raatáhuavii ti a'ín Dios ayén raatá'an í muári'eri'ire'ara'an ti jín yaú'itíeé á'ara'ani a'ij ti tí'ixa.

¹⁴ Ayee pu xaa ne'u tí'een, a'iné ti pua'a niyen ne'íjna jín raatéjhuauni se'íj jime'e í niuucari, nexiejniu'uca pu xaa ajta huaténiiusin. Mi ajta, nemua'atziira'a pu caí tí'ti jín tí'imua'itín. ¹⁵ Ari inee, ¿a'iné ner'ini? Nexiejniu'uca nu jín xaa huaténiiusin. Neajta niyen che'atá nena'a nemua'atziira'a jín niyen rini. Neajta nu tiu'utáchuiica nexiejniu'uca jime'e, neajta í nemua'atziira'a jime'e. ¹⁶ Ti pua'a piyen rí'i tiraatá'an í Dios á'axiejniu'uca jime'e, ¿a'iné tí'iri'iri ti ja'ati ti caí mú'ejmi jetze ajtém'e'ecan ayén huatéjniuuni yee ché'e ayén té'ara'ani tí'ij ayén muáanamua pej piyen rí'i tiraatá'aca í Dios? Capu rí'irí a'iné a'íjna í ja'ati, capu yaú'itíeé a'ame a'ij pej tiu'utaxájta. ¹⁷ Rí'iríista pu a'ame pej piyen temua'a naa rí'i tiraatá'an í Dios. Mi pajta mú'ee, capej a'ij rí'i ráaruu í axí'ej tevi.

¹⁸ Ayee nu 'een jín jeíhua rí'i tiratá'aca í Dios ne'íjna jime'e nej jaítze'e niyen tí'ixaxa'a seica jime'e í niuucari secaí naími'i mú'een. ¹⁹ Neajta, netí'ij huá'a jemi a'utéveeca a'ímej í mej e'etiújse'iri teyujta'a, nej ni niyen tíhua'utá'itíi, jaítze'e pu na'aráanajche ineetzi nej e'ehuauritiéecan jín tíhua'utá'ixaate'en anxíj niuucari jime'e necaí nej niyen tiu'utaxáj tamuáamuata'a ví'ira'a niuuca se'íj jime'e í niuucari í mej caí yaú'itíe.

²⁰ Ne'íhuaamua'a, caxu ché'e siyen tí'imuaajca matíj í tí'iríi, sino setá'aj siyen éene'en seijre'e matíj í tí'iríi se'íjna jime'e sej caí a'ij pua'a rici. Setá'aj seajta siyen che'atá sena'a tiú'umua'ati matíj a'íme í mej meri vaujsi. ²¹ Ayee pu té'eyu'usl'i a'íjna jetze í niuucari í mej jín tí'aijta tíjín: "Ayee nu tíhua'utá'ixaate'esin a'íjna í teitejra'a ne'íjna jime'e í mej

seica niuucari jín tí'ixaxa'a. A'íime í mej seij chuéjra'a japua é'eme'ecan, a'íí mú tihua'utá'ixaate'esin. Mi majta a'íime í neteétestemua'a, camu na'ará'astijre'esin ineetzi."

²² A'íj pu jín, a'íjna í niuucari í mej caí yaú'itie, capu ayén tí'ivaire'e tí í tihua'utá'itíi a'ímej í mej té'atzaahuat'e sino ayée pu tí'ivaire'e huá'a jemi í mej caí té'atzaahuat'e.

²³ Jee xaa ne'u, ayée pu ti'ayajna. Casli, ¿a'íné tí'ti metiu'utaxájta í seica í mej caí té'atzaahuat'e, na'ari í seica í mej caí rí'í mé titeumuámua'aree tí pua'a a'uun ma'uteárute a'u sej e'etiújse'iri? Seajta mú'een, tí pua'a xaa siyen naími'í tí'ixáata xá'aju'un seica jime'e í niuucari í mej caí yaú'itie, ¿a'íné tihua'ámitiejte'e a'ímej? ¿Ni qui siyen nu'u tite'eteújtímua'iri'í? Jee xaa ne'u.

²⁴ Ajta, tí pua'a seíj a'uun a'uteárute mú'ejmi jemi tí caí té'atzaahuat'e nusu tí caí mú'ejmi jetze ajtéme'ecan, seajta mú'een, tí pua'a xaa naími'í setí'ixáata xá'aju'un í Dios jetze me'ecan, ayée pu tiraatámitiejte'esin sej naími'í rá'axijte'en a'íjna jime'e tí a'ín ayén auteájturaa í Dios jemi. ²⁵ Aj pu'í ayén huatasejre'esin tíj na'a tí ru'a'avaataca'a u tzajta'an. Ajta a'ín teáata'a, á e'erávajtzí á chuaata'a. A'íí pu raaténajchi í Dios, ajta ayén tiu'utaxájta yee tí Dios mú'ejmi jemi seijre'e.

Mej mi naín jín miyen huárini a'ij tí tiraavíjte'e

²⁶ ¿A'íné sena'a sí ríni, ne'ihuaamua'a? Setá'aj siyen huárini setíj sena'a sej e'etiújseire'esin. Setá'aj naími'í rí'í huaújruuren tí'ti jime'e, tí pua'a seíj tí'ichuicami'í, nusu seíj tí'ti jín tí-huá'itíirami'í na'ari tí'ixajtami'í í tí jetzen raateájtuaa í Dios ca'ín seíj niuucari jín tí'ixajtami'í, na'ari seij ayén raxí'eve'e tí tihuaú'ixaate'en a'íj tí huataújmua'a í niuucari tí raataxájtaca'a í seij. Setá'aj siyen huárini sej rí'í huá'uruuren naíjmi'íca.

²⁷ Tí pua'a seica miyen raxí'eve'e mej seica niuucari jín tiu'utaxáj, miché'e miyen 'eene'en mej hua'apua mé'e na'ari mej huaíca mé'e. Miché'e miyen tiu'utaxáj seij majta seij. Ajta, ché'e seíj ayén tihuaú'ixaate'en a'ij tí huataújmua'a. ²⁸ Ajta, tí pua'a caí mé'e ja'ati tí ayén raayí'ti tí ayén tihuaú'ixaate'en a'ij tí huataújmua'a, ché'e a'ín caí tí'ixajta huá'a jemi í mej e'etiújse'iri. Ché'e a'ín ruseíj tí'ixajta í ru jemi, ajta í Dios jemi.

²⁹ Majta a'íime í mej Dios jetze me'ecan tí'ixaxa'a, miché'e miyen éene'en tí'ixajta, mej hua'apua mena'a, na'ari mej huaíca mena'a. Majta í seica, miché'e miyen tiraaxí'epi'íntare'en a'ij tí tí'ixa í seij. ³⁰ Ajta, tí pua'a jíye'ítzi jín tí'ti raateájtuaani seij jemi, ché'e a'ín tí tí'ixa ayén raatapuá'ajta.

³¹ Aye pu tí'iri'iri sej naími'í Dios jetze me'ecan tiu'utaxáj sej sí tihua'utá'itíi naíjmi'íca, sej sí seajta ca'aníjra'a hua'utá'an. ³²⁻³³ Majta a'íime í mej Dios jetze me'ecan

tí'ixaxa'a, ayée pu ruxe'eve'e mej majta raayí'tihua'an mej tiraa'íjcate'en í ruxíejniu'uca huá'a jemi í mej e'etiújse'iri. Ayee pu ruxe'eve'e a'iné capu Dios cha'a na'a huá'aruuren mej mi caí xí'epi'in ruruure sino a'í pu hua'utépu'ajte'esin.

Setá'aj siyen che'atá sena'a huárini a'ij mej meri tí'ijri'ire naíjmi'i í seica í mej e'etiújse'iri í Dios jemi. ³⁴ Caxu hua'atá'acare'en a'ímej í 'uuca, mej mi tí'ixajta mat'íj e'etiújseire'en u teyujta'a. Capu a'ij tí'iri'iri mej tí'ixajta sino mej ra'ará'astijre'en a'ij ti té'eyu'usi'i í yu'uxari jetze í mej jín tí'ajta. ³⁵ Ti pua'a miyen raxí'eve'e mej ti'iti huámua'aree, miché'e miyen tihua'uta'íhua'u í rucína'astemua'a í ruche. Ayee pu xaa ne'u, a'iné ayée pu tiu'utévi'iraste'e ti pua'a 'íita'a tí'ixajta huá'a jemi í mej e'etiújse'iri u teyujta'a.

³⁶ ¿A'ii tá'uj na'a? ¿Ni mú'ejmi jetze a'uvé'emej í niuucari ti jíme'en raxa í Dios, na'ari ayén na'a mú'ejmi jemi huatétuihuaca'a? Capu xaa ne'u. ³⁷ Ti pua'a ja'ati ayén tirá'amitiejte'e í ru jetze ti a'í ruseíj a'ín pú'een seíj ti tí'ixaxa'a í Dios jetze me'ecan, na'ari a'ín jetze araújca'ane í xiéjniu'ucare'ara'an í Dios, ché'e a'ín ayén ráamua'ati nej niyen ne'íjna jín tejá'amuayu'use'e a'ij ti a'ín tinaa'íjca í tavástar'a. ³⁸ Ti pua'a a'ín ja'ati caí ayén ráamua'ati, caxu seajta mú'een siyen rá'astijre ti 'ij ayén tihua'uci'iti.

³⁹ A'ij pu jín, ne'ihuaamua'a, naa pu tí'ixi'epi'in sej ca'anín jín rahuauca sej Dios jetze me'ecan tí'ixajta. Seajta, setá'aj caí huá'ijmijra í mej seica niuucari jín tí'ixajta. ⁴⁰ Ayee pu'u na'a, setíj sena'a sej siyen rici, setá'aj siyen xí'epi'in éene'ecan jín rijca a'ij ti tiraavíjte'e.

15

Cirístu'u pu a'itá'araa huá'a tzajta'a í mi'ichite

¹ Neajta nu niyen tejá'amua'ixaate'e, ne'ihuaamua'a, sej si ra'utámua'aree a'ij nej éene'en jín tejamuá'ixaa ne'íjna í niuucari ti jín Dios jamua'irátuaasin, í sej seajta ra'ancuré'a, í sej seajta seuj siyen jemin seijre'e. ² A'ii pu a'ín pú'een í niuucari ti jín Dios amua'irátuaasin ti pua'a seuj siyen rá'astijre'e a'ij nej neri tejámuaatá'ixaa. Na'ari caí, capu ti'itij a'ij tejá'amuavaire'e ti pua'a seicié sena'a tirá'antzaahua.

³ Ayee na'a, a'iné ayée nu che'atá nena'a a'amua jemi raateájtuaa ne'íjna í nej neajta ra'ancuré'a í ti jaítze'e ruxe'eve'e tej ráamua'aree ti a'ín Cirístu'u huamí'i ta jetze me'ecan ti ij titaatá'uuni'i í tej jín auteájturaa í Dios jemi. Ayee pu té'eyu'usi'i í yu'uxari jetze. ⁴ Mat'íj nu'u ra'avá'ana, ajta, tí'ij ayén teuumé'eca huaíca xicaj tzajta'a, Dios pu ayén ra'ajjá huá'a tzajta'a í mi'ichite a'ij ti té'eyu'usi'i í yu'uxari jetze.

⁵ Aj pu 'i a'íjna jemi huataseíjre í Pedro, ajta á'iyen huá'a jemi í mej tamuáamuata'a japuan sej ará'ase. ⁶ Ajta á'iyen a'ímej jemi huataseíjre í mej miyen a'ará'ase a'achú cumu anxíj ciento japuan cíj caj mat'íj naíjmi'i u e'etiújseire'eca'a. Maúche'e mú mu'í ruuri, majta seica, meri huácuii.

⁷ Ti'iquí ajta a'íjna jemi huataseíjre í Jacobo, ajta á'iyen naíjmi'ica jemi í ti hua'antíhuau.

⁸⁻⁹ Ajta, neetzi jemi pu'uqui te'entipúa'ajte ti ayén huataseíjre. Tij ayée nu huanú'ihuaca'a mat'íj caí xi nechú'eve'eca'a, a'iné nee nu ne'ín pú'een í ti jaítze'e cílieene'en jín ti'it'éjvee huá'a jemi ti Dios hua'antíhuau. Jee xaa ne'u, capu ayén tiraavíjte'e nej niyen raataxáj yee nee nu huá'a jetze ajtème'ecan a'ímej í ti Dios hua'antíhuau, a'iné nee nu huápi'i a'íj pua'a huá'uruu a'ímej í mej e'etiújse'irihua'a mej mi raaténajche í Dios.

¹⁰ Mi ajta Dios, a'í pu r'í tinaatá'a. A'íj nu jín nee nu ne'ín pú'een sej ti Dios na'antíhuau. Ajta jé'ecan pu huápi'i tiu'utévai ti a'ín ayén r'í tinaatá'a a'iné jaítze'e nu ca'anín jín tiu'umuáriej mecaí í seica. Mi ajta, Dios pu a'ín pú'eene'e ti ca'aníjra'a naatá'a. Canu nesej nena'a tiu'umuáriej. ¹¹ Capu amín a'íj. Capu jetzen ruxe'eve'e ti pua'a a'íme mé tiu'umuáriej nusu inee. Naími'i tu tiyen che'atá tena'a tihuá'ixaate'e. Seajta mú'een, ayée xu che'atá sena'a té'antzaahua.

Mat'íj a'itajú'un í mi'ichite

¹² Ajta, ti pua'a teri tiyen tejamuá'ixaa ti Dios ra'ajjáj í Círístu'u huá'a tzajta'a í mi'ichite, ¿a'iné 'een jime'e miyen tí'ixáata muá'aye'i seica, í mej a'amua jetze ajtème'ecan a'íjna jime'e mej nu'u caí ché'e huatarújsin a'íme í mej meri huácuii?

¹³ Ayee nu tejá'amua'ixaate'e. Ti pua'a ayén mecaí ché'e huatarún a'íme í mej meri huácuii, capu ajta Dios ra'ajjáj í Círístu'u huá'a tzajta'a í mi'ichite. ¹⁴ Ajta, ti pua'a Dios caí ra'ajjáj í Círístu'u, capu ti'iti vaire'e í tej teri tejamuá'ixaa, ajta capu ti'itij vaire'e sej siyen té'atzaahuat'e. ¹⁵ Ajta, ayée pu té'eme tej tí'ihua'itaca tena'a tel'íjna jime'e í tej jín tiu'utaxájtaca'a tel'íjna jime'e í Dios, a'iné tu'uri tiyen raataxájtaca'a yee: “A'í pu ra'ajjáj í Círístu'u huá'a tzajta'a í mi'ichite.” Mi ajta caí capu, ti pua'a mecaí ché'e huatarún í mej meri huácuii. Jee xaa ne'u, ti pua'a ayén 'een mat'íj seica tí'ixaxa'a, capu Dios ayén ra'ajjáj.

¹⁶ Ayee pu'u, ti pua'a Dios caí hua'ajájpuaaxi'i a'ímej í mej meri huácuii, ayée pu huataújmu'a'a ti caí Dios ajta ra'ajjáj í Círístu'u. ¹⁷ Ti pua'a caí ra'ajjáj a'íjna í Círístu'u, capu ti'itij vaire'e sej siyen té'atzaahuat'e. Ajta, ti pua'a caí ra'ajjáj, capu ayén a'amua japua huaniú í sej jín auteájturaa í Dios

jemi. ¹⁸ Ajta a'íime í mej miyen té'atzaahuaté'e í Ciríistu'u jemi muáacuii, mu'uri á'uvej. ¹⁹ Tí pu'a ayée na'a auj titaatéva'iri tej teuj i'irúuri tej tiyen rá'atzaahuaté'e í Ciríistu'u, jaítze'e pu a'ij pu'a t'ítaruure tí caí a'ij tihuá'aruure naíjmi'ica a'ímej í seica í mej yen japuan seijre'e í chaanaca.

²⁰ Mí ajta xaa, ayée pu ti'ayajna tí Ciríistu'u a'itáaraa huá'a tzajta'a í m'íichite. A'íi pu a'ín pú'een í ta'anáayeijxi í tej jín ramua'aree mej majta huatarújsin a'íime í mej meri huáacuii.

²¹ Ayee pu'u na'a, a'íné ayée pu tihuá'aci'iti í teite mej miyen huáacui'ini me'íjna jime'e tí seíj na'a í teáata'a ayén auteájturaa í Dios jemi, ayée pu che'atá na'a tihuá'aci'iti mej huatarún me'íjna jime'e tí ajta seíj na'a í teáata'a huatarúj huá'a tzajta'a í m'íichite. ²² A'íné naími'i mú miyen cui'ica me'íjna jime'e tí a'ín Adán auteájturaa í Dios jemi, ayée mú che'atá mena'a huatarújsin me'íjna jime'e mej me'íjna jetze ajtémecan a'íjna í Ciríistu'u.

²³ Mí ajta, ayée pu tihuá'aci'iti a'ij tí tihua'uxí'epi'íntari'iri'í í xicáara'an jetze tí ayén tiraavíjtele. Amuacaí pu huatarúj a'íjna í Ciríistu'u. Ajta a'íiyen, tí'ij yé uvé'enen, a'íime mú huatarújsin a'íime í mej Ciríistu'u jetze ajtémecan. ²⁴ Aj pu 'i nain te'entipúa'ajte. Amuacaí pu Ciríistu'u a'ímej antipúa'ajte'esin matíj mena'a títeté'u'upu'u, ajta a'ímej í mej tí'itij jín antiújmua'aree. Aj pu'i xaa tiu'utátuure'esin í Dios jemi tíj na'a a'ín tí jín antiújmua'areereca'a.

²⁵ Ayee pu'u, a'íné ayée pu ruxe'eve'e tí a'ín Ciríistu'u ayén tiu'ita'áijta ajta na'a caí hua'utémuaitin matíj mena'a pu'a'amé mej rájcha'íire'e. ²⁶ Ajta í tí jín te'entipúa'ajte tí raatémuaitin í tí rájcha'íire'e, a'íi pu a'ín pú'een í tí jín ú'umi'ini. ²⁷ Ajta, tí'ij ayén tí'ixa tí nu'u a'ín nain tiu'utémuaiti, capu xaa ne'u ayén huataújmua'a tí a'ín ajta raatémuaiti a'íjna í Dios tí ayén raatá'a tí nain jín antiújmua'areere.

²⁸ Tí'ij tiu'utémuaitin nain tíj na'a tí íiyen tí'iseijre'e, ajta júte'e tí tejé'eseijre'e, a'íjna tí i'í yaujra'an pú'een í Dios, a'íi pu ruseíj huataújtuaasin a'íjna jemi í Dios tí nain jín antiújmua'aree, matíj mena'a pu'a'amé í mej íiyen seijre'e chaanaca japua, ajta u ta japua.

²⁹ Tí pu'a pí na'a ayén seicié éene'en, ¿a'ij tí huateújmua'atiiche'e mej miyen tí'ijri'íire í teite mej huámuai'íviyhua a'ímej jetze me'ecan í mej meri huáacuii? Tí pu'a mecaí ché'e miyen huatarún í mej meri huáacuii, ¿a'íné 'een jime'e miyen huá'aniucajtzte'e rumuai'ihuaca?

³⁰ Teajta iteen, ¿a'íné 'een jime'e tiyen á'ataca'ane tíj na'a tej tiyen huáacui'ini puaijtzi jime'e?

³¹ Ayee nu tejá'amua'ixaate'e tzáahuati'ira'a jime'e ne'íjna jime'e nej ahuántzaahuaté'en mú'ejmi jime'e í Ciríistu'u jemi,

a'ijna í Jesús ti ajta tavástarala pú'een. Tí'ij pí na'a nain xicaj tzajta'a, ayée pu tiná'amitiejte'e ineetzi nej neri mi'imica. ³² Ti pua'a mecaí huatarún í mej meri huácuii, ¿a'iné tí'itij tineetéva'iri nej niyen teáata'a pú'een, ti pua'a niyen huaténe'use'en huá'a jamuan í tí'itén a'ujna já'ahua'a u Éfeso?

Ayee mú xaa tí'ixaxa'a tijín: “Tiché'e yee tiú'ucua'ani, teajta tí'iti antiyé'en, a'iné ruijmua'a tu cui'ini.”

³³ Caxu ratá'acare'en ti ja'ati á'amuacuanamua tí'itij jime'e. Casi'i, a'íime í mej a'ij pua'a titetiújcha'í, ayée mú nu'u a'ij pua'a ca'aníjra'a hua'atá'aca í mej rí'í titetiújcha'í mej mi majta miyen che'atá mena'a a'ij pua'a huárini.

³⁴ Setá'aj seajtáhua'a rí'í mé titeumuámua'are'en, setá'aj seajta raatapuá'ajta í sej jín até'itzaara í Dios jemi. Camu tzáahuatí'ira'a jín ramua'ate í Dios seica í mej a'amua jetze ajtémecan. Ayee nu 'een jín tejá'amua'ixaate'e nej ni amuaatatévi'iraste'en.

A'ij mej seíre'e muá'aju'u matí'ij huatarún í mi'ichite

³⁵ Mi ajta, ti pua'a ja'ati ayén tiu'uta'íhua'u tijín: “¿A'iné ye'í tí'irí'iri mej huatarún í mi'ichite? ¿Tí'itájni tévira'an jín miyen seíre'e muá'aju'u?”

³⁶ Mi neajta inee, ayée nu tiraatá'ixaate'esin yee, mi pej caí mé úumua'aree. A'ijna í jatzi pej raahuáste, capu ajnéjsin ti pua'a caí amuacaí a'utátzi'ite. ³⁷ Patí'ij tí'ihuaste'e, capej pe'ijna huaste'e í cíyey ti ajnéjsin sino a'ij pej huaste'en í jatzi ti pua'a tí'iti triigu nusu tí'iti seica. ³⁸ Ajta a'ín í Dios, a'í pu ayén ratá'aca í cíyera'an a'ij ti ari tiraaxí'epi'intari'iri'í, seij ajta seij í jatzi.

³⁹ Ajta, capu ruxí'ej na'a 'een í hua'ira'a. Seij pu seicié éene'e téhua'ira'a í teáata'a. Ajta seicié mú éene'en téhua'ira'a í ye'emuaate. Majta a'íime í pina'ase, a'í mú majta seicié éene'en téhua'ira'a. A'í mú majta í hua'ité, seicié mú majta éene'en téhua'ira'a.

⁴⁰ Ajta ti júte'e tí'iseijre'e, ajta ti íiyen tí'iseijre'e chaanaca japua, capu ruxí'ej na'a tí'een. Ajta, seij pu a'ín pú'een í ti naa tihuá'aseijrate'e a'ijna ti júte'e tí'iseijre'e. Ajta seij pu ajta a'ín pú'een í ti naa tihuá'aseijrate'e a'ijna ti tí'iseijre'e íiyen chaanaca japua. ⁴¹ A'ijna í xicaj, a'í pu seij a'ín pú'een ti naa tihuá'aseijrate'e. Ajta í máxcira'í, capu ruxí'ej na'a ayén tihuá'aseijrate'e. Majta a'íime í xu'ura'ave, camu majta ruxí'ej mena'a miyen 'een.

⁴² Ayee pu che'atá na'a éene'en tí'iseijre'e a'ijna jime'e í mej huatarújsin a'íime í mej meri huácuii. A'ijna í tévira'an ti huanú'ihuaca'a, a'í pu á'apua'aren. Ajta a'ín ti Dios ra'ajjájsin, capu ché'e ja'anáj á'apua'aren a'ijna. ⁴³ A'ijna tévira'an, ayée pu huanú'ihuaca'a mej caí rí'í tiratá'acare'en.

Ajta, t'íj Dios ra'ajján, a'í pu temua'a naa r'í tiraatá'asin. T'íj huanú'ihua a'íjna í tévira'an, capu a'atzu ruca'ané. Ajta, t'íj Dios ra'ajján, a'í pu rumuári'eri'ire'ara'an jín ra'ajjásin.

⁴⁴ Ayee pu éene'en nu'ihuan ti ij te'utáviicua'i íyien chaanaca japua. Ajta, ayée pu éene'en ra'ajjásin ti ij ayén jetzen araujca'anen í xiéjniu'ucare'ara'an í Dios. Ti pua'a ayén seijre'e í tévira'an ti ayén te'utáviicua'i íyien chaanaca japua, ajta pu ayén che'atá na'a seijre'e í tévira'an ti jetzen araujca'anen í xiéjniu'ucare'ara'an í Dios.

⁴⁵ Jee xaa ne'u, ayée pu té'eyu'usil'i tijín: “A'ijna í tevi, a'ijna í Adán ti amuacá huataseíjre, a'í pu ayén éene'en ruuri huateájturaa.” Ajta a'ijna í tevi, a'ijna ti ajta Adán pírici í tu'uvé'eteajti, ayée pu éene'en huateájturaa xiéjniu'ucari ti ayej a'uj tihua'atá'aca mej miyen ruuri muá'ara'ani.

⁴⁶ Capu amuacá huataseíjre a'ijna ti jetzen araujca'anen í xiéjniu'ucare'ara'an í Dios, sino a'ijna ti ruseíj te'utáviicua'i íyien chaanaca japua. T'íj a'ín ayén huataseíjre'en, aj pu xaa huataseíjre'esin a'ijna ti a'ín xiéjniu'ucare'ara'an jetze araujca'anen. ⁴⁷ Ajta, a'ín í teáata'a, í ti amuacá huataseíjre, a'í pu chuej jín huatétaavijhuaca'a. A'íj pu jín, íyien mej chuej japua me'ecan. Ajta í teáata'a, í ti hua'apua ti huanéj, a'í pu júte'e é'eme'ecan.

⁴⁸ Majta a'íime í mej yen japuan huachéjme íyien chaanaca japua, ayée mú 'een tíj ajta 'een í tevi ti chuej japua me'ecan. Majta a'íime í mej jetzen ajtémecan a'ijna ti júte'e é'eme'ecan, ayée mú majta 'een tíj 'een a'ijna í ja'ati.

⁴⁹ A'ij tej teri tiyen 'een tévira'an jime'e a'ijna í tevi ti chuej japua me'ecan, ayée tu che'atá tena'a éene'e tá'aju'un tévira'an jime'e a'ijna í tevi ti júte'e é'eme'ecan.

⁵⁰ Ayee nu tejá'amua'ixaate'e, ne'ihuaamua'a. Capu r'í'irí ti a'uun a'uteárute a'u ti Dios tejé'ajta ja'ati ti na'a ti auj ayén seijre'e tévira'an jime'e a'ijna í tevi ti chuej japua me'ecan. Ajta, a'ijna í ja'ati ti á'apua'aren, capu r'í'irí ti ayén tiráaci'iti a'ijna ti cá ja'anáj á'apua'aren.

⁵¹ Xáanamujri'í mú'een, a'íné ayée nu tejámuaatá'ixaate'esin tí'itij jime'e ti rú'avaataca'a í Dios jemi. Catu naími'í cuil'ini, sino Dios pu naíjmi'íca seicié taruuren itejmi. ⁵²⁻⁵³ Ayee pu té'eme a'ijna xicáara'a ti jetzen huatánamujre'en í trompeeta ti jime'en nain te'entipué'ajte. T'íj a'ín ti ta japua tí'ivaire'e ucáajijhua í trompeeta jetze, aj pu'í ayén seíre'e a'ame t'íj mej huatémaxcava'axi'in jíye'itzi jime'e. Aj pu'í Dios hua'ajjájpuaxi'isin a'ímej í mej meri huácuii mej mí cá ché'e ja'anáj auupuá'are. Teajta iteen, seicié tu huatéaruurejsin, a'íné ayée pu ruxe'eve'e ti a'ín ti á'apua'aren ayén seicié huaújruren ti ij cá ché'e auupuá'are. Ajta ayén ruxe'eve'e

ti a'ín ti mi'ini, ajta ayén seicié huaújuuren ti ij caí ché'e huámi'ini.

⁵⁴ Tí'ij seicié huaújuuren a'íjna ti á'apua'aren ti ij caí ché'e auupuá'are, ajta tí'ij ari seicié huaújuu a'íjna ti mi'íníche'e ti ij caí ché'e huámi'ini, aj pu xaa ayén teja'uré'enejsin a'ij ti amuacáí té'eyu'usi'ihuaca'a, a'íjna í niuucari ti jíme'en raxa yee: “Nain pu hui jín raatéemua'iti a'íjna í ti huá'acuí'ica. ⁵⁵ Mi pej huá'acuí'ica, ¿a'uné a'ij 'een í pej jín hua'utéemua'iti? Capu mé'e é'esejre'e xaa ne'u.” Ajta ayén tíjín: “Mi pej jín tihua'upuaj, ¿a'uné a'ij 'een? Capu xaa ne'u mé'e já'ahua'a.”

⁵⁶ Ajta a'íjna ti jín tihua'apuaijte'e a'íjna ti ajta huá'acuí'ica, a'ii pu a'íjna jetze aráu'jca'anen í mej jín até'itzeaaara í Dios jemi. Ajta a'íjna í niuucari í mej jín tí'ajta, a'ii pu a'ín pú'een ti ca'aníjra'a hua'atá'aca mej mi miyen auté'itze'ara'an í Dios jemi.

⁵⁷ Mi ajta, tiché'e tiyen rí'i tiratá'acare'en te'íjna í Dios ti ayén titatá'aca tej tiyen tiu'utémuat'itin te'íjna jime'e tej jetzen ajtémecan í tavá'stara'a, a'íjna í Jesús ti ajta Cirí'stu'u pú'een.

⁵⁸ A'ij xu jín siyen huárini, ne'ihuaamua'a, mi nej já'amuaxe'eve'e huáp'i. Setá'aj rí'i tí'tesejre'e ja'anáj ti na'a, setá'aj seajta te'utáviicua'í ti ij caí ja'ati amuá'ari'í í á'amuamua'atziira'a. Setá'aj seajta a'ujca'anéecan jín tiu'umuári'en í tavá'stara'a jemi ja'anáj ti na'a, a'iné xu'uri ramua'aree ti jé'ecan huáp'i tejámuaté'vari. Caxu huá'apua'a sena'a tí'imuari'e tavá'stara'a jetze me'ecan.

16

Jíme'en í tumin í mej huá'uhuaviiri'í huá'a jime'e í ru'ihuaamua'a

¹ Jíme'en í tumin sej raseire'e sej si jín hua'utévaire'en a'ímej í mej Dios jemi seijre'e, ayée nu che'atá nena'a tejá'amua'íjcate'e a'ij nej neri tihua'u'íjca a'ímej í mej e'etiújse'iri nainjapua u Galacia.

² Ayee xu huárini seij seajta seij, a'íjna xicáara'a ti jetzen te'ute'itíén í itieeri. Ché'e seij ayén ra'ajtá'an í ruche a'achú ti caj tí'ixe'evi'ira'a, ti pua'a Dios raatá'a jeíhua nusu cáj na'a. Ché'e a'ín rájseire'en tíj na'a seij itieeri ti ij caí ché'e ayén ruxe'eve'e sej rajsé'irihua'an a'ájna net'íj ne'uun a'atanén. ³ Net'íj ne'uun e'ará'asti, aj nu ni niyen hua'uré'epijte'esin í yu'uxari a'ímej í sej hua'antíhuau mej mi me'íjna jín majta ra'anú'an a'ujna u Jerusalén í sej seri rájseij sej hua'utapuaíjve'esin. ⁴ Tí pua'a ajta ayén tiná'amitiejte'e ti ayén titaaté'vari nej neajta ne'uun á'ume'en, a'íi mú majta á'uju'u muá'aju'u neetzi jamuan.

A'ij ti nu'u huárini tí'ij a'uun á'ume'en seij chuéjra'a japua

⁵ Netí'ij ne'uun amuacaí a'atanén u Macedonia, aj nu ni amúumuuarin. Mi neajta inee, nauj mi'i ne'uun u a'atanén u Macedonia. ⁶ Tij necaí a'atzu mú'ejmi jemi á'ateeri, na'ari niyen á'ateevi'in tíj na'a ti huáseevi'i a'ame sej si siyen naatévaire'e se'íjna jime'e a'u ti na'a nej á'ume. ⁷ Canu niyen raxí'eve'e nej íjii nena'a amuaaséij nej ni a'atzu nena'a amuáamuaare, sino ayée nu raxí'eve'e nej ni á'ateevi'in nej ne'uun á'ucatii mú'ejmi jemi, ti pua'a ayén tinetá'acare'en í tavástará'a.

⁸⁻⁹ Mi neajta inee, a'úu nu a'utevéé na'ame ne'újna u Éfeso ajta na'a caí teja'uré'enen a'ájna matí'ij tí'iyeste me'íjna jime'e ta'aráhua'apua ti ará'ase i itieeri. Jee xaa, ayée nu huárini a'iné naa pu tináavai a'íjna jime'e í nej tí'imuari'e nej ni jeihua huápi'i raatévaire'en í tavástará'a. Capu amín a'ij mej jeihua néjcha'iire'e.

¹⁰ Ajta, tí'ij a'uun a'atanén a'íjna í Timoteo, setá'aj rí'i tirájcha'iica temua'a naa, a'iné a'íi pu ayén che'atá na'a tí'ivaire'e í tavástará'a jemi netíj inee. ¹¹ Ché'e caí ja'ati raxiéhuata. Tí'ij ajtahua'a u a'arájra'ani, setá'aj raatá'an tíj na'a ti ayén ruxe'eve'e ti ij ajtahua'a yé ra'asti neetzi jemi. Ayee nu rachú'eve'e ti a'ín yé huácatii huá'a jamuan í seica í ta'ihuaamua'a.

¹² Ajta a'íjna í ta'ihuaara'a, a'íjna í Apolos, jé'ecan nu ca'aníjra'a raatá'acare'e ná'aye'i ti mú'ejmi jemi a'atanén huá'a jamuan í seica í ta'ihuaamua'a. Mi ajta a'íin, capu á'uye'imí'i já'araa. Aj pu nu'u a'uun a'atanéjsin mú'ejmi jemi tí'ij huatáci'ipéeca.

I niuucari ti jín ra'antipué'ajte

¹³ Rí'i xu'u mú'een. Setá'aj rí'i tí'iteseijre'e se'íjna jime'e sej rá'astijre'e í tavástará'a. Setá'aj seajta huateújca'anen í ru tzajta'a. Setá'aj seajta araújca'anen se'íjna jetze í xiéjniu'ucare'ara'an í Dios sej si te'utáviicua'i. ¹⁴ Setíj sena'a sej siyen rici, setá'aj siyen ríjca se'íjna jime'e sej huaújxe'eve'en.

¹⁵⁻¹⁶ Xu'uri ramua'aree a'ii mú a'íin pú'een í mej amuacaí huataújtuiiri'lí í tavástará'a jemi ayujna Acaya a'íime í teitestemua'ame'en a'íjna í Estéfanos. A'íi mú majta meri me'íjna jín autéjhuii mej hua'utévaire'en a'ímej í mej Dios jetze ajtémecan. Ayee nu ca'aníjra'a amuaatá'aca, ne'ihuaamua'a, sej si huá'atzaahuate'e a'ímej, seajta naíjmi'ica í teite í mej miyen che'atá mena'a tí'imuari'e tetíj iteen, í mej majta tzáahuati'íra'a jín tí'ivaire'e í tavástará'a jetze me'ecan.

¹⁷ Nee nu xaa huatántemua'ave matí'ij yé ra'áa, a'íjna í Estéfanos jamuan a'íjna í Fortunato, ajta a'íjna í Acaico. A'íi mú xaa rí'i tinaatá'a me'íjna jime'e mej yé náamuaareca'a mú'ejmi

jetze me'ecan ti ij caí ti'iti ná'aturaate'e. ¹⁸ A'íi mú rí'i tinaatá'a yú ne tzajta'a. Majta mú rí'i amuaatá'asin mú'ejmi í a'amua tzajta'a. Ayee pu tiú'ujxe'eve'e sej rí'i tihua'utá'an naíjmi'ica í teteca mej miyen 'een matíj a'íime í mej huaíca.

¹⁹ Yé mú á'amuateujte'e a'íime í mej e'etiújse'iri hua'atáyujta'a ti a'u ti seijre'e tíj na'a ti a'u ti huatacá'a íye Asia. Ajta a'íjna í Aquila, ajta a'íjna í Priscila, a'íi mú temua'a naa á'amuateujte'e niuucajtze'en í tavástar'a. Ayee mú che'atá mena'a yé á'amuateujte'e naíjmi'i í mej e'etiújse'iri a'u mej é'eche a'íjna í Aquila, ajta a'íjna í Priscila. ²⁰ Naími'i í ta'ihuaamua'a í mej yé huateí, a'íi mú majta á'amuateujte'e. Setá'aj huaújteujte'en temua'a naa, xu'iteújpi'itze'axi'i niuucajtze'en í tavástar'a.

²¹ Neajta inee, i nej Pablo pú'een, nemuajca'a nu jín tejá'amuyayuse'e nej ni neajta amuaatateujte'en.

²² Ti pua'a ja'ati caí raxí'eve'e í tavástar'a, ché'e ayén puaíjtzi ráaci'iti. Ché'e yé uvé'enen í tavástar'a.

²³ Ché'e a'íin tavástar'a, a'íjna í Jesús, ché'e a'íin rí'i tejamuatá'acare'en. ²⁴ Jéihua nu neajta já'amuaxe'eve'e ne'íjna jime'e sej seajta se'íjna jetze ajtáme'ecan í tavástar'a, a'íjna í Jesús. Yee pu'u, ché'e ayén teja'uré'enen.

A'ij ti tira'uyú'uxaca'a í San Pablo a'ímej í mej Corinto é'eme'ecan, í ti hua'apua

A'í pu tihuá'ateujte'e

¹ Inee, i nej i'i Pablo, nee nu se'ij ne'ín pú'een ti Dios ayén tinaa'íjca ruxí'eví'ira'a jime'e nej ni niyen tihua'utá'ixaate'en a'ij ti ti'ítí ti'iseijre'e í Ciríistu'u jemi, í ti ajta i'i Jesús. Jamuan a'íjna í ta'huaara'a a'íjna í Timoteo, ayée tu tejá'amuayu'use'e mi sej e'etiújse'iri sej si raateánajche í Dios, mi sej Corinto a'uchéjme, teajta tiyen tihuá'ayu'use'e najmi'íca í mej Dios jemi seijre'e, matíj mena'a í mej me'uun a'uchéjme tíj na'a ti a'uun huatacá'a u Acaya.

² Ché'e a'íjna í Dios, í tej rájya'upua, ajta a'íjna í tavástar'a, a'íjna í Jesús ti ajta Ciríistu'u pú'een, miché'e rí'í tejamuaatá'acare'en, majta rí'í tejamua'anpuá'ajte'en sej si temua'a naa ru'ihuá'ama'ataa xá'ara'ani.

I ti nu'u jín rajpuaíjtzi í Pablo

³ Tiché'e rí'í tiraatá'acare'en te'íjna í Dios ti ajta ya'upuáara'an pú'een í tavástar'a, a'íjna í Jesús ti ajta Ciríistu'u pú'een. A'íjna í Dios, a'íi pu a'ín pú'een í tej rájya'upua ti ajta nain jín ta'acu'uvée á'aye'i. A'íi pu a'ín pú'een í Dios ti ajta nain jín rí'í taarú'u.

⁴ A'íi pu ajta rí'í taarú'u a'íjna jime'e í tej jín á'aviicua'ire'e tá'aye'i tej ti tiyen che'atá tena'a rí'í hua'anrú'ure'en a'ímej í mej ti'ítij jín á'aviicua'ire'e. A'íj tu jín tiché'e tiyen rí'í hua'anrú'ure'en te'íjna jime'e í ti jín Dios ajta rí'í taarú'u.

⁵ Ayej xaa ne'u ti'ayajna ti temua'a naa ayén tí'itaci'ipuaca a'íjna ti jín ajta rajpuaíjtzi'ca a'íjna í Ciríistu'u. Ayen che'atá na'a Ciríistu'u ajta temua'a naa rí'í taarú'u tej ti te'utáviicua'i.

⁶ Ti pua'a tiyen ti'ítij jín á'aviicua'ire'e, ayée pu ajta tí'ivaire'e ti ij Dios rí'í amua'anrú'ure'en, ajta amua'irájtuaani. Ajta, ti pua'a Dios ayén rí'í ta'anrú'ure'e, ayée pu ajta tí'ivaire'e ti ij ajta a'ín rí'í amua'anrú'ure'en. Ayee pu xaa tejá'amuaruure mú'ejmi ti pua'a siyen che'atá sena'a temua'a naa te'utáviicua'i í sej jín rajpuaíjtzi tetíj iteen tirajpuaíjtzi.

⁷ Ayee pu titá'amitiejte'e sej siyen xaa ne'u té'eviicua'i, a'iné ayée tu tí'ijmua'aree ti ayén che'atá sena'a teja'amuaci'ipuaca sej siyen rajpuaíjtzi tetíj iteen, ajta Dios pu ayén che'atá na'a rí'í amua'anrú'ure'e a'ame mú'ejmi tíj ajta rí'í tita'anrú'ure'e a'ame itejmi.

⁸ Ayee tu tí'ijxe'eve'e, ta'ihuaamua'a, sej ráamua'aree a'ij tej tirajpua'íjtzica'a tetí'ij te'uun a'uté'eca'a a'ujna u Asia. Jé'ecan tu huápi'i á'aviicua'ire'eca'a, ajta na'a caí utéevatzí í tatzajta'a. Ayee pu titá'amitiejte'eca'a tej caí ché'e a'ij huárini.

⁹ Jee tzíte'e, ayée pu titá'amitiejte'eca'a í tatzajta'a tej huácu'i'ini. Mi ajta, ayée pu a'íjna jín táaruu tej ti caí tajímua'a á'atatzahuate'e sino tej ti te'íjna jetze arátaca'anen í Dios ti hua'ajjá'apuana í mej meri huácuui.

¹⁰ A'íi pu ayén tu'irájtuaa ti ij caí ayén titáaci'iti tej te'íjna jín huácu'i'ini ti huápi'i a'ij pua'a seijre'e. A'íi pu ajta aúche'e tu'irátuaasin. Jee xaa ne'u, ayée tu ti'ijchú'eve'e ti a'ín ajtahua'a tu'irájtuaani.

¹¹ Mi ajta, ayée pu tiú'ujxe'eve'e sej se'íjna jín taatévaire'en, sej rahuaviira í Dios itejmi jime'e, mej mi majta mu'íi miyen rí'i tiraatá'acare'en í Dios itejmi jime'e me'íjna jime'e ti a'ín Dios ayén che'atá na'a rí'i titaatá'a itejmi a'ij sej seri mu'íiti tirájhuaaviiri'i.

A'iné nu'u een jime'e caí u a'atanéj u Corinto a'íjna í Pablo

¹² A'ij tu xaa jín á'atatzahuate'en. Ajta a'ín í taxiejniu'uca ayén tí'ita'ixaate'e ti ayén ti'ayajna tej tiyen rí'i ti'ítitacha'íi huá'a jemi í mej íyen seijre'e chaanaca japua, teajta jaitze'e rí'i ti'ítitacha'íi mú'ejmi jemi. Tíj na'a tej tiyen huaríj, ayée tu tzáahuati'ira'a jín tiyen rijcaa í Dios jemi, nain jime'e a'ij ti tiraavíjte'e. Catu tiyen tí'ijri'irejca'a a'ij mej tí'ijri'ire í teteca mej íyen seijre'e í chaanaca japua sino Dios pu ayén rí'i titaatá'a.

¹³⁻¹⁴ Ajta, í nej tejá'amuayu'use'e, ayée pu'u na'a a'ín pú'een a'ij sej sena'a tiraayí'iti sej ra'ujíjve'en, a'ij sej sena'a seajta tiyeú'itie. Ayee nu neajta tí'ijxe'eve'e sej ráamua'aree nain jime'e tej te'ín pú'een í sej jín rí'i tiraatá'asin í Dios. Jee xaa, xu'uri siyen ráamua'areeri'i. Seajta mú'een, mú'een xu se'ín pú'een í tej jín rí'i tiraatá'asin a'íjna xicáara'an ti jetzen ajtahua'a huataseijre'esin a'íjna í tavástara'a, a'íjna í Jesús.

¹⁵ A'iné ayée pu tiná'amitiejte'eca'a, ayée nu tiraaxí'epi'intare nej amuacá ne'uun a'atanén mú'ejmi jemi nej ni neajtahua'a rí'i tejamuaatá'an.

¹⁶ Ayee nu tí'ijxe'eve'eca'a nej amuáamuaare netí'ij ne'uun á'ume'en u Macedonia, neajta netí'ij ne'uun pí'éjveti neajtahua'a á'amuaamuaaren. Neajta niyen raxí'eve'eca'a sej siyen tiraaxí'epi'intare'en í sej jín naatévaire'e nej ni ne'uun á'ume'en u Judea.

¹⁷ ¿A'iné tejamuá'amitiejte'e mú'ejmi? ¿Ni qui siyen tiná'aseijrate'e ti caí rí'irí sej ná'antzahuate'en se'íjna jime'e nej nu'u caí tzáahuati'ira'a jín tí'ixi'epi'intare'e? Mi neajta inee, canu xaa ne'u niyen een, a'iné canu niyen tí'ijri'ire matíj

a'íime í teteca í mej rujímua'a tí'imua'atze tijín “jee.” Mi ajta, capu ayén tel'iráame.

¹⁸ Mi ajta Dios, a'í pu caí ja'anáj até'itzea'ara. A'íj pu jín, a'íjna í tej teri amuaatá'ixaa, capu ayén 'een ti hua'apuaca jín huataújmuua'a. A'íjna ti jíme'en raxa yee “jee”, capu ajta ayén huataújmuua'a yee “capu.”

¹⁹ Ajta a'íjna ti yaujra'an pú'een í Dios, a'íjna í Jesús ti ajta Ciriístu'u pú'een, teen tu tiyen jíme'en amuá'ixaa inee, jamuan a'íjna í Silvano, ajta a'íjna í Timoteo. A'íjna í Ciriístu'u, nain pu jín tihuaújmuua'atziite'e, ajta raxí'epi'intare'e. A'íjna jemi tíj na'a í niuucari ti jíme'en raxa yee “jee”, ja'anáj ti na'a pu ayén tel'iráame tijín “jee.”

²⁰ Ajta nain í ti jín Dios tel'ataújratziiri'i, a'í pu araúrastejsin í Ciriístu'u jetze. A'íj tu jín tiyen tí'ixaxa'a yee “jee.” Yee pu tí'ayajna í jemin. Ayee tu jín rí'i tiratá'aca í Dios.

²¹ Mi ajta Dios, a'í pu a'ín pú'een í ti rí'i titájcha'í itejmi. A'í pu ajta rí'i tejamuájcha'í mú'ejmi jemin í Ciriístu'u.

²² A'í pu itejmi huateúra'ate, ajta raateájtuaa í ruxíejni'u'uca itejmi jemi tej ti ráamuua'aree ti a'ín raanaíjmire'en í ti ari taatá'a.

²³ Dios pu rú'umuua'aree a'íj nej tí'imua'atze. Canu tí'ihua'í nena'a. Canu ché'e nena'a tí'ixí'epi'intare'e sino rí'i nu tí'ixí'epi'intare'e. Ayee nu 'een jín caí ne'uun a'atanéj mú'ejmi jemi nej ni caí amuaatamuári'eriste'en.

²⁴ Catu xaa ne'u tiyen tejá'amua'aijte'e sej si ca'anéeri jín ra'ará'astijre'en í tavástar'a, sino a'amua jamuan tu tí'imuari'e sej si se'íjna jín huataújtemua'ave'en, a'íné mú'een xu rá'astijre'e xa'aye'i temua'a naa.

2

¹ Mi neajta inee, ayée nu tihuánxi'epi'intari'iri'i nej caí neajtahua'a amuáamuuaare nej ni caí neajtahua'a amuaatáxieemijte'en.

² Jee xaa ne'u, ti pua'a niyen amuaatáxieemijte'en, ¿a'atéenqui mena'a mi me'ín pu'éene'e muá'aju'u í mej naatatémua'aviste'esin? Capu ché'e sein ja'ati, a'íné mú'een xu se'ín pú'een í nej amuaatáxieemijte.

³ Ayee nu 'een jín niyen tejamuuaatayú'use nej ni ramua'areere sej caí naatéxieemijte'esin net'íj ne'uun e'ará'asti, a'íné ayée pu tiraavíjte'e sej naatatémua'aviste'en. Mi ajta, ayée pu tiná'amitiejte'eca'a sej siyen 'een naíjmi'í mú'een sej se'íjna jín huataújtemua'ave'en se'íjna jíme'e í nej neajta jín netémua'avi.

⁴ Net'íj tejamuuaatayú'use, jeíhua pu a'íj pua'a né'asejca'a, neajta neyeine temua'a. Jee xaa, huápi'i pu nú'ucuí'ica'a yú ne tzajta'a, a'íné canu raxí'eve'eca'a nej amuaatáxieemijte'en,

sino ayée nu tí'ijxe'eve'eca'a sej ráamua'aree nej jeíhua huápi'i já'amuxaxe'eve'e.

Mej nu'u tiraatá'uuni'i a'íjna ti auteájturaa í Pablo jemi

⁵ Mi ajta, ti pua'a ja'ati ayén ti'iti jín a'ij tiú'uruu ti i ja'ati huataújxieemiste'en, capu ayén neetzi na'a huáruu sino je'icáj pu ajta mú'ejmi ayén huáruu. Ayee nu 'een jín tejá'amua'ixaate'le nej ni caí jeíhua amuaatamuári'eriste'en naíjmi'ica mú'ejmi.

⁶ Pu'uri a'í pu'u, í mej mu'iití meri miyen puaíjtzi raatá'a a'íjna í ja'ati ti ayén huaríj.

⁷ A'ij pu jín, ayée pu ari tiú'ujxe'eve'e sej tiraatá'uuni'i, seajta rí'i ra'anrú'ure'en. Na'ari caí, a'í pu muá'itiche'en nain jime'e a'íjna jime'e ti jeíhua huápi'i ruxieemíj'te'e.

⁸ A'ij nu jín niyen ca'aníjra'a amuaatá'asin sej seajtáhua'a siyen tiraataseíjrate'en sej seuj raxí'eve'e. ⁹ Ayee nu 'een jín tejamuaatayú'use nej ni amuaatéeseij a'ij sej titetiújcha'íi mú'een, ajta nej ni ráamua'aree ti pua'a siyen nain jín té'aste.

¹⁰⁻¹¹ Ja'ati ti na'a sej tiraatá'uuni'i, nee nu neajta niyen che'atá nena'a tiraatá'uuni'ira. Ti pua'a niyen ti'iti jín tiraatá'uuni'iriri'i, ti'iti ti na'a, ayée nu 'een jín tiraatá'uuni'iriri'i nej ni a'amua japua huániuuni í Ciriístu'u jemi ti ij caí a'ín Satanás ti'iti jín ta'antimuá'itin, a'iné teen tu xaa ramua'aree a'ij ti a'ín éeni'ici'e tí'imuari'e.

A'ij pu nu'u pua'a tiraatá'acare'e a'íjna í Pablo t'íj auj á'ucatií u Troas

¹² Netí'ij ne'uun a'ará'a ne'újna u chajta'a ti ayén téja'arájtehuua tijín Troas, nej ni ne'uun tihua'utá'ixaate'en í niuucari ti jíme'en raxa í Ciriístu'u, nevástar'a pu ayén naatá'a nej ni nexiéehua temua'a naa tihua'utá'ixaate'en í teite.

¹³ Mi neajta, jeíhua nu huápi'i tí'imuaajca ne'íjna jime'e nej caí ráateu í ne'ihuaara'a, ne'íjna í Tito, ti caí a'uun a'utéveeca'a. A'ij nu jín hua'utateúute'e, ne'uun á'ume u Macedonia.

Tej nu'u tiu'utémuaitin jamuan í Ciriístu'u

¹⁴ Ajta, temua'a tu rí'i tiraatá'asin te'íjna í Dios ti ayén taatá'aca temua'a naa tej tiu'utémuaitin jamuan í Ciriístu'u. Cu xiee tej cuj iteen já'ita'a huajú'un, ajta a'í pu Ciriístu'u amuacá huamé'en, majta ta cújta'a huajú'un í tej teri hua'utémuaiti. Ajta a'u ti na'a tej já'ita'a huajú'un, Dios pu ayén raruure ti téjmi jetze airánineí a'íjna ti naa té'eeca í mej jín ráamua'ati.

¹⁵ Teajta iteen, ayée tu seijre'e í Dios jemi. Cu xiee tej cuj iteen ráatisin í ti naa té'eeca a'íjna jime'e tej tiyen Ciriístu'u jetze ajtémecan. Ayee tu che'atá tena'a seijre'e huá'a jemi í ti Dios hua'irátuaasin, ajta huá'a jemi í mej á'apua'aren.

16 Ayee pu 'een, a'ímej jemi í seica í mej á'apua'aren, ayée pu huá'a jemi té'eeca tíj ti'iti ti huamí'i í mej jín ma-jta á'apua'aren. Ajta a'íme í seica í ti Dios hua'irátuaasin, ayée pu huá'a jemi té'eeca tíj ti'iti ti ruuri ti naa teáari'e í mej jín huaújrute'en. ¿A'ataani ayén á'avejren tí'ij ayén tiu'utévaire'en í Dios jemi? Capu xaa ne'u mé é'e ja'ati ti ayén á'avejren.

17 Mi teajta iteen, catu tiyen e'en matíj í seica, í mej mu'ití, í mej miyen huateúvvaire'en í mej jín ramuá'itici me'íjna jime'e mej ramuari'e í niuucari ti jíme'en raxa í Dios. Mi teajta iteen, ayée tu tzáahuati'ira'a jín ti'itítacha'íi a'iné Dios pu ta'antíhuau. Teajta iteen, ayée tu í Dios jemi tí'ixaxa'a tíj seij ti Ciríistu'u jetze me'ecan tí'ivaire'e.

3

A'íjna í niuucari ti jéjcuacan jín te'ataújratziiri'í í Dios

1 ¿Ni qui ayén tejamuá'मितiejte'e tej teajtáhua'a autéjhuii tej tajímua'a tiyen rí'í ti'itáta'aca mú'ejmi jemi? Na'ari, ¿ni qui ayén ruxe'eve'e ti ja'ati ayén yu'uxari autéyu'uxan í ti jín rí'í tejamuata'aca itejmi jime'e nusu ayén tiú'ujxe'eve'e sej ra'utéyu'uxan í sej jetzen rí'í ti'itáta'aca itejmi? Seica jemi pu xaa ayén tiú'ujxe'eve'e, aru itejmi jemi, capu.

2 Mú'een xu rujímua'a sena'a se'ín pú'een í ti titaatéva'iri tíj yu'uxari í tej jín huatátaseijrata huá'a jemi, matíj mena'a pua'amé mej yen seijre'e mej mi ra'ujjve'en, mej yaú'itíeé muá'ara'ani.

3 Mú'een xu xaa siyen 'een tíj yu'uxari ti Ciríistu'u jetze a'uvé'emej. Mi ajta, capu tetej jetze a'uyú'usi'ihuaca'a sino a'ín í xiéjniu'ucare'ara'an í Dios, a'í pu raateájtuaa mú'ejmi jemi tí'ij ayén a'amua tzajta'a te'useíre'e á'ara'ani mi sej seuj ruuri.

4 Ayee tu té'atzaahuate'e a'iné Ciríistu'u pu ayén tí'iseijre'e í Dios jemi.

5 Capu ayén tiraavíjte'e tej tajímua'a tiyen tiu'utaxáj yee téjmi pu jetze seijre'e í muári'eri'ira'a tej ti tiyen raayí'tihua'an sino a'íjna í tej jetzen arátaca'ane, a'í pu a'uun a'uvé'eye'i í Dios jemi.

6 Ajta a'ín Dios, a'í pu ayén ta'antíhuau tej ti tiyen te'íjna jín tiu'utévaire'en, a'íjna í niuucari ti jéjcuac ti Dios ajta jín te'ataújratziiri'í. Teajta iteen, catu te'íjna jín tí'imuari'e ti á á'ayu'usi'í tetej jetze, sino a'ij tu jíme'en ti ayén seijre'e ti jetzen airáninei í xiéjniu'ucare'ara'an í Dios.

Ajta a'ín í niuucari ti á é'eyu'usi'ihuaca'a í tetej jetze, a'í pu ayén hua'atá'aca mej mi miyen ja'ati a'uxíjte'en ti ij a'ín

huámi'ini. Mi ajta, a'ín í xiéjniu'ucare'ara'an í Dios, a'í pu ruurican a'ihuateájtuaani.

7 Mi ajta a'ín í niuucari í mej jín miyen ja'ati a'uxjíte'en t'íj a'ín huámi'ini, ayée pu á é'eyu'usi'ihuaca'a tetej jetze ti a'uré'etzatzihuaca'a. Jé'ecan pu huápi'i naa seijre'eca'a t'íj Dios ayén raateájtuaa a'íjna jemi í Moisés. Ajta a'ín Moisés, ayée pu huápi'i tetáatiye'icaa í néerime'ara'an jetze. Majta a'íime í mej Israél jetze ajtémecan, capu ri'iríistaca'a mej ra'aráseij í Moisés a'íjna jime'e ti ayén huápi'i tetáatiye'icaa í néerime'ara'an jetze. Mi ajta, a'í pu tépua'arijme'eca'a.

8 Ajta a'ín ti jín tí'ivaire'e a'íjna í xiéjniu'ucare'ara'an í Dios, ¿ni caí ayén jeíhua huápi'i jaítze'e naa seíre'e á'ara'ani?

9 Jee xaa ne'u, ayée pu ti'ayajna. Ti pua'a ayén jeíhua huápi'i naa seijre'eca'a a'ájna'imua t'íj Dios raateájtuaa í niuucari í mej jín ja'ati a'uxjíte'en, ayée pu tiú'ujxe'eve'e ti jaítze'e huápi'i naa seíre'e á'ara'ani a'íjna í niuucari ti raatá'aca í ja'ati ti a'ín ri'éene'ecán jín huateáturan í Dios jemi.

10 Jee tzíte'e, ayée pu ti'ayajna, a'í pu ajm'í huápi'i naa seijre'eca'a a'íjna í niuucari ti raateájtuaa í Moisés jemi. Ajta íjii, capu ché'e naa seijre'e a'íjna jime'e ti ari seíj huataseíjre ti jaítze'e huápi'i naa seijre'e.

11 Ajta, ti pua'a ayén naa éene'en huataseíjre a'íjna ti ajta tépua'ari, jaítze'e pu huápi'i naa seíre'e a'ame a'íjna í ti ayén huateáturaasin t'íj na'a rusén jime'e.

12 A'iné tu'uri tiyen rachú'eve'e í Dios jemi ti ayén te'irájra'ani, a'íj tu jín tiyen taxiéehua tihuá'ixaate'e, teajta caí tí'tzi#ne'e.

13 Catu tiyen rici a'íj ti a'ín Moisés huaríj ti c'ixuri jín araújna í runéerime jetze mej mi caí ra'aráseij a'íime í mej Israél jetze ajtémecantaca'a, mej mi caí raaseíjra t'íj a'íjna tépua'arijme'en a'íjna ti tetáatiye'icaa.

14 Majta me'ín, a'íj mú caí huataúra'a mej yaú'itiée muá'ara'ani. Ayee mú huaríj. Cu xíee mej cuj araújna c'ixuri jime'e. T'íj na'a a'ájna'imua ti yú e'iré'ene, ayée pu 'een seijre'e. Mat'íj ra'ujjíve'e me'íjna í niuucari ti mí'ime'ecan í ti jín Dios ayén amuacá te'ataújratziiri'i, aúche'e pu ayén seijre'e í mej jín aránami'i, ajta capu xi ja'ati hua'utáxiixi, a'iné a'íj pu'u raayí'iti í Ciríistu'u.

15 Jee xaa ne'u, ayée pu tí'een íjii, ja'anáj ti na'a ti ayén ruxe'eve'e mej ra'ujjíve'en a'íjna í yu'uxari ti Moisés ra'uyú'uxaca'a, maúche'e mú miyen aranámí'ihuajmee mej mi caí yaú'itiée muá'ara'ani.

16 Mi ajta, ti pua'a ja'ati ayén huataújtuiire'en í tavástara'a jemi, Dios pu ra'utáxijta a'íjna ti jín aránami'ihuaca'a.

17 Ajta a'ñn í ti i'li tavástar'a, ajta a'ñn í ti i'li xiéjniu'ucare'ara'an, a'ñn mú ruxí'ej 'een, ajta a'u ti a'ñn é'eseijre'e í xiéjniu'ucare'ara'an í tavástar'a, a'úu pu é'eri'iri ti ja'ati ruxiéehua á'uche'ecane'en í Dios jemi.

18 Mi teajta iteen, ayée tu éeni'ici'e seijre'e. Ayee tu seijre'e. Cu xiee tej caí aranámi'ihuajmee, teajta tiyen che'atá tena'a temua'a naa tí'itaseijrata t'ij ajta a'ñn tavástar'a temua'a naa tiú'ujseijrata. Teen tu seicié huatétaruurejsin tej ti tiyen seíre'e tá'ara'ani t'ij tévira'an í tavástar'a, tej ti jaítze'e temua'a naa r'i'í ti'itaseijratáa tá'aju'un t'ij na'a ti yú auca'it'í a'ame. Ajta, a'ñn pu jetzen airáninei í tavástar'a jetze, ajta a'ñna jamuan í ruxiéjniu'uca.

4

A'ñn mú nu'u tí'ivaire'e í Ciríistu'u jemi

1 Teajta iteen, teen tu te'ñna j'ín tí'ivaire'e í Dios jemi a'ñna jime'e ti a'ñn Dios ayén tá'ancu'uvajxi. A'ñn tu j'ín caí muá'itiche'e.

2 Mi teajta iteen, tu'uri raatéxiehuataca'a tej ti tiyen a'ij pua'a rijca avíitzi jime'e, tej ti teajta caí tiyen rijca a'ñna ti tiu'utévi'iraste'e, tej ti caí ti'it'ij j'ín tacuanamua. Catu á'ataca'ane tej tiyen ti'it'ij j'ín tiu'uhuá'ita. Catu teajta á'ataca'ane tej seicié tiu'utaxá'j te'ñna jime'e í niuucari ti jime'en raxa í Dios, sino ayée tu jé'iyecan j'ín tí'ixaxa'a tzáahuati'ira'a jime'e. Ayee tu te'ñna j'ín rici tej ti tiyen tiu'utaseijrata huá'a jemi mat'ij mena'a pua'amé í teite tej ti ca'aníjra'a hua'utá'an mej mi ráamua'aree a'ij ti ayén ti'ayajna í Dios jemi.

3 Ajta, ti pua'a ayén a'utanámi'i í niuucari í tej j'ín ti-huá'ixaate'e, ayée pu'u na'a a'utanámi'i huá'a jemi í mej á'apua'are.

4 A'ii mú a'ñn pú'een í ti hua'utánamua í huá'amua'atziira'a tzajta'a a'ñna í dios ti naíjmi'lica tí'aijte'e í mej íjii huáteite. Ayee pu 'een j'ín huá'uruu mej mi caí yaú'itíeé muá'ara'ani í niuucari ti ayén tí'ivaire'e t'ij tatzari ti hua'atátzavi'i í huá'a tzajta'a mej mi miyen ráamua'ati me'ñna í tavástar'a ti ayén huápi'i naa seijre'e. A'ñn pu ajta a'ñn pú'een í ti nain j'ín ruxí'ej 'een t'ij í Dios.

5 Ayee pu xaa ti'ayajna, a'iné catu tajíimua'a tena'a ti-huá'ixaate'e, sino a'ñna í tej jime'en tihuá'ixaate'e, a'ñn pu a'ñn pú'een í Jesús ti ajta i'li Ciríistu'u. A'ii pu ajta a'ñn pú'een í tavástar'a. Teajta iteen, ayée tu tejá'amuavaire'e mú'ejmi Jesús jetze me'ecan.

6 Ajta a'ñn í Dios, ayée pu ajmí'i imuá ayén tiu'utaxájtaca'a t'ijn: "Ché'e á'ataaca í taij a'ujna a'utí a'utíca'a." A'ñn pu

ajta utétatzeaareca'a yú tatzajta'a, ti ij a'ñin ayén taatá'an tej yaú'itíeé tá'ara'ani, a'ij ti 'een jín huápi'i naa seijre'e í Dios a'íjna jime'e ti Cirístu'u a'íjna jemi seijre'e.

Tej nu'u tiu'utémua'iti te'íjna jime'e ti Dios jetze airáninei

⁷ Teajta iteen, ayée tu seijre'e í Dios jemi tíj xa'ari ti xarij jín taavíjhua, í tej tzajta'an teri ruuhuásej í ti jín Dios rí'i titaatá'a, í ti ajta huápi'i tí'ijnajche. Ayee pu 'een í ti seijre'e ti a'ñin muári'eri'ire'ara'an ti nain jín tiu'utémua'itin, capu téjmi jetze airáninei, sino a'ij pu'pu jetze í Dios.

⁸ Nain tu jín rajpuaíjtzi iteen. Mi teajta, catu a'atzu muá'itiche'en. Capu ajta a'ij tá'amitiejte'e a'ij ti té'eme. Mi teajta iteen, teen tu a'ij tirájteuve a'ij tej huárini.

⁹ A'ñime í teite, a'ij mú pua'a xaa táruurée muá'aye'i. Mi ajta Dios, capu mé túuhua'ana. A'ñi mú xaa tá'ajipua. Mi ajta, camu ta'antipua'ajte'esin.

¹⁰ A'u ti na'a tej é'eciine, ayée tu che'atá tena'a tí'ipuaíjtí'ihua tá'aju'un, a'ij ti éeni'ici'e huamí'i í Jesús. Ayee tu te'íjna jín rini, a'iné teen tu rá'aviicua'i, ajta ayén che'atá na'a seijre'e jemin í tej ratéhua'ira'a a'íjna ti jín Jesús ajta taatá'aca tej teuj ruuri.

¹¹ A'iné iteen, i tej teuj ruuri, ayée pu tí'itaruure, ja'anáj ti na'a tu á'ataca'ane tej huácui'ini niuucajtze'en í Jesús. Ajta a'íjna jemi í tej ratéhua'ira'a, ti ajta á'apuapua'are, a'íjna jemi pu ajta seíre'e a'ame í muári'eri'ira'a ti jín ajtahua'a ruuri a'íjna í Jesús.

¹² A'ij pu jín, teen tu tiyen rajpuaíjtzi te'íjna jime'e tej tiyen á'ataca'ane tej huácui'ini. Mi seajta mú'een, ruxiéhua xu rí'i tí'itechéjme se'íjna jime'e tej iteen rajpuaíjtzi.

¹³⁻¹⁴ Ayee pu té'eyu'usi'i tíjín: “Nee nu té'antzaahua. A'ij nu hui jín niyen tiu'utaxájtaca'a.”

Ayee pu che'atá na'a 'een itejmi jemi. Teen tu teajta té'atzaahuat'e, teajta tiyen tí'ixaxa'a te'íjna jime'e tej teri ramua'aree ti a'íjna í ti ra'ajjáj í tavástara'a, a'íjna í Jesús, huá'a tzajta'a í mi'ichite, a'ñi pu ajta ta'ajjájpuaxi'isin jamuan í Jesús. A'ñi pu ajta taatasejrata mú'ejmi jamuan tej ti naími'i huateáturan í jemin.

¹⁵ Ajta nain ti ayén tiu'uríj, a'ñi pu tejámuatéva'iri mú'ejmi, a'iné setí'ij jaítze'e huatámu'iire se'íjna jime'e ti Dios rí'i tejamuatá'aca, jaítze'e xu huataújtemua'ave'esin sej si huápi'i rí'i tiraatá'an í Dios.

A'ijna ti á'apuapua'are, ajta a'íjna ti seíre'e a'ame tíj na'a rusén jime'e

¹⁶ Ayee tu jín cá cataxiéhuaaje'i. Jee xaa, a'íjna í tej ratéhua'ira'a ti mé jéjre'e seijre'e, a'ñi pu á'apuapua'are'e. Mi

ajta í ti yú tatzajta'a seijre'e, a'íi pu rujéjcuare'e ja'anáj ti na'a nain xicaj tzajta'a.

17 Ajta a'íjna í tej jín cáj caj rajpuaíjtzi, ti ajta caí jeíhua ruxe'eve'e, a'íi pu ayén ríi taruure tej ti tiyen ra'ancuré'an te'íjna ti huápi'i naa seíre'e a'ame tíj na'a rusén jime'e. Capu a'atzu rati'ase a'íjna ti íjii seijre'e. Ajta, jeíhua pu jaítze'e ruxe'eve'e caí í tej jín rajpuaíjtzica'a.

18 A'íj tu jín, catu á'ataca'ane a'íjna jemi í ti tí'itaavijhua, ti ajta mé jéjre'e seijre'e, sino a'ij tu jemi á'ataca'ane te'íjna ti caí taavíjhua, í ti ajta caí mé jéjre'e seijre'e, a'iné a'íjna ti ayén taavíjhua, capu á'ateeri. Mí ajta, a'íjna ti caí taavíjhua, ti ajta caí mé jéjre'e seijre'e, a'íi pu xaa á'ateeri tíj na'a rusén jime'e.

5

Capu nu'u té'eviicua'i í tej ratéhua'ira'a

1 Ajta a'íjna í tej ratéhua'ira'a, ayée pu titaatéva'iri tíj inaamua tej jeten chejca. Teajta tiyen tí'ijmua'aree ti pua'a huaté'uune a'íjna í inaamua, teuche'e tu huatéechi'i í ti Dios jemi é'eseijre'e, ti ajta caí muájca'a jín taavíjhua. Júte'e pu e'eseíre'e a'ame tíj na'a rusén jime'e.

2 Teajta iteen, tej teuj íiyen seijre'e chaanaca japua, teen tu taxiéjniuuste'e yú tatzajta'a, teajta tiyen taxieemijte'e te'íjna jime'e tej tij te'uun a'uteárute te'újna chí'ita ti júte'e é'eseijre'e ti ajta Dios jín ta'icánajsin.

3 Ayee pu a'íjna jín rini ti ayén ta'icanán, catu ti chéle muámua'avijmé'e mé á'ujujhua'ane'e tá'aju'un. 4 Ayee pu tí'een, a'iné íjii tej teuj jeten huachéjme a'íjna í inaamua, jé'ecan tu tayein yú tatzajta'a, te'íjna jime'e ti ayén tamuári'eriste'e tí'iti jime'e. Capu a'íi na'a tej tiyen rátziíne'e ti Dios ayén tá'ari'i a'íjna ti jín ta'icánajsin, sino tej huápi'i tiyen tí'ijxe'eve'e ti a'ín jaítze'e ta'icáanan, ti ij a'ín ti á'ateeri tíj na'a rusén jime'e nain tí'icáanan a'íjna ti á'apuapua'are.

5 Ajta, a'ín ti ayén ríi taruure tej ti tiyen te'íjna ancuré'an, a'íi pu a'ín pú'een í ti Dios rusej raateájtuaa itejmi jemi, í ruxéjniu'uca tej ti tiyen ráamua'aree ti Dios a'íjna jín te'ataújratziiri'i itejmi jemi.

6-7 A'íj tu jín, ja'anáj ti na'a, a'íi pu ca'aníjra'a tatá'aca, a'iné ayée tu ramua'aree tetí'ij teuj tiyen ruuri seijre'e te'íjna jetze í tej ratéhua'ira'a, teen tu caí xi te'uun a'ujteí í tavástara'a jemi. Ayee pu'u xaa ne'u tí'een, a'iné ayée tu 'een jín yé á'ujujhua'an te'íjna jime'e tej rá'atzaahuaté'e. Catu te'íjna jime'e tena'a yé á'ujujhua'an tej ti te'íjna jetze arátaca'anen a'íjna tej tí'isise'ij tējajna.

8 Temua'a pu ca'aníjra'a tatá'aca, ajta jaítze'e pu ta'aráanajche tej tíhuini te'íjna jetze í tej ratéhua'ira'a tej ti te'uun é'esejire'e a'u tej a'utéechi'i í tavástará'a jemi.

9 A'íj tu jín, tiyen tí'itese'e tej tiyen rí'i tí'títacha'íi tej tiyen rí'i tiraatá'an í tavástará'a. Capu amín a'íj, ti pua'a tiyen a'ímuá seijre'e nusu tiyen jemin seijre'e.

10 Jee xaa ne'u ti ayén tí'een, a'iné ayée pu tiú'ujxe'eve'e tej naíjmi'i tiyen huatátaseijrata a'ujna a'u ti a'utáca í Ciríistu'u ti ij a'ín tá'uxijte'en naíjmi'íca itejmi. Aj pu xaa ayén tí'íjci'íti a'íj ti tiraavíjte'e seij ajta seij a'íj ti tí'ti tiu'umuá'íti a'íjna jime'e a'íj ti huaríj tí'íj auj ruurica'a, ti pua'a xí'epi'ín huaríj nusu a'íj pua'a huaríj.

A'íjna ti Dios raajéjcuare

11 A'íj tu jín, tu'uri ramua'aree ti ayén tiú'ujxe'eve'e tej jei'hua huápi'i rá'atase'e í tavástará'a, ayée tu 'een jín tí'itese'e tá'aye'i tej ti hua'utémuá'ítin í teteca mej mi ra'ancuré'an í ti ayén tí'ayajna itejmi jetze. Ajta a'ín í Dios, a'í pu ramua'aree a'íj tej e'en. Ajta, ayée nu tí'íjxe'eve'e ti ayén che'atá na'a tejamuá'amítiejte'e í a'amua xiéjniu'uca tzajta'a.

12 Catu teajtáhua'a mú'ejmi jemi ra'irá'aca í tej jín ahuátatzaahuat'e'en, sino teen tu jamuatá'aca í sej jín huataújtemua'ave'en itejmi jime'e sej si siyen raayí'tí'ihua'an sej huatániuni a'ímej jemi í mej miyen me'íjna jín ahuaujtzahuat'e'en me'íjna jime'e a'íj ti ja'ati huaújse'irataca mejseíraca'a í teite, í mej majta caí huá'a jetze ruxe'eve'e a'íj ti 'een a'íjna í ja'ati í ru tzajta'a.

13 Tí pua'a ayén tí'ayajna a'íj mej tí'ixaxa'a tej nu'u tatímua'i, ayée tu 'een jín tatímua'i tej ti tiyen raatévaire'en í Dios. Na'ari caí, ti pua'a tiyen rí'i mé titeumuámua'aree, ayée tu 'een jín rici tej ti rí'i jamuaatévaire'en mú'ejmi.

14 A'íj pu xaa a'ín pú'een í ti tí'íta'ajte'e ti a'ín Ciríistu'u taxe'eve'e. Ayee pu titá'amítiejte'e itejmi ti seij na'a huamí'i huá'a jetze me'ecan, naíjmi'íca, a'achú pua'amé í teite. Ajta, ti pua'a ayén tiu'uríj, a'íj mú jín naíjmi'i jamuan huácuii.

15 Ayee pu ajta 'een jín huá'a jetze me'ecan huamí'i mej mi a'íme í mej mauj ruuri mej caí ché'e rujímua'a mena'a a'íj tirájteuve'en a'íj mej ye'í jetze me'ecan huamí'i, ti ajta huatarúj huá'a tzajta'a í mí'ichite.

16 A'íj pu jín, íjii ti yú auca'ítí a'ame, catu ché'e tiyen ja'ati mé 'usíse'íj a'íj ti titá'amítiejte'e í tatzajta'a a'íjna jime'e í tej jín raaseíj mé jéjre'e. Jee xaa, ayée tu tejmí'i tí'íjseijraca'a í Ciríistu'u tí'íj a'ín auj tevi na'a pú'eene'e. Ajta íjii, catu ché'e tiyen rasise'i.

17 A'íj pu jín, ti pua'a ja'ati ayén Ciríistu'u jetze ajtémecan, a'íj pu a'ín pú'een seíj ti Dios ari raajéjcuare. Pu'uri mé teuvátzi

a'ij ti ti'titiújcha'íica'a ti mí'ime'ecan jime'e. Nain pu jéjcuacan jín seijre'e í jemin.

Tej nu'u rí'í huá'uruuren mej mi rí'éene'en huateáturan í Dios jemi a'íjna í tej jíme'en ti'ixa

¹⁸ Nájmi'i tój na'a a'íjna í tej jíme'en ti'ixa, a'í pu jemi é'eme'ecan í Dios ti ayén táaruu tej ti teajtáhua'a rí'éene'en huateáturan í jemin a'íjna jime'e ti Ciríistu'u ayén ta japua huaniú. A'í pu Dios ajta ayén a'íjna jín titaa'íjca tej ti teajta tiyen huá'uruuren í teite mej mi majtáhua'a rí'éene'en huateáturan í jemin.

¹⁹ Ayee pu huataújmu'a ti a'ín Dios ayén huá'uruu a'ímej í mej yen huachéjme í chaanaca japua mej mi majtáhua'a rí'éene'en huateáturan í jemin a'íjna jime'e ti Ciríistu'u huá'a japua huaniú. A'íj pu jín caí ayén Dios hua'uxíjta a'íjna jime'e í mej jín auteájturaa í jemin, sino a'í pu a'íjna jín titaa'íjca a'íjna jime'e í niuucari í tej jín rí'í huá'uruuren mej mi majtáhua'a rí'éene'en huateáturan í jemin.

²⁰ A'íj tu jín, teen tu te'ín pú'een í ti Dios taata'íteca'a tej ti tihua'utá'ixaate'en í Ciríistu'u jetze me'ecan. Dios pu ayén tihua'ajee a'íjna jime'e í niuucari í tej jín tihua'íxaate'e. A'íj tu jín tiyen tejá'amuaje setá'aj siyen seajtáhua'a rí'éene'en huateáturan í Dios jemi.

²¹ Ajta a'ín í Dios, ayée pu ráaruu í Ciríistu'u téjmi jetze me'ecan. A'íjna ti caí ja'anáj ti'iti jín auteájturaa í jemin, a'í pu Dios ayén ráaruu ti japuan rájveti nain í puaíjtzí ti taci'itíche'en itejmi a'íjna jime'e í tej jín auteájturaa í Dios jemi, tej ti jamuan í Ciríistu'u tiyen rí'éene'ecán jín huateáturan í jemin.

6

A'ij ti nu'u een ja'ati ti Ciríistu'u jetze me'ecan tí'ivaire'e

¹ A'iné teen tu nájmi'i tí'imuari'e, ayée tu teajtáhua'a tejá'amuaje sej siyen ra'ancuré'an í ti jín Dios rí'í tejámuaatá'asin sej si siyen jeíhua huápi'i raatátuiire'en í jemin a'íjna í sej jín tiu'umuáiej.

² A'íj pu jín ayén té'eyu'usi'i tijn:

Ayee nu muáanamujri'i

a'íjna xicáara'an ti jetzen ari huaxí'epi'in.

Neajta, niyen muaatévai

a'íjna xicáara'an nej hui jetzen mua'irájtuaa.

Casi'i, mú'een, pu'uri ayén teja'uré'ene a'íjna xicáara'a ti jetzen ari huaxí'epi'in sej ra'ancuré'an. Jee xaa ne'u, pu'uri a'ájna pí'tí'irici a'íjna xicáara'a ti jetzen Dios amua'irájtuaani.

³ Teajta iteen, catu tiyen hua'utamuarí'eriste'e ti'tí jime'e ti tihua'antiú'uuni'i, sino ayée tu rí'í ti'títacha'í tá'aye'i ti ij caí ja'ati a'ij tí'itaxajta.

⁴ Mi teajta iteen, ayée tu mú'ejmi jemi tasej'rata matíj a'ímej í mej tí'ivaire'e í Dios jemi nain jime'e. Capu amín a'ij, ti pua'a tiyen jeíhua huápi'i ti'titij jín á'aviicua'ire'e nusu tiyen tirajpuaíjtzí na'ari ti'titi tamuári'eriste'e ca'ín ti'titi a'ij pua'a taruure.

⁵ Teuche'e tu tiyen che'atá tena'a tí'ivaire'e, tij majta miyen taatévajxi'in nusu ta'iteáanan na'ari taatamuári'te'en a'u ti na'a tej á'ujuhua'an ca'ín tej muári'eri jín tí'imuari'e, nusu tej huatáxa'aire'en tej atanéjne'eri na'ari tej huatatiéjcuca'a.

⁶ Ayee pu ajta seijre'e tej tiyen tí'ivaire'e í Dios jemi a'íjna jime'e tej caí ti'titi jín a'ij pua'a ríci, teajta temua'a naa tirú'umua'aree a'ij ti 'een í Dios, teajta temua'a tu té'eviicua'i huá'a jemi í seica. Teen tu teajta rí'i tihuájcha'íi í taxí'ej teite, teajta te'íjna jetze arátaca'ane í xiéjniu'ucare'ara'an í Dios. Teajta tu tzáahuati'ira'a jín huá'axe'eve'e.

⁷ Ayee tu teajta jé'iyecan jín tí'ixaxa'a. Catu tí'ihua'i tena'a. Teajta te'íjna jín tí'imuari'e í muári'eri'ire'ara'an jime'e í Dios. Teajta tu tiyen seijre'e te'íjna jamuan í tej jín tiu'utése'en nain jime'e ti ta jetze seijre'e tej ti tiyen huárini ti naa 'een í Dios jemi.

⁸ Ti pua'a miyen rí'i titaatá'an na'ari miyen taatéxieehua, nusu miyen a'ij pua'a tí'itaxajta ca'ín rí'i metihuá'a'ixaate'e itejmi jime'e, teuche'e tu tiyen tí'ivaire'e. Ayee mú majta tí'itaxáata muá'aju'u tej nu'u tí'ihua'itaca. Mi teajta iteen, tzáahuati'ira'a tu jín tiyen ríci.

⁹ Capu ajta ta jetze ruxe'eve'e ti pua'a mecaí tamua'ate nusu métamua'ate. Ayee tu teajta huá'a jemi seijre'e cu xiee tej cui'ícu. Mi teajta iteen, teuche'e tu ruuri. Puaíjtzí mú tá'ate'e aru camu tá'apua'ajte'en.

¹⁰ Ayee tu seijre'e cumu tej taxieemijte'e. Mi teajta iteen, ja'anáj ti na'a tu tátemua'ave'e. Catu a'ij tí'ijviicua'i. Mi teajta, ayée tu huá'aruuren mu'iití mej mi huateújchijteaanita. Catu nu'u ti'titi tícha'íi. Mi teajta, nain tu xaa tí'ijcha'íi.

¹¹ Ayee nu e'ehauritiéecan jín tejamuá'ixaa nain jime'e, mú'een, mi sej Corinto a'uchéjme. Jéihua nu á'anca'ane mú'ejmi jemi. ¹² Catu ti'titi á'amuaumaire'e mú'ejmi, sino mú'een xu rujímua'a sena'a rumuaire'e se'íjna jime'e a'ij ti tejamuá'amitiejte'e í á'amuatzejta'a. ¹³ A'íj nu jín niyen tejá'amuahavii sej si seajtáhua'a ahuaújca'anen itejmi jemi. Ayee nu xaa tejá'amua'ixaate'e cumu sej tí'iríi pú'eene'en.

Tej nu'u caí hua'ajtéja'ahuatehua'an a'ímej í mej caí té'atzaahuate'e

¹⁴ Caxu hua'ajtéja'ahuatehua'an a'ímej í mej caí té'atzaahuate'e. Xu'uhuaújmuatzi a'íjna jime'e, ¿a'iné tí'irí'irí mej seíj mena'a teitejra'a pú'eene'en a'íjna ti urarí'en

í Dios jemi, ajta a'íjna ti a'ij pua'a ti'itíújcha'íi? Capu xaa ne'u a'ij tí'iri'iri. Ari a'íjna, ¿ni qui ruxí'ej na'a seijre'e í néeriste'e, ajta í tíca'ari tzajta'a? Capu xaa ne'u.

¹⁵ ¿Ti'itájni a'ij metí'ixi'epi'intare'en a'íjna í Cirístu'u, jamuan a'íjna í Satanás? Capu xaa ne'u ti'iti. Ajta a'ín ti té'atzaahuaté'e, ¿ni qui ayén ruxí'ej na'a ra'ancuré'asin tíj ajta ra'ancuré'asin a'íjna ti caí té'atzaahuaté'e? Capu xaa ne'u ti'iti.

¹⁶ ¿Ti'itájni a'ij metí'ixi'epi'intare'en a'íime í mej tí'ivaire'e teyujta'a a'ímej jamuan í ti'itén í mej huá'ana'amiche'e í mej caí Dios pú'een? Capu xaa ne'u ti'iti. Teajta iteen, ayée tu tí'ivaire'e í Dios jemi tíj teyuu ti tzajta'an huiirájca í Dios ti i'irúuri. A'íj pu jín ayén tiu'utaxájtaca'a tijín:

Nee nu u'uchée na'ame huá'a tzajta'a.

Neajta nu huá'a Dios pu'éene'e na'ame.

Majta a'íime, a'íi mú neteítestemua'a pu'éene'e muá'aju'u.

¹⁷ Ayee pu ti'ixa í tavástara'a tijín:

A'íj xu jín ajtácíine huá'a jemi

sej si rujíme'en á'ujujhua'ane'en.

Caxu ti'iti muari'e ti xána'avi'ire'e.

Neajta nu niyen rí'i amua'ancuré'evi'iti.

¹⁸ Ajta ayén ti'ixa í tavástara'a

ti nain jín antiújmua'aree tijín:

Nee nu á'amuaya'upua pu'éene'e na'ame.

Seajta mú'een, ayée xu niyaujmua'a pu'éene'e xá'aju'un,

setíj sena'a sej teteca pú'een,

ajta mi sej 'uuca. Yee pu'u.

7

¹ A'iné Dios pu ayén te'ataújratziiri'i, mú'een ta'ihuaamua'a í tej já'amuaxe'eve'e, tiché'e tiyen mé tirúurieeni tíj na'a ti ayén tí'itaxana'aviste'e, ti a'íjna jetze airánineica í tatevij jetze nusu í ta tzajta'an, tej ti raanaíjmire'en a'íjna ti tita'aturáate'e tej ti ri'éene'ecán jín huateáturan í Dios jemi. Teta'aj tiyen huárini te'íjna jime'e ti Dios ayén huateúra'ate itejmi jemi.

Pablo pu huá'axe'eve'e a'ímej í mej Corinto é'eche

² Caxu ra'antánaamuan í á'amuaxiejniu'uca itejmi jemi, a'iné catu a'ij pua'a amuáaru. Catu teajta ja'ati ca'aníjra'a huatá'a ti ij a'ij pua'a ti'itíújcha'íi. Jee xaa ne'u, catu ja'ati tiu'uhuá'itze tej ti ti'itij jín huatétavaire'en.

³ Canu niyen tejá'amua'ixaate'e nej ni ti'itij jín ama'uxíjte'en. Canu a'atzu, a'iné nu'uri niyen tejamuá'ixaa tej tiyen á'ataca'ane mú'ejmi jemi, ti pua'a tiyen naími'i huácu'ini nusu tiyen naími'i ruuri huateáturan.

4 Jé'ecan nu nexiéehua tejá'amua'ixaate'e, canu a'ij tí'itziñne'e nena'a. Jéihua nu á'antzaahuate'e mú'ejmi jime'e, neajta jeíhua nu rí'i té'enenmua'ate. Neajta huápi'i nu netémua'ave'e nain jime'e í tej rajpuaíjtzi.

A'ñi mú seicié tiu'umuá'aj

5 Mi teajta iteen, tetí'ij te'uun a'ará'a u Macedonia, capu a'atzu huatári'iristareca'a tej huátase'upe'en, sino teen tu rajpuaíjtzica'a nain jime'e, tíj na'a ti ayén titáaru. Jé'ecan tu á'aviicua'ire'eca'a huá'a jemi í teite, teajta tí'itziñne'eca'a í tatzajta'a.

6 Ajta a'ñin í Dios ti rí'i hua'anrú'ure'e á'aye'i í mej a'ij té'ujmua'ate, a'ñi pu ayén rí'i táaru a'ñina jime'e ti a'ñin yé uvé'ene í Tito.

7 Ayee pu xaa a'ñina jín rí'i táaru, ajta a'ñina jime'e ti a'ñin Tito ajta rí'i táaru ajta a'ñina jime'e sej amuacaí rí'i ráaru a'ñina í ta'ihuaara'a. A'ñi pu xaa titaatá'ixaa mú'ejmi jime'e, sej nu'u jeíhua huápi'i siyen tí'ijxe'eve'e sej naasej, sej nu'u temua'a seajta tí'ujxeemijte'e, ajta nu'u temua'a mú'ejmi jetze ruxe'eve'e a'ij ti tí'inevaire'e ineetzi. A'ñi nu jín jaitze'e huatántemua'ave.

8 Mi neajta inee, capu ché'e a'ij pua'a ne'ase nej niyen amuaatéxiemijte ne'ñina jime'e a'ij nej tejámuaatá'itiñiri'i. Amuacaí pu xaa, a'ij pua'a né'asejca'a, aru capu ché'e, a'ine a'atzu pu'u á'atee sej ruxieemijte'eca'a.

9 Mi ajta, canu ne'ñina jín netémua'ave'e ne'ñina jime'e sej huataújxiemiste, sino a'ñi nu jín nena'a netémua'ave'e sej siyen huataújxiemiste sej si seicié ti'itiújcha'ñica'a. Ayee pu xaa ne'u a'ij pua'a amuaatá'a sej si siyen huataújxiemiste'en jemin í Dios. A'ñi pu jín, catu tajímua'a tena'a puaíjtzi amuaatá'a.

10 Jee xaa ne'u. Ti pua'a ja'ati ayén huataújxiemiste'en í Dios jemi ti ij seicié ti'itiújcha'ñica'a, capu xaa a'ij pua'a tiraatá'asin, sino Dios pu ru'irátuaasin. Na'ari ti pua'a ja'ati ayée na'a ruxieemijte'e matíj a'ñime í mej yen japuan seijre'e í chaanaca, ayée pu teja'uré'enejsin ti auupuá'are.

11 Aru casi'i mú'een, a'ij ti tejamuáaru a'ñina jime'e sej siyen huataújxiemiste'en í Dios jemi. Huápi'i pu ca'aníjra'a amuaatá'a sej ráahuani í ti jín Dios tejámuaatá'uuni'i. Jé'ecan xu huataníniu'ucacuca'a se'ñina jime'e ti a'ij pua'a éene'e. Jé'ecan xu seajta tí'itziñne'eca'a se'ñina jime'e ti a'amuaci'itíche'e í puaíjtzi. Seajta jé'ecan huápi'i á'ujca'anejca'a ineetzi jime'e, seajta huápi'i xu a'ij té'ujmua'ate. Mú'een xu seajta temua'a naa puaíjtzi raatá'a a'ñina ti a'ij pua'a rijcaa. Ijii tu xaa tiyen ramua'aree sej caí tí'iti jín auteájturaa a'ñina jime'e ti a'ij pua'a éene'e.

¹² A'íj pu jín temua'a tiu'utévai í nej amuaata'ítiri'i. Mi neajta inee, canu ne'íjna jín amuaata'ítiri'i ne'íjna jime'e í ja'ati ti ayén auteájturaa, canu neajta amuaata'ítiri'i ne'íjna jime'e ti ja'ati sej jemi auteájturaa, sino ayée nu 'een jín amuaata'ítiri'i ti ij ayén amuaatámitiejte'en mú'ejmi í Dios jemi a'achú sej caj á'ujca'ane téjmi jemi.

¹³ A'íj tu jín teri rí'i huaríj í tatzajta'a. Capu ajta a'íi na'a tej teri rí'i huaríj, sino teajta tiyen te'íjna jín huatátatemua'ave'e te'íjna jime'e ti a'íin Tito ayén che'atá na'a rutémua'ave'e, a'iné mú'een naími'i xu rí'i tiraatá'a í tzajta'an.

¹⁴ Jee xaa, nu'uri nejmí'i ahuántzaahua í Tito jemi mú'ejmi jime'e. Seajta mú'een, caxu a'atzu naatatévi'iraste. A'iné nain í tej teri tejamuá'ixaa, ayée pu ti'ayajna, ayée pu che'atá na'a ayén ti'ayajna í tej jíme'en ahuátatzaahuate jemin í Tito. ¹⁵ Ajta jaítze'e pu a'íin ayén ahuaújca'ane mú'ejmi jemi, a'iné a'íi pu ayén ra'utámua'areeri'i a'ij sej mú'een naími'i titá'astijre'e. A'íi pu ajta a'íjna atamuá'areeri'ihua'a á'aye'i sej siyen temua'a naa ra'ancuré'evi'iti, sej siyen jeíhua huápi'i tí'tziine'eca'a.

¹⁶ Neajta inee, nee nu netémua'ave'e, a'iné nain nu jín á'anca'ane mú'ejmi jemi, a'iné mú'een xu xaa araúrastejsin.

8

A'ij mej nu'u tiu'utapuaíjve'e a'íime í mej e'etiújse'iri teyujta'a

¹ Ta'ihuaamua'a, ayée tu tí'ijxe'eve'e sej ráamua'aree a'ij ti Dios rí'i tihua'utá'a a'íimej í mej u e'etiújse'iri a'u ti na'a a'uun ti huatacá'a u Macedonia.

² Mat'íj mauj jeíhua huápi'i á'aviicua'ire'eca'a, ajta jeíhua tihua'aturaate'eca'a í mej jín huatéúvairé'en, mi majta, jeíhua mú huápi'i rútemua'ave'eca'a. A'íj pu jín ayén te'irájraa mej miyen ruxí'evi'ira'a jín tiu'utévai me'íjna jime'e ti jeíhua huápi'i ará'aseca'a í Dios jemi.

³ Ayee nu tihua'utéxajta í mej miyen tiu'utapuaíjve a'achú mej caj tí'ijviicua'iraca'a. Jee xaa, a'íi mú ruxí'evi'ira'a jín jaítze'e miyen huaríj.

⁴ Ca'anín mú jín tájhuaviiri'i tej tiyen hua'utá'an mej tiu'utévairé'en me'íjna jime'e mej hua'utévairé'en a'íimej í mej e'etiújse'iri í mej ajtéme'ecan í tavástara'a jetze.

⁵ Mi majta a'íime, camu miyen mena'a tiu'utapuaíjve a'ij tej tí'ijchu'eve'eca'a. Amuacái mú huataseíjre í tavástara'a jemi, majta á'iyen itejmi jemi me'íjna jime'e ti ayén tí'ijxe'eve'eca'a í Dios.

⁶ A'íj tu jín teri ca'aníjra'a raatá'a te'íjna í Tito ti a'íin ayén raanaíjmire'en mú'ejmi jemi a'íjna ti jín amuacái a'utéjche mú'ejmi tzajta'a sej si siyen che'atá sena'a tiu'utapuaíjve'en ruxí'evi'ira'a jime'e.

⁷ Ajta íjii, a'iné jaítze'e pu ayén tejamuaací'i mú'ejmi caí í seica, nain jime'e, ti pua'a sej rá'atzaahuate'en í tavástarala na'ari sej tihua'utá'ixaate'en í niuucari jime'e ti ayén ti'ayajna nusu sej rú'umua'areere a'ij ti 'een í Dios jemi, ca'ín sea-jta nain jín á'ujca'ane itejmi jemi, seahta taxe'eve'e. A'ij pu jín, ayée tu tí'ijxe'eve'e. Ayee xu huárini sej si seahta hua'utémua'itin se'íjna jime'e í sej jín rí'i tihua'utá'asin.

⁸ Canu ne'íjna jín tejámuaata'aíjte'esin, sino ayée nu 'een jín tejá'amua'ixaate'e sej si huataújseijrata sej siyen che'atá sena'a tzáahuati'ira'a jín huá'axe'eve'e se'ímej í mej Jerusalén e'etiújse'iri matíj í seica í mej a'ujca'anéecan jín hua'utévai í ru'íhuaamua'a.

⁹ Jee xaa, xu'uri ramua'aree í ti jín rí'i titaatá'a ruxí'evi'ira'a jime'e í tavástarala, a'íjna í Jesús, ti ajta Círístu'u pú'een. A'í pu ayén nain tí'ijcha'íica'a, mi ajta a'í pu u júte'e ayén éeni'ici'e huataújseijrataca'a tíj seíj ti caí a'ij tí'ijviicua'i ti ij mú'ejmi japua huániuuni, sej si siyen se'íjna jín seíre'e xá'ara'ani sej se'ín pu'éene'e xá'ara'ani í sej ra'ancuré'asin í jemin se'íjna jime'e ti a'ín Círístu'u caí a'ij tí'ijviicua'iraca'a.

¹⁰ Ayee pu tiná'amitiejte'e a'íjna jime'e í sej hua'utévaire'en. Ayee pu í'i xí'epi'in sej íjii raanaíjmire'en í sej jín autéjhuii í ru'usí, í sej amuacaí se'íjna jín te'ataújratiiri'i, seahta amuacaí siyen rijcaa.

¹¹ Mi seahta mú'een, íjii setá'aj raanaíjmire'en í sej jín siyen rijcaa. A'iné mú'een xu a'ujca'anéecan jín huataúra'a sej siyen huárini, setá'aj siyen che'atá sena'a se'íjna jín raanaíjmire'en sej siyen tiu'utá'an a'achú sej caj tí'ijcha'íi.

¹² A'iné, ti pua'a ja'ati á'ujca'ane ti ti'iti tiu'utá'an, ayée pu xí'epi'in tirá'aseijrate'e í Dios ti a'ín ja'ati ayén tiu'utá'a a'achú ti caj tí'ijcha'íi. Capu a'atzu jetzen ruxe'eve'e í Dios ti'iti ti a'ij caí tí'ijcha'íi a'íjna í ja'ati ti xaa ti'iti tiu'utá'a.

¹³⁻¹⁴ Canu ne'íjna jín niyen tejá'amua'ixaate'e ti ij caí hua'utamuarí'eriste'en í seica. Canu neajta ne'íjna jín á'amua'ijcate'e ti huápi'i muári'eri mú'ejmi jemi. Ayee nu'u ni niyen tí'ijxe'eve'e sej si ruxí'ej sena'a te'utáviicua'i. A'ij pu jín, ayén tí'ivaire'e í sej jeíhua tí'ijcha'íi íjii sej si se'íjna jín hua'utévaire'en í ti tihua'aturaate'e. Ajta, méjca'ihua yee, a'í mú miyen che'atá mena'a amuaatévaire'esin me'íjna jime'e í mej jeíhua tí'ijcha'íi ti ij caí ti'iti tejamuá'aturaate'e mú'ejmi.

¹⁵ Ayee pu xaa ne'u, a'iné ayée pu té'eyu'usi'i tíjín: “Capu nu'u ti'iti turaaveca a'íjna jemi ti jeíhua rájseij. Ajta, capu nu'u tirá'aturaate'eca'a a'íjna ti cíj na'a rájseij.”

16 Me'ecui xaa, jeíhua tu huápi'i rí'i tí'ira'ate'e í Dios ti ayén ca'aníjra'a raatá'a a'íjna í Tito ti ayén a'ujca'anéecan jín amuaatamuá'areeri'i netíj inee.

17 A'íi pu xaa ayén ra'ancuré'a a'íjna í tej jín ca'aníjra'a raatá'a, ajta a'íjna jime'e, ti jeíhua á'ujca'anejca'a. A'íi pu ruseíj huataúra'a ti ij a'uun u á'ume'en mú'ejmi jemi.

18 Teajta iteen, ta'ihuaara'a tu huata'íteca'a ti ij ajta jamuan u á'ume'en. A'íjna í ta'ihuaara'a, naíjmi'íci'e mú rí'i tí'iseij me'íjna jime'e a'íj ti a'íin tihuá'ixaate'e á'aye'i í niuucari ti jín Dios hua'irájtuaani.

19 Ajta, a'íime í mej me'uun e'etiújse'iri í Dios jemi, a'íi mú ra'antíhua'u ti ij a'íin ta jamuan á'uche'ecane'en tej ti naími'i tiyen aráta'astén te'íjna jime'e í tej hua'utá'asin, tej ti te'íjna jín rí'i tiraateájtuaani í tavástara'a. Teajta tiyen 'een jín raata'íteca'a ti a'uun á'ume'en mú'ejmi jemi sej si ráamua'aree tej teuj á'ataca'ane tej tiyen hua'utévaire'en í mej caí a'íj tí'ijviicua'i.

20 Ayee tu tí'itese'e ti ij caí ja'atí ayén tí'itaxajtzi'ira a'íjna jime'e tej nu'u a'íj pua'a ríci te'íjna jime'e tej ramuari'e a'íjna í mej miyen a'ujca'anéecan jín tiu'utá'a, ti ti'imuíi.

21 Ayee pu'u xaa ne'u, a'íiné catu tiyen tena'a tí'itese'e tej ti tiyen rijca a'íj ti tiraavíjte'e í tavástara'a jemi, sino tej ti tiyen che'atá tena'a rijca a'íj ti tiraavíjte'e huá'a jemi í teteca.

22 Teajta a'ímej jamuan í mej hua'apua, teajtáhua'a tu seíj huata'ítí í ta'ihuaara'a, í ti ari mu'íití huataújseijrataca'a ti a'íin temua'a naa á'ujca'anejca'a mu'íití jime'e. Ajta íjii, jaítze'e pu á'ujca'ane a'íjna jime'e ti jeíhua huápi'i té'atzaahuate'e mú'ejmi jemi.

23 Ajta, a'íjna í Tito, a'íi pu a'íin pú'een ti neetzi jamuan tí'ivaire'e mú'ejmi jime'e. Naíjmi'i tu tí'imuari'e. Majta a'íime í mej hua'apua í ta'ihuaamua'a, a'íi mú a'íin pú'een í mej hua'uta'íteca'a a'ímej í mej me'uun e'etiújse'iri. A'íi mú a'íin pú'een í mej huá'a jetze me'ecan tí'ivaire'e í teite majta me'íjna jín rí'i tiraatá'aca í Ciríistu'u.

24 A'íj xu jín, setá'aj siyen hua'utaseíjrate'en se'ímej í teteca sej tzáahuati'ira'a jín huá'axe'eve'e, mej mi naíjmi'i miyen ráamua'aree nainjapua a'u mej e'etiújse'iri mej mi ta'utátzaahuate'en a'íj ti tiraavíjte'e tej tiyen á'atatzaahuate'e mú'ejmi jime'e.

9

A'íj tej ye'í huárini tej ti hua'utévaire'en í seica

1 Jíme'en a'íjna í tej jín huá'avaire'e a'ímej í ti Dios rí'i tihuá'ajcha'íi, capu a'atzu ruxe'eve'e tej tiyen tej amuaatayú'use.

² A'iné nu'uri ramua'aree sej seri á'ujca'ane sej si siyen huárini ruxí'evi'ira'a jime'e. A'íj nu jín niyen á'antzaahuat'e huá'a jemi í mej me'uun a'uchéjme tíj na'a a'uun tí huat-acá'a u Macedonia. Ayee nu tihua'ixaate'e yee pu'uri ayén á'atee seíj nine'ira'a í sej seri r'í'i huaújruu. Ajta, xu'uri ca'aníjra'a hua'atá'aca a'íjna jime'e sej siyen a'ujca'anéecan jín tiu'utévaire'en.

³ Mi neajta inee, ayée nu 'een jín ta'ihuaamua'a huata'íti mú'ejmi jemi ti ij caí ayén te'irájra'ani tej huáapua'a tena'a ahuátatzaahuat'e'en a'íjna jime'e sej caí xi r'í'i huaújruu, a'íj nej neri tihua'utá'ixaa mú'ejmi jime'e.

⁴ Na'ari caí, ti pua'a seica í mej me'uun Macedonia é'eme'ecan miyen me'uun ne jamuan á'uju'un, teajta tiyen amuáateuni sej caí xi r'í'i huaújruuren, aj pu xaa taatatévi'iraste'esin itejmi. Capu amuaatatévi'iraste'esin mú'ejmi, sino itejmi pu xaa a'íjna jime'e tej mú'ejmi jín ahuátatzaahuat'e.

⁵ A'íj pu jín ayée pu tinaatámietje te ayén tiú'ujxe'eve'e nej niyen ca'aníjra'a hua'utá'an í ne'ihuaamua'a mej mí me'uun á'uju'un mú'ejmi jemi, mej mí amuacaí r'í'i amuáaruuren me'íjna jime'e í sej jín te'ataújratziiri'í sej tiu'utapuaíjve'en. Ayee pu'u, a'iné canu raxí'eve'eca'a nej ca'anéeri jín amuaata'ájte'en sej si tiu'utapuaíjve'en sino sej si ruxí'evi'ira'a jín tiu'utá'an.

⁶ Caxu yá'uhua'anan. Tí pua'a cíj sena'a tiu'utá'an, cíj xu'u seajta te'ancuré'asin. Ajta, ti pua'a jeíhua setiu'utá'an, jeíhua xu seajta te'ancuré'asin.

⁷ Ayee pu tiú'ujxe'eve'e sej siyen huárini, seij seajta seij. Ché'e ja'ati ti na'a ayén tiu'utá'an a'íj tí ari tiraax'í'epi'íntare í ru tzajta'a. Ché'e caí ayén ramuájche'e, a'iné jé'ecan pu ra'aráanajche í Dios tí ja'ati rutémua'ave'e tiu'utapuaíjve'en.

⁸ Ajta a'íin í Dios, a'íi pu raayí'iti tí ayén raatámu'iiren nain jime'e í tí jín r'í'i tejamaatá'an sej si siyen ja'anáj tí na'a te'encuré'a'ave'en tíj na'a tí tiú'ujxe'eve'e. A'íi pu ajta ayén raatámu'iirejsin tí ij ayén tí'ici'ípée a'íjna jetze setíj sena'a sej jín tiu'umuári'en tí x'í'epi'ín 'een.

⁹ Ayee pu té'eyu'usi'í tíjín:

A'íi pu a'imuá tihua'urá'ate.

A'íi pu ajta tihua'apuaíjve'e

a'ímej í mej caí a'íj tí'íjviicua'í.

Ajta, tíj na'a tí ayén rici tí x'í'epi'ín 'een,

a'íi pu ayén huateáturaasin í Dios jemi

tíj na'a rusén jime'e.

¹⁰ Ajta a'íin tí tí'itá'aca í imue'eri tí jín ja'ati ayén tiu'uhuáste'en, a'íi pu ajta ayén tiu'utá'asin, ajta raatámu'iiren

í sej jín huateújvaire'en sej si jaítze'e siyen tiu'umuári'en a'íjna jime'e ti xí'epi'in leen.

¹¹ Jéhua pu huápi'i raatámu'iirejsin nain jime'e ti tejamuá'aturaate'e sej si ruxí'evi'ira'a jín tihua'utá'an temua'a naa.

A'íj tu jín iteen, temua'a tu rí'i tiraatá'asin í Dios

¹² A'iné tíj na'a sej siyen se'íjna jín tí'ivaire'e, mú'een xu siyen hua'atéva'iri a'ímej í mej Dios jemi seijre'e, se'íjna jime'e í ti tihuá'aturaate'e. Ajta, caxu a'íi sena'a jín tí'ivaire'e, sino ajta mú jeíhua rí'i tiraatá'aca í Dios jemi me'íjna jime'e a'íj sej huaríj.

¹³ Ayee pu'u, a'iné ayée xu se'íjna jín tihuá'avaire'e, a'íi mú me'íjna jín ramua'aréeren a'íj sej tirá'aste í tavástara'a. Seajta mú'een, ayée xu se'íjna jín rí'i tiraatá'asin í Dios sej rá'astijre'e, seajta ra'ancuré'a'aca í niucari ti jín Dios amua'irátuaasin. Ayee xu seajta rí'i tiraatá'asin í Dios se'íjna jime'e í sej temua'a naa tihua'utapuaíjve a'ímej í mej Jerusalén a'uchéjme, seajta naíjmi'ica.

¹⁴ Majta a'íime, ayée mú á'ujca'ane mú'ejmi jemi, majta miyen rahuaahuau í Dios jemi mú'ejmi jime'e, me'íjna jime'e ti Dios jeíhua huápi'i rí'i tihua'utá'a a'íj sej ti'iti jín huaríj.

¹⁵ Tiché'e tiyen rí'i tiraatá'an í Dios temua'a naa te'íjna jime'e ti a'íin ayén taatapuaíjve a'íjna ti ayén huápi'i tiú'ujxe'eve'e í ti jíme'en caí rí'irí tej tiyen rí'i tiraatá'an a'íj ti tiraavíjte'e.

10

Pablo pu nu'u tí'iseijrata a'íj ti Dios tiraata'aíj

¹ Neajta inee, i nej i'i Pablo, ayée nu ca'aníjra'a amuatá'aca ne'íjna jime'e nej niyen che'atá nena'a rí'i ti'itíncha'íi tíj ajta í Ciríistu'u ti ayén te'utáviiicua'iri'i matí'ij a'íj pua'a ráaruu, ti ajta huá'ancu'uvajxi í teite. Nee nu ne'ín pú'een í mej miyen tí'ixaxa'a nej nu'u tí'itziíine'e ti pua'a mú'ejmi jemi naatéveeca, neajta nu'u huaténca'ane yú ne tzajta'a mú'ejmi jemi netí'ij nu'u ye'ímuá huatéveeca.

² Mi neajta inee, ayée nu amuaatáhuaviira sej caí siyen rijca netí'ij ne'uun a'utéveeca mú'ejmi jemi, setá'aj caí ca'aníjra'a neetá'acare'en nej niyen huatánseijrata nej niyen che'atá nena'a neca'ane yú ne tzajta'a netíj niyen ti'ihuánxi'epi'íntari'ire nej niyen huatánseijrata huá'a jemi í mej miyen tí'itaxajtzi'i tej nu'u tiyen ti'itítacha'íi matíj a'íime í mej íiyen huachéjme chaanaca japua.

³ Teajta iteen, teen tu á'ujjuhuan íiyen chaanaca japua tatevij jime'e í tej ratéhua'ira'a. Mi teajta iteen, catu tiyen tatevij jín ne'use'e.

4 A'iné a'íjna í tej jín ne'use'e, capu a'uun a'uvé'emej í huá'amua'atziira'a jetze í mej rutevij jín á'ujjhua'an, sino a'úu pu a'uvé'emej í tej jetzen arátaca'ane tej ti muári'eril'ire'ara'an jín raaté'uuna te'íjna í mej jín téujnaamua.

5 Teen tu ra'uré'uunaca tíj na'a í huá'amua'atziira'a í mej jín huá'acuanamua í teite. Teen tu ramuá'ítici í huá'amua'atziira'a, tíj na'a í mej jín á'ujtzaahuate'e mecaí ratá'aca í ruxéjniu'uca mej ráamua'ati í Dios. Tíj na'a huá'amua'atziira'a, ayée tu che'atá tena'a raruure tíj í xantaaru'u ti ja'ati seij huatéevi'i, ajta tiu'utátuiire'en a'íjna jemi ti tí'ajta. A'íj tu jín tíj na'a í huá'amua'atziira'a tej tiyen ramuá'ítici, teen tu Ciríistu'u jemi tí'tuiire'e ti ij ayén ra'ará'astijre'en.

6 Teajta iteen, tu'uri rí'i huatarúu tej ti tiyen huárini set'íj rí'i raanaíjmire'en sej rá'astijre'en í Dios. Ti pua'a a'íjna seij ayén raatéxiehuata ti caí ché'e ayén ra'ará'astijre'en, puaíjtzitu raatá'asin naíjmi'ica ja'ati ti na'a ti ayén rini.

7 Me'ecui xaa, setá'aj siyen se'íjna jetze tiú'umua'ati í ti ayén ti'ayajna. Ti pua'a ja'ati ayén tirá'amitiejte'e ti a'íjn Ciríistu'u jetze ajtémecan, ché'e a'íjn ajta ra'utámua'aree í ru tzajta'a tej teajta tiyen che'atá tena'a iteen í Ciríistu'u jetze ajtémecan tíj ajta a'íjna.

8 Capu amín a'íj, ti pua'a inee jaítze'e na'ahuántzaahuate'en ne'íjna jime'e í ti jín nevástara'a tinaa'íjca. Capu a'íjna jín ayén tinaa'íjca nej ni amua'antipua'ajte'en sino nej ni rí'i amuáaruuren. Mi neajta inee, canu ja'ati huatá'asin ti a'íjn ayén naatá'eví'iraste'en.

9 Ayee nu 'een jín tejá'amua'ixaate'e sej si caí ayén tinejá'useijra nej nu'u tejá'amuamuarite'e ne'íjna jime'e a'íj nej tejá'amuayu'use'e.

10 A'iné ayée mú tí'ixaxa'a tíj jín tíj na'a ti rá'ayu'uxaca, ca'aníjra'a pu tatá'aca, ajta ca'anéri pu jín tí'ita'ajjte'e a'íjna í yu'uxari jetze. Mi ajta a'íjn, ti pua'a nu'u yé huatéveeca itejmi jemi, capu á'ujca'ane ti ayén titaatá'ixaate'en. Ajta, capu nu'u a'atzu ruxe'leve'e a'íj ti tí'ixáata a'ame.

11 Majta a'íjme í mej miyen tí'ixaxa'a, miché'e miyen ráamua'aree tíj jín ayée tu che'atá tena'a tí'ixaxa'a í yu'uxari jetze ti pua'a ye'ímuá taaté'uuca tetíj teajta tí'ixaxa'a ti pua'a te'uun mú'ejmi jemi a'uté'uuca'a.

12 Mi teajta iteen, catu á'ataca'ane tej tiyen raataxáj yee teen tu huá'a jetze ajtémecan í seica. Catu teajta tiyen yee ayée tu che'atá tena'a 'een matíj í seica í mej miyen rí'i ruruure mú'ejmi jemi. Majta a'íjme, ti pua'a miyen tiú'ujseijra seij ajta seij, majta miyen á'ujtzaahuate'e rujímua'a, ti pua'a miyen rijca, camu xaa ne'u miyen rí'i mé titeumuámua'aree.

¹³ Mi teajta iteen, ayée tu tena'a á'atatzahuate'e a'ij ti ayén tiraavíjze'e. Ayee tu ríci a'achú ti caj Dios ayén taaté'itíitze tej ti tiyen ahuátatzaahuate'en mú'ejmi jime'e.

¹⁴ Catu tiyen huápi'i mú a'ucf'ica í ti jín Dios taaté'itíitze ti pua'a tiyen te'uun a'atanén mú'ejmi jemi sino teen tu te'ín pú'een í tej amuacáí tejámuaatá'ixaa í niuucari ti jíme'en raxa í Ciríistu'u.

¹⁵ Catu huápi'i á'atatzahuate'e te'íjna jime'e í mej jín tiu'umuáriej í seica, sino ayée tu tí'ijxe'eve'e iteen, sej jaítze'e té'antzaahuate'en, tej ti jaítze'e tiu'utévaire'en mú'ejmi jemi.

¹⁶ Teen tu tiyen raxí'eve'e tej te'uun tihua'utá'ixaate'en í niuucari ti jíme'en raxa í Ciríistu'u, huá'a jemi í mej a'imuá a'uchéjme seíj chuéjra'a japua, ti ij caí ayén ruxe'eve'e tej tiyen á'atatzahuate'e te'íjna jime'e a'ij ti tiu'umuáriej í seij, a'ujna a'u ti ayén tirá'itíitze.

¹⁷ Ayen tíjn: "A'ijna ti ayén á'ujtzaahuate'e, ché'e a'ín a'íjna jín á'ujtzaahuate'e a'ij ti Dios ayén rí'i tiraatá'a."

¹⁸ Ayee pu'u xaa tí'een, a'iné a'íjna ti ruseíj rí'i tiú'ujseijrata, capu a'ín pú'een a'íjna ti Dios ayén ra'ancuré'evi'iti sino a'íjna í ja'ati ti a'ín tavástara'a ayén rí'i tí'ijseijra.

11

Pablo pu tzáahuati'ira'a jín tí'it'éjvee í tavástara'a jemi

¹ Ayee nu tí'ijxe'eve'e sej si a'atzu te'utáviicua'i se'íjna jime'e nej ni niyen netímua'ira jín netejá'amua'ixaate'e. Jee xaa, setá'aj a'atzu te'utáviicua'i neetzi jemi.

² Tij caí ti a'ín Dios ayén naatá'a nej ni niyen amuá'anchueere'en mú'ejmi, a'iné nee nu niyen raaxí'epi'intare sej si siyen a'íj sena'a jemin huateáturan í Ciríistu'u sej caí tí'iti jín até'itze'ara'an, yee cumu sej huatéviche'en í jemin.

³ Mi neajta inee, ayée nu éeni'ici'e tí'itziíine'e ti pua'a ayén che'atá na'a ja'ati amuaacuanamuan tíj a'ín í cu'ucu'u ayén tiráacuanamuan í rumua'atziira'a jime'e a'íjna í Eva. Ayee nu neajta éeni'ici'e tí'itziíine'e, ti pua'a ayén a'ij pua'a amuáaruuren í á'amuumua'atziira'a jetze sej si caí ché'e tzáahuati'ira'a jín rá'astijre'e í Ciríistu'u, sej si caí ché'e siyen nain jín raná'amiche'en.

⁴ Ayee pu tí'een, a'iné ti pua'a ja'ati mú a'uvé'eme'en ti ajta ayén tí'ixaxa'a seica jime'e í niuucari ti jíme'en raxa í Jesús, ti caí ruxí'ej 'een a'ij tej teri tejamuá'ixaa, mú'een xu xaa rí'i tíra'ancuré'evi'itijcica. Na'ari caí, ti pua'a seíj ayén huateáturan mú'ejmi jemi í xiéjniu'ucari ti caí a'ín pú'een ti Dios amuacáí raateájtuaa mú'ejmi jemi, mi seajta mú'een, naa xu temua'a tíra'ancuré'evi'itijcica. Na'ari caí, ti pua'a siyen

ra'ancuré'an seij í niuucari ti ajta caí ruxí'ej 'een a'ij ti 'een í sej amuacá ra'ancuré'a, temua'a xu naa tirá'astijre'e se'íjna.

⁵ Ayee pu tiná'amitiejte'e ineetzi, nej caí niyen jaítze'e ciliéene'e jín tí'ivaire'e mecaí a'íime í mej nu'u miyen tiu'uta'aíjtí'ire mej mi jeíhua huápí'i ve'ecán jín tiu'utévaire'en.

⁶ Ti pua'a ayén tí'een nej nu'u caí niyen ne'íjna jín ti-huá'amua'ate nej ni temua'a naa tiu'utaxáj huá'a jemi í teite, capu amín a'ij, a'iné temua'a nu naa inee rí'i tirú'umua'aree ne'íjna jime'e a'ij nej tí'ixaxa'a. Nain tu jín tiyen temua'a naa tejamaataseíjrate mú'ejmi jemi, teajta naíjmi'ica jemi.

⁷ ¿Ni qui necaí auteájturaa í Dios jemi ne'íjna jime'e nej niyen huánruu nej ni ciliéene'e jín tiu'utévaire'en mú'ejmi jemi ti ij Dios huápí'i tejamaatá'an mú'ejmi a'íjna jime'e nej huáapua'a nena'a tejámuatá'ixaa í niuucari ti jime'en raxa í Dios? Canu xaa a'atzu a'íjna jín auteájturaa í Dios jemi.

Single line Composer ⁸ Nee nu huajá'uríiri'i a'ímej í mej pua'amecié e'etiújse'iri í Dios jemi nej ni ne'íjna jín hu-aténvaire'en nej ni neajta amuaatévaire'en mú'ejmi.

⁹ Ajta, netí'ij ne'uun a'utéveeca'a mú'ejmi jemi, ajta jeíhua pu tiná'aturaate'eca'a, canu tí'itij jín amuaatamuári'eriste a'iné a'íime í ne'ihuaamua'a í mej me'uun a'uvé'uju'un, a'íi mú miyen naatá'a í ti tiná'aturaate'eca'a. Ayee nu nain jín huaríj nej ni caí amuaatá'jaaxiejte'en. Neajta naúche'e nu niyen ne'íjna jín ríci.

¹⁰ Tíj na'a ti ayén tí'ayajna Ciríistu'u jemi, a'íi pu ajta neetzi jemi seijre'e. A'íj nu jín caí raatá'asin ti ja'ati ayén naatá'íjmií nej ni caí ché'e tihua'utá'ixaate'en tíj na'a a'u ti huatacá'a u Acaya a'íjna í nej jín a'utántzaahuat'e'en.

¹¹ ¿A'iné 'éen jime'e? ¿Ni qui a'íjna jime'e nej caí já'amuaxe'eve'e? Capu xaa ne'u. Dios pu xaa ramua'aree tíjín nejá'amuaxe'eve'e.

¹² Neajta, a'ij nej ríci, naúche'e nu jaítze'e niyen ríni nej ni ra'antipua'ájte'en ne'íjna jime'e í mej jín á'ujtzaahuat'e'e mej nu'u miyen che'atá mena'a tí'imuari'e tetíj iteen.

Single line Composer ¹³ Matíj mena'a mej miyen 'een matíj a'íime, a'íi mú caí tzáahuatí'ira'a jín huata'ítí'ihuaca'a. A'íi mú hua'itzi jín tí'imuari'e, majta miyen tiú'ujseijrata ti nu'u Ciríistu'u hua'uta'íteca'a.

¹⁴ Teajta iteen, catu rí'i tira'utaseíj te'íjna jime'e. Teen tu teri tiyen ramua'aree ti a'íin Satanás ajta ayén ruseijrata ti a'íin pú'een seij ti tí'ivaire'e u ta japua a'u ti á'uneeri'i rusén jime'e.

¹⁵ A'íj pu jín, capu a'ij taatéjteuuve ti pua'a a'íime í mej miyen tí'ijvaire'e í Satanás jemi miyen che'atá mena'a tiú'ujseijrata mej nu'u me'íjna jín tí'ivaire'e í ti xí'epi'in 'éen jime'e. Majta,

ayée mú te'entipúa'ajte a'ij mej meri tiraamuá'iti me'íjna jime'e a'ij mej ti'ítij huáruu.

I ti nu'u jín tirajpuaíjti a'íjna í San Pablo

¹⁶ Neajtahua'a nu niyen tejá'amua'ixaate'e: caxu siyen tí'ineseijra nej nu'u netímua'í. Na'ari caí, ti pua'a siyen tí'ineseijra, setá'aj siyen na'ancuré'evi'itín tíj seij ti rutímua'í nej ni neajta a'atzu ahuántzaahuate'en.

¹⁷ Canu ne'íjna jín niyen tejá'amua'ixaate'e ne'íjna jime'e ti ayén tinaa'íjca í tavástará'a, sino nej niyen netímua'iracan jín tí'ixa nej ni tzáahuati'ira'a jín ahuántzaahuate'en.

¹⁸ A'iné mu'iití mú miyen á'ujtzaahuate'e me'íjna jime'e a'ij mej ti'itíujcha'íi í ru jetze, ayée nu che'atá nena'a á'antzaahuate'en a'ij nej ti'itíncha'íi í ne jetze.

¹⁹ Mi seajta mú'een, jeíhua xu r'íi mé tite'umuámua'aree. A'íj xu jín temua'a naa te'ataví'icua'í a'ímej jemi í mej rutímua'í.

²⁰ Ti pua'a ja'ati ayén tejámuaata'aíjte'en sej si ca'anéri jín tiu'umuári'en, mú'een xu siyen te'ataví'icua'í. Na'ari, ti pua'a ja'ati ayén amuá'ari'í í sej jín huateújvairé'en, mú'een xu seajta te'ataví'icua'í se'íjna jime'e. Seajta siyen che'atá sena'a rici ti pua'a ja'ati amuaacuanamuan nusu ti pua'a ja'ati á'ujtzaahuate'e mú'ejmi jemi na'ari ti pua'a ayén amu'itéjveeni.

²¹ Jee xaa ne'u, jé'ecan nu huápi'í tí'ítevi'ira'a tej caí tiyen che'atá tena'a á'ataca'ane matíj a'íime.

Mi ajta, tí'ití ti na'a ti jín ja'ati ayén á'ujtzaahuate'e, ayée nu che'atá inee ne'íjna jín á'antzaahuate'e.

²² ¿Ni qui miyen nu'u a'ímej jetze ajtémé'ecan í mej miyen hua'atamuá'amua tíjín Hebreos? Nee nu neajta a'ímej jetze ajtémé'ecan. ¿Ni qui miyen nu'u me'íjna jetze airáne a'íjna í Israél? Ayee nu che'atá inee ne'íjna jetze airáne. Na'ari, ti pua'a miyen nu'u Abraham jetze airájnejjte. Neajta nu inee a'íjna jetze airánnejjte.

²³ ¿Ni qui miyen nu'u tí'ívairé'e Círíistu'u jetze me'ecan? Jaítze'e nu inee niyen tí'ívairé'e. Ijii nu xaa netímua'iracan jín tejá'amua'ixaate'e. Jaítze'e nu jeíhua tí'imuarí'e mecaí a'íime. Jaítze'e nu jeíhua aiteánami'ihuaca'a mecaí a'íime. Mu'iití mú naatéevajxi. Canu ché'e ramua'aree a'achú mej pua'amé miyen náruu. Neajta nu mu'iití tén huamí'í.

²⁴ Anxívi pua'amé mú miyen náruu a'íime í mej Israél jetze ajtémé'ecan, mej miyen na'itéevajxi navij puásire'ara'a jime'e ayén pua'amé seité japuan tamuáamuata'a japuan aramuáacua.

Single line Composer ²⁵ Huaíca pua'amé mú na'itéevajxi ciyej jime'e. Majta seij naatétu'asixí tetej jime'e. Huaíca pua'amé pu a'ucájrupi í baarcu í nej tzajta'an yé'icacare'e.

Ayee nu neajta á'atee seij tíca'ari, neajta seij tújca'ari nej ne'uun jaj japua huajaújsime'e.

²⁶ Jéihua nu a'imuá huayé'ive í juye jetze, neajta jeihua nu tiu'utátziin ne'íjna jime'e nej antáye'icáa í játe'ana japua, neajta ne'ímej jime'e í nahua'ari, ajta a'ímej jemi í nej hua'axí'ej Israél jetze ajtémecan na'ari a'ímej jemi í mej seij chuéjra'a japua é'eme'ecan. Neajta niyen che'atá nena'a tiu'utátziin a'u nej á'uye'icaa ti pua'a chajta'a na'ari a'u ti caí mé'e é'e ja'atí nusu játe'ana jetze ti ve'ée, neajta a'ímej jemi mej miyen tí'ihua'itaca me'íjna jime'e mej nu'u ta'ihuaamua'a pú'een.

²⁷ Jéihua nu rá'uviicua'iri'i, neajta jeihua rajpuaíjtzica'a. Mu'iití nu pua'amé huatáxa'ai nej atanee ne'íjna jime'e í nej tiu'utátziin. Neajta nu rajpuaíjtzica'a ne'íjna jime'e nej huata'í'icuataca'a, neajta nej huata'í'imi. Mu'iití nu pua'amé necaí tiú'ucuaa, neajta huatéxaami, neajta caí ti'itéchejca'a.

²⁸ Ajta i'i, tíj na'a nain tújca'ari tzajta'a, ayée pu ti'inemuári'eriste'e a'íjna jime'e ne jé'ecan a'ij té'enemua'ate a'ímej jemi í mej nainjapua e'etiújse'iri í Dios jemi.

²⁹ Ayee nu tejá'amua'ixaate'e, ti pua'a seij caí rú'uca'anisti'ira ti huá'a jetze ajtémecan í mej e'etiújse'iri í Dios jemi, ayée pu ajta caí neetzi tinú'uca'anisti'i í jemin. Ajta, ti pua'a ja'atí ayén ca'aníjra'a raatá'an seij ti ajta huá'a jetze ajtémecan ti ij a'ín ayén auté'itzen í Dios jemi, jé'ecan pu naatájaaxiejte'esin.

³⁰ Ti pua'a ayén tiú'ujxe'eve'e nej ti'iti jín ahuántzaahuat'en, ayée nu huárini nej niyen ne'íjna jín á'antzaahuat'en ne'íjna jime'e í ti caí nú'uca'anisti'i.

³¹ Ajta a'ín í Dios ti ajta ya'upuáara'an pú'een í tavástara'a, a'íjna í Jesús, a'í pu ramua'aree nej caí tí'ihua'i. Tiché'e rí'í tiraatá'an a'íjna í Dios tíj na'a rusén jime'e.

³² Netí'ij ne'uun a'utéveeca'a u Damasco, a'íjna í tajtuhuan ti a'ín rey ra'antíhua'u, a'í pu racha'íca'a í chajta'a, a'ujna u Damasco, ti ij a'ín ayén naateevi'i.

³³ Mi neajta inee, ayée nu éeni'icí'e huirájraa mej na'acájtuaa sicíri jetze a'ujna a'u ti anacun í jaxu'u jetze.

12

Ti'iti pu xaa huatasejre í Pablo jemi

¹ Naúche'e nu á'antzaahuat'e. Capu a'ij rini ti caí ti'iti jín tineetéva'iri. Nu'uri ne'íjna jín tejámuaatá'ixaate'esin a'ij ti ti'iti tiu'utasejre ineetzi jemi, ajta a'íjna ti tavástara'a ayén naatasejra.

² A'atí nu niyen mua'ate ti Ciríistu'u jetze ajtémecan ti ja'anáj ayén tiráaru. Pu'uri á'atee a'achú cumu tamuáamuata'a japuan muáacua nine'ira'a ti Dios júte'imua

ya'uví'iti a'u mej é'eseijre'e í mej Dios jemi tí'ivaire'e. Canu ramua'aree ti pua'a a'ín ja'ati aúche'e ayén seijre'e í rutevij jime'e nusu caí. Dios pu xaa ramua'aree.

³ Nee nu xaa ramua'aree ti Dios ayén ya'uví'iti u júte'imua a'ujna a'u ti naa hua'éen. Canu ramua'aree ti pua'a auj seijre'e í rutevij jime'e nusu caí ché'e, sino a'í pu í Dios ramua'aree.

⁴ A'uu pu ayén éeni'lici'e tejá'anamua a'íjna ti caí a'ij tí'iri'iri ti ja'ati raataxáj íiyen chaanaca japua, a'iné capu ayén á'achauutzijre'e ti ja'ati ayén raataxáj íiyen chaanaca japua.

⁵ Canu ne jíme'en á'antzaahuatelen, sino a'í nu xaa jín á'antzaahuatelen ne'íjna í ja'ati. Ajta ti pua'a niyen ne jíme'en á'antzaahuatelen, a'ij nu jín a'utántzaahuatelen ne'íjna jime'e í ti caí nú'uca'anisti'i.

⁶ Mí ajta, ti pua'a niyen ca'aníjra'a ti'ítané'a'acare'en nej ni a'utántzaahuatelen, canu ne'ín pú'eene'e na'ame sej ti cha'a na'a ti'ixa, a'iné nee nu tzáahuati'ira'a jín tiu'utaxájta. Mí neajta inee, canu niyen rini ti ij caí ja'ati ayén huápi'i tí'ineseijra ineetzi a'ij ti caí tiraavíjte'e, sino ché'e a'ín ayén tí'ineseijra a'ij nej rici, ajta a'ij nej ti'ixa.

⁷ A'iné jé'ecan pu huápi'i tiú'ujxe'eve'eca'a a'íjna ti huataseijre ineetzi jemi, nej ni caí huápi'i ahuántzaahuatelen, Dios pu ayén raateájtuaa ineetzi jemi tí'iti ti né'ítziite'eca'a í netevi jetze. Cu xiee ti cuj tziicare'e na'ajtéjtze i ne jetze. A'í pu a'ín pú'eene'e í ti Satanás ya'uta'íteca'a ti ná'ítziite'en nej ni caí huápi'i ahuántzaahuatelen.

⁸ Huaíca pua'amé nu niyen ne'íjna jín tirájhuaviiri'i í tavástar'a ti ná'ari'i a'íjna ti nú'ucui'ica'a yú ne tzajta'a.

⁹ Ajta a'ín í tavástar'a, a'í pu ayén tinaatá'ixaa tíjín: "A'íjna í nej nexí'evi'ira'a jín rí'i timuaatá'aca, ayée pu á'avejre mú'etzi, a'iné ayée pu raanaíjmire'en í nemuári'eri'ira'a a'íjna jime'e í ti caí mú'uca'anisti'i."

A'í nu jín, niyen nexí'evi'ira'a jín ahuántzaahuatelen ne'íjna jime'e ti caí nú'uca'anisti'i ti ij a'ín muári'eri'ire'ara'an í Círístu'u ayén neetzi jemi huateáturan. ¹⁰ A'í nu jín, niyen nexí'evi'ira'a jín á'anca'ane í Círístu'u jetze me'ecan nej ni ne'íjna jín te'utáviicua'i a'íjna ti caí nú'uca'anisti'i nusu í mej a'ij pua'a tí'inejee na'ari a'íjna ti nemuári'eri'ira'a ca'ín mej a'ij pua'a neruure na'ari mej puaíjti tinaatá'aca. Ayee nu á'anca'ane a'iné tíj na'a ti caí nú'uca'anisti'i, a'í nu jetze aránca'ane í tavástar'a ti ij rí'i tínetá'aca ineetzi.

Pablo pu huápi'i a'ij té'ujmua'ate huá'a jemi í mej Corinto e'etiújse'iri

¹¹ Jee xaa ne'u, nee nu xaa netímua'i. Mú'een xu ca'anéri naatá'a nej ni niyen huáriini. Mí ajta, jaitze'e pu ayén tiraavíjte'ecache'en sej siyen rí'i na'anrú'ure'en, a'iné canu

xaa ne'u jaítze'e ciliéene'e jín tí'ivaire'e mecaí a'íime í mej nu'u huápi'i ve'ecán jín tí'ivaire'e ti eeri'i Dios nu'u hua'antíhuau. Capu amín a'ij nej caí ti'ti jín antínmu'a'aree.

12 Xu'uri tiu'uséij mú'ejmi jemi ti ayén huaríj tíj na'a ti ayén rijca í ja'ati ti Dios raata'íteca'a. A'ijna í mej jín naa rí'i tira'utaseíj, ajta a'ijna ti jín Dios tihuá'u'itíiri'i, ajta a'ijna ti ayén huaríj a'ijna jime'e í muári'eri'ire'ara'an í Dios, naíjmi'i pu ayén tiu'utaseíjre mú'ejmi jemi netí'ij nauj té'leviicua'iraca'a a'ímej jemi í mej néjcha'íre'e.

13 ¿Ti'itájni ayén caí tejamuac'íi ti ajta caí ayén tihua'uc'íi a'ímej í mej pua'amecié e'etiújse'íri? Capu ti'ti xaa ne'u, sino a'ijna í nej caí ja'anáj ti'itíj jín muári'eri amuaatá'a. Setá'aj tinaatá'uuni'i nej caí ne'íjna jín xí'epi'in pí amuáaruu.

Huaíca pu jín ayén ti'ixa a'íjna í Pablo ti huaja'uvé'emuaare

14 Casi'i, mú'een, nu'uri neajtahua'a rí'i huánruu nej ni neajtahua'a amujaja'uvé'emuaare. Pu'uri huaíca teja'uré'enejsin. Neajta, canu a'atzu ti'itíj jín muári'eri amuaatá'asin, a'iné canu rúuhuaumen ti mú'ejmi á'amua'a, sino nej mú'ejmi a'uvé'ehuauni. Ayee nu ríci a'iné capu ayén tiraavíjte'e mej me'ín ti'íríi miyen ruvaújsimua'a ti'ti tá'acare'en, sino a'íime í vaújsimua'ame'en, a'íi mú' miyen ti'ti hua'utá'aca í ruyauj-mua'a.

15 Nee nu xaa nexí'evi'ira'a jín ti'ti á'ujisin neetzi ti ne'áa na'ari niyen raaxíjte'en tíj na'a ti neetzi ne'áa nej ni jamuaatévaire'en mú'ejmi. Ajta, ti pua'a niyen jaítze'e já'amuxaxe'eve'e, ¿ni qui ayén huataújmu'a'a sej caí ché'e siyen nexí'eve'e ineetzi?

16 Ché'e ayén 'eene'en nej caí ti'ti jín muári'eri á'amua'ate. Ayee xu ti'ixa nej nu'u huápi'i rú'umua'aree nej hua'itzi jín ti'itíncha'íca'a, neajta nu'u hua'itzi jín amujajá'urie.

17 ¿Ni niyen ti'ti jín amujajá'urie ne'íjna jime'e nej seica huata'íteca'a mú'ejmi jemi? Canu xaa ne'u.

18 Nee nu ca'aníjra'a raatá'a ne'íjna í Tito ti ij a'ín á'ume'en mú'ejmi jemi. Neajta jamuan raata'íteca'a ne'íjna í ta'ihuaara'a. ¿Ni qui ti'ti jín amujajá'urie a'íjna í Tito? Capu xaa ne'u. ¿Ni tecaí iteen tiyen che'atá tena'a ti'titacha'íi tíj ajta a'íjna? ¿Ni tecaí tiyen che'atá tena'a á'ataca'ane mú'ejmi jemi tíj ajta a'íjna? A'iné tíjtá xaa ne'u.

19 Tíj na'a nej niyen tejá'amua'ixaate'e, ayén tejamuá'amitíejte'e tej tiyen ta japua huatétanan mú'ejmi jemi. Mi teajta iteen, catu, sino í Dios jemi tu tiyen tejá'amua'ixaate'e te'íjna jime'e tej Ciríistu'u jetze ajtéme'ecan, tej ti nain jín rí'i amuáaruuren mú'ejmi, í tej já'amuxaxe'eve'e.

²⁰ Ayee nu 'een jín tí'itziine'e ti pua'a neri ne'uun e'ará'asti, neajta niyen éeni'ici'e amuáateuni sej caí siyen ti'tiújcha'íi a'ij nej tí'ijxe'eve'e, seajta siyen éeni'ici'e naaté'uuni mú'een nej caí niyen 'een a'ij sej seajta tí'ijxe'eve'e. ¿Ni qui siyen mú'een xu tiujteá'axi'isin nusu siyen ahuaújchueere'en na'ari siyen tiníniu'ucacu? ¿Ni qui siyen já'ita'a a'utajú'un na'ari seajta siyen a'ij pua'a ti'ihuaújxajtzi'i nusu a'ij pua'a setiú'ujxajta? ¿Ni qui majta seica miyen á'ujtzaahuat'e muá'aju'u, majta a'ij pua'a rij muá'aju'u?

²¹ Ayee nu neajta éeni'ici'e tí'itziine'e ti ayén Dios naatatévil'iraste'en mú'ejmi jemi netí'ij neajtahua'a ne'uun e'ará'asti. Tij caí ayén tiú'ujxe'eve'e a'ame nej ne'íjna jín huaténxieemijte'en ne'íjna jime'e í mej mu'iití, a'íime í mej a'amua jetze ajtéme'ecan, í mej majta amuacaí auteájturaa í Dios jemi. A'íi mú a'íin pú'een í mej majta caí xi seicié tiu'umuá'aj mej mi raatapuá'ajta í mej jín auté'itzea'ara, tíj na'a ti a'ij pua'a seijre'e í Dios jemi, mej ruxána'acira'ate'eca'a, mej majta rutevij jín raamuá'itijci í tumin, mej caí tí'ti á'astijre'e, a'íjna í mej jín miyen a'ij pua'a ti'tiújcha'íi.

13

Pablo pu tihua'ijmii

¹ Nu'uri hua'apua jama'uvé'emuaareca'a, neajtahua'a nu neri tén a'atanéjsin mú'ejmi jemi. Ayee nu rini a'ij ti té'eyu'usil'i tijín: “Mej mi tzáahuatí'ira'a jín seíj a'uxíjte'en, ayée pu ruxe'eve'e mej miyen tiu'utaxáj hua'apua í teite nusu huaíca.”

²⁻³ Ayee nu tihua'utániuuche í mej mejmí'i auteájturaa í Dios jemi, neajta naíjmi'ica í seica. Ijii, nej ye'imuá huatéjvee, nu'uri neajtahua'a niyen che'atá nena'a tihua'aniuuche netíj huaríj netí'ij hua'apua amuáamuaareca'a. Ti pua'a neajtahua'a ne'uun a'atanén, canu ché'e tihua'utá'uuni'ira, a'iné mú'een xu siyen raxí'eve'e nej tí'ti jamuaataseíjrate'en í sej jín ráamua'aree ti a'íin Ciríistu'u ayén ca'aníjra'a tinaatá'aca nej ni niyen tiu'uxáj a'íjna jetze me'ecan. Ajta a'íin Ciríistu'u, capu ayén 'een mú'ejmi jemi tíj seíj ti caí rú'uca'anisti'i, sino jé'ecan pu huápi'i tiu'umuáriej mú'ejmi jemi a'íjna jime'e í rumuári'eri'ire'ara'an.

⁴ A'íi pu xaa jín ayén á'utataihuaca'a í cúruu jetze a'íjna jime'e ti caí rú'uca'anisti'iraca'a í rutevij jetze. Mi ajta íjii, a'íi pu ruuri seijre'e a'íjna jime'e í muári'eri'ire'ara'an í Dios. Ajta, itejmi, ayée pu che'atá na'a caí tú'uca'anisti'i a'íjna jime'e tej Ciríistu'u jetze ajtéme'ecan. Mi teajta iteen, í tej jín tí'ivaire'e mú'ejmi jemi, teen tu ruuri tá'aju'un í jemin te'íjna jime'e tej jetzen arátaca'ane í Dios.

⁵ Setá'aj siyen huaújmuatziite'en aísí ti pua'a siyen rá'astijre'e se'íjna jime'e sej té'atzaahuat'e'e nusu secaí. Setá'aj huatéújseij temua'a naa í ru jetze. ¿Ni qui ayén ari tejamuá'amitiejte'e ti a'ín Jesús, ti ajta Cirístu'u pú'een, a'ín mú'ejmi jemi huatéájturaa? Na'ari caí, nusu seri huamuá'itiche.

⁶ Ayee nu tí'ijxe'eve'e ti ij ayén tejamuá'amitiejte'e tej caí huamuá'itiche iteen.

⁷ Mi teajta iteen, ayée tu tí'ijhuavii í Dios sej si caí ti'iti jín auteáturan. Catu tiyen ta jíme'en rahuauhuau ti ij ayén tejamuá'amitiejte'e tej tiyen te'íjna jín te'ará'asten, sino sej si siyen huárini a'ij ti tiraavíjte'e. Capu amín a'ij, ti pua'a ayén tejamuá'amitiejte'e tej huamuá'itiche nusu tecaí.

⁸ Ayee nu 'een jín niyen tejá'amua'ixaate'e, a'iné catu te'íjna jín antítamua'aree tej raatá'ijmii te'íjna ti tzáahuati'íra'a jín seijre'e, sino teen tu te'íjna jín antítamua'aree tej ti tiu'utévaire'en te'íjna jime'e ti tzáahuati'íra'a jín seijre'e.

⁹ Teen tu xaa tiyen tátemua'ave'e te'íjna jime'e ti caí tú'uca'anisti'i itejmi, teajta te'íjna jime'e sej mú'een seri huatéújca'ane í ru tzajta'a í tavástar'a'a jemi. Ayee tu mú'ejmi jíme'en tí'ijhuavii ti ij Dios ayén amuaanaíjmire'en.

¹⁰ Ayee nu ye'ímuá huatéjvee niyen tejá'amuyau'use'e ti ij caí ayén tiú'ujxe'eve'e á'ara'ani nej ni niyen amuaatamuári'eriste'en ne'íjna jime'e ti nevástar'a'a ayén tinaa'íjca nej ni r'í amuáaruuren. Capu xaa ne'u a'íjna jín ayén tinaa'íjca nej ámuatát'uuna.

Huá'ateujte'e, a'í pu ajta ra'antipúa'ajte

¹¹ Setá'aj huaújtemua'ave'en, ne'ihuaamua'a. Setá'aj r'í huaújruuren se'íjna jime'e a'ij sej ti'itíujcha'íi. Setá'aj sea-jta siyen rá'astijre'e í nej jín á'amuahavii. Setá'aj sea-jta siyen che'atá sena'a r'í tiú'umua'ati, setá'aj sea-jta ruxiéehua tí'itechejca. Ti pua'a siyen huárini, a'í pu mú'ejmi tzajta'a huatéáturaasin a'íjna í Dios ti ayén já'amuaxe'eve'e, ti ajta amua'anpuá'ajte'en.

¹² Setá'aj siyen huaújteujte'en, xu'iteújpi'ítze'axi'in se'íjna jime'e sej naími'i Cirístu'u jetze ajtémecan.

¹³ Naími'i í mej té'atzaahuat'e'e, í mej majta íye tiújse'iri, a'í mú'á'amuateujte'e.

¹⁴ Ché'e ayén mú'ejmi jemi huatéáturan a'íjna í ti jín r'í tejamuatá'aca í tavástar'a'a, a'íjna í Jesús ti ajta Cirístu'u pú'een. Ché'e ajta já'amuaxe'eve'e í Dios. Ché'e ajta a'ín xiéjniu'ucare'ara'an í Dios ayén huatéáturan mú'ejmi jemi naijmi'ica. Ché'e ayén teja'uré'enen. Antipúa'areca'a.

A'ij ti tira'uyú'uxaca'a í San Pablo a'ímej í mej Gálatas a'uchéejme'ecaa

Pablo pu huá'ateujte'e

¹⁻² Inee, inee i'í Pablo, naíjmi'ica jamuan í ne'ihuaamua'a í mej nee jamuan yé huateí, teen tu yé tejá'amuyau'use'e mú'ejmi mi sej e'etiújse'ire mu'licacié u Galacia. Nee nu ne'ín pú'een seíj í ti Dios neja'uta'íteca'a. Capu tevi na'a neja'uta'íteca'a, capu ja'atí ajta na'antíhuau sino a'í pu'u í Jesús ti i'í Ciriístu'u, ajta í táátajra'an ti a'ín pú'een í Dios ti ra'ajjáj huá'a tzajta'a í mi'ichite.

³ Ché'e a'ín í Dios í tej rájya'upua, ajta a'ín í tavástarala a'íjna í Jesús ti ajta i'í Ciriístu'u, miché'e me'ín rí'í tejamuaatá'an ruxí'evi'ira'a jime'e, miché'e majta rí'í tejamuhuatépu'a'ajte'en í á'amuatzajta'a. ⁴ Ché'e ayén éene'en, a'iné a'í pú'u í tavástarala huataúra'a ti huámi'ini ta jetze me'ecan ti ij a'ín tu'irájtuuani a'ímej tzajta'a í mej a'ij pua'a titetiújcha'í í mej yen japuan huachéjme íyén chaanaca japua. Aye pu tí'ijxe've'e í Dios í tej rájya'upua ti a'ín Jesús ayén huárini. ⁵ A'ij pu jín tiché'e tiyén rí'í tiraatá'an tíj na'a rusén jime'e. Aye pu'u, ché'e ayén teja'uré'enen.

Capu máaj niuucari í ti jín hua'irátuaasin a'íjna í Dios

⁶ Jé'ecan nu a'ij pua'a te'utánmua'a ne'íjna jime'e sej siyén ca'anacan mé rúuhua'ana se'íjna ti amuaatajé sej si ra'ará'astijre'en sej a'iné Ciriístu'u pu a'amua japua huaniú ruxí'evi'ira'a jime'e. Mú'een xu mé rúuhua'ana sej si seicié tira'ancuré'an seica í niuucari í sej nu'u jín huataújtemua'ave'en.

⁷ Mí ajta caí, capu a'atzu a'ín pú'een sej í niuucari í ti jín Dios amua'irátuaasin. Ayej ne'ase seica mú á'amua'itziite'e sej si caí ché'e rí'í tité'ujmua'ate. Tij mecaí miyén tí'itese'e mej seicié ráaruuren í niuucari ti xaa a'ij tí'itíj jíme'en tí'iraxa í Ciriístu'u. ⁸ Aru ti pua'a ja'atí ayén seicié tejá'amua'ixaate'e í niuucari ti caí ayén namuajre'e a'ij tej teri tejamuá'ixaa, ché'e Dios puajtzi raatá'an. Capu amín a'ij ja'atí ti pú'een ti ayén seicié tejá'amua'ixaate'e, ti pua'a inee na'ari sej ti tí'ivaire'e u ta japua.

⁹ Tu'uri tiyén tejá'amua'ixa. Teajtáhua'a tu tiyén tejá'amua'ixaate'e yee ti pua'a ja'atí ayén seicié tejá'amua'ixaate'e seica í niuucari ti caí ayén namuajre'e a'ij tej teri tejamuá'ixaa, ché'e Dios puajtzi raatá'an.

¹⁰ ¿A'iné setí'imua'atze mú'een neetzi jime'e? ¿Ni qui yee nej niyen ráahuasín í teite tzajta'a mej mi rí'i tinaaseíj nusu nej niyen ráahuasín í Dios jemi ti a'ín xaa rí'i tinaaseíj? ¿Ni qui ayén tejamuá'amtiejte'e nej ne'íjna jín niyen tí'itese'e nej ni rí'i tihua'utá'an í teite? Tí' pua'a ayén té'eme'enche'e nej ne'íjna jín tí'itese'e, capu ché'e ri'írísta á'ame'enche'e nej niyen nicu tí'ijvaire'e í Ciríistu'u.

Capu nu'u ruseíj a'ij tirájteu a'ij ti tí'itíj jín tí'ivaire'e í Ciríistu'u jemi

¹¹ Ayee nu tí'ijxe'eve'e, ne'ihuaamua'a, sej si ráamua'ati ti caí ja'atí ruseíj a'ij tirájteu í niuucari í nej jín tejamuá'ixaa. ¹² Canu ra'ancuré'a teite jemi. Capu ja'atí ayén tineemuá'ate, sino í Ciríistu'u, a'í pu tinaataseíjrate a'íjna ti avítzi'ihuaca'a í Dios jemi.

¹³ Seajta mú'een, xu'uri ráamua'areeri'i a'ij nej tí'ijr'i'irejca'a í jécua'imua netí'ij nauj rá'astijre'eca'a í hua'aye'ira a'íme í mej Israél jetze ajtémecan. Na'aranca'anéecan nu jín a'ij pua'a huá'aruurejca'a a'ímej í mej Ciríistu'u jemi seijre'eca'a. Nee nu tí'itese'eca'a nej hua'antipua'ajte'en naíjmi'ica. ¹⁴ Jaítze'e nu rá'astijre'eca'a í nevaújsimua'a teecan tihuá'aye'ira caí a'íme í nexí'ej teite, í mej Israél jetze ajtémecan, í mej majta miyen tí'itetei netíj inee. Naíjmi'ica nu huatéemua'iti ne'íjna jime'e í nej raayí'itihua'a í taye'irá.

¹⁵⁻¹⁶ Mí ajta Dios, a'í pu na'antíhuau netí'ij caí xi huanú'ihua. A'í pu ajta naatajé a'íjna jime'e ti ná'ancu'uvajxi ruxí'evi'ira'a jime'e. Tí'ij i ra'aránajcheca'a nej ráamua'ati a'íjna ti i'i yaujra'an nej ni niyen tihua'utá'ixaate'en huá'a tzajta'a a'ímej í mej caí Israél jetze ajtémecan. Tí'ij Dios ayén náaru, canu ja'atí jemi a'atanéj ti ij a'ín tinaamuá'aten a'ij nej tí'ití jín niyen huárini. ¹⁷ Canu neajta ne'uun a'ujnéj ánti Jerusalén nej ni huá'umuaare a'ímej í mej amuacá antíhuaviihuaca'a netí'ij caí xi inee, sino á'iyen nu ne'uun a'atanéj u Arabia. Aj nu ni'ijta ne'uun á'ume u Damasco.

¹⁸ Huaíca nine'ira'a nu ne'uun é'etee. Aj nu ni ne'uun a'ujnéj ánti Jerusalén nej ni ráamua'ati ne'íjna í Pedro. Neajta nu jamuan á'ucatií a'achú cumu hua'apua itieeri. ¹⁹ Seij nu neajta ne'uun a'uséj ne'íjna í Jacobo ti i'i juutzeájra'an í tavástarala. Canu máaj ja'atí a'uséj ti huá'a jetze ajtémecantaca'a a'íme í mej antíhuaviihuaca'a. ²⁰ Ayee nu tejá'amua'ixaate'e tzáahuati'ira'a jime'e ti a'ín Dios ajta ramua'aree nej caí hua'itzi jín tejá'amuyau'use'e.

²¹ Neajta á'iyen, ne'uun u a'ará'a ne'újna í seij chuéjra'a japua u Siria, neajta ne'újna u Cilicia. ²² Majta a'íme í mej me'uun a'uchéjme í mej majta Ciríistu'u jemi seijre'e, capu ja'atí nemua'ajcaa.

23 A'íi mu'u niuucari namuajraca'a tijín: "A'íi pu yeehui a'íin pú'een í ti ajmí'i a'ij pua'a taruurejca'a. Mí ajta íjii pu yeehui ayén tihuá'a'ixaate'e á'aye'i í teite mej mi miyen tira'ará'astijre'en í ye'irá ti ajmí'i ra'antipua'ajte'emí'icaa." 24 Majta a'íime, rí'i mú tiraatá'aca í Dios ineetzi jime'e.

2

A'íi mú nu'u ra'ancuré'evi'iti a'ímej í mej tiu'uta'aíjti'ire

1 Tí'ij ari ayén teuumé'eca a'achú cumu tamuáamuata'a japuan muáacua nine'ira'a, neajtahua'a nu ne'uun a'ujnéj ánti Jerusalén ne'íjna jamuan í Bernabé. Neajta nu ne'ín a'uví'ití í Tito. 2 A'uu nu a'ujnéj ne'íjna jime'e ti Dios ayén ca'aníjra'a naatá'a. A'uu nu tihua'utá'ixaa nain jime'e í niuucari a'ij nej ye'í tihua'ihuá'ixaate'esin ne'ímej í mej caí Israél jetze ajtémé'ecan. Aru avíitzi nu jín niyen huaríj huá'a jemi í mej nu'u tihuá'ajte'e. Ayee nu een jín huaríj ti ij caí ja'atí tina'antiú'uuni'i a'íjna jime'e a'ij nej rici. Tí pua'a ayén tina'antiú'uuni'i, capu ché'e tí'ití huatévaire'esin a'ij nej rici.

3 Mí ajta caí, capu ayén te'irájraa a'ij mej í seica, tí'ijxe'eve'eca'a a'iné a'íime í mej tihuá'ajte'eca'a, camu miyen raata'íteca'a a'íjna jime'e í mej ra'antisíjchixi'ín í runavij, a'iné huá'a jetze pu ajtémé'ecan í griego a'íjna í Tito. 4 Ayee pu een jín huataseíjre itejmi jemi a'iné seica mú avíitzi jín uteájrupi itejmi tzajta'a mej mi tájeeve a'ij tej tí'itítacha'íi iteen í Ciríistu'u jemi ti a'íin ari tu'irájtuaa. A'íi mú miyen ruseíjrataca'a mej nu'u téjmi jetze ajtémé'ecan.

Mí majta caí, camu. Metí'ihua'itaca mu'u. Ayee mu'u raxí'eve'eca'a micu mej mi titaata'aíjte'en ca'anéjri jime'e. 5 Catu a'atzu hua'utá'a mej mi miyen titaatémua'ítin, a'iné ayée tu tí'ijxe'eve'eca'a ti auj rí'iríista á'ara'ani sej ráanamua tzáahuati'ira'a jime'e í niuucari ti jín Dios amua'irátuaasin.

6 Majta a'íime, í mej nú'u huápi'i mú ruxe'eve'e, camu máàj a'ij tirájteu mej mi majta me'ín raanaíjmire'en a'ij nej tihua'ihuá'ixaa í teite í mej caí Israél jetze ajtémé'ecan. Ajta, capu ne jetze ruxe'eve'e ti pua'a mej miyen huápi'i ruxe'eve'e nusu mecaí, a'iné Dios pu ruxí'ej na'a hua'ancuré'evi'itici í teite, matíj mena'a pua'amé.

7 Mí majta me'ín, matí'ijtá'ij ayén tihuá'amitiejte'eca'a ti a'íin Dios ayén che'atá na'a tinaata'aíjte'eca'a ineetzi tíj ajta ayén a'íj tiu'uta'aíjte'eca'a a'íjna í Pedro. Tihuá'amitiejte'eca'a ti Dios ayén tinaata'aíjte'eca'a nej ni tihua'utá'ixaate'en a'ímej í mej caí Israél jetze ajtémé'ecan ne'íjna í niuucari ti jín Dios hua'irájtuaani. Mí ajta a'íin, í Pedro, Dios pu ayén tiraata'aíjte'eca'a ti ayén tihua'utá'ixaate'en a'ímej í mej Israél jetze ajtémé'ecan.

⁸ Ayee pu'u na'a, a'iné a'ín ti tí'imuari'eca'a í Pedro jamuan ti ij tiraata'aíjte'en ti a'ín huá'a jamuan u á'ume'en í mej Israël jetze ajtémecan, a'í pu ayén che'atá na'a tí'imuari'eca'a ineetzi jamuan nej ni huá'a jamuan u á'ume'en í mej caí Israël jetze ajtémecan.

⁹ Majta me'ín í mej huaíca, a'íjna í Jacobo, ajta a'íjna í Pedro, ajta a'íjna í Juan, a'íi mú a'ín pu'éene'e í mej jee antiújmua'aree a'ímej jemi í seica í mej Dios jemi seijre'e. Tí'ij ari ayén tihuá'amtiejte'eca'a ti Dios ayén rí'i tinaatá'a, aj mú mi temua'a naa tina'ancuré'evi'iti, majta me'ín temua'a naa te'encuré'evi'iti me'íjna í Bernabé. A'íi mú xaa miyen tiraaxí'epi'intare itejmi jime'e tej nu'u huá'a jamuan u á'uju'un a'ímej í mej caí Israël jetze ajtémecan tej ti tiyen tihua'utá'ixaate'en, majta miyen ru jetze mej nu'u a'ímej jemi u á'uju'un í mej Israël jetze ajtémecan.

¹⁰ A'íi mu'u tájhuaviiri'i tej nu'u a'ímej autámua'aree teuche'e í mej caí a'ij té'eviicua'i tej nu'u hua'utévaire'en. Neajta inee, nee nu xaa ahuánca'ane nej ni nexí'evi'ira'a jín niyen huárini.

Pablo pu ra'ajté'axi a'íjna í Pedro a'ujna já'ahua'a u Antioquía

¹¹ Ajta a'ín í Pedro, tí'ij a'uun a'atanéj u Antioquía, nee nu ra'ajté'axi í jemin, a'iné a'íi pu a'uté'itzee tí'itíj jime'e. ¹² Mat'íj caí xi á a'atanéj seica í teteca jamuan a'íjna í Jacobo, ayée pu rijcaa a'íjna í Pedro. Huá'a jamuan pu tí'icua'acare'e a'ímej í mej caí Israël jetze ajtémecan. Mí ajta a'ín, mat'íj e'iré'ene a'íime í seica, Pedro pu ayén a'utéjche ti ajtára'ani huá'a jemi í mej caí Israël jetze ajtémecan. Capu ché'e huá'ajaahuate'eca'a a'iné huá'atziíne'eca'a a'ímej í mej huá'a jetze ajtémecan a'íime í mej miyen ra'antisí'iche í runavij.

¹³ Majta í seica í mej Israël jetze ajtémecan, camu majta miyen huaríj jé'iyecan jime'e sino miyen hua'itzi jín ruseíjrataca'a a'ij ti ajta huaríj a'íjna í Pedro. A'íj pu jín te'uteujhua'itze ajta a'íjna í Bernabé. ¹⁴ Tí'ij ayén tiná'amtiejte'eca'a mej caí miyen rí'i titetiújcha'íca'a tzaahuati'ira'a jime'e a'ij ti tí'itamua'ate í niuucari, mat'íj neseíiraca'a í teite niyen tiraata'ixaa ne'íjna í Pedro tijín: “Mú'ee pej huá'a jetze ajtémecan í mej Israël jetze huanéj. Mí pajta mú'ee, ayée pepu'u tí'iti'á'acha'íi mat'íj a'íime í mej caí Israël jetze ajtémecan. Pecaj xaa ne'u piyen tí'iti'á'acha'íi. ¿A'iné een jime'e piyen huá'aruure pe'ímej í mej caí Israël jetze ajtémecan mej mi miyen te'araúrasten tihuá'aye'ira a'íime í mej Israël jetze ajtémecan?”

Dios pu ayén naíjmi'ica huirátuaasin mat'íj mana'a mej té'atzaahuate'e

15 Teen tu huá'a jetze ajtémecan te'íjna jime'e tej Israel jetze huanéj. Catu huá'a jetze ajtémecan a'imej í mej auté'itzea'ara í Dios jemi. 16 Teen tu tiyen ramua'aree a'ij ti een í Dios jemi ti ja'atí ri'éene'ecán jín huateáturan í jemin. Capu xaa ne'u ti'ití a'ij tiraatévaire'en a'íjna í ja'atí ti pua'a nain jín araúrasten a'íjna í niuucari í mej jín tí'ajta, sino a'í pu xaa ri'éene'ecán jín huateáturan í Dios jemi ti pua'a a'ín ra'ará'astijre'en í Jesús ti ajta i'i Ciríistu'u. Teajta iteen, ayée tu teajta iteen teri rá'atzaahuatete' te'íjna í Ciríistu'u ti ajta i'i Jesús tej ti tiyen ri'éene'ecán jín huateáturan í Dios jemi a'íjna jime'e tej ra'ará'astijre'en te'íjna í Ciríistu'u. Catu xaa ne'u ra'ará'astijre'e te'íjna í niuucari í mej jín tí'ajta a'iné capu ja'atí ri'éene'ecán jín huateáturaasin í Dios jemi ti pua'a ra'ará'astijre'en a'íjna í niuucari í mej jín tí'ajta.

17 Ari ti pua'a ayén te'irájra'ani tej tiyen a'ij pua'a éene'ecan jín huateáturan matíj a'íme í mej caí Israel jetze ajtémecan te'íjna jime'e tej tiyen ráahuausin tej ti tiyen ri'éene'ecán jín huateáturan jemin í Ciríistu'u, ¿a'iné na'aqui huataújmua'a? ¿Ni qui ayén huataújmua'a ti Ciríistu'u ca'aníjra'a tatá'a tej ti tiyen a'ij pua'a ti'itítacha'í? Capu xaa ne'u, capu a'atzu. 18 Mí neajta inee, ti pua'a neajtahua'a nena'a ra'utéjcheni nej ra'ará'astijre'en í nej nejmí'i raatapuá'ajtaca'a nej niyen rá'astijre'eca'a, ti pua'a niyen huárini neajtahua'a, ayée pu huataújmua'a tijín yee na'uté'itze ti'itíj jime'e netí'ij amua-caícan raatapuá'ajtaca'a.

19 A'ij pu jín, netí'ij rá'astijre'eca'a í niuucari í mej jín tí'ajta, ayée pu teja'uré'ene ti caí huatári'ristareca'a nej nain jín aráne'astijre'en. A'ij pu jín ayén pu huataújmua'a, cu xiee nej huamí'i jemin a'íjna í niuucari í mej jín tí'ajta nej ni ruurican huateáturan í Dios jemi. 20 Naací'i ajta ineetzi mej mi miyen náaruuren matí'ij rá'utatai í Ciríistu'u í cúruu jetze. A'ij nu jín caí ché'e nena'a ruurican huateájturaa sino ruurican nu huateájturaa a'iné Ciríistu'u pu ruurican seijre'e neetzi jetze. Ajta a'ij nej rí'i ti'itíncha'í íjii nej nauj ratéhua'ira'a, ayée nu aránca'ane ne'íjna jime'e nej ra'ará'astijre'en ne'íjna ti i'i jaujra'an pú'een í Dios. A'í pu icu naataxí'eve, ajta huataúra'a ti huámí'ini neetzi jetze me'ecan.

21 A'ij nu jín caí mé rúujisin ne'íjna í ti Dios jín rí'i tinaatá'a ruxí'evi'ira'a jime'e. Ayej xaa ne'u, ti pua'a ri'iríistanche'e ti ja'atí ayén ri'éene'ecán jín huateáturan í Dios jemi a'íjna jime'e ti nain jín ra'ará'asten a'íjna jime'e í niuucari í mej jín tí'ajta, capu ché'e ti'ití huatévá're'enche'e ti huamí'í í Ciríistu'u.

3

Jíme'en a'íjna í niuucari í mej jín tí'ajta, ajta í mej

té'atzaahuat'e

¹ Mú'een, mi sej Galacia a'uchéjme, caxu a'atzu mé úumua'aree mú'een. ¿A'ataani á'amuaaxiéenereca'a sej si siyen a'ij pua'a mé titeumuá'aren? Mú'ejmi jemi tu temua'a naa tejámuaatá'ixaa mej rá'utatai me'íjna í Jesús ti ajta ilí Ciríistu'u.

² Niché'e sej tejámuaata'íhua'u. ¿A'iné sej si éeni'icí'e ra'ancuré'a í xiéjniu'ucare'ara'an í Dios? ¿Ni qui se'íjna jín sej rá'astijre'eca'a í niuucari í mej jín tí'aijta na'ari se'íjna jín sej rá'atzaahuat'e'eca'a í sej ráanamujri'í itejmi jemi? ³ ¿Ni tzaa siyen rí'í huápi'í caí mé teuúmu'a'aree? Ayee xu ra'utéjhuii sej si siyen araújca'ane se'íjna jetze í xiéjniu'ucare'ara'an í Dios. ¿Ni tzaa ayén tejamuá'amitiejte'e sej si siyen raanaíjmire'en sej ra'ará'astijre'en í tavástar'a se'íjna jime'e sej ru jetze a'ij tirájteu rujímua'a sena'a? Capu xaa ne'u a'ij tí'iri'iri.

⁴ Naíjmi'í tíj na'a í ti Dios jín rí'í tejamuaatá'a, ¿ni qui ayén tejamuáaruu ti ij ayén éene'e á'ara'ani ti nain tejá'uveti? Mí ajta, capu xaa ne'u a'ij ámitieere'e ti pua'a nain tejá'uveti nusu caí. ⁵ ¿A'iné een jime'e Dios raata'íteca'a í ruxéjniu'uca ti a'ín mú'ejmi jemi huateáturan? Ajta, ¿a'iné een jime'e Dios ayén tiu'umuáriej mú'ejmi jemi a'íjna jime'e ti raaré'an í tí'imuari'ihua ti huápi'í ruxe'eve'e? ¿Ni qui ayén huaríj a'íjna jime'e sej ra'ará'astijre se'íjna í niuucari í mej jín tí'aijta? Capu a'atzu xaa ne'u, sino ayée pu'u huaríj a'íjna jime'e sej rá'atzaahuat'e'eca'a í tej teri tejamuá'ixaa.

⁶ Ayee pu che'atá na'a té'atzaahuat'e'eca'a a'íjna í Abraham teecan a'ij ti Dios tiraata'ixaa. A'íj pu jín, Abraham ri'éene'ecán jín huateájturaa í Dios jemi. ⁷ Setá'aj siyen ráamua'aree se'íjna ti jíme'en yee matíj mena'a pua'amé í mej té'atzaahuat'e, a'íi mú nu'u a'ín pú'een í mej jetzen airáne a'íjna í Abraham teecan.

⁸ Ajta, jéjcuá imuá, a'íi pu ayén té'eyu'usi'ihuaca'a í yu'uxari jetze ti Dios ayén tihua'atá'acare'en a'ímej í mej caí Israél jetze ajtémecan mej mi ri'éene'ecán jín huateáturan í jemin a'íjna jime'e í mej té'atzaahuat'e, micu. Ajta a'ín í Dios, amua-caícan pu ayén tiraata'ixaa a'íjna í Abraham teecan a'íjna í niuucari ti jíme'en Dios hua'irájtuaani, ayén tíjín: “Naíjmi'íca í teite í mej huachéjme íiyen chaanaca japua, nee nu yee rí'í tihua'utá'asin mú'eetzi jime'e.”

⁹ A'íj pu jín, naíjmi'íca í mej té'atzaahuat'e, Dios pu rí'í tihua'utá'asin jamuan a'íjna í Abraham teecan ti ajta rá'atzaahuat'e'eca'a í Dios.

¹⁰ Mí ajta a'íime í mej ra'ará'astijre me'íjna í niuucari í mej jín tí'aijta, naíjmi'íca pu puaíjtzi huatá'asin í Dios, a'iné ayée pu té'eyu'usi'í tíjín: “Puaíjtzi pu yee tiraatá'asin ja'atí ti na'a ti caí nain jín ra'ará'astijre'en a'ij ti ye'í té'axa jetzen í niuucari

í mej jín tí'aijta.” ¹¹ Ajta a'íjna í niuucari í mej jín tí'aijta, capu ri'irí ti a'ín ayén ráaruuren í ja'atí tí'ij ayén urarí'ene'acan jín huateáturan í Dios jemi. Ayee pu'u éene'e já'araa a'iné ayée pu ajta té'eyu'usi'i tíjn: “A'í pu hui ti ri'éene'e jín huateájturaa í Dios jemi, a'í pu yee ruuri a'ame a'íjna jime'e, icu, ti a'ín ayén té'atzaahuaté'e.”

¹² Tí pua'a ja'atí ayén ra'ará'astijre'en í niuucari í mej jín tí'aijta, capu ayén ruxe'eve'e ti a'íjna ja'atí té'antzaahuaté'en, sino ché'e ra'ará'astijre'en pu'u a'íjna í niuucari a'iné ayée pu té'eyu'usi'i tíjn: “A'íjna ti yee ayén ra'ará'astijre'en a'ij ti té'eyu'usi'i í niuucari jetze, a'í pu yee a'íjna jín ri'í ti'ítíújcha'í a'ame.”

Single Line Composer ¹³ Ajta a'íjna í Cirístu'u, a'í pu tu'irájtuaa ti ij caí puaíjtzi táaci'íti a'íjna jime'e tej caí rá'astijre'e í niuucari í mej jín tí'aijta. Puaíjtzi pu xaa raaci'í ta jetze me'ecan a'iné ayée pu té'eyu'usi'i tíjn: “Puaíjtzi pu yee raatá'asin ja'atí ti na'a mej rá'atatan í ciyej jetze.” ¹⁴ Ayee pu a'íjna jín tiráaruu ti ij ayén tihuá'uci'íti a'ímej í mej caí Israél jetze ajtémecan a'íjna í ti jín Dios ri'í tiraatá'a a'íjna í Abraham teecan, ti ij ajta tej te'íjna jín té'atzaahuaté'e tej tij ra'ancuré'an te'íjna í xiéjniu'ucare'ara'an í Dios a'ij ti a'ín ari te'ataújratziiri'i.

Jíme'en í niuucari í mej jín tí'aijta ajta a'íjna ti jín Dios te'ataújratziiri'i

¹⁵ Casi'i, ne'ihuaamua'a, tiché'e te'íjna jín tiu'utaxáj a'ij ti tí'iríneca tej ti teuj yen huachéjme íyen chaanaca japua. Tí pua'a ja'atí ari ra'uyú'uxaca'a í cuapée jetze í mej jín ra'ancuré'an í tí'á'ara'an í ja'atí ti huamí'í, ti pua'a ari ayén té'eyu'usi'ihua a'ij ti tiraavíjete'e, capu ri'irí ti ja'atí ti'ítí mááj jetzen ra'uyú'uxa. Ruxe'eve'e mej ra'ará'astijre'en a'ij ti té'eyu'usi'ihua.

¹⁶ Me'ecui xaa, Dios pu ayén ajmí'i te'ataújratziiri'i tí'itíj jime'e a'íjna jemi í Abraham teecan, ajta a'ímej jemi í mej jetzen a'iránejsin. Aru, capu ayén té'eyu'usi'i í yu'uxari jetze ti ayén tihuá'uci'ítiiche'e í mej mu'íití a'iránejsin a'íjna í Abraham teecan jetze, sino ti ayén tiráaci'ítiiche'e í ti seáj na'a a'iránejsin. Ajta a'ín ti seáj na'a, a'í pu a'ín pú'een í Cirístu'u.

¹⁷ Ayee pu huataújmua'a a'íjna. Amuacaícan, Dios pu ayén raatá'a í runiuuca í Abraham jemi a'ij ti teja'uré'enejsin. Tí'íjta ari teuumé'eca a'achú cumu muáacuacientos nine'ira'a japuan seité japuan tamuáamuata'a, aj pu'i Dios hua'utá'a a'íjna í niuucari í mej jín tí'aijta. A'íj pu jín, capu ri'irí ti a'ín niuucari ra'uré'uuna a'íjna ti jín Dios amuacaícan tihuau'íjca í Abraham teecan jemi. A'íj pu jín aúche'e tí'ivaire'e a'íjna í ti jín tihuau'íjca.

18 Ayeé pu'u tí'een, a'iné ti pua'a tí'ití ayén tiráaci'iti seij í ja'ati a'íjna jime'e ti a'íin niuucari í mej jín tí'aijta ayén tiraatá'aca, capu ché'e ayée na'a éene'e a'ame ti ayén tiráaci'iti a'íjna jime'e ti ja'atí ayén te'ataújratziiri'i ti ayén nu'u teja'uré'enejsin. Ajta a'íin Dios, a'íi pu ruxí'evi'ira'a jín ayén rí'i tiraatá'a a'íjna í Abraham teecan a'iné ayée pu te'ataújratziiri'i.

19 Tí' pua'a ayén een, ¿a'iné ti i Dios hua'utá'a a'íjna í niuucari í mej jín tí'aijta? Ayej xaa ne'u, ayée pu een jín raateájtuaa huá'a jemi mej mi ráamua'aree nain jime'e í mej jín auteájturaa í Dios jemi. Ayeé pu éene'e á'ame'enche'e ajta na'a caí huataseíjre'enche'e a'íjna ti jetzen huanéj a'íjna í Abraham teecan a'ij ti ayén Dios tihuau'íjca ti ayén té'eme'enche'e. Ajta a'íin í niuucari í mej jín tí'aijta, capu Dios rusej raateájtuaa huá'a jemi, sino a'íime í mej tí'ivaire'e í ta japua, a'íi mú majta raaxí'epi'intare mej mi huá'a jemi raateájtuaani me'íjna í niuucari.

20 Ayeé pu'u na'a, ti pua'a ayén seijre'e seij ti í'ixi'epi'in, a'íi pu tihua'utévaire'esin naíjmi'íca í mej tí'irixaate'e, mej mi ra'antipua'ajte'en. Mí ajta, seij pu'u pú'een í Dios. Rusej pu ayén tihuau'íjca, ajta rusej pu raanaíjmi're.

Jíme'en í ti jín tí'ivaire'e a'íjna í niuucari í mej tí'aijta

21 ¿A'iné na'a ji? ¿Ni qui ayén huataújmua'a ti seicié té'axa a'íjna jetze í niuucari í mej jín tí'aijta, ajta seicié té'axa a'íjna ti jín Dios te'ataújratziiri'i? Capu xaa ne'u, a'iné ti pua'a ayén tí'iri'íriistache'e ti taatá'acare'en tej rúurijche'e í Dios jemi a'íjna í niuucari ti huateájturaa a'ímej jemi, aj pu xaa, ícu, rí'íriístaca'a tej rí'éne'ecán jín huateáuran í Dios jemi a'íjna jime'e tej rá'astijre'e te'íjna í niuucari í mej jín tí'aijta.

22 Mí ajta, a'íjna í niuucari jetze, ayée pu té'axa mej nu'u naími'i miyen auteájturaa í Dios jemi, a'achú mej mena'a pua'amé yen huachéjme íiyen chaanaca japua. Ayeé pu een jín té'axa ti ij a'íjna jín rí'íriístan ti a'íin Dios te'ataújratziiri'i ti tihuá'uci'iti a'íjna jime'e mej ra'ará'astijre'en me'íjna í Jesús ti ajta í'í Ciríistu'u. Jee xaa ne'u, ayée pu'u na'a ti a'íjna ti jín Dios te'ataújratziiri'i, a'ímej pu tí'ici'iti a'ímej í mej miyen té'atzaahuat'e.

23 Tí'ij caí xí huataseíjre í Ciríistu'u tej ti tiyen ra'ará'astijre'en, ayée pu éeni'ici'e seijre'eca'a cumu tej aiteánami'íhuaca'a a'íjna jime'e ti ca'anín jín tacha'í a'íjna í niuucari í mej jín tí'aijta. Ayeé tu éene'e huateájturaa a'ájná'imua tíj na'a ti yú e'íré'ene tíj íjii ayén huataseíjre a'íjna í tej teri ticu rá'atzaahuat'e. 24 A'íj pu jín, ayén pu tacha'í a'íjna í niuucari ajta na'a caí huataseíjre'en í Ciríistu'u tej ti

tiyen ri'éene'ecán jín huateáturan a'íjna jime'e tej ra'ará'astijre te'íjna í Ciríistu'u.

²⁵ Me'ecui xaa ne'u, a'iné ari huataseíjre í tej jemin rá'astijre'e, capu ché'e tacha'i a'íjna í niuucari í mej jín tí'aijta.

²⁶⁻²⁷ Naími'i xu yaújmu'a'ame'en pú'een í Dios se'íjna jime'e sej rá'astijre'e se'íjna í Ciríistu'u ti ajta i'i Jesús, a'iné Ciríistu'u pu á'amuaneeere'e sej si'i siyen éene'e xá'ara'ani tíj a'íjna, setíj sena'a pua'amé huámuai'íviijhuaca'a í jemin.

²⁸ A'íj pu jín, caí ché'e mé'e já'ahua'a í ti Israél jetze ajtémecan, na'ari ti jí'i Griego. Capu ajta mé já'ahua'a í Ciríistu'u jemi í ti jí'i seíj ti ca'anéeri jín tí'imuari'e nusu í ti ruxiéehua jín tí'imuari'e. Capu ajta jetzen ruxe'leve'e í Ciríistu'u ti pua'a ja'atí teáata'a pú'eeene'en nusu 'íita'a na'a, a'iné naíjmi'i xu Ciríistu'u jetze ajtémecan. Mú'een xu xaa sej teitejra'a pú'een í jemin.

²⁹ Ajta, ti pua'a siyen Ciríistu'u jetze ajtémecan, a'íj xu jín seajta yaújmu'a'ame'en pú'een a'íjna í Abraham teecan, ajta a'íj pu tejá'amuaci'íti a'íjna ti jín Dios te'ataújratziiri'i.

4

Ciríistu'u pu'u raay'íiti ti rí'í taateájtuaani tí'ij Dios taatéya'upuajta

¹ Niché'e niyen neajta sej tiu'utaxáj. A'íjna í ja'atí ti ayén nain tiráaci'íti, meenti auj pá'ari'ísta, ayée pu che'atá na'a een tíj ajta seíj ti ca'anéeri jín tí'imuari'e. Capu amín a'íj ti ari nain ti'á'ara'an pú'een. ² Ruxe'leve'e ti a'íjn hua'ará'astijre'en a'ímej í mej racha'íi, í mej me'íjna jín antiújmua'aree mej tiú'ucha'íin nain í ti'á'ara'an ajta na'a caí ari ayén te'araúrasten a'achú pua'an nine'íra'a ti ari píti'ihuáujxi'epi'íntari'íri'i í táatajra'an jemi.

³ Ayee pu che'atá na'a éene'e já'araa itejmi jemi. Tí'ij caí xi teja'uré'ene a'ájna xicájra'a ti jetzen tí'itaci'íti a'íjna í ti ari píti'ihuáujxi'epi'íntari'íri'i, ayée tu éeni'ici'e seijre'eca'a matíj a'íjme í mej ca'anéeri jín tí'imuari'e a'iné teuche'e tu rá'astijre'eca'a í tihuá'aye'íra í mej rujímu'a'a mena'a rájteu í mej Israél jetze ajtémecan.

⁴⁻⁵ Mí ajta Dios, tí'ij ari teja'uré'enen a'íjna xicájra'a ti jetzen ayén raaxí'epi'íntare, a'íj pu ruyauj a'uta'íteca'a ti yé ve'ecáanen. Ajta a'íjn yaujra'an, a'íj pu huanú'ihuaca'a í 'íita'a jetze, ajta ayén tiraaci'í ti ayén tira'ará'astijre'en í niuucari í mej jín tí'aijta, ti ij a'íjn hua'irájtuaani a'íjme í mej ca'anéeri jín rá'astijre'eca'a me'íjna í niuucari í mej jín tí'aijta, tej ti tiyen ra'ancuré'an nain a'íj ti tiraavíjte'e ti titáaci'íti a'íjna jime'e ti Dios ayén taatéya'upuajtaca'a.

⁶ A'iné mú'een xu yaújmua'ame'en pú'een í Dios, Dios pu ye'uta'íteca'a í ruyauj xiéjniu'uca t'í'ij a'ín xiéjniu'ucare'ara'an huateáturan í á'amuatjazta'a. A'ii pu a'ín pú'een í xiéjniu'ucari ti ayén rájee tijín: “Abba, mi pej ní'iyá'upua.” ⁷ A'ij xu jín caí ché'e ca'anéeri jín t'í'imuarí'e sino xu'uri yaújmua'ame'en pú'een. A'iné mú'een xu'uri yaújmua'ame'en pú'een, Dios pu ajta ayén amuáaruu ti ti'tí'ij tejamuáaci'ti.

Pablo pu a'ij té'ujmua'jca a'ímej jime'e í mej té'atzaahuat'e

⁸ Jéjcuá imuá, set'í'ij caí xi ramua'ajcaa í Dios, mú'een xu ca'anéeri jín tihuá'avaire'eca'a a'ímej í mej caí miyen huatasej're mej mi dioosi pu'éene'en muá'ara'ani sino teite mu'u miyen t'í'ijxe'eve'eca'a. ⁹ Aru íjii, sej seri ramua'ate í Dios nusu íjii ti Dios r'í'i tejamuáatá'a a'íjna jime'e ti á'amua'ajte mú'ejmi, ¿a'iné auj t'í'iri'iri ti ti'tí'í ca'aníjra'a amuaatá'an sej si'í seajtáhua'a ra'ará'astij're'en í tihuá'aye'ira ti caí ti'tí'ij vaire'e, í ti caí amuatá'acare'e sej r'í'i me títeumuámua'are'en? ¿Ni qui siyen huataúra'an sej seajtáhua'a ca'anéeri jín tiu'utévaire'en se'íjna jime'e í niuucari?

¹⁰ Mú'een xu siyen tiraay'í'tihua'an se'íjna jime'e ti ari a'ájna teja'uré'ene í xicaj ti jetzen ti'tí'í a'ij huaríj na'ari í máxcira'í ti jetzen ti'tí'í teja'uré'ene'sin nusu a'ájna t'í'ij ari p'í'tí'irici víita'ari tzajta'a ca'ín xíjcata'a. Seajta se'íjna autámua'areeri'í í nine'ira'a í mej jetzen miyen t'í'ijri'ire ti'tí'ij jime'e. ¹¹ A'ij nu jín niyen t'í'itzi'ine'e mú'ejmi jime'e. Ayej ne'ase capu ti'tí'ij huatévai nain í nej jín tiu'umuáariej mú'ejmi tzajta'a.

¹² Ne'ihuaamua'a, ayée nu tejá'amua'huavii sej siyen rijca netíj inee. Ayee nu neajta ti'tíncha'íca'a setíj mú'een, set'í'ij caí xi ramua'ajcaa í niuucari í mej jín t'í'aijta. Net'í'ij ne'uun á'ucatii a'amua jamuan, caxu ti'tí'ij jín auteájturaa ineetzi jemi.

¹³ Net'í'ij amuacaícan tejámuaatá'ixaa í niuucari ti jín Dios amua'irájtuaani, ayée nu t'í'icui'ican jín niyen huaríj. ¹⁴ Jéihua pu huáp'i'í ámuuatamuári'eristareca'a a'íjna jime'e nej niyen t'í'icui'ícaa. Mí seajta mú'een, caxu naataxána'ajve. Caxu seajta naatéxieehuataca'a, sino temua'a xu naa tína'ancuré'evi'ti yee cumu nej a'ín pu'éene'en sej ti t'í'ivaire'e u ta japua na'ari nej inee a'ín pu'éene'en í Ciríistu'u rusej ti ajta i'í Jesús.

¹⁵ ¿A'ii tá'uj tzaa huaríj sej si caí ché'e siyen r'í'i naa tiú'ujtemua'ave'e setíj sejmí'í éene'e netí'ij ne'uun á'ucatii a'amua jamuan? Jee xaa ne'u, ri'irí nej niyen raataxáj tzáahuati'ira'a jime'e yee ti pua'a ri'iríistanche'e a'á'j'ímua sej siyen huárini, ayée xu ra'itatu'utú'unche'e í á'amua'aj'ísi, seajta naatatú'utu'ute'enche'e ineetzi. ¹⁶ ¿A'iné na'a qui? ¿Ni seri néjcha'íire'e se'íjna jime'e nej niyen tzáahuati'ira'a jín tejá'amua'ixaate'e?

17 Majta a'íime í teite, jeíhua mú á'aviicua'ire'e mej mi amuaatémua'itín mej mi rujímua'a mú'ejmi jíme'e huaújtemua'ave'en. Ayee mú tí'ijxe'eve'e tej tij já'íta'a a'utáciine sej si caí ché'e á'aviicua'ire'e téjmi jamuan sino sej si siyen sicu rí'í tihuá'axe'eve'e a'ímej. 18 Naa pu xí'epi'ín ti pua'a ja'atí á'aviicua'ire'e sej si rí'í tiraatéxe'eve'en. Ajta capu ayén ruxe'eve'e nej ne'uun á'ucatíi a'amua jamuan. A'í pu'u ché'e a'íín a'utéviicua'ire'en a'ij ti tiraavíjte'e a'íjna jíme'e tí'ixi'epi'ín.

19 Mí sej ní'ti'irijmua'a, jeíhua nu tirajpuaítzi na'ame mú'ejmi jíme'e, ayén cumu í 'íta'a ti ra'utacu'íine pa'ari'í jíme'e. Ayee pu té'eme ajta sena'a caí siyen che'atá sena'a rí'í titetiújcha'íí t'íj a'íjna í Círíistu'u. 20 Canu a'atzu ramua'aree a'ij nej ye'í huárini mú'ejmi jíme'e. Rí'í cu nena'a ne'uun á'ucatíjche'e mú'ejmi jemi nej ni'í caí ché'e tejá'amuyau'use'e nena'a, sino nej ní tejamuá'ixaate'en seneseíraca.

A'íjna í Agar; ajta a'íjna í Sara, í tej jíme'en yaú'itiéé tá'ara'ani í mej hua'apua

21 Setá'aj siyen tinaatá'ixaate'en mú'een mi sej siyen raxí'eve'e sej si ra'ará'astijre'en se'íjna í niuucari í mej jín tí'aijta, ¿ni tzaa secaí siyen tiráanamujri'í a'ij ti té'axa a'íjna jetze í niuucari? 22 Ayee pu té'eyu'usi'í ti nu'u hua'apuaca típe'eristemua'a í mej teteca a'íjna í Abraham teecan. Seij pu nu'u jetzen huanú'ihuaca'a a'íjna í 'íta'a ti nu'u ca'anéeri jín tí'imuari'eca'a, ajta í se'íj, a'í pu nu'u jetzen huanú'ihuaca'a a'íjna í 'íta'a ti nu'u ruxiéehua á'uche'ecane'e.

23 A'íjna ti huanú'ihuaca'a a'íjna jetze í 'íta'a ti ca'anéeri jín tí'imuari'eca'a, a'í pu nu'u che'atá na'a ayaana éene'en huanú'ihuaca'a mat'íj í tí'iríi. Ajta nu'u í se'íj, a'íjna ti nu'u huanú'ihuaca'a jetzen í 'íta'a ti nu'u ruxiéehua á'uche'ecane'e, a'í pu a'íjna jín huanú'ihuaca'a ti nu'u Dios ayén jín te'ataújratziiri'í.

24 Rí'irí tej tiyen raataxáj ti ayén huataújmu'a'a a'íjna í niuucari ti ayén té'eyu'usi'í. A'íime í 'uuca í mej hua'apua, ayée mú huataújmu'a'a í niuucari ti hua'apua ti jín Dios tíhuau'íjca í teteca jemi. Seij niuucari pu a'uun é'eme'ecan í jirí japua ti ayén téja'arájtehuuaa tíjín Sinaí. A'íj mú jetzen a'iránejsin a'íime í tí'iríi í mej tiu'utévaire'esin ca'anéeri jíme'e. Ajta a'íjna í niuucari, a'íj pírici a'íjna í 'íta'a ti ayén ántehuaa tíjín Hagar. 25 A'íjna í Hagar, ayée pu huataújmu'a'a a'íjna í jirí í Sinaí, ti a'uun a'utacá'a u Arabia. Ayee pu ajta huataújmu'a'a chajta'a ti é'eseijre'e u Jerusalén, a'íne aúche'e pu ca'anéeri jín tí'imuari'e jamuan í yaújmu'a'ame'en.

26 Ajta a'íjna í Jerusalén ti ta japua é'eme'ecan, a'í pu ruxiéehua á'uche'ecan. Ajta a'í pu pú'een í tanáana. 27 Ayee pu'u na'a a'iné ayée pu té'eyu'usl'i tijín:

Pajta mú'ee, ti caí ché'e mua'utacuí'ini, patá'aj ca'anín jín huá'ayeinixi'in.

Ayee pej huárini, a'iné pepu'uri jaítze'e tiyaúumua'a pua'amé mi pej caí ja'anáj autájucataca'a caí a'íjna í 'íita'a ti rucín jamuan huáhuui.

28 Seajta mú'een, ne'ihuaamua'a, ayée xu che'atá sena'a seijre'e tíj a'íjna í Isaac ti a'íjna jín airáane ti jín Dios ayén te'ataújratziiri'i. 29 A'ajná'imua a'íjna í yaujra'an ti ayén che'atá na'a éene'en huanú'ihuaca'a matíj í tí'iríi, a'í pu a'ij pua'a tiráaruu a'íjna í yaujra'an ti ayén huanú'ihuaca'a a'íjna jime'e í tí'imuari'eri'ire'ara'an í xiéjniu'ucare'ara'an í Dios. Ajta íjii, ayée pu che'atá tí'irineca.

30 Mí ajta, ¿a'iné té'axa í yu'uxari jetze? ¿Ni qui ayén tijín yee: “Patá'aj yeehui raatamuárite'en pe'íjna í 'íita'a ti ca'anéeri jín tí'imuari'e, pajta yeehui í yaujra'an”? Jee xaa, a'iné capu yee ja'anáj tí'ití tí'ijci'iti a'íjna í yaujra'an í 'íita'a ti ca'anéeri jín tí'imuari'e, sino “nain pu yee tí'ijci'iti a'íjna í yaujra'an í 'íita'a ti ruxiéehua á'uche'ecan.” 31 A'íj pu jín, ne'ihuaamua'a, catu te'íjna jetze airáane a'íjna í 'íita'a ti ca'anéeri jín tí'imuari'eca'a. Catu xaa ne'u, sino a'íj tu jetzen airáane a'íjna í 'íita'a ti ruxiéehua á'uche'ecane'e.

5

Mej nu'u caí taúra'acare'en mej ca'anéjri jín tí'imuari'e

1 Ciriístu'u pu tu'irájtuaa tej ti taxiéehua á'ujujhua'ane'en. A'íj xu jín, caxu ché'e taúra'acare'en sej siyen ca'anéeri jín tí'imuari'e. A'í pu xaa á'amamuári'eristée a'ame.

2 Neajta inee, i nej i'i Pablo, ayée nu tejá'amua'ixaate'e. Tí pua'a siyen huataúra'an mej ra'antisíjchixi'in í a'amua navij jetze, capu ché'e a'atzu jamuaatévaire'esin í Ciriístu'u. 3 Neajta nu niyen tiraatá'ixaate'esin tzáahuati'ira'a jime'e ja'atí ti na'a ti ayén huataúra'an mej ra'antisíjche í naviira'an jetze, ayée pu ajta ruxe'eve'e ti a'íin nain jín ra'ará'astijre'en tíj na'a a'íj ti té'eyu'usl'i jetzen í niuucari í mej jín tí'ajta.

4 Mú'een, mi sej nu'u siyen rahuaahuau sej si ri'éene'ecán jín huateáturan í Dios jemi, mú'een xu seri mé rúurie se'íjna í Ciriístu'u. Mú'een xu ajtacíj jemin a'íjna í tí rí'i tejamuaatá'a. 5 Mí teajta iteen, teen tú te'íjna jetze arátaca'ane í xiéjniu'ucare'ara'an í Dios te'íjna jime'e tej té'atzaahuat'e. Ayee tu een jín arátaca'anéecan jín rachú'eve'en ti ayén titáaci'iti tej ti tiyen ri'éene'ecán jín huateáturan í Dios jemi a'íj tej tí'ijxe'eve'e.

⁶ Ayee pu'u tí'een, a'iné í Círíistu'u jemi, capu a'atzu jetzen ruxe'leve'e ti pua'a ja'atí ari ra'antisíjchecha'a í runavij nusu caí. Mí ajta, a'í pu xaa jetzen ruxe'leve'e ti ja'atí ayén hua'utaxí'leve'en í teite a'íjna jime'e ti té'atzaahuatete' tzaahuatí'ira'a jime'e.

⁷ Temua'a xu sejmí'i siyen tí'ijrí'irejca'a. ¿A'ataani tejamua'antiú'uuni'irí'i sej si caí ché'e siyen rá'astijre'e se'íjna í niuucari ti ayén ti'ayajna? ⁸ Capu xaa ne'u ayén ca'aníjra'a amuaatá'aca a'íjna ti á'amuajee, sino sej pu ja'atí jetze me'ecan.

⁹ Ayej ne'ase ti ayén che'atá na'a á'amuaruure tíj ajta ayén raruure í pan í mej rana'achite me'íjna í levadura tí'ití. Aj pu'i rárutixí'in nain japua í pan tzajta'a. ¹⁰ Ayee pu tiná'amitiejte'e ti tavástara'a caí amuaatá'a sej seicié tiú'umua'ati. Ajta a'ín í ja'atí ti tejamua'antiú'uuni'i, tavástara'a pu puaíjtzí raatá'asin, ja'atí ti na'a ti ayén rici.

¹¹ Ayee nu tejá'amua'ihua'u, ne'ihuaamua'a, ti pua'a niyen nena'a tejá'amua'ixaate'e ti ayén nu'u tiú'ujxe'leve'e mej ra'antisíjche í runavij, ¿a'iné een jín miyen mauj a'íj pua'a neruure? Tí pua'a niyen tejá'amua'ixaate'e, capu ché'e ja'atí nejaaxiéete'e a'ame a'íjna jime'e nej niyen tejá'amua'ixaate'e ti Círíistu'u huamí'i í cúruu jetze. ¹² Ajta jíme'en a'ímej í mej tejamua'antiú'uuni'i, ayée pu tina'aránanajche ineetzi, ti ru'uráxuaahua í nahuaa ti ij nain jín hua'atésíjchixí'in.

¹³ Mí seajta mú'een, ne'ihuaamua'a, Dios pu ayén amuaatajé sej si'i ruxiéehua á'ujujhua'ane'en, sicu. Ayee pu i éene'e, caxu huataúra'an sej si siyen ché'e sena'a tí'ijrí'irée a'íj ti tejamuá'amitiejte'e í ti a'íj pua'a een jime'e, sino setá'aj huateújvairé'en rujímua'a se'íjna jime'e sej huaújxe'leve'en. ¹⁴ Setá'aj siyen rí'i titetiújcha'íi a'iné tíj na'a ti té'axa jetzen í niuucari í mej jín tí'ajta, nain pu araúrastejsin sej jime'e í niuucari ti ayén yee: "Patá'aj yee raxí'leve'e pe'íjna í axí'ej tevi patíj aseíj tí'axe'leve'e." ¹⁵ Tí pua'a seuj siyen a'íj pua'a tiú'uxajta, na'ari seuj siyen titetiújcha'íire'e se'íjna jime'e sej chueere'e, rí'i xu'u mú'een sej si caí ahuáujpua'ajte'en rujímua'a.

Jíme'en a'íjna ti ta tzajta'a huiránineica, ajta a'íjna ti a'ín xiéjniu'ucare'ara'an í Dios airánineica

¹⁶ A'íj nu jín, ayée nu tejá'amua'ixaate'e, setá'aj siyen tí'ijrí'irée sej se'íjna jetze arájuca'ane'e í xiéjniu'ucare'ara'an í Dios sej si caí siyen ra'ará'astijre'en se'íjna í ti a'íj pua'a een ti huiiráninei í a'amua tzajta'a. ¹⁷ Ayee pu'u, a'iné í xí'eví'ire'ara'an ti a'íj pua'a een ti huiiráninei í tzajta'an í ja'atí, a'í pu rájcha'íire'e í xí'eví'ire'ara'an í xiéjniu'ucare'ara'an í Dios. A'íj mú miyen tiújcha'íire'e. A'íj xu jín caí ja'anáj

á'aturaaven tí'tíj jime'e sej si caí siyen huárini a'ij sej riníche'en.

¹⁸ Mí ajta, ti pua'a a'ín xiéjniu'ucare'ara'an í Dios ayén ca'aníjra'a amuaatá'an sej si siyen ra'ará'astijre'en a'ij ti a'ín tí'ijxe'eve'e, capu ché'e mú'ejmi jetze te'upuá'ajte'en tí'tíj jime'e a'íjna í niuucari í mej jín tí'ajta.

¹⁹ Temua'a pu tirá'amitiejte'e a'ij ti rici ti pua'a ja'atí ayén ra'ará'astijre'en í ruxí'evi'ira'a ti a'ij pua'a een ti huiiráninei í tzajta'an. Ayee mú rici í teite, metí'ixana'acire'e, majta a'ij pua'a titejáj'ujjhua'ane'en. Cha'a na'a mú taúra'aca seica jamuan í teite. ²⁰ A'í mú majta huá'anajche a'ímej í mej caí diosi pú'een, majta mú huá'achahua'iraca í ruxí'ej teite. Jé'ecan mú tiújcha'íre'e muá'aye'i seica jamuan. Camu majta rí'i tí'iru'ixaate'e. Majta mú á'ujchuéere muá'aye'i. Jé'ecan mú majta runé'usi'ite'e muá'aye'i me'íjna jime'e mej tiú'uteúra'ate'en nain. Já'ita'a mú a'utací'ica muá'aye'i. Majta téhuicare'e muá'aye'i seica jemi me'íjna jime'e mej seicié tí'imua'atze.

²¹ Jé'ecan mú majta tí'inecua'atze í tihua'áa í seica, majta rutá'aruaijve'e. Meta'aruáj mú ruxiéehua á'ujjhua'ane'e muá'aye'i jamuan í mej tí'iyeste tí'tíj jime'e. Tíj na'a ti ayén a'ij pua'a een, ayée mú rici a'íme í mej ra'ará'astijre'en í ruxí'evi'ira'a ti a'ij pua'a een ti huiiráninei í huá'a tzajta'a. Ayee nu tejá'amua'ixaate'e tzáahuati'ira'a jime'e, a'íme í mej miyen a'ij pua'a titetiújcha'í, capu xaa ne'u ayén tihuá'aci'ti mej me'uun a'uteárute a'u ti Dios é'eseijre'e.

²² Mí majta a'íme í mej jetzen araujca'ane me'íjna jetze í xiéjniu'ucare'ara'an í Dios, ayée mú rí'i titetiújcha'í. Mehuá'axe'eve'e mú muá'aye'i í seica í teite. Maújtemua'ave'e mú muá'aye'i. Temua'a pu naa rí'i huateápua'areca'a í huá'a tzajta'a. Majta raayí'ti mej te'utáviicua'í me'íjna jime'e ti huá'amuarí'eriste'e. Rí'i mú majta tihuá'acha'í muá'aye'i í ruxí'ej teite. Rí'i mú tí'titeite a'íme. Camu tí'tíj jín auté'itzaara í seica jemi.

²³ Rí'i mú tí'tiújcha'ícan jín mé á'ujjhua'an. Camu majta rí'i a'ij rij muá'aye'i. Ajta a'ímej jime'en í teite mej miyen 'een, capu mé'e já'ahua'a sej í niuucari ti ayén huá'a jetze tí'tíj jín te'upuá'ajte'en. ²⁴ Majta a'íme, í mej jetzen ajtémecan í Círístu'u, mu'uri nain tí'iteca'a me'íjna jime'e í ruxí'evi'ira'a ti a'ij pua'a een ti huiiráninei í huá'a tzajta'a mej mi caí ché'e a'ij pua'a titetiújcha'í. ²⁵ Tí pua'a tiyen ruurican huateáturan í Dios jemi te'íjna jime'e tej jetzen arátaca'anen te'íjna jetze í xiéjniu'ucare'ara'an í Dios, tiché'e teajta tiyen rí'i tí'ítitacha'í te'íjna jime'e tej teajta jetzen arátaca'anen te'íjna í xiéjniu'ucare'ara'an jetze.

²⁶ Tiché'e caí á'atatzahuat'e ti'tíj jime'e. Tiché'e teajta caí ca'aníjra'a tatá'acare'en tej ti huatétane'usil'ite'en tajímua'a. Tiché'e teajta caí tihuá'anecua'atzi'ira í tihua'áa í taxí'ej teite.

6

Mej nu'u huatéújvair'e'en seíj ajta seíj

¹ Ne'ihuaamua'a, ti pua'a seíj mú'een auteáturan ti'tíj jime'e, setá'aj siyen huárini. Ché'e seíj mú'een rí'i ráaruuren. Ajta a'ín ti rí'i ráaruurejsin, ché'e a'ín pu'éene'e í ti jaítze'e araujca'anée a'íjna jetze í xiéjniu'ucare'ara'an í Dios. Ché'e ajta rí'i tí'itiújcha'íican jín ayén rí'i ráaruuren, ajta caí yá'uhua'anan ti í'iri'iri ti ti'tí ca'aníjra'a raatá'an ti ij ayén che'atá na'a auteáturan tíj ajta í seíj. ² Sej si ra'ará'astijre'en í niuucari ti Cirístu'u jetze me'ecan. Ruxe'eve'e sej siyen huatéújvair'e'en seíj ajta seíj se'íjna jime'e ti ja'atí te'utáviicua'i a'íjna ti raatamuári'eriste'e.

³ Ayee pu'u, a'iné ti pua'a ja'atí ayén tiraatámitiejte'e ti a'í na'a ruseíj jéihua ruxe'eve'e, ti pua'a caí ti'tí, a'í pu rucuanamuan ruseíj í ru tzajta'a. ⁴ Mí ajta, ché'e ayén éene'en ti ja'atí ti na'a ayén tiráamua'ati a'ij ti tí'imijhuaca ruseíj. Tí'ijta ayén huarín, aj pu xaa rí'iríista a'ame ti ahuaújtzaahuat'e'en, aru a'í pu'u na'a a'íjna jime'e ti ari tiú'uruu ruseíj. Capu ché'e ruxe'eve'e a'ame ti a'ín ayén ahuaújtzaahuat'e'en a'íjna jime'e ti ayén nu'u jaítze'e ruxe'eve'e caí í ruxí'ej tevi. ⁵ Ché'e ayén éene'en a'iné ayée pu ruxe'eve'e ti ja'atí ti na'a ayén rá'aviicua'iran a'íjna jime'e ti raatamuári'eriste'e.

⁶ Ajta a'íime ti ja'atí ayén tihuá'amua'ate a'ij ti té'eyu'usil'í í yu'uxari jetze, miché'e me'ín cǐj tiraatá'an í ti jín huatéújvair'e'en a'íjna ti tihuá'amua'ate.

⁷ Caxu siyen rucuanamua. Capu rí'irí sej raatéxieehuata í Dios, a'iné a'í pu tiu'utanájchita a'ij ti tiraavíjte'e. A'achú sej caj tiu'utá'an, ayée pu che'atá na'a tejá'amua'ací'iti. ⁸ A'íjna í ja'atí ti ayén tí'itiújcha'íi ti ij ayén rí'i tiraatá'an í ruxí'evi'ira'a ti a'ij pua'a een ti huiiránineí í tzajta'an, ayée pu tí'irací'iti ti tejá'uríeení a'íjna jime'e í ruxí'evi'ira'a ti a'ij pua'a een.

Ajta a'ín í ja'atí ti ayén rí'i tí'itiújcha'íi ti ayén rí'i tiraatá'an a'íjna í xiéjniu'ucare'ara'an í Dios, ayée pu tí'irací'iti ti ayén ruurican huatéáturan í Dios jemi tíj na'a rusén jime'e. ⁹ Tiché'e caí taxieemíjte'e te'íjna jime'e tej tiyen raruure í ti lí' xí'epi'in, a'iné tí'ij a'ájna teja'uré'enen ja'anáj ti huaújxi'epi'intare, ti pua'a te'caí amua'áican raatéxieehuata, a'ájna xicájra'a jetze pu xaa tí'itací'iti nain a'ij ti tiraavíjte'e. ¹⁰ A'íj pu jín, tíj na'a ti ayén tí'itací'iti tej tiyen huárini, tiché'e tiyen rí'i tihuá'ucha'in í taxí'ej teite. Teta'aj jaítze'e rí'i tihuá'ucha'in a'íme'j í mej majta ta jamuan té'atzaahuat'e'e.

Mej nu'u rí'i tiraasej ti ij caí ja'atí huá'ucuanamua

¹¹ Rí'i xu'u mú'een tiraasej a'ij nej ve'ecán jín tira'uyú'uxaca'a í nemuajca'a jime'e. ¹² Mí majta, a'íme í mej á'amua'ítziite'e, ayée mu'u een jín tí'ítese'e sej si ca'anéjri jín ra'ajtásiichixi'in í runavij mej mi rujámua'a mena'a huateújvair'en. Camu raxí'eve'e ti puaíjtzi hua'utá'an a'íjna jime'e mej nu'u majta ra'ará'astijre'en me'íjna í Círíistu'u í ti á'utataihuaca'a í cúruu jetze. ¹³ A'íí mú huataúra'a mej mi ra'ajtasíjche í runavij, mi majta caí camu ra'ará'astijre'e í niuucari í mej jín tí'áijta. Ayee mu'u raxí'eve'e mej mi amuaataséjrate'en a'íme í mej Israél jetze ajtémecan mej mi me'íjna jín ahuaújtzaahuate'en a'íme jemi í sej nu'u ra'ajtasíjcheca'a í runavij.

¹⁴ Mí nejta inee, ché'e nu'u caí ja'anáj ahuántzaahuate'en tí'itíj jime'e sino ché'e a'íí pu'u na'a ti Círíistu'u nej jetze me'ecan rajpuaíjtzi já'araa í cúruu jetze. A'íj nu jín caí ché'e ra'ará'astijre'en í tihuá'aye'ira a'ímej í mej yen chaanaca japua huachéjme. A'íj mú majta jín néjcha'íire'e ineetzi. ¹⁵ Ayee nu tejá'amua'ixaate'e a'iné capu ché'e tí'itíj ne jetze ruxe'eve'e ti pua'a ja'atí ra'ajtasíjcheca'a í runavij nusu caí. A'íi pu'u xaa Dios jetze ruxe'eve'e ti a'íin ja'atí seicié tiú'umua'ati ti ij rujéjcuatze'en huateáturan jemin í Dios.

I ti jín ra'antipué'ari

Single Line Composer ¹⁶ Ché'e Dios hua'utéjpua'ajte'en, ajta huá'ancu'uvajxi'in a'achú mej mena'a pua'amé ra'ará'astijre'e a'íjna í niuucari, a'iné a'íi mú a'íin pú'een í mej Israél jetze ajtémecan, í teitejra'a í ti Dios hua'antíhuau.

¹⁷ A'íj pu jín íjii ti yú auca'ití a'ame, ché'e caí ché'e ja'atí né'ítziite'e, a'iné temua'a nu neri nicu tí'icápita'inara'a ne'íjna jime'e í nej rajpuaíjtzi í Jesús jetze me'ecan.

¹⁸ Ché'e a'íin tavástara'a, a'íjna í Jesús ti ajta i'í Círíistu'u, ché'e a'íin rí'i tejamuaatá'an í a'amua tzajta'a, mi sej ne'ihuaamua'a pú'een. Ayee pu'u, ché'e ayén té'ara'ani.

A'ij ti tira'uyú'uxaca'a í San Pablo a'ímej í mej Éfeso a'uchéjme'ecaa

Pablo pu tihuá'iti a'ímej í mej e'etiújse'iri hua'atéyujta'a a'ujna u Éfeso

¹ Inee, i nej i'li Pablo, nee nu se'ij píríci ti Dios na'antíhuau ruxí'eví'ira'a jime'e nej ni ti'itíj jín tiraatévaire'en a'íjna í Círístu'u ti ajta i'li Jesús. Ayee nu tejá'amuayu'use'e mú'ejmi, mi sej teitestemua'ame'en pú'een í Dios, mi sej Éfeso é'eché. Nain xu jín araúrate a'ij ti ari tejámua'íjca a'íjna í Círístu'u ti ajta i'li Jesús. ² Ajta a'íjn í Dios, í tej rájya'upua jamuan, ajta a'íjn í tavástara'a, a'íjna í Jesús ti ajta i'li Círístu'u, miché'e me'ín rí'í tejamuáacha'íjn, majta amua'anpuá'ajte'en í a'amua tzajta'a.

Jíme'en a'íjna ti jín rí'í titatá'aca a'íjna í Círístu'u

³ Tiché'e rí'í tiraatá'an te'íjna í Dios í ti ya'upuáara'an pú'een í tavástara'a, a'íjna í Jesús ti ajta i'li Círístu'u, a'iné a'íjn Dios, a'í pu ayén taatapuaíjve nain tíj na'a ti é'esejre'e u ta japua ti ij titáaci'iti jamuan í Círístu'u.

⁴ Ayee pu ti'ayajna, a'iné jéjcuá imuá, tí'ij caj xí raatétaahuaca'a í chaanaca í tej yen japuan seijre'e, a'ájna'ímua Dios pu ta'antíhuau jamuan í Círístu'u tej ti tiyen urarí'ene'e tá'ara'ani í tatzajta'a, tej ti caí ti'itíj jín auteáturan í jemin. ⁵⁻⁶ A'iné jeíhua pu huápi'í taxe'eve'eca'a, ayée pu titaaxí'epi'íntari'iri'í ti a'íjn ruse'ij tayá'upua á'ara'ani a'íjna jime'e ti Círístu'u ayén huárini ti ta jetze me'ecan huámi'ini.

Dios pu ayén titaaxí'epi'íntari'iri'í í ruxí'eví'ira'a jime'e. Ayee éene'e á'ara'ani, tej ti tiyen rí'í tiraatá'an a'íjna jime'e ti jeíhua huápi'í naa seijre'e ti a'íjn Dios ayén rí'í titáacha'íjn. Ajta ruxí'eví'ira'a jín ayén rí'í titáacha'íjn jamuan a'íjna í ti raxí'eve'e, a'íjna í Círístu'u. ⁷ A'í xaa tiu'utanájchitaca'a a'íjna í tej jín té'echa'ica'a í Dios jemi. Ayee pu a'íjna jín tiu'utanájchitaca'a a'íjna jime'e ti ruxuure'e airáaxire ta jetze me'ecan ti ij Dios ayén titaatá'uuni'í í tej jín jemin auteájturaa. Ayee tu een jín ramua'aree ti Dios rí'í titáacha'íj ruxí'eví'ira'a jime'e, nain jime'e ti tejé'esejre'e u ta japua.

⁸ Nain pu ayén taatapuaíjve a'íjna jime'e ti a'íjn nain jín rí'í mé teuúmua'aree, ajta nain jín yaú'itie a'íjna í Dios. ⁹ Ajta, ayée pu taatá'a tej ráamua'ati ti'ití ti píríci ti rú'avaa a'íjna jime'e a'ij ti tí'ijxe'eve'e, a'iné ayée pu ra'aránajcheca'a ti ayén huárini tí'ij a'íjn ayén tiraaxí'epi'íntare ti'ití ti jín tí'itevé'e a'ame í Círístu'u.

10 Ayee pu raaxí'epi'intare ti ayén éene'e a'ame tí'ij teja'uré'enen a'ájna xicájra'a ti jetzen nain araúrastejsin, ti ij Ciríistu'u hua'amú'úu pu'eene'e a'ame naíjmi'i matíj mana'a pua'amé é'esejre'e u ta japua, ajta matíj mana'a pua'amé yen seijre'e íyeyen chaanaca japua.

11-12 Teajta iteen, i tej amuacáí rá'antzaahua te'íjna í Ciríistu'u, Dios pu ajta ta'antíhuau ti ij tí'ití táaci'iti jamuan í Ciríistu'u. A'íi pu jécua imuá taaxí'epi'intari'iri'i a'ij ti ayén tira'aránajcheca'a. A'ii pu a'íin pú'een í ti Dios nain jín rí'í tiú'uruuren a'ij ti ari tí'ihuaújxi'epi'intari'iri'i tej ti tiyeyen rí'í tiraatá'an te'íjna jime'e ti jeíhua huápi'i naa tí'iseijre'e í jemin.

13 Seajta mú'een, mi sej siyeyen ráanamujri'i í niuucari ti ayén ti'ayajna, í ti Dios jín amua'irátuaasin, mú'een xu seajta rá'antzaahua. Ajta, ayée pu che'atá na'a tejamuaaci'í jamuan í Ciríistu'u tíj ari Dios ayén te'ataújratziiri'i ti a'íin xiéjniu'ucare'ara'an í Dios ayén huateáturan mú'ejmi jemi.

14 Ajta a'íin xiéjniu'ucare'ara'an í Dios, a'ii pu a'íin pú'een í ti téjmi jemi huateájturaa, í tej teajta jín ramua'aree ti ayén ti'ayajna ti tí'ití táaci'iti a'ájna xicájra'an ti jetzen Dios titaatátuure'esin a'íjna jime'e í Ciríistu'u ti ta jetze me'ecan tiu'utanájchitaca'a tej ti rí'í tiraatá'an te'íjna jime'e ti jeíhua huápi'i naa tí'iseijre'e í jemin.

Pablo pu rahuaahuau í Dios jemi ti a'íin ayén hua'atá'acare'en mej temua'a naa rí'í titá'umua'ati

15-16 A'íj nu jín, tíj na'a nej amuacáí ráanamujri'i sej siyeyen rí'í rá'astijre'e í tavástara'a, a'íjna í Jesús, seajta siyeyen rí'í tihuá'ajcha'íi naíjmi'ica a'ímej í teitestemua'ame'en í Dios, tíj na'a ti yú e'iré'ene, canu ja'anáj raatapuá'ajtaca'a nej niyeyen tí'ijteujtzi'ire'e í Dios mú'ejmi jime'e, neajta nu rahuaahuau mú'ejmi jime'e.

17 Ayee nu nauj niyeyen rahuaahuau jemin a'íjna ti ya'upuáara'an pú'een í tavástara'a, a'íjna í Jesús ti ajta í'í Ciríistu'u. Ayee nu rahuaahuau ne'íjna í ya'upuáara'an ti huápi'i naa seijre'e ti ij a'íin xiéjniu'ucare'ara'an ayén amuaatá'an sej si rí'í mé titeumuámua'aree, sej si seajta rí'í tiyaú'itiéé xá'ara'ani a'íjna ti ari huatasejre mú'ejmi jemi sej si siyeyen tiráamua'ati temua'a naa í Dios.

18 Ayee nu neajta rahuaahuau sej si seajta yaú'itiéé xá'ara'ani tzáahuati'ira'a jime'e í a'amua tzajta'a sej si siyeyen ráamua'aree tí'ití ti pírici í sej rachú'leve'e, í ti jín amuaatajé í Dios, sej si seajta siyeyen ráamua'aree a'ij ti een tíj na'a pua'amé ti rí'í huápi'i naa seijra a'ame a'íjna ti huá'aci'iti a'ímej í teitestemua'ame'en í Dios.

19-20 Neajta nu niyeyen rahuaahuau sej si siyeyen ráamua'aree ti caí ámitieere'e, ti huápi'i jeíhua raayí'iti í Dios ti tí'itíj jín ayén

huáruuren í téjmi tzajta'a a'íjna í rumuári'eri'ire'ara'an jime'e. Teen tu tiyen rá'atzaahuat'e a'íjna jime'e ti ari jeíhua huápi'í rí'í tiú'uruu í rumuári'eri'ire'ara'an jime'e a'íjna jime'e a'ij ti huaríj í Ciríistu'u jime'e tí'ij ayén raatarújte huá'a tzajta'a í mi'ichite, ajta ya'uví'iti u ta japua. Tí'ij í án yá'ujra í ipuari japua ruri'iríinta'a pújme'en.

²¹ Ciríistu'u pu a'íjna jín te'enteájrupi í ti jaítze'e ve'ée caí máàj tí'ití ti u júte'e é'esejre'e. A'íi pu jaítze'e ve'ecán jín tí'itíjvee caí máàj ja'atí ti tí'ajta na'ari ja'atí ti tí'ití jín antiújmua'aree nusu teví ti ca'anéeri jín tiu'utéemua'iti o ja'atí ti a'íjna jín tí'itíjvee ti amuájca jime'e. Jaítze'e pu ajta ayén tiú'ujxe'leve'e í niuucari í tej jín tiyen ratamuá'amua te'íjna í Ciríistu'u caí máàj seij í niuucari í tej jín ja'atí huatamuá'a. Ayee pu xaa ne'u che'atá een íjii ti me'ecan, ajta ti yú auca'ití a'ame tíj na'a rusén jime'e.

²² Ajta a'íin Dios, a'íi pu raatá'a ti Ciríistu'u nain jín antiújmua'areere, ajta a'íi pu ra'antíhua'u ti tiu'utévaire'en a'íjna jime'e ti a'íin pul'éene'e á'ara'ani í hua'amu'úu nain jime'e í huá'a jemi í mej e'etiújse'iri mej mi raateánajche í Dios.

²³ Majta a'íime í mej e'etiújse'iri, ayée mú che'atá mana'a ajtémecan a'íjna jetze í hua'amu'úu tíj ja'atí ratéhua'ira'a í ru jetze, a'iné a'íjna í Ciríistu'u ti ajta hua'amu'úu pú'een, a'íi pu huá'anaijmire'en nain jime'e. A'iné a'ii pu a'íin pú'een í ti raanaíjmire'en tíj na'a ti é'esejre'e ti Dios raatétaahuaca'a.

2

Dios pu nu'u hua'irájtuaa mej mi caí ché'e tí'itíj jín te'uteáturan í jemin

¹ Seajta mú'een, ayée xu 'eene'e sej mí'ichica'a í Dios jemi a'íjna jime'e í sej jín auteájturaa í jemin, ajta a'íjna í sej a'ij pua'a rijcaa. ² Ayee xu a'ij pua'a titetiújcha'íca'a setí'ij seuj siyen rijcaa a'ij mej rici íjii a'íime í mej yen japuan seijre'e í chaanaca japua.

A'ájná'imua a'íj xu siyen á'astijre'eca'a se'íjna ti a'ij pua'a een ti ajta a'íjna jín antiújmua'aree ti ayén tíhua'uta'aíjte'en a'ímej í mej xiéjniu'ucari pú'een í mej seijre'e eeca tzajta'a. A'ii pu a'íin pú'een í xiéjniu'ucari ti ari tí'imuari'e huá'a tzajta'a a'ímej í mej huá'a jetze ajtémecan a'ímej í mej caí ja'atí á'astijre'e.

³ Teajta iteen, amuacaícan tu naími'í tiyen huá'a jetze ajtémecantaca'a a'ímej. Ayee tu che'atá tena'a rá'astijre'eca'a a'ij ti titá'amitíejte'eca'a a'íjna jime'e tí'ití ti huanéj í ta jetze nusu tí'ití ti huataseíjre í tamua'atzíira'a jime'e. Tíj na'a ti seijre'eca'a í ta jetze, teen tu raatá'acare'e ti a'íin titaata'aíjte'en. Ayee tu éene'eca'a matíj í seica í ti Dios puaíjtzi hua'utá'asin.

⁴ Mí ajta Dios, a'íi pu jeíhua huápi'i taataxi'leve. A'íj pu jín, naa pu tá'ancu'uvajxi ruxí'evi'ira'a jime'e. ⁵ Tet'íj teuj tiyen éene'e tej mi'ichica'a a'íjna jime'e í tej jín auteájturaa í jemin, a'íi pu taatarújte jamuan í Ciríistu'u. A'íi pu amua'irájtua a'íjna jime'e ti huápi'i rí'i tejamuájcha'íi ruxí'evi'ira'a jime'e.

⁶ Ajta, Dios pu taajíste jamuan í Ciríistu'u. A'íi pu ajta a'íjna jamuan án taja'urá'atzaca'a a'ujna u júte'e a'u ti tí'ajta a'íjna í Ciríistu'u ti ajta i'i Jesús. ⁷ Ayee pu een jín huaríj ti ij ayén éene'e á'ara'ani tíj na'a ti yú auca'ití a'ame tíj na'a rusén jime'e. A'íi pu taatasejrate'esin ti rí'i huápi'i titájcha'íi a'íjna jime'e ti a'ín ta japua huaniú a'íjna í Ciríistu'u ti ajta i'i Jesús.

⁸ A'íi pu amua'irájtua a'íjna jime'e ti a'ín rí'i tejamuájcha'íi a'íjna jime'e sej rá'antzaahua. Dios pu ayén amuaatá'a ruxí'evi'ira'a jime'e. Caxu rujímua'a sena'a a'íj tirájteu. ⁹ Tí'íj caí ja'atí á'ujtzaahuate'e, a'íj pu jín caí rí'írí ti ja'atí rusej raamuá'itin a'íjna jime'e a'íj ti xí'epi'in jín rici.

¹⁰ Ayee pu'u na'a, a'iné teen tu te'ín pú'een í Dios ayén rusej táaruurejsin a'íj ti tirá'amitiejte'e. Jéjcuacan pu ayén táaruu í tatzajta'a jamuan a'íjna í Ciríistu'u ti ajta i'i Jesús tej ti tiyen huá'ini a'íjna jime'e ti i'i xí'epi'in a'íj ti a'ín amuacaícan rí'i tiráaruu téjmi jime'e.

Ciríistu'u pu ta'anpuá'ajte yú tatzajta'a

¹¹⁻¹² A'íj pu jín caxu siyen yá'uhua'anan ti a'ájná'imua ayée xu 'eene'e sej caí Ciríistu'u jemi huaté'uuca. Ajta mú'een xu caí huá'a jetze ajtémecantaca'a a'ímej í mej Israél jetze ajtémecan.

Ayej xaa ne'u ti'ayajna, a'íime í mej miyen huataújmua'a tijín: “I tej ra'antisí'iche í tanavij”; ayée mú amuaatamuá'a mú'ejmi tijín “Mí sej caí siyen ra'antisí'iche í runavij.” Ayee mú tejá'amuaxa me'íjna jime'e sej sej chuéjra'a japua é'eme'ecan. Caxu seajta yá'uhua'anan ti a'ájná'imua, ayée xu caí ajtémecantaca'a a'ímej jetze í ti Dios huá'a jemi raateájtuaa í niuucari í ti jín te'ataújratiiri'i ti ayén rí'i ti-hua'utá'an. Capu ajta mé'e já'ahua'aca'a í sej jín rachú'leve'en. Ajta, capu huatasejre mú'ejmi jemi í Dios íiyen chaanaca japua.

¹³ Mí ajta íjii, mi sej a'imua a'uté'uuca'a a'u tej teajta iteen jé'esejre'eca'a, xu'uri vejli'i huaté'uu téjmi jemi a'íjna jime'e ti a'ín Ciríistu'u ayén a'amua japua huaniú a'íjna jime'e ti ruxuure'e airáaxire. ¹⁴ A'íi pu a'ín pú'een í ti ta'anpuá'ajte yú tatzajta'a naíjmi'ica mú'ejmi, ajta ítejmi. A'íi pu ayén táaruu tej ti tiyen sej tena'a teitestemua'ame'en pu'éene'e tá'ara'ani. A'íi pu raaté'uu a'íjna ti te'entanámi'ihuaca'a, a'íjna í tej jime'en tané'usi'ite'eca'a.

15 A'í pu ra'antipua'ajte í rutevij jime'e a'íjna í niuucari í mej jín tí'ajta, nain jime'e í mej jín tihuá'a'íjmaíra. Ayee pu een jín huaríj ti ij ayén huá'uruuren í ru jetze a'ímej í mej hua'apua mej mi seíj mana'a teitestemua'ame'en pu'éene'e muá'ara'ani. Ayee pu a'íjna jín huaríj, a'í pu hua'utéepua'ajte í mej hua'apua.

16 A'íj pu ajta jín ayén huaríj tej ti teajtáhua'a a'uté'uu tá'ara'ani í Dios jemi í tej hua'apua a'íjna jime'e í rutevij í mej rá'utatai í cúruu jetze. Ayee pu een jín huaríj, a'í pu ra'antipua'ajte í tej jín tané'usi'íte'eca'a.

17 A'í pu mú pa'uvé'emej ti i ayén tejámuaatá'ixaate'en a'íjna jime'e í niuucari í ti jín amua'anpuá'ajte'en mi sej a'ímuá a'uté'uuca'a. Ayee pu che'atá na'a tihua'utá'ixaa a'ímej í mej vejli'i seijre'eca'a a'íjna jime'e í niuucari í ti jín ajta hua'utéepua'ajte a'ímej.

18 Ayee pu'u, Círíistu'u ta japua huaniú, tej ti, i tej hua'apua, seíj tena'a jín í xiéjniu'ucari tiyen jamuan tiu'utaxáj te'íjna jamuan í tej rájya'upua. 19 A'íj xu jín caí ché'e se'ín pú'een í mej seij chuéjra'a japua é'eme'ecan na'ari a'íme í mej caí a'ij rumuari, sino xu'uri huá'a jetze ajtémecan a'ímej jemi í mej a'uté'uu í Dios jemi. Jee xaa ne'u, xu'uri huá'a jetze ajtémecan a'ímej í mej teitestemua'ame'en pú'een í Dios.

20 Naíjmi'i tu tí'ivaire'e tá'aju'un tíj seíj í chí'ij ti tzaajta'an é'eseijre'e í Dios. A'íme í ti hua'utajé í Jesús, majta a'íme í mej mejmí'i tí'ixaxa'ata'a í Dios jetze me'ecan, ayée mú tí'ivaire'e muá'aju'un tíj tetej ti japuan ájtaavijhua í jaxu'u. Ajta a'ín í Círíistu'u ti ajta i'í Jesús, a'í pu a'ín pú'een í tetej ti esquineero jín tí'ivaire'e.

21 Naími'i tu tí'tavi'iraxi'isin jetzen te'íjna í Círíistu'u, teajta naími'i tu huatéepu'u tá'aju'un tej ti tiyen tí'ivaire'e tá'ara'ani tíj teyuu ti jetzen Dios huirájcati. 22 Seajta mú'een, jetzen a'íjna í Círíistu'u, mú'een xu seajta tíjvi'iraxi'isin sej si siyen tí'ivaire'e xá'ara'ani tíj chí'ij ti jetzen huirájcati í ruxéjniu'uca jime'e a'íjna í Dios.

3

Pablo pu nu'u a'íjna jín antiújmua'aree ti raateájtuaani a'íjna í niuucari huá'a jemi í mej caí Israél jetze ajtémecan

1 A'íj nu jín niyen rici inee, i nej i'í Pablo, i nej neajta aiteánami'i ne'íjna jime'e nej tí'ivaire'e jemin í Círíistu'u ti ajta i'í Jesús ne'íjna jime'e nej tejá'amua'ixaate'e mú'een mi sej caí Israél jetze ajtémecan.

2 Tij secaí seri ráanamujri'i se'íjna jime'e ti Dios ayén rí'i tinaateájtuaa a'íjna jime'e ti ayén tinaa'íjca nej ni tejámuaatá'ixaate'en mú'ejmi. 3 Nu'uri cáj caj

tejámuataá'tiitiiri'i a'íjna jime'e ti Dios naatasejrate mé jéjre'e tí'tí ti pírici í ti rú'avaataca'a í jemin.

⁴ Set'íj ra'ujíiven a'ij nej tejá'amuayu'use'e ne'íjna jetze i yu'uxari, aj xu xaa yaú'itiée xá'aju'un a'ij nej tiyeú'itie temua'a naa ne'íjna jime'e ti rú'avaataca'a a'íjna jetze í Ciríistu'u.

⁵ Capu xaa ne'u hua'utasejrate a'ímej í seica í teite í mej caí ché'e ye'e já'ahua'aca'a, í mej jéjcuá imuá seijre'eca'a. Mí ajta íjii, a'íin xiéjniu'ucare'ara'an í Dios ayén hua'utasejrate a'ímej í mej huaté'uu í Dios jemi mej mi miyen tiraatévaire'en. A'í pu ajta ayén tíhua'utasejrate a'ímej í mej tí'ixaxa'ata'a í Dios jetze me'ecan.

⁶ A'ii pu a'íin pú'een í ti rú'avaataca'a ti a'íime í mej caí Israél jetze ajtéme'ecan, ayée pu tihuá'aci'iti jamuan a'ímej í mej Israél jetze ajtéme'ecan, mej mi naími'i anteújseire'en mej mi miyen 'eene'en mej se'j mana'a teitestemua'ame'en pu'éene'e muá'ara'ani, mej mi naími'i ra'ancuré'an a'íjna ti te'ataújratziiri'i ti ayén riníche'en a'íjna í Ciríistu'u ti ajta i'í Jesús.

⁷ A'íj nu jín niyen te'enteájrupi ne'íjna jime'e nej niyen tí'ivaire'e nej tihua'utá'ixaate'en í niuucari jime'e ti jíme'en raxa í Dios. A'í pu ayén r'íi tinájcha'íi a'íjna jime'e ti ayén naatapuaíjve ruxí'evi'ira'a jime'e nej ni niyen tiu'umuári'en ne'íjna jime'e í muári'eri'ire'ara'an í Dios.

⁸⁻⁹ Ayee pu een, nee nu ne'ín pú'een í ti jaítze'e caí ruxe'eve'e mecaí í seica í mej cílieen jín títeté'u'upu'u í Dios jemi. Capu amín a'ij, aúche'e pu Dios ayén r'íi tinájcha'íi ti a'íjna jín tinaa'íjca nej ni tihua'utá'ixaate'en ne'íimej í mej caí Israél jetze ajtéme'ecan mej mi ráamua'aree a'ij ti een Ciríistu'u jemi ti tí'iseijre'e, ti caí ámitieere'e naíjmi'i tíj na'a tí'ípua'amé ti tí'itaci'iti a'íjna jemi tíj na'a rusén jime'e, nej ni tihua'utá'ixaate'en naíjmi'ica temua'a naa a'ij ti Dios tiraaxí'epi'intare a'ij ti té'eme a'íjna jime'e í ti rú'avaa. Jéjcuá imuá tíj na'a ti yú e'iré'ene, a'í pu rú'avaataca'a í Dios jemi, í ti nain tiú'utaahuaca'a tíj na'a tí'ípua'amé ti tí'iseijre'e.

¹⁰⁻¹¹ Ayee pu tiraaxí'epi'intare mej mi miyen ra'antícuuna a'íjna í ti rú'avaataca'a a'ímej jemi í mej e'etiújse'iri u teyu-jta'a mej mi a'ímej hua'usej í mej tí'aijta u ta japua, majta a'ímej í mej tí'tíj jín antiújmua'aree a'uun ti Dios é'eseijre'e, mej mi miyen ráamua'aree ti caí tí'iseicaj na'a í Dios ti jín ayén huaríj í rumua'atzíira'a jime'e, a'íjna ti jéjcuá imuá ayén tiraaxí'epi'intare tíj na'a rusén jime'e. A'í pu ari ra'antíci'í a'íjna jime'e ti a'íin Ciríistu'u, a'íjna í Jesús ti ajta i'í tavástar'a pú'een, a'í pu ta japua huaniú.

12 A'iné tu'uri rá'atzaahuat'e te'íjna, ajta a'íjna jime'e ti a'íjn Ciríistu'u huam'íi ta jetze me'ecan, a'íj pu jín ari ri'irí tej ti caí tí'itziine'e ja'anáj ti na'a te'uun e'ará'asti í Dios jemi.

13 A'íj nu jín niyen tejá'amuahuavii, sej caí ruxiéemiste'e a'íjna jime'e nej niyen tirajpuaíjtzi mú'ejmi jetze me'ecan, a'iné jeíhua pu huápi'i tejá'amuaci'iti ti ayén tí'ineruure.

Ciríistu'u pu nú'u taxe'eve'e

14-15 A'íj nu jín niyen títunuta jemin í tej rájya'upua í tej jetzen ra'ancuré'a a'ij ti huataújmu'a'a sej ajta sej í teitestemua'ame'en, í mej u júte'e é'eseijre'e, majta í mej yen chaanaca japua huachéjme, matíj mana'a pua'amé í teitestemua'ame'en í Dios.

16-17 Aye'e nu tí'ijhuavii ti a'íjn Dios ca'aníjra'a amuaatá'an í a'amua tzajta'a sej si siyen se'íjna jetze arajújca'anen í xiéjniu'ucare'ara'an í Dios. Ché'e a'íjn Dios ajta ayén rí'i tejá'amuacha'íi a'íjna jime'e ti a'íjn amuaaré'epijte a'íjna ti naa je'icáj tí'iseijre'e í jemin, ti ij a'íjn Ciríistu'u a'uun a'uteáturan mú'ejmi jemi, a'íjna jime'e sej siyen rá'astijre'e.

18 Aye'e nu neajta tí'ijhuavii sej si siyen amuacáí huaújxe'eve'en nain jime'e, sej si seajta siyen nain jín te'utáviicua'í se'íjna jime'e sej huápi'i huaújxe'eve'en, sej si seajta á'iyen se'íjna jetze arajújca'anen í xiéjniu'ucare'ara'an í Dios sej si ráamua'aree nain jime'e í ti jín Ciríistu'u já'amuaxe'eve'e. Tij na'a a'u ti é'eseijre'e aaté'imua, ajtepuá'imua, aac'ímua, a'íi pu xaa a'uun e'ará'asti ti ij a'uun amuaaxí'eve'en.

19 Jee xaa ne'u, ayée nu tí'ijhuavii mú'ejmi jime'e sej si siyen ráamua'aree í ti jín Ciríistu'u já'amuaxe'eve'e, a'íjna ti caí ámitieere'e nain jime'e, tí'ij a'uun a'uteáturan mú'ejmi jemi naíjmi'í tíj na'a í ti jín Dios amuaanaíjmire'en.

20-21 Ajta a'íjn í ti jeíhua huápi'i raayí'iti ti ayén huárini a'íjna jime'e í tej caí raayí'iti tej rahuavii nusu ti caí ayén titá'amitiejte'e a'íjna jime'e ti a'íjn tí'imuari'e í ta tzajta'a í rumuári'eri'ire'ara'an jime'e, tiché'e tiyen rí'i tiraatá'an a'u tej e'etítase'iri í jemin. Jamuan a'íjna í Ciríistu'u ti ajta í'í Jesús, tiché'e tiyen che'atá tena'a rí'i tiraatá'an tíj na'a ti yú auca'ítí a'ame tíj na'a rusén jime'e. Yee pu icu. Ché'e ayén teja'uré'enen.

4

Naími'í mú'ejj mana'a teitestemua'ame'en pú'een í Dios a'iné xiéjniu'ucare'ara'an í Dios hua'upuá'ajte

1 A'íj nu jín, inee, i nej aiteánami'í a'íjna jime'e nej ravaire'e í tavástara'a, ayée nu tejá'amuahuavii sej si siyen rí'i titetiújcha'íi a'ij ti tiraavíjte'e a'iné Dios pu amuaatajé.

² Sej si caí ti'itíj jín á'ujtzaahuate'e sino ayée xu'u cumu sej caí ti'itíj jín ti'itéjvee. Sej si huá'ancu'uvajxi'in sej si te'utáviicua'i seij seajta seij a'íjna jime'e sej huaújxe'eve'en.

³ Setá'aj huateújca'anen sej si seuj seij sena'a teitestemua'ame'en pú'eenen a'iné a'ín xiéjniu'ucare'ara'an í Dios, a'í pu rí'i tejamuáaseire'esin a'íjna jime'e ti ari amua'anpuá'ajte.

⁴ Ayee pu'u tí'een, a'iné seij mu'u í teitestemua'ame'en í mej yen seijre'e, ajta seij pu'u í xiéjniu'ucare'ara'an í Dios. Ayee pu che'atá na'a een ti seij na'a a'íjna sej jetzen rachú'eve'e a'íjna ti jín amuaatajé í Dios.

⁵ Seij pu'u í tavástara'a, ajta seij pu'u a'ín pú'een í tej rá'atzaahuate'e, ajta seij pu'u jín í niuucajtze'en í mej jín muái'ivijhuaca'a. ⁶ Ajta seij pu'u í Dios, í tej naími'i rájya'upua. A'í pu nain jín antiújmua'aree. A'í pu ajta nain jín tí'imuari'e tí'ij nain tiu'unajmi'ire'en. A'í pu ajta najmi'i jemi seijre'e itejmi jemi.

⁷ Ajta itejmi, ayée pu titaatapuaíjve í Ciríistu'u seij ajta seij a'íjna í ti jín rí'i tí'itacha'íica'a a'ij ti a'ín titaaxí'epi'íntari'iri'í.

⁸ A'í pu jín ayén té'eyu'usi'i tíjín:

Tí'ij nu'u a'ín a'ujnéj u ta japua,
a'í pu nu'u huaja'uvi'ití a'ímej
ti ij hua'iteáanan najmi'ica
í ti hua'utéemua'iti.

A'í pu ajta nu'u hua'uré'epijte a'ímej
í rute'ítestemua'a a'íjna
ti jín rí'i tíhuájcha'íica'a.

⁹ Ajta a'íjna i niuucari ti ayén raxa yee: “A'í pu nu'u a'ujnéj u ta japua”, ¿a'iné huataújmua'a a'íjna? ¿Ni qui ayén huataújmua'a yee a'í pu ajta amuacáí yé ve'ecáane íyen chaanaca japua? Jee xaa ne'u, ayée pu ti'ayajna ti ayén huataújmua'a.

¹⁰ A'íjna ti yé ve'ecáane, a'í pu a'ín pú'een í ti a'uun a'ujnéj anná'imua u ta japua ti ij raanaíjmire'en tíj na'a ti ti'ipua'amé ti nainjapua tí'iseijre'e.

¹¹ A'ii pu a'ín pú'een í ti seica antíhuau, mej mi te'enteároute me'íjna jime'e í mej tamuáamuata'a japuan hua'apua ará'ase, ajta seica, mej mi miyen tiu'utévaire'en me'íjna jime'e mej tiu'utaxáj Dios jetze me'ecan. A'í pu ajta seica antíhuau mej mi miyen á'ujjuhua'ane'en mej tíhua'utá'ixaate'en í teite í niuucari ti jín Dios hua'irátuaasin, ajta seica, mej mi miyen me'íjna jín antiújmua'areere mej mi rí'i tíhuá'ucha'in í mej e'etiújse'iri. Ajta seica, a'í pu ayén tíhua'utá'a mej mi tíhuá'umua'aten í teite.

12 Ayee pu een jín hua'antíhuau mej mi rí'i huá'uruuren í huá'a tzajta'a í mej huaté'uu í Dios jemi, mej mi a'íime majta tiu'utévaire'en a'íjna jime'e mej mi tiújvi'iraxi'in jamuan í Ciríistu'u. 13 Ayee tu een jín huarín, aj tu xaa e'ará'asti tej ti seij tena'a jín rá'antzaahuate'en, tej ti tiyen che'atá tena'a ráamua'ati tel'íjna ti yaujra'an pú'een í Dios. Aj tu xaa, nain jín teri huavaújse a'íjna jime'e tej teri tiu'unafjmire a'ij ti Ciríistu'u titaaxi'epi'intari'iri'i tej ti tiyen 'eene'en tíj ajta a'ín een.

14 Ayee tu teajta tel'íjna jín huarín, catu ché'e tiyen 'éene'e tá'aju'un matíj í ti'iríi mej mana'a tejá'unamuajran, me'íjna jime'e mej caí xi ramua'aree yee ayée pu tí'ixi'epi'in o capu ayén tí'ixi'epi'in. Catu ché'e tiyen cha'a tena'a titeejú'un tíj í jaitiri ti a'ín eeca ayén ráatajchi a'u ti na'a pújme'en. Capu ché'e ri'iríista a'ame mej mi miyen chá'a mana'a titáacuanamuan me'íjna jime'e a'ij ti tihua'aráanajche mej titá'ixaate'en a'íime í tetecca í mej raayí'iti temua'a naa mej jín e'ihuácuanamuan me'íjna jime'e ti hua'itzi na'a pú'een.

15 Mí teajta iteen, ayée tu tí'ixáata tá'aju'un jé'iyecan jime'e a'iné tétaxe'eve'e. Ayee tu een jín huarín, aj tu xaa nain jín títavi'iraxi'isin jamuan í ti tamu'úu pú'een, ti í'i Ciríistu'u.

16 Ajta a'íjna jetze, naijmi'ica pu ayén vaujsi'i í ruteítestemua'a, ajta naijmi'i mú tiújvi'iraxi'isin nainjapua tíj mana'a mej antiújna'amiche. Ayee pu té'eme a'íjna jime'e mej huaújxe'eve'en seij majta seij, ajta a'íjna jime'e matíj mana'a pua'amé miyen tí'imuari'e me'íjna jime'e a'ij ti tihua'ucí'i seij ajta seij.

A'í mú nu'u jéjcuatze'en seijre'e í Ciríistu'u jemi

17 A'íj nu jín, niyen tejá'amua'ixaate'e. Ayee nu tejá'amua'íjcate'e í tavástar'a jetze me'ecan sej si caí ché'e siyen titetiújcha'íi matíj a'íime í mej caí Israél jetze ajtéme'ecan. Capu tí'itíj vaire'e í huá'amua'atziira'a.

18 Camu rí'i tiyeú'itie, majta a'ímuá mú a'uteájturaa a'u ti caí é'eseijre'e í Dios ti í'i ruuri, a'íjna jime'e mej caí ramua'aree a'ij ti een í Dios jemi me'íjna jime'e mej ra'antaná í ruxíejniu'uca.

19 Camu ché'e rutévi'ira'a. A'íj mú jín miyen huataúra'a mej miyen huárini a'ij ti tihua'amítiejte'e, tí'ítí ti hua'aráanajche í huá'a tzajta'a mej mi nain jín tiú'uxana'acira'aten. Majta me'ín, camuché'e á'ujcu'uvéé ráahuausin mej majtáhua'a miyen a'ij pua'a huárini.

20 Mí seajta mú'een, caxu siyen raamuá'a se'íjna jemi í Ciríistu'u, sej si siyen che'atá sena'a a'ij pua'a huárini matíj a'íime.

21 Ayej ne'ase xu'uri ráamua'areeri'i, ti ajta a'ín tejamuaamuá'ate tzáahuati'ira'a jime'e a'ij ti een a'íjna jemi í Jesús.

22 Ayee pu tejamuaamuá'ate a'íjna jime'e a'ij sej sejmí'i titetiújcha'íca'a, sej si yá'uhua'axin a'ij sej sejmí'i titetiújcha'íca'a, a'iné ayée pu a'ij pua'a á'amuaruurejca'a a'íjna jime'e ti á'amuacuanamuajca'a a'íjna í á'amuamua'atziira'a ti tí'ihua'itaca.

23-24 Ajta, sej si siyen huaujjéjcuare'en se'íjna jime'e a'ij sej mé titeumuámua'aree sej si siyen rí'i titetiújcha'íi a'ij ti tejámuaaxí'epi'íntari'iri'i sej si siyen 'eene'e xá'ara'ani t'íj í Dios ti nain jín ayén rici tzáahuati'ira'a jime'e a'ij ti tiraavíjte'e, ajta a'íi pu urarí'en.

25 A'ij pu jín, ayén ruxe'eve'e sej raatapuá'ajta sej caí siyen tiú'ujcuanamua, sino ayée xu jé'iyecan jín tiraata'ixaate'en í ruxí'ej teví, a'iné naími'i tu seij tena'a jetze ajtémecan í teitestemua'ame'en.

26-27 Tí pua'a siyen tí'it'íj jín huataníniu'ucacu, caxu se'íjna jín tí'it'íj jín auteáturaave'en í Dios jemi. Caxu seajta siyen á'ateevi'ín sej seri níniu'ucacu tí'it'íj jime'e. Ayee nu tejá'amua'íjcate'e sej caí raatá'asin ti a'íin tiyaaru'u ayén avíitzi jín huataseíjre'en mú'ejmi tzajta'a.

28 Ajta a'íjna ti tí'inahua'ara, ayée pu ruxe'eve'e ti caí ché'e tí'inahua'aj sino ché'e rumuájca'a jín tiu'umuári'en tí'it'íj ti a'ij tiratéva'iri ti ij ayén tí'it'í huamuá'itín í ti jín hua'utévaire'en a'ímej í mej caí a'ij tí'íjviicua'i.

29 Caxu tí'it'í xajta ti a'ij pua'a namuajre'e, ajta ti caí tí'it'íj vaire'e sino a'íj xu'u huataxáj í niuucari ti í'i xí'epi'ín a'íjna jime'e ti hua'atéva'iri mej mí jaítze'e yaú'itíée muá'ara'ani a'ij ti tihuá'aturaate'e, ti ij ajta rí'i tihua'utá'an a'ímej í mej ranamua. 30 Caxu seajta a'ij pua'a tiraatá'an í xiéjniu'ucare'ara'an í Dios, a'íjna ti rujímua'a amuaatéhuii ajta na'a caí teja'uré'enen a'ájna xicájra'a ti jetzen Dios amua'irátuaasin.

31 Setá'aj raatapuá'ajta nain jime'e í sej jín a'ij pua'a mé titeumuámua'aree, na'ari í sej jín tí'íjjaaxiejte'e nusu í sej jín níniu'ucacu ca'ín í sej jín hua'ataj'í'ivi í teite o sej jín a'ij pua'a tihuá'axa. Nain t'íj na'a ti a'ij pua'a een, setá'aj siyen raatapuá'ajta. 32 Setá'aj rí'i titetiújcha'íi, seajta ahuaújcu'uven seij seajta seij. Setá'aj siyen tiu'utaúruuni'i seij seajta seij a'iné Dios pu ajta tejámuaatá'uuni'iri'i a'íjna jime'e ti Ciríistu'u a'amua japua huaniú.

5

A'ij mejye'í rí'i tí'it'íjcha'íi muá'ara'ani a'ij ti tí'íjxe'eve'e í Dios

1 A'ij xu jín siyen tite'ehuaújca'anen sej si siyen rí'i tite'urarí'eene'en í ru tzajta'a a'ij ti te'urarí'en í Dios, a'iné xu'uri yaújmua'ame'en pú'een í Dios ti já'amuaxe'eve'e.

² Setá'aj siyen rí'i titetiújcha'ii se'íjna jime'e sej huaújxe'leve'en a'iné Ciríistu'u pu ayén che'atá na'a taataxí'leve. A'íi pu huataújmuai'ivejtaca'a ta jetze me'ecan í Dios jemi. A'iné a'íi pu a'íjna jín rí'i tiraatá'a í Dios, a'íj pu jín ayén éene'e seijre'e tíj muai'ivévri ti naa teáarí'e u ta japua a'íjna jime'e ti a'ín ayén ta jetze me'ecan huaniú.

³ Caxu a'atzu raatá'acare'en ti ayén huárini mú'ejmi tzajta'a sej huaújxana'acira'aten na'ari sej ti'ití jín a'ij pua'a huárini nusu sej huápi'i ranecua'atze í tumin. Capu xaa ne'u ayén tiraavíjte'e mej miyen huárini a'íime í mej teitestemua'ame'en pú'een í Dios, í ti hua'utehuui í ru jemi.

⁴ Caxu seajta hua'atá'acare'en mej miyen tí'ixajta niuucari jime'e ti a'ij pua'a namuajre'e na'ari ti caí ti'itíj vaire'e nusu í mej jín tité'exieehuari'i. Capu a'atzu i'í xí'epi'in mej miyen a'ij pua'a tí'itejeeve sino miché'e rí'i tiraatá'an í Dios.

⁵ Jee xaa ne'u, ayée pu ti'ayajna, ti pua'a ja'atí ayén a'ij pua'a tí'itevistáa a'íjna jime'e ti tiú'ujxana'acira'aten nusu a'íjna jime'e ti a'ij pua'a mé teuúmua'aree ca'ín a'íjna jime'e ti huápi'i raxí'leve'e ti jeíhua tí'ijcha'ii, capu ja'anáj raci'iti ti a'íjna a'uun a'uteároute Dios ti é'eseijre'e a'ájna í xicájra'a ti jetzen tiu'uta'aíjta a'íjna í Ciríistu'u, a'iné a'ín ti huápi'i raxí'leve'e ti jeíhua tí'ijcha'ii, ayée pu seijre'e í Dios jemi tíj seíj ti ayén rana'amiche ti'ití ti caí Dios pírici.

⁶ Caxu raatá'acare'en ti ja'atí amuáacuanamua a'íjna jime'e í niuucari ti hua'itzi na'a pú'een, a'iné Dios pu jeíhua huápi'i puaíjtzí hua'utá'asin a'ímej í mej miyen tí'ihua'itaca. A'íi mú a'ín pú'een í mej caí rá'astijre'e í Dios. ⁷ A'íj xu jín, caxu hua'ajteánaxcan a'ímej.

⁸ A'ájná'imua xu seajta siyen titetiújcha'íica'a matíj a'íime í mej tíca'amiste'e á'ujujhua'an. Mí seajta íjii, ayée xu een matíj a'íime í mej néeriste'e á'ujujhua'an. Ayee xu seri 'een a'íjna jime'e ti Ciríistu'u a'amua japua huaniú. A'íj xu jín, seuj siyen rí'i huárini matíj a'íime í mej néeriste'e á'ujujhua'an.

⁹ Ayee mú xaa ne'u rí'i titetiújcha'ii í mej néeriste'e á'ujujhua'an mej miyen nain jín ríci ti xí'epi'in jime'e, majta miyen ríci a'íj ti tiraavíjte'e, ajta ti tzáahuati'ira'a jime'e seijre'e.

¹⁰ Setá'aj seajta ráahuauni sej yaú'itiée xá'ara'ani a'ij sej rí'i tiraatá'an í Dios.

¹¹⁻¹² Caxu a'atzu hua'ajteánaxcan huá'a jemi í mej miyen a'ij pua'a titetiújcha'ii í mej tíca'amiste'e á'ujujhua'an, sino ayée xu hua'utaseíjrate'en ti caí ti'itíj vaire'e a'íj mej ríci, a'iné ayée pu tiu'utévi'iraste'e ti ja'atí ayén tí'ixajta a'íj mej avíitzi jín ríci a'íime í mej caí ja'atí á'astijre'e.

13-14 Mí ajta, najmí'i pu huatasejre'esin a'ij ti een ti pua'a ja'atí raatétatzavi'i, a'iné a'íjna í tatzari, nain pu jín tí'isejrata a'ij ti een. A'íj pu jín, ayén té'eyu'usi'i tijn:

Huatájisí mi pej í'i cutzú.

Ajta ajchesi amájna huá'a tzajta'a í mí'ichite.

Ajta a'ín Ciríistu'u pu muatétatzavi'ira.

15 Rí'i xu'u mú'een, sej si siyen rí'i titetiújcha'í matíj a'íime í mej rí'i me títeumuámua'aree. Caxu siyen 'eene'en matíj a'íime í mej seicié me títeumuámua'aree. 16 Setá'aj siyen ahuaújca'anen sej si nain jín siyen huárini a'ij ti tí'ixi'epi'in íjii ti auj huaxí'epi'in a'iné a'íj pua'a mú miyen rici í mej huátemua íjii.

17 A'íj xu jín, caxu seicié me títeumuámua'aree sino ayée xu ahuaújca'anen sej si siyen yaú'itiée xá'ara'ani a'íj ti tí'ijxe'eve'e í tavástar'a. 18 Caxu siyen ta'aruu a'iné ti pua'a siyen huárini, a'íj pu pua'a á'amuaruuren ajta secaí nain jín á'uveti. Mí seajta mú'een, setá'aj nain jín araújca'anen se'íjna jetze í xiéjniu'ucare'ara'an í Dios.

19 Setí'ij u e'etiújseire'en, setá'aj siyen tí'ihuaúrixaate'en se'íjna jime'e í chuiicari í sej seajta jín tí'icuiina, seajta í sej jín rí'i tiraatá'an í Dios. Setá'aj siyen tiu'utáchuiica, seajta tiu'utácuina í a'amua tzajta'a sej si siyen rí'i tiraatá'an í tavástar'a.

20 Seajta, setá'aj siyen huárini ja'anáj ti na'a sej tí'ijteujtzi'ire'e í Dios í tej rájya'upua nain jime'e ti tí'isejre'e niuucajtze'en í tavástar'a, a'íjna í Jesús ti ajta í'i Ciríistu'u.

A'íj mej ye'í rí'i titetiújcha'í muá'ara'ani a'íime í mej víche'ejme

21 Setá'aj siyen huárini sej siyen huataúra'an sej huaújvaire'en se'íj seajta se'íj se'íjna jime'e sej rá'astijre'e se'íjna í Ciríistu'u.

22 Seajta mú'een, mi sej víche'ejme, setá'aj siyen huataúra'an sej siyen che'atá sena'a hua'ará'astijre'en í rucína'astemua'a setíj seri tirá'astijre'e se'íjna í tavástar'a.

23 Ayee xu een jín huárini a'iné a'ín í cína'ara'an í 'íita'a, ayée pu che'atá na'a te'entiújmu'aree a'íjna jemi í ti ratévi'itín tíj ajta a'ín Ciríistu'u te'entiújmu'aree najmí'ica jemi í mej e'etiújse'iri í jemin. Ajta Ciríistu'u pu hua'irátuaasin.

24 Me'ecui xaa, a'iné a'í mu rá'astijre'e me'íjna í Ciríistu'u a'íime í mej e'etiújse'iri í jemin, ayée pu che'atá na'a ruxe'eve'e mej mi a'íime í mej víche'ejme mej mi hua'ará'astijre'en a'íime í rucína'astemua'a nain jime'e.

A'íj mej ye'í rí'i titetiújcha'í muá'ara'ani a'íime í mej néjne'ichejme

25-26 Seajta mú'een, mi sej huá'acinastemua'a pú'een, setá'aj siyen che'atá sena'a huá'axe'eve'e í ru'íjta'amua'a tíj ajta a'íin Ciríistu'u tihua'utaxí'eve a'ímej í mej e'etiújse'iri í jemin. A'íi pu ajta huataúra'a ti huámi'ini huá'a jetze me'ecan ti ij ajta rujímua'a hua'utehuii í ruteítestemua'a. A'íi pu hua'ujéjcuare a'íjna jime'e ti huá'ari'iri'i í mej jín auteájturaa í jemin. A'íi pu ajta rí'i huá'uruu í huá'a tzajta'a a'íjna jime'e mej rá'antzaahua me'íjna í niuucari ti a'íin raateájtuaa huá'a jemi.

27 A'íi pu Ciríistu'u ajta huataújtuiire'esin í ru jemi. Ayee mú seíire'e muá'aju'un tíj ja'atí ti síicu'uri jín ucaújchejte ti caí a'atzu ti'titíj cámeijri'i, ti caí a'atzu huatétzu'uta, ti caí ti'tití tirá'aturaate'e. Ayee mú naa seíire'e muá'aju'un tíj ti'titíj ti témexcava'ara'a. Naa mú urarí'ene'e muá'aju'un, majta camu ti'titíj jín a'aturáa muá'aju'un tí'ij caí ja'atí ti'titíj jín huá'a jetze te'ujpuá'ajte'en.

28 Ayee pu ruxe'eve'e mej mi a'íime í mej neíche'ejme miyen che'atá mana'a tihua'axe'eve'e í ru'íjta'amua'a matíj majta tiú'ujxe'eve'e í ru jetze. A'íin ti ayén raxí'eve'e í ru'íj, a'íi pu ajta ayén ruxe'eve'e ruseíj.

29 Ayee pu'u tí'een, a'iné capu ja'atí ja'anáj ayén rájcha'íire'eca'a í rutevij, sino a'íi pu ti'íjmícuá, ajta rí'i pu ayén che'atá na'a raaxá'apuai tíj ajta a'íin Ciríistu'u rí'i tihua'axá'apuai a'ímej í mej e'etiújse'iri í jemin.

30 Teen tu xaa títavi'iraxi jamuan a'íjna í Ciríistu'u. 31 Ayen tijín: “A'íj pu nu'u jín, ja'atí pu ayén mé rúujisin í rutáàta, ajta í runáàna ti ij nu'u huaténe'iche a'íjna jamuan í ru'íj. Majta nu'u a'íime í mej hua'apua, ayée mú nu'u sej mana'a teitejra'a pu'eene'e muá'ara'ani.” Yee pu'u xaa ne'u.

32 A'íi pu pú'een ti'titíj ti huápi'i ruxe'eve'e ti ajta avíitzi jín ayén tí'een. Mí neajta inee a'íj nu jíme'en ti'ixa ne'íjna í Ciríistu'u, neajta ne'ímej jime'e í mej e'etiújse'iri í jemin.

33 Mí seajta mú'een, setíj sena'a sej neíche'ejme, ayée pu tiú'ujxe'eve'e sej siyen che'atá sena'a huá'axe'eve'e í á'amua'íjste'emua'aca setíj seajta tiú'ujxe'eve'e í rutevij jetze. Ajta a'íime í mej vííche'ejme, ayée pu ajta tiú'ujxe'eve'e mej hua'ará'astijre'en í huá'acinastemua'a.

6

A'íj mej ye'í rí'i titetiújcha'íi muá'ara'ani a'íime í mej yaújmua'ame'en pú'een

1 Seajta mú'een, mi sej i'i ti'iríi, setá'aj hua'ará'astijre'en í ru-vaújsimua'a a'iné ayée pu tiraavíjte'e í tavástara'a jemi. 2 Ayen tijín: “Patá'aj nu'u rí'i tihua'utá'an í a'atáàta, ajta a'anáàna.” A'íi pu a'íin pú'een í niuucari ti jín Dios te'ataújratziiri'i ti'titíj jime'e ti pua'a ja'atí ayén ra'ará'astijre'en. 3 Ajta ayén tijín: “Tí

ij temua'a naa timuáavaire'en, pej pi pajta nu'u á'ateevi'in pej ruuri puá'ara'ani íiyen chaanaca japua."

4 Seajta mú'een, mi sej huá'aya'upua pú'een, caxu muári'eristan í ruyaujmua'a jemi mej mí caí huataniú'ucan, sino rí'i xu tihuá'ucha'in. Sej si tihuá'umua'aten, seajta tihua'utá'ixaate'en temua'a naa a'ij ti tí'ijxe'eve'e í tavástar'a.

5 Seajta mú'een, mi sej ca'anéri jín tí'ivaire'e sej jemi, setá'aj hua'ará'astijre'en a'ímej í mej íiyen chaanaca japua tejá'amua'ijte'e. Setá'aj siyen che'atá sena'a hua'ará'astijre'en setíj seajta tirá'astijre'e tzáahuati'ira'a jime'e se'íjna í Ciríistu'u, a'íjna jime'e sej rí'i huataújsejrata, seajta siyen tí'itziine'e ti pua'a secaí nain jín te'ará'asten.

6 Setá'aj siyen a'ujca'anéecan jín tihua'utévaire'en a'ímej í mej tejá'amua'ajte'e ti pua'a miyen tejá'amuaseij nusu mecaí. Setá'aj siyen che'atá sena'a tihua'utévaire'en setíj seajta tiraatévaire'en se'íjna í Ciríistu'u. Setá'aj siyen se'íjna jín araúrasten a'ij ti tí'ijxe'eve'e í Dios nain jime'e a'achú sej ú'ucaca'ane í ru tzajta'a.

7-8 Setá'aj siyen che'atá sena'a ruxí'evi'ira'a jime'e tihua'utévaire'en yee cumu tavástar'a jemi xu tí'ivaire'e. Jee xaa ne'u, caxu teteca sena'a jemin tí'ivaire'e a'iné ayée xu ramua'aree ti a'ín tavástar'a ayén tiraatapuaíjve'esin najmí'ica a'ij ti tí'ití huáruu ti í'i xí'epi'in. Capu amín a'ij ti pua'a a'ín ja'atí ca'anéri jín tí'imuari'e nusu ayén ruxí'evi'ira'a jín tí'ivaire'e.

9 Seajta mú'een, mi sej tihuá'ajte'e, ayée xu che'atá sena'a rí'i tihuá'ajcha'í a'ímej í mej mú'ejmi jemi tí'ivaire'e. Caxu huá'aneeche a'iné xu'uri ramua'aree ti a'ín ti a'uun é'eseijre'e u ta japua, a'íj pu tihuá'ajte'e a'ímej í mej mú'ejmi jemi tí'ivaire'e. A'íj pu ajta tejá'amua'ajte'e mú'ejmi. Ajta í jemin, naímí'i xu ruxí'ej 'een, mi sej tihuá'ajte'e, seajta mi sej ca'anéri jín tí'imíjhuaca.

Jíme'en í tej jín tiu'utése'en

10 Tíj íjii, setá'aj siyen huateújca'anen a'íjna jime'e sej jetzen araújca'anen í tavástar'a sej nain jín tiu'utémuaitín í muári'erí'ire'ara'an jime'e. 11 Setá'aj rí'i titecaujnan nain jime'e í ti Dios raateájtuaa mú'ejmi jemi í sej jín tí'itese'e tíj ajta xantaaru'u ti nainjapua caujnan, sej si te'utáviicua'i nain jime'e ti tiyaaru'u avíitzi jín tiraaxí'epi'íntare a'ij ti huárini ti amuaatémuaitín.

12 Ayee xu huárini a'iné catu xaa ne'u a'ímej jamuan tí'itese'eca'a í teteca sino huá'a jamuan a'ímej í mej tí'itíj jín antiújmua'aree, majta a'ímej í mej tí'aijta, a'íme í xiéjniu'ucari í mej a'ij pua'a 'een, í mej majta títetateí tí'itíj jime'e

ti tíca'amiste'e seijre'e íiyen chaanaca japua, ajta í mej é'eseijre'e u ta japua.

13 A'íj xu jín nainjapua caujnan se'íjna jime'e ti Dios raateájtuaa mú'ejmi jemi sej si jín tí'itese'e tí'ij a'ájna teja'uré'enen í xicaj ti jetzen huataseijre'en a'íjna ti a'ij pua'a een. Ayee xu huárini ti ij caí a'ín mé jamaúutaxin a'u sej a'uté'uuca'a. Seajta mú'een, setí'ij seri raatéemua'íti, ayée xu huárini, setá'aj se'uun a'uté'uu pua'acíe xá'ara'ani.

14 Ayee xu seíire'e xá'aju'un, nain í sej siyen tiu'utaxáj, jé'iyecan xu jín siyen raataxáj. Ajta nain a'ij sej rici, ayée xu siyen raruuren a'ij ti tiraavíjte'e í Dios jemi. A'íj pu xaa ayén tejámuaatévaire'esin tíj ajta tí'ivaire'e a'íjna í puaasi ti jín avá'ujji'icie í xantaaru'u, ajta a'íjna ti jín antaújnaamua í rútaaviitze'e.

15 Setá'aj siyen che'atá sena'a rí'i huaújruren tíj ajta seíj ti rí'éene'e jín ajtaújca'acaite'e ti i a'uun japuan é'eye'ive a'u ti a'ij pua'a jau'én. Setá'aj siyen huateújca'anen sej si siyen te'utáviicua'i sej tihua'utá'ixaate'en í teite se'íjna jime'e í niuucari ti jín Dios hua'anpuá'ajte'esin. 16 Seajta se'íjna jime'e, setá'aj siyen huárini, setá'aj nain jín rá'antzaahuate'en í tavástara'a. Ayee xu een jín huarín, mú'een xu raay'ítihua'an sej huateújnan tí'ij caí tí'itíj jín amua'antipuá'ajte'en a'íjna í tiyaaru'u.

17 Setá'aj seajta ra'ancuré'an a'íjna ti jín Dios amua'irátuaasin. Ayee pu tejámuaatéva'iri tíj ajta tiraatéva'ire í xantaaru'u a'íjna ti jín utemúucu'utzi. Ajta í'i, setá'aj siyen ru'itéchueca a'íjna í chuun ti ruxí'ejta'a ajcamímijmee ti amuaatáchuiite'esin a'íjna í xiéjniu'ucare'ara'an í Dios. A'íjna ti ruxí'ejta'a ajcamímijmee, a'íi pu a'ín pú'een í niuucari ti jetzen raxa í Dios.

A'íné een jime'e miyen huatéjniuuni, ajta a'ij mej ye'í huárini

18 Setá'aj siyen araujca'anen se'íjna jetze í xiéjniu'ucare'ara'an í Dios sej si rahuauca í Dios jemi tí'ij pí na'a se'íjna jime'e nain tí'ití ti a'ij tejamuá'aturaate'e. A'íj xu jín, seúche'e xu atanéjne'ere. Caxu raxíéhuata sej siyen huá'a jime'e rahuauca í Dios jemi naíjmi'ica a'ímej í mej huaté'uu í Dios jemi.

19 Setá'aj siyen rahuauca í Dios jemi neetzi jime'e ti ij a'ín Dios ayén naatá'an a'ij nej niyen tiu'utaxáj ja'anáj ti na'a, nej ni niyen tihua'utá'ixaate'en í teite, nej ni niyen caí tí'itzi'íne'e tí'ití jime'e nej niyen tihua'utá'ixaate'en ne'íjna jime'e ti é'aviitzi'i a'íjna jime'e a'ij ti Ciríistu'u ta japua huaniú.

20 A'íj nu jín neri aiteánami'i ne'íjna jime'e nej tihua'ixaate'e í teite í Jesús jetze me'ecan. Setá'aj siyen tí'ijhuaviira í Dios

jemi nej ni caí tí'tziine'e ti'títj jime'e nej tihua'utá'ixaate'en a'ij ti ayén tínaavíjte'e ineetzi nej niyen huárini.

Pablo pu huá'ateujte'e, ajta ra'antipúa'ajte

²¹ Ajta a'ín Tíquico, í ne'ihuaara'a í nej raxí'eve'e ti ayén che'atá na'a té'atzaahuat'e í tavástara'a jemi netíj inee, a'í pu caí ti'títj jín até'itzea'ara í Dios jemi. A'í pu nain tejámuaatá'ixaate'esin sej si ráamua'aree a'ij ti tí'inevaire'e, sej si seajta ráamua'aree a'ij nej rici.

²² Ayee nu een jín mú'ejmi jemi raata'íti sej si ráamua'aree a'ij ti tí'itavaire'e, ti ij ajta a'ín rí'í tejamuaatá'an.

²³ Ché'e Dios hua'utéjpua'ajte'en naíjmi'ica í sej ru'ihuaamua'a. Ajta a'ín í Dios í tej rájya'upua, ajta a'ín í tavástara'a, a'íjna í Jesús ti ajta i'í Círístu'u, miché'e me'ín amuaataxe'eve'en a'iné mú'een xu té'atzaahuat'e.

²⁴ Ché'e a'ij tihua'avaire'e naíjmi'ica í mej rusén jín raxí'eve'e me'íjna í tavástara'a, a'íjna í Jesús ti ajta i'í Círístu'u.

A'ij ti tira'uyú'uxaca'a í San Pablo a'ímej í mej Filipos a'uchéjme'ecaa

Pablo pu huá'ateujte'e

¹ Inee, i nej i'i Pablo, ajta a'íjna i Timoteo, iteen i tej ravaire'e te'íjna í Jesus í Ciríistu'u, ayée tu tejá'amuayu'use'e naíjmi'ica mú'een, mi sej rá'atzaahuat'e se'íjna í Jesus í Ciríistu'u, majta me'íime í mej tejá'amua'ajte'e, majta me'íime í mej tejá'amuavaire'e ti'itij jime'e. Naíjmi'ica tu tejá'amuayu'use'e mi sej Filipos a'uhuachéjme.

² Ch'é e a'ín Dios í ti tá'iyá'upua, ajta a'ín í tavástar'a a'íjna í Jesus ti ajta i'i Ciríistu'u, mich'é e me'ín rí'i tejá'amuacha'í muá'ara'ani, mich'é e majta amua'anpuá'ajte'en í á'amuaaxiejniu'uca jetze mi sej mu'íi, sej si xí'epi'in ru'ihuaamua'a xá'ara'ani temua'a naa.

Pablo pu huá'ahuaviitze'e a'íime í mej té'atzaahuat'e

³ J'écan nu netémua'ave'e í Dios jemi ja'anáj ti na'a nej huáhuau í Dios jemi mú'ejmi jime'en net'íjtá amua'utámua'aree. ⁴ Ja'anáj ti na'a nej huahuauca í Dios jemi naíjmi'ica jime'e mú'een, j'écan nu tí'ijteujtzi'ire'e í Dios jemi net'íjtá á'amuaamua'areere.

⁵ Ayee nu'u caj tí'irici inee a'íjna jime'e í sej naatévai tej ti hua'utá'ixaate'en í teite te'íjna í niuucari ti jime'en raxa í Dios. Senatévai í jécua, seajta íjii. ⁶ Nee nu neajta jépi'in tejá'umua'aree ti a'íjna í ti a'utéjche ti rí'i amuáaruuren í a'amua tzajta'a, a'í pu xaa ne'u raanaíjmire'esin a'íjna xicájra'a jetze tí'ij ajtahua'a uvé'enen a'íjna í Jesús ti ajta ayén ántehuaa í Ciríistu'u.

⁷ Ayee pu tiraavíjte'e nej niyen ti'ihuánmua'aten mú'ejmi jime'e a'iné mú'ejmi nu a'amua jemi á'anca'ane. Ti pua'a niyen í'inami'ihua, na'ari ti pua'a nej a'íjna jetze huatániuni í niuucari ti a'íjna jetze raxa í Dios, na'ari niyen tiraataxáj yee temua'a pu i'i xí'epi'in amijna i niuucari, naími'i tu ra'ancuré'a'ave í tej jín rajpuaítzi, teajta a'achú ti caj taata-puaíjve í Dios.

⁸ Dios pu ramua'aree nej jeíhua a'ij pua'a té'enemua'ate mú'ejmi jime'e. Ayee nu che'atá a'amua jetze á'anca'ane a'ij ti a'ín ajta a'amua jetze á'ujca'ane a'íjna í Jesus ti ajta i'i Ciríistu'u.

⁹ Ayee nu tí'ijhuavii í Dios jemi naíjmi'i jime'e mi sej ru'ihuaamua'a, sej si jaítze'e huaújxe'eve'en rujímua'a tíj na'a ti yú auca'ití a'ame, setá'aj caí ti'itij jín auté'itzen, setá'aj

siyen raayí'tihua'an jaítze'e, setá'aj nain jín rí'i mé titeu-muámua'aree í Dios jemi.

¹⁰ Neajta nu niyen tí'ijxe'eve'e ti ij ayén amuaatámitiejte'en í ti jaítze'e ruxe'eve'e, ti ij caí ti'iti a'amua tzajta'a tásiseirihua'an ti a'ij pua'a een, ti ij caí ja'ati ti'itij jín mú'ejmi jetze te'ujpuá'ajte'en a'íjna xicájra'a jetze tí'ij yéj uvé'enen a'íjna í Ciríistu'u í ti Dios án yá'ujra í ipuari japua.

¹¹ Setá'aj siyen huárini ti'iti ti í'ixi'epi'in a'íjna jemi í Jesus ti ajta i'i Ciríistu'u tíj na'a ti yú a'ucá'a. Aj mú mi xaa jeíhua rí'i tiraatá'asin í Dios.

Nain pu nu'u jín tiu'utévaire'esin í Ciríistu'u jemi

¹² Casi'i, ne'ihuaamua'a, ayée nu tí'ijxe'eve'e sej ráamua'aree a'íjna jime'e, a'ij ti ti'iti náaruu, í netí'ij tiu'utévai niuucajtze'en í Dios mej mi jaítze'e ráanamua. ¹³ Pu'uri jéjre'e seijre'e nej námi'i ne'íjna jime'e nej tí'ivaire'e í Ciríistu'u jetze me'ecan. Temua'a mú ramua'aree a'íime í xantaaru'u í mej racha'íi a'íjna ti ve'ecán jín ti'itéjvee, majta í seica. Námi'i mú ramua'aree.

¹⁴ Majta í seica í ne'ihuaamua'a, í mej majta ti'ixa í Ciríistu'u jetze me'ecan, mu'uri á'ujca'anejca'a me'íjna jime'e nej námi'i. Mu'uri ti'ixa ca'anisíj jime'e. Camu ti'itij jín tí'tziíne'e.

¹⁵ Mi majta seica miyen ti'ixa í Ciríistu'u jetze me'ecan, a'iné jeíhua mú chueere'e neetzi jime'e, mej néjcha'íire'e. Majta seica miyen ti'ixa tzáahuati'ira'a jime'e.

¹⁶ A'íime í mej ti'ixa tzáahuati'ira'a jime'e, ayée mú rici a'iné mení'ixe'eve'e. A'íi mú ramua'aree nej námi'i a'íjna jime'e nej ne'íjna jín tí'ixajtaca'a Ciríistu'u jetze me'ecan.

¹⁷ Mi majta í seica, a'íi mú rujímua'a mena'a a'ij tirájteu mej tiu'utaxáj í Ciríistu'u jetze me'ecan. Camu ti'ixa tzáahuati'ira'a jime'e sino ayée mú tí'imua'atze ti pua'a miyen ti'ixa, aj nu ni jaítze'e tirajpuáitzi na'ame íiyu nej námi'i.

¹⁸ Aru, ¿a'iné í'irini? A'ii pu a'íin pú'een í ti jaítze'e ruxe'eve'e í mej tí'ixaxa'a í Ciríistu'u jetze me'ecan. A'íj nu jín netémua'ave'e. Capu ne jetze ruxe'eve'e a'ij mej ye'í ti'ixa, ti pua'a metí'ixajta jé'iyecan jime'e nusu mecaí. Ayej ti'ayajna. Mi neajta inee, jaítze'e nu máaj netémua'ave'e.

¹⁹ Ayee nu'u, nee nu ramua'aree ti xí'epi'in tel'iráame neetzi jemi a'iné mú'een xu rahuavii í Dios jemi. Ajta a'íin í xiéjniu'ucare'ara'an í Ciríistu'u, a'íi pu i ajta naatévai.

²⁰ Jé'ecan nu rachú'eve'e, ayée nu neajta tí'ijxe'eve'e, nej ni caí ja'anáj tí'itevi'ira'a í Dios jemi. Huápi'i nu raxí'eve'e nej niyen a'ahuánca'ane'en nej niyen rí'i tiu'utánseijrata mej mi ráamua'aree í nej Ciríistu'u nu jetze neca'ane ti pua'a niyen irá'ateevi'in nej í'irúuri ná'ara'ani na'ari nej huámi'ini.

²¹ Aye'e pu tiná'amitiejte'e ineetzi, ti pua'a niyen irá'ateevi'in nej i'irúuri ná'ara'ani, nain nu jín tiu'utévaire'esin ne'íjna jemi í Ciríistu'u. Mi neajta, ti pua'a neri huámi'ini, nee nu xaa tiu'utému'aiti í ta japua.

²² Ti pua'a niyen irá'ateevi'in nej i'irúuri ná'ara'ani, aj nu xaa ne'u nain tí'iseijran a'ij nej tí'imuari'e. Aj nu xaa ne'u tiu'utému'aiti. A'íj nu xaa caí mua'aree tí'itij ti jaítze'e í'ixi'epi'in, tij nej irá'ateevi'in nej ruuri nusu nej ca'anacan huámi'ini.

²³ Jé'ecan nu ráamu'areeri'i i nexiejniu'uca jime'e. Aru canu xáahuí ramua'aree tí'itij ti jaítze'e na'aráanajche. Jé'ecan pu ayén ne'astí á'aye'i nej á'ura'ani neatá'aj a'utevé'e ná'ara'ani í Ciríistu'u jemi. Jaítze'e pu í'ixi'epi'in tzíte'e nej á'ura'ani. ²⁴ Mi ajta jaítze'e pu a'amua jetze ruxe'eve'e nej ruuri ná'ara'ani.

²⁵ Ayej ne'ase, ayén ti'ayajna nej yen huacaí ná'ara'ani. Ayen nu huacaí na'ame sej si jaítze'e rá'antzaahuat'e'en, sej si jaítze'e huaújtemua'ave'en. ²⁶ A'íj pu jín net'í'ijtáhua'a yé huacaí ná'ara'ani a'amua jemi, jé'ecan xu huataújtemua'ave'esin, seajta rí'i tiraatá'an í Ciríistu'u ti i'í Jesús, a'iné a'í pu naatévai ineetzi.

²⁷ Me'ecui xaa, huápi'i pu ruxe'eve'e sej siyen huárini a'ij ti tiraavíjte'e, setíj tiráanamujri'i se'íjna jetze í niuucari ti jetzen raxa í Dios. Ti pua'a ne'uun a'atanén nej tejámuaatá'ixaate'en na'ari nej yé'umua'ati ye'imúa, ayée nu raxi'eve'e nej ni ráamu'aree sej seuj té'atzaahuat'e'e najmi'i. Setá'aj najmi'i tiu'utése'en ti ij caí ja'ati amuaamu'aitin sej si caí ché'e rá'atzaahuat'e'en í niuucari ti jetzen raxa í Dios.

²⁸ Mú'een xu caí siyen tihuá'itziine'e setiu'utatése'e sej tí'ihuaúrixaate'en huá'a jamuan í mej amuájcha'íire'e. Ti pua'a siyen huárini, aj mú xaa ráamu'aree mej huatéepua'are. Mi seajta mú'een, Dios pu amua'irájtuaani.

²⁹ Aye'e pu'u na'a, a'iné Dios pu amuaatá'a sej rajpuaíjtzí xá'ara'ani Ciríistu'u jetze me'ecan, seajta rá'antzaahuat'e'en.

³⁰ Aye'e tu teri taxí'ej anti'uuve te'íjna jime'e setíj amuacaícan naaseíj í nej jín tí'itese'eca'a, seajta seúche'e xu ranamuajran nej tí'itese'e naúche'e.

2

Ciríistu'u pu nu'u tí'ití jín tí'itéveeca'a, aj pu i antíraa í júte'e

¹⁻² Mú'een xu Ciríistu'u jetze ruca'ané í a'amua tzajta'a. A'íj pu ajta rí'i amuaatá'aca ti a'íin já'amuxaxe'eve'e í Ciríistu'u sej si xí'epi'in huárini, a'iné xu'uri ra'ancuré'evi'iti í xiéjniu'ucare'ara'an, seajta seica xu tihuá'umua'atziire'e, seajta xu seica á huá'acu'uve. A'íj nu jín á'amuahavii sej rí'i tinaatá'an nain jime'e, sej si siyen ruxí'ej tiú'umua'ati

temua'a naa naíjmi'i, sej si siyen ruxí'ej titehuaújxe'eve'en, sej si ruxí'ej tirájteuve'en seíj ajta mi seíj, sej si mú'een rujíimua'a ráahuauni.

³ Ché'e caí ja'ati ruseíj rájteuve'en í ti jín ahuaújtzahuate'en. Ajta ché'e caí ja'ati teúura'ate'e, sino ché'e a'ín ayén tiraatámítiejte'en ti jaítze'e tí'ivaire'e í seíj caí a'íjna. ⁴ Ché'e caí ja'ati a'íi na'a rahuauca a'íjna í ti jetzen ruxe'eve'e ruseíj, sino ché'e ajta raatévaire'en í seíj a'íjna jime'e ti ajta a'íjna jetze ruxe'eve'e.

⁵ Setá'aj siyen che'atá sena'a tiú'umua'ati a'ij ti tiu'umuá'aj a'íjna í Ciríistu'u ti ajta i'i Jesús.

⁶ Ajta a'ín í Ciríistu'u, ayée pu i éene'e i'i Dios, capu ayén tirá'amítiejte'eca'a ti ayén titeúura'ate'e ti ayén aúche'e ruxí'ej 'eene'en í Dios jemi. ⁷ Sinu áa pu ti'itíá'a í ruxí'evi'ira'a jime'e í ti jín ti'itevéé já'araa u ta japua. Aj pu i a'ín huaseíjre t'íj í ja'ati mej tí'ira'ajte'e. Ayee pu huanú'ihuaca'a tet'íj iteen.

⁸ Ajta pu ayén teví pu'éene'e tet'íj iteen. Ajta a'ín, capu ve'ecán jín ti'itéveeca'a, sino huataúra'a ti huám'i'ini. Huam'íi, icu, í cúruu jetze. ⁹ A'íj pu jín Dios anti'í'imua ra'antítuaa. Aj pu i raatá'a ti te'enteárute ti'it'ij jime'e ti jaítze'e ve'ée caí máàj ti'iti.

¹⁰⁻¹¹ A'íj pu jín, a'íjna xicáara'an jetze tí'ij te'entipua'ajte'en nain, mat'íj ráamua'aree tíjín: "Pu'uri tí'ajta í Jesús", aj mú xaa títunutaxi'ín naími'i í mej é'eseíjre'e u ta japua, majta í mej yen seíjre'e íiyen chaanaca japua, majta í mej é'eseíjre'e u tajete, matá'aj naími'i miyen raataxáj yee: "A'ii pu tavástar'a pú'een a'íjna í Jesús ti i'i Ciríistu'u." Ayee mú me'íjna jín huarín, aj mú mi r'íi tiraatá'asin í Dios í tej rájya'upua.

A'íime í mej té'atzaahuate'e miyen nu'u tí'ivaire'e mej hua'utátatzavi'i í mej yen a'uchéjme íiyen chaanaca japua

¹² Seajta mú'een, mi nee á'amua'ixe'eve'e, ja'anáj ti na'a nej á'ucatii a'amua jamuan, ja'anáj ti na'a, ayée xu huaríj net'íj tejamuá'ixaa. Seajta íjii, nej yé imuá huatáca, setá'aj siyen che'atá sena'a huárini. Seúche'e xu siyen rijca, a'ij nej tejá'amua'ixaate'e. Setá'aj raanaíjmire'en í ti auj tejamuá'aturaate'e a'amua tzajta'a. R'íi xu'u mú'een nain jime'e, sej si caí ti'it'ij jín auté'itzen í Dios jemi.

¹³ Ayee pu'u, a'iné Dios pu amuaatá'aca í ca'aníjra'a, sej si siyen rijcaa í ti í'ixi'epi'ín a'ij ti a'ín tira'aráanajche. Ajta a'íi pu tejámuaatévaire'esin sej si raanaíjmire'en.

¹⁴⁻¹⁵ Naíjmi'i t'íj na'a ti ayén ruxe'eve'e sej siyen huárini, setá'aj caí jime'en runiúuste'e, na'ari sej caí jime'en a'ij pua'a tiúj'ixaate'e tí'ij caí ja'ati ti'iti jín mú'ejmi jetze te'ujpuá'ajte'en.

Sej si seajta ti'iterí'ene'en í a'amua tzajta'a, sej si siyen teitestemua'ame'en pu'éene'en xá'ara'ani í Dios, sej si caí

ti'itij jín auteáaturan í Dios jemi, íiyen chaanaca japua sej huápuaseaaruve'en huá'a tzajta'a í mej a'ij pua'a tí'iteteite, í mej caí xí'epi'in me títeumuámua'aree. Seajta huá'a tzajta'a á'uciine sej tihua'utá'ixaate'en í niuucari ti jín Dios taajéjcuare'e itejmi.

Ayee xu se'íjna jín huarín, mú'een xu huaseíjre'en á jéjre'e huá'a jemi í teite. Xíee sej cu mú'een hua'atátzavil'ira a'íime.

¹⁶ A'ij nu jín ahuántzaahuate'esin ne'ájna xicáara'an jetze tí'ij ajtahua'a uvé'enen a'íjna í Ciríistu'u. Ayee nu niyen ahuántzaahuate'esin ti jé'ecan naa tináavai nej ne'íjna jín tí'itese'eca'a, ajta ayén naa tináavai ne'íjna jime'e í nej tiu'umuáriej.

¹⁷ Mú'een xu tiu'utámua'i'vejta se'íjna jime'e sej tí'ivaire'e í Ciríistu'u jemi, seajta se'íjna jime'e sej rá'atzaahuate'e. Ajta, ti pua'a méneje'icatan ayajna mej mi raanaíjmire'en í sej jín seri siyen tiu'utámua'i'vejtaca'a, naúche'e nu netémua'ave'e ne'íjna jime'e nej a'atzu tejámuaatévai. Mú'ejmi nu jetze netémua'ave'e.

¹⁸ Seajta mú'een, setá'aj siyen che'atá sena'a huaújtemua'ave'en, seajta neetzi huatá'an í nej jín huatántemua'ave'en.

Jíme'en a'íjna í Timoteo, ajta a'íjna í Epafrodito

¹⁹ Ajta, ti pua'a ayén neetá'acare'en í nevástara'a a'íjna í Jesús, ayée nu raxí'eve'e nej ca'anacan Timoteo tiu'uta'ítii mú'ejmi jemi nej ni huatántemua'ave'en netí'ij ráamua'aree a'ij ti tejá'amuavaire'e mú'ejmi. ²⁰ Capu mé'e ja'ati ayajna tíj amijna ti ayén che'atá na'a tí'imua'atze netíj inee, ti ajta ayén rahuauca tzáahuati'ira'a jime'e a'íjna ti a'amua jetze ruxe'eve'e.

²¹ Mi majta mi seica, naími'i mú rahuauca í ti huá'a jetze ruxe'eve'e. Camu a'atzu rahuauca í ti jetzen ruxe'eve'e í Ciríistu'u ti i'i Jesús. ²² Aru xu'uri mú'een ramua'aree ti a'ín Timoteo, pu'uri tiu'utaseíjrataca'a ti caí auté'itze a'iné pu'uri tinaatévai a'íjna jime'e nej tihua'utá'ixaa í niuucari ti jíme'en raxa í Dios. Jé'ecan pu tiu'umuáriej ne jamuan tíj seij yaujra'an tí'imijhuaca jamuan í taátajra'an.

²³ A'ij nu jín néjxe'eve'e nej raata'íte mú'ejmi jemi netíj neri ráamua'areere a'ij ti ye'í tinaatévaire'esin ineetzi. ²⁴ Mi neajta inee, naúche'e nu rachú'eve'e í nevástara'a, nej ni neseíj ca'anacan a'atanén.

²⁵ Ajta, ayej ne'ase, ayée pu ruxe'eve'e nej amuacaícan mú'ejmi jemi raata'íte í ne'ihuaara'a, a'íjna í Epafrodito. A'ii pu a'ín pú'een í sej mú'een neja'uta'ítii'iri'i ineetzi jemi ti a'ín tinaatá'an tí'iti ti ná'aturaate'e. A'íi pu tiu'umuáriej nee jamuan, teajta naíjmi'i tu tiu'utése'eca'a. ²⁶ Jé'ecan pu xaa

á'amuaseijramí'i. Ajta a'ij pua'a raatá'a a'ijna jime'e í sej ráamua'areerí'i ti a'ín tijcuí'ineca'a.

²⁷ Ayej xaa ne'u ti'ayajna ti tí'icui'ica'a. Tín pu huamí'i. Mi ajta, Dios pu rá'acu'uvejca'a a'ijna. Ajta ayén che'atá na'a ná'acu'uvejca'a ineetzi nej ni caí nexiéemiste'eche'e. Pu'uri naací'i í nej jín rajpuaítzi ná'aye'i.

²⁸ A'ij nu jín neri jaítze'e raxí'eve'e nej raata'íte mú'ejmi jemi sej si huaújtemua'ave'en seti'ijtáhua'a raasej. Mi neajta inee, nej ni caí ché'e niyen tí'inexieemiste'e.

²⁹⁻³⁰ Setá'aj ra'ancuré'evi'itin í tavástar'a jetze me'ecan. Setá'aj huaújtemua'ave'en a'ijna jemi í Epafrodito. Seajta rí'i tihuá'ajcha'íica í teteca tíj amijna, se'ijna jime'e ti tén huamí'i ti tí'imuari'eca'a í Ciríistu'u jetze me'ecan. A'íi pu ayén huataújtuaa ti huámí'ini tí'ij tináavaire'en ineetzi. Capu ayén tejamuaací'i mú'ejmi sej si siyen huárini a'iné sej caí yé já'ahua'aca'a.

3

Jíme'en a'ijna ti xaa tí'ivaire'e í Dios jemi

¹ Pu'uri íjii, ne'ihuaamua'a, setá'aj huaújtemua'ave'en jemin í tavástar'a. Nu'uri niyen tejámuaata'íti'iri'i. Nu'uri neajtahua'a nena'a tejá'amua'iti'i. Capu né'una'aviste'e neetzi jemi nej niyen ríci, a'iné a'íi pu á'amuacha'íj a'ame.

² Rí'i xu'u mú'een, a'ímej jemi í teteca í mej miyen á'ujjuhua'an matíj í tzi'íci í ti caí ja'ati huá'ajye'emua. A'ij mú pua'a ríci a'íime í teteca, mej ruhuá'ira'a ajtasí'iche. Metiú'itziite'e, micu.

³ Mi teajta iteen, a'íi tu a'ín pú'een í tej tanavij a'antisí'iche tzáahuatí'ira'a jíme'e. Ajta a'ín xiéjniu'ucare'ara'an í Dios, a'íi pu xaa taatá'aca í tej rí'i tiratá'acare'en í Dios. Jé'ecan tu jetzen huatátatemua'ave'esin í Ciríistu'u ti ajta í'í Jesús. Teajta iteen, catu xaa rá'atzaahuate'e tel'ijna jíme'e í tej rájteu í tatzajta'a.

⁴ Ti pua'a sej ayén tirá'amitejte'e ti ayén tiraavíjte'e ti rá'atzaahuate'e a'ijna í ti tirájteu í ru tzajta'a, ché'e a'ín ráamua'aree ti jaítze'e ayén tiraavíjte'e ineetzi jemi.

⁵ Tí'ij teuumé'eca aráhuaica xicaj nej jetzen huanú'ihuaca'a, mena'antisíjcheca'a í nenavij jetze. Huá'a jetze nu ajtémecan í mej jee yaújmuame'en a'ijna í Israél teecan. Neajta í'í huáacixa'ara'an a'ijna í Benjamín teecan. Huá'a jetze nu ajtémecan í mej jee hebreo pú'een. Aye nu huanú'ihuaca'a. Neajta nu hua'aníuuca jín tí'ixaxa'a. Jíme'en a'ijna í yu'uxari ti ra'uyú'uxaca'a a'ijna í Moises teecan, nee nu í'í fariseo.

⁶ Aye nu rí'i huápi'i tí'itese'eca'a ne'ijna jíme'e í neye'irá. A'ij nu jín a'ij pua'a tihuá'ajtea'axí'ica'a í mej rá'atzaahuate'eca'a me'ijna í Jesús. Neajta, canu ja'anáj tí'itij

jín auteájturaa a'íjna jíme'e í nej tíjye'iraca'a. ⁷ Nain a'achú ti caj ti'ípua'amé, jé'ecan pu ne jetze ruxe'eve'eca'a í nej nejmlí'í tíjye'iraca'a.

Ajta íjii, ayée pu tiná'amitiejte'e ineetzi ti caí ché'e ti'itij vaire'e a'íjna jíme'e nej neri ravaire'e ne'íjna í Ciríistu'u. ⁸ Ajta á'iyen, í ti jaítze'e ruxe'eve'e, a'ij ti ti'iti tináaci'tíiche'e, pu'uri ayén tiná'amitiejte'e tíjín yee tiú'itzíite'e. Niché'e yee mé rúuhua'axin.

A'ii pu'u, jé'ecan pu jaítze'e tineetéva'iri nej ráamua'ati ne'íjna í nevástara'a, a'íjna í Ciríistu'u ti ajta i'í Jesús. Ne'íjna jíme'e í Ciríistu'u, nain nu mé huahuá'axi. Cu xiee, xaiiri ti cu pú'eene'en a'íjna ti ajm'í na'aránajcheca'a. Ayee pu tiná'amitiejte'e íjii ti ayén een jíme'e. Nee nu mé rúuriexi ne'íjna jíme'e nej ni tiu'utémuaitin í Ciríistu'u jemi.

⁹ Ayee nu'u tí'imua'atze ne'íjna jíme'e, nej ni huatevéé ná'ara'ani í Ciríistu'u jemi, nej ni caí ti'iti jín auteáturan í Dios jemi. Canu ché'e niyen tí'imua'atze yee nee nu rí'í tí'itevij ne'íjna jíme'e nej yee nain jín ra'ará'astijre a'ij ti té'axa í yu'uxari jetze, sino ayée pu tirá'amitiejte'e í Dios í nej rí'í tí'itevij, a'íjna jíme'e nej rá'atzaahuat'e í Ciríistu'u.

¹⁰ A'ii pu a'íin pú'een í nej raxí'eve'e neatá'aj ráamua'ati ne'íjna í Ciríistu'u, neajta ráamua'ati í muári'eri'ira'a í ti jín Dios ra'ajjáj í Ciríistu'u huá'a tzajta'a í mi'ichite, neajta rajpuaitzi na'ame í Ciríistu'u jamuan, nej ni niyen seíire'e ná'ara'ani tíj a'íjna í Ciríistu'u tí'ij huam'í'i.

¹¹ A'ij nu jín rachú'eve'en nej raatá'ase a'íjna xicáara'an jetze mat'íj a'itácíine í mi'ichite ti pua'a necaí a'ij huárini inee.

A'í pu nu'u tí'itese'e ti ayén tira'ará'asten ti jíme'en Ciríistu'u raatá'aseca'a

¹² Caxí nu xaa ne'u raatá'aseca'a ne'íjna í nej caí xi auté'ítze'ara'an; canu neajta xíi nain ra'ará'astijre. Naúche'e nu huátieen nej ni raatá'ase ne'íjna í ti jíme'en naatá'aseca'a í Ciríistu'u ti i'í Jesús ti ij a'íin huateúra'ate'en ineetzi.

¹³ Ne'íhuaamua'a, canu niyen tejá'amua'ixaate'e yee nu'uri raanaíjmire, sino ayée nu'u rici: canu ché'e niyen ne'íjna jín tí'imua'atze yee í tu'uvé'eteajti sino netí'itese'e nej ni raatá'ase í ta'amujca.

¹⁴ Ayee nu een jín rici, nej ni raatá'ase a'u ti a'utaviíi í júmi'inari, nej ni ti'iti huamuaitin í ti jín Dios né'ejee u júte'e í Ciríistu'u jemi, a'íjna jemi ti ajta i'í Jesús. ¹⁵ Naími'í a'achú tej caj ti'ípua'amé í tej teri vaujsi, tiché'e tiyen che'atá tena'a tiú'umua'ati. Na'ari caí ti pua'a siyen seicié tiú'umua'ati ti'itij jíme'e, ti caí ayén tejámuaavíjete'e, Dios pu tejámuaataseíjrate'esin.

16 A'ij tu'u, tiché'e tiyen ra'ará'astijre'en te'íjna jime'e í tej teri raatá'aseca'a.

17 Ne'ihuaamua'a, setá'aj siyen ti'ihuaúritiejte'en netíj rici inee. Seajta mú'een, ayée xu tiú'umua'ati se'íjna jime'e í mej miyen rici a'ij tej tejamuá'ixaa. Neajta nu xaa huányeinixi ne'íjna jime'e í nej neritíhua'a niyen tejá'amua'ixaate'e.

18 Rí'i xu'u mú'een, a'iné mu'íi nu tejámuaatá'ixaa, ne'íjna jime'e í nej neritíhua'a niyen tejámuaatá'ixaate'esin, neajta nu neyeínen ne'íjna jime'e, í mej mu'íiti seicié miyen tí'imua'atze. Ayee mú rici, cu xiee mej cu rájcha'íire'e í Ciríistu'u ti a'ín huamí'i í cúruu jetze.

19 Ayee pu tihuá'aci'iti í mej yá'urieeni í huá'axiejniu'uca ti auj ruurica'a. Me'ehuaújpua'arixi'isin, micu. Jaítze'e pu huá'a jetze ruxe'eve'e mej jeíhua tiú'ucua'ani. A'ij pu jín hua'axaye pu pú'een í huá'a Dios. Majta miyen á'ujtzaahuatze'e me'íjna jime'e í mej jín tiu'utatévi'ira'ata. A'ii mu'u jetze tiú'umua'ati a'íjna ti é'eseijre'e íiyen chaanaca japua.

20 Mí teajta iteen, a'úu tu é'eme'ecan u ta japua. Teajta jé'ecan tu rachú'eve'e ti a'uun e'icáanen a'íjna ti tu'irájtuaani, í tavástar'a, a'íjna í Jesús ti i'i Ciríistu'u.

21 A'íi pu seicié táaruuren tíj na'a a'ín ratéhua'ira'a ti naa seijre'e, a'íjna í rumuári'eri'ire'ara'an jime'e, í ti jín tiu'utémuaitin naíjmi'i ti yé seijre'e íiyen chaanaca japua, ajta naíjmi'i ti án é'eseijre'e u ta japua.

4

Tej nu'u rí'i huátaruuren í tavástar'a jemi

1 Ayee pu'u, ne'ihuaamua'a í nej já'amuxaxe'eve'e. Jé'ecan nu á'amuaaseijramí'i, a'iné mú'een xu a'ín pú'een í nej jín huatántemua'ave'e, í nej raamuá'iti. Xa'ahuaújca'anen mí ru tzajta'a sej si tiu'utévaire'en seúche'e í tavástar'a jemi, mú'een mí nej já'amuxaxe'eve'e.

2 Nee nu huá'ijee amíimej, ne'íjna í Euodia, neajta ne'íjna í Sintique, mej mí antiújci'ípiire'en mej mí ru'ihuaamua'a muá'ara'ani í tavástar'a jemi.

3 Pajta mú'ee, mí pej xaa neetzi jetze ajtévaire'e, nee nu muahuavii í pej hua'utévaire'en amíimej í uuca, a'iné a'íi mú majta najtévaire'eca'a ineetzi, tetí'ij tihua'utá'ixaate'eca'a í niuucari ti jín Dios tu'irájtuaani. Majta jetzen rajtévaire'eca'a a'íjna í Clemente, majta huá'a jetze mí seica í mej neetzi jetze najtévaire'eca'a. Ayee pu té'eyu'usi'i í yu'uxari jetze a'ij mej ánte'arua mej mí a'uté'uu muá'ara'ani ruurican tíj na'a rusén jime'e í Dios jemi.

⁴ Ja'anáj ti na'a nain xicaj tzajta'a, ajta nain tíca'ari tzajta'a, sehuaújtemua'ave'e mú'een í tavástará'a jemi. Neajtahua'a nu tejámuaatá'ixaate'esin yee: Sehuaújtemua'ave'e.

⁵ Setá'aj naími'i siyen tiráamua'aree sej caí ti'iti teúura'ate'e, sino será'uviicua'i temua'a naa a'ímej í mej seicié tí'imua'atze. Pu'uri yé vejli'i huatéjvee í tavástará'a.

⁶ Caxu tí'imujca ti'itij jime'e, sino nain xu tiraata'ixaate'en í Dios jemi a'achú ti caj tejamuá'aturaate'e, setá'aj raatáhuavii nain jime'e, seajta rí'i tiraatá'an í Dios.

⁷ Aj pu xaa Dios amuaatá'asin í sej jín rí'i huárini í ru tzajta'a. Capu ja'ati ramua'aree a'ij ti ye'í tí'irí'iri ti ayén rí'i tejaa-muaatá'an í ru tzajta'a. A'ij pu xaa Dios amuaatépua'ajte'esin í á'amuaxiejniu'uca, ajta í á'amua'mua'atziira'a a'íjna jime'e í sej jetzen araujca'ane í Ciríistu'u ti i'í Jesús.

Mej nu'u rí'i tiú'umua'atzi me'íjna jetze ti xí'epi'in een

⁸ Seajta á'iyen, ne'ihuaamua'a, setá'aj siyen tiú'umua'ati se'íjna jetze ti'iti ti ayén ti'ayajna, na'ari ti'iti ti ayén raavíjte'e sej si rí'i tiraatétjuaani nusu ti'iti ti ayén raavíjte'e ti tiráci'iti se'íj.

Seajta siyen jetzen tiú'umua'ati ti'iti ti jé'iyecan, ca'ín ti'iti ti naa seijre'e. Ti pua'a ti'iti tí'ixi'epi'in na'ari ayén tiraavíjte'e sej rí'i tiraata'ixaate'en, setá'aj se'íjna jetze tiú'umua'ati.

⁹ Ajta, ti'iti ti na'a nej tejamuamua'ate, nusu ti'iti sej ra'ancuré'a neetzi jetze, na'ari nej tejámuaatá'ixaa, setá'aj siyen huárini. Ajta a'ín í Dios pu amuaatévaire'esin sej si naa rí'i titeeté'uuca.

Jíme'en í mej jín raatapuaíjve

¹⁰ Jé'ecan nu huatántemua'ave'e í nevástará'a jemi, ne'íjna jime'e í sej seajtáhua'a sena'a na'utámua'areeri'i. Mú'een xu ramua'areereca'a tzíte'e ti'iti ti ná'aturaate'eca'a. Ayee pu'u, capu tejamuatá'a a'ij sej ye'í tinaatévaire'en.

¹¹ Canu niyen tí'ixa yee canu a'ij tí'ijviicua'i. Canu xaa ne'u. Nu'uri raarí'ire a'ij nej tirá'aviicua'iran ne'íjna jime'e a'achú nej caj tí'ituaave.

¹² Nee nu ramua'aree a'ij nej ye'í huárini ti pua'a nej caí a'ij tí'ijviicua'i nusu ti pua'a yee netí'ituaave inee. Nee nu neri raarí'ire nej nain jín tiu'utémua'itín ne'íjna jime'e í nej juxa na'ari ti pua'a ne'í'icua. Ajta ti pua'a ti'iti na'avé'eturaate'en, na'ari ti pua'a necaí ti'itij tícha'íi, neajta niyen raarí'ire nej tiu'utémua'itín. ¹³ Nain nu jín tiu'utémua'itín, ne'íjna jime'e nej Ciríistu'u jetzen aránca'ane.

¹⁴ Mí seajta mú'een, xí'epi'in xu huaríj se'íjna jime'e sej siyen tinaatévai íye nej a'íjna jín tí'itese'eca'a.

¹⁵ Seajta mú'een, mi sej Filipos é'eche, xu'uri ramua'aree a'ij ti 'eene'e setí'ij xa'ichu'i te'ará'aste amuacaícan í sej cíj rá'antzaahua í niuucari ti jíme'en raxa í Dios.

Netí'ij neri huiiramé'eca ne'újna Macedonia, mú'een xu'u naatévai se'ijna jíme'e í tej naíjmi'i tiu'umuáriej. Mú'een xu xaa tínaatapuaíjve ineetzi. Seajta mú'een xu te'encuré'a neetzi jemi. A'u ti na'a mú'ee'íjse'irihua'a mi seica, camu a'atzu miyen huaríj setíj mú'een.

¹⁶ Ajta, netí'ij ne'uun a'utéveeca'a a'ujna Tesalónica, caxu sej sena'a tineja'uta'ítí'iri'i a'ijna jíme'e í ti tiná'aturaate'eca'a.

¹⁷ Canu xaa rahuauca sej seajtáhua'a tinaatá'an, sino a'ij nu'u huauca í ti tejamuáaci'ítí' aúche'e. ¹⁸ Nain nu neri ancuré'a. Neajta xaa ne'u jaítze'e aúche'e. A'iné Epafrodito ari tinaatá'a a'achú sej caj tineja'uta'ítí'iri'i, jeíhua nu tí'ijcha'íi neri í sej tineja'uta'ítí'iri'i. Yee pu 'een tíj muai'ivéjri ti naa teáarí'e, ti naa 'een, ti ra'aráanajche í Dios.

¹⁹ Ajta a'ín í Dios í nej tí'ijvaire'e, a'í pu nain tejámuaatapuaíjve'esin ruxí'evi'ira'a jíme'e a'achú ti caj tejamuá'aturaate'e. Ayee pu tejámuaatá'asin a'ij ti tiraavíjte'e, a'iné a'ín pu nain tí'ijcha'íi jamuan a'ijna í Ciríistu'u, í ti í'í Jesús.

²⁰ Tiché'e jé'ecan tiraatateújtzi'ire í Dios, a'ijna í tej rájya'upua. Tiché'e rí'i tiraataxáj tíj na'a rusén jíme'e. Ché'e ayajna.

A'ijna ti jín ra'antipué'ari

²¹ Setá'aj hua'utateújte'en neetzi jetze me'ecan naíjmi'ica í mej a'uté'uu í Dios jemi a'ijna jíme'e ti a'ín Ciríistu'u huá'a japua huaniú.

Majta í ne'ihuaamua'a í mej ayajna huateí, a'í mú'ee'íj me'ee'íj huá'ateujte'e. ²² Naíjmi'i í mej yé huateí ayajna, í mej yé huaté'uu í Dios jemi, a'í mú'ee'íj á'amuateujte'e tzíte'e, a'í me'ee'íj huá'a jetze ajtémé'ecan í huá'ateitestemua'a a'ijna ti í'í César.

²³ Ché'e a'ín í tavástar'a, a'ijna í Ciríistu'u ti í'í Jesús, ché'e a'ín rí'i tejá'amuacha'íi á'ara'ani.

A'ij ti tira'uyú'uxaca'a í San Pablo a'ímej í mej Colosas a'uchéjme'ecaa

Pablo pu huá'ateujte'e

¹⁻² Inee, i nej i'i Pablo, nee nu neajta huá'a jetze ajtáme'ecan a'ímej í ti tíhua'uta'aíj a'íjna í Jesús, í ti ajta i'i Ciríistu'u. Ayee nu tí'ivaire'e í Ciríistu'u jemi, a'iné ayée pu tí'ijxe'eve'e í Dios. Jamuan ne'íjna i ne'ihuaara'a, a'íjna i Timoteo, ayée nu tejá'amuayu'use'e mi sej Colosas é'eche, mú'een mi sej a'uté'uu í Dios jemi.

Ayee tu tejá'amuateujte'e mú'een, mi sej seúche'e té'leviicua'i, se'íjna jime'e sej rá'atzaahuate'e se'íjna í Ciríistu'u. Ché'e a'ín í ti tá'iyá'upua í ti i'i Dios, ché'e amín rí'i tejá'amuacha'íi á'ara'ani, ché'e ajta amua'anpuá'ajte'en í á'amuaxiejniu'uca tzajta'a.

Pablo pu huá'ahuaviitze'e a'ímej í mej té'atzaahuate'e

³ Ja'anáj ti na'a tej tí'ijhuavii te'íjna í Dios, í ti rájya'upua a'íjna í tavástará'a, a'íjna í Jesús ti ajta i'i Ciríistu'u, ja'anáj ti na'a tej tí'ijhuavii mú'ejmi jime'e, jé'ecan tu tátemua'ave'e í Dios jemi. ⁴ Ayee tu rici te'íjna jime'e tej teri yá'umua'areeri'i sej nu'u rá'atzaahuate'e se'íjna í Ciríistu'u ti i'i Jesús, seajta nu'u jeíhua huá'ixe'eve'e naíjmi'ica í mej a'uté'uu í Dios jemi.

⁵ Ayee xu rijca, a'iné seúche'e rajchú'eve'e se'íjna í ti Dios á'amua'ine'e í ta japua. Tet'íj caí xi tejamuaatayú'use, mú'een xu seri sejmí'i ráanamujri'i se'íjna í niuucari ti jime'en raxa í Dios a'atzaahuati'ire'e jime'e. ⁶ A'íjna i niuucari ayén che'atá na'a huataseíjre mú'ejmi jemi tíj ajta huataseíjre nainjapua í chaanaca. Ayee pu seijre'e teite tzajta'a tíj ciyej ti ájvaujse'esin, ti ajta antatáca'a.

Ayee pu che'atá na'a tí'iruure mú'ejmi jemi. Tíj aúche'e na'a set'íj amuacaícan ráamua'areeri'i iye'ehuaritiéecan jime'e ti Dios tzíte'e rí'i á'amuacha'íi tíj na'a a'ín niuucari te'utéjche ti rí'i amuáaruuren. ⁷ Naíjmi'i tíj na'a a'íjna, a'í pu tejamuaamuá'ate a'íjna í Epafras ti ta jamuan tí'ivaire'e. Jé'ecan tu raxí'eve'e te'íjna. Ajta a'ín, huápi'i pu ta jetze me'ecan tí'ivaire'e í Ciríistu'u jemi. Capu ti'itíj jín ateáturaaveca.

⁸ A'í pu ajta ari titaatá'ixaa í sej rí'i huápi'i ru'ihuaamua'a seijre'e se'íjna jime'e sej jetzen arájca'ane í xiéjniu'ucare'ara'an í Dios.

⁹ A'íj tu jín, catu ja'anáj raatapuá'ajtaca'a tej Dios tí'ijhuavii mú'ejmi jime'e. Nain xicaj tzajta'a ti yú e'iré'ene tí'ij amín

titaatá'ixaa, ayée tu ríci. Dios tu tí'ijhuavii ti i a'ín tejamuáamua'aten nain jime'e sej si ráamua'aree a'ij ti tí'ijxe'eve'e í Dios, sej si temua'a mé titeumuámua'aree, ti ij a'ín xiéjniu'ucare'ara'an í Dios amuaatá'an sej si ráamua'aree a'ij sej ye'í huárini e'ehauritiécan jime'e temua'a naa.

¹⁰ Ayee tu een jín tí'ijhuavii sej si siyen huárini a'ij ti tihua'uvíjite'e a'ímej í mej ramua'ate a'íjna í tavástarala. Teajta sej si siyen rí'i raatá'an se'íjna jime'e í sej jín tí'imijhuacare'e. Setá'aj siyen éene'en tíj cíyey ti ájvaujse'esin, ti ajta antatáca'a. Ajta sej si jaítze'e raayí'itihua'an a'ij ti een í Dios. ¹¹ Ché'e Dios amuaatá'an nain í ca'aníjra'a í á'amuatza'ajta'a a'íjna jime'e í muári'eril'ire'ara'an í tej jín rí'i tira'utase'íjra. Aj xu si jetzen aráu'jca'anejsin sej si te'utáviicua'i, sej si seajta seuj raachú'eve'en a'ij ti til'ití á'amuaruuren, sej si seajta huaú'jtemua'ave'en.

¹² Ayee xu een jín tí'ijteujtzi'ire'e xá'ara'ani í ti tá'iyau'pua, a'íné a'í pu amuaatá'a sej si ra'ancuré'an se'íjna í ti tejamuáaci'iti sexu'ijmé'en a'ájna a'utí ja'anáj ti na'a huáneeri'i. Ayee pu che'atá na'a tejá'amuaaci'iti se'íj ajta mi se'íj tíj ayén tihua'aci'iti í seica í mej huaté'uu í Dios jemi.

¹³ Ayee pu té'leme, a'íné a'í pu tu'irájtuaa a'ujna a'u ti a'utíca'a ja'anáj ti na'a tí'ij caí ché'e tita'ájte'en a'íjna ti a'uun antiú'jmu'a'aree. Dios pu taja'aráavi'iti a'ujna a'u ti tejé'ajta a'íjna í yaujra'an ti huápi'i raxí'eve'e. ¹⁴ Ayee pu tiu'utanájchitaca'a í tej jín té'echa'íica'a í Dios jemi a'íjna jime'e ti a'ín yaujra'an ta jetze me'ecan huamí'i, ajta titaatá'uuni'iri'i í tej jín auteájturaa í jemin.

Dios pu nu'u ta'anpuá'ajte a'íjna jime'e ti Ciríistu'u huamí'i ta jetze me'ecan

¹⁵ Ajta a'ín í yaujra'an, a'ii pu a'ín pú'een í tej jetzen ráamua'aree a'ij ti een í Dios í tej caí rasise'i. A'ii pu ajta a'ín pú'een í ti amua'acá se'íjre'eca'a tí'ij caí xi mé'e jé'e til'itijca'a. ¹⁶ A'íj pu jamuan Dios nain tiú'utaahuaca'a, tíj na'a til'ípua'amé í ta japua ti tejé'ese'íjre'e, ajta tíj na'a pua'amé ti tejé'ese'íjre'e íiyen chaanaca japua, nain í tej rasise'i, ajta nain í tej caí rasise'i.

Majta me'ín í xiéjniu'ucari í mej tejé'ajta u ta japua, Dios pu nain huá'utaahuaca'a a'achú mej pua'amé. Aj pu i hua'antíhuau mej mi miyen che'atá mana'a tiu'utévaire'en í ta japua matíj tajtúhuaani, a'ajhuáase, muayajtúumua'a ti ve'ée, píxcaa muayúu, ajta tenáantzi. Nain pu tiú'utaahuaca'a jamuan í Ciríistu'u, ajta Ciríistu'u pu hua'ancuré'evil'iti.

¹⁷ Ciríistu'u pu ayén se'íjre'eca'a tí'ij caí xi mé'e ée tí'ititaca'a. Ajta nain pu Ciríistu'u jetze aráu'jca'ane ti ij te'utáviicua'iran. ¹⁸ A'ii pu a'ín pú'een í ti ve'ecán

jín antiújmua'aree ruteítstemua'a jime'e, a'ímej í mej té'atzaahuaté'e. A'ii pu a'ín pú'een í ti jetzen tiu'unéj nain ti tí'iseijre'e, ajta a'ii pu a'ín pú'een í ti amuacaí a'itáara huá'a tzajta'a í mi'ichite. A'íj pu jín ayée pu éene'e á'ara'ani ti jaítze'le ve'etí a'ame nain jime'e.

¹⁹ Ayee pu'u, ra'aránajcheca'a í Dios ti Ciríistu'u ayén che'atá na'a éene'e á'ara'ani í ruxí'ej Dios nain jime'e. ²⁰ Ajta, ra'aránajcheca'a ti Ciríistu'u jamuan hua'utéjpua'ajte'en í mej rájcha'íire'e mej mi rí'i titeeteáturan í Dios jemi. Naíjmi'ica a'ímej í mej ta japua tejé'eseijre'e, majta a'ímej í mej yen seijre'e íiyen chaanaca japua, a'íi pu hua'utépua'ajtaca'a a'íjna jime'e ti Ciríistu'u ra'iráaxire í ruxuure'e í cúruu jetze, tí'ij huamí'i ta jetze me'ecan.

²¹ Seajta mú'een, amuacaí, caxu xí'epi'ín éene'e í Dios jemi, seajta rájcha'íire'eca'a í a'amua tzajta'a se'íjna jime'e a'ij sej ye'í tí'ijri'irejca'a. ²² Mí ajta Dios pu ari amua'anpuá'ajte a'íjna jime'e ti Ciríistu'u huamí'i jetzen í cúruu. Ciríistu'u pu a'amua japua huaniú a'íjna jime'e ti tirajpuaíjtzica'a í ru jetze. Aj pu i amuá'avi'itin í Dios jemi, mú'een mi sej a'uté'uu xá'aju'un jemin. Caxu ché'e ja'anáj tí'itíj jín auteáturan í Dios jemi. Capu ajta ja'atí mú'ejmi jetze tí'itíj jín te'upuá'ajte'esin.

²³ Ayee pu té'eme ti pua'a seuj te'utáviicua'i sej té'atzaahuaté'e, ajta ti pua'a secaí yá'uhua'anan í sej seuj rachú'eve'en a'ij ti tí'ixaxa'a í niuucari ti jín Dios amua'irájtuaani. A'ii pu a'ín pú'een í niuucari í mej meri tihua'utá'ixaa nainjapua. Mí neajta inee, Dios pu ajta ayén tinaa'íjca nej ni ne'íjna jín tiu'utévaire'en.

Pablo pu nu'u a'íjna jín antiújmua'aree ti hua'utévaire'en a'ímej í mej e'etiújse'iri í Dios jemi

²⁴ Ajta íjii, nee nu huatántemua'ave'e ne'íjna jime'e ti ayén tejámuaatéva'irihua'an í nej jín tirajpuaíjtzi na'araa. Neajta niyen raanaíjmire'en í ne jetze jime'e í ti té'á'atura mej mi ráamua'aree a'ij ti tirajpuaíjtzica'a a'íjna í Ciríistu'u. A'íj nu jín nehuá'avaire'e a'ímej, í ti jín Ciríistu'u antiújmua'aree, a'íime í mej i'i teítstemua'ame'en. ²⁵ Nee nu xaa te'enteájrupi ne'íjna jime'e ti jín Dios ayén tinaa'íjca nej ni niyen huárini a'ij ti Dios ayén tiraaxí'epi'íntare. A'íj nu jín tejámuaatá'ixaate'esin nain jime'e í niuucari ti jetzen raxa í Dios.

²⁶ A'íjna i niuucari, a'ii pu a'ín pú'een í ti rú'avaa ti Dios ramua'areereca'a avíitzi jime'e, ajca'ihuá'imua, nain xicaj tzajta'a ti yú e'iré'ene. A'íi í mej amuacaícan é'echejca'a, camu a'atzu ramua'areereca'a a'ij ti Dios riníche'en. Aru íjii, pu'uri tihua'utá'ixaa mé jéjre'e huá'a jemi í mej a'uté'uu í Dios jemi. ²⁷ Ayee pu raaxí'epi'íntare í Dios ti tihua'utá'ixaate'en mé jéjre'e mej mi ráamua'aree ti jé'ecan pu naa seijre'e a'íjna í ti

rú'avaa huá'a tzajta'a í teite í mej miyen a'uchéjme nainjapua, íiyen í chaanaca japua. A'íi pu a'ín pú'een í Ciríistu'u ti a'amua tzajta'a é'esejre'e. A'íi pu ajta amuaatá'asin sej si rasejran ti jé'ecan pu naa seijre'e í Dios jemi.

²⁸ Teajta iteen, ayée tu tihuá'ixaate'e í teite a'ij ti ti'itíj huáruu a'íjna í Ciríistu'u. Naíjmi'íca tu r'íi ti'ixáate'e, teajta iye'ehuaritiéecan jín tu tihuá'amua'aten mej mi ráamua'aree tzáahuati'ira'a jime'e ti tiu'utátuiire'en pua'a ayén ti'ayajna nusu caí. Ayee tu een jín ríci tej ti urarí'ene'acan jín tiu'utátuiire'en í Dios jemi a'ájna xicájra'a jetze tet'íj huá'anvi'ítin naíjmi'íca í Ciríistu'u jemi.

²⁹ A'íj nu jín niyen ca'anín jín tí'imíjhuaca, neajta niyen tí'itese'e nain jime'e a'achú ti caj tínetá'aca í ca'aníjra'a, neajta nain jín í nej jín á'anca'ane.

2

A'ij pu nu'u té'ujmua'ate a'ímej jemi í mej Colosas a'uchéjme

¹ A'íj nu jín niyen raxí'eve'e sej si ráamua'aree nej a'amua japua tí'itese'esin jeíhua. Ayee nu che'atá nena'a huá'a japua tí'itese'e a'ímej í mej Laodicea é'eche, neajta a'ímej í mej caí ja'anáj naaseíj neneerime jetze.

² Ayee nu een jín ríci mej mi huateújca'ane í ru tzajta'a, mej mi majta naíjmi'í ru'íhuaamua'a muá'ara'ani temua'a naa me'íjna jime'e í mej huaújxe'eve'e rujímua'a. Ayee nu raxí'eve'e ti tihuá'aci'ítí ti'ití ti jé'ecan tihua'utéva'irihua'an mej mi yaú'itííe muá'ara'ani nain jime'e, mej mi majta ráamua'aree ti ayén ti'ayajna a'íjna ti rú'avaata í Dios jemi. A'íi pu a'ín pú'een a'íjna ti í'í Ciríistu'u. ³ Naíjmi'í í ti ruxe'eve'e tej ti r'íi mé titeumuámua'aree, jaítze'e pu titaatéva'irihua'an caí tumin ti rú'avaata teásta'a. Ajta a'ín í Ciríistu'u, a'íi pu taatá'asin tej ti yaú'itííe tá'ara'ani nain jime'e, tej ti ráamua'aree tzáahuati'ira'a jime'e.

⁴ Ayee nu tejá'amua'ixaate'e ti ij caí ja'atí amuaacuana-muan a'íjna jime'e í niuucari í ti caí jé'íyecan jín namuajre'e.

⁵ Canu xaa ye'eche a'amua jamuan, sino ayée nu ye'ímuá yé huaca. Capu amín a'íj. Jéíhua nu amua'atamuá'areeri yú ne tzajta'a, cu xíee nej cu vejli'í a'utéjvee mú'ejmi jemi. Jé'ecan nu huatántemua'ave'e ne'íjna jime'e nej neri ramua'aree í sej r'íi ru'íhuaamua'a temua'a naa, Seajta te'utáviicua'í se'íjna jime'e í sej rá'atzaahuate'e se'íjna í Ciríistu'u.

Dios pu nu'u hua'unajmire'e í Ciríistu'u jemi

⁶ A'iné xu'uri autéjhuii sej rá'antzaahuate'en se'íjna ti a'ín pú'een í ti í'í tavástara'a, a'íjna Jesús ti ajta í'í Ciríistu'u, setá'aj siyen r'íi titeeté'uuca a'íj ti tiraavíjte'e a'íjna jemi.

⁷ Setá'aj siyen se'íjna jetze ucarute í sej rájteuni í Ciríistu'u

jemi sej si siyen che'atá sena'a te'utáviicua'i tǎj ciyej ti aj-tanáana'ajme téte'imua chuaata'a. Xu'uri cáj caj yaú'itie í Ciríistu'u jemi. Setá'aj siyen tihuaújmu'a'ten sej si yaú'ítiee xá'ara'ani nain jime'e, sej si jaítze'e te'utáviicua'i se'íjna jime'e í sej rá'atzaahuat'e a'ij mej meri tejamuamuá'ate. Setá'aj seajta huápi'i tiraatateújtzi're'en í Dios.

⁸ Rí'i xu'u mú'een, caxu hua'atá'acare'en mej amuaatémua'itín seica jime'e niuucari í mej jín tí'ihua'itaca. Ayee mú tí'ijxe'eve'e mej mi miyen tejamuá'ari'i í sej jín té'atzaahuat'e me'íjna jime'e a'ij mej tirájteu rujúmua'a, í niuucari ti cáj ti'itǎj vaire'e. A'íjna, í mej tí'ixaxa'a, camu a'ij tirájteu í Ciríistu'u jemi, sino ayée mu'u tejá'amua'ixaate'e me'íjna jime'e í mej rujúmua'a mena'a tirájteu, na'ari í mej jín tí'imua'ata me'íjna jime'e í mej rájye'irajca'a í jécua.

⁹ Ayee pu'u, a'iné nain tǎj na'a ti Dios een, a'íi pu huateájturaa í Ciríistu'u jemi í ru jetze. ¹⁰ Ajta Dios pu ayén amuaanaíjmire í Ciríistu'u jemi sej si ruuri xá'ara'ani jemin. Ajta a'íin í Ciríistu'u, a'ii pu a'íin pú'een í ta'anájca huá'a jemi matǎj mena'a pua'amé'éesejre'e í xiéjniu'ucari í mej te'áijta, majta a'íime í mej títeté'u'upu'u u ta japua.

¹¹ Seajta mú'een, xu'uri ra'ará'aste se'íjna jime'e í mej ra'antis'icheca í runavij. Mi seajta, caxu ra'ará'aste se'íjna jime'e í mej teteca miyen amuáaruu í rumuájca'a jime'e sino Ciríistu'u pu'u ayén ra'ará'aste mú'ejmi jetze me'ecan tí'ij huamí'i í cúruu jetze. A'íi í pu nain amuá'ari'iri'i í sej jín a'ij pua'a rijca ti ij cáj ché'e tejámuaata'aíjte'en í a'amua jetze.

¹² Ayee pu tirá'amitiejte'e í Dios ti ayén tejamuáaruu set'íj huámua'i'ivijhuaca'a. Xiee sej cu mú'een ava'ujnáa í Ciríistu'u jamuan. Ayen che'atá na'a tǎj sej mú'een a'itácíine í mi'ichite tzajta'a jamuan í Ciríistu'u. Ayee pu een a'íjna jime'e sej mú'een rá'atzaahuat'e se'íjna jime'e í muári'eri'ira'a Dios ti jín ra'ajjáj a'íjna í Ciríistu'u huá'a tzajta'a í mi'ichite.

¹³ A'ájna'imua, ayée xu'éene'e í ru tzajta'a, seúche'e xu mi'ichite pu'éene'e í Dios jemi, se'íjna jime'e í sej auteájturaa u Dios jemi, seajta se'íjna jime'e í mej cáj miyen amua'antisíjchixi í á'amuanavi jetze. Mi ajta íjii, Dios pu ajtahua'a amuaatatíste í á'amuaxiejniu'uca sej si a'uté'uu xá'ara'ani í Ciríistu'u jamuan. Nain pu ari tejámuaatá'uuni'iri'i í sej jín auteájturaa í jemin. ¹⁴ A'íi pu xaa ra'uré'uu a'íjna ti té'eyu'usi'ihuaca'a, í ti jetzen rá'axajtaca'a í niuucari ti jime'en téjmi jetze tí'itǎj jín te'ujpuá'ajte, í tej jime'en té'echa'íica'a. A'íi pu antipua'ari'ira'a a'íjna jime'e ti rá'utatai í cúruu jetze jamuan a'íjna í Ciríistu'u.

¹⁵ Majta me'ín í xiéjniu'ucari í mej tí'aijta, majta í mej títetateí í ta japua, Ciríistu'u pu huajá'uriiri'i í mej jín an-

tiújmua'areereca'a. A'í pu ajta hua'utatévi'iraste mé jéjre'e. Hua'ave'ejáapuajmé'e, pu a'íteájraa. Hua'utéemua'íti a'íjna jime'e ti huam'í'í í cúruu jetze.

Mej nu'u ráahuauni a'íjna ti í júte'e é'eme'ecan

¹⁶ A'íj pu jín, miché'e mi caí á'amuaumaire'e me'íjna jime'e a'íj sej tiú'ucua'ani, a'íj sej ye'í titeeyé'en, nusu a'íjna xicájra'a ti jetzen ayén nu'u ruxe'eve'e sej tiú'uyesten ti te'ute'ítién í máxcira'í, na'ari ti te'ará'asti ja'anáj mej ruse'upi. ¹⁷ Naíjmi'í títj na'a ti ayén tí'een, cu xiee ti ja'atí huácien jetze á'uche'ecan. Ayeé pu tí'ivaire'e tej ti tiyen ráamua'aree a'íj ti teja'uré'enejsin.

Mí ajta, í ti xí'epi'in tén, a'íi pu a'ín pú'een, a'íjna í Ciríistu'u. ¹⁸ Majta me'ín í mej hua'aráanajche mej rucínive'e jéjre'ecitze'e, a'íime í teteca mú nu'u títua'utateújtzi'ire'e a'ímej í mej títetateí í ta japua. Mí seajta mú'een, caxu hua'atá'acare'en miyen tejamuá'ari'iran me'íjna jime'e í sej seri raamuá'íti í Dios jemi. A'í mú xaa rucínive'e me'íjna jime'e mej mi nain tiu'utaxáj a'íj mej nu'u tiu'useíj a'íj ti tí'een u ta japua. Majta jeíhua ahuaújtzaahuat'e'en me'íjna jime'e í huá'amua'atziira'a í mej rujímua'a mana'a tirájteu. ¹⁹ Mu'uri mé rúurie me'íjna í ta'anájca í tej jetzen airáneajxi'in, í tej jetzen arátaca'ane tej ti tiyen che'atá tena'a naími'í huavaújse'en a'íj ti Dios titatá'aca títj ajta tiújvi'iraxi'in í cari táata'a jamuan.

²⁰ Casi'í mú'een, Ciríistu'u pu a'amua japua huaniú t'íj huam'í'í, ajta camu ché'e tejá'amua'ajjte'e me'íjna jime'e í huá'amua'atziira'a í seica í teteca. Tí pua'a ayén, a'iné een jín siyen che'atá sena'a tí'ijri'ire matíj í seica í mej miyen tí'ijxe'eve'e mej tejámuaata'ajjte'en me'íjna jime'e a'íj mej meri tí'ijri'irejca'a. ²¹ Ayeé mú tejá'amua'ixaate'e títjín: "Caxu ra'ajtamuá'amuate'en. Caxu ra'ajtácua'an. Caxu ra'ajtémijhua'an."

²² Naíjmi'í títj na'a í niuucari ti ayén een, naími'í pu jime'en raxa títí'í ti antipua'ari a'íjna jime'e í mej raaxín. ²³ Ayej xaa ne'u, ayée pu tihuá'amítiejte'e ti i'í xí'epi'in ti pua'a ja'atí ra'ará'astijre'en a'íjna jime'e í niuucari ti ayén een. Ci xiee rí'í mú mé titeumuámua'aree, cu xiee ti tí'itiá'a í ti jín tí'íteveeca'a ruxí'evi'ira'a jime'e, cu xiee puaíjtzi pu raatá'an í ru jetze.

Mí ajta, capu tí'ítíj vaire'e sino ayée pu'u mej mi huataúra'an rujímua'a mana'a micu.

3

A'íj mej nu'u ye'í huárini a'íime í mej té'atzaahuat'e

¹ Ayeé pu tirá'amítiejte'e í Dios í sej seri seajtáhua'a huatarúu jamuan í Ciríistu'u. A'í j pu jín, ayée pu ruxe'eve'e sej siyen

tiú'umua'ati se'íjna jime'e í ti tejé'eseijre'e u ta japua a'u ti Ciríistu'u nain jín antiújmua'aree u Dios jemi.

² Setá'aj siyen tiú'umua'ati se'íjna jime'e u ti tejé'eseijre'e u ta japua. Caxu siyen sena'a tiú'umua'ati se'íjna jime'e u ti tí'iseijre'e íiyen chaanaca japua. ³ Ayee xu huárini, a'iné xu'uri huácuii u Ciríistu'u jamuan. Ajta, Ciríistu'u pu amuaaté'ine u ta japua u Dios jemi u sej jín ruuri xá'ara'ani jemin.

⁴ Ajta a'ín u Ciríistu'u, a'íjna tej jetzen arátaca'ane tej i'i ruuri, tí'ij a'ín huataseijre'en mé jéjre'e, aj tu ti tiyen che'atá tena'a huataseijre'en jamuan. Nain pu ayén naa tí'iseíire'e á'ame huápi'i mej mi naíjmi'i naa rí'i tira'utaseij.

Jime'en í mej mejmí'i tí'ijr'i'rejca'a, ajta í ti jéjcuacan jín seijre'e

⁵ A'í j pu jín, setá'aj siyen raatapuá'ajta naíjmi'i tíj na'a ti a'ij pua'a een, ti a'amua jetze aiirániineica. Caxu huá'a jamuan jí'ipite'en u sej caí naíjmi'i jí'ipi. Caxu ché'e siyen rijca í ruxána'acire'e jime'e. Caxu seajta taúra'acare'en ti tejámuaata'ájte'en í a'amua jetze ti aiirániineica. Caxu ché'e rahuauca í ti a'ij pua'a een.

Seajta i'i, caxu tí'imujche'e. Ja'atí ti ayén tí'imujche'e, ayée pu che'atá na'a een u Dios jemi tíj a'íjna í ja'ati ti raná'amiche'e í ti caí Dios pú'een. ⁶ Pu'uri teja'uré'enejsin ti 'utévatzijsin í puaíjtzi huá'a japua í mej caí me'íjna jín ra'ará'astijre'e í Dios. Jé'ecan mú tirajpuaíjtzi muá'aju'un.

⁷ Seajta mú'een, ayée xu amuacaícan rijca'a nain jime'e ti a'ij pua'a een, setí'ij seúche'e rá'astejca'a nain ti ayén. ⁸ Ajta íjii, ayée pu ruxe'eve'e sej tí'icaúra'ari'i naíjmi'i tíj na'a ti ayén een: Caxu níniu'ucacu, ni caxu rújaaxiéevi'ira, ni caxu ruté'axi'i, ni caxu a'ij pua'a éene'en, ni caxu a'ij pua'a tihuá'ixaate'e huá'a jemi í teite. Caxu seajta a'ij pua'a tí'ixajta.

⁹ Caxu tí'iru'ixaate'e hua'itzi jime'e seíj ajta seij, a'iné xu'uri raatapuá'ajtaca'a se'íjna ti mí'ime'ecan ti ú'useijre'eca'a í a'amua jetze. Seajta nain mé úurieeni a'ij ti ye'í rijca'a a'íjna ti mí'ime'ecan. ¹⁰ Ari mú'een, xu'uri tí'ihuaújchejte se'íjna jime'e ti tí'irí'een, ti tí'ijéjcu. Dios pu auj amuaajéjcuare'esin í a'amua tzajta'a sej si siyen éene'e xá'ara'ani tíj a'íjna ti amuaateájtuaa íiyen chaanaca japua, sej si nain jín ráamua'ati.

¹¹ Ajta í Dios, capu jetzen ruxe'eve'e ti pua'a ja'atí Israel jetze ajtéme'ecan nusu ti pua'a i'i Griego pú'eeene'en. Capu ajta jetzen ruxe'eve'e ti pua'a peri ra'ará'aste pe'íjna jime'e mej mua'antisíjcheca'a á'a navij nusu pecaí. Capu amín a'ij ti pua'a a'imúa pé'eme'ecan, na'ari seij chuéjra'a japua pe'eche. Capu ajta a'ij í'irini ti pua'a seica pej jemin tí'ivaire'e na'ari pej piyen tihuá'ájte'e í seica. Ayee pu'u, Ciríistu'u pu xaa a'ín pú'een í ti ruxe'eve'e. Nain pu jín ra'ará'asten. Ajta a'ín pu

huateáturaasin huá'a tzajta'a í ruteftestemua'a a'u ti na'a mej mena'a a'uchéjme.

¹² Ayee pu'u, Dios pu amua'antíhua'u. Xu'uri huaté'uu jemin, ajta a'íi pu amuá'ixe'eve'e. Sej si siyen huárini a'ij ti tiraavíjte'e. Setá'aj ahuaújcu'uven seíj seajta seij. Setá'aj rí'í huá'acha'íi í seica, caxu á'ujtzaahuatete'e, caxu seajta rucínive'e. Setá'aj siyen te'utáviicua'í ti'ití ti a'ij tejá'amuaruure.

¹³ Setá'aj siyen rá'uviicua'í seíj seajta seij. Setá'aj seajta tiu'utaúruuni'í ti pua'a seij rájaaxiejte'en í ruxí'ej teví. A'iné tavástara'a pu ari mú'ejmi tiu'utá'uuni'iri'í, setá'aj siyen che'atá sena'a tiu'utaúruuni'í seíj seajta mi seij. ¹⁴ Ajta, í ti jaítze'e ruxe'eve'e caí máa niuucari, setá'aj siyen huaújxe'eve'en. A'ii pu a'íin pú'een í sej jín avaujseijtare'en sej si seij sena'a teitejra'a pu'éene'en xá'ara'ani. Ajta, a'íi pu amuaanaíjmire'esin.

¹⁵ Ché'e Ciríistu'u amua'anpuá'ajte'en í a'amua tzajta'a sej si ru'ihuaamua'a xá'ara'ani temua'a naa. Ayee pu tejamuaatajé í tavástara'a sej si siyen xí'epi'ín éene'e seíj ajta mi seij, a'iné naími'í xu ruseáxulitare'en. Seajta siyen ti'ijtéujtzi'ire'en í Dios.

¹⁶ Setá'aj siyen tiú'umua'ati jeíhua se'íjna jime'e í niuucari ti jíme'en raxa í Ciríistu'u sej si ráamua'aree a'ij sej tihuá'umua'aten í seica, a'ij sej ye'í rí'í mé titeumuámua'are'en sej si tihuá'a'ixaate'en nain e'ehauritiécan jime'e. Seajta chuiicari xu jín tiraatateújtzi'ire'en í Dios. Ayee xu tiu'utáchuiica í ru tzajta'a se'íjna jime'e chuiicari ti yu'uxari jetze me'ecan, nusu chuiicari ti Dios jetze raxa, na'ari ti'ití ti rí'í amuaatámua'atziite í xiéjniu'ucare'ara'an í Dios.

¹⁷ Ayee pu'u, setíj sena'a ti'ixa, setíj sena'a rici, setá'aj siyen huárini nain jíme'en niuucajtze'en í tavástara'a a'íjna í Jesús. Setá'aj tiraatateújtzi'ire'en í Dios í tá'iyá'upua jamuan í Ciríistu'u.

A'ij mej ye'í huárini í mej té'atzaahuatete'e a'ímej jemi í teite

¹⁸ Mú'een, mi sej víiche'e, setá'aj ra'ará'astijre'en a'ímej jemi á'amuaacínastemua'a, a'iné ayée pu tiraavíjte'e í tavástara'a jemi. ¹⁹ Seajta mú'een, mi sej neiche, setá'aj rí'í tihuá'ajcha'íi xá'ara'ani temua'a naa a'ímej í sej huajá'uvi'itín. Caxu a'ij tihuá'ajeeve.

²⁰ Seajta mú'een, mi sej hua'atáatajmua'a, setá'aj siyen nain jín hua'ará'astijre'en matíj mena'a tejamuá'ixaate'en a'íme í ruvaújsimua'a, a'iné a'íi pu rí'í tiraatá'asin a'íjna í tavástara'a.

²¹ Seajta mú'een, mi sej huá'avaujsimua'a, caxu huápí'í hua'ajteá'axi'í a'ímej í ruyaujmua'a mej mi caí a'ij pua'a té'ujmuajte.

22 Seajta mú'een, mi sej tí'ijti'ire'e, setá'aj nain jín ra'ará'astijre'en a'ímej í mej tejá'amua'aijte'e. Setá'aj siyen tiu'umuári'en temua'a naa setíj sena'a tiraayí'iti a'iné mú'een xu rá'atzaahuate'e se'íjna í tavástara'a. Caxu raatapuá'ajta se'íjna jime'e tí'ij caí mé'e já'ahua'a a'íjna í ti tejá'amua'aijte'e. Seica mú miyen rici. Aj mú caj tí'imuari'e ti pua'a a'ín ti tihuá'aijte'e ti huá'aseijra. Ayee mu'u rici mej mí rí'i raatá'an.

23 Mí seajta mú'een, setíj sena'a rici, setá'aj siyen che'atá sena'a tiu'umuári'en tzáahuati'ira'a jime'e setíj tiraatévaire'enche'e se'íjna í tavástara'a. Caxu siyen sena'a tiu'umuári'en mej mi amuaaséij a'íime í teteca.

24 Xu'uri ramua'aree ti a'ín tavástara'a, a'íi pu ajta tejámuaatanájchite'esin í ti rujímua'a. Aúche'e pu tejá'amuaaci'iti a'íjna sej raamuá'iti, a'iné a'ii pu a'ín pú'een í sej tí'ijvair'e a'íjna í tavástara'a ti ajta i'i Ciríistu'u.

25 Mí ajta, a'ín í ti a'ij pua'a rici, ayée pu che'atá na'a a'ij pua'a tí'ijci'iti. Ruxí'ej pu tihuá'aruuren í Dios jemi, capu ja'atí jaítze'e rí'en caí í seij í jemin.

4

1 Seajta mú'een, mi sej tihuá'aijte'e, setá'aj tihua'utapuá'ijve'en tíj na'a í ti ruxe'eve'e, tíj na'a ti ayén tiraavíjte'e ti tihuá'aci'iti. Ayee xu huárini a'iné xu'uri ramua'aree ti seij ajta tejá'amua'aijte'e mú'ejmi. Júte'e pu é'eseijre'e a'íjna.

Jíme'en í ti te'entipuá'ari, ajta í ti jíme'en ca'aníjra'a hua'utá'asin

2 Setá'aj seuj rahuaviira í Dios jemi. Caxu a'ij ruaaca. Seajta mú'een, seúche'e tí'ijteujtzi'ire'e í Dios. 3 Seajta, setá'aj siyen seuj rahuaviira í Dios jemi itejmi jime'e ti ij Dios ayén taatasejrate'en a'ij ti ye'í ti'iti huáruuren tej ti tiyen tihua'utá'ixaate'en í niuucari, tej ti te'íjna hua'utasejrate'en í Ciríistu'u, a'íjna ti rú'avaata í Dios jemi. A'íj pu jín, nu'uri aiteánami'i.

4 Seuche'e xu seajta rahuaviira í Dios jemi neetzi jime'e nej ni e'ehauritiécan jín tihuá'a'ixaate'en a'ij ti tiraavíjte'e nej niyen rici.

5 Ayee xu rijca mú'een, caxu ché'e sena'a á'ujujhua'ane'en huá'a jamuan í mej caí té'atzaahuate'e, sino ayée xu'u rijca matíj teite í mej rí'i metíteumuámua'aree. Ja'anáj ti na'a ti í'iri'iri sej siyen huárini í ti i'i xí'epi'in, ayée xu'u rijca.

6 Setá'aj rí'i hua'atá'acare'en se'íjna jime'e sej siyen tí'ixaxa'a, mej mi me'íjna jín ráamua'aree í sej caí rucínive'e. Seajta siyen tihuá'a'ixaate'en mej mi huajíjxin, mej mi ri'éene'e muá'ara'ani.

Jíme'en í ti te'entipua'ari

⁷ Ajta a'ín í Tíquico a'íjna í ta'ihuaara'a í Cirístu'u jemi, a'í pu tejámuaatá'ixaate'esin nain a'ij ti tí'inevaire'e ineetzi. Jéihua nu raxí'eve'e nemíjna. A'ii pu ari rí'í tináavai ara'axcáacan jíme'e. Capu ja'anáj á'itzee. Ajta, naíjmi'i tu tí'ivaire'e í tavástara'a jemi. ⁸ A'í j nu jín neraata'ítí múdejmi jemi ti ij ayén tejámuaatá'ixaate'en a'ij ti tí'itavaire'e, ti ij rí'í jamuaatá'an.

⁹ Neajta nu jamuan raata'ítí ne'íjna í Onésimo, í ti múdejmi jetze ajtémecan. Jé'ecan tu teajta raxí'eve'e te'íjna í ta'ihuaara'a. Capu ajta ja'anáj á'itzee. A'í múdejmi nain jín tejámuaatá'ixaate'esin a'ij ti tí'iruure iyecuí.

¹⁰ Majta me'ín í ta'ihuaamua'a, a'í múdejmi á'amuateujte'e, amuacaícan a'íjna í Aristarco ti ajta ayajna aiteánami'i nee jamuan, ajta a'íjna í Marcos, ti i'í neuseájra'an pírici a'íjna í Bernabé. Xu'uri ramua'aree a'ij sej ye'í huárini a'íjna jíme'e, ti jíme'en yee ti pua'a a'ín a'uré'enen múdejmi jemi a'íjna í Marcos, setá'aj ra'ancuré'evi'itín temua'a naa.

¹¹ Ajta a'ín í Jesús, í ti ajta ayén ántehuaa tijín Justo, a'í pu ajta á'amuateujte'e. A'í me'í mej huaíca, a'ii mu'u a'ín púde'een í mej Israél jetze ajtémecan, í mej miyen neetzi jetze té'ejtévair'e te'í ti tiyen tíhua'utá'ixaate'en í teite jíme'en í Dios ti tí'ajta íiyen chaanaca japua. Jé'ecan múdejmi rí'í naatá'a ineetzi.

¹² Ajtahua'a se'í pu á'amuateujte'e, a'íjna í Epafras. A'í pu ajtémecan múdejmi jetze, ajta pu ravaire'e a'íjna í Jesús ti i'í Cirístu'u. Ja'anáj ti na'a pu tí'itese'e a'íjna jíme'e ti rahuavii í Dios jemi múdejmi jíme'e, sej si te'utáviicua'i, sej si caí tí'itíj jín auteáturan, sej si seajta ra'ará'astijre'en nain jíme'e a'ij ti tí'ijxe'eve'e í Dios. ¹³ Ayee nu tejá'amua'ixaate'e ti ayén tí'ayajna. A'íjna í Epafras, jé'ecan pu tí'itese'e múdejmi jíme'e, ajta a'ímej jíme'e í mej me'uun a'uchéjme, a'ájna já'ahua'a Laodicea, majta í mej se'í jetze é'eche í chajta'a a'ájna Hierápolis. ¹⁴ A'í múdejmi majta á'amuateujte'e, a'íjna í Lucas, í ti tíhua'ahua'ate, í tej raxí'eve'e, ajta a'íjna í Demas.

¹⁵ Setá'aj siyen hua'utateújte'en neetzi jetze me'ecan a'ímej í ta'ihuaamua'a Laodicea mej a'uchéjme, seajta se'íjna í Ninfas. Setá'aj seajta hua'utateújte'en a'ímej í mej e'etiújse'iri a'u ti é'eche í Ninfas.

¹⁶ Setá'aj seri ra'ujíjve se'íjna i yu'uxari sej si naíjmi'i ráanamua, setá'aj siyen tiu'uta'íte mej mi hua'utánamujriste'en a'íme Laodicea mej é'eche. Ajta í se'í yu'uxari, Laodicea ti é'eme'ecan, setá'aj seajta ra'ujíjve'en sej si seajta naíjmi'i ráanamua. ¹⁷ Seajta, setá'aj siyen tiraata'ixaate'en se'íjna í Arquipo yee: "Rí'í pepu'u múde'ee, pej pi nain jín ra'ará'asten í tavástara'a ti tímuaa'íjcate."

¹⁸ Inee, i nej i'i Pablo, a'ij nu jetze já'amuateujte'e a'íjna i nej ra'uyú'uxaca'a nemuajca'a jime'e. Caxu yá'uhua'anan í nej aiteánami'i. Ché'e a'ij tejá'amuavaire'e. Ayee pu icu.

A'ij ti tira'uyú'uxaca'a í San Pablo a'imej í mej Tesalónica a'uchéjme'ecaa, í ti sej

A'í mú huá'ateujte'e í mej Tesalónica e'etiújse'iri

1 Inee Pablo, ajta a'íjna í Silvano, ajta a'íjna í Timoteo, ayé tu tejá'amuayu'use'e mú'ejmi mi sej Tesalónica é'eche, sej seajta tiújse'iri í Dios jemi, seajta jemin í tavástar'a, a'íjna í Jesús ti ajta i'í Ciríistu'u. Ayee tu tí'ijxe'leve'e ti Dios r'í tejamuáacha'ín, ti ajta r'í amuáaruuren a'amua tzajta'a sej si r'í ru'ihuaamua'a xá'ara'ani.

Jíme'en í mej jín hua'utájuyete mej mi té'antzaahuat'en a'íme í mej Tesalónica é'eche

2-3 Ja'anáj ti na'a tu r'í tiraatá'aca í Dios jemi mú'ejmi jime'e. Ja'anáj ti na'a tej huavii í Dios, teajta tu rá'ixaate'e mú'ejmi jime'e, a'iné mú'een xu jeíhua tí'imuari'e se'íjna jime'e sej rá'astijre'e se'íjna í tavástar'a. Seajta siyen che'atá sena'a jeíhua tí'imuari'e se'íjna jime'e sej raxí'leve'e sej hua'utévaire'en í seica í mej é'eseijre'e í Dios jemi. Seajta mú'een, caxu ja'anáj raatéxieehuataca'a í sej rachú'leve'e í tavástar'a a'íjna í Jesús ti ajta i'í Ciríistu'u tí'ij a'ín amua'irájtuaani, a'u sej yé'ejpuaíjtzica'a.

4 Ayee nu tejá'amua'ixaate'e mi sej ta'ihuaamua'a. Tu'uri ramua'aree ti Dios já'amuaxe'leve'e, ajta a'í pu amua'avé'ehuauxi. 5 Ayee tu een jín ramua'aree a'iné tet'íj tiyen tejamuá'ixaa í niucari jime'e ti jíme'en raxa í Dios, caxu ché'e sena'a ráanamujri'i sino a'íj xu jín muári'eri'ire'ara'an í xiéjniu'ucare'ara'an í Dios, a'íj xu jín temua'a naa yaú'itíe xa'araa í ru tzajta'a. A'íj xu seajta jín rú'umua'areereca'a ti ayén ti'ayajna a'íjna í niucari. Mú'een xu seajta siyen taseíjraca'a ti'itén tej teitejra'an pu'eene'e, teajta tiyen tí'ivaire'eca'a mú'ejmi jime'e. Ayee tu huaríj mú'ejmi jemi sej si ráamua'aree a'ij ti tiraavíjte'e í tavástar'a jemi.

6 Seajta mú'een á'iyen xu siyen che'atá sena'a huaríj tet'íj iteen, ajta tíj a'ín huaríj í tavástar'a, a'iné jeíhua xu rajpuaíjtzica'a. Capu amín a'ij. Seuche'e xu huataújtemua'ave, a'iné a'ín xiéjniu'ucare'ara'an í Dios, a'íj pu ca'aníjra'a amuaatá'a í a'amua tzajta'a. 7 A'íj mú jín, naími'i a'íime í mej e'etiújse'iri, a'achú mej mena'a pua'amé í mej me'uun é'eme'ecan u Macedonia, majta í mej me'uun é'eme'ecan u Acaya, a'íj mú r'í tejá'amuaseij mú'ejmi a'ij sej ríci. 8 Capu a'úu na'a á'anamuajre'e mú'ejmi jemi í niucari ti jíme'en

raxa í tavástara'a, sino nainjapua pu namuajre'e a'íjna jime'e sej seri rá'astijre'e í Dios. A'íj pu jín caí ché'e ruxe'leve'e tej tí'ti huataxáj te'íjna jime'e.

⁹ Jee xaa ne'u, seica mú tí'ita'ixaate'e a'íj tej tite'utéjhuii tej tiu'umuári'en a'amua tzajta'a. Seajta nu'u, set'íj rá'antzaahua í Dios, seajta nu'u huaja'uhuá'axi se'ímej í mej caí Dioosi pú'een. Xu'uri nu'u ravaire'e se'íjna ti í'í Dios tzáahuati'ira'a jime'e, ti ajta ruuri rusén jime'e. ¹⁰ Xu'uri nu'u íjii rachú'leve'e se'íjna ti yaujra'an pú'een í Dios ti a'íjn ajtahua'a u e'icáanen u ta japua, a'íjna Dios ti raatarujte huá'a tzajta'a í mi'ichite. A'íi pu a'íjn pú'een í Jesús. A'í pu tu'irátuaasin tí'íj caí puaíjtzi táaci'iti ti Dios hua'utá'asin a'ímej í mej yen chaanaca japua huachéjme.

2

A'íj ti teja'umuáriej a'íjna í Pablo huá'a jemi

¹ Seajta mú'een, ne'ihuaamua'a, temua'a xu ramua'aree ti naa titáavai tet'íj amuáamuaareca'a. ² Amuacaí mú xaa a'íj pua'a táaruu a'íime í mej Filipos é'eche. Jéihua tu rapuaíjtzica'a te'újna. Xu'uri ramua'aree ti ayén ti'ayajna. Capu amín a'íj. A'iné Dios pu ca'aníjra'a taatá'a, a'íj tu jín teuj á'ataca'anejca'a tej tiyen tejámuaatá'ixaate'en í niuucari ti jín Dios amua'irátuaasin. Jéihua mú taatamuári'eriste xaa ne'u.

³ Catu te'íjna jín autéjhuii tej tiyen tejámuaatá'ixaate'en hua'itzi jime'e, sino teen tu tiyen ámuatá'ixaate te'íjna jime'e tej jé'iyecan jín tí'ixaxa'a. Catu teajta tí'itese'e tej amuaacuanaman.

⁴ Mi teajta iteen, ayée tu tejá'amua'ixaate'e a'iné ayée pu tira'aránajcheca'a í Dios ti a'íjna jín ta'antíhuau tej ti amuá'ixaate'en í niuucari ti Dios jín amua'irátuaasin. Catu tiyen tí'itese'e tej rí'í tihua'utá'an í teite, sino tej rí'í tiraatá'an í Dios ti tirú'umua'aree a'íj tej te'á'uhuátamua'atzi í tatzajta'a.

⁵ Xu'uri ramua'aree tej caí ja'anáj tiyen tejámuaatá'ixaa tena'a te'íjna jime'e í niuucari ti naa á'amuanamuajriste'e. Catu teajta tiyen taseíjrataca'a tej tí'titij ancuré'an. Dios pu rú'umua'aree tej tiyen rici tzáahuati'ira'a jime'e.

⁶ Catu ja'anáj tiyen rahuauhuau mú'ejmi jemi sej rí'í titaatá'an. Catu teajta tiyen rahuauhuau seica jemi. Rí'írístaca pu tej tiyen tejamuata'íjtenche'e ca'anéri jime'e a'íjna jime'e ti Círíistu'u ta'antíhuau. ⁷ Mi teajta iteen, catu tiyen huaríj, sino rí'í tu tí'títacha'íca'a mú'ejmi jemi. Ayee tu che'atá tena'a rí'í tejamuájcha'íca'a tíj a'íjn í hua'anáànaj í tí'írí rí'í tihuájcha'íi.

⁸ Jé'ecan tu á'amua'axe'leve'eca'a. A'íj pu jín, ayén ta'aránajcheca'a tej tiyen tejámuaatá'ixaate'en í niuucari ti

Dios jín amua'irátuaasin. Teajta tiyen á'ataca'anejca'a tej tejamaatá'an nain tíj tena'a tej tí'ijcha'íica'a, ayée tu teajta á'ataca'anejca'a tej huácui'ini mú'ejmi jetze me'ecan. Ayee tu tí'imua'atzejca'a a'iné jé'ecan tu á'ataca'ane mú'ejmi jemi. ⁹ Tij secaí seuj ramua'aree, ta'ihuaamua'a, tej jei'hua tiu'umuáriej, teajta tej rajpuaíjtzica'a.

Jee xaa, tetiu'umuáriej tújca'ari tzajta'a, teajta tíca'ari tza-jta'a tej ti caí ja'ati huatamuári'eriste'en tej amuaatá'ixaate'en í niuucari jime'e ti jín Dios amua'irátuaasin.

¹⁰ Mú'een xu taaseíj a'ij tej ti'ítitacha'íica'a mú'ejmi jemi, mi sej té'atzaahuate'e. Nain tu jín tiyen huaríj a'ij ti tiraavíjte'e í Dios jemi. Catu ja'anáj ja'ati a'ij pua'a huáruu. Catu teajta ti'ítij jín auteájturaa. Dios pu ajta ramua'aree ti ayén ti'ayajna. ¹¹ Mú'een xu ramua'aree a'ij tej rí'i ti'ítitacha'íica'a mú'ejmi jemi naíjmi'ica a'achú sej pua'amé. Ayee tu che'atá tena'a tejamuá'itíiri'i sej teajta sej tíj tihuá'itíi í hua'atáata a'ímej í tí'iríi.

¹² A'íj tu jín, ca'aníjra'a amuaatá'a sej si siyen rí'i titetiújcha'íi a'ij ti tiraavíjte'e í Dios jemi. Teajta tiyen huaríj sej si hu-ateújca'anen í ru tzajta'a. Jé'ecan tu á'amuajee sej si siyen huá'ini a'ij ti tiraavíjte'e í Dios jemi, a'iné a'ii pu a'ín pú'een í ti á'amuajee sej si se'uun e'ará'asti a'u ti a'ín tejé'ajta í Dios, sej si seajta se'uun ye'encuré'an í sej jín naa seíire'e xá'aju'un tíj na'a rusén jime'e. ¹³ Ten tu xaa tejamuá'ixaa í niuucari ti jime'en raxa í Dios. Seajta mú'een, set'íj ráanamujri'i, caxu se'íjna jetze ra'ancuré'a í mej ché'e mena'a tí'ixaxa'a í teteca sino ayée xu tiyaúchueere'e ti Dios jetze me'ecan í niuucari. Jee xaa ne'u, a'íj pu jetze me'ecan, ajta a'í pu rí'i á'amuaruuren í a'amua tzajta'a, mi sej té'atzaahuate'e. A'íj tu jín ja'anáj ti na'a tu tí'ijteujtzi'ire'e í Dios jemi te'íjna jime'e sej siyen ra'ancuré'a í niuucari.

¹⁴ Seajta mú'een, ta'ihuaamua'a, ayée xu huaríj, cu xiee sej huá'ijchueca'a a'ímej í mej Judea a'uchéjme, í mej majta e'etiújse'iri teyujta'a mej mi raateánajche í Dios, a'iné a'í mú majta ajtém'e'ecan í Ciríistu'u jetze. Ayee xu che'atá sena'a tira-jpuaíjtzica'a a'ímej jemi í ruxí'ej teite a'ij mej tirajpuaíjtzica'a a'íme í mej Judea é'eme'ecan.

¹⁵ Majta a'íme í seica, í mej caí té'atzaahuate'eca'a, a'í mú raajé'ica í tavástara'a ti ajta i'i Jesús. Majta huá'ucuii a'ímej í mej Dios jetze me'ecan tí'ixaxa'ata'a. Majta taatamuári itejmi. A'ij mú pua'a tiraatá'aca í Dios jemi. Majta mú huájcha'ire'e naíjmi'ica í teite í mej yen chaanaca japua huachéjme.

¹⁶ Ayee mú een jín miyen ríci mej mi tá'ijmíjra tej ti caí ché'e hua'utá'ixaate'en í niuucari ti Dios jetze me'ecan a'ímej í mej Israel jetze ajtém'e'ecan. Camu a'atzu raxí'eve'e ti Dios

hua'irájtuaani í hua'axí'ej teite. Ayee mú me'íjna jín huarín, a'íi mú raamuá'itín ti Dios puaijtzi hua'utá'an tíj na'a rusén jime'e a'íjna jime'e mej jeíhua huápi'i auteájturaa jemin í Dios. Pu'uri xaa a'ájna teja'uré'enejsin ti Dios puaijtzi hua'utá'asin.

Pablo pu ayén tí'ijxe'eve'e ti ajtahua'a huá'umuaare

¹⁷ Ayee nu tejá'amua'ixaate'e. Tetí'ij ca'anéri jín ajtacíj, catu mé amuuhuá'axi, sino jeíhua tu tí'imua'atzejca'a mú'ejmi jime'e. Capu a'atzu á'ateeví'ica tetí'ij caí ché'e huáapua'a tej tiyen ye'imuá huaté'en. A'íj tu jín jeíhua huápi'i tiu'utése tej ti a'atanén mú'ejmi jemi. ¹⁸ Jéihua tu tiyen tí'ijxe'eve'eca'a tej te'uun a'atanén a'u sej é'eche. Jee xaa ne'u, ayée nu tí'ijxe'eve'eca'a inee, i nej i'i Pablo. Canu ja'anáj caí tí'ijxe'eve'eca'a. Mi ajta a'ín í Satanás, a'íi pu na'antánaamua.

¹⁹ Neajta nu niyen tejá'amua'ixaate'e ti'iti í nej jíme'en tí'ijchú'eve'e, í nej jíme'en netémua'ave'e, í nej jíme'en ahuántzaahuaté'en ne'íjna jime'e nej tí'imua'itín ne'íjna xicáara'a jetze tí'ij ajtahua'a huataseíjre'en í tavástar'a'a ti ajta i'i Jesús. ¿Ni secaí mú'een se'ín pú'een?

²⁰ Jee xaa ne'u, mú'een xu se'ín pú'een, í nej jíme'en a'utántzaahuaté'esin, í nej jíme'en huatántemua'ave'esin.

3

A'ij mej tirajpuaítzi muá'aju'un

¹ Tetí'ij caí ché'e té'eviicua'i tej caí ramua'aree a'ij ti tejá'amuaaire'eca'a, ayée pu titá'amitiejte'eca'a itejmi ti ayén jaítze'e tiraavíjte'e tej tiyen tajímua'a huateáturan teyujna Atenas. ²⁻³ A'íj tu jín, te'ín Timoteo tiu'uta'ítí'iri'i ti u a'atanén mú'ejmi jemi. A'ijna í Timoteo, a'ii pu a'ín pú'een í ta'ihuaara'a, ajta Dios pu ra'avé'ehua'u ti ij ta jamuan á'uche'ecane'en tej tihua'utá'ixaate'en í niuucari ti jíme'en raxa a'ij ti huaríj í Ciríistu'u. Ayee tu een jín tiraata'ítí'iri'i ti ij a'ín Timoteo ca'aníjra'a amuaatá'an sej si huateújca'anen í ru tzajta'a, ti ij caí seij raatéxiehuata a'íjna jime'e ti jeíhua tirajpuaítzi íjii. Xu'uri temua'a ramua'aree ti ari tiraaxí'epí'íntari'iri'i tej tiyen tirajpuaítzi tá'ara'ani.

⁴ Jee xaa ne'u, tetí'ij te'uun a'uté'eca'a mú'ejmi jemi, ayée tu amuacaícan tejamuá'ixaa tej tiyen tirajpuaítzi tá'ara'aniche'e te'íjna jime'e mej a'ij pua'a taruurénche'e. Ajta ayén teja'uré'ene. A'íj xu seri mua'aree. ⁵ Neajta nu tiraatániu'uche nej ni ráamua'aree a'ij ti tejá'amuaaire'eca'a, ti pua'a seuj té'atzaahuaté'e. Canu ché'e té'eviicua'iraca'a, a'iné nu'uri tí'itziíne'eca'a ne'íjna jime'e ti a'ín tiyaaru'u amuaatamuári'eriste'en mú'ejmi jemi sej si caí ché'e té'antzaahuaté'en, tí'ij caí ché'e ti'iti vaire'e á'ara'ani najmí'i í tej jín tiu'umuári'ej mú'ejmi jemi.

⁶ Aru a'ín í Timoteo, pu'uri mú'ejmi jemi u e'erájraa. Tí'ita'ixaate'e a'íjna í tej jíme'en tátémua'ave'e sej nu'u sej té'atzaahuat'e, seajta huaújxe'eve'e sej seajta sej. Seajta nu'u sej rutémua'ave'e seti'íjtá ta'utámua'aree itejmi. Mú'een xu nu'u raxí'eve'e sej taaseíj. Teajta iteen, ayée tu che'atá tena'a huápi'i tí'ijxe'eve'e tej amuaaséj.

⁷ Ayee nu tejá'amua'ixaate'e, mú'een ta'ihuaamua'a. Jé'ecan pu rí'i taatá'a tetí'ij ráamua'areeri'i sej sej siyen té'atzaahuat'e. Pu'uri xaa rí'irí tej te'utáviicua'i nain jíme'e í tej jín rajpuaíjtzi, ajta í tej jín taxiemiste'eca'a. ⁸ A'iné mú'een xu sej té'eviicua'i sej sej rá'atzaahuat'e í tavástar'a, pu'uri ajtahua'a í'irí'iri nej rí'i mé tiu'utéveeca. ⁹ A'íj tu jín jé'ecan huápi'i tí'ijteujtzi'ire'e í Dios mú'ejmi jíme'e te'íjna jíme'e tej jeíhua huápi'i tátémua'ave'e í mú'ejmi jemi a'iné mú'een xu rí'i titatá'aca.

¹⁰ Nain tújca'ari tzajta'a, ajta nain tíca'ari tzajta'a, ca'anín tu jín rahuavii ti Dios ayén tatá'acare'en tej ti teajtáhua'a amuaaséj, teajta tejámuaatévaire'en tej raanaíjmire'en tí'iti ti na'a ti tejamuá'aturaate'e a'íjna jíme'e sej rá'atzaahuat'e í tavástar'a.

¹¹ Ajta a'ín í Dios í tej rájya'upua, ajta a'ín í tavástar'a ti ajta í'í Jesús, miché'e me'ín taatá'acare'en tej ti te'uun a'atenén mú'ejmi jemi. ¹² Ché'e a'ín tavástar'a ruxí'evi'ira'a jín amuaatá'an sej si jeíhua huápi'i huaújxe'eve'en sej seajta sej, sej si seajta siyen che'atá sena'a tihuá'uxe'eve'en naíjmi'íca í teite a'achú mej mena'a pua'amé í á'amuaxi'ej teite tetíj iteen tejá'amuaxe'eve'e.

¹³ Ché'e ajta a'ín amuaatá'an í ca'aníjra'a í á'amuatzaajta'a sej si caí tí'itij jín auteáturan í Dios jemi í tej rájya'upua, sej si seajta siyen urarí'enejme'eni í a'amua tzajta'a a'íjna xicáara'an jetze ti ajtahua'a huataseíjre'en a'íjna í tavástar'a ti ajta í'í Jesús, jamuan naíjmi'i í mej tí'ivaire'e u ta japua.

4

A'ij mej ye'í huárini mej mi rí'i tiraatá'an í Dios

¹ Ajta íjii, ta'ihuaamua'a, tu'uri tiyen tejámuaatá'ixaa a'ij sej ye'í titetiújcha'íi sej si rí'i tiraatá'an í Dios. Jee xaa, xu'uri siyen rí'i titetiújcha'íi. Mi teajta iteen, ayée tu tejá'amuahavii Jesús jetze me'ecan sej si siyen jaítze'e rí'i titetiújcha'íi. Ten tu ca'aníjra'a amuaatá'asin sej si jaítze'e rí'i titetiújcha'íi tíj na'a ti yú auca'ití'a'ame. ² Xu'uri xaa ramua'aree tí'iti ti niuucarijra'a pú'een í tej jín teri amuá'ixaa Jesús jetze me'ecan.

³ Ayee pu tí'ijxe'eve'e í Dios sej si urarí'ene'en xá'ara'ani, ajta nu'u sej raatapuá'ajta sej ja'ati jamuan tíu'ujxana'acira'ate. ⁴ Ayee pu tí'ijxe'eve'e sej siyen

tí'ijmua'areere sej siyen ráaruuren í rutevij sej si siyen huárini a'ij ti tiraavíjte'e ti pua'a ja'ati huaténe'iche. Ché'e a'ín ayén ratévi'itine'en mej mi raasej í seica ti xí'epi'ín huaríj nain jime'e.

⁵ Ché'e a'ín caí ché'e na'a ratévi'itine'en a'ij mej ríci a'íme í teitejra'a í mej caí rá'astijre'e í Dios, matíj mena'a pua'amé yen huachéjme íiyen chaanaca japua, í mej ché'e mena'a néjne'iche a'ij ti tihuá'amitiejte'e rumua'atzíira'a jime'e ti a'ij pua'a een. ⁶ Ajta nu'u ayén tiú'ujxe'eve'e ti ja'ati caí ja'anáj auteáturan a'ijna jime'e ti a'ij pua'a ráaruuren í ruxí'ej tevi a'ijna jime'e ti ruxána'acira'aten jamuan íra'ara'an í ru'ihuaara'a. Ayee pu'u, a'iné Dios pu puaíjzi raatá'asin a'ijna ti ayén ríni. Tu'uri tejmí'i tiyen tejámuaatá'ixaa. ⁷ Capu ayén titaatajé í Dios tej ti tiyen tiu'uxána'acire'en sino a'í pu ayén ta'antíhuau tej ti urarí'enejme'eni í tatzajta'a.

⁸ A'ij pu jín, ti pua'a ja'ati caí rá'atzaahuat'e a'ij tej tejá'amua'ixaate'e te'ijna jime'e, a'í pu caí mé rúhua'axijsin í niuucari ti teteca jemi é'eme'ecan. Capu a'atzu, sino a'í pu xaa mé rúhua'axijsin í Dios ti ruxíejni'u'uca huata'íteca'a ti mú'ejmi jemi huateáturan. ⁹ Capu a'atzu ruxe'eve'e nej niyen tejá'amuyau'use'e a'ijna jime'e sej huaújxe'eve'en sej si temua'a naa tiú'uríhuaamua'atan. Dios pu ari ramua'aree sej siyen huaújxe'eve'en.

¹⁰ Jee xaa, ayej ti'ayajna sej huá'axe'eve'e í ru'ihuaamua'a naíjmi'ica a'achú mej pua'amé a'u mej a'uchéjme tíj na'a a'utí huatacá'a u Macedonia. Mi teajta iteen, ayée tu'u ca'aníjra'a amuaatá'asin sej si seuj jaítze'e huaújxe'eve'en.

¹¹⁻¹² Ten tu teajta tiyen tejá'amua'íjcate'e sej si rí'i titetiújcha'íi ti ij caí ti'ti á'amuajaaxiejte'e, sej si antiújmu'areere se'ijna jime'e a'ij ti tiraací'i sej ajta sej. Ajta í'i, ché'e ja'ati tiu'umuári'en í rumuári'erí'ire'ara'an jime'e sej ajta sej a'ij ti tirú'umua'aree. Ayee tu amuacaícan tejámuaa'íjca mej mi rí'i tejamuaaséj a'íme í mej té'astijre'e í tavástar'a jemi, ajta ti ij caí ti'ti tejamuá'aturaate'e.

Tí'ij ajtahua'a yen huatasejre'en í tavástar'a

¹³ Jíme'en a'ímej í mej meri huácuii, ayée mú seijre'e: cu xíee mej cu'utzu. Ayee tu tí'ijxe'eve'e sej ráamua'aree tzáahuatí'ira'a jime'e sej si caí ché'e ruxíéemiste'e matíj a'íme í seica í mej caí rachú'eve'e í tavástar'a. ¹⁴ Ayee tu té'atzaahuat'e iteen: tí'ijtá Jesús huamí'i, a'í pu ajtahua'a huatarúj. A'ij tu jín tiyen teajta té'atzaahuat'e ti a'ín Dios ajtahua'a hua'arávi'itín jamuan í Círíistu'u a'ímej í mej meri huácuii a'ijna jime'e í mej majta meri ra'ará'astijre me'ijna í Jesús.

15 Ayee tu tejá'amua'ixaate'e í tavástar'a jetze me'ecan ti ayén éene'e á'ara'ani. Catu anáaté'ee tá'aju'un iteen i tej tiyen ruuri seijre'e yen chaanaca japua tí'ij amín ajtahua'a huataseijre'en í tavástar'a sino a'íime í mej meri huácuii, a'íi mú xaa anáaté'ee muá'aju'un.

16 Tí'ij Dios raataxájta í niuucari ti jín tíhua'uta'aíjite'en, a'úu pu e'icánamuáare'e a'ame ti ja'ati ucáajijhua í trompeeta jetze a'ujna Dios ti é'eseijre'e. Ajta u e'icájijhua a'íjna ti jemin tí'ivaire'e. Aj pu xaa i tavástar'a u e'icánejsin u júte'e. Majta me'ín í mej huácuii, í mej anáaté'ee ra'ará'astijre, a'íi mú a'itajú'un a'u mej e'eve'enámi'ihuaajme'ecaa. 17 Teajta á'iyen iteen, i tej teuj ruuri, i tej yen seijre'e í chaanaca japua, a'íi pu ajta tá'avi'itin í jaitiri jetze huá'a jamuan í mej mauchén huatarúj. Ayee tu seíre'e tá'aju'un jamuan í tavástar'a tíj na'a rusén jime'e.

18 A'íj xu jín, rí'i xu tiu'utaúra'an mú'een rujímua'a se'íjna jime'e i niuucari i nej já'amua'ixaate'e.

5

Mej nu'u huaújcaten ti pua'a yee uvé'enen í tavástar'a

1 Ta'ihuaamua'a, capu a'atzu ruxe'eve'e tej te'íjna jín tejá'amuyau'use'e a'atzaj ti pua'a yee uvé'enen í tavástar'a, tí'titi ti xicáara'an jetze ajtahua'a huataseijre'esin. 2 Xu'uri ramua'aree temua'a naa ti ca'anacan teja'uré'enejsin. Ayee pu huataseijre'esin tíj nahua'ari ti uteáruti tíca'ari tzajta'a a'u ti tejé'enhua'an.

3 Majta me'ín í teite, ayée mú ti'ixáata muá'aju'un tijín: “Capu ché'e tí'titi a'ij rici. Pu'uri tiu'upuá'areajraa.” Tí pua'a meri miyen tí'ixajta, aj pu i a'ájna teja'uré'enejsin í xicáara'an ti jetzen hua'antipuá'ajte'esin. Ayee pu seíre'e a'ame tíj 'íita'a ti ra'utacu'íine. Capu huatári'iristari mej huatá'uuna mej mi caí rajpuaitzi muá'ara'ani.

4 Mí seajta mú'een, ta'ihuaamua'a, caxu ché'e tíca'amiste'e seijre'e. A'íj pu jín, caí ché'e mú'ejmi japua cájveti a'íjna xicáara'an jetze. Capu ayén teja'uré'enejsin mú'ejmi jemi tíj í nahua'ari ti a'uun a'uteáruti tíca'ari tzajta'a. 5 Capu a'atzu xaa ne'u, a'iné mú'een xu huá'a jetze ajtémecan a'ímej jemi í mej a'ájna é'eseijre'e a'u ti á'uneeri'i í Dios jemi. Mú'een xu huá'a jetze ajtémecan a'ímej jemi í mej á'ujujhua'an tújca'ari tzajta'a. A'íj pu jín, ayén tiraavíjite'e tej tiyen huárini.

6 A'íj tu jín caí ché'e tiyen rij tá'aju'un matíj í seica í mej miyen seijre'e. Cu xiee mej cu'utzu. Tiché'e tiyen é'ene'e tá'ara'ani tej atanéjne'ere, tej rí'i mé titeumuámua'aree.

7 Majta me'ín í mej cu'utzu, ayée mú tí'itecu'utzu tíca'amiste'e,

majta me'ín í mej rutá'aruaijve'e, a'íí mú rutá'aruaijve'e tí'ij aúj huatíca'a.

⁸ Mi teajta iteen, a'iné teen tu huá'a jetze ajtémecan a'íime jemi í mej néeriste'e á'ujjhuá'an í Dios jemi, tiché'e tiyen rí'í titejá'ujjhuá'ane'en. Tiché'e teajta rá'antzaahuaté'en í tavástara'a. Tí pua'a tiyen huárini, a'íí pu tavástara'a ta japua niuuni. Tiché'e teajta huátaxe'eve'en seij teajta seij. Tí pua'a tiyen huárini, ayée pu xaa huatári'iristari tej tiyen tí'ijchú'eve'e tí Dios tu'irájtuaani.

⁹ Ayee pu een a'iné capu Dios ayén tiraaxí'epi'íntare itejmi jemi tej tí tiyen tirajpuaíitzi tá'ara'ani te'íjna jime'e tí Dios tí'itij jín tita'uxíjte'en. Capu xaa ne'u, sino ayée pu Dios ayén titaaxí'epi'íntari'iri'í tí a'íin tavástara'a tí ajta í'í Jesús tí í'í Ciríistu'u, a'íí pu tu'irátuaasin. ¹⁰ A'íí pu huamí'í ta jetze me'ecan tej tí tiyen ruuri tá'ara'ani jamuan í tavástara'a, tetíj tena'a a'achú tej pua'amé. Capu amín a'íj, tej teuj ruuri na'ari teri huácuui, naími'í tu huateáturaasin jemin tíj na'a rusén jime'e.

¹¹ A'íj xu jín ca'aníjra'a tiu'utá'an seij seajta seij. Setá'aj seuj tiu'utévaire'en. Jee xaa, xu'uri siyen ríci seij seajta seij.

Pablo pu rí'í tihuá'íxaate'e a'íime í mej té'atzaahuaté'e

¹² Mi sej ta'íhuaamua'a, ayée tu tejá'amuahuavii sej si rí'í tihuájcha'íí se'ímej í ruvaúsimumua'a, í mej rí'í tí'imijhuaca mú'ejmi jemi, í mej majta me'íjna jín antiújmua'aree mej tejamuáamua'aten a'íj tí tí'ijxe'eve'e í tavástara'a. A'íí mú majta ca'aníjra'a amuaatá'aca. ¹³ Ché'e ayén tejamuá'amitiejte'e mej jeíhua huápi'í rí'í tí'iteteite a'íjna jime'e mej miyen tí'imijhuaca mú'ejmi jemi, sej si siyen rí'í tí'iteseijre'e í ru tzajta'a.

¹⁴ Ayee tu teajta tejá'amuahuavii sej si rí'í tihua'utá'íxaate'en a'íimej í mej caí tí'imuari'ecu mej mi majtáhua'a tiu'umuári'en. Sej si ca'aníjra'a hua'utá'an a'íimej í mej caí rucacá'ane í ruxíejniu'uca jetze. Setá'aj seajta hua'utévaire'en a'íimej í mej caí a'íj tí'ijviicua'í. Setá'aj naíjmi'ica á'acu'uvee.

¹⁵ Rí'í xu'u mú'een tí ij caí ja'ati ayén che'atá na'a a'íj pua'a ráaruuren í ruxí'ej teví tí ajta a'íj pua'a ráaruu a'íjna. Ayee xu tí'itese'e sej si ja'anáj tí na'a rí'í tihuájcha'íí seij seajta seij, seajta naíjmi'ica. ¹⁶⁻¹⁷ Setá'aj rutémua'ave'e ja'anáj tí na'a. Caxu ja'anáj ratapuá'ajtacare'en sej huatéjniuuni í Dios jemi.

¹⁸ Setá'aj nain jín tí'ijteujtzi'ire'e í Dios a'iné ayée pu tí'ijxe'eve'e sej siyen huárini a'iné Jesús, í tí í'í Ciríistu'u, a'íí pu a'amua japua niuuni. ¹⁹ Caxu ra'antánaamuan se'íjna í xiéjniu'ucare'ara'an í Dios. ²⁰ Caxu seajta a'íj pua'a tihuá'aseijra a'íimej í mej tí'ixaxa'a í Dios jetze me'ecan, sino rí'í xu tihuá'unamua temua'a naa a'íj mej tí'ixa. ²¹ Naa xu

temua'a tiu'uta'íhua'un ti'iti ti na'a i'i xí'epi'in na'ari caí. Caxu ja'anáj yá'uhua'anan í ti i'i xí'epi'in. ²² Ti pua'a ti'iti ayén tejamuá'amitiejte'e ti a'ij pua'a een, caxu ja'anáj siyen rijca ti'iti ti na'a ti ayén a'ij pua'a é'eene'en.

²³ Ajta a'ín Dios, a'íjna ti amua'anpuá'ajte'en, ché'e a'ín amuaaté'avaa ti ij nain jín amuaanaíjmire'en. Ché'e Dios amuaaté'avaa mú'ejmi sej si caí ti'iti jín a'aturáa u á'amuaxiejniu'uca tzajta'a nusu á'amuaamua'atziira'a jetze na'ari í rutevij jetze a'ájna xicáara'an ti jetzen ajtahua'a yé uvé'enejsin í tavástara'a, a'íjna í Jesús ti ajta i'i Ciríistu'u. ²⁴ Capu a'atzu até'itzea'ara a'íjna ti ayén tejamuaatajé. A'í pu ajta araúrastejsin a'íjna jime'e í ti jín te'ataújratiiri'i.

I ti jín ra'antipúa'ajte

²⁵ Ta'ihuáamua'a, setá'aj rahuauca í Dios jemi téjmi jime'e.

²⁶ Setá'aj seajta hua'utateújte'en temua'a naa naíjmi'ica í ta'ihuaamua'a.

²⁷ Ayee nu tejá'amua'íjcate'e jemin í tavástara'a sej raata'aíjta mej hua'utánamuajriste'en a'íjna i yu'uxari naíjmi'ica í ta'ihuaamua'a.

²⁸ Ajta a'ín tavástara'a, í Jesús ti ajta i'i Ciríistu'u, ché'e a'ín ri'í tejamuáacha'ín mú'ejmi. Ché'e ayén té'ara'ani.

A'ij ti tira'uyú'uxaca'a í San Pablo a'ímej í mej Tesalónica a'uchéjme'ecaa, í ti hua'apua

Pablo pu tihuá'ayu'use'e a'ímej í mej Tesalónica a'uchéjme'ecaa, jamuan í seica

¹ Inee i nej i'i Pablo, jamuan i Silvano, ajta a'íjna i Timoteo, ayée tu tejá'amuayu'use'e mi sej Tesalónica é'eche, seajta mi sej e'etiújse'iri jemin a'íjna í Dios í tej rájya'upua, seajta jemin í tavástarara a'íjna í Jesús ti ajta i'i Ciríistu'u. ² Ajta a'ín í Dios í tej rájya'upua, ajta a'ín í tavástarara, a'íjna í Jesús ti ajta Ciríistu'u pú'een, míché'e me'ín r'í'i tejamuáacha'íin, majta amua'anpuá'ajte'en temua'a naa a'amua tzajta'a.

Dios pu nu'u huá'axijte'en í mej a'ij pua'a ti'itíjcha'íi t'íj yé uvé'enen í tavástarara

³ Ayee pu xaa ne'u tij'íxi'epi'ín tej tiyen tí'ijteujtzi'ire'e í Dios ja'anáj ti na'a mú'ejmi jime'e. Ayee pu tiraavíjte'e a'iné tíj na'a ti yú auucá'a, jaítze'e xu mú'een té'atzaahuat'e, ajta jaítze'e xu mú'een huaújxe'eve'e sej seajta sej.

⁴ A'ij tu jín r'í'i tejá'amuaxa í seica jemi í mej e'etiújse'iri mej mi tí'ijteujtzi'ire'e í Dios. Ayee tu een jín r'í'i tejá'amuaxa a'iné mú'een xu rá'aviicua'i temua'a naa í sej jín rajpuaíjtzi. Seajta mú'een, seúche'e xu rá'astijre'e í tavástarara. ⁵ A'ij tu jín ramua'aree ti Dios ayén tí'ixi'epi'íntare'e a'ij ti tiraavíjte'e. Ajta ayée pu tirá'amitiejte'e í Dios ti ayén tiraavíjte'e sej se'uun u a'uteárute a'u ti tejé'ajta. A'ij xu jín rajpuaíjtzi xa'aye'i íjii.

⁶ Dios pu ajta ayén che'atá na'a een naíjmi'ica jemi. A'í pu sej huatá'asin a'ij ti tiraavíjte'e. Majta a'íime í mej tejamua'antiú'uuni'iri'i, a'í pu puaíjtzi hua'utá'asin a'ij mej meri puaíjtzi tejamuaatá'a mú'ejmi. ⁷ Ajta Dios pu amuaatá'asin sej huaújse'upe'en ta jamuan a'ájna xicáara'an ti jetzen ajtahua'a huataseíjre'esin u júte'e í tavástarara, a'íjna í Jesús. A'í pu huá'a jamuan huataseíjre'esin a'ímej í mej ta japua tí'ivaire'e. Ayee pu seíire'e a'ame, cu xiee ti tí'itechejca a'íjna jime'e ti teátaasin.

⁸ A'í pu puaíjtzi hua'utá'asin a'ímej í mej caí ramua'ate í Dios, majta í mej caí ra'ará'astijre í niuucari ti jíme'en raxa a'ij ti huaríj í tavástarara a'íjna í Jesús. ⁹ A'í pu puaíjtzi jín hua'utá'asin ti caí ja'anáj antipua'ari. A'í pu ajta hua'uré'iti mej mi me'uun a'uteárute a'u ti caí é'eseijre'e í mej jín ráamua'aree ti Dios nainjapua tí'ajta rumuári'eri'ire'ara'an jime'e.

10 Aye pu huá'aruuren a'ájna xicáara'an ti jetzen ajtahua'a yen uvé'enejsin mej mi rí'i tiraatá'an a'ímej í teitestemua'ame'en í mej jemin huaté'uu. Majta naími'i í mej meri ra'ará'astijre, a'íí mú rí'i te'utaseíjra me'íjna jemi. Aye pu ajta che'atá na'a tejamuáaci'iti sej raaseíj a'íjna jime'e sej rá'antzaahuante a'ij tej tejamuá'ixaa. 11 A'íj tu jín, ja'anáj ti na'a tu rahuauhuau í Dios jemi mú'ejmi jime'e. Aye tu rahuauhuau ti ayén tiraatámítiejte'e í Dios ti ayén tiraavíite'e á'aye'i ti amua'antíhua'u. Ché'e a'íin raanaíjmire'en naíjmi'i tíj na'a sej seri jín te'ataújratziiri'i ti xí'epí'in een. Ché'e a'íin raanaíjmire'en a'íjna jime'e í rumuári'eri'ire'ara'an, ajta naíjmi'i tíj na'a sej jín tiu'umuári'en a'íjna jime'e sej té'atzaahuante'e. 12 Aye tu een jín rahuauhuau sej si rí'i tiraatá'an se'íjna í tavástar'a a'amua tzajta'a. Ché'e a'íin tavástar'a ajta rí'i tejamuaatá'an mú'ejmi. Aye tu tí'ijxe'eve'e a'iné a'íjna í Dios, ajta í tavástar'a, a'íjna í Jesús ti ajta i'i Ciríistu'u, a'íí mú rí'i tejá'amuacha'íí muá'aju'un tíj na'a rusén jime'e.

2

Jíme'en a'íjna í ja'ati ti caí ja'ati á'astijre'e, ti ajta rájcha'íire'e í Dios

1-2 Jíme'en a'íjna xicáara'an ti jetzen yen uvé'enejsin í tavástar'a, a'íjna í Jesús ti ajta i'i Ciríistu'u, tí'ij a'íin tájseire'en í ru jemi, ayée tu tejá'amuahuavii, ta'íhuaamua'a, sej caí tí'itziíine'e. Caxu tí'itá'acare'en ti ja'ati tejamua'antiú'uuni'iran, ti ayén tí'ixajta yee pu'uri teja'uré'ene a'íjna xicáara'an ti jetzen yen uvé'enejsin í tavástar'a.

Caxu rá'atzaahuante'e ti pua'a ayén tejá'amuá'ixaate'e yee nee nu tí'ixa Dios jetze me'ecan ne'íjna jime'e, na'ari ti pua'a ja'ati ayén yee ayée nu te'encuré'anamuajri'i tíjín yee pu'uri teja'uré'ene. Caxu seajta rá'atzaahuante'e ti ja'ati mú'ejmi jemin a'uré'enen, ayén tejá'amuá'ixaate'e yee yu'uxari nu a'aráapi ti a'íin Pablo ra'utéyu'uxaca'a ti jetzen té'eyu'usí'i ti yee ari teja'uré'ene a'íjna xicáara'an ti jetzen yen uvé'enejsin.

3 Caxu ja'ati tá'acare'en ti amuáacuanamua tí'iti jime'e, a'iné ayée pu ruxe'eve'e ti amuacáí ayén teja'uré'enen mej mé rúurieni í Dios, majta autéhuijsin mej rájcha'íire'e muá'aju'un. Aj pu i huataseíjre'esin a'íjna í ja'ati ti caí tí'iti á'astijre'e. A'í pu huá'a jetze ajtémecan a'ímej í ti Dios hua'antipua'ajte'esin.

4 A'í pu ajta rájcha'íire'e matíj mena'a pua'amé í mej miyen huataújmua'a tíjín dioosi mej pírici. A'í pu ayén á'ujtzaahuante'e ti nu'u jaítze'e ruxe'eve'e caí máaj tí'iti í mej miyen rateáanajche. A'í pu jín ayén huarín, aj pu i a'uun

a'uteároute teyujta'a a'u mej ya'uténajche í Dios. Aj pu i a'íjna japua a'ujyeíjxa í ipuari japua, ajta a'uun huataújsejirata ti nu'u a'ín pú'een í Dios.

⁵ ¿Ni qui secaí ché'e ramua'aree nej niyen ne'íjna jíme'en tejámuaatá'ixaa net'íj ne'uun a'utéveeca'a mú'ejmi jemi? Jee xaa ne'u, seúche'e xu ramua'aree. ⁶ Seajta siyen ramua'aree ti'iti ti píríci ti rá'íjmi ti ij caí ca'anacan huatasejre'en a'íjna í ja'ati ajta na'a caí ari teja'uré'enen ja'anáj ti pua'a huaújxi'epi'íntari'iri'i. ⁷ Ayej xaa ne'u ti'ayajna. Pu'uri tí'imuari'e a'íjna ti rú'avaa ti caí ti'iti á'astijre'e. Mi ajta a'ín ti rá'íjmi, aúche'e pu ayén raateánajsin ajta na'a caí yá'uvi'itin.

⁸ Aj pu xaa huatasejre'esin mé jéjre'e a'íjna ti caí ti'iti á'astijre'e. Ajta a'ín tavástar'a, a'íjna í Jesús, a'í pu rajé'ícatan. A'í pu rá'apua'ajte'en a'íjna í runiuuca jíme'e, ajta a'íjna jíme'e ti naa seíre'e a'ame tí'ij ajtahua'a huatasejre'esin í tavástar'a.

⁹ Ajta a'ín ti caí ti'itij á'astijre'e, a'í pu amuacái huatasejre'esin jíme'en í muári'eri'ire'ara'an a'íjna í Satanás. Jéihua pu ayén raruuren mej mi naa rí'í tira'utasej í teite. Jéihua pu huá'acuanamuan a'íjna jíme'e í ti jín hua'utasejrate'esin, í mej jín ramua'aréeren a'ij ti té'eme. ¹⁰ Aye pu een jín huá'acuanamuan nain jíme'e a'ij ti tirú'umua'aree mej mi a'upuá'arixi'ín í teite a'iné camu huatáura'a mej raataxí'eve'en í ti ayén ti'ayajna ti ij Dios hua'irájtuaani.

¹¹⁻¹² A'íj pu jín Dios tiu'uta'aíjta ti a'uun a'uteáturan huá'a jemi a'íjna ti huá'acuanamua mej mi ca'anéri jín rá'antzaahuaté'en í ti hua'itzi na'a, ti ij Dios hua'uxí'epi'íntari'ire'en ayén tihua'axijte'en mej miyen a'ij pua'a huaríj a'íjna jíme'e mej rá'atzaahuaté'e í ti caí ayén ti'ayajna, sino ayée pu hua'aránajcheca'a mej miyen huárini í ti a'ij pua'a een í Dios jemi.

Dios pu nu'u hua'antíhuau tí'ij hua'irájtuaani

¹³ Seajta mú'een, mi sej ta'ihuaamua'a, jéihua pu já'amuaxe'eve'e í tavástar'a. Ajta, ayée pu tiraavijte'e tej tiyen tí'ijteujtzi'ire'e í Dios tíj na'a mú'ejmi jíme'e a'iné jéjcuá ímuá Dios pu amua'antíhua'u ti ij a'ín amua'irájtuaani a'íjna jíme'e ti a'ín xiéjniu'ucare'ara'an ayée amuaatéhuii, ajta a'íjna jíme'e sej rá'atzaahuaté'e í ti ayén ti'ayajna í Dios jemi.

¹⁴ Aye pu een jín Dios ayén amuaatajé a'íjna jíme'e í tej tejamuá'ixaa í Ciriístu'u jetze me'ecan ti ij ayén tejamuáaci'iti sej siyen che'atá sena'a naa seíre'e xá'ara'ani tíj ajta ayén naa sejre'e u ta japua í tavástar'a, a'íjna í Jesús ti ajta i'í Ciriístu'u.

¹⁵ A'íj xu jín, mi sej ta'ihuaamua'a, setá'aj huatéjca'anen í ru tzajta'a. Seajta mú'een, ayée xu huárini se'íjna jíme'e,

ti'iti tej a'ij tej amuaamuá'ate, nain tǎj tena'a tejámuaatá'itiiri'i nusu tej amuá'ixaa, caxu yá'uhua'anan.

¹⁶⁻¹⁷ Yee pu icu, ta'ihuaamua'a, ché'e ayén té'ara'ani, mej miyen amua'anpuá'ajte'en í a'amua tzajta'a, majta ca'aníjra'a amuaatá'an sej si siyen tiu'umuári'en se'íjna jime'e nain jime'e ti tí'imuari'ira'a ti i'i xí'epi'in, sej si seajta siyen tihua'utá'ixaate'en. Ché'e ayén rǎi amuáaruuren a'íjna í tavástara'a, a'íjna ruseíj í Jesús ti ajta i'i Ciríistu'u, ajta í Dios í tej rájya'upua, í ti taxe'eve'e tǎj na'a rusén jime'e, ajta ayén taatá'a a'íj tej tiraachú'eve'en a'íjna jime'e ti rǎi titáacha'ín.

3

Pablo pu ayén tihua'ahuavii mej rahuavii ti a'ín Dios hua'irájtuaani

¹ Casi'i, ne'ihuaamua'a, setá'aj siyen rahuaviira téjmi jime'e tej ti ca'anacan tihua'utá'ixaate'en í niuucari jime'e í tavástara'a ti raxa naíjmi'ici'e mej miyánna huachéjme, mej mi majta ráanamua a'íime í mej á imuá a'uchéjme ajta na'a caí nainjapua huánamujre'en. Setá'aj siyen rahuaviira mej miyen che'atá mena'a ra'ará'astijre'en í niuucari setíj mú'een tira'ará'astijre. ² Setá'aj seajta rahuaviira ti a'ín tavástara'a tu'irájtuaani mej mi caí a'ij táaruuren í teteca í mej a'ij pua'a titetiújcha'íi, í mej majta a'ij pua'a tí'iteteite.

Ayee xu rahuaviira a'iné camu naími'i té'atzaahuate'e. ³ Ajta a'ín í tavástara'a, capu ja'anáj até'itzea'ara. A'í pu xaa ca'aníjra'a amuaatá'asin sej si te'utáviicua'i. Ajta, a'í pu rǎi tejá'amuacha'íi a'ame tǎij caí amuaatémua'itin a'íjna ti a'ij pua'a een.

⁴ Teajta iteen, ayée pu titá'amitiejte'e a'íjna jemi í tavástara'a sej siyen huárini a'ij tej teri tej amuaata'aíj. Ajta, ayée pu che'atá na'a titá'amitiejte'e sej seuj siyen huárini méjca'ihua yee.

⁵ Ché'e a'ín tavástara'a ca'aníjra'a amuaatá'an í a'amua tzajta'a sej si siyen che'atá sena'a titehuaújxe'eve'en seij seajta seij tǎj ajta Dios tejá'amuaxe'eve'e mú'ejmi. Ché'e a'ín ajta amuaatá'an í ca'aníjra'a sej si siyen che'atá sena'a te'utáviicua'i tǎj ajta Ciríistu'u te'utáviicua'iri'i.

Ti nu'u ayén ruxe'eve'e mej tiu'umuári'en

⁶ Ayee tu tejá'amua'ijte'e, ta'ihuaamua'a, niuucajtze'en í tavástara'a, a'íjna í Jesús ti ajta i'i Ciríistu'u, sej si siyen caí titejá'ujjuhua'ane'en jamuan seij á'amua'ihuaara'a ti ajta i'i huá'ina'ase'e, ti caí tí'imijhuaca, ti caí ayén che'atá na'a rǎi tí'itiújcha'íi a'ij tej teri tej amuá'ixaa mú'ejmi. ⁷ Mú'een xu rujámua'a seri ramua'aree a'ij sej ye'í huárini, sej si siyen che'atá sena'a huárini tetíj iteen.

Catu a'atzu huá'ina'ase'eca'a tetí'ij teuj mú'ejmi jemi a'uté'uuca'a. ⁸ Catu huáapua'a tena'a tiú'ucuaa sej jemi, sino tetiu'unájchitaca'a ticu. Nain tújca'ari tzajta'a, teajta nain tíca'ari tzajta'a, tetiu'umuáriej ca'anín jime'e. Jéihua tu te'utáviicua'iri'i tej ti caí ti'iti jín amuaatamuári'eriste'en.

⁹ Jee xaa ne'u, ayée pu tiraavíjte'eca'a tej huáapua'a tena'a tiú'ucua'ani. Capu amín a'ij. Seicié tu huaríj tej ti amuáamua'aten a'ij sej huárini, sej si siyen che'atá sena'a rí'i titetiújcha'ii. ¹⁰ Ayej xaa ne'u ti'ayajna. Tetí'ij teuj a'uté'uuca'a mú'ejmi jemi, ayée tu tejámuaata'aíjte a'íjna jime'e yee: Ti pua'a ja'ati caí jírá'ujca'ane ti tiu'umuári'en, caxu raatá'acare'en ti a'ín tiú'ucua'ani.

¹¹ Ajta íjii, ayée tu tí'inamua tíjín seica a'íime, a'íi mú huá'ina'ase'e. Camu ti'itij jín tí'imuari'e sino ayée mu'u rucínive'e mej mi tiú'itziíte'e. ¹² Ayee tu ca'aníjra'a hua'utá'asin naíjmi'ica í mej miyen 'een, ayée tu tíhua'uta'aíjte'esin a'íjna jemi í tavástar'a, a'íjna í Jesús ti ajta i'í Ciríistu'u, mej mi tiu'umuári'en, mej caí ché'e a'ij mena'a ti'itéruurejne'en, mej mi rujámua'a raamuá'itín í mej jín huateújvair'e'en.

¹³ Seajta mú'een, ne'ihuaamua'a, caxu raxiéehuata sej siyen huárini a'ij ti tiraavíjte'e.

¹⁴ Ti pua'a ja'ati caí á'ujca'ane ti ra'ará'astijre'en a'ij tej tejá'amuyau'use'e telíjna jetze i yu'uxari, ayée xu huárini. Setá'aj ráamua'ati se'íjna í ja'ati, seajta siyen tiyá'uhua'axín ti ij huataujtévi'irata a'íjna í ja'ati. ¹⁵ Mí seajta mú'een, caxu siyen a'ij pua'a raruure tíj ja'ati ti amuájcha'íire'e, sino ayée xu rí'i tiraatájeeve a'iné á'amua'ihuaara'a pu pú'een.

A'í pu rí'i tihua'utéatuaasin, ajta ra'antipué'ajte

¹⁶ Ajta a'íin tavástar'a ti tiu'utépua'ajte, ché'e a'íin ruseíj amua'anpuá'ajte'en a'amua tzajta'a, ja'anáj ti na'a, ajta nain jime'e. Ché'e a'íin tavástar'a huateáturan mú'ejmi jemi.

¹⁷ Inee Pablo, nemuajca'a nu jín tejá'amuyau'use'e a'íjna i yu'uxari jetze i nej jín amuaatateújte'e. Ayee nu té'eyu'uxaca nainjapua í tí'ineyu'uxa. A'íj xu jín ráamua'aree ti ayén ti'ayajna nej ra'uyú'uxaca'a neseíj. ¹⁸ Ajta a'íin tavástar'a, a'íjna í Jesús, ti ajta i'í Ciríistu'u, ché'e a'íin rí'i tejamuáacha'íin naíjmi'ica mú'ejmi.

A'ij ti tira'uyú'uxaca'a í San Pablo a'íjna í Timoteo, í ti seij

A'íjna yu'uxari jetze pu rateújte'e

¹ Inee, i nej i'i Pablo, nee nu ne'ín pú'een seij ti ravaire'e a'íjna í Ciríistu'u ti ajta Jesús pú'een. Ayee pu éeni'ic'i'e na'antíhuau a'iné ayée pu tinaata'a'áj í Dios ti tu'irájtuaa, ajta í Ciríistu'u ti ajta i'i Jesús, í tej rajchú'eve'e.

² Ayee nu yé tí'imuyau'use'e mú'ee, Timoteo, pej piyen nemuari yee niyauj a'iné mú'ee pej pajta piyen che'atá pena'a tzáahuati'ira'a rá'astijre'e í tavástara'a netíj inee. Ayee nu tí'ijhuauhuau mú'eetzi jime'e ti a'ín í Dios í ti tá'iyá'upua, ajta a'ín í Ciríistu'u ti ajta Jesús í i'i tavástara'a, miché'e me'ín rí'i tímuaacha'íj muá'ara'ani, miché'e majta muá'ancu'uvajxi'in, miché'e majta rí'i mu'uhúaruuren í á'a tzajta'a.

Jíme'en í mej hua'itzi jín tí'imua'ata

³ Netí'ij ne'uun aumé'ecaa u Macedonia, ayée nu tímuaatáhuaviiri'i pej pe'uun a'uteáturan a'ujna Éfeso. Neajtahua'a nu niyen tí'imuahuvii pej pe'uun a'uteáturan pej pi piyen tihua'utá'ijmii í seica í teteca mej mi caí ché'e miyen tihuá'amua'ate me'íjna jime'e í niuucari ti hua'itzi jín namuajre'e.

⁴ Mata'aj caí ché'e me'íjna namuajra a'ij mej tí'itíj tihuá'a'ixaate'e me'íjna jime'e a'ij metiteejnéj í huácixa'astemua'ame'en. Cu xiee mecaí ja'anáj ra'antipua'ajte'esin mej miyen raataxáj yee a'ii pu a'ín pú'een ti ayén huanéj í seij jetze, ajta í seij, seij pu ajta jetzen huanéj asta mena'a caí e'ará'asti í Dios jemi. Naíjmi'i tíj na'a, ayée pu'u tí'ivaire'e mej mi huateújne'usi'ite'en í teite me'íjna jime'e í mej caí a'ij tí'irú'umua'aree. Capu tí'itíj vaire'e mej mi raanaíjmire'en a'ij ti tí'ijxe'eve'e í Dios. Tí'ij ja'atí ayén raanaíjmire'en, ayée pu tíu'ujxe'eve'e ti a'ín ja'atí ayén tí'irá'antzaahuate'en í Dios.

⁵ Ayee tu een jín tí'imua'ijcate'e mej mi hua'újxe'eve'en seij majta seij me'íjna jime'e í mej urarí'en í ru tzajta'a, majta í mej rí'i mé titeumuámua'arejme, majta í mej tzáahuati'ira'a jín rá'astijre'e í tavástara'a.

⁶ Seica mú meri ya'uhua'axi mej miyen 'eene'e. A'ij mú jín autéjhuii mej miyen tiu'utaxáj me'íjna jime'e í niuucari ti caí tí'itíj vaire'e.

⁷ Ayee mú tí'ijxe'eve'e mej te'enteárute me'íjna jime'e mej tihuá'umua'aten a'ij ti huataújmua'a í niuucari í mej jín tí'aijta

ti Moises ra'uyú'uxaca'a. Mí majta a'íime, camu a'atzu yaú'itie a'ij mej ti'ixa. Camu majta ramua'aree a'ij ti een me'íjna jime'e í mej jín miyen raataxáj yee ayée pu ti'ayajna.

⁸ Teen tu ramua'aree ti tí'ivaire'e a'íjna í niuucari í mej jín tí'aijta, Moises ti ra'uyú'uxaca'a. Tí ij ayén ti'téva'irihua'an, ayée pu ruxe'eve'e mej nain jín ra'ará'astijre'en a'ij ti tiú'ujxe'eve'e.

⁹ Teajta, tiyen tí'ijmua'aree tijín ayée mú een jín ra'uyú'uxaca'a a'íjna í niuucari í mej jín tí'aijta mej mi hua'utá'ijmii a'ímej í mej a'ij pua'a titetiújcha'íi. Camu me'íjna jín hua'utá'ijmijra a'ímej í mej r'íi mé titeumuámua'aree í ru tzajta'a. A'íime mú xaa me'íjna jín hua'utá'ijmijra í mej caí ranamuajracu a'ij ti tirá'axa í niuucari í mej jín tí'aijta, majta a'ímej í mej caí rá'astijre'e a'ij ti tí'ijxe'eve'e í Dios. Majta seica, a'ii mú a'ín pú'een í mej rá'axieehuari'í í hua'aye'ira, majta a'íime í mej a'ij pua'a titetiújcha'íi, majta a'íime í mej rutáàta cui'ica, na'ari runáàna, ja'atí ti na'a ti tí'itecui'ica.

¹⁰ Ayee mú majta í niuucari jín hua'utá'ijmijra a'ímej í mej xána'acira'a 'úucate jemi, majta a'ímej í mej che'atá mena'a xána'acira'a huá'a jamuan í ti'íríi ca'ín huá'a jamuan seica í teteca. Ayee mú che'atá seica me'íjna jín í niuucari hua'utá'ijmijra a'ímej í mej seica vivi'í mej mi tihua'umuáriste'en ca'anéeri jime'e, majta a'ímej í mej tí'ihua'itaca, majta a'ín í mej tí'itecuanamuajca. Ti'itíj ti na'a ti caí naa 'een, ti seicié 'een, a'íi mú hua'utá'ijmijra me'íjna jime'e í niuucari í mej jín tí'aijta, ti'itíj ti na'a mej caí ranamuajracu í niuucari ti r'íi tiú'uruure í tiú'utzajta'a.

¹¹ A'íjna i niuucari ti r'íi tiú'uruure, a'íi pu a'íjna jín ayén tirá'axa a'ij ti tí'iraxa í niuucari ti naa namuajre'e, ti ajta jín Dios tu'irájtuaani. Ajta a'ín Dios, a'íi pu a'íjna jín tinaa'íjca ineetzi nej ni tihua'utá'ixaate'en ne'íjna jime'e í niuucari. A'íj nu jín r'íi tiraatá'asin í Dios.

A'íi pu tí'ijteujtzi'ire'e a'íjna jime'e ti Dios rá'ancu'uvajxi

¹² Jé'ecan nu tí'ijteujtzi'ire'e ne'íjna í Ciríistu'u ti ajta i'í Jesús í tavástar'a í nej jetzen aránca'ane. Ayee nu een jín tí'ijteujtzi'ire'e a'iné ayée pu tirá'amitiejte'eca'a nej caí ti'itíj jín auté'itze. A'íi pu na'antíhuau ineetzi nej ni raatévaire'en.

¹³ Jé'cua ímuá nu a'ij pua'a tí'ixaxa'ata'a í Dios jemi, neajta a'ij pua'a huá'aruurejca'a a'ímej í mej rá'astijre'e í tavástar'a. Jé'ihua nu huá'ane'usi'ite'eca'a. Aru capu amín a'ij, Dios pu ná'ancu'uvajxi a'íjna jime'e nej caí ramua'areereca'a a'ij nej rijca, neajta caí té'atzaahuate'eca'a.

¹⁴ Jé'ihua pu huápi'í r'íi tinéjcha'íi já'araa í tavástar'a. A'íi pu ajta ayén naatá'a nej ni rá'antzaahua ne'íjna í Ciríistu'u ti ajta

ayén ántehuaa tijín Jesús. Ayee pu ajta naatá'a nej ni raxí'eve'e ná'ara'ani.

¹⁵ Ayee nu tí'imua'ixaate'e tzáahuati'ira'a jime'e ti ayén ti'ayajna ti a'íjna jín mú pa'uvé'emej íiyen chaanaca japua a'íjna í Ciríistu'u ti ajta i'i Jesús tí'ij a'íjn hua'irájtuaani a'ímej í mej a'ij pua'a titetiújcha'íi. Ché'e caí ja'atí ayén tí'ixajta yee capu ayén ti'ayajna. Nee nu ramua'aree a'iné nee nu ne'ín pú'een i nej jaítze'e a'ij pua'a ti'itíncha'íica'a caí mááj ja'atí.

¹⁶ A'íj pu jín Dios ná'ancu'uvajxi ineetzi i nej a'íjn pú'een í nej jaítze'e a'ij pua'a ti'itíncha'íica'a tí'ij a'íjn Ciríistu'u ti ajta i'i Jesús tihua'utasejrate'en í teite a'ij ti een jime'e í Ciríistu'u raayí'iti ti ja'atí tiu'utá'uuni'i nain jime'e tíj na'a ti a'ij pua'a een. A'íi pu ayén tí'ijxe'eve'eca'a mej mi miyen raasej a'ímej í mej rá'antzaahuate'enche'e mej mi me'uun a'uteáturan jemin ruurican tíj na'a rusén jime'e.

¹⁷ A'íj pu jín, ayén tiu'ujxe'eve'e tej rí'i tiraatá'an tíj na'a rusén jime'e, teajta tiraatateújtzí'ire'en te'íjna ti Tajtuhuan jín ti'itéjvee, ti caí ja'anáj rupuata'atan, ti ajta caí ja'anáj mi'ini, í tej caí ja'anáj rasej tají'i jime'e. A'ii pu a'íjn pú'een í ti a'íi na'a caj ti'íDioj.

¹⁸ Niyauj, mi pej i'i Timoteo, ayée nu tí'imua'ixaate'e a'íjna jime'e í mej amuacaícan á jemi tiu'utaxájtaca'a a'ímej í mej tí'ixaxa'ata'a í Dios jetze me'ecan. Patá'aj piyen tiu'utatése'en temua'a naa pe'íjna jime'e í pej jín tí'ivaire'e í tavástara'a jemi.

¹⁹ Patá'aj pauj té'atzaahuate'e, pajta mú'ee rí'i ti'iti'á'acha'íi puá'ara'ani í a'atzajta'a tí'ij caí a'uun huatasejre'en ti'itíj ti tiu'utévi'iraste'e. Seica mú meri mé rúhua'axi mej té'atzaahuate'eca'a, majta, a'íi mú raatéxieehuataca'a mej rí'i té'usejre'ecaa í ru tzajta'a. Ayee mú jín huarín, nain pu e'ehuaújpu'arixi í mej jín té'atzaahuate'eca'a.

²⁰ A'ímej jemi nu ti'ixa í mej hua'apua, a'íjna í Himeneo, ajta a'íjna í Alejandro. A'ímej nu neri tiu'utátui í Satanás jemi mej mi ráamua'ati mej caí ché'e a'ij pua'a tiraatá'an í tavástara'a a'íjna jime'e a'ij mej rici.

2

Jíme'en a'ij mej ye'í sej huatéjniuuni

¹⁻² Ayee pu tiná'amitiejte'e ti ayén ruxe'eve'e sej si siyen huárini. Setá'aj naíjmi'ica jín huatéjniuuni. A'íj xu jín siyen tiraatáhuavii, seajta siyen huá'a jemi huatéjniuuni, seajta tihua'ateújtzí'ire naíjmi'ica jemi, a'ímej í mej Tajtuhuan jín títeté'u'upu'u, majta a'ímej í mej tí'aijta. Ayee xu huárini tej ti rí'i yee tí'itechejca, teajta ra'ará'asten í taye'irá jime'e, teajta rí'i tirájcha'íi tá'ara'ani í tavástara'a tí'ij caí ja'atí tájaaxiejte'e.

3-4 Ayee pu tiraavíjte'e sej si siyen huárini. Ayee pu tira'aránanajche a'ame í Dios ti tu'irájtuaa, a'iné a'íi pu ayén tí'ijxe'eve'e ti naíjmi'ica huirájtuaani, mej mi ráamua'aree nain tíj na'a ti ayén ti'ayajna a'íjna jemi. ⁵ Ayee pu'u tí'een, a'iné seij pu'u í Dios, ajta seij pu'u a'íi pú'een ti huá'a japua huániuuni í teite í mej jín auteájturaa í Dios jemi. Ajta pu teáata'a pírici. A'ii pu a'íin pú'een í Círíistu'u ti ajta í'í Jesús.

6 A'íi pu huataújmuai'ivejritaca'a tí'ij a'íin tiu'utanájchita nain jime'e í mej jín auteájturaa í teite í Dios jemi. A'ii pu a'íin pú'een a'íjna ti Dios tihua'utá'ixaa á jéjre'e, a'atzaj ti pua'a raaxí'epi'intare.

7 Mí neajta inee, a'íj pu jín na'antíhuau nej ni tihua'utá'ixaate'en í teite ne'íjna jime'e nej ni tiu'utévaire'en í Dios jemi. Ayee nu tí'imua'ixaate'e tzáahuati'ira'a jime'e. Canu tí'ihua'i. Nee nu xaa tihuá'amua'ate a'ímej í mej té'atzaahuante'e í tavástara'a jemi, neajta tihua'utá'ixaate'esin tzáahuati'ira'a jime'e a'ímej í mej majta Israél jetze ajtéme'ecan.

8 A'íj nu jín niyen tí'ijxe'eve'e matíj mena'a a'úu mej a'ucaíjme'e, miché'e huatéjniuuni í Dios jemi, miyen rí'í tite'urarí'eene'en í ru tzajta'a majta caí níniu'ucacu, majta caí rújaaxiéevi'ira.

9 Ajta a'íime í 'uuca, ayée nu che'atá tí'ijxe'eve'e mej mi miyen tí'itechejca a'íj ti tiraavíjte'e, miché'e miyen caí tí'itechejca me'íjna jime'e ti tiu'utévi'iraste'e sino me'íjna jime'e ti caí a'íj pua'a tihuá'aseijrate'e. Miché'e caí ayée mena'a teva'ujhuá'atehua'an í rucipúa jetze a'íjna jime'e ti huápi'i tí'ijnajche, miché'e majta caí ayée mena'a te'ucarújte'ejmé'en cumu tí'itíj oro ti tí'ipu'éene'ejmee, miché'e majta caí huápi'i ayée mena'a te'ecamuátzi'ivi'ijmé'e me'íjna jime'e tí'itíj perla, nusu mecaí ayée mena'a tí'iteújche'etehua'an me'íjna jime'e í c'ixuri ti huápi'i tí'ijnajche. ¹⁰ Miché'e miyen huárini í 'uuca mej mi seica miyen ráamua'areere mej rí'í tí'iteteite. Miché'e miyen tiú'uruuren a'íj ti tí'ixi'epi'ín, a'iné ayée pu tihua'uvíjte'e a'ímej í 'uuca í mej miyen tiú'ujseijrata mej miyen rá'astijre'e í Dios jemi.

11 Ayee pu ruxe'eve'e a'ímej jemi í mej 'uuca mej mi ráari'íren miyen tí'inamuáara, majta miyen tihua'ará'astijre'en í teteca. ¹² Canu hua'atá'aca a'ímej í 'uuca mej mi tihuá'umua'aten u teyujta'a í teteca, ni mej majta tihua'uta'aíjte'en. Ruxe'eve'e ti a'íin 'íita'a a'uun teyujta'a caí avé'eniucca'an. ¹³ Ayee pu'u tí'een, a'iné Dios pu amuacaícan Adán huatétaahuaca'a. Ajta á'iyen a'íin Eva huatétaahuaca'a.

¹⁴ Ajta, a'ñin Adán, a'ñi pu ramua'areereca'a a'ij ti rijcaa tí'ij auteájturaa í Dios jemi. Capu ja'atí ráacuanamua. Mí ajta a'ñin Eva, Satanás pu xaa ráacuanamua. A'ij pu jín a'aturáa já'araa í Dios jemi.

¹⁵ Aru Dios pu hua'irátuaasin a'ímej í 'uuca matí'ij a'íme tiyaúumua'a muá'ara'ani ti pua'a miyen á'ateeren mej té'atzaahuaté'e, majta mej rí'i tihuá'ajcha'ñi í seica. Majta mej urarí'enejme'eni í ru tzajta'a me'íjna jime'e mej miyen huárini a'ij ti tiraavíjte'e.

3

Jíme'en a'ij mej ye'í huárini a'íme í mej tí'ajta teyujta'a

¹ Ayej xaa ne'u ti'ayajna a'íjna i niuucari. Tí pua'a ja'atí ayén raxí'eve'e ti a'ñin antiújmua'areere a'íjna jime'e ti hua'acha'ñi í mej e'etiújse'iri u teyujta'a, a'ñi pu xaa raxí'eve'e ti tiu'umuári'ihua ti i'í xí'epi'ín. ² A'ij pu jín, ayén ruxe'eve'e ti ayén éene'en a'íjna ti ayén antiújmua'aree a'íjna jime'e ti hua'acha'ñi. Ruxe'eve'e ti caí tí'itíj jín a'aturáa mej mi caí a'ij pua'a tí'ixajta í teite, ajta ti seíj na'a neiche. Ajta ayén ruxe'eve'e ti rí'i tí'itíjcha'ñi, ti c'íj na'a tí'iyé'eca í tí'itíj nahuáj, ajta ti caí tí'u'ujxajtavé'e, mej mi rí'i tiraatá'an í teite. Ajta ayén ruxe'eve'e ti hua'ancuré'evi'itín temua'a naa a'ímej í mej ramuáaren a'ájna ti é'eche, ajta ti raayí'itihua'an ti tí-huá'umua'aten temua'a naa.

³ Ajta ayén ruxe'eve'e ti caí rutahuaíve'e, ajta ti caí runé'use'eve'e, sino ti rí'i tejá'ucati a'ímej jemi í teite, ajta ti caí tí'itíj jín tí'ijaaxiejta. Aye pu ajta ruxe'eve'e ti caí ramuájche'e í tumin ti ramuá'itici. ⁴ Aye pu ruxe'eve'e ti raayí'itihua'an ti tíhua'uta'aíjte'en temua'a naa a'ímej í mej jemin é'eche, ajta í yaújmua'ame'en. Aye pu che'atá na'a ruxe'eve'e mej ra'ará'asten a'ij ti tiraavíjte'e. ⁵ Aye pu tí'een, a'íné ti pua'a caí raayí'itihua'an ti tíhua'uta'aíjte'en a'ímej í mej jemin é'eche, capu a'ij tí'iri'iri ti huá'ucha'ñin a'ímej í mej a'uun e'etiújse'iri í teyujta'a mej mi tiraatateújtzi'ire'en í Dios.

⁶ Ruxe'eve'e ti ari á'atee ti té'antzaahua. Na'ari caí, a'ñi pu a'ujtzaahuaté'en a'íjna jime'e ti ve'ecán jín tí'it'éjvee. Tí pua'a ayén té'ujtzaahuaté'e, Dios pu ayén che'atá tí'ijxi'epi'íntare'en a'ij ti ari tiraaxí'epi'íntare í tiyaaru'u jemi.

⁷ Ajta ayén ruxe'eve'e mej jemin ramua'areere ti rí'i tí'itevij a'íme í mej caí té'atzaahuaté'e. Na'ari caí, seica mú ra'utéxiehuari'ira, ajta a'ñin tiyaaru'u, a'ñi pu jíme'en ayén tiraatémua'iti.

A'ij mej ye'í huárini a'íme í mej tí'ivaire'e u teyujta'a

⁸ Jíme'en a'íme í mej tí'ivaire'e u teyujta'a, ayée pu ruxe'eve'e mej miyen rí'i mé tité'ujjuhua'ane'en mej caí

tí'ihua'ita, mej mi rá'antzaahuat'e'en í teite. Ajta ayén ruxe'eve'e mej caí jeíhua raye'eca tí'itíj nahuáj, majta mej caí ramuájche'e í tumín mej ramuá'itici a'íjna jime'e mej huá'ucuanamua í seica.

⁹ Ayee pu ajta ruxe'eve'e mej nain jín té'atzaahuat'e'en a'íjna tí rú'avaataca'a í Dios jemi, a'ij tí tiú'uruu í tavástara'a. Jé'ecan pu ruxe'eve'e mej miyen tirú'umua'areere í ru tza-jta'a tí ayén tí'ayajna.

¹⁰ Tí pua'a miyen tí'ijxe'eve'e mej mi tiu'utévaire'en u teyujta'a, a'í pu ruxe'eve'e mej me'ín teite amuacaícan miyen tiraaxí'epí'intare'en a'ímej jemi í mej tí'ivaire'ecu. Tí pua'a caí tí'itíj a'ij tihua'aturaate'e, aj pu rí'íríista a'ame mej miyen tiu'utévaire'en.

¹¹ Ayee pu che'atá na'a tí'een a'ímej jemi í 'uuca í mej huajá'uvi'itin. Jé'ecan pu ruxe'eve'e mej miyen rí'í mé tité'ujujhua'ane'en. Ruxe'eve'e mej caí a'ij pua'a tiú'ujxajtave'e, majta caí rutá'aruaijve'e, mej caí tí'itíj jín até'itze'ara'an.

¹² Majta a'íime í mej tí'ivaire'e u teyujta'a, ayée pu ruxe'eve'e tí seíj na'a neiche, ajta tí raayí'tihua'an tí temua'a naa tíhua'uta'aíjte'en í ruyaujmua'a, ajta a'ímej í seica í rute'testemua'a.

¹³ Tí pua'a seíj rí'í tiu'utévaire'en u teyujta'a, ayée pu raamuá'itin mej rí'í tiraatá'an í teite me'íjna jime'e tí rí'í tiu'utévai. Ajta pu Dios raatáca'anísti'ire'esin tí ij auj tí'ivaire'e, ajta caí tí'itzi'ne'e a'íné a'í pu té'aste a'íjna í Círíistu'u jemi tí ajta í'í Jesús.

Jíme'en í niuucari tí jé'iyecan jín namuajre'e, tí ajta títaataseíjrate í Dios

¹⁴⁻¹⁵ Ijii, nej tí'imuyu'use'e, ayée nu tí'ijxe'eve'e nej ca'anacan ne'uun a'utevéé ná'ara'aní mú'etzi jemi. Aru tí pua'a ná'ateevi'in niyájna, ayée nu tí'ijxe'eve'e pej ráamua'aree a'ij mej tí'itíj jín huárini a'íime í teitestemua'ame'en í Dios, a'íime í mej e'letíujse'íri u teyujta'a mej mi tiraatateújtzi'ire'en me'íjna í Dios tí í'írúuri. A'íi mú a'íin pú'een í mej tihua'a'ixaate'e í niuucari tí ayén tí'ayajna í Dios jemi. Majta a'íime, camu taúra'aca mej seicié tihua'utémuaitin.

¹⁶ Jee xaa ne'u, ayée pu tí'ayajna, capu hua'itzi na'a. Huápí'í pu muári'eri tí ja'atí ráamua'ati a'íjna tí rú'avaa í Dios jemi, í tej jín tiyen tí'iyé'ira, a'íné ayée pu tiuju'uríj:

A'í pu ayén huataseíjre tehuá'ira'acan jime'e.

Ajta a'íin xiéjniu'ucare'ara'an í Dios,

a'í pu ayén té'axajtaca'a

tí ayén tí'ayajna í Círíistu'u jemi.

Majta a'íime í mej ta japua tí'ivaire'e, a'í mú raaseíj.

Majta a'ñime í teitejra'a

mej yen huachéjme íyen chaanaca japua,
seica mú miyen tihua'utá'ixaa a'ij ti a'ñin huaríj.

Majta a'ñime í mej yen huachéjme íyen chaanaca japua,
mu'ití mú té'antzaahua a'ñjna jemi.

Ajta Dios pu ya'uví'ti í ta japua

ti ij a'uun nain jín antiújmua'areere á'ara'ani.

4

Jíme'en a'imej í mej raatéxãeehuatá muá'aju'u mej mi caí ché'e té'atzaahuat'en

¹ Ajta a'ñin xiéjniu'ucare'ara'an í Dios, a'ñ pu ayén ti'ixa e'ehauritiéecan jime'e ti nu'u ayén té'eme méjca'ihua yee tí'ij te'entipua'arijme'en. Seica mú nu'u yá'uhua'axijsin í mej té'atzaahuat'e. A'ñime mú nu'u namuaara muá'aju'u í xiéjniu'ucari í mej tihua'ahuaitze'e, majta mú ranamuajran a'ij ti a'ñin tiyaaru'u tihua'amua'aten.

² A'ij pu jín ayén huatasejre'esin mej miyen hua'itzi jín tihua'amua'aten me'ñjna jime'e a'ñime í mej tí'ihua'itaca, í majta a'ij pua'a titetiújcha'ñ. Capu ri'irí ti ja'atí hua'utatévi'imua'an. A'iné camu miyen rici a'ij mej tirú'umua'aree í ru tzajta'a ti ayén tiraavíjte'e, cu xiee tiyaaru'u pu huá'ataixi'í í hua'amu'úu jetze.

³ A'ñ mú hua'utá'ijmñjra í teite mej caí huateneíchen, mej caí huatéviche'en. Majta miyen tihua'uta'ajte'esin mej caí ráacua'ani ti'itíj ti tí'icua'iri'i. Aru a'ñin Dios, nain pu yen tiu'uteájtuaa mej mi ra'ancuré'an í teite í mej té'atzaahuat'e, majta ramua'aree ti'itíj ti ayén ti'ayajna, mej mi me'ñjna jín tiraatateújtzi'ire'en.

⁴⁻⁵ A'iné temua'a pu ti'irí'een naíjmi'i tíj na'a ti Dios tiú'utaahuaca'a, capu ayén tiraavíjte'e ti ja'atí ti'itíj mé úrieni sino ché'e a'ñin ra'ancuré'an. Ché'e ajta a'ñjna jín tiraatateújtzi'ire'en í Dios jemi, a'iné pu'uri a'uun e'avíitzi'ire'e í Dios jemi a'ñjna jime'e ti a'ñin Dios ari ayén tiu'utátuui're'esin tí'ij huatéjniuuni í Dios jemi.

Jíme'en a'ñjna ti temua'a naa tí'ivaire'e í Jesús jemi

⁶ Patá'aj piyen tihua'utá'an mej mi ráamua'ati í a'ihuáamua'a a'ñjna i nej neri muaatá'ixaa. Tí pua'a piyen huárini, temua'a pej tiu'utévaire'esin í Ciríistu'u jemi ti ajta i'i Jesús. Petiu'utévaire'esin pe'ñjna jime'e tíj na'a pej pá'ari'istaca'a, mú'ee pej ranamuájraca'a í niuucari pej jetzen té'antzaahua, í niuucari í mej temua'a naa timuaamuá'ate.

⁷ Capej rá'atzaahuat'e a'ñjna í niuucari ti caí Dios jemi é'eme'ecan, ti'itíj mej tí'imuarita ti caí ayén ti'ayajna, ti caí

ti'itíj vaire'e. Patá'aj piyen ámu'a'ate pe'íjna jime'e pej piyen huárini a'ij ti tí'ijxe'eve'e í Dios.

⁸ Cíj pu caj tí'ivaire'e ti pua'a piyen huá'acua'ajte'en pe'íjna jime'e pej raatá'an í a'atzajta'a pej pi huaté'aca'ane í mua'atévira'a jetze. Aru tí'ivaire'e tíj na'a naíjmi'ica ti pua'a piyen ámu'a'ate pe'íjna jime'e pej piyen huárini a'ij ti tí'ijxe'eve'e í Dios. Tí'ivaire'e íjii pej yen huateáturan íyen chaanaca japua, ajta timuaatéva'ire pej pi ruuri puá'ara'ani tíj na'a rusén jime'e.

⁹ Ayee nu tí'imua'ixaate'e tzáahuati'ira'a jime'e ti ayén ti'ayajna. Ché'e caí ja'atí ayén seicié tí'ixajta. ¹⁰ Ayee tu een jín tí'imíjhuaca, teajta tí'itese'eca'a tej tiyen raachú'eve'en te'íjna jemi í Dios ti i'irúuri, ti ajta rí'i tihua'atá'aca naíjmi'ica í teite jaítze'e. A'í pu ajta hua'irátuaasin a'ímej í mej té'atzaahuate'e.

¹¹ Paúche'e tihuá'amua'ate, pajta pauj tihua'uta'aijte'en pe'íjna jime'e nej yé tí'imuyau'use'e. ¹² Capej ti'itá'acare'en ti ja'atí muacáxieehuata a'íjna jime'e pej pauj temuaj, sino ayée pepu'u rí'i tejá'u'che'ecane'en temua'a naa mej mi a'íime í mej té'atzaahuate'e miyen che'atá mena'a á'ujjhuane'en patíj mú'ee a'íjna jime'e a'ij pej tihuá'ixaate'e, a'ij pej rí'i ti'ití'á'acha'íi, ajta a'ij pej tihuá'axe'eve'e. Miché'e majta miyen che'atá mena'a timuá'íjchue patíj mú'ee a'íjna jime'e a'ij pej tirá'astijre'e í tavástar'a, ajta a'ij pej te'urarí'en í a'atzajta'a.

¹³ Ayee pej rijca asta necaí uvé'enen, patá'aj piyen hua'utánamuajriste'en í yu'uxari jetze í teite tzajta'a, pajta tihua'utá'ixaate'en, pajta tihuá'umua'aten. ¹⁴ Capej raxiéehuata a'íjna ti Dios muaatapuajve matí'ij mej vaujsi mua'ajtamuáriej, majta tiu'utaxájtaca'a mú'eetzi jime'e í Dios jetze me'ecan.

¹⁵ Patá'aj piyen raruure pe'íjna jime'e, patá'aj nain jín tí'amua'ate mej mi naími'i miyen tiraaseíj pej raanaíjmire'en í ti mú'eetzi jemi huateájturaa. ¹⁶ Rí'i pepu'u pe'íjna jime'e a'ij pej ti'itíj ruure, pajta a'ij pej ti'itíj tihuá'amua'ate. Patá'aj piyen te'utávii'cua'i pe'íjna jime'e a'iné ti pua'a piyen huárini, mú'ee pej aseíj huiirá'atuaasin, pajta hua'irátuaasin a'ímej í mej muánamuajran.

5

A'ij ti ye'í ti'ití'ujcha'íi á'ara'ani a'ímej jemi í mej té'atzaahuate'e

¹ Capej a'ij pua'a ti'ijteá'axi'i seij ti ari vástacira'i, sino rí'i pej tiraatájeeve cumu a'atáata pepu'u. Ajta a'íime í teteca í mej caí xi vaújsicira'i, patá'aj rí'i tihua'utájeeve cumu a'ihuá'amua'a pepu'u. ² Patá'aj rí'i tihua'utájeeve í 'uuca í mej meri ucarijse

cumu a'anáana pepu'u, majta a'imej í mej caí xi ucarijse cumu á'acu'utzimua'a pepu'u na'ari á'ajuutzimua'a. Patá'aj rí'i tihua'utájeeve a'ij ti tiraavíjte'e nain jime'e.

³ Ajta a'ime í 'uuca í mej meri huaújseistareca'a, ti pua'a ayén ti'ayajna mej huaújseistareca'a, majta í mej caí a'ij tí'ijviicua'i, patá'aj hua'utévaire'en. ⁴ Na'ari caí, ti pua'a auj tiyaúumua'a ca'ín auj tíye'ecuajmua'a, ayée pej huárini. Miché'e a'ime mí'i rí'i ráaruuren mej me'íjna jín te'ará'asten mej hua'utévaire'en í ruxí'ej teite. Matí'ij miyen huarín, mu'uri xaa tiu'unájchitaca'a me'íjna jime'e í mej té'echa'ica'a ruvaújsimua'a jemi na'ari ruye'ecuajmua'a jemi. Ajta a'ii pu a'ín pú'een í ti rí'i tiratá'aca í Dios.

⁵ Patá'aj piyen huárini, ti pua'a ja'atí xaa huaújseistareca'a, ti ajta caí a'ij tí'ijviicua'i, a'í pu xaa té'antzaahuatete'e í Dios jemi, ajta téniúuve'e nain xicaj tzajta'a, ajta nain tíca'ari tza-jta'a ti 'ij ayén tí'ijhuaviira ti 'ij Dios raatévaire'en.

⁶ Ajta a'ín í 'íta'a ti huaújseistareca'a, ti pua'a ayén rí'i tira'aráanajche a'íjna jime'e ti naa seijre'e jemin, cu xiee ti huamí'i í Dios jemi. Mí ajta, aúche'e pu ruuri. ⁷ Patá'aj pajta hua'utánamuajriste'en í teite pe'íjna í niuucari mej mi caí ti'itíj jín a'aturáa muá'ara'ani, tí'ij ajta caí ja'atí ti'itíj jín huá'a jetze tí'ijpua'ajte'e.

⁸ Tí pua'a ja'atí caí tihua'utévaire'en a'imej í ruteítestemua'a, a'imej í mej jaítze'e vejli'i jemin é'eche, a'í pu a'íjna jín mé rúurie ti rá'atzaahuatete'eca'a í Dios jemi. Jaítze'e pu a'ij pua'a rici caí seíj ti a'ij pua'a ti'itíjcha'íi, ti ajta caí ja'anáj rá'atzaahuatete'e.

⁹ Jíme'en a'imej í mej huaújseistareca'a, a'imej pepu'u auyú'uxan í mej miyen rájcha'íi a'achú cumu huaícate nine'ira'a o jaítze'e nine'ira'a. Ajta, ayée pu ruxe'eve'e ti caí ja'anáj tí'ixana'acire'e jemin í rucín teecan.

¹⁰ Ayee pu ajta ruxe'eve'e, mej naími'i ramua'areere í teite ti pua'a xí'epi'ín huaríj ti'itíj jime'e, ti rí'i tihua'uxá'apuirí'i í tí'iríi ca'ín ti hua'ancuré'evi'ti a'imej í mej rámuarecare'e nusu ti hua'anája'usixi í huá'íca jetze a'imej í mej huaté'uu í Dios jemi na'ari ti hua'utévai a'imej í mej tihua'amuári'eriste'e o ti ayén huataúra'a ti ayén huárini ti'itíj ti a'ij tí'ixi'epi'ín.

¹¹ Ajta a'ime í mej huataújseistareca'a, í mej mauj témuastaca'a, capej piyen huá'ayu'uxa jetzen í cuapée, a'iné tí'ij ari jaítze'e hua'utá'asi mej huavíche'en, majta caí ché'e raxí'eve'e muá'aju'u mej tiu'utévaire'en í Ciríistu'u jemi, a'í mú xaa huatéviche'esin.

¹² Tí pua'a piyen hua'uyú'uxan í cuapée jetze, ajta ti pua'a miyen huatéviche'en, a'í mú rajpuaíitzi muá'aju'un í Dios jemi a'iné mu'uri ra'utéxiehuarí'irí'i í mej amuacaícan jín

te'ataújratziiri'i í Dios jemi. ¹³ Ajta a'íjna jime'e, ayée mú tí'ijri'ire mej á'ujujhua'ane'en í huá'achi'i tzajta'a méyee, majta méyee. Ayee mú jín mé'ujujhua'an a'iné ayée mú rici a'ij ti ti'itíj tihua'aráanajche. Ayee mú á'ujujhua'an méyee, majta méyee mej jeíhua tiú'ujxajtave'e, majta jeíhua tiú'urihua'uve'e me'íjna jime'e a'ij ti rici í xí'ejra'an tevi. Ajta, ayée te'irájra'ani mej jeíhua tiú'ujxajtave'e ti caí ayén tiraavíjte'e.

¹⁴ Ayee pu tí'irineca a'ímej jemi í mej mauj téemuastaca'a í mej huataújseistareca'a. A'íj nu jín niyen tí'imua'ixaate'e tijín miché'e huatéviche'en mej mi tiyaúumua'a muá'ara'ani. Miché'e majta rí'i tiu'umuári'en a'u mé'éche mej mi caí raatá'an me'íjna ti tájcha'íire'e ti ti'itíj jín huá'a jetze te'ujpuá'ajte'en. ¹⁵ Ayee pu ti'ayajna mej seica meri mé'rúurie í mej amuacaícan te'ataújratziiri'i í Dios jemi mej mi ra'ará'asten me'íjna í Satanás.

¹⁶ Ajta a'ín'íita'a ti ajta té'atzaahuate'e, ti pua'a á mé'éche jemin seica í mej huaújseistareca'a, ché'e a'ín hua'utévaire'en ti ij caí huá'amuarí'eriste'e a'ímej í mej tí'ivaire'e u teyujta'a. Tí pua'a ayén huárini, aj pu xaa huatári'ristari a'ímej jemi í mej teyujta'a tí'ivaire'e mej mi hua'utévaire'en í mej caí a'ij tí'ijviicua'i í mej huaújseistareca'a.

¹⁷ Patá'aj piyen huá'uruuren a'ímej í mej antiújmua'aree u teyujta'a. Tí pua'a xí'epí'in merici, ayée pu tiraavíjte'e pej temua'a rí'i tihua'atá'acare'en ti'itíj jime'e ti tihua'aturaate'e. Patá'aj jaítze'e rí'i tihua'utá'an a'ímej mej mi'í huateújca'anen me'íjna jime'e mej tihua'utá'ixaate'en, majta mej tihua'umua'aten.

¹⁸ Ayee pej huárini, a'iné ayée pu té'eyu'usi'i í yu'uxari jetze tijín: “Caxu ra'amují'iquihua'an mi puuya ti rayún í triigu ruíca jime'e sino ché'e rí'iriistan ti cáj caj tiráacua'ani.”

Ajta pu ayén té'eyu'usi'i tijín: “Ayee pu tiraavíjte'e mej mi tiraanájchite'e ja'atí ti tí'imijhuaca a'achú ti caj tiraamuá'íti.”

¹⁹ Tí pua'a ja'atí ti'itíj jín jetzen tí'ijpua'ajte'e seij ti hua'acha'íi u teyujta'a, ti pua'a a'í na'a tí'ijpua'ajte'e, capej ranamuajra. Aru ti pua'a mé hua'apua na'ari mehuaíca miyen jetzen tí'ijpua'ajte'e, aj pej xaa ráanamua.

²⁰ Majta a'íme í mej hua'acha'íi í teite teyujta'a, ti pua'a a'ij pua'a mé titetiújcha'íi í Dios jemi, patá'aj hua'ajteá'axí'in, meti'inamuáaraca í teite, mej mi ráamua'aree í seica mej mi caí miyen tité'itzee ti'itíj jime'e ti caí xí'epí'in.

²¹ Jemin í Dios, neajta jemin í Cirístu'u ti ajta i'í Jesús, neajta huá'a jemi í mej tí'ivaire'e í ta japua, Dios ti hua'antíhuau, ayée nu tí'imua'ijcate'e patá'aj nain jín na'ará'astijre'en a'ij nej neri timuá'ixaa. Capej ti'itíj jín a'ij ríjca pe'íjna jime'e pej

seij jaítze'e xe'eve'e, pajta seij caí piyen tí'ixe'eve'e sino patá'aj piyen che'atá pena'a huá'uruuren naijmi'ica.

²² Capej a'iyé'itze'e pej ra'avé'emijhua'an seij í ja'ati ti'itíj ti a'ij jíme'en pej pi caí jamuan auteáturan í Dios jemi. Patá'aj asej rí'i tihua'acha'íin patá'aj caí ti'itíj jín auteáturan í Dios jemi, seij jamuan í tevi.

²³ Patá'aj raatapuá'ajta pej caí a'íi pena'a jaj ye'eca. Patá'aj cáj caj ti'itíj nahuáj tiu'uyé'en a'iné jeíhua pej tí'icui'i muá'a tzajta'a.

²⁴ A'ijna jime'e í seica í teteca, á jéjre'e pu seijre'e í mej jín auteájturaa í Dios jemi ti ij amuacaícan puaíjtzi hua'utá'an. Ajta seica jime'e, capu a'ij ámitieere'e amuacaícan í mej jín auteájturaa í Dios jemi, sino méjca'i huáyee xaa teja'uré'enejsin a'ájna xicáara'an ti jetzen huatasejre'esin. ²⁵ Ayee pu che'atá na'a een a'ijna jime'e í ti xí'ep'i'in í mej jín meri tiu'utévai, a'íi pu á jéjre'e seijre'e. Na'ari ti pua'a caí amuacá ámitieere'e, méjca'i huáyee pu huatasejre'esin. Capu rí'írí ti huateúravaa tíj na'a rusén jime'e.

6

¹ Ayee pu ruxe'eve'e mú'ejmi jemi setíj sena'a pua'amé mej ca'anéeri jín tejá'amuamariste'e ti i ayén tejamuá'amitiejte'e ti ayén raavíjte'e sej hua'ará'astijre'en a'ímej í mej tejá'amua'ajjte'e. Na'ari ti pua'a secá siyen huárini, a'íi mú a'ij pua'a tiu'utaxájta me'ijna jime'e í tej tiyen ratamuá'amua tíjín Dios ti ta'ivástara'a, majta me'ijna jime'e a'ij tej tí'imua'ata.

² Ajta, a'iné a'íi mú í mej tejá'amua'ajjte'e, a'íi mú majta té'atzaahuate'e, ayée xu huárini. Caxu huá'axieehuari'ira se'ijna jime'e sej ru'ihuaamua'a í tavástara'a jemi, sino ayée xu jaítze'e tihua'utévaire'en. Ayee xu huárini a'iné jaítze'e pu tihua'aci'iti a'ímej í mej tejá'amua'ajjte'e a'ijna jime'e sej siyen tihua'utévaire'en, majta miyen té'atzaahuate'e, ajta Dios pu huá'axe'eve'e. A'ii pu a'íin pú'een í ti ruxe'eve'e pej piyen tihua'umua'aten. Pajta, patá'aj ca'aníjra'a hua'utá'an mej mi miyen huárini.

Jíme'en í ti tzáahuati'ira'a jín tájcha'íire'e

³⁻⁴ Seica mú miyen tí'imua'ataca me'ijna jime'e ti caí ayén ti'ayajna, ti seicié een a'ijna jime'e í niuucari ti rí'i táaruuren ti jíme'en taamuá'ate í tavástara'a í Jesús ti ajta i'í Ciríistu'u. Majta miyen tí'imua'ataca a'ijna jime'e ti seicié een a'ijna jime'e í niuucari ti tzáahuati'ira'a jín ti'ixa í Dios jemi. Tí pua'a ja'atí ayén éene'en, capu ti'itíj ú'umua'aree sino á'ujtzaahuate'e pu'u. Jéhua pu tiú'urihua'uve'e nain jime'e, ajta runé'use'eve'e a'ijna jime'e a'ij ti huataújmu'a

seij í niuucari. A'ii pu a'ín pú'een í ti te'iráaye'i ti ayén rici. Muaújchueere'e rujímua'a na'ari muaújtese'e. Majta a'ij pua'a tiú'ujxajtave'e ca'ín sei pu ayén tí'ijxajtzi'í í ruxí'ej tevi ti ij a'ij pua'a ráaruuren.

⁵ Ja'anáj ti na'a muaújtese'e a'íime í mej a'ij pua'a mé titeu-muámua'aree. A'íi pu tiyaaru'u tihuá'ari'iri'í í mej amuacaícan jín rú'umua'areereca'a tzáahuati'ira'a jime'e. A'íj pu jín ayén tihuá'amitiejte'e mej miyen tiraamuá'itín me'íjna jime'e mej huataújsejrata mej nu'u Ciríistu'u jemi tí'ivaire'e. ⁶ Mí ajta, ti pua'a ja'atí rí'í huá'uruuren a'íjna jime'e ti rá'astijre'e í Dios, jeíhua pu a'íjna jín raamuá'itín, ti pua'a ajta rutémua'ave'e.

⁷ A'iné tet'íj huatasejre íyen chaanaca japua, catu ti'itíj uvé'eneijte. Ajta, tet'íj huirácíine tiyánna chaanaca japua, catu ti'itíj á'atíni. ⁸ Ayee pu éene'e, tiché'e huátatemua'ave'en te'íjna jime'e tej tí'ijcha'íí í tej tí'icua'a, ajta í tej jín ti'itétache'ete.

⁹ Majta a'íime í mej miyen raxí'eve'e mej huateújchijteaanita, ayée mú 'een mat'íj a'íime í ti'itén ja'atí ti caujnari jín hua'utéj'í'icí'e. A'íi pu hua'utánamua í huá'a tzajta'a mej mi jeíhua tí'ijxe'eve'e, mej caí jín rí'í mé teuúmuámua'are'e, ti jeíhua a'ij pua'a tiú'uruure. A'ii pu a'ín pú'een í ti nain tihuá'ari'ira, ti hua'antipua'ajte'esin rusén jime'e.

¹⁰ A'iné a'ij pu jetze airáninei naíjmi'í tíj na'a ti a'ij pua'a seijre'e a'íjna jime'e mej huáp'í'í tumin necua'atze'e. Majta seica, a'íi mú meri ra'atéxíeehuataca'a í mej té'atzaahuate'e me'íjna jime'e mej jeíhua huáp'í'í ranecua'atze'e í tumin. Mat'íj miyen huárini, jeíhua mú rajpua'ítzi muá'aju'u.

Tí'nu'u tí'itese'e temua'a naa tí'ij raatémua'itín í ti xí'epi'ín 'een

¹¹ Pajta mú'ee, mi pej rá'astijre'e í Dios, patá'aj caí a'atzu té'aste pe'íjna jime'e sino ayée pepu'u huárini. Patá'aj piyen tiráahuauuni pej urarí'ene'en í a'atzajta'a, pajta patá'aj rí'í tí'ichejca í Dios jemi. Pajta patá'aj té'atzaahuate'e tzáahuati'ira'a jime'e. Ayee pepu'u pajta tiráahuauuni pej huá'axe'eve'e temua'a naa í teite, pej te'utáviicua'í, pajta ayén huateá'apua'ajte'e mi a'atzajta'a.

¹² Patá'aj tí'itese'e temua'a naa pej pi raatémua'itín pe'íjna ti xí'epi'ín een a'íjna jime'e pej té'atzaahuate'e. Patá'aj tí'itese'e pe'íjna huatémua'itín pej ruuri puá'ara'ani rusén jime'e í Dios jemi, a'iné a'íj pu jín Dios muaatajé a'ájna xicáara'an pej jetzen raatá'a á'aniuuca meti'iseíracaa í teite. Xí'epi'ín pej raataxájtaca'a pej nu'u ra'ará'astijre'en í tavástara'a jemi.

¹³ Ayee nu tí'imua'ijcate'e ti'itíj jime'e jemin í Dios ti naíjmi'íca hua'atá'aca mej ruuri muá'ara'ani, ajta jemin í Ciríistu'u ti ajta í'í Jesús ti ajta xí'epi'ín tiu'utaxájtaca'a tí'ij a'ín

tí'ixaate'eca'a jemin a'íjna í tajtuhuan ti ayén ántehuaaca'a tijín Póncio Pilato.

¹⁴ Ayee nu tí'imua'ijcate'e pej piyen ra'ará'astijre'en nain jín a'ij nej neri tímuaata'aíj, pej pí caí ti'itíj jín auteáturan, ti ij caí ja'atí ti'itíj jín mú'eetzi jetze te'ujpuá'ajte'en. Patá'aj pauj piyen rijca tíj na'a ti yú auca'ití a'ame asta caí ajtahua'a yé huataseíjre'en í tavástar'a, a'íjna í Jesús ti ajta i'i Ciríistu'u.

¹⁵ Ajta ayén té'eme tí'ij Dios ayén raaxí'epi'íntare'en yee pu'uri raavíjte'e ti ajtahua'a huataseíjre'en. Ajta a'ín Dios, a'ii pu a'ín pú'een í tej rí'í tiraatá'aca, í ti ruseíj nain japua tí'ajta. A'íi pu huá'amu'ucán pú'een a'ímej í mej Tajtuhuan jín títeté'u'upu'u. A'ii pu ajta a'ín pú'een í hua'avastara'a a'ímej í tej tiyen hua'atamuá'amua tijín yee tavástar'a, í mej miyánna seíjre'e íiyen chaanaca japua.

¹⁶ A'íi pu'u na'a a'ín pú'een í ti caí ja'anáj mi'íni, ajta a'ín pu a'uun á'uca a'u ti ayén jeíhua á'utaaca a'u tej caí a'arájvee í jemin. Capu ja'atí ja'anáj raaseíj, ajta capu rí'irí ti ja'atí rují'í jín raaseíj. Tiché'e rí'í tiraatá'an, ajta ché'e a'ín nain jín antiújmua'aréere á'ara'ani rusén jime'e.

¹⁷ Ayee pej tíhua'uta'aíjte'en a'ímej í mej chíjteaani pú'een, í mej yen huachéjme íiyen chaanaca japua mej mi caí huá'axieehuata í seica í mej caí a'ij tí'ijviicua'i. Miché'e majta caí me'íjna jín á'ujtzaahuata'e me'íjna jime'e mej jeíhua tí'ijcha'íi ti huápi'í tí'ijnajche, a'iné capu rí'irí mej ráamua'aree a'ij ti tíhua'atéva'irihua'an méjca'i huáyee. A'íj pu jín, miché'e rá'atzaahuata'e í Dios ti ruxí'evi'ira'a jín taatapuaíjve'esin naíjmi'í tíj na'a tej ti te'íjna jín huátatemua'ave'en.

¹⁸ Patá'aj tíhua'uta'aíjte'en mej mi miyen huárini í ti i'í xí'epi'ín jime'e, mej mi jeíhua huápi'í miyen tiu'umuári'en me'íjna jime'e ti xí'epi'ín, mej mi ruxí'evi'ira'a jín tíhua'utá'an í mej caí a'ij tí'ijviicua'i, mej mi rá'ujca'ane mej tiu'án temua'a naa a'íjna mej tí'ijcha'íi. ¹⁹ Tí pua'a miyen huárini, jeíhua mú huápi'í raté'avaata í Dios jemi ti tíhua'atéva'irihua'an méjca'i huáyee rusén jime'e. Ayee mú miyen huarín, a'íi mú xaa ramua'aréeren mej me'uun te'enteárute í Dios jemi mej mi ruuri muá'ara'ani rusén jime'e. A'ii pu a'ín pú'een í ti tíhua'atéva'irihua'an tzíte'e.

Jíme'en í ti ra'antipua'ari

²⁰ Mú'ee, mi pej i'í Timoteo, patá'aj rí'í pena'a pej pi nain jín te'ará'asten Dios ti jíme'en tímua'íjca. Capej a'atzu rá'aste í mej jeíhua tiú'ujxajtave'e me'íjna jime'e í niuucari ti caí ti'itíj vaire'e, ajta ti seicié 'een. Ayee mú té'ujtzaahuata mej tirú'umua'aree, aru capu ayén ti'ayajna. Camu a'atzu rú'umua'aree.

²¹ Majta seica meri huá'unamuajri'i. Ayee mú jín huarín, matí'ij mi me'ín ca'anacan ya'uhuá'axi í mej té'atzaahuate'e. Aj mú mi ajtacíj í tavástara'a jemi, micu. Yee pu i cu. Ché'e a'ij tí'imuavaire'e.

A'ij ti tira'uyú'uxaca'a í San Pablo a'ijna í Timoteo, i ti hua'apua

Pablo pu rateújte'e

¹ Inee, nee nu i'i Pablo, ti Dios na'antíhuau ruxí'evi'ira'a jime'e nej ni raatévaire'en í Ciríistu'u ti ajta i'i Jesús a'ijna jime'e ti Dios ayén te'ateújratziri'i ti taatá'asin tej ruuri tá'ara'ani rusén jime'e jamuan te'ijna í Ciríistu'u ti ajta i'i Jesús.

² Ayee nu yé tí'imuyau'use'e mú'ee pej i'i Timoteo, mi pej ní'iyauj. Ché'e a'íin Dios ti tá'iyá'upua, ajta a'íin í tavástará'a, í Ciríistu'u ti ajta i'i Jesús, miché'e me'ín r'íi timuaatá'an, miché'e muá'ancu'uvajxi'in, majta r'íi tímua'anpuá'ajte'en í a'atzajta'a.

Te'anxájta jime'en a'ijna í Ciríistu'u

³ Tij na'a teti'ijta mua'utámua'aree, nain xicaj tzajta'a na'ari nain tíca'ari tzajta'a, netí'ijta téniuusime'en, nee nu tí'ijteujtzi'ire'e mú'eetzi jime'e í Dios jemi í nej jemin caí tí'itíj jín auteájturaa nej ravaire'e. Ayee nu che'atá nena'a jemin ravaire'e matíj me'ín tí'ivaire'eca'a í nehuáacixa'astemua'a teecan.

⁴ Nee nu mua'utámua'aree í pej jín ayein. A'ij nu jín jei'hua raxí'eve'e nej neajtahua'a muaaseíj nej ni ne'ijna jín huatántemua'ave'en.

⁵ Nee nu ra'utámua'areeri'i pej té'atzaahuat'e tzáahuatí'ira'a jime'e. A'íi pu amuacaícan té'antzaahua í á'aye'ecua a'ijna í Loida teecan, ajta á'iyen a'anáàna Eunice ayén che'atá na'a té'antzaahua. Ajta íjii ayé pu tiná'amitiejte'e ineetzi pej piyen che'atá pena'a té'atzaahuat'e í tavástará'a jemi.

⁶ A'ij nu jín niyen tí'imua'ajjte'e pej pajtáhua'a ahua'aca'anen pej tiu'utévaire'en nain jime'e a'ij ti Dios tímuaatá'a netí'ij mua'avé'emuariej í nemuajca'a jime'e.

⁷ Patá'aj ahua'aca'anen temua'a naa a'iné capu ayén tiraatá'a í Dios tej tiyen tí'itzi'ine'e. Capu a'atzu, sino a'íi pu titaatá'a tej te'ijna jetze arátaca'ane, teajta tej ti taxe'eve'e, teajta tej ti r'íi metíteumuámua'aree. ⁸ A'ij pej jín caí tí'itevi'ira'a pej tihua'utá'ixaate'en í teite a'ij ti tiú'uruu í tavástará'a. Capej pajta tí'itevi'ira'a pe'ijna jime'e nej rá'astijre'e. Mí pajta mú'ee, patá'aj ne jamuan huatá'an tej ti naími'i rajpuaitzi tá'ara'ani, tej ti Dios jetze arátaca'ane tej tiyen huárini mej mi jaítze'e ráanamua í niuucari ti jín Dios hua'irátuaasin.

⁹ A'ij tu jetze arátaca'ane í Dios ti tu'irájtuaa ítejmi, ajta titaa'íjca tej ti tiyen urarí'ene'en tá'ara'ani í tatzajta'a. Capu

a'íjna jín tu'irájtuaa a'íjna jime'e tej ti'itíj jín tiu'utévai. Capu xaa ne'u. Ayee pu'u na'a tu'irájtuaa a'íjna jime'e a'ij ti amua-caícan tiraaxí'epi'intare, ajta a'íjna jime'e ti rí'i titaatá'a. A'í pu ajmí'i rí'i titaatá'a jamuan í Ciríistu'u ti ajta i'i Jesús. Tí'ij caí xi seijre'eca'a í chaanaca tej yen japuan puasearuve'e, a'í pu ayén rí'i titaatá'a.

¹⁰ Aru íjii, pu'uri á jéjre'e seijre'e a'ij ti rí'i titaatá'a a'íjna jime'e ti huataseijre a'íjna ti tu'irájtuaa, a'íjna í Ciríistu'u ti ajta i'i Jesús. A'í pu ra'antipuá'ajte a'íjna í mej jín cui'ini. Ajta, a'í pu taatá'a tej raasej í tej ruuri tá'ara'ani rusén jime'e tej raará'astijre'en í niuucari ti jín Dios tu'irátuaasin.

¹¹ Ajta ineetzi, Dios pu na'antíhuau nej ni tihua'utá'ixaate'en í teite ne'íjna í niuucari, neajta ne'íjna jín tiu'utévaire'en, neajta nej tihua'umua'aten. ¹² A'íj nu jín niyen nena'a rajpuaijtzí. Mí neajta, canu tí'itevi'ira'a a'iné nee nu ramua'ate ne'íjna í nej rá'astijre'e. Ajta ayén tiná'amítiejte'e ti a'ín raayí'ti ti raté'avaa í nej jime'en tira'íjca tí'ij a'ájna huataseijre'en a'ájna xicájra'a ti jetzen Dios ayén na'uxíjte'en a'ij ti tiraavíjte'e.

¹³ Ayee pepu'u pauj tihua'umua'aten pe'íjna jime'e a'ij pej tináanamujri'i, í neniucua jime'e í ti rí'i tihua'utarújte'en. Patá'aj pauj piyen rá'astijre'e í tavástar'a, patá'aj pajta pauj piyen huá'axe'leve'e í teite.

¹⁴ Patá'aj rí'i tiraté'avaa í ti jín Dios timua'íjca. Patá'aj rí'i te'uhuaté'aca'anen pe'íjna jime'e xiéjniu'ucare'ara'an í Dios pej jetze ará'aca'ane pej pi rí'i tiraté'avaa, a'iné a'ín xiéjniu'ucare'ara'an yé huateáturaasin téjmi jemi.

¹⁵ Pepu'uri ramua'aree í mej mé núurie náimi'i a'íime í mej a'uun é'eme'ecan tíj na'a a'úu ti huatacá'a u Asia. A'í mú huá'a jetze ajtémecan a'íjna í Figelo, ajta a'íjna í Hermógenes. ¹⁶ Ayee nu tí'ijxe'eve'e ti a'ín tavástar'a rí'i huá'ancu'uvajxi'in í teitestemua'ame'en a'íjna í Onesíforo a'iné jeíhua pu yé nevé'etui í nej jín huarún. Capu ajta raatatévi'iraste nej aiteánami'ihuaca'a.

¹⁷ Mí ajta a'ín Onesíforo, tí'ij a'uun a'utéveeca'a u Roma, a'í pu náahuau muári'eri jime'e. Aj pu í xaa náateu. ¹⁸ Ché'e tavástar'a ayén tiraatá'an ti Dios rí'i rá'ancu'uvajxi'in a'ájna xicájra'a ti jetzen tavástar'a ajtahua'a huataseijre'en. Mú'ee pe ramua'aree temua'a naa náijmi'i tíj na'a í ti jín tinaatévai netí'ij ne'uun á'ucatíi u Éfeso.

2

Jíme'en a'íjna ti ravaire'e í Ciríistu'u tíj xantaaru'u

¹ Pajta mú'ee, pej ní'yauj, patá'aj huaté'aca'anen í a'atzajta'a pe'íjna jime'e ti Dios rí'i timuaatá'a a'iné mú'ee pe rá'astijre'e í Ciríistu'u ti ajta i'i Jesús. ² Ayee pepu'u huárini.

A'ijna pej peri neetzi huánamuajri'i a'ij nej tihua'utá'ixaa í teite, seica mej tí'iseíraca'a, patíj pena'a tináanamuajri'i, a'ij pepu'u jín tíhua'uta'aíjte'en seica í teteca í mej rí'i titetiújcha'íi, mej mi raayí'itihua'an mej tihua'umua'aten í teite. Patá'aj te'utáviicua'i ta jamuan.

³ Patá'aj rí'i tiraatévaire'en í Ciríistu'u ti ajta i'i Jesús. Patá'aj piyen che'atá pena'a te'utáviicua'i ta jamuan a'ijna jime'e í pej rajpuaíjtzí tíj ajta xantaaru'u ti tí'ivaire'e te'utáviicua'i a'ijna jime'e ti rajpuaíjtzí. ⁴ Ajta, ja'atí ti na'a ti tí'ivaire'e tíj xantaaru'u, tí'ij a'íin rí'i raatá'an a'ijna ti tí'lira'ajjte'e, a'íi pu'u na'a jetzen ruxe'eve'e a'ij mej ríci í mej i'i xantaaru'u.

⁵ Ayee pu che'atá na'a 'een a'íime í mej me'uun a'uteárute mej mi tiu'utatése'en huá'a jamuan í mej huatérúaache. Tí ij seij raamuá'itin a'ijna í curuun, ayée pu tiú'ujxe'eve'e ti a'íin ayén tiu'utatése'en a'ij mej tiraaxí'epi'intare a'íime í mej tí'ajta. ⁶ Ajta a'ijna ti jeíhua tí'imijhuaca japuan í ruchuej, ayée pu tiraavíjzte'e ti amuacaícan tiráaci'iti a'ijna ti tiú'ucíreca'a. Aj pu tihua'aci'iti í seica. ⁷ Patá'aj pe'íjna jetzen piyen tí'imua'atze a'ij nej tí'imua'ixaate'e, a'íné tavástar'a pu muaatá'asin pej yaú'ítiee puá'ara'ani nain jime'e a'ij ti huataújmu'a.

⁸ Patá'aj ra'utámua'aree pe'íjna jime'e í Jesús ti ajta i'i Ciríistu'u. A'íi pu ajtahua'a huatarúu huá'a tzajta'a í mi'íchite. A'íi pu ajta huáacixa'ara'an pú'een a'ijna í David teecan. A'íi pu a'íin pú'een í niuucari í nej tihua'a'ixaate'en í teite. ⁹ A'ij nu jín niyen rajpuaíjtzí, mej miyen na'anájá'iqui'en a'ij mej tihua'anájá'iqui í mej a'ij pua'a titetiújcha'íi. Aru naúche'e nu tihua'utá'ixaate'esin a'íné capu a'ij tí'iri'iri mej raté'avaa a'ijna í niuucari ti Dios jetze raxa a'u nej aiteánami'i. ¹⁰ A'ij nu jín nain jín te'utáviicua'ira ne'ímej jemi í ti Dios hua'antíhuau, ti ij ajta Ciríistu'u ti ajta i'i Jesús hua'irájtuaani mej mi jemin huateáturan rusén jime'e a'u ti á'üneeri'i temua'a naa.

¹¹ Ayee nu tí'imua'ixaate'e tzáahuati'ira'a jime'e seij niuucari ti ayén tíjín:

Tí pua'a tej tiyen jamuan huácuii,
teen tu teajta jamuan ruuri tá'ara'ani.

¹² Tí pua'a tej tiyen te'utáviicua'i í tej rajpuaíjtzí,
teen tu teajta jamuan tí'aíta tá'aju'un.

Na'ari caí, ti pua'a tiyen mé rúurieni,
a'íi pu ajta mé túuhua'axijsin itejmi.

¹³ Tí pua'a tiyen títe'uté'itze'ara'an í Dios jemi,
a'íi pu caí ja'anáj a'uté'itzeesin itejmi jemi
a'íné capu rí'irí ti a'íin ruseíj ratíte í ru jetze.

Jíme'en a'ijna í ja'ati ti xí'epi'in seijre'e

14 Patá'aj pauj pe'íjna jín tihua'utá'ixaate'en mej mi me'íjna jín ra'utámua'aree a'ij nej neri timuá'ixaa. Patá'aj rí'í tihua'utá'ixaate'en í Dios jemi mej mi caí tiú'ujtesí're'e rujímua'a niuucari jime'e a'iné capu ti'títj vaire'e sino a'ij pu pua'a na'a huá'aruure a'ímej í mej ranamua. 15 Patá'aj piyen pe'íjna jín tí'itese'e nain jín a'achú pej caj tirú'umua'aree pej pi huatá'aseijrata í Dios jemi patíj seij í ti Dios raataxájtaca'a tíjn xí'epi'in pej huaríj. Ayee pej piyen éene'e pua'amé tíj seij ti tí'imijhuaca ti caí ja'anáj auteájturaa ti'títj jime'e ti raatatévi'iraste'en. A'iné a'í pu xí'epi'in rijca a'íjna jime'e ti tí'imua'ata a'ij ti tiraavíjte'e a'íjna í niuucari ti ayén ti'ayajna.

16 Capej huá'ajaahuate'e a'ímej í mej jeíhua tiú'ujxajtave'e, a'iné a'íme í mej miyen tiú'ujxajtave'e, jaítze'e mú mé rúujipua í ye'irá ti ayén ti'ayajna asta mena'a caí ché'e ti'títj xajta ti xí'epi'in 'een. 17 Jéihua mú a'ij pua'a tiú'uruure a'íme í mej miyen tiú'ujxajtave'e, tíj na'a ti tiu'umé a'ij mej ti'ixa, jaítze'e pu a'ij pua'a huá'aruuren í teite. Ayee pu tí'irineca a'ímej jemi í mej hua'apua, a'íjna í Himeneo, ajta a'íjna í Fileto.

18 A'í mú meri mé rúuhua'axi í niuucari ti ayén ti'ayajna a'iné ayée mú tí'ixaxa'a mej nu'u meri majtáhua'a huatarúj í mi'ichite. Mu'uri seica huatéemua'ítí a'ij mej té'antzaahuate'en.

19 Mí ajta, Dios ayén tiú'uruu ti ij caí ti'títj ta'antipúa'ajte'en itejmi. Cu xíee tíj chí'ij ájtaahuaca'a ti cimieentu japua rú'ujche ti caí rí'irí ti ja'atí ra'anján, ajta, ti á'ayu'usí'í ti ayén tíjn: "Tavastara'a pu huá'amujte a'ímej í rute'itestemua'a"; ajta ti ayén tíjn: "Naími'í matíj mena'a pua'amé í mej miyen raataxáj yee ti rá'astijre'e í tavástarara'a, miché'e me'ín mé rúuhua'axín í mej a'ij pua'a jín titetiújcha'íi."

20 Jéihua pu ti'títj a'uun té'useijre'e chí'ij tzajta'a ti ve'ée. Capu a'í na'a seijre'e ti'títj ti taavíjhua í oro jime'e na'ari plata jime'e sino ajta pu a'ín té'useijre'e ti ciyej jín tí'itaavíjhua, ajta xarij jime'e. Seica ti a'uun te'irá'a, ayée pu tí'ivaire'e matí'ij tí'iyeste, ajta seica ti ajta a'uun te'irá'a, cha'a na'a pu jín tí'ivaire'e.

21 Ayee pu tí'een. Tí pua'a ja'atí ayén raxí'eve'e ti tí'ivaire'e í Dios jemi tíj a'íjna í ti'títj ti ayén tí'ivaire'e matí'ij tí'iyeste, ayée pu ruxe'eve'e ti mé rúurieni najmi'í tíj na'a ti a'ij pua'a 'een. Aj pu xaa ayén tiraavíite'e a'ame ti ij tiraatévaire'en í tavástarara'a, ti ij tavástarara'a ayén raté'avaa ti ij tiraatéva'irihua'an ti'títj jime'e ti xí'epi'in 'een.

22 Patá'aj pauj mé rúuhua'axín í mej jín a'ij pua'a titetiújcha'íi í mej teemua. Patá'aj piyen huárini huá'a jamuan í mej miyen tí'ixa yee mej rá'astijre'e í tavástarara'a me'íjna jime'e í mej urarí'en í ru tzajta'a. Patá'aj piyen rijca a'ij ti tí'ijxe'eve'e

í Dios. Patá'aj pajta huá'axe'eve'e í teite. Pajta piyen hua'anpuá'ajte'en í huá'a tzajta'a í a'ihuámua'a. ²³ Capej huá'astijre'e a'ímej í mej jeíhua tiú'ujxajtave'e a'iné pepu'uri ramua'aree ti ayée na'a tí'ivaire'e mej mi tiú'ujaaxiejte'en í teite í mej rí'i mé titeumuámua'aree.

²⁴ Ajta, capu ayén tiraavíjte'e seij ti tavástarala vaire'e ti ayén éene'e á'uche'ecane'e ti seica jamuan tí'ijaaxiejta. Capu a'atzu, sino ché'e a'ín rí'i tihuá'umua'aten. Ché'e ajta caí niu'ucami'i te'utáviicua'i. ²⁵⁻²⁶ Ajta a'ín ti ravaire'e í tavástarala, ayée pu ruxe'eve'e ti ruxiéehua rí'i huá'uruuren a'ímej í mej rájcha'íire'e a'ij ti a'ín tí'imua'ataca. Ruxe'eve'e ti a'ín ra'utámua'aree yee rí'irí ti Dios hua'utá'an mej mi seicié tiú'umua'ati mej mi ráamua'ati í niuucari ti ayén ti'ayajna, mej mi majtáhua'a rí'i mé tite'umuámua'aree muá'ara'ani. Matí'ij miyen huárini, rí'iríista pu a'ame mej huiráçine a'u ti tiyaaru'u huáje'itáaana a'u ti ayén huá'uruu a'ij ti a'ín tí'ijxe'eve'eca'a mej ra'ará'astijre'en.

3

A'ij mej éene'e muá'aju'u í teite tí'ij te'entipué'ajte'en nain

¹ Ayej xaa ne'u ti'ayajna ti ayén té'eme méjca'ihua yee tí'ij te'entipué'arijme'en nain. Jéihua mú rajpuaítzi muá'aju'u.

² Ayeé mú éene'e muá'aju'u í teite. Ayeé mú raxí'eve'e muá'aju'un seica í teite a'ij ti a'ímej tihuá'amitiejte'e seij ajta seij. Majta jeíhua huápi'i raxí'eve'e mej tumin tíseire'en. Jéihua mú á'ujtzaahuata'e muá'aju'u, majta jeíhua huá'axieehuata muá'aju'u í ruxí'ej teite. Jéihua mú a'ij pua'a tiu'uxáatave'e muá'aju'u.

Camu huá'atzaahuata'e muá'aju'u í ruvaújsimua'a. Camu majta rí'i tihua'utá'asin a'ímej í mej tí'itíj jín hua'utévai. Jéihua mú a'ij pua'a titetiújcha'íi muá'aju'un. ³ Camu huá'axe'eve'e muá'aju'u í teite. Camu majta tihua'utá'uuni'ira sino jeíhua mú a'ij pua'a tiu'uxáatave'e muá'aju'u. A'í mú majta simuáruuni muá'aju'u. Merájcha'íire'e mú muá'aju'u nain jime'e ti í'i xí'epi'ín.

⁴ Avíitzi mú jín tiu'utátuiire'esin í ruxí'ej tevi. Camu a'atzu á'ujcu'uvéé muá'aju'u. Jéihua mú á'ujtzaahuata'e muá'aju'u me'íjna jime'e ti ayén tihuá'amitiejte'e mej jeíhua ruxe'eve'e. Jéihua mú raxí'eve'e muá'aju'u mej miyen huárini a'ij ti tihua'aráanajche. Majta camu raxí'eve'e muá'aju'u í Dios.

⁵ Aru a'í mú majta miyen huataújsejrata í teite jemi mej nu'u rá'astijre'e í Dios, aru camu a'íjna jetze araujca'anée muá'aju'u. Xíi mu'u mena'a tí'iteseíire'e muá'aju'un. Capej huá'ajaahuata'e mú'ee.

⁶ Ayee mú 'een matíj a'íime í mej hua'itzi jín uteáru'ipi u huá'achi'ita í teite mej mi hua'utémua'itín a'íimej í 'uuca í mej caí té'eviicua'i í ru tzajta'a, í mej ruxiéemiste'e me'íjna jime'e í mej jín auteájturaa í Dios jemi. Majta miyen huataura'aca ti ti'itíj ca'aníjra'a hua'utá'an mej mi miyen huárini ti'itíj ti a'ij pua'a 'een, ti ajta hua'aráanajche.

⁷ Ja'anáj ti na'a miyen tihuá'anamuajran í mej tihuá'amua'ate mej mi jaítze'e yaú'itiée muá'ara'ani ti'itíj ti jéjcuca. Camu ja'anáj huataúra'asin mej ráamua'ati í niuucari ti ayén ti'ayajna.

⁸ Ajta a'íime í teteca í mej tihuá'amua'ate, ayée mú che'atá mena'a tirájcha'ire'e í ti ayén ti'ayajna matíj a'íime í mej Moisés teecan mej tícha'íire'eca'a, a'íime í mej hua'apua. A'ii mú a'íin pú'eene'e a'íjna í Janes teecan, ajta a'íjna í Jambres teecan.

Ajta a'íime í mej miyen 'een, ayée mú a'ij pua'a mé ti-teumuámua'aree. Camu a'atzu té'atzaahuat'e tzáahuati'ira'a jime'e. ⁹ Camu ché'e á'ateeri mej miyen ríci a'iné ayée che'atá na'a tihuá'aruuren a'ij ti tihuá'uruu í seica í mej hua'apua. Naími'i mú ramua'aréeren ti caí ti'itíj vaire'e a'ij mej tí'ixaxa'a.

Pablo pu ra'antipúa'ajte í ti jín tira'íjcate'e a'íjna i Timoteo

¹⁰ Mí pajta mú'ee ramua'aree nain jime'e a'ij nej éeni'icí'e á'uche'ecan, í nej jín tí'imíjhuaca. Mú'ee pej pajta ramua'aree nej tzáahuati'ira'a jín té'atzaahuat'e, neajta té'eviicua'i temua'a naa í nej jín rajpuaíjtzi. ¹¹ Mú'ee pej ramua'aree temua'a naa mej a'ij pua'a náaruu, nej jéihua rajpuaíjtzi na'araa. Mú'ee pej ramua'aree ti'itíj ti a'ij náaruu a'ujna já'ahua'a u Antioquía, ajta a'ujna u Iconio, ajta a'ujna u Listra. Jéihua nu te'utáviicua'irí'i í nej jín rajpuaíjtzica'a. Ajta nevástara'a pu nu'irájtuaa nain jime'e í nej rajpuaíjtzica'a.

¹² Ayej xaa ne'u, ayén che'atá na'a tí'iruuren ja'atí ti na'a ti tí'itese'e ti ra'ará'astijre'en í Ciríistu'u ti ajta i'í Jesús. A'ij mú pua'a raruuren me'íjna í ja'ati.

¹³ Ajta a'íime í mej a'ij pua'a titetiújcha'ii, majta a'íime í mej caí tzáahuati'ira'a jín miyen ríci, maúche'e mú jaítze'e a'ij pua'a 'eene'e muá'aju'u í ru tzajta'a. Maúche'e mú jaítze'e huá'acuanamua muá'aju'u seica í teite. Majta jaítze'e mú te'uteúhua'itze'esin rujímua'a.

¹⁴ Mí pajta mú'ee, patá'aj pauj piyen té'atzaahuat'e a'ij pej tíraarí'ire, pe'íjna jetze ti ayén timuá'amitiejte'eca'a. Patá'aj piyen pauj té'atzaahuat'e a'iné mú'ee pe ramua'aree a'ij mej timuaamuá'ate. ¹⁵ Pajta, tíj na'a patí'ij pá'arí'ista, mú'ee pe ramua'areereca'a a'ij ti té'eyu'usi'i a'íjna jetze í yu'uxari ti Dios ru jemi raaté'avaataca'a. A'ii pu a'íin pú'een í niuucari ti muaatá'asin pej rí'i mé teuúmua'aree ti ij Dios mua'irájtuaani a'íjna jime'e pej rá'antzaahua í Ciríistu'u ti ajta i'í Jesús.

¹⁶ Naíjmi'i tǎj na'a ti té'eyu'usi'i í yu'uxari jetze ti Dios ru jemi raaté'avaataca'a, a'úu pu é'eme'ecan í Dios jemi a'iné xiéjniu'ucare'ara'an í Dios, a'í pu rumuári'eri'ire'ara'an jín hua'utá'a mej mi miyen tira'uyú'uxa. Ajta tí'ivaire'e mej mi jín tihuá'umua'aten í teite na'ari mej mi jín hua'utá'ixaate'en í mej jín ráamua'aree í mej jín auteájturaa í Dios jemi, mej mi rí'i huá'uruuren. Ajta pu tí'ivaire'e mej mi tihuá'umua'aten a'ij ti tí'ixi'epi'in í Dios jemi, ajta a'ij ti caí tí'ixi'epi'in mej mi urarí'ene'e muá'ara'ani í ru tzajta'a. ¹⁷ Ajta ayén tiraatéva'iri a'íjna í ja'ati ti rá'astijre'e í Dios ti a'ín í yu'uxari jín hua'únajmire'en naími'i tǎj na'a ti ruxe'eve'e ti ij ayén huárini tí'itǎj ti a'ij tí'ixi'epi'in.

4

¹ Ayee nu 'een jín tí'imua'ijcate'e jemin í Dios, ajta jemin í Ciriístu'u ti ajta i'í Jesús. A'iné Ciriístu'u pu raaxí'epi'íntare'en a'ímej jemi í mej mauj yen huachéjme íiyen chaanaca japua, ajta a'ímej jemi í mej meri huácuii. A'í pu ajtahua'a huatasejre'esin tí'ij tiu'uta'ajta nainjapua.

² Patá'aj mú'ee tihua'utá'ixaate'en í niuucari jime'e. Pajta patá'aj hua'utáhuavii ca'anín jime'e mej mi ráanamua ti pua'a miyen tité'ujca'ane mej ráanamua na'ari mecaí rana-muajracu. Patá'aj rí'i huá'uruuren a'ímej í mej caí xí'epi'in metíteumuámua'aree. Patá'aj hua'utá'ijmii mej mi caí a'ij pua'a rijca. Patá'aj pajta hua'utá'an í ca'aníjra'a mej mi miyen huárini a'ij ti tiú'ujxe'eve'e.

Rí'i pepu'u pe'íjna jime'e pej pi te'utáviicua'i huá'a jemi í teite, pajta pe'íjna jime'e pej tihuá'umua'aten temua'a naa.

³ Ayee pej huárini a'iné a'ájna pu teja'uré'enejsin a'ájna xicáara'an jetze mej jetzen caí ché'e te'evíicua'ira muá'aju'u mej ráanamua í ti i'í xí'epi'in a'ij pej ti'ihuá'amua'ateca. Mí majta a'íime, seica mú huatájeevi a'ímej mej ráanamua me'íjna jime'e a'ij mej rujímuua'a mena'a tirájteu. ⁴ A'í mú yá'uhua'axiysin í ti ayén tí'ayajna mej mi rá'antzaahuate'en í niuucari ti cha'a na'a pu'u tí'ixa.

⁵ Mí pajta mú'ee, patá'aj pauj nain jín rí'i mé teuúmua'aree. Patá'aj pajta te'utáviicua'i ti pua'a tí'itǎj muaatamuári'eristen. Neajta nu niyen tí'imua'ijcate'e pej rí'i tejá'uche'ecane'en pej pi tihua'utá'ixaate'en í teite í niuucari jime'e ti jín Dios hua'irájtuaani. Patá'aj nain jín te'ará'asten í pej jín antí'amua'aree pe'íjna jime'e í pej jín tí'ivaire'e í Dios jemi.

⁶ Ayee pu'u tí'een a'iné ayé pu tiná'amitiejte'e tǎj nena'a nej rajpuaijtzica'a ti ayén tí'ivaire'e í Dios jemi cumu muai'ivéjri í mej án yejxíre'esin japuan í mej jetzen tí'imua'íivajta. Pu'uri teja'uré'ene a'ájna xicáara'a nej jetzen huámi'ini.

⁷ Jeíhua nu rá'uviicua'iri'i nej niyen huárini a'ij ti tiraavíjte'e í Dios jemi. Nu'uri ra'anticí'i í nej jín avé'enmua'areereca'a. Canu raatéxiehuataca'a sino nerá'astijre'eca'a í nevástara'a.

⁸ A'ij pu jín Dios raaté'avaataca'a ineetzi jemi ti'itíj ti tináci'iti a'ijna jime'e nej urarí'ene'en í ne tzajta'a. Nevástara'a pu raaxí'epi'intare'en a'ij ti tiraavíjte'e; a'í pu a'ijna naatátistejsin a'ájna xicáara'an ti jetzen ayén tí'iraxi'epi'intari'iran ineetzi jime'e. Ajta, capu neetzi na'a huatátistejsin, sino naíjmi'ica a'achú pua'améca í mej arájuca'anéecan jín rajchú'eve'e ti a'ín ajtahua'a huataseíjre'en huá'a jemi.

Pablo pu tí'irixaate'e a'ij ti ye'í huárini

⁹⁻¹⁰ Patá'aj huatá'aca'anen tíj na'a ti tí'iri'iri pej yetanén neetzi jemi, a'iné Demas pu mé núurie a'ijna jime'e ti jaítze'e ra'aránajcheca'a í ti ayén tí'iseijre'e íiyen chaanaca japua. Crescente pu a'uun á'ume a'ujna já'ahua'a ti huatacá'a u Galacia. ¹¹ Ajta a'ijna í Lucas, a'í pu'u yé huateájturaa neetzi jemi. Patá'aj raatá'inen pe'ijna í Marcos ti pua'a mé'e piya'useíj ti ajamuan yé tanén. Patá'aj ye'erávi'itín, a'iné a'í pu netéva'iri í nej jín tí'ivaire'e í Dios jemi. ¹² Neraata'íteca'a ne'ijna í Tíquico ti a'uun á'ume'en u Éfeso.

¹³ Patí'ij mú a'arájra'ani, patá'aj mú neja'arápijre'en í nej ra'iteváara ná'aye'i í nej ne'uun ye'uteájtua a'ijna jemi í Carpo, a'ujna Troas ti é'eché. Pajta, patá'aj mú tineja'arápijre'en í yu'uxari, ajta í seica í cuapée, neetzi ti tí'ine'aa.

¹⁴ Ajta a'ín í Alejandro ti tepúusti'i tí'ita'ahuaca, jeíhua pu a'ij pua'a náaruu. Aru tavástara'a pu ayén raruuren a'ij ti tiraavíjte'e a'ijna jemi a'ijna jime'e a'ij ti náaruu. ¹⁵ Pajta mú'ee, rí'i pepu'u pe'ijna jemi tí'ij a'ín caí muaatémua'itín, a'iné jeíhua pu rájcha'íire'eca'a a'ij tej tihua'utá'ixaate'eca'a í teite.

¹⁶ Netí'ij amuacaícan huatánne'a'aca'a, capu ja'atí neetzi jime'e huatéechaxi ti ne japua huániuuni. Naími'i mú mé núurie. Ché'e Dios caí puaíjtzi hua'atá'acare'en a'ijna jime'e a'ij mej huaríj. ¹⁷ Mí neajta inee, a'ij nu jetze ará'anca'ane í tavástara'a. A'í pu naatá'a í ruca'aníjra'a nej ni nain jín tihua'utá'ixaate'en í teite, mej mi naími'i ráanamua a'íime í mej caí Israel jetze ajtéme'ecan. Ajta a'í pu nu'irájtuaa nej ni caí ca'anacan huámi'ini.

¹⁸ Tavástara'a pu naatévaire'esin nain jime'e tí'ij caí a'ín ti a'ij pua'a 'een naatémua'itín ti'itíj jime'e. A'í pu nu'irájtuaasin ti ij ná'avi'itín u júte'e a'u ti a'ín tejé'ajta nej ni ne'uun a'utevéé ná'ara'ani. Tiché'e tiyen rí'i tiraatá'an tíj na'a ti yú aumé tíj na'a rusén jime'e. Ché'e ayén té'ara'ani.

Í ti jín ra'antipúa'ajte

¹⁹ Patá'aj naatateújti'itze'en a'íjna í Prisca, ajta a'íjna í Aquila, ajta a'ímej í teitestemua'ame'en a'íjna í Onesíforo.
²⁰ Ajta a'íin í Erasto, a'úu pu a'uteájturaa a'ujna chajta'ara'a jetze u Corinto. Neajta Trófimo nu a'uun a'uteájtuaa tí'icui'ican a'ujna chajta'ara'a jetze u Mileto.

²¹ Patá'aj huatá'aca'anen pej yetanén amuacaícan ajta caí xi a'ájna pítejá'arici ti huáseevi'i á'aye'i. A'íi mú yé mutateújte'esin a'íjna í Eubulo, ajta a'íjna í Pudente, ajta a'íjna í Lino, ajta a'íjna í Claudia, majta naími'i í ta'ihuaamua'a í mej té'atzaahuate'e.

²² Ché'e a'íin tavástara'a huateáturan mú'eetzi jemi. Ché'e a'íin rí'i timuaatá'an. Yee pu'u. Pu'uri antipuaá'areca'a.

A'ij ti tira'uyú'uxaca'a í San Pablo a'íjna í Tito

Pablo pu tí'ijyu'use'e a'íjna í Tito

¹ Inee, i nej i'i Pablo, ayée nu tí'ivaire'e í Dios jemi. Ajta a'ín í Jesús ti ajta i'i Cirístu'u, a'í pu na'antíhuau nej ni niyen tiu'utévaire'en ne'íjna jime'e mej mi jaítze'e té'atzaahuat'e'e a'íme í Dios ti hua'antíhuau, mej mi majta jaítze'e yaú'itíeé muá'ara'ani tzáahuati'ira'a jime'e. Tí pua'a meri yaú'itíeé muá'ara'ani tzáahuati'ira'a jime'e, aj mú mi rí'í titetiújcha'í muá'aju'u me'íjna jime'e í ruye'irá. ² A'ij mú jín rachú'ev'e'e muá'aju'u mej miyen ruuri muá'ara'ani tíj na'a rusén jime'e, a'iné ayée pu te'ataújratziiri'í í Dios jécua imuá. Ajta a'íjna í Dios, capu tí'ihua'itaca.

³ Ajta a'ín Dios, a'iné pu'uri teja'uré'ene ja'anáj ti pua'a huaújxi'epi'íntari'ire, a'í pu taatá'a tej ráamua'aree í runiuuca jime'e. A'ij pu jín ayén tinaata'áj a'íjna í Dios ti tu'irájtuaani nej ni tihua'utá'ixaate'en a'íjna jime'e ti Dios te'ataújratziiri'í. Jee xaa ne'u, a'ij nu jín ti'it'éjvee í tavástara'a jemi.

⁴ Ayee nu tí'imuayu'use'e, mi pej i'i Tito, mi pej pajta niyauj pu'éene'e pua'araa tzáahuati'ira'a jime'e pe'íjna jime'e pej piyen che'atá pena'a té'atzaahuat'e'e netíj inee. Ayee nu tí'ijxe'ev'e'e mej miyen muáruuren a'íjna í Dios í tej rájya'upua, ajta a'ín í Cirístu'u ti ajta i'i Jesús, í ti tu'irájtuaani, miché'e rí'í timuáacha'in, miché'e majta mua'anpuá'ajte'en í á'a tzajta'a.

I ti jín tí'imijhuaca a'íjna í Tito a'ujna u Creta

⁵ Ayee nu 'een jín muaja'uteájtuaa a'ujna u Creta í chuej ti e'eráhuachi í jaj japua pej pi rí'í ráaruuren í ti á'aturaacaj, pej pi pajta hua'antíhuauni a'ij nej neri timuá'ixaa a'ímej í mej te'enteároute vaujsi jime'e nain japua matíj mena'a mej huachéjme a'ujna u Creta.

⁶ Ajta ayée pu ruxe'ev'e'e ti ayén 'een a'íjna í ja'ati ti te'enteároute vásta'a jime'e, ti caí ti'itíj jín a'aturáa, ajta ti seij na'a tévi'itíne'en í 'íta'a. Majta í yaújmua'ame'en a'íjna í ja'ati, ayée pu ruxe'ev'e'e mej té'atzaahuat'e'e, tí'ij caí ja'atí a'íjna jín huá'a jetze te'upuá'ajte'en mej a'ij pua'a titetiújcha'í na'ari mej caí ti'itíj á'astijre'e.

⁷ Ja'atí ti ayén vásta'a jín ti'it'éjvee, a'í pu xaa ayén antiújmua'aree a'íjna jime'e ti Dios jetze me'ecan tí'ivaire'e a'ímej jemi í teite. A'ij pu jín ayén ruxe'ev'e'e ti rí'í ti'itíjcha'í, ti caí ti'itíj jín a'aturáa. Ruxe'ev'e'e ti caí ayén á'ujtzaahuat'e'e, ajta ti caí ca'anacan huataniú'ucan, ajta ti caí rutahuaíve'e.

Ajta, ayén che'atá na'a ruxe'eve'e ti caí ayén runé'use'eve'e, ajta ti caí a'íjna jín ruvaire'e a'íjna jime'e í tumin mej tí'ipua'ivi u teyujta'a, na'ari ti caí tí'inecua'atze ti jeíhua tí'ijcha'íi.

⁸ Mí ajta a'íin, ché'e ayén éene'e á'ara'ani ti ruxí'evi'ira'a jime'e hua'ancuré'eví'itín matíj mena'a pua'amé ramuáaren, ti ajta a'íjna jetze ucarute a'íjna jime'e ti xí'epi'ín 'een. Ajta pu ayén ruxe'eve'e ti a'íin rí'i mé teuúmua'aree, ti ajta rí'i tí'itiújcha'íi, ti ajta urarí'en í ru tzajta'a. Ajta i'i, ayée pu ruxe'eve'e ti ruca'ané í ru tzajta'a ti ij caí tí'itíj jín auteáturan a'íjna jime'e ti a'ij pua'a 'een.

⁹ Ruxe'eve'e ti a'íin ajta yaú'itiée temua'a naa í niuucari ti ayén ti'ayajna a'ij tej teri tihua'umuá'ate ti ij caí ja'anáj yá'uhua'anan. Tí pua'a ayén huárini, aj pu xaa raayí'itihua'a a'ame ti ij tihuá'umua'aten tzáahuati'ira'a jime'e a'ij ti ayén tiraavíjte'e. A'íi pu ajta raayí'itihua'a a'ame ti hua'utémuaitín a'ímej í mej seicié tí'ixaxa'a.

¹⁰ Ayee pu ruxe'eve'e a'iné mu'iití mú mé á'ujujhua'an í mej caí tí'itíj á'astijre'e. Jéihua mú tihuá'amua'ate me'íjna jime'e í niuucari ti caí tí'itíj vaire'e, ti ajta tiú'ucuanamua. A'ímej mú jetze ajtémecan a'íime í mej ra'antisí'iche í runavij.

¹¹ Jé'ecan pu ruxe'eve'e tej hua'utá'ijmíi mej mi caí ché'e miyen tí'ixajta a'iné jeíhua mú tihua'antiú'uuni'ira matíj mena'a pua'amé ruteítetemua'a seij í ja'ati, majta méyee. Ayee mú 'een jín miyen tihuá'amua'ate a'íjna jime'e í ti caí ayén tiraavíjte'e mej mi avíitzi jín raamuá'itín í tumin í mej rujímua'a huateújvaire'en.

¹² Seij ti huá'a jetze ajtémecan, ti nu'u huá'a jetze me'ecan tí'ixaxa'a, ayén tiu'utaxájtaca'a a'ímej jime'e tíjín: “Naímí'í mú tí'ihua'itaca a'íime í mej Creta huachéjme. A'ij mú hui pua'a tí'iruure a'íime í mej huá'ina'ase'e. Majta jeíhua huápi'í juxaaveca ajta mena'a caí anajúcataxi'ín.”

¹³⁻¹⁴ Jee xaa, ayée pu ti'ayajna a'ij ti tiraataxájtaca'a. A'ij pu jín, ayée pu ruxe'eve'e pej piyen huárini. Patá'aj ca'anín jín hua'ajteá'axi'ín mej mi té'antzaahuate'en tzáahuati'ira'a jime'e a'ij ti tiraavíjte'e, mej mi caí ché'e ranamuajra í niuucari ti caí tí'itíj vaire'e ti ajta a'ímej jetze huanéj a'íime í mej Israél jetze ajtémecan, mej mi caí ché'e ranamuajra a'ij mej tihuá'ajjte'e a'ímej í teteca í mej caí raataxí'evee í ti ayén ti'ayajna í Dios jemi.

¹⁵ Ajta a'ímej jemi í mej urarí'ene'en seijre'e í ru tzajta'a, ayée pu tihuá'amitíejte'e ti naímí'í tíj na'a ti Dios ayén tiú'utaahuaca'a, a'íi pu tí'ivaire'e í ruye'irá jime'e. Majta, camu a'atzu taúra'aca ti tí'itíj hua'utáxana'ave'en ti a'ij pua'a 'een. Mí ajta a'ímej jemi í mej a'ij pua'a seijre'e í ru tzajta'a, capu tí'itíj i'irí'en. Jéihua mú a'ij pua'a mé titeumuámua'aree.

Majta, camu ché'e raay'iti mej miyen huaruitiejte'en yee a'íi pu ayén tiraavíjte'e nusu a'íi pu caí ayén tiraavíjte'e.

¹⁶ Ayee mú tí'ixaxa'a tijín: "Teen tu ramua'ate í Dios." Mí majta caí, camu ramua'ate a'iné camu miyen rici a'ij ti tí'ijxe'eve'e í Dios. Jé'ecan mú tiú'uxana'avi'iste'e. Camu ti'itíj á'astijre'e. Camu majta ti'itíj jín a'ij tí'ivaire'e í Dios jemi.

2

Jíme'en í niuucari ti rí'i huá'aruure

¹ Mí pajta mú'ee, ayée pu ruxe'eve'e pej piyen tihuá'umua'aten mej mi miyen rí'i titetiújcha'íi a'ij ti tiraavíjte'e a'ijna jíme'e mej té'atzaahuante'e tzáahuati'ira'a jíme'e. ² Patá'aj piyen tihuá'umua'aten í mej vaújsicira'i mej caí jeíhua rayé'ecare'en í nahuáj, sino cíj mu'u, mej mi seica rí'i tihua'useij. Ruxe'eve'e mej mi rí'i mé titeumuámua'are'en, majta mej rí'i titetiújcha'íi me'íjna jíme'e mej rá'astijre'e í tavástar'a. Ajta ayén ruxe'eve'e mej huá'uxe'eve'en í ruxí'ej teite, ajta mej mi te'utáviicua'i temua'a naa.

³ Patá'aj piyen che'atá pena'a tihuá'umua'aten a'ímej í ucarijse mej mi majta rí'i titetiújcha'íi. Capej hua'atá'acare'en mej a'ij pua'a tiú'ujeeve seij ajta seij. Capu ajta ayén tiraavíjte'e mej jeíhua rayé'ecare'en í nahuáj, sino mej mi ráari'iren mej tihuá'umua'aten ti'itíj ti a'ij tí'ivaire'e. ⁴ Miché'e me'ín jucarijse miyen tihuá'umua'aten í mej 'uuca í mej mauj teemua mej mi miyen tihuá'uxe'eve'en í rucína'astemua'a, majta í ruyaujmua'a.

⁵ Ayee pu ruxe'eve'e mej rí'i metíteumuámua'aree a'íime í mej mauj teemua, mej mi caí tiú'uxana'acira'aten. Ajta, ayée pu ruxe'eve'e mej nain jín tí'ijcha'íi í ruche. Ajta, mej mi rí'i huá'acha'íi í ruteítestemua'a. Miché'e majta hua'ará'astijre'en í rucína'astemua'a. Na'ari, ti pua'a mecaí miyen huárini, í seica í mej huá'aseij, camu ché'e raataxí'eve'esin mej ra'ará'astijre'en í tavástar'a.

⁶ Ayee pej che'atá pena'a ca'aníjra'a hua'utá'an í teteca í mej mauj teemua mej mi rí'i mé titeumuámua'are'en me'íjna jíme'e a'ij mej rici. ⁷ Pajta mú'ee, patá'aj piyen aseíjrata huá'a jemi tíj seíj ti ari araúrate nain jíme'e a'ij nej neuchén timuá'ixaa, a'íjna jíme'e a'ij pej rici ti i'í xí'epi'in jíme'e. Patá'aj tihuá'umua'aten tzáahuati'ira'a jíme'e, pajta piyen tihua'utaseíjrate'en ti huápi'i ruxe'eve'e mej mi miyen huárini.

⁸ Patá'aj piyen tihua'utá'ixaate'en temua'a naa e'ehauritiéecan jíme'e a'ij ti tiraavíjte'e mej mi caí miyen seicié tí'ixajta. Ayee pej huárini ti i hua'utatévi'iraste'en a'ímej í mej muájcha'íire'e me'íjna jíme'e mej caí ti'itíj jín huatániuusin ti a'ij pua'a namuajre'e mej jín titaaxájtzi'i.

⁹ Patá'aj piyen tihua'utájeeve a'ímej í mej tí'imuari'e ca'anéri jime'e, mej mi hua'ará'astijre'en a'ímej í mej tihuá'ajte'e. Miché'e miyen tiu'umuári'en mej mi nain jín rí'i tihua'utá'an. Ayee pu ruxe'eve'e mej caí a'ij mena'a tihuá'ajeeve a'ímej í mej tihuá'ajte'e. ¹⁰ Mej mi majta caí tihua'anáhua'ira, sino mej mi nain jín hua'ará'astijre'en, matá'aj caí ti'itíj jín até'itze'ara'an. Tí pua'a miyen huárini, ayée mú 'een jín ca'aníjra'a hua'utá'asin í seica mej mi majta raataxí'eeve'en, mej majta ra'ará'astijre'en a'ij tej tihuá'amua'ate a'íjna jime'e ti Dios tu'irájtuaani.

¹¹ Jee xaa, pu'uri mé jéjre'e seijre'e ti Dios ari rí'i tihuá'acha'íi í teteca a'íjna jime'e ti Dios jírá'ujca'ane ti hua'irájtuaani naíjmi'ica. ¹² A'íj tu jín ramua'aree ti ayén ruxe'eve'e tej ra'antipua'ajte'en nain jime'e ti a'ij pua'a 'een í Dios jemi, ajta nain jín tej rájhuausin íiyen chaanaca japua, ti caí ayén á'ateere rusén jime'e.

Ajta, ayée pu ruxe'eve'e tej tiyen rí'i ti'itítacha'íi a'ij ti tiraavíjte'e, a'ij ti tí'ijxe'eve'e í Dios. Ajta ayén ruxe'eve'e tej rí'i mé titeumuámua'are'en tetíj tena'a tej tiyen á'ateeri íiyen japuan í chaanaca ti yen seijre'e.

¹³ Teajtáhua'a tu teuj rachú'eve'en í tej jín hu-atátatemua'ave'e a'ájna xicáara'an ti jetzen teja'uré'enejsin í tej rachú'eve'en ti ajtahua'a yé huatasejre'esin a'íjna í Dios ti nain jín antiújmua'aree, ti ajta tu'irájtuaani. A'íi pu a'ín pú'een í Jesús ti ajta í'i Ciríistu'u.

¹⁴ A'íi pu huataúra'a ti huámi'ini ta jetze me'ecan ti ij a'ín tiu'unájchita nain jime'e a'ij tej té'echa'íica'a iteen, te'íjna jime'e tej caí a'atzu ra'ará'astijre í Dios. Ayee pu 'een jín ajta huamí'i ta jetze me'ecan ti ij rí'i táaruuren í tatzajta'a tej ti teitestemua'ame'en pu'éene'e tá'ara'ani, tej ti ahuátaca'anen tej ti tiyen huárini i ti í'ixi'epi'in jime'e.

¹⁵ A'íi pu a'ín pú'een í ti ruxe'eve'e pej piyen tihuá'umua'aten. Patá'aj ca'aníjra'a hua'utá'an nain jime'e í pej jín anti'amua'aree. Patá'aj pajta hua'ajteá'axi'in. Capej hua'atá'acare'en ti ja'atí a'ij pua'a tí'imuaseijra.

3

A'ij mej ye'í huárini í mej té'atzaahuate'e

¹ Patá'aj hua'u'íjcate'en í teite mej mi miyen huá'astijre'en a'ímej í mej tí'ajta, majta a'ímej í mej ti'itíj jín antiújmua'aree. Miché'e miyen huárini a'ij mej tí'ijxe'eve'e í mej tí'ajta. Miché'e majta ahuaújca'anen mej mi me'íjna jín tiu'umuári'en ti'itíj ti a'ij tí'ixi'epi'in. ² Capej hua'atá'acare'en mej a'ij pua'a tihuá'ajeeve í ruxí'ej teite sino patá'aj ca'aníjra'a hua'utá'an mej mi ru'ihuaamua'a muá'ara'ani temua'a naa,

mej mi majta rí'i tihua'ucha'in í seica. Miché'e majta rí'i ti'ihuaúrixaate'en mej caí a'ij mena'a pua'a tiú'ujeeve.

³ Capej yá'uhua'anan a'ij tej éene'e jéjcuá imuá tetí'ij caí xi té'atzaahuaté'eca'a. Catu ti'itíj ú'umua'areereca'a. Catu teajta ti'itíj á'astijre'eca'a. Ti'itíj ti na'a pu tacuanamuajca'a. Cu xiee tej ravaire'eca'a ca'anéri jime'e í ti ta tzajta'a seijre'eca'a ti a'ij pua'a 'een. Ajta ti'itíj ti ta'aránajchecha'a ti caí xí'epi'in jime'e, a'ij tu teajta vaire'eca'a.

Ayee tu ti'itítacha'íica'a tej huá'ajcha'ire'eca í taxí'ej teite. Seica mú majta tájcha'íire'eca'a itejmi. Teajta iteen, ayée tu che'atá tena'a iteen tájímua'a tu tájaaxiejvi'iraca'a seij teajta seij.

⁴ Mí ajta a'ín í Dios í ti tu'irájtuaa, a'í pu taatá'a tej tiyen raasej ti a'ín rí'i temua'a tí'itacha'íi. A'í pu ajta taxe'eve'e.

⁵ A'í pu xaa tu'irájtuaa. Capu a'ijna jín tu'irájtuaa a'ijna jime'e tej tiyen huaríj í ti í'ixi'epi'in sino a'ijna jime'e ti a'ín tá'ancu'uvajxi. A'í pu taajéjcuare í ruxíejniu'uca jime'e. Cu xiee tej teajtáhua'a huanúnu'ihuaca'a í Dios jemi, a'ijna jime'e ti tá'ari'iri'í ti xána'avi'ire'eca'a í ta jetze.

⁶ Ruxíejniu'uca pu xaa huateájtuaa itejmi jemi nain jime'e í ruxí'evi'ira'a a'ijna jime'e ti ta japua huaniú a'ijna í Jesús ti ajta í'í Ciriístu'u. ⁷ Ayee pu 'een jín raateájtuaa téjmi jemi ti i a'ín ayén tiraaxí'epi'intare'en tej ti caí ché'e ti'itíj jín auteáturen í jemin a'ijna jime'e ti tá'ancu'uvajxi. Ayee tu 'een jín seijre'e tej ti teri rachú'eve'e tí'ij titáaci'iti méjca'ihua yee tej ruuri tá'ara'ani jemin tíj na'a rusén jime'e.

⁸ Ayee pu xaa ne'u ti'ayajna. A'íj nu jín niyen tí'ijxe'eve'e pej mú'ee ca'aníjra'a hua'utá'an mej mi rá'antzaahuaté'en netíj nena'a neri timuá'ixaa a'ímej í mej meri rá'astijre'e í Dios. Miché'e majta rí'i mena'a me'ijna jetze ucarute mej rí'i titetiújcha'íica me'ijna jime'e ti í'ixi'epi'in. Tí pua'a miyen huárini, a'í mú xaa rí'i tiraatá'asin í Dios, majta hua'utévaire'en naíjmi'ica.

⁹ Mí majta seica, jeíhua mú me'ijna jín tiú'urihua'ura muá'aju'u me'ijna jime'e ti caí ámitieere'e, majta seica me'ijna jetze ucáruti mej miyen tí'ixáata muá'aju'u yee a'atani tévira'an jetze huanéj í ruhuáacixa'astemua'aci'i. Majta seica, ayée mú tiú'urihua'ura muá'aju'u me'ijna jime'e yee a'iquí huataújmu'a a'ijna í niuucari ti ra'uyú'uxaca'a a'ijna í Moisés teecan. Ayee mú 'een jín miyen autéhuijsin mej mi já'ita'a a'utá'íine, majta mej mi huateújne'usi'ite'en. Naíjmi'í matíj mena'a miyen 'een matíj a'íime, camu ti'itíj vaire'e. Capej huá'ajaahuaté'e.

¹⁰ Tí pua'a ja'atí ayén tejá'amua'itziite'e sej si siyen a'utehuiini sej si já'ita'a a'utá'íine, ayée pej ráaruuren. Patá'aj

seij pana'a raatá'ijmii na'ari hua'apua. Tí pua'a auj ayén rijca ti caí muá'astijre'e, patá'aj raata'íte mé já'ahua'a. ¹¹ Tí pua'a caí muá'astijre'e, ayée pepu'u 'een jín piyen tiráamua'aree ti a'ín í tevi seicié na'a tí'imua'atze ti caí ayén tiraavíjte'e. Pu'uri Dios raaxí'epi'íntari'iriri a'íjna jime'e ti puaijtzí raatá'asin.

Pablo pu tí'ira'ixaate'e

¹² Nee nu muaata'íti'ira mú'eetzi jemi ne'íjna í Artemas, neajta ne'íjna í Tíquico. Matí'ij me'uun e'ará'asti a'u pej a'utéjvee, aj pej xaa ahua'aca'anen a'achú pej caj tirú'umua'aree pej yé tanén neetzi jemi, ayujna Nicópolis. Ayee nu tiraaxí'epi'íntare nej niyen neyun á'ateeri tíj na'a a'ájna ti huáseevi'i a'ame.

¹³ Patá'aj piyen huárini nain tíj na'a ti í'iri'iri pej hua'utévaire'en pe'íjna í Zenas, pajta pe'íjna í Apolos. A'íjna í Zenas, a'ii pu a'ín pú'een seij ti tí'ixi'epi'íntare'e. Patá'aj hua'utévaire'en mej mi me'uun a'aráciine. Patá'aj piyen rí'i ráaruuren ti ij caí tí'itíj tihuá'aturaate'e. ¹⁴ Majta a'íime í tateítestemua'a, ayée pu ruxe'eve'e mej miyen tiraayí'itihua'an mej me'íjna jetze ucarute mej miyen rijca í ti í'ixi'epi'ín jime'e mej mi me'íjna jín huateújvaire'esin. Na'ari caí, camu tí'itíj jín huateújvaire'esin.

I ti jín ra'antipúa'ajte

¹⁵ A'íi mú yee muateujte'e matíj mena'a pua'amé mej yé huaté'uu ne jamuan. Patá'aj piyen tihua'utateújte'en ta jetze me'ecan a'ímej í mej taxe'eve'e, í mej miyen che'atá mena'a té'atzaahuate'e. Ché'e rí'i tejá'amuavaire'e.

A'ij ti tira'uyú'uxaca'a í San Pablo a'ijna í Filemón

Pablo pu tirá'ayu'use'e í Filemón

¹⁻² Inee, i nej i'i Pablo, ayée nu een jín aiteánami'i a'ijna jime'e nej ra'ará'astijre í Ciríistu'u ti ajta Jesús pú'een. Jamuan í ne'ihuaara'a a'ijna í Timoteo, ayée tu tí'imuyayu'use'e mi pej i'i Filemón, mi pej ta jamuan tí'imijhuaca, mi tej muaxe'eve'e jeíhua, ajta a'ijna ti i'i Apia, a'ijna í 'íta'a ti tajuu pú'een ti ajta té'atzaahuaté'e, ajta mi Arquipo, í ti ayén che'atá na'a té'eviicua'i tetj iteen. Teen tu tihuá'ayu'use'e na'ijmi'ica í mej a'uun e'etiújse'iri a'u pej é'eché.

³ Ajta a'íin Dios í tej rájya'upua, ajta a'íin tavástará'a, a'ijna í Jesús ti ajta i'i Ciríistu'u, miché'e rí'i tejamuáacha'íin, miché'e majta amua'anpuá'ajte'en í a'amua tzajta'a.

Filemón huá'axe'eve'e í teitestemua'ame'en í Dios, ajta rá'astijre'e í tavástará'a

⁴ Tíj na'a nej amua'utámua'aree, ayée nu rí'i tiratá'acaa ná'aye'i í Dios netj nena'a tí'ijhuavii. ⁵ Ayee nu een jín tí'ijteujtzi'ire'e ná'aye'i ne'ijna jime'e nej niyen tí'inamua pej jeíhua huápi'i rá'astijre'e í tavástará'a, a'ijna í Jesús. Pajta jeíhua huápi'i huá'axe'eve'e a'ímej í mej teitestemua'ame'en pú'een í Dios.

⁶ Ayee nu tí'ijhuavii í Dios jemi pej pi piyen huatá'aseijrata tzáahuati'ira'a jime'e pej nain jín rá'astijre'e í tavástará'a mej mi í seica ráamua'aree tzáahuati'ira'a jime'e a'ij ti een tíj na'a pua'amé tí'itaci'iti a'ijna jime'e tej rá'atzaahuaté'e í Ciríistu'u.

⁷ Jé'ecan nu netémua'ave'e mú'etzi jemi. Jee xaa ne'u, rí'i pej naatá'a a'ijna jime'e pej ca'aníjra'a hua'utá'a a'ímej í mej teitestemua'ame'en pú'een í Dios.

Pablo pu Onésimo japuan huániiusin

⁸ Nee nu xaa ne'ijna jín antínmua'aree nej tí'itij jín timuaata'ajte'en a'ij pej tí'iti huáruuren a'ijna jime'e ti Ciríistu'u na'antíhuau. ⁹ Mi neajta caí, canu niyen rini nej timuaata'ajte'en ca'anéri jime'e. A'íi pu'u na'aráanajche nej niyen timuaatáhuavii a'iné jeíhua nu muaxe'eve'e inee, i nej neri vástacira'i pú'een, neajta neri aiteánami'i ne'ijna jime'e nej rá'astijre'e í Ciríistu'u ti ajta i'i Jesús. ¹⁰ Ayee nu tí'imuhavii ne'ijna jime'e í niyauj a'ijna í Onésimo, ti ari ajta té'atzaahuaté'e a'ijna jime'e nej niyen raatéya'upuajtaca'a ayujna a'u nej aiteánami'i.

11 Jéjcuá imuá, capu ti'iti timuaatévai. Mi ajta a'ín, pu'uri tineetéva'iri ineetzi, ajta pu mú'etzi ti'itéva'iri. 12 Nu'uri ní raata'íti mú'etzi jemi ne'íjna í nej jeíhua huápi'i raxí'eve'e. 13 Ayee nu tí'ijxe'eve'eca'a ti yé huateáturanche'e nee jamuan ti ij naatévaire'enche'e mú'etzi jetze me'ecan nej nauj yé aiteánami'i ne'íjna jime'e nej tihuá'ixaate'e í teite Ciríistu'u jetze me'ecan.

14 Mi neajta inee, canu tí'ijxe'eve'eca'a ti'ití pej caí neetá'acare'en sino nej niyen Onésimo japuan huániuuni. Ti pua'a piyen ti'itij jín naatévaire'enche'e, ayée nu tí'ijxe'eve'eca'a pej piyen huárini á'axe'evi'ira'a jime'e. Canu xaa ne'u raxí'eve'eca'a pej ca'anéeri jín piyen huáriniiche'e.

15-16 Tij caí ayén een jín a'atzu á'atee ti imuá a'ij huárupi ti ij ajtahua'a mú'etzi jemi huateáturan tíj na'a rusén jime'e, ti ij a'ín huateáturan mú'etzi jemi tíj muá'ihuaara'a pej jeíhua raxí'eve'e. Capu ché'e ca'anéeri jín muatévaire'esin sino a'ihuáara'a pu a'ame. Jé'ecan pu ruxe'eve'e ineetzi jemi a'íjna í ja'ati. Aru jaítze'e pu ruxe'eve'e mú'etzi jemi a'iné tevi pu pú'een, ajta a'ihuáara'a pú'een í tavástar'a jemi.

17 A'íj nu jín niyen muahuavii ti pua'a piyen tinaasejri'i nej á jamuan tí'imuari'e. Patá'aj piyen che'atá pena'a ra'ancuré'evi'itin pe'íjna í Onésimo patíj tina'ancuré'evi'iti ineetzi. 18 Ti pua'a ti'itij jín a'ij pua'a muáaruu na'ari ti pua'a ti'itij jín timuá'acha'íire'e, neetzi pej huajíjve'en.

19 Nemujca'a nu jín tí'imuyayuse'e. Inee, i inee i'i Pablo, nee nu tí'imuanajchite'en. Mi neajta inee, canu a'atzu ne'íjna jín timuaatá'ixaate'esin ne'íjna jime'e í pej tiná'acha'íire'e pe'íjna jime'e ti timuáaci'iti pej ruuri pua'amé tíj na'a rusén jime'e. 20 Ayee nu tí'ijxe'eve'e, ne'ihuaara'a, pej pi ti'itij jín naatévaire'en í tavástar'a jemi. Patá'aj ca'aníjra'a naatá'an í Ciríistu'u jemi.

21 Ayee pu tiná'amitiejte'e ti ayén ti'ayajna pej piyen huárini a'ij nej tí'imuhavii. A'íj nu jín yé tí'imuyayuse'e. Nu'uri ramua'aree pej piyen jaítze'e rini a'ij nej caí tí'imuhavii. 22 Ajta a'íjna jime'e, patá'aj piyen huárini. Patá'aj seij rí'i huáruuren í cuaartu nej ni ne'uun huiirájcati, a'iné ayée nu rachú'eve'e ti Dios neetá'acare'en nej neajtahua'a ne'uun a'atanén mú'etzi jemi a'íjna jime'e pej piyen raatáhuaviiri'í í Dios jemi.

Seica mú raatateújte, ajta í niuucari ti jín ra'antipué'ajte'esin

23 A'íi pu ajta yé muateujte'e a'íjna í Epafras ti nej jamuan yé aiteánami'i, a'íjna jime'e ti ajta rá'astijre'e í Ciríistu'u ti ajta i'i Jesús. 24 A'íi mú majta yé muateujte'e a'íime, a'íjna í Marcos, ajta í Aristarco, ajta Demas, ajta í Lucas. A'ii mú a'ín pú'een í mej nej jamuan tí'imuari'e.

²⁵ Ajta a'íin tavástara'a, a'íjna í Jesús ti ajta i'i Ciríistu'u, ché'e a'íin ruxí'evi'ira'a jín rí'i tejamuáacha'íin. Yee pu'u, ché'e ayén teja'ure'enén.

I ti té'eyu'usi'ihuaca'a a'ímej jemi í mej Israél jetze ajtéme'ecan

A'í pu yaujra'an tí'ita'ixaate'e í ruyá'upua jetze me'ecan

¹ Ayee pu jéjcuá imuá, Dios mu'ití tihua'utá'ixaa í tavaújsimua'aci'i, mu'licáca jime'e í niuucari. A'ajná'imua Dios pu ayén seica huata'íteca'a mej mi tiu'utaxáj Dios jetze me'ecan. ² Mí ajta íjii, tej huáteite, tíj na'a ti nain araúrastejsin, a'ín Dios ayén tira'íjca í ruyauj ti ij a'ín titaatá'ixaate'en í Dios jetze me'ecan. A'í pu ajta ayén tíra'antíhua'u tí'ij nain tí'ijci'iti a'íjna í yaujra'an. Dios pu ajta jamuan tiú'utaahuaca'a í chaanaca í tej japuan yen seijre'e.

³ Ajta a'ín í yaujra'an, ayée pu nain jín che'atá na'a rí'i huápi'i naa seijre'e tíj ajta í Dios. Ajta í tévira'an, ayée pu che'atá na'a seijre'e tíj ajta í Dios. A'í pu ajta raví'i tíj na'a ti íiyen tí'iseijre'e í chaanaca japua, ajta u ta japua. Runiuuca pu jín huápi'i antiújmua'aree, a'í pu ayén ríci tí'ij á'atevi'in. Tí'ij a'ín yaujra'an tihua'acá'ari'iri'i í mej jín auteájturaa í Dios jemi, aj pu'i a'uun a'ujyeíjxi ípuari japua ruri'iríinta'a a'íjna ti nain jín antiújmua'aree, ti júte'e é'eseijre'e.

Ajta a'ín yaujra'an, jaítze'e pu ve'ecán jín tí'téjvee mecaí a'ímej í mej tí'ivaire'e u ta japua

⁴ Ayee pu 'een jín huaríj, ajta ayén te'irájraa ti a'ín ayén huápi'i jaítze'e rí'éene'e já'araa mecaí a'ímej í xiéjnuu'ucari í mej ta japua tí'ivaire'e. Ajta jeíhua pu jaítze'e tí'ivaire'e í Dios jemi a'íjna í niuucari ti jín Dios ari raatamuá'a í ruyauj caí a'íjna í niuucari ti ajta jín hua'utamuá'a a'íme í mej ta japua tí'ivaire'e. ⁵ Ayee pu'u xaa, Dios capu ja'anáj ayén tiraata'ixaa seíj ti huá'a jetze ajtéme'ecan tíj ayén tiraata'ixaa í ruyauj tíjín: Mú'ee pej niyauj pú'een.

Neajta ínee, íjii nu mua'antíhuau.

Ajta ayén tíjín:

Nee nu ya'upuáara'an pu'éene'e na'ame.

Ajta amín, amí pu niyauj pu'éene'e a'ame.

⁶ Ajta, tí'ij ayén ye'eráavi'iti íiyen chaanaca japua a'íjna ti jéjcuá imuá seijre'eca'a, ayée pu tiu'utaxájtaca'a tíjín:

Miché'e me'ín raateánajche matíj mena'a pua'amé

í mej tí'ivaire'e í Dios jemi.

⁷ Ajta, ayée pu huá'a jime'e tí'ixa a'ímej í mej ta japua tí'ivaire'e tíjín:

Ayee pu huá'aruure a'ímej í mej tí'ivaire'e u ta japua

mej mi miyen seijre'e tíj eeca,

majta mej mi miyen seijre'e tǎj taij ti á'ataa
a'íime í ti tihuá'ajte'e.

8 Mí ajta, jíme'en í ruyauj, ayée pu ti'ixa tǎjín:

Mú'ee, mi pej Dios pú'een,
mú'ee pej anti'amua'aréere pua'amé
tǎj na'a rusén jime'e.

Pepu'uri icu ru'itéechui í 'itzi í mej jǎn ráamua'aree
pej urarí'en jǎn seijre'e,
pej pajta xí'epi'in tí'ajta a'ij ti tiraavǎjte'e.

9 Mú'ee pej raataxi'leve mej rǎi ti'tiújcha'íi
tzáahuati'ira'a jime'e.

Ajta, capu a'atzu mua'aránajcheca'a
mej a'ij pua'a ti'tiújcha'íica'a.

A'ǎj pu jǎn, a'íin Dios í pej jemin seijre'e,
a'í pu ayén rǎi timuaateájtuaa
patá'aj jaítze'e huatá'atemua'ave'en
mecaí a'íime í mej mú'eetzi jamuan seijre'e.

10 Ajta ayén tǎjín:

Mú'ee, nevástara'a, jéjcu a imuá pej raatétaahuaca'a í chaanaca.

Ajta, tǎj na'a ti íye seijre'e u ta japua,
amuájca'a pej jǎn raatétaahuaca'a.

11 A'íi pu te'entipué'ajte tǎj na'a pua'amé
ti tí'seijre'e.

Mí pajta mú'ee, paúche'e pej huatevée pua'amé.

Ajta tǎj na'a ti tiú'utaavijhuaca'a,
ayée pu tiu'utémi'ime'ecantari
tǎj cáxuri ti caí ché'e ti'itǎj vaire'e.

12 Ayee pej raatéxu'uta'inaxi'isin tǎj cáxuri ti mí'ime'ecan,
í mej raateájtutzi.

Naími'i pu seicié ruruuren.

Mí pajta mú'ee, paúche'e piyen che'atá pena'a seijre'e
tǎj na'a rusén jime'e.

Capej ja'anáj á'apua'aren.

13 Dios capu ja'anáj ayén tiraata'ixaa seǎj ti ta japua tí'ivaire'e
sino ruyauj pu xaa ayén tiu'utá'ixaa tǎjín:

Patá'aj yé a'ujyeíjxi'in nejri'irínta'a.

Patá'aj piyen huácatii ajta nena'a caí hua'antimuá'itǎn
a'ímej í mej muájcha'íire'e
mej mi miyen timua'ará'astijre'en mú'eetzi.

14 Capu xaa ne'u ayén tihua'utá'ixaa a'ímej í mej ta japua
tí'ivaire'e a'iné a'íi mú a'íin pú'een í xiéjniu'ucari ti Dios ayén
tihuá'ajte'e mej mi miyen tí'ivaire'e mé'ujjuhua'ane'en, mej
mi hua'utévaire'en a'ímej í ti huá'aci'iti ti Dios hua'irájtuaani.

2

Tej nu'u ra'ará'astijre'en í tej ráanamujri'i

¹ A'íj pu jín ayén ruxe'eve'e tej jaítze'e temua'a naa ra'ará'astijre'en te'íjna í tej ráanamujri'i, tej ti caí yá'uhua'axin. ²⁻³ Jee xaa ne'u, a'íjna í niuucari í mej mejmí'i raataxájtaca'a a'íime í mej ta japua tí'ivaire'e, a'í pu xaa tí'ivaire'eca'a. Ajta ja'atí ti na'a ti caí ti'itíj jín ra'ará'astijre, ayée pu puajtzi ancuré'a a'íj ti tiraavíjte'eca'a. Tí pua'a ajmí'i ayén tihua'uruu: ¿A'iné auj tí'iri'iri ti caí puajtzi taatá'an ti pua'a tiyen tiraatéxieehua te'íjna í niuucari ti jín Dios tu'irátuaasin, ti ajta jeíhua huápi'i ruxe'eve'e?

Amuacaícan, tavástara'a pu ayén raataxájtaca'a. Ajta á'iyen, seica mú taata'ixaa a'íime í mej ráanamujri'i. ⁴ Dios pu ajta te'anxájtaca'a a'íjna jime'e ti ayén huaríj ti'itíj jime'e ti huápi'i ruxe'eve'e, ajta ti'itíj í tej jín rí'i te'utaseíj. A'í pu ajta raateájtuaa í ruxíejniu'uca huá'a jemi a'íj ti tira'aránjcheca'a ti ij a'íin xiéjniu'ucare'ara'an ayén hua'utá'an a'íj mej ye'í tiraayí'itihua'an.

Cirístu'u pu ayén huanú'ihuaca'a matíj a'ímej í júutzimua'ame'en

⁵ Ajta, capu Dios ayén a'íjna jín tihuau'íjca a'ímej í mej ta japua tí'ivaire'e mej mi me'íjna jín antiújmua'areere muá'ara'ani í chaanaca mej japuan huachéjme'e muá'aju'u, a'íjna í chaanaca í tej jime'en ti'ixa. ⁶ Ayee pu ja'atí ja'anáj ayén tí'ixajtaca'a tíjín:

Mú'ee Dios, mú'etzi jemi ti caí a'atzu ti'itíj jín ruxe'eve'e í teteca, matíj mena'a pua'amé.

¿A'iné 'een jín piyen ra'utámua'areeri'i?

Ajta, a'íin ti jetzen airaújnejte í teáata'a,

¿a'iné 'een jín piyen rí'i tiraatá'aca

pej piyen rí'i tirájcha'íi?

⁷ Ayee pej ráaruu ti ij a'atzu á'ateevi'in

ti jaítze'e ciliéene'e jín ti'itevéé á'ara'ani

caí a'ímej í mej ta japua tí'ivaire'e.

Mí pajta mú'ee, rí'i pej tiraatá'a pe'íjna jime'e

pej ra'antíhua'u ti jeíhua huápi'i tiráaci'iti

mej mi naími'i naa rí'i tira'utaseíj.

⁸ Pajta piyen ti'itíj jín tira'íjca

tí'ij a'íin ayén tihua'a'aíte'e a'ame í teite

mej mi naími'i ca'anéeri jín ra'ará'astijre'en.

Tí pua'a ayén a'íjna jín tira'íjcatache'e mej mi naími'i ra'ará'astijre'en, capu mé'e jé'e tí'itíjtaca'a ti caí ra'ará'astijre'eca'a. Mí ajta íjii, ayée pu jepí'in seijre'e mej caí xi naími'i miyen rá'astijre'e.

⁹ Mí ajta itejmi, ayée pu jépi'in seijre'e jíme'en a'íjna í Jesús. Dios pu ayén ráaruu ti ij a'atzu á'ateevi'in jaítze'e ciliéene'e jín ti'ítevéé á'ara'ani mecaí a'íime í mej ta japua tí'ivaire'e. Ajta íjii, Dios pu ayén rí'i raateájtuaa, ajta ve'ecán jín tira'íjca, a'íjna jíme'e ti a'ín Jesús ayén rajpuaíitzi já'araa a'íjna jíme'e ti huamí'i. Dios pu ayén rí'i tihua'utá'a í teite a'íjna jíme'e ti a'ín Jesús ayén naíjmi'ica jetze me'ecan huamí'i.

¹⁰ Nain pu tiraací'i a'íjna, ajta nain pu ayén jemin tí'iseijre'e a'íjna jíme'e ti ayén nain tiú'utaahuaca'a. Ayee pu'u xaa ruxe'eve'eca'a ti a'ín hua'irájtuaani mu'iiicáca í ruyaujmua'a mej mi jemin huateáaturan tíj na'a rusén jíme'e. A'íj pu jín ayén tiraavíjite'e ti ayén raanaíjmire'en a'íjna ti já'ita'a vé'ejvee a'íjna jíme'e ti ayén rajpuaíitzi já'araa, a'íjna ti hua'irátuaasin í ruyaujmua'a. ¹¹ Ajta a'ín ti huatéura'ate a'ímej, ajta a'ímej ti a'ín ari hua'itévi'itici, naími'i mú seíj mena'a jetze ajtéme'ecan. A'íj pu jín, capu ratévi'iraste'e ti a'ín ayén hua'atamuá'amuante'en tíjín: “Ne'ihuaamua'a mú pú'een.”

¹² Ajta ayén tíjín:

Nee nu hua'utánamuajriste'esin

a'íj pej ántehuaa huá'a jemi í ne'ihuaamua'a.

Nee nu rí'i timuaatá'asin huá'a tzajta'a

a'ímej í mej e'etiújse'iri.

¹³ Ajtahua'a ayén tíjín:

Nee nu á'anca'ane í jemin.

Ajtahua'a rujéjcuatze'e, ayén tíjín:

Yee nu huatéjvee huá'a jamuan í yaújmua'ame'en

ti Dios naatávi'itiste.

¹⁴⁻¹⁵ Majta a'íime í yaújmua'ame'en, ayée mú miyen che'atá mena'a éene'en téhua'ira'a, majta miyen éene'en téxuure'e, a'íj pu jín Jesús ayén huaújrúu tí'ij ayén che'atá na'a éene'en tehuá'ira'aca'a, ajta ayén éene'en téxuure'eca'a matíj a'ímej. Ayee pu 'een jín huaríj tí'ij ayén ra'antipua'ajte'en a'íjna í ti a'íjna jín antiújmua'aree í mej jín huácu'i'ini í teite. A'ii pu a'ín pú'een í tiyaaru'u.

A'íj pu jín Jesús huá'a jetze me'ecan huamí'i, ti ij ajta hua'irájtuaani a'ímej í mej ca'anéeri jín seijre'eca'a tíj na'a mej auj ruuri mej miyen tí'itzi'ine'eca'a mej huácu'i'ini. ¹⁶ Jee xaa ne'u ayén ti'ayajna, capu ayén huaújrúu matíj a'ímej í mej ta japua tí'ivaire'e tí'ij hua'utévaire'en sino ayée pu huaújrúu matíj a'ímej í mej Abraham jetze airaújnejjte.

¹⁷ A'íj pu jín, ayén ruxe'eve'eca'a ti a'ín ayén seicié huaújrúuren ti ij ayén éene'en seijre'e matíj a'íime í ihuáamua'ame'en nain jíme'e ti ij ayén a'íjna jín te'enteároute í Dios jemi, ti ij ayén nain jín tiu'utévaire'en í Dios jemi, ti ij ajta ayén huá'ancu'uvajxi'in í teite ti ij ajta caí ja'anáj tí'itíj

jín até'itze'ara'an, ti ij ajta huá'ari'i í mej jín auteájturaa í Dios jemi. ¹⁸ Pu'uri xaa ne'u rí'irí ti a'ín ayén hua'utévaire'en a'ímej í mej á'aviicua'ire'e ti'tíj jime'e, a'iné a'í pu ari rajpuaitzi já'araa, ajta rá'uviicua'iri'i.

3

Jaítze'e pu ve'ecán jín ti'itéjvee í Jesús caí a'íjna í Moisés

¹ A'íj pu jín, ayée xu huárini, ne'ihuaamua'a, mi ti Dios amua'itévi'itici, a'iné mú'ejmi pu huatá'ínee a'ín ti júte'e é'eseijre'e sej si náimi'i siyen huateáturan í jemin. Setá'aj siyen se'íjna jetze tiú'umua'ati se'íjna jetze í Jesús ti Dios ayén a'íjna jín tira'íjca ti titaatá'ixaate'en a'íjna jime'e í niuucari í tej rá'astijre'e. A'í pu Jesús ajta nain jín tí'ivaire'e í Dios jemi ti ij taatévaire'en itejmi. ² Ayee pu che'atá na'a Jesús pu nain jín araúrate a'íjna jemi ti ayén ra'antúhua'u tíj ajta a'ín Moisés ayén nain jín araúrate tí'ij ajmí'i tí'ivaire'eca'a í chí'ira'an jetze í Dios.

³ Mí ajta, Dios pu ayén tiraax'epi'íntari'iri'i ti ayén tiraavíjte'e ti jaítze'e rí'i tiraateájtuaani a'íjna í Jesús caí a'íjna í Moisés. Jee xaa ne'u, jaítze'e tu rí'i tiratá'aca te'íjna ti chí'i ta'ahuaca te'íjna í chí'i. ⁴ Ayee pu ti'ayajna a'iné tíj na'a ti tí'iseijre'e í chí'i, ja'atí pu rá'ajtaahuaca'a. Mí ajta Dios, a'í pu nain tiú'utaahuaca'a tíj na'a ti tí'iseijre'e.

⁵ Ajta a'ín Moisés, nain pu jín araúrate tí'ij auj tí'ivaire'eca'a í chí'ira'an jetze í Dios. Ayee pu 'een jín huaríj, a'í pu ajta ayén te'anxájtaca'a a'íj mej méjca'i huáyee tiu'utaxájtache'e. ⁶ Mí ajta a'ín Ciríistu'u, a'í pu ayén nain jín araúrate tí'ij tí'ivaire'eca'a í ruche.

Jee xaa, a'í pu yaujra'an pú'eene'e a'íjna ti huatéechi'i. Teajta iteen, teen tu teitestemua'ame'en pú'een, teen tu teajta te'uun a'ujte'í chí'ira'an jetze, ti pua'a tiyen te'utáviicua'i tej taxiéhua tejá'uxajtane'en te'íjna í tej jín tátemua'ave'e te'íjna jime'e í tej rachú'eve'e.

A'í mú nu'u huaújse'upe'en í Dios jemi a'íme í mej teitestemua'ame'en pú'een

⁷ A'íj xu jín, setá'aj ráanamua temua'a naa a'íj ti ti'ixa a'íjna í xiéjniu'ucare'ara'an í Dios, ayén tijín:

Tí pua'a íjii seráanamua ti ayén tejá'amua'ixaate'e
í xiéjniu'ucare'ara'an í Dios.

⁸ Caxu siyen che'atá sena'a ra'antánaamuan

í a'amua tzajta'a matíj a'íime

í mej ajca'ihuá'imua huataújtze'ire ineetzi.

A'ájna xicáara'an mej jetzen a'íj tiráataahuaca'a

mej mi neja'upuá'ajte'en a'ájna a'u ti caí é'eti'itijca'a.

⁹ A'uu mú miyen a'íj tiráataahuaca'a mej mi naamuá'itín,

majta miyen me'uun é'etee
a'achú cumu hua'apuate nine'ira'a
mej tí'iseij netíj nena'a rijcaa.

10 A'íj nu jín hua'utájaaxiejvi'iri'i ne'ímej
í teitejra'a.

Neajta niyen tiu'utáneixaa yee ja'anáj ti na'a
a'íí mú a'ij pua'a tí'imua'atze í ru tzajta'a.

Majta, camu a'atzu ramua'aree a'ij nej tí'ijxe'eve'e.

11 A'íj nu jín, neniú'ucara'a

nu jín niyen te'atánratziiri'i

mej caí ja'anáj me'uun a'uteáruti

a'u mej e'ehuaújse'upe'en ineetzi jamuan.

Ayee pu xaa tiu'utaxájtaca'a a'íjna í Dios.

12 Ríí xu'u, ne'ihuaamua'a, ti ij caí ayén huataseíjre'en
mú'ejmi jemi seíj ti a'ij pua'a tí'itíújcha'íí í ru tzajta'a, ti ajta caí
té'atzaahuat'e. Caxu raatá'acare'en seíj ti ayén 'een ti a'íín
ayén á'ujca'ane ti mé rúuri'eni a'íjna í Dios ti í'irúuri. 13 Seajta
mú'een, setá'aj ca'aníjra'a huataúra'an seíj seajta seíj tíj na'a
nain xicáara'an tzajta'a sej seuj ruuri ti ij caí seíj mú'een ayén
ra'antánaamuan í ru tzajta'a a'íjna jime'e ti ayén ráacuanamua
a'íjna ti a'ij pua'a 'een.

14 Jee xaa ne'u, ayée pu ruxe'eve'e sej siyen huárini, a'iné
ayée pu tí'itíj tí'itaci'iti jamuan í Ciríistu'u ti pua'a tiyen teuj
te'utáviicua'í tíj na'a rusén jime'e í tej jín tátemua'ave'e te'íjna
jime'e í tej rachú'eve'e tet'íj tite'utéjhuii.

15 Ayee pu xaa a'ij ti té'uyu'usi'ihuaca'a í yu'uxari jetze tíjín:

Tí pua'a íjii seráanamua ti ayén tejá'amua'ixaate'e

í xiéjniu'ucare'ara'an í Dios.

Caxu siyen che'atá sena'a ra'antánaamuan

í a'amua tzajta'a matíj a'íime

í mej ajca'ihuá'imua huataújtze'ire ineetzi jemi.

16 Majta a'íime, í mej ráanamujri'i, majta
ra'utéxiehuari'iri'i, a'íí mú a'íín pú'een í ti Moisés teecan
hua'iráavi'iti a'ujna u Egipto. 17 Ajta a'íime, í ti Dios ayén
á'atee hua'apuate nine'ira'a ti huá'ajaaxiejvi'í a'íimej, a'íí mú
a'íín pú'een í mej auteájturaa í Dios jemi, majta á'upua'areca'a
me'újna já'ahua'a a'u ti caí é'eti'itijca'a. 18 A'íí mú majta me'ín
pú'een í ti huá'a jime'en Dios ayén te'ataújratziiri'i mej nu'u
caí ja'anáj me'uun a'uteáruti a'u mej e'ehuaújse'upe'en a'íjna
jime'e mej caí ra'ará'astijre.

19 Jee xaa ne'u, ayée pu tí'ayajna ti ayén titá'amitiejte'e
ti caí ayén hua'uc'íi mej me'uun a'uteárute a'u mej
e'ehuaújse'upe'en a'íjna jime'e mej caí té'antzaahua.

4

Dios pu taatá'asin tej ti jemin e'ehuátase'upe'en

¹ Aúche'e pu ayén tí'ivaire'e í niuucari ti jín Dios ayén te'ataújratziiri'í ti í'iri'iri tej te'uun a'uteárute a'u ti a'ín taatá'asin tej te'uun e'ehuátase'upe'en. A'íj pu jín, tiché'e rí'í tena'a ti ij caí ayén te'irájra'ani ti seíj mú'een tí'itíj jín auté'itzen ti ij caí ráaci'iti ti a'uun a'uteárute. ² Ayee pu'u, ayée pu che'atá na'a taací'í í niuucari ti jín Dios tu'irájtuaani, tíj ajta tihua'ucí'í a'ímej. Mí ajta, capu a'atzu a'ij tihua'utévai í mej ráanamujri'í a'íjna jime'e mej caí té'antzaahua matí'ij ráanamujri'í.

³ Ajta íjii, iteen i tej té'antzaahua, teen tu te'uun a'uteáruti a'u tej e'ehuátase'upe'en. Ayee pu huataújmu'a'a ti ayén tí'itaci'iti a'iné ayée pu Dios tiu'utaxájtaca'a huá'a jime'e tíjín: Neniú'ucara'a nu jín te'atánratziiri'í

mej caí ja'anáj me'uun a'uteáruti

a'u mej e'ehuaújse'upe'en ineetzi jamuan.

Mí ajta, tíj na'a a'ájná'imua ti raatéaahuaca'a í chaanaca ti yú e'iré'ene, pu'uri ci'ípiihuaca'a í ti jín Dios tiu'umuáriej. ⁴ Jee xaa ne'u, a'iné mé já'ahua'a pu ayén tiu'utaxájtaca'a a'íjna jime'e í xicáara'an ta'aráhua'apua. Ayen tíjín:

Ajta a'ájna xicáara'an jetze í ta'aráhua'apua,

Dios ayén raatapuá'ajtaca'a í ti jín tiu'umuáriej.

Ti'iquí huaújse'upe.

⁵ Ajta, teuche'e tu te'íjna jime'en tí'ixa í niuucari ti jime'en tiraataxájtaca'a í Dios tíjín:

Camu nu'u ja'anáj me'uun a'uteáruti

mej mi neetzi jamuan e'ehuaújse'upe'en.

⁶ A'íj pu jín, camuché'e mú miyen seijre'e seica í mej xaa me'uun a'uteárute mej mi jamuan í Dios e'ehuaújse'upe'en. Mí majta a'íime, í ti amuacá huá'a jemi raateájtuaa í niuucari ti jín Dios hua'irátuaaníche'en, camu me'uun a'uteájrupi me'íjna jime'e mej caí ra'ará'astijre. ⁷ A'íj pu jín, pu'uri jeíhua a'ateevi'í tí'ij a'ín Dios raatá'a a'íjna í David teecan ti ayén tiu'utaxáj ti Dios ayén raaxí'epi'intare ja'anáj ti ayén teja'uré'enejsin a'ájna xicáara'an ti ayén raatamuá'a tíjín "íjii." Ayee pu a'íjna jín tiu'utaxájtaca'a tíjín:

Tí pua'a íjii seráanamua a'ij ti tí'ixa í Dios,

caxu ra'antánaamuan í á'amuatzajta'a.

⁸ Ajta, ti pua'a a'ín Josué teecan ayén hua'uta'aníche'en mej huaúuse'upe'enche'e, capu ayén raataxájtanche'e í Dios a'íjna jime'e í seíj jetze í xicaj. ⁹⁻¹⁰ A'íj pu jín, aúche'e pu tura huá'a jemi í mej teitestemua'ame'en pú'een í Dios mej mi jamuan huaújse'upe'en, a'iné ja'atí ti na'a ti ayén a'uun a'uteárute ti ij e'ehuaújse'upe'en í Dios jamuan, a'íi pu ayén che'atá na'a raatapuá'ajta í ti jín tí'imuari'e tíj ajta Dios tiraatapuá'ajta'a

í ti jín tiu'umuáriej. ¹¹ A'íj pu jín, tiché'e tiyen ahuátaca'anen nain jime'e taca'aníjra'a tej ti te'uun a'uteárute, ti ij caí ja'atí ayén che'atá na'a huárini a'ij mej mejmí'i huaríj a'íime, í mej caí te'ará'aste me'íjna jime'e mej caí té'antzaahua.

¹² Ajta a'ín í niuucari ti Dios jetze airáninei, a'í pu e'ihuarújte'en, ajta tí'imíjhuaca huápi'i. Temua'a pu te'urú'ipi í tatzajta'a. Jaítze'e pu tí'ivaire'e caí í chun ti hua'apua jín ajcámiimi, ti ajta huápi'i antámiimi, í mej majta jín rasi'icheca í carij ti ruví'i, majta jín ra'utasí'iche í tu'utanaj. A'uu pu xaa urú'ipi a'íjna í niuucari í xiéjniu'ucare'ara'an jetze í tevi, ajta í mua'atzíire'ara'an jetze. Temua'a pu raayí'iti ti ayén raatámietje'en a'ij ti seíj tí'imua'atze, ajta a'ij ti seíj tí'ijxe'eve'e ti ayén huárini. ¹³ Tí'itíj ti na'a ti ayén tí'iseijre'e, ti ajta a'íjna jetze ajtémecan a'íjna ti Dios ayén tiú'utaahuaca'a, tíj na'a ti'ipua'amé, ayée pu jéjre'e seijre'e í jemin. Ajta ayén ruxe'eve'e tej naími'i tiyen tiu'utaseíjrata í jemin. Ajta, capu tí'itíj rú'avaa í jemin.

Jesús pu a'ín pú'een í ti jaítze'e ve'ecán jín tí'itéjvee tí'ij ta japua huániuuni

¹⁴ Ayee nu tejá'amua'ixaate'e. Pu'uri seijre'e í ta jemi seíj ti ve'ecán jín tí'ivaire'e ta jetze me'ecan í Dios jemi. Ajta a'í pu ari a'uun a'ujnéj u ta japua. A'íj pu jín, tiché'e tiyen taca'aníjra'a jín teuj rá'astijre'e te'íjna í tej té'atzaahuate'e. ¹⁵ A'iné a'í pu ve'ecán jín tí'ivaire'e ta jetze me'ecan í Dios jemi, a'í pu raayí'iti ti ayén tá'ancu'uvajxi'ín a'íjna jime'e tej caí tá'caca'anej í ta tzajta'a. A'í pu che'atá na'a nain jín tirajpuaíjtzica'a tetíj iteen tirajpuaíjzti. Ajta, a'í pu caí tí'itíj jín até'itzaara.

¹⁶ A'íj pu jín, tiché'e tiyen taxí'evi'ira'a jín ajteáxiire te'ájna vejli'i a'u ti a'utéjvee í ipuari a'u ti a'ín e'ecájca í Dios ti ij a'ín ayén tá'ancu'uvajxi'ín, tí'ij ajta rí'i titaatá'an, ti ij ajta taatévaire'en ja'anáj ti na'a ti ruxe'eve'e.

5

Jesús pu ve'ecán jín tí'itéjvee í Dios jemi ta jetze me'ecan

¹ Ayee pu 'een a'íjna jime'e ja'atí ti na'a ti ayén ve'ecán jín tí'ivaire'e í Dios jemi. Amuacáí mú miyen ra'avé'ehuausin huá'a tzajta'a í teite. Matí'ij mí miyen tí'ira'íjcate'en ti ij a'ín huá'a japua huániuuni í Dios jemi. A'í pu ajta tiu'utámuaí'ivajta a'íjna í mej raatapuaíjve'esin í Dios, ajta a'íjna í ye'emuaate í mej hua'utámuaí'ivajta me'íjna jime'e í mej jín auteájturaa í Dios jemi. ² A'iné a'íjna í ja'atí ajta ramua'aree ti caí ruseíj té'eviicua'i, a'í pu ajta raayí'iti ti huá'ancu'uvajxi'ín a'ímej í mej caí a'ij tirú'umua'aree, ajta a'ímej í mej tí'itíj jín até'itzaara í Dios jemi. ³ A'íj pu jín

ruxe'eve'e ti a'ñn amuacaícan ayén tiu'utámuai'ivajta a'ñjna jime'e ti a'ñn rusej ti'itij jín auteájturaa í Dios jemi. Ajta á'yien, ayée pu ruxe'eve'e ti ayén che'atá na'a huárini huá'a jime'e í teite í mej miyen che'atá mena'a ti'itij jín tite'uteájturaa í Dios jemi.

⁴ Ajta, capu ja'atí ayén rusej te'enteárute a'ñjna jime'e ti ayén tiu'utévaire'en í Dios jemi, sino ti pua'a Dios ayén a'ñjna jín tira'íjcate'e a'ij ti ayén tira'íjca a'ñjna í Aarón teecan. ⁵ A'ij pu jín, capu ayén rusej huataújtuaa a'ñjna í Jesús ti ayén ve'ecán jín te'enteárute ti ij ayén tiu'utévaire'en í Dios jemi. Capu xaa ne'u, sino Dios pu ayén tiraata'ixaa tijín:

Mú'ee pej niyauj pírici.

Ijii nu niyen muaatéya'upuataca'a.

⁶ Ajta pua'amecíe pu ayén ti'ixa tijín:

Mú'ee pej piyen pe'ñjna jín tí'ivaire'e í Dios jemi

tij ajta ve'ecán jín tí'ivaire'e

a'ñjna í Melquisedec tíj na'a rusén jime'e.

⁷ Tí'ij auj yen seijre'eca'a íiyen chaanaca japua, Jesús pu ayén huatéeniu, ajta raatéjhua a'ñjna jemi ti raayí'itihua'a ti ru'irájtuaani. Jéhua pu ayén huaújyeineca'a a'ñjna jemi tí'ij a'ñn caí raatá'acare'en ti huámi'ini. Ajta a'ñn Dios ayén ráanamujri'i a'ñjna jime'e ti ayén huataúra'a ti ayén araúrasten a'ij ti tí'ijxe'eve'eca'a í Dios.

⁸ Ayee pu i yaujra'an pu pú'eene'e, aúche'e pu ayén rí'i ráaruu ti ayén ra'ará'astijre'en a'ñjna jime'e í ti jín rajpuaíjtzica'a. ⁹ Ajta, tí'ij Dios ayén raanaíjmire, Jesús pu a'ñjna jín te'enteájrupi a'ñjna jime'e ti a'ñn ayén hua'irájtuaani tíj na'a rusén jime'e naíjmi'ica a'ímej í mej rá'astijre'e.

¹⁰ Ajta Dios ayén a'ñjna jín tira'íjca ti ij ayén che'atá na'a ve'ecán jín tiu'utévaire'en í Dios jemi tíj ajta tiu'utévai a'ñjna í Melquisedec.

Mej nu'u jaítze'e yaú'itíe muá'ara'ani í Dios jemi

¹¹ Jéhua tu tejá'amua'ixaate'ecu te'ñjna jime'e. Mí ajta, jé'ecan pu muári'eri tej tiyen temua'a naa tejámuaatá'ixaate'en a'ine caxu ca'anacan yaú'itíe xá'aju'un. ¹² Jee xaa ne'u, íjii tej tiyen tejá'amua'ixaate'e, ayée pu tiraavíjte'ecache'en sej siyen rujímua'a sena'a tihúa'umua'aten í seica.

Mí ajta caí caxu, sino ayée pu ruxe'eve'e ti ja'atí ayén ajtahua'a tejamuáamua'aten í mej jín autéjhuiica mej tihúa'umua'aten me'ñjna jime'e í niuucari ti Dios jetze a'uvé'eye'i. Ayee xu 'een matij a'ñme í ti'iríi í mej rumua'atí léechi ye'eca, mej caí xi yá'ujepi'ira'a í cua'ira.

¹³ Ja'atí ti na'a ti ayén 'een tíj pa'arí'i ti léechi jín ruuri, capu xi yaú'itíe a'ñjna í niuucari í mej jín tihúa'umua'aten a'ij ti ye'í

seij rí'i ti'itiújcha'íi í Dios jemi. ¹⁴ Mí ajta, a'íjna í niuucari ti ayén tí'ivaire'e tíj í cua'ira í mej racua'aca í mej vaujsi, ayée pu tihuá'aci'iti mej mi me'íjna jín tihuá'umua'aten a'ímej í mej meri vaujsi, í mej majta meri raayí'iti ti ayén tihuá'amitiejte'e ti pua'a ti'tíj ayén tí'ixi'epi'in nusu caí. Ayee pu 'een jín miyen raayí'iti me'íjna jime'e mej miyen rí'i ti'itiújcha'íi í Dios jemi.

6

¹ A'íj pu jín, tiché'e tiyen mé rúhua'axin te'íjna í mej jín amuacáí titá'itiiri'i jíme'en í Cirístu'u tej ti tiyen jaítze'e huavaújse'en í Dios jemi. Tiché'e caí ché'e te'íjna jetze ucáaju'un, a'íjna í niuucari ti jíme'en raxa tej seicié tiú'umua'ati te'íjna jime'e í ye'irá ti caí ché'e ti'tíj vaire'e í Dios jemi, nusu ti jíme'en raxa tej rá'atzaahuate'en í Dios.

² Ajta seica ti ayén tí'ita'ajte'e tej nu'u huatámua'i'ivijhua na'ari tej nu'u hua'avé'emuari'en ca'ín ti jíme'en raxa a'ájna xicáara'an í mej jetzen a'itaju'un a'íime í mej meri huácuui. Ajta, a'íjna í niuucari ti jíme'en raxa ti Dios ayén huá'axijte'en seij ajta seij a'íj ti tí'iraci'iti tíj na'a rusén jime'e. Naíjmi'í tíj na'a í tej teuchén tiraataxájtaca'a, ayée pu'u 'een í mej jín amuacáí titá'itiiri'i. Pu'uri ruxe'eve'e tej jaítze'e huavaújse'en í Dios jemi. ³ Ayee tu te'íjna jín rini ti pua'a Dios ayén titaatá'acare'en.

⁴ Mí majta seica, ayée mú meri huaríj. Seij pu ja'anáj ayén tihuá'amitiejte'eca'a ti ayén ti'ayajna a'íjna í niuucari. Mu'uri ja'anáj raamuá'a a'íjna ti Dios hua'utapuaíjve ti ajta júte'e a'uvé'emej. Ajta a'íin xiéjniu'ucare'ara'an í Dios ayén huá'a tzajta'a huateájturaa. ⁵ A'íi mú majta raataxí'eve a'íjna í niuucari ti i'irí'en, ti ajta Dios jemi u a'uvé'emej. Majta mú ra'ancuré'a me'íjna í muári'eri'ira'a ti jín Dios ayén tiu'uta'aíjta tíj na'a rusén jime'e.

⁶ Matí'ij mi mé rúurie. A'íj pu jín capu a'atzu a'íj tí'iri'iri ti ayén hua'ujéjcuare'en mej mi majtáhua'a seicié tiú'umua'ati. Capu xaa ne'u, a'iné a'íi mú majtáhua'a rujímua'a rá'utatan í cúruu jetze me'íjna ti yaujra'an pú'een í Dios. Majtáhua'a mú á jéjre'e huá'a tzajta'a í teite, a'íi mú majta rá'axieehuari'i.

⁷ Ayee pu che'atá na'a tí'irineca huá'a tzajta'a í teite tíj ajta ayén tí'irineca í chuej japua matí'ij huatéviiye. Dios pu ayén rí'i tiratá'aca a'íjna í chuej ti pua'a matí'ijta huatéviiye, ayén japuan tiu'unén a'íjna ti tihua'atáva'iri a'ímej í mej japuan tí'ihua'aste. ⁸ Mí ajta, ti pua'a japuan tiu'unén a'íjna ti tétzicare'e, ajta a'íjna ti tiú'uxu'uhua'ate'e matí'ij huatéviiye, capu ti'tíj vaire'e a'íjna í chuej. Jee xaa ne'u, ayée pu tí'iri'iri ti ayén té'eme ti Dios a'íj pua'a ráaruuren, ajta ayén tiraateátiira.

Tí nu'u rí'i na'a ne'u tén ahuá'avaire'e mej mauj ruuri

⁹ Capu amín a'ij tej tiyen tejá'amua'ixaate'e, mi tej já'amuaxe'eve'e, a'iné ayée pu titá'amitiejte'e mú'ejmi jime'e ti caí ayén tejamuáaci'iti a'ijna ti a'ij pua'a 'een, sino sej siyen ra'ancuré'asin tijn na'a ti ayén ti'iseire'e a'ame a'ájna xicáara'an ti jetzen Dios amua'irájtuaani. ¹⁰ Dios pu xaa ra'utámua'areeri'i a'ij ti tiraavijte'e í sej jín tiu'umuáriej, sej seajta hua'utaxí'eve í Dios jetze me'ecan a'imej í ti hua'irávi'itici í Dios. Capu a'atzu yá'uhua'ana í Dios sej seri jín tihua'utévai, sej seajta seúche'e ti'itij jín tihua'atéva'iri.

¹¹ Ayee tu tí'ijxe'eve'e mú'ejmi jime'e sej si siyen che'atá sena'a a'araujca'anéecan jín siyen rijca seica jime'e ti ij Dios ayén amuaanaíjmire'en a'ijna jime'e í sej jín rachú'eve'e ajta na'a caí nain te'entipuá'are. ¹² Setá'aj caí siyen huá'ina'ase'e sino siyen che'atá sena'a huárini matij a'imej í mej ra'ancuré'asin me'ijna ti jín Dios te'ataújratziiri'i ti ayén tihuá'uci'iti a'ijna jime'e mej té'atzaahuate'e, majta mej te'utáviicua'iri'i.

Ayee pu té'eme a'ij ti Dios te'ataújratziiri'i

¹³ Tí'ij Dios ayén te'ataújratziiri'i a'ijna í Abraham jemi, a'í pu ayén ruseij tiraata'ixaa í runiuuca jime'e, a'iné capu mé'e já'a hua'aca'a ja'atí ti jaítze'e ve'ecán jín ti'itéveeca'a ti ij ayén niúucare'ara'an jín tiraatá'an. ¹⁴ Ayee pu tiraata'ixaa tijín: “Huápi'i nu rí'i timuaateátuaasin. Jéihua nu huápi'i hua'utamuiirejsin í á'ayaujmua'a.”

¹⁵ Ajta a'ín Abraham, tí'ij a'ateevi'i ti ayén rachú'eve'e ruxí'evi'ira'a jime'e, aj pu'i ayén ra'ancuré'a a'ijna ti jín Dios te'ataújratziiri'i.

¹⁶ Jee xaa ne'u, a'iné ayée mú tí'ijri'ire í teteca mej runiuuca ti'itá'aca a'ijna jime'e í niuucajtze'en a'ijna ti jaítze'e ve'ecán jín ti'itéjvee mecaí a'íme. Ajta ja'anáj ti na'a mej ti'itij jín tiújte'axi'in, ayée mú ramua'aree ti ari rí'i ti'ihuaújxi'epi'intare tí'ij seij runiuuca jín ayén ti'itá'aca. ¹⁷ A'ij pu jín, tí'ij Dios ayén tiraaxí'epi'intare ti ayén tihua'utasejrate'en temua'a naa a'imej í ti tihuá'aci'iti mej mi ráamua'aree ti caí a'atzu rí'iri ti seicié huárini a'ijna jime'e a'ij ti a'ín ari tiraaxí'epi'intare, a'í pu ajta ayén runiuuca jín tiraataxájtaca'a.

¹⁸ A'ij pu jín, tí'ihua'apua pu tí'iseijre'e ti caí ja'atí raayí'iti ti seicié tiú'uruuren í tatzajta'a, ti jíme'en caí rí'iri ti Dios ayén tiu'utéehua'ita: a'ii pu a'ín pú'een, a'ijna í ti jín te'ataújratziiri'i, ajta runiuuca ti jín tiu'utaxájtaca'a. A'ij tu jín huatétaca'anen temua'a naa, iteen i tej jemin ajteáxiireca'a ti ij a'ín tacha'í á'ara'ani, tej ti tiyen ra'ancuré'an í tej rachú'eve'e, a'ijna ti ajta ayén raateájtuaa itejmi jemi.

19 Ajta a'íin í tej rachú'eve'e, ayée pu ca'aníjra'a tatá'aca ti ij caí ti'itíj tá'itziite'e í tatzajta'a, ti ij caí ti'itíj ta'antimuá'itín. Cu xiee a'íi pu a'uteájrupi u ta japua, huarita'an a'íjna í cǎxuri ti já'ita'a e'ecáavíj.

20 Ajta a'íin í Jesús, a'íi pu amuacaí a'uteájrupi ti ij a'íin ta japua huániuuni, a'íjna jime'e ti Dios ayén a'íjna jín tira'íjca ti í a'íin ayén che'atá na'a ve'ecán jín tiu'utévaire'en í Dios jemi tíj na'a rusén jime'e tíj ajta a'íjna í Melquisedec.

7

Jaítze'e pu ve'ecán jín ti'itéjvee í Jesús caí í Melquisedec

1-3 Ajta a'íin Melquisedec, capu tíya'upuaca'a, ajta capu tináanaca'a. Capu ajta ámitieere'e ja'atí ti jetzen airaújnejite, capu ajta ayén ámitieere'e ja'anáj ti huanú'ihuaca'a na'ari ja'anáj ti huamí'i. A'íj pu jín, ayée pu che'atá na'a huaújruu tíj ajta seíj ti yaujra'an pú'een í Dios. Ajta a'íi pu ayén ve'ecán jín ti'itevée a'ame í Dios jemi tíj na'a rusén jime'e. A'ajná'imua a'íi pu ajta a'íjna jín ti'itéveeca'a í rey jime'e a'ímej jemi í mej Salem é'echejca'a, ajta ve'ecán jín ti'itéveeca'a a'íjna jemi í Dios ti nain jín antiújmua'aree.

Ajta a'íjna í mej jín miyen ratamuá'amua tíjín Melquisedec, ayée pu huataújmu'a a'íjín “Rey ti r'í'i naa tí'ajta”. Ajta a'íjna ti rey pú'een ti Salem é'eme'ecan, ayée pu huataújmu'a a'íjín “Rey ti r'í'i tihuá'ajcha'íi mej mi ruxiéehua tí'iteseijre'e”. A'íi pu ra'antinájcheca'a a'íjna í Abraham teecan tí'íj a'uun pu píjé'ejve a'u ti huajá'ucuii a'ímej í reeyejte. Ajta, a'íin Melquisedec ayén r'í'i tiraateájtuaa. Tí'íj jí Abraham ayén raatapuaíjve tamuáamuata'a pua'amé ti a'íjna jetze ajtémecantaca'a tíj na'a ti ayén tihuá'ari'irí'i.

Jé'ecan pu ve'ecán jín ti'itéveeca'a a'íjna í Melquisedec

4 Setá'aj siyen se'íjna jetze tiú'umua'ati ti huápi'i ve'ecán jín ti'itéveeca'a í Dios jemi a'íjna ti tayaaxúj pú'een. Ajta a'íjna í Abraham teecan, a'íi pu ayén raatapuaíjve a'achú cumu tamuáamuata'a pua'amé ti a'íjna jetze ajtémecantaca'a tíj na'a ti ayén tihuá'ari'irí'i.

5 Jee xaa ne'u, a'íime í mej Leví jetze airaújnejite í mej majta ti'itíj jín títetateí í Dios jemi, ayée mú tiu'uta'aíjti'ire mej miyen hua'utáhuavii í teite a'achú cumu tamuáamuata'a pua'amé í mej tí'íjcha'íi a'íj ti té'eyu'usi'i a'íjna jetze í yu'uxari í mej jín tí'ajta. Ayee mú xaa ne'u huá'ahuaviiraca'a í ru'ihuaamua'a. Capu amín a'íj, ti pua'a a'íi mú majta Abraham jetze airaújnejite a'íime í ihuáamu'a'ame'en.

6 Mí ajta amín, í ti caí huá'a jetze ajtémecan, a'íi pu ra'ancuré'a a'íjna Abraham jemi a'achú cumu tamuáamuata'a pua'amé. A'íi pu ajta r'í'i raateájtuaa a'íjna í Abraham. Ajta

Dios pu ti'itíj jín te'ataújratziiri'i a'íjna jemi í Abraham. ⁷ Ajta, naími'i mú miyen ramua'aree ti ayén ti'ayajna ti a'íin ti jaítze'e ve'ecán jín ti'itéjvee ayén rí'i tiratá'aca í Dios jetze me'ecan a'íjna ti ciliéene'e jín ti'itéjvee.

⁸ Ajta, ayée pu tí'irineca íiyen chaanaca japua mej mi miyen ra'ancuré'an me'íjna í tamuáamuata'a ti pua'amé a'íime í teite í mej majta cui'ica. Mí ajta, ayée pu ti'iteújxajta ti a'ájna'ímua, a'íi pu ayén ra'ancuré'a a'íjna ti auj jín ruuri.

⁹⁻¹⁰ A'íj pu jín, ri'irí tej tiyen raataxáj yee a'íi pu Leví ajta ayén tiu'unájchitaca'a a'achú cumu tamuáamuata'a pua'amé a'íjna jime'e ti aúche'e huataseíjre'esin a'íjna jetze í ruyaaxu, a'íjna í Abraham teecan. Leví pu xaa tiu'unájchitaca'a a'ájna tí'ij Melquisedec ayén ra'antinájcheca'a a'íjna í Abraham teecan.

Cirístu'u pu ve'ecán jín ti'itevée a'ame tíj na'a rusén jime'e

¹¹ Ajta, ti pua'a ri'iríistanche'e ti hua'unajmire'en í teite í Dios jemi a'íjna jime'e mej ve'ecán jín títetateí a'íime í mej Leví jetze ajtémecan, capu a'atzu ruxe'eve'e á'ame'enche'e ti seíj ayén huataseíjre'en ti ayén che'atá na'a ve'ecán jín tiu'utévaire'en tíj ajta tiu'utévai a'íjna í Melquisedec, ti ajta caí Leví jetze ajtémecantaca'a. Capu xaa ne'u ayén ruxe'eve'e á'ame'enche'e, a'iné a'íin niuucari í mej jín tí'ajta, a'íi pu ayén huataseíjre huá'a jemi í mej Leví jetze ajtémecantaca'a.

¹² Mí ajta xaa, ti pua'a ayén ruxe'eve'e mej seicié huárini mej mi hua'antíhuauni a'íimej í mej te'enteárute í Dios jemi, ayée pu che'atá na'a ruxe'eve'e mej seicié ráaruuren í niuucari í mej jín tiu'uta'aíjta.

¹³ Jee xaa ne'u, ayée pu ti'ayajna, a'iné a'íjna í tej jíme'en raxa, seíj pu teitejra'a jetze ajtémecan, ajta capúu xi ja'anáj ja'atí ayén ti'itíj jín tiu'utévai í Dios jemi, ti ajta a'íjna teitejra'a jetze ajtémecan.

¹⁴ Jee sein, a'íin tavástar'a ayén Judá jetze airaújnejte. Ajta a'íin Moisés teecan capu ja'anáj ti'itíj huataxájtaca'a a'íjna jime'e í teitejra'a, ti huá'a jetze huataseíjre'enche'e a'íime í mej ve'ecán jín ti'itevée muá'aju'unche'e í Dios jemi.

¹⁵ Jee xaa, ayée pu ti'ayajna xaa ne'u, ti seíj ayén huataseíjre ti ayén che'atá na'a ve'ecán jín ti'itéjvee í Dios jemi tíj ajta a'íjna í Melquisedec. ¹⁶ Ajta a'íin, capu ayén a'íjna jín tira'íjca a'íjna jime'e ti ayén araúrasten a'íj mej tira'uyú'uxaca'a a'íime í teteca í mej cui'ica a'íj ti tiú'ujxe'eve'e ti seíj jetzen airaanen tí'ij ti'itíj jín te'enteárute í Dios jemi.

Capu xaa ne'u ayée na'a, sino a'íi pu a'íjna jín ayén te'enteájrupi a'íjna jime'e ti ayén ruurican seíre'e a'ame tíj na'a rusén jime'e. Ajta, capu ri'irí ti ja'atí ra'upuá'ajte'en.

¹⁷ Ajta, ayén jíme'en tiu'utaújxajtaca'a tíjín:

Mú'ee pe piyen che'atá pena'a

ve'ecán jín ti'itevéé pua'amé í Dios jemi
tíj na'a rusén jíme'e tíj ajta a'íjna í Melquisedec.

¹⁸ Ayee pu té'eme, a'iné Dios pu ari ayén ra'ur'úuu a'íjna í niuucari ti amuacái raateájtuaa a'ímej jemi í mej Israél jetze ajtéme'ecantaca'a. Ayee pu a'íjna jín huaríj a'iné camu té'eviuca'iraca'a a'íme í mej ve'ecán jín títetaté'eca'a, ajta capu ti'itíj tiu'utévai a'íjna í niuucari. ¹⁹ Jee xaa, capu ti'itíj huanajmire a'íjna í niuucari í mej jín tí'aijtaca'a, sino a'í pu xaa tí'íj Dios ayén raateájtuaa itejmi jemi a'íjna ti jaítze'e r'í'en í tej rachú'eve'e, í tej teajta jín vejli'i ajteáxiire jemin í Dios.

²⁰ Ayee pu ajta 'een jín jaítze'e tí'ivaire'e a'íjna í tej rachú'eve'e a'íjna jíme'e ti Dios ayén runiuuca tiu'utá'an, ayén raateájtuaa itejmi jemi. Majta a'ímej í seica, ayée pu Dios caí runiuuca jín tiu'utá'a a'ímej jíme'e. Capu amín a'íj, maúche'e mú ve'ecán jín te'enteájrupi í Dios jemi.

²¹ Mí ajta a'íjna í Jesús, a'í pu a'íjna jín ayén te'enteájrupi niuucajtze'en a'íjna ti jíme'en tiu'utaxájtaca'a tíjín:
Tavástara'a, mú'ee pej ve'ecán jín ti'itevéé pua'amé
í Dios jemi tíj na'a rusén jíme'e,
ajta a'í pu caí ja'anáj ruhuárita'a cáame.

²² A'íj pu jín, ayén éene'e já'araa ti a'íjn Jesús a'íjn pú'eeene'e í tej jín ráamua'aree ti jeíhua huápi'í jaítze'e r'í'en a'íjna í niuucari ti jéjcaa í ti jín Dios te'ataújratiiri'i itejmi jemi. ²³ Majta a'íme í mej mejmí'i ve'ecán jín tiu'utévai í Dios jemi, mu'ití mú miyen ará'aseca'a me'íjna jíme'e mej caí a'achú á'atee mej miyen me'íjna jín tiu'utévaire'en a'íjna jíme'e mej cui'icaa.

²⁴ Mí ajta amín í Jesús, a'iné amí pu ayén seíire'e a'ame tíj na'a rusén jíme'e, a'í pu ajta ve'ecán jín ti'itevéé a'ame í Dios jemi tíj na'a rusén jíme'e. ²⁵ A'íj pu jín, a'í pu raayí'ti ti nain jín hua'irájtuaani a'ímej í mej huataújtuiire'en í Dios jemi me'íjna jíme'e mej rá'astijre'e me'íjna í Jesús. Ayee pu'u xaa ne'u, a'iné ayée pu 'een jín ruurican huateáturaasin ti ij huá'a japua huániuuni.

²⁶ A'íj pu ajta jín, ayée pu tiraavíjte'eca'a ti ayén ta japua huániuuni seíj ti ayén 'een tíj a'íjna ti ayén ve'ecán jín ti'itéjvee í Dios jemi. A'í pu r'í'éene'ecán jín huateájturaa í Dios jemi. Ajta, capu a'atzu ti'itíj jín a'íj pua'a huá'aruuren í teite. Capu ajta ti'itíj jín até'itzaara í Dios jemi. Ajta, capu ayén ti'itiújcha'í matíj í seica í mej a'íj pua'a tí'itesejre'e í Dios jemi. Dios pu ajta ayén r'í'i raateájtuaa ti ij a'íjn ayén jemin a'uteáturan júte'imua u ta japua.

²⁷ Ajta, capu ayén ruxe'eve'e ti a'íjna Jesús ayén tiu'utámuai'ivejta í ru jíme'en nain xicaj tzajta'a, capu ajta huá'a jíme'en í teite matíj tí'íjri'ire a'íme í seica í mej ve'ecán jín títetateí í Dios jemi. Capu xaa ne'u, a'iné ayée pu seíj

na'a huaríj nain jime'e tí'ij a'ín ruseíj huataújmuai'ivejtaca'a. ²⁸ Ajta, a'íjna í niuucari í mej jín tí'aijta, ayée pu hua'antíhuauca mej mi ve'ecán jín tiu'utévaire'en a'íime í teite í mej caí té'veiucua'í í ru tzajta'a. Mí ajta, a'íjna í niuucari í ti jín Dios te'ataújratziiri'í, a'íí pu ayén ra'antíhua'u a'íjna í yaujra'an ti ari huateújnajmire tíj na'a rusén jime'e.

8

Jesús pu ve'ecán jín ti'itéjvee u ta japua

¹ Ajta a'íjna í tej jíme'en ti'ixa, ayée pu huataújmu'a. Pu'uri seíj ayén ve'ecán jín ti'itéjvee í Dios jemi ti ayén ta japua niuuca. A'íí pu ari a'uun a'ujyeíjxi ruri'írínta'a a'u ti e'ecájca a'íjna ti huápi'í naa seijre'e a'ujna júte'e. ² A'uu pu tí'ivaire'e u teyujta'a, a'íjna jetze í inaamua ti tzáahuati'íra'a jín a'utéjvee a'u ti Dios é'eseijre'e. Capu tevi rá'ajtaahuaca'a sino tavástar'a pu'u.

³ Ayee pu tí'ijci'icipua ja'atí ti na'a ti ve'ecán jín ti'itéjvee í Dios jemi ti a'ín raateájtuaani í meesa japua a'íjna ti tiu'utapuaíjve'en, ajta í ti'itén mej hua'utámuaí'ivejtaca'a. A'íj pu jín ayén ruxe'eve'e ti a'ín Jesús ajta ti'itíj huatámuaí'ivejta.

⁴ Tí pua'a a'ín ayén huatévecache'en íiyen chaanaca japua, capu a'atzu rí'íríistanche'e ti a'ín ayén ve'ecán jín tiu'utévaire'en í Dios jemi, a'iné maúche'e mú seica miyen seijre'e í mej miyen me'íjna jín tí'imuaí'ivejtaca í mej jín tiu'utapuaíjvee í Dios jemi, a'íj ti té'eyu'usi'í a'íjna jetze í niuucari í mej jín tí'aijta. ⁵ Majta a'íime, ayée mú tí'ivaire'e a'íjna ti ayén seijre'e tíj ciéenime'ara'an a'íjna ti júte'e é'eseijre'e.

Majta, mat'íj miyen araúrasten í hua'aye'ira, ayée mú tí'ira'íjchue a'íj ti tzáahuati'íra'a jín seijre'e í júte'e í Dios jemi. A'íj pu jín, tí'íj Moisés teecan ayén a'utecheníche'en ti rá'ajtaahua a'íjna í inaamua ti Dios ayén tiraatá'ítiiiri'í, ayée pu tiraata'ixaa tíjín: “Patá'aj hui piyen nain jín huári'ni a'íj nej timuaataseíjrate pat'íj pe'uun a'utéveeca'a í jírí japua.”

Ciríistu'u pu nu'u raateájtuaa itejmi jemi í niuucari ti jaítze'e rí'en caí í ti mí'ime'ecan

⁶ Mí ajta íjii, Ciríistu'u pu'uri ayén ra'ancuré'a ti ayén a'íjna jín tiu'utévaire'en a'íjna jime'e ti jaítze'e rí'en í Dios jemi caí a'íjna í mej jín tí'ivaire'e íiyen chaanaca japua. Ayee pu che'atá na'a jaítze'e rí'en a'íjna í niuucari í ti jín ta japua huaniú. Ayee pu 'een jín jaítze'e rí'en a'iné jaítze'e pu rí'en a'íjna í niuucari í ti Dios ayén raatá'a, ti ajta jaítze'e rí'en a'íjna í ti jín te'ataújratziiri'í ti tí'itaci'íti.

⁷ Ajta a'íin niuucarijra'a í ti jín amuacaí Dios te'ataújratziiri'i, ti pua'a ayén caí ti'itíj jín te'utéturaanche'e, capu a'atzu huataujci'ipuáache'e ti seij ayén huáteuni í ti jín Dios ayén te'ateújratziira. ⁸ Mí ajta Dios, ayée pu huá'a jetze te'ujpuá'ajte mej caí a'atzu araúrate me'íjna jime'e í niuucari ti amuacaí raateájtuaa huá'a jemi. A'íj pu jín ayén tiu'utaxájtaca'a tijín: Ayee pu ti'ixa í tavástar'a yee me'ecui xaa, ne'u.

Pu'uri a'ájna xicáara'an jetze teja'uré'enejsin
 nej jetzen jéjcuacan jín niuucari tihua'utá'asin
 í nej jín te'atánratziira ne'ímej jemi
 í mej Israél jetze ajtéme'ecan,
 neajta huá'a jemi í teitestemua'ame'en a'íjna í Judá.

⁹ Canu niyen che'atá nena'a éeni'ici'en
 í niuucari hua'utá'asin netíj tihua'utá'a
 a'ímej í huá'avaujsimua'aci'i,
 a'ájna xicáara'an nej jetzen hua'utévai,
 neajta hua'iráavi'iti a'ujna u Egipto,
 a'iné camu á'atee mej miyen huárini
 a'ij nej ne'íjna jín tihuau'íjca ne'íjna jetze
 í niuucari nej raateájtuaa a'ímej jemi.

Mí ajta, capu ché'e nej jetze ruxe'eve'eca'a
 nej rí'í tihuá'ucha'in.

¹⁰ A'ii pu a'íin pú'een í niuucari ti jéjcuac
 í nej jín te'atánratziira a'ímej jemi
 í mej Israél jetze ajtéme'ecan.

Ayee pu ajta ti'ixa í tavástar'a tijín:
 Tí'ij te'entipué'are a'ájna xicáara'an jetze,
 ayée nu ca'aníjra'a hua'utá'asin
 mej mi ra'utámua'aree í ru tzajta'a
 í niuucari í nej jín tí'ajta.

Ayee nu raateátuaasin í neniucca huá'axiejniu'uca jetze,
 seij neajta seij, temua'a naa.

Neajta nu inee huá'a Dios pu'éene'e na'ame.
 Majta a'íime, a'íi mú neteítestemua'a muá'aju'u.

¹¹ Majta a'íime, camu ché'e miyen tihua'utá'itíiira
 í ruxi'ej teite yee setá'aj ráamua'ati í tavástar'a.

Camu xaa ne'u, a'iné naími'i
 mú miyen nemua'atée muá'aju'u,
 matíj mena'a pua'amé í teite,
 a'íime í mej ciliéene'e jín títetateí,
 majta a'ímej í mej ve'ecán jín títetateí.

¹² Neajta inee, nee nu niyen tihua'utá'uuni'ira
 í mej jín a'ij pua'a ti'itíjcha'íca'a ineetzi jemi.
 Neajta, canu ché'e ja'anáj niyen ra'utámua'areeri'i
 í mej jín neetzi jemi auteájturaa.

¹³ Ayee pu'u na'a, a'iné tavástará'a pu ayén jíme'en ti'ixa yee “jéjcuacan nu jín niuucari huateátuaasin”, ayée pu 'een jín ajta ayén tiraaxí'epi'intare ti ari mí'ime'ecan a'íjna í niuucari ti amuacái huá'a jemi raateájtuaa. Ajta a'ín ti ari mí'ime'ecánta já'araa, ajta caí ché'e ti'itíj vaire'e, pu'uri tén antipua'ari nain jime'e.

9

I inaamua ti yen seijre'eca'a úiyen chaanaca japua

¹ Ajta jíme'en í niuucari ti amuacái a'ímej jemi raateájtuaa, ayée pu jetzen té'eyu'usi'ihuaca'a a'ij mej ye'í huárini mej mi raná'amiche'en í Dios, ajta a'ij ti éene'e seíire'e a'ame a'íjna í inaamua. ² Ajta a'ín í inaamua, hua'apua pu jín ájtaavijhuaca'a í mej tzajta'an te'irá'a í mej jín tí'ina'amiche'e. Ajta tzajta'an í ti á jéjre'e ájtaavijhuaca'a, a'úu pu a'utéveeca'a a'íjna ti antitátzajmee, ajta a'íjna í meesa ti ajta japuan e'etiá'a a'íjna í pan ti Dios jemi huatétuiihuaca'a. Ayee pu téja'arájtehuuaa ti nu'u “a'ájna a'u ti Dios huateúra'ate.”

³ Ajta, huarita'an a'íjna cǎxuri ti já'íta'a e'ecáviiij ti hua'apua, a'úu pu seíj a'utéveeca'a í inaamua. Ayee mú te'etamuá'amua tijín “A'íjna ti Dios huápi'i huateúra'ate”.

⁴ A'u pu tzajta'an seijre'eca'a a'íjna ti oro jín taavíjhuaca'a, mej majta japuan tí'imuai'ivejtacare'e cítzive'eri jime'e. A'u mú majta ru'uteájtuaa a'íjna í chí'ira'an ti oro jín nain japua cámeijri'ihuaca'a, ti ajta urámuaaca'a a'íjna tetej ti jetzen té'eyu'usi'ihuaca'a a'íjna í niuucari ti jín Dios amuacái te'ataújratziiri'i. A'u pu ajta huiirájcati a'íjna í xa'ari ti oro jín taavíjhuaca'a, ti ajta tzajta'an urámuaanica'a a'íjna í cua'ira, a'íjna í mej miyen ratamuá'amua tijín maná. A'u pu ajta huiiráca'atii a'íjna í Aarón itzj ti jetzen te'ejtaneájxi.

⁵ Majta a'íime í mej ta japua tí'ivaire'e, í mej majta huápi'i naa seijre'e, a'úu mú japuan utiú'uuca'a a'íime í mej hua'apua. A'íi mú ru'ana jín ra'avá'anajca'a a'ujna a'u ti Dios tihua'utá'uuni'iracare'e. A'iné ti'imuíi í mej me'uun te'irá'a, capu cí'ipe tej íjii tiu'utaxáj seexu'ijmé'en nain tíj na'a.

⁶ Matí'ij meri nain rí'i tiú'uruu, ja'anáj ti na'a mú me'uun a'uteáru'ipiche'e tzajta'an í ti amuájca í inaamua a'íime í mej ve'ecán jín tí'ivaire'eca'a í Dios jemi mej mi miyen huárini a'ij mej me'íjna jín tite'entiújmua'aree a'ij ti tiú'ujxe'eve'e.

⁷ Ajta í seíj jetze í inaamua, seíj pu'u a'uun a'uteáru'ipi tíj na'a sei nine'ira'a jime'e. A'íi pu a'ín pu'éene'e a'íjna ti jaítze'e ve'ecán jín tí'ivaire'eca'a í Dios jemi. Ajta a'íjna huajásime'e a'íjna í xúure'e ti jín tiu'utámuai'ivejta í rujámua'a í ti jín auteájturaa í Dios jemi, ajta a'ímej jime'e í teite, í mej jín Dios jemi auteájturaa.

⁸ Ajta a'ñin í xiéjniu'ucare'ara'an í Dios, ayée pu jíme'en tí'ita'ixaate'e ti ayén huataújmua'a ti caí xi te'entácuuni'i tej ti te'uun a'uteárute a'ájna ti jeíhua huápi'i huateúra'ate í Dios ti pua'a auj a'uun a'utéveca a'ájna í inaamua ti á jéjre'e é'eseijre'e. ⁹ Ajta a'ñin ti á jéjre'e é'eseijre'e, ayée pu huataújmua'a í hua'aye'ira í mej ijii huáteite. Ayee mú tí'ijri'ire a'ñime í mej miyen araúrasten me'ájna í ye'irá. A'ñi mú tí'itatú'iri í Dios jemi tí'itj ti na'a mej tí'ipuaijve'e, majta í mej raatámuai'ivajta.

Mí ajta, tj na'a ti ayén 'een í mej raatámuai'ivajta, capu a'ñin pú'een í ti xaa raanaíjmire'en í mua'atzíire'ara'an a'ájna ti rana'amiche í Dios. ¹⁰ Capu xaa ne'u, a'iné ayée pu'u a'ájna jín tí'ivaire'e í mej racua'aca nusu mej raye'eca na'ari í mej jín huaté'ihuaxi'in, naíjmi'i tj na'a pu a'ñin pú'een í mej mena'a jín tí'ajta a'ij ti huárini í rujímua'a. Ayee pu tí'ihuaújxi'epi'intare mej miyen rici asta na'a caí Dios ayén raanaíjmire'en tj na'a ti tí'iseijre'e.

I xúure'e ti jín huaújnaijmire í niuucari ti jéjcu

¹¹ Ajta íjii, Ciríistu'u pu ayén huatasejre itejmi jemi a'iné a'ñi pu ve'ecán jín tí'itjvee í Dios jemi ti ij ayén a'ájna jín rí'i titaatá'an tj na'a ti í'ixi'epi'in 'een ti auj ayén teja'uré'enejsin. A'uu pu já'ita'a a'uteájrupi í inaamua jete ti jaítze'e tí'ivaire'e, ti ajta jeíhua jaítze'e huateújnaijmire, a'iné capu ayén ájtaavijhuaca'a muájca'a jime'e. ¹² Sej pu'u a'uun a'uteájrupi a'ujna ti Dios ayén huateúra'ate. Ajta, capu a'ñin huajásime'e a'uun a'uteájrupi í hua'axuure'e a'íme' í caurasi nusu a'íme' í viseáaru'use, sino ruxuure'e pu jín a'uun a'uteájrupi ti ij raatáhuauini ti tiu'utanájchita huá'a jetze me'ecan í teite tj na'a rusén jime'e í mej jín auteájturaa í Dios jemi.

¹³ Jee xaa ne'u, c'ij pu caj tí'ivaire'eca'a mej miyen huá'aruuren a'ñime í mej tí'itj jín auteájturaa í Dios jemi, mej miyen hua'uté'iraxi'in me'ájna jime'e í hua'axuure'e í caurasi, ajta í hua'axuure'e í tuuru'use. Majta mú jín hua'acáviviiraca í nasíjra'an í viseáaru'u ti huáàcaj í mej raateátaí. ¹⁴ A'íj pu jín jeíhua pu huápi'i jaítze'e jamuaaté'iraxi'in í a'amua mua'atzíira'a jetze a'ájna jime'e í xúure'e ti Ciríistu'u ra'iráaxire. Ajta, a'ájna jetze í xiéjniu'ucare'ara'an í Dios ti rusén jín seijre'e, a'íj pu jetze huateújca'anejca'a ti ij ayén caí tí'itj jín a'aturáa tí'ij huataújmuai'ivejtaca'a í Dios jemi. Ayee pu 'een jín huaríj sej si siyen raatapuá'ajta sej rá'astijre'e se'ájna í ye'irá ti caí ché'e tí'itj vaire'e, sej si tiu'utévaire'en se'ájna jemi í Dios ti í'irúuri.

¹⁵ A'íj pu jín, a'ñi pu a'ñin pú'een ti ayén tiraaxi'epi'intare ti Dios jéjcuacan jín te'ateújratziira huá'a jemi ti hua'utajé mej mi miyen ra'ancuré'an a'ájna ti tihuá'aci'ti tj na'a rusén jime'e

a'ij ti Dios te'ataújratziiri'i. Ayee pu té'eme, a'iné Ciríistu'u pu huamí'i a'íjna jíme'e ti ij huá'ari'i í mej jín auteájturaa í Dios jemi mat'íj mauj rá'astijre'eca'a me'íjna í niuucari í ti amuacaí jín te'ataújratziiri'i í Dios.

¹⁶ Ayee pu tí'een, ti pua'a ayén seijre'e í cuapée ti jetzen té'eyu'usl'i ti nu'u ayén tí'iraci'iti seíj í ja'ati, amuacaícan pu ayén ruxe'eve'e ti a'íjna í ja'atí huám'i'ini ti ayén cuapée jín te'ataújratziiri'i. ¹⁷ Jee xaa ne'u, aj pu xaa ayén tí'ivaire'e a'íjna í cuapée ti pua'a ayén huám'i'ini a'íjna í ja'atí ti a'íjna jín te'ataújratziiri'i. Ajta, ti pua'a auj ruuri a'íjna í ja'ati, capu a'atzu tiratéva'iri í seíj a'íjna í cuapée í ja'atí ti ayén tí'iraci'iti.

¹⁸ A'íj pu jín, ayée pu ajta ayén ruxe'eve'eca'a ti a'ín niuucari ti amuacaícan jín te'ataújratziiri'i í Dios, a'í pu ajta a'íjna jín tí'ihuájxi'epi'íntari'iri'i a'íjna jíme'e ti tí'itíj ruxuure'e airáaxire. ¹⁹ Tí'íj a'ín Moisés teecan ayén tihua'utánamuajriste naíjmi'ica í teite tíj na'a ayén té'eyu'usi'ihuaca'a jetzen í niuucari í mej jín tí'aijta, a'í pu tírajnájchi a'íjna í hua'axuure'e í viseáaru'u, ajta jamuan í hua'axuure'e í caurasi a'íjna í jaj jamuan, ajta jamuan a'íjna í muxaj ti pa'u, ajta jamuan a'íjna í hisopo pi'ista. Aj pu ij, a'íjna jín, ayén raatétzutijraxi í yu'uxari ti jíri'i, ajta hua'utétzutijraxi naíjmi'ica í teite.

²⁰ Ayee pu a'íjna jín huaríj, aj pu'i ayén tihua'utá'ixaa tíjín: “A'ii pu a'ín pú'een í xúure'e ti jín ayén tíú'uxi'epi'íntari'ihuaca'a a'íjna í niuucari ti jín Dios ayén te'ataújratziiri'i mú'ejmi jemi. Ayee nu ne'íjna jín huaríj a'ij ti a'ín titaata'aíj.” ²¹ Ajta a'ín Moisés teecan, ayén che'atá na'a xúure'e jín raatétzutijraxi a'íjna í inaamua, ajta tíj na'a tí'ipua'amé í xa'ari, ajta í tuxa'a í mej jín tí'ivaire'e a'ujna inaamua jete.

²² Jee xaa ne'u, ayén ti'ayajna. Jíme'en a'íjna í niuucari í mej jín tí'aijta, tímua'a mú tín nain huateú'i'iraxi xúure'e jíme'e. Ajta, ti pua'a caí tí'itíj ra'iráxire'en í ruxuure'e, capu a'ij tí'iri'iri ti ayén tihua'utá'uuni'i í teite í mej jín auteájturaa í Dios jemi.

I muai'ivéjri ti xaa jaítze'e rí'en

²³ A'íj pu jín ayén ruxe'eve'eca'a mej miyen raaté'iraxi'ín tíj na'a ti ayén seijre'eca'a tíj ciéenime'ara'an pú'een a'íjna ti júte'e é'eseijre'e. Ajta ayén ruxe'eve'eca'a ti ja'atí ayén raaté'iraxi'ín a'íjna ti júte'e é'eseijre'e a'íjna jíme'e í muai'ivéjri ti jaítze'e rí'en caí í mej jín miyen tí'ijri'ire íiyen chaanaca japua.

²⁴ Ajta a'ín Ciríistu'u, capu a'uun a'uteájrupi inaamua jete ti muájca'a jín ájtaavijhuaca'a, ti ajta ayén 'een tíj ciéenime'ara'an a'íjna ti júte'e é'eseijre'e, sino a'úu pu u ta japua a'uteájrupi í Dios jemi ta jetze me'ecan.

²⁵ Ajta, capu a'uun a'uteájrupi ti ij mu'iití huataújmuai'ivejta tǵ ajta a'ǵin ti ve'ecán jǵn tí'ivaire'e íiyen chaanaca japua. Ayee pu tǵ na'a seǵ nine'ira'a jetze a'ǵi pu a'uteáru'ipi a'ájna ti Dios huateúra'ate ti ij raatétzutijraxi'in xúure'e jime'e ti a'ǵin ruseǵ caí ra'iráaxire, sino seǵ pu'u a'uun a'uteájrupi a'ájna í Ciríistu'u. ²⁶ Na'ari caí, ayée pu ruxe'eve'e á'ame'enche'e ti a'ǵin mu'iití rajpuaítzi á'ame'enche'e tǵ na'a ti huataseǵjre í chaanaca tej japuan yen seǵjre'e.

Mí ajta, ayée pu xaa ne'u ti'ayajna ti a'ǵin seǵ na'a ayén huataseǵjre íjii ti ari nain te'entipúa'ajte ti ij ra'antipúa'ajte'en í mej jǵn até'itzaara í Dios jemi. Ayee pu 'een jǵn ra'antipúa'ajte a'ájna ti ruseǵ huataújmuai'ivejtaca'a. ²⁷⁻²⁸ Ajta, ayée pu ti'ihuaújxi'epi'intari'iri'i a'ǵimej jemi í teite ti seǵ na'a ayén tiráaci'ti í teáata'a ti huámi'iní, ajta á'iyen Dios rá'axijte'en. Ayee pu che'atá na'a 'een ti a'ǵin Ciríistu'u seǵ na'a huataújmuai'ivejtaca'a huá'a jetze me'ecan í teite ti ij huá'ari'i í mej jǵn mu'iití auteájturaa í Dios jemi. Ajta, a'ǵi pu ajtahua'a huataseǵjre'esin huá'a jemi í mej a'ujca'anéecan jǵn rachú'eve'e. Capu ché'e puajtzi hua'utá'asin a'ájna jime'e í mej jǵn á'atura í teite sino a'ǵi pu icu hua'irátuaasin.

10

Capu ri'irí ti a'ǵin niuucari í mej jǵn tí'ajta ayén hua'unajmire'en í teite

¹ Ajta a'ǵin í niuucari í mej jǵn tí'ajta, ayée pu'u na'a 'een tǵ ciéenime'ara'an tǵ na'a ti í'ixi'epi'in ti ayén teja'uré'enejsin. Capu a'ǵin pú'een a'ájna ti tzaahuati'ira'a jǵn seǵjre'e í Dios jemi. Ajta, a'iné ayée pu ruxe'eve'e mej miyen che'atá mena'a tiu'utámuai'ivejta tǵ na'a seǵ nine'ira'a jime'e, a'ǵi pu jǵn capu a'atzu a'ij tí'iri'iri ti a'ǵin niuucari ayén hua'unajmire'en a'ǵimej í mej jemin ajteáxiiri í Dios jemi.

² Na'ari caí, ti pua'a pí na'a, ¿ni qui mecaí raatapuá'ajtanche'e mej miyen tiu'utámuai'ivejta? Jee xaa ne'u, a'iné ti pua'a miyen tihua'utá'uuni'irache'en í mej jǵn auteájturaa í Dios jemi, camu ché'e miyen ra'utámua'aréerejche'e mej ti'itǵ jǵn auteáturan.

³ Mí ajta, ayée mú me'ájna jǵn ra'utámua'aree tǵ na'a seǵ nine'ira'a í mej jǵn Dios jemi auteájturaa me'ájna jime'e mej miyen tí'imuai'ivejtaca. ⁴ Ayee pu'u na'a, a'iné capu ri'irí ti ayén a'ájna jǵn tihua'utá'uuni'i í mej jǵn auteájturaa í Dios jemi a'ájna jime'e í hua'axuure'e a'ǵimej í tuuru'use, majta a'ǵimej í caurasi. ⁵ A'ǵi pu jǵn, tí'ij a'ǵin Ciríistu'u yen huataseǵjre íiyen chaanaca japua, ayée pu tiu'utaxájtaca'a tijǵn: Capej piyen raataxí'eve nej ti'itǵ tiu'utámuai'ivejta na'ari nej ti'itǵ tiu'utátuiire'en mú'eetzi jemi,

sino ayée pej rí'i náaruu í nej ratéhua'ira'a.

⁶ Capu a'atzu mua'aránajcheca'a

mej miyen tiu'utámuai'ivejta mú'etzi jemi

í mej hua'uteátaj na'ari

í mej miyen tiu'utátuiri'i mú'etzi jemi a'íjna jime'e

í mej jín auteájturaa mú'etzi jemi.

⁷ Netí'ij ni niyen tiu'utáneixaa yee:

“Me'ecui xaa, ayée nu 'een jín mú a'uvé'emej

nej ni niyen te'ará'asten a'ij pej tí'ijxe'eve'e,

mú'ee, mi pej Dios pú'een, a'ij ti neetzi jime'e

té'eyu'usi'i í yu'uxari jetze ti jíri'i.”

⁸ Amuacái pu ayén tiu'utaxájtaca'a yee ti Dios caí ra'aránajcheca'a mej miyen tiu'utámuai'ivejta na'ari mej tí'itíj tiu'utátuiri'en í jemin. Ajta yee ti caí raataxí'ive mej miyen tiu'utámuai'ivejtaca'a í mej hua'uteátaj nusu mej me'íjna jín tiu'utámuai'ivejtaca'a me'íjna jime'e í mej jín auteájturaa í Dios jemi. Naími'i tíj na'a mej miyen tí'imuai'ivejta, ayée pu tihua'uta'aíj mej miyen huárini a'íjna í niuucari í mej jín tí'ajta.

⁹ Ajta á'iyen ayén tiu'utaxájtaca'a tíjín: “Me'ecui xaa, ayée nu 'een jín mú a'uvé'emej nej ni niyen te'ará'asten a'ij pej tí'ijxe'eve'e mú'ee, mi pej Dios pú'een.” Ayee pu huataújmu'a'a a'íjna ti raataxájtaca'a ti a'ín ari ra'uré'uu a'íjna í niuucari ti amuacái huatétuuihuaca'a ti ij raateájtuaani í tu'uvé'eteajti.

¹⁰ Ajta, a'iné ayén ruxí'evi'ira'a jín mú a'uvé'emej, a'í pu ajta ayén tu'iráavi'iti tíj na'a rusén jime'e a'íjna jime'e ti ayén huataújmuai'ivejtaca'a í rutevij jime'e a'íjna í Jesús ti ajta Ciríistu'u pú'een.

Ciríistu'u pu ayén tihua'utá'uuni'i í mej jín auteájturaa í Dios jemi

¹¹ Ajta ja'atí ti na'a ti ve'ecán jín tí'itíjvee í Dios jemi, ayée pu nain tújca'ari tzajta'a tí'ivaire'e a'íjna jime'e í ti jín tira'íjca. Ja'anáj ti na'a ayén che'atá na'a tí'imuai'ivejtaca, a'íjna ti caí tí'itíj vaire'e ti ij tihua'utá'uuni'i í mej jín auteájturaa í Dios jemi.

¹² Mí ajta a'ín Ciríistu'u, tí'ij ayén seíj na'a tiu'utámuai'ivejtaca'a ti ij ayén tihua'utá'uuni'i tíj na'a rusén jime'e í mej jín auteájturaa í Dios jemi, a'í pu a'uun a'ujyeíjxi rí'irínta'a í Dios. ¹³⁻¹⁴ Aj pu'i a'utéjche ti raachú'eve'en

asta na'a caí temua'a naa tihua'utémua'itin naíjmi'ica í mej rájcha'íire'e, a'iné seíj pu jín í muai'ivéjri, ayén hua'unaijmire tíj na'a rusén jime'e a'ímej í ti hua'iráavi'iti. ¹⁵ Ajta a'ín xiéjnu'ucare'ara'an í Dios, ayée pu che'atá na'a tí'ixa itejmi jemi. Amuacái pu ayén tiu'utaxájtaca'a tíjín:

¹⁶ Ayee pu tí'ixa í tavástara'a ti jíme'en yee:

A'ii pu a'ñn pú'een í niuucari
 í nej jín te'atánratziiri'i huá'a jemi
 tí'ij te'entipua'are a'ájna xicáara'an jetze.
 Nee nu niyen hua'utá'asin mej mi miyen ra'utámua'aree í ru
 tzajta'a

í niuucari í nej jín tí'ajta.

Neajta nu niyen raateátuaasin ne'ájna í niuucari
 í huá'amua'atziira'a jetze.

¹⁷ Ajta ayén ti'ixa tíjín:

Canu ché'e ra'utámua'areeri'i
 í mej jín neetzi jemi auteájturaa
 na'ari í mej jín a'ij pua'a tí'itiújcha'íica'a.

¹⁸ A'ij pu jín, camu ché'e miyen tí'imuai'ivejtaca me'ájna
 jime'e í mej jín auteájturaa í Dios jemi, a'iné Dios pu ari
 tihua'utá'uuni'iri'i.

Mej nu'u te'utáviicua'i

¹⁹ Ajta íjii, ne'ihuaamua'a, ayée pu tí'itá'aca tej ti taxiéehua
 te'uun a'uteárute teyujta'a a'u ti Dios e'irájca a'ájna jime'e ti
 a'ñn Jesús ra'iráaxire í ruxuure'e ta jetze me'ecan.

²⁰ A'ij pu jín ayén jéjcuacan jín taatájuyete í tej japuan
 huajú'un tej ti teajta já'ita'a a'uteárute a'u ti e'ecáaviiij a'ájna í
 cǎxuri tej ti te'uun tzajta'an ruurican jín huateáturan te'ájna
 jemi a'ájna jime'e ti rujime'en huataújmuai'ivejtaca'a. Ajta a'ñn
 í cǎxuri, yee pu huataújmuai'ivejtaca'a í tévira'an a'ájna í Jesús. ²¹ Ajta,
 íjii pu ayén ve'ecán jín tí'ivaire'e í jemin ta jetze me'ecan í tej
 teitestemua'ame'en pú'een í Dios.

²² A'ij pu jín, tiché'e tiyen vejli'i ajteáxiire í jemin tetíj
 teite í tej tzáahuati'ira'a jín urari'en seijre'e í ta tzajta'a.
 Tiché'e taxiéehua jemin ajteáxiire te'ájna jime'e tej tiyen
 rá'atzaahuate'e ti ayén tí'ayajna ti a'ñn Dios rí'i titaatá'asin
 a'ájna jime'e ti a'ñn Ciríistu'u ari taaté'íiraxi í taxiejniu'uca
 jetze tej ti caí ché'e ra'utámua'aree í tamua'atziira'a jetze a'ájna
 ti a'ij pua'a 'een. Nain pu jín icu, taaté'íiraxi í ta jetze.

²³ Tiché'e tiyen te'ájna jín te'utáviicua'i tej teuj tiyen
 té'atzaahuate'e a'ij tej teri tihua'utá'ixaa í teite a'ájna jime'e í
 tej rachú'eve'e. Ché'e caí tí'itíj ayén ca'aníjra'a tatá'acare'en
 tej ti caí ché'e té'atzaahuate'e í Ciríistu'u, a'iné a'í pu caí
 ja'anáj tí'itíj jín até'itzaaara ti runiuuca jín te'ataújratziiri'i
 itejmi jemi. ²⁴ Tiché'e tiyen huárini tej ti ca'aníjra'a huatáta'an
 seij teajta seij tej ti huátaxe'eve'en, teajta tiyen huárini ti
 xí'epi'in jime'e.

²⁵ Tiché'e caí raxiéehuata tej tiyen caí ché'e
 e'etítase'irihua'an a'ij mej tí'ijri'ire í seica, sino tiché'e jaítze'e
 ca'aníjra'a huatáta'an tej ti tiyen rí'i tí'ihuátaxe'eve'en tetíj

ta'ihuaamua'a te'ijna jime'e ti ayén titá'amitiejte'e ti a'ájna xicáara'an jetze ari teja'uré'enejsin.

Mej nu'u caí ché'e a'ij pua'a ti'itiújcha'ii

26-27 Mí ajta, ti pua'a tiyen taxí'evi'ira'a jín teuj tiyen a'ij pua'a ti'itítacha'ii tetí'ij teri ráamua'areeri'i a'ij ti tirá'axa a'ijna jetze í yu'uxari ti tzáahuati'ira'a jín té'axa, capu ché'e tí'itaci'iti sejí í muai'ivéjri í ti jín Dios titaatá'uuni'i, sino a'íi pu'u xaa ayén tí'itaci'iti a'ijna ti tziíni'ire'e, ti a'íin Dios puaíjtzi jín taatá'asin. Huápi'i pu puaíjtzi jín hua'utá'asin a'ímej í mej rájcha'íire'e. Ayee pu a'ijna jín huá'aruuren tíj taij ti nain jín tí'ita'iraca a'ijna jime'e ti huápi'i niu'ucami'i.

28 Jíme'en a'ijna í niuucari ti ra'utéyu'uxaca'a a'ijna í Moisés teecan, ti pua'a hua'apua, na'ari huaíca meti'iseíiraca'a ti ja'atí ayén tí'itíj jín auteájturaa a'ijna jemi í niuucari í mej jín tí'aijta, ti pua'a miyen raataxáj yee a'íi pu tí'itíj jín auteájturaa, camu ché'e rá'ancu'uvajxi'isin, sino méjje'icatan. 29 Ajta jaítze'e pu a'ij pua'a tí'iraci'iti a'ijna í ja'ati ti pua'a mé rúurieni a'ijna ti yaujra'an pú'een í Dios. Jéihua pu huápi'i jaítze'e puaíjtzi jín tiraatá'asin a'ijna jime'e ti a'ijna í ja'ati ayén raatéxiehuataca'a a'ijna í xúure'e ti jín raaxí'epi'intare a'ijna í niuucari ti jín Dios te'ataújratziiri'i, ti ajta jín Dios ru'iráavi'iti. A'íj pu ajta jín raataniú'ucaste a'ijna í xiéjniu'ucare'ara'an í Dios.

30 Ayee pu té'eme, a'iné tu'uri ramua'ate a'ijna ti ayén raataxájtaca'a tijín: “Ayee pu tí'ineci'icipua ineetzi nej ni puaíjtzi raatá'an ne'ijna í ja'ati.” Ajta ayén tíu'utaxájtaca'a tijín: “Tavastara'a pu huá'axijte'en í rute'itestemua'a.”

31 Jee xaa ne'u, jéihua pu huápi'i tziíni'ire'e ti Dios ti i'irúuri ayén ra'uxíjte'en sejí ti a'ij pua'a ti'itiújcha'ii í jemin.

Ruxe'eve'e mej nu'u te'utáviicua'i

32 Setá'aj ra'utámua'aree a'ij ti éeni'ici'e seijre'eca'a a'ájnámua, setí'ij amuacaí ra'ancuré'a se'ijna í tavástarara'a. Aj xu si te'utáviicua'iri'i se'ijna í sej jín huáviicua'ire. Jéihua xu rajpuaíjtzica'a. 33 A'ajná'imua ne'u mú miyen amá'uxieehuari'iri'i, meti'iseíiraca'a í teite. Majta, a'ij mú pua'a amuáaru. A'ajná'imua ne'u, mú'een xu seajta ca'aníjra'a hua'utá'a a'ímej í seica, í mej miyen che'atá mena'a rajpuaíjtzica'a, a'iné naími'i xu ru'ihuaamua'a pú'een.

34 Mú'een xu huá'ancu'uvajxi a'ímej í mej aiteánami'ihuaca'a. Seajta siyen se'ijna jín huataújtemua'ave temua'a naa matí'ij miyen tejamuá'ari'iri'i í sej tí'ijcha'íica'a. Ayee xu 'een jín siyen huataújtemua'ave, a'iné xu'uri ramua'areereca'a rujímua'a sej siyen tí'ijcha'ii í Dios jemi

se'íjna ti tejá'amua'a ti jaítze'e rí'en, ti ajta ayén seíire'e a'ame tíj na'a rusén jime'e.

³⁵ A'íj pu jín, caxu yá'ujipuan í sej a'ujca'anéecan jín rachú'eve'e, a'iné jeíhua pu huápi'i tejá'amuaci'iti a'íjna jime'e sej siyen te'utáviicua'iri'i. ³⁶ Jee xaa ne'u, ayée pu ruxe'leve'e sej siyen te'utáviicua'i, sej si seajta siyen huárini a'íj ti a'ín tí'ijxe'leve'e ti i ayén tejamuáaci'iti a'íjna í ti jín Dios te'ataújratziiri'i mú'ejmi jemi.

³⁷ Ayee pu'u na'a, a'iné capu a'atzu á'ateeri a'íj ti té'eyu'usi'i tíjín:

A'íjna ti yé uvé'enejsin,
a'í pu xaa huataseíjre'esin.

Capu ché'e á'ateeri.

³⁸ Ajta a'ín ti rí'éene'ecán jín huateájturaa ineetzi jemi,
a'í pu a'íjna jín ruuri a'ame
a'íjna jime'e ti té'atzaahuat'e.

Mí ajta, ti pua'a a'ín caújxieehuata,
capu a'atzu na'aranáache a'ame yú ne tzajta'a.

³⁹ Mí teajta iteen, catu huá'a jetze ajtème'ecan í mej miyen caújxieehuataca, a'íime í ti Dios hua'antipúa'ajte'esin. Catu xaa ne'u, sino teen tu huá'a jetze ajtème'ecan í mej té'atzaahuat'e, a'íime í ti Dios hua'írátuaasin tíj na'a rusén jime'e.

11

A'íime í mej té'antzaahua

¹ Ayee pu tí'een tej tiyen té'atzaahuat'e, a'íj tu jín tiyen ramua'aree ti ayén té'eme a'íjna í tej jín tí'ichu'eve'e. A'íj tu ajta jín ramua'aree ti ayén tí'ayajna í tej caí rasise'í. ² A'íjna jín mej té'antzaahua a'íime í mej mejmí'i seijre'eca'a í tavaúsismua'aci'i, a'íj pu jín Dios ayén rí'i tihua'utéxajtaca'a.

³ A'íjna jín tej té'atzaahuat'e, a'íj pu jín ayén titá'amitiejte'e ti naíjmi'i tíj na'a íjii ti tí'iseijre'e, ayée pu 'een jín huataseíjre a'íjna jime'e ti caí seijre'eca'a, a'iné Dios pu ayén raataxájtaca'a.

⁴ A'íjna jín ti ayén té'antzaahua a'íjna í Abel teecan, a'íj pu jín ayén tiu'utámuai'ivejtaca'a í Dios jemi tí'itíj jime'e ti jaítze'e rí'éene'ecán jín seijre'eca'a í Dios jemi caí a'íjna ti jín tiu'utámuai'ivejtaca'a a'íjna í Caín teecan. A'íj pu jín Dios ayén jíme'en tiraataxájtaca'a ti a'ín Abel rí'éene'ecán jín huateájturaa í jemin a'íjna jime'e ti ra'ancuré'a a'íjna ti jín tiu'utámuai'ivejtaca'a. Ajta a'ín í Abel, a'í pu xaa huamí'i. Mí ajta, aúche'e pu tí'ita'ixaate'e a'íjna jime'e ti té'antzaahua.

⁵ A'íjna jín ti té'antzaahua a'íjna í Enóc, a'íj pu jín Dios ayén ya'uví'iti u ta japua ti ij caí ráaci'iti ti huámí'ini. Majta í seica,

camu mé'e yá'uteu a'íjna jime'e ti Dios ya'uví'iti. Ayee mú jime'en tiu'utaxájtaca'a ti nu'u ra'aránajcheca'a í Dios a'ij ti tí'ití'ujcha'íica'a. ⁶ Ajta ti pua'a ja'atí caí té'atzaahuat'e, capu a'atzu rí'irí ti a'íin ja'atí ayén huárini a'ij ti tira'aránajche í Dios.

Ayee pu tí'een, a'iné ti pua'a ja'atí ayén raxí'eve'e ti vejli'i ajteáxiire í Dios jemi, amuacá pu ayén ruxe'leve'e ti a'íin ja'atí ayén té'antzaahuat'e'en ti Dios seijre'e, ajta ti a'íin Dios ayén rí'í tihua'atá'aca a'ímej í mej a'ujca'anéecan jín rahuauhuau.

⁷ A'íi pu ajta té'antzaahua a'íjna í Noé teecan. A'ij pu jín, tí'ij Dios ayén tiraatániu'uche a'íjna jime'e ti nu'u ayén teja'uré'enejsin, aj pu'í a'íin Noé rá'antzaahua, ajta á'iyen raatétaahuaca'a a'íjna í canuuha'a ti ve'ée, tí'ij ajta jín hua'utévai í ruteítestemua'a mej mi caí huácu'i'ini. Ayee pu a'íjna jín huaríj, a'íi pu hua'utá'a a'ímej í mej íiyen japuan seijre'eca'a í chaanaca mej ráamua'aree mej caí xí'epi'ín rijcaa í Dios jemi. A'ij pu jín, ayée pu tiraac'íi a'íjna í Noé teecan tí'ij ayén rí'éene'ecán jín huatáaturan í Dios jemi a'íjna jime'e ti té'antzaahua.

⁸ Ayee pu che'atá na'a té'antzaahua a'íjna í Abraham teecan. A'ij pu jín ayén ra'ará'astijre tí'ij Dios ayén raata'íteca'a ti a'uun á'ura'ani a'ujna a'u ti yé'eci'iti. A'ij pu jín, a'íin caí ramua'areereca'a a'u ti á'ume, a'íi pu a'uun á'uraa. ⁹ A'íjna jime'e ti té'antzaahua, a'íi pu á'ucatii a'u ti caí é'eme'ecan, a'ájna seíj chuéjra'a japua ti jime'en Dios ayén te'ataújratziiri'í ti ayén yé'eci'iti. A'uu pu á'ucatii navij chí'ira'a jete a'íjna jamuan í Isaac teecan, ajta a'íjna í Jacobo teecan, í ti huá'a jemi Dios ayén che'atá na'a a'íjna jín te'ataújratziiri'í ti ayén tihua'uci'iti tíj ajta tí'ijci'iti a'íjna í Abraham teecan.

¹⁰ A'ij pu jín ayén huaríj a'iné ayée pu tí'ijchu'leve'eca'a ti a'uun a'uteároute a'ájna chajta'a ti caí ja'atí ja'anáj raté'uuna a'íjna jime'e ti Dios ruseíj ráasiimua'a a'ij ti seíire'e a'ame, ajta rá'ajtaahuaca'a.

¹¹ A'íjna jime'e ti té'antzaahua a'íjna í Sara teecan, a'ij pu jín Dios ayén tiraatá'a ti ayén pa'ari'í huataseíjre'en í jetzen, capu amín a'ij ti ari huápi'í ucaristaca'a. Ayee pu a'íjna jín ayén tiraac'íi a'íjna jime'e ti ayén tirá'amitiejte'eca'a ti a'íin Dios ayén araúrastejsin a'íjna jime'e í ti jín te'ataújratziiri'í. ¹² A'ij mú jín miyen airáne mu'íití me'íjna jetze seíj ti ari á'ame'erejca'a. Ayee mú mu'íití huataseíjre í yaújmua'ame'en matíj mena'a pua'amé í xu'ura'ave í mej júte'e é'eseijre'e, nusu matíj majta miyen ará'aseca'a tíj í sej ti a'uun é'ejca a'u ti e'leve'e'ástime í jaj ti ve'ée. Ayee mú mu'íicáa ti caí rí'irí ti ja'atí hua'uté'itien.

¹³ Naími'í a'íime mej caí xí ra'ancuré'aca'a me'íjna ti jín Dios te'ataújratziiri'í a'íjna jime'e mej té'antzaahua, a'íi mú huácuui. Cu xíee mu'uri a'ímuá raseíira, majta a'ímuá

a'uté'uu maraatateújte me'íjna ti tihuá'aci'iti a'íjna jime'e mej té'antzaahua. Ayee mú me'íjna jín huaríj, ayée mú majta me'íjna jín tiraataxájtaca'a yee mej caí huá'a jetze ajtème'ecantaca'a a'ímej í mej íyey huachéjme chaanaca japua, majta ca'aníjra'a jín u e'eráaci í ruche.

¹⁴ Ajta, ti pua'a miyen tí'ixajta í teite matíj a'íime, ayée pu huataújmua'a a'íjna í mej miyen ti'ixa tíjín mu'uri seíj chuéjra'a úuhuaumen a'u mej a'uté'en. ¹⁵ Ajta a'íjna í seíj chuéjra'a í mej nu'u rúuhuaumen, capu a'ájna pítejá'arici a'u mej u e'eráaci, a'iné ti pua'a miyen ra'utámua'aréerejche'e me'íjna í chuéjra'a í mej japuan e'eráaci, ayée pu rí'írístaca'a mej huaré'ecínejche'e.

¹⁶ Mí majta a'íime, mu'uri miyen raxí'eve'eca'a mej a'uun a'uté'en seíj chuéjra'a japua ti jaítze'e rí'en. Ayee pu huataújmua'a a'íjna í niuucari tíjín seíj chuéjra'a mú úuhuaumen ti ta japua é'esejre'e. A'íj pu jín, capu ratévi'iraste'e í Dios mej miyen raatámua'ati tíjín huá'a Dios pu pú'een, a'iné a'íj pu ari rí'í ráaruu seíj chajta'a a'u mej a'uteáturan tíj na'a rusén jime'e.

¹⁷⁻¹⁸ A'íjna jime'e ti té'antzaahua a'íjna í Abraham teecan, a'íj pu jín tí'íj Dios ayén raatésej, a'íj pu raatámua'íivajtaca'a í ruyauj a'íjna í Isaac teecan. A'íjna í ja'ati ti ra'ancuré'a a'íjna ti jín te'ataújratziiri'í í Dios, a'íj pu ajta ayén titaúura'acare'e ti raatámua'íivajta í ruyauj ti seíj na'a pú'een, ti ajta jime'en Dios ayén raataxájtaca'a tíjín: “Naími'í í mej a'iránejsin mú'etzi jetze, ayée mú raatámua'atzi tíjín huá'aya'upua pu pú'een a'íjna í Isaac.”

¹⁹ A'íj pu jín ayén tirá'amítiejte'eca'a a'íjna í Abraham ti a'íjn Dios raayí'tihua'a ti hua'ajjájpuan a'ímej í teteca í mej meri huácuí. Ajta, tí'íj Dios ayén raatátui í yaujra'an, ayée pu tiraatámítiejte ti a'íjn Isaac a'itáraa huá'a tzajta'a í mej meri huácuí.

²⁰ A'íjna jín ti mé'e ajta té'antzaahua, a'íjna í Isaac teecan, a'íj pu jín ayén rájhuaviiri'í í Dios ti a'íjn rí'í tihua'uteájtuaani mejca'íhuáyee í yaújmua'ame'en a'íjna í Jacobo teecan, ajta a'íjna í Esaú teecan.

²¹ A'íjna jime'e ti té'antzaahua a'íjna í Jacobo teecan, a'íj pu jín tí'íj ari á'ame'erejca'a, aicáújtuta japuan í ru'ítzj, rí'í tihua'uteájtuaa seíj ajta seíj í yaújmua'ame'en a'íjna í José teecan. A'íj pu ajta raná'amiche'e í Dios.

²² A'íjna jime'e ti té'antzaahua a'íjna í José teecan, a'íj pu jín, tí'íj ari vástacira'itaca'a, ayée pu tihua'utá'ixaa a'íjna jime'e mej nu'u miyen huiráju'un a'íime í mej Israél jetze ajtème'ecantaca'a mej mi seíj chuéjra'a japua a'uté'en. Ajta pu ayén tihua'uta'áj a'u mej teje'evá'anan í tí'icariira'an.

23 A'ijna jime'e mej té'antzaahua í vaújsimua'ame'en a'ijna í Moisés teecan, a'ij pu jín, t'íj huanú'ihuaca'a, a'íí mú raaté'avaataca'a huaíca máxcira'i jime'e a'iné ayée pu ti-huá'amitiejte'eca'a ti naa seijre'eca'a a'ijna í pa'ari'i. Majta, camu raatátziin a'ijna í ti jín tiu'uta'aíjtaca'a a'ijna í rey mej nu'u huá'ucui'ini í ti'iríi mej teteca.

24 A'ijna jime'e ti té'antzaahua a'ijna í Moisés teecan, t'íj ari vástaca'a, capu huataúra'a mej miyen raatámua'ati t'íjín yaujra'an pu pú'een a'ijna í 'íita'a í rey ti rape'eri. 25 Ayee pu tiraaxí'epi'íintare ti ayén rajpuaítzi á'ara'aní a'ímej jamuan í mej teitestemua'ame'en pú'een í Dios. Ajta, capu a'atzu ra'aránjcheca'a ti ayén a'atzu á'ateevi'in huataújtemua'ave'en a'ijna jime'e ti ayén huárini a'ijna ti a'ij pua'a 'een í Dios jemi.

26 Ayee pu tirá'amitiejte'eca'a ti ayén jaítze'e ratéva'iri mej miyen tirá'uxieehuari'i Ciríistu'u jetze me'ecan caí ti ayén tiratéva'iri t'íj na'a ti huápi'i t'íijnajche í mej t'íjcha'íi a'íime í mej t'í'ajjtaca'a a'ujna u Egipto. Ayee pu 'een jín ayén rachú'eve'eca'a a'ijna ti t'í'iraci'íti í Dios jemi.

27 A'ijna jime'e ti té'antzaahua, a'uun pu e'erájraa u Egipto. Ajta, capu raatátziin ti pua'a jeíhua huápi'i huataniú'ucan a'ijna í rey, sino temua'a pu te'utáviicua'irí'i. Cu xiee ti cuj a'ímuá raseíreca'a a'ijna í Dios ti caí seijre'e.

28 A'ijna jime'e ti té'antzaahua, a'ij pu jín ayén te'ará'aste a'ijna xicáara'an ti jetzen Dios tihua'utá'uuni'i. Ayee pu 'een jín ra'ajtépi'tijraxi xúure'e jime'e ti i caí ayén tihua'uci'íti a'ijna ti huá'acui'ini a'ímej í mej anáaté'ee huanúnu'ihuaca'a.

29 A'ijna jime'e mej té'antzaahua í teite, a'ij mú jín miyen antac'í í jaj japua ti ve'ée ti ayén téja'arájtéhuaa t'íjín Jaj ti Pa'u. Ayee mú japuan antac'í t'íj chuej ti huáchi. Mí majta, a'íime í mej Egipto é'eme'ecantaca'a, mat'íj miyen raataxí'leve mej miyen che'atá mena'a huárini, mat'íj mi auujámij.

30 A'ijna jime'e mej té'antzaahua í mej Israél jetze ajtéme'ecantaca'a, a'ij pu jín mat'íj meri aráhua'apua xicaj pua'amé ataújnajcheca'a a'ujna chajta'a, aj pu'i á'avatzi í jaxu'u í ti jín ré'enami'ihuaca'a a'ujna chajta'a, u Jericó.

31 A'ijna jime'e ti té'antzaahua a'ijna í Rahab teecan, a'ijna í 'íita'a ti huá'ajijve'eca'a mej mí jamuan jil'ipite'e, a'iné a'íí pu temua'a naa hua'ancuré'evi'íti a'ímej í mej miyen te'uhuaré'ixi'ere'en í chajta'a, a'ij pu jín caí huamí'i huá'a jamuan í mej caí ra'ará'astijre í Dios.

32 ¿Ti'itájni neajtahua'a amuaatá'ixaate'en? Capu t'í'ici'ípe nej niyen tejámuaatá'ixaate'en a'ij mej huaríj a'ijna í Gedeón teecan, ajta a'ijna í Barac teecan, ajta a'ijna í Sansón teecan, ajta a'ijna í Jefte teecan, ajta a'ijna í David teecan, ajta

a'íjna í Samuel teecan, majta a'íime í mej Dios jetze me'ecan tí'ixaxa'ata'a.

³³ Ayee mú hua'utéemua'iti a'ímej í mej títetaté'eca'a í rey jime'e seíj chuéjra'a japua, majta rí'i tiu'uta'ajtacaa, majta ra'ancuré'a a'íjna tíjín Dios te'ataújratziiri'i. Majta seica miyen hua'ancáanajxi huá'ateni'itze'e í muajyéte. Matíj mena'a mej miyen huaríj, ayée mú me'íjna jín huaríj a'íjna jime'e mej té'antzaahua.

³⁴ Majta seica miyen ra'ujé'ica í taij ti ij caí hua'uteátaira, majta seica huataúruu mej mi caí huá'ucui'ini. Ayee pu tihuá'uruu a'ímej í mej caí rucacá'anejca'a. Ca'aníjra'a pu xaa hua'utá'a mej mi miyen huateújca'anen temua'a naa. Matí'ij mi miyen hua'utéemua'iti matíj mena'a mej jín huané'use, majta hua'utamuári a'ímej í xantaaru'u í mej seíj chuéjra'a japua é'eme'ecantaca'a. ³⁵ Majta a'íime í 'uuca, ayée mú majtáhua'a hua'ancuré'evi'iti í ruteítestemua'a í mej majtáhua'a aitacíj huá'a tzajta'a í mej meri huá'cuii.

Majta seica, ayée mú rajpuaíitzi muá'araa me'íjna jime'e mej caí hua'atá'acare'e mej hua'irájtuaani a'u mej hua'iteáana. Ayee mú 'een jín huaríj me'íjna jime'e mej miyen rachú'eve'eca'a mej majtáhua'a huatarún mej mi me'uun ruuri a'uteáturan seíj chuéjra'a japua ti jaítze'e rí'en.

³⁶ Majta seica miyen rajpuaíitzi muá'araa me'íjna jime'e mej huá'uxieehuari'iri'i nusu mej hua'utéevajxi na'ari mej hua'anáji'ici'exi cadeena jime'e na'ari mej hua'itéanajxi.

³⁷ Ayee mú majta huá'uruu. Mehua'uteátu'asixi tetej jime'e. Majta já'ita'a hua'utaveíjchixi. Majta huá'ucuii chun jime'e ti ruxí'ejta'a te'ejcamíimijmee. Ayee mú 'eene'en tí'téchejca'a me'íjna jime'e í hua'anavij í cáne'axi nusu í hua'anavij í caurasi. Camu a'ij tí'íjviicua'iraca'a. Jéihua mú rajpuaíitzica'a. Majta a'ij mú pua'a tihuá'ajcha'íca'a. ³⁸ Camu huatéechi'ica'a: a'u ti na'a mú á'ujujhua'ane'eca'a, a'u ti caí é'le tí'titacaa, majta a'u ti a'ujírime'eca'a. Majta a'úu mú é'echejca'a a'u ti é'eteasta'a, majta me'újna cuunísta'a, ajta a'u ti na'a ti huacúunijmee tíj na'a íiyen chaanaca japua.

Mí majta a'íime, jéihua mú huá'ipi'í jaítze'e tí'ivaire'eca'a í Dios jemi mecaí a'ímej í mej caí huá'axe'eve'eca'a. ³⁹⁻⁴⁰ Dios pu ayén rí'i tihua'uteájtuuaa naíjmi'ica a'íjna jime'e mej té'antzaahua. Mí majta a'íime, camu xi ra'ancuré'a a'íjna tí jín Dios te'ataújratziiri'i a'íjna jime'e tí Dios ari titaaxí'epi'íntari'iri'i itejmi jemi a'íjna tí jaítze'e rí'en tí a'ín ayén téjmi jamuan hua'unajmire'en a'ímej.

12

A'ij ti ye'í rí'i tí'itíújcha'í a'íjna tí Cirístu'u jemi seijre'e

¹ A'iné jeíhua mú ta jemi huaté'uu í mej tí'iseij, tiché'e tiyen raatéxieehua te'íjna jime'e ti ayén tamuári'eriste'e, tiché'e teajta raatapuá'ajta te'íjna í tej jín até'itzaaara í Dios jemi, te'íjna ti ja'anáj ti na'a tatéji'iqui. Tiché'e tiyen te'utáviicua'i temua'a naa tej ti xí'epi'in rijca te'íjna jime'e í ti jín Dios titaa'íjca tej ra'antipuá'ajte'en íiyen chaanaca japua.

² Tiché'e temíjna jetze arátaca'anen í Jesús, a'íjna ti amuacái taataseíjrate a'ij ti tí'ijxe'eve'e í Dios. A'í pu ajta ayén taanaíjmire'en í Dios jemi a'íjna jime'e tej tiyen té'antzaahuate'en. A'iné a'í pu ayén ramua'areereca'a ti ayén tiráaci'iti a'íjna ti jín huataújtemua'ave, a'ij pu jín ayén rá'uviicua'iri'i mej rá'utatan í cúruu jetze. Capu jetzen ruxe'eve'eca'a mej miyen me'íjna jín puájtzi raatá'an ti ayén ratatévi'ira'aste'eca'a. Ajta íjii, án pu e'ecájca ri'iríinta'a a'íjna í ipuari a'u ti japuan Dios e'ecájca.

³ Setá'aj siyen se'íjna jetze tiú'umua'ati a'ij ti a'ín huaríj ti ayén te'utáviicua'iri'i temua'a naa a'ímej í mej jeíhua huápi'i rájcha'íire'eca'a í Dios jemi. Setá'aj siyen se'íjna jetze ra'utámua'aree sej si caí cua'ana, ti i caí utévatziin í a'amua tza-jta'a. ⁴ Caxuu xi siyen á'aviicua'ire ajta sena'a caí ra'iráaxire í á'amuaXuure'e se'íjna jime'e sej se'íjna jamuan á'aviicua'ire'e tíj na'a ti a'ij pua'a 'een í Dios jemi. ⁵ Seajta siyen ya'uhuá'axi se'íjna í niuucari ti jín Dios ayén ca'aníjra'a ámuatá'aca, tíj hua'atáata ayén tihuá'a'ixaate'e í ruyaujmua'a tíjín:

Niyauj, capej rá'axieehuata

ti tavástara'a ayén tí'imua'itiii,

capej pajta piyen axieemiste'e

ti pua'a a'ín puájtzi muaatá'an.

⁶ Capej xaa ne'u piyen huárini,

a'iné tavástara'a pu ayén tí'ira'itiii

a'íjna ti raxí'eve'e,

ajta ayén puájtzi ratá'aca ja'atí ti na'a

ti ayén ra'ancuré'evi'iti tíj ruyauj.

⁷ Ruxe'eve'e sej siyen te'utáviicua'i a'iné Dios pu á'amua'itii. Aye pu che'atá na'a á'amuaruure tíj seíj teáata'a ayén huá'aruure í ruyaujmua'a. Ja'atí ti na'a ti ya'upuáara'an pú'een ayén tihuá'itiii í ruyaujmua'a a'achú mej pua'amé.

⁸ Tí pua'a ayén tihuá'uci'iti matíj mena'a pua'amé í mej yaújmua'ame'en pú'een ti huá'aya'upua ayén tihuá'itiii, ajta ti pua'a ja'atí caí ayén tejá'amua'itiii, a'ij xu jín caí yaújmua'ame'en pú'een, sino a'íime xu pú'een í mej chá'a mena'a huanúnu'ihuaca'a, í mej caí tíya'upua.

⁹ Ajta i'i, naími'i tu tetíj tena'a pua'amé tiyen tíya'upuaca'a, teajta tu tiyen huá'astijre'eca'a te'íjna jime'e mej titá'itiiiri'i. A'ij pu jín, jeíhua pu jaítze'e ayén tiraavíjte'e tej tiyen

ra'ará'astijre'en te'ijna í tayá'upua ti rusén jín seijre'e, tej ti jemin ruuri tá'ara'ani. ¹⁰ A'íime í tayá'upua, ayée mú a'atzu mena'a a'ateevi'i miyen titaatá'itiiiri'i a'ij ti tihua'aránajcheca'a.

Mí ajta a'íin Dios, ayée pu 'een jín ayén tí'ita'itii ti ij rí'i táaruuren, tej ti tiyen urarí'ene'acan jín huateáturan tíj ajta a'íjna. ¹¹ Jee xaa, capu naa tiu'ase ti pua'a auj tí'ita'itiiira, sino teen tu rajpuajtzi. Mí ajta, tí'ij ajtahua'a rí'i titaatépua'ajte'en tej ti rí'i tí'itacha'íí tá'ara'ani te'ijna jime'e ti ayén titaatá'itiiiri'i a'íjna jime'e í tej rajpuajtzica'a.

Mej nu'u caí ti'itij jín auteáturan

¹² A'ij pu jín, setá'aj huateújca'anen. Caxu siyen seijre'e tíj ja'atí ti ruxiéemiste'e, ti caí ruca'ané í rumuájca'a jetze, ajta rutunúj jetze. ¹³ Setá'aj rí'i huaújruren nain jime'e sej si temua'a naa titeejú'un í Dios jemi, sej si caí ché'e a'ij pua'a huatzúna'iche'en, sino sej si huarún temua'a naa. ¹⁴ Setá'aj se'ijna jín tiu'utatése'en sej ruxiéehua naa tí'iteseijre'e naijmi'íca jemi í teteca. Setá'aj seajta sej siyen rí'éene'ecán jín huateáturan í a'amua tzajta'a, a'iné ti pua'a ja'atí caí ayén urarí'ene'e í ru tzajta'a, capu ja'anáj raseijran í tavástarala'a.

¹⁵ Caxu raatá'acare'en ti seij mú'een ayén tí'itij jín auteáturan ti ij caí ché'e Dios ayén rí'i tiraatá'an. Rí'i xu'u mú'een ti caí ayén huataseíjre'en mú'ejmi jemi ja'atí ti ayén seicié á'amuaruuren ti ij ayén tejamua'íitziite'en, ti ajta ayén ca'aníjra'a hua'utá'an jeíhua í teite mej mi miyen tí'itij jín auté'itzen í Dios jemi.

¹⁶ Rí'i xu'u seajta, tí'ij caí ja'atí ayén tiú'ujxana'acira'ate na'ari raatéxieehua a'íjna ti Dios raateájtuaa itejmi jemi tíj a'íjna í Esaú. A'í pu ayén ráatuaa a'íjna ti raci'itíiche'en, ti á'are'ara'an pu'éene'e a'íjna jime'e ti Israél jetze ajtème'ecan. A'í pu ajta a'íin pu'éene'e ti amuacá huanú'ihuaca'a. Ajta ayée pu 'een jín ráatuaa a'íjna jime'e ti huatá'icuataca'a.

¹⁷ Seajta seri ramua'aree a'ij ti te'irájraa. Tí'ij ajtahua'a ayén raataxí'eve ti ayén tí'iraci'ti a'íjna ti jín Dios ayén rí'i tiraateájtuaani, ayée pu raaré'iteca'a a'íjna í ya'upuáara'an. Capu ché'e huatári'iristareca'a ti caújxieehuata. Capu amín a'ij ti ajta ruyeine rájhuaa.

A'íjna í jirí, í Sinaí, ajta í seij í Sión

¹⁸ Ajta, caxu siyen che'etá sena'a ajteáxiireca'a í Dios jemi matíj a'íime í mej me'uun a'atanéj jirí jetze a'u ti caí hua'utá'a mej japuan á'ujujhua'ane'en, a'u ti jetzen jeíhua á'ataaca'a, a'u ti a'utíca'aca'a. Huápi'i pu xaa huatíca'acaa, ajta jé'ecan mú viiyeca'a japuutzari jime'e. ¹⁹ Ajta ayén ja'atí ucájijhuaca'a

trompeeta jetze. Aj pu i seij ayén tiu'utaxájtaca'a. Huápi'i pu tziín'i'ire'eca'a í ti namuajre'eca'a. A'ij mú jín miyen tirájhua'viiri'i í teite ti a'ín caí ché'e ayén tihuá'a'ixaate'e.

20 Ayee mú huaríj a'iné camu a'atzu rá'aviicua'ireca'a me'ijna ti ayén tíhua'uta'a'ij tijín: “Tí pua'a tí'itíj ayén japuan á'uche'ecane'en í jirí, capu amín a'ij tí'itíj ti pírici, setá'aj siyen raateátu'asixi'ín tetej jime'e.” 21 Jee xaa ne'u, huápi'i pu tziínisi'i seijre'eca'a í ti raaseíj a'ijna í Moisés teecan. A'ij pu jín ayén tiu'utaxájtaca'a tijín: “Nénvivej ne'ijna jime'e nej tí'itziíne'e.”

22 Mí ajta, caxu siyen se'újna ajteáxiireca'a, sino seíj xu'u jetze, a'ijna í jirí ti ayén téja'arájtehuaa tijín Sión, a'u ti é'eseijre'e a'ijna í chajta'a a'u ti á'uca í Dios ti ruuri, a'ujna u Jerusalén ti júte'e é'eseijre'e. A'uu mú majta e'etiújseíre mu'íití í mej ta japua tí'ivaire'e mej mí me'újna tiú'uyesten. Majta ayée mú pua'amé ti caí ri'irí ti ja'atí ayén hua'uté'ítien a'achú mej ará'ase.

23 Mú'een xu seajta huá'a jamuan ajteáxiireca'a í mej miyen e'etiújseíre me'ijna jime'e ti ayén che'atá tihuá'aci'ítí tij ayén tiráaci'ítí a'ijna í yaujra'an ti amuacá huanú'ihuaca'a. A'íi mú majta meri á'ayu'usi'i me'újna u ta japua. Seajta mú'een, ayée xu jemin ajteáxiireca'a se'ijna jemi ti huá'axijte'e í teite. A'ii pu a'ín pú'een í Dios ti naíjmi'ica tí'ajjte'e.

Mú'een xu seajta huá'a jamuan e'etiújseíj í huá'axiejniu'uca a'ímej í teteca í mej urarí'ene'acan jín huateájturaa í Dios jemi, a'íime ti ajta Dios hua'unajmire.

24 Xu'uri seajta ajteáxiireca'a se'ijna jemi í Jesús, a'ijna ti ayén raaxí'epi'intare a'ijna jime'e í niucari ti jaítze'e rí'en, ti ajtahua'a jín te'ataújratziiri'i í Dios. Ajta a'ín í xúure'ara'an ti a'ín ra'iráaxire, jaítze'e pu rí'éene'ecán jín seijre'e í Dios jemi caí í ti Abel teecan yá'urie, a'iné a'ijna í ti Jesús ayén ra'iráaxire, a'ii pu a'ín pú'een í ti jín Dios rí'í titaatá'a itejmi.

25 Rí'í xu'u mú'een, sej si caí siyen raatéxieehua se'ijna ti tejá'amua'ixaate'e. Jee xaa ne'u, camu huateújvai a'ímej matí'ij raatéxieehuataca'a a'ijna ti íiyen chaanaca japua tíhua'utajé. A'ij pu jín, capu a'atzu a'ij huatári'iristari tej tiyen huatétavaire'en ti pua'a tiyen raatéxieehua te'ijna ti ayén tí'itajee ti júte'e é'eseijre'e.

26 A'ajná'imua, a'íi pu raatáruureajxi í chaanaca tí'ij tiu'utaxájtaca'a. Mí ajta íjii, pu'uri ajtahua'a ayén te'ataújratziiri'i tijín: “Neajtahua'a nu niyen raatáruureajxi'isin ne'ijna í chaanaca, neajta naíjmi'i tíj na'a ti é'eseijre'e u ta japua.” 27 A'ijna í niucari ti jíme'en yee “neajtahua'a nu raatáruureajxi'isin”, ayée pu huataújmu'a'a ti amuacá raatáruureajxi'isin tíj na'a ti tiú'utaavijhuaca'a. Aj puli

ti'ití'asin ti ij ayén huateáturan a'íjna ti caí ri'irí ti ja'atí ayén raatáruureajxi'in.

²⁸⁻²⁹ A'íj pu jín, tiché'e te'íjna jín huatátatemua'ave'en te'íjna jime'e ti ayén tí'itaci'iti tej te'uun a'uteáturan seíj chuéjra'a japua ti caí ja'atí raayí'iti ti raatáruureajxi'in. A'íj pu jín, tiché'e teajta tiyen raná'amiche'en te'íjna í Dios a'íj ti tira'aráanajche. Tiché'e tiyen rátziihne'e ra'ará'astijre'en, a'iné a'íjna í Dios í tej rana'amiche, ayée pu 'een tíj taij ti nain tí'ita'iraca.

13

A'íj tej nu'u tiyen huárini

¹ Setá'aj seuj huaújxe'leve'en tíj ru'ihuaamua'a. ² Caxu yá'uhua'anan sej temua'a naa hua'ancuré'evi'itin í ta'ihuaamua'a í sej caí huá'amuajte a'iné mat'íj seica miyen huaríj, ayée pu te'irájraa mej caí ramua'areereca'a miyen hua'ancuré'evi'iti a'ímej í mej ta japua tí'ivaire'eca'a.

³ Setá'aj hua'utámua'aree se'ímej í mej aiteánami'i yee cumu mú'een xu seajta huá'a jamuan aiteánami'i. Setá'aj seajta hua'utámua'aree se'ímej í mej a'íj pua'a huá'aruure a'iné naími'i tu seíj tena'a jetze ajtème'ecan.

⁴ Miché'e naími'i miyen tí'imuaajca ti í'ixi'epi'in mej huanéjne'iche í teite. Caxu hua'atá'acare'en mej miyen tí'ixana'acire'e í mej meri néjne'iche a'iné Dios pu xaa huá'axijte'en a'ímej í mej a'íj pua'a ti'ití'ujcha'íi, majta a'ímej í mej tí'ixana'acire'e.

⁵ Caxu siyen huataúra'an sej siyen jaítze'e raxí'eve'e í tumin secaí máaj tí'iti. Setá'aj siyen se'íjna jín huataújtemua'ave'en se'íjna jime'e sej caj tí'ijcha'íi, a'iné ayée pu tiu'utaxájtaca'a a'íjna í tavástar'a tíjín: “Canu ja'anáj mé mú jaúujisin. Canu neajta ja'anáj mú ja'uhuá'axijsin.” ⁶ A'íj pu jín, ri'irí tej tiyen taxiéehua tiu'utaxáj yee:

Tavástar'a pu nevaire'e,

a'íj nu jín caí tí'itziine'e

a'íj mej neruuren í teite.

⁷ Setá'aj hua'utámua'aree a'ímej teteca, í mej tejamuá'itíiri'i me'íjna jime'e í niuucari ti Dios jetze a'uvé'emej. Setá'aj se'íjna jetze tiú'umua'ati a'íj ti huá'a jemi te'irájraa sej si siyen che'atá sena'a ra'ará'astijre'en se'íjna í Jesús mat'íj a'íime.

⁸ Ajta a'íin í Jesús ti ajta Ciríistu'u pú'een, ayée pu che'atá seijre'e íjii, tíj ajta seijre'eca'a jéjcuá'ímuá, tíj ajta ayén seíre'e a'ame tíj na'a rusén jime'e. ⁹ Caxu huataúra'an ti ja'atí ayén amuaacuanamuan a'íjna jime'e í niuucari mej ché'e mena'a jín tejá'amua'itíi ti seicié huataújmua'a a'íj tej tejamuá'itíiri'i iteen. Mí seajta mú'een, setá'aj siyen huateújca'anen í ru tzajta'a se'íjna jime'e ti Dios tí'it'íj jín r'íi tejamuaatá'a. Capu

a'atzu a'ij tí'iri'iri sej se'íjna jín sej huateújca'anen í ru tzajta'a se'íjna jime'e í ye'irá ti ayén tihúa'ajte'e ti'tíj cual'ira mej ráacua'ani. Capu a'atzu hua'utévai a'ímej í mej me'íjna jín ra'ará'astijre.

¹⁰ Ajta ayée pu Dios raateájtuaa itejmi jemi í mej japuan tí'imuai'ivajtaca ti jíme'en caí ayén hua'atá'aca mej jetzen tiú'ucua'ani a'ímej í mej me'uun tí'ivaire'e í inaamua jete.

¹¹ Aye pu che'atá na'a tiráaru a'íjna í Jesús tíj ajta a'íin ti ve'ecán jín ti'itéjvee í Dios jemi ayén huá'aruurejca'a a'ímej í ye'emuaate í mej hua'utámuai'ivajtaca'a me'íjna jetze me'ecan í mej jín auteájturaa í Dios jemi í teite. Tí'ij ari huá'ucuii, aj pu'i a'uun raatétuaacare'e í hua'axuure'e a'ujna inaamua jete. Ajta í huá'a hua'ira'a, a'íi pu a'uun raatétuaacare'e á pua'acié a'u mej a'uchéjme'ecaa í teite, ti ij a'uun raateátaiira.

¹² Ajta a'íin Jesús, ayée pu che'atá na'a tirajpuaijtzica'a á pua'acié í chajta'a jetze ti ij ayén ri'éene'ecán jín hua'irávi'itin í ruteítestemua'a a'íjna jime'e ti ra'iráaxire í ruxuure'e. ¹³ A'íj pu jín, tiché'e tiyen jemin ajteáxiire á pua'acié a'u tej tejmi'í a'uchéjme'ecaa tej ti tiyen che'atá tena'a te'utáviicua'í te'íjna jime'e ti tiu'utévi'iraste'e tíj ajta a'íin te'utáviicua'iri'í.

¹⁴ Ayej xaa ne'u ayén tiraavíjte'e a'iné capu ayén raateájtuaa itejmi jemi chajta'a ti íiyen seijre'e chaanaca japua ti á'ateevi'in sino teuche'e tu ráahuausin te'íjna ti ayén auj huataseíjre'esin. ¹⁵ A'iné Jesús pu ayén ta japua huaniú, tiché'e tiyen ja'anáj ti na'a niuucajtze'en rí'í tiraateájtuaani í Dios jemi. A'íi pu a'íin pú'een í tej jín tí'imuai'ivajtaca, a'íjna í niuucari í tej jín huatátatemua'ave'en, í tej teajta jín ra'utámua'aree. ¹⁶ Caxu yá'uhua'anán sej siyen rijca se'íjna ti í'ixi'epi'in, seajta siyen tihua'utévaire'en í seica se'íjna jime'e í sej tí'ijcha'íi, a'iné temua'a pu ra'aráanajche í Dios sej siyen se'íjna jín rí'í tiraatá'acare'en a'ij sej rici. Tij siyen tiu'utámuai'ivejta í Dios jemi.

¹⁷ Setá'aj hua'ará'astijre'en se'ímej í mej miyen antiújmua'aree teyujta'a. Setá'aj siyen huárini a'ij mej tejá'amua'ajte'e, a'iné a'íi mú á'amuacha'íj muá'aye'í me'íjna jime'e sej si siyen ra'ará'astijre'en í Dios. Majta mú miyen ramua'aree ti ayén ruxe'eve'e mej raatánamuajriste'en í Dios a'ij mej ti'itíj jín huaríj. Miché'e miyen ruxiéhua tejamuaatá'itii, a'iné capu a'atzu a'ij tejámuatéva'iri ti pua'a miyen huataújxiemiste'en me'íjna jime'e sej muári'eri hua'atá'aca.

A'íjna ti jín ra'antipúa'ajte

¹⁸ Aye pu titá'amitiejte'e yú tatzajta'a tej nain jín xí'epi'in rici, teajta tiyen tí'ijxe'eve'e tej tiyen huárini a'ij ti tiraavíjte'e.

A'íj xu jín, setá'aj seuj rahuaviira í Dios jemi itejmi jime'e. ¹⁹ Neajta nu niyen á'amujee ca'anín jime'e sej si jaítze'e siyen huárini sej rájhuavii í Dios jemi ti ij ajtahua'a naatá'an nej ca'anacan mú'ejmi jemi a'utéveeca.

²⁰⁻²¹ Tiché'e tiyen rí'i tiraatá'acare'en te'íjna í Dios ti rí'i tu'uhuatépu'a'ajte'en, ti ajta ra'ajjáj huá'a tzajta'a í mi'ichite a'íjna í tavástar'a a'íjna ti Jesús pú'een. A'ii pu a'ín pú'een ti ayén ve'ecán jín antiújmua'aree a'íjna jime'e ti hua'acha'íi á'ara'ani í ruteítstemua'a tíj seíj ti huá'a cujta'a huamé'en í cáne'axi. Ayee pu éeni'ici'e seijre'e a'íjna jime'e ti ra'iráaxire í ruxuure'e ti ij ayén raaxí'epi'intare'en a'íjna í niuucari ti jín Dios te'ataújratziiri'i tíj na'a rusén jime'e.

Ché'e a'ín Dios ayén amuaanaíjmire'en nain jime'e ti xí'epi'in 'een sej si siyen huárini a'ij ti a'ín tí'ijxe'eve'e. Ché'e a'ín ayén amuáaruuren sej si siyen 'eene'en seijre'e a'ij ti tira'aráanajche a'íjna jime'e ti a'ín Jesús ti ajta Ciríistu'u pú'een ayén a'amua japua huaniú. A'íj pu jín, tiché'e tiyen rí'i tiratá'acare'en tíj na'a rusén jime'e.

²² Ne'ihuaamua'a, ayée nu tejá'amuahuvii sej siyen rá'uviicua'i se'íjna í niuucari í nej jín ca'aníjra'a amuatá'aca, a'iné cíj nu'u caj niyen tejámuaatá'ítiiri'i. ²³ Setá'aj ráamua'aree mej meri raatátuaa í ta'ihuaara'a a'íjna í Timoteo. Tí pua'a ca'anacan yé ra'asti, nee nu rá'avi'itin neetzi jamuan, aj nu ni a'umé'e na'ame mú'ejmi jemi tej ti naími'i amuaaséj.

²⁴ Setá'aj hua'utateújte'en a'ímej í mej nain jín antiújmua'aree mú'ejmi jemi, seajta naíjmi'ica í ti Dios huateúra'ate. Majta a'íime í mej miyun Italia é'eme'ecan, a'íi mú'naíjmi'i yé á'amuateujte'e.

²⁵ Ché'e a'ín Dios rí'i tejamuaatá'acare'en naíjmi'ica mú'ejmi. Yee pu'u xaa. Ché'e ayén té'ara'ani.

A'ij ti tira'uyú'uxaca'a a'íjna í Santiago

Santiago pu huá'ateujte'e

¹ Inee Santiago, i nej tí'ivaire'e í Dios jemi, neajta ne'íjna í tavástar'a jemi, a'íjna í Jesús ti ajta Ciríistu'u pú'een, ayée nu ne'íjna jetze tejá'amuateujte'e, mi sej huá'a jetze ajtémecan a'ímej í teitejra'a í mej huá'a jetze airaújnejte a'ímej í huá'avaujsimua'aci'i í mej tamuáamuata'a japuan hua'apua ará'ase, seajta mi ti Dios amuaaré'e'itixi a'u ti na'a seij chuéjra'a japua.

Jíme'en í ja'ati ti xaa té'atzaahuate'e, ti ajta naa tirú'umua'aree

² Tí pua'a ayén tejamuáaci'iti tíj na'a a'íjna í sej jín á'aviicua'ire'e, setá'aj siyen tiú'umua'ati ti xí'epi'in 'een, setá'aj seajta se'íjna jín huataújtemua'ave'en.

³ Ayee xu huárini, a'iné xu'uri ramua'aree ti pua'a ayén a'íjna jín amuáaruuren ti ij Dios ayén amuaatéeseij ti pua'a siyen rá'astijre'e nusu secaí, a'í pu ajta ayén á'amuaruuren sej si te'utáviicua'i. ⁴ Setá'aj seajta siyen rí'i ráaruuren sej si nain jín te'utáviicua'i, a'iné setí'ij siyen se'íjna jín huarín, ayée xu nain jín araúrastejsin í Dios jemi, seajta siyen runaíjmire'en. Capu ti'iti tejamua'utéturaate'esin.

⁵ Tí pua'a rá'aturaate'e seij ti ij naa tirú'umua'areere a'ij ti ye'í huárini, ché'e a'ín ayén raatáhuavii í Dios. Ajta a'ín Dios, ayée pu a'íjna jín raatá'asin, a'iné a'í pu ruxí'evi'ira'a jín jeihua huápi'i tihua'atá'aca í rute'ítestemua'a. Ajta, a'í pu caí hua'ajteá'axi'isin.

⁶ Mí ajta, ché'e a'ín í ja'ati ayén a'íjna tiraatáhuavii a'íjna jime'e ti ayén ti'ayajna ti xaa té'atzaahuate'e, icu. Ché'e a'ín caí a'ij mé'le tejé'eti'itáitan, a'iné a'íjna í ja'ati ti xaa a'ij pu pua'a na'a tirá'amitiejte'e, ayée pu che'atá na'a 'een tíj ajta 'een í jaj ti aujruuréjvee í eeca jime'e.

⁷⁻⁸ Capu a'atzu xí'epi'in mé teuúmua'aree a'íjna í ja'ati a'íjna jime'e ti hua'apuaca jín á'ujca'ane ti ij ayén huárini. Capu a'atzu ayén tirá'amitiejte'e a'ij ti huárini ti'itij jime'e. Ajta ja'ati ti ayén 'een, capu a'atzu ra'ancuré'asin í tavástar'a jemi.

⁹ Ajta a'ín í ta'ihuaara'a ti caí a'ij tí'ijviicua'i, ché'e a'ín a'íjna jín huataújtemua'ave'en a'íjna jime'e ti Dios ayén jeihua huápi'i rí'i tiraatá'asin.

A'í pu tiu'utépu'a'ajte a'íjna ti chíjteaani tí'ijcha'íi

¹⁰ Ajta a'ñin í ta'ihuaara'a ti ajta chíjteaani pú'een, ché'e a'ñin ayén rí'i tiratá'acare'en í Dios a'ñina jime'e ti ayén tiráaci'iti a'ñina ti raatatévi'iraste'esin. A'ñi pu xaa ayén che'atá na'a tiu'utépu'a'ari tñ ajta a'ñina í xuuxu'u ti tu'upi jetze xuta'a.

¹¹ Jee xaa, t'ij u e'ijnén í xicaj, a'ñi pu 'i a'ñin tu'upi ayén huatéhuasin í xicaj jime'e. Ajta a'ñin xuuxu'ura'an, a'ñi pu cávatzijsin. Ayee pu 'i tiu'utépu'a'ari í ti jín naa seijre'eca'a. Ayee pu che'atá na'a t'ijruuren a'ñina í chíjteaani. A'ñi pu á'apua'aren nain jime'e ti jeihua huápi'i t'ijcha'ica'a.

Ti pua'a ti'iti ayén ca'aníjra'a ti'itá'acare'en ti ja'ati a'ij pua'a huárini í Dios jemi

¹² Rí'i pu tiraatá'aca a'ñina í ja'ati ti pua'a ayén rá'aviicua'i a'ñina ti ca'aníjra'a ratá'aca ti ayén huárini ti a'ij pua'a een í Dios jemi, a'iné t'ij ari ayén te'utáviicua'i a'ñina ti jín raatamuári'eriste, Dios pu ayén tiraatá'asin a'ñina ti ayén raamuá'iti, ti ayén ruurican huateáuran a'u ti Dios é'eseijre'e tñ na'a rusén jime'e. Ayee pu a'ñina jín te'ataújratziiri'i í Dios ti ayén hua'utá'asin najmi'ica a'imej í mej miyen raxí'eve'e me'ijna í Dios.

¹³ Ti pua'a ayén ca'aníjra'a tiraatá'aca seij í ja'ati ti ayén ráaruuren a'ñina ti a'ij pua'a een í Dios jemi, ché'e caí a'ñin ayén tiu'utaxáj yee Dios pu ayén ca'aníjra'a raatá'aca t'ij ayén huárini a'iné capu rí'iri ti Dios ayén ca'aníjra'a raatá'an ti i a'ñin ja'ati ayén a'ij pua'a huárini. Jee xaa ne'u, capu ajta a'atzu rí'iri ti ja'ati ayén ca'aníjra'a raatá'an í Dios t'ij a'ñin Dios ayén huárini a'ñina ti a'ij pua'a een. Ajta a'ñin í Dios, capu ja'anáj ayén ca'aníjra'a tiraatá'aca í ja'ati t'ij a'ñin ja'ati ayén huárini a'ñina ti a'ij pua'a een.

¹⁴ Mi ajta, ti pua'a ayén ca'aníjra'a raatá'an í ja'ati ti ayén huárini a'ñina ti a'ij pua'a een í Dios jemi, ayee pu xaa a'ñina jetze á'ujca'ane a'ñina jetze í ruxí'evi'ira'a ti jetzen airáninei í tzajta'an. A'ñi pu a'ñina jín á'ujca'ane ti ayén tirá'amitiejte'e ti naa seijre'e a'ñina í ti'iti ti a'ij pua'a een. ¹⁵ Jime'en pu'u ayén raaxí'epi'intare ti ayén huárini, aj pu 'i ayén auteáturaasin í Dios jemi. Ajta, ti pua'a ari huataújnajmire'en a'ñina ti a'ij pua'a een í Dios jemi, aj pu 'i mi'ini a'ñina í ja'ati ti a'uté'itzee í Dios jemi.

¹⁶ Ne'ihuaamua'a, mi nej jeihua huápi'i já'amuaxe'eve'e, caxu huataúra'an ti ja'ati ti'iti jín amuaacuanamuan. ¹⁷ Tñ na'a ti xí'epi'in 'een, ti ajta caí ti'iti jín á'atura ti ayén rí'i tejamuáaci'iti ja'anáj ti na'a, a'úu pu é'eme'ecan u ta japua, a'ñina jemi í tej rájya'upua, a'ñina ti nain tiú'utaahuaca'a a'ñina ti ayén ti'itatzave'e ti júte'e é'eseijre'e. Mi ajta, a'ñina jemi, ja'anáj ti na'a pu ayén che'atá na'a t'iseijre'e itejmi jemi. Capu a'atzu seicié ruruurejca, capu ajta ayén ráaruurejsin t'ij ayén huatética'are itejmi jemi.

18 Ruxí'evli'ira'a pu jín, ayén taatá'a tej tiyen huatasejre'en í chaanaca japua a'íjna jime'e ti téjmi jemi raateájtuaa í runiuuca ti tzáahuati'ira'a jín seijre'e. Ayee pu 'een jín huaríj tej ti tiyen che'atá tena'a éeni'lici'e seijre'e tá'ara'ani tíj ajta a'íjna ti amuacaícan jín huatasejre í eloote í mej majta ratatú'irihua'a mú á'aye'i í Dios jemi.

A'íme í mej rá'astijre'e í niuucari

19-20 A'íj pu jín, setá'aj siyen ráamua'aree a'ij sej ye'í huárini, ne'ihuaamua'a, mi nej já'amuaxe'eve'e. Rí'i xu'u, sej si ráanamua temua'a naa. Mi seajta, caxu ca'anacan tihua'utá'ixaate'esin í teite. Caxu seajta ca'anacan huataníniu'ucacu, a'iné capu rí'irí ti ja'ati ayén ráaruuren a'íjna ti xí'epi'in 'een í Dios jemi ti pua'a ayén niu'ucara'a jín ti'itiújcha'íi. 21 A'íj pu jín, setá'aj siyen raatapuá'ajta nain jime'e ti a'ij pua'a een, ti ajta xána'avisi'i seijre'e. Mi seajta mú'een, setá'aj siyen ruxieemíjte'e ra'ancuré'an se'íjna í niuucari ti mú'ejmi jemi huatétuiihuaca'a, ti ajta jín Dios ayén raayí'iti ti amua'irájtuaani.

22 Seajta mú'een, caxu siyen sena'a ranamuajra a'ij ti ti'ixa í niuucari sino seajta siyen huárini a'ij ti tejá'amua'itíi. Na'ari caí, ayée xu rucuanamuáa xá'aju'un rujímua'a sena'a. 23 Ayee pu 'een a'íjna í ja'ati ti caí ayén rici a'ij ti ti'ixa í niuucari sino ayée na'a rusej ranamuajra. Ayee pu 'een tíj a'íjna í ja'ati ti ruciéenime'e seij í ájte'ehua jetze. 24 Jíme'en pu'u rusej, aj pu i tíchesin, ajta á'iyen yá'uhua'axijsin a'ij ti seijre'eca'a í ciéenime'ara'an.

25 Ajta a'íin ti temua'a naa tirá'aseij a'íjna í niuucari ti jín Dios tí'ajta, ti ajta caí ti'iti jín á'atura, ti ajta Dios jín ru'irájtuaani, ayée pu Dios rí'i tiraatá'asin ti pua'a a'íin pu'éene'e a'ame seij ti ayén rí'i ti'itiújcha'íi a'ij ti a'íin niuucari ti'ixa. Na'ari caí ti pua'a a'íi na'a pu'éene'e a'ame seij ti ayée na'a ranamuajra, ajta ca'anacan yá'uhua'axin, capu ri'éene'en huateáturaasin í Dios jemi.

26 Ti pua'a ja'ati ayén tiú'ujxajta í ru tzajta'a yee ti temua'a naa tirá'astijre'e í ruyel'irá, ajta ti pua'a a'íin ja'ati caí raatapuá'ajta ti a'ij pua'a tihua'axajta í ruxí'ej teite, a'íi pu ayén rucuanamua í ru tzajta'a. Capu ti'iti vaire'e a'íjna í ye'irá'jra'an a'íjna í ja'ati.

27 Ayee mú rici a'íime í mej miyen ra'ará'astijre'e í ye'irá ti ri'éene'en jín seijre'e í Dios jemi, ti ajta caí ti'itij jín á'atura jemin í tej rájya'upua. Miché'e ayée mena'a rijca: mej mi miyen huá'umuaare a'ímej í mej ti'iti jín rajpuaíjtzí me'íjna jime'e í mej xí'ejcanta muá'araa nusu mej antiújseijtareca'a; mej mi majta ahuaújcu'uven, mej mi caí huaújxana'acira'aten a'ímej jamuan í mej chaanaca japua huachéjme.

2

Mej mi caí a'ij pua'a huajá'useijra í ruxí'ej teite

¹ Ne'ihuaamua'a, a'iné mú'een xu rá'astijre'e í tavástar'a, a'ijna í Jesús ti ajta Cirístu'u pú'een, ti ajta nain jín antiújmua'aree í Dios jemi, a'ij pu jín, setá'aj siyen ruxí'ej sena'a huajá'useijra naíjmi'ica í teite. Capu amín a'ij, ti pua'a seij chíjteaani pú'een nusu caí.

² Tiché'e tiyen tiraataxáj yee hua'apua mú me'uun a'uteáruti a'u sej e'etiújse'iri. Ajta í seij, ayée pu aniira ucárujte'e, ajta naa éene'e tí'itechée. Ajta í seij, a'í pu caí a'ij tí'ijviicua'i, ajta ayén mí'ime'ecan ucachée.

³ Seajta mú'een, ayée xu temua'a naa ra'ancuré'evi'itín se'ijna ti naa éene'e tí'itéechen, seajta siyen tiraata'ixaate'en tijín: “Ííye'e jí, patá'aj yé a'ujyeíjxi'in a'u ti jaítze'e á'ujxe'eve'e.” Ajta, jíme'en a'ijna ti ayén mí'ime'ecan ucáachen, siyen che'e na'a xu'u tiraata'ixaate'en tijín: “Patá'aj mé huatéveeca nusu yé a'ujyeíjxi'i yé ne'íicata'a.”

⁴ Tí pua'a siyen rijca, ¿ni qui siyen ruxí'ej sena'a tihuá'useijra í ruxí'ej teite? ¿Ni qui secaí siyen ruruure matíj a'íime í mej a'ij pua'a mé titeumuámua'aree, í mej majta huá'axijte'e í ruxí'ej teite? Ayej xaa ne'u tí'ayajna. Tí pua'a siyen caí ruxí'ej sena'a tihuá'useijra í ruxí'ej teite, ayée xu ruruure matíj a'íime.

⁵ Casi'i, xáanamujri'i, ne'ihuaamua'a. Dios pu ayén hua'avé'ejajpuaxi a'ímej í mej caí a'ij tí'ijviicua'i a'ímej tzajta'a í mej yen japuan huachéjme í chaanaca japua, mej mi jeíhua huápi'i tí'ijcha'íica í Dios jemi me'ijna jíme'e mej té'atzaahuate'e, ti ij ajta ayén tihuá'uci'ti mej jamuan tiu'uta'aíjta tíj na'a Dios ari a'ijna jín te'ataújratziiri'i huá'a jemi í mej raxí'eve'e.

⁶ Mí seajta mú'een, xu'uri raatéxiehuataca'a se'ijna ti caí a'ij tí'ijviicua'i. Majta a'íime í mej chíjteaani pú'een, a'í mú a'ín pú'een í mej puaíjtzi amuaatá'aca. Majta miyen amuá'avi'itijcica huá'a jemi í mej tí'ixi'epi'íntare'e. ⁷ A'í mú majta a'ij pua'a tí'ijxa me'ijna í niuucajtze'en sej jín siyen ánte'arua, í sej seajta rí'i tiratá'aca.

⁸ Xí'epi'in xu rici ti pua'a siyen tzáahuati'ira'a jín ra'ará'astijre'en se'ijna í niuucari ti jín Dios tí'aijta ti ayén jíme'en tí'ixa í niuucari jetze tijín: “Patá'aj piyen raxí'eve'e í axí'ej tevi patíj aseíj tí'axe'eve'e.” ⁹ Mí ajta, ti pua'a secaí siyen ruxí'ej sena'a tihuá'useijra í teite, ayée xu seri auteájturaa í Dios jemi. Ajta a'ín í niuucari ti jín Dios tí'aijta, ayée pu ari ayén ama'uxijte a'ijna jíme'e sej caí rá'aste se'ijna í niuucari.

¹⁰ Aye pu'u na'a, a'iné ti pua'a ja'ati ayén nain jín te'ará'aste a'ijna í niuucari mej jín tí'aijta, ajta ti pua'a

ayén seij jín auteáturan í niuucari jemi, ayée mú rá'axijte'e ti nain jín auteájturaa. ¹¹ A'iné a'ín ti ayén raataxájtaca'a tijín: “Capej tí'axana'acira'ate”, a'í pu ajta ayén raataxájtaca'a tijín: “Capej tí'itecuil'ica.” A'íj pu jín, ti pua'a piyen caí tí'ihuá'axana'acira'aten, mi pajta piyen xaa tiu'ujé'íca, a'íj pej jín peri auteájturaa a'íjna jemi í niuucari í mej jín tí'aíjta.

¹² A'íj pu jín, setá'aj siyen tí'ixajta, seajta siyen rí'í tí'itíújcha'í a'íj ti tiraavíjte'e a'íjna jime'e ti Dios ayén a'íjna jín amua'axijte'en a'íjna jemi í niuucari ti jín amua'irájtuaani.

¹³ Jee xaa ne'u, ti pua'a ja'ati caí ayén huá'acu'uve í ruxí'ej teite, capu Dios ayén rá'ancu'uvajxi'isin a'íjna xicáara'an ti jetzen tité'axijte'en. Na'ari caí, ti pua'a ja'ati ayén huá'acu'uve í ruxí'ej teite, Dios pu rí'í tiraatá'asin a'íjna xicáara'an jetze.

A'íjna ti jín ja'ati té'atzaahuat'e, ajta ti jín rí'í tí'itíújcha'í

¹⁴ Ne'ihuaamua'a, ¿a'iné tí'iti jín tiratéva'iri seij í ja'ati ti pua'a ayén na'a tí'ixajta yee ti té'atzaahuat'e, ajta caí ayén tí'iti jín rijca í mej jín ramua'aree ti ayén tí'ayajna ti a'ín ja'ati té'atzaahuat'e? ¿Ni rí'íri ti a'ín ayén ru'irájtuaani ti ayén na'a té'atzaahuat'e? Capu xaa ne'u.

¹⁵⁻¹⁶ Tiché'e tiyen tiraataxáj yee ti ja'ati ayén huárini ti a'amua jetze ajtémecan. Capu amín a'íj, ti pua'a teáata'a pírici, na'ari 'íta'a. A'í pu ayén caí tí'iteechen, ajta caí tí'iti tícha'í ti ráacua'ani tíj na'a seij xicaj jetze. Ajta a'ín ja'ati ayén á a'ire'enen seij jemi ti ajta mú'ejmi jetze ajtémecan. Aj pu 'i ayén tiraata'ixaate'en a'íjna ti tirá'aturaate'e. Ajta a'íjna í ja'ati, ayée na'a tiraata'ixaate'en yee “Aricu, ché'e rí'í mu'u timuajé'evaire'e.” Ajta caí tí'iti raatá'an ti jín huateújvair'en. ¿A'iné na'aqui té'eme a'íjna jemi ti caí tí'iti tihua'utá'a, a'íjna í ja'ati ti ayée na'a té'atzaahuat'e? ¿Ni qui temua'a naa? Capu a'atzu xaa ne'u.

¹⁷ A'íj pu jín, ti pua'a ja'ati ayée na'a té'atzaahuat'e, ajta caí tí'iti jín ayén rici ti jín raatasejrate'esin yee ayej tí'ayajna ti a'ín ja'ati té'atzaahuat'e, capu a'atzu a'íj tí'it'éva'iri.

¹⁸ Mi ajta, ja'ati pu ayén tiu'utaxájta tijín: “Seij pu ayée na'a té'atzaahuat'e, ajta í seij, a'í pu ayén tí'iti jín ti xí'epi'in 'éen rici.” Mi neajta inee, ayée nu tí'imua'ixaate'e yee patá'aj naatasejrate'en í pej jín té'atzaahuat'e pej caí piyen tí'iti ti xí'epi'in 'een jín tí'iruure.

Mi neajta inee, ayée nu timuaatasejrate'esin ti ayén tí'ayajna nej té'atzaahuat'e ne'íjna jime'e í nej tí'iti jín niyen rici ti xí'epi'in 'een.

¹⁹ Ayeepu'u té'atzaahuat'e ti seij na'a pú'een í Dios. Xí'epi'in pej rici. Ayeé mú che'atá mena'a té'atzaahuat'e a'íme í tiyáaru'use, majta ruvivé. ²⁰ Mi pej caí rí'í mé teuúmua'aree, ¿ni tzaa piyen raxí'eve'e nej niyen temua'a naa

timuaatasejrate'en ti caí ti'iti a'ij ti'itéva'iri ti pua'a ja'ati ayée na'a té'atzaahuat'e, ajta caí ti'iti jín ayén rici ti xí'epi'in 'een?

²¹ A'ijna í tayá'upuaci'i a'ijna í Abraham teecan, urarí'ene'acan pu jín huateájturaa í Dios jemi a'ijna jime'e ti raatámuai'ivajtaca'a í ruyauj í tetej japua, a'ijna í Isaac. ¿Ni caí ayén ti'ayajna? Jee xaa ne'u. ²² A'ij pu jín, ayée tu ramua'aree ti a'ijna a'ij ti huaríj, ayée pu jamuan ti'itéva'iri a'ijna ti ajta té'atzaahuat'e. Ajta, ayée pu raanaíjmire ti té'atzaahuat'e'eca'a a'ijna í Abraham a'ijna jime'e a'ij ti huaríj. ²³ Ti'iquí ayén araúraste a'ijna ti ayén té'eyu'usi'i í yu'uxari jetze tijín: “Abraham pu rá'antzaahua a'ijna í Dios, ajta ayée pu tiraaxí'epi'intari'iri'i ti a'ín ayén ri'éene'ecán jín huateájturaa í Dios jemi.” Matí'ij mi miyen raatamuá'a tijín: “Ti amiigura'an pú'een í Dios.”

²⁴ A'ij pu jín, ayée pu ámitieere'e ti seij ayén ri'éene'ecán jín huateáturaasin í Dios jemi a'ijna jime'e a'ij ti ajta rici, capu a'í na'a jín ti té'atzaahuat'e. ²⁵ Ayee pu che'atá na'a tiráaruu a'ijna í Rahab teecan, a'ijna í 'íita'a ti ramuá'iticijca í tumin í rutevij jime'e. Tí'ij a'ín ayén ri'i hua'ancuré'evi'iti a'ímej í mej rá'eeve'eca'a, aj pu 'i seij jetze í juye hua'uta'íteca'a. Tí'ij ayén a'ijna jín huaríj, aj pu 'i ayén urarí'ene'acan jín huateájturaa í Dios jemi. ²⁶ A'iné, capu ri'irí ti ja'ati ruuri á'ara'ani ti pua'a caí uráxiejniu'uca, ayée pu che'atá na'a caí ti'itij vaire'e ti pua'a ja'ati ayée na'a té'atzaahuat'e, ajta caí ti'iti a'ij ruure ti xí'epi'in 'een.

3

A'ij ti ti'itij jín tí'ivaire'e neanureáara'an í seij

¹ Setá'aj caí siyen huataúra'an sej mu'iití se'ijna jín te'enteárute se'ijna jime'e sej tihua'amua'atée í seica a'iné xu'uri ramua'aree ti jaítze'e ca'anín jín tá'axijte'en í Dios itejmi, i tej tiyen tí'imua'ata ti caí ayén tihuá'axijte'en a'ímej í mej caí miyen tí'imua'ata.

² Jee xaa, naími'i tu tiyen ti'itij jín tite'uté'itzea'ara. Ajta ti pua'a ja'ati caí ayén ti'iti jín até'itze'ara'an a'ijna jime'e a'ij ti a'ín ti'ixa, ayée tu tí'ijmua'aree ti a'ín pú'een ti ri'éene'ecán jín seijre'e, ajta ti a'ín raayí'iti ti ayén á'u'jcu'uven í rutevij jime'e tí'ij caí ti'itij jín auteáturan.

³ Casi'i, ayée tu hua'ancárujti'iraca huá'atene'en í cahuaayu'u te'ijna í xaachin mej mi ta'ará'astijre'en. A'ij tu jín, te'ijna jín tiyen hua'aré'eca'ani. ⁴ Ajta a'ijna í baarcu, ti ajta temua'a ti'ive'éé. A'í pu eeca ayén ráatajchi ca'anín jime'e. Mi ajta, a'ijna jín í ciyej ti jaata'a atéjvee, ayée pu tí'ivaire'e ti ij a'ín í ti ramuari'e ayén raajájsime'en í baarcu a'u ti a'ín ayén yé'exe'leve'e.

⁵ Ayee pu che'atá na'a cílieene'en seijre'e í ta jetze a'íjna í taneanúj. Mi ajta, ayée pu á'ujca'ane ti ve'ecán jín ahuaújtzaahuat'e'en. Teajta iteen, temua'a tu teri tiyen ramua'aree ti ayén ri'írí ti taij ti cij na'a teájtaani, ayée pu ve'ecán jín tiu'uré'ataasin.

⁶ Jee xaa ne'u, ayée pu che'atá na'a seijre'e í taneanúj tíj taij. Ayee pu ajta seijre'e tíj na'a ti a'ij pua'a een í mej jín a'ij pua'a titetiújcha'íi a'íime í mej yen japuan huachéjme í chaanaca japua. A'íi pu tajá'ujípua tíj na'a í ta jetze. A'íjna ti a'ij pua'a een ti jetzen 'aíjninei í taneanúj, a'íi pu ca'aníjra'a ratá'aca í tiyaaru'u ti ayén huárini. A'íi pu ajta a'íjna jín ayén ca'aníjra'a hua'atá'aca mej mi miyen runiú'ucara'a jín a'ij pua'a tí'iteseijre'e matíj mena'a pua'amé miyen yen japuan huachéjme íiyen chaanaca japua.

⁷ Jee xaa ne'u, ayée mú tiraay'íiti í teite mej hua'umuá'acante'en matíj mena'a pua'amé yen seijre'e a'ímej í ti'itén mej íiyen xuaa, majta í mej rá'ara'ive, majta í mej sínuurive á chuaata'a, majta í mej jaata'a á'axuaa. Mu'uri miyen tihua'umuá'acaante naíjmi'íca.

⁸ Mi ajta, capu ja'ati ayén raay'íiti ti ruseíj ayén raamuá'acante'en í runeanuj. Ayee pu 'een a'íjna í neanuri tíj a'íjna ti a'ij pua'a een, ti caí ja'anáj ti'ítij jín té'astijre'e. Ajta a'ín ti jetzen 'aíjninei, ayée pu che'atá na'a 'een tíj huá'ave'eri ti tiu'ujé'íca.

⁹ A'íj tu jín taneanúj tiyen rí'í jín tiratá'aca te'íjna í tavástar'a, te'íjna í tej teajta rájya'upua. Teajta te'íjna jín tiyen a'ij pua'a tihua'axa te'ímej í teteca í ti Dios ayén huá'utaahuaca'a miyen seíre'e tíj í tévira'an. ¹⁰ Ajta, ayée pu tí'irineca tej a'ij tena'a jín í taneanúj tiyen rí'í ti'itá'aca, teajta tiyen te'íjna jín a'ij pua'a ti'ixa. Ayee nu tejá'amua'íxaate'e, ne'íhuaamua'a, ti caí ayén tiraavíjte'e.

¹¹ Niché'e seíj jín niyen tejámuaatá'íxaate'en. Jíme'en a'íjna a'u ti e'ejaíjxa, ¿ni qui ri'írí ti a'uun miijmu ayén ajnén a'íjna í jaj ti rumua'atí jamuan í jaj ti antzíví'í? Capu a'atzu xaa ne'u.

¹² Ne'íhuaamua'a, ayée pu che'atá na'a 'een a'íjna jíme'e í huaréj, a'íné capu ri'írí ti a'íjna jetze ayén huatáca'an a'íjna í aceituuna. Ajta a'íjna jetze í uuva, capu ri'írí ti ayén jetzen huatáca'an a'íjna í huaréj. A'íj pu jín, ayén che'atá na'a caí ri'írí ti jaj ti rumua'atí a'uun ajnén a'u ti e'ejaíjxa, ti ajta jetzen ajnén a'íjna í jaj ta'antzíví'í.

Mua'atzíira'a ti júte'e é'eme'ecan

¹³ Ti pua'a ja'ati mú'ejmi jemi seijre'e ti rí'í mé teuúmua'aree, ti ajta yaú'ítie temua'a naa, ché'e a'ín ayén a'íjna jín tejamuaataseíjrate'en a'íjna jíme'e ti rí'í ti'itíjcha'íica'a, ti ajta ayén ruseíjrata ti caí ve'ecán jín antiújmua'aree. Ayee xu

se'íjna jín ramua'aree ti a'íin ja'ati tzáahuati'ira'a jín rí'i mé teuúmu'a'aree.

¹⁴ Mi seajta mú'een, ti pua'a siyen huápi'i chueere'e í ru tzajta'a, ajta ti pua'a siyen ca'anín jín tí'itese'eca'a sej siyen ra'antimuá'itín a'ij sej tí'ijxe'eve'e í ru tzajta'a, caxu siyen se'íjna jín á'ujtzaahuat'e. Caxu seajta tí'ihua'ita, se'íjna jime'e a'ij sej rici. ¹⁵ Tíj na'a ti ayén 'een, capu ayén tiraavíjte'e. Capu ajta a'uun a'uvé'emej u ta japua Dios ti é'eseijre'e sino yen pu chaanaca japua huataseíjre. A'uu pu eiráninei huá'a mua'atzíira'a jetze a'íime í mej rujúmua'a mena'a a'ij tirájteuve a'ij mej rici.

Jee xaa ne'u, tiyaaru'u pu ayén ca'aníjra'a hua'atá'aca mej mi miyen huárini. ¹⁶ A'u ti na'a mej miyen chueere'e, ajta a'u ti na'a mej miyen ca'anín jín tí'itese'e mej mi miyen ra'antimuá'itín a'ij mej tí'ijxe'eve'e, a'úu mú miyen ché'e mena'a a'ij pua'a tí'itiújcha'íi muá'aye'i, majta miyen rá'astijre'e tí'iti ti na'a ti a'ij pua'a een.

¹⁷ Ajta a'íin mua'atzíira'a ti a'uun a'uvé'emej u ta japua Dios ti é'eseijre'e, ayée pu ca'aníjra'a hua'atá'aca mej miyen ri'éene'ecán jín seíire'e muá'ara'ani, mej mi majta temua'a naa tiú'urihuamua'atan, majta ruxí'evi'ira'a jín miyen rí'i tí'iteseijre'e. A'íi pu ajta ayén ca'aníjra'a hua'atá'aca mej mi huá'astijre'e a'íimej í mej tihuá'ajjte'e, mej mi majta ruxí'evi'ira'a jín huá'ancu'uvajxi'in í ruxí'ej teite. Nain mú jín miyen rici tí'itij jime'e ti rí'i tí'iseijre'e. Ti pua'a miyen tí'itij jín te'ataújratzii, ayée pu té'eme mej miyen huárini. Camu tí'ihua'itaca.

¹⁸ Ajta a'íime í mej miyen rahuauhuau a'ij mej huárini mej mi hua'utéjpua'ajte'en í ruxí'ej teite mej mi caí ché'e miyen runé'usi'ite'e, ayée mú tiu'utátuiire'esin í Dios jemi a'íjna ti ri'éene'ecán jín seijre'e í jemin me'íjna jime'e mej ruxí'evi'ira'a jín rí'i tí'itiújcha'íica'a, majta ca'aníjra'a hua'atá'aca í seica mej mi miyen che'atá mena'a huárini.

4

A'iné 'éen jime'e maújne'usi'ite'e í teite

¹ Ayee pu tí'irineca mú'ejmi tzajta'a. Xu'uri já'ita'a a'utací'ica, seajta runé'usi'ite'e. ¿A'uné jetze e'iraaye'i a'íjna ti ca'aníjra'a amuatá'aca sej si siyen rici? ¿Ni caí a'uun e'iraaye'i í a'amua tzajta'a? Jee xaa ne'u, a'íi pu pírici í á'amuumua'atziira'a ti ayén ca'aníjra'a amuatá'aca sej runé'usi'ite'e.

² Ayee xu raxí'eve'e sej jeíhua tí'ijcha'íica. Mi seajta caí, caxu siyen tí'ijcha'íi. A'íj xu jín siyen tí'itecui'ica. Seajta jeíhua huápi'i tí'inecua'atze. Mi seajta mú'een, caxu siyen rá'acu'uvijre'e. A'íj xu jín siyen autéjhuiica sej runé'usi'ite'en,

seajta rújaaxiejvi'i. Ayee xu 'een jín secaí tí'ijcha'íi se'íjna jime'e sej caí siyen rahuauhuau í Dios jemi.

³ Na'ari caí, ti pua'a siyen raatáhuavii, capu ayén tejamaatá'aca a'íjna jime'e sej caí siyen jé'iyecan jín raatáhuaviiri'i, a'iné ayée xu éeni'ici'e raxí'eve'eca'a sej si ché'e sena'a raaxíjten a'ij ti tejamuá'amtiejte'eca'a, sej si se'íjna jín huataújtemua'ave'en.

⁴ Mi sej siyen ruxána'acire'e, ¿ni tzaa secaí siyen ramua'aree a'ij ti seijre'e í Dios jemi? Ti pua'a ja'ati ayén hua'ajtéjaahuaten a'imej í mej íyen chaanaca japua huachéjme, ti pua'a ayén che'atá na'a huárini a'ij mej tí'ijri'ire, a'íi pu ajta ayén éeni'ici'e huateáturan í Dios jemi ti seij ti rájcha'íire'e. A'ij pu jín, ti pua'a ja'ati ayén raxí'eve'e ti hua'ajtéjaahuaten temua'a naa a'imej í mej íyen seijre'e í chaanaca japua, a'íi pu ajta ayén éene'e a'ame tíj seij ti rájcha'íire'e í Dios.

⁵ Jee xaa ne'u, ayée pu ti'ayajna. Na'ari caí, capu ti'iti jín a'ij huataújmua'a a'íjna í niuucari ti ari á'ayu'usi'i, ayén tíjín: “Jé'ecan pu chueere'e a'íjna jemi í xiéjniu'ucare'ara'an ti ayén raateájtuaa itejmi tzajta'a.”

⁶ Mi ajta a'íin Dios, ayée pu jaítze'e rí'i titatá'aca tej ti tiyen ra'ará'astijre'en. A'ij pu jín, ayén té'eyu'usi'i tíjín: “Dios pu ayén huá'ajcha'íire'e a'imej í mej á'ujtzaahuaten. Mi ajta, a'íi pu rí'i tihua'atá'aca a'imej í mej ruxieemíjten e' í jemin.”

⁷ A'ij pu jín, setá'aj siyen ra'ará'astijre'en í Dios. Setá'aj seajta rájcha'íire'e se'íjna í tiyaaru'u. Ti pua'a siyen huárini, aj pu xaa tíchesin mú'ejmi jemi. ⁸ Setá'aj ajteáxíre vejlí'i í Dios jemi. Ti pua'a siyen huárini, aj pu 'i Dios ajta huateáturaasin vejlí'i mú'ejmi jemi. Setá'aj caí ché'e ti'iti jín a'ij rijca ti a'ij pua'a seijre'e, mi sej até'ítzea'ara í Dios jemi. Seajta, setá'aj raatátuiire'en í á'amuaxiejniu'uca í Dios jemi ti ij a'íin ayén huateúra'aten mú'ejmi, mi sej siyen ruseijrata sej nu'u caí ti'itij jín até'ítzea'ara í Dios jemi.

⁹ Setá'aj a'ij pua'a te'utaújmua'ati se'íjna jime'e í sej jín auteájturaa í Dios jemi, setá'aj seajta huataújxieemiste'en, seajta huaújyeinixi'ín. Setá'aj caí ché'e siyen ti'itij jín na'anaa sino setá'aj siyen huataújxieemiste'en se'íjna jime'e a'ij sej sejmí'i rijcaa. Setá'aj seajta caí ché'e huá'a jemi rutémua'ave'e sino ché'e ayén a'ij pua'a amuaatá'asti. ¹⁰ Setá'aj siyen ruyeine setira'ará'astijre'en í tavástar'a jemi. Ti pua'a siyen huárini, aj pu 'i rí'i tejámuaatétuaasin.

Tej nu'u caí rá'axijte'e í ta'ihuaara'a

¹¹ Caxu a'ij pua'a tiú'ujxajta seij seajta seij, ne'ihuaamua'a, a'iné ti pua'a ja'ati ayén a'ij pua'a tí'ijxajta í ru'ihuaara'a, na'ari ayén rá'axijte'e, a'íi pu ajta a'ij pua'a tí'ijxa a'íjna

í yu'uxari í mej jín tí'aijta. A'íi pu ajta ayén rusej raaxí'epi'intare ti caí ché'e tí'iti vaire'e a'íjna í niuucari. Seajta mú'een, ti pua'a siyen rujímua'a sena'a raaxí'epi'intare'en ti caí ché'e tí'iti vaire'e í niuucari í mej jín tí'aijta, caxu ché'e siyen rá'astijre'e a'ij ti tiraavíjte'e sino xu'uri siyen huaújruu tíj a'íime í mej tí'ixi'epi'intare'e.

¹² Mi ajta, sej pu'u a'íin pú'een ti ayén raateájtuaa a'íjna í niuucari í mej jín tí'aijta. Ajta, a'íi pu a'íin pú'een ti ajta sej na'a ayén tí'ixi'epi'intare'e. A'íi pu'u na'a raayí'iti ti amua'irájtuaani, ajta ayén che'atá na'a, a'íi pu'u na'a raayí'iti ti amua'antipua'ajte'en. Ti pua'a ayén, ¿a'iné 'een jín piyen tí'imua'atze pej pe'íjna jín antí'amua'aree pe'íjna jime'e pej piyen rá'axijte'e í a'ihuáara'a?

Tej nu'u caí ramua'aree a'ij ti te'emé'e a'ame

¹³ Ríi xu'u mú'een, mi sej siyen tí'ixaxa'a tíjín sej nu'u se'uun á'uju'u xá'aju'un íjii nusu ruijmua'a já'ahua'a chajta'a jetze, sej nu'u se'uun siyen á'ateeri a'achú cumu se'j nine'ira'a sej tí'itij jín teja'umuári'en sej si se'íjna jín tumin huamuá'itin.

¹⁴ Ayee xu tí'ixaxa'a a'ij sej huárini.

Mi seajta mú'een, caxu ramua'aree a'ij ti té'eme ruijmua'a, ti pua'a seuj ruuri xá'aju'un nusu secaí. Ayee xu 'een tíj a'íjna píxcaari ti a'atzu a'ateevi'i huatasejre'esin, ajta á'iyen a'upuá'arixi'isin. ¹⁵ A'íj pu jín ayén tiraavíjte'e sej siyen tiu'utaxáj yee ti pua'a nu'u a'íin tavástar'a ayén amu-atá'acare'en, sej siyen ruuri huateáturaasin, aj xu si seajta siyen huárini tí'iti jime'e nusu í sej jime'e.

¹⁶ Mi seajta mú'een, caxu siyen tí'ixaxa'a sino ayée xu á'ujtzaahuat'e se'íjna jime'e a'ij sej rujímua'a sena'a a'ij tirájteu. A'íjna í sej jín á'ujtzaahuat'e, tíj na'a pua'amé ti ayén 'een, ayée pu a'ij pua'a seijre'e í Dios jemi. ¹⁷ Ajta, ja'ati ti na'a ti ayén rú'umua'aree a'ij ti tiraavíjte'e ti ayén huárini tí'iti jime'e, a'íi pu auteáturaasin í Dios jemi ti pua'a caí ayén huárini.

5

Miché'e nu'u ríi tiráanamua a'íime í mej chíjteaani pú'een

¹ Ríi xu'u mú'een, mi sej chíjteaani pú'een. Setá'aj huaújyeine, seajta ruxieemíjte'e huajíjhua se'íjna jime'e ti tén ari a'ájna teja'uré'enejsin a'ájna xicáara'an jetze sej jetzen rajpuaítzi xá'aju'un. ² Pu'uri tí'ipeti tíj na'a í sej seri tí'ijseij á sej é'eché. Ajta, í tejá'amua'ixu, mu'uri tí'iráaci'ixi a'íime í tejpuási. ³ Ajta pu'uri tiu'uteújchuitaamua a'íjna í oro í sej jei'hua rájcha'íi. Ajta a'íjna í plata í sej seajta tí'ijseij, ayée pu che'atá na'a tiu'uteújchuitaamua.

Ajta a'íjna ti jín tiu'uteújchuitaamua, a'íi pu rusej amuaatéxajta, ajta tí'ij ayén amua'axijte'e, ayée pu che'atá

na'a á'amuaruuren tǎj taij ti raateátaiira í á'amuahua'ira'a. Ayee xu se'ǎjna jǎn tǎ'ǎjsej ti jeǎhua huápi'i tǎ'ǎjnajche sej si se'ǎjna jǎn huataújtemua'ave'en ǎjii ti nain ari te'entipuá'ajte.

⁴ Mi seajta mú'een, ayée xu hua'itzi jǎn huá'ari'iri'i í mej raa-muá'iti í teteca, í mej tiu'uré'evejcheca'a í á'amuavi'ira'ata'a. Ajta a'ǎn tavástarala pu'uri ramua'aree a'ǎj sej huarǎj a'ǎné a'ǎn ti nain jǎn antiújmua'aree pu'uri huá'unamuajri'i í mej me'ǎjna jǎn runiúuste'e a'ǎme í mej tǎ'imuari'eca'a mú'ejmi jemi.

⁵ Ayee pu caí tǎ'itij tejamuá'aturaate'e, siyen ruxiéehua tǎ'itéchejca'a ǎiyen chaanaca japua. Ayee xu che'atá sena'a ruxiéehua tǎ'icua'acare'e. Cu xiee sej tiú'ujci'imite'e mej mi amuaacui'ini tǎj viseáaru'u ti teáruu. ⁶ Mú'een xu seajta ra'uxǎjte, seajta raajé'ica se'ǎjna ti rǎ'i tǎ'itiújcha'ǎca'a. Ajta a'ǎn, capu a'atzu amuaatá'ǎjmiijri'i.

Ca'anǎjra'a pu hua'utá'asin mej mi temua'a naa te'utáviicua'ǎ

⁷ A'ǎj xu jǎn ne'ihuaamua'a, setá'aj temua'a naa te'utáviicua'ǎ ajta na'a caí yé uvé'enen í tavástarala.

Casi'i, autámua'areeri'i a'ǎj ti rici a'ǎjna ti chuej japua tǎ'imijhuaca. Ayee pu rachú'eve'e ajta na'a caí tiú'uciire a'ǎjna ti ǎjninei á chuaata'a, ti ǎj ayén ra'ancuré'an í táca'ira'an ti jeǎhua huápi'i ruxe'eve'e. Ayee pu rachú'eve'e mej autejhuini mej huatéviye a'ǎjna víita'ari tzajta'a, ajta matǎ'ǎj atácheni.

⁸ Setá'aj siyen che'atá sena'a rachú'eve'en. Setá'aj hu-ateújca'anen í a'amua tzajta'a, a'ǎné pu'uri tǎn yé uvé'enejsin a'ǎjna í tavástarala.

⁹ Caxu a'ǎj pua'a tiú'ujxajta sej seajta sej, ne'ihuaamua'a, ti ǎj caí Dios ayén che'atá na'a amua'uxǎjten mú'ejmi. Rǎ'i xu'u mú'een, a'ǎné pu'uri tǎn yé uvé'enejsin a'ǎjna ti ayén tǎ'ixi'epi'intare'e.

¹⁰ Setá'aj siyen hua'utámua'aree se'ǎmej í mej tǎ'ixaxa'ata'a í tavástarala jetze me'ecan. Setá'aj siyen tiráari'iren se'ǎme jemi a'ǎj mej huarǎj me'ǎjna jime'e mej te'utáviicua'iri'i í mej jǎn rajpuáǎjtzica'a.

¹¹ Casi'i, xa'utámua'areeri'i mú'een. Ayee pu titá'amitiejte'e ti Dios rǎ'i tǎhua'utá'a a'ǎmej í mej tǎ'itij jǎn te'utáviicua'iri'i. Xu'uri ráamua'areeri'i se'ǎjna í ti jǎn te'utáviicua'iri'i a'ǎjna í Job teecan. Seajta, xu'uri ráamua'areeri'i a'ǎj ti tǎ'iti jǎn tavástarala ayén tiraaxi'epi'intari'iri'i a'ǎjna jemi, ti a'ǎn tavástarala ayén rǎ'i tirǎjcha'ǎi já'araa, ajta ayén rá'ancu'uvajxi.

Seica í niuucari ti jǎn ca'anǎjra'a hua'atá'aca

¹² Ajta, a'ǎi pu a'ǎn pú'een ti jaǎtze'e ruxe'eve'e, ne'ihuaamua'a, sej caí tǎ'itij jǎn te'ataújratzi'iracare'en, caxu siyen rijca í ta japua ti é'eme'ecan jime'e, nusu í chaanaca

jime'e, ni caxu ti'iti jime'e sino ché'e ayén éene'e á'ara'ani. Ti pua'a siyen raataxáj yee “jee”, ché'e ayén teja'uré'enen. Na'ari, ti pua'a siyen raataxáj yee “capu”, ché'e ajta ayén teja'uré'enen. Ayee xu a'íjna jín huárini ti ij caí Dios ayén ama'uxíte'en.

¹³ Ti pua'a seij ti mú'ejmi jetze ajtém'e'ecan ayén rajpuaíjtzi, ché'e a'ín ayén huatéjniuuni í Dios jemi tí'ij Dios ayén rá'ancu'uvajxi'in. Na'ari ti pua'a seij ayén rutémua'ave'e, ché'e a'ín chuiicari jín rí'i tiraatá'acare'en í Dios.

¹⁴ Ti pua'a seij ti mú'ejmi jetze ajtém'e'ecan ayén tí'icui'icaa, ché'e a'ín hua'utájeeve a'ímej í vaujsi í mej teyujta'a tí'ivaire'e mej mi me'íjna jín huatéjniuuni, mej mi majta niuucajtze'en í tavástar'a miyen ra'avé'ehuaate'en me'íjna í já'ara'ara'an a'íjna í aceituuna. ¹⁵ Ti pua'a miyen té'atzaahuat'e muaatéjniuuni, ayée pu a'íjna jín Dios ayén ru'irátuaasin a'íjna ti tí'icui'ica'a. Tavástar'a pu xaa rarújte'en, ajta ayén tiraatá'uuni'ira ti pua'a a'ín ja'ati ti'itij jín auteájturaa í jemin.

¹⁶ A'ij pu jín, setá'aj siyen a'ij tiu'utaxáj seij seajta seij í seij jín auteájturaa í Dios jemi, seajta siyen huatéjniuuni seij jime'e, seajta seij, ti ij Dios ayén amuaarújte'en.

Jee xaa ne'u, jé'ecan pu tí'ivaire'e ti'itij jime'e ti pua'a ja'ati ti urarí'ene'acan jín seijre'e ayén huatéjniuuni í Dios jemi. ¹⁷ Ajta a'íjna í Elías, ayée pu che'atá na'a ti'iteáataca'a tetíj iteen. Ajta, ca'anín pu jín huatéjniuuve'e mej caí huatéviiye. A'ij pu jín, ayén á'atee a'achú cumu huaíca nine'ira'a japuan já'ita'a mej caí huáviiyeca'a. ¹⁸ Tí'iquí ajtahua'a huaténiu. Majta á'iyen huatéviiyeca'a. Ajta a'ín ti tiu'uhuásti'ihuaca'a á chuaata'a ayén tiú'uc#reca'a.

¹⁹ Ne'ihuaamua'a, ayée nu tejá'amua'ixaate'e. Ti pua'a ja'ati ayén ruhuárिता'a tí'icáame ti ij caí ché'e ayén té'atzaahuat'e, ayée pu té'eme ti pua'a seij ayén raatémua'ítin tí'ij ajtahua'a té'antzaahuat'en. ²⁰ Ja'ati ti na'a ti ayén raatémua'ítin a'íjna ti auteájturaa í Dios jemi ti ij a'ín ayén raatapuá'ajta a'íjna ti jín até'itzea'ara, a'í pu ayén raatévaire'esin a'íjna jime'e ti caí yá'uríeeni í ruxéjniu'uca ti jín ruuri. A'í pu ajta a'íjna jín ayén huárini ti jeíhua huápí'i tiraatá'uuni'í a'íjna í Dios a'íjna ti jín auteájturaa í jemin.

Ayee pu'u xaa. Antipua'areca'a.

A'ij ti tira'uyú'uxaca'a a'íjna í San Pedro, í ti seij

Pedro pu huá'ateujte'e a'ímej í mej té'atzaahuat'e

¹ Inee, Pedro, ti Dios naata'íteca'a nej tiu'utévaire'en í jemin, yee nu á'amuateujte'e mú'ejmi, mi sej sejí chuéjra'a japua a'uchéjme a'u mej amuaaré'e'itixi, tíj na'a a'u ti huatacá'a u Ponto, ajta a'ujna u Galacia, ajta a'ujna u Capadocia, ajta a'ujna u Asia, ajta a'ujna u Bitinia, a'u ti na'a sej a'uté'uu.

² A'íi pu ayén amua'antíhua'u a'íjna jime'e ti jéjcuá imuá ayén tejámuaaxí'epi'íntari'iri'i a'ij ti tejamuáaruuren a'íjna í Dios í tej rájya'upua. Ajta a'íin xiéjniu'ucare'ara'an ayén amua'iráavi'iti sej si siyen huateáturan í Dios jemi, a'íjna jime'e sej seri rá'astijre'e se'íjna í Ciríistu'u ti ayén ra'iráaxire í ruxuure'e ti ij ayén mú'ejmi japua huániuuni.

Ché'e a'íin Dios ayén rí'i tejamuatá'acare'en, ajta ché'e ayén amua'anpuá'ajte'en temua'a naa.

A'íjna ti rachú'eve'e a'íjna ti té'atzaahuat'e

³ Tiché'e rí'i tiraatá'acare'en te'íjna í Dios, ti ajta ya'upuáara'an pú'een í tavástara'a, a'íjna í Jesús ti ajta Ciríistu'u pú'een. A'iné a'íi pu jei'hua huápi'i tá'ancu'uvajxi, a'íi pu ayén taatá'a tej ti jéjcuacan jín huanúnu'ihua tej ti tiyen raachú'eve'en te'íjna, í tej jín ruuri tá'aju'un a'íjna jime'e ti a'íin Dios ayén ra'ajjáj huá'a tzajta'a í mi'ichite a'íjna í Jesús ti ajta Ciríistu'u pú'een. ⁴ A'íi pu ajta ayén titaatá'asin ti ayén titáaci'iti a'íjna ti caí ja'anáj huataújtuaasin, ti caí ajta ja'anáj huatéchueemuari, ti ajta caí ja'anáj e'ehuaújpua'arixi'isin. Dios pu ayén amuajtá'are a'ujna u ta japua.

⁵ A'íi pu ajta ayén rí'i á'amua'acha'íi a'íjna jime'e í muári'eril'ire'ara'an, a'iné mú'een xu siyen té'atzaahuat'e. Ajta pu'uri ayén rí'i ruurijhua ti ij a'íin ayén huataseíjre'en a'íjna ti jín amua'irájtuaani a'ájna xicáara'an jetze ti jetzen nain jín te'entipúá'ajte.

⁶ A'íj xu jín siyen temua'a naa rutémua'ave'e se'íjna jime'e ti Dios ayén rí'i tejámuaatá'asin. Mí ajta íjii, ayée pu ruxe'eve'e sej siyen se'íjna jín ruxieemíjte'e sej mu'icáj jín rajpuaíjtzí.

⁷ Ayee pu 'een jín ayén á'amuaruure mej mi miyen rí'i tiraatá'acare'en í Dios mú'ejmi jime'e a'ájna xicáara'an ti jetzen ajtahua'a huataseíjre'en a'íjna í Jesús ti ajta Ciríistu'u pú'een.

Jee xaa ne'u, a'íi mú majta miyen rí'i amuaateátuaasin, majta rí'i tejamuá'utaseíjra a'iné mú'een xu siyen se'íjna

jín te'utáviicua'iriri'í í sej jín rajpuaíjtzica'a se'íjna jime'e sej té'atzaahuaté'e. Ayee pu tí'ivaire'e sej siyen rajpuaíjtzí ti ij Dios ayén ráamua'aree sej tzáahuatí'ira'a jín té'atzaahuaté'e. A'íj pu jín jaítze'e ayén tí'ivaire'e í Dios jemi sej siyen rajpuaíjtzí caí a'íjna í oro, í mej taij jín raaté'uuna ti ij rumua'atí á'ara'ani.

⁸ Ajta a'íjn Ciríistu'u, mú'een xu caí ja'anáj raaseíj, ayée xu seuj raxí'eve'e. Seajta, caí xi raaseíj íjii, seúche'e xu siyen té'atzaahuaté'e, seajta siyen se'íjna jín rí'í rutémua'ave'e. Capu ayén rí'irí ti ja'atí ayén raataxáj yee a'achú ti caj rí'í tiratá'aca a'íjna jime'e ti ayén tejá'amuaci'iti a'íjna ti huápi'í naa seíire'e a'ame. ⁹ Ayee xu ra'ancuré'asin ti Dios ayén amua'irájtuaani a'íjna jime'e sej siyen té'atzaahuaté'e.

¹⁰ Majta a'íime í mej tí'ixaxa'ata'a í Dios jetze me'ecan, a'íi mú mejmí'í miyen tiu'utaxájtaca'a me'íjna jime'e ti jín Dios ayén rí'í tejámuaatá'aniche'e. A'íi mú majta a'ujca'anéecan jín tí'ihuauca'a, majta me'íjna jín tí'imua'atzejca'a mej mi yaú'itiée muá'ara'ani.

¹¹ Ayee mú tí'ihuauca'a tilítíj ti xicáara'an jetze ayén teja'uré'enejsin, ajta a'íj ti éene'e á'ame'enche'e a'ájna xicáara'an jetze ti jíme'en raataxájtaca'a a'íjna í xiéjniu'ucare'ara'an í Dios ti ajta ayén huateájturaa huá'a jemi. Camu a'atzu yaú'itieeca'a a'íj ti huataújmu'a'a a'íjna ti jíme'en amuacáí raataxájtaca'a yee ti a'íjn Ciríistu'u ayén rajpuaíjtzí á'ara'ani, ti ajta nu'u á'iyen Dios rí'í raateátuaasin mej mi rí'í tiye'useíira muá'ara'ani.

¹² Ayee pu Dios hua'utá'a mej mi miyen ráamua'aree mej caí rujímua'a miyen tí'ixajtaca'a sino ayée mú me'íjna jín tí'ivaire'eca'a mú'ejmi jime'e, matí'íj miyen jín tiu'utaxájtaca'a a'íj ti a'íjn xiéjniu'ucare'ara'an í Dios ayén ca'aníjra'a hua'utá'a mej mi miyen tiu'utaxájtaca'a me'íjna jime'e í niuucari ti jín Dios amua'irátuaasin a'íj sej seuchén tiráanamujri'í. Dios pu u ta japua ya'uta'íteca'a í ruxíejni'u'uca ti ij a'íjn huá'a jamuan huateáturan. Majta a'íime í mej ta japua tí'ivaire'e, mauche'e mú miyen raxí'eve'e mej miyen yaú'itiée muá'ara'ani a'íjna ti jín Dios amua'irátuaasin.

Ca'aníjra'a pu hua'utá'asin mej mi rí'í ti'itíújcha'íi muá'ara'ani

¹³ A'íj xu jín, setá'aj huateújca'anen í ru tzajta'a. Setá'aj sea-
jta rí'í te'utaújmu'a'ati sej si temua'a naa nain jín raachú'eve'en a'íjna ti ayén tejamuáaci'iti í ti jín Dios rí'í tejámuaatá'asin a'ájna xicáara'an jetze ti jetzen huataseíjre'esin a'íjna í Jesús ti ajta i'í Ciríistu'u. ¹⁴ Setá'aj siyen che'atá sena'a huárini matíj ti'iríi í mej huá'astijre'e í ruvaújsimua'a. Setá'aj caí ché'e siyen a'íj pua'a ti'itíújcha'íi a'íj ti ajmí'í ca'aníjra'a amuaatá'acare'e a'íjna í ti a'amua tzajta'a huiránineica setí'íj caí xi yaú'itieeca'a a'íj ti tiraavíjte'e í Dios jemi.

15-16 Jee xaa ne'u, setá'aj caí a'ij pua'a rijca, sino setá'aj siyen nain jín ri'éene'ecán jín tí'iteseijre'e tíj ajta ri'éene'ecán jín tí'iseijre'e a'íjna ti amuaatajé. Setá'aj siyen nain jín huárini a'ij sej tí'itiújcha'íi, a'iné ayée pu té'eyu'usi'i tíjín: “Setá'aj siyen ri'éene'ecán jín tí'iteseijre'e a'iné nee nu neajta ri'éene'ecán jín seijre'e.”

17 Ajta a'íin Dios ayén ruxí'ej na'a huá'axijte'en í teite a'ij ti sej huaríj. A'íj pu jín, ti pua'a siyen raatamuá'amuante'en yee rutáata, setá'aj rá'atese'e setíj sena'a seuj íiyen típuaseaaruve'e chaanaca japua. 18-19 Ayee pu tiraavíjte'e sej siyen rí'í tí'itiújcha'íi a'iné xu'uri ramua'aree tí'itíj ti píríci ti jíme'en Círístu'u ayén tiu'utanájchitaca'a a'íjna í sej jín té'echa'íica'a í Dios jemi sej si caí ché'e siyen tí'ijri'irée a'ij sej sejmí'í tí'ijri'irejca'a se'íjna jime'e í ye'irá ti caí tí'itíj vaire'eca'a, í mej amuaatá'itíiri'í í á'amuavaujsimua'aci'í.

Capu Círístu'u a'íjna jín tiu'utanájchitaca'a a'íjna jime'e í oro, na'ari a'íjna jime'e í plata, ti ayén á'apua'are, sino a'íi pu a'íjna jín tiu'utanájchitaca'a a'íjna jime'e í ruxuure'e ti huápi'í tí'ivaire'e. Ayee pu Círístu'u huataújmuai'ivejtaca'a tíj cáne'a, ti caí a'atzu cápita'ina, ti caí tí'itíj jín á'atura.

20 Ayee pu Dios ra'antíhua'u tí'ij caí xi raatetéahua a'íjna í chaanaca tí'ij ayén a'íjna jín tiu'utévaire'en. Ajta, íjii ti nain te'entípuá'ajte, Círístu'u pu ayén huataseíjre ti ij a'amua japua huániuuni.

21 Ayee xu 'een jín siyen rá'atzaahuante'e í Dios se'íjna jime'e a'ij ti huaríj a'íjna í Círístu'u. Ajta Dios ayén ra'ajjáj huá'a tzajta'a í mi'ichíte. Tí'ijta'í ayén rí'í tiraateájtuua ti ij ayén nain jín antiújmua'areere tíj na'a rusén jime'e. A'íj xu jín siyen té'atzaahuante'e, seajta tí'ichu'eve'e.

Ca'aníjra'a pu hua'utá'asin mej nu'u huaújxe'eve'en

22 A'iné mú'een xu siyen rá'antzaahua se'íjna í niuucari ti ayén tí'ayajna sej si seajta siyen huá'axe'eve'e í ru'íhuaamua'a, a'íj xu jín seri rí'í uhuaújruu í a'amua tzajta'a. A'íj xu jín, setá'aj siyen a'ujca'anécan jín huaújxe'eve'en seij seajta seij, temua'a naa.

23 Ché'e ayén teja'uré'enen a'iné caxu jéjcuacan jín huanúnu'ihuaca'a a'íjna jime'e ti á'apuapua'are sino a'íjna jime'e ti caí ja'anáj á'apua'aren. A'íi pu a'íin pú'een í niuucari ti Dios jemi a'uvé'eye'í. A'íi pu taarújte'eve, ajta ayén rusén jín á'ateeri.

24 Jee xaa ne'u, ayée pu che'atá na'a té'eyu'usi'í í yu'uxari jetze tíjín:

Matíj mena'a pua'amé mej ratéhua'ira'a,

ayée mú'e'en tíj a'íjna í ixaj.

Ajta í mej jín á'ujtzaahuante'e,

ayée pu 'een tǎj a'íjna í xuuxu'ura'an
a'íjna í ixaj.

Ayee pu tí'irineca ti ayén huatéehuan
a'íjna í ixaj,
ajta cávatzijsin a'íjna í xuuxu'ura'an.

25 Mí ajta a'íin í niuucari
ti Dios jemi a'uvé'eye'i,
a'íi pu rusén jín seíire'e a'ame.

Ajta a'íin í niuucari, a'ii pu a'íin pú'een í mej tejámuaatá'ixaa,
í sej seajta jín huataújtemua'ave.

2

*Ca'aníjra'a pu hua'utá'asin mej mi jaítze'e yaú'itié
muá'ara'ani a'ij ti tiú'ujxe'eve'e*

1 A'ij pu jín, ayée pu ruxe'eve'e sej raatapu'ajta se'íjna
jime'e sej a'ij pua'a huá'aruure í ruxí'ej teite nusu sej
huá'acuanamua ca'ín sej hua'itzi jín ruseijrata. Setá'aj seajta
caí ruchueere'e sej seajta sej. Seajta setá'aj caí a'ij pua'a
tihuá'axajta í ruxí'ej teite. 2-3 Setá'aj siyen éene'en matǎj í tí'iríi
í mej jeíhua huápi'i tzi'icuj mej mi me'íjna jín huavaújse'en
me'íjna jime'e í huá'a tzi'ime í hua'anánaj. Setá'aj siyen
che'atá sena'a raxí'eve'e ti ij a'íin xiéjniu'ucare'ara'an í Dios
ayén a'íjna jín tejamuaata'ítii a'íjna jime'e í niuucari ti
rí'éene'ecán jín seijre'e ti ij a'íjna jín rí'i amuáaruuren ti ij ayén
tejá'amuaci'iti ti a'íin Dios ayén amua'irájtuaani, a'iné xu'uri
ráamua'areeri'i ti a'íin tavástara'a ayén rí'i tejá'amuacha'íi
á'aye'i.

Jime'en í Ciríistu'u í ti tetej pú'een ti e'ihuateájtuaani

4 Ayee xu seri ajteáxiireca'a se'íjna jemi ti ayén 'een tǎj
tetej ti í'irúuri. Majta í tetea, meruuhuá'axi me'íjna í tetej.
Mí ajta Dios, a'íi pu ra'avé'ehuaau a'íjna jime'e ti rí'i huápi'i
tiu'utévaire'en.

5 Seajta mú'een, ayée pu che'atá na'a Dios rí'i á'amuaruuren
sej si siyen che'atá sena'a 'eene'en tiu'utévaire'en tǎj í tetej ti
í'irúuri í ti jín chí'i irá'ajtaahua. Ayee pu á'amuaruuren sej si
sej sena'a seijre'e í teite ti mú'ejmi jamuan huateájturaa a'íjna
í xiéjniu'ucare'ara'an í Dios, sej si siyen rí'éene'ecán jín seijre'e
í Dios jemi, sej si ve'ecán jín tiu'utévaire'en í jemin.

A'ij xu jín, setá'aj siyen rí'i xá'aju'un sej se'íjna jín
tiu'utámua'i'ivejta se'íjna jime'e ti a'íin xiéjniu'ucare'ara'an
í Dios ayén amuaatá'asin, sej si siyen ra'utamua'aree ti ij ajta
Dios ayén ra'ancuré'an a'íjna í muai'ivéjri a'íjna jime'e a'ij ti
huarǎj a'íjna í Jesús ti Ciríistu'u pú'een.

6 Ayee pu tí'een, a'iné ayée pu té'eyu'usi'i í yu'uxari jetze
tǎjín:

Casi'i, xaasej.

Nu'uri ra'ateájra a'ujna u Sión, seij í tetej,

í nej ra'avé'ehuau

ti i ayén tiu'utévaire'en

nej japuan rá'ajtaahua í chi'ij.

Ajta a'ín í tetej,

jeíhua nu huápi'i rí'i tiraateájtuaa.

Ajta, capu a'atzu rí'irí

mej miyen tiu'utatévi'ire'e

ja'atí ti na'a ti ayén ra'ará'astijre'en

a'íjna í tetej.

⁷ Ajta, mú'ejmi jemi í sej té'atzaahuat'e, jé'ecan pu naa tejamuá'aseijrate'e a'íjna í tetej. Mí majta a'ímej jemi í mej caí á'ujca'ane mej té'antzaahuat'e'en, ayée pu té'eme a'ij ti té'eyu'usi'i tijín:

A'íjna í tetej í mej mé rúuhua'axi

a'íime í mej rá'ajtaahua í chi'ij,

Dios pu ayén ra'avé'ehuau

ti ayén tiu'utévaire'en

ti japuan rá'ajtaahua í chi'ij.

⁸ Ajta, ayén tijín:

A'íj pírici í tetej

í mej jetzen a'ijcá'acata í teite,

ajta í mej jetzen a'itávitzej.

Ayee mú'een jín jetzen a'ijcá'acata

me'íjna jime'e mej caí rá'astijre'e

me'íjna í niuucari í mej ráanamaujri'i.

Ayee pu 'een jín ayén tihua'uxí'epi'íntari'iri'i t'íj Dios ayén huá'uruuren.

Jíme'en a'ímej í mej Dios jetze ajtémecan

⁹ Mí seajta mú'een, ayée xu 'een tij seica í teite í ti Dios hua'antíhuau, sej si siyen jamuan huatéaturan. Mú'een xu seajta se'ín pú'een a'íime í sej seij chuéjra'a japua é'eme'ecan ti Dios ayén huatéura'ate. Mú'een xu seajta teitestemua'ame'en pú'een í Dios sej si siyen tihua'utá'ixaate'en í sej jín rí'i tiratá'aca se'íjna ti ayén amuaatajé. Setá'aj caí ché'e siyen á'ujjuhua'ane'en a'u ti a'utíca'a, sino sej si se'uun a'uteaturan í jemin a'u ti á'uneeri'i sej si se'uun rí'i tiyé'eseijra.

¹⁰ A'ájná'imua, caxu teitestemua'ame'en pú'eene'eca'a í Dios. Mí seajta íjii, xu'uri mú'een teitestemua'ame'en pú'een í Dios. A'ájná'imua, capúu xi amuá'acu'uvejca'a a'íjna í Dios. Mí ajta íjii, a'íi pu ari amuá'acu'uve.

A'íj mej ye'í huáriní a'íime í mej té'atzaahuat'e

¹¹ Ayee nu tejá'amuahuvii mi nej já'amuaxe'eve'e sej siyen seijre'e matíj a'íime í mej seij chuéjra'a japua

é'epuaseaaruve'e, na'ari matíj a'íime í mej hua'utamuári. Caxu siyen taúra'acare'en sej siyen rá'astijre'e se'íjna ti a'amua tzajta'a huiiráninei ti a'ij pua'a 'een, ti ajta tí'itese'e a'íjna jetze í á'amuaxiejniu'uca.

¹² Setá'aj siyen rí'í titeetiújcha'íica huá'a jemi í mej seij chuéjra'a japua é'eme'ecan ti ij xí'epi'in tel'irájra'ani ti pua'a miyen tí'tíj jín a'ij pua'a tejá'amuaaxajta. Tí pua'a siyen rijca, ayée mú raseíira muá'aju'u sej xí'epi'in huaríj se'íjna jime'e í mej jín a'ij pua'a tejá'amuaaxajta'a, majta miyen rí'í tiraatá'asin me'íjna í Dios a'ájna xicáara'an ti jetzen ajtahua'a huatasejre'esin itejmi jemi í tavástara'a.

¹³ Setá'aj siyen huá'astijre'e matíj mena'a pua'amé í teite í mej tí'tíj jín antiújmua'aree a'iné ayée pu titaatá'itiiiri'í í tavástara'a. Tiché'e rá'astijre'e tel'íjna ti a'íjna jín tí'itéjvee ti nain jín tiu'uta'aíjta, a'iné a'í pu a'ín pú'een ti jaítze'e ve'ecán jín tí'ivaire'e.

¹⁴ Tiché'e teajta huá'astijre'e a'ímej í tajtúhuaani, a'iné a'íjna ti nain jín tí'aijta, a'í pu ayén hua'uta'íteca'a mej mi puaíjtzí hua'utá'an a'ímej í mej a'ij pua'a tí'itíjcha'í, mej mi majta rí'í tihua'atá'acare'en a'ímej í mej miyen rí'í a'ij ti tiraavíjte'e. ¹⁵ Ayee pu xaa tí'ijxe'eve'e í Dios sej siyen rí'í titeetiújcha'íica sej si se'íjna jín hua'antimuá'itín a'ímej í mej caí mé úumua'aree, mej mi caí ché'e miyen a'ij pua'a tí'ixajta, ti caí tí'itíj vaire'e.

¹⁶ Setá'aj siyen rijca matíj a'íime í mej ruxiéehua tí'imíjhuaca. Mí seajta mú'een, caxu siyen titeetaújtuutuhua'an sej a'ij pua'a huárini, seajta siyen jetzen rujpuá'ajte'en sej nu'u xí'epi'in huaríj se'íjna jime'e sej ruxiéehua á'ujujhua'an. Setá'aj siyen rí'í titeetiújcha'íica matíj a'íime í mej ravaire'e í Dios. ¹⁷ Setá'aj rí'í tihuá'ajcha'í naíjmi'ica a'ij ti tiraavíjte'e. Setá'aj huá'axe'eve'e í ta'ihuaamua'a í mej majta té'atzaahuat'e. Setá'aj rá'atese'e í Dios. Setá'aj seajta rí'í tiraateájtuaani a'íjna í tajtuhuan ti nain jín tí'aijta íiyen chuéjra'a japua.

A'ij ti tiu'utévai í Cirístu'u

¹⁸ Seajta mú'een, mi sej ca'anéeri jín tí'imíjhuaca, setá'aj hua'ará'astijre'en a'ij ti tiraavíjte'e a'ímej í mej tejá'amua'aíite'e. Setá'aj huá'astijre'e a'achú mej pua'amé. Caxu a'ímej sena'a ti pua'a miyen rí'í tejamuájcha'í, na'ari mej rí'í tí'íteteite, na'ari ti pua'a a'ij pua'a metí'íteteite, setá'aj naíjmi'ica á'astijre'e.

¹⁹ Jee xaa ne'u, ayée pu Dios rí'í tiraateátuaasin a'íjna í ja'ati ti pua'a a'ín ayén ra'utámua'aree í Dios, ajta a'ín ayén te'utáviicua'í ti pua'a seíj ayén puaíjtzí raatá'an ti caí ayén tiraavíjte'e. ²⁰ Aru ti pua'a ayén puaíjtzí muáaci'ti a'íjna

jime'e pej piyen a'ij pua'a huaríj, ti pua'a piyen pe'íjna jín te'utáviicua'i temua'a naa, capu a'atzu a'ij timuaatéva'iri. Na'ari caí, ti pua'a peri xí'epi'in huaríj, ti pua'a pe'íjna jín rajpuaíjtzi, pajta piyen te'utáviicua'i temua'a naa, Dios pu rí'i timuaateátuaasin.

²¹ Jee xaa ne'u, Dios pu ayén a'íjna jín amuaatajé sej siyen rajpuaíjtzi, seajta te'utáviicua'i, a'iné a'íjna í Ciríistu'u a'amua jetze me'ecan pu rajpuaíjtzi já'araa.

Ayee pu a'íjna jín huaríj, tí'ij mú'ejmi huata'ítiii sej si siyen che'atá sena'a huárini a'ij ti a'ín amuacaí huaríj.

²² Capu ti'itíj jín auteájturaa í Dios jemi. Capu ajta ja'anáj tiu'uhua'itaca'a. ²³ Mat'íj miyen ra'ajté'axi, a'í pu caí ayén hua'ajté'axi a'ímej. Mat'íj puaíjtzi raatá'a, ni capu ayén ti-hua'uxájtzi'iri'i, sino ayée pu huataújtuiiri'i a'íjna jemi ti ayén tzáahuati'ira'a jín tihua'axijte'e.

²⁴ A'í pu ruseíj rajpuaíjtzi já'araa í ru jetze í ta jetze me'ecan a'íjna jime'e í tej jín auteájturaa í Dios jemi. Ayee pu a'íjna jín huaríj tej ti tiyen raatapuá'ajta í tej jín até'itzea'ara í Dios jemi. Mú'een xu se'íjna jín huarúj se'íjna jime'e ti a'ín rajpuaíjtzica'a.

²⁵ A'ájná'imua, ayée xu seijre'eca'a mat'íj í cáne'axi ti caí ja'atí huá'aseire'e. Mí ajta íjii, xu'uri se'íjna jemi tiújseij, se'íjna jemi ti a'amua cujta'a huamé'en, ti ajta a'íjna jín antiújmua'aree ti nain jín a'amua japua huániuuni.

3

A'ij mej ye'í huárini í mej á'uruuvi'itin

¹ Seajta mú'een, mi sej víche'ejme, setá'aj siyen che'atá sena'a huá'astijre'e se'ímej í rucína'astemua'a. Ayee xu huárini sej si siyen'éeni'ici'e hua'antimua'ítin í seica í mej caí rá'aste í niuucari ti jíme'en raxa í Ciríistu'u. Tí pua'a siyen huárini, capu ruxe'eve'e a'ame sej tihua'utá'ixaate'en sej si hua'utému'ítin sino siyen sena'a huá'amua'ítin se'íjna jime'e sej rí'i ti'itíjcha'íi. ² A'í mú' xaa miyen ra'ancuré'asin í niuucari mat'íj raaseíj sej siyen tzáahuati'ira'a jín rana'amiche í Dios, seajta sej caí ti'itíj jín á'atura a'ímej jemi í rucína'astemua'a.

³ Majta a'íme í mej víche'ejme, capu ayén tiraavíjte'e mej miyen mena'a rí'i huaújruren me'íjna jime'e ti jéjre'e seijre'e, ti pua'a a'íjna jime'e mej miyen rí'i ti'ihuaújcista, nusu mej miyen ti'itíj jín ucaújruti'iraxi'in ti oro jín taavíjhua na'ari mej miyen ri'éene'ecán jín tiu'uteújchejte'en cáixuri jime'e ti títi'ij.

⁴ Capu a'í na'a ayén tiraavíjte'e sino miché'e miyen rí'i tihua'aseijrate'e me'íjna ti rú'avaa í huá'a tzajta'an, me'íjna ti caí ja'anáj á'apua'aren. Miché'e caí miyen ti'itíj jín

huá'amuari'eriste'e í rucína'astemua'a. A'ii pu a'ín pú'een ti jeíhua huápi'i ruxe'eve'e í Dios jemi.

⁵ Ayee mú éeni'ici'e rí'i huaújruu ajca'ihuá'imua a'íime í 'uuca í mej rí'éene'ecán jín huateájturaa í Dios jemi, í mej majta té'antzaahua í Dios jemi. ⁶ Ayee mú che'atá mena'a hua'ará'astijre í rucína'astemua'a tíj a'íjna í Sara teecan ayén ra'ará'astijre a'íjna í Abraham teecan. Ajta, pu ayén raatamuá'a tíjín “nevástara'a.” Seajta mú'een, mi sej víiche'ejme, ayée xu yaújmua'ame'en pu'éene'e xá'aju'un a'íjna í Sara ti pua'a siyen nain jín rí'i huárini, seajta caí ti'itíj jín tí'itziñne'e.

⁷ Seajta mú'een, mi sej néjne'iche, setá'aj siyen rí'i tihuá'ajcha'íi í ru'íjta'amua'a. Setá'aj siyen rí'i tihua'uteájtuaani a'iné camu miyen ruca'ané setíj mú'een, mi sej teteca pú'een. Naími'i xu seajta siyen che'atá sena'a ra'ancuré'asin se'íjna ti jín Dios rí'i tejámuaatá'asin sej si ruuri huateáturan í Dios jemi. Ayee xu rí'i tihuá'ajcha'íi í ru'íjta'amua'a ti ij caí ti'itíj jín amuaatamuári'eriste'en a'íjna jime'e í sej jín raatáhuaviira í Dios.

Mej mi nu'u ruxiéehua a'uteáturan

⁸ Yee pu'u xaa, ayée xu huárini, naíjmi'i mú'een. Setá'aj siyen che'atá sena'a rahuauca í Dios jemi sej si siyen ru'ihuaamua'aca temua'a naa. Setá'aj ahuaújcu'uven seij seajta seij, setá'aj siyen seajta huaújxe'eve'en. Setá'aj seajta siyen ahuaújca'anen a'ímej jemi í mej rajpuaíjtzi sej si rí'i tihua'utá'an. Seajta mú'een, setá'aj caí ti'itíj jín á'ujtzaahuate'e.

⁹ Tí pua'a ja'atí ayén a'ij pua'a amuáaruuren, caxu siyen che'atá sena'a a'ij pua'a raruure. Na'ari, ti pua'a ja'atí ayén a'ij pua'a tejá'amuaxajta, caxu siyen che'atá sena'a a'ij pua'a tí'ijxajta, sino setá'aj siyen rí'i tiraatá'an, a'iné ayée pu a'íjna jín Dios tejamuaatajé sej si siyen huárini ti ij ajta a'ín Dios ayén tí'itíj jín rí'i tejamuaatá'an.

¹⁰ Ayee pu a'íjna jín té'eyu'usi'i tíjín:

Tí pua'a ja'atí ayén raxí'eve'e
 ti á'ateevi'in ruuri,
 ti ajta rí'i tiraatévaire'en
 nain xicaj tzajta'a,
 ché'e a'ín ayén huárini
 ti caí a'ij pua'a tiú'ujxajtave'e,
 ti caí ajta ayén tí'ihua'itacare'en.

¹¹ Ché'e a'ín raatapuá'ajta
 ti a'ij pua'a tí'itíjcha'íi,
 ajta ché'e a'ín ayén huárini
 ti xí'epi'in jín seijre'e.
 Ché'e ajta a'ín ayén rahuauca
 ti rí'i tí'iseijre'e huá'a jemi í teite.

Ché'e ahuaújca'anen ti ayén huárini.

¹² Jee xaa, rí'i pu tihuá'aseij í Dios
a'ímej í mej rí'i ti'itiújcha'íi.

A'íi pu huá'anamua
matí'ij miyen tí'ijhuaviira í jemin.

Ajta ayée pu tavástar'a
a'ij pua'a tihuá'aseij
a'ímej í mej a'ij pua'a ti'itiújcha'íi.

¹³ Tí pua'a nu'u siyen rajpuaíjtzi se'íjna jime'e sej rí'i ti'itiújcha'íi, ni caí ja'atí ayén mé'eseijre'e ti ayén a'ij pua'a amuáaruuren a'íjna jime'e sej a'ujca'anécan jín tí'itese'e sej siyen huárini ti'itíj jime'e ti í'ixi'epi'in. Capu xaa ne'u. Capu mé'e ja'atí xaa ne'u. ¹⁴ Mí ajta, ti pua'a siyen se'íjna jín rajpuaíjtzi se'íjna jime'e sej xí'epi'in jín huaríj, capu amín a'ij. Dios pu rí'i tejámuaatá'asin. A'íj xu jín, caxu huá'atziine'e, caxu seajta a'ij pua'a tité'ujmujca.

¹⁵ Mí seajta mú'een, setá'aj siyen rí'i tiraateájtuaani í ru tzajta'a se'íjna í Ciríistu'u, a'iné a'íi pu tavástar'a pú'een. Ja'anáj ti na'a xu siyen rí'i huaújruuren sej si siyen huateújnán huá'a jemi í mej miyen me'íjna jín tejá'amua'ihua'ura í sej jín tí'ichu'eve'e í ru jemi.

¹⁶ Mí seajta, setá'aj siyen sena'a rijca, setá'aj caí á'ujtzaahuate'e siyen tihuá'íxaate'e, setá'aj seajta rá'atese'e se'íjna í sej jamuan ti'ixa. Setá'aj siyen rí'i te'utaújmua'ati í rumua'atzíira'a jime'e sej si caí ti'itíj jín á'aturaacaj, ti ij ayén tíhua'utatévi'iraste'en a'ímej í mej a'ij pua'a á'amuaruure me'íjna jime'e mej miyen a'ij pua'a tejá'amua'axa a'ij sej rí'i se'íjna jime'e sej rí'i ti'itiújcha'íi í Ciríistu'u jemi.

¹⁷ Ayee na'a, a'iné ti pua'a Dios ayén tí'ijxe'eve'e sej ti'itíj jín rajpuaíjtzi, jaítze'e pu rí'i tejámuaatéva'iri sej siyen se'íjna jín rajpuaíjtzi sej xí'epi'in rí'i caí ti pua'a siyen se'íjna jín rajpuaíjtzi se'íjna jime'e sej a'ij pua'a rí'i.

¹⁸ Ajta a'íin Ciríistu'u, ayén se'íj na'a huamí'i a'íjna jime'e í mej jín naíjmi'i miyen auteájturaa í Dios jemi. A'íjna ti caí ti'itíj jín auteájturaa, ayén huá'a jetze me'ecan huamí'i a'ímej í mej a'ij pua'a titeetiújcha'íica ti ij ayén huá'anvi'itin í Dios jemi. A'íjna í mej miyen raajé'ica í Ciríistu'u ti ratéhua'ira'aca'a, Dios pu ajta ayén ruxíejniu'uca jín ra'ajjáj huá'a tzajta'a í mi'ichite.

¹⁹ Ajta a'íin xiéjniu'ucare'ara'an í Dios ayén raatá'a ti tíhua'utá'íxaate'en a'ímej í xiéjniu'ucari í mej me'uun tajete aiteánami'ihuaca'a. ²⁰ Majta a'íime í xiéjniu'ucari, a'ájnámua mú miyen caí ra'ará'astijre, a'ájna xicáara'a jetze ti jetzen Dios auj ayén té'eviicua'iraca'a, ajta ayén rachú'eve'eca'a tí'ij auj a'íin Noé ratétaahuajme'e a'íjna í baarcu ti ve'ée. Ajta a'íi pu

seica huatévai mej mi me'uun uteájrupi í baarcu tzajta'a mej mi caí aujámín í jaj jime'e. Ayee mú ará'aseca'a aráhuaica.

²¹ Ajta a'ín í jaj ayén huataújmu'a í sej jín huámuai'ivijhuaca'a, a'íjna ti ajta jín Dios ayén amua'irájtua. Capu ayén huataújmu'a ti Dios ayén amua'ari'iri'í í chuej ti ca'ame'e í a'amua jetze, sino ayée pu huataújmu'a sej siyen rájhuaviiri'í í Dios ti ayén amuaatá'an sej ri'éene'ecán jín huateáturan í rumua'atzíira'a jetze í Dios jemi, a'íjna jime'e ti ayén ra'ajjáj huá'a tzajta'a í mi'ichite a'íjna í Jesús ti Ciríistu'u pú'een.

²² Ajta íjii, án pu a'ujnéj u ta japua ti ari a'uun e'ecájca ri'irínta'an pújme'en í Dios. A'í pu ajta ari a'íjna jín antiújmua'aree ti tihua'uta'aíjte'en a'ímej í mej ta japua tí'ivaire'e, ajta a'ímej í mej ti'itíj jín antiújmua'aree, ajta a'ímej í mej ve'ecán jín títeté'u'upu'u, matíj mena'a pua'amé í mej xiéjniucari pú'een.

4

A'ij ti tí'ijxe'eve'e í Dios tej tiyen huárini

¹ A'iné a'ín Ciríistu'u pu ayén ru jetze rajpuaítzi já'araa, setá'aj siyen se'íjna jetze tiú'umua'ati sej si siyen che'atá sena'a huárini, a'iné ja'atí ti na'a ti ayén ru jetze rajpuaítzi já'araa, ayée pu ari raatapuá'ajtaca'a ti ti'itíj jín até'itzaara í Dios jemi. ² Ayee pu a'íjna jín a'ateevi'í ti ruuri a'íjna í ja'ati a'íjna jime'e ti a'íjna jetze arájca'ane a'ij ti tí'ijxe'eve'e í Dios tíj na'a ti auj a'ateevi'í a'ame. Capu ché'e a'íjna jetze a'ujca'anée a'ame a'íjna ti a'ij pua'a 'een ti ajta jetzen huiráninei.

single line composer ³ Ché'e ayée na'a 'eene'en a'ij ti ari tiu'uríj tíj na'a mej amuacá huataseíjre í teteca tíj na'a ti yú e'iré'ene a'ij ti tihua'aráanajche a'ímej í mej sej chuéjra'a japua é'eme'ecan. Tej ti caí ché'e tiyen tena'a tí'ijri'ire matíj a'íime. Ayee mú ruxána'acira'ate'eca'a, majta á'ujca'ane me'íjna jetze ti a'ij pua'a 'een. Majta rutá'aruaijve'e, majta mej huápi'í tí'iyestehua'a. A'í mú majta e'etiújse'iri mej mi naími'í miyen raná'amiche'en a'íjna ti caí Dios pú'een.

⁴ Ajta íjii, ayée mú a'ij pua'a tejá'useij sej caí ché'e huá'ajaahuate'e sej siyen caí ti'itíj á'astijre'e sej huá'a jamuan á'ujjuhua'ane'en. A'íj mú jín miyen a'ij pua'a á'amuaruure.

⁵ Mí ajta, ayée pu tihua'aci'iti mej miyen tiu'utaxáj a'ij mej titeetiújcha'íica me'íjna jemi ti ari ri'í huaújruu ti ij ayén hua'uxíjte'en a'ímej í mej ruuri, ajta a'ímej í mej meri huácuii.

⁶ A'iné a'í pu ajta ayén che'atá na'a huá'axijte'en a'ímej í mej meri huácuii tíj ajta titá'axijte'en itejmi i tej teuj ruuri. A'íj pu jín ajta ayén tihua'utá'ixaa a'ímej í mej huácuii a'íjna í niuucari

ti jín Dios hua'irájtuaani ti ij a'ín xiéjniu'ucare'ara'an í Dios ayén tihua'utá'an mej miyen ruuri huateáturan tíj na'a rusén jime'e tíj ajta í Dios.

A'ij ti nu'u té'eme tí'ij nain te'entipúa'ajte

⁷ Pu'uri tén nain te'entipúa'ajte. A'ij xu jín siyen rí'i tirájteuve'en, seajta siyen nain jín á'ujcu'uve sej si siyen tí'ijhuauca í Dios jemi a'ij ti tiraavíjte'e. ⁸ Ajta, a'ii pu a'ín pú'een ti jaítze'e ruxe'leve'e sej caí ti'títj jín a'aturáa, setá'aj siyen huaújxe'leve'en temua'a naa a'iné ti pua'a siyen huaújxe'leve'en, ayéé xu seajta tiu'utá'uuni'ira mu'licáca jime'e ti seíj ayén ti'títj jín auteájturaa mú'ejmi jemi. ⁹ Setá'aj caí a'ij pua'a ti'ixáata sino setá'aj huateújvairé'en seíj seajta seíj.

¹⁰ Ayee xu seajta huárini a'ij ti tiraavíjte'e a'ímej jemi í mej ravaire'e a'íjna í Dios, a'iné capu tí'iseicaj na'a í ti jín rí'i tejamaatá'a sej si se'íjna jín tiu'utévairé'en. Setá'aj siyen huateújvairé'en seíj seajta seíj se'íjna jime'e a'ij ti Dios seíj tiu'utapuaíjve.

¹¹ A'atí ti na'a ti ayén tiu'utaxáj, ché'e a'ín ayén huárini ti ayén Dios jetze me'ecan tí'ixajta. Ajta ja'atí ti na'a ti ayén ti'títj jín tí'ivaire'e, ché'e a'ín ayén huárini ti a'íjna jetze aráu'jca'ane í Dios. Ayee xu 'een jín siyen huárini mej mi nain jín rí'i tiraateájtuaani me'íjna í Dios me'íjna jime'e ti a'ín Jesús, ti Ciríistu'u pú'een, ayén hua'utá'a í ca'aníjra'a mej mi miyen huárini. Ayee mú' rí'i tiraatá'asin me'íjna í Ciríistu'u, a'iné a'í pu ajta ayén nain jín antiújmua'aréere a'ame tíj na'a rusén jime'e. Ché'e ayén teja'uré'enen.

A'ij mej ye'í huárini mat'í'ij tirajpuaítzi muá'aju'u a'íme í mej té'atzaahuaté'e

¹² Mú'een, mi nej já'amuaxe'leve'e, ti pua'a siyen ti'títj jín á'aviicua'ire'e se'íjna í sej jín huápi'i rajpuaíjtzi, ti ajta ca'anín jín a'amua japua rájve, caxu siyen a'ij té'ujmuajca, sete'entixáata yee ti caí xi ja'anáj ayén tí'iseijre'e í chaanaca japua, a'iné ayéé pu 'een jín ayén tejamaáaru ti ij Dios ayén amuaatéeseij, aísí ti pua'a secaí urarí'ene'acan jín seijre'e nusu secaí. ¹³ Caxu a'ij té'ujmuajca sino ayéé xu huataújtemua'ave'en a'iné xu'uri rajpuaíjtzi í Ciríistu'u jamuan sej si seajta siyen huataújtemua'ave'en se'íjna jime'e ti rí'i tejámuatá'asin a'ájna xicáara'an jetze ti jetzen huataseíjre'esin a'íjna í mej jín naa rí'i tira'utaseíjra í tavástara'a.

¹⁴ Jee xaa ne'u, ayéé pu ti'ayajna. Tí pua'a miyen a'ij pua'a tejá'amuaxajta me'íjna jime'e sej siyen Ciríistu'u jetze ajtéme'ecan, Dios pu a'íjna jín rí'i tejamaatá'aca. Ajta a'ín xiéjniu'ucare'ara'an í Dios, í ti ajta ayén ca'aníjra'a tatá'aca tej ti

tiyen rí'i tiraateájtuaani í Ciríistu'u, a'íi pu xiéjniu'ucare'ara'an ajta mú'ejmi jemi seijre'e.

15 Mí ajta, jíme'en ja'atí ti na'a ti mú'ejmi jetze ajtème'ecan, ché'e amín caí ayén a'íjna jín tirajpuaíjtzi a'íjna jime'e ti seíj huajé'ica, na'ari ti'títj huanahua nusu ti a'ij pua'a ti'itíújcha'íi, ca'ín ayén rijcaa ti caí jetzen ruxe'eve'e.

16 Mí ajta, ti pua'a seíj ayén a'íjna jín á'aviicua'ire'e a'íjna ti jín rajpuaíjtzi a'íjna jime'e ti Ciríistu'u jetze ajtème'ecan, ché'e a'íin caí tí'iteví'ira'atan, sino ché'e rí'i tiraatá'an í Dios a'íjna jime'e ti Ciríistu'u jetze ajtème'ecan.

17 Ayee pu'u xaa ne'u, a'iné pu'uri a'ájna teja'uré'ene ti ij Dios ayén hua'uxíjte'en í teite. Ajta, ayén autéchesin ti huá'axijte'en í ruteítestemua'a. Ajta, ti pua'a ayén autéjcheni itejmi jemi, ¿a'iquí té'eme í ti huá'aci'iti a'ímej í mej caí rá'astijre'e a'íjna í niuucari ti Dios rí'i titaateájtuaani itejmi jemi? 18 A'íj pu jín ayén té'eyu'usi'í títjín: "Tí pua'a muári'eri jín Dios ayén ru'irájtuaa a'íjna í ja'ati ti rí'i ti'itíújcha'íica'a, ¿a'iquí éene'e a'ame huá'a jemi í mej a'ij pua'a tí'íjxa í Dios, majta a'ímej jemi í mej a'ij pua'a ti'itíújcha'íi? Capu a'atzu a'ij xaa ne'u tihua'utévaire'esin."

19 A'íj pu jín, miché'e miyen huárini ti'títj jime'e ti xí'epi'in 'een, a'ij ti tiraavíjte'e a'íme í mej ti'títj jín á'aviicua'ire'e me'íjna í mej jín rajpuaíjtzi me'íjna jime'e ti Dios ayén tihua'utá'a. Miché'e miyen raatátuiire'en í ruxiéjniu'uca a'íjna jemi ti hua'utétaahuaca'a ti ajta caí ja'anáj ti'títj jín até'itzeaara.

5

Pedro pu ca'aníjra'a hua'atá'aca a'ímej í vaujsi

1 Ayee nu ca'aníjra'a hua'atá'aca, ne'ímej í mej vaujsi pú'een, í mej mú'ejmi jetze ajtème'ecan. Nee nu neajta vásta'a pú'een. Neajta nu niyen tiu'uséj a'íjna ti jín rajpuaíjtzica'a a'íjna í Ciríistu'u. Ayee pu che'atá na'a tí'ineci'iti ineetzi títj ajta tihuá'aci'iti a'ímej í mej majta Jesús jamuan á'ujjuhua'ane'en a'ájna xicáara'an jetze ti jetzen huataseíjre'esin a'íjna ti huápí'í naa ti'iseíire'e a'ame í Dios jemi.

2 Ayee nu tejá'amua'íjcate'e sej rí'i tihuá'ucha'in a'ímej í mej teítestemua'ame'en pú'een í Dios a'ij ti a'íin ari a'íjna jín tejámuaa'íjca. Caxu ca'anéeri jín siyen rijca sino ruxí'eví'ira'a jime'e xu'u, a'ij ti Dios tí'íjxe'eve'e. Caxu seajta se'íjna jín siyen rijca sej si ti'títj jín huamuá'itin, sino ayée xu'u a'ujca'anéecan jín tiu'utévaire'en. Na'ari caí, ayée xu tiu'utatévi'ira'ata se'íjna jime'e sej ti'títj huamuá'iti.

3 Setá'aj caí á'ujtzaahuate'e sej ve'ecán jín antiújmua'aree sej siyen tihua'uta'aíjte'en mej mí ca'anéeri jín miyen ti'títj jín huárini a'íme í sej huá'acha'íi.

Mí seajta mú'een, setá'aj siyen rí'í titeetiújcha'íica huá'a jemi a'íj ti tiraavíjite'e. ⁴ Tí pua'a siyen huárini, ayée pu tejá'amuaci'iti a'ájna xicáara'an jetze ti jetzen huataseíjre'esin a'íjna ti nain jín antiújmua'aree ti ayén che'atá na'a rí'í tí'itacha'íica tíj ajta ayén rici a'íjna ti rí'í tihuá'acha'íi í rucáne'axistemua'a. A'í pu ayén amuaatátistejsin a'íjna í curuun ti caí ja'anáj a'upuá'arixí'isin, ti ajta rí'í tí'iseíire'e a'ame í Dios jemi tíj na'a rusén jime'e.

single line composer ⁵ Seajta mú'een, mi sej seuj teemua, setá'aj siyen huá'astijre'e se'ímej í vaujsi. Setá'aj naijmi'í siyen huárini, sej si siyen huárini secaí á'ujtzaahuat'e seij seajta seij, a'iné ayée pu té'eyu'usi'í tijín:

Dios pu muári'eri hua'atá'aca
a'ímej í mej á'ujtzaahuat'e.

Mí ajta, a'í pu ayén rí'í tihua'atá'aca
a'ímej í mej caí miyen á'ujtzaahuat'e.

Ca'aníjra'a pu hua'atá'aca a'ímej í mej e'etiújse'iri

⁶ Setá'aj siyen huataúra'an sej cñieene'ecan jín tiu'utévaire'en í Dios jemi, a'íjna ti nain jín antiújmua'aree, ti ij a'íin ayén ve'ecán jín tejámuaa'íjcate'en ja'anáj ti ayén tejámuaaxí'epi'intari'íri'í. ⁷ Setá'aj siyen se'íjna jemi í Dios raateájtuaani tíj na'a í sej jín a'íj té'ujmua'ate a'iné jeíhua pu tí'imua'atze mú'ejmi jime'e a'íj ti tejá'amuaruuren.

⁸ Setá'aj temua'a naa tité'ujcu'uvee, seajta rí'í tí'ite'ixí'ere'e, mú'een, se'íjna jime'e ti a'íin tiyaaru'u, í ti amuájcha'íire'e, ayén éeni'íci'e á'uche'ecan tíj muajye ti á'ujijhuan a'íjna jime'e ti ayén rahuauhuau a'íjna ti raatécí'ime.

⁹ Setá'aj siyen huateújca'anen se'íjna jime'e sej té'atzaahuat'e sej si caí ratá'acare'en ti a'íjna í tiyaaru'u amua'antimuá'itin. Ayee xu seajta ramua'aree ti ayén huá'aruure a'ímej í á'amua'íhuaamua'a í mej miyen huacaíjme a'u ti na'a í chaanaca japua. Ayee pu éeni'íci'e seijre'e ti ayén huá'anaijmire'en mej mi miyen che'atá mena'a a'íjna jín á'aviicua'ire'e í mej jín rajpuaíjtzí setíj seajta mú'een.

¹⁰ Ajta a'íin í Dios ti nain jín rí'í tí'itá'aca, a'íjna ti ayén amuaatajé ti ij ayén tejamuáaci'iti a'íjna í sej jín naa rí'í tiyé'useijra í Ciríistu'u jemi tíj na'a rusén jime'e, ayée pu á'amuaruuren. Setí'ij a'atzu á'ateevi'in sej tí'itíj jín á'aviicua'ire'e í sej jín rajpuaíjtzí, a'í pu ruseíj ayén amuaanaíjmire'en, ajta ayén ca'aníjra'a amuaatá'asin sej si te'utáviicua'í. A'í pu ajta ayén amuaatá'asin sej siyen huateújca'anen temua'a naa.

¹¹ Ché'e a'íin ayén a'íjna jín ti'itéveeca'a ti ayén nain jín antiújmua'areere tíj na'a ti yú auca'ití a'ame, tíj na'a rusén jime'e.

Ayee pu ra'antipua'ajte

¹² Ayee nu cij caj tejá'amuyay'uuse'e ne'íjna jamuan í Silvano ti ayén tiná'amitiejte'e ti a'íin pú'een seij í ne'ihuaara'a ti caí ti'itij jín até'itzeaara. Ayee nu ne'íjna jetze tejá'amua'ixaate'e ti a'íi pu a'íin pú'een í ti tzáahuati'ira'a jín Dios ayén rí'i titatá'aca. Neajta ne'íjna jetze niyen ca'aníjra'a amuatá'aca sej si caí ja'anáj yá'uhua'anan a'ij nej tejá'amua'ixaate'e.

¹³ A'íime í mej yé huaté'uu íye Babilonia, í ti Dios ajta hua'antíhuau, yé mú á'amuateujte'e. A'íi pu ajta yé á'amuateujte'e í niyauj, a'íjna í Marcos. ¹⁴ Setá'aj huaújteujte'en xu'iteújpi'itze'axi'in se'íjna jime'e sej huaújxe'eve'e, seij seajta seij. Ché'e a'íin Dios rí'i amua'anpuá'ajte'en naíjmi'ica mú'ejmi mi sej Cirístu'u jetze ajtémecan. Ayee pu'u xaa. Antipua'areca'a.

A'ij ti tira'uyú'uxaca'a a'íjna í San Pedro, í ti hua'apua

A'í pu huá'ateujte'e a'íjna í Pedro

1 Inee Simón, i nej neajta Pedro pú'een, a'ij nu jetze tejá'amuayu'use'e ne'íjna jime'e nej ravaire'e ne'íjna í Jesús ti ajta Ciriístu'u pú'een. A'í pu na'antíhuau nej ni niyen tiu'utévaire'en í jemin. Seajta mú'een, Dios pu ayén amua'irájtua mú'ejmi, a'íjna í Dios ti urar'í'ene'acan jín seijre'e, sej si siyen che'atá sena'a té'atzaahuat'e tetíj iteen. A'íi pu a'ín pú'een ti jeíhua huápi'i tejámuatéva'iri.

2 Ché'e ayén jaítze'e tejá'amuaci'iti ti r'íi tejamuaatá'acare'en, ajta ti r'íi tejamua'anpuá'ajte'en a'íjna jime'e sej seri ramua'ate í Dios, seajta se'íjna í Jesús, ti ajta tavástara'a pú'een.

A'ij mej r'íi titetiújcha'íi muá'ara'ani a'íime í mej té'atzaahuat'e

3 Rumuári'eri'ira'a pu jín Dios ayén titaatá'a nain ti ruxe'eve'e í tej jín ruuri huateáturan í jemin, í tej teajta jín tiyen r'íi ti'itítacha'íi a'ij ti a'ín ayén tí'ijxe'eve'e. Ayee pu 'een jín ayén r'íi titaatá'a a'íjna jime'e tej tiyen raamuá'a te'íjna ti ayén taatajé tej ti tiyen huateáturan í jemin tíj na'a rusén jime'e ti ij ayén títaaci'iti a'íjna í tej jín r'íi tiyé'useijra, te'íjna jime'e ti a'ín ayén nain jín antiújmua'aree.

4 A'iné ayén 'een í jemin, a'íi pu ayén titaatá'a a'íjna í niuucari ti jín ve'ecán jín te'ataújratziiri'i, ti ajta jeíhua huápi'i ta jetze ruxe'eve'e tej ti te'íjna jín huatáta'uuna ti ij caí a'ij pua'a táaruuren a'íjna ti a'ij pua'a 'een ti huá'a tzajta'a seijre'e í teite í mej yen seijre'e chaanaca japua, tej ti teajta tiyen che'atá tena'a ri'éene'ecán jín seijre'e tíj ajta í Dios.

5 A'ij xu jín, setá'aj siyen huateújca'anen sej se'íjna jín ra'ajténaijmire'en í sej jín té'atzaahuat'e se'íjna jime'e sej seajta tzáahuati'ira'a jín r'íi ti'itiújcha'íi. Seajta setá'aj siyen se'íjna jín ra'ajténaijmire'en sej jín r'íi ti'itiújcha'íi se'íjna jime'e sej temua'a naa tirú'umua'aree.

6 Setá'aj seajta se'íjna jín ra'ajténaijmire'en í sej jín r'íi tirú'umua'aree se'íjna jime'e sej seajta nain jín á'ujcu'uvée. Setá'aj seajta se'íjna jín ra'ajténaijmire'en í sej jín á'ujcu'uvée se'íjna jime'e sej seajta te'utáviicua'i. Setá'aj seajta se'íjna jín ra'ajténaijmire'en í sej jín siyen té'eviicua'i se'íjna jime'e sej tzáahuati'ira'a jín rana'amiche í Dios.

7 Setá'aj seajta se'íjna jín ra'ajténaajmire'en í sej jín tzáahuati'ira'a jín rana'amiche í Dios se'íjna jime'e sej temua'a naa huateúrihuaamua'ata. Setá'aj seajta se'íjna jín ra'ajténaajmire'en í sej siyen rí'i tiu'uteúrihuaamua'ataca'a se'íjna jime'e sej siyen titehuaújxe'eve'en.

8 Setá'aj siyen nain jín ra'ajténaajmire'en a'iné ti pua'a siyen rí'i titeetiújcha'íica temua'a naa, ayée pu á'amuaruure a'ame sej jehua huápi'i tiu'utévaire'en sej si temua'a naa ti'titíj jín tiu'utátuuiire'en í Dios jemi se'íjna jime'e sej tzáahuati'ira'a jín ramua'ate se'íjna í tavástar'a, a'íjna í Jesús ti ajta Ciríistu'u pú'een.

9 Na'ari caí, ja'atí ti na'a ti ayén tirá'aturaate'e ti ayén nain jín ra'ajténaajmire'en í ti jín té'atzaahuate'e, ayée pu che'atá na'a 'een títj ja'atí ti arácun, ti caí a'ímuá ti'iseijrave. A'í pu ari ya'uhuá'axi ti Dios ayén tiraatá'uuni'iri'i a'íjna ti ajmí'i jín auteájturaa í jemin.

10 A'íj xu jín, ne'ihuaamua'a, setá'aj siyen jaítze'e hu-ateújca'anen sej si siyen huárini ti ij ayén ámitieere'e ti Dios ayén amuaatajé, ajta amua'antíhua'u. Tí pua'a siyen huárini, capu ja'anáj ayén á'amuaruuren ti Dios ayén mé amúuhua'axin títj na'a rusén jime'e.

11 Mí ajta, ayée pu tejá'amua'aci'iti sej si temua'a naa se'uun a'uteárute a'u ti rusén jín teja'uta'ájta a'íjna í tavástar'a ti tu'irájtuaa, a'íjna í Jesús ti ajta Ciríistu'u pú'een.

A'ij ti 'een jín té'eyu'usi'i a'íjna i yu'uxari

12 A'íj nu jín niyen rini nej ja'anáj ti na'a niyen tejá'amua'ixaate'e sej siyen tira'utámua'aree se'íjna. Capu amín a'ij sej seri ramua'aree, seajta seri te'utáviicua'iri'i se'íjna jime'e sej siyen té'atzaahuate'e.

13-14 Ayee pu tiná'amitiejte'e ti ayén tiraavítje'e nej niyen huárini títj na'a nej nauj yen seijre'e, nej ni ca'aníjra'a amuaatá'acare'en sej si siyen tira'utámua'aree a'ij sej huárini, a'iné nu'uri niyen ramua'aree ti ari vejli'i pítí'irici a'ájna xicáara'an jetze nej jetzen mi'ini. Ayee nu ne'íjna jín ramua'aree a'iné a'í pu tavástar'a, a'íjna í Jesús, ti ajta Ciríistu'u pú'een, ayée pu tinaatá'ixaa.

15 Neajta nu niyen huaténca'anejsin nej ni niyen teja-muá'itíi ti ij ayén huatári'iristare sej siyen ja'anáj ti na'a tira'utámua'aree netí'ij caí ché'e mé'e a'ahua'atan.

Pedro pu te'anxájta a'íjna jime'e ti rí'i tiyé'useijra a'íjna í Ciríistu'u

16 Tetí'ij te'íjna jamuá'ixa a'ij ti éeni'ici'e huataseijre'esin a'ájna xicáara'an jetze ti jetzen ajtahua'a yé ve'ecánejsin a'íjna í tavástar'a, a'íjna í Jesús ti ajta Ciríistu'u pú'een, ti ij ayén nain

jín antiújmua'areere, catu rá'astijre'eca'a te'íjna í niuucari í mej rujímua'a mena'a rájteu, í mej miyen tí'imua'atzejca'a. Catu xaa ne'u tajímua'a tena'a rájteu sino tají'isin tu jín naa rí'í tiye'useíra ta'araa ti a'í pu nain jín antiújmua'aree.

17 Ajta, Dios ayén rí'í tiraateájtuaa, ajta rí'í tiraatá'a a'íjna jime'e ti huápi'í tí'iseijre'e u ta japua tí'ij Dios ayén jíme'en tiu'utaxájtaca'a tíjín: “A'í pu a'ín pú'een í niyauj, í nej jeíhua huápi'í raxí'eve'e. A'í pu ajta rí'í tineetá'aca ineetzi.”

18 Teajta iteen, ayée tu ráanamujri'í te'íjna í niuucari ti júte'e je'icánamujre tetí'ij te'ánna a'uté'uuca'a te'íjna jamuan a'ánna í jirí jetze ti Dios huateúra'ate.

I niuucari mej jín tí'ixaxa'a í Dios jetze me'ecan

19 Ajta a'íjna í tej ya'useíj, a'í pu ayén araúraste a'íjna ti ajmí'í ayén té'eyu'usi'ihuaca'a a'íjna í yu'uxari jetze í mej jíme'en tiu'utaxájtaca'a í Dios jetze me'ecan. A'íj tu jín terí jaítze'e temua'a naa tirú'umua'aree ti ayén ti'ayajna a'íjna ti ajmí'í ayén té'eyu'usi'ihuaca'a.

Rí'í pu tejámuaatévaire'esin ti pua'a siyen che'atá sena'a ra'ará'astijre'en tíj ajta ja'atí ayén temua'a naa te'atánee tatzari jime'e a'u ti a'utíca'a. Setá'aj siyen che'atá sena'a ra'ará'astijre'en tíj ajta ja'atí ti ayén atánee ajta na'acai huataseíjre'en a'íjna í xu'ura'ave ti tapuá'arijme'eca u jé'ijnineí. Setá'aj siyen ra'ará'astijre'en ajta na'acai a'ín xiéjniu'ucare'ara'an í Dios ayén huateáturan í a'amua tzajta'a.

20 Amuacáí, ayée pu ruxe'eve'e sej siyen ráamua'aree ti caí ja'atí ja'anáj ruseíj a'ij tirájteu a'ij ti huataújmua'a a'íjna í niuucari í mej miyen tiu'utaxájtaca'a í Dios jetze me'ecan ti ayén raateájtuaa itejmi jemi.

21 Capu ja'atí ja'anáj ruseíj a'ij tirájteu ti ayén tiu'utaxáj í Dios jetze me'ecan sino a'íjna xiéjniu'ucare'ara'an í Dios, ayée pu ca'aníjra'a hua'utá'a mej miyen tiu'utaxáj, a'ímej í mej me'íjna jín tiu'utaxájtaca'a í Dios jetze me'ecan.

2

A'íme í mej caí tzáahuati'ira'a jín tihuá'amua'ate

1 Aj mú mi huá'a tzajta'a í teite miyen huataseíjre seica í mej hua'ítzi jín tihuá'u'itíiri'í. Ayee mú che'atá mena'a huataseíjre'esin mú'ejmi jemi a'íme í mej majta hua'ítzi jín tejamuaatá'itíira. Avíitzi mú jín miyen raateátuaasin mú'ejmi jemi me'íjna í niuucari ti amuá'ujisin, í mej jín mé rúurieni me'íjna í tavástara'a ti ajta huá'a jetze me'ecan tiu'utanájchitaca'a í mej té'echa'íica'a í Dios jemi. A'íj pu jín tihuá'aci'iti ti a'ín Dios ayén ca'anacan hua'antipué'ajte'en.

2 Majta mu'ití mú miyen hua'ará'astijre'esein mej mi miyen che'atá mena'a tí'ihuájxana'acira'aten matíj a'íme.

Ayee mú 'een jín seica miyen a'ij pua'a ti'ijxáata muá'aju'u me'íjna í niuucari í tej jíme'en huajú'un me'íjna jime'e a'ij mej rici a'íime í mej hua'itzi jín tejámuaatá'itiira.

³ Ayee mú 'een jín miyen mú'ejmi jíme'en tí'imua'itín me'íjna jime'e mej huápi'i raxí'eve'e mej jeihua tí'ijcha'íica. A'ij mú jín miyen hua'itzi jín amuaatémua'iti. Tíj na'a ajca'ihuá'imua tí'ij Dios ayén hua'uxíjte, tíj na'a íjii aúche'e pu araúrastejsin a'íjna í niuucari ti huá'a jíme'en tiu'utaxájtaca'a. Ajta ayén ti'ayajna ti Dios auj ayén hua'antipúa'ajte'esín.

Single Line Composer ⁴ Jee xaa ne'u, Dios pu caí ti-hua'utá'uuni'iri'i a'ímej í mej mejmí'i ta japua tí'ivaire'eca'a, a'ímej í mej majta miyen ti'tíj jín auteájturaa í jemin, sino a'úu pu ayén huaje'etéehua'axi u tajete a'u ti puaíjtzí hua'atá'acare'e a'ame. A'uu pu hua'uteájtuaa a'u ti e'etéecun mej mi me'uun é'enami'ihua a'u ti a'utíca'a. A'uu mú e'avíitzi'ihua muá'aju'u ajta na'a caí Dios ayén hua'uxíjte'en a'ájna xicáara'an jetze ti jetzen nain te'entipúa'ajte.

⁵ Capu ajta tihua'utá'uuni'iri'i a'ímej í mej jécua imuá yén seijre'eca'a, sino ayée pu tiu'utá'a ti a'íin jaj ayén tíjste nain-japua í chaanaca ti ij a'íjna jín puaíjtzí hua'utá'an a'ímej í mej caí a'atzu rá'astijre'eca'a í Dios.

Mí ajta, a'íi pu xaa raatévai a'íjna í Noé ti ayén tihua'utá'ixaa a'ij mej ye'í huárini mej mi xí'epi'in jín seijre'e í Dios jemi. Ajta Dios ayén hua'utévai a'ímej í seica í mej miyen aráhua'apua ará'aseca'a.

⁶ A'íi pu ajta hua'uxíjte a'ímej í mej me'uun a'uchéjme'ecaa í chajta'a jetze ti hua'apua, a'ujna u Sodoma, ajta u Gomorra. Nain pu jín hua'uteátaij. Ayee pu 'een jín huá'uruu ti ij ayén titaatá'itíi a'ij ti huá'aruuren a'ímej í mej caí a'atzu rá'astijre'e í Dios.

⁷ Mí ajta, a'íi pu raatévai a'íjna í Lot, a'íjna ti rí'i ti'itíújcha'íica'a í jemin, a'íjna ti ajta a'ij pua'a ará'aseca'a a'ij mej rijcaa í mej miyen hua'újxana'acira'ate a'íime í mej caí a'atzu ti'itíj á'asteca'a.

⁸ Ajta a'íin í tevi ti rí'i ti'itíújcha'íica'a í Dios jemi, a'iné a'íi pu nain tújca'ari tzajta'a ayén huá'a tzajta'a é'echejca'a, jeihua pu rajpuaíjtzica'a í ru tzajta'a ti rí'éene'ecán jín seijre'eca'a. Ayee pu 'een jín tirajpuaíjtzica'a a'íjna jime'e ti ayén raasej, ajta ráanamujri'i í mej a'ij pua'a rijcaa a'íime í mej caí ti'itíj á'asteca'a.

⁹ A'ij pu jín, Dios ayén raayí'iti ti ayén ru'ijrájtuaani a'íjna jetze ti jín rajpuaíjtzí a'íjna í ja'ati ti rí'i ti'itíújcha'íi. A'íi pu ajta ayén raayí'iti ti hua'íteáanan a'ímej í mej a'ij pua'a ti'itíújcha'íi ti ij ayén puaíjtzí hua'utá'an a'ájna xicáara'an jetze ti jetzen huá'axijte'en naíjmi'ica.

Single Line Composer ¹⁰ Jee xaa ne'u, ayée pu ti'ayajna, ti ayén tihuá'aci'iti a'ímej í mej jetzen á'ujca'ane me'íjna jetze ti jéihua a'ij pua'a tí'iseijre'e, mej mi miyen tí'ihuaúxana'acira'aten me'ímej jamuan í ruxí'ej teteca. Ayee pu che'atá na'a a'ij pua'a tí'iseijre'e mej caí a'atzu tí'itíj jín té'aste. Ayee mú á'ujca'ane mej miyen huárini a'ij ti tihuá'amítiejte'e. Jéihua mú á'ujtzaahuat'e. A'íi mú majta caí rátziihne'e miyen á'ujca'ane mej a'ij pua'a tihuá'axajta a'ímej í mej ta japua é'eseijre'e.

¹¹ Mí majta a'íime í mej ta japua tí'ivaire'e, camu miyen á'ujca'ane mej miyen a'ij pua'a tihuá'axajta a'ímej í teteca me'íjna jemi í tavástar'a. Mí majta a'íime, jaítze'e mú rucacá'ane, majta jaítze'e ve'ecán jín antiújmua'aree mecaí a'ímej í teteca.

¹² Majta a'íime í teteca, ayée mú a'ij pua'a tí'ixáata muá'ayel'i me'íjna jime'e í mej caí a'atzu yaú'ítie. A'íj mú jín miyen che'atá mena'a seijre'e matíj a'íime í ye'emuaate í mej caí tivejául'ítie, í mej ché'e mena'a á'ujujhua'an. Ayee mú 'een jín huanúnu'ihuaca'a mej mi teite hua'uvívi'in, majta huá'ucui'ini. Majta a'íime í teteca, ayée mú che'atá mena'a antipúa'ari me'íjna jime'e í mej jín a'ij pua'a huá'uruu a'ímej í mej amuacáí rí'i titeetiújcha'íica.

¹³ Ayee pu che'atá na'a tihua'utá'asin ti ja'atí ayén tihuá'ari'ira í mej tí'ijcha'íi matíj majta a'íime rujámua'a mena'a miyen tihuá'ari'iri'i í seica í mej tí'ijcha'íica'a. Ajta a'íjna í mej tí'itíj jín huataújtemua'ave'en, ayée mú tújca'ari tza-jta'a ruxiéehua tí'iteseijre'e me'íjna jime'e ti jetzen huiiráninei. Ayee mú che'atá mena'a seijre'e huá'a tzaajta'a í teite tíj tí'itíj ti é'ihuameijra, tíj ajta a'íjna ti jín cápita'inaca'a. Ruxiéehua mú rutémua'ave'e me'íjna jime'e mej amuáacuanamua muá'aju'u matí'ij majta miyen tí'iyeste mú'ejmi jamuan.

¹⁴ Ayee mú jetzen á'ujca'ane me'íjna jetze í jíta'a matíj mena'a mej miyen ranecua'atze mej mi miyen jamuan tí'ihuaúxana'acira'aten. Camu majta ja'anáj raatapuá'ajta mej miyen á'atura í Dios jemi. Majta, ayée mú ca'aníjra'a hua'atá'aca a'ímej í mej caí xi té'eviiuca'i, mej mi majta miyen che'atá mena'a auteáturan í Dios jemi. Temua'a mú tíraarí'ire a'ij mej tí'itíj jín huárini mej mi miyen tiraatéevi'i tí'itíj ti na'a mej miyen tí'ijxe'eve'e me'íjna jime'e mej chueere'e. A'íi mú a'íin pú'een í teitejra'a ti Dios puaíjtzi hua'utá'asin.

¹⁵ Mu'uri ajtacíj í juye jetze í mej japuan huajú'un a'íime í ti rí'i tihuá'amítiejte'e. Majta meri me'íjna jetze ucájrupi tíj ajta ayén ucájrupi a'íjna í Balaam teecan ti yaujra'an pú'eene'e a'íjna í Beor teecan. Ajta a'íjna í Balaam, ayée pu

ra'aránajcheca'a ti ti'itíj huamuá'itin a'íjna jime'e ti a'ij pua'a huárini.

16 Mí ajta, puuru'u, ti caí té'anri'ire, ayée pu tiu'utaniú tíj teáata'a. Aj pu'i ra'ajté'axi a'íjna í Balaam a'íjna jime'e ti a'ij pua'a rijcaa. Ayee pu a'íjna jín huaríj, a'í pu ayén raatá'ijmáijri'i a'íjna ti ayén ruseíjrataca'a ti nu'u Dios jetze me'ecan tí'ixaxa'ata'a, ti caí ti'itíj jín ayén huárini a'íjna jime'e ti rutímua'i.

17 Ayee mú che'atá mena'a tí'ivaire'e a'íime í teteca tíj a'u ti e'ejaijxa a'u ti caí jaj 'e'ejmí'iyee na'ari í jaitiri ti eeca ráatajchi, ajta ti jetzen caí víjvi'iyeej. Ayee pu tihuá'aci'iti mej me'uun a'uteá'aturan u tajete a'u ti huápi'i a'utíca'a tíj na'a rusén jime'e.

18 Ayee pu a'íjna jín ayén tí'irineca a'íjna jime'e mej miyen ca'anín jín á'ujtzaahuat'e me'íjna jime'e í niuucari ti caí a'ij huataújmu'a. Majta miyen ca'aníjra'a hua'atá'aca í seica mej mi miyen tiú'umua'ati me'íjna jetze ti huá'a jetze huiiráninei ti ayén ruseíj a'ij tirájteu. Ayee mú a'íjna jín huaríj, a'í mú miyen majta ca'aníjra'a hua'atá'aca a'ímej í mej camuché'e tihuíjsin huá'a jemi mej mi majtáhua'a ti'itíj jín auteá'aturan í Dios jemi me'íjna jime'e mej hua'itzi jín tihuá'aijte'e a'ímej í teteca.

19 Ayee mú ti'itíj jín títe'eteúratziiraca'a mej nu'u tihua'utá'an mej mi ruxiéehua á'ujujhua'ane'en. Mí ajta, capu ri'irí a'iné a'í mú rujímua'a mena'a miyen ca'anéeri jín tí'ivaire'e me'íjna jime'e mej a'ij pua'a ti'itíjcha'í, a'iné ja'atí ti na'a ti ayén ca'anéeri jín tí'ivaire'e, a'í pu ayén ravaire'e a'íjna í ja'ati ti ari ra'antimua'íti.

20 Ajta ti pua'a meri miyen raatapuá'ajtaca'a mej miyen che'atá mena'a a'ij pua'a ti'itíjcha'í matíj í seica í mej yen japuan seijre'e í chaanaca, ti pua'a miyen raatapuá'ajtaca'a me'íjna jime'e mej ra'ancuré'a me'íjna í tavástar'a ti ajta ayén tu'irájtuaani, a'íjna í Jesús ti ajta Ciríistu'u pú'een, ti pua'a miyen me'íjna jín huaríj, majtáhua'a mú miyen a'ij pua'a huateáarij ti ij ajtahua'a hua'utémua'itin a'íjna ti a'ij pua'a 'een. Ajta, ayée mú jaitze'e a'ij pua'a ti'iteséire'e muá'aju'u tí'ij nain te'entípuá'are caí ti jéjcu'a mej imuá seijre'eca'a.

21 Mana'ajtzí caí ja'anáj ráamua'atijche'en me'íjna í ye'irá ti naa tí'iseijre'e í Dios jemi mecaí miyen ramua'areere, majta yá'uhua'axin a'íjna í niuucari ti jín Dios ayén huateúra'ate, ti ajta ayén raateájtuaa a'ímej jemi ti ij a'íjna jín tihua'uta'aíjte'en.

22 Ayee pu xaa tihuá'uruu a'ij ti té'eyu'usi'i í yu'uxari jetze tíjín: "A'íjna í tzi'í ajtahua'a pu mú a'uvé'emej a'utí ejjár'aj tí'ij ráacua'ani í rujára'iri." Ajta ti ayén tíjín: "A'íjna í tuiixu ti hua'íhuaca'a, ajtahua'a pu mú a'uvé'emej a'u ti jaú'í'ihuaca'a í xarij jime'e ti ij ajtahua'a ayén hua'íhuaca'a."

3

T'ij uvé'enejsin í tavástar'a

1-2 Mú'een, nej já'amux'e'leve'e, a'í pu a'ín pú'een í nej hua'apuaca jetze jín tejá'amuy'u'se'e. Ayee nu che'atá nena'a ne'íjna jime'e í ti hua'apua, ca'aníjra'a nu jín amu-atá'aca sej si siyen tzáahuati'ira'a jín tiú'umua'ati se'íjna jetze í nej jín niyen amuatá'aca sej ra'utámua'aree a'ij mej tiu'utaxájtaca'a a'íme í mej Dios jetze me'ecan tí'ixaxa'ata'a, setá'aj siyen che'atá sena'a ra'utámua'aree í niuucari í ti jín tejamuaata'áj a'íjna í tavástar'a ti ajta a'ín pú'een a'íjna ti amua'irátuaasin. A'ii pu a'ín pú'een í niuucari ti a'ín ayén tiraateájtuaa itejmi jemi tej ti tiyen tejámuaatá'ixaate'en mú'ejmi.

3 Ayee xu ramua'aree ti ayén té'eme a'ájna xicáara'an jetze ti jetzen nain te'entipuá'ajte. A'í mú huatasej're'esin a'íme í mej amuá'axieehuari'i mej mi rá'axieehuari'ira í niuucari ti téjmi jemi raateájtuaa. Ayee mú me'íjna jín á'ujjuhua'ane'e muá'aju'u mej miyen rá'astij're'e a'íjna ti ayén tihua'amítiejte'e tíj na'a a'ij ti tihua'aráanajche ti a'ij pua'a 'een.

4 Ayee mú tí'ixáata muá'aju'u tíjín: "A'ii tá'uj huaríj a'íjna í ti jín Dios ayén te'ataújratziiri'i ti nu'u yé huatasej're'esin. Tij caí, capu ayén teja'uré'enejsin a'iné aúche'e pu ayén che'atá na'a seij're'e tíj ajta ayén seíre'e á'aye'i tíj na'a a'íjna xicáara'an mej jetzen huácuii í tavaújsimua'aci'i tíj na'a ajta íjii. Ayee pu che'atá na'a aúche'e seij're'e tíj ajta seij're'eca'a a'ájna tí'ij Dios ayén raatétaahuaca'a í chaanaca."

5 Ayee mú 'een jín miyen tí'ixa me'íjna jime'e mej miyen ruxí'evi'ira'a jín taúra'aca miyen yá'uhua'axin ti jéj'cua'ímua Dios ayén runiuuca jín tiu'uta'aíjtaca'a ti ayén huatasej're'en a'íjna í ta japua. Ajta a'ín í chaanaca, ayée pu tiu'utétaavijhuaca'a tí'ij ayén ajnén á jaata'a. Ajta a'ín ti japuan seij're'e, ayée pu ajta a'íjna jín ruuri á'aye'i a'íjna jime'e í jaj.

6 Ajta a'íme í mej jéj'cua'ímua japuan huachéejme'ecaa í chaanaca japua, a'í mú jín e'ehuaújpua'arixi me'íjna jime'e ti a'ín jaj ayén huatámi'yeca'a, ajta hua'ujámiste.

7 Mí ajta íjii, ayée pu tí'ijci'iti a'íjna í ta japua ti íjii seij're'e, ajta a'íjna í chaanaca í tej yen japuan seij're'e i tej íjii huáteite, Dios pu ayén racha'í ti ij ayén raateátaiira. Ayee pu ari raaxí'epi'íntare ti ayén huárini a'ájna xicáara'an jetze ti jetzen huá'axijte'en í runiuuca jime'e, ajta huá'apua'ajte'en a'ímej í teite í mej caí a'atzu rá'astij're'e.

8 Setá'aj caí siyen tiyá'uhua'axin, ti seíj xicaj ayén che'atá na'a tí'ítiej í Dios jemi tíj ajta tí'ítiej a'achú cumu seíj ví'ira'a nine'ira'a. Ajta, seíj ví'ira'a nine'ira'a ayén che'atá na'a tí'ítiej í Dios jemi tíj seíj xicájra'a.

⁹ Tí pua'a Dios ayén caí ca'anacan araúrasten a'íjna jime'e í ti jín te'ataújratiiri'i, capu ayén huataújmu'a'a ti caí ja'anáj a'íjna jín araúrasten a'ij mej tí'imua'atze í seica sino temua'a pu ayén té'eviicua'i mú'ejmi jemi a'íjna jime'e ti caí raxí'eve'e ti ja'atí ayén á'uveti. Capu xaa ne'u ayén raxí'eve'e sino ayée pu raxí'eve'e mej naími'i miyen huataújtuiire'en í jemin me'íjna jime'e mej seicié tiú'umua'ati mej mi caí ché'e a'ij pua'a rijca.

Single Line Composer ¹⁰ Mí ayée pu che'atá na'a teja'uré'enejsin a'ájna xicáara'an jetze ti jetzen huatasejre'esin í tavástar'a'a tíj ajta nahua'ari ayén aviitzi jín huatasejre'en í tíca'ari tzajta'a. Ajta a'íjn í ta japua, ayée pu huatánamuajre'esin tí'ij antipua'are. Ca'anín pu jín tiu'utátzi'iti. Ajta tíj na'a ti ayén tiú'utaavijhuaca'a, a'íj pu ayén huataújtuaasin a'íjna jime'e ti rí'i huateátaasin. Ajta a'íjna í chaanaca, ajta nain tíj na'a japuan tí'iseijre'e u ti tiú'utaavijhuaca'a, naíjmi'i tíj na'a raateátaiira.

¹¹ A'iné nain pu ayén huataújtuaasin, ayée pu tiú'ujxe'eve'e sej siyen rí'i titeetiújcha'íica, sej si rí'i tí'iteseijre'e í Dios jemi nain jime'e a'ij sej rici, sej si seajta nain jín ra'ará'astijre'en í Dios.

¹² Setá'aj siyen rahuauca, seajta siyen a'ujca'anéecan jín tí'ijchú'eve'e ayén teja'uré'enen a'ájna xicáara'an jetze ti jetzen Dios te'entipua'ajte. Ayee pu a'íjna jín huataújtuaasin a'íjna í ta japua a'íjna jime'e ti taij raateátaiira. Ajta a'íjna ti jín nain tiú'utaavijhuaca'a tíj na'a ti tí'iseijre'e, a'íj pu ajta huataújtuaasin a'íjna jime'e ti rí'i tiraateátaiira.

¹³ Mí teajta iteen, a'iné a'íj pu a'íjna jín te'ataújratiiri'i ti ayén huárini, a'íj tu jín tiyen rachú'eve'e seíj í ta japua ti jéjcu'a, ajta seíj í chaanaca ti ajta jéjcu'a a'u ti e'eseíire'e a'ame a'íjna ti rí'éene'ecán jín seijre'e matíj mena'a me'uun seíire'e muá'aju'u.

I niuucari ti jín ra'antipua'ajte

¹⁴ A'íj xu jín siyen huárini, mi nej já'amuaxe'eve'e, a'iné ayée xu seri rachú'eve'e ti ayén teja'uré'enejsin. Setá'aj siyen títeeteújca'anen sej siyen éeni'ici'e seijre'e í jemin sej temua'a naa ru'ihuaamua'atan, sej si caí tí'itíj jín á'aturaacaj, ti ij a'íjn Dios caí tí'itíj jín a'amua jetze te'ujpuá'ajte'en.

¹⁵ Setá'aj se'íjna jetze tiú'umua'ati ti Dios ayén amua'irátuaasin a'íjna jime'e ti raayí'iti ti te'utáviicua'i mú'ejmi jemi.

Ajta a'íjn í ta'ihuaara'a í tej raxí'eve'e, a'íjna í Pablo, Dios pu ayén raatá'a ti yaú'itiéé á'ara'ani temua'a naa. A'íj pu ayén che'atá na'a tejamuaatayú'use nain jime'e tetíj iteen.

¹⁶ Ajta a'íjna jetze ti a'íjn ra'utéyu'uxaca'a, a'íjna jetze ayén namuajre'e seica í niuucari ti ayén muári'eri ti ja'atí ayén

yaú'itiée á'ara'ani. Ajta seica í teite í mej caí ti'itíj ú'umua'aree, í mej majta caí xi té'eviicua'i í mej jín té'atzaahuat'e, ayée mú tí'itese'e mej mi miyen seicié tiyaú'itiée muá'ara'ani, mej mi majta tihuá'a'itiiira a'ij ti caí ayén tiraavíjte'e a'íjna ti Pablo ra'utéyu'uxaca'a, ajta a'íjna ti té'eyu'usi'i a'íjna jetze í yu'uxari ti Dios ayén raateájtuaa itejmi jemi. Tí pua'a miyen me'íjna jín huárini, ayée pu tihuá'aci'iti mej antiújpua'ajte'en.

17 A'iné xu'uri amuacá siyen ramua'aree, mú'een mi nej já'amuaxe'eve'e, rí'i xu'u mú'een ti ij caí ja'atí ayén ca'aníjra'a amuaatá'an sej si siyen che'atá sena'a titecaújxiiehuata í Dios jemi matíj a'íime í mej a'ij pua'a tí'iteteite, í mej caí ti'itíj á'astijre'e. Rí'i xu'u sej si caí se'íjna tejá'uhua'axin í sej jín té'eviicua'i se'íjna jime'e sej huá'astijre'e se'ímej teitejra'a. Seajta mú'een, setá'aj siyen huaújnaijmi'ire'en í ru tzajta'a se'íjna jime'e ti a'íin tavástar'a rí'i tejamuatá'aca, a'íjna ti ajta amua'irájtua, a'íjna í Jesús ti ajta Ciríistu'u pú'een.

18 Setá'aj siyen che'atá sena'a huaújnaijmi'ire'en se'íjna jime'e sej ramua'ate. Tiché'e rí'i tiraateájtuaani íjii, teajta tíj na'a rusén jime'e. Ché'e ayén teja'uré'enen. Yee pu'u. Pu'uri antipúa'areca'a.

A'ij ti tira'uyú'uxaca'a a'íjna í San Juan, í ti seij

I niuucari ti ruurican e'ihuateájtuaani

¹ Jíme'en a'íjna í Jesús ti Ciriístu'u pú'een, a'íi pu jécua imúa seijre'eca'a tǵ na'a ti yú e'iré'ene. A'íi pu ajta a'íin pú'een í tej ráanamujri'i a'ij ti ye'í tiu'utaxájtaca'a. Teen tu teajta tajǵ'i jǵn raasej, teajta tiyen raamuá'a ja'ati ti pú'eene'e, teajta tiyen tamuájca'a jǵn ra'ajtamuariej te'íjna ti niuucari pú'een ti ajta ruurican e'ihuateájtuaani. ² Ajta, a'íi pu huatasejre a'íjna ti ruurican e'ihuateájtuaani.

Teajta iteen, teen tu raasej. Teajta tiyen tiraataxájta, teajta tiyen tejá'amua'ixaate'e te'íjna ti rusén jǵn i'í ruuri, ti ajta jemin seijre'e í rutáata í Dios. Ajta, a'íi pu téjmi jemi huatasejre.

³ A'ij tu teajta tiyen tejá'amua'ixaate'e te'íjna í tej raasej, teajta í tej ráanamujri'i, sej si seajta mú'een siyen che'atá sena'a tiú'umua'ati tetǵ iteen tí'imua'atze tej ti naǵmi'i ta'ihuaamua'a tá'ara'ani. Jee xaa ne'u, teen tu jemin seijre'e, te'íjna í Dios jemi í tej rájya'upua. Teen tu teajta tiyen che'atá tena'a jemin seijre'e te'íjna jemi í ti yaujra'an pú'een í Dios, a'íjna í Jesús, í ti ajta Ciriístu'u pú'een.

⁴ Ayee tu 'een jǵn tiyen tejá'amuyau'use'e ti ij ayén raanaǵmi'ire'en í ti jamuaatá'aca sej jíme'en rutémua'ave'e.

Dios pu téjmi jemi seijre'e ti ayén che'atá na'a 'een tǵ tatzari

⁵ A'ii pu a'íin pú'een í niuucari í ti Ciriístu'u ayén titaatá'ixaa ti nu'u a'íin Dios ayén téjmi jemi seijre'e tǵ tatzari ti ayén tátatzavi'i í ta tzajta'a, ajta nu'u capu a'atzu jemin seijre'e ti'itǵ ti a'ij pua'a 'een, ti ayén che'atá na'a 'een tǵ tǵca'ari.

⁶ Tǵ pua'a tiyen te'íjna jetze tiyen mé titejá'ujuhua'ane'en a'u ti a'utǵca'a teajta rá'antixáata tiyen titeejú'un a'u yee tej Dios jemi seijre'e, catu jé'iyecan jǵn tiyen ti'itǵtacha'íi sino tetǵ'ihua'itaca tu'u.

⁷ Mǵ teajta iteen, ti pua'a tiyen che'atá tena'a te'íjna jetze tiyen titeejú'un, te'íjna jetze ti tátatzavi'i, a'íi pu rǵ'i taruure tej ti tiyen temua'a naa ta'ihuaamua'a tá'ara'ani. Ajta, a'íjna ti yaujra'an pú'een í Dios, a'íjna í Jesús, a'íi pu ajta tá'ari'ira nain tǵ na'a í tej jǵn ateáturaaveca í Dios jemi. A'íi pu ayén taruure a'íjna jíme'e ti ari huamǵ'i ta jetze me'ecan. A'ij pu jǵn ayén tira'iráaxire í ruxuure'e.

⁸ Tǵ pua'a tiyen tiraataxáj yee tej nu'u caí ti'itǵ jǵn ateáturaaveca í Dios jemi, ayée tu tajǵmua'a tena'a

tacuanamua. Ajta, a'íjna í niuucari ti ayén ti'ayajna, capu téjmi jemi seijre'e. ⁹ Mí teajta iteen, ti pua'a tiyen tiraataxáj í tej jín auteájturaa í Dios jemi, ayée tu tí'ijmua'aree ti Dios ra'ará'astejsin a'íjna jíme'en ti jín te'ataújratziiri'í ti nu'u ayén titaatá'uuni'i nain jíme'e í tej jín auteájturaa í jemin. Teen tu teajta tiyen tí'ijmua'aree ti ayén tiraavíjte'e ti Dios ayén titaatá'uuni'i.

¹⁰ Tí pua'a tiyen tiraataxáj yee tej nu'u caí ja'anáj ti'itíj jín auteájturaa í Dios jemi, ayée pu huataújmua'a í tej teri tiyen te'íjna jíme'en raatamuá'a í Dios ti nu'u a'íin tí'ihua'itaca. Ajta a'íjna í niuucari ti ayén téjmi jemi raateájtuaa, capu xaa ne'u a'atzu téjmi jemi seijre'e.

2

Ajta a'íjna í Ciríistu'u, a'í pu tí'ixi'epi'íntare'e itejmi jetze me'ecan

¹ Mí sej niyaujmua'a, mi nej huápi'i já'amuaxe'eve'e, ayée nu 'een jín tejá'amuayu'use'e sej si caí tí'itíj jín auteáturan í Dios jemi. Mí ajta, ti pua'a ja'ati ayén tí'itíj jín teuuteáturan í Dios jemi, seij pu tayá'upua jemin seijre'e ti ta jetze me'ecan tí'ixi'epi'íntare'e. A'íi pu a'íin pú'een a'íjna í Jesús ti ajta Ciríistu'u pú'een. A'íi pu urarí'ene'acan jín seijre'e í Dios jemi.

² Ciríistu'u pu ajta ta jetze me'ecan rí'i tiraatá'a í Dios ti ij caí puaíjzi taatá'an a'íjna jíme'e í tej jín auteájturaa í jemin. Ayee pu ajta che'atá na'a huá'a japua huaniú naíjmi'ica a'achú mej pua'amé í mej yen huachéjme í chaanaca japua.

³ Tí pua'a tiyen tirá'astijre'e a'ij ti a'íin titaata'aíj, ayée tu a'íjna jín tiyen tí'ijmua'aree tej jé'iyecan jín tiyen tí'ijmua'ate.

⁴ Tí pua'a seij ja'ati caí rá'astijre'e a'ij ti titaata'aíj, ajta ti pua'a a'íjna í ja'ati ayén tiu'utaxáj yee ti nu'u ayén tí'ijmua'ate a'íjna í Jesús, a'íjna í ja'ati, ayée pu tí'ihua'itaca. Ajta, capu jé'iyecan jín tí'itiújcha'íi.

⁵ Mí ajta, ti pua'a a'íjna í ja'ati ayén tira'ará'asten a'íjna i niuucari í ti téjmi jemi huatétuihuaca'a, ayée tu te'íjna jín tí'ijmua'aree ti ayén raanaíjmire í tzajta'an a'íjna í ja'ati ti a'íin jé'iyecan jín raxí'eve'e í Dios nain jíme'e. Ayee tu teajta te'íjna jín tí'ijmua'aree tej tiyen te'íjna jemi seijre'e í Dios.

⁶ Ajta ti pua'a ja'ati ayén tiú'ujseijrata ti a'íi pu miijmu ayén nu'u urarí'ene'acan jín seijre'e jemin í Dios, ayée pu ajta tiú'ujxe'eve'e ti a'íin ja'ati ayén che'atá na'a rí'i tí'itiújcha'íi tíj ajta a'íin Ciríistu'u rí'i tí'itiújcha'íica'a.

Ajta a'íjna í niuucari ti jéjcuacan jín tí'ita'ajte'e

⁷ Mí nej já'amuaxe'eve'e, canu jéjcuacan jín tejá'amuayu'use'e í ti jín titaata'aíj í Dios, sino a'íj nu jín tejá'amuayu'use'e ne'íjna í niuucari ti jéjcuca imuá Dios

ayén a'íjna jín titaata'aíj tíj na'a ti jéjcuá imuá seijre'eca'a mú'ejmi jemi tíj na'a ti yú e'iré'ene. Ajta a'íjna ti jéjcuá imuá jín titaata'aíj í Dios, a'íi pu a'ín pú'een í niuucari í sej ráanamujri'i.

⁸ Mí neajta inee, neajta nu jéjcuacan jín tejá'amuayu'use'e ti ayén ti'ayajna a'íjna jemi, ajta mú'ejmi jemi, a'iné pu'uri te'entipué'ari a'íjna ti a'uun é'eseijre'e a'u ti a'utíca'a. Ajta pu'uri a'utéjche ti huatatátzave'en a'íjna ti jé'iyecan jín tátatzavi'i.

⁹ Tí pua'a ja'ati ayén tiú'ujseijrata ti a'ín miijmu ari nu'u a'uun á'ume a'u ti á'uneeri'i, mi ajta a'íjna í ja'ati, a'íi pu ru'ihuaara'a tícha'íire'e, a'íi pu ajta aúche'e a'uun aumé a'u ti a'utíca'a a'u ti caí á'atatzave'e.

¹⁰ Ajta a'ín í ja'ati ti raxí'eve'e í ru'ihuaara'a, a'íi pu xaa a'uun aumé a'u ti á'atatzave'e í tavástar'a. Ajta capu ti'tíj jín a'aturáa í Dios jemi. ¹¹ Mí ajta, a'ín í ti rájcha'íire'e í ru'ihuaara'a, a'íi pu a'uun é'eseijre'e a'u ti a'utíca'a. A'íi pu xaa auj aumé a'u ti a'utíca'a, ajta capu ramua'aree a'u ti á'ume a'iné tíca'ari pu ayén ráaruu ti ij aráacun.

Tej nu'u caí tí'ixe'eve'e a'íjna ti yen seijre'e i chaanaca japua

¹² Ayee nu 'een jín tejá'amuayu'use'e mú'ejmi mi sej niyaujmua'a a'iné Dios pu ayén tejámuaatá'uuni'iri'i í sej jín auteájturaa í jemin a'íjna jime'e a'ij ti huaríj a'íjna í Jesús. ¹³ Seajta mú'een, mi sej huá'avaujsimua'a pú'een, ayée nu 'een jín tejá'amuayu'use'e a'iné mú'een xu ramua'ate se'íjna ti tíj na'a jéjcuá imuá seijre'eca'a, ajta tíj na'a ti yú e'iré'ene seijre'e. Seajta mú'een, mi sej teemua, ayée nu 'een jín tejá'amuayu'use'e a'iné mú'een xu seri ra'antimúá'iti se'íjna í xiéjniu'ucari ti a'ij pua'a 'een.

Seajta mú'een, mi sej yaújmua'ame'en pú'een, ayée nu 'een jín tejá'amuayu'use'e a'iné mú'een xu ramua'ate se'íjna í tej rájya'upua. ¹⁴ Ayee nu neajta 'een jín tejá'amuayu'use'e mi sej huá'avaujsimua'a pú'een a'iné mú'een xu seri ramua'ate se'íjna ti jéjcuá imuá seijre'eca'a tíj na'a ti yú e'iré'ene. Ayee nu neajta 'een jín tejá'amuayu'use'e mi sej teemua a'iné mú'een xu temua'a naa té'eviicua'i. Ajta a'íjna í niuucari ti Dios ayén téjmi jemi raateájtuaa, a'íi pu mú'ejmi jemi seijre'e a'iné mú'een xu rá'astijre'e. Mú'een xu seajta seri ra'antimúá'iti se'íjna í xiéjniu'ucari ti a'ij pua'a 'een.

¹⁵ Ayee nu tejá'amua'íjcate'e sej caí siyen tihuá'íjchuej a'ímej í mej yen japuan huachéjme í chaanaca. Setá'aj caí seajta siyen tí'ijxe'eve'e tíj na'a í ti tí'iseijre'e íyen chaanaca japua. Ja'ati ti na'a ti raxí'eve'e hua'aye'ira í mej yen huachéjme íyen chaanaca japua, capu ajta cul'i raxí'eve'e í Dios.

¹⁶ Ayee pu xaa ne'u ti'ayajna, a'iné tǵ na'a ti ayén tí'iseijre'e íiyen chaanaca japua, yen pu me'ecan. Tǵ na'a í mej miyen tité'ujca'ane a'íj ti tzajta'an tásiseiiri, ajta tǵ na'a í mej rasej ti ca'aníjra'a hua'atá'aca mej mi me'íjna jime'e tí'inecua'atzen, ajta naíjmi'i tǵ na'a í mej jime'en á'ujtzaahuat'e, nain tǵ na'a ti ayén 'een, a'íj pu jetze mé je'evé'eme í huá'amua'atziira'a í mej yen seijre'e íiyen chaanaca japua. Capu Dios jemi é'eme'ecan. ¹⁷ Ajta tǵ na'a ti huá'a jetze ruxe'eve'e a'ímej í mej yen seijre'e íiyen chaanaca japua, ajta a'íjna tǵ na'a í mej jetzen tité'ujca'ane, a'íj pu xaa te'entipúa'ajte'esin.

Mí ajta a'íjna í ti ayén tirá'astijre'e a'íj ti tí'ijxe'eve'e í Dios, a'íj pu ruuri huateáturaasin í jemin tǵ na'a rusén jime'e.

A'íjna ti nu'u ayén ti'ayajna, ajta a'íjna ti nu'u hua'itzi pú'een

¹⁸ Mí sej yaújmu'a'ame'en pú'een, pu'uri tǵn teja'uré'enejsin a'ájna xicáara'an ti jetzen nain te'entipúa'ajte'esin. Mú'een xu seajta seri ráanamujri'i ti a'íjn ayén huataseijre'esin a'íjna ti rájcha'íire'e í Ciríistu'u. Jee xaa ne'u, ayée pu ti'ayajna mej meri mu'íití huataseijre' í mej rájcha'íire'e í Ciríistu'u. A'íj tu jǵn tiyen tí'ijmu'a'aree ti ari tǵmu'a' teja'uré'enejsin a'íjna xicáara'an jetze ti nain te'entipúa'ajte'esin.

¹⁹ A'íj mú ta jemi tíhuui. Mí majta, camu ta jetze ajtémecantaca'a. Tǵ pua'a miyen ta jetze ajtémecantache'e, a'íj mú ta jemi huateáturanche'e. Mí majta, ayée mú 'een jǵn ajtacǵ ti ij ayén huataseijre'en mej caí naíjmi'i ta jetze ajtémecan.

²⁰ Ajta a'íjn í xiéjniu'ucare'ara'an í Dios, a'íj pu ari hu-ateájturaa mú'ejmi jemi, ajta a'íj pu ayén tejamuaatá'a í mua'atziira'a sej si nain jé'iyecan jǵn tiú'umua'ati.

²¹ Canu ne'íjna jǵn tejá'amuyayuse'e ne'íjna jime'e sej caí jé'iyecan jǵn ramua'aree se'íjna ti ayén ti'ayajna sino ne'íjna jime'e sej xaa siyen ramua'aree. Ajta ti'itǵ ti ayén hua'itzi pú'een, capu a'iránineica a'íjna jetze ti jé'iyecan jǵn ayén ti'ayajna.

²² ¿Ni secaí ramua'aree ja'ati ti a'íjn pú'een ti tí'ihua'itaca? Jee xaa, a'ii pu a'íjn pú'een í ti ayén tí'ixa yee ti caí Jesús a'íjn pú'een í Ciríistu'u. A'ii pu a'íjn pú'een ti rájcha'íire'e a'íjna í Ciríistu'u, a'íjna í ja'ati ti ayén che'atá na'a mé rúujipua a'íjna í tej rájya'upua, ti ajta mé rúujipua a'íjn ti yaujra'an pú'een í Dios. ²³ Ja'ati ti na'a ti mé rúurieni a'íjna ti yaujra'an pú'een, capu ajta rǵi tí'iseijre'e a'íjna jemi í tej rájya'upua. Mí ajta, a'íjn ti ayén tiraataxáj yee Jesús pu a'íjn pú'een a'íjna ti yaujra'an pú'een í Dios, ti pua'a ayén huárini, a'íj pu ajta rǵi tí'iseíire'e a'ame í Dios jemi.

²⁴ Seajta mú'een, ayée xu huárini. Ché'e a'íjn niuucari í sej jéjcua ímuá ráanamujri'i, ché'e ayén mú'ejmi jemi huateáturan.

Ajta a'íjna í niuucari í sej jéjcuá imuá ráanamujri'i, ti pua'a ayén mú'ejmi jemi huateáturan, ayée xu seajta mú'een naími'i rí'i tí'iteseíre'e xá'aju'un se'íjna jemi ti yaujra'an pú'een í Dios, seajta se'íjna jemi í tej rájya'upua. ²⁵ Ajta a'íi pu a'ín pú'een í ti jín te'ataújratziiri'i itejmi jemi ti ayén titáaci'iti tej tiyen rusén jín ruuri tá'ara'ani í jemin.

²⁶ Ayee nu tejá'amuayu'use'e ne'ímej jíme'en í mej miyen tejá'amuahua'itze'e. ²⁷ Mí seajta mú'een, aúche'e pu mú'ejmi jemi seijre'e a'íjna í mua'atzíira'a ti a'ín xiéjniu'ucare'ara'an í Dios ayén tejamuaatá'a. A'íj pu jín caí ayén tiú'ujxe'eve'e ti ja'ati ayén tejamuá'itíi, a'íné a'íjna í mua'atzíira'a, ayée pu tejá'amua'itíi nain jime'e. A'í pu ajta jé'iyecan jín tejá'amua'itíi, ajta caí tejá'amuahua'itze'e. Setá'aj siyen che'atá sena'a huárini a'íj ti ari tejámuaatá'itíiri'i, setá'aj naíjmi'i huateáturan í jemin.

²⁸ Ajta i'i, mi sej yaújmua'ame'en pú'een, setá'aj siyen naími'i huateáturan í jemin tej ti tiyen a'ataca'anéecan jín ra'ancuré'evi'itín a'ájna xicáara'an ti jetzen huataseíjre'esin. Setá'aj seajta siyen huárini ti ij caí ta'atá'eví'iraste'en í jemin. ²⁹ Tí pua'a seri mú'een ramua'aree ti a'í pu ara'axcáacan jín seijre'e í Dios, xu'uri seajta ramua'aree ti ayén tí'ayajna ti ja'ati ti na'a ti ayén xí'epi'in tí'itíjcha'íi, a'íjna í ja'ati, a'í pu xaa a'ín Dios jetze airáne.

3

I yaújmua'ame'en í Dios

¹ Jee xaa ne'u, setá'aj se'íjna jetze tiú'umua'ati ti a'ín í tej rájya'upua, ayén jeíhua huápi'i taataxí'eve a'íné a'í pu xaa taatéya'upuajtaca'a. A'íj tu jín, tu'uri yaújmua'ame'en pú'een í Dios. A'íj mú jín caí tamuajte a'íime í mej yen huachéjme í chaanaca japua me'íjna jime'e mej caí raamuá'a.

² Mí nej já'amuaxe'eve'e, tu'uri yaújmua'ame'en pú'een í Dios. Mí ajta caí xi a'íj ámitieere'e a'íj tej éene'e tá'aju'un. Mí teajta iteen, ayée tu tí'ijmua'aree ti ayén tí'itaci'iti a'ájna xicáara'an jetze í ti jetzen huataseíjre'esin. A'í pu seicié taru-uren yé ta jetze tej ti tiyen che'atá tena'a éene'e tá'ara'ani tíj ajta a'ín éene'e seijre'e u ta japua a'íné a'ájna tu raseijran te'íjna a'íj ti 'een.

³ Ajta, ja'ati ti na'a ti ayén tí'ijchú'eve'e a'íjna ti ayén tiráaci'iti, ayée pu a'íjna jín rí'i ruruuren ti ayén che'atá na'a rumua'atzíira'a jíme'en ri'éene'e seíre'e á'ara'ani tíj ajta a'íjna í Jesús ti ajta Ciriistu'u pú'een. ⁴ Mí ajta, ja'ati ti na'a ti tí'itíj jín até'itzaara í Dios jemi, a'í pu ajta raatéxiehuata a'íjna í niuucari ti jín Dios tí'ajta. Ajta tíj na'a í mej jín até'itzaara,

ayée pu seijre'e í Dios jemi ti ayén che'atá na'a 'een í mej jín raatéixeehuata me'íjna í niuucari ti ajta jín Dios tí'ajta.

⁵ Ajta, xu'uri ramua'aree ti ayén 'een jín huatasejre a'íjna tí'ij ayén ra'uré'uuna í tej jín auteájturaa í Dios jemi. Ajta, capu a'atzu ti'títj jín até'ítzeaaara í Dios jemi a'íjna í Jesús, ti ajta Ciríistu'u pú'een. ⁶ Ajta, ja'ati ti na'a ti Dios jemi seijre'e capu ajta á'atura í jemin. Mí ajta, ja'ati ti na'a ti ayén ti'títj jín até'ítzeaaara í Dios jemi, a'íjna í ja'ati capúu xi yaú'itiée já'araa a'ij ti 'een a'íjna, capu ajta xi raamuá'a.

⁷ Mí sej yaújmua'ame'en pú'een, caxu raatá'acare'en ti ja'ati ayén tejá'amuacuanamua. Ja'ati ti na'a ti ayén xí'epi'in tí'itiújcha'íi, a'íi pu ayén che'atá na'a ri'éene'ecán jín seijre'e í Dios jemi tíj ajta a'íjna í Jesús, ti ajta Ciríistu'u pú'een.

⁸ Mí ajta, ja'ati ti na'a ti ti'títj jín auté'ítzeaaara í Dios jemi, a'íi pu a'íjna jetze ajtème'ecan í tiyaaru'u, a'iné a'íjna í tiyaaru'u, ayée pu tíj na'a jécua imuá te'utéjche ti ayén te'uté'ítzeaaara tíj na'a í ti 'irí yé e'iré'ene. Aye pu 'een jín huatasejre a'íjna ti yaujra'an pú'een í Dios ti ij raaté'uuna nain í muári'eri'ire'ara'an í tiyaaru'u.

⁹ Capu até'ítzeaaara í Dios jemi ja'ati ti na'a ti Dios jetze airáane. Capu ti'títj jín até'ítzeaaara a'íjna jime'e ti jemin seijre'e a'íjna ti Dios ayén raateájtuaa. Capu ri'irí ti a'íin ja'ati ayén ti'títj jín te'uté'ítzeaaara'an a'iné a'íi pu Dios jetze airáane. ¹⁰ Aye pu a'íjna jín té'emitieere'e ja'atén mej pú'een í yaújmua'ame'en í Dios, ajta ja'atén mej pú'een í yaújmua'ame'en í tiyaaru'u. Capu Dios jetze airáane ja'ati ti caí xí'epi'in tí'itiújcha'íi, ti ajta caí raxí'eve'e í ru'ihuaara'a.

Tej nu'u huátaxe'eve'en seij teajta seij

¹¹ Ajta, a'ii pu a'íin pú'een í niuucari sej ráanamujri'i tíj na'a jécua imuá tíj na'a ti yú e'iré'ene ti ayén tiú'ujxe'eve'e tej tiyen titehuátaxe'eve'en seij teajta seij. ¹² Tej ti caí nu'u tiyen huá'irini a'ij ti ráaruu a'íjna í Caín teecan ti a'íjna jetze airáane a'íjna ti a'ij pua'a 'een. Ajta ayén tiraajé'ica í ru'ihuaara'a. ¿Ni secaí ramua'aree a'ij ti 'een jín raajé'ica? Aye pu a'íjna jín tiraajé'ica a'íjna jime'e ti a'ij pua'a tí'itiújcha'íica'a a'íjna. Mí ajta, xí'epi'in pu tí'itiújcha'íica'a a'íjna í ihuáare'ara'an.

¹³ Ne'ihuaamua'a, caxu a'ij tité'ujmuajca ti pua'a miyen tejamuájcha'íire'e a'íime í mej yen huachéjme íiyen chaanaca japua. ¹⁴ Aye tu te'íjna jín tí'ijmua'aree tej caí ché'e mí'ichíjta seijre'e í Dios jemi sino tu'uri tiyen ruurican jemin huateájturaa a'íjna jime'e tej huá'axe'eve'e te'ímej í ta'ihuaamua'a.

Mí ajta, ja'ati ti na'a ti caí raxí'eve'e í ru'ihuaara'a, a'íi pu aúche'e ayén mí'ichíjta seijre'e í Dios jemi. ¹⁵ Jee xaa ne'u, a'íjna í ja'ati ti rájcha'íire'e í ru'ihuaara'a, a'ii pu a'íin pú'een

ti tí'itecui'ica. Seajta mú'een, xu'uri siyen tí'ijmua'aree ti caí rusén jín ruuri huateáturaasin í Dios jemi ja'ati ti na'a ti ayén tí'itecui'ica. ¹⁶ Ayee tu te'íjna jín tí'ijmua'aree a'ij ti 'een ti pua'a ja'ati jé'iyecan jín raxí'eve'e í ru'ihuaara'a. A'í pu Jesús ti Cirístu'u pírici, a'í pu ta jetze me'ecan huamí'i. A'í pu jín, ayén tiú'ujxe'eve'e tej tiyen che'atá tena'a huácu'i'ini huá'a jetze me'ecan í ta'ihuaamua'a.

¹⁷ Mí ajta, ti pua'a ja'ati ti ayén jeíhua huápi'i tí'ijcha'íi í mej jín huateújvaire'en íyey chaanaca japua, ti pua'a ajta ayén raseijra ti a'ín ihuáare'ara'an caí a'ij tí'ijviicua'i, ajta ti pua'a caí rá'ancu'uvajxi'in ti ij tí'itíj jín raatévaire'en, capu a'atzu a'ij tí'iri'iri ti a'íjna ti jeíhua tí'ijcha'íi ayén tí'ixáata a'ame ti nu'u raxí'eve'e í Dios.

¹⁸ Mí sej yaújmu'a'ame'en pú'een, tiché'e caí tiyen tena'a tí'ixajta tej nu'u taxe'eve'e seij teajta seij. Tiché'e caí te'íjna jín tena'a tiyen tí'ixajta taniuuca jime'e sino tiché'e jé'iyecan jín huá'axe'eve'e te'íjna jime'e tej tí'itíj jín hua'utévaire'en í ta'ihuaamua'a.

A'ij ti nu'u ye'í tí'iri'iri tej nu'u caí tí'itzi'ine'e í Dios jemi

¹⁹ Tí pua'a tiyen te'íjna jín huárini, aj tu xaa tiyen tí'ijmua'areeren tej tiyen jé'iyecan jín rí'i tí'itítacha'íi te'íjna jemi í niuucari ti ayén ti'ayajna. Tí pua'a teajta te'íjna jín tiyen huárini, aj tu ti caí ché'e a'ij pua'a tite'utátamuajte í taxiejniu'uca jetze te'íjna jemi í Dios. ²⁰ Tí pua'a ayén tá'axijte'e í taxiejniu'uca, capu ruxe'eve'e tej tiyen tí'itzi'ine'e a'iné jaítze'e pu ve'ecán jín tí'itéjvee í Dios caí í taxiejniu'uca. Ajta, a'í pu nain té'umua'aree.

²¹ Mí nej já'amuaxe'eve'e, ti pua'a caí tí'itíj jín tá'axijte'e í taxiejniu'uca, ayée pu 'een jín rí'iri tej caí tí'itíj jín tí'itzi'ine'e í Dios jemi. ²² Ayee tu teajta te'íjna jín tiyen tira'ancuré'asin te'íjna jemi tí'itíj ti na'a tej raatáhuaviira. Ayee pu a'íjna jín tí'itaci'ti a'íjna jime'e tej tiyen tirá'astijre'e a'ij ti a'ín tí'ita'ajte'e, ajta a'íjna jime'e tej tiyen rí'i tí'itítacha'íi a'ij ti tira'aráanajche.

²³ A'ii pu a'ín pú'een a'íjna ti jín ayén tí'ita'ajte'e tej ti tiyen té'antzaahuate'en ti a'ín Jesús yaujra'an pú'een í Dios, ajta a'ii pu a'ín pú'een í Cirístu'u ti Dios ra'antíhua'u, tej ti teajta tiyen titehuátaxe'eve'en seij teajta seij a'ij ti a'ín titaata'a'íj. ²⁴ Ajta a'ín ti ayén rá'astijre'e a'ij ti Dios tí'ia'ijta, a'í pu ayén che'atá na'a jemin seijre'e í Dios tíj ajta Dios jemin tí'iseijre'e a'íjna í ja'ati. Ayee tu te'íjna jín tí'ijmua'aree ti a'ín Dios ta jemi seijre'e a'íjna jime'e ti a'ín xiéjniu'ucare'ara'an í Dios ayén ta jemi huateájturaa.

4

A'íjna í xiéjniu'ucare'ara'an í Dios, ajta a'íjna í xiéjniu'ucari ti rájcha'íire'e í Ciríistu'u

¹ Mí nej já'amuxaxe'eve'e, setá'aj caí rá'atzaahuat'e ja'ati ti na'a ti ayén ruseijrata ti nu'u a'ín xiéjniu'ucare'ara'an í Dios ca'aníjra'a raatá'a ti tiu'utaxáj, sino setá'aj amua-caícan hua'utéeseij sej si ráamua'aree ti'ítíj ti xiejniu'ucarira'a ca'aníjra'a hua'atá'aca mej miyen tiu'utaxáj. Setá'aj siyen huárini a'iné a'íime í mej caí jé'iyecan jín tí'ixaxa'a í Dios jetze me'ecan, mu'ítí mú meri huá'a tzajta'a huataseíjre a'ímej jemi í mej yen seijre'e íiyen chaanaca japua.

² Ayee tu te'íjna jín tiráamua'aree ti pua'a a'ín xiéjniu'ucare'ara'an í Dios ayén ca'aníjra'a ratá'aca ti ja'ati ayén tiu'utaxáj í Dios jetze me'ecan nusu caí. Ja'ati ti na'a ti ayén tiraataxáj yee a'ín Jesús pu Ciríistu'u pú'een, a'í pu nu'u ajta ayén tehuá'ira'atacan jín huataseíjre íiyen chaanaca japua, ti pua'a a'íjna í ja'ati ayén tiraataxáj, a'í pu a'ín pú'een ti a'ín xiéjniu'ucare'ara'an í Dios ayén ca'aníjra'a ratá'aca ti ayén tiu'utaxáj Dios jetze me'ecan.

³ Mí ajta, ja'ati ti na'a ti ayén seicié tiraataxáj yee ti Jesús caí ayén tehuá'ira'atacan jín huataseíjre, a'í pu caí jé'iyecan jín tí'ixaxa'a í Dios jetze me'ecan, sino a'í pu ayén ca'aníjra'a ratá'aca a'ij ti tiu'utaxáj a'íjna í xiéjniu'ucari ti rájcha'íire'e í Ciríistu'u. Xu'uri siyen tiráanamuaajri'i ti a'ín yen huataseíjre'esin íiyen chaanaca japua. Jee xaa ne'u, pu'uri yen seijre'e huá'a tzajta'a í mej yen huachéjme íiyen chaanaca japua.

⁴ Mí sej yaújmu'a'ame'en, mú'een xu Dios jetze ajtéme'ecan. Seajta seri hua'utému'a'íti se'ímej í mej hua'ítzi jín tí'ixaxa'a se'íjna jime'e ti a'ín í ti mú'ejmi jemi huateájturaa, jaítze'e pu ve'ecán jín antiújmu'a'aree caí a'íjna ti yen seijre'e íiyen í chaanaca japua.

⁵ Mí majta a'íime, a'í mú huá'a jetze ajtéme'ecan a'ímej í mej yen huachéjme íiyen chaanaca japua. A'íj pu jín, tíj na'a mej miyen tí'ixáata muá'aye'i, a'í pu ca'aníjra'a hua'atá'aca mej miyen tiu'utaxáj a'íjna í huá'amua'atziira'a a'ímej í mej yen seijre'e íiyen chaanaca japua. Majta a'íime í mej yen seijre'e, a'í mú miyen tihuá'anamua.

⁶ Mí teaajta iteen, teen tu Dios jetze ajtéme'ecan. Ja'ati ti na'a ti ayén ramua'ate í Dios, a'í pu ayén tanamuaj. Ajta a'íjna í ja'ati ti caí ramua'ate í Dios, a'í pu ajta caí tanamuaj. Ayee tu 'een jín tiyen tí'ijmu'a'aree ti pua'a ja'ati ayén jé'iyecan jín tí'ixaxa'a í Dios jetze me'ecan na'ari ti pua'a hua'ítzi jín tí'ixaxa'a.

Dios pu huápi'i taxe'eve'e itejmi

⁷ Mí nej já'amuaxe'eve'e, tiché'e tiyen titehuátaxe'eve'en seij teajta seij a'iné Dios pu ruseij ayén ca'aníjra'a titatá'aca tej ti tiyen huátaxe'eve'en. Ajta a'ín ti huá'axe'eve'e í ruxí'ej teite, a'í pu Dios jetze airáne, ajta a'í pu ramua'ate í Dios. ⁸ Mí ajta, a'ín ti caí huá'axe'eve'e í ruxí'ej teite, a'í pu caí xí ramua'ate í Dios, a'iné Dios pu jé'iyecan jín ruseij taxe'eve'e, nain xícaj tzajta'a, ajta nain tíca'ari tzajta'a.

⁹ Ayee pu a'íjna jín téjmi jemi huataseíjre ti Dios ayén taxe'eve'e a'íjna jime'e ti a'ín ayén ya'uta'íteca'a í ruyauj ti seij na'a pú'een ti ij yé uvé'enen íyén chaanaca japua tej ti ruuri huateáturan í Dios jemi te'íjna jime'e ti a'ín ta japua huaniú.

¹⁰ Ayee pu a'íjna jín ayén éeni'ici'e seijre'e ti Dios ayén taxe'eve'e. Catu teen amuacá raataxí'eve í Dios, sino a'í pu amuacá taataxí'eve itejmí, ajta ayén ya'uta'íteca'a í ruyauj ti ij a'ín ayén ra'uré'uuna í tej jín auteájturaa í Dios jemi ti ij caí Dios ayén puaíjtzí titaatá'acare'en.

¹¹ Mí nej já'amuaxe'eve'e, a'iné Dios pu'uri ayén titaataxí'eve, ayée pu tiú'ujxe'eve'e tej tiyen che'atá tena'a huátaxe'eve'en seij teajta seij. ¹² Capu ja'ati ja'anáj raaseíj í Dios. Mí ajta, ti pua'a tiyen tí'itaxe'eve'e seij teajta seij, Dios pu ayén téjmi jemi seijre'e, ajta a'í pu téjmi jemi runaíjmire'e a'íjna ti jín Dios ayén tí'itaxe'eve'e.

¹³ Ayee tu 'leen jín tiyen tí'ijmua'aree tej tiyen jemin seijre'e, ajta ti ayén a'ín téjmi jemi seijre'e a'íjna jime'e ti ayén téjmi jemi raateájtuaa í ruxéjniu'uca. ¹⁴ Teajta iteen, teen tu tiyen tiraaseíj, teajta tiyen tirataxájtave ti a'ín í tej rájya'upua, a'ín ayén tíya'uta'íteca'a í ruyauj ti ij ayén hua'irájtuaani a'ímej í mej yen huachéjme íyén chaanaca japua.

¹⁵ Ja'ati ti na'a ti ayén tiraataxáj yee Jesús pu nu'u ajta Círíistu'u pú'een, a'í pu ajta a'ín pú'een ti yaujra'an pírici í Dios. Dios pu jemin seijre'e a'íjna í ja'ati. Ajta a'ín í ja'ati, a'í pu ayén che'atá na'a seijre'e í Dios jemi.

¹⁶ A'íj tu jín tiyen tí'ijmua'aree, teajta tiyen tirá'atzaahuat'e ti ayén tí'itaxe'eve'e í Dios, a'iné Dios pu ayén ja'anáj ti na'a tí'itaxe'eve'e. Ajta a'ín í ja'ati ti ayén seijre'e ti huá'axe'eve'e í ruxí'ej teite, a'í pu ajta jemin seijre'e í Dios. Ajta Dios pu ayén che'atá na'a jemin seijre'e a'íjna í ja'ati.

¹⁷ Ayee pu éeni'ici'e seijre'e ti ayén huaújnaijmi'ire itejmí jemi tej ti caí tí'itziíne'e a'ájna xicáara'an ti jetzen huá'axijte'en, a'íjna jime'e tej tiyen che'atá tena'a seijre'e íyén chaanaca japua tíj ajta a'íjna, te'íjna jime'e tej huá'axe'eve'e í taxí'ej teite. ¹⁸ Tí pua'a ja'ati ayén rachú'eve'e a'ame a'ájna xicáara'an jetze ti Dios jetzen huá'axijte'en, capu ayén tí'itziíne'e, a'iné ti pua'a a'íjna í ja'ati nain jín ayén tí'ijxe'eve'e

í Dios, a'íj pu jín raatépua'ajte'esin í ru tzajta'a a'íjna ti jín tí'itziíine'e ti Dios puaijtzi raatá'an.

Ayee pu xaa ne'u ti'ayajna a'iné ti pua'a ja'ati ayén tí'itziíine'e, a'íj pu ajta ti'tíj jín rajpuaijtzi á'aye'i. Ajta a'íjn ti tí'itziíine'e, capu u huateújnaimire í ru tzajta'a ti a'íjn ayén tí'ijxe'eve'e í ruxí'ej tevi.

¹⁹ Ayee tu te'íjna jín tí'ijxe'eve'e í Dios a'iné Dios pu amucaí ayén titaataxí'eve ítejmi.

²⁰ Tí pua'a ja'ati ayén tí'ixajta yee a'íj pu nu'u raxí'eve'e í Dios, ajta ti pua'a rájcha'íire'e í ru'ihuaara'a, ayee pu tí'ihua'itaca a'íjna í ja'ati. Ayee pu tí'een, a'iné ti pua'a a'íjn caí raxí'eve'e í ru'ihuaara'a ti ayén mé tirúusise'íran, capu a'atzu a'íj tí'irí'irí ti a'íjna í ja'ati ayén raxí'eve'e a'íjna í Dios ti caí ja'anáj rasise'i.

²¹ Ajta a'íi pu a'íjn pú'een í niuucari ti jín a'íjn ayén titaata'aíj. Ché'e nu'u a'íjn ti ayén tí'ijxe'eve'e í Dios, ché'e a'íjn ajta ayén tí'ijxe'eve'e í ru'ihuaara'a.

5

Tej nu'u teri hua'utémua'iti te'íjna ti a'íj pua'a 'een, ti ajta yen japuan seijre'e íyeyen í chaanaca japua

¹ Ja'ati ti na'a ti ayén té'atzaahuat'e ti Jesús a'íjn pú'een a'íjna í Cirístu'u ti Dios ra'antíhua'u, a'íjna í ja'ati, a'íj pu ajta Dios jetze huanéj. Ajta a'íjn ti ayén tí'ijxe'eve'e a'íjna ti ya'upuáara'an pú'een, a'íj pu ajta ayén huá'axe'eve'e a'ímej í ti ayén hua'utéya'upuajtaca'a.

² Ayee tu 'een jín tiyen tí'ijmua'aree tej jé'iyecan jín huá'axe'eve'e te'ímej í mej yaújmu'ame'en pú'een í Dios te'íjna jime'e tej tiyen tí'ijxe'eve'e í Dios, teajta tiyen tirá'astijre'e a'íj ti a'íjn tí'ita'ajte'e. ³ Ajta, ayee pu huataújmu'a a'íjna í tej nu'u raxí'eve'e í Dios tej ti tiyen te'íjna jín ra'ará'astijre'en te'íjna í ti jín tí'ita'ajte'e. Ajta, capu muári'eri tej tiyen te'íjna jín ra'ará'astijre'en te'íjna ti jín Dios ayén tí'ita'ajte'e.

⁴ Ayee pu a'íjna jín ayén tí'een a'iné ja'ati ti na'a ti ayén Dios jetze airáane, a'íj pu hua'antimuá'itici a'ímej í mej yen seijre'e íyeyen chaanaca japua. Ajta, ayee tu te'íjna jín hua'antimuá'itici te'íjna jime'e tej té'atzaahuat'e.

⁵ A'íi pu a'íjn pú'een ti hua'antimuá'itici a'ímej í mej yen seijre'e íyeyen chaanaca japua. A'íj pu a'íjn pú'een ti ayén té'atzaahuat'e ti Jesús a'íjn pírici ti yaujra'an pú'een í Dios.

A'íjna ti nu'u raataxájtave a'íjna í xiéjniu'ucare'ara'an í Dios a'íjna jime'en a'íjn ti yaujra'an pú'een í Dios

⁶ Ajta a'íjna í Jesús ti Ciriístu'u pú'een, a'ii pu a'íin pú'een ti ayén huataseíjre itejmi jemi. Ayee tu te'íjna jín ramua'aree ti a'íi pu jé'iyecan jín téjmi jemi huataseíjre t'íj ayén huámuai'ivijhuaca'a, ajta ayén tira'iráaxire í ruxuure'e t'íj huamí'i. Dios pu ayén tiraataxájtaca'a a'íjna jíme'en í Jesús t'íj a'íin huámuai'ivijhuaca'a. Ajta ayén che'atá na'a jíme'en tiraataxájtaca'a t'íj Jesús huamí'i, majta raseíireca'a í teite.

⁷ Ajta a'íin xiéjniu'ucare'ara'an í Dios, a'íi pu ayén raataxájtave a'íjna jíme'en a'íin a'íi pu jé'iyecan jín ti'ixaxa'a.

⁸ Jee xaa ne'u, mehuaíca í mej miyen raataxájtave. A'ii pu a'íin pú'een í xiéjniu'ucare'ara'an ti Dios téjmi jemi raateájtuaa. A'ii pu ajta a'íin pú'een í niuucari í tej ráanamujri'i t'íj Jesús ayén huámuai'ivijhuaca'a. A'ii pu ajta a'íin pú'een í tej jín ra'utámua'aree ti Ciriístu'u ayén tiu'umí'i í cúruu jetze. Majta me'íjna í mej huaíca, naijmi'i mú miyen che'atá mena'a tiraataxájtave.

⁹ Ajta, ti pua'a tiyen tira'ancuré'an a'ij mej ti'ixa í teite mej yen japuan seijre'e íiyen chaanaca japua, ayée pu jaítze'e ayén tiraavíjte'e tej tiyen tira'ancuré'an a'ij ti ajta ti'ixa í Dios a'íin jaítze'e pu ruxe'leve'e a'ij ti a'íin ti'ixa. A'ii pu a'íin pú'een ti jíme'en Dios raataxájtaca'a, ti raataxájtaca'a a'íjna jíme'e í ruyauj.

¹⁰ Ja'ati ti na'a ti rá'atzaahuat'e a'íjna ti yaujra'an pú'een í Dios, a'íjna í ja'ati, a'íi pu jemin seijre'e a'íjna ti jíme'en huataújxajtaca'a. Ajta ja'ati ti na'a ti caí rá'atzaahuat'e í Dios, a'íi pu ayén ti'ixa ti nu'u tí'ihua'itaca í Dios a'íjna jíme'e ti caí rá'antzaahua a'íjna ti jíme'en Dios raataxájtaca'a í ruyauj jíme'e.

¹¹ Ajta, a'ii pu a'íin pú'een ti jíme'en raataxájtaca'a, ti jíme'en Dios ayén taatá'a tej ti tiyen ruuri huateáturan í jemin t'íj na'a rusén jíme'e. Ajta, ayée tu 'een jín ruuri tá'aju'un te'íjna jíme'e ti a'íjna jetze ti yaujra'an pú'een, a'íj pu jetze airáninei í tej jín ruuri tá'ara'ani. ¹² Ja'ati ti na'a ti jemin seijre'e a'íjna ti yaujra'an pú'een í Dios, a'íi pu ajta jemin ruuri huateáturaasin t'íj na'a rusén jíme'e. Mí ajta, ja'ati ti na'a ti caí jemin seijre'e a'íjna ti yaujra'an pú'een í Dios, capu ajta ruuri huateáturaasin í jemin t'íj na'a rusén jíme'e.

Tej tiyen ruuri huateáturaasin t'íj na'a rusén jíme'e

¹³ Ayee nu 'een jín niyen tejamuaatayú'use sej si siyen tirámua'aree sej siyen jemin ruuri huateáturaasin t'íj na'a rusén jíme'e mí sej siyen té'atzaahuat'e se'íjna jemi ti yaujra'an pú'een í Dios.

¹⁴ Ajta, a'ii pu a'íin pú'een ti ca'aníjra'a tatá'a tej ti tiyen taxiéehua ajteáxiire í jemin. Tí pua'a tiyen ti'it'íj tiraatáhuavii a'ij ti tiraavíjte'e í jemin, ayée tu tirámua'aree ti a'íin ayén

tí'itanamua. ¹⁵ Ajta ti pua'a tiyen tiráamua'aree ti a'ín ayén tí'itanamua tíj na'a a'ij tej ti'títíj tiraatáhuaviira, a'ij tu jín tiyen teajta tiráamua'aree ti ayén titaatá'asin a'ij ti tiraavíjte'e a'íjna jíme'en í tej raatáhuaviiri'i.

¹⁶ Tí pua'a ja'ati ayén tí'ijseijra ti a'ín ihuáare'ara'an ayén te'uté'itzaara'an ti'títíj jíme'e ti caí ayén tí'ljci'iti ti huámi'ini, ché'e a'ín ja'ati ayén a'íjna jín tiraatáhuavii í Dios. Tí pua'a ayén a'íjna jín huárini, Dios pu ajta ayén tiraatá'asin ti a'ín ruuri huateáturan í jemin a'íjna í ihuáare'ara'an ti ayén ti'títíj jín te'uté'itzaara ti caí ayén a'íjna jíme'en tiráaci'iti ti huámi'ini.

Mí ajta, ayée pu ajta seijre'e í mej jín auté'itzaara'a ti a'íjna jín ayén tiráaci'iti ti ja'ati huámi'ini. Canu niyen tejá'amua'íjcate'e sej si se'íjna jín siyen tiraatáhuavii.

¹⁷ Matíj mena'a miyen me'íjna jín a'ij pua'a tí'iterici, a'ii pu ajta a'ín pú'een í mej jín auté'itzaara í Diosjemi. Ajta, aúche'e pu téjmi jemi seijre'e í mej jín auté'itzaara ti ajta caí ayén tiráaci'iti ti ja'ati a'íjna jíme'en huámi'ini.

I ti nu'u jín te'entipua'ajte'esin

¹⁸ Teen tu tiyen tí'ijmua'aree ti caí ti'títíj jín auté'itzaara í ja'ati ti ayén Dios jetze airáane, sino a'íjna í ja'ati ti Dios jetze airáane, a'íi pu ayén té'ujcu'uve, ajta caí í xiéjniu'ucari ti a'ij pua'a 'een capu ra'ajtamíjhua a'íjna í ja'ati.

¹⁹ Teen tu teajta tiyen tí'ijmua'aree tej Dios jetze ajtémecan. Majta a'íime í seica í mej yen huachéjme íyen chaanaca japua, naíjmi'i mú rá'astijre'e me'íjna í xiéjniu'ucari ti a'ij pua'a 'een.

²⁰ Teajta tu tiyen tí'ijmua'aree ti a'ín ti yaujra'an pú'een í Dios yen huataseíjre. A'íi pu ajta ayén taatá'a tej ti tiyen tiyau'ítiée tá'ara'ani tej ti tiyen tiráamua'ati te'íjna ti ayén ti'ayajna. Teen tu teajta te'íjna jemi seijre'e ti ayén ti'ayajna.

Jee xaa ne'u, teen tu teajta jemin seijre'e te'íjna ti yaujra'an pú'een í Dios, a'íjna í Jesús ti ajta Ciríistu'u pú'een. A'ii pu a'ín pú'een í Dios ti nain jín ajta jé'iyecan jín seijre'e, ti ajta ayén titatá'aca tej tiyen ruuri huateáturan í jemin tíj na'a rusén jíme'e.

²¹ Mí sej yaújmua'ame'en pú'een, rí'i xu'u se'íjna jíme'e, sej si caí raná'amiche'en ti'títíj ti na'a ti caí Dios pú'een.

A'ij ti tira'uyú'uxaca'a a'íjna í San Juan, í ti hua'apua

A'íjna ti ayén ti'ayajna, ajta a'íjna ti jín Dios taxe'eve'e

¹ Inee, i nej vásta'a pú'een, a'ij nu jetze yé muateujte'e, mú'ee mi pej hua'anáànaj pú'een a'ímej í mej me'uun e'etiújse'iri, mú'ee ti Dios mua'antíhuau. Yee nu neajta huá'ateujte'e í á'ayaujmuua'a í mej rá'astijre'e í niuucari ti ayén ti'ayajna. Ayee nu niyen jé'iyecan jín tejá'amuaxe'eve'e, majta miyen che'atá mena'a tejá'amuaxe'eve'e matíj mena'a pua'amé í mej miyen tí'ijmuua'aree í niuucari ti ayén ti'ayajna.

² Ayee tu te'íjna jín tejá'amuaxe'eve'e te'íjna jime'e ti a'ín niuucari ti ayén ti'ayajna, ayée pu téjmi jemi seijre'e, ajta ayén téjmi jemi seíire'e a'ame tíj na'a rusén jime'e.

³ Ché'e a'ín Dios í tej rájya'upua, a'íjna jamuan í Jesús ti Ciríistu'u pú'een, a'íjna ti ajta yaujra'an píríci í Dios, ché'e a'ín ayén rí'i tejamuata'acare'en, ajta jamuá'ancu'uvajxi'in, ajta jamuataépua'ajte'en sej si siyen jé'iyecan jín rí'i tí'itiújcha'ii, sej si seajta huataújxe'eve'en sej seajta sej.

Tej nu'u tiyen titehuátaxe'eve'en sej teajta sej

⁴ Jé'ecan nu netémua'ave'e ne'íjna jime'e nej niyen tiráamuua'areeri'i mej seica í mej mú'etzi jetze ajtémecan miyen che'atá mena'a jé'iyecan jín miyen rí'i tí'itiújcha'ii a'ij ti titaata'aíj a'íjna í tej rájya'upua.

⁵ Ajta íjii, mi pej hua'anáànaj pú'een, ayée nu tí'itíj jín tí'imuahavii. Canu jéjcuacan jín tí'imuayu'use'e ne'íjna jime'en ti Dios ayén a'íjna jín titaata'aíj sino a'ij nu jín tí'imuayu'use'e ne'íjna jime'en ti jéjcuu imuá téjmi jemi raateájtuua tej nu'u tiyen titehuátaxe'eve'en sej teajta sej.

⁶ Ayee pu a'íjna jín té'emitieere'e tej sej teajta sei jé'iyecan jín tira'ará'astijre'en a'ij ti a'ín tí'ita'ajte'e, tej nu'u tiyen titehuátaxe'eve'en. Ajta, a'ii pu a'ín pú'een í ti jín titaata'aíj. A'íj pu jín, a'iné ayée xu jéjcuu imuá tiráanamujri'i tíj na'a ti yú e'iré'ene, ayée pu tiú'ujxe'eve'e sej nu'u siyen titehuajxe'eve'en.

I mej tí'icuanamuan

⁷ Ayee pu a'íjna jín tiú'ujxe'eve'e sej siyen huárini, a'iné a'íime í mej tiú'ucuanamujca, mu'uri mu'iití huataseíjre huá'a tzajta'a a'ímej í mej yen huachéjme í chaanaca japua. A'í mú miyen avítzi jín tí'ixaxa'a ti nu'u a'ín Jesús ti ajta Ciríistu'u pú'een ayén nu'u caí tiu'uteújtevistaca'a. A'ii mú a'ín pú'een í mej tiú'ucuanamujca, í mej majta rájcha'íire'e í Ciríistu'u.

⁸ Rí'i xu'u mú'een, ti ij caí ayén amuáaruuren mi a'amua tzajta'a sej si caí yá'uríeeni í sej jín tiu'umuáriej sino ti ij ayén naíjmi'i tejamuáaci'iti í sej raamuá'iti í Dios jemi.

⁹ Ja'atí ti na'a ti ayén rici rusej a'ij ti tirájteuve, ajta ti caí ayén tirá'astijre'e a'íjna í niuucari ti jín Círíistu'u ayén titá'itíiri'i, capu seijre'e í Dios jemi a'íjna í ja'ati.

Mí ajta, ja'atí ti na'a ti ayén tirá'astijre'e a'íjna ti jín ayén titá'itíiri'i, a'í pu rájya'upua í Dios. Ayee pu che'atá na'a seijre'e a'íjna jemi ti yaujra'an pú'een í Dios.

¹⁰⁻¹¹ Tí pua'a ja'atí mú'ejmi jemi mú a'uvé'eme'en ti caí ayén tirá'astijre'e a'íjna í niuucari ti téjmi jemi raateájtuaa, caxu rateújte'e, caxu seajta ra'ancuré'evi'itíjcijcare'en a'u sej é'eche, a'iné ja'atí ti na'a ti ayén ra'ancuré'evi'itín, a'í pu jamuan ajta ayén rici ti a'ij pua'a 'een.

I ti nu'u jín te'entipúa'ajte'esin

¹² A'iné capu tí'iseicaj na'a í ti tiú'ujxe'eve'e í nej jín tejámuaatá'ixaate'en, sino ti'imu'í, a'í nu jín caí raxí'eve'e nej niyen tejámuaata'ítí'i a'íjna í yu'uxari jetze sino ayé nu ti'ijchú'eve'e nej nesej u á'ume'en mú'ejmi jemi tej ti naíjmi'i taseíira tá'ara'ani, tej ti tiyen tenaími'i tihua'utá'ixaate'en tej ti nain jín huátatemua'ave'en.

¹³ Majta a'íime í mej yaújmua'ame'en pú'een, í mej jamuan e'etiújse'iri me'íjna á'ajuu í ti Dios ra'antíhua'u, a'í mú yé á'amuateujte'e. Ayee pu'u, ché'e ayén teja'uré'enen.

A'ij ti tira'uyú'uxaca'a a'íjna í San Juan, í ti huaíca

Rí'i pu nu'u naa tí'ijxajtaca'a a'íjna í Gayo

¹ Inee i nej vásta'a pú'een, yé nu muateaujte'e, mú'ee Gayo mi nej muaxe'eve'e. Jee xaa ne'u, tzáahuati'ira'a nu jín muaxe'eve'e.

² Ayee nu tí'ijhuavii mú'eetzi jime'e, mi nej muaxe'eve'e, ti ij temua'a naa timuáavaire'en, pej pi pajta caí tí'ijcuí'ine. Nee nu ramua'aree pej rí'éene'ecán jín seijre'e mua'a tzajta'a.

³ Jéihua nu huatántemua'ave ne'íjna jime'e matí'ij yé ra'áa seica í ta'ihuaamua'a, matí'ij miyen tinaatá'ixaa pej nu'u tzáahuati'ira'a jín rí'i tí'iti'á'acha'íi, a'iné mú'ee pej xaa piyen rá'astijre'e pe'íjna ti ayén ti'ayajna.

Tí nu'u hua'utévaire'en í ru'ihuaamua'a ti nu'u caí huá'amuajte

⁴ A'ii pu a'ín pú'een ti huápi'i rí'i naa tinaatá'aca nej ni niyen tiráanamua mej miyen tzáahuati'ira'a jín rí'i tí'itiújcha'íi muá'aye'i í niyaujmua'a.

⁵⁻⁶ Mí nej muaxe'eve'e, xí'epi'in pej ríci tíj na'a pej piyen tí'itíj jín tihua'atéva'iri í ta'ihuaamua'a. Ajta jaítze'e pu xí'epi'in jín seijre'e í Dios jemi ti pua'a piyen hua'utévaire'en pe'ímej í pej caí huá'amuajte a'iné a'íi mú miyen raataxájtaca'a huá'a jemi í mej yé tiújse'iri mú'eetzi jime'en pej nu'u piyen huá'axe'eve'e í a'axí'ej teite. Ayee nu tí'imuhavii patá'aj piyen ti-hua'utévaire'en temua'a naa ti ij caí tí'itíj huá'aturaate'e matí'ij a'ucú'ine a'iné ayée pu tiraavíjete a'íjna jime'e mej miyen tí'ivaire'e í Dios jemi.

⁷ A'í mú me'íjna jetze me'ecan u e'eráaci, majta camu tí'itíj ancuré'a a'ímej jemi í mej seij chuéjra'a japua é'eme'ecan.

⁸ A'íj pu jín ayén tiú'ujxe'eve'e tej tiyen temua'a naa ti-hua'ancuré'evi'itín, teajta hua'utévaire'en tí'itíj jime'e í mej miyen ríci tej ti huá'a jamuan naíjmi'i tiu'umuári'en te'íjna jetze me'ecan ti ayén ti'ayajna.

Diótrefes pu nu'u a'ij pua'a tí'itiújcha'íi

⁹ Nu'uri tí'itíj tíhua'uta'ítí'iri'i a'ímej í mej me'uun e'etiújse'iri. Mí ajta a'ín Diótrefes, ti huápi'i ra'aráanajche ti nain jín antiújma'areere huá'a jemi, a'íi pu caí ra'ancuré'aca'a a'íjna í niuucari. ¹⁰ A'íj nu jín, netí'ij ne'uun a'atanén mú'ejmi jemi, nee nu niyen tejámuaatá'asin sej ra'utámua'aree a'ij ti a'ín ríci, ti ayén a'ij tí'inexa a'íjna jime'e í niuucari ti hua'itzi pú'een. Ajta, capu a'íi na'a

ayén tira'aráanajche ti ayén neruure, sino a'íi pu ajta caí hua'ancuré'evi'itijca í ta'ihuaamua'a.

Jee xaa, a'íi pu ajta ayén huá'ijmii a'ímej í mej miyen tí'ijxe'eve'e mej miyen tihua'ancuré'evi'itin. Ajta, a'íin Diótfes, a'íi pu ayén tihua'amuarite'e mej mi caí ché'e me'uun e'etiújse'irihua'an.

Tí nu'u r'íi tí'itíújcha'íi a'íj ti tiraavíjte'e

¹¹ Mí nej muaxe'eve'e, capej piyen che'atá pena'a rijca tíj a'íjna ti a'íj pua'a tí'itíújcha'íi, sino patá'aj piyen che'atá pena'a rijca tíj ajta a'íin ti x'íepi'in tí'itíújcha'íi. Ja'atí ti na'a ti x'íepi'in ríci, a'íi pu Dios jetze ajtéme'ecan. Mí ajta, ja'atí ti na'a ti a'íj pua'a ríci, a'íi pu caí ja'anáj raamuá'a í Dios.

Demetrio pu nu'u r'íi tí'itíújcha'íi

¹² Mí ajta, jíme'en a'íjna í Demetrio, naími'i mú miyen r'íi tí'ijxa. Jee xaa ne'u, ayée pu ti'ayajna ti a'íin ayén tzáahuati'ira'a jín tí'itíújcha'íi. Nee nu neajta niyen tiraataxájtave ne'íjna í Demetrio. Seajta mú'een, ayée xu siyen tí'ijmua'aree neetzi jíme'e nej jé'iyecan jín niyen tirataxájtave.

I ti jín te'entipúa'ari

¹³ Netí'ij tí'imuyau'use'eca'a, ayée pu ca'aníjra'a tineetá'aca nej jeíhua timuaatá'ixaate'en. Mí neajta inee, canu niyen raataxí'eve nej niyen timuaatayú'use'en i yu'uxari jetze. ¹⁴ Ayee nena'a éeni'ici'e tí'ijxe'eve'e nej ca'anacan mú'ejmi jemi a'atanén tej ti naíjmi'i tiu'utaxáj temua'a naa.

¹⁵ Ché'e Dios mua'anpuá'ajte'en. A'í mú í ta'amiigustemua'a yé muateujte'e. Patá'aj mú'ee piyen neetzi jetze me'ecan hua'utateújte'en naíjmi'ica í ne'amiigustemua'a í mej me'uun a'uté'uu. Ayee pu'u xaa, nu'uri ra'antipúa'ajte.

A'ij ti tira'uyú'uxaca'a a'íjna í San Judás

Judás pu tihuá'ayu'use'e a'ímej í ti Dios hua'utajé

¹ Inee, í nej i'i Judás, nee nu seij pírici ti tí'ivaire'e a'íjna jemi í Jesús ti ajta Ciríistu'u pú'een. Nee nu neajta juutzeájra'an pú'een a'íjna í Jacobo. Ayee nu tejá'amuayu'use'e mú'een mi ti amuaatajé í Dios, a'íjna í tej teajta rájya'upua. A'í pu ajta á'amuacha'íi a'ame ti ij ayén tejamuáaci'iti seij siyen seíre'e xá'aju'un jemin í Ciríistu'u. ² Ché'e ayén tejamuáaci'iti ti Dios, ayén amuá'ancu'uvajxi'in temua'a naa, ti 'ij ajta nain jín amua'anpuá'ajte'en seij si siyen huápi'i huaújxe'eve'en seij seajta seij.

Jíme'en a'ímej í mej hua'itzi jín tihuá'itíi
(2 Pedro 2:1-17)

³ Ayee pu'u, ne'ihuaamua'a mi nej já'amuaxe'eve'e, ayée nu tí'ijxe'eve'eca'a nej niyen ne'íjna jín tejámuaata'ítii ne'íjna jíme'e ti Dios tul'irátuaasin tetíj tena'a pua'amé tej tiyen rá'astijre'e. Mi ajta, ca'aníjra'a pu naatá'aca nej ni niyen ca'anéeri jín tejámuaatayú'use'en nej ni niyen tejamuaatáhuavii seij siyen tiu'utatése'en seij si seuj ra'ará'astijre'en se'íjna í niuucari ti seij na'a raateájtuaa huá'a jemi í ti Dios huateúra'ate.

⁴ Seica mú avíitzi jín ajteújnaxcaca'a mú'ejmi jemi. A'íi mú a'íin pú'een í mej caí rá'astijre'e í Dios. Majta seicié pu ayén tihuá'amitíejte'e a'íjna í niuucari í tej jín ráamua'areeri'i ti huápua'a pu rí'i titaatá'a a'íjna ti tí'ita'ajte'e, a'íjna í tavástar'a, í Jesús ti ajta Ciríistu'u pú'een. Ayee pu tihuá'amitíejte'e ti nu'u a'íin tavástar'a ayén rí'i tihua'utá'a mej mi miyen ché'e mana'a a'ij pua'a titeetiújcha'íica a'ij ti tihuá'amitíejte'e. Ayee mú me'íjna jín huarín, a'íi mú majta mé rúujipua í tavástar'a. Ajta ayén tihuá'aci'iti a'ij ti ajmí'i té'eyu'usi'ihuaca'a í mej jín rajpuaíitzi muá'aju'un.

Jíme'en í ti Dios ajmí'i hua'uxíjte

⁵ Ayee nu raxí'eve'e nej niyen amuaatá'an seij ra'utámua'aree ti a'íin tavástar'a xaa hua'irájtuaa a'ujna u Egipto a'ímej í ruteítestemua'a. Aj pu'i á'iyen a'íin ayén hua'upuá'ajte a'ímej í mej caí ra'ará'astijre.

⁶ Majta a'íime í mej ta japua tí'ivaire'e, í mej majta caí araúraste me'íjna jíme'e í ti jín Dios hua'antíhuau, sino maraatéxiehuataca'a me'íjna jíme'e í mej jín títeté'u'upu'uca'a u ta japua a'u mej a'uté'eca'a mej mi

pua'amecié ti'iti jín te'enteárute ti jaítze'e jín seijre'e. A'ij pu jín, Dios ayén hua'iteána a'u ti a'utíca'a. A'uu mú aiteánami'ihua muá'aju'un tíj na'a ti yú auca'ití a'ame tíj na'a rusén jime'e, ti i a'ín Dios ayén puaíjtzi hua'utá'an a'ijna xicáara'an tí'ij huá'axijte'en naíjmi'ica matíj mana'a pua'amé seijre'e.

⁷ Ayee pu che'atá na'a Dios hua'uxijte a'ímej í mej Sodoma é'echejca'a, majta í seica í mej Gomorra é'eme'ecantaca'a, majta seica í mej a'ímuá antachéejme'ecaa. Ayee mú huataúra'a a'íme mej mi huaújxana'acira'aten, mej mi majta seicié ti'ihuaújxana'acira'aten a'ij ti caí tiraavíjte'e, teáata'a jamuan í ruxí'ej teáata'a. Ayee mú tiu'utaseíjriti'ihuaca'a mej me'ín pú'een í mej miyen tirajpuaíjtzi muá'aju'un me'ijna jetze í taij ti caí ja'anáj á'amí'ini.

⁸ Majta a'íme í mej avíitzi jín ajteújnaxcaca'a mú'ejmi jemi, ayée mú che'atá mana'a me'ijna jetze tí'imua'atze yee mej ruxiéehua ruxána'acira'aten. A'ij mú jín a'ij pua'a raruure í rutevij. Majta miyen mé rúujipua ja'ati ti na'a ti ti'iti jín antiújmua'aree. A'íi mú majta a'ij pua'a tihuá'axa a'ímej í mej ta japua é'eseijre'e, í mej majta rí'í huápi'í naa seijre'e.

⁹ Mi ajta a'ín Miguel ti jeíhua ti'iti jín tí'ivaire'e í ta japua, capu ayén huataúra'a ti ayén ca'anín jín ra'uxijte'en a'ijna í tiyaaru'u matí'ij tí'itesee'eca'a me'ijna jime'e a'ij mej ráaruuren í tévira'an a'ijna í Moisés teecan. Capu xaa ayén ca'anín jín ra'uxijte sino ayée pu tiraata'ixaa tíjín: “Ché'e a'ín tavástar'a mua'ajteá'axi'ín.”

¹⁰ Mi majta a'íme í teteca, ayée mú ché'e mana'a a'ij pua'a tí'ixaxa'a me'ijna jime'e ti'iti ti a'ij mej caí yaú'itie. Ajta ayée mú me'ijna jín rujímua'a aújpua'ajte'en me'ijna jime'e í mej rujímua'a a'ij tirájteuve, ajta a'ijna ti a'ij pua'a tihuá'amitiejte'e. Ayee mú 'een matíj í ti'iti mej caí raayí'iti mej tiú'umua'ati. A'ij mú jín rujímua'a aújpua'ajte'en.

¹¹ Cui'í xaa, Dios pu puaíjtzi hua'utá'asin a'ímej. Ayee mú che'atá mana'a a'ij pua'a titetiújcha'íi tíj ajta a'ijna í Caín. Huáapua'a mú miyen huataúra'a mej mi miyen jeíhua huápi'í raamuá'itin í puaíjtzi. Ayee mú che'atá mana'a tíj huaríj a'ijna í Balaam teecan ti jeíhua huápi'í auté'ítze í Dios jemi. Ayee mú che'atá mena'a ehuaújpua'arixi'ín tíj ajta á'upua'areca'a a'ijna í Coré tí'ij a'ín ca'anín jín raatéxiehuataca'a a'ijna ti jín antiújmua'areereca'a a'ijna í Moisés teecan.

¹² Setíj sena'a e'etiújseire'en sej si naími'í tiú'ucua'ani se'ijna jime'e sej huaújxe'eve'en, a'íme mú a'ij pua'a ríj muá'aye'í. Ayee mu'u, camu a'ij mena'a tí'icua'a mú'ejmi jamuan, majta miyen tí'iseijre'e mú'ejmi jemi tíj cixuri ti tí'icámejri'í.

A'ñi mú rujñmua'a mena'a tiú'ujmi'icuaca, majta, camu tihuá'ami'icuaca í seica. Ayee mú 'een tíj jaitiri mej caí jetze víjvi'iyey sino eeca pu ráatisin. Ayee mú majta 'een tíj cিয়ে় ti caí taaca tí'ij caí ché'e xíjcata'a pítí'irijca, ti pua'a ja'ati rá'ijcuta. Cu xíee hua'apua pu huatéehua nain jime'e.

¹³ Majta miyen 'een tíj í jaj ti á'ujruuréjvee ca'anín jime'e, ti ajta jetzen aamíxcua'iri ájninei. Ajta a'íjna ti huá'a jetze airáninei a'ímej í teite, ayée pu hua'utatévi'iraste'en. Majta mú miyen 'een tíj xu'ura'ave í mej mauj á'ujujhua'an a'u ti a'utíca'a. Ayee pu tihuá'aci'ti mej me'uun a'uteáturan a'u ti jeíhua huápi'i a'utíca'a.

¹⁴ Ajta a'ñin í Enóc, a'íjna ti aráhua'apua jetze ti'ite a'ñime í mej Adán jetzen airáne, a'ñi pu ayén tiu'utaxájtaca'a a'ímej jime'e tí'ij ayén tiu'utaxájtaca'a í Dios jetze me'ecan tíjn: “Casi'i, xaasej, tavástara'a pu yé ve'ecánejsin huá'a jamuan í mej ravaire'e í ta japua, a'ñime ti ajta huatéúra'ate. ¹⁵ A'ñi pu huá'axi'epi'íntari'íran naíjmi'ica, ajta a'íj pu jín huá'axijte'en naíjmi'ica í mej rájcha'íire'eca'a í Dios a'íjna jime'e í mej a'ij pua'a rijcaa ti caí ayén tiraavíjte'e í Dios jemi. A'ñi pu ajta a'íjna jín huá'axijte'en a'íjna jime'e mej miyen jeíhua huápi'i a'ij pua'a tí'ixajtaca'a í Dios a'ñime í mej auteájturaa í jemin mej mi caí miyen huárini a'ij ti tiraavíjte'e í jemin.” Ayee pu tiu'utaxájtaca'a a'íjna í Enóc.

¹⁶ A'ñime í teite, a'ii mú a'ñin pú'een í mej ti'iti jín runiúuste'e, í mej níniu'ucacu. Ayee mú ti'itiújcha'ñi a'ij ti tihuá'amitiejte'e í huá'a tzajta'a. Ca'anín mú jín tí'ixáata muá'aye'i mej mi me'íjna jín á'ujtzaahuaté'e. Majta miyen ri'i tihuá'ajee í teite mej mi ti'iti jín hua'utémuaitin.

Ca'aníjra'a pu hua'atá'aca a'ímej í mej té'atzaahuaté'e

¹⁷ Mi seajta mú'een, mi nej já'amuaxe'eve'e, setá'aj ra'utámua'aree a'ij mej tiu'utaxájtaca'a í Dios jetze me'ecan a'ñime í ti hua'antíhuau í tavástara'a, a'íjna í Jesús ti ajta Ciríistu'u pú'een.

¹⁸ Ayee mú tiu'utaxájtaca'a ti ayén teja'uré'enejsin tíjn: “A'ájna, tí'ij ari nain te'entipua'arijme'en, a'ñi mú huatasejre'esin a'ñime í mej tité'exieehuari'ira muá'aju'un, í mej miyen ti'itiújcha'ñi muá'aju'un a'ij ti tihuá'amitiejte'e í huá'a tzajta'a, tíj na'a ti caí ayén tiraavíjte'e í Dios jemi.”

¹⁹ A'ii mú a'ñin pú'een í mej ca'aníjra'a hua'atá'aca í teite mej mi já'ita'a a'utaci'lica'an. A'ñi mú rujñmua'a mena'a a'ij tirájteu a'ij mej rici. Camu a'atzu jetzen arájca'ane í xiéjniu'ucare'ara'an í Dios.

²⁰ Mí seajta mú'een, mi nej já'amuaxe'eve'e, setá'aj ca'aníjra'a tiu'utá'an sej seajta seij, sej si te'utáviicua'i se'íjna jime'e sej ra'ará'astijre'en se'íjna ti Dios ayén huatéúra'ate.

Setá'aj seajta araujca'anen se'íjna jetze í xiéjniu'ucare'ara'an í Dios, sej si siyen huatéjniuuni í Dios jemi. ²¹ Setá'aj seuj ra'utámua'aree tíj na'a ti yú auca'ití a'ame ti a'ín Dios ayén já'amuaxe'eve'e. Setá'aj seajta siyen rachú'eve'e se'íjna í tavástara'a, a'íjna í Jesús ti ajta Ciríistu'u pú'een ti ij a'ín a'íjna jín amuá'ancu'uvajxi'in a'íjna jime'e ti ayén tejámuaatá'asin sej siyen jemin ruurican huateáturan tíj na'a rusén jime'e.

²² Setá'aj seajta ca'aníjra'a hua'utá'an seica í mej caí rí'i té'atzaahuat'e. ²³ Setá'aj seajta hua'irájtuaani seica, muári'eri jime'e. Ayee pu seíre'e a'ame. Cu xiee sej hua'irájtuaani í taij jetze. Seajta seica, í ti tí'itzi'ini'ire'e jime'e, setá'aj huá'ancu'uvajxi'in. Rí'i xu'u mú'een, a'iné jeíhua mú huápi'i xána'avisí'i seíre'e muá'aju'un a'íjna jime'e í mej jín auteájturaa í Dios jemi.

I niuucari ti jín ra'antipua'ajte'esin

²⁴⁻²⁵ Ajta a'ín í Dios ti seij na'a pú'een, a'ii pu a'ín pú'een ti tu'irájtuaani. A'í pu raayí'iti ti ca'aníjra'a amuaatá'an sej si caí tí'iti jín até'itze'ara'an í jemin. A'í pu ajta amuaatéhuiite'esin í jemin a'u ti rí'i huápi'i naa tí'iseijre'e. Mú'een xu caí tí'iti a'aturáacan jín se'uun huaté'en, seajta huápi'i xu huataújtemua'ave'esin. Tiché'e tiyen rí'i tiraatá'an, a'iné a'í pu a'íjna jín tí'itéjvee a'íjna jime'e ti jaítze'e ve'é. A'í pu ajta nain jín tí'aijta, ajta nain jín antiújmua'aree. A'í pu ajta ayén téjmi japua huaniú a'íjna jime'e ti Ciríistu'u tu'irájtuaa tí'ij caí xi huataseíre'e í chaanaca tej japuan seijre'e. Tiché'e tiyen te'íjna jín rí'i tiraatá'an tíj na'a ti yú auca'ití a'ame tíj na'a rusén jime'e. Ché'e ayén teja'uré'enen.

Í niuucari ti jíme'en raxa í Jesús ti a'ín tiraatasejrate a'íjna í Juan

I niuucari ti jín ra'utéjche

¹ Ayee nu ne'íjna jín tiu'utaxájta ne'íjna jime'e í niuucari í ti rú'avaataca'a í Dios jemi, ti ajta jíme'en raxa í Jesús ti ajta Ciríistu'u pú'een. Dios pu ayén raatá'a ti a'ín Ciríistu'u ajta hua'utasejrate'en a'ímej í mej ravaire'e mej mi ráamua'aree ti Dios ari ayén raax'epi'íntare a'ij ti ca'anacan teja'uré'enejsin. Ajta a'ín Ciríistu'u, ayée pu a'íjna jín hua'utá'ixa a'íjna jime'e ti seij a'uta'íteca'a ti jemin tí'ivaire'e í júte'e ti ij ayén raatasejrate'en a'íjna í Juan.

² Nee nu niyen tejá'amua'ixaate'e ti ayén ti'ayajna a'íjna í niuucari ti Dios jemi é'eme'ecan, ti jíme'en raxa a'ij ti huaríj a'íjna í Jesús ti ajta Ciríistu'u pú'een.

³ Ché'e rutémua'ave'e a'íjna í ja'ati ti ayén huá'anamuajriste'e a'íjna i niuucari ti Dios jemi a'uvé'emej. Miché'e majta rutémua'ave'e a'íme í mej miyen ranamua, majta miyen rá'astijre'e a'ij ti té'eyu'usí'i a'íjna jetze, a'iné pu'uri tén teja'uré'enejsin.

Juan pu tihuá'ayu'use'e a'ímej í mej e'etiújse'iri ta'aráhua'apua teyuu

⁴ Neajta inee, i nej i'i Juan, ayée nu tejá'amuyau'use'e mi sej se'uun e'etiújse'iri arahua'apuacié a'u ti huacá'a u Asia. Ché'e a'ín rí'i tejamuaatá'an, ajta amua'anpuá'ajte'en a'íjna ti jéjcuá imuá seijre'eca'a, ti ajta íjii seijre'e, ti ajta ayén auj seíire'e a'ame tíj na'a rusén jime'e. Ché'e ayén che'atá na'a amuáaruuren a'íjna xiéjniu'ucare'ara'an ti a'uun é'eseijre'e a'u ti Dios á'ujca ipuari japua. A'íi pu aráhua'apua jín tí'ivaire'e.

⁵ Ché'e ajta a'ín rí'i tejamuaatá'an, ajta amua'anpuá'ajte'en a'íjna í Jesús ti ajta Ciríistu'u pú'een. A'íi pu caí ja'anáj tí'iti jín até'ítzea'ara a'íjna jime'e ti ayén te'anxájta í Dios jetze me'ecan. A'ii pu ajta a'ín pú'een í ti amuacáí a'itáara huá'a tzajta'a a'ímej í mi'ichite. A'ii pu ajta a'ín pú'een ti tihuá'ajte'e naíjmi'ica í mej títetateí íiyen chaanaca japua. A'íi pu taxe'eve'e, ajta ruxuure'e jín tacá'ijxi í tej jín auteájturaa í Dios jemi.

⁶ A'íi pu ajta ayén taatá'a tej ti jamuan tiu'uta'aíjta, ajta tej ti teajta raatévaire'en te'íjna í Diojra'an, í ti ajta rájya'upua í Ciríistu'u. Tiché'e tiyen rí'i tiratá'acare'en tíj na'a rusén jime'e. Ché'e a'ín ajta nain jín tiu'uta'aíjta, tíj na'a ti yú auca'ití a'ame tíj na'a rusén jime'e.

⁷ Casi'i, xaase'ij, a'íi pu jaitiri jetze yé ve'ecánejsin. Naími'i mú raseijran mat'ij mena'a mej raajé'ica. Majta naími'i í huá'ateitestemua'a, mat'ij mena'a pua'amé íiyen seijre'e í chaanaca japua, a'íi mú ruyéinen me'íjna jime'e mej huataújxieemiste'esin mat'í'ij raase'ij.

⁸ Ayee pu ti'ixa a'íjna í tavástarala, ti ajta Dios pú'een ti seijre'e, ti ajta jéjcuá ímuá seijre'eca'a, ajta ti seíre'e a'ame t'ij na'a rusén jime'e. Ayen t'ijín: “Nee nu ne'ín pú'een í ta'amuájca, neajta, í netu'uve'eteajti.”

Juan pu raase'ij í Ciríistu'u

⁹ Mi neajta inee, i nej i'i Juan, i nej á'amua'ihuaara'a pú'een, ayée nu che'atá nena'a a'amua jamuan rajpua'íjtzí ne'íjna jime'e nej Ciríistu'u jetze ajtéme'ecan. Naími'i tu tiu'uta'a'íjta Ciríistu'u jamuan. Teajta naími'i tu tiyen té'eviicua'i. A'uu nu á'ucatií a'ujna jaata'a ti e'eráhuachi ti ayén téja'arájtehuaa t'ijín Patmos. A'uu nu aiteánami'ihuaca'a ne'íjna jime'e nej tihua'utá'ixaa ne'íjna jime'e í niuucari ti jín raxa í Dios, ti ajta a'íjna jín raxa a'íj ti huar'ij a'íjna í Jesús.

¹⁰ Tí'ij ari a'ájna pítí'irijcaa mat'í'ij rana'amiche í tavástarala, a'íin xiéjniu'ucare'ara'an í Dios ayén rájve neetzi jemi. Net'í'ij ni niyen ráanamujri'i u nehuárita'a ti ja'ati ca'anín jín naatajé. Ayee pu namuajre'eca'a t'ij ti pua'a ja'ati ucáajijhua trompeeta jetze.

¹¹ Ayen t'ijín:

—Patá'aj hui ra'utéeyu'uxa í yu'uxari jetze a'íj pej tí'iseij. Pajta hua'uta'ítí huá'a jemi í mej arahua'apuacié e'etiújse'iri í Dios jemi, a'uun ti huacá'a u Asia. T'ij na'a a'ujna u Éfeso, ajta a'ujna u Esmirna, ajta a'ujna u Pérgamo, ajta a'ujna u Tiatira, ajta a'ujna u Sardis, ajta a'ujna u Filadelfia, ajta a'ujna u Laodicea.

¹² Net'í'ij ni pí a'uré'eve nej ni raase'ij ne'íjna í ja'ati ti nejé'ejeeveca'a. Net'í'ij niyen huar'ij, ayée nu éeni'ici'e tiu'uséij ti'iti ti japuan antitátzajmee, oro ti jín taavíjhuaca'a. Ayee pu pua'amé ará'aseca'a aráhuapua í cantiira'a.

¹³ Ajta, a'úu pu já'ita'a a'íjna ti japuan antitátzajmee, se'ij pu a'uun huatéveca'a ti ayén seijre'eca'a t'ij teví. Ayee pu éene'e te'ucávijjaa cáxuri jime'e ti títí'ij, ajta puaasi pu jín avé'ejí'ici'ihuaca'a ti oro jín taavíjhua.

¹⁴ Cuaiínara'an pu huíjmu'ucca, ajta cuaiínavi'ican pu cácipuaca'a. Ayee pu seijre'eca'a t'ij cáne'a muxaj ti cuaiina, ti ajta seijre'e t'ij í seeri. Jé'ecan pu ajta ayén seijre'eca'a í jí'iseáara'an jetze t'ij taij ti á'ataa.

¹⁵ Ajta, ayée pu seijre'eca'a í íicájra'an jetze t'ij ti'iti ti cámejri'ihua, ti mesti. Naa pu ti'itemastájye'icaa t'ij cobre mej

án yá'uxire í taij tzajta'a. Ajta, tí'ij a'ín tí'ixajtac'a, ayée pu namuajre'eca'a tíj játe'ana ti sihuájna ti huatámi'yeca'a.

¹⁶ A'íi pu ruri'iríinta'a ru'ité'a'aca'a í rumuájca'a jetze, í xu'ura'ave í mej aráhua'apua ará'ase. Ajta a'ín í niuucari ti jetzen aijnineica'a, ayée pu seijre'eca'a tíj chun ti ruxí'ejta'a tejamáimijme. Ajta ayée pu té'ataaca'a í ru jetze tíj í xicaj ti nain jín airáxi'ixire.

¹⁷ Jíme'en nu'u raaseíj, aj nu ni e'erájve a'u ti e'era'íicajme. Cu xiee nej cu huámi'ini. Mi ajta a'ín, ruri'iríinta'a jín í rumuájca'a na'ajtamuariej. Ayee pu tinaatá'ixaa tijín:

—Capej hui tí'tziine'e. Nee nu ne'ín pú'een í nej amuájca, ajta nej uvé'eteajti.

¹⁸ 'Nee nu ne'ín pú'een í nej i'irúuri. Nee nu huam'íi. Mi neajta, íjii, neajtahua'a nu i'irúuri tíj na'a rusén jime'e. Neajta nu ne'íjna jín antínmua'aree nej ni raaxí'epi'intare'en mej huácu'i'ini na'ari mej ruuri muá'ara'ani, neajta nej ni hua'iteáanan a'ujna a'u mej é'ecui'ini na'ari nej hua'irájtuaani ne'újna.

¹⁹ 'Me'ecui xaa, patá'aj pe'íjna autéeyu'uxa í pej peri raaseíj, í ti íjii seijre'e, ajta í ti auj seijre'e, ajta ti auj ayén teja'uré'enejsin.

²⁰ 'A'ímej jime'e í xu'ura'ave í mej aráhua'apua ará'ase í pej hua'useíj í nej hua'ité'a'aca neri'iríinta'a pújme'en í nemuajca'a jetze, ajta a'íjna í ti aráhua'apua ti japuan antitátzajmee, ayée nu'uri tímuaatá'ixaate'esin matíj mena'a pua'amé rú'avaataca'a mú'eetzi jemi. Me'íjna í xu'ura'ave í mej aráhua'apua ará'ase, a'ii mú a'ín pú'een í mej me'íjna jín antiújmua'aree mej mi huá'ucha'ín í mej e'etiújse'iri huá'a teyujta'a. Ajta, í ti aráhua'apua ti japuan antitátzajmee, a'ii mú me'ín pú'een í teite í mej arahua'apuacé e'etiújse'iri í mej rana'amiche í Dios.

2

I niuucari ti tihuá'ayu'use'e í ta'aráhua'apua teyuu: A'íime í mej Éfeso e'etiújse'iri

¹ 'Patá'aj piyen tiraata'ít'i pe'íjna í ti a'íjna jín antiújmua'aree ti huá'acha'íi a'ímej í mej me'uun e'etiújse'iri u Éfeso ti jíme'en yee: “Ayee pu tí'ixa a'íjna í ti hua'ité'a'aca ruri'iríinta'a a'ímej í xu'ura'ave í mej aráhua'apua ará'ase. Ayee pu tí'ixa a'íjna ti huá'a tzajta'a án é'eye'ive í ti oro jín taavíjhua, ti ajta antitátzajmee.

² “Nee nu hui niyen tí'ijmua'aree a'ij sej titetiújcha'íi, sej seajta temua'a naa té'eviicua'í. Seajta mú'een, caxu hua'ancuré'eví'itici a'ímej í mej a'ij pua'a titetiújcha'íi sino ayée xu seri huá'umua'areeri'í a'ímej í miyen ruseíjrataca'a

mej nu'u a'ín pú'een í ti Dios hua'antíhuau; mej nu'u tiu'utévaire'en tavástara'a jetze me'ecan. Mi majta a'íime, camu a'ín pú'een. Ayee mu'u ruhuá'itaca'a.

3 “Nee nu niyen tí'ijmua'aree sej raayí'ti sej te'utáviicua'i nain jime'e. Mú'een xu seajta rajpuaíjtzi xa'aye'i. Seajta mú'een, caxu raatéxieehuataca'a sej na'ará'astijre'e.

4 “Mi neajta inee, ayée nu tejá'amua'ixaate'e í sej jín auteájturaa ineetzi jemi. Xu'uri raatéxieehuataca'a sej siyen nexí'eve'e setí'ij amuacaí tí'inexe'eve'eca'a.

5 “Setá'aj siyen se'íjna jetze tiú'umua'ati a'ij sej éeni'ici'e mé núurie. Setá'aj siyen seicié tiú'umua'ati sej si siyen che'atá rí'i titetiújcha'íi setí'ij amuacaí rijcaa. Na'ari secaí siyen huárini, nee nu ne'uun mú'ejmi jemi e'etanéjsin nej ni amuá'ari'i a'íjna í ti antitátzajmee í ti ajta mú'ejmi jemi seijre'e. Ayee nu xaa rini ti pua'a secaí seicié tiú'umua'ati.

6 “Mi seajta mú'een, xí'epi'in xu rici a'íjna jime'e ti caí a'atzu amua'aráanajche a'ij mej ye'í rici a'íime í mej miyen hua'atamuá'amua tijín: í mej ca'anéeri jín tí'aijta. Ayee pu che'atá caí tina'aráanajche ineetzi.

7 “Ajta a'ín í ti huíteájnamura, ché'e a'ín rí'i tiráanamua a'ij ti a'ín xiéjniu'ucare'ara'an í Dios tihuá'a'ixaate'e a'ímej í mej e'etiújse'iri í Dios jemi. Ajta, a'íjna jime'e a'íjna í ja'ati ti tiu'umuá'itin, ayée nu raatá'asin ti a'ín ja'ati ayén ráacua'ani a'íjna jetze í ti seijre'e í ciyej ti jín i'irúuri á'ara'ani, a'íjna í ciyej í ti a'uun e'etávee a'u mej a'utaújtemua'ave'en jemin í Dios.”

I mej Esmirna e'etiújse'iri

8 'Patá'aj pajta piyen tiraata'íti'i pe'íjna í ti a'íjna jín antiújmua'aree ti huá'acha'íi a'ímej í mej me'uun e'etiújse'iri u Esmirna ti jime'en yee: “Ayee pu tí'ixa a'íjna í ti a'ín pú'een í ta'amuájca, ajta í ti a'ín pú'een í tu'uvé'eteajti, a'íjna í ti huamí'i, ti ajta ajtahua'a huatarúj.

9 “Nee nu niyen tí'ijmua'aree í sej jín rajpuaíjtzi, seajta mú'een, secaí a'ij tí'ijviicua'i. Mi seajta mú'een, neetzi jemi xu chíjteaani pú'een temua'a jeíhua. Nee nu neajta ramua'aree mej jeíhua huáp'i tí'ihua'itaca a'íime í mej miyen ruseíjrataca mej nu'u me'íjna jetze ajtémecan í Israél. Mi ajta, capu ayén tí'ayajna sino a'íi mú' jemin e'etiújse'iri í Satanás.

10 “Caxu rártziíine'e í sej rajpuaíjtzi xá'aju'un. Casi'i, a'íjna í tiyaaru'u, a'íi pu a'uun amua'utétuaasin seica jamuan a'u mej títejé'enaamuaca. Ayee pu a'íjna jín á'amuaruuren mej mi amuaatéesej ti pua'a siyen tiná'astijre'e nusu secaí. Ayee xu pua'an xicaj rajpuaíjtzi xá'aju'un a'achú cumu tamuáamuata'a xicaj. Ti pua'a siyen nain jín te'utáviicua'i ineetzi jemi, seajta caí a'ij sena'a ti pua'a miyen amuaacul'ini, nee nu ne'íjna

amuaatá'asin ne'íjna í curuun í sej jín i'irúuri xá'aju'un t́j na'a rusén jime'e.

11 “Ajta a'ín í ti huíteájnamua, ché'e a'ín r'í tiráanamua a'ij ti a'ín xiéjniu'ucare'ara'an í Dios tihuá'a'ixaate'e a'ímej í mej e'etiújse'iri í Dios jemi. Ajta, a'íjna í ja'ati ti tiu'umuá'itin, capu a'atzu raci'ti ti a'ín ayén che'atá rajpuaítzi á'ara'ani matíj a'íme í mej yá'ujisin í ruxíejniu'uca í ti auj ruurica'a.”

I mej Pérgamo e'etiújse'iri

12 'Patá'aj pajta piyen tiraata'íti'i pe'íjna í ti a'íjna jín antiújmua'aree ti huá'acha'íi a'ímej í mej me'uun e'etiújse'iri u Pérgamo ti jime'en yee: “Ayee pu ti'ixa a'íjna í ti ru'itéechui í chun í ti ruxí'ejta'a tejcámíimjime.

13 “Nee nu hui ramua'aree a'u sej a'uchéjme, a'ujna a'u ti tejé'aijta a'íjna í Satanás. Mi seajta mú'een, seúche'e xu ná'astjire'e ineetzi. Caxu raatéxieehuataca'a sej ná'atzaahuate'e ineetzi se'ájna xicáara'a ti jetzen seijre'eca'a a'íjna í Antipas teecan, a'íjna ti ayén huataújseijrataka'a ti a'ín neetzi jetze me'ecan tí'ivaire'eca'a. Capu tí'iti jín auteájturaa ineetzi jemi a'íjna í ja'ati. Mi majta, a'íi mú' raajé'ica mú'ejmi tzajta'a, me'újna a'u ti tejé'aijta a'íjna í Satanás.

14 “Mi seajta mú'een, tí'iti xu jín auteájturaa ineetzi jemi. A'uu mú' é'eseijre'e mú'ejmi jemi seica í mej miyen tirá'astjire'e me'íjna í niuucari í mej jín miyen che'atá tihuá'amua'ate t́j ajta a'ín Balaam teecan tiraamuá'ate a'íjna í Balac teecan ti ayén hua'ítzi jín hua'utémuá'itin a'ímej í mej Israél jetze ajtéme'ecantaca'a, mej mi miyen ráacua'ani me'íjna í hua'ira'a í mej ráamuai'ivajtaca'a a'ímej jemi í mej caí dios pú'een, ajta mej tiú'uxana'acire'e.

15 “Ayee mú' che'atá mena'a seijre'e mú'ejmi jemi seica í mej miyen majta rá'astjire'e í hua'aye'ira a'ímej í mej ca'anéeri jín tí'aijta, í mej jee nicolaitas. Mi seajta mú'een, ayée xu seuj hua'atá'aca mej me'uun é'eseijre'e.

16 “A'íj nu jín, niyen tejá'amua'ixaate'e yee setá'aj seicié tiú'umua'ati. Na'ari secaí siyen huárini, nee nu mú'ejmi jemi e'etanéjsin, nej ni hua'uténe'usi'íte'en a'ímej a'íjna jime'e nej niyen tiu'uta'a'ajta sej ca'anéeri jín hua'utamuaríte'en.

17 “Ajta a'ín ti huíteájnamua, ché'e a'ín temua'a naa tiráanamua a'ij ti a'ín xiéjniu'ucare'ara'an í Dios tihuá'a'ixaate'e a'ímej í mej e'etiújse'iri í Dios jemi. Ajta a'ín í ti tiu'umuá'itin, ayée nu raatapuaíjve'esin a'íjna í cua'ira ti júte'e é'aviítzi'i. Neajta nu tetej raatátistejsin ti cuaínara'a. Ajta a'íjna jetze í tetej, jéjcuacan jín pu té'eyu'usi'i a'ij ti ari ántehuaa a'íjna í ja'ati. Ajta capu mé'e ja'ati ayén ramua'aree a'ij ti té'eyu'usi'i sino a'íi pu'u í ja'ati ramua'aree í nej raatátistejsin ne'íjna í tetej.”

I mej Tiatira e'etiújse'iri

18 'Patá'aj pajta piyen tiraata'ítí'li pe'íjna í ti a'íjna jín antiújmua'aree ti huá'acha'íi a'ímej í mej me'uun e'etiújse'iri u Tiatira ti jíme'en yee: “Ayee pu yee ti'ixa a'íjna ti yaujra'an pú'een í Dios, ti ajta ayén éene'en aj jí'isijmee tíj taij ti atiújmeme, ti ajta ayén éene'en tí'ícajme tíj cobre tí'ti í mej tiracámejri'í.

19 “Nee nu ramua'aree a'ij sej titetiújcha'íi. Mú'een xu hui siyen ruxe'eve'e sej seajta sej. Seajta, siyen rux'evi'ira'a jín tí'ivaire'e. Seajta té'eviiuca'i temua'a naa. Seajta íjii, jaítze'e xu rí'í titetiújcha'íi secaí sejm'í'í.

20 “Mí ajta, a'íi pu caí na'aráanajche a'ij sej rici. Mú'een xu ratá'aca ti a'íin 'íita'a ayén a'utéveeca mú'ejmi jemi, a'íjna í 'íita'a ti ayén ántehuaa tíjín Jezabel. Ayee pu ruseijrata ti Dios jetze me'ecan tí'ixaxa'a. Mí ajta, capu a'íin pú'een a'íné a'íi pu ayén hua'ítzi jín tihuá'amua'ate mej mi tí'ihuaújxana'acira'aten mej mi majta miyen ráacua'ani me'íjna í hua'ira'a í mej ráamuai'ivajtaca'a a'ímej jemi í mej caí dios pú'een.

21 “Nu'uri á'atee nej raatá'a ti seicié tiú'umua'ati. Mí ajta a'íin, capu a'atzu á'ujca'ane ti ayén seicié huárini a'íjna jíme'e tí'íixana'acire'e.

22 “Me'ecui xaa, ayée nu án ye'erájisin utaatzí japua a'u mej é'ecu'ucutzu í mej tí'icucui'í. Majta a'íime í mej jemin tí'ixana'acire'en, ayée nu jeíhua huápi'íi puajtzi hua'utá'asin ti pua'a mecaí raatéxíeehuata mej miyen a'ij pua'a rici tíj ajta a'íjna.

23 “Neajta nu huá'acui'ini ne'ímej í yaújmua'ame'en a'íjna í 'íita'a. Majta naími'í, a'achú mej pua'amé e'etiújse'iri í Dios jemi, a'íi mú ramua'aréeren nej ne'ín pú'een í ti rú'umua'aree a'ij ti tirá'amitíejte'e sej í rumua'atzíira'a jetze, ajta a'ij ti té'umua'atze í ru tzajta'a. Neajta, ayée nu amuaatá'asin sej neajta sej a'ij ti ayén tiraavíjte'e a'íjna jíme'e a'ij ti sej tí'ítíújcha'íica'a.

24-25 “Sej seajta mú'een, mí seica, mí sej se'uun Tiatira é'eche, mí sej seajta caí siyen tirá'astijre'e se'íjna í niuucari ti hua'ítzi pú'een, caxu se'íjna rí'íree í mej jee jeíhua huápi'íi ruxe'eve'e í Satanás jemi. A'íj nu jín, canu máa a'ij tí'ítíj jín tejá'amua'íjcate'e sino setá'aj siyen huárini sej seuj rá'astijre'e a'ij sej serí tíraarí'íre. Setá'aj siyen huárini asta nena'a caí neajtahua'a yé uvé'enen.

26 “Ajta a'íin ti tiu'umuá'ítin, ti ajta ayén che'atá na'a rí'í tí'ítíújcha'íi netíj inee, ajta na'a caí nain te'entipúa'are, nee nu ne'íjna jín tí'íra'íjcate'en tí ij a'íin tíhua'uta'aíjte'en a'ímej í mej sej chuéjra'a japua a'uchéjme.

27 “Ca'anéeri pu jín tihua'a'aáite'e a'ame. Ayee pu che'atá na'a tihua'antipua'ajte'esin a'ámej í mej rájcha'íire'e tíj ja'ati ayén tiraatétaaraxi'in í xa'ari ti xarij jín taavíjhua. Ayee nu che'atá nena'a til'iti jín tí'ira'ljcate'en tíj ajta a'áin niyá'upua ayén til'iti jín tinaa'ljca.

28 “Neajta niyen huateáturan í jemin ti ij a'áin ayén tátzave'e á'ara'ani tíj a'ájna í xu'ura'ave ti 'aíjninei tapua'arijme'eca.

29 “Ajta a'áin ti huiteájnamua, ché'e a'áin ja'ati temua'a naa tiráanamua a'ij ti a'áin xiéjniu'ucare'ara'an í Dios ayén tihuá'a'ixaate'e a'ámej í mej e'etiújse'iri í Dios jemi.”

3

I mej Sardis e'etiújse'iri

1 Patá'aj piyen tiraata'íti'i pe'ájna ti a'ájna jín antiújmua'aree ti huá'acha'í a'ámej í mej me'uun e'etiújse'iri u Sardis ti jíme'en yee: “Ayee pu til'ixa a'ájna ti jemin seijre'e í xiéjniu'ucare'ara'an í Dios ti arahua'apuáca jín tí'imuari'e. Nee nu neajta ru'ité'aa í xu'ura'ave í mej aráhua'apua ará'ase. Ayee nu niyen tí'ijmua'aree í sej jín tí'imuari'e. Ayee mú til'ixaxa'a sej nu'u ruuri se'ájna jíme'e sej jeíhua tí'imuari'e. Mi seajta mú'een, neetzi jemi xu siyen mi'ichi.

2 “Setá'aj atanéjne'ere, setá'aj seajta rí'i ráaruuren se'ájna ti auj mú'ejmi jemi seijre'e, ti ajta ari tímua'a mi'ini, a'iné ayée pu tiná'amitiejte'e ineetzi sej caí til'itij jín araúraste í Dios jemi.

3 “Setá'aj siyen ra'utámua'aree í sej ra'ancuré'a, í sej seajta ráanamujri'i. Setá'aj se'ájna jín araúrasten, seajta seicié tiú'umua'ati. Ti pua'a secaí siyen atanéjne'ere, nee nu mú a'uvé'emé'e na'ame mú'ejmi jemi tíj nahua'ari. Seajta mú'een, caxu ramua'aréeren a'atzaj nej pua'a ne'uun e'etanéjsin mú'ejmi jemi.

4 “Mi majta, seica mú mú'ejmi jemi seijre'e í mej caí miyen til'iti jín tite'á'atura í ru jetze. A'íi mú á'ujujhua'ane'e muá'aju'u ineetzi jamuan, majta á'ujujhua'ane'e muá'aju'u mej cuaiínavi'in tiu'uchén, a'iné ayée pu tihua'uvíjte'e a'ámej.

5 “A'ájna í ti tí'imua'itin, ayée pu hui'éene'e ti'iteché'e a'ame cuaiínavi'ican. Neajta inee, canu ra'uré'uuna í ti jín ántehuaa í yu'uxari jetze í mej jetzen á'ayu'usi'i a'ámej í mej rusén jín huateáturaasin í Dios jemi, sino nee nu neajta niyen tiraataxájta í ti jín ántehuaa jemin í niyá'upua, neajta huá'a jemi í mej jemin tí'ivaire'e í niyá'upua.

6 “Ajta a'áin í ti huiteájnamua, ché'e a'áin ja'ati temua'a tiráanamua a'ij ti tihuá'a'ixaate'e í xiéjniu'ucare'ara'an í Dios a'ámej í mej e'etiújse'iri jemin í Dios.”

I mej Filadelfia e'etiújse'iri

⁷ Patá'aj pajta tiraata'íti'i pe'íjna í ti a'íjna jín antiújmua'aree ti huá'acha'íi a'ímej í mej me'uun e'etiújse'iri u Filadelfia ti jíme'en yee: “Patá'aj piyen ti jíme'en yee, ayée pu ti'ixa a'íjna í Dios í ti rí'i tirájcha'íi, a'íjna í ti ajta tzáahuati'ira'a jín tí'ixaxa'a. A'íi pu yee ajta a'íjna jín antiújmua'aree ti hua'atá'aca mej mi me'uun a'uteárute a'u ti e'irájca a'íjna í ti jetzen huanéj í David teecan. Ti pua'a a'íin te'antácuuna, capu rí'iri ti ja'ati te'iteáanan. Ajta, ti pua'a a'íin te'iteáanan, capu ajta rí'iri ti ja'ati te'antácuuna.

⁸ “Nee nu ramua'aree a'ij sej ríci. Casi'i, xaasej. Nu'uri niyen amuaatá'a sej si siyen ruxiéehua se'uun a'uteárute. Ajta, capu rí'iri ti ja'ati amuaatá'ijmii. Nee nu ramua'aree ti caí jeíhua amú'uca'anisti'i. Mi seajta mú'een, seúche'e xu ra'ará'astijre'e a'ij nej tejamuá'ixaa. Caxu seajta nexiéehua.

⁹ “Me'ecui xaa, ayée nu huá'aruuren ne'ímej í mej miyen rusejrata mej nu'u Israél jetze ajtémecan. Camu xaa ne'u a'íjna jetze ajtémecan sino metí'ihua'itaca mu'u. A'íi mú jemin e'etiújse'iri í Satanás. Ayee nu ca'anéeri jín huá'aruuren mej mi mú a'uvé'uju'un mej títunutaxi'in mú'ejmi jemi mej mi majta ráamua'aree nej já'amuaxe'eve'e.

¹⁰ “A'iné mú'een xu siyen ra'ará'astijre'e a'ij nej neri tejámuaa'íjca, sej siyen che'atá sena'a te'utáviicua'i netíj neajta inee te'utáviicua'iri'i, ayée nu rí'i tejá'amuacha'íi ti ij caí ayén tejamuáaci'iti a'ájna mej jetzen miyen á'aviicua'ire'e muá'aju'u, a'íjna xicáara'a tí'ij ayén teja'uré'enejsin tí'ij huá'a japua rájveti naíjmi'ica í mej íiyen huachéjme í chaanaca japua. Mí'i mú a'uvé'uju'un mej títunutaxi'in mú'ejmi jemi mej mi majta ráamua'aree nej já'amuaxe'eve'e.

¹¹ “Mu nu e'icáame inee ca'anacan. Rí'i xu'u, setá'aj siyen huá'ini setá'aj rí'i tirájcha'íi xá'ara'ani í sej seri tí'ijcha'íi í Dios jemi. Caxu raatá'acare'en ti ja'ati á'amuanahua'ira í curuun í sej seri raatéemua'iti.

¹² “Ajta a'íin ti tiu'umuá'itin, ayée nu ti'itij jín tiraata'íjcate'esin tí'ij ti'itevé'e a'ame u téyujra'an í neDioj. A'íi pu a'uun a'uracaíi a'ame tíj na'a rusén jíme'e. Neajta nu ra'acáchajtza ne'íjna jetze í ti jín ántehuaa í neDioj, neajta í ti jín téja'arájtehuaa chajta'ara'an í neDioj, a'ujna u Jerusalén í ti jéjcuca, í ti ajta a'uun e'icaanej u ta japua a'u ti é'esejre'e í neDioj. Neajta nu niyen jetzen ra'acáchajtza í nej jéjcuacan jín ántehuaa.

¹³ “Ajta a'íin ja'ati ti huíteájnamua, ché'e temua'a naa tiráanamua a'ij ti a'íin xiéjniu'ucare'ara'an í Dios ayén ti-huá'a'ixaate'e a'ímej í mej e'etiújse'iri í Dios jemi.”

14 'Patá'aj pajta piyen tiraata'ít'i pe'íjna í ti a'íjna jín antiújmua'aree ti huá'acha'íi a'ímej í mej me'uun e'etiújse'iri u Laodicea. Piyen ti jíme'en yee: "Ayee pu ti'ixa a'íjna ti ayén tzáahuati'ira'a jín ti'ixaxa'a tijín: Ayen ti'ayajna, a'íjna ti ajta tzáahuati'ira'a jín a'ij ti'ixa Dios jime'e. Ajta capu ayén ti'ihua'itaca. A'íi pu ajta a'ín pú'een í ti Dios jamuan tiú'utaahuaca'a tíj na'a ti tí'iseijre'e íjii.

15 "Nee nu ramua'aree a'ij sej titetiújcha'íi. Caxu a'ujca'anéecan jín na'ancuré'evi'iti ineetzi. Caxu seajta ca'anéeri jín naatamuári, sino chá'ana'a xu'u siyen titetiújcha'íi. Ayee pu tina'aránanajche sej a'ujca'anéecan jín na'ancuré'evi'itin na'ari ca'anéeri jín sej naatamuárite'en.

16 "Ayee xu tí'ivaire'e tíj jaj ti cíj na'a tí'ipisti. Caxu siyen tí'ivaire'e tíj jaj ti jeíhua pisti nusu ti jeíhua cimujra. A'íj nu jín niyen á'amuaruuren tíj ja'ati ti ayén jaj ajtztizee ti caí x'í'epi'in rá'amencate'e. Nee nu ca'anéeri jín mé amúuhua'axijsin.

17 "Ayee xu tí'ixaxa'a yee sej seri chíjteaani sej pú'een, ti yee jeíhua huápi'i r'íi tejamuáavai, ti yee caí tí'iti tejamuá'aturaate'e. Mi seajta mú'een, caxu siyen tí'ijmua'aree sej xána'avisi'i, seajta siyen a'ij pua'a huá'aseijrate'e huá'a jemi í teite. Mú'een xu xaa caí a'ij tí'ijviicua'i, seajta aracúcu'unijmee, seajta siyen muámua'avijmé'e.

18 "A'íj nu jín, niyen tejá'amuahavii sej si neetzi jemi ráananan se'íjna í oro ti taij jetze rutá'ahuaca sej si siyen huateújchijteaanita. Setá'aj siyen neetzi jemi ráananan í c'ixuri ti naa tí'icuaina sej si se'íjna jín ucaújchejte'axi'in ti ij caí ayén seijre'e í sej jín tí'itevi'ira'a se'íjna jime'e sej muámua'avijmé'e. Setá'aj seajta neetzi jemi ráananan se'íjna í tí'iti í sej arájhuate'en í ruj'íi jetze tí'ij r'í'iriistan sej tí'iti huasej.

19 "Ayee nu hua'ajteá'axi'ica'a, neajta puaíjtzí hua'atá'aca a'ímej í nej huá'axe'eve'e. A'íj pu jín, setá'aj seicié tiú'umua'ati, seajta a'ujca'anéecan jín na'ará'astijre'en.

20 "Me'ecui xaa, nee nu a'itéjvee tá'apueerta, nete'ejteáatu'axa. Ti pua'a ja'ati ayén náanamua nej rájee, ti pua'a a'ín ajta tina'antácuune'en, aj nu ni jemin uteáruti tej ti naími'i tiú'ucua'ani tajímmua'a.

21 "Ajta a'ín í ti tiu'umuá'itin, ayée nu raatá'asin ti ne jamuan a'ujyeíjxi'in a'u nej tejé'ajta a'iné ayée pu tináaruu ineetzi. Netí'ij tiu'utéemua'iti, aj nu ni án niyá'upua jamuan a'ujyeíjxi a'u ti a'ín tejé'ajta.

22 "Ajta a'ín í ja'ati ti huíteájnamua, ché'e temua'a naa tiráanamua a'ij ti a'ín xiéjniu'ucare'ara'an í Dios ayén ti huá'a'ixaate'e a'ímej í mej e'etiújse'iri í Dios jemi."

4

A'ñ mú raná'amiche'e u ta japua

1 Tí'ij raatapuá'ajtaca'a ti tiu'uxájtaca'a, aj nu ni niyen éeni'ici'e tiu'uséj. Seij nu huaseíj í puéerta ti antacúuni'ihuaca'a u ta japua. Ajta a'ñn í nej amuacaícan ráanamujri'i, ajtahua'a pu tí'ine'ixaate'eca'a. Ayee pu namuajre'eca'a tíj ja'ati ti ucáajijhua trompeeta jetze. Ayen tíjn:

—Yen vejnéechi nej ni timuaataseíjrate'en a'ij ti tiú'ujxe'eve'e ti ayén teja'uré'enen méjca'i huáyee.

2 Jíme'en pu'u ayén tiu'utaxájtaca'a, aj pu a'ñn xiéjniu'ucare'ara'an í Dios, a'ñ pu neetzi jemi ru'uté'aa. Ayee nu éene'en tiu'uséj cumu a'u ti ipuari a'utéjvee u ta japua. Ajta a'íjna japua í ipuari, ja'ati pu jetzen acájca.

3 Ajta a'ñn ti jetzen acájca, ayée pu naa éene'en ti'itéechen. Ayee pu seijre'eca'a tíj tetej ti huápi'i tí'ijnajche, ti pa'u í tetej, ajta ti teúumua ajta í ti ranaxca. Ajta ayén seijre'eca'a tíj í seij í tetej í ti pa'u ti ajta naa tí'imesti. Cu'uxaí pu ajta atavíjca'a a'u ti a'utéveeca'a í ipuari. Ayee pu rú'aaravi'i seijre'eca'a tíj a'íjna í tetej mej miyen ratamuá'amua tíjn esmeralda.

4 Ajta, seica í ipuari atavéejme'ecaa a'u ti a'utéjvee a'íjna í ipuari. Seité japuan muáacua pu ará'aseca'a a'íjna í ipuari. Majta me'ñn í vaujsi, a'ñ mú acaté'etejme'ecaa jetzen í seica í ipuari. Majta miyen seité japuan muáacua ará'aseca'a a'ñme í vaujsi. Majta cuaiñavi'ñn mú ti'itéchejca'a, majta curuun te'utearújte'emé'e ti oro jín taavíjhuaca'a.

5 A'ájna seij japua í ipuari miyen témaxcava'ara'a, majta téniuuca'a. Ajta, án ti e'evé'evee í ipuari, tatzari pu a'atáatime'ecaa ti ayén pua'amé aráhua'apua. Ajta a'ñn í tatzari, a'ñ pu a'ñn pú'een í xiéjniu'ucare'ara'an í Dios ti aráhua'apua jín tí'imuari'e.

6 Ajta a'ujna a'u ti e'evé'evee, ayée pu éene'e huámuan á chuaata'a a'íjna jime'e ti naa tí'imesti, ti ajta tí'itatjaz. Ayee pu seijre'eca'a tíj a'íjna í tetej mej miyen ratamuá'amua tíjn cristal.

Majta a'ñme í mej muáacua ará'ase í mej ruuri, a'úu mú uhua'ú'upu'ujme'ecaa tíj na'a ti'ipua'amé í ipuari. Tí'ij pí na'a mú tí'iseij, nain japua, tíj na'a júte'imua, ajta íiyen chaanaca japua.

7 Ajta a'ñn í ti seíti, ayée pu araseijre'e tíj muajye. Ajta í ti hua'apua, ayée pu araseijre'e tíj puuya. Ajta a'ñn ti ruuri ti huaíca, ayée pu te'ecánee tíj teáata'a, ajta a'ñn í ti muáacua, ayée pu seijre'eca'a tíj cua'ira'ave ti rá'ara'ive.

8 Majta a'ñme í mej muáacua, í mej majta i'i ruuri, a'ñ mú arasevíca ajtá'anájmee. Tí'ij pí na'a mú tí'iseij nainjapua tíj na'a

júte'imua, majta íiyen chaanaca japua. Nain tújca'ari tzajta'a, majta nain tíca'ari tzajta'a, a'íí mú jemin tí'ichuicaca'a í Dios. Camu ja'anáj raatapuá'ajta mej miyén tí'ichuúica tíjín:

Rí'í pu tí'iseijre'e, temua'a pu urarí'ene'acan jín seijre'e, xí'epi'in pu een seijre'e tíj na'a rusén jime'e í tavástar'a, a'íjna í Dios ti nain jín antiújmua'aree,

a'íjna í ti ruseíj seijre'eca'a, ti ajta seijre'e íjii,
ti ajta seíire'e a'ame tíj na'a rusén jime'e.

⁹ Majta miyén rí'í tiratá'aca, majta raná'amiche'e, a'íí mú majta tí'ijteujtzi'ire'e muá'aye'i me'íjna ti a'íin ipuari jetze acájca, ti ajta ruuri tíj na'a rusén jime'e.

¹⁰ Matíj mena'a miyén rici í mej muáacua, í mej majta ruuri, a'íí mú majta miyén rici a'íime í mej vaujsi í mej seité japuan muáacua ará'ase. A'íí mú aicaújtuuxijsin me'íjna jemi í ti ipuari jetze acájca, mej mi raateánajche me'íjna ti i'í ruuri tíj na'a rusén jime'e, majta raatátuiire'esin í jemin í tiu'ujcúrun. Majta miyén tí'ichuúica tíjín:

¹¹ Ayee pu timuaavíjte'e mú'eetzi,

mi pej tavástar'a pú'een, mi pej pajta i'í Dios.

Tej ti tiyén rí'í timuaatá'an,

tej ti tiyén muaná'amiche'en.

Pej pi nain jín anti'amua'aréere,

a'iné mú'ee pej nain tiú'utaahuaca'a,

nain í ti seijre'e íjii.

Ayee mú 'een jín huataseíjre me'íjna jime'e pej piyén tira'utéeca'ane á'axe'evi'ira'a jime'e.

A'íj mú jín miyén huátaavijhuaca'a.

5

I ti jíri'í ti jetzen té'eyu'usi'í, ajta í Cáne'a

¹ Netí'ij ní ayén éene'en tiu'uséij, ti a'íjna í ti acájca í ipuari jetze, ruri'írínta'a pu ru'ítépijcaa í yu'uxari í ti ruxí'ejta'a té'esi#mua'ihuaca'a, ajta, á'avijti'ihuaca'a arahua'apuáca jime'e í xijca.

² Neajta ja'ati huaseíj ti júte'e tí'ivaire'e. A'íjna í ja'ati jé'ecan pu huápi'í uráca'anée. Ca'anín pu jín tiu'utáhuau. Ayee pu tíjín:

—¿A'ataani ayén huataújci'ípua ti a'íin ra'ajsiújtza'anaxi'in í ti jín á'avi'ijti'ihuajmee, ajta í ti raatáxijta í yu'uxari? —Ayee pu tiu'utaxájtaca'a.

³ Tí'iquí ayén tel'irájraa. Tíj na'a a'ujna já'ahua'a u júte'e, ajta íiyen chaanaca japua, ajta u tajete, capu mé'e ja'ati ti ayén tiu'utaúci'ípua í ti ayén tiraatáxijta, ajta ti ra'useíj a'íj ti té'eyu'usl'ihuaca'a.

⁴ Neajta inee, jeíhua nu huápi'i neyeineca'a ne'íjna jime'e mej caí rateuve'eca'a seij ti ayén tiu'utaúci'ípua í ti ayén tiraatáxijta í yu'uxari nusu ti ra'useij, ajta ti ra'ujíjve'en.

⁵ Ti'iquí seij ti huá'a jetze ajtémecantaca'a a'ímej í vaujsi, ayée pu tinaatá'ixaa tijín:

—Capej ayeine. Me'ecui xaa, a'íjna mej miyen ratamuá'amua tijín í Muajye í ti huá'a jetze ajtémecan a'ímej í mej Israél jetze airáane, a'íjna í mej majta miyen ratamuá'amua tijín A'íjna í ti David jetze airaújnejjte, a'íi pu ari tiu'utéemua'íti tí'ij a'íin ayén tira'ajsiújtza'anaxi'ín í ta'aráhua'apuáca jín á'avi'íjti'ihuaajmee, ti ajta raatáxijta.

⁶ Neajta niyen éene'en tiu'uséij tij tí'iti í Cáne'a, ayée seijre'eca'a tíj í mej meri raajé'ica. A'uu pu a'utéveeca'a jemin í ípuari. A'íi pu ajta huá'a tzajta'a seijre'eca'a í mej muáacua í mej ruuri, majta a'ímej í mej aitecaíjme'ecaa a'íime í vaujsi.

Ajta a'íjna í Cáne'a, arahua'apuáca pu ájta'ehuájme'ecaa, ajta arahua'apuájmé'en pu ájji'isijme'ecaa. Ajta a'íin jii'seáara'an í ta'aráhua'apua, a'íi pu a'íin pú'een í xiéjniu'ucare'ara'an í Dios í ti nainjapua u ya'uta'íteca'a íiyen chaanaca japua.

⁷ Ajta a'íin í Cáne'a, a'úu pu a'uvé'emej a'íjna jemi í ti e'ecájca í ípuari jetze. Ti'iquí ra'ancuré'epi a'íjna í yu'uxari í ti rí'iríinta'a seijre'eca'a a'íjna í ti ípuari jetze acájca.

⁸ Tí'ij ra'ancuré'epi a'íjna í yu'uxari, a'íime í mej muáacua í mej ruuri, majta a'íime í vaujsi í mej seité japuan muáacua ará'ase, a'íi mú miyen a'ímuá aicaújtuuxi me'íjna jemi í Cáne'a. Matíj mena'a pua'amé te'ité'í'ica'a me'íjna í aarpa, majta tuxa'a ti oro jín tí'itaavijhuaca'a. Cuaane'e pu avé'ejistíjme'ecaa a'íjna jetze í tuxa'a. Ajta a'íjna í cuaane'e, a'íi pu a'íin pú'een í mej raatáhuaviiri'i í Dios a'íime í mej rí'í tí'iteseijre'e í Dios jemi.

⁹ Matí'ij mi miyen jéjcuacan jín tiu'utáchuiicaca'a tijín: Ayee pu tiraavíjte'e pej mú'ee piyen ra'ancuré'epin, pajta raatáxijta a'íiné memuaajé'ica.

Pajta mú'ee, pepu'uri tiu'utánájchitaca'a pe'íjna jime'e í á'axuure'e

í mej jín té'echa'ica'a í Dios jemi,

pej pi tiu'utátuiire'en í Dios jemi í teite mej nainjapua é'eme'ecan.

A'íi mú huá'a jetze ajtémecan matíj mena'a seij jetze mej airaújnejjte

nusu a'achú pua'amé í mej seij niuucari jín tí'ixaxa'a nusu matíj mena'a pua'amé

í mej teitestemua'ame'en pú'een.

A'u ti na'a mej é'eseijre'e seij japua í chuej, a'úu mú é'eme'ecan.

10 Pajta mú'ee, pepu'uri piyen rí'i huá'uruu
 mej mi miyen me'ín teitestemua'ame'en
 pú'eene'en muá'ara'ani a'íjna í ti tí'ajta,
 mej mi majta tí'itij jín tiu'utévaire'en
 me'íjna jemi í Dios.

Mi majta a'íime, a'íi mú tiu'uta'aíjta
 íiyen chaanaca japua.

Ayee mú tiu'utáchuiicaca'a.

11 Net'íij ni atáneereca'a. Net'íij ni huá'unamuajri'i a'ímej
 í mej u ta japua tí'ivaire'e. Mé mu'íicáa huápi'i. Capu
 a'atzu rí'irí ti hua'uté'ítien, ni capu ámitieere'e a'achú mej
 pua'amé. Ayee mú pua'amé matíj í xu'ura'ave. A'íi mú
 me'uun atavéejme'ecaa me'íjna jetze í ipuari, majta a'ímej
 jetze í mej muáacua í mej ruuri, majta a'ímej jetze í vaujsi.

12 A'íi mú miyen ca'anín jín tiu'utáchuiicaca'a tíjín:

Tiché'e tiyen rí'i tiraatá'an te'íjna í Cáne'a
 í mej raajé'ica.

Jee xaa, ayée pu tiraavíjte'e ti a'íin ayén tira'ancuré'an a'íjna ti
 Dios jín tira'íjcate'e,

ajta tíj na'a ti jemin tí'iseijre'e í Dios,

ajta í mua'atzíira'a í ti jín tiu'uta'aíjta,

ajta í muári'eri'ire'ara'an í ti jín nain jín tiu'utémuaitin.

Tiché'e rí'i tiraatá'an, teajta ahuátatzaahuat'e'en te'íjna jemi,
 tiché'e teajta huátatemua'ave'en

te'íjna jemi í Cáne'a.

Ayee mú tiu'utáchuiicaca'a.

13 Net'íij ni niyen tíhuá'unamuajri'i í mej tí'ichuíca, matíj
 mena'a pua'amé mej u ta japua é'eseijre'e, majta a'ímej mej
 íiyen seijre'e í chaanaca japua, majta a'íime, matíj pua'amé u
 tajete mej é'eseijre'e, majta a'ímej í mej japuan é'eseijre'e í jaj
 ti ve'ée, majta matíj mena'a pua'amé a'aseijre'e í jaj tzajta'a.
 Naími'i mú miyen tí'ichuiicaca'a tíjín:

Tiché'e rí'i tiraatá'an te'íjna í ti acájca í ipuari jetze, teajta
 te'íjna í Cáne'a.

Tiché'e rí'i tiraatá'an, tiché'e teajta rí'i tirájcha'ii,

teajta rí'i tiraateájtuaani,

teajta raatá'an ti nain jín antiújmua'areere á'ara'ani tíj na'a ti
 yú auca'ítí a'ame tíj na'a rusén jime'e.

14 Majta a'íime í mej muáacua í mej ruuri, ayée mú
 tiu'utaxájtaca'a tíjín:

—Ché'e ayén teja'uré'enen.

Majta a'íime í vaujsi, a'íi mú aicaújtuuxi, majta
 raateánajcheca'a í Dios.

6

I ti arahua'apuáca jín á'avijti'ihuaca'a

1 Netí'ij ni raasej ti a'ín Cáne'a seij antína'acaca'a í ti jín á'avijti'ihuaca'a í yu'uxari. Jíme'en pu'u ayén huaríj, aj nu ni ráanamujri'i seij ti huá'a jetze ajtème'ecan í mej ruuri, í mej majta muáacua. Ayee pu ca'anín jín tiu'utaxájtaca'a. Cu xiee mej kuj huatéjniuuni. Ayen tijín:

—Iiya'a jíi.

2 Neajtahua'a nu atáneereca'a ti pua'a á a'utéjvee a'íjna í cahuaayu'u í ti cuainara'a. Ajta a'ín ti avé'eca, a'í pu tú'unami'i huitéchueca'a rumuájca'a jetze. Ajta, a'í pu huirájraa ti ij hua'antimuá'itin. A'u ti na'a pu á'uye'icaa ajta na'a caí naíjmi'ica antimuá'iti.

3 Ti'iquí ajtahua'a ra'antína'acaca'a. Netí'ij ni niyen tiráanamujri'i tí'ij a'ín ti hua'apua ti ajta huá'a jetze ajtème'ecan í mej ruuri, í mej muáacua, ayée pu tiu'utaxájtaca'a tijín:

—Iiya'a jíi.

Single Line Comp⁴ Jíme'en pu'u ayén tiu'utaxájtaca'a, seij pu huirájraa í cahuaayu'u ti pa'useáarara'a. Ajta ayée pu tiraatá'a a'íjna ti avé'eca ti ij a'ín ayén huaú'itziite'en í teite í mej yen seijre'e i chaanaca japua mej mi caí ché'e ru'ihuaamua'a muá'ara'ani sino mej mi huaújcui'ini seij ajta seij. A'í pu jín, a'í pu ra'ancuré'echui seij í chun í ti ve'ée, í ti ajta te'ejcamíjmee ruxí'ejta'a.

5 Aj pu 'i huaícacajetze ra'antína'acaca'a. Netí'ij ni niyen tiráanamujri'i ti ajta seij ti huá'a jetze ajtème'ecan í mej ruuri, í mej muáacua, a'í pu ayén tiu'utaxájtaca'a tijín:

—Iiya'a jíi.

Netí'ij ni neajtahua'a atáneereca'a. Me'ecui xaa, á pu a'utéjvee seij í cahuaayu'u ti xu'umuara'a. Ajta a'ín í ti avé'eca, a'í pu ráachuisime'e í mej jín te'ecá'itieera.

6 Netí'ij ni ja'ati huánamujri'i. Cu xiee huá'a tzajta'a á'a teja'utaxájtaca'a í mej ruuri, a'í mej í mej muáacua. Ayen tijín:

—Sei medida í triigu, ayée pu che'atá na'a ti'ijnáache a'ame tíj ja'ati ayén tiraamuá'itin seij xicaj jime'e. Ajta hui huaíca medida í triigu ti títi'ijmé'en huíjmuaiyujme, ayée pu che'atá na'a ti'ijnáache a'ame tíj ja'ati ayén tiraamuá'itin seij xicaj jime'e. Mi seajta mú'een, caxu yá'ujipuan a'u mej tejé'ehuaste'e aceituuna ti'iti na'ari uuva ti'iti sino miché'e me'íjna jín huatéjvairé'en. —Ayee pu tiu'utaxájtaca'a.

7 Ti'iquí ayén í ti muáacua antína'acaca'a. Jíme'en pu'u ayén ra'antína'acaca'a, aj nu ni ráanamujri'i ti a'ín í ti muáacua ti ajta huá'a jetze ajtème'ecan í mej ruuri. Ayee pu tiu'utaxájtaca'a tijín:

—Iiya'a jíi.

8 Neajtahua'a nu atáneereca'a. Net'íj ni raasej ne'íjna í cahuaayu'u í ti c'j t'íteuumuara'a. Ajta a'ín í ti avé'eca, ayée pu ántehuaa t'jín I nej huá'acuí'ica. Ajta í seij í ti cujta'an huamé'ecaa, ayée pu ajta ántehuaa t'jín I nej huá'a ch'íj pú'een í m'í'ichite. Dios pu ayén hua'utá'a mej mi me'íjna jín antiújmua'areere je'icáj a'ímej í mej yen huachéjme í teite íyén chaanaca japua mej mi huá'ucuí'ini a'ímej í teite me'íjna jime'e mej tiújne'usi'ite'en nusu tujri jime'e na'ari cuí'ini'ira'a jime'e o a'ímej jime'e í t'ítén í mej t'íteci'imeca.

9 T'í'iquí í ta'anxívi antína'acaca'a. Net'íj ni ne'ímej huasej í huá'axiejniu'uca a'ímej í mej me'íjna jín huá'cuíhuaca'a me'íjna mej ra'ará'astijre me'íjna í niuucari ti jime'en raxa í Dios, majta me'íjna jime'e mej ra'ancuré'a í niuucari Cirístu'u ti raateájtuaa í huá'a jemi. Majta a'ímej, án mú e'ejté'eca'a í ípuari jete.

10 Majta ca'anín jín jíjhuaca'a t'jín:

—Tavastara'a, mi pej ri'éene'ecán jín seijre'e, mi pej tzáahuatí'ira'a jín t'í'ixaxa'a, ¿a'achúni auj á'ateeri ajta pena'a caí piyén tiraaxí'epi'íntare'en pe'ímej jime'e í mej táacuíi, pej pi puaíjtzi hua'utá'an pe'ímej í mej án japuan huachéjme a'ánna chaanaca japua?

11 T'í'iquí hua'uré'epijte í c'íxuri í ti t'ít'íjme, ti ajta t'í'icuaína. Ayee pu tihua'utá'ixaa mej nu'u mauj a'atzu tiu'uchú'eve'en ajta na'a caí ayén te'araúrasten a'achú ti ari huá'uxi'epi'íntari'iri'i a'ímej jemi í mej ruxí'ej t'ít'íj jín t'í'ivaire'eca'a, ajta a'ímej í huá'a'ihuaamua'a í mej miyén che'atá mena'a éeni'ici'e cuí'ini mat'j a'íme.

12 T'í'iquí í ta'arájsevi antína'acaca'a. Net'íj ni neajtahua'a atáneereca'a. Me'ecuí xaa ne'u. Jé'ecan pu huá'p'i hu-ateújca'atzi í chaanaca. Ajta a'ín í xicaj, huatéxu'umuareca'a. Ayee pu seijre'eca'a t'j a'íjna í c'íxuri ti xu'umua í mej jín t'íteújche'etehua'a muá'aye'i ti pua'a maújxiemijte'e. Ajta a'íjna í máxcira'i, a'í pu huatépa'ureca'a. Ayee pu seijre'eca'a t'j xúure'e.

13 Majta a'íme í xu'ura'ave, a'í mú miyén che'atá mena'a é'ejvatzijxi í chuej japua t'j a'íjna í táca'ira'an í huaréj ti auj seijre'e t'íj huáseeví'í á'aye'i. Ti pua'a a'ín c'íye'ara'an hu-ataújrureajxi'ín eeca jime'e, naíjmi'i pu cávajtzi í táca'ira'an.

14 Ajta í ta japua ti tejé'eseijre'e, a'í pu e'ehuaújpua'arixi. Ayee pu che'atá na'a huatéeseijre t'j ajta ja'ati yu'uxari hu-ateéjire. Ajta t'j na'a a'utí a'u jirime, ajta t'j na'a a'utí e'erahuá'chijmee í jaj japua, naíjmi'i pu huaré'axi. Capu ché'e mu'u é'e seíre'e já'araa í jirí.

15 Majta naími'i í mej yen japuan seijre'eca'a íiyen chaanaca japua, á mú ahuaúravaataca'a já'ahua'a teásta'ana tzajta'a, majta jaij tzajta'a a'ujna jirí jetze. Ayee mú huaríj a'íime í mej tí'itij jín títetateí, ti pua'a tajtuhuan pú'een nusu presideente pú'een na'ari í mej tihuá'aijte'e í xantaaru'u nusu í mecaí mej chíjteaani pú'een nusu í mej jeíhua rucaca'anéjme. Naími'i matíj mena'a pua'amé yen seijre'e íiyen chaanaca japua, miyen huateúravaataca'a. Capu amín a'ij ti pua'a ruxí'ej mena'a á'ujjuhua'ane'e a'ij ti tihua'aráanajche, na'ari ca'anéeri mú jín tí'imuari'eca'a.

16 Ayee mú tihua'utajé me'íjna í jirí, majta me'íjna í tetej tíjn:

—Setá'aj yeehui ta japua rájveti sej si ta'avé'enan ti ij caí taaseíj a'íjna í ti acájca í ipuari japua, ajta ti ij caí puaíjtzi táaci'iti a'íjna jemi í Cáne'a í ti ari niu'ucami'i.

17 Jee xaa, pu'uri yeehui ayén teja'uré'ene a'íjna xicáara'a mej jetzen puaíjtzi taatá'asin me'íjna jime'e mej meri níniu'ucacu, majta capu ja'ati raayí'iti ti te'utáviiqua'i a'íjna jime'e.

7

A'íime í mej Israél jetze ajtéme'ecan, í ti Dios hua'avé'ejajpuaxi

1 Neajta á'iyen muáacuaca huaseíj í mej tí'ivaire'e u ta japua. Áa mú a'uté'uuca'a. Seij pu a'uun jé'eseijre'eca'a u jetze pújme'en Teijmata'a, ajta seij a'ujna já'ahua'a Huáahuata pújme'en, ajta seij Cuameche pújme'en. Ajta í seij, a'úu pu a'utéveeca'a Tzareeme'en pújme'en. Majta a'íime í mej muáacua, a'íi mú caí hua'atá'acare'e í eeca ti huatá'eecare í chuej japua na'ari í jaj japua nusu ciyej tzajta'a.

2 Netí'ij ni seij huaseíj ti tí'ivaire'e u ta japua. A'uu pu pújme'en e'evé'eme'ecaa a'u ti a'íjninei í xicaj. A'íi pu ru'iteátíica'a a'íjna í ti jín Dios hua'ajtiyú'uxaxij huá'acuaatze'e ti ayén té'axa mej nu'u teitestemua'ame'en pú'een. Aj pu 'i a'íin tevi ayén ca'anín jín hua'utajé a'ímej í mej me'íjna jín antiújmua'areereca'a mej a'ij pua'a ráaruuren í chaanaca, majta í jaj ti ve'ée.

3 Ayee pu tihua'utá'ixaa tíjn:

—Caxu xi puaíjtzi raatá'a í chaanaca na'ari í jaj ti ve'ée nusu í ciyej ajta tena'a caí hua'ajtiyú'uxaxi'in huá'acuaatze'e te'ímej í mej ravaire'e í taDioj. —Ayee mú tiu'utaxájtaca'a.

4 Netí'ij ni niyen tiráanamujri'i a'achú mej pua'amé í ti hua'ajtiyú'uxaxij í huá'acuaatze'e. Ayee mú pua'améca a'achú cumu anxíte japuan hua'apuate japuan muáacua ví'ira'a. A'íi mú huá'a jetze ajtéme'ecan matíj mena'a

teitestemua'ame'en mej pú'een í mej airaújneijte me'íjna jetze í Israél.

⁵ Majta a'íime í mej me'íjna jetze airaújneijte í Judá, ayée mú ará'axcaa tamuáamuata'a japuan hua'apua vi'ira'a. Majta a'íime í mej me'íjna jetze airaújneijte í Rubén, ayée mú che'atá ará'axcaa tamuáamuata'a japuan hua'apua vi'ira'a. Majta a'íime í mej me'íjna jetze airaújneijte í Gad, ayée mú majta ará'axcaa a'achú cumu tamuáamuata'a japuan hua'apua vi'ira'a.

⁶ Majta a'íime í mej me'íjna jetze airaújneijte í Aser, ayée mú che'atá mena'a ará'axcaa tamuáamuata'a japuan hua'apua vi'ira'a. Majta a'íime í mej me'íjna jetze airaújneijte í Neftalí, ayée mú che'atá mena'a ará'axcaa a'achú cumu tamuáamuata'a japuan hua'apua vi'ira'a. Majta mú miyen che'atá mena'a ará'axcaa a'achú cumu tamuáamuata'a japuan hua'apua vi'ira'a a'íime í mej me'íjna jetze airaújneijte í Manasés.

⁷ A'íimej jime'e í seica, í mej Simeón jetze airaújneijte, ayée mú majta ará'axcaa a'achú cumu tamuáamuata'a japuan hua'apua vi'ira'a. Majta a'íime í mej Leví jetze airaújneijte, ayée mú che'atá mena'a ará'axcaa a'achú cumu tamuáamuata'a japuan hua'apua vi'ira'a. Majta a'íime í mej Isacar jetze airaújneijte, ayée mú che'atá ará'axcaa tamuáamuata'a japuan hua'apua vi'ira'a.

⁸ Naími'i mú miyen tamuáamuata'a japuan hua'apua vi'ira'a ara'ástime'ecaa a'íime í teitestemua'ame'en í mej Zabulón jetze airaújneijte, majta í mej me'íjna jetze airaújneijte í José, ayée mú che'atá ará'axcaa matíj í seica. Majta a'íime í mej Benjamín jetze airaújneijte, ayée mú che'atá mena'a ará'axcaa.

Jíme'en í mej mu'íi í mej majta cuaiínavi'in ti'itéechen

⁹ Netí'ij ni neajtahua'a atáneereca'a, neajta hua'useíj í seica í mej me'uun e'etiújseire'ecaa. Ayee mú temua'a tí'itemu'iicaa. Capu ri'iríistaca'a ti ja'ati hua'uté'itien. A'u ti na'a mú é'eme'ecantajme'ecaa, matíj mena'a pua'amé me'ín pú'een í teite í mej seij chuéjra'a japua é'eme'ecan, matíj mena'a pua'amé í teite í mej seicié tí'ijye'ira, majta naíjmi'i mej seicié tí'ixaxa'a. A'uu mú a'uté'uuca'a jemin í Cáne'a. A'íi mú cuaiínavi'in ti'itechéjme'ecaa a'íime, majta tacíj mú huiitepíjme'ecaa.

¹⁰ Ca'anín mú jín miyen tí'itejijhuaca'a tíjín:

Ca'anéri pu jín tu'irájtuaa a'íjna í taDioj í ti acájca í ipuari jetze, ajta a'íjna í Cáne'a.

¹¹ Majta a'íime í mej tí'ivaire'e u ta japua, a'íi mú atavéejme'ecaa a'u ti a'utéveeca'a í ipuari, majta a'u mej a'uté'uuca'a a'íime í vaujsi, majta a'íime í mej muáacua í mej

ruuri. Mat'íj mi aicaújtuuxi í jemin í ti acájca í ipuari jetze mej mi raateánajche í Dios.

¹² Ayee mú tiu'utaxájtaca'a tijín:

Ché'e ayén teja'uré'enen.

Tu'uri tiyen r'í'i tiraatá'asin,

teajta tiyen r'í'i tiya'useíira tá'aju'un,

a'iné a'íi pu nain té'umua'aree.

A'íj tu jín tiyen r'í'i tiratá'acare'e tá'aju'un,

teajta r'í'i tiraatetúutuhua'a tá'aju'un.

A'íi pu taDioj jemi seíire'e a'ame í

muári'eri'ire'ara'an, ajta í ca'aníjra'a

tíj na'a ti yú auca'ití a'ame tíj na'a rusén jime'e.

¹³ Aj pu 'i seij í ti vástacira'i ayén tinaata'íhua'uri'i tijín:

—¿A'atéenni mej pú'een a'íime í mej cuaiínavi'in ti'itechéjme? ¿A'uné jetze ma'uvé'uju'un?

¹⁴ Net'íj ni niyen tiraata'ixaa tijín:

—Mú'ee vásta'a, mú'ee pej ramua'aree pej piyen tinaatá'ixaate'en.

Aj pu 'i ayén tinaatá'ixaa tijín:

—A'ii mú hui me'ín pú'een í mej te'utáviicua'iri'i í mej jeíhua huáp'i rajpuaítzi muá'araa. A'ii mú meri tiu'ujá'usi í tiú'ujcixu, majta tiú'ucuaiinare í tihuá'acixu me'íjna jime'e mej ra'ará'astijre me'íjna í Ciríistu'u í ti huá'a jetze me'ecan huam'íi.

¹⁵ A'íj mú hui jín miyen íiye seijre'e jemin í ipuari ti jetzen acájca a'íjna í Dios. A'íi mú majta ravaire'e teyujta'a a'u ti a'íin Dios é'eseijre'e. Nain tújca'ari tzajta'a, majta nain tíca'ari tzajta'a, a'úu mú ravaire'e. Ajta a'íin ipuari jetze ti acájca, a'íi pu huá'acha'íin a'íjna jime'e ti ruseíj huá'a jemi huateáturaasin.

¹⁶ 'Camu hui ché'e huatatújritze'esin, camu majta ché'e huata'í'ícu. Capu ajta ché'e huá'acucui'i a'ame í hua'amú'úu í xicaj jime'e. Capu ajta ché'e hua'ataíixi'ira a'ame í xicaj.

¹⁷ A'iné a'íi pu Cáne'a a'íjna jetze á a'utéjvee í ipuari. A'íi pu huá'acha'íi a'ame. A'íi pu huá'avi'itín a'ájna a'u ti jé'ejmuaa í mej jín ruuri muá'ara'ani. Ajta a'íin Dios, a'íi pu r'í'i ti-hua'utá'asin mej mi caí ché'e ti'iti jín ruxiéemiste'e.

8

I ti jín aráhua'apua á'avijti'ihuaca'a, ajta í cítzive'eri

¹ Ti'iquí a'íin Cáne'a ra'antína'acaca'a a'íjna í ti jín á'avijti'ihuajme'ecaa, a'íjna í ta'aráhua'apua. Aj pu 'i nainjapua tiu'upuá'areajraa u júte'e. Ayee pu á'atee a'achú cumu já'íta'a hora ti caí ti'iti namuajre'eca'a.

² Netí'ij ni hua'usej í mej aráhua'apua, í mej majta tí'ivaire'e u ta japua. A'íí mú a'íín pú'een í mej Dios jemi huaté'uuca. Matí'ij mi te'encuré'í í trompeeta, í ti aráhua'apua.

³ Aj pu 'i seij mú a'uvé'emej ti ajta tí'ivaire'e u ta japua. A'íí pu jetzen ajteechaxi a'íjna í mej japuan tí'imuai'ivajtaca. Ajta tí'iti huiitéjajnaca'a cítzive'eri. Seij pu raatatíste í cuaane'e tí ij a'íjna rajnájchite'en a'íjna jamuan í niuucari í mej jín raatáhuacare'e í Dios jemi matíj mena'a pua'amé í mej rí'í tí'iteseijre'e í Dios jemi. Ajta, a'íjna í hua'aniuuca, án pu jé'eseijre'eca'a japuan a'íjna í ti oro jín taavíjhua í mej japuan tí'imuai'ivajtaca ti ajta jemin a'utéjvee a'íjna í ípuari.

⁴ Aj pu 'i temua'a té'ejcítziujtarixi a'íjna í cuaane'e a'íjna jamuan í niuucari í mej jín raatáhuacare'e í Dios jemi. A'íj pu jetzen ájcítziujtareca'a a'íjna í muájca'are'ara'an a'íjna í ti tí'ivaire'e u ta japua.

⁵ Aj pu 'i rájtíí a'íjna í cítzive'eri, ajta ra'avé'ejiste a'íjna í taij ti a'uun a'uvé'emej a'íjna japua í mej japuan tí'imuai'ivajtaca. Aj pu 'i á ya'ucáaxire í chaanaca japua. Jíme'en pu'u ayén huaríj, aj nu ni ráanamujri'í. Cu xiee muatéjniu. Jé'ecan pu temua'a tí'itéca'arajnajme'e. Majta témaxcava'ara'a. Ajta huatéujca'atzijxi í chaanaca.

Jíme'en í trompeeta í mej te'ité'í'ica'a

⁶ Majta a'íime í mej aráhua'apua ará'ase, í mej majta tí'ivaire'e u ta japua, a'íime í mej trompeeta te'ité'í'ica'a, a'íí mú rí'í huaújruu mej mi me'íjna tzajta'a ucáajijhua.

⁷ Ajta a'íjna ta'amujca, a'íí pu ucájijhuaca'a a'íjna tzajta'a í trompeeta. Jíme'en pu'u ayén huaríj, matí'ij mi téetej cáavatzi a'íjna jamuan í taij, xúure'e ti ranaxca. Nainjapua pu huavátzi íiyen chaanaca japua. Ajta je'icáj pu tiu'uré'ataa. Ajta a'íín í cıyej, je'icáj pu ajta tiu'uré'ataa. Ajta í íxaj, naími'í pu huaré'ataa a'íjna.

⁸ Ajta a'íín í ti hua'apua í ti tí'ivaire'e u ta japua, a'íí pu ajta ucájijhuaca'a a'íjna tzajta'a í trompeeta. Ajta tí'iti pu ateájrie í jaj jetze í ti ve'ée. Cu xiee jirí na'a a'íjna í tí'iti í ti ajta teátaasime'e. Tí'iquí á a'ucájrupi á jaata'a. Aj pu 'i je'icáj seicíe huaújruu í jaj tíj xúure'e.

⁹ Majta je'icáj mú huácuii í mej me'uun é'echejca'a. Majta, me'ín í baarcu í mej japuan é'ecíneca'a í jaj, je'icáj mú majta huatéána'axi.

¹⁰ Ajta a'íín í ti huaíca, a'íí pu ajta ucájijhuaca'a a'íjna tzajta'a í trompeeta. Jíme'en pu'u ucájijhuaca'a, aj pu 'i xu'ura'ave ti ve'ée e'icájve u júte'e. Ayee pu té'ataaca'a tíj tatzari. Aj pu 'i á e'erájve je'icáca japua í játe'ana, ajta je'icáca japua a'u ti e'ejaxi'ijme.

¹¹ Ajta a'ñin í xu'ura'ave, ayée pu ántehuaaca'a tijín Ta'antzíjvi'i. Je'icáj pu antzíivi'i já'araa í jaj. Majta í teteca, mu'ití mú huácui me'íjna jime'e mej ra'í me'íjna í jaj í ti antzíjvi'i.

¹² Ajta a'ñin ti muácua, a'ñi pu ajta ucájijhuaca'a í trompeeta jetze. Jíme'en pu'u ayén huaríj, ti'iti pu ra'ajteátu'a í xicaj, ajta í máxcira'i, ajta je'icáj í xu'ura'ave mej mi caí ché'e miyen a'atáatime'eni. Je'icáj tújca'ari tzajta'a, camu ché'e á'ataaca'a, ajta je'icáj tíca'ari tzajta'a, camu majta ché'e á'ataaca'a.

¹³ Net'íj ni niyen á'ujneereca'a. Júte'imua pu seíj rá'ara'aca'a í cua'ira'ave. Net'íj ni niyen ránamuajri'i ti ayén tí'ixajtaca'a tijín:

—Cui'i xaa, cui'i xaa, cui'i xaa, a'ñime hui í mej íiyen japuan huachéjme í chaanaca, a'íne jeíhua mú hui rajpuaítzi muá'aju'u mat'íj miyen ucájijhua í seica í mej huaíca í trompeeta jetze. Pu'uri hui tén ayén teja'uré'enejsin.

9

¹ Aj pu 'i a'ñin ta'anxívi ayén ucájijhuaca'a í trompeeta jetze. Jíme'en pu'u ayén huaríj, net'íj ni raaseíj í xu'ura'ave ti ari e'icájve u júte'e, ajta án e'erájve í chaanaca japua. Ajta a'ñin, a'ñi pu ra'ancuré'echui a'íjna í yaavi í ti jín ra'antácuuna a'u ti e'etécun ti caí ayén té'emitieere'e a'achú ti ucátee.

² Aj pu 'i a'ñi pu ayén ra'antacú a'íjna ti e'etécun ti ayén caí ámitieere'e a'achú ti ucátee. Jíme'en pu'u ra'antacú, ayée pu huitácitziujtareca'a tíj te'itácitziúuta á'aye'i í hoorno tzajta'a ti ve'ée. Ajta a'ñin í xicaj, ajta í máxcira'i, a'ñi mú a'utanámi'ihua muá'araa me'íjna jime'e í citzij ti aítácitziujtaca'a a'ujna a'u ti e'etécun.

³ Mat'íj mi vítzi'ise huitací citzij tzajta'a. Ayee mú tihua'utá'a mej mi miyen tiú'uche'eve'en matíj a'ñime í teaxcáte.

⁴ Ayee mú tihua'u'íjca mej nu'u caí a'íj pua'a raruure í ixaj ti ájninei í chuej japua na'ari tu'upí ti'iti nusu ciyej. A'ii mu'u nu'u a'ñin pú'een í mej a'íj pua'a huá'aruuren, a'ñimej í teite í ti caí té'eyu'usi'i huá'acuaatzi jetze mej nu'u teitestemua'ame'en pú'een í Dios.

⁵ Ayee mú tihua'utá'a mej miyen á'ateeri a'achú cumu anxíj máxcira'i mej puaíjtzí hua'utá'an í teteca. Majta, camu miyen tihua'utá'a mej huá'ucui'ini. Ajta, a'íjna í mej jín puaíjtzí hua'utá'asin, ayée pu che'atá na'a 'een ti pua'a teáxca raache'en í ja'ati.

⁶ Ayee pu té'eme a'íjna xicáara'a jetze. Ayee mú rahuauni í teteca mej huácui'ini. Mi ajta, capu a'íj tiu'utá'ri'riistari. Jeíhua mú huápi'i jetzen á'ujca'ane mej huácui'ini mej mi caí ché'e rajpuaíjtzí. Mi majta, ca'anéeri mú jín te'utáviicua'ira.

7 Majta me'ín vítzi'ise, ayée mú seijre'eca'a matíj cahuaayu'use í mej meri hua'acáanaxi mej mi japuan huané'use'en. Ti'iti mú ave'erújte'eme'ecaa í rumu'úu jetze. Ayee pu seijre'eca'a tíj curuun ti oro jín taavíjhuaca'a. Ajta, hua'aneerime ayén seijre'eca'a matíj teite.

8 Ayee mú majta éene'e cácipuaca'a matíj 'uuca, majta miyen éene'e antátamejca'a matíj muajyéte.

9 Nainjapua mú ti'icácaujnaca ti'itij jime'e tíj tepúusti'í pú'ene'e. Majta, jeíhua huápi'i cá'arajnaca'a matí'ij tirá'ara'ixi. Yee pu 'eene'e namuajre'eca'a matíj a'íime í cahuaayu'use í mej ca'anín jín ru'uvé'jaapuajme'e í carreta í mej tzajta'an huaté'uuca'a a'íime í mej uné'use'en.

10 Ayee mú éene'e huácuasi matíj teaxcáte. Ajta a'íjna í huá'amuari'eri'ira'a í mej jín miyen éene'e á'ateeri anxíj máxcira'í mej puajtzi hua'utá'asin í teteca, a'íi pu huá'acuasi seijre'e.

11 Ajta a'íin ti tihuá'aijte'e, a'ii pu a'íin pú'een í xiéjniu'ucari ti nain jín antiújmua'aree a'ujna ti e'etécun ti caí ámitieere'e a'achú ti caj ucátee. Ayee pu ántehuaa hua'aniyuca jime'e a'íime í Hebreos tijín Abadón. Ajta hua'aniyuca jime'e í Griego, ayée pu ántehuaa tijín Apolión. Ayee pu huataújmua'a tijín: A'íjna ti e'ihuajé'ica.

12 Pu'uri seíj mú á'ume í mej jín rajpuai'tzi muá'ara'ani. Ajta aúche'e hua'apua á'atura ti ayén teja'uré'enen.

13-14 Aj pu 'i a'íin ti arájsevi, a'íi pu ajta ucájijhuaca'a í trompeeta jetze. Jime'en pu'u ayén ucájijhuaca'a, netí'ij ni ja'ati huánamuajri'í ti a'uun tí'ixajtaca'a a'u ti a'utéjvee a'íjna í mej japuan tí'imua'i'ivajtaca. Ayee pu tiraata'ixaa a'íjna ti ucájijhuaca'a tijín:

—Patá'aj huá'íjxistaxi'ín a'ímej í mej muáacua í mej majta aiteánami'li a'ujna vejli'í játe'ana jetze ti ve'ée ti ayén téja'arájtehuaa tijín Eufrates.

15 Aj pu 'i huá'uxistaca'a a'ímej í mej muáacua, í mej majta aiteánami'ihuaca'a ajta na'a caí a'ájna teja'uré'enen í xicáara'an mej jetzen huácu'i'ini je'icáj í teite í mej yen japuan huachéjme. Pu'uri píti'ihuaújxi'epi'intare a'atzaj ti pua'a, ti'itáni xicáara'an, ajta ti'itáni máxcira'ira'an, ajta ti'itáni nine'ira'a ti ayén huárini.

16 Majta me'ín í xantaaru'u, í mej avé'ete'ete, ayée mú ará'aseca'a a'achú cumu seité vi'ira'a pua'amé mej mé'e, majta ayée mú pua'amé a'achú cumu tamuáamuata'a vi'ira'a í mej miyen pua'amé mej mé'e. Ayee nu tiú'unamuajri'í a'achú mej pua'amé ará'aseca'a.

17 Neajta, ayée nu éene'e hua'useíj í cahuaayu'u netí'ij niyen tiú'umaaraca'a. A'íime í mej avé'ete'ete, ayée mú anteújna í

rútaviitze'e ti'itij jime'e ti ayén seijre'e tǵ taij ti á'ataa, ajta í ti cuatujmua, ajta í ti teúumua. Majta a'íime í cahuaayu'u, ayée mú 'eene'e huíjmu'uu matǵ muajyéte. Ajta í ti án huá'atene'e jetze aǵnineica'a í taij, jamuan í citzij, ajta a'íjna ti teúumua ti ayén té'eeca tǵ tepúusti'i.

¹⁸ Matǵ'ij je'icáj huácuihuaca'a í teteca í ti huaíca jetze í mej jǵn puaǵtzi hua'utá'a, a'íjna jǵn í taij, ajta a'íjna í citzij, ajta a'íjna í ti ayén té'eeca tǵ tepúusti'i, tǵ na'a pua'amé aǵnineica'a án huá'ateni'itze'e í cahuaayu'u.

¹⁹ Jee xaa ne'u, ayée mú tiraayǵ'iti mej titéecui'ini me'íjna jime'e í rutene'e. Ayee mú majta éene'e huácuasi matǵ cu'ucu'use, majta miyen éene'e huíjmu'uu. Majta í mej jǵn puaǵtzi hua'utá'a í teteca.

²⁰ Majta me'ín í seica í mej yen japuan seijre'eca'a íyen chaanaca japua, í mej caí huácuihuaca'a me'íjna jime'e í cuí'ini'ira'a, camu raatéieehuataca'a í mej ti'iti huátaahuan í ti caí Dios pú'een. Camu majta raatapuá'ajtaca'a mej miyen raná'amiche'en me'íjna í tiyaaru'u na'ari me'íime í ti'iti tévira'a ti ayén taavǵhua oro jime'e na'ari plata jime'e nusu cobre jime'e ca'ín tetej jime'e o ciyej jime'e, ti'iti ti na'a, mej caí atanéjne'e. Camu majta huiteánajca'amua. Camu majta racǵnivejme.

²¹ Majta a'íime í teite, camu majta raatapuá'ajtaca'a mej caí tí'itecui'ica. Majta me'íjna í chahuaiiri camu majta raatapuá'ajtaca'a mej caí ramuari'e me'íjna í ti tiu'utéhua'itaca'a tǵ'ij araúrasten í hua'aye'ira. Majta í teite, mauche'e mú miyen ruxána'acire'eca'a, majta tiú'unahua'iraca'a.

10

I ti ta japua tí'ivaire'e, ajta a'íjna ti jǵri'i ti ajta jetzen té'eyu'usi'i

¹ Netǵ'ij ni neajtahua'a seǵ huaseǵ ti tí'ivaire'e u ta japua. Jé'ecan pu ruca'ané a'íjna, ajta júte'e pu ve'ecáme'ecaa. Jaitiri pu racánajca'a, ajta cu'uxaí atavǵjca'a í mu'úura'an jetze. Ayee pu té'ajtaave'e í néerime'ara'an tǵ í xicaj, ajta ayén seijre'eca'a í ícájr'a'an tǵ ti'iti ti teátaasin.

² A'í pu ru'itépijcaa í rumuájca'a jetze í yu'uxari ti cǵlieen. Pu'uri autácuuri'ihuaca'a. Aj pu 'i e'era'ícataca'a í jaj japua í ti ve'ée a'íjna jime'e í ru'íca ruri'irínta'a pújme'en. A'í pu ajta e'era'ícataca'a í chuej japua í seǵ jime'e í ru'íca ru'úutata'a pújme'en.

³ Aj pu 'i ca'anín jǵn huajǵhuaca'a. Ayee pu namuajre'eca'a tǵ muajye tí'iji'ihuaca. Jíme'en pu'u ayén tiu'ujǵhuaca'a, matǵ'ij mi huatéeniu a'íime í mej aráhua'apua ará'ase.

⁴ Matí'ij miyen huatéeniu, nee nu ra'ayú'uxaache'e. Neajta á'iyen ráanamujri'i í ja'ati ti júte'e neja'utajé ayén tijín:

—Patá'aj rú'umua'areere a'ij mej tiu'utaxájtaca'a í mej huatéeniu a'íime í mej aráhua'apua ará'ase. Capej rá'ayu'uxa.

⁵⁻⁶ Ajta a'íin í ti ta japua tí'ivaire'e í nej raasej ti jaj japua e'era'ícataca'a, ajta chuej japua ajta e'era'ícataca'a, a'íi pu ajmejca'ataca'a, ajta ayén te'ataújratziiri'i ti nu'u ari teja'uré'enejsin a'íjna xicáara'an ti jetzen nain te'entipua'ari. A'íj pu jetze te'ataújratziiri'i í niuucajtze'en a'íjna ti rusén jín ruuri. A'ii pu a'íin pú'een í Dios ti ta japua a'utéjmuua huatétaahuaca'a, ajta najjmi'ica ti a'uun é'esejre'e. A'íi pu ajta raatétaahuaca'a í chaanaca í tej japuan yen seijre'e. A'íi pu ajta raatétaahuaca'a tíj na'a ti japuan tí'iseijre'e, ajta í jaj ti ve'éé, ajta tíj na'a ti a'uun é'esejre'e.

⁷ Ayee pu tiu'utaxájtaca'a a'íjna í ja'ati ti nu'u a'íjna a'araúratejsin a'íjna í ti rú'avaa í Dios jemi a'ij ti a'íin Dios te'ataújratziiri'i huá'a jemi í mej ravaire'eca'a me'íjna jime'e mej jetzen me'ecan tí'ixaxa'ata'a. A'íjna pu nu'u ayén a'araúratejsin a'íjna xicáara'an ti jetzen ucáajijhua í ti ta japua tí'ivaire'e í ti aráhua'apua pú'een.

⁸ Aj pu 'i a'íin í nej ráanamujri'i ti júte'e teja'utaxájtaca'a, ayée pu tinaatá'ixaa tijín:

—Aricu, a'íjna jemi patá'aj ra'ancuré'i'in í yu'uxari ti autácuuri'i muájca'are'ara'an jetze a'íjna ti ta japua tí'ivaire'e, ti a'uun japuan huatéjvee í jaj japua, ti ajta a'uun japuan huatéjvee í chuej japua.

⁹ Netí'ij ni ne'uun á'ume ne'íjna jemi ti ta japua tí'ivaire'e. Ayee nu tiraata'ixaa ti naata'í'ite'en í yu'uxari ti cílieen. Aj pu 'i ayén tinaatá'ixaa tijín:

—Ye'ecui, ne'u. Patá'aj hui raatéjcu'a'ani. A'íi pu mua'atzíivite'e a'ame mua'a jucaatze'e. Ajta, ayée pu mua'améncate'e a'ame mua'aténí'itze'e tíj searate.

¹⁰ Netí'ij ni ra'ancuré'i ne'íjna í yu'uxari ti cílieen. A'uu nu ye'encuré'íi í muájca'are'ara'an jetze a'íjna ti ta japua tí'ivaire'e. Netí'ij ni raatéjcuaa. Jé'ecan pu naa tinú'ucacarejca'a í neteni jaítze'e tíj searate. Ajta, netí'ij yá'uxij, jé'ecan pu ná'atzijvire'eca'a yé nejucáatze'e.

¹¹ Aj pu 'i ayén tinaatá'ixaa tijín:

—Ayee pu ajta ayén tiú'ujxe'eve'e pej pajtáhua'a tiu'utaxájt a'ímej jemi í teite í mej seij chuéjra'a japua é'eme'ecan, í mej majta seij niuucari jín tí'ixaxa'a, pajta huá'a jime'e í mej tihuá'aajte'e.

11

Jíme'en í mej hua'apua í mej te'anxájta

¹ Aj pu 'i ja'ati naatáchui ti'iti ciyej í mej jín tí'tieeraca a'achú ti huatátee. Ayee pu tinaatá'ixaa tijín:

—Iiya'a jíi, patá'aj hui raaté'itien a'achú ti antayaúj í teyuu a'u mej yé'ana'amiche í Dios, patá'aj pajta raaté'itien a'achú ti auuyaúj a'íjna í mej japuan tí'imuai'ivajtaca. Patá'aj pajta hua'uté'itien a'achú mej pua'amé í mej me'uun rana'amiche.

² Pajta, capej hui pe'uun ra'itíee a'achú ti antayaúj a'ujna á pua'acíe ti e'eráyaujta'a. Patá'aj rujímua'a raateájtuaani a'iné Dios pu ari hua'utá'a í mej seij chuéjra'a japua é'eme'ecan mej mi miyen á'ateere a'achú cumu hua'apuate japuan hua'apua máxcira'i mej me'uun ra'avé'echetzi'inaxi'in me'íjna chajta'a ti Dios ayén rusej huateúra'ate.

³ Neajta inee, ayée nu hui tihua'utá'asin a'imej í mej hua'apua í mej ca'aníjra'a tí'itá'aca inee jime'e í muári'eril'ira'a mej mi miyen á'ateevi'in a'achú cumu seivi'ira'a japuan tamuáamuata'ate japuan huaícate xicaj mej tihua'utá'ixaate'en neetzi jetze me'ecan. Ayee mú me'íjna jín tí'itíeechen me'íjna jime'e í mej jín tí'iteújche'ete a'ime í mej ruxiéemiste'e me'íjna ti seij huamí'i.

⁴ A'ii mú hui a'ín pú'een í huaréj í ti tí'ihua'apua í ti jemin e'etávee í tavástar'a ti íiyen tí'ajta chaanaca japua. A'ii mú hui majta me'ín pú'een í mej hua'apua í meta'antitátzajmee. A'íi mú xaa jemin seijre'e í tavástar'a.

⁵ Ti pua'a ja'ati ayén tí'ijxe'eve'e ti a'ij pua'a huá'uruuren, taj pu a'íjninei án huá'ateni'itze'e, ajta huá'amua'itici a'imej í mej huá'ajcha'ire'e. Jee xaa, ti pua'a hui ja'ati ayén tí'ijxe'eve'e ti a'ij pua'a huá'uruuren, ayée pu tí'ihuaújxi'epi'intare a'íjna jemi í ja'ati mej me'ín raajé'ica.

⁶ Majta a'ime í mej hua'apua, a'ij mú hui jín antiújmua'areere muá'aju'u mej hua'utá'ijmii í viite mej mi caí ché'e viiye mat'íj mauj tihua'ixaate'e í teite. A'ij mú jín miyen tite'entiújmua'aréere muá'aju'u mej seicié ráaruuren í jaj tí'ij ayén huataújruru'ure'en tíj xúure'e. Ayee mú che'atá mena'a jín tite'entiújmua'aréere muá'aju'u mej puaíjtzi hua'utá'an a'imej í teite í mej íiyen seijre'e í chaanaca japua. Nain mú hui jín puaíjtzi hua'utá'asin í cuí'ini'ira'a jime'e tíj na'a ti ayén tihua'aráanajche.

⁷ Mat'íj ra'antipua'ajte'en í mej jín naatéxajta, aj pu 'i tí'iti a'uun a'itaméj a'u ti e'etécun í ti caí ámitieere'e a'achú ti ucátee. A'íi pu hui hua'uténe'usi'ite'esin, ajta huá'acui'ini, ajta, hua'utému'a'iti.

⁸ A'uu mú majta a'uté'e muá'aju'u í mi'ichite caaye jetze a'ujna já'ahua'a chajta'a jetze ti ve'ée í ti nu'u ayén téja'arájtehuuaa tijín Sodoma, ajta ayén tijín Egipto. A'uu pu hua'avastara'a á'utataihuaca'a í cúruu jetze.

⁹ Ayee mú mi'ichite huáruuren a'íime í teteca mej nain japua huachéjme, a'u ti na'a seij chuéjra'a japua, a'íime í mej seij niuucari jín tí'ixaxa'a, a'achú mej pua'amé ará'ase í teitejra'an. Huaíca xicaj japuan já'ita'a mú hua'aseíira muá'aju'u í mi'ichite. Majta, camu huatá'acare'e muá'aju'u ti ja'ati hua'avé'enan.

¹⁰ Majta a'íime í mej íiyen huachéjme í chaanaca japua, jeíhua mú huataújtemua'ave'esin me'íjna jime'e í mej meri huá'ucuii. A'íi mú majta me'íjna jín tí'iyesten, majta tiu'utaújpuaíjve'esin tí'iti me'íjna jime'e í mej caí ché'e huá'itziite'e a'íime í mej hua'apua í mej tí'ixaxa'ata'a í Dios jetze me'ecan, í mej majta nu'u puaíjtzi hua'utá'a a'íimej í mej íiyen seijre'e i chaanaca japua.

¹¹ Tí'ij teumé'eca huaíca xicaj japuan já'ita'a, xiéjniu'ucare'ara'an í Dios, a'íi pu huateájturaa a'íimej jemi í mej hua'apua. Ajtahua'a pu hua'utatíste í huá'axiejni'u'uca í mej jín ruuri. Matí'ij mi ájhuiixi. Majta jeíhua tiu'utátziin a'íime í mej hua'useíj.

¹² Matí'ij mi ráanamujri'i ti ja'ati ca'anín jín u e'icájijhuaca'a u júte'e ayén tijín:

—Íiya'a, xá'ajcínichi seyujna júte'e, jaitiri jetze u ta japua.

Matí'ij mi ticíj, mehua'aseíiraca'a í mej huá'ajcha'ire'eca.

¹³ Jíme'en mu'u ticíj, aj pu 'i huateújca'atzijxi í chaanaca temua'a naa. Ajta je'icáj pu é'evatzijxi í tihuá'achi'i í ti a'uun a'uvéjme'ecaa. Majta aráhua'apuavi'ira mú huá'ucuii í teite tí'ij huateújca'atzijxi. Majta a'íime í seica í teite, jeíhua mú huápi'i tiu'utátziin, majta rí'i tiraatéje í Dios.

¹⁴ Pu'uri mú á'ume í mej jín rajpuaíjtzi í ti hua'apua. Ajta pu'uri tén teja'uré'enejsin í ti huaíca í mej jín rajpuaíjtzi muá'aju'u.

I trompeeta ti aráhua'apua

¹⁵ Aj pu 'i a'íin ti júte'e tí'ivaire'e, a'íjna ti aráhua'apua pú'een, a'íi pu ajta ucájijhuaca'a. Neajta huá'unamuajri'i mej ca'anín jín tí'ixajta'a u júte'e, miyen tijín:

Pu'uri xaa te'enteájrupi í tavástar'a,

a'íjna í ti Dios ra'antíhua'u.

Pu'uri nain jín antiújmua'aree ti tíhua'uta'ájte'en

a'íimej í mej huachéjme a'ánna chaanaca japua.

A'íi pu tíhua'uta'ájte'esin tíj na'a

ti yú auca'ití a'ame tíj na'a rusén jime'e.

¹⁶ Majta a'íime í vaujsi í mej seité japuan muá'acua ará'ase, í mej majta huá'ipuari japua e'eré'etei í Dios jamuan, a'íi mú aicaújtuuxi, majta raateánajcheca'a í Dios.

¹⁷ Miyen tijín:

Rí'i tu tímuaatá'aca, tavástar'a,

mi pej Dios pú'een,
 mi pej pajta nain jín antí'amua'aree,
 mi pej pajta seijre'e íjii,
 mi pej pajta seijre'eca'a jécua imuá.

18 Majta a'íime í mej seij chuéjra'a japua é'eme'ecan,
 matíj pua'amé, jeíhua mú huápi'i níniu'ucacuca'a.

Pajta mú'ee, pepu'uri huataniú'ucaca'a.

Pu'uri a'ájna teja'uré'ene a'ájna xicáara'a pej jetzen
 huá'axijte'en a'ímej í mej meri huácuii.

Patá'aj rí'i tihua'utá'an pe'ímej í mej muavaire'e,
 a'íime í mej mú'etzi jetze me'ecan tí'ixaxa'a,
 majta a'íime í mej mú'etzi jemi rí'i tí'iteseijre'e.

Patá'aj rí'i tihua'utá'an matíj pua'amé muá'astijre'e.

Capu amín ti pua'a miyen ve'ecán jín títetaté'en na'ari
 ciliéene'e jín metítetatéin.

Patá'aj pajta hua'antipúa'ajte'en a'ímej

í mej meri hua'upuá'ajte a'ímej

í mej íiyen chaanaca japua huachéjme.

Ayee mú tiu'utaxájtaca'a a'íime í mej seité japan muáacua
 ará'ase.

19 Aj pu 'i a'ín í teyuu a'u ti Dios é'eseijre'e u ta japua, a'í pu
 antácuunareca'a. Ajta a'uun teyujta'a seijre'eca'a a'ájna í chí'ij
 ti cílieen ti ajta tzajta'an urácatii í niuucari ti jín te'ataújratziiri'i
 í Dios. Matí'ij mi huatémaxcava'axi a'ujna teyujta'a, majta
 téniuuca'a. Jéihua pu ca'anín jín tí'téca'arajnajme'e. Hu-
 ateújca'atzijca'a í chuej, majta cáavatzi í tétej.

12

I'íita'a, ajta í cu'ucu'u

1 Aj pu 'i tí'iti huataseíjre u júte'e í nej jín rí'i te'utaseíj. 'Íita'a
 pu seijre'eca'a ti ayén éene'en tí'téchejca'a cíxuri jime'e ti naa
 tí'itetáatiye'i tíj í xicaj. Ajta máxcira'i japua újveeca'a a'ájna í
 'íita'a. A'í pu curuun ajta u'uteárujte'ecaa ti jetzen seijre'eca'a
 tí'iti cumu xu'ura'ave. Ayee mú ará'aseca'a a'achú cumu
 tamuáamuata'a japan hua'apua.

2 Pu'uri autájucaca'a, ajta ruyeineca'a a'ájna jime'e ti
 rá'acuí'ícaa a'iné pu'uri tén tiyaúj a'ame.

3 Ajtahua'a seij huataseíjre. Me'ecui xaa, a'ájna í cu'ucu'u
 í ti pa'u, í ti vivéj. Arahua'apuáca pu huíjmu'uu, ajta
 tamuáamuata'a ave'ehuájmee. A'í pu ajta ru'uteárujte'ecaa í
 curuun í ti aráhua'apua.

4 Ajta, rucuasi pu jín hua'aré'ana je'icáca a'ímej í xu'ura'ave
 í mej júte'e é'eseijre'e. Aj pu 'i hua'ajájpua'a. Aj pu 'i
 huaje'icáhua'axi íiyen chaanaca japua. Ajta a'ín í cu'ucu'u, áa

pu vejli'i jemin a'utéechaxi a'íjna í 'íta'a ti ari tín tiyaúj a'ame tí'ij raatéci'ime tí'ij huanú'ihua í uneeca'i.

⁵ Aj pu 'i tiyaúj já'araa, teáatacan. A'ii pu a'ín pú'een ti ca'anéeri jín tihua'uta'aíjte'esin matíj mena'a pua'amé í mej chaanaca japua é'eme'ecan. Ajta a'ín uneeca'i, Dios pu ya'uvl'íti u ta japua a'u ti é'eseijre'e í ipuari ti japuan acájca í Dios.

⁶ A'íjna í 'íta'a, áa pu huataúruu a'ujna pújme'en a'u ti caí é'e ja'ati, a'u ti ajta Dios rí'i yá'uruurijtze. A'u pu á'ateeri a'achú cumu seivi'ira'a japuan tamuáamuata'ate japuan huaícate xicaj. Ajta a'ín í Dios, a'íi pu racha'íi a'ame.

⁷ Matí'ij mi autéjhuii mej huaténe'use'en í ta japua. A'íjna í Miguel, majta í mej jamuan tí'ivaire'eca'a, a'íi mú rané'usi'ite'eca'a me'íjna í cu'ucu'u, majta me'íjna í mej ravaire'eca'a í cu'ucu'u.

⁸ Matí'ij mi hua'utéemua'íti me'íjna í cu'ucu'u, majta a'ímej í mej ravaire'eca'a. Capu ché'e hua'utá'a mej me'uun a'uté'uuca'a u ta japua.

⁹ Matí'ij mi ye'icájrie me'íjna í cu'ucu'u ti vivéj, a'íjna í cu'ucu'u ti jécua imuá seijre'eca'a, a'íjna í tej tiyen ratamuá'amua tijín tiyaaru'u, teajta í tej tiyen ratamuá'amua tijín Satanás. A'ii pu a'ín pú'een a'íjna í ti huá'acuanamua matíj mena'a pua'amé yen seijre'e íiyen chaanaca japua. Aj mú mi aye'icájrie íiyen chaanaca japua, jamuan í mej ravaire'eca'a.

¹⁰ Netí'ij ni ráamua'areeri'i ti ja'ati a'uun ta japua a'utéveeca'a. Tí'iquí ca'anín jín tiu'utaxájtaca'a ayén tijín:

—Pu'uri hui xaa ayén teja'uré'ene ti a'ín í taDioj ari hua'irájtuaa a'ímej í mej rá'astijre'e. Pu'uri nain jín antiújmua'aree ti ij tihua'uta'aíjte'en naíjmi'ica tíj na'a rusén jime'e. Pu'uri hui nain jín tira'íjca a'íjna í Ciríistu'u ti ari ra'antíhua'u, a'iné pu'uri ya'ucájrie a'íjna ti tihuá'axajtzi'i í ta'ihuaamua'a. Nain xicaj tzajta'a, ajta nain tíca'ari tzajta'a, a'íi pu hui ayén tihuá'axajtzi'i a'íjna jemi í Dios.

¹¹ 'Majta me'ín í ta'ihuaamua'a, a'íi mú me'íjna jín ra'antimuá'íti me'íjna jime'e ti a'ín Cáne'a ra'iráaxire í ruxuure'e tíj muai'ivéjri í Dios jemi, majta mú ra'antimuá'íti me'íjna jime'e mej miyen tihua'utá'ixaate'eca'a a'íjna jime'e í niuucari í ti jíme'en raxa í Ciríistu'u. Camu a'atzu raatéxiehuataca'a mej rá'astijre'e. Capu amín a'ij ti pua'a ja'ati ayén huá'aneche ti huá'ucui'ini. Maúche'e mú rá'aviicua'i.

¹² 'Setá'aj siyen huaújtemua'ave'en mi sej seyun seijre'e ta japua, seajta mú'een, mi sej seyun tí'ivaire'e. Seajta mú'een, mi sej seyun huachéjme se'újna chaanaca japua, seajta mú'een, mi sej se'uun a'uté'uuca'a í jaj japua, cui'i xaa, a'iné mú'ejmi jemi ari huataseíjre a'íjna í tiyaaru'u.

Ajta í'iniu'ucami'i huápi'i a'iné pu'uri ramua'aree ti caí ché'e á'ateeri, a'iné Dios pu'uri ra'iteánajsin. —Ayee pu tiu'utaxájtaca'a a'íjna í Dios.

¹³ Ajta a'íin í cu'ucu'u, t'íj ráamua'areeri'i ti a'uun é'ejve í chaanaca japua, aj pu 'i raatavén a'íjna í 'íita'a í ti tiyaúj já'araa.

¹⁴ Ajta Dios pu ayén tiraatá'a a'íjna í 'íita'a ti ráavaire'en t'íj ca'anacan tícheni a'u ti a'ij éene'e a'íjna jemi í cu'ucu'u. Ajta Dios pu ti'ijmícua a'ame. Aj pu 'i a'uun a'ará'a a'u ti caí é'e ja'ati, a'u ti ajta Dios r'í tiyá'uruurijtze. A'uu pu á'ateeri a'achú cumu huaíca nine'ira'a japuan já'ita'a.

¹⁵ Aj pu 'i a'íin cu'ucu'u jeíhua jaj aijxíre án ruténe'etze'e t'íj ya'ujaújte'en, ajta rá'ujamiste'en a'íjna í 'íita'a.

¹⁶ Ajta a'íin í chuej, a'í pu raatévai a'íjna jime'e ti a'utátzi'ite t'íj ateároute í jaj, í ti ra'ijxíre í cu'ucu'u án ruténe'etze'e.

¹⁷ Aj pu 'i a'íin cu'ucu'u raatájaaxiejvi'iri'i a'íjna í 'íita'a. Ajta á'uraa. Aj pu 'i a'utéjche ti hua'uténe'usi'ite'en a'ímej í seica, í mej yaújmu'a'ame'en pú'een a'íjna í 'íita'a. A'ii mú a'íin pú'een í mej miyen rá'astijre'e a'ij ti tihuá'ajte'e í Dios, í mej majta te'anxájta me'íjna jime'e í Jesús.

13

Jíme'en í mej hua'apua í mej majta huápi'i á'atesi'ire'e seijre'e

¹ Ajta a'íin í cu'ucu'u, a'í pu a'uun a'utéechaxi ja'apuaíri japua, a'u ti e'eve'e'ástime í jaj ti ve'ée.

Net'íj ni ja'ati ti huápi'i á'atesi'ire'e huasej. A'í pu í jaj tzajta'a ti ve'ée a'itamé'eca'a. Tamuáamuata'a pua'améca pu ave'ehuájme, ajta arahua'apúa'ca huíjmu'uu. Curuun pu te'uteárújt'i'huaca'a í ru'e'ehuáj jetze seij ajta seij, ajta ayée pu té'eyu'usi'i a'íjna jetze í mu'úra'an a'ij ti ántehuaa ti a'ij pua'a namuajre'e í Dios jemi.

² Ayee pu seijre'eca'a a'íjna í ti'iti í nej raasej. Ayee pu éene'e seijre'eca'a t'íj jíripu. Ayee pu éene'e ti'íicajme t'íj juutze'e. Ayee pu ajta 'een anténi t'íj muajye. Ajta a'íin í cu'ucu'u, a'í pu nain raatátui a'íjna í ti'iti í rumuári'eri'ire'ara'an, ajta t'íj na'a ti jín ti'aijta, ajta í ti jín jeíhua antiújmua'aree.

³ Cu xiee ti'ipuaíjti'ihuaca'a seij í mu'úra'an t'íj huámi'ini. Ajta, ajtahua'a pu huarúj a'íjna í ti ti'ipuaíjti'ihuaca'a. A'íj pu jín naijmi'i mat'íj mena'a mej yen huachéjme íyen chaanaca japua, jé'ecan mú r'í tira'utasej, majta ra'ará'astijre me'íjna í ti'iti.

⁴ Majta me'ín í teteca, a'í mú raateánajcheca'a me'íjna í cu'ucu'u a'iné pu'uri a'íin cu'ucu'u raatátui a'íjna í ti'iti ti huápi'i á'atesi'ire'e í ti jín antiújmua'aree. Majta me'ín teite raateánajcheca'a me'íjna í ti'iti. Ayee mú tijín:

—¿A'ataani ayén 'leen t'ij amijna mi ti'iti? ¿A'iné auj tí'iri'iri ti ja'ati raaténe'usi'ite'en ti ij raatémuaitin? Capu xaa ne'u ja'ati. —Ayeé mú tiu'utaxájtaca'a.

⁵ Ca'aníjra'a pu raatá'a t'ij á'ujtzaahuaté'e huápi'i í Dios jemi. Ayeé pu tiraatá'a ti ayén á'ateevi'in ti a'ijna jín antiújmua'areere ti jeíhua huápi'i a'ij pua'a tí'ixajta. Ayeé pu á'ateere a'achú cumu hua'apuate máxcira'i japuan hua'apua.

⁶ Aj pu 'i a'utéjche ti a'ij pua'a tí'ixajta í Dios jemi a'ijna jime'e ti rusej ayén huaújruu t'ij í Dios. J'écan pu a'ij pua'a tirá'ixaa a'ijna í Dios, ajta a'ímej í mej a'uun é'eseijre'e í Dios jemi u ta japua. A'íi mú tí'ivaire'e mat'ij chí'ira'an í ti zajta'an seijre'e í Dios.

⁷ Ajta a'ín í cu'ucu'u, a'íi pu ca'aníjra'a raatá'a t'ij hua'uténe'usi'ite'en a'ímej í mej r'íi tí'iteseijre'e í Dios jemi. Ajta ayén tiraatá'a t'ij hua'utémuaitin. Ayeé pu ajta tiraatá'a ti a'ijna jín antiújmua'areere t'ij tíhua'uta'ájte'en mat'ij mena'a pua'amé yen seijre'e íyen chaanaca japua, a'íime teitejra'a, mat'ij mena'a mej seij jetze airaújnejte majta a'íime í mej seij chuéjra'a japua é'eme'ecan, t'ij na'a í ti seijre'e í hua'aniuuca.

⁸ Mat'ij mena'a pua'amé íyen huachéjme í chaanaca japua, a'íi mú raná'amiche'e muá'aju'u, mat'ij mena'a í mej caí é'eyu'usi'ihuaca'a í yu'uxari jetze í ti ra'áa a'ijna í Cáne'a í ti huam'éere t'ij caí xi huataseijre í chaanaca. A'ijna í yu'uxari, a'ii pu a'ín pú'een ti jetzen té'eyu'usi'í a'ij ti ántehuaa seij ajta seij mat'ij mena'a pua'amé ruuri huateáturaa jemin í Cáne'a t'ij na'a rusén jime'e.

⁹ Ti pua'a ja'ati huiteájnamua, ché'e a'ín temua'a naa tiráanamua.

¹⁰ Ti pua'a p'íti'ihuájxi'epi'íntare'en, mej seij huateví'iran mej ra'íteáanan, a'íi mú xaa raatévi'ira. Ti pua'a ja'ati titéecui'ini chun jime'e, ayéé pu tiú'ujxe'leve'e ti ayén che'atá a'ijna jín tiú'umi'ini. Ayeé pu Dios ayén tihua'utajé a'ímej í mej r'íi tí'iteseijre'e í jemin mej mi te'utáviicua'i, mej mi majta rá'atzaahuaté'e.

¹¹ Net'ij ni seij huasej í ti'iti ti a'itanej á chuaata'a. Hua'apuaca pu ave'ehuájmeé t'ij cáne'a. Ayeé pu ajta tí'ixaxa'a t'ij í cu'ucu'u.

¹² A'íi pu ra'ará'astijre a'ijna jetze me'ecan í ti'iti í ta'amuájca t'ij na'a í ti jín antiújmua'aree. Ayeé pu ca'anéeri jín ti-huá'ájte'e mat'ij mena'a mej íyen seijre'e chaanaca japua mej mi raateánajche me'ijna í ta'amuájca ti huarúj í ti tí'ipuaájtí'ihuaca'a a'ijna jime'e í ti huam'íi.

¹³ Ayeé pu tí'imijhuaca a'ijna í ti ravaire'e mej mi ti'itij jín r'íi tira'utasej. Jee xaa, ne'u, ayéé pu tiraay'íiti ti taij u e'icájríeni u júte'e, mejseíiraca'a í teite.

14 A'íi pu huá'acuanamua í teite í mej yen seijre'e íyen chaanaca japua a'íjna jime'e ti ca'aníjra'a ratá'aca ti ayén huárini a'íjna jetze me'ecan í ta'amuájca. Aj pu 'i ayén tihua'u'íjca mej mi ratetáahuan ti'iti tévira'a ti ayén seijre'e tíj a'íjna í ti'iti ta'amuájca, a'íjna í ti tiu'upuájiti'ihuaca'a a'íjna jime'e í chun, ajta a'íjna í ti'iti ti huarúj.

15 Ajta a'íin í ta'amuájca, ayée pu ajta tiraatá'a a'íjna í ti ravaire'e tílj xiéjniu'ucari raatátisten a'íjna í ti'iti tévira'a tílj tiu'utaxáj. Ayee pu ajta tiraatá'a ti a'íjna jín antiújmua'areere ti ayén tihua'uta'ájte'en mej raajé'ica ja'ati ti na'a í ti caí á'ujca'ane ti raateánajche a'íjna í ti'iti tévira'a.

16 A'íi pu ajta tihua'áijte'e mej mi anaújyu'uxaxi'in í ru-muájca'a jetze na'ari mej araujyú'uxaxi'in í rucuaatzi jetze naíjmi'i í teite. Capu tihua'utá'uuni'ira ti pua'a ja'ati ayén cíleen jín ti'itéjvee nusu ve'ecán jín ti'itéjvee, ti pua'a chíjteaani pú'een nusu caí a'ij tíljviicua'i. Capu ajta ti pua'a miyen ruxiéehua á'ujjuhua'ane'en na'ari mej ca'anéri jín tí'imuari'e.

17 Tí pua'a caí ja'ati é'eyu'usi'ihua a'ij ti ántehuaa a'íjna í ti'iti na'ari í ti jín tí'itiej, capu rí'iríista a'ame ti a'íjna í ja'ati ti'iti huánanan. Capu ajta rí'iríista a'ame ti ti'iti huátuaani.

18 A'íj pu jín, ayén tiú'ujxe'eve'e ti ja'ati rí'i mé teuúmua'aree. Ché'e a'íin yaú'itíeé á'ara'ani a'ij ti huataújmua'a a'íjna í ti jín tí'itiej a'ij ti ántehuaa a'íjna í ti'iti. A'ijna í ti jín tí'itiej, a'úu pu a'uvé'emej a'ímej tzajta'a í teteca. Ayee pu tí'itiej a'achú arájsevi sieentu japon huaícate japon arájsevi.

14

Jíme'en í mej mu'íi mej jéjcuacan jín ti'ichuúica

1 Netí'ij ni atáneereca'a. ¡Me'ecui xaa! An pu huatéveeca'a a'íjna í Cáne'a jirí japua í ti ayén téja'arájtehuaa tíjín Sión. A'íi mú majta jamuan me'ánna huaté'uuca í mej anxíte japon hua'apuate japon muáacua vi'ira'a ará'ase. Ayee pu té'eyu'usi'ihuaca'a aj huá'acuaatze'e a'ij ti ántehuaa a'íjna í Cáne'a, ajta a'ij ti ántehuaa a'íjna í ti rájya'upua.

2 Netí'ij ni ráanamujri'i ti ja'ati u ta japua teja'utaxájtaca'a. Ayee pu namuajre'eca'a tíj jaj ti silhuájna ca'anín. Ayee pu ajta namuajre'eca'a matíj mej téniiuca'an huápí'i. Ajta í niuucari í ti jín tiu'utaxájtaca'a, ayée pu namuajre'eca'a matíj a'íime í mej tí'icuiina a'íjna jetze í aarpa.

3 Majta miyen tí'ichuicaca'a seíj jime'e í chuiicari í ti jéjcuca a'íjna jemi í Dios, majta a'ímej jemi í mej muáacua í mej ruuri, majta a'ímej jemi í vaujsi í mej seité japon muáacua ará'ase. Capu ja'ati raayí'itihua'a ti tiu'utáchuuiica a'íjna jime'e í chuiicari sino a'íi mu'u í mej anxíte japon hua'apuate japon muáacua vi'ira'a ará'ase, í ti a'íin Cáne'a

tiu'unájchitaca'a í mej jíme'en té'echa'íica'a í Dios jemi. Mat'íij mi mauj iyá'ujujhua'ane'en íiyen chaanaca japua.

⁴ A'íi mú a'íin pú'een í mej caí ti'ihuaújxana'acire 'úucate jemi a'iné a'íi mú urarí'eneme'eca jín á'ujujhua'ane'e. A'íi mú a'íin pú'een í mej miyen á'ujujhua'ane'e a'íjna jamuan í Cáne'a a'u ti na'a ti á'ume. A'íi pu hua'irájtuaa huá'a tzajta'a a'ímej í mej yen seijre'e íiyen chaanaca japua. Ajta a'íin í Cáne'a, a'íi pu ayén che'atá na'a huávi'itiste'esin í Dios jemi tíj ja'ati tiu'utátuuiire'esin í Dios jemi a'íjna í 'icíiri ti amuacaí ajtanéj. Jamuan í Dios, a'íi pu ajta hua'ancuré'evi'iti.

⁵ Ajta a'íime, camu a'atzu tí'ihua'ítaca, sino temua'a mú urarí'ene'en seijre'e í Dios jemi.

A'íj mej tiu'utaxájtaca'a í mej huaíca í mej tí'ivaire'e u ta japua

⁶ Net'íij ni seíj huaseíj ti ta japua tí'ivaire'e. Júte'e pu rá'ara'aca'a tí'ij tihua'utá'ixaate'en í niuucari í mej jín huataújtemua'ave'en matíj mej na'a rusén jime'e. A'íi pu rá'ara'aca'a tí'ij tihua'utá'ixaate'en matíj mena'a pua'amé yen huachéjme i chaanaca japua, matíj mena'a pua'amé í mej seij chuéjra'a japua é'eme'ecan, matíj mena'a pua'amé me'ín pú'een í teite, matíj mena'a pua'amé í me'ín pú'een í teitestemua'ame'en, majta naíjmi'i a'ímej í mej seicié tí'ixaxa'a.

⁷ Aj pu 'i ca'anín jín ayén tiu'utaxájtaca'a tíjín:

—Setá'aj rá'atese'e í Dios, setá'aj seajta rí'i tiraateájtuaani a'iné pu'uri ayén teja'uré'ene a'ájna ti jetzen Dios huá'axijte'en naíjmi'íca í teite. Setá'aj raná'amiche'en a'íjna ti raatétaahuaca'a í ta japua, ajta í chaanaca, ajta í jaj ti ve'ée, ajta a'u ti na'a ti huajaíxavi'íjmee.

⁸ Aj pu 'i seij ti tí'ivaire'e u ta japua í ti hua'apua, a'íi pu cujta'an tiu'uxájtajme'e. Ayen tíjín:

Single Line Comp —Pu'uri á'ave. Nain pu jín á'ave a'íjna í Babilonia a'íjna í ti hua'utétimua'íiraste a'íjna jime'e ti huá'a jamuan huateújxana'acire matíj mena'a pua'amé seij chuéjra'a japua é'eme'ecantaca'a. Dios pu ajta raatétimua'íiraste'esin a'íjna jime'e ti huápi'i niu'ucami'i.

⁹⁻¹⁰ Aj pu 'i seij ti ta japua tí'ivaire'e, a'íjna í ti huaíca, a'íi pu ajta cujta'an tiu'uxájtajme'e ca'anín jime'e tíjín:

—Ti pua'a hui ja'ati raná'amiche'en a'íjna í tevi ti huápi'i á'atesi'íre'e, ajta a'íjna í tevi, ajta ayén tira'utéca'anen mej rá'usiimua'an í cuaatzeájra'an jetze nusu muájca'are'ara'an jetze a'íj ti ántehuaa a'íjna í tí'iti í ti huápi'i á'atesi'íre'e, Dios pu ajta raatétimua'íiraste'esin a'íjna jime'e ti huápi'i niu'ucami'i. Ajta a'íin í ja'ati, tí'iti pu hui antí'isin ti ayén ráaruuren tíj a'íjna í huá'ave'eri ti caí tí'iti ranaxca, í mej jín huá'acuí'íca. A'íi pu ajta rajpuaíitzi a'ame í taij jime'e, ajta a'íjna jime'e ti ayén

té'eeca tǎj tepúusti'i. Ayee pu hui tirajpuaíitzi a'ame huá'a jemi í mej ta japua tí'ivaire'e, ajta a'íjna jemi í Cáne'a.

11 'Ajta a'íin í citzij ti ájcitziu a'íjna jime'e í mej jín rajpuaíjtzi, ayée pu hui á'ateeri tǎj na'a rusén jime'e ti ajcitzíúuta a'ame. Capu ajta hua'atá'aca mej huaújse'upe'en tǎjca'ari tzajta'a nusu tíca'ari tzajta'a. Ayee mú hui tirajpuaíitzi muá'aju'u a'íime í mej rana'amiche me'íjna í ti'itij, ajta í tevi, matǎj mena'a mej miyen ra'ancuré'a í mej jín huá'a jetze ra'uyú'uxa a'íj ti ántehuaa a'íjna í ti'iti.

12 'A'íj pu jín, Dios ayén tihuá'ajee a'ímej í mej rǎ'i tí'tesejire'e í jemin mej mi te'utáviicua'i, a'ímej í mej rá'astijre'e a'íj ti tiu'uta'aíjtaca'a í Dios, a'ímej í mej majta rá'atzaahuat'e me'íjna í Jesús.

13 Netǎ'íj ni ráanamujri'i ti ja'ati júte'e teje'icáxajtaca'a. Ayee pu tinaatá'ixaa tǎjín:

—Patá'aj piyen tira'utéeyu'uxa yee: “Tǎj na'a ti yú auca'iti a'ame, miché'e rǎ'i titeújmujte'e a'íime í mej rá'atzaahuat'e í tavástara'a.” Ajta a'íin í xiéjniu'ucare'ara'an í Dios, ayén tǎjín: “Jee xaa ne'u, rǎ'i pu Dios tihua'utá'a a'iné pu'uri rǎ'irí mej huaújse'upe'en, mej mi caí ché'e ti'iti jín á'aviicua'ire'e, a'iné pu'uri tihua'ucǎ'i í mej raamuá'iti me'íjna jime'e mej tiu'umuáriej.”

I ti chuej japua tiú'ucǎre

14 Netǎ'íj ni neajtahua'a atáneereca'a. ¡Me'ecui xaa! A'íj nu huasej í jaitiri ti cuaiina. Sej pu ajta a'íin japuan újcatii ti ayén seijre'eca'a tǎj teáata'a. A'íj pu curuun uteárujte'ecaa ti oro jín taavíjhuaca'a, ajta ru'itéchueca'a ruri'íríinta'a pújme'en í chun ti aicaújtuta ti ajta temua'a naa te'entámiimi.

15 Aj pu 'i sej ti ta japua tí'ivaire'e a'uun a'irájraa u teyujta'a. A'íj pu ca'anín jín ayén tiraatajé a'íjna ti jaitiri japua án á'ujcatii tǎjín:

—Patá'aj hui mi chun jín raaré'evejche í ti ari tí'icǎre, patá'aj tiu'uré'atzaana, a'iné pu'uri a'ájna teja'uré'ene í pej jetzen tiu'uré'atzaana. Pu'uri hui jeihua tí'icǎre, ajta ari huaré'eca'anaca'a í chaanaca japua.

16 Ajta a'íin í ti jaitiri japua án á'ujcatii, a'íj pu ca'anín jín tiu'uré'evejcheca'a í chaanaca japua, ajta tiu'uré'etzaj tǎj na'a ti tiú'ucǎreca'a.

17 Aj pu 'i sej ti ta japua tí'ivaire'e ajta a'uun e'irájraa u teyujta'a. A'íj pu ajta ru'itéchueca'a sej í chun ti aicaújtuta, ti ajta temua'a naa te'entámiimi.

18 Aj pu 'i sej ti ta japua tí'ivaire'e, a'uun e'irájraa a'u ti a'utéjvee a'íjna í mej japuan tí'imuai'ivajtaca. A'íj pu a'íin pú'een í ti a'íjna jín antiújmua'aree í taij jime'e. Aj pu 'i ayén

tiraatajé a'íjna í ti ru'itéchueeca'a í chun ti aicaujtuta, ti ajta antámimi. Ayen tijín:

—Patá'aj hui raaré'evejche, pajta rájseire'en í táca'ira'an í pi'ista ti a'uun a'uvéjme í chaanaca japua a'iné pu'uri cuasi a'íjna í uuva.

¹⁹ Jíme'en pu'u ayén tiraata'ixaa, aj pu 'i a'ín ayén raaré'evejcheca'a í chaanaca japua, ajta rájseij a'íjna í ti tiú'ucireca'a í chaanaca japua. Aj pu 'i a'uun ya'ucáahua'axi a'íjna tzajta'a í mej jín rajaachi í uuva a'u ti Dios ya'ujáche a'íjna jime'e ti huápi'i niu'ucami'i.

²⁰ Aa mú ya'ujáche á pua'acié á chajta'a. Xúure'e pu airámi'i'yeca'a a'íjna í mej rá'ajache. Temua'a pu te'ut'i'í já'araa. Ayee pu te'ut'i'í a'ut'i'í imuá a'atá'ase í xáachime'ara'an jetze í cahuaayu'u. Ajta, ayée pu a'uyaúcan japua huami'iyéjraa a'achú cumu huaíca ciento kilómetros.

15

A'íme í mej ta japua tí'ivaire'e, ajta í puaíjtzi ti aráhua'apua

¹ Netí'ij ni neajtahua'a seij huaseij í ti ta japua jéihua ruxe'eve'e. Jé'ecan nu rí'i tira'utaseij. A'ii mú a'ín pú'een í mej tí'ivaire'e u ta japua, í mej aráhua'apua ará'ase. A'ij mú jín antiújmua'aree me'íjna jime'e í puaíjtzi í ti ayén ará'ase a'achú cumu aráhua'apua. A'ii pu a'ín pú'een í ti nain jín te'entipúa'ajte í ti jíme'en Dios ayén puaíjtzi hua'utá'asin a'íjna jime'e ti huápi'i niu'ucami'i.

² Netí'ij ni ti'iti huaseij. Naa pu tí'imesti. Aa pu a'umuáanijme'ecaa, cu xiee viidrio na'a, tajj ti tzajta'an seijre'e. Majta a'íme í mej raatéemua'iti me'íjna í tevi ti huápi'i tesí'ire'e, majta í tevi ti ravaire'e, majta í ti jín ti'itiéé á'aye'í í ti jín ayén ántehuaa, a'úu mú huaté'uuca'a a'ut'i'í e'leve'e'ástime a'íjna í viidrio ti amuáanijmee. A'í mú te'ité'í'ica'a rumuájca'a jetze me'íjna í aarpa ti Dios hua'utapuaíjve mej mi me'íjna jín tiu'utácuina í amín.

³ Majta miyen me'íjna jín tí'ichuicaca'a me'íjna jime'e a'ij ti huaríj a'íjna í Moisés ti tí'ivaire'eca'a í Dios jemí, majta me'íjna jime'e a'ij ti huaríj í Cáne'a. Miyen tijín:

Jé'ecan pej huápi'i rí'i naa huaríj
 patí'ij tu'irájtuaa mú'ee, tavástara'a,
 mi pej Dios pú'een, pej pajta nain jín antí'amua'aree.

A'ij tu jín rí'i te'utaseij.

Tíj na'a a'ij pej ríci, xí'epi'in pej ríci,
 pajta tzáahuati'ira'a jín raaxí'epi'intare'e,
 mi pej piyen tí'ajta
 tíj na'a ti yú auca'ití a'ame tíj na'a rusén jime'e.

⁴ Naími'i mú miyen rí'i timuaateájtuaani,

majta rí'i timuaatá'asin, mú'eetzi,
 mi pej tavástara'a pú'een,
 a'iné mú'ee pej asej rí'éene'ecán jín seijre'e í Dios jemi.
 Naíjmi'i í mej seij chuéjra'a japua é'eme'ecan, a'íi mú
 a'uvé'uju'u muá'aju'u mej mi muaateánajche,
 a'iné pepu'uri tíhua'utasejrate pej piyen xí'epi'in huarj a'ij ti
 tiraavíjte'e.

5 Net'íj ni atáneereca'a ti pua'a ari te'entácuuni'i u teyujta'a
 a'u ti e'irácatií a'íjna í ti te'anxájta a'íjna jime'e í Dios.

6 Mat'íj mi me'uun a'iráaci u teyujta'a a'íime í mej ta
 japua tí'ivaire'e í mej aráhua'apua ará'ase. Mu'uri ráatisime'e
 í puaíjtzí í ti ajta aráhua'apua ará'ase. Cíxuri mú ma-
 jta ti'iteché ti mé'e ti'itetáatiye'i temua'a naa. Majta mú
 avé'ejí'ici'ihuajme'ecaa án rútaaviitze'e puaasi jime'e ti oro jín
 taavíjhua.

7 Ajta seij í mej muáacua í mej ruuri, a'íi pu hua'uré'e'í'ipi'ite
 a'ímej í mej aráhua'apua ará'ase a'íjna í tuxa'a í ti
 avé'ejístijmee í ti jín huápi'i niu'ucami'i í Dios í ti i'irúuri
 rusén jime'e. Seij ajta seij pu hua'uré'e'í'ipi'ite a'íjna í tuxa'a.

8 Aj pu 'i temua'a téjcitziujtareca'a u teyujta'a a'íjna jime'e
 í muári'eri'ire'ara'an í Dios. Ajta, jeíhua pu huápi'i hu-
 atátzareajraa. Aj pu 'i temua'a te'uhuájisteca'a u teyujta'a a'íjna
 í citzij. Capu ché'e huatári'iristareca'a ti seij a'uun a'uteárute u
 teyujta'a ajta mena'a caí ra'antipua'ajte'en í mej aráhua'apua
 ará'ase mej puaíjtzí hua'utá'an í ti ajta aráhua'apua ará'ase.

16

*I cutzape'e ti a'íjna jín avé'ejiste a'íjna jime'e ti Dios huápi'i
 niu'ucami'i*

1 Net'íj ni seij huasej í ja'ati ti a'uun a'utéveeca'a u teyujta'a.
 Tí'iquí ca'anín jín tiu'utaxájtaca'a tíjín:

—Sericu, setá'aj hui á ya'ucáxire'en í chaanaca japua tíj na'a
 í ti avé'ejísti í cutzape'e jetze í ti aráhua'apua ará'ase mej mi
 ráamua'aree ti huápi'i niu'ucami'i í Dios.

2 Jíme'en pu'u ayén tiu'utaxájtaca'a a'íjna, aj pu 'i seij u
 a'uvé'emej. Tí'iquí á ya'ucájrie í chaanaca japua í cutzape'e
 jetze ti aramuáacua. Aj pu 'i huá'a japua rájve a'íjna í ti jín
 i'icá'atzata í ti a'ij pua'a té'eeca, ajta í ti a'ij pua'a seijre'eca'a.
 Ayee pu tihua'uruu a'ímej ti huá'a jetze té'eyu'usi'ihuaca'a a'ij
 ti ántehuaa a'íjna í ti'iti, majta a'ímej í mej raateánajcheca'a.

3 Ajta, í ti hua'apua, a'íi pu ajta á ya'ucájrie í cutzape'e í ti
 aramuáacua japon í jaj ti ve'ée. Jíme'en pu'u ayén huarj, aj
 pu 'i seicié huajúruu í jaj tíj xúure'e ti airámi'iyeca'a tevi jetze ti
 huamí'i. Ajta, naíjmi'i í mej jaj tzajta'a chejca'a, a'íi mú huácuii.

4 Ajta í ti huaíca, a'íi pu á ya'ucájrie a'íjna í seij í ti cutzape'e jetzen aramuáacua í játe'ana tzajta'a, ajta japuan a'u ti e'ejaijxajme. Jíme'en pu'u ayén huaríj, tíj na'a ti tí'iseijre'e seicié pu huaújrui tíj xúure'e.

5 Netí'ij ni ráanamujri'i í ti a'íjna jín antiújmua'aree í jaj, a'íi pu ayén tiu'utaxájtaca'a tijín:

—Xí'epi'in pej hui huaríj pe'íjna jime'e pej hua'uxíjte, mú'ee, mi pej jéjcuá imuá seijre'eca'a, pajta íjii pej pauj seijre'e.

6 'Naa pu hui xí'epi'in a'iné a'íime í teteca mu'uri huá'ucuii a'ímej í mej mú'eetzi jemi rí'i tí'iteseijre'e, majta a'ímej í mej mú'eetzi jetze me'ecan tí'ixaxa'ata'a. A'íj pej jín peri hua'utá'a mej majta xúure'e huayé'en. Ayee mú hui éeni'icí'e ra'antimuá'íti.

7 Netí'ij ni ráanamujri'i ti ja'ati ti a'uun a'utéveeca'a jetzen a'u mej tejé'emuai'ivajtaca. Ayee pu tiu'utaxájtaca'a tijín:

—Jee xaa ne'u, tavástar'a, mi pej Dios pú'een, mi pej hui pajta nain jín anti'amua'aree. Tzáahuati'ira'a pej jín huá'axijte'e. Naa pu tiraavíjte'e a'ij pej tihua'utá'a.

8 Ajta í ti muáacua, a'íi pu á ya'ucájrie í cutzape'e a'íjna japua í xicaj. Ajta ayén tiraatá'a a'íjna í xicaj ti huá'uta'ixi'iri.

9 Majta a'íime í teteca, huá'ataixi'i a'íjna jime'e ti huápi'i téjxicaca'a. Majta a'ij pua'a tiraatajé í Dios í ti a'íjna jín antiújmua'aree ti puaíjtzi hua'atá'aca. Camu raatéxieehuataca'a a'íjna ti a'ij pua'a een a'ij mej ríci, camu majta rí'i tiraatá'a í Dios.

10 Ajta í te'anxívi, a'íi pu ajta á ya'ucájrie a'íjna í cutzape'e a'íjna japua a'u ti e'ecájca a'íjna í tí'iti ti a'ij pua'a een. Jíme'en pu'u ayén huaríj, huápi'i pu huateática'areca'a a'u ti tejé'ajta. Majta a'íime í teteca, a'íi mú avá'ujche'eve'e í runeanu jetze me'íjna jime'e mej jeíhua huápi'i rajpuaíjtzica'a.

11 Majta jeíhua mú a'ij pua'a tiraatajé me'íjna í Dios í ti ta japua é'eseijre'e me'íjna jime'e mej jeíhua huápi'i rajpuaíjtzica'a. Camu majta a'atzu raatéxieehuataca'a a'ij mej rijcaa ti a'ij pua'a een.

12 Ajta í ti arájsevi, a'íi pu ajta á ya'ucájrie í cutzape'e a'íjna japua í játe'ana í ti ve'éé ti ayén téja'arájtehuua tijín Eufrates. Jíme'en pu'u ayén huaríj, aj pu 'i nainjapua ateáxi'i í játe'ana. Ayee pu 'een jín ateáxi'i mej mi antácíne a'íime í mej tí'ajta a'u ti 'eíjninei í xicaj.

13 Netí'ij ni hua'useíj í mej huaíca í mej aijneájxi huá'ateni'itze'e a'íjna í cu'ucu'u, ajta a'íjna í tí'iti ti a'ij pua'a een, ajta a'íjna ti huá'a jetze me'ecan tí'ixaxa'a hua'ítzi jime'e. Ayee mú seijre'eca'a matíj tecujse. A'íi mú a'ín pú'een í xiéjniu'ucari í mej a'ij pua'a 'een.

14 A'ii mú majta a'ñin pú'een í xiéjniu'ucari í mej tiyaaru'u jetze ajtéme'ecan. A'ñi mú á'ujujhua'an nainjapua í chaanaca mej mi huá'ajseire'en a'ímej í mej tí'ajta íyey chaanaca japua mej mi huaténe'use'en a'íjna xicáara'an ti huápi'i ruxe'veve' t'íj a'ñin huataseíjre'en í Dios ti nain jín antiújmua'aree.

15 Ayee pu tijín: “Me'ecui xaa, yee nu hui uvé'enejsin tíj nahua'ari ti avíitzi jín a'uteáru'ípi í huá'a chí'ita. R'í pu tiraatá'a a'íjna ti a'atánee, ajta jín ti'itéechen t'íj caí mua'aví'i á'uche'ecane'en, mejseiíra í teite í ti jín tí'itevi'ira'a.” Ayee pu tiu'utaxájtaca'a.

16 Majta a'ñime í mej huaíca, a'úu mú huá'ajseij a'ujna já'ahua'a ti ayén téja'arájtehuua hua'aniuuca jime'e í hebreos tijín Armagedón.

17 Ajta í ti aráhua'apua, a'ñi pu á ya'ucájrie í cutzape'e. Jíme'en pu'u ayén huaríj, aj pu 'i seij ca'anín jín tiu'utaxájtaca'a ti a'uun a'utéveeca'a teyujta'a. A'ujna, a'u ti a'utéjvee í mej japuan tí'imuai'ívajtaca, ayée pu tiu'utaxájtaca'a a'íjna tijín:

—Pu'uri icu, antipuaá'areca'a.

18 Mat'íj mi huatémaxcava'axi, majta téniuuca'a. Jéihua pu ajta tí'ica'arajnaca'a. Ajta jé'ecan huápi'i huateújca'atzijxi í chaanaca. Tíj na'a ti yú e'iré'ene mej yen huataseíjre í teteca íyey chaanaca japua, capu ja'anáj ayén huateújca'atzijxi. Jé'ecan pu huápi'i xaa huateújca'atzijxi.

19 Ajta a'íjna í chajta'a í ti ve'ée, huaíca pu autátzi'iteca'a. Ajta é'evatzijxi í huá'achajta'a í mej seij chuéjra'a japua é'eme'ecan. A'ñi pu Dios, ajta ra'utamua'areeri'í a'ujna u Babilonia t'íj puáíjtzí raatá'an t'íj tí'iraci'iti í ti jín huápi'i niu'ucami'í í Dios.

20 Ajta tíj na'a a'u ti e'eráahuachi í jaj tzajta'a, a'ñi pu e'ehuaújpua'arixi. Capu ajta ché'e seijre'eca'a a'u ti á'ujíime.

21 Majta mú téetej cáavatzi, temua'a mevivejme'e. Temua'a pu tijetéjme'ecaa a'achú cumu huaícate kiilu. A'ímej pu japua rájve í teteca. Majta a'ñime í teteca, a'íj mú pua'a tiraatajé me'íjna í Dios me'íjna jime'e í téetej a'iné jeíhua mú rajpuáíjtzica'a mej miyey cáavatzi í téetej.

17

Dios pu ra'ujxíjte a'íjna í 'íta'a ti rutuaaca'a

1 Aj pu 'i seij ti ta japua tí'ivaire'e, ti ajta seíj huíteát'ica'a í cutzape'e ti aráhua'apua ará'ase, a'ñi pu mú a'uvé'emej, ajta ayén tinaatá'ixaa tijín:

—Íiya'a jíi, nee nu muaataseíjrate'esin a'íjna ti jín Dios ra'uxíjte'en a'íjna í 'íta'a ti ve'ecán jín ti'itéveeca'a, ti ajta ramuá'ítica'a í tumin í ruhuá'ira'a jime'e. A'ii pu a'ñin pú'een í ti a'uun á'ujca í jaj japua ti ve'ée.

² 'Majta a'íime í mej tí'ajta íiyen chaanaca japua, a'íi mú huateúxana'acire me'íjna jamuan í 'íita'a. Majta a'íime í mej íiyen huachéjme chaanaca japua, a'íi mú majta huateájta'arua me'íjna jime'e ti a'íin 'íita'a ayén hua'utá'a mej majta jamuan tí'ihuaúxana'acira'aten.

³ Aj pu 'i a'íin xiéjniu'ucare'ara'an í Dios, a'íi pu neja'uví'iti a'íjna a'u ti caí é'e tí'iti. A'uu nu 'íita'a huasej ti a'íjna japua á'ujcatii í tí'iti ti pa'u. Ajta a'íin í tí'iti, jeihua pu jetzen é'eyu'usi'ihuaca'a í ti jín ayén ántehuaaca'a, ti ajta jín a'ij pua'a tí'ijxa í Dios. Arahua'apuáca pu huíjmu'uu a'íjna í tí'iti, ajta tamuáamuata'a pua'améca ave'ehuájme.

⁴ Tí'inacamua í ti tí'itéchen, ajta cíj caj tí'ipa'u. Jéihua pu huápi'i ucárujti'ihuaca'a a'íjna í ti oro jín taavíjhua, ajta tetej ti huápi'i tí'ijnajche, ajta perla tí'iti. A'íi pu ajta ru'iteática'a í cutzape'e í ti oro jín taavíjhua. Ajta a'íjna jetze í cutzape'e, tí'iti pu avé'ejisti í ti tíu'uxana'avi'iste'e, ajta í ti jín huateúxana'acire a'íjna í 'íita'a.

⁵ Ajta ayén té'eyu'usi'ihuaca'a í cuaatzeájra'an jetze a'ij ti ántehuaa.

Neajta inee, canu yaú'itiée na'araa ne'íjna í niuucari ti jetzen té'eyu'usi'ihuaca'a ti jime'en yee: “Babilonia, í ti ve'ecán jín tí'itéjvee. Hua'ana'ana a'ímej í 'uuca í mej ramuá'itici í tumín í ruhuá'ira'a jime'e. A'ii pu a'íin pú'een ti jetzen a'uun a'uvé'emej í ti tíu'uxana'avi'iste'e íiyen chaanaca japua.”

⁶ Net'íj ni raasej ti a'íin 'íita'a tahuáaca'a a'íjna jime'e í hua'axuure'e a'íime í mej rí'i tí'iteseijre'e í Dios jemi, majta a'íime í mej huácuíihuaca'a me'íjna jime'e mej rá'astijre'e me'íjna í Jesús. Jé'ecan nu a'ij te'utasej net'íj raasej.

⁷ Ajta a'íin í ti ta japua tí'ivaire'e, ayée pu tinaatá'ixaa tíjín:

—¿A'iné 'een jín piyen te'utasej? Nee nu muaatá'ixaate'esin a'ij ti huataújmu'a'a a'íjna ti caí ámitieere'e a'íjna jime'e í 'íita'a, ajta a'íjna í tí'iti ti japuan avé'eca, í ti ajta arahua'apuáca huíjmu'uu, ajta ti tamuáamuata'a ave'ehuájme.

⁸ 'A'ijna í tí'iti pej hui raasej, a'íi pu ajmí'i huatasejre, ajta íjii, capu ché'e ye'e já'ahua'a. Ajta, aúche'e pu a'itaméj a'ujna a'utí e'etécun ti caí a'ij ámitieere'e a'achú ti ucátee. Méjca'i huáyee pu ajta á'apua'aren a'íjna í tí'iti. Majta a'íime í mej yen huachéjme íiyen chaanaca japua, í mej caí é'eyu'usi'ihuaca'a a'íjna jetze í yu'uxari a'ij mej ántea'arua, a'íjna í yu'uxari ti jéjcuá ímuá jetzen té'eyu'usi'ihuaca'a matíj mena'a pua'amé ruuri huateáturaa í Dios jemi, ayée mú rí'i tiya'useíira muá'aju'u matí'ij raasej me'íjna í tí'iti a'iné a'íi pu ajmí'i huatasejre, ajta a'ájna'ímua í'iruurica'a, ajta caí ché'e mé iye'ahua'a. Ajta, aúche'e pu huatasejre'esin.

9 'A'ijna í niuucari, ti hui ja'ati yaú'itíeé á'ara'ani, ruxe'eve'e ti a'íjna jetze tiú'umua'ati temua'a naa. A'ijna í ti arahua'apuáca huíjmu'uu, ayée pu hui huataújmu'a tijín: A'ijna í jírí ti aráhua'apua ará'ase ti japuan á'ujca a'íjna í 'íita'a.

10 'A'íí mú majta a'íín pú'een í mej tí'aijta, í mej majta aráhua'apua ará'ase. Mua'anxívi í mej meri á'upua'areca'a. Seij pu'u auj tí'ití jín tí'itéjvee. Ajta í seij, capu xi seijre'e. † ti ayén huatasejre'esin, ayée pu hui tiú'ujxe'eve'e ti cǐj na'a caj té'eteevi'in.

11 'Ajta, a'íín í tí'ití ti ajmí'i huatasejre, ajta íjii capu ché'e ye'e já'ahua'a, a'íi pu a'íín pú'een í ta'aráhuaiica. A'íí pu ajta huá'a jetze ajtéme'ecan a'íimej í mej aráhua'apua ará'ase. A'íí pu hui ajta á'apua'aren.

12 'Ajta a'íjna í ti tamuáamuata'a ave'ehuájmee, ayée pu hui huataújmu'a tijín tamuáamuata'a mú ará'ase í mej tí'aijta. Majta a'íime, camúu xi me'íjna jín tite'enteájrupi mej mi tiu'uta'aíjta. Maúche'e mú ra'ancuré'asin mej mi cǐj mena'a caj tité'eteevi'in a'achú cumu seij hora mej tiu'uta'aíjta jamuan í tí'ití.

13 'Naíjmi'i mú miyen ruxí'ej tí'imua'atze. Majta mej raatátuiire'en me'íjna í tí'itíj matíj mena'a í mej jín antiújmu'aree, ajta í huá'amuari'eri'ira'a. 14 A'íí mú hui raaténe'usi'ite'esin me'íjna í Cáne'a.

'Ajta a'íín í Cáne'a, a'íí pu hua'utémua'ití a'iné a'íi pu a'íín pú'een í tavástara'a í ti ajta tihuá'ajjte'e a'íimej í ti hua'avásta'a pú'een í teite. A'íi pu hui ajta a'íín pú'een í tajtuhuan ti naíjmi'ica tí'aijte'e í seica í tajtúhuaani. Majta a'íime í mej jemin seijre'e í Cáne'a, a'íi mú a'íín pú'een í ti hua'utajé, ti ajta hua'antíhuau. A'íi mú majta a'íín pú'een í mej caí até'itzea'ara í jemin.

15 Aj pu 'i ayén tinaatá'ixaa tijín:

—A'ijna í jaj ti ve'ée í pej hui raasej, í ti ajta japuan á'ujca a'íjna í 'íita'a ti ramuá'itíci í tumin í ruhuá'ira'a jime'e, a'íi mú a'íín pú'een í teitestemua'ame'en a'íjna í 'íita'a, majta í teitejra'an, majta í mej seij chuéjra'a japua é'eme'ecan, í mej majta seij jín tí'ixaxa'a í niuucari.

16 'Ajta a'íjna ti tamuáamuata'a ave'ehuájmee, í mej tí'aijta a'íjna jamuan í tí'ití, a'íí mú rájcha'íire'e muá'aju'u me'íjna í 'íita'a ti ramuá'itíci í tumin í ruhuá'ira'a jime'e. Majta hua'aré'e'itixi'isin í teite í mej rá'ajaahuate'eca'a. Majta ca'anéri jín tiracá'ari'ira tíj na'a í ti tí'itíechen. Majta raatéci'ime í huá'ire'ara'an. Majta ra'ateáaira.

17 'Ayee pu té'eme, a'iné Dios pu ayén ca'aníjra'a hua'utá'asin mej mi miyen tira'ará'asten a'íj ti a'íín tí'ijxe'eve'e me'íjna jime'e mej ruxí'ej mena'a tiú'umua'ati.

Majta raatátuiire'en í ti'iti jemi matíj mena'a ti'iti í mej jín antiújmua'aree. Ayee mú raruuren ajta na'a caí ayén te'araúrasten a'ij ti Dios ari tiraataxájtaca'a.

¹⁸ 'Ajta, a'íjna í 'íita'a í pej raaseíj, a'íi pu a'ín pú'een í chajta'a ti ve'ée í ti tihuá'ajte'e a'ímej í tajtúhuaani í mej ti'iti jín títetateí a'u ti na'a íiyen chaanaca japua. —Ayee pu tinaatá'ixaa a'íjna í ti ta japua tí'ivaire'e.

18

A'uu pu é'evatzijxi a'ujna u Babilonia

¹ Neajta seíj huaseíj í ti ta japua tí'ivaire'e. Aa pu ta japua ve'ecáme'ecaa a'íjna. Jéihua pu huápi'i ti'itij jín antiújmua'aree. Nain japua pu ajta huatátzareajraa íiyen chaanaca japua a'íjna jime'e ti tétaave'e á ru jetze.

² Aj pu 'i ca'anín jín huajíjhuaca'a ayén tíjín:

—Pu'uri hui é'evatzijxi, pu'uri xaa hui é'evatzijxi a'ujna u Babilonia, í chajta'a ti vivéjme. Mu'uri hui me'uun a'uchéjme a'íime í tiyaaru'u. Pu'uri ajta huá'achi'i pú'een í xiéjniu'ucari í mej xána'avisí'i seijre'e. A'uu mú 'é'e á'aseca, matíj mena'a pua'amé í pina'ase í mej xána'avisí'i seijre'e, í tej caí a'atzu huá'axe've'e.

³ 'Ayee pu hui tiráaru, a'iné a'íi pu ca'aníjra'a hua'utá'a matíj mena'a pua'amé í mej seij chuéjra'a japua é'eme'ecan mej mi miyen che'atá mena'a a'ij pua'a huárini tíj ajta huaríj a'íjna í Babilonia. A'íj pu hui jín Dios ayén che'atá na'a puaíjtzi tihua'utá'asin a'iné jé'ecan pu huápi'i niu'ucami'i a'íjna í Dios. A'íime í mej íiyen tí'ajta í chaanaca japua, matíj mena'a pua'amé jamuan huateújxana'acire. Majta a'íime í mej tí'ítua'araca íiyen chaanaca japua, a'íi mú hui meri huateújchijteaanitaca'a me'íjna jime'e mej jeíhua huápi'i tí'inecua'atzeca'a mej huápi'i tí'ijcha'íica a'íime. —Ayee pu tiu'utaxájtaca'a a'íjna í ti ta japua tí'ivaire'e.

⁴ Net'íj ni seíj huánamuajri'i ti júte'e teje'icáxajtaca'a ayén tíjín:

—Setá'aj hui se'uun huiráçíine mi sej neteítstemua'a pú'een, sej si caí seajta siyen auté'itzen tíj a'íjna, ti ij caí puaíjtzi amuaatá'an í Dios a'ij ti a'ín raatá'asin a'íjna í 'íita'a.

⁵ 'Jee xaa, a'íjna í ti jín ayén huaríj, a'íi pu hui ari nain jín auteájturaa í Dios jemi. Pu'uri xáahuí ámitieere'e íjii u ta japua Dios ti é'eseijre'e. Ajta a'ín Dios, a'íi pu ari ra'utámua'areeri'i tíj na'a ti jín a'ij pua'a ti'itiújcha'íi.

⁶ 'Ché'e ayén tí'iraci'iti tíj ajta a'ín puaíjtzi tihua'utá'a í ti hua'utéemua'iti. Ché'e ajta hui hua'apua tiu'utanájchita tíj na'a seíj jime'e ti ayén huaríj ti a'ij pua'a een. Ajta a'ín í vaasu ti jetzen raye'eca a'íjna ti jín huateújtimua'ira, ché'e hui

ayén ra'avé'ejisten a'íjna jime'e í ti hua'apua ará'ase í ti jín huateátahuan.

⁷ 'A'í pu hui ahuáujtzaahua ruse'íj, ajta huataújsejrataca'a a'íjna jime'e ti jeíhua huápi'i tí'ijcha'íca'a. Ché'e ruxí'ej na'a tiráaci'iti tí'ij rajpuaíitzi á'ara'ani, ajta ti huataújxieemiste'en. Ayee pu hui tí'ixa í ru tzajta'a tijín yee: "A'í pu a'íjna jín tí'it'éjvee í 'íita'a ti tí'aijta, ajta ayén tijín ti caí ruse'íjtaca'a, ti caí ja'anáj ruxieemíjte'e a'ame."

⁸ 'A'íj pu hui jín ca'anacan japuan rávaíjtzi se'íj xicaj jime'e ti rajpuaíitzi á'ara'ani. Aj pu xaa tijcu'íini, ajta ruxieemíjte'e a'ame. Ajta ayén tirajpuaíitzi a'ame tujri jime'e. Ajta hu-ateáta'iri'ihua, a'iné jeíhua pu raayí'iti í rumuári'eri'ire'ara'an jime'e í tavástara'a, a'íjna í Dios ti ra'uxíjte'en. —Ayee pu tiu'utaxájtaca'a a'íjna í ja'ati ti ta japua tí'ivaire'e.

⁹ Ajta a'íime í tajtúhuaani í mej tí'aijta íiyen chaanaca japua, í mej majta jamuan huateújxana'acire, majta jamuan hu-ateújchijteaanitaca'a, matí'ij raase'íj a'utí é'ejcitziu a'íjna jime'e ti teátaasin, a'í mú ruyeinixi'in, majta jíjhuan me'íjna jime'e í chajta'a.

¹⁰ Majta me'ín, á mú imuá a'uhuístira'asin me'íjna jime'e mej rátzíine'e í ti jín rajpuaíitzi a'ame. Ayee mú tí'ixáata muá'aju'u tijín:

—Cui'i xaa, cui'i xaa, mú'ee mi hui pej chajta'a pú'een ti ve'ée, mi pej jeíhua tí'itij jín antí'amua'aree, mi pej hui Babilonia pú'een, se'íj xicaj pu jín ayén teja'uré'ene ti Dios ma'uxíjte'e.

¹¹⁻¹² Majta a'íime í mej tí'itua'araca íiyen chaanaca japua, a'í mú majta ruyeinixi'in, majta ruxieemíjte'e muá'aju'u me'íjna jime'e í chajta'a a'iné capu ché'e mé'e ja'ati ti tihuá'unanai í mej tí'itua'araca tí'iti ti na'a mej tí'itici, ti pua'a oro, nusu plata, na'ari tetej ti temua'a tí'ijnajche, tí'iti perla. Majta seica cíxuri tí'itua'araca. Capu ché'e ja'ati tihuá'anairan í ti tí'imesti, í ti nacamua, ti ta'atí, ti pa'u. Camu majta ché'e huá'anairan muá'aju'u í ciyej mej tu'araca ti jeíhua tí'ijnajche na'ari tí'iti cobre nusu tepúusti'i nusu a'íjna í tetej í mej racaamete, í mej jín te'entámimite'en í tepuaij na'ari í chun.

¹³ Camu majta ché'e miyen tihuá'anairan í mej cual'ira tijnájchite'en tí'iti tzencá, na'ari tí'iti ti na'a ti naa té'eeca nusu cuaane'e na'ari tí'iti mirra, na'ari cuaane'e ti cuaiina, tí'iti nahuáj, na'ari aceite, na'ari hariina ti rí'en, tí'iti tri-igu, ajta ye'emuaate mej seijre'e huáacasi, na'ari cáne'axi, ajta cahuaayu'u. Ajta, a'íjna í carreta mej ru'uve'ejápuaj muá'aye'i í cahuaayu'u, majta a'ímej í mej ca'anéeri jín tí'imuari'e ruxí'ej teite jemi, camu mi ché'e tihuá'anairan.

14 Ayee pu teja'uré'ene a'ij ti ajmí'i té'eyu'usi'ihuaca'a ayén tijín: “A'ijna ti temua'a ti'irí'een, í pej huápi'i raxí'eve'eca'a, capu ché'e seíre'e a'ame mú'eetzi jemi. Ajta, naíjmi'i tíj na'a ti huápi'i tí'ijnajche, ajta ti naa seijre'e í pej jín á'atzaahuat'e asej, pepu'uri tejá'urie. Capej ché'e tí'ite'uuni.”

15 Majta a'íime í mej tí'itu'araca, í mej majta me'íjna jín huateújchijteaanitaca'a me'íjna jime'e mej tihuá'ananaíraca'a, a'íi mú a'ímuá huahuístira'asin, me'íjna jime'e mej rátziiine'e muá'aju'u ti Dios puaíjtzi raatá'a. Maújyeinixi'in, majta ca'anín jín huataújxieemiste'esin.

16 Ayee mú ti'ixáata muá'aju'u tijín:

—Cui'i xaa, cui'i xaa, mú'ee pej chajta'a pú'een, ti ve'ée, í pej pe'íjna ti'itéchejca'a í ti mesti ti naa 'een, pajta pe'íjna jime'e ti nacamua, pajta í ti pa'u jime'e, í pej ucá'arujti'iri'i pe'íjna í ti oro jín taavíjhua, pajta pe'íjna jime'e í tetej ti huápi'i tí'ijnajche, pajta pe'íjna jime'e í perla ti'iti.

17 'Sej hora pu hui jín, naíjmi'i tiu'uré'axi tíj na'a ti huápi'i tí'ijnajcheca'a.

Majta a'íime í mej ramíjhuaca me'íjna í baarcu, majta a'íime í mej tí'imíjhuaca me'íjna jetze í baarcu í mej é'eciine í jaj japua, majta naíjmi'i í mej hua'ité vivi'i, a'úu mú imuá huahuístiraa.

18 Mat'íj raasej me'íjna í citzij ti ajtí'imua ájcitziujtaca'a, ti té'ajtaíra í chajta'a, mat'íj mi huateújjeineajraa. Miyen tijín:

—¿Tí'itájni máa chajta'a seijre'eca'a tíj amijna? Capu hui mé'e é'e chajta'a.

19 Mat'íj mi tí'iti avá'ujratziiraxi tí'iti ti muiini í rumu'úu jetze, mej ruyein, majta ruxieemíjte'e. Ayee mú tí'itejijhuaca'a tijín:

—Cui'i xaa, cui'i xaa, mú'ee hui chajta'a ti ve'ée, a'iné mú'eetzi mú jetze huateújchijteaanitaca'a mat'íj mena'a pua'amé mej tihuá'a'aijte'eca'a a'ímej í mej baarcu jetze antaci'ica í jaj japua. A'íi mú hui jín huateújchijteaanitaca'a me'íjna jime'e pej jeíhua huápi'i tí'ijcha'íica'a. —Ayee mú tiu'utaxájtaca'a a'íime í teite.

20 Seajta mú'een, mi sej ta japua é'eseijre'e, setá'aj huataújtemua'ave'en, seajta mú'een, mi sej rí'i tí'iteseijre'e í Dios jemi, seajta mú'een, mi ti Dios amua'antíhua'u, sej sil'i tihua'utá'ixaate'en í teite, seajta mú'een, mi sej Dios jetze me'ecan tí'ixaxa'ata'a. Setá'aj huataújtemua'ave'en se'íjna jime'e ti Dios ayén tejámuaaxi'epi'íntari'iri'i a'íjna jime'e ti ra'uxíjte a'íjna í 'íta'a.

21 Aj pu 'i sej ti ta japua tí'ivaire'e, ti ajta jeíhua huápi'i ruca'ané, a'íi pu tetej ájtii ti ayén seijre'eca'a tíj a'íjna í mej jín

te'á'at'i'ixica. Aj pu 'i ra'ateájrie í jaj tzajta'a ti ve'ée. Ayee pu tiu'utaxájtaca'a tijín:

—Ayee pu hui che'atá na'a éeni'ici'e raat'éuuna a'íjna í chajta'a ti ve'ée, ti ayén téja'arájtehuaa tijín Babilonia. Capu ché'e mé'e é'e seíire'e a'ame.

²² Camu ché'e miyen namuáare'e muá'aju'u a'íime í mej tí'icuinaca a'íjna jetze í aarpa nusu a'íime í mej tí'icuinaca ruchuicari jime'e. Camu hui majta namuáare'e muá'aju'u mú'ejmi jemi a'íime í mej tí'ici'isite'e cí'isiti'ira'a jetze na'ari a'íime í mej ucáaji'ihua muá'aye'i í trompeeta jetze. Majta a'íime í mej tí'imijhuaca, matíj mena'a pua'améca, a'ij mej mena'a tiraayí'iti, camu hui ché'e mú'ejmi jemi seíire'e muá'aju'u. Camu xaa ne'u a'atzu. Camu majta ché'e namuáare'e muá'aju'u a'íime í mej té'atixica.

²³ 'Ajta, capu hui ché'e a'atáa a'ame mú'ejmi jemi í taij ti huatátza á'aye'i í huá'achi'i tzajta'a. Capu ajta ché'e ayén namuáare'e a'ame mej xahuaani'i jín tiu'utaxáj a'íime í mej mauchén huanéjne'icheca'a, ajta mej mauchén huáviiche, a'iné a'íime í mej mú'ejmi jemi tí'itu'araca'a, a'ii mú'el'n pú'een'e í mej yen japuan seijre'eca'a í chaanaca, í mej majta vivejmé'en jín títetaté'eca'a. Pajta piyen tihuá'ucuanamua matíj mena'a pua'amé í mej seij chuér'a'a japua é'eme'ecan pe'íjna jime'e pej piyen huatá'aseijrataca'a pej huápi'i naa seijre'e a'íimej jemi mej mi miyen huárini ti a'ij pua'a een í Dios jemi.

²⁴ A'ii pu ajta a'íin pú'een ti huá'ucuii naíjmi'ica a'íimej í mej Dios jetze me'ecan tí'ixaxa'ata'a, majta a'íimej í mej rí'i tí'iteseijre'eca'a í Dios jemi. Jee xaa ne'u, a'íi pu huá'ucuii matíj mena'a pua'amé huá'ucuihuaca'a íiyen chaanaca japua, tíj na'a jéjcuá imuá, ti ajta íjii.

19

A'íi mú' ti'ichuíica júte'e u ta japua

¹ Netí'ijta ni huá'unamuajri'i í mej ta japua ca'anín jín tí'ichuiicaca'a. Cu xíee jeíhua huápi'i ajteáxíreca'a a'íime í mej tí'ichuiicaca'a. Miyen tijín:

Aleluuya, tiché'e rí'i tiraatá'an í taDioj,

a'iné a'íi pu ari tu'irájtuaa, a'íi pu jetze a'uvé'emej í tej jín rí'i tira'utaseíj,

ajta a'ii pu a'íin pú'een í ti nain jín antiújmua'aree.

² Tzáahuati'ira'a pu jín huá'axijte'e,

ajta ayén, tiraavíjte'e ti a'íin puaíjtzí hua'atá'aca.

A'íi pu ari ra'uxijte a'íjna í 'íita'a ti ve'ecán jín tí'itéveeca'a,

a'íjna í 'íita'a ti ruhuá'ira'a jín ramuá'ítica'a í tumin,

ti ajta ca'aníjra'a hua'utá'a a'íimej í mej án japuan

huachéejme'ecaa án chaanaca japua mej mi a'ij pua'a
huárini
me'ijna jime'e mej jamuan huateújxana'acire.

Dios pu ajta puaíjtzi raatá'a a'ijna jime'e
ti a'ín 'íta'a ayén huá'ucuii a'imej í mej ravaire'e í Dios.

³ Majtahua'a mú huajíjhuaca'a miyen tijín:

—Aleluuya, jé'ecan pu jetzen ajcitzíúuta a'ame tíj na'a rusén
jime'e. —Ayee mú tiu'utaxájtaca'a.

⁴ Majta a'íime í vaujsi í mej seité japuan muáacua ará'ase,
majta í mej muáacua, í mej majta ruuri, naíjmi'i mú aicaújtuuxi,
mej mi raateánajche me'ijna í Dios í ti e'ecájca ipuari japua.
Miyen tijín:

—Ché'e ayén teja'uré'enen. Aleluuya.

⁵ Tí'iquí seij huajíjhuaca'a ti a'uun a'utéveeca'a a'ájna vejli'i
jetzen í mej japuan tí'imuai'ivajtaca. Ayen tijín:

Setá'aj r'í'i tiraatá'an se'ijna í Dios,
naíjmi'i mú'een mi sej ravaire'e.

Capu amín a'ij, ti pua'a siyen vivejmé'en jín títetateí
na'ari sej ciliéene'e jín títetateí.

T'ij huaténeiche í Cáne'a

⁶ Netí'ij ni neajtahua'a huá'unamuajri'i a'imej. Cu xiee
jeíhua huápi'i ajteáxireca'a. Ajta, matí'ij tiu'utaxájtaca'a, ayée
pu namuajre'eca'a tíj jaj ti tetej tzajta'a mi'íye. Ayee pu ajta
namuajre'eca'a cumu mej téniuuca'an. Miyen tijín:

Aleluuya, tiché'e r'í'i tiraatá'an í Dios,
a'iné pu'uri nain jín tí'ajta a'ijna í tavástar'a í ti taDioj pú'een.

⁷ Tiché'e tiyen huatátatemua'ave'en,
teajta tiyen tiraatateújtzi'ire'en,
tej ti r'í'i tiraatá'an

a'iné pu'uri a'ájna teja'uré'ene ti a'ín Cáne'a huaténeiche.
Ajta a'ín íra'ara'an pu'uri r'í'i huaújrui.

⁸ Ayee pu tiraatá'a ti tiu'uteújchejte'en
a'ijna jime'e í cixuri ti mesti, ti ajta naa 'een,
ti temastáje'i, ti caí a'atzu chueemua.

Ajta a'ijna í cixuri ti naa 'een, a'ii pu a'ín pú'een a'ij mej
meri huaríj a'ijna jime'e í ti xí'epi'in 'een í Dios jemi. A'ij pu
xaa jín ucaújchejte'esin.

⁹ Ajta í ti ta japua tí'ivaire'e, ayée pu tinaatá'ixaa tijín:

—Patá'aj ra'utéeyu'uxa yee: “R'í'i pu tihua'utá'a a'imej í
ti Dios hua'utá'ínee mej tiú'ucua'ani jamuan a'ijna í Cáne'a
a'ijna xicáara'an ti jetzen huaténeichi.”

Aj pu 'i ayén tinaatá'ixaa tijín:

—Ayen ti'ayajna í Dios jemi a'ij nej neuchén timuá'ixaa.

10 Jíme'en pu'u ayén tinaatá'ixaa, netí'ij ni aicántutzi a'u ti e'era'íicajme nej ni raateánajche. Ajta a'ín, ayée pu tinaatá'ixaa tijín:

—Capej hui piyen neruure a'iné nee nu niyen che'atá nena'a tí'ivaire'e í Dios jemi patíj mú'ee, majta a'íime í a'ihuáamua'a í mej miyen te'anxáta me'íjna jime'e a'ij ti tiu'utaxájtaca'a í Jesús, majta a'ij ti a'ín huaríj. Patá'aj pe'íjna huateánajche í Dios, a'iné a'íjna í niuucari ti jíme'en raxa a'ij ti tiu'utaxájtaca'a í Jesús, a'úu pu jetze a'uvé'emej í xiéjniu'ucari ti Dios jetzen me'ecan tí'ixaxa'a. —Ayee pu tiu'utaxájtaca'a a'íjna í ja'ati.

A'í pu avé'eca japuan í cahuaayu'u ti cuainara'a

11 Netí'ij ni raaseíj ti antacúuni'ihuaca'a u ta japua. Me'ecui xaa, cahuaayu'u pu án a'utéveeca'a. Naa pu tí'icuaínara'a, ajta a'ín í ti japuan avé'eca, ayée mú ratamuá'amua tijín: “Í ti nain jín té'aste, ajta ti tzáahuati'ira'a jín tí'ixaxa'a.” A'í pu x'epi'in ayén rici a'íjna jime'e ti huá'axijte'e í teite a'ij ti tiraavíjte'e. Ajta ayée pu che'atá na'a tí'ine'use'e.

12 Yee pu seijre'e í jí'iseáara'an jetze tíj tajj ti á'ataa. Jé'ecan pu utearújti'ihuajmee í curuun í mu'úura'an jetze. Ajta jetzen pu té'eyu'usi'i a'ij ti ántehuaa. Ajta, capu ja'ati yaú'ítie a'ij ti huataújmu'a, sino a'í pu'u na'a ruseíj yaú'ítie.

13 Ayee pu éene'e tí'itéchejca'a í cǎxuri ti tí'tí'ij, ajta xúure'e raaméiri'ihuajme'ecaa. Ayee mú majta raatamuá'a tijín: “A'íjna í niuucari ti jíme'en raxa í Dios.”

14 Majta cujta'an huajú'ucaa a'íime í xantaaru'u mej ta japua é'eme'ecan. Ayee mú éene'e tí'itéchejca'a í cǎxuri, ti mesti, ti ajta naa 'een. Naa pu tí'icuaína, ajta naa tí'iseijre'eca'a í tihuá'acǎxu, ajta capu a'atzu tí'ichueemuavi'ícaa. A'í mú cujta'an huajú'ucaa í mé ta'avé'ete'ete a'ímej japua í cahuaayu'u mej cuaiína.

15 Ajta a'ín niúucare'ara'an, ayée pu huá'aruuren í teite tíj ja'ati tí'ti'í antisíjcheca'a a'íjna jime'e í chun. Ayee pu puaijtzí tihua'utá'asin a'ímej í mej seij chuéjra'a japua é'eme'ecan a'íjna jime'e í runiuuca. Ca'anéeri pu jín tíhua'uta'aijte'esin. Ajta, huá'a japua pu rávaijtzí tíj na'a í ti jín huápi'i niu'ucami'i í Dios, ti nain jín antiújmua'aree.

16 Jetzen í cǎxure'ara'an, ajta a'u ti ajtavé'e í chun, ayée pu té'eyu'usi'i a'ij mej ratamuá'amua tijín: “Hua'atajtuhuan a'ímej í tajtúhuaani, ajta, ti tihuá'aijte'e a'ímej í mej majta tí'aijta.”

17 Netí'ij ni ja'ati huaseíj ti tí'ivaire'e u ta japua. Anti'ímua pu a'utéveeca'a í xicaj jetze. Ca'anín pu jín hua'utajé matíj mena'a pua'améca í pina'ase í mej cí'icacaj, í mej majta rá'ara'ive u júte'e. Ayen tijín:

—Ííye'e xu'u hui, mú a'uvé'uju'un sej si siyen tiú'ucua'ani se'íjna jime'e ti Dios ayén tejá'amuamin.

18 'Sej si hui ráacua'ani se'íjna í huá'ahua'ira'a a'ímej í mej tí'aijta na'ari huá'ahua'ira'a í hua'acapítan í xantaaru'u. Sea-jta siyen ráacua'ani huá'ahua'ira'a se'ímej í teteca í mej jeíhua rucacá'ane, seajta hui huá'ahua'ira'a í cahuaayu'u, seajta huá'ahua'ira'a se'ímej í mej avé'ete'ete. Nain xu hui cua'ani huá'ahua'ira'a í teteca, capu amín a'ij ti pua'a miyen ruxiéehua á'ujujhua'ane'en nusu mej ca'anéri jín tí'imuarieca'a. Capu amín a'ij ajta ti pua'a mej vivejmé'en títetateí nusu miyen ciliéene'e jín tí'ivaire'e. Mú'een xu xaa hui ráacua'ani í huá'ahua'ira'a. —Ayee pu tiu'utaxájtaca'a a'íjna ti ta japua tí'ivaire'e.

19 Netí'ij ni hua'useíj mej e'etiújseire'eca'a a'íjna í ja'ati ti huápi'i á'atesi'ire'e, majta a'íime í mej yen tí'aijta i chaanaca japua. Huá'a jamuan í ruxantaaru'ustemua'a, a'íi mú e'etiújseire'eca'a mej mi raaténe'usí'ite'en me'íjna í ti avé'eca í cahuaayu'u japua, majta me'ímej í xantaaru'ustemua'ame'en.

20 Ajta a'íjna í ja'ati ti huápi'i á'atesi'ire'e, a'íi pu hu-atévi'iri'ihuaca'a a'íjna jamuan ti hual'itzi jín tí'ixaxa'ata'a a'íjna jetze me'ecan. Ajta, a'íjna í ti huápi'i á'atesi'ire'e, a'íi pu tiu'umuáriej í mej jín rí'i tira'utaseíj. Ayee pu 'een jín huá'ucuanamua a'ímej í mej ra'ancuré'a me'íjna í mej huá'a jetze á'ayu'usí'i a'ij ti ántehuaa a'íjna í ja'ati. Majta raateánajcheca'a a'íjna í tí'iti ti ayén éene'e seijre'e tíj a'íjna í ja'ati ti huápi'i á'atesi'ire'e. Mej jíme'en huavívi'iri'ihuaca'a a'ímej í mej hua'apua, matí'ij mi me'an huaje'etéehua'axi ruurica a'ájna já'ahua'a a'alaguun a'u ti azufre jín á'ataa.

21 Ajta, a'íjna ti cahuaayu'u japua avé'eca, a'íi pu ayén huá'aruu í seica í mej rá'astijre'eca'a me'íjna ti huápi'i á'atesi'ire'e. A'íi pu ruseíj huá'ucuii a'íjna jime'e í runiuuca ti ayén tí'ivaire'e tíj chun ti 'aíjninei téne'etze'en. Majta naijmi'i í pina'ase, a'íi mú huáju'uxai temua'a jeíhua me'íjna jime'e í huá'ahua'ira'a a'ímej í mej huácuíhuaca'a.

20

Cirístu'u pu nu'u tiu'uta'ájta seíj ví'ira'a nine'ira'a

1 Netí'ij ni seíj huaseíj ti ta japua tí'ivaire'e. U júte'e pu ve'ecáme'ecaa. A'íi pu ajta yaavi huáchuisime'e a'íjna ti jín te'iteáanan a'u ti e'etéecun ti caí a'ij ámitieere'e a'achú ti a'ucátee. A'íi pu ajta huapíjsime'e tí'iti cadeena, ti vivéj.

2 Aj pu 'i raatéevi'i a'íjna í cu'ucu'u, a'íjna ti jécua ímuá hu-ataseíjre. A'íi pu a'íin pú'een í ti ayén ántehuaa tíjín tiyaaru'u,

ajta Satanás. Aj pu 'i ra'ijjtápe ti ij á'ateevi'in a'achú cumu seij vi'ira'a nine'ira'a.

³ Aj pu 'i a'uun ya'ucájríe a'u ti e'etécun. Ajta ra'iteána. Ti'iti pu ajta ancáavil'ijte t'íj caí ché'e huá'acuanamua a'ímej í mej seij chuéjra'a japua é'eme'ecan ajta na'a caí te'entipúa'ajte'en seij vi'ira'a nine'ira'a. Aj pu 'i xaa, ayén tiú'ujxe'eve'e mej rá'ijxijta t'íj a'atzu á'ateevi'in ti ruxiéehua á'uche'ecane'en.

⁴ Netí'ij ni ipuari tiu'uséj, neajta ne'ímej í mej jetzen acáte'ete'e. A'ii mú a'ín pú'een í mej ra'ancuré'a mej me'íjna jín antiújmua'areere mej hua'uxijte'en í teite. Neajta á'iyen huá'axiejniu'uca huasej a'ímej í mej huá'ijveichixi í hua'amú'úu jetze me'íjna jime'e mej tiu'utaxájtaca'a me'íjna jetze me'ecan í Jesús, majta me'íjna jime'e mej rá'astijre'eca'a me'íjna í niucari ti jíme'en raxa í Dios.

Majta a'íime, camu raateánajcheca'a me'íjna í ja'ati ti huápi'i á'atesi'ire'e, camu majta raateánajcheca'a í ti ravaire'e. Camu majta ra'ancuré'a í ti té'eyu'usi'ihuaca'a í huá'acuaatze'e nusu í huá'amúajca'a jetze a'ij ti ye'í ántehuaa a'íjna í ja'ati ti huápi'i á'atesi'ire'e. A'íi mú majta huatarúj jamuan í Ciríistu'u, majta me'íjna jín ti'itevéé muá'araa matíj tajtúhuaani tíj na'a seij vi'ira'a nine'ira'a jime'e.

⁵ A'ii mú a'ín pírici í mej amuacá huatarújsin í mej meri huácuui. Majta í seica, í mej meri huácuui, camu miyen majtáhua'a huatarúj ajta na'a caí te'entipúa'are seij vi'ira'a nine'ira'a.

⁶ Rí'i pu tiraatá'a í ja'ati ti ayén tí'ijci'iti, ti ajta huatarújsin huá'a jamuan í mej anáté'ee aitaju'un huá'a tzajta'a í mí'ichite. Rí'i pu tiraatá'a a'iné Dios pu ari huateúra'ate í ru jemi a'íjna í ja'ati. Capu ajta ché'e ri'íríista a'ame ti ajtahua'a huám'íni tíj na'a rusén jime'e, sino ayée pu a'íjna jín te'enteáruti t'íj ti'iti jín tí'ivaire'e í Dios jemi, ajta jemin í Ciríistu'u. A'íi pu jamuan tiu'uta'ájta. Ayee pu a'ateevi'i a'achú seij vi'ira'a nine'ira'a.

Dios pu ra'antimú'iti í tiyaaru'u

⁷ T'íj te'entipúa'are í seij vi'ira'a nine'ira'a, aj pu 'i ayén huatátuihua a'íjna í Satanás a'ujna a'u ti aiteánami'ihuaca'a.

⁸ Ti'iquí a'ítaméj t'íj huá'ucuanamuan a'ímej í mej seij chuéjra'a japua é'eme'ecan, matíj mena'a pua'amé yen seijre'e íyén chaanaca japua, tíj na'a Teijmata'a pújme'en, ajta Huáahuata pújme'en, ajta Cuameche, ajta Tzareeme'en. A'ímej pu tíseire'esin í mej miyen huataújmu'a'a tijín Gog, ajta a'ímej í seica í mej miyen huataújmu'a'a tijín Magog. Ayee mú ará'ase a'achú ti caj tí'itiej í sej ti huaca a'utí e'eve'e'ástime í jaj ti ve'ée. Ajta a'ín í cu'ucu'u huá'ajseire'esin mej mi huaténe'use'en.

⁹ Matí'ij mi nain japua á'ujuhua'ane'e tíj na'a ti auuyaúj í chuej japua. Matí'ij mi rajnáj a'u mej te'uté'inaamuaca'a a'íime í mej rí'i tí'itesejre'e í Dios jemi, majta rajnáj me'íjna í chajta'a ti huápi'i hua'aráanajche a'ímej í mej teitestemua'ame'en pú'een í Dios. Ajta, taij pu u e'icájve u ta japua. Ajta hua'uteátaj a'ímej í mej jamuan á'ujuhua'ane'e í tiyaaru'u.

¹⁰ Ajta a'íin í tiyaaru'u ti huá'ucuanamua, a'úu pu e'eteáriihuaca'a a'utí a'alaguun a'u ti azufre jín á'ataa, a'u ti ajta é'esejre'e a'íjna í ja'ati ti huápi'i á'atesi'ire'e, ajta a'íjna ti ravaire'eca'a, a'íjna ti hua'itzi jín tí'ixaxa'ata'a a'íjna jetze me'ecan ti huápi'i á'atesi'ire'e. A'uu mú mi rajpuaitzi muá'aju'u nain xicaj tzajta'a, ajta nain tíca'ari tzajta'a tíj na'a rusén jime'e.

Dios pu huá'axijte'e a'utí é'esejre'e í ipuari ti ve'éé

¹¹ Netí'ij ni ipuari huasej ti ve'éé. Naa pu tí'icuinara'a. Neajta ne'íjna huasej í ti acájca. Ajta í chaanaca, ajta a'íjna í ta japua, é'e huaújpua'arixi me'íjna jemi. Camu ché'e mé'e jé'esejre'eca'a.

¹² Netí'ij ni ne'ímej huasej í mej meri huácuii, í mej vive-jmé'en jín títetaté'eca'a, majta í mej ciliéene'e jín tí'ivaire'eca'a. A'uu mú e'eré'eveeca'a me'íjna jemi í ipuari. Majta seica ra'utácuuraca'a í yu'uxari. Majta sej autácuuraca'a í yu'uxari ti jetzen té'eyu'usi'í a'ij mej ántea'arua í mej miyen ruuri huateáturaasin í Dios jemi. Dios pu ajta hua'uxijte a'ímej í mej meri huácuii me'íjna jime'e a'ij ti té'eyu'usi'ihuaca'a í yu'uxari jetze, í ti jetzen ayén té'axa a'ij mej huaríj matí'ij mauj ruurica'a, seij ajta seij.

¹³ Matíj mena'a pua'amé í mej aujámi í jaj tzajta'a, a'íi mú huatarúj. Majta í seica, í mej huácuii a'utí na'a, capu amín tí'iti pírici í ti huá'ucuii na'ari a'utí a'uteájturaa í huá'axiejni'uca, naíjmi'í mú majtáhua'a huatarúj. Ajta Dios pu naíjmi'ica a'uxijte a'íjna jime'e a'ij mej titetiújcha'íica'a matí'ij mauj ruurica'a.

¹⁴ Jíme'en pu'u hua'uxijte, a'íi pu ra'upuá'ajte naíjmi'ica ti tí'itecuí'ica, ajta a'ujna a'u mej a'uteájturaa í mej meri huácuii, í ti ayén téja'arájtehuaa tíjín Hades. Naíjmi'ica pu atéehua'axi a'ujna jetze í a'alaguun ti azufre jín á'ataa. A'ii pu a'íin pú'een í mej hua'apuaca jetze huácui'ini, mej me'uun a'uteáturaasin a'ujna jetze í a'alaguun ti azufre jín á'ataa.

¹⁵ Tí pua'a caí ayén té'eyu'usi'ihuacajche'e a'ij ti seij ántehuaa a'íjna jetze í yu'uxari ti jetzen té'eyu'usi'ihuaca'a a'ij mej ántea'arua a'íime í mej ruuri huateáturaasin í Dios jemi, ayéé pu tí'ijruuren a'íjna í ja'ati ti caí é'eyu'usi'ihuaca'a. Dios pu ra'atéjisin a'ujna jetze í a'alaguun ti azufre jín á'ataa.

21

Dios pu rajéjcuare'e ta japua ti seijre'e, ajta í chaanaca ti yen seijre'e

¹ Netí'ij ni raaseíj á júte'e ti ari jéjcuacan jín seijre'e. Ajta í chaanaca, ayée pu che'atá na'a jéjcuacan jín seijre'e. Ajta á júte'e ti mí'ime'ecan, ajta í chaanaca ti mí'ime'ecan, capu ché'e mé'e jé'eseijre'eca'a. Ajta í jaj ti ve'ée, capu ajta ché'e seijre'eca'a, a'iné naíjmi'i pu e'ehuaújpua'arixi.

² Netí'ij ni raaseíj ti á ve'ecáme'ecaa á júte'e a'u ti Dios é'eseijre'e a'íjna í chajta'a ti Dios huateúra'ate. Ayee pu téja'arájtehuaa tijín Jerusalén ti jéjcuca. Ayee pu huaújrúu a'íjna í chajta'a tíj ajta 'íita'a r'íi tiu'uteújchejte tí'ij ari huatéviche'esin.

³ Netí'ij ni ráanamujri'i ti ca'anín jín tiu'utaxájtaca'a í ja'ati ti a'uun a'utéveeca'a jemin í ipuari. Ayee pu tiu'utaxájtaca'a tijín:

—Xaaseíj, mú'een, a'iné pu'uri hui huataseíjre'esin huá'a jemi í teteca a'íjna í chí'ira'an í Dios. A'í pu huateáturaasin huá'a jemi, majta a'íime, a'í mú teitejra'an pú'een'e muá'aju'u. Ajta í Dios, a'í pu ruseíj seíre'e a'ame huá'a jemi.

⁴ 'R'íi pu hui tihua'utá'asin mej mi caí ché'e tí'tij jín ruxiéemiste'e. Camu ché'e cui'ini. Camu ché'e me'íjna jín ruxiéemiste'e muá'aju'u me'íjna jime'e ti seij huamí'i. Camu majta ché'e ruyeine muá'aju'u; camu ché'e miyen tirajpuaítzi muá'aju'u me'íjna jime'e ti tí'ti huá'acucuí'i, a'iné a'íjna í ti mí'ime'ecan, a'í pu ari e'ehuaújpua'arixi. —Ayee pu tiu'utaxájtaca'a a'íjna í ja'ati.

⁵ Ajta a'ín í ti ipuari jetze acájca, ayée pu tiu'utaxájtaca'a tijín:

—Me'ecui xaa, naíjmi'i í ti tí'iseijre'e, nee nu hui rajéjcuare'e.

Ajta ayén tijín:

—Autéeyu'uxa a'íjna, a'iné nee nu tzáahuati'ira'a jín tí'ixaxa'a ne'íjna jime'e ti ayén tí'ayajna.

⁶ Aj pu 'i ayén tinaatá'ixaa tijín:

—Pu'uri icu. Antipué'areca'a. Nee nu hui ne'ín pú'een i nej amuájca, neajta i nej uvé'eteajti. Nee nu jéjcuca imuá huataseíjre, neajta nain nu tiú'utaahuaca'a ti yen tí'iseijre'e. Neajta nu nain jín ranaíjmire'e tíj na'a ti ajta tí'iseijre'e. A'ati ti na'a ti neetzi jemi á'ujca'anen nej ni niyen tiraatá'an í ti tirá'aturaate'e í tzajta'an, huáapua'a nu tiraatá'asin ne'íjna í jaj ti a'uun eiráninei a'u ti e'ejajxa. Nee nu xaa jaj raatá'asin í ti jín ruuri a'ame tíj na'a rusén jime'e.

⁷ 'Ajta, a'ín ti tiu'utéemua'íti, ayée pu tí'ijci'iti. Nee nu Diojra'an pú'een'e na'ame, ajta a'ín, niyauj pu pú'een'e a'ame.

⁸ 'Majta a'íime matíj mena'a pua'amé mej a'ij pua'a titetiújcha'íi neetzi jemi, ayée pu tihua'aci'iti mej me'uun

a'uteáturan a'alaguun ti azufre jín á'ataa. A'ii pu a'ín pú'een í mej jín hua'apuaca jetze huácui'ini. A'uu mú a'uteáturaasin a'íime í mej caí á'ujca'ane mej rajpuaíjtzi neetzi jetze me'ecan, majta a'íime í mej caí té'atzaahuat'e, majta a'íime í mej huá'anahua'aca naíjmi'ica, í ti'irí, mé 'uuca, majta mé teteca. Majta seica me'uun a'uteáturaasin. A'ii mú a'ín pú'een í mej tí'itecui'ica, majta í mej ruxána'acire'e, majta í mej tí'ichahuaara, majta a'íime í mej rana'amiche me'íjna í ti caí Dios pú'een, majta matíj mena'a pua'amé tí'ihua'itaca. Matíj mena'a pua'amé mej miyen 'een, a'úu mú a'uteáturaasin a'alaguun. —Ayee pu tiu'utaxájtaca'a a'íjna í Dios.

Jerusalén ti jéjcuá

⁹ Aj pu 'i, seij pu á e'iré'ene ineetzi jemi. A'ii pu a'ín pú'een'e seij ti ta japua tí'ivaire'e ti huá'a jetze ajtém'e'ecan í mej aráhua'apua ará'ase, í mej ru'itetú'utujme'ecaa í cutzape'e ti ajta aráhua'apua ará'ase. Ajta a'íjna tzajta'a í cutzape'e, a'íi pu urámuaaca'a seij ajta seij í cu'ini'ira'a í mej jín rajpuaíjtzica'a í teite í mej yen seijre'eca'a japuan i chaanaca, í ti ajta aráhua'apua ará'ase. Ayee pu tinaatá'ixaa tíjín:

—Iiya'a jíi, nee nu hui timuaataseíjrate'esin ne'íjna í ti jemin te'ataújratziiri'í í Cáne'a ti íra'ara'an pú'een'e a'ame.

¹⁰ Jíme'en pu'u ayén tinaatá'ixaa, aj pu 'i a'ín xiéjniu'ucare'ara'an í Dios huateájturaa ineetzi jemi. Aj pu 'i a'uun neja'uví'iti a'u ti jirí a'utacá'a, ti huápi'i ájtee, ti ajta ve'etí á a'utacá'a. Aj pu 'i tinaataseíjrate a'íjna í chajta'a í Dios ti huateúra'ate ti ayén téja'arájtehuuaa tíjín Jerusalén. A'uu pu u ta japua e'icáme'eca'a a'ujna ti Dios é'eseijre'e.

¹¹ Naa pu ti'itemastájye'icaa tíj ajta Dios huápi'i naa seijre'e. Ajta a'íjna í ti temastájye'icaa, ayée pu seijre'eca'a tíj tetej ti huápi'i tí'ijnajche, ti ajta naa tí'itatjaz tíj a'íjna í cristal. Ayee pu ajta seijre'eca'a tíj a'íjna í jaspe.

¹² Jaxu'u pu jín tiré'anami'i a'úu ti ve'etí a'utacá'a, ti temua'a té'ejtee. Tamuáamuata'a japuan hua'apua pu ará'axcaa a'u ti é'epueerta. Majta a'íime í mej majta tamuáamuata'a japuan hua'apua ará'ase a'íime í mej ta japua tí'ivaire'e, a'úu mú a'ité'u'upu'ujme'ecaa a'u ti é'epueertajme seij ajta seij. Ajta, í puéerta jetze, seij jetze ajta seij, ayée pu té'eyu'usi'ihuaca'a a'íj mej ánte'arua a'íime í teitestemua'ame'en í mej huá'a jetze airaújnejite a'ímej jetze í yaújmu'a'ame'en a'íjna í Israél teecan.

¹³ U Teijmata'a pújme'en, huaicací pu é'epueerta, ajta Tzareeme'en pújme'en, ajta huaicací pu ajta é'epueerta. Ayee pu che'atá na'a, huaicací tá'apueerta ajta u Cuameche pújme'en, ajta u Huáahuata pújme'en huaicací pu ajta é'epueerta.

¹⁴ Ajta tamuáamuata'a japuan hua'apua pu te'ará'ase í ti tajé'este í ti ajta japuan ájtaavijhuaca'a í jaxu'u ti jín

curé'anami'ihuaca'a í chajta'a. Ajta a'íjna jetze í ti tajé'este, ayée pu té'eyu'usil'i a'íj mej ánte'arua a'íime í mej majta tamuáamuata'a japuan hua'apua ará'ase, í ti ajta Cáne'a hua'antíhuau mej mi me'ín tejá'uxajtane'en me'íjna jetze me'ecan.

15 Ajta a'íin ti tí'ine'ixaate'eca'a, a'íi pu tí'ti huitéhueeca'a cumu tí'ti ciyej ti oro jín taavíjhuaca'a. A'íi pu a'íin pú'eene'e ti jín raaté'itien a'achú ti auuyaúj í chajta'a, ajta a'achú ti antayaúj í puéerta, ajta a'achú ti ájtee í jaxu'u.

16 Ruxí'ej pu huatatí'ti'ijmee. Ayee pu che'atá naa huatátee tíj ajta auuyaúj. Ajta a'íin raaté'itíee í chajta'a a'íjna jime'e í ciyej. Ayee pu huatátee í chajta'a a'achú cumu hua'apua ví'ira'a kilómetros. Ayee pu che'atá na'a auuyaúj; ayée pu che'atá na'a ájtee.

17 A'íi pu ajta raaté'itíee a'íjna í jaxu'u. Ayee pu che'atá na'a tiraaté'itíe matíj tí'ijrí'ire í teteca. Ayee pu ájtee a'achú cumu huaícate japuan anxívi meetro.

18 Ajta í jaxu'u, tetej pu jín ájtaavijhuaca'a mej miyen rata-muá'amua tíjín jaspe. Ajta a'íin í chajta'a, nain pu jín taavíjhuaca'a a'íjna jime'e í oro ti naa té'ajtaave'e tíj í viidrio.

19 Ajta a'íjna í ti tajé'este, ti ajta japuan ájtaavijhuaca'a a'íjna í jaxu'u í ti jín curé'anami'i í chajta'a, naa pu rí'i tí'irúurijhuaca'a tíj na'a ti é'eseijre'e a'íjna jime'e í tetej ti huápi'i tí'ijnajche. A'íjna ti seij, a'íin pú'eene'e í jaspe. Ajta í ti hua'apua, zafiro pu pírici. Ajta í ti huaíca, a'íi pu pú'eene'e a'íjna í ágata ti síichira'a. Ajta í ti muáacua, a'íi pu pírici í esmeralda, ti rú'aarara'a.

20 Ajta í ta'anxívi, a'íi pu a'íin pú'een a'íjna í ónice ti yú'uxare'e. Ajta í ta'arájsevi, a'íi pu pírici a'íjna í cornalina ti í'ipa'u. Ajta í seij, í ti aráhua'apua, crisólito pu pírici ti teuúmuara'a. Ajta í seij, í ta'aráhuaiica, berilo pu pírici ti rú'aarara'a seijre'e, í ti ajta cíj caj tí'iteuumuara'a. Ajta í ti aramuáacua, a'íi pu pírici í topacio ti naa tí'iteuumuara'a, ti ajta naa tí'itatjaz. Ajta í seica, ayée pu tí'een. Í ti tamuáamuata'a, a'íi pu pírici í crisoprasa ti naa tí'iteuumuara'a, ti ajta cíj tí'iru'aarara'a. Ajta í ti tamuáamuata'a japuan seij, jacinto pu pú'een ti taijravi'in jín nacamua. Ajta a'íin ti tamuáamuata'a japuan hua'apua ará'ase, a'íi pu a'íin pú'eene'e a'íjna í amata-tista ti naa tí'ijámua'ara.

21 Ajta a'íjna í puéerta ti tamuáamuata'a japuan hua'apua ará'ase, a'íi pu jín taavíjhuaca'a a'íjna jime'e í perla, seij ajta seij í puéerta, seij jime'e í perla. Ajta í caaye jetze, nain pu oro jín taavíjhuaca'a ti ajta ayén naa tí'itatjaz tíj a'íjna í viidrio.

22 Neajta nu niyen raaseij ti caí teyuu mé'e é'ehua'acaa a'ujna chajta'a a'iné a'u ti na'a a'ujna chajta'a miyen

rana'amiche me'íjna í tavástara'a, í Dios, a'íin ti nain jín antiújmua'aree, majta me'íjna í Cáne'a.

²³ Capu ajta ruxe'eve'e ti a'íin xicaj hua'atátzavi'ira tújca'ari tzajta'a huá'a japua í teite. Capu ajta ruxe'eve'e ti a'íin máxcira'í tátzave'e t'íca'ari tzajta'a, a'iné a'íjna í ti Dios jín ruse'íj temastájye'i, a'ii pu a'íin pú'een ti hua'atátzavi'ira huá'a japua. Ajta, a'íjna í Cáne'a, a'ii pu a'íin pú'een í tatzari ti huá'a jemi huatátza.

²⁴ Ajta a'íjna ti hua'atátza huá'a japua í mej me'uun huachéjme chajta'a, a'íi pu hua'atátzavi'ira a'ame huá'a japua a'ímej í mej seij chuéjra'a japua é'eme'ecan.

Majta a'íime í mej tihuá'a'ijte'e a'ímej í mej yen huachéjme í chaanaca japua, a'úu mú a'uvé'uju'u muá'aju'u u chajta'a mej mi r'í'í tiraateájtuaani í Dios nain jime'e í mej jín rutémua'ave'e, majta nain jín mej tí'ijcha'íi ti jeíhua huá'íi tí'ijnajche.

²⁵ Camu ja'anáj tel'íteánajsin tújca'ari tzajta'a a'u ti é'epueerta a'ujna chajta'a. Capu ajta ja'anáj huatética'ari a'ujna.

²⁶ A'uú mú ye'ará'asin í mej ve'ecán jín títetateí, ajta í ti jeíhua huá'íi tí'ijnajche, ti ajta naa tí'iseijre'e. Ayeé mú raruuren mat'íj mena'a pua'amé se'íj chuéjra'a japua mej é'eme'ecan.

²⁷ Capu ri'íríista a'ame ti tí'iti ti xána'avi'ire'e pú'een a'uun a'uteá'uran a'ujna chajta'a. Capu ajta hua'atá'acare'en mej mi me'uun a'uteárute a'íime í mej a'íj pua'a tí'ítí'ijcha'íi na'ari a'íime í mej tí'ihua'ítaca sino a'íime mu'u me'uun a'uteáruti í mej jíme'en ayén té'eyu'usi'í a'íj mej ánte'arua a'íjna jetze í yu'uxari í mej miyen ruurican huateá'uran me'íjna jemi í Cáne'a.

22

Jíme'en í játe'ana, ajta í c'íyej ti a'uun é'eseijre'e

¹ Aj pu 'í tinaatase'íjrate a'íjna í játe'ana ti jetzen 'airáanej a'u ti a'ut'éjvee í ipuari ti jetzen acájca í Dios, ajta a'íjna í Cáne'a. Ajta a'íjna í jaj ti mi'íye, temua'a pu naa tiú'ujmua'ati. Naa pu ajta tí'ítatzaj tíj í cristal. A'ii pu a'íin pú'een í jaj í ti caí ja'anáj ateáxi'isin.

² Já'ita'a pu mi'íye í caaye jetze ti a'uun a'utaníne'í í chajta'a jetze.

Ajta, c'íyej atavéejme'ecaa a'ut'í e'eve'e'ástime í jaj, seica a'u ti pújme'en, ajta seica u jetze pújme'en. A'ii pu a'íin pú'een a'íjna í c'íyej í mej jín ruuri muá'ara'ani. Tamuáamuata'a japuan hua'apua pu ará'ase í ti jín taaca tíj na'a se'íj máxcira'í jetze pí'tí'irijca, aj pu 'íj ajta seica jín taca'an a'íjna í c'íyej. Ajta í xamua'ira'an, ayée pu tí'ivaire'e mej mi me'íjna jín hua'ájrujte'en a'íime í mej seij chuéjra'a japua é'eme'ecan.

³ Capu ché'e a'uun seíre'e a'ame í ti'iti ti Dios ayén tiraaxí'epi'intare ti ayén puaíjtzi tiraatá'an sino a'úu mú a'ujté'e muá'aju'u í Dios jamuan, majta a'íime í mej me'uun huachéjme me'újna chajta'a jamuan a'íjna í Cáne'a. A'íi mú tiu'uta'aíjta, majta a'íime í mej tí'ivaire'e, a'íi mú raná'amiche'e muá'aju'u.

⁴ A'íi mú jemin seíre'e muá'aju'u, ajta aj pu e'eseíre'e a'ame aj huá'acuaatze'e a'ij ti ántehuaa a'íjna.

⁵ Capu ché'e ja'anáj huatética'ari a'ujna. Capu ché'e ruxe'eve'e a'ame mej miyen tatzari jín huateújtzavi'i na'ari ayén ti hua'utétatzavi'in í xicaj, a'iné a'íi pu tavástar'a ti ajta Dios pú'een, a'íi pu hua'atátzavi'ira a'ame. Majta a'íime, a'íi mú tí'aíta muá'aju'u tíj na'a rusén jime'e.

Tí'ij uvé'enen í Círístu'u

⁶ Aj pu 'i ayén tinaatá'ixaa tíjín:

—Aye'e pu hui ti'ayajna a'ij nej tí'imua'ixaate'e a'iné tzáahuati'ira'a nu jín ti'ixa. Ajta a'íin tavástar'a, a'íjna ti u ya'uta'íteca'a í ruxéjniu'uca tí'ij huá'a jemi huateáturan a'ímej í mej Dios jetze me'ecan tí'ixaxa'ata'a, a'íi pu ari naata'íteca'a i nej ta japua tí'ivaire'e nej ni tihua'utaseíjrate'en a'ímej í mej ravaire'e í Dios a'ij ti tiú'ujxe'eve'e ti ca'anacan ayén teja'uré'enen.

⁷ —Me'ecui xaa, nee nu hui mú a'uvé'emé'e na'ame.

Rí'i pu tiraatá'aca a'íjna ti ayén araúrasten a'ij ti té'eyu'usil'i a'íjna í yu'uxari jetze.

⁸ Neajta inee, i nej i'i Juan, nee nu ne'ín pú'een nej ráanamujri'i, neajta nej raaseíj a'ij ti té'eyu'usil'i a'íjna jetze i yu'uxari. Jíme'en nu'u niyen tiráanamujri'i, neajta tiu'uséij, aj nu ni niyen aicántutzi a'u ti e'era'íicajme a'íjna í ti ta japua tí'ivaire'e, ti ajta tinaataseíjrate nej ni raateánajche. Aj nu ni raatenáachejche'en nicu.

⁹ Ajta a'íin, ayée pu tinaatá'ixaa tíjín:

—Capej hui piyen neruure, mú'ee, a'iné ayée nu che'atá nena'a tí'ivaire'e í Dios jemi patíj mú'ee, ajta matíj majta a'íime í a'ihuámua'a í mej Dios jetze me'ecan tí'ixaxa'ata'a, majta matíj mena'a pua'amé araúraste a'ij ti té'eyu'usil'i a'íjna jetze i yu'uxari. Patá'aj pe'íjna huateánajche í Dios.

¹⁰ Aj pu 'i ayén tinaatá'ixaa tíjín:

—Capej hui rá'avaata í niuucari ti a'íjna jetze á'ayu'usil'i i yu'uxari, ti ajta Dios jetze me'ecan ti'ixa, a'iné pu'uri tín a'ájna teja'uré'enejsin a'ájna xicáara'an jetze tí'ij naíjmi'i te'entipua'ari.

¹¹ 'Ajta í ti hui a'ij pua'a ti'itiújcha'íi, ché'e auj ayén a'ij pua'a ti'itiújcha'íi. Ajta í ti xána'avi'ire'e, ché'e auj xána'avisil'i

seijre'e. Ajta í ti ri'éene'ecán jín seijre'e í Dios jemi, ché'e auj ayén rí'i ti'iseíre'e á'ara'ani.

12 'jMe'ecui xaa! Nee nu hui ca'anacan mú a'uvé'eme'e na'ame nej ni hua'utá'an a'ij ti tiraamuá'itin, nej ni niyen tihua'utá'an matsj mena'a pua'amé í mej tiraamuá'iti, seij ajta seij, a'ij ti tiraavíjete'e.

13 'Nee nu ne'ín pú'een i ta'amuájca, neajta i nej tu'uvé'eteajti, neajta ne'ín pú'een i nej jéjcuá imuá huataseíjre, neajta ne'ín pú'een i nej yen seíre'e na'ame tíj na'a rusén jime'e. Nee nu neajta ne'ín pú'een i nej nejmí'i huataseíjre tí'ij caí xi ti'iti mé'e seijre'eca'a, neajta nu ne'ín pú'een i nej nain ancuré'asin tí'ij te'entipué'ari tíj na'a ti jii tí'iseijre'e.

14 Rí'i pu tihua'atá'aca a'ímej í mej tí'ija'usica í tiú'ujcixi tí'ij ayén tihuá'uci'iti mej me'íjna jetze ráacua'ani í ciyej í mej jín ruuri huateá'uran, mej mi majta me'uun a'uteárute me'újna chajta'a me'íjna jetze a'u ti é'epueerta.

15 Ajta á pua'acié, a'úu mú a'uté'uu muá'aju'un a'íime í mej a'ij pua'a titetiújcha'íi, majta a'íime í mej tí'ichahuaara, majta a'íime í mej ruxána'acire'e. A'íi mú majta á pua'acié a'uté'uu muá'aju'un a'íime í mej tí'itecui'ica, majta í mej rana'amiche í ti caí Dios pú'een, majta matsj mena'a pua'amé í ti ayén tihua'aráanajche ti hua'itzi pú'een, majta í mej tí'ihua'itaca.

Jesús pu te'anxájta

16 —Inee, i nej Jesús pú'een, nee nu u ya'uta'íteca'a mú'ejmi jemi ne'íjna ti nevaire'e tí'ij a'íin te'anxájta huá'a jemi a'íimej í mej me'uun e'etiújse'iri mej mi raateánajche í Dios. Nee nu ne'íjna jetze huanéj í David teecan. Nee nu huáacixa'ara'an pú'een a'íjna í David.

A'íin ti huatéeviche raatá'ineesin ti uvé'enen

17 Ajta a'íin xiéjniu'ucare'ara'an í Dios, ajta a'íin ti auchén huatéeviche, ayée mú ti'ixa tíjín:

—Ché'e mú a'uvé'eme'en.

Ajta í ti ranamua, ché'e ajta a'íin ayén tiu'utaxáj yee:

—Ché'e a'íin mú a'uvé'eme'en.

Ajta í ti jetzen á'ujca'ane ti ayén tira'ará'astijre'en, ché'e ja'ati ti na'a ayén mú a'uvé'eme'en, ché'e ajta huáapua'a ra'ancuré'an í jaj ti jín ruuri huateá'uran.

A'íi pu taatájeevi í Jesús

18 Ayee nu niyen tihua'a'íjcate'e ja'ati ti na'a ti ranamua a'ij ti té'eyu'usli'í a'íjna i yu'uxari jetze ti Dios jetze me'ecan ti'ixa, ti pua'a ja'ati ayén seicié tiu'utaxáj, Dios pu puaíjtzí raatá'asin a'ij ti té'eyu'usli'í a'íjna jetze i yu'uxari.

19 Ajta ti pua'a ja'ati ra'uré'uuna í ti'iti ti a'íjna jetze té'eyu'usli'í ti Dios jetze me'ecan ti'ixa, Dios pu ajta rá'ari'ira

a'íjna tí'ij caí ché'e ráaci'iti ti a'íin a'íjna jetze ráacua'ani a'íjna í ciyej ti jín ruuri á'ara'ani. Capu ajta ché'e ayén tí'ijci'iti ti a'íin a'uun a'uteárute í chajta'a jetze a'u ti Dios huateúra'ate. Ayej té'eyu'usi'i a'íjna i yu'uxari jetze.

Juan pu ayén te'evé'eniuvve

²⁰ Neajta inee, i nej te'anxájta ne'íjna jime'e, ayée nu ti'ixa ne'íjna jime'e ti ayén ti'ayajna nej ca'anacan mú a'uvé'emé'e na'ame.

Ché'e ayén teja'uré'enen, patá'aj yé uvé'enen, tavástar'a, mi pej Jesús pú'een.

²¹ Ché'e a'íin tavástar'a ti ajta Jesús pú'een, ché'e a'íin rí'i tihua'utá'an a'ímej í mej teitestemua'ame'en pú'een í Dios. Ché'e ayén teja'uré'enen. Aye pu te'entipúa'areca'a í niúucare'ara'an í tavástar'a.